

ZB

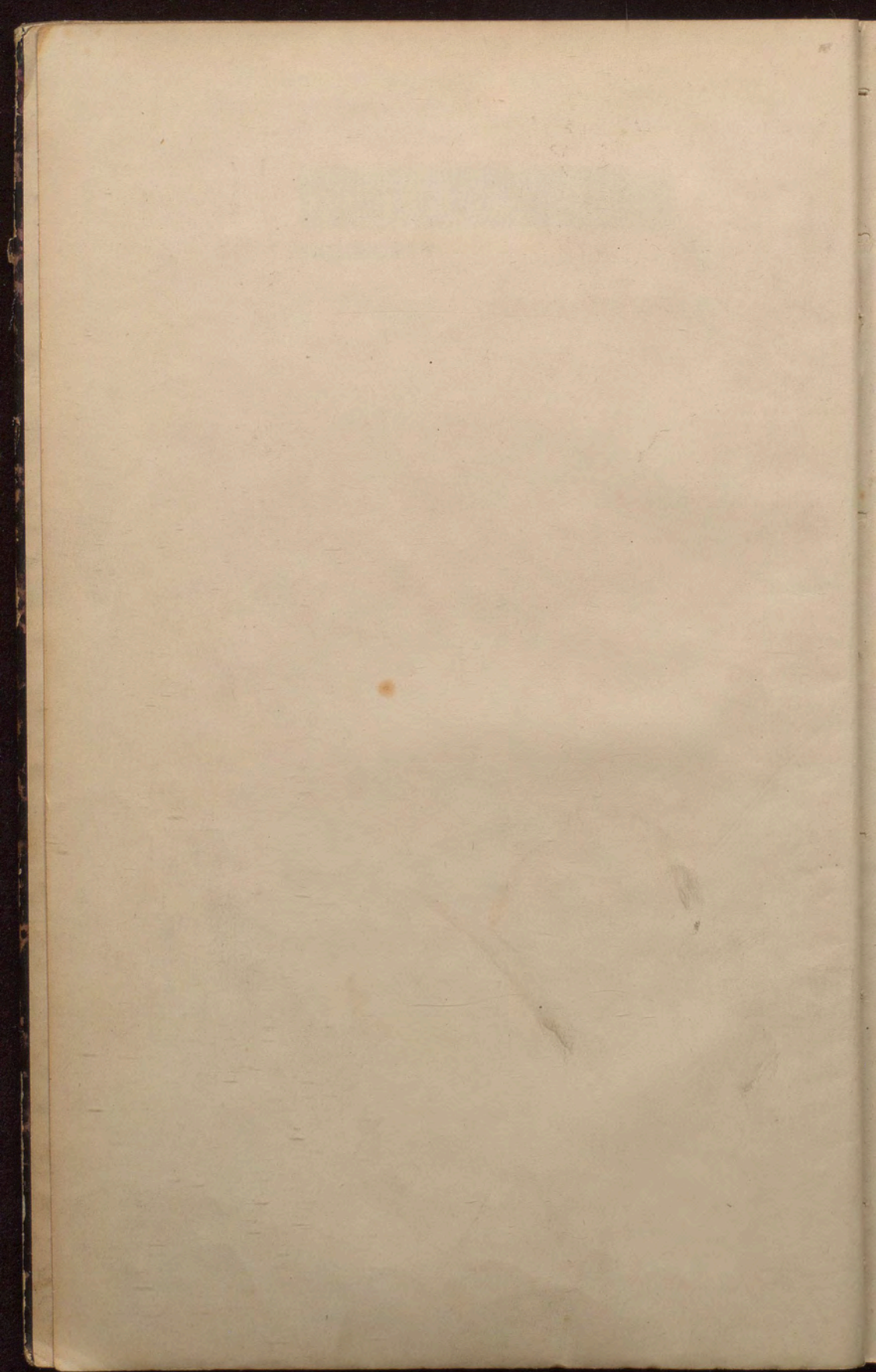
Universitetsbiblioteket i Bergen

rd0003919

9

Engel W. Gensch

ZB

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

15 årg.

Otte og tyvende Bind.

Udgivet af R. Thronsen.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

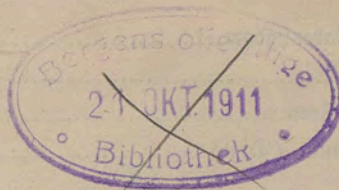
Trykt i den norske Synodes Trykkeri.

1884.

92d028704 / +refid

798014

Indhold af 28de Bind.

	Side
Nattergalen	381
Bed Afgrundens Rand, Fortælling.....	391, 426, 465, 481, 509, 541
Fra det indre Afrika.....	398
Island	400
Forfjellige Slags Notiser	404, 462, 569, 596, 632, 663
Smyrna og Damaskus	406
Blandinger	410, 442, 472, 506, 599, 665, 695, 757
Skilbringer fra en Reise rundt Jorden	413, 445, 491, 520, 551, 585, 621, 654, 685, 722
Kristi Himmelfartsdag	423
Braget.....	435
Gaader	440, 598, 634, 666, 697
Viterær: Smaating	441
Prof. C. Narvesen (Nekrolog)	457
Nordpolfareren Græly funden	453
Opløsning paa Gaader.....	474, 634, 666, 697, 729
Zodiacallyset.....	477
The reclaimed Soldier	489
Wallenstein og hans Lærer.....	490
„Kast dit Brød paa Vandet —“ Præd. 11, 1	501
Biologi. Bakterier. (Pasteur. Lister. Koch).....	503, 516, 549
Excelsior, Digt af Longfellow.....	531
Nilus og Theodolus	533
Den første Hjælp ved pludselig indtræffende Ulykkestilfælde.....	562
Professorens Hus, Fortælling.....	573, 610, 639, 669, 710, 740
Stambogvers af Byron	583
Drukkenstabs skadelige Folger	583
Det rensende Blod	594
Til en Vandringsmand (Digt).....	596
Spørgsmaal besvarede etc.	598, 633, 694
Explosion af Dampfjeder	599
Rjottenmoddingerne	605

	Side
Træk af New Yorks Gadeungdom.....	618
Gode Anbefalinger	620
Underlig Hændelse paa Soen	630
Et fornøjet Barndomsminde (Digt)	637
Artesisk Brøndboring.....	649
Profesor Larsens 25 Aars Jubilæum	650
Mississippi-Vasdragets Seillængde.....	665
Naben Brevverling	666
Stisser fra Georgia	677
Fra Grimsø ved Island	683
Mere om Udgravningen af Ala-Elven.....	694
En sørgelig Jul og et gladeligt Nyaar, Julefortælling.....	701, 747
The San Luis Valley	755
Nyaarsaftenssonse.....	757

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Marg.

15de Januar 1884.

1ste Hefte.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n c h.)

Første Kapitel.

De Reisende.

En Aften i Begyndelsen af Mai Maaned, Nar efter Kristi Byrd 1300, roedes en Baad opad Fjeldervandet, i det Indre af Firdafylke. For de fire Korskarles kraftige Aaretag gled den lette Snekke hurtigt henad den blanke Vandflade, hvori de høie Kyfter veksellende speilede sig, nederst med en Rand af vel dyrkede Marker og Agerstraaninger, der nu lygte i Vaarens første Gronne, derover de mørke med tæt Naaleskov bevoxede Aaser, og overst de dustblaa, hvide og her med Sne skinnende Toppe af de fjerne Høifjelde. Solen var alt længe gaaet ned, men dens gyldne Rosensfær hvilede endnu paa Fjeldene og den skønne Snebræ, Skrællingen, i Baggrunden af Dalen, medens over Soen og det lavere Dalføre var udbredt den giennemsigtige, lette og dog saa vemodige Dæmring, der betegner Nordens Vaarnat. Ikke en Lyd hørtes fjernt eller nær, undtagen de taktfaste Aareslag, nu og da en dump

Bragen fra et Snefred oppe i Fjeldene, eller en fjern Bjeldeslang fra Gaardenes Udmarker. Denne Naturens Tausshed syntes ogsaa at have meddelt sig til Følgerne i Baaden, foruden Korskarlene endnu to Mænd, der sad mageligt paa Hynder i Bagstavnen, tæt indhyllede i deres Rejsekapper, som forat beskytte sig mod den paa denne Aarstid endnu kjølige og skarpe Aftenluft. Den mindre af disse Mænd havde endog truffet Kapens Hætte over Hovedet, saa fast Intet saaes af hans Ansigtstræk, han sad boiet, stirrede ned i Baadens Bund, og værdigede ikke Omgivelserne et Dietast. Den Anden derimod, høiere og rankere, havde kastet sin Hætte tilbage, hvorved kom tilsyne et hægt og ungdommeligt Hoved, med en let, stolt Hue paa de sorte Lokker. Den unge Mands livfulde Die fulgte med synlig Opmærksomhed og Deltagelse de skønne Naturbilleder, der, efter som Baaden gled frem, altid skiftede i det Enkelte, medens de i det Hele bevarede den storartede Ro og Mæjestet, som er disse nordiske Fjeldbegnes

Særkjende. De Indtryk, han modtog, syntes lidt efter lidt at blive saa stærke, at de drev ham til Meddelelse, han vendte sig flere Gange om til sin Medreisende, som forat aabne en Samtale, men Hættemanden forblev stum og urørlig i sin foroverboiede Stilling. Endelig kunde den livfulde Yngling ikke udholde Tausgheden længere, men brød den, idet han paa godt Norst, skjønt med en noget fremmed Udtale, som halvt for sig selv, talte saaledes:

„Hvad denne Egn dog ligner mit Fædrelands Dale og Soer! — kun større, kun vildere, kun endnu mere ensomt. Jeg kan næsten ikke tænke mig Andet, end at vi nu ro opad Loch-Lomond, og til Natten skulle hvile i Jarlen af Carricks Borg. Synes I ikke ogsaa det, kjære Herre? — I er jo godt kjendt i Skotland. — Men I ser Ier jo ikke engang omkring.“

„Og hvad skulde jeg vel se efter?“ — lod nu en skarp, tør Stemme ud fra Hætten. „Jeg har reist her tidt nok til at kjende hver Vig, hver Gaard og hvert Fjeld. Disse Ryster forandre sig ikke, men vel de Menneskers Skjebner, som beho dem. Derpaa vare mine Tanker rettede. Ellers kan I have Ret deri, min unge Ven, at denne So ligner Loch-Lomond, og det træffer jo ogsaa ind, at vi i Kveld skulle gjæste en Jarleborg.“

„Herren til Hegranæs er altsaa Jarl? — Det vidst jeg ikke; men det glæder mig. Saa vil han have mere Magt til at fremme vort Forehavende.“

„Hans Magt er vel ikke saa stor nu, som i den gode Kong Eriks Dage, da det gjerne kunde siges, at Hr. Audun Hugleikssøn var første Mand i Riget, selv Kongen ikke undtagen. Han var da Sjælen i Alt, og Alt gik gjennem hans Haand. Alt ja, det var bedre Ti-

der, herommelige Tider, hvorom ogsaa jeg kan sige: *quorum pars magna fui!*“

„Hvad betyder det?“ — afbrød den unge Skotlænder sin ældre Rejsesammesrat med et Smil — „I glemmer, lærde Herre, jeg forstaar ikke Bæst — og er ingen Prest.“

„Prest! Det er heller ikke jeg“ svarede den Anden med uventet Jorighed og med en uvilkaarlig Bevægelse, der lod Hætten aabne sig saavidt, at en lang, spids Næse, et Par bukkede Dienbryn og et graasprængt, rødligt Skjæg kom tilsynne. — „Prest? — det er jeg ikke heller — og dog kan jeg Latin, og dog har jeg studeret ved det herommelige Universitet i Paris, og der taget Magistergraden saavel juris canonici som juris civilis, dertil behøves ingen Tonsur — tvertimod, de frie Videnstaber og Kunster trives bedst i hele Hoveder og frie Hænder. Det er jo just vor Tids Plage og Svøbe, at Presterne og Munkene have indbildt Verden, at ingen Lærdom, ingen Kløgt kan trives uden under Krumstaven. Deraf deres Overmagt, deres Overmod, deres uhorste Driftighed og Røvbegjærighed, saavel mod Folk som mod Konge! — Der var en Tid, da dette Mørke syntes at kunne spredes — Prestemagten at brydes — i den gode Kong Eriks Dage — da den oplyste og faste Dronning Ingeborg, da den kloge og mægtige Hr. Audun, da Kongens øvrige Baroner og Raad med Kraft bovede at stride mod den myndige Erkebiskop Jon og hele hans Kleresi — ja næsten overvandt dem, — da var og enægmand Kongens Rantfær! — Ja, unge Fremmede, den, som sidder her ved Eders Side, har seet alt dette og taget Del i alt dette, og nu, paa sine gamle Dage, maa han se at Kleresiet løfter Hovedet igjen, at den nye Konge lader

sig føre i Presternes Ledebaand, at han har taget den listige Munk Sira Aste, Provsten ved Mariakirken i Oslo, til sin Kantsler, ja endog for bestandig har knyttet dette høist vigtige civile Embede til hin dumme, geistlige Værdighed! — Som om der ingensinde kunde findes andre lærde Mænd i Norge end Presterne! — Men de skulle findes, ja — de ere alt fundne, og den Tid kan igjen komme, da en Rægmænd bliver Norges Riges Kantsler!”

Med Forundring havde den unge Mand hørt paa dette hans ellers saa stille Reisesælles heftige og lange Udbrud — han skjønte nu vel, at han usforvarende var kommet til at berøre en om Streng hos den lærde Magister. Denne sank som udtømt af Talen og uvillig over at have givet den Lob atter taus tilbage i sit Sæde, hvorfra han halvt havde reist sig, og indhyllede sig end tættere i sin Kappe.

„Med al Eders Joven mod Kleresiet har I dog ikke besvaret mit Spørgsmaal, ærede Herre — Magister, som jeg nu maa kalde Eder“ — sagde Ynglingen, idet han forsøgte paa atter at bringe Samtalen igang. „I har ikke sagt mig Betydningen af hine latinske Ord.“

„Jo vist har jeg det, og maasse altfor tydeligt. Jeg har jo sagt, at jeg har taget nogen Del i hine herommelige Eiders Gjerninger, da Hr. Audun var første Mand i Kongens Raad.“

„Og hvorfor er han det ikke længere?“ spurgte Skotlænderen.

„Fordi Hertug Haakon er bleven Konge“, lod det hult fra Hættten. „Men spørg mig ikke mere, det er farligt at tale om disse Ting, selv i denne afsides Dal.“

„Fortklar mig dog kun,“ vedblev Ynglingen, „hvorfor I fører mig og vor Sag til Hr. Audun paa Hegransæs,

naar han har mistet al sin Magt? Der skal dog stor Magt til at gennemføre den. Var det ikke bedre, vi for lige til Kong Haakon og forelagde ham Sagen? Han er dog den Nærmeste til at tage sig af den.“

„Sig hellere den Nærmeste til at undertrykke den,“ hoistede Magisteren. „Hør, min unge Fremmede, har I ikke sidem til den Vej, jeg fører Eder og Eders desperate Sag — mærk, Eders — ikke min — saa bøv kun af endnu, og drag ned til Kongen i Oslo, han vil le Eder lige op i Ansigtet ved Eders Eventyr, eller, hvis han taget det alvorligt, kaste Eder i Taarnet derfor. Der er kun en Mand i Norge, der kan hjælpe Eders Sag frem, hvis den har nogen Grund, og det er min gamle Ven, Hr. Audun Hugelidsen til Hegransæs, uanfæet, eller maaste just fordi han nu er i Unnaade hos Kongen. Hans Magt er endnu stor, som hans uhyre Besiddelser rundt her i Landet, og hans Forbindelser med Udlandet endnu mange. Laaner han sit Navn og sin Arm til Eders Sag, da er den saagodtsom vunden, ikke at tale om den ringe Hjælp, jeg kunde yde som juridisk Konsulent, og den blev Eder kun til del hos Hr. Audun. Men, som sagt, min unge Hr. vandrende Ridder, onsker I hellere at dromme om Eders Dame paa Bunden af Borgfængslet i Oslo, saa drag kun did — endnu er det Tid, — men den yderste, thi er I engang traadt over Hr. Auduns Tærstel, og den er ganske nær, — da, *jaeta est alea!* — det vil sige, da kan I ikke mere træde tilbage, da har I valgt mellem ham og Kongen.“

„Valget er jo egentlig forlængst afgjort, siden jeg har fulgt Eder hid,“ — svarede Skotlænderen — „saa langt ind i disse uendelige Fjorde og Dale, hvorfra ingen Tilbagegang synes mulig,

mindst for den Fremmede alene. Men efter hvad I har sagt, tvivler jeg ikke mere om, vi nu er paa den rette Vej, I kjender Forholdene her i Norge bedre end jeg, Udlændingen. Jeg vil heller ikke glemme, at I, kjære Hr. Magister, var den Eneste, der tog sig af mig og min Sag, da jeg tilfældigvis traf Eder i Bergen, strax efter min Ankomst, at I tilbød at tage mig med paa denne Eders Reise til Firdafylke, og at indføre mig hos den mægtige Hr. Audun paa Hegranæs."

"Nu, det skal I ikke regne saa høit, Ungersvend," brummede den lærde Herre. "Jeg skulde jo alligevel den Vej, og saa var det mig ikke usikkert at have en ung, livlig Rejsefammerat, med hvem jeg kunde tale om Skotland, hvor jeg for har tilbragt mange glade Dage. Af Interesse for Eders uhyggelige Fædreland lovede jeg og at fremsføre Eders eventhyrlige Forehavende for Hr. Audun, og hvis han tog Sagen op, da ogsaa min Bistand, saavidt den kan ydes uden Fare for os Alle. Vent Eder altsaa ikke for meget af denne Reise — betragt den kun som en Vistfart til et norst Herresæde, hvor I vil finde Gjæstfrihed nok, skjønt neppe den Pragt og Forfinelse, som hersker i Eders skotske og engelske Magnaters Slotte. Men hvorum Alting er, saa kan I nu snart selv domme; thi tager jeg ikke meget feil, saa er det Tinderne af Althus Borg, som skinte frem der borte i Kveldskodden."

Magisteren pegede ved disse Ord henimod den Del af Vandets nordlige Bred, hvor den hvidstummende Jolsterelv gjennem dunkle Skove og over lyse, rige Markstaaninger styrter sig ud i den stille Sø. Tæt ved Elvens Udløb, paa en Vandtunge, der dannedes af en fra Søen indgaaende lang Vig og en

anden mindre, hævede sig de høie, graa Mure af en massiv, firkantet Stenbygning, med uregelmæssige, smale Vinduer eller rettere Skjelskaar, og fire smaa Hjornetaarne, hvilke dog ikke udsprang fra Grundvolden, men kun fra den øverste, med krenelerede Tinder besatte Omgang. Dette simple, men ved Høide og Fasthed dog imponerende Kastel eller Taarn, stod ganske frit paa sin grønne Bakke, der laa ingen Ringmur, ingen Udenverker, ingen Tilbygninger; forst i noget over hundrede Strids Afstand, paa Engen mod Øst, bemærkedes en Klynge af de i Norge sædvanlige lave Bjællehuse. Det var Gaarden Hegranæs, Hr. Audun Hugeliksøns gamle Wittegaard; Sten-Kastellet paa dennes Grund ved Strandbredden var af Hr. Audun i hans Velmagtsdage opført, og kaldtes af Almuen almindeligt Althus Slot. Det betragtedes vidt og bredt som en stor Mærkværdighed og som et pralende Vidne om Borgherrens Rigdom og Høihed, da Stenbygninger, naar undtages Kirker og nogle Kongsgaarde, paa den Tid vare næsten uhorde i Norge, og de største Baroner og Hovdinge endnu paa deres Herresæder lode sig noie med Fædrenes Træhuse og Bjællehaller.

Mod denne Borg styrede nu Baaden ind gjennem den trange Munding af den vestre Vig, som indenfor udvidede sig til en liden Sø, der syntes at tjene Slottet til Havn og Forsvar, at domme efter de flere store, vel udrustede Baade, som der laa fortoiede. Uden Hinder lagde den fremmede Snekke ind til Havnens stenfattede Brygge, men før vore Reisende fik stige i Land, standsedes de af nogle bevæbnede Mænd, der kom ud fra et Rost tæt ved Bryggen, gav sig tilkjende som Strandvagt, og lod forstaa, at Afdgangen til Slottet ikke var fri for Alle

og Enhver, men at Fremmede maatte opgave Navn og Grinde inden de kunde føres videre.

„Er det Eders høit priste norffe Gjæstfrihed!“ udbød den unge Skotlænder, — „at standses saaledes af Bevæbnede, endnu før man faar sat Foden paa Land! Hvorledes vil det da gaa, naar vi komme op til Haldøren? Hos os i Skotland er Hyttens som Jarlehorgens Strande og Døre aabne for alle fredelige Reisende, Morgen og Aften, Nat og Dag, uden Spørgen efter Navn og Grinde.“

„Ogsaa naar Borgherren lever i Krigstilstand?“ spurgte Magisteren smilende, idet han med det Samme tog sit Skrivetoi frem, som han bar i en Læderpung ved sit Bælte, skrev et Par Ord paa et Stykke Pergament og leverede dette til en af de Bevæbnede, der strax dermed sthyndte sig op til Slottet.

„Det er en helt anden Sag,“ mente Ynglingen, „naar Borgen bliver beleiret, eller Borgherren just har Feide med sine Naboer. Men her er jo Alt i den dybeste Fred.“

„Ikke saa dyb, som det synes,“ svarede den ældre Reisende halvt hvijsende, — „saa længe Hr. Audun staar paa en saa spændt Fod med Kongen, som for nærværende, maa han anse sig levende i en Slags Feidetilstand, og den største Forsigtighed er saare nødvendig mod det mørke Hofpartis grumme Anslag. Just de fredeligst udseende Besøg kan bringe ham de største Farer, derfor maa ogsaa vi finde os i at undergaa de i den Anledning fastsatte Bestemmelser. Men snart ville vi blive godt modtagne, tvivl ikke derom. Skjønt rigtignok,“ vedblev han derpaa, idet han med et vemodigt Blik betragtede Havnens og Borgens stille Omgivelser — „at ja, unge Mand, deri kan I have Ret, det er ikke

saa livligt og gjæstfrit her nu, som i fordums herlige Dage! Da kunde man strax mærke, naar Hr. Audun selv var her tilstede og for en kort Stund havde løsrevet sig fra Kong Eriks Hof, eller fra sin Forlening, det stolte Tonsbergshus, for at se sine Fædres gamle Sæde. Da var Hoiene og Engene om Borgen opfyldt med Sværme af Folk og Heste, i den mest livlige Rørelse, da saaes lange Rader af Telte opslagne paa Voldene, til Ly for alle de Gjæster, der ikke kunde finde Rum i Slottet eller i de gamle Huse paa Hegrans, da stode Borgens Porte paa vid Bag, og hoirostet Tale, lystelig Skjemt og Sange hørtes langveis fra, naar man nærmede sig Hallen. Og nu, hvilken Stilhed, hvilket Øde! — Hvo skulde tro, at den prægtige Hr. Audun nu opholdt sig her paa Gaarden, naar En ikke vidste det bedre, naar En ikke kjendte det pludselige Omslag i hans Vilkaar, kjendte de sørgeligt forandrede, onde Tider! Men de gode kunne komme tilbage — ja, de skulle det! Thi Hr. Audun lever endnu, og med ham Haabet!“

Medens Magisteren saaledes fordybede sig i det for den Eldre altid fristende Emne: Forskjellen mellem Før og Nu, var han ved Ynglingens Arm steget opad de steile Stentrin til Landingsbroen, og de Begge vandrede tilsammen henad den trange, brolagte Vej, der førte op mod Slottet. En af Vagten fulgte dem, for ved den første Port at modtage Bæstet om Indlæbsen, de Andre bleve tilbage hos Rørskarlene, der siden skulde bringe Toiet op. Ved saaledes at nærme sig Borgen, bemærkede vore Reisende nu, at denne ikke var saa aldeles blottet for Udenverker, som det havde seet ud til fra Søen. En græsbevoget Jordvold sluttede sig, i en 30 Mens Afstand fra Taarnet, trindt

om Foden af den symmetrisk afrundede Balle, hvorpaa dette var beliggende. Ved den lavt overhængende Port i denne Jordvold, som vendte ud mod Havneviggen, behøvede de ikke at vente længe, en lille Laage aabnedes snart for dem, da det forhen affendte Bud netop var vendt tilbage fra Slottet med Bested om, at de Fremmede strax skulde indlades og være meget velkomne. Komne indenfor Volden, der saaes at danne et godt Brystværn for der bag leirede Bueskyttere, steg vore Reisende nu videre opad den grønne, med enkelte, store Hængebirke bevoxede Slotsbakke, og naaede snart Høiden, hvor de bemærkede, at den lille Bugt paa hin Side af Landtungen ved en kunstig stenfat Grav var forlænget lige til Elben, saa at Althus Slot egentlig ganske var omslydt af Vand, udenfor Jordvolden. Hinsides denne kunstige Grav, over hvilken en bevægelig Bro var anbragt, saaes en stenlagt Vej at føre hen mod Øst, til Husklyngen paa det gamle Hegrans Gaardtun.

Vore Reisende befandt sig nu lige foran den nye Borgs Hovedindgang, der var anbragt i den vestre Endemur af den langagtige Firkant, som dannede Bygningens Grundform, saaledes, som det endnu kan sees af dens saa tilbageværende Levninger. Dørhælvningen, der i henved fem Alens Høide gik gjennem den to Alen tykke Grundmur, havde udentil Forzирinger i Rundbuestil, og i Muren over den var indsat en Marmorplade med Hr. Auduns Skjoldmærke, en Rose omgivet af sexten Vilier. Den ydre Dør af massive Egeplanker, besatte med tunge, men smukt forgrenede Jernbeslag i Blomsterform*), stod nu aaben,

*) Efter Sagnet er det denne Dør, der siden er flyttet til Althus Kirke, hvor den endnu findes.

og paa begge Sider af den var opstillede en Række Huskarle, beredte til at modtage og tjene de Fremmede. Paa Tærstelen hilse des disse af en gammel, ærbørdigt udseende Mand i lang, sort Dragt og med en Solbstav i Haanden. Det var Stjernerken, eller den Øverste for Borgens Tjenerstab, der nu i Husherrens Navn bød dem velkomne til Hegrans, aabnede den indre Dør og skred høitideligt, med oploftet Embedsstav, foran dem ind i Hallen.

Dette store Rum, der indtog to Tredieparter af Bygningens Længde og dens hele Bredde, maatte selv midt paa Dagen være temmelig dunkelt, da det kun modtog Dagslyset fra nogle faa, smale Vinduesaabninger eller rettere Spalter høit oppe i den tykke Sidemur; nu, ved den svindende Aftendæmring, vilde det forekomme de Indtrædende ganske mørkt, hvis ikke et mægtigt Baal af fede Thykubber havde flammet lystigt paa det uhyre Klæberstens Arnested i Hallens sydøstlige Hjørne. Ved Flammernes usikre Skin kunde de nu skimte det høie, sort tilrogede Bjælkeloft, de raa Murvægge behængte med alskens Vaaben, som Sværde, Landsjer, Buer. Ører og Skjolde, de lange Furuborde med Bænke indad Hallens Sider, og i Baggrunden, ved Siden af Ildstedet og ligeoverfor Indgangsdøren, Borgherrens ophoiiede Sæde, der dog nu stod tomt. Over det med frisk Halm belagte Stengulv fortæses de Fremmede nu hen mod Ildstedet, hvis varmen de Nærhed ikke var dem ubehagelig efter Reisen i den skarpe Aftenluft. De afslagde her deres „Kappruns“ eller Hættekapper, hvorved det kom tilsynne, at den ældre Herre, eller Magisteren, derunder bar en næsten fodsid Kjortel (Syrkot) af brunt Klæde, med hængende, løse Ørmer, bræmmet med graat Pelsværk og sætset om Ribet med

et Bælle af firkantede Solvplader, hvorfra paa den ene Side i to Solvklæder nedhang den foromtalt Røbertaste. Hans Fødder vare bedækkede med røde, trange Hoser og lange, tilspidsede Sko, paa sit stalbæde Hoved bar han et Slags lav, flad Hat, prydet med Sknepenge. Hans Medreisende, den unge Skotlænder, stod der nu rank i sin hoilandste Hjemstavn's Dragt, med bare Knæ, Plaid og Philabeg, den samme Dragt, der har givet en af de gamle norske Konger, som antog den, Navn af Barfod. Imidlertid havde Kjerresvende sat svære Metalstager med tændte gule Vorchys paa Bordet foran de Fremmede, andre Svende bragte dem forgyldte Fæde med Dvæteband og fine hvide Haandklæder, og den gamle Skjenker selv kredentsede dem den store Solvskande med Velformstrikken, idet han bad dem tage Plads paa Bænken med de bløde Hynder ved Siden af Høisædet — Kvældsmaden skulde strax blive frembaaret.

„Tak, Gamle,“ sagde Magisteren, efterat have taget en god Slurk af den duftende Vin og rakt Kanden til sin Medreisende — „tak, det gjorde godt. Jeg mærker, I har dog endnu den gamle ædle Vin paa Hegrænes, skjønt ikke Alt er her som for. Nu, gamle Guttorm, hvordan har du det? Du kender mig dog igjen?“

„Sikkerlig, Hr. Bjarne, det gjør jeg vist, det er ikke saa ofte, vi nu her paa Borgen faa se et bekjendt Ansigt. Alt ja, Meget er forandret siden I sidst gjæstede Hr. Audun paa Tønsbergshus, ædle Herre!“

„Blandt Andet ogsaa, at Borgherren ikke selv modtager sine gamle Venner i Hallen, naar de komme langvejs fra forat gjæste ham. Ved Hr. Audun ikke, hvo der er her? — jeg har dog nylig sendt Bud derom.“

„Jeg tror han ved det, ædle Herre, idetmindste har han givet mig Befaling til at føre Eder op til ham, saasnart I havde vedervæget Eder efter Reisen.“

„Hvorfor sagde du ikke det strax? Er han da syg, siden han ikke forlader sine Rum?“

„Alt ja, syg kan han nok kaldes, skjønt ikke paa Legemet. Siden han kom hid, efter det strækelige Møde med Kongen paa Tønsbergshus, som I nok kender, har hans Sind været mørkt og menneftesiendst — han vil ikke se Kongen — han lever ganske alene i den øvre Baaning her — selv sine Nærmeste vil han ikke have om sig, de maa holde til over i de gamle Stuer paa Hegrænes; det er med Rød og Reppe han vil lade sig bringe den nødvendige Betjening. I kan derfor let begribe, hvor høit I endnu maa staa i hans Minde, da han, strax han hørte Eders Navn, gav Tegn til at ville se Eder. Alt, ædle Herre, hvis det nu kunde lykkes Eder at rive ham ud af denne sorgelige Tilstand, at føre ham tilbage til hans Familie og Venner!“

„Jeg maa strax til ham — lad en Kjerresvend lyse mig derop. Og I, min unge Ven,“ — her henvendte Hr. Bjarne sig til sin Medreisende — „tag Eders Magelighed iagt her saalænge — jeg forbereder Eders Møde med Hr. Audun, og haaber snart at kunne lade Eder kalde. Imidlertid vil gamle Guttorm nok i al Fylde sørge for Eders Bevertning og Pleie her — ikke sandt, Gamle? Jeg anbefaler denne unge Skotlænder til din særdeles Omsorg, han er min fuldtro Ven, og vil snart ogsaa blive Hr. Auduns.“

„Jeg skal gjøre mit Bedste,“ svarede Skjenkeren, der allerede med nogle Svenskes Hjælp var isærd med at dække Bordet, — men vil Hr. Bjarne ikke selv nyde Noget, inden I gaar op til Herren?“

„Nei — jeg kan ikke vente. Men hør, lad kun Noget bringes op — du ved, jeg forlanger ikke stort — kun en tre, fire Fade af det Bedste, I har — ogsaa den gamle Malvasier — glem ikke den. Og nu, min unge Ven, godt Maaltid! — Undskyld, jeg forlader Eder; men det er nødvendigt for os begge.“

„Gjør som I vil, Hr. Magister,“ svarede den unge Skotlænder noget uvil- lig — „jeg er nu engang her og over- ladt til Eders Forelse. Kun synes mig Udsigterne for mit Grinde her temmelig mørke, — da den, hos hvem jeg skulde søge Hjælp, selv har Hjælp nødig, er sindssyg, og har slaæet sig fra Verden.“

„O, vær kun rolig, — mit Besøg skal nok bringe ham ind i den igjen,“ sagde Hr. Bjarne, idet han fulgte en Kjerter- svend, der lyfte foran ham med en Thy- fakkell og forsvandt gjennem en Dør paa den anden Side af Højsædet. Vi ville ogsaa lade den unge Skotlænder tilbage i Hallen under Skjenkerens, den gamle Guttorms gode Tilsyn, idet vi følge Hr. Bjarne opad den smale, i Mellem- muren anbragte Vindeltrappe til Bor- gens øvre Baaning, hvor Husherren sagdes at vente ham.

Andet Kapitel.

Den faldne Stormand.

Inden vi bringe Læseren Ansigt til Ansigt med Herren til Høgranæs, vil det være nødvendigt at forudsikke en kort historisk Beretning om denne navnkun- dige Stormands foregaaende Stilling og Skjebne, forsaavidt hine Tiders sær- deles sparsomme og dunkle Annaler derom give nogen sikker Oplysning. Hr. Audun Hugleiksfon, almindeligt kaldet Hestaforn*), en af Norges Riges

Baroner, var af en gammel anseet, med den norske Kongefamilie beslægtet Hov- dingsæt i Søndsfjord, hvor han havde sit Stammegods, og maa alt som meget ung have gjort sig gjældende ved sine Talenter, sin Rigdom og sin Uergjerrig- hed. Allerede i Kong Magni Yaga- boters Tider nævnes han som denne Konge behjælpelig ved hans store Lovar- beider, især som kyndig i den borgerlige Ret. Ikke længe efter blev han Kon- gens Stallare, fulgte ham paa hans Tog og blev brugt ved alle vigtige For- handlinger og Gesandtskaber. Men det var især efter Kong Erik Magnussøns Thronbestigelse, og i dennes Mindre- aarighed, at han virksomst tog Del i Regjeringsanliggenderne. Sammen med Kongemoderen, den myndige Dronning Ingeborg, og nogle andre Herrer af Kongens Raad, hvoriblandt kan nævnes Hr. Gaut af Tolga, Hr. Bjarne Er- lingsfon til Bjarkø og Giste, Hr. Andres Plytt og den nye Kantiler, den lærde Hr. Bjarne Rodinson, dannede han Sjælen i den Opposition mod Klerke- vældet, som udmærkede Kong Eriks første Tid og skaffede denne Konge Tilnavnet Prestehader, uagtet han selv vistnok ikke havde stor Del deri. Efter Enkedronningens Død og Kong Eriks Myndighedsalder tabte Hr. Auduns Indflydelse sig heller ikke, tværtimod, den tiltog stedse mere over den svage Konge, og det kan skjønnes, al Alt nu gik igjen-

et adeligt Familienavn, eller et i de Tider saa almindelige Øgenavn, opkommet ved en os nu ubekjendt Anledning, thi at det ikke, som Absalon Pedersen i hans Norges Beskrivelse, og efter ham Torfæus anta- ger, kan være ham tillagt fordi han først i Norge gav sine Heste Korn at æde, er paavist ved antikvariske Undersøgelser, der godtgjøre, at Korn eller Havre længe før Auduns Tid her var brugeligt Foder for Heste.

*) Dette Tilnavn maa enten have været

nem hans Haand. Erik kalder ham selv: „sin kjære Slægtning og Secretarius (Bærer af Kongens private Segl, hemmelig Raad); han ophøiedes til Jarleværdighed og udnævntes blandt Andet til Fehirde eller Statmester og Befalingsmand paa det kongelige Slot Tonsberghus. I dette vigtige Embede, hvorved alle kongelige Oppebørsler i det sydlige Norge faldt under ham, var det vistnok han berigede sig saaledes, at han kunde erhverve den uhyre Samling Jordegods, der endnu længe efter hans Død, og efterat det var gaaet over i Andres Hænder, kaldtes det Audunske Gods. Det er tydeligt, at han var en Mand, der, sjønt stolt, prægtig og ridderlig, dog ikke sthyede noget Middel forat komme til sit høieste Maal. Og dette Maal var uidentivl Gjennemførelsen af det Stormandsvælde, der havde hersket i Norge fra gammel Tid, men som under de sidste kraftige Konger af Sverresæt tildels var blevet brudt og underlagt den kongelige Gnesthyrelse. Kong Eriks Svaghed gjorde det let for Hr. Audun og hans Venner at tage til sig den ene af Kronens Forrettigheder efter den anden, og Alt syntes at føie sig for dem. Men der var En, der stillede sig stærk og mægtig mod deres Planer, og denne En havde Fremtiden i sin Haand. Det var ingen Anden end Kongens yngre Broder og udseede Arving, Hertug Haakon, ligesaa stiv, klog og karakterfast, som Erik var svag og letboielig, ligesaa fast bestemt paa Kongemagtens Udvidelse, som Hr. Audun paa dens Indskrænkning. I Broderens Levetid holdt han sig vel temmelig tilbage fra dennes Hof, eller rettere, han holdt sit eget Hof i Oslo, — Hovedstaden i hans Hertugdømme, hvor han ovede sig stille i Regjeringskunsten og styrkede sig til i rette Tid at træde kraftigt op mod Stormandsvælden. At Hertugen og Hr. Audun saaledes ikke kunde være Venner, fulgte af Sagens Natur, dog synes det som de temmelig længe have bevaret idetmindste et ydre Skin af god Forstaaelse, eftersom det befindes, at Hr. Audun Aar 1295, under sit navn kundige Gesandtskab i Paris, hvor han paa Kong Eriks Vegne sluttede Forbund og Subsidiatratat med Kong Philip den Smukke af Frankrig mod Kong Edvard I af England, oglaa optraadte som Gistirmaalsmægler for Hertug Haakon, idet han for denne fæstede Isabella de Joigny, en Slægtning af den franske Konge. Men netop hans Færd ved denne Anledning maa have paa draget ham Hertugens bitreste Unaade, thi fra den Tid daterer sig deres aabenbare Fiendskab, og Hertugens Egtestab med Isabella fuldbyrvedes ikke, tværtimod ægtede han et Par Aar senere den skjønnede og hoitdannede Euphemia, Thyrt Vitslæf af Riigens Datterdatter. Efter Kong Eriks tidlige Død i Juli Maaned 1299, besteg Hertug Haakon ifølge Arveloven Norges Throne, og dermed var det, sjønt ikke uden Modstand, forbi med Hr. Audun Hagleikssøns Magt. Han og hans Venner sees ikke at have været tilstede ved Kong Haakons og Dronning Euphemias Krøning i Throndhjem (den 10de August 1299), og paa den nye Konges Tilbagereise til Oslo var det, at Hr. Audun pludseligt blev fangstet, under Omstændigheder, vi i denne Fortælling siden komme til at berøre. Vel blev han snart efter atter løsladt, men kun under Betingelse af, at han skulde trække sig tilbage til sin ensomme Ettegaard i Firdalsfke og der sidde i Privatlivets Ro, uden at maatte forlade sin Eiendoms Grændser. I hans Fald blev oglaa adskillige af hans nærmeste Venner meddragne, saaledes den forrige

Kantsler Hr. Bjarne Rodinson; denne blev dog ikke fængslet eller anvist et bestemt Opholdssted, men blot berøvet sine Trespøster, det synes endog som han endnu havde fri Udgang til Hoffet.

Det var denne lærde Herre, som nu, første Gang efter deres begges Fald, af lagde et Besøg hos sin forrige Kollega, eller man kan vel rettere sige Overmand og Patron i Norges Riges Raad. Hr. Bjarne Rodinson var ikke den Mand, at han, som Hr. Audun hidtil, mørk og stolt skulde have indsluttet sig i sin Skiebne og kun med bitre Blik maalt Dybden af sit Fald; tværtimod, han saa altid opad, var altid i Bevægelse forat vinde nyt Fodfæste paa den slibrige Magtens Grund, hvorfra han var nedstødt. Det var saaledes ikke ubesjendt, at han havde anvendt alle sine Kunster og Forbindelser for at sætte sig i Gunst hos den nye Konge, men dennes nye geistlige Kantsler, Sira Aake, havde nok hidtil været ham for stærk og for overløst, og hans Besøg her, hos den faldne Stormand, syntes at vidne om, at han nu maatte have vendt sin Operationsplan i en anden Retning. Thi slaa sig til No, opgibe Haabet om atter at faa sin Haand med i Ledelsen af de offentlige Anliggender, det kunde man være sikker paa, at Hr. Bjarne Rodinson ikke var istand til. Saa urimeligt det ogsaa end kunde synes for den ene Faldne at søge Hjælp hos den Anden, var det dog neppe blot for at se til sin Ven i Ulykken, at Exkantsleren havde foretaget denne lange Reise til Hegeranæs, og nu stod foran Indgangen til den fængslede Loves Bør.

Komne opad Bindeltrappen til Borgens øvre — eller rettere midtre Vaa-ning — thi der var endnu en ovenover — befandt Hr. Bjarne og hans Forer sig ved Enden af en forshvælvet Gang,

der strakte sig langs Bygningens nordre Ydermur, hvori hist og her saaes trange Nabninger eller Skydestaar, forsynede med Brystværn. I enhver af disse Nabninger stod en fuldtvæbnet harnissklædt Mand paa Vagt, støttende sig paa deres store Laasbuer, saa stille og ubevægelige, at man, i de dybe Spidsbue-Nicher, gjerne kunde taget dem for Jernstatuer, hvis ikke nu og da en sagte Klirren af Vaabnerne ved en uvilkaarlig Bevægelse, eller et speidende Blik frem under Hjelmskyggen havde robet levende Væsen. Til enhver af disse Vagtere gjorde Kjertesvenden et Tegn, idet han lyfte Magisteren forbi dem, til han endelig standsede foran den midterste af de Døre, der paa Gangens modsatte Bæg førte til de indre Værelser. Denne Dør aabnedes sagte, og de traadte nu ind i et stort Rum, den saakaldte øvre Sal, hvis for de Tider pragtfulde Udstyr, med brogede Guld- og silkevirkede Tapeter og kunstrigt udkaarne Husgeraad af poleret Egetræ, kun svagt oplystes af en fra Midten af det tablede Loft nedhængende Solblampe.

„Derinde vil I finde ham,“ hviskede nu Kjertesvenden, idet han pegede mod en Dør i den venstre Bæg, der stod paa Klem saaledes, at en Pysstrime fra det indre Rum trængte gennem Sprækken. „Jeg maa ikke følge Eder længere. Trængsler I til Noget, da husk, at Vagten er derude.“ Og hermed forsvandt han ad den Dør, hvorigennem de vare komne ind.

Hr. Bjarne blev noget underlig ved saaledes at lades alene. Han saa sig omkring i det store, pragtfulde, halvmørke Rum, hvor der herskede en angstelig Stilhed, og hvor dunkle Skygger fra det usikre, blussende Lampestjær for hen over de vævede Tapeters brogede Figurer. Det forekom ham som en gjøglen-

Skjggedans af de glimrende Fester, hvortil han før havde været Vidne, i denne prægtige Hal. Dengang straalende Lysglandsstatelige Ridderes og skjønne Dammers Dands til Harpers og Gigers Klang, munter Tale og Skjemt gjenslydende overalt. — Og nu! — Anderigets Tausshed, dunkle Skyggers Flugt gennem det øde Rum! Og han, der dengang var Festens, som Husets Konge, hvis høie Skikkelse i Magtens og Lykkens Fylde skred igennem den ærbødigt vigende Mængde, hvis dybe, rige Stemme tonede kraftigt over alle Andres — var han ikke ogsaa nu bleven en Skygge af sig selv, blodløs og tonløs som hine, der før hen over de Gyldestykkets Vægge? Kunde det virkelig være den levende, mægtige Hr. Audun, der befandt sig i Bærelset indenfor, hvorfra ingen Lyd hørtes, og foran hvis Dør ingen ventende Kreds af Hofmænd saaes forsamlet? Maaſte var det kun et Løg, legemligt eller aandeligt, Vennen skulde finde derinde? — Hr. Bjarne kunde ikke forhindre disse og lignende uhyggelige Tanker fra at gjennefare sit Hoved. De Par Sekunder han blev staaende alene i Hallen, men snart forjog han dem igjen, smilede halvt over sin egen Barnagtighed og skred nu med faste, men sagte Tred hen mod den ved Lysstrimerne betegnede Dør. Han var just ganske nær derved, da den pludselig blev stødt helt op, og en hoi, mørk Skikkelse viste sig i den buesformede Abning, sælsomt omflydt af det stærke Lysstjær i det indre Bærelse. Magisteren traadte uvilkaarligt et Par Skridt tilbage, fattedesig dog strax igjen og rakte sin Haand ud mod Skikkelsen (den han saare vel kjendte) med den Hilsen:

„God Aften. Hr. Audun!“ — Intet Svar. — „Det er mig, Ederes gamle

Ben, Bjarne Lodinsson! Jeg bringer gode Tidender.“

Den Tilstalte svarede endnu ikke, syntes heller ikke at bemærke Hr. Bjarne, men blev staaende paa Dørtærskelen, stirrende ud i Salen med et stivt Blik fra de dybe, dunkle Vine, der endnu mere fremhævedes af de ligblege, skarpe Ansigtstræk, uordentligt omgivne af graasprængte, mørke Loffer. Et langt, fort Skjæg bølgede ned over det brede Bryst, og den høie, endnu ranke og mægtige Skikkelse var løst omhyllet af en lang, fort Floiels Hushjortel, foret og kantet med Hermelin, under hvis vide Folder en let Ringbrynies Staalglans fremglimtede. I sin høire Haand holdt han et kort blottet Sværd, den venstre var halv fremstrakt, som vilde han føle sig for i et mørkt Rum.

Forfærdet over dette hans gamle Bens Udseende, der saa tydeligt røbede Vanvid, eller idetmindste temporær Landsfraværelse, veg Magisteren tilside, medens Hr. Audun langsomt skred ind i Salen, bestandig folende sig for og udstødende nu og da afbrudte Ord, hvoraf den angsteligt lyttende Gæst blot kunde opfange enkelte, saasom:

„Hulen er mørk — Isabella! — hvor er du? — Hertugen forlanger dig af min Haand — saa saar jeg Magten igjen. — Lys — hvorfor jamrer du dig? — det er ikke sandt — det er ikke sandt, du er ikke forraadt. — Hvad siger du? — dette Sværd? imod ham? — Ja — en af os maa bort — han eller jeg!“ —

Under disse dunkle Udbrud var den spøgelseagtige Nattevandrer naaet omtrent midt frem i Salen, da gif Døren fra Gangen op, og den gamle Skjenker traadte ind med Lys, fulgt af et Par

Svende, der paa Solofade bar den af Hr. Bjarne hidbestilte Nadvære.

Ved den af de Indtrædende forarsagede Larm, eller og ved det stærkt indfaldne Lysffin, maatte den vandrende Drommer med Et være bleven opreven af sin unaturlige Tilstand, dog ikke til Bevidsthed, thi med et hult Suk sank han pludseligt sammen paa Gulvet, hurtigt understøttet af Hr. Bjarne og den tilslende Guttorm.

„Alt, Jesus, Maria! — er det atter saaledes fat!“ — jamrede den Gamle, idet han støttede sin bevidstløse Herres Hoved til sit Kna — „Men jeg burde have tænkt det — jeg burde have tænkt det.“

„For Guds Skyld,“ udbrød Hr. Bjarne, der neppe kunde komme sig af sin Skræk — „Hvad er dette? — han kjendte mig ikke — saaledes forvirret — og nu — han ser jo ud som død!“

„Vær uden Frygt“ — hvistede den Gamle, idet han vedblev sin Omsorg for den Bevidstløse — „vær kun rolig, Hr. Bjarne — det er et af hans sædvanlige Anfald — de ende altid saaledes, han kommer snart til Live igjen. — Men saa hjælp mig dog, I Klodse af Svende, — sæt Fædene der, — hid med Vandtummen! — lad os aabne hans Ringbrynne, — den gaar han da ogsaa altid med — jeg tror han sover med den. — Saa, lad os nu varligt bringe ham hen paa denne Voibænk. — Alt ja, af ja! — jeg troede dog han denne Aften skulde være fri, — at Eders Nærværelse, Hr. Bjarne, skulde oplive ham. — Men det var dog godt vi ikke lod den fremmede Skotskender komme herop — I er jo en gammel Ven, Hr. Bjarne — og vil ikke røbe Hr. Auduns Svaghed for Nogen?“

„Forstaar sig. — Er han ofte saaledes?“

„Alt — næsten hver Nat, men sjelden

saar tidligt som i Kveld. Presten siger, han gaar i Sovne, men det er nok noget Bærrer. — Eivind Bæbner, som er fremlynt og skjønner paa Fuglestrig, siger, at de onde Trolde oppe i Hegranæsaasen have faaet Magt over ham — de indgive ham ofte saa gruelige Ord, at En kan blive ræd ved at høre derpaa.“

„Ja vel, — ja vel, jeg har ogsaa hørt dem“ — mumlede Hr. Bjarne gysende. „Men lad os tie dermed, jeg tror han kommer til sig selv igjen.“

Virkelig syntes det nu at være lykkets de troe Tjeneres forenede Bestræbelser at vække den syge Husherre af hans Afmagt: — han rettede sig halvt op fra Voibænten, hvorpaa de havde lagt ham, og saa sig omkring med et Blik, hvori laa tilbagevendende Bevidsthed. — „Hvorfor er jeg her?“ — sagde han lavt — og, idet han fik Die paa Magisterens — „Hvo er denne Fremmede? — hvad vil han her?“

„Besøge en gammel Ven, som han desværre finder syg. Hr. Audun, kjender I endnu ikke Eders fordums Kollega?“ sagde Magisteren, idet han traadte nærmere.

Den Tiltalte reiste sig nu helt op, strog det lange, sortgraa Haar fra Panden og betragtede den Fremmede med samlet Estertanke. Hans mørke, spændte Træk opklaredes synligt — derpaa greb han med begge sine Hænder om Magisterens udstrakte Hoire, trykkede den varmt og udbrød:

„Nei se, Bjarne Rodinson! — det er Eder selv, nu kjender jeg det gamle, kloge Ansigt igjen, — I har da ikke, som alle de Andre, glemt den faldne Stormand. I kommer for at gjæste ham i hans Ulykke, i hans ensomme Nødel!“

„Jeg troede, I vidste min Ankomst og ønskede at se mig,“ — svarede Hr.

Bjarne — „ellers havde jeg ikke trængt ind paa Eder i Kveld, syg som I er.“

„Ja, det er sandt, nu huser jeg det,“ — sagde Hr. Audun efter nogen Betænkning, — „I blev mig meldt — og en Anden med — jeg ventede Eder — men saa kom den sorte Sky over mig igjen, og jeg erindrer ikke mere. Ha — Bjarne, jeg frygter, I er ikke bleven godt modtaget.“

„Gamle Guttorm her har sørget vel for Alt, saabel for mig som for min Rejsesjælle, hvem jeg imorgen vil forestille Eder. Thi nu i Kveld trænger I til No. — Audun — jeg bringer gode Tidender — dem vil vi spare til imorgen.“

„Ja, Herre,“ indfaldt nu den gamle Skjenker, „lad os bringe Eder til Sengs — det er sildt — og I har igjen haft et slemt Anfald.“

„Nei,“ gjenmælede Slotsherren, nu ved fuld Fatning, „jeg er nu rask og trænger ikke til Hvile, kan heller ikke sove. Jeg beder Hr. Bjarne endnu skjenke mig en Samtale i Aften, hvis han ikke selv er for træt dertil — eller

frygter for at være alene med en Bannvittig,“ lagde han smilende til, da han bemærkede, at Magisteren kastede ængstelige og bønkelige Blikke over til Guttorm. „Vær kun rolig, gamle Ven, det er nu over for i Nat, og disse to Svende kunne jo til større Sikkerhed gjerne blive her i Hallen, medens I følger mig ind i Kammeret ved Siden af, hvis Dør kun er tillænet.“

Hr. Bjarne, enten virkelig beroliget eller, for ikke at opirre den Syge, bemestrende sin Engstelse, erklærede sig rede til at blive endnu en Stund hos Hr. Audun før han gik til No. Dog sørgede han for, at de to Svende virkelig posteredes i den ydre Hal, og at den forhen hidbragte Radværelse ogsaa fulgte ham ind i Hr. Auduns Kloset.

Den gamle Guttorm blev, trods al Hovedrylten, sendt alene ned igjen i Hallen for at tilse den anden Reisende, bringe ham til hans Natteleie og bede ham undskyldte at han, paa Grund af Husherrens Sygdom, først næste Morgen tidlig kunde blive forestillet for denne. (Være.)

Bed Marskiftet.

(Nytaarsaften 1883.)

Solen sig skjuler bag Skyen i Vest,
Dagen forsvandt som en ilende Gæst;
Dagen forsvandt, og med Dagen et Aar, —
Tænk nu, o Sjæl, hvordan Regnskabet staar!

Sig, har du vundet paa Vei eller tabt?
Tjente du Herren, som Tiden har stabt?
Vrodes ved Naaden din Lænke itu,
Eller er Skylden din Herre endnu?

Nyt Aar opstiger med Morgenens Gry,
 Mennesket bør det at fødes paany,
 Vættes af Døden ved Ordet fra Gud,
 Bryde af Djævelens Fangenskab ud.

*

*

*

Naret er ude; o Jesu, forlad
 Hvad vi har syndet paa Land og i Stad,
 Und os af Naade et lysere Aar,
 Led vore Hjerter og læg vore Saar!

Hjælp, at vi sige til Lyfterne: Nei!
 Hjælp, at vi vandre Bødsfærdigheds Wei,
 Lær os at følge dit hellige Spor,
 Lær os at synge i Kjærligheds Chor!

Hjælp, at vi taale din hellige Tugt,
 At vi kan bære Omvendelsens Frugt,
 At vi kan aarve de Saliges Aar,
 Naar baade Dagen og Tiden forgaar.

— n.

Smaastrykker af Scriber.

De blomstrende Bonner. Det er
 bekendt, at Bonnerne, naar de staa i
 Blomster, give en sød og behagelig Lugt
 fra sig, som Vinden ofte bærer os imøde
 langt borte fra. Da nu G o t t h o l d
 engang erfarede dette, erindrede han sig
 at have læst, at Derne Ceylon, Madagaskar
 og andre, paa hvilke der vøjer en
 stor Mængde kostelige Krydderier, skulle
 give en saa stærk Bellugt fra sig, at man
 ofte kan lugte Derne, førend man kan se
 dem. Derpaa sagde han med hjertelig
 Glæde: Min Gud! kunne de jordiske
 Frugter berede mig en saadan Lyslighed,
 hvad har jeg ikke da at vente af de him-
 melske! Al, hvor søler dine Troen:
 mangan Lustning, som den himmelske
 Pintsjvind, din værdige Aand, bringer

os fra de Levendes Land! de have deri
 en Forsmag og Prove paa Saligheden.
 Og hvis ikke det var Tilfældet, hvor-
 ledes skulde de da helde ud i saamange
 Trængsler?

Den grædende Jomfru. G o t t-
 h o l d saa en from Jomfru græde.
 Paa hans Spørgsmaal erklærede hun,
 det var fordi hun i et Selskab af mange
 Mennesker var bleven foragtet og tilside-
 sat paa Grund af sin Fattigdom, flette
 Klædning og ensfoldige Opførsel. Al,
 sagde han, hvor lykkelig er ikke den, som
 Verden foragter og tilside sætter! Han er
 som en Skibbruden, hvem Havet kaster,
 rigtignok med Bødsomhed, op paa en
 Klippe, men paa en sikker Klippe, hvor
 han kan redde sit Liv. Hvilken herlig

Ting er det ikke, naar Verden selv, som ellers er Djævelens troe Bundsforbandt, affskjærer os Anledningen til at synde! Tro mig, de saa høitærede, høitelskede, prægtigt smykkede Jomfruer ligne de skjønne Blomster, omkring hvilke Bierne og Myggene hyppigt sværme for at suges Honning af dem. Gudfrygtigheden er som en kostelig Nisje i et skjort Glas, hvilken bedst bevares, naar man sætter den til Side, at den ikke kommer i Uforsigtiges Hænder. Behager I ikke Verden, saa lad den heller ikke behage Eder; lige for lige. Traght kun efter at behage Gud. Eders Hoveds Smykke og Krone

være Guds Naade, Eders Halsbaand Skriftens mange Sprog, Eders Perler Bodens, Bonnens og Kjærlighedens Taarer, Eders Klædning Troens Retfærdighed og Gudfrygtigheden, Eders Ring en god Samvittighed, Eders Slor Ydmygheden, Eders hvide Pinned en uplettet Bændel, Eders kjæreste Samtale Bonnen. Eders Speil Loven og den Herres Jesu Kristi hellige Liv, Eders Rigdom Himmelen! Saaledes smykket vil enhver af Eder være en Kristi Brud og i Himmelen foretrakkes for mange Andre.

(Fra „Statistike“, 1. udg. „Gortholbs Zufällige Umbachten“.)

Om Bogstaverne og Søndagsbogstavcirkelen m. m. *)

I denne Kalkender vil man næst efter den Rubrik, der angiver Maanedsdagene, finde en, der fra 1ste Januar af til Aarets Udgang indeholder de 7 Bogstaver a b c d e f g, a b c d e f g osv. i uafbrudt Række, saaledes at hver Dag faar sit Bogstav og Rækken ikke slutter med hver Maaned, men fortsættes uden Hensyn til Maanedskifte indtil 31te December. Denne Maade at betegne Aarets Dage paa med de syv første Bogstaver af Alfabetet blev allerede for mange Aarhundreder tilbage opfundet, for at man derved paa en nem Maade kunde regne sig til, paa hvilken Dag i Ugen hvilken som helst Maanedsdag faldt. Thi da Ugen har syv Dage, og man kun benytter de første syv Bogstaver i Alfabetet, saa maa hver Ugedag hele Aaret igjennem beholde den samme Bogstav. Naar man altsaa f. Ex. ved, at 1ste Januar, der har Bogstaven a, er

en Sondag, saa ved man ogsaa, at alle de øvrige Dage i Aaret, der findes betegnede med a, f. Ex. 30te April, 14de Mai, ere Søndage, eller at man for hele Aaret igjennem kan opstille følgende Tabel:

a Sondag, b Mandag, c Tirsdag,
d Onsdag, e Torsdag, f Fredag,
g Lørdag.

Ex 1ste Januar ikke Sondag, men f. Ex. Onsdag, bliver hver Onsdag i Aaret betegnet med a, og Søndagen faar e, eller Tabellen bliver saaledes:

e Sondag, f Mandag, g Tirsdag,
a Onsdag, b Torsdag, c Fredag,
d Lørdag.

Man behøver altsaa kun at vide, paa hvilken Ugedag et Aars første Januar eller hvilken som helst anden Maanedsdag falder, for ved Hjælp af den heromhandlede Rubrik med Dagbogstaverne at kjende Ugedagene for det hele Aar. Vil man f. Ex. vide, hvorledes Maanedss-

*) Efter Mallings „Allmindelig norsk Husetalender“ etc., udgivet 1859.

dagene og Ugedagene falde mod hinanden for næste Aar, 1885, tager man kun Almanaken for i Aar og efterser hvad Ugedag Nytaarsaften er; det er en Onsdag, altsaa er Nytaarsdag 1885 en Torsdag og 2den Januar en Fredag. I 1885 fore folgelig alle Torsdage Bogstaven a og alle Fredage Bogstaven b o. s. v.

Men vil man nu finde Ugedagen for et enkelt givet Datum flere Aar tilbage eller frem, hvor det vilde blive for møjsommeligt at regne fra Aar til Aar, da maa man gjøre en liden Beregning, hvortil man har udfundet følgende Fremgangsmaade ved Hjælp af den saakaldte Søndagsbogstavcirkel eller Solchylus.

Da man kun behøver at kjende en enkelt Ugedags Bogstav for ogsaa at kjende Bogstaverne for de øvrige, og Søndagen er den første Dag i Ugen, er det altsaa nok, naar man for ethvert givet Aar kan finde dets Søndagsbogstav, det vil sige, det Dagbogstav, der hele Aaret igjennem falder paa Søndagene.

Et almindeligt Aar indeholder 365 Dage, altsaa 52 Uger og 1 Dag. Aaret begynder og ender altsaa paa samme Ugedag; 1ste Januar og 31te December har samme Dagbogstav, a, og Nytaarsdagen rykker altsaa hvert Aar en Ugedag frem. I 1858 var saaledes 1ste Januar en Fredag; i 1859 var det en Tordag og 1860 en Søndag. Kalder man nu: 1ste Jan. a, 2den Jan. b, 3die Jan. c, 4de Jan. d, 5te Jan. e, 6te Jan. f, 7de Jan. g o. s. v., saa ser man, at Søn-

dagsbogstavet i 1858 var c, i 1859 b og i 1860 a. Søndagsbogstavet rykker altsaa hvert Aar et Trin tilbage i Rækken. Men da hvert 4de Aar har 366 Dage, eftersom der indskydes en Skuddag efter 24de Februar, saa maa folgelig Nytaarsdagen hvert Skudaar rykke 2 Trin frem i Dagrækken, og folgelig Søndagsbogstavet 2 Trin tilbage. For at man imidlertid skal kunne benytte den samme Tabel over Dagbogstaver for Skudaar som for almindelige Aar, har man ladet Skuddagen beholde samme Bogstav som 24de Febr., nemlig f, saa at 1ste Marts altid beholder Bogstavet d, og 31te December altid Bogstavet a, hvad enten Februar har 28 eller 29 Dage. Men da saaledes i Skudaar et Dagbogstav er sat 2 Gange, saa maa alle Søndage efter Skuddagen falde paa det foregaaende Bogstav imod for Skuddagen. Altsaa faar ethvert Skudaar 2 Søndagsbogstaver, af hvilke det ene gjælder før og det andet efter Skuddagen.

Da Søndagsbogstavet hvert almindeligt Aar rykker et og hvert fjerde Aar to Trin tilbage, saa maa efter Forløbet af 7 Skudaar med tilhørende almindelige Aar, altsaa efter 4 gange 7, d. e. 28 Aar, Søndagsbogstaverne vende tilbage i samme Orden. Denne Periode kaldes Søndagsbogstavcirkelen eller Solchylus og kan fremstilles saaledes efter den saakaldte julianske Kalender, hvorom nedenfor:

1 g.	f	5 b.	a	9 d.	e	13 f.	e	17 a.	g	21 c.	b	25 e.	d
2	e	6	g	10	b	14	d	18	f	22	a	26	c
3	d	7	f	11	a	15	c	19	e	23	g	27	b
4	c	8	e	12	g	16	b	20	d	24	f	28	a

Af Bibelen ved vi, at den første Dag i det Aar, hvori Verden blev skabt, var en Søndag. Skabelsesaaret havde fol-

gelig Søndagsbogstavet a, og hvert 28de Aar derefter ligeledes a til Søndagsbogstav. Regnede vi nu, saaledes som

Jøderne, Tiden fra Verdens Stabelse, behøvede man altsaa, for at finde Aarets Søndagsbogstav, blot at dividere Aarets Tal med 28. Gaar 28 op i Aarstallet, har Søndagsbogstavcirkelen netop fuldendt en Omgang, og Søndagsbogstavet bliver a; bliver der en Rest, viser denne Rest Aarets Nummer i den sidst begyndte Søndagsbogstavcirkel. Men de Kristne regne ikke Tiden fra Verdens Stabelse, men fra Kristi Fødsel, og man maa altsaa først vide, hvilken Plads Kristi Fødselsaar indtog i Søndagsbogstavcirkelen. Vi finde da, at Kristi Fødselsaar var et Skudaar, hvis 1ste Januar var en Torsdag; folgelig havde dette Aar Søndagsbogstaverne d. e, og var altsaa det 9de Aar i Søndagsbogstavcirkelen. Ni Aar for Kristi Fødsel havde altsaa Søndagsbogstavcirkelen endt en Omgang; dette Aar havde saaledes ligesom Stabelsaaret Søndagsbogstavet a, og kan folgelig bruges som Udgangspunkt paa samme Maade som dette. Vil man finde Søndagsbogstavet til et givet Aar efter Kristi Fødsel, maa man altsaa lægge 9 til Aarets Tal og dividere med 28. Bliver der ingen Rest, er Søndagsbogstavcirkelen netop fuldendt, og Søndagsbogstaven altsaa a; bliver der en Rest, viser denne Rest Aarets Nummer i Søndagsbogstavcirkelen. (Se nedenfor.)

For Aarene for Kristi Fødsel maa man paa samme Maade drage 9 fra Aarstallet og dividere med 28. Bliver der ingen Rest, er Cirkelen fuldendt, og Søndagsbogstavet a; men bliver der Rest, viser denne, hvormange Aar der er igjen, inden den begyndte Omgang fuldendes, og Aarets Nummer maa her regnes bagfra.

Ved denne Fremgangsmaade er imidlertid at mærke, at man, ved at regne det almindelige Aar til 365 og hvert

4de Aar til 366 Dage, gaar ud fra, at ethvert Aar indeholder 365 Dage og 6 Timer. Denne Beregningsmaade kaldes den julianske Tidsregning efter Julius Cæsar, som ved Hjælp af den ægyptiske Mathematiker Sotigenes indførte denne Aarsberegning, Aar 45 for Kristi Fødsel. Men Aaret indeholder i Virkeligheden ikke mere end 365 Dage, 5 Timer, 48 Minuter og 48 Sekunder. Det julianske Aar bliver saaledes 11 Minuter og 12 Sekunder for langt, hvilket i 128 Aar gjør en hel Dag. I Aaret 1582 vare alle Datumer rykkede 10 Dage for langt tilbage. Pave Gregorius den 13de lod derfor Kalenderen forbedre. Han udelod af Oktober 1582 disse 10 Dage, saa at man efter 4de Oktober strax skrev den 15de Oktober, og for at undgaa samme Feil i Fremtiden bestemte han, at man hvert hundrede Aar skulde udelade en Skuddag, med Undtagelse af hver fjerde Gang, saa at kun hvert fjerde Sekular-Aar skulde være Skudaar. Denne forbedrede Tidsregning kaldes den gregorianiske. Den blev strax indført i alle romersk-katholske Lande. I Norge og Danmark blev den først indført i Aaret 1700, da man udelod de sidste 11 Dage af Februar og altsaa lige efter 18de Februar skrev 1ste Marts. I Sverige blev den indført 1753. I Rusland og andre græsk-katholske Lande bruger man endnu den julianske Tidsregning, hvori ethvert Sekular-Aar er Skudaar. Forskjellen mellem den gregorianiske og den julianske Kalender udgjorde altsaa fra 1582 til 1700 ti Dage; Aaret 1600 var Skudaar i begge Kalendere. Denne Forskjel forøges hvert Aarhundrede med en Dag; kun hvert 4de Aarhundrede bliver Forskjellen usforandret. I indeværende Aarhundrede er Forskjellen saaledes 12 Dage; og fra 1900 til 2100 bliver den 13

Dage o. s. v. Aaret 2000 er Skudaar i begge Kalenderne.

Denne Forskjel maa man altsaa iagttage, naar man vil finde Søndagsbogstaven for et Aar efter den gregorianske Regning. Da enhver Maanedsdag mellem 4de Oktober 1582 og 25de Februar 1700 falder 10 Dage før i den gregorianske end i den julianske Tidsregning, saa falder følgende den gregorianske Søndagsbogstav for disse Aar 10 Nummere eller en hel Række og 3 Nummere foran den julianske. Den 1ste Januar, med Dagbogstav a, i den julianske Kalender blev 11te Januar i den gregorianske, og fik altsaa Dagbogstaven d. Paa samme Maade falder enhver Maanedsdag efter den gregorianske Tidsregning mellem

Skuddagene i 1700—1800—11 Dage
— i 1800—1900—12 —
— i 1900—2100—13 —
— i 2100—2200—14 - osv.

tidligere end efter den julianske, og altsaa ogsaa Søndagsbogstaverne efter den gregorianske Tidsregning

mellem 1700 og 1800 — 4 Nummere,
" 1800 " 1900 — 5 "
" 1900 " 2100 — 6 "

o. s. v. foran det julianske i Rækken. Mellem 2100 og 2200 falder Søndagsbogstavet efter den gregorianske Tidsregning 7 Nummere, d. e. en hel Bogstav-række foran det julianske. Altsaa mellem 2100 og 2200 har de gregorianske og de julianske Aar samme Søndagsbogstav. Hver Maanedsdag mellem 2100 og 2200 indfalder 14 Dage eller 2 Uger tidligere efter den gregorianske end efter den julianske Tidsregning; men Ugedagene blive efter begge Tidsregninger de samme.

J vort Aarhundrede bliver altsaa Søndagsbogstaverne for det gregorianske Aar, efter hvilket vi beregne Ugedagene for alle Aar efter 1700, følgende:

1	e.	d	5	g.	f	9	b.	a	13	d.	c	17	f.	e	21	a.	g	25	c.	b
2		c	6		e	10		g	14		b	18		d	22		f	26		a
3		b	7		d	11		f	15		a	19		c	23		e	27		g
4		a	8		c	12		e	16		g	20		b	24		d	28		f

Fra 1900 til 2100 bliver Tabellen denne efter den gregorianske Regning:

1	f.	e	5	a.	g	9	c.	b	13	f.	e	17	g.	f	21	b.	a	25	d.	c
2		d	6		f	10		a	14		c	18		e	22		g	26		b
3		c	7		e	11		g	15		b	19		d	23		f	27		a
4		b	8		d	12		f	16		a	20		c	24		e	28		g

Exempler.

1) Snorre Sturlassøn fortæller, at Kong Harald Haardraade faldt i Slaget ved Standsford Brygge Mandagen efter St. Matthæi Dag 1066. Hvilken Dato var det?

St. Matthæi Dag er 21de Septbr. — 1066 plus 9 = 1075, hvilket divideret med 28 giver 38 til Quotient og 11 til Rest. Siden det 9de Aar før Kristi Fødsel havde Søndagsbogstavcir-

kelen altsaa fuldent 38 Omgange og var i det 11te Aar paa den 39te Omgang. 1066 var det 11te Aar i Søndagsbogstavcirkelen. Da det er et Aar før 1700, maa man her anvende den julianske Solcyklus, hvor det 11te Aar har Søndagsbogstavet a; 21de Septbr., der har Dagbogstavet e, var altsaa en Thorødag, og Mandagen derefter bliver 25de Septbr.

2) Paa hvilken Ugedag falder St. Hansdag i Aaret 1925?

1925 plus 9 = 1934, hvilket divideret med 28 giver 69 til Quotient og 2 til Rest. Aaret 1925 er altsaa det 2det Aar i Søndagsbogstavcirkelen, og har saaledes Søndagsbogstavet e efter den julianske og d efter den gregorianske Regning (man bruger naturligvis den sidste Tabel). 24de Juni, der har Dagbogstavet g, bliver altsaa en Tirsdag efter den russiske og en Onsdag efter vor Kalender.

Paaften og de bevægelige
Festdage.

Paaafstedag kommer altid paa den

Søndag, der følger næst efter den Fuldmaane, der indtræffer paa eller nærmest efter 21de Marts (Foraarssjævnedag). Efter Paaften rette sig igjen Søndagene lige fra Septuagesima til sidste Trinitatis-Søndag. Hine Fuldmaaner kunne beregnes ved Hjælp af det saakaldte Gylldental, eller Aarets Nummer i den 19aarige Maanecirkel. Man finder Gylldentallet ved at lægge 1 til Aarets-tallet og dividere med 19; Resten viser Gylldentallet; er der ingen Rest, har Aaret Gylldentallet 19. Derpaa findes Paaftesfuldmaanen efter følgende Tabel:

Gylldental.....	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
For juliansk Kal.	5 Ap	25 M	13 A	2 A	22 M	10 A	30 M	18 A	7 A	27 M
For gregor. Kal..	13 A	2 A	22 M	10 A	30 M	18 A	7 A	27 M	15 A	4 A
Gylldental.....	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
For juliansk Kal.	15 A	4 A	24 M	12 A	1 A	21 M	9 A	29 M	17 A	
For gregor. Kal..	24 M	12 A	1 A	21 M	9 A	29 M	17 A	6 A	26 M	

Derefter finder man Aarets Søndagsbogstav, som ovenfor vist, og op søger i Dagbogstavrubriken den første Dag efter hin Fuldmaanedag, som har det fundne Søndagsbogstav; dette er Paaftedagen.

Skildpaddefangst i Florida*).

Tortugas-Øerne er den yderste af de Øgrupper, som ligge sydvest for Halvoen Florida. De bestaa af fem eller seks overordentlig lave, ubeboede Banke, der ere dannede af Stjælsand, og som i Regelen kun besøges af Bragipekulanter og Skildpaddefangere. Imellem disse Banker er der dybe Kanaler, som, naagtet de ere meget indviklede, dog kjendes af hine Eventyrere saavel som af Kapteinerne paa de Toldfattere, der ere stationerede paa denne farlige Kyst. Omtrent otte Mile udenfor disse ugjæstfrie Øer, i Retning

af Golfpasfagen, ligger der et stort Korall-Reef, paa hvilket mangenen uvidende eller usorgsrigt Skibsfører har lidt Skibbrud. Bunden omkring det er overalt bedækket med Koraller, Sovister og andre af Dygets Frembringelser, medens Skarer beshynderlige og skønne Fiske opfylde det klare, gjennemsigtige Vand. Forstjellige Arter Skildpadder søge til disse Banker for at lægge sine Æg i det hede Sand, og Skarer af Søfugle indtræffe hvert Foraar i den samme Hensigt. Disse efterfølges da igjen af

*) Efter et sammentrængt Uddrag af Audubons Dagbog i Tidsskriftet „Fra alle Lande“.

Æggesamlerne, som med større eller mindre Held hjemsoge Rederne, og som, naar de have fuld Last, seile bort for at omsætte sine Varer i rede Penge.

Kun saa Timer for Solnedgang underrettede det glædelige Raab „Land“ os om, at vi nærmede os Tortugas-Derne; men da Brisen var frisk, og Lodsen var godt kjendt med alle Kanaleis Dreininger, saa holdt vi dog ned imod dem og ankrede ogsaa, før Tusmørket faldt paa. Den, der aldrig har seet Solen gaa ned paa disse Breder, vil jeg anbefale at gjøre en Reise blot derfor; thi jeg tvivler høilig paa, at der findes noget andet Sted paa Jorden, hvor Dagens Rønge tager Afsted under saa pragtfulde Omgivelser. Se dog den store, røde Skive; den er tre Gange større end i Almindelighed, og skjønt den er sunken halvt ned under den fjerne Vandlinie, udgyder den dog endnu en Strøm af Lys over Himlen og farver de fjerne Skyer, som svæve over den vestlige Horisont, med Purpur. En Lysning strømmer med straalende Glands ud fra Vestens Porte, og Dunstmasserne se ud, som om de vare Bjerge af smeltet Guld. Men Solen gaar bort, og østerfra nærmer sig langsomt det graa Dække, som Natten drager over Jorden. Nattraanen slagrer lydløst i den milde Søvind, medens Søvalerne ere gaaede i Land og hvile paa sine Reder. Pelikanerne tage Veien til fjerne Mangroveskrat, og den brune Havfule har sat sig paa en af Skibets Ræer. Sværtbetyngede Skildpadder, der hige efter at nedlægge sine Æg paa de velbekjendte Banter, nærme sig langsomt til Vandet. Idet de arbejde sig fremad, ser man kun utydeligt deres brede Skjælfelser i Overfladen af det letkrusede Vand, medens man af og til hører deres hurtige Nandedrag, som tilkjende-

giver Mistænksomhed og Frygt. Maanen belyser nu Scenen, og Skildpadden, som er kommen i Land, slæber besværligt sin tunge Krop hen over Sandet; thi dens Svømmesodd er egne sig bedre til Bevægelse i Vandet end paa det Torre. Imidlertid naar den dog op ad Skraaning, og se nu, hvor findrigt den skubber Sandet bort under sig og kaster det ud til begge Sider. Pag paa Pag lægger den derpaa sine Æg og ordner dem paa det Omhyggeligste, hvorefter den med Bagbenene igjen tilbækker dem med Sand. Dermed er Forretningen endt, og naar Stedet er helt skjult, trækker Skildpadden sig med Tilfredshed hurtigt tilbage til Stranden og gaar ud i Dybet.

Tortugas-Derne ere imidlertid ikke Skildpaddernes eneste Rugeplads; thi disse Dyr besøge ogsaa mange andre Smaaoer og forskellige Steder paa Kysten af Fastlandet. Der gives fire forskellige Arter, som ere bekjendte under Navnene: den grønne Skildpadder, Raretten, den tythovede og Ruffets Skildpadden. Den forstnævnte Art egner sig bedst til Fødemiddel og er vel bekjendt for dem, som er Elskere af sine Retter.

Tidligt i April nærmer den sig Kysterne efter at have tilbragt Vinteren paa dybt Vand, og gaar ind i Bugter, Fjorde og Floder, hvor den paa Steder, som passe dertil, lægger sine Æg to Gange i Aarets Løb, nemlig i Mai og Juni.

Den første Lægning er den største, og i begge afgiver den ialt henved to hundrede og fyrrethve Æg. Raretten, hvis Skæl er en værdifuld Handelsvare, er den næste i Rangen. Den tyr kun til Smaaoer, hvor den lægger sine Æg, ligeledes i to Gange, nemlig først i Juli og derefter i August; men den kryber dog undertiden op paa Stranden

langt tidligere paa Aaret, ligesom for titide at udjage sig en sikker Plads. Antallet af dens samlede Æg beløber sig aarligt til omtrent tre hundrede. Den tykhovede Skildpadde besøger Totugas-Derne i April og lægger fra den Tid og indtil sidst i Juni tre Sæt Æg, som hvert bestaar af omtrent et hundrede og halloffersindstyve Stykker. Sidst af dem alle kommer Ruffert-Skildpadden til Kysterne. Den er undertiden af en uhyre Størrelse og har en Pose under Halsen ligesom Pelikanen; dens Skal og Rjod er saa blodt, at man kan stifte en Finger i den omtrent som i en Klump Smør. Denne Art anses derfor ogsaa for den mindst værdifulde og sjældent, undtagen af Indianerne, der altid ere paafærde, naar Skildpaddetiden begynder, og som først tage de lagte Æg og derefter selve Dyret. I Gjennemsnit lægger den tre hundrede og halvtresindstyve Æg i to Lægninger.

Den tykhovede og Ruffert-Skildpadden ere de Skildpadder, som vise mindst Forsigtighed i Valget af deres Læggepladse, medens de to andre Arter udjage de vildeste og mest affondrede Steder. Den grønne Skildpadde tager enten til Kystegne af Fastlandet imellem Kap Cable og Kap Florida, eller den gaar ind i en eller anden Flod eller Strom, men trækker sig, saasnart den kan, skyndsomst tilbage til det aabne Hav. Mange af dem blive dog dræbte af Skildpaddefangerne og Indianerne saavel som af Rjoddyr, saasom Vøsser, Bjorne og Ulve. Aaretten holder sig til Havets Smaaoer. Den er den mest forsigtige og den, som det altid er vanskeligt at fange. Alle Arter følge omtrent den samme Fremgangsmaade, naar de lægge sine Æg i Sandet, og da jeg gjentagne Gange har haft Leilighed til at iagttage dem under denne Forretning, saa er jeg istand til

at give en omstændelig Beskrivelse deraf.

Naar Skildpadden nærmer sig Land, hvilket den helst gjør i stille, maaneklare Nætter, løfter den allerede Hovedet over Vandet, naar den er en fyrrethve til tresindstyve Alen fra Strandbredden, ser sig om og undersøger opmærksomt enhver Gjenstand paa Kysten. Hvis den Intet opdager, som ser ud til at kunne forstyrre dens Forehavende, udstoder den en hoi, hørsende Lyd, ved hvilken de af dens Fiender, som ere uvante med denne Stoi, blive fortraktede og sandsynligvis gaa bort til et andet Sted. Hører den nogen Larm eller mærker Noget, der tyder paa Fare, lader den sig diebliffelig synke og gaar et langt Stykke bort; men saafremt Alt er roligt nærmer den sig langsomt til Stranden og kravler op paa den med Hovedet strakt saa hoit i Veiret som muligt. Naar den endelig har naaet til et Sted, som den synes om, ser den sig i Stilhed om til alle Sider. Finder den nu Alt i Orden, giver den sig isærd med at grave et Hul, hvilket den udfører ved med Baglufferne at stubbe Sandet bort under sig, og dette sker saa behændigt, at Hullets Sider sjelden eller aldrig falde sammen igjen. Sandet løstes regelvis med hver Luffe, ligesom med en stor Ske, indtil det har sammendynget sig bagved den, hvorpaa den, idet den støtter sit Hoved og den forreste Del af Kroppen paa Sandet foran sig, sparker Bunken fra sig og spreder den omkring indtil en Afstand af flere Fod. Paa denne Maade graver den et Hul, der er fra atten Tommer indtil over to Fyd dybt, og jeg har seet dette Arbeide blive udført i den korte Tid af ni Minuter. Derefter lægger den Æggene et for et og ordner dem i regelmæssige Rækker, hvortil den ialt bruger omtrent thve Minuter. Naar dette er endt, straber den det løse

Sand tilbage over Eggene og jevner og ordner Overfladen saa noiagtigt, at ikke Mange vilde kunne skjelve et saadant Sted fra dets Omgivelser. Er alt dette endt til Skildpaddens Tilfredshed, trækker den sig hurtigt muligt igjen tilbage til Vandet, iden den overlader Eggene Udrugning til Sandets Varme. Er en Skildpadde, f. Ex. en tykhovedet, isærd med at lægge sine Eg, da rører den sig ikke, selv om man gaar hen til den eller endog sætter sig paa den; thi det synes, som om den paa dette Tidspunkt under alle Omstændigheder finder det nødvendigt at fortsætte, eller om den er ude af Stand til at afbryde sin Virksomhed, — men i det Dieblit, den er særdig, begiver den sig strax afsted, og det vilde da være umuligt at vende den eller fange den, medmindre man var en Herkules*). For at vende en Skildpadde paa Stranden maa man lægge sig paa Knæ, sætte Skulderen bag dens Forben og gradvis løfte den op ved at skubbe til med hele sin Kraft, indtil man endelig ved et Skod kan kaste den om; undertiden kan der behøves flere Mænd hertil, ja, er Dyret meget stort, maa de endog bruge Haandspager. Nogle Skildpaddesfangere ere saa driftige, at de svømme hen til Skildpadderne — medens disse ligge og sove ude i Vandfladen — og vende dem om i deres eget Element; men en Baad maa da være ved Haanden for at sikre dem Byttet. Saa Skildpadder kunne naa at bide længere end hen til deres Forluffe, og ligeledes kunne de i Regelen ikke komme paa Benene igjen uden Hjælp, naar de først ere vendte om paa Ryggen; men man binder dog alligevel som oftest deres Ben

for at gjøre al Flugt umulig. De, der lede efter Skildpaddæg, undersøge med en Jernstok Sandet langs den Bei, Dyret er gaaet; men denne er ikke altid let at finde, da Blæst og stærk Regn ofte udsletter den. Det er imidlertid som sagt ikke blot Menneskene, men ogsaa Rovdyr, som opdage Rederne, og saaledes bliver da bestandig et stort Antal Eg opsamlet eller odelagt.

Paa sine Steder af Kysten kan der være Strækninger paa mindre end en Mil, hvor Hundreder af Skildpadder nedlægge sine Eg. De danne altid nye Huller, og det andet er i Regelen gravet tæt ved det første. Det indsees let, at alle de Eg, som man finder i en Skildpadde, naar man skjærer den op, ikke kunde blive lagte i et Aar; thi medens det Antal, den lægger i Vobet af en Sommer, kun beløber sig til henimod fire hundrede, saa har jeg seet, at der i Skildpadder, som have været paa Reden, endnu har været over tre tusinde smaa Eg uden Skal. Da jeg engang iagttog et saadant Antal, veiede Skildpadden næsten tre hundrede og halvtresindstyve Pund.

Strax efterat Ungerne ere udrugede, og medens de endnu neppe ere saa store som en Solv-Dollar, arbejde de sig ud igjennem Sanddækket og begive sig strax ned i Vandet. Den grønne Skildpaddes Føde bestaar hovedsagelig af Sopplanter, i Særdeleshed af Vandeltang, som den afgraver tæt ved Roden for at faa den bedste og mest saftfulde Del, og dens Foderplads ere derfor lette at opdage ved den Mængde af disse Planter, som flyde paa Vandet.

Karetten lever af Havgræs, Krabber og forskellige Arter Skaldyr og Fiske; den tykhovede Skildpadde for Størstedelen af Dyret i en Konkylie, som kal-

*) Saa man vendt Skildpadden om paa Ryggen, saa er den hjælpeløs, og man kan da i al Mag hugge den i Stykker.

Red.

des Conch-shell*), hvis Skal den er istand til at knuse med sit kraftige Næb, tilhyneladende ligesaa let, som en Mand knækker en Baldnod. Jeg blev aldeles forbauset ved at se, at en Skildpadde, som vi toge ombord og satte tæt ved Skibets Anker, bed et dybt Mærke i dets smedede Jlig. Alle Arterne bevæge sig gennem Vandet med en utrolig Hurtighed; men navnlig minde de grønne og Røetterne ved deres Hurtighed og Lethed om en Fugls Flugt i Luften. Det er derfor heller ikke nogen let Sag at ramme dem med et Spyd, og dog gjøres dette ofte af dygtige Skildpaddefangere. Medens jeg opholdt mig paa Key-West og andre Der langs Kysten, hvor jeg gjorde de Jagttagelser, som jeg her har meddeelt, behøvede jeg tilfældigvis nogle Skildpadder til at traktere mine Venner ombord i Skibet med — ikke de vakre Officerer eller de flinke Gutter, som dannede dets Mandskab, thi de vare alle overmattede af Skildpaddesuppe — nei mine Venner Hejrerne, af hvilke jeg havde en Del Bure. Da jeg spurgte om Prisen, blev jeg overrasket ved at erfare, at jo mindre Skildpadderne vare, desto dyrere vare de. Jeg kunde saaledes kjøbe en tykhovedet paa syv hundrede Pund til næsten samme Pris som en anden paa kun tredive Pund.

Skildpaddefangeren forstrebte mig, at endstjont det store Uhyre i Virkeligheden afgav langt bedre Kjød end de mindre, saa kunde han dog ikke blive af med det, medmindre han kunde bringe det til meget fjerne Markeder. Jeg vilde gjerne have kjøbt denne Skildpadde, men da jeg vidste, at den ikke kunde holde sig længere end en Dag, naar den først var

slagtet, saa valgte jeg en otte eller ti mindre Exemplarer, hvilke smagte „mine Venner“ ganske udmærket og holdt dem i Live i lang Tid.

Skildpadderne fanges paa forskellige Maader. Paa nogle Steder bruger man at sætte Ræt tværs over Udlobet af de mindre Floder og indretter dem da enten efter Ebben eller Floden. Andre Skildpaddefangere harpunere dem paa almindelig Vis; men efter min Forstand er følgende Methode, som Løbsen Egan fra Indian-Øsle anvendte, den bedste. Denne ualmindelig flinke Skildpaddefanger havde et Instrument, som han kaldte en Plo, o: en kort Jernstang, der var tilspidset i begge Ender, og som noget fra disse var forsynet med to Knopper eller Hoveder. Imellem disse Hoveder var der i Ploen et Hul, hvori den ene Ende af en tynd, men stærk Pine af omtrent halvtresfundsstørrelse var fastgjort. Pinen var omhyggelig stift op og lagt paa et passende Sted i hans Kano. Den ene af Ploens Spidser blev stukken ind i en Jernstede, som løselig forbandt den med en lang Træstige, der tjente til at styre Retningen af Rastet, men saldt af, saasnart Ploen havde truffet. Naar nu Jageren saa en Skildpadde ligge og sole sig paa Vandet, roede han saa lydløst som muligt hen imod den, indtil han var en femten til tyve Alen fra den, hvorpaa han kastede sit Spyd saaledes, at det ramte Offeret netop paa det Sted, som en Insektsanier vilde vælge, isald den havde været et stort Insekt, som han vilde spidde paa et Stykke Kork. Da Forbindelsen imellem Ploen og Træhaandtaget var saa svag, løsne de sig, saasnart Skildpadden var rammet. Smerten i Saaret drev Dyret frem, som om det var rasende, og det har vist sig, at jo længere Ploen blev siddende

*) De Konkylier, som anvendes i vore Haver.

i Skallen, desto stærkere fæstede den sig paa Grund af det store Tryk, som Skallen udøvede paa den. Skildpadden, der ligesom Hvalerne styrkede affled, blev imidlertid snart udmattet og halede nu forsigtigt ind ved Linen. Voksen forfikkede mig, at en Mand paa denne Maade havde fanget otte hundrede grønne Skildpadder i tolv Maanedes.

Enhver fanget Skildpadde bliver sat i et firkantet Jndelukke, dannet af Stager, der stilles op og ned i Mudderet saa langt fra hinanden, at Strømmen frit kan gaa imellem dem, og her blive Dyrene forede og opbevarede, indtil de sælges. — En Omstændighed ved deres Levevis kan jeg ikke lade uomtalt, naagtet jeg kun har hørt den fortælle og ikke selv har iagttaget den. Flere Skild-

paddefangere i Florida forfikkede mig, at hvis en Skildpadde blev tagen fra Opbevaringspladsene og sendt flere hundrede Mile bort paa et Skibsdæk, saa vilde den dog, naar den blev sluppen løs, ganske vist kort efter eller i alt Fald til næste Rugetid møde paa det Sted, hvorfra den var gaaet ud. Viser det sig, at dette er sandt, og det antager jeg, at det gjør, hvormeget maa det da ikke styrke Overbevisningen hos dem, der tro paa Ensformigheden og Fastheden i Naturens Ordning, naar de se, at Skildpadden ligesom en Træffugl søger tilbage til sit Hjemsted, maaske med en Glæde, der er forholdsvis ligesaa stor som den, en Rejsende føler, naar han efter at have besøgt forskellige Lande atter engang befinder sig imellem sine Kjære.

Spørgsmaal besvarede.

1. Hvad betyder Indiktion, Epakter, Gyldeental m. m., som findes anført i Almanakken?

2. Hvad hedte de hellige tre Konger?

Svar:

I. Indiktionen er et Nummertal i en gammel romersk Statteperiode paa 15 Aar. Ved Slutningen af hvert Aar blev (fra Constantin den Stores Tid, Aar 313) udskrevet en Skat for hele Riget og dets Provindser, 1ste Gang en „Guldskat“ pro majestate imperii tuenda (i: til Vedligeholdelse af Statens Værdighed), 2den Gang en „Solvskat“ ad stipendia militum (i: til Løn for Soldaterne), 3die Gang en „Jernskat“ ad armorum reparacionem (i: til Vaaben og Ammunition) o. s. v. I ældre Tider brugte man paa Dokumenter tilligemed Aarstallet ogsaa

at tilføie Indiktionstallet for derved at vanskeliggjøre Forsælsning. Der er flere Slags Indiktion; men da denne Tidsangivelse ikke mere har nogen praktisk Betydning, faar dette være nok talt derom. — Gyldeentallet angiver Aarets Nummer i den 19aarige Maaneekyklus, efter hvis Forløb Nymaanerne og Fuldmaanerne atter indfalde paa de samme Ugedage i det julianske Aar. — Epakteret angiver, hvormange Dage gammelt Nyet er paa Nytaarsdag; efter dette kan man regne sig til, naar den 1ste Søndag efter 1ste Fuldmaane efter Foraarsjævndøgn indfalder, d. e. Paaske-søndag. Solchiffren eller Søndagsbogstavcirkelen omfatter 28 Aar, efter hvilken Tids Forløb Dagbogstaverne indfalde paa de samme Ugedage, naar Nytaarsdag betegnes med A. Pro-

duktet af Solcykel-, Maaneykel- og Indiktionstallet (28, 19 og 15) udgjør 7,980; dette Tal kaldes den julianske Periode, efter hvis Forløb altsaa alle de nævnte Perioder atter begynde paa Tallet 1 og følges ad i 15 Aar. Kristi Fødselsaar var Aaret 4714 i den julianske Periode. For at finde Aarets Nummer i denne Periode adderer man Aarstallet til Periodens Tal 4,713; heraf sees, at Aaret 1884 er det 6,597de i den julianske Periode.

Forøvrigt henvises til den i dette Hefte indtagne Artikel om Dagbogstaverne og Søndagsbogstaverne m. m.

II. Derom findes ingen paalidelig Beretning; men en gammel Legende talder dem: Melchior, Balthasar, Caspar. At det just var tre (en Konge og hans Søn samt en Stjernetyndig) ved man heller ikke; man gjætter paa tre, fordi der nævnes tre Slags Offergaver: Guld, Røgelse og Myrrah. Med.

Blandinger. — Nytt og Sammelt.

Patentmedicin. Der er vel neppe nogen Nation i Verden, som forholdsvis udgiver saa meget til Patentmedicin som Amerikaneren. Et medicinsk Tidsskrift, som for en Tid siden indeholdt nogle Notiser om denne Gjenstand, mener, at Folket udgiver mere til Patentmedicin end til Brevporto. Brugen af det Slags Medicin er for det Meste af tvivlsom Nytte, og det nævnte Tidsskrift erklærer, at der bør advares mod Brugen af dem, da det er en almindelig Erfaring, at den, som begynder at bruge Patentmedicin, ender dog alligevel med at komme under Doktors Behandling. Hvilken uhyre Gumbug Patentmedicinvesenet er, kan for en Del sees af følgende Data: Der sælges af Amerikas Apothekere omtrent 2000 forskellige Botemidler mod Ligtorne (Corneures). Af 5000 forskellige Artikler, som i 1882 fandtes i en Wholesale Patentmedicinforretning i New York, var der 312 forskellige Slags Piller for Forstoppelse og Galdehæge (constipation & biliousness) og omtrent 200 forskellige Midler til at forstærke Skæl-

dede en fornyet Haarvæxt; mod Rheumatisme, Hoste og Forkølelse skal der gives omtrent 200 forskellige Patentmidler; af „Bitters“ var der blandt de 5000 Artikler 106 forskellige Slags, og disse ere meget søgte, da de give Bedkommende et pent Paaskud til at bruge Spirituosa, hvilket nok er deres fornemste Bestanddel. Naar Patentmedicinmanden har valgt Sygdommen og Doktoren har sat „Midlet“ sammen, er det næste Skridt at avertere dette nye Arkanum. Hvilke grove Logne og trivielle Historier der da knyttes til den „nye Kur“, det kan man se i Aviserne og i Kvaksalvernes Almanakker. En Flaske, som sælges for \$1.00 skal sædvanlig indeholde „Stof“ til en Verdi af omtrent 15 Cents. For at faa det solgt er det ikke nødvendigt, at det har nogen medicinsk Virkning eller lægende Kraft; bare man averterer det dygtigt, saa gaar det fra Haanden. Men saa bliver Kvak-Medicin-Fabrikanten tilsidst for graadig: istedetfor at spendere 15 Cents paa Flasken, bringer han paa Markedet en simplere Vare, saa den Medicin Dollar-

Flasken indeholder, kun har en Værdi af 5 Cents, og da bliver det saa „tyndt“, at det lidt efter lidt dør bort og fortrænges af nye Mixturer. „Patentmedicinen“, siger „The Medical Record“, „vil holde sig paa Grund af en Svaghed i den menneskelige Aand. Man er syg, man vil gjerne leve; man ser et Vidnesbyrd paa Brent, at den og den Medicin vil kurere En; man tror det halvt, man haaber det helt og kjober Flasken.“

Katholiske Indianere. Ifølge „Boston Post“ skal der være over 150,000 katholiske Indianere i de Forenede Stater; disse angives at være saaledes fordelte: I Maine 1,400, i New York Stat 900, i Michigan 4,000, i Wisconsin 1,480, i Minnesota 10,800, i Dakota 2,000, i Kansas 2,800, i Montana 7,829, i Indianerterritoriet næsten 100,000, i Arizona 1,500, i Idaho 700, i Washington Territory over 10,000, i Oregon 1,600, i Californien over 6,000. Ifølge samme Blad er af Negrene i de Forenede Stater over 100,000 Katholiker.

Decorah Branch of Chicago Milwaukee og St. Paul-Banen (9 fire Tindedels Mil) er taxeret for \$18,080.00, \$2,000.00 pr. Mil (Assessed value of Railroads in Iowa, Report of Auditor of State).

Gas and Electricity. When electricity was first successfully used for illuminating purposes there was a great fall in the price of gas stocks in all the large cities of the civilized world. There has been a recovery since then, and it really seems that Dr. Siemens was right when he claimed that the use of gas would increase, notwithstanding the employment of the electric light. He expressed the opinion that the latter can

never be used economically in the household. But gas, he said, would take the place of coal for heating and cooking purposes, and this prediction is being partially verified. We are now promised a revolution by the use of petroleum to produce a gas which gives out an intense heat. A patent has been taken out in every civilized country for the production of a gas by some combination of petroleum with lime. The companies have been formed, and it is said that within a short time, and by the pipes used for carrying ordinary gas, that burning material will be introduced into our households which will heat our rooms and cook our food at one-third of the cost now necessitated by the use of coal or wood. The recent speculative excitement in petroleum is said to be due to the practical application of this patent by some of our gas companies. Petroleum has never commanded a fair price in view of its production in excess of the demands of the consumers. Our wells have pumped out about 27,000,000 barrels per annum, but heretofore, the world has been searched in vain for a market for this ocean of mineral oil. Should we make use of it, however, for a heat-producing and cooking gas, there will be an abundant demand for all the petroleum we could produce. It would add marvelously to human comfort if so bulky a product as coal could be dispensed with, and our dwellings were warmed by a cleanly and comparatively inexpensive gas.

Demorest's Monthly.

En morsom Handel af det Slags, som vel ikke saa sjældent gjøres i Vendsyssel, afsluttedes ifølge Aalborgs Stiftstidende forleden Dag paa Had Sundegnen. En Tobakspibe blev solgt paa følgende Billaar: Cieren skulde have 5 Poteter for det første Stykke og dobbelt op for hvert af de øvrige Stykker, som Piben kunde lade sig dele i. Den lod sig skille ad i 15 Stykker. Første Stykke kostede altsaa 5, andet Stykke 10, tredje 20 og saa fremdeles; det sidste Stykke gik saaledes op til det ikke ubetydelige Antal af 81,920 Stk. Poteter. Denne Sum sammenlagt med Summen for de øvrige Stykker af Piben tæller ialt 163,830. Da Poteterne skal være af middelmådig Størrelse, kan man nok regne 1000 paa Tonden, og vil man saa ansætte Prisen pr. Tonde til 4 Kr., saa vil Piben komme til at koste ca. 652 Kr. Piben var for en Tid siden kjøbt for 6 Kr.

I Bjørneham. Krigen i Spanien mellem Franskmandene, Spanierne og Engländerne blev ført med rasende Forbitrelse og fra Spaniernes Side ofte med stor Grusomhed. Hele den spanske Nation havde reist sig mod de indrykkende Franskmand; hver Fjeldklost blev forsvaret, hvert Hus maatte ofte tages med Storm, og de franske Soldater vare aldrig sikke mod Overskud. Engländerne, som skulde hjælpe Spanierne, havde ogsaa nødig at bruge den største Forsigtighed. General Bull fortæller følgende Tildragelse: „Det havde flere Nætter efter hverandre hørt, at den Soldat, som stod paa Udpøst, var blevet borte. Det var aarvaagne Soldater, som vanstelig lod Fienden komme sig paa Livet, og trofaste Soldater, som man var vis paa, ikke vilde rømme. Jeg befalede, at Udpøsten skulde fordobles, og at den ene Soldat skulde ligge med Dret ved Jorden for at høre, om Noget nær-

mede sig. Stedet var meget ensomt ved en Kreaturvei inde mellem Klipperne, og Natten mørk. Udpaa Natten sprang den Soldat, som laa, op og hvistede til sin Kammerat, at han hørte, at Noget rørte sig. De stode nu Side ved Side bag en brysthøi Sten og ventede „Spøgeset“, som de kaldte det. „Hører du det ikke?“ hvistede Morphy, den ene af Soldaterne. „Jo, og jeg synes, at jeg skimter Noget, som kommer luskende ligesom en Bjørn. Jeg skyder, saa beholder du dit Skud. Se der kommer det.“ „Jeg ser det, sigt godt.“ Skuddet faldt, og Alt blev stille. Soldaterne ventede, indtil den ene atter fik ladet, saa gik de forsigtig frem med spændte Hænder og fældede Bajonetter. Der laa en Spanier (formodentlig i fransk Sold), han var iført en Bjørnehud og havde et kort Spyd, en Dø og et Cuchillo (spansk Kniv). Det var Døret, som havde taget vore Bagter.“

(For Ungd.)

Jagt og Fiskeri i Vesten. Den danske Ministerresident i Washington Hr. C. St. A. Wille, har nylig ti danske Undervisningsministeriet afgivet en Indberetning, der under Titlen „Det store Vesten“ er udkommen paa den Gyldenbalske Boghandels Forlag i Kjøbenhavn. Det heder blandt Andet heri:

Jagt-Excursioner til disse sjerne Egne er meget yndede og organiseres med ægte amerikansk Forretningssans paa den aller bekvemste Maade. Fra Worcester i Massachusetts udleier et Kompagni til større og mindre Selskaber hele Jernbanevogne, som indeholder Alt, hvad der behøves til et Ophold paa Uger eller Maanedes ude i Jagtegnene: et stort sælles Værelse, Smaafahytter med enkelte og dobbelte Koier, Væderum, Plads til Bagage, Kjøkken, Skabe med

Linned, Dækketoi, Glas og Porcelæn, Forraadsstamre til Kjød, Grønt o. s. v., Vinkjælder, en stor Isbeholder under Tadingen, kort sagt et fuldstændigt forsynet Hotel paa Hjul. En saadan Excursion Car med fuldt Inventarium og tre Tjenere, hvoriblandt en Kof, og med Plads til 16 Personer, udleies for 20—30 Dollars pr. Dag. Leieren maa selv sørge for Provisioner og betale de forskjellige Jernbaner, hvis Spor man vil benytte for Befordringen. Det gjør en hoist eiendommelig Virkning helt ude i det øde Vesten paa en eller anden Station, der kun bestaar af en græstordbækket Hytte, at finde staaende paa et Sidespor en saadan Vogn med sit lille Udvalg af Civilisation og Komfort; paa begge Ende-Platformerne hænger Jagtudbyttet: Buffalo, Elgsdyr, Hjorte, Antiloper, stundom endog en Bjorn, en Ulv eller Panther, hvorpaa der ikke er Mangel, en mægtig Orn eller en vældig hvid Svane, for ikke at tale om Trofæer i Form af Gevire, Horn og Skind. Herrerne er ude i Steppen med Bøsse eller ved Floden med Fiskestang; Damerne sidder i deres „Saloon“ med en Roman i Haanden eller om Whistbordet, eller de plukker Blomster i det rige Flor, som uden Grændser breder sig til alle Sider; den sorte Kof har travlt i sit Kjøkken med Middagsmaden, til hvis Dækning Forberedelser alt er trufne. Et Par Minuter varer Mødet; vort Tog afleverer de sidste Blade fra New York eller Brevene fra Boston eller Philadelphia til Jagtselskabets Damer og Herrer og damper da videre. Naar Jernbanesporene paa de forskjellige Baner har naaet den berømte Yellowstone Park, der ligger i Territoriet Wyoming tæt op til Montanas sydlige Grændse, vil disse Vogne afgive den betømmeneste Maade til et

Besøg i denne kæmpemæssige, nationale Park, større end Sjælland og Thyen tilsammen, og fuld af enestaaende Naturomgivelser. (Eft. „Dannevirke“.)

Brugen af Paraplyen i Europa
 stammer fra det forrige Aarhundrede. Englænderen John Hanway, der grundede det store Hospital i London, var den første Europæer, der vovede at vise sig offentlig paa Londons Gader med en Paraply, og allerede efter nogle Ugers Forløb havde han den Tilfredsstillelse, at Pobelen ikke længere forulampede eller haanede ham af den Grund. I Kina har derimod Paraplyen allerede været i Brug for femten hundrede Aar siden. Den berømte Reisende Lahard opdagede i Ninives Ruiner et Basrelief, paa hvilket en Konge er fremstillet med Paraply. Ogsaa i Indien har denne været brugelig allerede i ældgammel Tid, og den blev her benyttet som Tegn paa kongelig Værdighed. I Birma retter Paraplyens Størrelse sig efter Fyrstens Rang, og den høieste Prins bruger en Paraply, der er saa stor, at der udfordres meget kraftige Folk for at holde den over Prinsens Hoved. Blandt Kongens mange Titler findes ogsaa den: „Eier af 24 Paraplyer.“ Ligesom i Tyrkiet Pashaernes Rang betegnes efter Antallet af Hestehaler, saaledes betegnes de indiste Fyrsters Rang efter Antallet af Paraplyer. Naar Keiseren af Kina gaar paa Jagt, bæres der 24 Paraplyer, der er forfærdigede enten af Silke eller af lakeret, broget malet Papir, foran ham. („Bergens Aftbl.“)

Oldtidslevning. Da Rhinens Vandstand for et Par Aar siden var saa usædvanlig lav, opdagede man ved Mainz i Flodsejgen Levningerne af Pillerne af den Bro, som Romerne i sin Tid havde opført. Man traf nu flere af disse Eggestolper op og saa da,

at Træet ikke alene fuldstændig havde holdt sig, men at det endog ved i to Tusinde Aar at have staaet under Band havde opnaaet en overordentlig stor Fasthed. En Pianofortesabrikant i Berlin fandt paa den Ide at bruge Træet til at lave Instrumenter af, og det viste sig da, at det havde en udmærket Klang. Prins Alexander af Hessen, der kjøbte flere Blokke, lod deraf lave et Moblement, som han sendte til sin Son Fyrst Alexander I af Bulgarien.

En Legende. En gammel gudsfrygtig Rabbi sad en Aftenstund foran sit Hus i Nærheden af Jerusalem, da en krumboiet Olding kom sagte vandrende, støttet paa sin Stav; han bad om Husly for Natten. Rabbien tog ham ind i sit

Hus og gav ham Aftenstmad, og da det blev saa sent, at man skulde gaa tilfængs, opfordrede han ham til at knæle ned, for at de i Fællesskab kunde paakalde Herren, Himmels og Jordens Skaber, om Beskjærmelse; men dette negtede Oldingen haardnakket at gjøre, talte vel endog Bantroens tirrende Ord. Da blev Rabbien forlorinet og drev Oldingen ud i Nattens Mørke. En Stund efter lod Herrens Røst til Rabbien og sagde: „Hvor er den Fremmede?“ — „Herre“, sagde Rabbien, han vilde ikke tilbede Dig og paakalde Dit hellige Navn, derfor jagebe jeg ham ud.“ Da lod Herrens Røst atter: „Jeg har nu taalt ham og hans Bantro i 70 Aar, og du kan ikke taale ham en eneste Nat!“

Gaader og Opgaver.

3. 4.

No. 238.

Du ser i mig en Ubekjendt,
Som i Aviser skriver;
Læst bagvendt eller endevendt
Mit Tegn det Samme bliver.

2. 3. 4. 5.

Jeg levede i gamle Dage,
Og ofte var jeg hoit i Rang.
Læs Navnet frem, læs det tilbage, —
Det giver dog den samme Klang.
Endnu jeg lever, jeg græder og ler,
Og stundom du mig paa Gaden ser.

1. 2. 3. 4. 5. 6.

Om mig det gjælder i Et og Alt,
Hvad i det andet Vers er dig fortalt.

XX.

Rettelser:

Øverskriften paa Side 15 skal hebe: Om Dagbogstaverne o. s. v.

„For Hjemmet“ i 1884.

Femtende Aargang.

„For Hjemmet“, et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning, vil med Aaret 1884 begynde sin 15de Aargang. Det vil, som før, udkomme med et Hefte paa 2 Ark i Omflag 2 Gange om Maanedens (15de og 30te) til en Pris af \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forskud. Det anbefaler sig fremdeles paa det Bedste til kristelige Familiefædre og velartede Ungdom af begge Køn som et Blad, der i kristelig Aand søger at bringe interessant Underholdning og Belærelse ved et omhyggeligt Udvalg af ældre og nyere Literatur.

Præmier for Forskudsbetaling.

Udgiveren maa fastholde, at „For Hjemmet“ er sin Subscriptionspris værd og tør ikke love at fortsætte med at give Præmier. Imidlertid vil han endnu ved dette Aarsliste som „Tak“ for Forskudsbetaling give dem, som fra nu af og indtil 31te Januar 1884 indsende sine \$2.00 i Forskud for 1884 (efter i Tilfælde at have opgjort alle gamle Restancer) Valget mellem følgende Skrifter:

To Søstre, Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“ 1876);

Den augsburgske Bekjendelse (tilligemed Kirkens 3 Hovedsymboler);

En Skolelærer efter Herrens Hjerte, Fortælling af Fries;

Luthers lille Katekisme paa Engelsk.

☛ For at faa Præmien maa man inden 31te Januar 1884 gjøre op alle Restancer til „For Hjemmet“ og betale \$2.00 i Forskud for 1884.

Præmierne sendes dette Aar uden Ekstraporto. Hvis Abbonnenten ikke nævner, hvilket af Præmiestifterne han vil have, bliver en af de nævnte Fortællinger sendt. Modtagelse af Præmiebog gjælder som Kvittering.

☛ 7 forudbetalte Exemplarer af „For Hjemmet“ for 1884 sendes for \$12.00.

Klubagenter faa 1 Exemplar frit af 7 og en Præmie for hvert Exemplar.

☛ Man bør aldrig sende Penge i løse Breve, men bruge Money-Order, Draft paa Chicago eller registreret Brev.

☛ Præmiebøger kan ogsaa sendes til Norge og Danmark for Abbonnenter der.

I det alle „For Hjemmet“s Venner og Velnydere herved hjertelig takkes for enhver ydet Hjælp med Raad eller Daad, fremkommer herigjennem ogsaa en venlig anmodning til Alle om, efter Tid og Leilighed, at gjøre ovenstaaende Betingelser bekjendte og gjøre sit Bedste for, at „For Hjemmet“ ikke alene maa kunne beholde de Abbonnenter, det nu for Tiden har, men ogsaa i betydeligere Mon udvide sin Læsefreds, hvorved det vilde faa mere Kræfter og gjøre mere Gavn.

Adresse:

A. Throndsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Pigen fra Norge. — Ved Aarslistet (Digt). — Smastykker af Striber. — Om Dagbogstaverne og Søndagsbogstavcirkelen m. m. — Skildpaddesfangst i Florida. — Spørgsmaal besvarede. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader og Dpgaver. — „For Hjemmet“ i 1884.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

31te Januar 1884.

2det Hefte.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. Munch.)

Tredie Kapitel.

En natlig Samtale.

Det klart oplyste Bærelse, hvorfra Hr. Audun var kommet ud, og ind i hvilket han nu førte sin Gæst og gamle Kollega, havde Udseende af et Slags Arbejdsrum. Væggene vare panelede med mørkt Træ, og til en vis Høide omgivne med kunstigt udskaarne Hylde og Stabe, hvori saaes opstabilede Bøger og Pergamentruller. Gulvet var belagt med uldne Tæpper, og tæt ved Kaminen, hvori der endnu ulmede Gløder, saaes et stort Bord af Ibenholt, indlagt med Sols, og paa dette en Ræsepult, forskellige Bøger og Skrivematerialier. En Jær, med gotthiste Jirater udskaarret Rænestol stod ved Siden heraf; i denne nødte Hr. Audun sin Gæst til at tage Plads, og lod Radværdene med Vinen sætte foran ham paa Bordet. Selv vedblev han at gaa frem og tilbage i Bærelset, men ikke længer med Drommerens uvisse Skridt, hans Gang var nu fast, alle hans Bevægelser robede det

fuldkommen gjenbundne Herredomme over sig selv. Da Svendene, der havde besørget Anretningen, igjen vare traadte ud i Hallen, og de to gamle Venner saaledes befandt sig ene med hinanden, standsede Hr. Audun pludseligt sin Gang tæt foran Magisterens Sæde, saa paa denne med et mørkt, men fast Blik, og spurgte med lav Stemme:

„Bjarne, har jeg talt Noget under min Vildelse, og har du forstaaet det?“

Erkantsleren, der trods sin mindre rolige Sindsstemning dog ikke havde forsmaaet at tage til sig af Retterne, og styrke sig med den ædle Vin — for ved denne Tiltale igjen forstrækket op.

„Bliv siddende“, sagde Hr. Audun roligt, idet han trykkede ham tilbage i Stolen, „lad dig ikke forstyrre i din Radvær, du kan vel trænge til den, efter den lange Dagsrejse. Frygt heller ikke for, at mit Ansald nu skal komme tilbage, de onde Magter have nu forladt mig til næste Nat; men svar mig kun, har jeg talt Noget, og har du hørt det?“

Hr. Bjarne fandt det raadeligst at

svare, at han vel havde hørt Hr. Audun i hans Drommetilstand udstøde enkelte dunkle Ord, men at han slet ikke havde forstaaet dem, eller kunnet samle deres Mening, om der var nogen.

„Jeg vil tro dig“, vedblev Hr. Audun, „du kender nok af mit foregaaende Liv til at forstaa Betydningen af mit Spørgsmaal og tilgive det. Det er stræffeligt, maa du vide, saaledes ikke at have Magt over sig selv, ikke at kunne forhindre Forgangenhedens hemmeligste Aander fra at træde op imod En selv, og vidne gennem Ens egen Mund!“

„Men disse Vidnesbyrd ere heldigvis saa dunkle, at endog Indviende ei kunne fatte dem,“ beroligede Hr. Bjarne sin Ven, — „og selv om ikke saa var — det kommer jo kun an paa dig selv, kjære Kollega, at tage Magten igjen over disse Aander, hvorfor lader du dem frit Spillerum her i denne klosterlige Ensomhed? Din stærke, til mandig Stordaad vante Sjæl fordrer fuld Virksomhed mod det Ydre, men nu lader du den hensynke i uvirksomme Dromme, den vender da sin Kraft mod sig selv, og fremmaner disse mørke Spøgelse, disse dunkle Anfald af Aandsfraværelse, der snart ganske ville tilintetgjøre dig, styrte dig i Vanvidets Afgrund, dersom du ikke træder kraftigt op i selvbevidst Handling, river dig løs fra denne sorgelige Uvirksomhed.“

„Dit Raad er lettere givet end fulgt“, svarede Hr. Audun bittert smilende, „du huster nok ikke, at Uvirksomheden har valgt mig, ikke jeg den. Jeg er saagodisom Fange paa min egen Gaard, berøvet al Magt, alle Midler til Handling.“

„Regner du da dit berømte Navn, dine hjeldne Evner og Kundskaber, din rige Erfaring i Statslivet, ja selv dine store Eiendomme, dem dog Kongen endna har ladet dig beholde, regner du

alt dette for Intet? Mig synes dog, det er Hævestænger nok for den sværeste Byrde.“

„Ikke for den Byrde, som tynger paa Sjælen“, sagde Hr. Audun tonløst. „Dg sæt endnu jeg vilde bruge disse Handlingsmidler, du er saa god at tillægge mig, kan jeg det ogsaa? og hvortil da? Til at grave og ploie mine Jorder, til at jage i mine Skove, til at fiske i mine Fjorde og Fjeldvande, det er al den Virksomhed, der er levet mig.“

„Dg selv den benytter du ikke, men sidder indeluffet her inden fire Mure, kun pleiende Omgang med dine egne mørke Tanker! Vil du maaſte gjøre Hegeranes Borg til et Kloster, og selv vorde dets første Abbed? Det vilde da blive ret en Glæde og en syngen Gloria i Klerkernes Concilium, over deres forums værste Modstanders Forvandling til en Medbroder i Ruiten! Tænk det store Audunste Gods, hvilken sed Steg for Kleresiet! Ja, du smiler Audun, men Spøgen kan blive til Alvor uden at du selv ved af det, ved den Levemaade, du nu fører. Dog Et vil jeg sige dig, stifter du end nok saa mange Klostre, mig faar du ikke ind i dit Convent! Jeg har endnu ikke opgivet vore gamle, store Planer!“

„Tror du da, at jeg har opgivet dem? Det er jo netop fordi de fylde mit Indre, uden længer at kunne udføres i Handling, at min Sjæl deraf fortæres. Vis mig en Mulighed til atter at optage disse Planer, til atter at træde ind paa den store Kampplads, hvor Folkenes og Kongernes Skjæbne afgjøres, og jeg vil takke dig som den, der paany har gengivet mig til Livet!“

„Denne Mulighed bringer jeg, dersom jeg kan.“

„Hvad siger du“, udbrod Hr. Audun, idet han standsede sin urolige Gang, og

lænedes sig med Armene til Ryggen af den høie, udfaarne Stol, hvori Magisterens lille Figur næsten forsvandt. „Hvad siger du? — Du kommer fra Hoffet — skulde Kongen? — dog nei, det er utænkeligt — der er det mellem ham og mig, som gjør en Udsoning ligesaa umulig, som en Blanding af Vand og Ild.“

Hr. Bjarne svarede ikke strax, men tomte med Velbehag endnu et Bæger af den priste Malvasier, og rakte et lignende op til Hr. Audun, af hvem det dog med Hæftighed blev vist tilbage. „Nu, nu!“ sagde han derpaa, „det er da ingen god Begyndelse paa at træde ind i Livet igjen, at du forsmaar din egen ædle Vin. Vil du vente til du faar smage Kong Haakon's, saa kommer du til at tørste dit hele Liv. Thi deri har du Ret, det er ikke fra den Kant, jeg bringer dig Muligheden. Jeg har siden vi sidst saaes, ydmyget mig dybt nok til selv at prøve Forholdene ved Kongens Hof, til at optræde som Supplicerende der, hvor jeg for selv var vant til at modtage Supplikker, jeg har overbevist mig om, at der er ingen Grund mere at vinde for os. Den ringe Indskyldelse, det er muligt at faa over den kolde, kloge Konge, har Prestefabet med Sira Aake i Spidsen allerede bemægtiget sig, og du ved selv bedst, hvad vi, Kong Erik Prestehaders forrige Raadgivere, kunne have at vente fra den Kant. Det er ikke med Haakon, men med ham, vor Vel nu gaar.“

„Mod Kong Haakon? Af ganske Hjerte, den Vel vilde falde mig meget let, kun ser jeg ikke, hvortil den kunde lede, hvis det ikke skulde være til et endnu dybere Fald, end det vi allerede have lidt, til et endnu snævrere Fængsel for mig, end Grændserne af Gaarden Hegeraas.“

„Den skal fore os igjen op til Magtens Høider, Audun!“

„Saa have vi da stiftet Roller!“ udbrød den Sidstnævnte, „du, den forsigtige Lærde, raader til aaben Modstand, jeg, Sværdets og Handlingens Mand, kan, uagtet den mest brændende Lyst, ikke se nogen Mulighed til med Held at optræde mod Kongen! Men det kommer af, at jeg allerede forgjæves har prøvet saadan Modstand. Har du da glemt, hvad der foregik paa Tonsberghus, da Kong Haakon paa sin Tilbagereise fra Throndhjem kom did, og uden videre befalede mig at rømme Slottet, at nedlægge min Forlening? Du var rigtig nok ikke da tilstede, men du ved fuldtvel, — thi Virkningerne strakte sig siden ogsaa til dig paa Ranghirdaholm, — du ved fuldtvel, hvorledes jeg, taabelig stolende paa det Forbund af Hovdinge, vi ved vor lange Virken troede at have bragt istand mod Kongens Enevoldsmagt, vovede at modsætte mig denne, vovede aabent at vægre mig ved at opgive Slottet i Kongens Hænder. — Du ved ogsaa hvorledes det gik — hvorledes Alle forlod mig, forraadte mig, selv de af Stormændene, paa hvilke vi i vor lange Magtsid havde odset mest af Gaver og Hæder, og troet at have sikret os bedst, — hvorledes Alle seigt faldt Kongen tilfode — roligt saa paa, at jeg blev afvæbnet og kastet i et haanligt Fængsel, paa den samme Borg, hvor jeg for en Time siden havde hersket som Besalingsmand!“ — Ha! — den blotte Tanke derom kan bringe mig til Raseri!“ (her for han atter frem og tilbage i Værelset). „Dg dog maatte jeg finde mig i Virkeligheden selv. — Synes du saa ikke, jeg har prøvet nok, hvad aaben Modstand mod Kong Haakon fører til?“

„Det er heller ikke saadan Modstand,

jeg tænker paa. Havde jeg været tilstede paa Tønsberghus hin ulukkelige Time, da vilde jeg visstelig gjort alt Mit for at forhindre den, jeg havde tilraadet dig ubetinget Underkastelse, idetmindste for Diebliffet. Det var jo let forudseeligt, at de Store, at dine saakaldte Venner blandt Baronerne og Hovdingerne maatte falde fra dig, naar du nægtede Kong Haakon Lydhighed, uden at opstille noget andet Kongeemne, hvorom I kunde have samlet Eder."

"Hvor skulde jeg vel tage et saadant fra? Haakon er jo desværre sin Broders eneste umiddelbare Kron-Arving efter Poven."

"Des daarligere var det at sætte dig op imod ham, hvis du troede det. Men det er dog ikke saa ganske afgjort."

"Hvorledes?" — raabte Hr. Audun, idet han atter standsede sin Gang — „hvad vover du at antyde?"

"At der maaske endnu lever En, der er nærmere berettiget til Norges Throne, end Hertug Haakon," sagde Hr. Bjarne sagte, men eftertrykkeligt, idet han med sine gjennemborende Blikke saa vist paa Hr. Audun.

Dennes marmorblege Afsyn blev ved disse Ord overtrukket med en dyb Rødme, hans Læber hævede, hans sorte Næse flammede, hans brede Bryst hævede sig med korte Aandedrag, det var som en Strøm af nyt Liv, af nye Forhaabninger om Hævn og Magt, med Et blev ham indgydt. „Bjarne, Bjarne" — udbroød han afbrudt — „frist mig ikke — stuf mig ikke — væk ikke et Haab, som atter maa svinde! — Skulde det være muligt? — dog nei, Ingen ved bedre end vi To, at Kong Erik aldrig har havt nogen Søn."

"Men vel en Datter. Du husker dog den unge Dronning af Skotland, Jomfru Margrethe?"

"Hvor kan du spørge! Det var jo ogsaa en af vore store Planer, der gik til Grunde, da den lille Margrethe for ti Aar siden døde paa Overreisen til Skotland, efterat vi endelig med stor Møie havde af Englands Konge og af de skotske Magnater faaet hende anerkjendt som Arving til Skotlands Rige, efter hendes Morfader Kong Alexander den Tredie. Du var jo selv først derover for at udvirke dette, — du kom hjem med velforrettet Sag, — Alt var i Skotland forberedt til den længselsfuldt ventede unge Dronnings Modtagelse, — aldrig har større Forventninger hvilet paa et ungt Barns Hoved, men alle sank i Graven med dette, da hun døde, endnu før hun havde sat Foden paa sit Kongeriges Grund. Hvorfor nævner du da hende? — Er det de Døde, du vil opkalde til vor Hjælp?"

"Maaske. Alle de Forventninger for Skotland, for Norge og for os, der med Margrethe syntes hensovede, kunne muligens igjen bringes til Live."

"Nu er det ikke Tider til Spøg, Bjarne, og mindst med de Døde. Den stakkels lille Margrethes Død paa Drinkoerne er jo bekræftet af Biskopen der, og af mange andre fuldgjældige Vidner, hendes Levninger bleve jo af Hr. Thore Haakonsson og hans Frue Ingebjørg Erlingsdatter, der var Barnets Pleierste, bragte tilbage til Norge — vi vare jo selv med, da de under Landeførg bleve nedsinkede i Kongegraven i Bergens Kristkirke!"

"Har du selv seet hendes Lig, Audun, og gjentkjendt det?"

"Nei, vel ikke det just, Liget var jo forlængst indesluttet i Kisten, da det kom herover, der var allerede hengaaet saa lang Tid efter Døden, at det ikke kunde udstilles bart. Men hvad behøvedes det? — Hendes Død var kun alt-

for vis. — Kongen, hendes Fader lod, som jeg bestemt ved, den lille Kiste aabne for sig selv alene, og maatte da vel have overbevist sig om, at hans elskede Datters Levninger fandtes deri, ellers vilde han ikke have anerkjendt hendes Død, ikke selv fulgt hende til Graven."

"Der eksisterer dog ikke noget Dokument om denne Rigets Verifikation, saavidt jeg ved, og jeg var Kantsler dengang. Det maatte ikke være let, selv for en Fader, at gjenkjende et Barnelig, der havde ligget over en Maaned i Kisten — Kong Erik kan være blevet stuffet, som alle vi Andre."

"Men i alle Helliges Navn, hvor vil du hen med denne Oprippen af gamle Døds historier, med denne uhyggelige Snak om Rigtister, om Barnelig, som ikke kunne gjenkjendes? — Du vil dog vel ikke saa mig til at tro, at et andet Barnelig skulde være understulket for Margrethes, at denne endnu skulde leve? Fortæl sliq Lyvesaga til Kvindfolkene og Gjøtergutterne i Stegerset, ikke til Audun Hugelstson."

"Om du eller jeg tror derpaa, Audun, det kan være temmelig ligegyldigt for vore Hensigter, naar kun Andre, naar kun Folket, den store Flerhed bringes til at tro den. Og dette anser jeg ikke for saa vanskeligt, Almuen tror gjerne paa det Underbare, det Hemmelighedsfulde, især naar det vedrører dens gamle Kongeslæggt. Et dunkelt Sagn om, al Alt ikke er gaaet saa ganske rigtigt til ved Margrethe Eriksdatters Død, ja at hun vel endnu kunde være i Live, har længe sneget sig om i Bygderne kring Bergen, og vi behøvede blot at puste til Gløden, for at saa den til at blusse op til en vældig Flamme. Og saa ganske urimeligt er da Sagnet ikke, naar det ret betragtes. Grindre dig kun Forholdene i Skotland, da Jomfru Margrethe sendtes derover.

— Ikke mindre end otte af Landets store Baroner og Kongesfrænder, og deriblandt de største af alle, Robet Bruce af Anandale og John Baliol, optraadte jo efter Alexanders Død med Fordringer paa Thronen, og skjønt de ved indbyrdes Uenighed, eller ved Kong Edvard af Englands mægtige Haand bragtes til at anerkjende den unge Dronnings Ret, var det dog helt rimeligt, at Enkelte af dem kunde falde paa at ville bortrydde den svage Hindring, der i Kong Eriks Datter stod dem i Veien for Thronen. Let kan det da ogsaa tænkes, at man har vundet En eller Anden blandt Kongebarnets Omgivelse til at staffe dette afveien, — at det da, enten af Medlidenhed eller af Frygt, dog ikke er blevet dræbt, men levende bragt tilfide, og et andet lignende, men dødt Barn lagt i dets Sted. Udsat blandt Fremmede, og i ringe Raar, kunde saaledes den unge Dronning, der ved sin foregivne Død kun var syv Aar gammel, endnu leve, og maaske gjenfindes. Jafald er et saadant Sagn i Skotland endnu mere almindeligt udbredt end hos os, og Mangen der, ikke blot blandt Almuen, men selv blandt de høiere Stænder, lever i den faste Tro og Længsel, at deres unge Dronning Margrethe, eller „Pigen fra Norge“, som hun der kaldes, en skøn Dag vil vende tilbage til sit Fædrenerige, og befri dette fra Smaaafongernes indbyrdes Raseri, som fra den engelske Overkonges forsmædelige Nag."

"Nu vel", sagde Hr. Audun, der oien synligt var bleven stærkt paavirket af Hr. Bjarnes Fremstilling, men ikke vilde vedgaa det, — „nu vel da — sæt engang, at det Utrolige, det Umulige skede, at Skotland gjenfandt sin forlængst begravede unge Dronning, at Kong Eriks Datter gjenopstod fra de Døde, hvad hjalp det saa os? — Hertug Haakon

vilde dog vedblive at være den nærmest Berettigede til Norges Krone, den ingen Kvinde, efter vor bestaaende Arvelov, kan bære, saalænge der er mandlige Slægtninger."

"Audun", spottede Hr. Bjarne, "hvor er der bleven af din gamle, bekjendte Røgskab, der i et Blik pleiede at kunne overstue en Stilling til dens fjerneste Følger? — Holder Eghdommen endnu dit Sind omtaaget, at du ikke mindes, hvorledes Love blive til, og hvorledes de igjen kunne omgjøres? — have vi ikke dog begge ofte været med i den Gjærning? Ja, have vi ikke endog selv i Kong Eriks Navn banet os Veien til, i sin Tid at faa hans Datter anerkjendt som Thronarving? Grindrer du ikke, at ved Egte-skabskontrakten i Roxburgh mellem Kong Erik af Norge og Margrethe, Kong Alexander af Skotlands Datter, blev det udtryffeligt forbeholdt den Datter eller Dotre, der af dette Egestab maatte fødes, betinget Arveret til Norges Kongedømme? — Kommer nu denne Datter som Skotlands Dronning, understøttet af Skotlands Magt og Glands, og gjør sin Fordring paa Faderens Rige gjældende, behøver jeg da at fremstille for dig, hvorledes Alle med Haakon misfornoiede Store, og deres Tal er Regio, som du ved, — hvorledes de vilde sløkke sig om hende, — hvorledes den trostydige Almue vilde falde hende tilføde, — hvorledes de erfarne Mænd, der først havde fort hendes Banner frem og havde gjort hendes Sag til deres egen, — hvorledes de, som den unge, uerfarne, dobbelt kronede Kvindes Vedere, vilde blive mere mægtige, end de nogensinde have været under Kong Erik? Behøver jeg at sige dig, at du, Audun, og ingen Anden, maatte være den første af disse Vedere? At da vilde alle dine gamle Venner igjen staa dig bi, — da vilde

Ingen mere falde fra — da vilde vi Alle gjøre retmæssig og samlet Modstand mod Hertug Haakon, med grundet Haab om at overvinde ham. Den Dag kunde da komme, at du stod overfor ham, som han nylig for dig paa Tønsbergshus, at du befalede ham godvillig at nedstige fra sin Høide, at aflægge al sin Magt, eller gaa i Fængsel!"

"Du aabner mig Synet af en herlig Bane, gamle Ven", var Hr. Auduns Svar, "og gierne skulde jeg sætte mit Liv ind paa den, om den saa end ikke førte til Seier, naar kun til aaben Kamp mod Haakon — thi den tørster min Sjæl efter, som min Haand brænder efter Sværdet. Kun har du i din levende Udmalning af den unge Dronnings Sag, hvorfor vi skulde kæmpe, glemt to Ting, desværre de væsentligste: først nemlig, at hun endnu kun i Sagn, ikke personlig er opstaaet fra de Døde, og dernæst, selv om hun var det, at vi ikke har hende i vor Magt."

"Sagen er her det Væsentlige," vedblev Hr. Bjarne roligt, "Personen kan altid findes, naar vi kun ville finde den."

"Bjarne — jeg advarer dig — intet vitterligt Bedrag — der maa være en Mulighed til Tro, kun Troen giver Fremgang."

"Nu, har jeg ikke fra Begyndelsen sagt dig, at jeg bringer saadan Mulighed? — Jeg bringer med den inkarnerede Tro selv, i Stikkelse af min Reisesælle, en ung, vandrende Ridder fra de stotste Hoilande. Han er saa sikker paa at have fundet „Pigen fra Norge“, at han er reist hid til hendes Fædreland for at søge Hjælp hos hendes Frønder, til at drage hende frem fra Mørket. Jeg traf ham i Bergen, netop da han i sin ustyldige Godtroenhed stod i Begreb med at drage til Oslo, og bringe Kong Haakon

det glade Budskab om, at hans Broder datter endnu er i Live, og at han altsaa selv ikke mere er nærmeste Arving til Norges Rige! Jeg fik da let overtydet den unge Sværmer om, at det vilde være gavnligere for hans Dame, om han fulgte mig til Hegeranes, hvis Borg herre, den mægtige Hr. Audun Hugleiksfon, jo, som beslagt med det norske Kongehus, ogsaa var hendes Frænde, og vist vilde findes mere villig end Kong Haakon, til at antage sig hendes Sag. Her ere vi nu begge, Audun. Ridderen er i din Magt, og jeg haaber derved ogsaa hans Dame."

"For ham hidop — jeg vil strax se ham," raabte Hr. Audun.

"Nei", sagde Bjarne, idet han stod op, aabnede Døren til Hallen og kaldte Kjertespenden ind, „iaften er det forsilde, vi trænge begge til Ro. Mattens Skjoger skuffe — imorgen tidlig, ved det rene Dagslys, vil jeg fremstille min Rejsefælle for dig. Du skal da, med klart Hoved og uhibdet Blik, se ham og høre ham, og saa tage din Beslutning. God Nat."

Trods Hr. Auduns utaalmodige Modforestillinger fulgte Hr. Bjarne efter disse Ord Kjertespenden til det for ham bestemte Soverum, sikker paa, ved denne natlige Samtale at have i den faldne Stormands herskefyge og hevnlystne Sjæl nedlagt en Spire til Handling, der alt næste Morgen vilde staa i ønstelig Flor.

Sjerde Kapitel.

Fuglesang.

Tidlig næste Morgen forlod den unge Skotländer sit Leie, der var ham beredt i et af Taarnkamrene, og steg ned i Hallen, for derigjennem at vinde ud i det Frie, og nyde den friske Morgenluft.

Altid var endnu stille paa Borgen, kun Nattevagtens ensformige Skridt led fra Gange og Tinder; i Hallen laa den største Del af Huskarlene endnu sovende paa Halmen langs Væggene, medens nogle Faa vare oppe og bevogtede Indgangen. Udladt af disse befandt Ynglingen sig nu paa den til alle Sider fra Muren nedstraaende Græsbakke, hvorpaa Borgen var beliggende og uden om hvilken den hvide Jordvold sluttede sig i en Ring. Det var en solklar, oplivende Maimorgen, den friske Vaarlust slog ham styrkende imøde, det unge Græs var endnu vaadt af Duggen, de halvtudsprungne, lysgrønne Birketræer udsendte deres eiendommelige skarpe Duft, over Søens blanke Flade laa endnu udbredt en fin Morgentaage, der dog, ligesom Skyhættene over de fjerne Fjeldtoppe, lidt efter lidt trak sig bort, besejrede af den stigende Maissols kraftige Straaler. Den unge Fremmede sølte sig inderligt taget med i denne Naturens Morgenandagt, der ligesom fandt et levende Udtryk i Vaarfuglenes Kviddren fra Grene af de store Hængbirke, der omgav Borgen. Han satte sig paa en Bænk under et af disse deilige Træer, og syntes hensunken i stille Betragtninger. Af disse blev han dog snart vækket ved at en sagte Stemme ganske nær tiltalte ham saaledes:

"God Morgen, unge Herre! — Alt saa tidligt paafærde?" Skotländeren saa sig om og blev nu var bag sin Ryg en ung Mand, klædt og væbnet som en af de Svende, han igaar Aftes havde seet følge den gamle Gutorm op til Hr. Bjarne med Radveren. Fra et blegt, magert Ansigt, omgivet af lyse Haar, saa han med dybtliggende, forunderligt blinkende Øine paa den unge Skotländer, der, noget uwillig over saaledes fortroligt at blive tiltalt af en, som han troede, blot

tjenende Person, blev siddende rolig paa Bænken, mumlede kun Noget, der skulde ligne en Gjenhilsen, og spurgte saa om Svenden havde Befaling at føre ham til sin Herre.

„Nei“, svarede den Nystilkomne, uden at lade sig forstyrre af den Fremmedes folde, fornemme Væsen. — „nei, dertil er det endnu for tidligt — jeg blev, som vel ogsaa I, udløst af det skønne, klare Morgenveir. Herude under det grønne Løvtag, hvorigjennem Guds blaa Himmel blinker, er det dog bedre, end derinde i den skumle Gal, bag de tykke Mure.“ Og hermed satte han sig uden videre paa Bænken ved Siden af Skotlænderen, der uvilkaarligt trak sig tilbage, og gjorde Mine til at staa op. „Nad Eder ikke forjage af min Nærhed,“ vedblev Svenden smilende, „den bringer ikke nogen Skygge paa Eders ubekjendte Ridderligheds blanke Skjold — tvertimod, den kunde maaske hjælpe Eder til at bevare dets Renhed.“

„Den skal jeg nok selv vide at bevare, uden dertil at behøve nogen Tjeners Hjælp,“ udbrod nu den Fremmede i fuld ungdommelig Opbrusning, og vilde stolt fjerne sig. Den paatrængende Svend holdt ham dog endnu tilbage med de Ord:

„Nu, nu — ikke saa hidsig, unge stolte Blod — I maa lære at tæmme det, vil I søge Tjeneste hos den strenge Hr. Audun. — Ja, maal mig kun med Eders lynende Dine — men det er dog saa — I, den fattige skotske Adelsmands Son, er ikke for god til at dele Sæde og Tjeneste med den fri norste Adelsbondes Son, som er Bæbner og Ridderlevend hos Jarlen til Hegrænæs, en af Norges Riges Baroner.“

„Jeg søger ikke at komme i Hr. Auduns Tjeneste, hverken som Bæbner eller som Madsvend, hvilkken sidste værdige

Bestilling, det forekom mig som jeg saa Eder udøve igaaravtes“ — lod Skotlænderens Svar.

„Og I tog ikke fejl. — Er det da ikke Brug hos Eder, at frie Ridderlevende, jo endogsaa anseelige Hirdmænd personligt gaa hote Herrer til Haande? — Her betegne jo selv vore Navne i Hirden, saavel i Kongens som i de store Jarlers — saadanne personlige Tjenester — vi kalder jo Skuttilsvende, Hjertesvende, uden derfor at tage vor Frihed eller Vaabenære. Der er endnu en tredje Klasse: Gæster, — de Fremmede, som Hirdens Herre tager i sin Bestyttelse, og til deres Tal ved jeg dog I haaber at blive regnet, altsaa og til Hr. Auduns Hird eller Tjeneste, min stolte Hr. Ronald, Son af Dougal, forudm Clausshovding til det ødelagte Kæstel Glenorri i Greystabets Rofs i det nordlige Skotland.“

„Hvorledes?“ udbrod den Nævnte i største Forundring. „I kjender mit Navn, som jeg dog ikke endnu har sagt til Noget her.“

„Ja“, svarede Hjertesvenden, „jeg kjender det og ved ogsaa, hvad der har bragt Eder hid til Norge og til Hegrænæs. Jeg har ogsaa hørt en Fugl synge om Pigen fra Norge.“

„Men, hvem er I da, og hvor har I erfaret dette? — Skulde Magisteren?“

„Nei“, sagde Hjertesvenden med et hemmelighedsfuldt Blik, „intet Menneske har fortalt mig det — har jeg ikke sagt Eder, at en Fugl har sjunget det mig fore?“

„Ha — Menneske“, ndbød Ronald forbitret, „jeg taaler ingen Spøg med denne mit Lands og mit Hjertes Sag. Sig strax, hvo I er, hvad I ved, og hvad I vil hos mig. Thi jeg ser nu vel, I har opsegt mig med Forsæt.“

„Saa er det, unge Brudshovd, — men til Eders eget Gavn. Jeg har

heller ikke talt i Spøg, da jeg nævnte Rilden til min Rundsab om Eders Anliggender. Var I noget mere bekendt her paa Hegranaas, saa vilde I nok allerede have hørt Tale om Eivind Bæbner, der forstaa sig paa Fuglestrig, og kan tyde hvad Tidender visse Vandrefugle bringe fra fremmede Lande, vel og fra fjærdne Tider, ja vel endog fra Dage, som endnu ei ere komne. Denne ulykkelige Gave — ulykkelig maa jeg vel kalde den for Besidderen, da den bringer ham stor Uro, og kun sjelden bliver troet af Andre — denne Gave skal jo heller ikke være sjelden i Eders Fædrelands ensomme Dale, og mig har den været tilbød fra min Barndom af. Allerede igaaftbeld, da I nærmede Eder Borgen, hørte jeg Raskfuglene strige om Eder og Hr. Audun, men jeg vilde ikke tale til Eder da, thi disse Stemmer vare onde. Men idagmorges, da Solen randt, hørte jeg blidere Stemmer synge om Eders og Eders Dames Sjeerne. Lyk — der ere de igjen! — hører I de to Rødhjælters Kviddren deroppe i Birkeløvet over vort Hoved? — Vil I jeg skal sige Eder, hvad de synge om?”

Mod sin Villie kunde Ronald Glenorrrin ikke Andet end føle sig tiltrukket ved denne besynderlige Tale, han var jo selv fra Barnsben af opfødt blandt de i de stoffte Høilande saa almindelige Sagn om „Second sight“ (Fremsynthed) og andre overnaturlige Kræfter. Hans nærværende Stillings Uvisshed og de høie, dristige Planer, han nærede for Fremtiden, gjorde vel ogsaa hans Sind mere modtageligt for det Usædvanlige, det Eventyrlige, og han kunde saaledes ikke lade være nu med en vis spændt Opmærksomhed at lytte til Morgensfuglenes Kviddren oppe i Birketræets Krone. Dette bemærkedes strax af Eivind Bæbners skarpe Blik, og sjønt Skolæn-

deren forblev taus ved hans Spørgsmaal, fortolkede han dog denne Tausshed som et bejaende Svar. Han vedblev derfor:

„Jeg ser, af Eders forventningsfulde Ansigt, at I længe efter Udtidningen af disse gode Fugles Sang, sjønt I ikke aabent vil tilstaa det. Nuvel saa vil jeg sige Eder den, og lade det komme an derpaa, om I vil lægge den paa Hjerte. De synge:

Kommer Pigen fra Norge i Auduns Magt,
Da vorder hun med ham i Ulykke bragt,
I Lænker lagt —
Gaar Ronald Glenorrrin til Oslo By,
Da vorder hende der saa godt et By,
Thi fly, thi fly!

„Fly? — hvorfor skulde jeg fly?” — gjentog Ronald halvt for sig selv — „jeg har jo endnu ikke seet Hr. Audun — ikke talt med ham, ved altsaa ikke engang om han vil tro mit Udsagn. Til Oslo? — Det var vel ogsaa min første Plan; Magisteren har dog tidt nok forsikret mig om, at der skulde jeg finde min Sags værste Modstander, medens Hr. Audun var den Eneste her i Landet, der kunde hjælpe den frem, om han vilde. Men jeg er da ret et Barn, at jeg staa og grunder over slikt Fuglesnak. Har I nogen Hjemmel, Eivind Bæbner, for hvad I finder for godt at lægge i Fuglenes Røb? Vil I virkelig advare mig mod Hr. Audun, mod Eders egen Herre?”

„Jeg vil ikke advare Eder mod No-gen, — jeg siger Eder blot, hvad jeg alene kan høre og se, fordi jeg har Medsyn med Eders uerfarne Ungdom, og med den unge Pige, I vil drage med Eder i Ulykken. Jarlen af Hegranaas er en storættet, gild og endnu mægtig Mand, jeg siger intet Ondt om ham, men jeg ved, at hans Lykkes Tid er forbi — mørke Aander have faaet Magt

over ham, og vende Alt til Jorderbølse, hvad han nu prøver paa. Ser I den korte Flok af Ravnne, der selv i denne Lyse, solklare Vaarmorgen svæve i store Kredse om Borgens Tinder? Tror I De ere der for Jugenting? — De vente paa sit Bytte, de følge nu Hr. Audun hvor han gaar, og fylde Lusten over hans Hoved med sine hæse Strig. Jeg har ofte tydet ham disse Strig, han vil ikke tro mig, men frygter dem dog, og holder sig derfor mest inde. Dog selv de tykkeste Mure kunne ikke bestytte ham for de mørke Magter — de trænge ind til ham i hans Konkammer, og forfulgt af dem vanke han ved Nattetid som en æroelig Aand omkring i Borgens øvre Haller, i vanvittige Dromme sogene sin tabte Lykke og Magt, den han aldrig mere skal finde. Betænk Eder altsaa vel og medens det endnu er Tid, unge Ridder, for I giver Eders og Eders Dames Sag i denne af Skjebnen mærkede Stormands Haand. Hør, endnu hynge de gode Fugle:

Kommer Pigen fra Norge i Auduns Magt,
Hun vorder med ham i Vinter lagt,
Gaar Ronald Glenør in til Oslo By
Da vorder hende der —

„Borgfængslets L,“ —

Fortsatte her en skarp Stemme, den Skotlænderen vel kjendte. Det var Hr. Bjarne Lodinsøn, der usforbarende var kommen bag paa dem. De to unge Mænd sprang op, Eivind Bæbner synlig forlegen. Hr. Bjarne vedblev: „Undskyld, gode Ungersvende, at jeg blander mig ind i Eders Morgenoveller i Skjaldeskunsten! — jeg kom netop tidsnok til at supplere det sidste Rim — jeg tror det passede godt, ikke sandt? — I tier Eivind Bæbner? Nu, saa saa vi opgive *artem poeticam* for denne Gang — jeg tror ogsaa gamle Guttorm venter paa Eder inde i Hallen, for at berede

Davrebordet. — Der er Eders Plads, og jeg raader Eder til at søge did og være taus — I ved, jeg kjender Eder.“

Hermes saa han strængt paa Eivind, der virkelig, som beherstet af dette Blik, uden Modbemærkning og med en stum Hilsen begav sig bort, efter dog først at have hvistet til Ronald: „Jeg maa nu lyde — men hust paa Fuglesangen og mine Ord — vi sees igjen.“

„Nu min unge Reisesfælle,“ sagde Hr. Bjarne derpaa til Skotlænderen, der var bleven staaende taus og forundret, „I har da saaet sat paa den Særling? — eller vel rettere han paa Eder, — imidlertid har jeg søgt Eder overalt for at føre Eder til Hr. Audun, der allerede venter Eder, og er godt stemt for Eders Forehavende.“

„Det baader mig just intet Godt, hvis jeg skal tro, hvad den forunderlige Svend, som netop nu forlod os, har berettet mig om Hr. Auduns Skjebne og Tilstand.“

„Aha“, lo Hr. Bjarne, „den gale Eivind Bæbner har altsaa smittet Eder med sit Fuglesnak, hvormed han plager al Verden, men som Ingen her paa Borgen vil høre paa, undtagen nogle Krinder og Born, og maasse den gamle Guttorm Skjænker, der næsten gaar i Barndommen. Eder, den Fremmede, har han da naturligvis strax kastet sig over med sit Hjernespinde, og nu tror I allerede halvt paa, at Hr. Audun Fugleleiksjon bliver forfulgt af Ravnne og Spøgelser, og at disse ogsaa strække sine gyselige Klør ud efter alle de Ulykkelige, han tager sig af! Tilgiv, min unge overtroiske Ven, men det er virkelig alt for latterligt!“

„Se I kun, lærde Herre!“ — svarede Ronald noget stødt — „jeg kan være overtroisk og uersaren — men det ved jeg dog, at der i vort Land gives mange

høit opsatte og fløgtige Mænd, der ikke foragte Varler. Dyret, sig de, har jo ofte et sikrere Blik end Mennesket, og den tause Natur dolger ofte sine Hemmeligheder for den Værdeste, medens den aabenbarer dem for de Enfoldige, ja just for de saakaldte Forrykte, hvorfor og Saadanne i vore Dale omgives med særdeles Omsorg, ja Værsrgt. Men desuagtet vilde jeg dog ikke have skjenket den paatrængende Fuglethder, der nylig forlod os, mindste Tanke af Opmærksomhed, dersom han ikke havde forbauet mig ved uden videre at tiltale mig ved mit Navn, det jeg her troede ubekjendt, ja, endnu mere, ved at røbe Kjendskab til den Sag, der fører mig hid til Norge, og den har jeg dog endnu ikke meddelet til Nogen her uden til Eder, Hr. Bjarne, og I kun til Hr. Audun, ikke sandt?" —

„Ganske vist, men derfor behøver I dog ikke lige strax at tro, at Eivind har hentet sin Kundskab om Eders Aligender paa overnaturlig Veie gjennem sine Fugle. Han er, som mange af Eders hellige og ærefrygtibydende Forrykte, ikke uden en vis Sluheid og Underfundighed midt i sin Galsskab — han lurar og fanger op Ord og Tiden overalt og paa alle Maader, for siden, maaske selv i god Tro, at gjengive dem som overnaturlige Drælsprog. Hvad nu hans Kjendskab til Eders Navn og Hjemstavn angaar, da er denne saare naturlig; I har jo ikke gjort nogen Hemmelighed deraf, undervejs har I jo ofte nævnt det til mig i Baadsskølenes Paahør, og af disse kan Eivind igaar Aftes have udspurgt det. At han derimod har kunnet skaffe sig noget Nys om Eders Grinde hid, og om Pigen fra Norge, er mere betænkeligt, skjønt ikke usforklarligt, og jeg maa selv her anklage mig for Uforsigtighed. Det falder mig nu først paa Sind, at Eivind Væb-

ner var en af de Svende, der igaar Nat blev tilbage i den øvre Sal, medens jeg besøgt mig i Kammeret indenfor hos Hr. Audun. Døren var kun tillænet, og vor Samtale blev til Slutning temmelig høirostet, saa Eivind let kan have opfanget adskillige Ord, der angik Eders Forehavende. Dem har han da siden for Eder lagt sine Fugle i Næbet, ja tror maaske selv at have hørt dem af disse uskyldige Sangere. Men, hvorledes han nu end kan have tillist sig, hvad han ved om Eders Sag, vist er det, at han og hans Viden nu maa gjøres uskedelig. Thi kommer der det mindste Nys til Kong Haakon i Oslo om hans Broderdatters Tilværelse og Eders Planer med hende, for Alt, uden hans og Sira Aakes Vidende, er forberedt til hendes Optræden og Anerkjendelse her, da kan jeg sige Eder, at Pigen fra Norges Sag er tabt, inden den endnu er inkamneret."

„I tror altsaa fremdeles", sagde Ronald, allerede halvt overbevist, — „I er altsaa ganske vis paa, Hr. Bjarne, at Kong Haakon vil vise sig siendtlig mod sin Broderdatters Ret? Husk paa, at det ikke er saameget hendes Arveret til Norge, som hendes Afkomst til Skotlands Throne, det for mig kommer an paa at saa sat igjennem, til mit Fædrelands Befrielse."

„Men det ene følger af det Andet, unge Ven," svarede Magisteren indsmigrende. „I har jo selv, ved i Eders Dames Grinde at begive Eder hid til Norge, ganske rigtigt søgt Nødvendigheden af at saa hendes Fødsel og Rettigheder anerkjendt og understøttet af hendes Frænder her, for I vedde at lade hende optræde i Skotland. Men lige saagodt kunde I saa En af de skotske Kronprætendenter, Robert Bruce eller sorte Comyn selv, til at anerkjende den

efter Eders Udsagn gjenopstandne Pige fra Norge for Skotlands Dronning, som I faar Kong Haakon dertil. Thi han ved meget vel, at som Skotlands Hersterinde kan hun ogsaa gjøre sin Arveret til Norge gjældende imod hans egen, der er fjernere. Det er derfor dobbelt i hans Interesse, først at benægte denne nærmere Arvings Tilværelse, og dernæst, om den desuagtet gjør sig gjældende, da ved alle mulige Midler, lovlige og ulovlige, at tvæle den. Og tro mig, han vil gjøre dette, dersom han lades Tid dertil. Tak derfor Eders gode Stjerne, som gjennem mig førte Eder, isledetfor til Oslo, hid til Hegranæs, hvor der ogsaa bor en Frænde af Pigen fra Norge, og det en Frænde, som vil gjøre sig en Glæde af, og har Magt til at faa hende anerkjendt, hvis I kan overbevise ham om, at hun endnu er i Live. Lykkes dette Eder, og I strax giver hendes Sag i Hr. Auduns Hænder, da tvivler jeg ikke om, at den her i Norge idetmindste vil faa et godt Udfald. Tiden er nu i denne Sommer den beleiligste, Kong Haakon rustet sig just i disse Dage til et længere Tog mod Danmark, paa hvilket hans Dronning, hele hans Hird og hans mægtigste Tilhængere, saavel geistlige som verds-

lige skulle følge ham, de kunne ikke ventes tilbage før langt ude paa Høsten, imidlertid lades Marken aaben for Hr. Audun at samle Sine og den rette Thronarvings Tilhængere, at faa hende anerkjendt af Folket og af de med det nuværende Regimente misfornøiede Stormænd, inden Usurpatoren kommer tilbage og kan forhindre det. Jeg har nu stillet Forholdene ud fra hinanden for Eder, hvis I nu vil benytte dem til Fordel for Eders Dame, saa følg mig op til Hr. Audun, Ijsent ham Eders fulde Tiltro, vis ham Veien til Pigen fra Norge, og vær overbevist om, at han, om Nogen, kan føre hendes Banner frem til Seier og Lyk, hvorefter det ved hine Luststræmsler, som af Civind er foregjoglet Eder, vilde redningsløst drives hen mod Afgrunden."

"Velan" — sagde Konald, efter en kort indre Kamp, som hans Forstand endnu havde at bestaa med en uvilkaarlig Følelse af Frygt for Hr. Audun, — „velan — lad os gaa til ham. — Gud, som har ført mig saa langt paa denne Færd, give ogsaa sin Velsignelse til dette afgjørende Skridt!" Hermed stod han op og fulgte Hr. Bjarne ind i Huset.
(Mere).

Snefløkken.

(Af Mauritz Hansen.)

En liden Sommerfugl daler ned
Med de Binger smaa;
Han er saa bleg, og han er saa spæd
Og Luften saa graa.

Men ingen Sommerfugl har jeg set
Saa lillehvid;
Thi altid saa jeg den broget klædt
Med Sommerens Tid.

Dg aldrig saa jeg den slagre hen
 Saa sagte, mat;
 Men munter boltred sig Blomsternes Ven
 Over Eng og Krat.

Du blege Fugl i den kolde Luft!
 Bist en Dødning du er;
 Dg død er Rosen og Rosens Duft,
 Som du havde saa kjær.

Gist over det frosne Blomsterbed
 Den springer sig —
 Dg lægger sig derpaa sagte ned
 Over Rosens Lig.

Et Ophold i Peking.

I de første Dage af vort Ophold i Peking — fortæller en Russer — følte vi snart, hvor ilde vor europæiske Klæde- dragt passede med de kolde kinesiske Vøliger, og skyndte os derfor med at faa os anbragte i kinesiske Klæder. Ved Hjælp af vore Bekjendte gjorde vi Indkjøb af Tøi og Pelsværk baade til de Klæder, som vi skulde have paa hjemme, og til dem, som vi skulde optræde i paa Gaden. Hertil krævedes en ikke ringe Sum, nemlig over 500 Solbrubler*); og dog var vi kun saavidt anstændig klædt og stod med Hensyn til Dragtens Kostbarhed tilbage for enhver bemidlet Kineser. Desuden var vor Garderobe endnu meget ufuldstændig. Man kan ikke gjøre sig nogen Forestilling om, hvor mange Over- og Underafdelinger der gives i den kinesiske Paaklædning; enhver Aars- tid medfører en Forandring i Kostymet,

og denne Forandring, der ved Sædva- nen har faaet Hævd, iagttages af enhver anstændig Kineser ligesaa ubrodeligt som Modelovene af vore Modedamer og „Lover“, kun med den Forskjel, at i Kina har Moden ingen Indflydelse, og Snittet paa Bedstefaderens Klæder er aldeles ligedant som paa Sonnesønnens. Kun Huerne og Skoene forandre Facon, og det hvert Aar. Man maa imidlertid ikke tro, at man ved Aars tidernes Vex- ling kan forandre Klædedragten, naar man behager; naar den bestemte Tid kommer, bliver der gjennem en keiserlig Befaling forkyndt Folket, at fra den og den Dag har de at anlægge Foraars- huer, Sommerhuer o. s. v. Kom saa og for- tæl os, at den vise kinesiske Regjering ikke betymer sig om sine Underaattens Hoveder.

Det havde sine ikke ringe Vanskelig- heder at anlægge kinesisk Klædedragt. Hvad man end skulde have fat i, var det altsammen for det Første meget dyrt; men Nødvendigheden af at vedligeholde

*) En russisk Solbrubel er omtrent 2 Kroner og 80 Ore. En Krone er 30 norske Stilling; 5 Ore er 1½ Stilling. En Krone er lidt over 26 Cents og deles i 100 Ore.

anstændige Bekjendtskaber og gjøre sig bekjendt med Kinesernes Videnskab og Liv nødte os til at skaffe os en nogenlunde pen Dragt. Dernæst er jeg i Sammenligning med Kineserne af temmelig stor Væxt, og det kostede megen Møie at finde Klæder, som passede mig. I Kina væver man nemlig Toiet til et enkelt Klædningsstykke hver for sig, og hvor mange Stykker der end toges frem, endte det altid med, at Skrædderen, efter at have beseet og maalt det, udtalte sin Forkastelsesdom med det Ord: „bugoi“ (det rækker ikke). Efter mange Anstrængelser findes da endelig Toiet, Skrædderen maaler Størrelsen fra Føse til Fodsaaie. Efter 3 Dages Forlob bringer han os Klæderne; vi betaler ham en Ubetydelighed for hans Arbeide og det tredobbelte for det, som han har lagt til, og vor Forvandling begynder. En fedtet, fillet, af Hvidbøg lugtende Barber viste sig med et uhyre Spand varmt Vand og begyndte uden al Ceremoni at indgnide Hovedet. Derpaa trak han ud af en Lærredspose en kort Barberkniv og begyndte at afraage Haaret rundt omkring, indtil der kun stod igjen lidt overst oppe paa Hovedet. Da jeg endelig var befriet fra hans noget slove Instrument og saa mig i Speilet, vidste jeg ikke, om jeg skulde le eller græde; jeg forekom mig selv saa ensfoldig, og der kom over mig en saadan Tristhed, at jeg uvilkaarlig vendte mig bort fra Speilet og havde den største Lyst til at gjemme mig i en mørk Krog.

Vor Hjemmediagt bestod af Lærredsstrømper, sorte Sko af kinesisk Atlas med hvide Saaler af mer end en Tommes Tykkelse, af Knæbenklæder af Silke, fastgjort ved Strømpebaandene, en Overkjole af Faarestkind, overtrulsen med Silke og fastbunden med et Belte af graat Krep, en Bæverkrave, som brettes om

med megen Birlighed, og en rund, liden sort Atlasstue med en rød Silkeknep og en tyk Duff, som hænger ned i Nakken. De kinesiske Faarestkindspelse er særdeles lette og myge og Ulden undertiden henimod 4 Tommer lang; de er derhos garvede med saadan Omhyggelighed, at den indre Side er fin som Papir og lugter ikke det allerringeste. Men en saadan Pels koster ogsaa uden Overtræk 80 Gyliden*).

Til Spadsferedragt iførte vi os en blaa Krepkjole med Silkefor af samme Farve, en Kjole af Ekorntind med Splitter foran og bag og betrukket med blaat Silketoi, besat med Bævertind, dertil kom en særegen Slags Bæverkrave og en kort Overklædning med brede smaa Arme. Ekorntindens holdtes sammen ved Hjælp af et Silkebelte, hvis Gænder var besatte med sorte Atlasfrændser. Ved dette Belte hænger der 7 eller 8 Silkepunge med forskellige Gjenstande; i den ene er der et europæisk Uhr, i den anden en kinesisk Sten daase med en liden Benstøbe og sin Snustobak, i den tredje findes der saadanne smaa Lækerbidstener, som Kineserne pleier at tygge paa efter Maaltidet, i den fjerde Penge o. s. v. Blandt disse smaa Punge hænger der ogsaa et Futteral med en Kniv og to smaa Pinde af Ben, som træder istedetfor Gæbler hos os. Til Vinterdragten hører desuden Huer af violet Atlas med rød Silkeduff og en helt igjennem sortfarvet Kant af Zobeltind samt Sko af sort Atlas med to Tommer tykke Filtsoaler. Dette er den fuldstændige Vinterdragt for en anstændig Kineser i de første Vintermaanedes neder. Men efter som Kulden tiltager, bliver Ekorntindens ombyttet med en Bæverkindspels, og Overkjolen bestaar

*) 1 Gyliden er Kr. 1,51.

af en Pels af Zobels eller Rævestind. Foruden Vinterklædningen lod vi os ogsaa gjøre Klæder for de øvrige Aars-tider. Men jeg vil ikke trætte Læserne med en noiere Opregning af alle de enkelte Dele, saameget mindre som Snittet og Farverne næsten bestandig er de samme, og Klæderne kun adskiller sig derved, at nogle bestaar af forthaarede, andre af langhaarede Pelse, nogle er forede, andre ikke, nogle er af Silke, andre af Krep o. s. v.

Jeg klædte mig altsaa som en ægte Kineser. Den første Tid under mit Ophold i Peking var kjedsommelig. Forestil eder et Menneſte, som med engang kastes ind i en saa folkerig Stad, blandt en Sværm af Menneſter, hvis Skikke, Vaner og Levevis er ham aldeles fremmede, og hvis Sprog er ham fuldstændig uforstaaeligt, og I vil forstaa min forladte Stilling. Men ganske alene midt i denne umaadelige Menneſtemasse skulde jeg tilbringe ti af mine bedste Leveaar i Peking. Jeg spurgte mig ofte, hvilket Udbytte for mine Studier jeg kunde hſte af denne min Rejse, og om Resultatet ogsaa vilde opveie det bragte Offer. Dog, jeg var nu engang der og maatte holde ud. For imidlertid at komme saa meget som mulig ud af min ubehagelige Stilling og gjøre den mig givne Sprogbegavelse frugtbar, opſogte jeg fremfor alt en Lærer i Kinesisk og fandt snart en Saadan i en afſtediget kinesisk Embedsmand ved Navn Tun-ſjan ſheu. Det var en Mand paa 60 Aar, men forresten munter og livlig og meget belæst. Han lagde for Dagen af den Værdighed, som tilhører en kinesisk Pædagog, satte sig uden videre paa Gæstpladsen, rogte sin Pipe og saa med et gjennemtrængende Blik paa mig og sine andre Elever, om vi ogsaa var due-lige nok. Efterat vi rolig havde udholdt

hans Blik, bad vi ham spiſe med os. Dette er ikke at betragte som et Tegnpaa nogen ſæregen Hoſlighed, men en Betingeſe for at kunne gjøre Bekjendtskab med en kinesisk Lærer. Uden Middagsmaaltid kan ingen Underviſning begynde. Først Dagen efter Maaltidet begyndte Timerne; vor Lærer rev ind en god Del Tusch*), derpaa tog han en Pensel, dyppe de den i den tilberedte Tusch og begyndte nu med uefterlignelig Fæthed og forbausende Renhed at ſtrive kinesisk. Da han havde malt den første Linie, læste han det ſkrevene høit for os og opfordrede os til at ſige hvert Ord efter ham. Man kan neppe gjøre sig en Forestilling om, hvor vanſeligt det uvante Øre opfanger Klangen i dette Sprog, og hvilken Noie vi havde med under de voldsomſte Anſigtsfordreieſer at ſaa frem diſſe Ord, som vor taalmodige Lærer Gang efter Gang gjentog for os. Men det loierligſte ved det Hele var, at vi begyndte vore Timer uden at forſtaa et eneste kinesisk Ord, og at vor Lærer ikke forſtod et Ord Ruſſiſk, ſaa at han forklarede os Betydningen af de kinesiske Ord i det kinesiske Sprog. Vor Kineſer arbejdede med al Iver og i ſit Anſigts Sved; vi hørte paa ham med ligesaa ſtor Iver, ſlog hvert Dieblik efter i det franſt-kinesiske Lexikon, men kom tilſlut paa det rene med, at vi i Begyndelſen ialſald nødvendigtviſ maatte tage vor Tilflugt til en Mand, som forſtod Ruſſiſk. Den værſte Hindring for os var den for en Europæer overordentlige vanſkelige Udtaale, idet en og ſamme Lyd har en egen Betydning, efterſom den udtales ligefrem, høi, dyb eller ſtodviſ. I det første Halvaar gjorde vi ſaagodtſom ingen Fremſkridt, og først efter 2 Aars Forlob begyndte vi at trænge ind

*) Tusch er et Slags ſort Farve.

i Hemmelighederne ved denne Labyrinth, som kaldes det kinesiske Sprog, men først efter 4 Aar kunde vi frit underholde os med Kinesere. Vi havde imidlertid stor Lyst til at se os om i Peking, og strax vi havde hyllet os ind i den fuldstændig kinesiske Dragt, kjørte vi i leiede Vogne gennem Hovedstadens Gader. Først styrede vi Farten til det keiserlige Palads, hvor Keiseren residerer i Vintermaanederne, medens han tilbringer Vaar, Sommer og Høst i et Palads 3 Mil fra Byen. Vinterpaladset indtager et overordentlig stort Rum og bestaar af en Mængde særskilte, enelages Huse af Teglsten, af hvilke ethvert har sin særegne Bestemmelse. I det ene bor Keiseren, i et andet afgjør han Regjeringsforretningerne, i et tredje bor Keiserinden, i et fjerde Keiserens øvrige Husfruer, i andre Huse bo hans Born, Enkekeiserinden, den afdøde Keisers Husfruer, Gilbingerne og det kvindelige Høfverpersonale. Enhver af disse Afdelinger er omgivet med en temmelig høj Mur, hvis Grændser kun Hoffolkene tør overskride. Rundt omkring denne Mur gaar der et Gjerde, indensfor hvilket der findes mange private Boder, og hvor Enhver kan gaa og kjøre. Paladserne selv kunde vi ikke se, og kun det af glasserede Teglsten bestaaende gule Tag lyfte frem over Murene. Gaderne i Nærheden af Paladset er ikke brologte, ligesaa lidt som paa noget andet Sted i Peking.

Uden i ringeste Maade fat have faaet vor Nysgjerrighed tilfredsstillet, kjørte vi ud fra Paladset gennem Gaden Syvi-lu, der ligesom alle andre Hovedgader udmærker sig ved sin Bredde og Regelmæssighed. Midt i enhver Hovedgade i Peking er der en omtrent 3 Fod høj Forhøjning af Jord for lette Kjøretøier og Fodgjængere; Vogne, der er tungt

belæssede eller forspændte med 5 a 7 Muldyr, maa derimod kjøre ved Siden af Forhøjningen. Kun i meget stærkt Regn, da nemlig Gaden mellem Jordvolden og Husene er fyldt med uigjennetrængeligt Mudder, kan ogsaa tunge Vogne kjøre paa Volden. Denne er temmelig bred og vilde være meget bekvemt for Vogne, hvis der ikke fortvælt paa Siderne var opslaaet Telte og Butiker, som i den Grad formindsker Gadernes Bredde, at neppe 2 Vogne kan kjøre ved Siden af hinanden. Men naar Keiseren kjører ud, hvilket hænder nogle faa Gange om Aaret, bliver alle disse Telte og Boder nedrevne, den høje Bei bliver gjort jævn og bestrøet med gul Sand, saa at det kinesiske Riges Beshersker aldrig erfarer noget om Vanstelighederne og Ubehagelighederne ved at komme frem paa de daarlige Beie i Hovedstadens Gader.

Paa Grund af Pekings uhyre Befolkning er Gaderne hele Dagen igjennem bedækkede med 2 uafbrudte Rækker af Vogne, som bevæger sig langsomt frem i modsat Retning af hinanden. Det er en af de største Ulemper, naar en Kineser, som gaar tilfods, møder en Kjørende af sit Bekjendtskab; efter Reglerne for den kinesiske Høflighed, som med den største Nøiagtighed bliver overholdt, maa da den Kjørende trods Veir og Smuds standse, stige ud og efter at have hilset og spurgt til Befindende o. s. v. indbyde ham til at tage Plads i Vognen. Det forstaar sig af sig selv, at Fodgjængerer er forpligtet til at gjengælde disse Spørgsmaal og bede sin Bekjendt at fortsætte Veien. Den Kjørende vil ikke sætte sig op igjen, for Fodgjængerer gaar videre, og denne vil vente, indtil han igjen har sat sig i Vognen. Ceremonien varer ofte en halv Time, og i hele denne Tid maa Vognene bagenfor vente,

forbi det er aldeles umuligt at komme forbi den Vogn, som er standset. Hvis Opholdet bliver foraarstaaet ved, at det er Embedsmænd, som møder hinanden, venter Kineserne med Taalmodighed; men ellers kan det nok undertiden hændes, at deres Taalmodighed brister, hvor medgjørlige de end er. Saaledes hændte det første Gang, vi kjørte ud, at en simpelp, lurvet Karl i en fedtet Værrestrakke kom kjørende paa en halv sønderslaaet Stranglekjærre, forspændt med et magert Hjel; han gjorde Holdt, da han mødte en Betjendt af sig i lignende Antak, og standsede paa den Maade Færdselen i over 15 Minuter. Da tabte dog Kineserne Taalmodigheden og opfordrede ham med stor Varm til endelig engang at gjøre en Ende paa sine Høflighedsbevisninger. (Sluttes.)

Fra Madagaskar.

(Foredrag af Missionær Borchgrevink paa Marked Hall i Minneapolis
Fredag Aften den 22de Dec. 1883.)

Den vidunderlige Ø, hvor vi har drevet Missionsgjerningen i saa lang Tid, er beliggende ved Afrikas Vestsyst. Den er omtrent saa stor som Frankrige og har henimod 4 Millioner Indvaanere. Naar man nærmer sig Kysten fra Søen af, tager Den sig meget godt ud. Nærmest Havet ligger den lave Kyststrækning, frugtbar og vel opdyrket; dernæst kommer et uhyre Skovparti, som strækker sig fra Nordvest til Sydøst, Skovene bestaar nærmest af Palmetræer. Disse bestaar, som I ved, af en uhyre Stamme med en Krone med Blade i Toppen. Naar det regner, samles Vandet deri, som i en Beholder, og synker saa ned i Stammen. Naar saa de Reisende nærmer sig en Palmeskov, har de en Brønd med ferskt Drikkevand i hvert Træ. Med et Spyd eller en Kniv gjør de et Hul i Stammen og udbælder en Straale med deilig Vand.

Mellem den store Skov nær Kysten og Bjergene i det Indre ligger den store madagaskiske Slette, dyrket i hele sin Længde og ligesom overstrøet med Huse og dyrkede Marker. Det er et deeligt Landskab. Store Mais- og Hvedeagre

følger for Vinden, og vidner det hele Billede om Landets overordentlige Frugtbarhed.

I jævne Stigninger nærmer man sig Fjeldstrækningerne i det Indre. Disse ere meget smukke. Høie, spidse Fjeldtinder, bedækkede med Skov og Grønt former sig i altid større Grupper, indtil de midt paa Den hæver sig til en Høide af flere Tusinde Fod, omtrent som i Norge. Det er dog ikke gødt og øde deroppe. Poteterne trives saaledes udmærket i en Høide af flere Tusinde Fod over Havsladen.

Madagaskar er meget vulkansk, og en Mængde Kratere findes i alle Dele af Den. I flere af dem har der dannet sig Indsøer, hvor der altid er Overskud af ferskt Vand. Eltende, høim Forældrene lægger Hindringer i Veien, bringe de dunkle Guddomme, som bor paa Indsøens Bund, sine Døtre. Hjælper det ikke, har man flere Exempler paa, at begge to har fundet en tidlig Grav i dens kolde Volger.

En mærkelig og berømt Indsø, for hvilken de Indfødtte nærer en overtroisk Frefrygt, er Ribahsøen, urolig og som-

ofteft piffet af Stormen. Om den fortæller Sagnet Følgende: I længst forfundne Tider levede der en Mand, som havde en smuk Hustru ved Navn Ribah. Han havde i Forstningen kun denne ene Hustru og holdt særdeles meget af hende. Alene soandt, den engang saa smukke Ribah begyndte at blive ældre, og hendes Mand vilde tage sig flere yngre Hustruer. Ribah græd og bad ham ei at gjøre dette. Han sagde, kan du svømme over Søen, vil jeg ei gjøre det. Og Ribah svømmede over. Men Manden sagde: Ikke en Gang, men to Gange skal du svømme over. Og saa denne Gang lykkedes det hende. Men saa sagde han: 3 Gange maa du svømme over Søen. „Alene har jeg levet sammen med dig, alene vil jeg ogsaa dø uden dig.“ Derpaa styrtede hun sig for 3die Gang i Søen, men nu druknede hun. Siden den Dag kalder de Indsødie Vandet for Ribahsøen, eller hendes Sø, som vilde være alene.

Madagaskar er overmaade rigt paa alflens Metaller, især Jern og Kobber. Det sidste Metal foresindes overalt i overordentlig Mængde. Ersteds findes et helt Bjerg med næsten rent Kobber.

Grisen udvindes ved Hjælp af Træful og en Blæsebælg af overordentlig findrig Konstruktion.

Al ædle Metaller og da især Guld findes der en betydelig Mængde i alle Dele af Den. Guldstøv ligger paa Flodbunden i store Kvantiteter, men Regjeringen tillader ei, at det sankes op, da den frygter for, at Rigtet om Opdagelsen af Guld let kunde bringe til Den Skarer af Eventyrer, der vel ikke vilde blive lovlige Borgere. Det ædle Metal vilde snart bringe Landet i de Fremmedes Hænder.

Madagaskar har et tropisk Klima og Heden er undertiden forfærdelig. Den

kan undertiden naa op til 120 Grader. Det er dog lidt bedre ved Kysten, da de spalere Luftstrømninger fra Havet skjoler Kysten.

For Ostkystens Vedkommende stiller Forholdene sig endnu gunstigere. Thi Passatvindene har en rensende og afkjølede Indflydelse paa den hele Kyststrækning. Oppe i Bjergene er Veirliget meget behageligt. Om Vinteren kan Thermometeret undertiden synke et Par Grader under Zero, og om Dagen atter stige til 60 Grader.

I den tropiske Zone er der som bekendt kun to Årstider — den tørre og den vaade. Man har dannet sig en feilagtig Forestilling om, hvad dette vil sige. Det regner ikke, som de Fleste antager, 6 Maaneder af Året og saa holder op 6 Maaneder. Det regner ikke engang vedvarende. Undertiden kan det endog holde op indtil 3 Uger. Dernæst har man lagt Mærke til det Særlynd paa Madagaskar, at det kun regner om Eftermiddagen. Om Morgenen og Formiddagen er det smukt og klart. Men, naar Skurene kommer, da falder Regnen i Strømme, da var det som om Himlens Sluser vare aabnede.

Den behageligste Årstid paa Madagaskar er Vaaren, svarende til Eders Høst. Vinteren derimod er meget ubehagelig.

Naar Vaaren kommer, holder Landet paa at forgaa af Tørke. Men naar saa Regnen kommer, kan man næsten høre Planterne suges Væsten i sig — saa fortorrede ere de. Dens Planterverden er meget righoldig. Hundreder af Urter tilhørende den samme Familie ere fundne her, og Videnskabsmændene gjør en overordentlig rig Høst og besøge Den i stort Antal. Det vilde tage en Naturforsker Årevis bare at studere Bregnerne eller Soppene. Botanikerne har her lært

Meget, som de for vare uenige om. Af vildtvoksende Frugttræer er der ikke mange Sorter. Men de mange dyrkede afgiver en rig Høst. Der er saaledes Banannar-, Appelsin-, og Citrontræer. Ebletræet er indført fra Frankrige og Amerika. Ris og Mais er de vigtigste Kornsorter og dyrkes over hele Den. Dyreriget er meget fattigt repræsenteret. Mange har spurgt mig, om ikke Løven, Tigeren, Panteren og Leoparden saa at sige hørte til Menneskenes nærmeste Selskabskreds derude, og blev meget overrasket ved at høre, at disse Dyr aldrig sees paa Madagaskar. Kun et Slags Roddyr findes i stor Mængde — nemlig Krokodillen. Det hænder ofte, at disse snapper Basterkonerne, naar de sidder ved Flodkanten. De drager sit Døfer ned i Mudderet og kvæler det. Om nogle Dage kommer de saa tilbage og fortæller sit Bytte.

Vildtattene er ogsaa meget talrige i visse Egne af Landet og gjøre hyppige Streiftog ind blandt Bøndernes Hæker. Indbyggere har en vis Skæk for dem. Thi ogsaa paa Madagaskar er det almindelig, at „Trolkvinderne forsyner sig med et Exemplar“ af dette lidet elskelige Dyr.

Slaggermusene ere meget talrige. De ser ud som smaa Hunde- og Bingerne ere undertiden indtil 5 Fod lange. De ser ud som flyvende Orne, uden dog at besidde disses Kraft og Hurtighed. Hvide Duer er meget talrige. Undertiden flyver de i Sværme paa Millioner og de tager sig ud som en krystalhvid Sky.

Der findes en Mængde forskellige Slags Slanger paa Madagaskar, men ingen giftige. Flere af dem er meget store. Jeg har seet Slanger over 12 Fod lange og flere kommer i Toermaal.

Endstjønt der saaledes ikke findes giftige Slanger eller farlige Roddyr paa Madagaskar, saa har man til Gjengjæld en Mængde giftigt Kryp. Edderkopper, Skorpioner, Tusindben flyder i enkelte Trakter bogstavelig Luften, og jeg ved om flere Tilfælde, hvor Mennesker er blevene farligt syge af deres Bid. Er Landjorden fattig paa Roddyr, saa er Havet des rigere. Der hersker Haien. Saa snart en Baad forlader et Skib efterfølges den af en Mængde Haier, som venter paa, at Baaden skal vælte. Falder Noget i Vandet, er han redningsløst fortabt. En ung Gut forsøgte saaledes at flygte fra Missionskibet og svømme tillands, da det laa for Anker ved Dens Østkyst. Der hørtes et Skrig — Haiene havde fanget ham. Kvæget ligner vort. Hornkvæget har dog en stor Puffel paa Ryggen. De Indfødtte bruger ei heller Melken, men opdrætter Kvæg for Kjødets og Hudens Skyld. Det er vanskeligt at faa en Indfødt til at melke en Ko. Faarene ligner vore, men er større og federe. Der er ogsaa den Særegenhed ved dem, at de har Nag istedenfor Uld. Heste er meget sjældne paa Madagaskar. Hvad Brug har de for dem? Kun de svært Rige har Raad til denne Luxus, og Hestene holdes da kun for Stas. Naar Rigmanden er ude og reiser, lader han Hesten løbe ved Siden af Palatinen for at more sig over dens Bevægelser. Mennesker træder overalt i Hestens Sted.

For nogle Aar siden indførtes der til Madagaskar af en Del foretagssomme Europæere nogle Angoro-Gjeder, og de trivedes hyppelig. Det blev til en rig Indtægtskilde for den fattige Landbefolkning. Men Regjeringen blev forbitret over, at Noget, som Europæerne bragte, skulde være til Fordel for Landet. Re-

gjeringen foranstaltede derfor en Gjedefrig, de ufskyldige Gjeder maatte bide i Græsjet.

Taleren gif derpaa over til at skildre en Reise fra Tamatave til Hovedstaden Antananarivo. Det var lidt sent paa Naret, da vi ankom til Byen, men vi maatte afsted. Jernbaner findes der ikke, ei heller ordentlige Veie. Den eneste bekomme Maade at reise paa er derfor at benytte Palankinen og lade sig bære afsted. Det første, vi maatte gjøre, var da at se os om efter Bærere. Af saadanne findes der altid et stort Antal i og omkring Tamatave. De sløkker sig rundt Huset, hvor Europæerne opholder sig, og skriger, „Tag mig! tag mig!“ Man maa da med stor Forsigtighed udvælge de staueste og dygtigste Karle. Ruten fra Tamatave til Antananarivo er den farligste og besværligste af alle paa Den, og Bærerne, de saakaldte Marmiter, er et hærdet Folksejerd.

De ere af middels Høide, undersætsige og skulderbrede. De ere brunsorte af Hudfarve, og Haaret er glat. Hos enkelte, som ere beslegtede med Negerstammerne over paa Fastlandet, er det dog uldent og kruset. Klædedragten bestaar af et eneste stort Stykke Tui. Paa Marschen villes dette saammen og bindes om Livet som et Belte. De bedre stillede blandt dem er dog ogsaa iført en ulden Stjorte, som gaar til Knæerne. Marmiterne er overmaade udholdende. I Milevis kan de løbe ustandselig uden at blive trætte. De Marmiter, som færdes paa denne Reiserute, ere de mest usforfædede paa hele Madagaskar.

De blive da i Regelen ogsaa bedre betalte end Løberne paa andre Ruter — nemlig 30 Cts. om Dagen. Ellers er 16 Cts. den almindelige Dagløn paa Madagaskar.

Fra Stænen, som omgiver Huset, er

man da nødt til at udvælge de Bedste. Man maa være forsigtig med at indføre Enhvers Navn og Kjendemerker i en Bog, da de ellers vilde kræve sin Løn to Gange.

Der behøves en Mængde Marmiter. Der trænges saaledes 4 Mænd til at bære en Palankin; 4 Andre maa hver halve Time afløse dem. Er der nu Flere i Følge, saa indser man let, at Selskabet bliver temmelig stort. Har man med sig lidt Bagage, saa behøves der to Extra-Bærere for hver 50—60 Pund.

Palankinen eller Bærestolen spiller en stor Rolle i Reiselivet paa Madagaskar. Kvindens Bærestol er lidt forskjellig fra Mændens. Den bestaar nemlig af en Kurv sættet til to Stænger, og deri sætter den Reisende sig. Mændens derimod bestaar kun af et simpelt Sæde, saa at den Reisendes Ben frit dingler mellem Stængerne. I denne ubehagelige Situation maa man tilbringe Dag efter Dag saalænge Reisen varer. Marmiterne ere saaledes engagerede, Palankinen staar færdig, og man bestemmer Afreisen. Alt synes saa klappet og klart! Man har dog ikke taget de tilbørlige Hensyn til Marmiterne. De indfinder sig ganske punktlig til den fastsatte Tid. Man befaler dem at tage sine Byrder op. De reiser sig, men sætter sig atter.

Saa bedrøvede som disse Marmiter ser ud, kan man knapt tænke sig noget Menneffe. Ubekjendt som man er med Foreteelsen, kunde man fristes til at le. Snart reiser Marmiteren sig op, skjuler Ansigtet i sit Klæde og lusker bort. Andre følger Eksemplet. Snart sidder der af hele Følget kun et Par Stykker igjen. Disse ser særdeles sørgmodige ud, stifter maaske i at græde og forsoier sig ogsaa bort. Hvad i al Verden skal dog dette betyde? spørger den med Marmiternes Hemmeligheder uvidende Eu-

ropæer. Han finder det snart ud: Pa-
lantbærerne har gjort Strife! Ja, der
sidder man net i det!

Den Reisende maa nu træffe sit
Valg: Enten maa han beslutte sig til at
vente nogle Dage og bide, indtil Mar-
mitterne atter indfinder sig eller ogsaa se
til at faa Tag i dem og tilbyde Bærerne
større Betaling. Dette sidste vilde være
at skjæmme ud for de andre Reisende og
de fleste vælge derfor det første. Man
bereder sig derfor til endnu nogle Dages
ufrivilligt Ophold. Vi ser intet til
Marmitterne den første Dag. Den an-
den Eftermiddag kommer gjerne en af
dem bort til os med ydmyge Miner.
De andre Marmiter er nogle elendige
Slyngler, siger han; han alene er trofast
og prøvet som Guld. De ere dog alle-
sammen fattige, og lidt Grikbetaling
havde de dog fortjent. Dette gaar vi
ikke ind paa, men lover at give hver af
dem en Gave ved Reisens Afslutning,
hvis vi er tilfreds med dem. Dette er
vort første Møde med de stakkels, arme,
i Synd, Elendighed nedslunkne Hed-
ningesfolk. Vi kan ikke Andet end ynkes
over dem af vort ganske Hjerte.

Vi beder dem da tage sine Byrder op,
og afsted bærer det i stærkt Trav. Snart
kommer Tamatabe med sine Stibe og
Taarne ud af Sigte, og vi bæres hen
over en nogenlunde jævn Bei under
Palmetræernes Skygger. Landstabet er
stjont, beskribende stjont. Landet ligger
aabent for os — store opdyrkede Mais-
og Misagre med Hytter og Landsbhyer
indimellem. Efter nogle Timers Van-
dring komme vi til en stor Flod. Henad
den skal vi fare, indtil vi naa Havet.
Farkosten ser meget strobelig ud, — en
uhyre svær Canoe, udbulet af en eneste
Træstamme, som med Væthed rummer
50 Personer. Her gjælder det atter at
tinge og prute med Farkostens Eier-

mand. Er man saa endelig bleven enig
om Prisen, saa stiger hele Selskabet ind,
og afsted bærer det med stor Hurtighed.
Det er en Seilads paa Liv og Død.
Den klumsede, strobelige Farkost vugger
sig usikkert frem og tilbage. Vælter den,
ere vi alle Dødens sikre Bytte! Thi
dybt nede i det grumsede Vand bor de
lumste Krokodiller, og Vaadens Besæt-
ning vilde useilbart blive deres Rov.

Med rasende Fart nærmer vi os Ha-
vet — det heilige, dybe, azurblaa indiste
Hav. Ligesaa hurtigt som det gik nedad
Floden, ligesaa trægt gaar det paa Havet.
Thi Marmitterne er bedst vant med
Landjorden og ere høist maadelige Sø-
mænd. De har deres Force i Benene
og Armene.

Marmitterne er et muntert, lystigt
Selskab. De snaffer, ler og skjæmter
den hele udslagne Dag, og man har
aldrig Ro for dem. Vil man tale med
en Ben, nødes man til at revse dem
Gang paa Gang. Men det hjælper
ikke stort. Barnligt fortæller de om ud-
standne Eventyr, om Gjen synet med
Hustru og Børn, om Løst og Fast, og
den med Landet Ubefjendte bliver aldrig
træt af at høre paa dem. Madagaskerne
elsker Sangen lidenskabeligt og synger
saasandt der gives Anledning. De im-
proviserer paa staaende Fod og synger
Bælsange. „Hvordan er det i din By?“
spørger den Ene. „Trives Nisen godt,
er der nok af Kjød, findes der mange
smukke Piger?“ „Nisen raadner, Kræget
dør, men der er mange smukke Kvinder,“
svarer maaske en Anden. De søger at
overgaa hverandre i toiske Indfald. Naar
da En og Anden kommer med noget rig-
tigt Romisk, saa er der ingen Ende paa
Latterfalverne.

Fra vor Canoe har vi en herlig Udsigt
over Havet og det omliggende Landstak.
Det er vidunderlig stjont. Stranden er

befrandsjet med skønne Palmestove; indenfor titter en Række Indsøer frem mellem Nabningerne i Træerne. Disse Indsøer ere et Særshyn. Som Vænderne i en Række slutter den ene sig til den anden langs hele Madagaskars Kyst. Blinkende og smilende afspeile de den azurblaa Himmel og den tropiske Vegetation langs Bredderne. Noget Skønnere kan man knapt tænke sig.

Marmiterne langer Nærerne ind; Canden standser. „O kjære Europæer: maa vi saa Lov til at standse! Vi skal saa siden saa Baaden til at svømme gennem Havet som en Fisk.“ Modsigelser hjælper ikke, vi maa indvilge og ovenikøbet give dem nogle Stillinger at købe Kjød og Ris for. I nogle Timer jubler og skriger saa vore Marmiter som Besatte og kommer saa nødige tilbage til os.

Imens ser vi ud over den venlige Indsø, henover de dunkle Skove og vi dvæler i Tanken ved de dunkle Taagemasser i det Fjerne. Det er Forposterne til de Bjergstrækninger, som paa alle Sider omgive Antananarivo, Dens Hovedstad. Og dette er Maalet for vor Reise.

Efter et Par Dages Seillads henad det underfulde indiske Hav, naa vi vort næste Stoppested, og vi maa atter stige i Palantinen. Glad over at have Landjorden under sig siler Marmiten paa og vi tilbagelægge en lang Strækning i en utrolig kort Tid.

Hotelbequemmelighederne paa Madagaskar kan ei rekommanderes — en liden ussel Hytte af Palmetræ, det er det Hele. Ønfter man noget Spiseligt, maa man selv bringe det med. Dette gjælder endnu mere om Sengen. En Felt seng maa den Reisende ubetinget føre med sig. Disse „Hoteller“ ere derfor ikke særlig bekvemt indrettede. Afkøles

gigtige Edderkopper og Tusindben myldrer langs Gulv og Vægge. Paa Loftet og under Gulvet holder Rotterne, hvoraf Madagaskar har en brav Forsyning, en forfærdelig Leven, og er det den vaade Tid, saa siler Regnen gennem Vægge og Tag. En stor Paraply maa da tjene istedenfor, hvad man i Europa kalder Tag.

Dette er det Indvendige. Men udenfor holder Marmiterne til. Hele Landshyen er kommen sammen for at spørge og høre Nytt. Man synger og ler og straalser. Nu nytter det lidt at tale til Marmiten. Thi det vilde kun lidt hjælpe. Det er utroligt, hvilke Anstrængelser han kan holde ud. Først løbe den hele udslagne Dag med høist en Times Rast til Middag, saa gaa rundt og gjøre Indkjøb af Kjød og Ris, lave sin Afkølesmad og saa holde Spektakel indtil Kl. 1 om Natten — det maa man kalde et Dagverk, som der skal mere end almindelige Kræfter til at udholde. Paa denne Maade fortsatte de Dag efter Dag.

Vi fortsatte atter vor Vandring og naaede snart Madagaskars dybe og dunkle Urskove.

Til vort Uheld var vi for sent ude, og Regntiden var begyndt. Det var en vanskelig Vandring. De tørre Stier vare rindende Bække, Myrene vare Indsøer, og Bækkene rivende Strømme. Hvorledes vi maatte overnatte paa vor flere Dages Vandring gennem Skoven, derom kan I nok danne Eder en Forestilling. Engang saa det ud til, at vi stod hjælpeløse midt inde i selve Skoven. Vi kom nemlig til en Flod, som ganske havde oversvømmet sine Bredder. Der saa en stor Træstamme over Floden. Men den var ikke synlig. Den er der, mente vore Marmiter; den kan ikke komme bort. En af dem gik ud for at

undersøge, og den var der. Men Vandet steg ham til Halsen. Hvad skulde vi gjøre? At vende om var umuligt, vi maatte frem. Jeg anbefalede min Hustru i Herrens Haand og lod Marmiterne tage hendes Palankin. Det var en overmaade farlig Overreise. Var en af Marmiterne gledne, saa havde han truffet med sig alle de Andre ned i den rivende Strøm; og paa Redning var det ikke at tænke. Høit over sine Hoveder holdt Palankinbærerne min Hustru, og Vanstelighederne fordobledes derved, at Bærerne maatte gaa efter hverandre. De kom dog lykkelig over. Herrens Haand var med os.

Efter at vi havde passeret Skoven, begyndte Terrænet at stige. Det var en Vasse op og en Vasse ned. Det var naturligvis overmaade besværligt for de Reisende og endnu mere for Bærerne. Vasserne bestaa her udelukkende af Ler, og det vedvarende Regnveir havde opløst Bunden. Marmiternes nøgne Fødder kunde ei bære sig fast, og mere end en Gang stod Marmiterne paa Ski nedad de bratte, dyndede Verbaffer. Var den Reisende en Mand, kunde han undertiden standse Bevægelsen ved at bære Støvlehælene ind i Leret. Men Kvindene ere værre farne. Fra sin Kurv maa de gjøre mangan ufrivillig Kolbotte i Verbafferne.

Paa den sidste Dagsreise maatte vi paa en meget primitiv Bro passere en flere engelske Mile lang Dyndmyr. Det var et livsfarligt Foretagende. Støkkene i Broen steg og sank, spaaede snart til den ene, snart til den anden Side. Det var betænkeligt at vove sig ud paa Broen, men vi maatte lade det staa til. En Engländer, som for nogle Aar siden vilde forsøge at gaa over alene, tabte Ligevægten og faldt udi. Han blev et let Bytte for Krokodillerne.

Da vi vel vare komne over Broen og

op paa en Høide, steg Marmiterne som besatte. „Se! se!“ Vi saa Intet uden dunkle Taagemasser i det Fjerne. „Der er Byen! der er Antananarivo!“ Der var dog endnu Intet at se for os. Vi sendte dog en paalidelig Mand foran os ind til Byen forat melde vor Ankomst. Der kom nyt Liv i vore Bærer. De vilde anstrænge sig, de vilde naa Byen inden Aftenen. Udmattede som de var, syntes Tanken om det snare Gjenstyn med Familien at have en opfriskende Virkning paa Bærerne. De satte afsted i fuldt Lob. Nu gik det opad, opad, indtil vi naaede et høit Punkt. Da standsede Bærerne. Foran os laa Antananarivo, Dens Hovedstad, i al sin Pragt. Dens Mure med sine fremspringende Taarne, dens Slotte og Kirker lyste i Aftenjolen. Vi var ved Maalet for vor Reise, al Moie syntes forbi. Men nei, tykke Skyer trække op i Horizonten, det bliver Storm. Bærerne anstrænge sine yderste Kræfter, det gjælder at naa Byporten inden Regnen fosser ned. Vi naa did. Men vort eget Bud var ogsaa just ankommet og stod og ventede ved Porten. Om en Stund kom Militærvagten. Vi kunde ikke komme ind her, sagde de, vi maatte rundt til den nordre Port. Det var en god Times Vej. Nu kom Regnen; det var, som om Himmelens Sluser vare aabnede. Paa Veien op til den nordre Port maatte vi passere gennem en dyb Gulvei. Her kom Vandet styrtdende ned fra alle Kanter og gik som en fossende, skumrende Væk gennem Nabningen. Vandet steg Bærerne til Skuldrene. Jeg maatte stige ud, og med Rød og neppe lykkedes det vore forenede Anstrængelser at bære min Hustru igennem. Tilslut naaede vi ogsaa den nordre Port, og nogle Minuter senere stode vi udenfor vor kjære Medarbejder, Pastor Dahls Hus.“ (Folkebladet).

Et ægyptisk Badested.

(Af M. L. Whately.)

Ægypten er ikke rigt paa Tilflugtssteder ved Solhyften i Betragtning af, at det støder til to Have. For den Reisende og for Maleren er Suez vistnok af overordentlig Interesse, da det har en smuk Veligheden og prægtige Udsigter til det røde Hav og til Bjergerne baade i Asien og Afrika, men Stedet er hedt om Sommeren; Byen er smudsig og overfyldt af Mennesker, og Folk tyr derfor sjelden dertil paa den varme Aarstid. Alexandria er selvfølgelig stærkt besøgt og har den Fordel, at man derfra ved en kort Jernbanetur kan komme til et vakert lidet Badested, nemlig Ramleh, anlagt af europæiske Kolonister, oprindelig engelske Rejsmænd, og saa at sige et lidet Stykke Europa i Ægypten. Men Alexandria og dets Nabolag passer ikke for Enhver, og en liden Sommerkoloni ikke langt fra Damiette — Ras-el-Bir — foretrakkes derfor ofte baade af Ægyptere og Levantinerne, som ønske at ligge ved Solhyften. Ras-el-Bir (Landets Hoved) er en sandt liden Halvø mellem Middelhavet og Nilens Munding nogle (engl.) Mile nedensfor Damiette. Denne ældgamle Stad, saa navnkundig i forudsige Tider som det sidste Sted i Drienten, hvor de tapre, men uheldige Korsfarere havde Fodfæste, er ikke nogen egentlig Søhavn, da den ligger flere Mil fra det aabne Hav, men den stolte Flod, ved hvilken den er anlagt, er seilbar for store Skibe, og Havnen vilde være fortrinlig, hvis den Varre ikke var, som hindrer større Fartøier fra at løbe ind; de fere afhængige af Strøm og Vind, og mindre Seilbaade anvendes derfor stadig til at transportere Varer opad Floden. Man faar haabe, at denne store Hindring for Handelen med Tiden

vil blive fjernet; naar det sker, vil Byen blive af høj kommerciel Betydning.

Den sandede lille Strimmel, der kaldes Landets Hoved, foretrakkes som sagt om Sommeren for mange Steder, der ved første Blik frembyde langt større Fordele. Ras-el-Bir skal hverken lække ved Naturskønhed, skyggesfulde Lunde eller noget Slags Komfort og er høist besynderlig indrettet af et Badested at være. Det kan synes underligt, at Mennesker nogensinde ere faldne paa at komme dertil, da Stedet, skjønt ikke langt fra en By, har Ulemper og Ubehageligheder af et enestaaende Slags. Ægypterne have uden tvivl vist, at de bestidde en fin Næse for god Luft ved at vælge denne afslidte Plet til Opholdssted for svagelige Personer eller Folk, som ere trætte af Livet i de store Byer, thi her blæser en saa frisk Søbrise, som man vel kan tænke sig. Men den, som først slog sig ned i Ras-el-Bir, maa dog have haft stort Mod og selv nu i vor Tid, da Kommunikationen er bleven saameget lettere, er Afkomsten besværlig nok og alt indrettet paa en aparte Maade.

Væseren spørger maaske: „Ere da Husene smaa, usle eller slet byggede? Ere de blot Hytter, hvor Folk af den fattigste, laveste Klasse holde til og hvor bedre Stillede derfor umuligt kunne føle sig vel? Eller ere de Ruiner? Da Stedet gennem lange Tider har været benyttet som Sanatorium, maa Besøgere nu maaske bo i faldesærdige Bygninger, fordum opførte af svagelige Døder eller Palscher og engang stabselige nok, men nu ikke stort Andet end Ruiner, hvor Firben krybe om?“ Nei, hverken det ene eller det Andet er Tilfældet, det Underlige ved dette Badested er, at her slet ingen

Huse findes! Ikke saa Meget som et Skur er at se. Mellem Floden og Havet ligger en flad Sandtunge, det er det Høle, der er ikke en Vasse, hvor en Kamin kunde grave sig en Hule eller et Fjeldstykke, hvor Sofugle kunde lægge sine Æg.

Traditionen melder Intet om hvem det var, som først fandt paa at vælge Ras-el-Bir til Sommeropholdssted, men den, som tog dette dristige Skridt, fortjener visseelig at velsignes, thi Luften paa denne øde, gølge Sandbanke er vidunderlig styrkende, og det er denne Erfaring, som bringer Folk til at finde sig i de mange Savn og Ulemper, de der maa døie.

Mine Venner og Bekjendte i Ægypten opfordrede mig atter og atter til at besøge Ras-el-Bir; de forsikrede, at der i hele Landet, ja neppe nogetsteds paa Jorden fandtes et Sted, hvor Luften var bedre egnet til at gjengive en stakkels Skrælling Sundhed og Kræfter. „Der, hvor Nilens og Middelhavets Bænder mødes, indaander man en Luft, der er som et Livselexir“, hørte En. „Jeg var næsten døende, da jeg tog derhen, men kom igjen som et nyt og bedre Menneske.“ „Jeg bragte mine Børn til Ras-el-Bir“, sagde en Anden. „Ved Afreisen fra Hjemmet vare de blege og usle, men vendte tilbage som rene Sundhedssenge.“ Jeg spurgte, hvorledes civiliserede Mennesker kunde holde ud at leve paa et Sted, saa blottet for Resurcer, som denne Sandbanke, og blev endmere forundret ved at høre, at „Badegjæsterne“ maatte tage tiltakke med at bo i et Slags Bæverhytter, som de selv indrettede, idet de nedrammede Pæle i Sandet og omgav dem med Mattrer af Rør. Det syntes mig, at i et Land, hvor Solen har saa stor Magt som her, kunde ikke engang en Beduin holde ud

at være længere end en Dag i en saadan Bolig. „Den er uden Tvivl daarlig“, svarede man mig. „Men Helbredden kan aldrig kjøbes for dyrt.“ Forresten er der ogsaa dem, der bo i Nilbaade, som de leie for en rum Tid, og dette synes mig det hensigtsmæssigste, da man saa er fuldkommen uafhængig — den, der ligesom Sneeglen fører sit Hus paa Ryggen, kan jo vende tilbage, naar han vil. De fleste tage paa Jernbanen til Damiette og leie der en Baad, som fører dem til deres Bestemmelsessted, Farten varer gjerne mellem fire og fem Timer. De maa imidlertid medbringe Sengklæder og andre Nødvendighedsartikler, hvilket gjør Reisen baade dyr og besværlig, men de indfødte Ægyptere ere Folk, som leilighedsvis kunne finde sig i store Savn. Og som de sige: „Helbredden gaar for Alt.“

Jeg og mit Folge besluttede da at leie en Nilbaad for hele Turen, det vil sige fra Cairo til Ras-el-Bir. Vi avancerede kun langsomt; Vinden var sydlig, saaledes som den næsten altid er her paa denne Aarstid, vi maatte derfor hovedsagelig stole paa Strømmen og ro, men Klarerne kunde blot bruges tidlig om Morgenen, naar det ikke blæste. Nilens Bredder fra Cairo nordover ere meget forskjellig fra, hvad man ser paa den sydlige Rute. Ingen Fjælde prangende med rige Farver bade sig i den dalende Sols Glands og synes at svømme i et Hav af Guld og Purpur, ingen Palmelunde med smaa Landsbyer ved sin Side dukke frem i kort Afstand fra hinanden, ingen Pyramider kneise i det Fjerne, ingen Del af Ørkenen skintes bag den grønne Stribe af opdyrket Land. Der er mindre Afpegling, mindre Liv; Landsbyerne ligge længere inde i Landet, Jorden nærmest Vandet hører til rige Paschaers og Kjøbmænds Eien-

domme. Bredderne have dog her sin eiendommelige Skjønhed. Bomuldsplantagerne og Maismarkernes rige grønne Farve forfrister Diet i Augustsolens glødende Skin, det samme gjorde Klynger af Træer, som findes rundt hvert Sachs eller Vandhjul. Disse Grupper bestaa undertiden af Taarepile eller Morbærtræer, men mest af Eukalyptus, som give dyb Skygge og blive meget smukke, naar de saa Lov at blive store nok. Kvægets Vanding under Gummitræerne ved den langsomt nedadstraaende Flodbred eller tæt ved den krumme Sti, dannet af Vandbærerernes Fodder — Kvinder med Kruffer paa Hovedet — er ligeledes et smukt og fængslende Billede. Der er her talrige Bøffelhorde, endog talrigere end omkring Cairo, men færre Gjeeder og Faar. Dette er imidlertid en Digression; vi maa fortsætte vor Reise nordover henimod „Egyptens Hoved“. Da vi vare komne forbi Mansoura, gik det hurtigere, da vor Baad blev taget paa Elabetang af et Dampskib, som skulde vende tilbage til Damiette. Den gamle Nils Bredder blive stedse mere frugtbare, Grupper af Palmer fulde af Frugter, som netop havde begyndt at antage en gylden Farve, stode mellem andre Træer, paa begge Sider af Floden var en Fryndse af bølgende Siv, Græs og Vandplanter; Risagre af den fineste grønne Farve kom tilsynne mellem Mais- og Bomuldsmarkerne. Saa gled vi forbi underlige gamle Landsbyer, Dampskibsforeren kaldte nogle af dem Byer; hist og her opdagede jeg Minaretter og forfaldne Moskeer af et sælsomt og male-rist Udseende. Tilfids dukkede Damiette op mellem Palmelunde og en hel Skov af Master; liggende i en Halvkreds rundt om Flodens Krumning, har Byen en Form netop passende for et

Sted, hvor de heilemodige, dumdriftige Korsriddere fordom bleve overvundne af Halvmaanens Forsvarere.

Vindens Retning gjorde det umuligt for os at drage videre, vi kastede Anker til Midnat, fortsatte saa vor Reise og ankom ved Daggry til den lille Halvø, som var vort Bestemmelsessted. Tre til firti Wigwammer eller Korhytter laa rundt om i kort Afstand fra Vandkanten. Det blev os sagt, at de fleste „Bade-gæster“ kun opholdt sig her tre Uger. Nogle saa blive dog hele Sommeren og stræbe da at gjøre sig det lidt bekvemt, d. v. s. de udstyre sine Wigwammer med tre eller fire Stole, en Sofa o. s. v. Men ordentlige Binduer med Glasruder findes ikke i dem. Et Hul i Norvæggen skaffer Lys, men tilstoppes, naar det bliver mørkt; en Lampe er ophængt foran Indgangen, og en løs Kormatte tjener til Dør. Telte af Seildug bruges ikke, da de ikke alene yde mindre Beskyttelse mod Solen, men ogsaa fuldstændig ere givne til Pris for Vinden. De, som slaa sig ned her for længere Tid, indrette sig gjerne en mindre Wigwam med en Kogevogn eller et Slags Madlavningsapparat, der kan bruges uden Fare for Ilden. At Stedet maa være overordentlig sundt og Opholdet der frembringe stort Velvære, sees bedst deraf, at trods det uciviliserede Levesæt kommer den Familie, som engang har været paa Ras-el-Bir, for det Meste igjen hvert eneste Aar. „Man lider aldrig af Varme i disse Hytter og sover velsignet, medens den friske Natteluft strømmer igjennem dem,“ sagde en Dame til mig. „Det kan vel ikke negtes, at naar Vinden er stærk, strømmer Vandet ogsaa igjennem dem,“ tilføiede hun. „Det hændte mig engang i Sommer, men sker ikke ofte.“ Jeg fandt, at engang var altså ofte, og ytrede, at det maatte være høist ubehage-

ligt at blive overskyllet midt om Natten, men hun erklærede, at der ingen Fare var derfor, saafremt Sengen var høj nok. Men om Vinteren er det umuligt at bo her, idet Vandet da jævnlig overskyller hele Halvøen, Noget, som dog er saare velgjørende i sanitær Henseende.

Vi kastede Anker paa den Side af Halvøen, som vender mod Floden, den anden er ingenlunde stikker nok dertil. En Vandstrimmel, som ikke var mere end en halv engelsk Mil bred, laa mellem vor Ankerplads og Havet. Ras-el-Bir er bredere længere oppe, den er meget ujævn og fuld af smaa Vig. Bredden er noget forskjellig alt efter Vind og Strøm, men kan opgives til en engelsk Mil; Længden er omtrent sex. Grundlaget er solid og synes ikke at være bleven formindsket paa mange Aar.

Mødet mellem Havet og Floden frembød et høist eiendommeligt Skue, jeg ved aldrig at have seet noget lignende. Nilen, som nu havde naaet sin fulde Størrelse, kom rullende ned mod Kysten, medførende Dynd og Mudder fra fjerne Egne, dens mørke Bunde blandede sig med Middelhavets hvidtoppede Bølger. Paa den mod Nilen vendende Kyst betegner en blaalig Stribe i det Fjerne de opdyrkede Strækninger paa Fastlandet, Palmestove aftegne sig paa Horisonten. Et simpelt lidet Fort og en primitiv Landsby ligge i kort Afstand fra Flodbredden, Flaget med Halvmaanen kan sees fra den Plads, hvor vi nu ligge. Foran os er Havet med den i samme udmundende Flod, paa den anden Side ligeledes den blaa Sø, mellem dem Bar-

ren, som et Sted hæver sig til en liben Sandø.

Der er her Overskud af Fisk, som fanges i Garn og afgiver et vigtigt Næringsmiddel for Badegæsterne. De saa Feg og Mælk fra de nærmestliggende Landsbyer, men Kjød og alle andre Livsfornødenheder fra Damiette. Sobadene ere saa fortrinlige som muligt; Vandet ruller over Sandgrund, som er blød, men dog fast og straaner langsomt nedad saaledes, at der med almindelig Forsigtighed ikke er mindste Fare. Temperaturen er herlig, kan ikke være andet i et Klima som dette. Alle bade sig; Unge og Gamle sætte lige stor Pris derpaa.

Vi steg op i Fyrtaarnet ad en Vindeltrappe og havde deroppe en vid Udsigt over Vandet og Havet. Menzalehsøen sees paa denne ene Side langt borte, Damiette med sine Palmelunde og Minaretter ved Horisonten. Rige for den er det blaa Hav med farlige Sandbanker ragende op over Bølgerne. Vandets mørke Farve viser tydeligt, hvor Nilens og Middelhavets Bover mødes. Talrige Skibe og Baade bidrage til at give Billedet Liv og Afvevling.

Efter en lges Tid sagde vi Farvel til Ras-el-Bir med dens pudsig udseende Smaahytter, der snart vilde forsvinde. Som allerede anført, er Halvøen ganske øde om Vinteren, og kun beboet af Maager og andre Sofugle. Men selv dette korte Ophold havde styrket vor Helbred i mærkelig Grad, og vi kunne derfor istemme de varme Bøstaler, som holdes over dette kuriose lille Badested. (Mgbl.)

Postvæsenet i Kina.

Postvæsenet i Kina har som andre Institutioner i dette Land gennem Tidernes Løb bevaret sin eiendommelige Karakter, der gjør det vidt forskjelligt fra alt andet Postvæsen. Uagtet der i flere Aarhundreder f. Kr. T. har eksisteret en regelmæssig og af det Offentlige kontrolleret Postgang eller rettere Stafetbefordring, og man saaledes i alt Fald paa høiere Steder har kunnet faa Leilighed til at overbevise sig om Fordelene ved et organiseret Postvæsen, om det end har været meget ufuldkomment, er det, som en i Kina boende Engländer oplyser, først i den nyeste Tid, i Løbet af det sidste halve Snes Aar, blevet en for Alle tilgængelig Institution, og dette er endda kun steet ved et Slags Deling, saaledes at der til Regjeringens, Diplomatiets og Embedsstandens Tjeneste staar et Postvæsen for sig selv, og til Privates Afbenyttelse et andet, endnu temmelig ufuldkomment Postsystem. Og dog tør det paastaaes, at ingensteds i Verden er Postvæsenet — vel at mærke det, som Staten har forbeholdt sig Ene ret over — paa sin Vis saa udviklet som i dette Rige.

Da Landet er gennemkrydset af Kanaler, har det været Regjeringen muligt at organisere et Vaadbefordringssystem, som i Fuldkommenhed kun taaler Sammenligning med Stafetsystemet — det første betjent af „Postmatroser“, det sidste af „Postsoldater“, alle undertagte visse bestemte Regler og under strengt Tilsyn. Med Postbaadene befordres Reisende over hele det vidt udstrakte Rige, hvor Vandveiene, saavel de kunstige som de naturlige, har sin Gang. Med de ridende Bud sender Regjeringen i Peking sine Ordre til de Tusinder af Embedsmænd, der ere spredte omkring

i Landets forskjellige Del. Postbefordringsvæsenet betjenes desuden af et Slags eiendommelige Kjøretøier, paa hvilke Personerne sidde sidelængs med nedhængende Ben; der er kun Plads til to Personer foruden Kudsten. For at kunne nyde Gavn af denne Befordring eller Baadene, maa den Reisende forskaffe sig et Pas, hvori hans Signalement og Bestemmelsessted er anført.

En egen Art Postgjenstande, som man ofte møder, er Lig. To Post-Ligbærere faa en Trækasse med et Lig, hænge den mellem to Tværstænger paa Stulbrene, og faa gaar det afsted i jevnt Trav Dag ud og Dag ind, indtil de naa til den Afdødes Fødested, hvor Begravelsen eller Ligets Henstillen skal foregaa. Ifte mindre mærkelige ere de keiserlige „Synheste“, de saakaldte „Udødelige“, som altid staa parate til med Bindens Hurtighed, paa Keiserens eller hans Omgivelses Ordre, at fare afsted med en Mand paa Ryggen, som Budbringer af et keiserligt Budskab. Disse „Udødelige“ er en udvalgt Samling, som faar Extraforplejning og behandles med alt muligt Hensyn. De udgjøre et bestemt Antal, nemlig 40, og i samme Dieblit, som en af disse 40 dør, skal hans Plads indtages af en anden. Egentlige Poststationer findes ikke, men kun Skiftsteder, hvor Heste og Ryttere holdes færdige, ligesaaltidt kjendes Gjæstgivergaarde eller Forfriskningssteder for de Reisende. Passagererne føre selv sin Proviant med i en Pose og kjende i ingen Henseende de Bequemmeligheder, som europæiske Reisende er forvante med. I en, men ogsaa kun i en Henseende har det offentlige Befordringsvæsen Noget tilfælles med vort. Der følger nemlig med enhver Befordring en Timeseddel, og ved den Kudst,

som ikke kan angive tilstræffelige Grunde for, at han ikke har kunnet holde Tiden.

„Det Gamle er godt“, siger det kinesiske Ordsprog. Imidlertid synes dog Kineserne at have indseet, at Telegrafen er en ret behagelig Ting, og selv om de

endnu ikke sætte Pris paa Jernbaner, tyder dog Meget paa, at Fremstridets Tid snart er kommet paa Befordringens og Postens Omraade.

(„Bergens Aftenbl.“)

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

En lang Tale. Et Medlem af den lovgivende Forsamling i britisk Kolumbia ved Navn de Cosmos holdt for et Par Aar siden en Tale, der varede 26 — sexogtyve — Timer; det gjaldt om at slaa et Slag for nogle Nybyggere, der ved Lovforslag skulde synes for sine Landeieendomme. De Cosmos befandt sig i et forsvindende Mindretal. Den bedrageriske Lov var bleven holdt tilbage indtil Aftenen for den Dag, da Samlingen skulde slutte. Den uretfærdige Lovbeslutning kunde imidlertid ikke træde i Kraft, med mindre den blev fattet inden næste Dags Middag. Dagen for den lovlige Fristis Udløb fik de Cosmos altsaa Ordet henimod Kl. 10 om Formiddagen og begyndte sin Tale imod Loven. Lovens Venner brød sig kun lidt derom, fordi de ventede, at han vilde være færdig til senest Kl. 1 eller 2 om Eftermiddagen og Loven da kunde foreligge til Afstemning. Kloften blev 1, 2, 3, og de Cosmos havde knapt berørt de to første indledende Punkter i sin Bevisførelse. Kl. 4 fremtog han en omfangsrig Bunte Vidneudsagn o. s. v. og begyndte at oplæse denne. Der gik nu et Pys op for Flertallet, en Anelse om den heltemodige Lovgivers Hensigt at blive ved at tale til næste Middag og saaledes „slaa Loven ihjel“. En Tidlang gav hans Udholdenhed dem Stof til Munterhed; men da det begyndte at

blive mørkt, og de Cosmos endnu bestandig talte videre, blev de saare besvimelede. De forsøgte at afbryde ham; men da de indsaa, at enhver Pause gav ham Tid til at samle Kræfter, holdt de op med at overstraa og forstyrre ham. Nu begyndte Kampen mellem Villiesstyrken og Regemskraften. Flertallet viste ingen Naade. Ingen Udsættelse af Noget for at spise til Middag; ikke en Pause, der tilstod Taleren mere end at væde sine Læber med Vand; ikke en Fjernelse fra Sagen. Stumringen afløstes af Aftenen, og Gassen blev tændt; i smaa Flokke drog Medlemmerne bort for at tage sin Aftensmad, og i Flokke kom de tilbage for at sætte sig til at sove paa sine Pladser, — men de Cosmos talte videre. Formanden snorfebe, hans trætte Hoved hvilede paa hans Arme, hans Arme stortede sig til Pulsen. Dagen brød frem, og et Flertal af Medlemmerne forlod Huset for at indtage Frokosten; men Taleren stod fast som en Klippe. Sammenhængende var hans Tale vistnok ikke, egentlig veltalende heller ikke, knap nok forståelig, — men han taug ikke stille. Endelig kom Middagen og saa i Repræsentanthusets Galler et slaget Flertal i afmægtigt Raseri overfor en enkelt Mand, der havde triumferet over den, omendstjont hans Stemme nu kun var en Hviften, hans med Blod underløbne Dine laa dybt i sine Huler, hans

dinglende Ben nægtede at gjøre Tjeneste, og hans udtørrede Læber vare sprukne og bedækkede med Blod. De Cosmos havde talt 26 Timer og reddet Nybyggerne deres Jord. („For By og Bygd“.)

The litigant. „My case is just this,“ said a man to his lawyer, „my neighbour will say, that I hit him, I say that I did not; now, what can you lawyers make out of this?“ „A hundred Dollars easily“, was the answer.

Ossian. Denne lille By og Jernbanestation i Winnecheit County, Iowa, er smukt beliggende paa en høi Prairie i Stroget af den gamle Militærvei til Fort Atkinson. Vi se, at en Korrespondent nylig har kaldt den „The classic City“, naturligvis i den Tanke, at den er opkaldt efter den gamle stoiske Varde; men Slægtstabet er dog neppe saa nært; Stedet blev nemlig i sin Tid opkaldt efter en Gut ved Navn Ossian Porter. Gamle Porter, som for over 20 Aar siden gav Byen Navn efter sin Søn, tror vi, ligger begravet under en høi Sten-Obelisk et lidet Stykke Syd for Byen ved Veien til Eldorado.

„Decorah Manufacturing Company“, der har aabnet Forretningsdrift i det gamle „Ammon-Scott-Foundry“ i Water Street, Decorah, er allerede i Gang og vil uden Tvivl vise sig at være en Fordel for Byen og dens Omegn. Den regulære Arbeidsstyrke skal være 20 Mand, og man vil drive Støberi, Vognfabrik og Bægtfabrik, og alle Slags Reparationer, som egner sig for en saadan Forretning, vil man der saa udført.

Washington-Monumentet, som man fremdeles arbejder paa, og som tænkes bragt op til en Høide af vel 500 Fod, er nu kommet op til 410 Fod. Det bygges i Form af et hult Taarn, 25 Fod i Firkant. Stenblokkene, som bruges til Muren, heises op ved Hjælp af en Elevator, som taaler et regulært Tryk af 75 Tons.

Virginia City, Nevada, havde for 8 Aar siden omtrent 35,000 Indbyggere; nu har den kun 5,000. Årsagen til denne Nedgang er, at den forhen saa rige Komsstock-Mine er udtømt.

Gaader og Opgaver.

No. 239. De er, det Andet, Læser, og utvivlsomt kan det Første;
Det Hele undertiden bringer Hjælp til dem, som tørste.

XX.

No. 240. What's that which on four limbs doth move,
When first it sees the light,
But walks erect on two at noon,
And creeps on three at night?

Opløsning paa Gaaden i No. 1.

No. 238. N.N. ANNA. HANNAH.

Indhold: Pigen fra Norge. — Snefloken (Digt). — Et Ophold i Peking. — Fra Madagaskar. — Et ægyptisk Badested. — Postvæsenet i Kina. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader og Opgaver.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

15de Februar 1884.

3die Hefte.

Et Ophold i Peking.

(Slutning.)

Efterat vi i 3 Timer havde kjort om i Peking's Gader, havde vi faaet et temmelig fuldstændigt Begreb om Byens Ydre. Hovedgaderne er meget brede, men Sidegaderne saa smale, at naar to Vogne møder hinanden, kan de ikke kjøre tilside, hvorfor en Kudsft altid, før han kjører ind i en saadan Gade, maa se efter, om der ikke kommer Nogen fjørende imod ham. Tidligere havde enhver Sidegade ved Krydsningen af en anden en Port, hvorfra der ogsaa nu findes en Del tilbage; disse Porte blev om Natten lukkede af Vægtere, som boede tæt ved i smaa Vagthuse, og man maatte have en speciel Tilladelse for at kunne passere Porten om Natten. Denne Strengthed er nu ophørt; Vægterne anraaber blot dem, som om Natten gaar igjennem, og selv dette sker ikke altid. Paa Grund af Kinesernes Bane altid at omgive sig med høie Mure er Gaderne i Peking meget ensformige. Overalt strækker der sig høie Mure, som er opførte af graa, halvbrændte Mursten; overalt titter der bag disse Mure frem spidse, runde Tage,

som i Form og Farve igjen er ganske ens. Kun det keiserlige Palads er tækket med glaserede grønne Teglsten, men de øvrige Boliger allesammen med graa halvbrændte. Foruden det keiserlige Palads findes der desuden 7 eller 8 andre fyrstelige Paladser. Alt, Blikket forresten møder, er kun graat i graat, hvorved det trættes, og Diet vilde ikke kunne finde Hvile nogetsteds, hvis ikke de Handelsboder, som findes opslaaede paa Gaderne, belibede den drøbende Ensformighed. Foran Indgangen til enhver Bod hænger sorte, lakerede Tavler, som er bestrebnede med tykke Guldbogstaver. Mellem Boderne er der imidlertid slet ingen ydre Forskjel, og kun de, hvori der sælges Suffertoi, udmærker sig ved sin Luxus. Hele Forsiden af disse Boder er næsten uden Undtagelse forgyldt ligetil Taget og prydet med Drager og forskellige andre Billeder. Denne Pragt er saa meget mere paafaldende, som der i Almindelighed ved Siden af staar en halv nedstyrtet Mur eller et Hus, som truer med at ramle sammen.

Af offentlige Pladse eller Haver gives
 der i Peking slet ingen. Blandt Byg-
 ningerne er kun at mærke Templerne,
 som med stor Odselhed er bemalede med
 Zinnober. Man har i Grunden Uret,
 naar man bestylder Kineserne for Bigot-
 teri. Deres Templer staar bestandig
 tomme, og kun her og der holder en
 Embedsmand, som netop har faaet et
 nyt, naturligvis indbringende Embede,
 det for sin Pligt at besøge alle Byens
 Templer. Da gaar han frem paa føl-
 gende Maade. Ved Indtrædelsen i
 Templet bærer han en Bunt Rjerter,
 som er lavede af Barken af et vellug-
 tende Træ, tænder disse foran Gudebil-
 ledet og gjør nogle Bøininger mod Jor-
 den; under dette slaar Presten med en
 Træklubbe paa en Metalstaal. Naar
 nu Pilegrimen paa denne Maade har
 forrettet sin Andagt, ofrer han nogle
 Penge, gaar derpaa i et andet Tempel,
 saa i et tredje o. s. v. Selv de simple
 Folk gaar kun ved særegne Anledninger
 i Templerne. Naar der f. Ex. indtræ-
 der en stor Tørste, samler der sig strax
 store Skarer af Bønder i et Tempel for
 at bede Guden om Regn, og da antænder
 de ikke blot Rjerter og gjør dybe Bøi-
 ninger foran Gudebilledet, men de brin-
 ger ogsaa med sig Offer, som bestaar af
 forskjellige Brød. Kineseren har slet
 intet Kjendstab til en sand Bøn, der
 hæver den Bedendes Sind og Tanker
 fra det jordiske op til Gud, og som ikke
 er beregnet paa timelig Fordel. Rigtig-
 nok er der i enhver Maaned visse be-
 stemte Dage, i hvilke Templerne bliver
 talrigt besøgte; men da strømmer man
 ikke did for at bede, men for at handle.
 Paa de aabne Pladse rundt Templerne
 bliver Barerne udstillede, især Galanteri-
 varer, og de Besøgende spadserer fra
 Middag til Aften omkring blandt Sæl-
 gerne og handler med Kjøbmændene,

som i Almindelighed forlanger umaade-
 lige Priser. For en Nephrit f. Ex., en
 Sten af grøn Farve, som er i høj Værdi
 hos Kineserne, forlangte en Kjøbmand
 250 Lan (en Lan er omtrent 6 Kroner)
 og lod den gaa for 26. Her fremviser
 ogsaa Gjøglerne sine Kunster. En gaar
 paa Hænderne, en Anden kaster med
 Knive o. s. v. Genimod Aften bliver
 Tempelgaarden øde, det bliver igjen
 stille indtil næste Marked, og kun Pre-
 sterne brænder foran ethvert af de større
 Gudebilleder en Rjerte tre Gange om
 Dagen og kaster sig hvergang til Jor-
 den. Naar Presten ikke har Lyst til at
 udføre denne besværlige Pligt, sender
 han en af sine Elever, som antænder
 Rjerterne og boier sig; og har Eleven
 ikke Lyst, udretter ogsaa undertiden en
 almindelig Daglonner det.

Staar Templerne tomme, er derimod
 Vertshusene fra Morgen til Aften op-
 fyldte med Folk, endstjønt der i enhver
 Gade findes flere saadanne. I det Ydre
 stiller de sig i ingen Henseende fra al-
 mindelige Butiker; en Dør fører ud
 paa Gaden, og ved Siden af Døren er
 der ophængt Tavler med forgyldte Ind-
 skrifter. Men disse Husets Indre er ind-
 rettet efter Besøgernes Rang. For det
 simple Folk er der i et uhyre stort Rum
 opstillet Borde og Stamlar, medens der
 for de Rige er bestemt særstillede Kam-
 mere, som sædvanlig bliver leiede af et
 helt Selvskab, der slaar sig ned der. Den
 rige kinesiske Ungdom bortøder nemlig
 umaadelige Summer i Vertshusene og
 holder det for en Ære at odelægge 200
 Gylben paa et Maaltid. Dette er saa
 meget dyrere, som man slet ikke drikker
 Vin; men Alt gaar med til Spise. Men
 hvad er det saa, man spiser? Alleslags
 kostbare Sager, f. Ex. stegt Is, hvoraf
 en liden Tallerken koster 36 Kroner.
 Den bliver tillavet paa følgende Maade:

Koffen tager nogle smaa Stykker Is, som han ved Hjælp af en Sil strør i en temmelig blød Deig, der er lavet af Sukker, Ug og skarpe Sager, og helder det derpaa hurtig ned i en Pande, der er fyldt med Svinesedt. Koffens hele Kunst bestaar i at bringe Retten paa Bordet, før Isen er smeltet. Men man maa ikke vente sig nogen særdeles behagelig Smag. Den høie Pris kommer af, at det er meget faa Koffe, som forstaaer at tilberede den paa rette Maade. I det Hele taget er de kinesiske Retter ikke meget smagelige for Europæerne; thi de tilbereder Alt uden Salt, men steger det i Svinesedt. Det er ogsaa faa Retter, som er uden Ingesær og Hvidlog; kun Stegene smager godt.

Grunden til det store Antal Vertshuse ligger deri, at Kineserne har for Skik at beværte hinanden paa offentlige Anstalter, ikke hjemme. Kun Slægtninge og nøie Væfendte indbyder hinanden til Middag og Aften hjemme. I Vertshusene samler Ungdommen sig, og de Gamle spiser der efter Theatret. Theater og Sammenkomst i et Vertshus hører til de Fornøielser, som søges ad.

Hverken i Theatrene, Kafeerne eller i Templer under de store aarlige Markeder ser man Damer; derimod møder man dem meget hyppig paa Gaderne. Kvinder af den lavere Klasse gaar tilfods; men den, som blot er nogenlunde velhavende og anseet, kjører. De første-lige Damer lader sig bære i Bærestole. Koner saavel som Piger viser sig paa Gaden med utilsøret Ansigt og ukunstlet Haar, som de pryder med skønne kunstige Blomster. Selv den mest fillede, stidne, gamle Koffe har bestandig en, om muligt rød, Blomst i sit graa Haar, om hun bare gaar udenfor Døren for at kjøbe noget Hvidlog eller Kul. Kvindernes

Dragt udmærker sig ved lyse Farver og bestaar hos Mantshuerinderne hovedsagelig af en lang Dvertkjole med uhyre vide Ermer. Denne Kjole skjuler ganske hele Figuren; men Kineserne bryder sig ikke meget om Tabet heraf, da de anser smale Skuldre og en slad Varm som Tegn paa en slant Figur, hvorfor Damerne ogsaa tilsnører Brystet med et bredt Baand, som træder istedetfor Korsettet hos de europæiske Damer. De egentlige Kineserinders Klædedragt bestaar af røde eller grønne Ventklæder, som er broderede med Silke af forskellige Farver, af Jaffer broderede paa samme Maade og af en særdeles rigt broderet Dvertkjole. End større Forskjel er der mellem Kineserinderne og Mantshuerinderne, hvad Fodbeklædningen angaar; de Sidste odelægger ikke sine Fødder ved stærk Snoring og gaar med Tøfler ligesom Mændene; Strømperne bliver gjorte af lyse Stoffe og er forsynede med Saaler, som er ikke mindre end 4 Tommer tykke. Kineserinderne derimod indsnører Fødderne fra det femte Aar, saa at 4 Tæer bliver boiede nedad, og Stortoænen boies over disse. Neglene boies derved ind i Kjødet og forarsager næsten bestandig Smerte. De ulukkelige Kvinder lider sit hele Liv igjennem formedelsst denne barbariske Skik; ikke en eneste af dem kan staa paa hele Foden, og alle gaar blot paa Hælene. Deres Gang er derfor meget uskøn, og de vagter altid fra den ene til den anden Side. Man forestille sig en Fod med afhuggede Tæer, ikke ulig en Hestesod, stukket ind i en med Silke broderet liden Toffel med en ganske tynd Saale, og man har et Begreb om Foden, som den skal være hos en kinesisk Skønhed. Men prøv en Gang paa at bevise en Kineser det dumme i denne Skik, han ler dig lige i Ansigtet og er fast overbevist om,

at denne lille Føds Skjonhed ikke finder sin Mæge. Forgjæves anvendte den forstandige Keiser Kan-si al sin Kraft paa at vække Kina ud af dets tusindaarige Dvale og vilde ogsaa udrydde denne barbariske Skik, idet han truede den med Døden, som vilde skæmme ud sine Døtres Fodder ved at lade dem indsnøre. Men denne strenge Forholdsregel kunde ikke bryde Vanens Magt, og Keiseren saa sig nødt til at lade sine Befalinger blive udførte og blot at forordne, at Keiserens og Fyrsternes Hustruer skulde tages blandt Mantskuer-nes*) Døtre.

Naar en rig Mantskuerinde eller Kineserinde kjører ud, sfer det altid med megen Stads og Pragt. Først kommer den tohjulede Vogn forspændt med et Muldyr, som Rudsken fører ved Toilen. Vognens Tag og Sider er behængte med blaat Tøi, indhyet paa hver Side med Stykker af sort Floiel og Glas. Til Høire og til Venstre for Vognen gaar der to Personer, som holder fast i den for at hindre den fra at falde paa de ujævne Steder; bag Vognen kommer igjen en Rytter. Man stiger ind i Vognen og ud af den foran, hvorfor ogsaa Rudsken hver Gang maa spænde Muldyret fra. De ved Siden gaaende Tjenere fører Kjøretøiet lige ind til Trappen, lægger Vognstængerne ned paa Trappens Trin og vender sig strax derpaa bort, da de efter kinesisk Skik ikke tør se sin Hersterinde i Ansigtet. Derpaa stiger den Tjenestepige, som sædvanlig sidder foran, ned paa Jorden, sætter

frem en liden Skammel og hjælper sin Frue at stige ud. Ved Udførselen gjentager det samme sig, det vil sige, først sætter Fruen og Pigen sig ind, derpaa spænder Rudsken Muldyret for, og Dp-toget sfer i den før nævnte Orden. Pragten ved en Mands Udførsel bestaar i det store Antal Ryttere, som ledsager ham. Dette Antal gaar ofte op til tyve og derover. Men hvordan ser saa Folget ud? De to eller tre forreste er endda saa nogenlunde klædte; men de Andre har kun Filler paa og slæber sig afsted paa magre, hinkende Muldyr. Men Kineserens Hovmod tillader ham aldrig, naar han kjører ud, at indskrænke Antallet paa sine Tjenere, endstjøndt det er ham en meget kostbar Fornøielse at underholde denne ørkesløse Skare.

Bevægelsen paa Gaderne i Peking begynder med Dagens Frembrud, om Sommeren Klokken 4, om Vinteren Klokken 6. Først viser sig de Embedsmænd, som begiver sig til Paladset med Dokumenter, derpaa Smaahandlerne med Episevarer. Larmen og Bevægelsen tiltager uafslædelig, og omkring Klokken 7 om Morgenen er alle Gader bedækkede med en tallos Menneskemasse. Kineseren vasker sig paa en noget egen Maade, naar han staar op om Morgenen; han dypper et ganske lidet Haandklæde i varmt Vand, som man bringer ham i en Kobberskaal, og gnider Hoved og Hænder dermed. Efter Vaskningen drifter han The uden først at forrette nogen Bøn eller foretage nogen religiøs Skik. Efter en eller halvanden Times Forløb, omkring Klokken 9, sætter han sig til Middagsbordet, og gaar derpaa til sine Forretninger. Klokken 2 kommer Embedsmændene fra sine Kontorer og gaar derpaa i Theatret eller aflægger Bisfitter. Klokken 5 kommer de hjem igjen for at spise til Aften, og Klokken 9 a 10 læg-

*) Under en langvarig Krig i Kina bleve de mongolske Mantskuer, som boede ved Amurlandet, kaldte til Hjælp; men deres Fyrste Schun-schi erobrede Kina og gjorde sig selv til Keiser i Aaret 1646, og siden den Tid har hans Dynasti, som kaldes Ta-tsing, hersket i Kina.

ger man sig til at sove. Ved denne Tid hersker der paa de øde Gader allerede fuld Stilhed, og kun her og der brænder der et traurigt Lys fra Papirlygterne, som er fæstede paa lave Stolper. Om Natten er der ikke noget Tilsyn eller nogen Patrulje, Vægterne sover rolig i sine Vagtstuer, og kun en sjelden Gang, naar de netop tilfældigvis vaagner, raaber de til en forsinket Fodgænger: Na — er! (hvor gaar du hen?). Vandreren svarer: Zjæ — ka (hjem) og fortsætter rolig sin Vej. Røverier og Overfald forekommer aldrig paa Gaden; men Thyve sniger sig ikke sjelden ind gennem Binduerne i de Riges Huse og bestjæler de Uforsigtige paa en meget behændig Maade.

Som bekendt er Kineserne de største Rujoner paa Jorden og vover sig aldrig til at overfalde Nogen med Vaaben, ikke engang at forsvare sig, saa længe der ellers paa nogen Maade er Mulighed for at slippe derfra. Men det hænder dog, at selv saadanne Krystere kan komme i Raseri, og da kan de være istand til hvad det skal være. Saaledes var vi i den første Tid af vort Ophold i Peking Vidner til et Gadeoptrin. To Kinesere af den lavere Stand, som af en eller anden Grund var bleve forbitrede paa en tredie, kom i et ubestrideligt Raseri og begyndte med tykke Støkke at hamre løs paa den Ulykkelige. Det arme Menneske, som havde faaet nogle haarde Slag paa Hovedet, faldt bevidstløs til Jorden, men de ophidsede Fiender fortsatte kun saa meget mere med at lade sin Forbit-

relse gaa ud over ham. I et Dieblit samlede der sig om dem en uhyre Mængde Tilskuere, som ved Skrig forsøgte at gjøre Ende paa det umenneskelige Slagsmaal; men Ingen vovede med Magt at stille dem. Nogle Minuter efter viste „den gode Ordens Vægtene“, det vil sige Politiet, sig; men ogsaa disse stræffedes tilbage for de Rasendes frugtelige Udseende, deres forbitrede Blik og og vel end mere for Pryglene, og de ventede, indtil disse havde mættet sit Raseri og holdt op med Slagene. Da først vovede de at stride ind, bandt de to Voldsmand, uden at de gjorde den ringeste Modstand, og førte dem for Retten.

Peking bestaar af to Byer af temmelig lige Omfang; den nordlige kaldes af Europæerne i Almindelighed Tartarstaden, den sydlige Kineserstaden. For ikke lang Tid siden svarede denne Benævnelse til den virkelig bestaaende Adskillelse mellem Seierherrene i den nordlige By og de besejrede Kinesere i den sydlige. I vore Dage derimod har mange af de Sidste taget Bolig i Tartarstaden, og Tiden har lidt efter lidt mildnet om end ikke udjævnet Striden mellem de to Stammer. I Tartarstaden ligger Konsultes Tempel, og tæt ved Siden deraf Konsultes Akademi, hvor hans samtlige Skrifter tilligemed andre klassiske Bøger findes indgravne paa Marmorplader.

(„Fra fremmede Lande“ af J. Utthim.)

Paa Nordsjøen.

(Af P. J. Collett.)

Sluffet er vor Dækslanterne,
Dg i Rummet er det tyst.
Klart og roligt som en Stjerne
Straaler Blusket i det Fjerne
Fra et Fyr paa Englands Kyst.

Skibet spaier for sit Anker,
Snart det har sin Bei fuldbragt.
Op og ned ved Spillet vanke
En Matros i dybe Tanker
Paa sin stille Hundebagt.

Ude paa de taupe Bunde
Har sig Stormen lagt til Ro.
Maanen løfter klar sin Pande;
Over til de fjerne Strande
Bygger den sin gyldne Bro.

Kylog over Skær og Grunde
Løstet Havet vilde sin Varm;
Dg igjennem alle Sunde
Meldte det med tusind Munde
Fraadende sin bitre Harm.

Nu er Bredens Time over,
Dg det ligger tamt og mat.
Volgen stilt i Dybet sover,
Ei engang de lette Bover
Dandse deres Dands i Nat.

D forstyr ei deres Slummer,
Væk ei Havet af dets Blund.
I saa mangen Nat det skummer
Fredløst, som det led af Rummer;
Lad det blunde nu en Stund.

Lad det glemme, hvi det bruser
Uden Ro fra Kyst til Kyst,
Hvi det fra de dybe Sluser
Stormer frem i Harm og knuser
Nor og Nat med grusom Kyst.

Lad det glemme, hvad det skjuler
I sit underfulde Hjem,
Hvi det tidt vemodigt kuler,
Som der fra de mørke Huler
Duffet omme Minder frem.

Taager som Fantomer spomme
I den lyse Nat forbi.
Det er Havets blege Drømme,
Skjgger truende og omme
Favnes sonende deri.

Sjælen drages underligen
Mod de stille Volger ned.
Havet i dets Ro og Stigen
Ligner Aanden i dens Higen
Dg dens drømmefulde Fred.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n d.)

(Fortsættelse.)

Femte Kapitel.

Forhandlinger og Afreise.

Inde i Hallen fandt de nu hele Hirs-
den samlet og Alting ordnet og beredt
til Dobre. Skjenkeren Gamle Guttorm
kom dem imøde med en vigtig Mine og

bad dem stige op og tage Plads ved
Tværbordet foran Højsædet, Borgherren
vilde strax selv indtage dette.

„Ja“, sagde Skjenkeren, „han er mær-
kelig forandret idag, Hr. Bjarne! Eders
Samtale med ham igaar Aftes maa have
gjort Underverker. Han er nu den gamle

Ridder Audun igjen, saa rast og livlig er han bleven. Han har været tidlig oppe, ladet sig med Omhu klæde paa og væbne — befalet Alt at holdes rede til Døvre, hvorved han vilde modtage sine Gjæster — denne Ære er ikke vorden Nogen til Del paa lang Tid, maa I vide."

"Nu", smilede Hr. Bjarne, "det er jo smigrende og særdeles glædeligt for Eder, min unge Ven" — henvendende sig til Ronald — "I vil nu strax faa Troen i Hænderne paa, at Hr. Audun til Hegrænæs ikke er noget rædsomt Eposgelse fra dunkle Regioner, men en prægtig Mand, fuld af Liv og Blod og Magt, til hvem man nok kan fæste Tillid, selv i den vanskeligste Sag. — Men hvor er Eivind Væbner?" — spurgte han derpaa sagte den gamle Guttorm — "han har i Morges igjen været ude med sine Galsfaber — du ser for meget gjen- nem Fingre med ham, Gamle."

"Saadanne Folk maa have deres egen Bei — de ved kanste Mere end mangen Anden" — mumlede Guttorm. — "Elers", vedblev han høiere, "tror jeg Eivind nu er oppe til Herrens Bejening. Der have vi dem alt! Stille i Hallen: Hr. Audun kommer!"

I dette Dieblis aabnedes Døren i Baggrunden af Hallen, og derudaf traadte virkelig Borgens Herre selv, fulgt af nogle Svende, hvoriblandt Eivind. Hr. Auduns statelige Skikkelse viste sig nu til Fordel i en prægtig rød Vaabentjortel, baldpyret med Solv; paa de nu omhyggeligt ordnede sortgraa Loffer bar han en Slags lav Hat, besat med funklende Smykker, hans høie Pande var nu fri for Skyer, hans mørke Die straalende af Bestemthed, hans hele Væsen var fuldt af fornøjet Liv, da han rastl traadte frem, rakte Hr. Bjarne Haanden, og venligt hilfede den unge Skotlænder,

der nu af Magisteren blev ham i behørig Form forestillet som Hr. Ronald Glenorin, en ædel Ridder fra Grevskabet Ross i det nordlige Skotland.

Hr. Audun bød Skotlænderen velkommen til Hegrænæs, og bad ham undskyldte, at han igaar Aftes ved Ildebe- findende havde været forhindret fra strax personlig at modtage ham, Hr. Bjarne's Ven var ogsaa hans. Derpaa førte han sine to Gjæster selv op til Døvreboret, satte sig i Højsædet, og gav Hr. Bjarne Plads ved sin høire, Ronald ved sin venstre Side. Gamle Guttorm opvarte selv ved dette Bord, og fyldte ofte de gyldne Bægere med den ædle Vin, som Hr. Audun nu ikke mere foragtede. Tvertimod drak han ofte sine Gjæster til, viste sig oprømt og meddelsom, og talede især meget med Skotlænderen om dennes Fædreland, hvis Natur, Indbyggere, Sprog og Historie han ved gjentagne Besøg havde paa det Noieste lært at kjende. Om den egentlige Hjenstand for Ronalds Grinde her blev der naturligvis ikke endnu talt, da saamange af Hirden vare tilstede, men han sølte dog godt, at under al Auduns almindelige Tale om hans Fædrelands ulykkelige Tilstand en lemmelig Forstaaelse laa skjult om den Hjælp, der kunde ventes. Mere og mere blev den stotste Ridder indtaget af den norste Magnats værdige og dog belevne Væsen, erfaringsrige og tillidsvækkende Tale, og han vilde under en saa overordnet Personligheds mægtige Indflydelse snart ganske have for- glemt hele Morgensamtalen med Eivind Væbner og dennes mørke Advarslar, hvis ikke Eivind selv, som deltagende i Opvartningen, havde stillet sig ved Bordenden, og holdt sit dybe Blis stadig fæstet paa Ronald med en saa besyn- derlig Kraft, at denne selv under Hr. Auduns og Magisterens livligste Sam-

tale sølte sig behersket deraf. Dette undgik ikke Hr. Bjarnes speidende Opmærksomhed, han hvijsede nogle Ord til Borgherren, og strax blev Eivind paa dennes Befaling sendt ud i et eller andet Grinde, og kom ikke mere tilbage. Intet var nu mere til Hinder for Hr. Auduns mægtige Indflydelse paa Skotlænderen, og denne blev inden kort saa aldeles vundet af Borgherren og hans Ven, at ingen Skygge af Mistillid mod disse syntes at være tilbage hos ham, da han efter Maaltidets Slutning fulgte dem op i de øvre Rum. Her indelukede Hr. Audun sig med sine to Gæster i sit Arbejdsstammer, efterat Hr. Bjarne først havde forsikret sig om, at ingen Ryttere befandt sig i Forsalen, omhyggeligt havde laaset Dørene og givet Befaling til, at Ingen maatte komme derop før Hr. Auduns Klokke lød.

Flere Timer varede denne hemmelige Konference, og i al denne Tid herskede der paa Borgen en angstelig Stilhed, som endnu forøgedes, strax man erfarede, at Eivind Væbner efter Hr. Auduns Befaling var sat fast, og bevogtedes strengt i et særskilt Taarnkammer. Gamle Guttorm gik urolig frem og tilbage mellem dette og Hallen, og rykede paa Hovedet — der kunde intet Godt komme af at forgribe sig paa de overnaturlige Magters Vindling, saa mente han. Endelig lød Kloffen oppe fra de øvre Regioner, og saa fort hans gamle Ven vilde bære ham stundte Guttorm sig derop. Ved sin Indtrædelse i den øvre Hal saa han igjennem den aabne Dør til næste Værelse sin Herre staaende med Ryggen vendt til en af de dybe Vinduesnichers Stenkarm, og foran ham, med sin Haand i hans, den unge Skotlander, hvis Kinder blussede og Dine straaede, medens Hr. Audun selv med Kraft hævede sit stolte Hoved, synlig

opfyldt af en stor Beslutning. Ved Bordet sad Hr. Bjarne, ivrig bestjæftiget med at skrive. Paa et Bink af Herren traadte den gamle Skjenker ind i Kammeret til dem.

„Guttorm“, sagde Hr. Audun med en blid Stemme, „du er min Ven, mer end min Tjener — jeg kan have fuld Tilltro til dig, ikke sandt?“

„Hvor kan I spørge, ædle Herre“, udbroød den Gamle bevæget, „I ved jo, jeg har været i Eders Faders og Eders Hus fra Barnsben af — jeg er her bleven gammel og graa — og min lidne Rest af Dage er Eder fuldt ofret.“

„Nu“, vedblev Hr. Audun smilende, „saa stort et Offer forlanger jeg dog ikke. — Nyd kun du dine gamle Dage i Ro her paa Hegranæs, men jeg maa forlade det, ja maaste Landet for en Tid, og det er for at kunne iverksætte dette ubemærket, at jeg forlanger din Medhjælp og din Tausshed.“

„Hvad siger I, Herre Jarl — I vil forlade Hegranæs? — I huster da ikke —“

„At Hertug Haakon, — eller som han kalder sig — Kongen, har forbudt mig det? — Jo, men hans Raade har dog ikke forbudt mig at drage op og ligge paa Jagt i mine egne Fjeldmarker? — Med denne min unge Gæst og nogle saa af mine troeste Svende, som jeg selv vil udvælge, drager jeg imorgen tidlig opad Sæterveien til Skrælling-Stolene, for deromkring en 14 Dages Tid at ligge paa Rensdyrjagt. — For Alles Dine bereder du det Nødvendige til en saadan Udfart, og Ingen maa vide eller sige Andet, end at jeg virkelig særdes deroppe mellem Høifjeldene. Men hemmelig gjør du i Aften Alt istand til en længere Reise — du passer mine rørlige Kostbarheder, mine Klæder og Vaaben sammen paa flere Kløbheste — de bære

jo alle kun Proviant til Jagtopholdet — du ordner Alt her paa Gaarden medens jeg er borte, du giver Hovidsmanden for Bueskytterne, Halvard Thordsson, i mit Navn den fornødne Bæst om Borgens Bevogtning og Forsvar i mit Fravær, eller bedre, send ham herop, saa jeg selv kan underrette ham derom. Imidlertid — Alt maa være færdigt til Afreisen imorgen tidlig ved Daggrø.”

„Min kjære Herre“ — indvendte Guttorm med en gammel Tjeners Fortrolighed — „hvor vil I da reise hen? — For Guds Skyld, tag Eders dyre Liv iagt — I ved, I har mange Fiender.“

„Nu reiser jeg forat vinde Venner“, sagde Hr. Audun. „Vær uden Frygt, Gamle — det gaar til Liv og Glæde med din Herre nu, — snart kommer han igjen og bringer de gode Tider med sig tilbage. Det er Alt, hvad jeg kan sige dig nu.“

„Saa tillad mig at følge med, og selv være Eder til Haande“, bad Skjenkeren — „Ingen kan dog pleie Eder som jeg, og I ved, Natte-Anfaldene —“

„De komme ikke mere, vær rolig for det — de flygte for Dagens Færd og Handling. Den Reise blev dig nok ogsaa for besværlig, Gamle — du trænger til Hvile, og du maa blive her for at holde Alt i Orden, som om Borgherren var hjemme. Endnu Et — Hr. Bjarne reiser i Aften alene tilbage til Bergen, lad Baaden med hans Roerskarle være i Beredskab ved Solnedgang.“

„Ja“, indfaldt Hr. Bjarne, idet han saa op fra sit Arbejde, „og jeg stoler paa, du ikke forglemmer min Niste — Gamle, en Dunk med min Yndlingsvin kan du ogsaa gjerne lade følge med, det bliver foldt paa Jølstervandet i Nat. Det er ogsaa sandt, Audun, — hvad skulle vi gjøre med den halvgale Væbner Givind? Det er ikke raadeligt at lade ham blive

tilbage, han ved dertil formeget af vore Hemmeligheder — og jeg tror ikke gamle Guttorm har Hjerte til at bevogte ham strengt.“

„Nei“, svarede denne, „det vilde nok heller ikke nytte, om jeg forsøgte paa det, Givind har nok dem, der kunde hjælpe ham useet ud af det dybeste Fængsel.“

„Saa bliver det vel bedst jeg selv tager ham med“, sagde Hr. Audun. „Jeg og mine øvrige Svende skal nok holde hans usynlige Venner borte, og kommer han mig endnu engang med sit Fugleskrig, saa skal jeg nok vide at bringe ham til Taushed.“

„Jeg tænker ogsaa dette bliver det Raadeligste“, bemærkede Hr. Bjarne, „men vær forsigtig, Audun, lad ham ikke komme dig af Syne — dog heller ikke nær nok til at belure dine Ord. Hans Fugle kunde ellers bringe dem did, hvor du mindst vilde have dem hørt.“

„Nu, Herre“, udbrød Guttorm halvt triumferende, „der kan I bare høre! Den lærde Hr. Magister tror selv paa slige Ting!“

„Savist, Gamle“, sagde Hr. Bjarne smilende, „vist tror jeg, at Givind ved mere end du og de Fleste her paa Borggen, derfor maa han og bevares med Omhu. Men skynd dig nu at udsøre Hr. Auduns Befalinger — Dagen glimder frem, og der er meget at udrette endnu inden Afreisen. Lad se — hvor mange Breve har jeg endnu tilbage at skrive — ah, det er en god Del! — jeg tror neppe jeg faar Tid til at gaa ned i Hallen til Middagsbordet — nu, dine Svende ved jo Veien herop med Fædene, som igaar Aftes. Guff, ved Solnedgang maa Baadene ligge færdige nede ved Havnveigen.“

„Og imorgen ved Daggrø Hestene staa færdige for mig, min Gæst her og

tre Svende," gjentog Audun, „og glem ei, at Reisen kun gjælder et Jagtophold i Fjeldene."

Skjenkeren hoiede sig dybt til Tegn paa Lydighed, og bortfjernede sig med de suttende Ord: „Alt skal udføres som I befaler — siden I endelig vil, hoie Herre! Gud beskytte Eder! Han vende Alt til det Gode."

„En trofast gammel Sjæl," sagde Hr. Audun, idet han saa efter den Gamle, „han hænger fast ved mig i Lykken som i Ulykken, paa ham ialfald kan jeg stole. — Dog — han er jo ikke den Eneste, jeg er jo mere end rig — en gammel Ven har jo søgt mig i min Ensomhed" — her nikkede han til Bjarne — „og en ny har jeg her fundet, der har betroet mig sit Hjertes dyrebareste Hemmelighed" — her atter et Haandtryk for Ronald. „Nu — ikke skal I angre Eders Tiltro, unge Ven, og det bedste Bevis jeg kan give Eder paa den Varme, hvormed jeg omfatter Eders Sag, er, at jeg selv strax følger Eder over Fjeld og det vide Hav, og opsoge den dødtroende Kongedatter og føre hende tilbage til hendes Faders Land."

„Og derved til hendes Moders Land, til mit elskede Skotland, hvis Befrielse fra fremmed Undertrykkelse og indvortes Splid hun gennem os skal vinde!" udbrød Ronald Glenorri med høvede Stemme. „Jeg takker Eder, Hr. Audun, for Eders Deltagelse og for den mægtige Hjælp, I har tilsagt mig i det Forehavende, jeg har viet mit Liv. Jeg tror nu dobbelt paa min Sendelse, da jeg har fundet dem, der ville understøtte den."

„Og I er vis paa, at Eders Dame vil betro sig til vor Ledelse, — dersom jeg virkelig finder hende at være den, som I med saa megen Varme og Hjertes-

Overbevisning har talt for?" spurgte Hr. Audun.

„Jeg indestaar for det Gne, som for det Andet," svarede Ronald med sikker Stemme.

„Nu vel", sagde Hr. Audun, „jeg er beredt til at drage med Eder ud paa Eventyret, skjønt jeg over Meget, hvis mine Fiender erfare, jeg har forladt Hægranæs, og hvorfor. Men jeg haaber det skal blive skjult, indtil vor Tid er kommen. Imorgen tidlig drage vi over Fjeldene til en Udhavn i Sognefjord, hvor jeg altid har et Skib liggende fuldt bemannet og seilklart. Dermed fare vi strax ned til Lübeck, hvor I jo siger, at Eders Dame for Tiden er at finde. Dette Bestemmelsessted er mig ret et godt Varsel, thi i Lübeck har jeg fra forudmange gamle Venner blandt Raadsherrer, der vist ville yde os al god Bistand. Hr. Bjarne vil imidlertid have forberedt Alt til den unge Dronnings Modtagelse i Bergen, saaledes, at naar vi med hende komme did tilbage, vil hendes Banner kunne vaie paa Bergens Kongeborg endnu forend Hertug Haakon er vendt tilbage fra sit danske Tog. Dette er min Plan, I gaar ind herpaa, gamle Kollega?"

„Jeg skal gjøre Alt muligt for at frelomme den" — svarede Hr. Bjarne, uden dog at ophøre med sit Skrivi. — „Men vær forsigtig. Audun — stil dig ikke blot for Tiden — og husk, at jeg skriver til alle dine Venner — til alle de Misfornioiede — kun i dit Navn, alle vore Agenter skulle virke i dit Navn. Jeg vil selv, indtil I komme tilbage, personlig synes at staa udenfor det Hele, saaledes tror jeg at kunne lede Sagen friere og mere heldigt. Dog, vi korrespondere jo siden om de nærmere Forholdsregler. Eder, min unge Ven,

anbefaler jeg gjentaget fuldkommen Til-
lid til Hr. Audun — husk blot altid
dette: Eders Dronning bliver aldrig
anerkjendt i Skotland, vorder hun det
ikke først i Norge. Og nu — lader mig
nu i Ro fuldføre mine Brevstaber; for
jeg reiser i Aften, tales vi atter ved.”

„Kom da, min vordende Rejsesælle,”
sagde Hr. Audun smilende, „jeg mærker
nok Hr. Bjarne vil gjerne af med os —
han er ikke at spøge med, naar han sid-
der over sine Dokumenter. Kom og
gjør mig Følge paa en liden Vandring
i Borgens nærmeste Omgivelser, jeg vil
føre Eder over til de synderlige Træhuse
paa Gamletunet, hvor min Slægt bor.
J maa dog ikke forlade Hegrans's
Grund, for J der er saavidt bekjendt,
at J selv kan føre vor unge Dronning
om her, naar hun, som jeg haaber ret
snart, stjerner sin tro Raadgiver og Bor-
gens Herre et Besøg, for hun drager
videre over til Skotland. Naar Mid-
dagskloffen ringer, har du os igjen,
Bjarne.”

Med disse Ord aabnede Hr. Audun
en Løndør i Panelet, og begav sig med
Skotlænderen nedad en Kontrappe og en
skjult Gang til en Udfaldsport, hvor de
strax befandt sig i det Frie, og saaes
Arm i Arm at vandre over Markerne
henimod Bjællehusklyngen paa gamle
Hegrans.

Hr. Bjarne blev endnu længe siddende,
beskjæftiget med at affatte sine Breve,
hænge Bøxegler ved dem, indeslutte dem
i Kapsler og besørge dem affendte med
Jlbud til forskjellige Venner. Langt ud
paa Eftermiddagen var han endelig færdig
med sit Arbejde, og tilbragte derpaa
de sidste Timer i den øvre Hal sammen
med sine to Forbundne, der imidlertid
vare komne tilbage fra deres Vandring,
for med dem hyderligere at afhandle deres
fælles Planer. Til bestemt Tid, ved

Solnedgang, gik de nu ned til Stran-
den, hvor Hr. Bjarne, udtalende godt
Haab og skønne Løfter om et glædeligt
Gjenhyn, steg i den særdigliggende Baad
for at drage i Forveien til Bergen, og
der berede Alt til Hr. Auduns senere
Ankomst med Pigen fra Norge. Ex-
kantsleren var ved Afsteden meget hoi-
tidelig, gav den unge tilbageblevne Skot-
lænder mange vise Formaning, ind-
skærpede Hr. Audun den største Forsig-
tighed, men glemte dog under alt dette
ikke omhyggeligt at se efter, om den
gamle Guttorm havde besørget det For-
nødne med Hensyn til Reise-Risten. Da
Alt var befundet at være i den bedste
Orden, indhyllede han sig i sin Kappe,
strakte sig paa Hysterne i Bagstavn-
en, gav endnu et Bink til Afsted, Rorskar-
lene toge fat, og snart gled han igjen
bort fra Hegrans's Strand og Borg,
til hvis Eier hans Ankomst igaar havde
bragt saa stor Forandring i det ensomme
Liv, saa mange nye Forhaabninger og
Planer, men og ligesaa mange nye Farer
og Forviklinger.

Næste Morgen var ogsaa Tiden kom-
men, da Hr. Audun skulde forlade sin
Fædreneborg, for at begive sig ud paa et
eventyrligt og farefuldt Tog. Som
ovenfor fortalt, skulde det blot have Ud-
seende af, at han i Selskab med sin
fremmede Gæst og til dennes Adspre-
delse drog op paa Fjeldet for der at til-
bringe nogen Tid med at veide Dyr,
derfor skede Tilberedelserne til Afreisen
ikke efter den store og glimrende Maale-
stok, som ellers paa de Tider pleiede at
anvendes, naar en fornem og rig Herre
skulde drage ud paa en længere Fart.
For Daggrøn havde allerede tre velberedne
og væbnede Svende med ligesaamange
velbelæsfede Kløvheste begivet sig forud
opad Veien til Hegranssaasen. — En
Stund derefter saaes foran Borgens

Hovedindgang Hr. Auduns egen sorte Livhest, et stolt, fyrigt Dyr, fuldt opfadlet at føres af en Huskarl varsomt frem og tilbage paa Græsvolden, snufende og stæmpende af Utaalmodighed; to andre gode Gangere holdtes i Beredskab for Skotlænderen og Eivind Bæbner. Veiret var ikke saa klart og blidt som Dagen forud — tunge graa Skyer bedækkede Himlen, og en vaadtold Østenvind for hen over den sortnende Sø og de sukkende Skove. Alt syntes at bebude et uhyggeligt Rejseveir over Fjeldet, hvor paa denne tidlige Aars tid endnu godt en Snestorm kunde overraske de Veisfærende. Gamle Guttorm var derfor ivrig med Forestillinger om, at Afreisen burde opsættes, til den kunde ske under gunstigere Værlser. Men Hr. Audun var ubevægelig — han havde ikke No en Time længere paa Vorgen, Handlingens, Uergjerrighedens berusende Bane laa nu atter aaben for ham, og han styrte sig ind deri med en Utaalmodighed, ligesaa stor som hans fyrigt stæmpende Jagthingst. Til bestemt Tid traadte han ud af Haldøren fulgt af Eivind Bæbner, der bar hans Væ og Landske, og af Ronald Glenorrin, der efter Hr. Bjarnes Raad havde ombyttet sin paafaldende høilandske Dragt med en let Rustning, lignende Hr. Auduns, og derover, som denne, en lang ulden Rapprun (Hættekappe). Hr. Audun sprang i Sadelen med en Unglings Lethed, hængte Buen over sin Skulder og fæstede Landsken ved Sadelknappen. Efterat Skotlænderen og Eivind ligeledes vare stegne til Hest, rakte Stenkeren efter gammel Skik Husherren og hans Gæst den saakaldte Stigboiledrik til Afsted. I samme Dieblid som Hr. Audun satte Bægeret til sine Læber, fløi en Flok Ravnne, der hidtil havde fredset om Borgens Tinder, med sine høie Skrig lige tæt hen-

over hans Hoved. Uvillkaarligt for Rytteren sammen, Hesten stillede og Driften spildtes derved over dens Ryg. Med et vildt Blid paa Eivind, der just bethydningsfuldt pegede op mod Ravnene, fæstede Hr. Audun nu Bægeret fra sig, gav sin Hest af Sporene, og satte afsted gjennem den aabne Yderport og opad den trange Markvei i en saa rivende Fart, at de to andre Ryttere knapt kunde følge ham, og den gamle Guttorm i et Nu fandt sig alene tilbage paa Tunet, forferdet og forsende sig over en saadan vild og hovedfuld Bortfart fra Hjemmet.

Under deres Bestræbelser for at følge Hr. Audun kom Eivind paa sin Hest flere Gange saa tæt ved Siden af Skotlænderen, at denne kunde høre den hemmelighedsfulde Bæbners Tiltale: „Ser I Ravnene? har jeg ikke sagt det? — de spørve endnu høit i Ring over Jarlens Hoved — han kan ikke undfly dem — de ride fortere end han. — De ville ogsaa følge Eder, siden I følger Audun.“

Imidlertid var denne i sit forcerede Ridt faret nordover Markerne, og havde nu naaet did, hvor Terrainet begynder at hæve sig temmeligt steilt op over Hegræsaasen. Her sagtnede hans fyrige Hest sit Lob, og det blev muligt for hans to ledsagere at indhente ham. Ronald red op til hans Side og Eivind blev nogle Skridt bag efter.

„Unge Ven“ — sagde Hr. Audun da med en Stemme, afbrudt af indre Vægelse, der dog ogsaa kunde være en Følge af det heftige Ridt — „Unge Ven og kjære Rejsefælle, jeg beder Eder undskyldte det hastige og ufrivillige Forspring, jeg modtes til at tage for Eder, men Bæstet her er bleven saa vældigt efter den lange Stillestaaen, at det næsten ikke mere vil lade sig regjere. Nu, vi skal nok saa dig spagere igjen, min

Gut! (her klappede han den stolte Ganger paa Halsen) naar vi først komme op paa Fjeldet, og du skal vade gjennem Snefanerne. Imidlertid, Hr. Ronald, vil jeg bede, at I nu tager Eder et lidet Forspring, saaat den Utaalmodige kan have nogen Straf og Ydmygelse. Veien bliver strax herovenfor ikke bred nok til to, men dog saa kjendelig, at I ikke kan forseile den, rid nu foran op gjennem Skoven. Ved den første Søter vil I finde de forudtagne Svende med Kløvestene, jeg har givet dem Befaling at vente der, for at vi kan saa os en Morgenstyrkning efter det første Ridt. Selv kommer jeg strax efter, jeg har kun nogle Ord at tale her med Eivind Væbner."

Skotlenderen adlød denne Opfordring noget forundret, men han saa vel, det var Hr. Auduns alvorlige Dufte at lades nogen Tid alene med Eivind. Han havde heller ikke Noget imod at komme bort fra den uhyggelige Fugletheds Nærhed; det var ligesom han aandede friere og lettere, da han drog ind i den høie Furuskov, hvor de nye udsprungne Barknoppe udbredte deres friske Duft, og Maaltrostens blide Sang lod borte i Tjningen, som en sød Hilsen af Lykke og Fred ovenpaa de fæle Ravnestrig, der havde lydt til Alfsted fra Borgen. Snart fordybede han sig ganske i Skovensomheden — lod Hesten af sig selv finde sin bekendte Bei, og overlod sig til Ungdommens gyldne og lykkelige Fremtidsdrømme, hvori en lysende Skikkelse, med Krone paa de blonde Haar, svævede foran ham gjennem den grønne Dunkelhed.

Hr. Audun havde imidlertid standset sin Ganger foran Randen af Skoven, og da han vendte sig om mod Eivind, der langsomt kom ridende opad Bakken, var hans Ansigt mørkt, og hans Blik vildt, som hin Rat i den øvre Hal paa

Hegranæs Borg. „Hvad strige dine Rævne for, Eivind Gjøgler“, sagde han med hul Stemme til Baabendrageren, idet han pegede paa de sorte Fugle, der havde kredset over ham den hele Tid, og nu sad i et Grantræ tætved, strigende lykkeligen. „Jeg skal nok faa dem til at tie.“ Dermed rev han Buen fra sine Skuldre, lagde en Pil paa Strængen og sigtede paa Ravnene.

„Styd ikke, for I har hørt hvad de sige, Herre!“ tilraabte Eivind ham.

„Hvad sige de da, og lad mig saa faa en Ende paa det,“ svarede Hr. Audun med en af Harme bævende Røst.

„De sige, at Audun Hagleiksson nu drager bort, men kommer aldrig mere tilbage.“

„Det skal de have loiet, og du med,“ udbrod Hr. Audun i frygtelig Opbrusning. Pilen klang fra Strængen — men det var ikke Ravnene, det var Eivind Væbner, der selv sank truffet til Jorden.

Den mørke Herre betragtede et Øieblik sin faldne Svend — derpaa saa han sig om efter Alstykesfuglene, de vare strigende fløine væk.

„Ha! ha! de ere borte — Trolddommen er brudt med ham! jeg er fri!“ raabte han med en vild latter, vendte sin Hest om, og satte i fuldt Firsprang ind paa Skovveien, saa Grenene bragede omkring ham. Da han efter et kort Ridt indhentede Skotlenderen, var han imidlertid atter bleven tilshneladende rolig, intet Spor af det Gruelige, der nylig var forefaldet, viste sig i hans klare, bestemte Træk, idet han gjenhilsede Ronald med de Ord:

„Nu, min kjære unge Ven — I har godt fundet Veien?“

„Ikke saameget jeg, som det gode Dyr, I har givet mig, Herre Jarl“, sagde den Tiltalte. „Disse Eders Fjeldheste

have jo fast menneskelig Kløgt, som det synes, og mere end menneskelig Fødsikkerhed. Og hvor smukt og friskt her er i denne Skov! — De vældige Furuflammer bære saa let de grønne Hælvinger, hvorover Stormen farer høit, medens her er saa stille som i en Kirke. Hører I den klare Fuglesang inde fra Bøskene? — Hvor sødt og listligt kvæger den efter det fæle Ravnestrøg, der forfulgte os fra Borgen.“

„Det vil nu aldrig forfølge os mere.“

„Lader os haabe det. Men hvor er Livind?“

„Sendt tilbage“, sagde Hr. Audun.

„Jeg kunde ikke udstaa hans Uglefjæs længer, jeg tror det vilde bragt os i Ulykke paa den lange Vej. Jeg har sendt ham tilbage til Borgen.“

„Det glæder mig“, var Skollenderens Svar. „Ogsaa jeg har følt mig sært trykket ved den underlige Svends Nærværelse. Men blot han ikke forraader os?“

„Han er sikret“, sagde Hr. Audun lavt. „Men“, vedblev han i en høiere og muntrere Tone, „lader os nu drive paa vore Dyr, at vi kunne naa Skælingsstolene i god Tid, vi have en lang Dagsreise fore.“

De gjorde saa, og snart forsvandt de to Ryttere i det Fjndre af Skoven.

Men ved Randen af denne, der hvor Udaaden var begaaet, laa Livind Væbner endnu som død udstrakt paa Jorden, medens hans Hest stod stille ved Siden af ham og berørte ham varsomt med Mullen, som om den vilde bringe ham Hjælp. Der var heller ingen Andre, der kunde det — fjern og nær var intet levende Væsen at se i den tidlige Morgenstund. Endelig viste sig Livstegn hos den saarede Svend — han reiste sig halvt op, støttede sig til den ene Arm, og sølte med den anden til Hjertet. Han

fik da Pilen i sin Haand — den sad løs i Ringbrynnen, han bar under sin Kofte — og som havde standset dens Kraft. — Han var ikke haardt saaret, kun bedøvet af det svære Fald.

„Morder“, mumlede han svagt, idet han hævede Pilen i sin Haand, „to Gange Morder, nu er dit Maal fuldt! — Næste Gang strige Ravnene over dit Rettersted. Du har ikke villet tro mine Varsler — du har lønnet mig for dem med det kolde Jern — nu vel — i Oslo vil man tro dem bedre, og der vil man lønne mig med Guld hint røde!“

Sjette Kapitel.

I L i b e d.

Den fri keiserlige Rigsstad Lübeck stod paa den Tid, vor Fortælling omhandler, i høieste Flor. Den var Dronningen for Hansestæderne, havde i Forening med dem lidt efter lidt bemægtiget sig al Handel i det nordlige Europas Have og Lande, og dens stolte Handelsfyrster havde allerede ofte optraadt som de nordiske Kongers Vigemænd, og med dem ført Krige og afsluttet Traktater. Forbindelsen med Norge var stor og levende, i Bergen havde Lübeckerne allerede ved sine faste Faktorer eller saakaldte „Vintersiddere“ lagt Grunden til den Koloni, eller rettere Stat i Staten, som under Navn af de Kontorste siden ved deres Anmasselser og frække Hovmod gav Anledning til saa mange Uroligheder. Allerede nu havde de i Forening med de talrige tyske Haandverkere i Bergen (de saakaldte Sutere, egentlig Stomagere) begyndt at træde selvstændigt op, nægtende at betale Tiende o. s. v., men det var dog Intet mod hvad der senere skulde komme. Kong Erik Magnusson havde tilstaaet de tyske Stæders Handlende i Norge adskillige Privilegier, og af disse

benyttede de sig snart i den Grad for at tilkrive sig næsten al Fordel og Magt paa de Indfødtets Beføstning, saa de norſke Styrende bleve opmærksomme paa Faren heraf, og Kong Haakon fandt det fornødent at indſtærpe Forbudet mod Vinterriddere, at lægge Told paa Udførsel af norſke Varer o. s. v. Dette havde juſt paa denne Tid frembragt en Spænding mellem ham og Lübeck's Borgermester og Raad, men til egentligt Brud var det endnu ikke kommet. Naar den rige Haneſtad kunde udøve en ſaadan Magt i et fremmed langt bortliggende Land, og det ikke alene i Norge, men overalt i det nordlige Europa, kan man vel vide, at Moderſtaden hjemme var prægtig og ſtolt. Paa det forholdsvis lille, af Flo-berne Trave og Wackenitz omſlydte Rum, hvor Lübeck var og er beliggende, fandtes dengang ſammentrængt Alt, hvad hin Tid kunde opbyde i Nordeuropa af Vordygthighed, Kunſtſlid, ſikkelig og verdſelig Bygningskunſt, ſolid Rigdomspragt, tydſt Civilisation. Endnu vidne hundrede Spir og Taarne af Kirker, Kioſtre, Raadhuse og offentlige Stiftelser, Ræſter af Borgerhuſe med takkede Gavl og Stenbilleder om Lübeck's fordums Storhed — næſten den hele Skal af den gamle Herlighed ſtaar tilbage, medens Livet derindenfor nu er ſorgeligt forringet.

Det er til denne Stad, ſom den var i ſin Velmagt, at vor Fortællings Gang nu fører os hen. Dog for det Førſte ikke til de Riges og Fornemmes Paladſer i Bredegaden eller omkring Raadhufet og St. Mariekirken; vi begive os en Aften i Forſommeren ſamme Aar nedad den trange og noget afſides St. Egdiegade, til henimod Kirken af ſamme Navn. Der ſtandſe vi foran et temmeligt uanſeligt Huſ, kun et Rarnapvindue bredt, i tre over hinanden ud-

ſkydende Stokvert. Det er tarveligt udſtyret, men renligt og vel vedligeholdt; foran Huſdøren ſtaar en hvid malet Bænk, og bag de ſmaa, runde, blyindfattede Vinduesruder ſees grønne Bærtier med brogede Blomſter. Vi træde gjennem Huſdøren ind i „Dieſen“, eller den i Lübeck uundgaelige Forſtue, der ſtrækker ſig gjennem hele Huſets Bredder, i nederſte Stokvert, og rigtignok ikke her, ſom i de rige Handelsherrers Boliger, er belagt med Marmorfliser og opfyldt med koſtbare Sjeldenheder fra alle Verdens Egne, men dog har blankt ſturet, ſandbeſtroet Gulv, og langs Væggen ſtore, meſſingbeſlagne Riſter. Opad den knagende Trappe naa vi nu op i den hyggelige Stue ovenpaa, hvor Huſets Eierinde og Beboerſke, den agtbare Stipper-Enke Herdeke Hennings ſidder i ſin Læneſtol ved Ønnen, og lader lyſtigt ſin Spinderot ſnurre. I det udspringende Karnaſ, der dannes af det ene brede Vindue, ſidder en ung Pige foran en ſtor Pergamentbog, hvis Blade hun er iſærd med at ſmykke med de fine Miniaturmalerier, vi endnu beundre i Manuſkripter fra hin Tid. Hun er ſelv et ſkjønt Billede, ſom hun der ſidder halvt bøiet over ſit Arbejde, omgivet af de blomſtrende Roſer og Balfaminer i Vinduet, hvorigjennem Aftenbelyſningen falder paa hendes rene, noget blege Anſigtſtræk, hendes ſjønne Hals, og hendes rige, gyldne Haar, der glat opſlagt ſammenholdes af et Solvernet. En ſimpel, men net Klædning af blaat Stof omſlutter tæ, ligefra Halsen. Hendes runde Skuldre og ſlanke, men dog fyldige Midie, bedækker halvt hendes hvide Arme og falder i rige Folder ned over hendes Fødder. Den gamle Kone i ſin ſorte Enkedragt, og med det blændende hvide Pandelin og Rindklæde om det runke, men godmodige Anſigt, be-

tragter med synligt Velbehag fra sin Krog dette stjerne Ungdomsbillede, der sidder foran hende, omflydt af Aften-solens sidste Straaler. Endelig, efter lang Tausshed, udbryder hun:

„Gretchen! — det er Skade, at kun mine gamle Dine ser dig i Aften, — du tager dig ret ud til din Fordel i denne Dragt og Stilling. Jeg ved den, der gjerne vilde have givet en Mark fuldvægtigt Guld for min Plads i denne Time.“

„Moder“ — sagde den unge Pige mildt smilende, idet en svag Rødme overgød hendes blege Kinder — „kjære Moder Herdefe, brug dog ikke saa stygge Pignelser! En der ikke vidste det bedre, kunde jo tro, du vilde sælge mig for Guld.“

„Alt Barn!“ — svarede den Gamle — „slemme Barn, hvor kan du nu foredre min Tale saaledes? Du ved jo dog fuldtvel, jeg rev hellere min egen Dieffen ud, end jeg taalte, at et ondt Die skulde hvile paa dig. Men den, jeg mener, har intet ondt Die, — nei tværtimod, han har et godt Die til dig, og et fromt Hjerte, og redelige Hensigter — at han dertil har Guld paa Ristebunden og Skibe i Soen — nu, det kan jo dog ikke skade. Det er ikke hver Dag at en Raadsherres Son beiler til en fattig Pige i din Stilling. Men du skjønner ikke paa din Lykke — Gretchen, — nei du gør ikke. Du er for haard mod den stakkels Junker Henrik — i den sidste Maaned har du jo ikke villet se ham engang, endstjondt han hver eneste Dag troligen har banket paa vor Husdør og bestedent spurgt til dig.“

„Jeg finder det rigtigst, ikke at modtage hans Hyldest, da jeg ikke kan give ham noget Gaab,“ sagde den unge Pige. „For den lübedste Patricier Henrik von Wickedede staar den fremmede, navnløse

Margrethe for lavt — eller for høit“ — lagde hun til i en stolt Tone, idet hun reittede sig op fra sit Arbeide.

„Nu“, raabte Moder Hennings — snapper du nu hen i Natten igjen, som du pleier, alt siden denne fortviolede barbenede Skotländer var her, og satte dig Griller i Hovedet om, at du skulde være sødt til noget Stort, jeg tror endog til Dronning over en Ø langt oppe mod Nordpolen, eller hvad det nu var. Tag dig iagt, mit Barn, forat hænge ved slige Eventyr, og deres Fortæller — du kan blive forstyrret deraf.“

„Du har Ret,“ hvisttede Margrethe som halvt for sig selv, „du har Ret, Moder, jeg bør ikke tænke mere paa ham eller hans Ord — Tiden, da han lovede at skulle være her tilbage med Hjælp og Visshed — er længst forløben — og han er ikke kommet. Jeg vil betragte det Alt som en Drom, som en af de gylbne, men tomme Synner, der saa ofte stige op i min Sjæl fra min Barndoms dunkle Grund. Men det er dog saa, jeg føler mig som fremmed her i Landet!“

„Fremmed!“ gjentog Skipper-Enken med Hefstighed, „du Gretchen, en Fremmed hos din Moder? For som en Moder har har jeg optaget, pleiet dig, og holdt af dig alt siden min stakkels Henning (Gud glæde hans Sjæl) bragte dig som lidet Barn med paa sit Skib fra Skotland, eller Orkenøerne, hvad jeg har hørt Landet med Rette kaldes, thi der voxer Intet, som Mennesket kan næres af, hvorfor de maa saa Korn og Alt tilfort fra dette vort velsignede Lükbeck. Orkenøerne! Det var da et deiligt Land at være Dronning over! — De maa ogsaa have en underlig Skif med deres Kongebørn, de vilde Folk deroppe, dersom du er af dem, thi, som du vel ved, fandtes du indhyllet i grove Klæder, sovende i Forrummet paa min Mands

Skib, netop den Morgen, han lettede Seil for Hjemmet, uden at Nogen kjendte dig, eller kunde sige hvorledes du var bragt ombord. Min kjære Hening, han var en god Mand, ynkedes over dig og pleiede dig saa godt han kunde paa Overreisen, og da han kom hjem til Bort, da forte han den lille, vel seksaarige Pige til mig, og sagde: „Herdefe“, sagde han, „Gud har nu sendt os, hvad vi saa længe forgjæves har bedet ham om — et Barn.“ Og vi antogte dig som Datter med Tak til Gud. Alt, din Fader skulde ikke se Konen for sin gode Gjerning, idetmindste ikke her paa Jorden. Den næste Host blev han jo borte med Skude og Alt, og Ingen har hørt til ham siden. Men min eneste Trøst i min Enkestand blev du, Gretchen, og jeg fortrede dig op langt over din Stand, og lod dig oplære i allehaande skjønne Kunster, som kun Patricierdøtre pleie at ove, thi det maa jeg sige, du var alt fra din Barndom smukkere og stoltere end nogen af dem — og nu kommer der ganske rigtigt en Raadsherrers Son og beiler til dig, men du viser ham bort, fordi en forloben Skotlander har sat dig noget galt Tøi i Hovedet. — ja du lønner mig endog med at kalde dig en Fremmed i din Moders Hus!”

„Nei Moder“ — sagde Margrethe ømt, idet hun gik hen til den gamle Bone, knælede ved hendes Side og lagde hjærtegnende sin Arm om hendes Liv, „Nei — kjæreste Moder — hos dig er jeg ikke Fremmed, hos dig er mit andet Hjem, jeg beder jo blot om at faa Lov til at blive her i Ro! — stod mig ikke ud til de fremmede Menneſter her! — thi udenfor dit Hus føler jeg mig fremmed i denne store Stad, jeg føler, jeg aldrig kan blive af deres Art, som herſte

her, — jeg talte jo ikke engang deres Sprog, da jeg kom hid.“

„Nei det gjorde du ikke,“ svarede den Gamle, nu blidgjort, „du talte et Raadervelſt, som Ingen kunde høre i — vi forstode blot du kaldte dig Margrethe; snart lærte du dog vort gode, nedertydſke Maal, og forglemt de haarde, surrende Lyd, du udstødte, da du kom hid, og som ikke lignede noget kristeligt Sprog, det jeg har hørt.“

„Det var mit Fædrelands Sprog — Moder — jeg glemte det ikke, jeg bevarede det kun taust inden i mig selv, som de utydelige Minder fra min første Barndom, fordi jeg længe Ingen fandt, hvormed jeg kunde tale det. Ja, jeg vilde maaſte dog tilſidſt have ganske glemt det, hvis jeg ikke undertiden havde hørt Somænd, der komme hid med Bergensfarerne, tale indbyrdes — jeg forstod dem, det var min Barndoms Toner! Nu bevarede jeg dem troligt — nu vidſte jeg det var Norſk, at de hoiſe Bjerger, dem jeg endnu dunkelt ſaa omgive min tidligſte Barndoms Hjem ikke var Skotlands Klipper, men det ſjerne Norges mægtige Fjelde. O, hvor underligt mit Sind drages derhen!”

„Vor Frue bevare os“ — jamrede Enken — „Norge! — Det er jo endnu hoiere oppe mod Nord end Skotland — der er jo bare Is og Sne! — og did vil du hen, — Gretchen? — thi jeg ſer det nok — du ſaar ingen Ro her — men hvad ſkal der ſaa blive af den gamle Mor Herdefe?”

„Hvad end min Skjebne vorder — kjære Moder — Vi to ſtilles ikke ad. Kalder Pligten mig herfra, ſaa følger du mig vel — nei, giv dig kun tilfreds, det kommer ikke dertil — man behøver mig ikke i mit Fædreland, og der kjender jo Ingen mig — men Gud raader for

Alt — hans Billie maa vi lyde, enten den lader os leve her i Stilheden, eller fører os ud paa stormfulde Veie. Men vær kun rolig, — det lader til, han har beredt de stille for os. — Et sige du mig kun endnu, saa ville vi aldrig mere tale om denne Sag, — da din Mand, min Pleiefader, optog mig, fandtes der da paa mig, eller i mine Klæder ikke det mindste Tegn, der kunde hjælpe til at opklare min dunkle Fødsel? — Mig bæres det dog for, at jeg ombord pleiede at lege med et gyldent Klenodie, et Kors eller deslige, der hang om min Hals? Var det ikke noget Saadant?"

„Nei mit Barn — det vil sige — ikke hvad jeg ved" — sagde den Gamle noget usikkert — „og jeg tror ikke Henning vilde have skjult det for mig. Det maa nok være en Drøm, du har havt, ligesom de mange andre om Kongeborge, hvori din Bugge skulde have staaet, om Fyrster og fornemme Fruer, der skulde have baa-ret dig paa Hænderne. Du faar nok slaa de Drømme af Hovedet og holde dig til Virkeligheden — den er da ikke saa slem endda — Gamle Mor Herdekke bærer dig jo ogsaa paa Hænderne, og hun har Hænder af Rød og Blod, og hun har ogsaa lidt Guld paa Ristebunden, at udstyre dig med, naar du glæder hende med at vælge En blandt dine mange Beilere — helst denne gode Junker Henrik!"

„Moder", bad Jomfruen — „tal ikke mere om slige Ting, lad mig pleie dig, og være hjemme hos dig, saalænge du lever; — naar du ikke er mere, saa vil nok de fromme Søstre i Johannesklostret, der altid have været saa gode mod mig, give mig et Hjem i deres Fredens Bolig."

„Naa, saa du vil i Kloster! det er mig et godt Ord," sagde den Gamle smilende. „Men det hjælper Altsam-

men ikke — du kommer dog til Slutning under en ærbar Lübecker-Hustrues Konehue, og den er bedre end manges Fyrstekrone."

„Allerbedst er dog den himmelske Krone," sagde Margrethe med mildt Alvor, idet hun reiste sig. „Hører du Moder, det ringer alt længe til Messen fra Kirken histover. Jeg vil gaa derhen at bede Gud om Fred for de urolige Tanker, denne Samtale har vakt. Følger du med, Moder?"

„Nei", sagde Enken — „jeg er bleven saa alderet, mine gamle Ben ville ikke bære mig i Aften. Gaa du kun, mit Barn, og bed du ogsaa to Rosenkrandsen for mig — din Vøn er vist kraftigere end min. Men tag dig vel iagt paa Gaden, og husk at være her tilbage inden Mørket falder paa."

„Det skal jeg Moder, vær kun rolig, — Kirkegang er jo fredet Gang," — svarede Margrethe, der imidlertid havde lagt over sit Haar et tæt hvidt Slør, som fra alle Sider saldt langt ned over hendes Klædning, og skjulte næsten ganske hendes Ansigt og hele Figur, saa hun, med den sorte sløielsbundne Bonnebrog og Rosenkrandsen i Haanden allerede nu saa ud som en Nonne. Med et „Guds Fred saalænge" — kyskede hun Pleiemoderen paa Panden, og forlod Bærelset med sagte, men lette Fjed.

Mor Herdekke blev siddende igjen i sin Lænestol, og rokkede frem og tilbage med Hovedet, idet hun mumlede for sig selv: — „Dette Kors — at hun nu ogsaa skulde huske paa det — men hun er indrer kun altfor Meget, kun altfor Meget, hun bliver mig snart for mægtig — ja, ja — Henning sagde det nok — det kommer der af, naar et Gjøg-
Eg optages i et Spurverede. — Men nu kan jeg ikke give Slip paa hende —

nei, det vilde blive min Død — Korsset maa bort — imorgen vil jeg lade det omsmelte, at hun ikke skal finde det." — Hermed stod hun mojsomt op — samlede i et stort Nøgleknippe, hun bar ved

sit Belte, gik saa hen til et i Vægpane-lingen skjult Skab, aabnede det, krammede længe i en Stuffe og udtog deraf en blinkende Gjenstand, som hun gjemte under sit Halsstørklæde. (Mere.)

En Forbryderklub i London.

Et eiendommeligt Forsøg paa at lære de lavere Klasses Liv og Tænkemaade at kjende er i den forløbne Vinter foretaget i London, og det paa en ægte engelsk-praktisk Maade, hvorom en Artikel i det nye konservative engelske Maanedsskrift National Review giver Oplysning. Artikelens Forfatter, Mr. H. C. Hoare, skriver, at han ønskede at gjøre Bekjendtskab med det store Samfund, fra hvilket Forbrydere af den voldsomme Art komme, med de Folk, der ikke gaa i Kirke, ikke sætte sine Penge i Sparekassen eller i Forsorgelsesanstalter, og som ikke besøge working men's institutes, som ikke besøge Museerne, som ikke interesserer sig for Politik, som ikke have noget Hjem og ikke ere repræsenterede i Parlamentet. Mr. Hoare besluttede forat opnaa sin Hensigt at bosætte sig midt iblandt dette Slags Folk, og altsaa udvandre fra Londons West-End til dens East-End. Her fandt han snart en Gade, der syntes ham at passe for Diemedet. Han var kun gaaet to Gange igjennem den, og blev den ene Gang, da han gik ind i den, advaret af en Politibetjent om, „at han skulde se sig vel for“, hvad han gjorde, og den anden Gang, da han gik ud af den, tilraadede en Mand ham: „ikke at komme der igjen.“ Efter disse venstfabelige Raad og Gadens hele Udseende mente Mr. Hoare, at han havde fundet, hvad han

søgte. Gaden er efter hans Beskrivelse mellem 400 og 500 Alen lang, men saa snever, at kun en Vogn ad Gangen kan passere den. Den er stiden, slet brolagt og slet belyst. Husene i den ere smudsige og forfaldne, med Undtagelse af nogle saa, der ere indregistrerede som Logihuse og rumme fra 10 til 100 Senge, hvor man kan saa Logi for 4 Pence (1: 30 Ore) om Natten. I Følge med en Mand fra Nabolaget, der var kjendt med Gaden, begav Mr. Hoare sig nu for tredie Gang ind i den. Han agtede nemlig at leie en af disse Logihuse og vilde derfor henvende sig til en Mand, som eiede 10 eller 12 Logihuse i Gaden. Det var en udannet Person, der havde begyndt som Østershandler paa Gaden, men som desuagtet havde samlet sig en stor Formue. Han var saa uoplyst, at han ikke kunde skrive sit Navn paa Leiekontrakten, men tegnede som Bmærke et Kors. Man traf ham Kl. 10 om Aftenen lænet op til en Dorstolpe, medens han holdt Die med to Mænd, der arbeidede for ham for 2 Shillings om Dagen; de havde arbejdet fra Kl. 6 om Morgen, og de skulde ikke have Fyr-aften for Kl. 12 om Natten. Verten, Mr. B., var ligesaa frygtet som hadet i Gaden; men hans personlige Styrke og noie Kjendskab til Gadens Beboere gjorde, at han aldrig havde været Gjenstand for Overfald eller Indbrud, skjønt

han i mange Aar havde boet i Gaden. Man fortalte om ham, at han undertiden morede sig med at gaa ind i et Logihus og kaste en Haandfuld Guldstykker paa Bordet, idet han spurgte, om Nogen turde vove at røre ved et eneste. Som Exempel paa hans Mistænksomhed anføres ogsaa, at han næsten aldrig benyttede Lægehjælp, uagtet han ofte var syg og meget angst for at dø.

Man forklarede nu Hr. B. Anledningen til Besøget, og han viste derpaa Mr. Hoare og dennes Lebsagere et af sine Logihuse, hvilket Mr. Hoare fort efter leiede af ham. Da alle „indskrevne Logihuse“ i denne Del af London ligne hberandre, kan en Beskrivelse af dette betragtes som typisk. Efter at Besøgende vare komne ind ad Hoveddøren, fandt de lige overfor sig et lidet Afslutte med et Vindue for; her sidder Bestyreren og indsamler sine 4 Pence for Logiet, og her gjemmer han den Mad, som han sælger til de Logerende. Man kom derefter gjennem den næste Dør og ind i et „Kjotten“ af Middelstørrelse, hvor et Snæs Mænd og Kvinder stod eller sad paa Træbænke omkring Ilden. En mægtig Røkesild og et flammende Gasblæs kastede en vis Hygge hen over Bærelset, trods dets skidne, kaltede Bægge. Rundt om i Bærelset stod Træbænke og Træborde; paa Kaminen stod nogle Thepotter af Tin, nogle plumpe Fade, Kopper og Tallerkener til de Logerendes frie Afbenyttelse. I Kjelderen fandtes Basteriet og Røkesoplaget. Paa første Sal var der et Bærelse til Bestyreren og Sengesteder for Gifte, ovenover var der en Sovesal for ugifte Mandfolk, der rummede 16 Senge. Til et Sengested hører Halmfæt og Madras, 3 Lagener, 3 Tæpper og 1 Pude, som altsammen er mærket med Ordene: „Stjålet fra B.“ eller

hvad nu Logihusets Eier heder. Sovesalen for de Gifte var affilt med Bord i særlige Afdelinger for hvert Par, saaledes at Skillevæggen var omtrent 7 Fod høi og der kun var 1 Fod mellem Postet og det øverste af Skillevæggen. Der bliver fort streng Kontrol med, at Loven om Logihuse bliver overholdt, og Logihusinspektøren indfinder sig ofte om Natten for at paase, at Reglementet ikke bliver overtraadt. Af og til saa Logihusene ogsaa Besøg af Opdagelsespolitiet, der se sig om efter en eller anden gammel Bekjendt. Det er i saa Fald sjældent, at der bliver ydet Modstand. Hvis den Anholdtes Benner vaagne ved Varmen eller ved, at Opdagelsesbetjentens Lygte skinner dem i Ansigtet, saa sige de Farvel til sin Kamerat og anmode ham om at besøge dem, naar han slipper ud, og saa vende de sig om paa Siden for maaste at drømme om, naar deres Tur kommer. En Uge senere var Leiekontrakten i Ordey, men inden Mr. Hoare kunde flytte ind, maatte Huset gøres istand. Skillerummene paa første Sal bleve revne ned, Bæggene bleve hvidtede, og der blev foretaget en høist nødvendig Hovedrengjøring.

En ung Irlander, som Mr. Hoare havde gjort Bekjendtskab med og saa at sige frelst fra Hungersnød eller Død, blev ansat som Bestyrer. Han nærede den mest levende Taknemmelighed til sin Redningsmand, som derfor i ham fandt en tro og hengiven Tjener. Men til det særlige Brug, som Mr. Hoare vilde gjøre af Huset, behøvede han en Funktionær endnu — en „Udsnider.“ Her til valgte han den Mand, der havde været Bestyrer af Huset, da det havde været Logihus. Det var en i Gaden velbekjendt Personlighed, der var frygtet for sin Styrke, men tillige ret afholdt. Det var en stor, plump, godmodig Fyr,

der hndede en god Historie, og ikke var grovere i sin Mund end alle Andre i Gaden, og som endelig ikke blev kratilst, naar han blev druffen. Han blev i høieste Grad forbauset, da Mr. Hoare udviklede sin Plan for ham. Huset skulde nemlig hver Aften fra 8 til 12 staa aaben for Enhver, der vilde komme derind. Stuen skulde anvendes til Læseværelse, den 1ste Sal til Kort- eller andre Slags Spil, og det øverste Værelse skulde bruges til at høre eller danse i eller hvidsomhelst Gæsterne kunde falde paa. Der skulde ikke være nogen somhelst Regler, og Folk kunde høre sig ad, som de havde Lyst til. Mr. Hoares Mening, som han dog ikke forklarede „Udsnideren“, var efterhaanden at vænne Folk til at komme der, og saa senere søge at indføre nogle faa Regler mod plumt Sprog, Vold og Spil. „Udsniderens“ Forbauselse kulminerede, da Mr. Hoare fortalte ham, at han vilde jøve i den Andens forrige Soveværelse, og han vedblev i nogen Tid at tro, at hans nye Husbond spogte med ham. Han forudsagde, at Mr. Hoare vilde blive syg af den daarlige Luft og Fugtighed; da denne viste ham de Forandringer, der vare foretagne ved Leiligheden, indrømmede han, at man nok kunde bo der uden at blive syg, men tilføiede, at han vilde „tage Gift paa“ at „Fyrene“ brød ind, og tog Alt med. Han havde den Tilfredsstillelse, at denne Spaadom 2 Gange gik i Opfyldelse.

Da Huset var istand, bestilte Mr. Hoare de fornødne Møbler til sig selv og Bestyreren, samt til Forsamlingsværelserne Vorde og Bænke, Alt af den simpleste Art. Han kjøbte desuden nogle Spil Kort, Domino, og anstafede sig Aviser. Derpaa gik han om i alle Logihusene og forklarede sin Hensigt; han sagde, at det forrige Logihus vilde

blive aabnet næste Aften, og derefter være aabent hver Aften fra Kl. 8 til 12 som en fri og fornoielig Klub, at der vilde være Spil og Aviser, at de kunde lade og gjøre, som om de vare hjemme, samt at der Intet var at betale. Meddelelsen blev i de mindre Logihuse modtaget med Egeghbighed, i de større med Bifald. Mr. Hoare nærede dog nogen Tvivl om, at de vilde komme, men „Udsnideren“, som kjendte sine Folk, vidste bedre Bested; „de komme nok, Mester“, sagde han. Næste Aften var Alt i Orden, og Mr. Hoare ventede i en nervøs Spænding paa, at Kloffen skulde blive 8 paa de nærliggende Kirketaarne. Da han saa ud af Vinduet, opdagede han, at der allerede havde samlet sig en stor Skare udenfor, og da Dørene bleve aabnede, strømmede den ind. Det var tydeligt, at det var det rette Slags Menneſter, der kom ind, forsaavidt havde Mr. Hoare havt Geld med sig, han havde naaet Samfundets allerlaveste Lag. Da den første Forlegenhed var tilende, og de havde seet sig om i Huset, sluttede de sig sammen i Spillepartier, læste Aviserne, røg Tobak og diskuterede. Kl. 8½ var der 150 Menneſter i Værelserne, og i Løbet af Aftenen havde omtrent 500 seet ind. Det var imidlertid vanskeligt at angive Antallet, da en stor Del gik og kom, naar de i Vertshuset tæt ved havde faaet sig et Glas. „Udsnideren“ var hele Tiden tilstede, men der var ikke Brug for ham i den Egenſkab; den eneste Del han tog i Aftenens Virksomhed, var saa ofte han kunde komme til det, at udtale sin Forundring til Mr. Hoare over dennes efter „Udsniderens“ Mening høist mærkbare Opførelse. Forøvrigt holdt han Gang i det Hele ved engang imellem at raabe med en tykmalet kraftig Stemme: „La' rulle, gjør som I har Lyst til!“

hvorpaa han gjerne sluttede med: „Naa, det er det grinagtigste Ballade, jeg nogenfinde har været med paa.“ Mod Slutningen af Aftenen spurgte Mr. Hoare ham, om han troede, der vilde komme ligesaa mange den næste Aften. „Jeg vil tage Gift paa, at det vil være befjendt hele London over i Morgen. Der vil komme mange Flere imorgen Aften.“ Da Kloffen slog tolv, raabte han: „Tiden er omme, Kamerater!“, og i saa Minuter var Alle ude. Da Døren var lukket, spurgte „Udsnideren“ sin Husbond om, hvad han syntes om sine Gæster, og denne erklærede da, at de forekom ham at være nette, pene Folk, hvorhos han navnlig omtalte en Mand som særlig respektabel. „Pene, ja vist er de pene“, bemærkede Udsnideren med et færegent Eftertryk. „Den Mand, De talte med, var den værste af hele Banden. Jeg tor holde paa, at han har tilbragt over 20 Aar af sit Liv paa Steder, hvor han ikke har havt Noget at betale for sit Logi. Nu have nogle af dem lagt Raad op om, hvorledes de skulle komme ind i Deres Værelse.“ Mr. Hoare mente, at de ikke vilde komme der, saalænge han var i sit Værelse. „Det skal De ikke stole for meget paa“, svarede han. „Thi ser De, de indse, at de maa skynde sig, ellers kommer Andre dem i Fortjebot og tager hele Bunken.“ Efter denne Spaadom begav Mr. Hoare sig for første Gang op i sit Soveværelse i Forbrydergaden.

Vi forlod Mr. Hoare, da han gik ind i sit Soveværelse for for første Gang at sove i Forbrydergaden. Det blev ikke nogen hyggelig Nat for ham. Hans Værelse laa i Stueetagen, og fra det af kunde han høre Støien i Nabohuset — et Logihus. Soveværelset vendte ud mod Gaarden, og der var her kun en lav Mur mellem hans Eiendom og den

næste Gaard, saa at han kunde se lige ind i Logihusets „Kjokken.“ Da dette var temmelig mangelfuldt med Hensyn til Binduesruder, saa havde Lyden af Nattepektaklet saameget mindre Vanskelighed ved at naa over til vor Filantrop, som han tilmed maatte have sit eget Bindue aabent paa Grund af Kuløs fra hans Kamin. Det vilde derfor ikke have været vanskeligt at komme ind til ham, og han havde i saa Fald ikke nogen Revolver til at modtage de ubudne Gæster med, men kun en Veste Svovlstikker til at tænde Lys med. Han stode paa, at Jngen vilde kunne komme ind, uden at han hørte det, og han mente i saa Fald, at hans Veltalenhed vilde afholde de „pene og nette“ Fyre, der havde været hans Gæster om Aftenen, fra at bringe deres Theorier om Mit og Dit til praktisk Udførelse. Man vil se, at Mr. Hoare var lidt mere idealistisk, end en Engländer pleier at være. Hele Natten igjennem hørte han Folk komme og gaa og blev forstyrret af deres lydelige Latter eller dæmpede Samtaler. Efter et Par Natters Forløb sov han ligesaa sødt som før i sin Seng i West-End, men af og til blev dog hans Sovn forstyrret. Snart lod der rædselsfulde Skrig og Raab om Mord, og snart blev han vækket ved Slagsmaal i Kjokkenet ved Siden af.

I Begyndelsen var Fortælleren i det Hele taget forbauset over Folkenes gode Manerer; der var i Almindelighed ikke Noget i deres Ydre, som røbede den Karakter, de i Virkeligheden var i Besiddelse af. Det var, som om Forbrydelsen satte sit Præg paa visse Folk, men ikke paa andre. Nogle vare ikke til at tage feil af; de saa aldrig En lige i Ansigtet og deltog aldrig i nogen hjertelig Latter. Frygt syntes altid at ruge over dem. Andre, hvis Forbrydelsesliste var lige

saa stor, syntes ikke at befinde sig en Smule slettere for det, og naar de havde faaet ordentlige Klæder paa, vilde de kunne have passeret for ordentlige Arbeidere. En af det Slags Folk kom efter et Foredrag om Udvandring til Amerika hen til Mr. Hoare og spurgte, om han troede, at Foredragsholderen vilde hjælpe ham til at komme over til Amerika? Spørgeren var kun syv og tredive Aar gammel, men han havde tilbragt over tyve Aar af sit Liv i Fængsel. Han sagde, at han var led og kjed af det Liv, han havde ført, men at han godt vidste, at medmindre han blev sendt ud af Landet, vilde han blive puttet i Gullet igjen. Han sagde, at han var saa godt kjendt af Politiet, at han var vis paa at blive arresteret, saafremt der blev begaaet et Røveri i Nærheden af det Sted, hvor han befandt sig. Udsigten til en ny Straffetid paa syv Aar stod bestandig for ham, saa at han næsten var hange for at gaa ud. Denne hans Frygt smittede i den Grad Mr. Hoare, der havde besluttet at tage sig af ham, at han næsten ikke turde lade ham ude af Syne, før han var reist. Da han kjørte ham til Stationen, hvorfra han skulde afgaa til Liverpool, indtraf en ret morsom liden Tildragelse. „Ser De den høie, velklædte Mand med Stof og Vognet og som kommer her henimod, rørende paa en Cigar?“ spurgte Emigranten. „Det er „lange Charley“, jeg saa ham sidst i Forbedringshuset.“ I samme Dieblis mødtes Charleys og Emigrantens Blik. Som ved en Trolddom var i et Nu den flotte Kavaler forvandlet til en lussende Forbryder. „Lange Charley“ var det sidste bekjendte Ansigt, som Emigranten saa i London. Mr. Hoare fik siden et Brev fra ham fra Kanada, hvori han fortalte, at han havde faaet godt Arbeide, men at der var til-

stodt ham et Uheld, hvorfor han bad om et Laan paa ti Dollars. Han sendte Hilsener til Bestyreren og „Kameraterne“ i Klubben. Disse vare alle glade ved at høre, at det gik ham godt, men vare ogsaa alle enige i, at det var nødvendigt, at han var kommen ud af Landet, da han ellers var kommen i Fængsel, hvad enten han fortsente det, eller ikke.

Under sine Samtaler med Klubgjæsterne var Mr. Hoare ofte i Forlegenhed med at forstaa dem, og blev ofte overrasket ved en munter latter fra deres Side, naar han slet ikke havde haft i Sinde at være morsom. Sagen var, at de ofte brugte Ord, som han ikke kjendte, medens de paa den anden Side lagde en helt anden Betydning i hans Ord, end den sædvanlige. Naturligvis forløb ikke hver Aften aldeles rolig. Undertiden kom nogle drukne Kvinder ind, og der var altid Folk nok til at smide dem ud. Undertiden kom en Mand drukken ind, og saa flød der gjerne lidt Blod, inden han kom ud. Mr. Hoare havde været saa ubesindig at aabne Klubben i Juleugen. To Mænd, „Onions“ og „Yorkshire“, de fleste Mænd i Klubben bleve nemlig faldte ved sine Apenavne — udsøgte da en privat Misforstaaelse, som endte med, at „Onions“, der var den angribende Part, blev kastet paa Døren. Han kom snart efter tilbage med 3 Kamerater, og oversaldt „Yorkshire“, som da sad og spillede Kort; der opstod en vild Kamp, som endte med, at Borde og Bænke bleve væltede og Vinduerne slaaede ud, saa at man maatte hente Politiet for at saa Orden bragt tilbage.

At tilkalde Politiet er forresten den sidste Udvei, man griber til i dette Kvarters, hvor ellers Regelen er, at Enhver klarer for sig selv. De fleste af Klubgjæsterne havde noget Arbeide, men mest af det tilfældige Slags, snart ved Hav-

nen, snart ved Fisketorvet, snart som Rjedelsfliskere, og undertiden udøvede de Tiggerprofessionen. De tog sjældent sin Tilflugt til Røveri, undtagen naar de ingen Penge havde. Naar de saaledes ikke havde Penge Lørdagsten, trængte de jo til nogle forat hjælpe dem over Søndagen, og da de om Lørdagen havde temmelig let ved at faa fat i en Arbejders Penge, naar han gif hjem fra Bertshuset, var det den Aften, at der blev begaaet de fleste Overfald. Mr. Hoare lod sin Bestyrer i fire Lørdagsaftener itræk mellem 12 og 1 holde Udkik fra Vinduet i øverste Etage, og han sagde, at han i de 4 Timer havde seet, at der blev begaaet 12 Røvier, gjen-nemsnitlig 3 hver Time. Nogle af dem var saa hjerteløse og raa, at han kunde have grædt af Raseri. Politiet patruljerede ikke i Gaden, men skulde have to Mænd posterede ved Enden af denne, hvilket dog ofte ikke var Tilfældet. Mr. Hoare tror selv, at han kun en Gang har været i en alvorlig Fare for at blive plyndret, medens ofte tilsyneladende fulde Folk have talt ham og sølt udenpaa hans Lemmer under Paa-skud af, at maatte støtte sig, da de ikke kunde staa paa Benene. En Mand spurgte ham rent ud, om han havde et Uhr, „for i saa Fald vil jeg have det.“ Bestyreren blev ofte uds purgt om den Sag, og han svarede med en Mandhed, at Mr. Hoare gif med et toløbet. Den ligesomme Thy var maasse den farligste Person i hele Gaden. Han havde satt et stærkt Fiendskab til Bestyreren, hvem han havde lovet, at han vilde gjøre det af med, og han havde truet med at stifte Ild paa Huset, saa at Alle vare glade, da de fik at vide, at han var arresteret og dømt til fem Aars Fængsel. Kort før han blev arresteret, indtraf en liden Begivenhed, der giver et godt Begreb om

Forholdene i den frie Klub. Thyen spillede Kort og Spillet endte med, at han slog sin Medbeiler, en liden gammelagtig Mand, i Ansigtet. Bestyreren vidste, hvad Thyen derimod var uvillende om, at den Gamle var en forhenverende Rævekæmper, og han gif derfor ind paa, at de Stridende maatte gaa op i det øverste Værelse og afgjøre Sagen. Alle ilede ovenpaa, der blev slaet en Kreds og udvalgt Sekundanter, og efter to Omgange endte Kampen paa den Maade, som Alle ønskede. Thyen havde faaet sig en saadan Behandling, at det varede en Uge, inden han kom igjen, og saa opførte han sig ordentlig. Kun en Nat var Mr. Hoare i virkelig Fare. Han kom hjem Kl. 2 om Morgenens og blev ved sin Dør indhentet af fire Personer, der aabenbart havde Dndt i Sindet, og som blev meget slaae, da Bestyreren, der havde holdt Vagt for sin Herre, i det Samme luffede Gadedøren op, saa at Mr. Hoare kunde slippe ind med et ironisk Godnat til sine Følgesvende.

Mr. Hoare klager over, at Luften i hans Hus ofte var saa forfærdelig slet, men han giver selv Forklaringen. Man tænke sig, siger han, et stort, lavt Værelse fyldt med Mennesker, af hvilke mange aldrig vaskede sig, aldrig stifte Klæder og altid skraa, hvorom Gulvet og Loftet noksom vidne; man tænke sig dertil en tvælende Tobaksrøg og uhyre Varme, og man vil da forstaa, hvorledes Luften maa blive. Mange af de Folk, der besøge Logihusene, blive odelagte af det Liv, de føre, og dø før Tiden. Først og fremst savne de tilstrækkelig Næring, dertil kommer, at de ere udsatte for Veirets Onskistelser og at de ofte faa for lidet Sovn. En rolig og stille Mand, der ofte kom i Klubben, satte sig strax hen i en Krog, hvor han faldt i Sovn uden at tale til Noget. Bestyreren af

det Logihus, hvor han boede, naar han havde Penge, fortalte Mr. Hoare, at han i en og tyve Rætter i en Maaned havde gaaet paa Gaden. Det at tilbringe Natten paa Gaden er ikke saa slemt, som det synes. En stadig Besøgende i et Logihus faar i Almindelighed Lov til at sidde ved Kaminkilden til Kl. 1, selv om han ikke kan betale Noget for Logi; derefter maa han gaa paa Gaden til Kl. 4, til hvilken Tid han igjen kan begynde at søge Arbeide. Livet i Logihusene har adskillige Behageligheder, som veie op mod Ubegagelighederne. Logihus-Manden er sin egen Herre og ikke trykket af noget Vaand. Han har ingen Giendele, undtagen hvad han bærer paa sin Krop, og naar han gaar ud om Morgenen, er der ingen Grund til, at han skulde vende tilbage til samme Logihus. Han kan søge sit Arbeide, hvor han lyfter, og gaa hen, hvor han lyfter. Er han træt, kan han blive i Sengen, er han vaad, kan han blive hjemme. Om Aftenen passiarer han med Kameraterne, og man fortæller hverandre Dagens Hændelser. Det er den „lyse“ Side af Sagen. Men naar det er knapt for Arbeide, kan han forgjæves søge efter det hele Dagen. Hans Venner, der ellers ere gavmilde nok, naar de have Penge, ere nu ligesaa ilde farne som han. Naar Natten kommer, forsøger han forgjæves at faa Bestyreren

til at give ham Kredit paa Nattelogi; han faar Afslag og mulig en Tilfjendegivelse af, at han nu har siddet ved Alden saa ofte gratis, at der ogsaa maa sættes en Stopper for det. Nu maa Staklen gaa paa Gaderne, sidde i Porte eller lægge sig i en eller anden Krog og saa begynde sin Sogen efter Arbeide Kl. 4. Maaſte kan han nu, vaad og sulten, forgjæves søge efter Arbeide hele Dagen. Saa kommer den næste Nat; han vil da henvende sig til Fattighuset, hvis han ikke er for stolt dertil, men de fleste gjøre det ikke. Saa bliver der Forbrydelsen tilbage; træt og fortvilet begaar han et Røveri, han er ikke vant til det, bærer sig klobset ad og kommer i Hænderne paa Justitsen. Naar Tiderne derimod ere gode, er han „fuldstændig lykkelig.“ Er han ved god Helbred, saa morer han sig over Stoiien, Druffenstaben og Slagsmaalet i et Logihus. Han tænker ikke paa „at reise sig“, men er tilfreds, som han er. Han trænger ikke til at være ene, han er jo aldrig ene, og „Selvtab dræber Befymringerne“, siger man.

Med dette Billede af Livet i et Logihus slutter Forfatteren, men han stiller os i Udsigt, at han yderligere vil bearbejde det Materiale, som hans Erfaringer i Forbryderklubben har skaffet ham i det Liv, som føres i de laveste Samfundsklasser. („Mgbl.)

Bog anmeldelser.

Nogle Tanker til Eftertante, udgivne i Anledning af Dr. Martin Luthers 400-aarige Fødselsdag. Af M. Fr. Wiese. 92 Sider stort Kvartformat; Pris heftet 30 Cents, i Partier sædvanlig Rabat. Adresse: J. L. Lee, Decorah, Iowa.

Bogen bestaar væsentlig af Citater fra Luthers Skrifter, gaaende ud paa at advare mod den Afvei at forglemme den hellige Skrift over Lærefædrene;

„min Tro skal ingen anden Grund have end Guds Ord.“ Udgiveren er meget vel bevandret i sin Auctor, hvilket ogsaa er noksaar rimeligt, da han skal høre til den vistnok ikke ret talrige Skare, som har læst alle Luthers Verker, (Leipzig-er-Udgaven, som han sees at citere, udgjør ikke mindre end 22 Foli-
anter). Bogen ledsages af en temmelig lang Trykfeilsliste, der bør eftersees, før man tager fat paa Læsningen. Der er dog ogsaa endel Trykfeil, som ikke er rettede, og heriblandt maa anmærkes, at paa Side 46 er nogle Ord udeladte; i 10de Linie nedensfra skal der staa: „for at vinde Indgang hos dem, der have Kjærlighed og Tillid“ o. s. v. Vi anbefale denne lille Bog. Disse kraftige, vækkende Tilraab fra Luther kan vi vist Allesammen have Godt af. At Skriften paa sine Steder har et polemisk Tilsnit, vil man vel ikke finde mere end naturligt i disse Tider.

Referat af Forhandlingerne i en Frikonferentse i Holden, Minnesota, mellem Nordmænd, som besejdede sig til den evang.-luth. Kirke, fra 27de Juni til 4de Juli 1883. Udgivet efter Konferentsens Anmodning af Pastorerne S. M. Krognæs og Th. Eggen. Decorah, Iowa. Paa Udgiverens Forlag. Trykt i den Norske Synodes Trykkeri 1883. 126 Sider stor Octav, Pris heftet 25 Cts. Adresse: J. L. Lee, Decorah, Iowa.

Denne Bog, som vist har skaffet Udgiverne et stort Arbejde og ikke liden Bekostning, anbefaler sig selv til Alle, der interessere sig for det store Fredsarbejde iblandt os. Med Hensyn til Fredsarbejdet saar man ikke være for utaalmodig; det er nødvendigt først og fremst, at man saar udtale sig og forklare sit Standpunkt, førend den endelige Freds-Kongres træder sammen.

Forstjellige Slags Notitjer.

Efter et ældre Nummer af „Dagbladet“ i Kjøbenhavn meddeles følgende: „Af det betydningsfulde Katalog over Bibliotheca Danica, der giver en systematisk Fortegnelse over den danske Litteratur fra 1482, da den første Bog blev trykt i Danmark, til 1830 efter Samlingerne i det store kgl. Bibliothek med Supplementer fra Universitetsbibliotheket og Karen Brahes Bibliothek, er 4de Hefte (2det Bind 1ste Hefte) udkommet paa den Gyldenbalske Boghandels Forlag, udgivet ligesom de foregaaende af Bibliothekar Chr. B. Bruun. De tidligere Hefter indeholde Fortegnelse over Litteraturen vedrørende Theologi (1ste Hefte), Retts- og Lægevidenskab (2det Hefte), Filosofi, Pædagogik, Statsvidenskaberne, de skønne Videnskaber og Kunster (3die Hefte); det foreliggende 4de Hefte indeholder de mathematiske, fysiske, naturhistoriske, økonomiske og tekniske Videnskaber. Heftet er 24 Ark stort foruden Rettelser og Tilføjelser til det foregaaende Bind. Størst ere Samlingerne af mathematiske (c. 400 selvstændige Skrifter), naturhistoriske (c. 600) og Verker angaaende Krigsvæsen, Søværn og Søkrigsvæsen (c. 500). Under „dansk Litteratur“ indbefattes Bøger, der

ere udgivne i Danmark med Slesvig, i Norge, Island og Kolonierne, Oversættelser af danske Verker, Verker af danske Forfattere, udgivne i Udlandet, samt fremmede Arbejder, der omhandle Danmark og danske Forhold. Den kurioseste Samling i denne Afdeling er den, der vedrører Husholdning. Den ældste „Husholdings-Kalender“ er fra 1632, den ældste Røgebog fra 1625; der findes i det Hele 23 Røgebøger, deraf en paa Vers; den ældste Tranchererbog, „den valste Forsniider“, er fra 1676. De ældste Bøger i denne Afdeling ere iøvrigt Regnebøger. De første danske ere fra 1552, den ene „Arithmetica Regnekunst, bode med Chyphret (o: Ziffer) oc regnepenningsh“ af Claus Laurigen, den anden af Herman Beyere, Borger i Kiøbenhaffn. Der findes i det Hele omtrent 120 forskellige Regnebøger, blandt hvilke Søren Matthissens fra c. 1680 og Chr. Gramers fra 1735, begge mange Gange oplagte, ere de bekendteste.“ (Vi antager, at der nu maa være udkommet flere Hefter af dette Verk, uden at vi have havt Leilighed til at se nogen Underretning derom).

— I en Brevsending fra Kjøbenhavn til „Morgenbladet“ heder det om Marmorkirken, at „Arbejderne paa Marmorkirken fortsættes med betydelig Kraft. Man har begyndt at belægge Kuppelen med Kobber, hvortil der er indkommet ret anseelige Bidrag saavel i Materiale som i Penge. I næste Aar antages det, at man kommer saavidt med Kirkens ydre Fuldførelse, at de 16 kolossale, i Zink støbte Billedstøtter, der skulle pryde Balustraden ved Kuppelen, kunne opsættes. Disse Billedstøtter skulle bestaa af bibelske Personer fra det gamle og nye Testamente, af Kirkesædne, Kirke-

lærere og Reformatorer, udførte af forskjellige herværende Billedhuggere.“

— En engelsk Fabrikant Mattins har, ifølge „Morgenbladet“, konstrueret en Symaskine, som ikke behøver at trædes; man trækker den op som et Uhr, og den kan da sy med en Hurtighed af 900 til 1000 Sting i Minutet; men Hurtigheden kan man selv bestemme, og Maskinen kan standses efter Behag. Et saadant Maskineri burde ogsaa anbringes i Husorgler og Melodeons, hvorved man vilde undgaa det Arbejde at træde Bælgene, paa samme Tid som man spiller.

— Bladet „Norden“ har (i No. 4) følgende interessante Notits om Chicagos nye Grandjury: „Medlemmerne af vor nye Grandjury bestaar ifølge de Oplysninger, som ere fremkomne i vore ledende Blade, for største Delen af „Spillere, Saloonverter, Drillebrødre, politiske Ringledere og navnløse Nulliteter.“ Der er kun to eller tre respectable Personer i hele Grandjuryen. Det er slige Mænd vort demokratiske County Board sætter til at vaage over, at ikke Lovene f. Ex. angaaende Hazardspil og Udsjæfningsstrafik trædes under Fødder.“

— Staten Jomas Kapitolium, som blev indviet Tirsdag den 15de Januar, har til Dato kostet \$2,439,019.64; man mener, at Tallet vil stige til 3 Millioner, før det bliver rigtig færdigt.

— Indvandringen til de Forenede Stater fra de betydeligste fremmede Riger angives til 560,196 Personer for '83.

— Katholikerne ere meget virksomme ogsaa for Hedningemissionen. Nylig kom „Fader“ Malo til Milwaukee med 39 Indianerbørn (Chippewaer), hvoriiblandt 27 Piger, hvilke skal sættes ind i

forstjellige katholske Opdragelsesanstalter for at opdrages til Katholiker.

— I Newport, Kentucky, døde nylig William D. Ringo, 72 Aar gammel. Da han ingen lovlige Arvinger havde, saa adopterede han før sin Død 6 forældreløse Børn i Alderen fra 3 til 7

Aar og efterlod dem sin Formue, som beløb sig til en halv Million Dollars.

— I Washington Territory skal man have opdaget rige Guldfelder, og der er paa Grund heraf stort Staaft i Spofane, Coer d'Alene og Omegn.

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

Stjernehimlen. I denne Tid — først i Februar — frembyder Stjernehimlen et meget pragtfuldt Skue, naar det er klart. Naar Klokken er 7, er det mørkt nok til, at Stjernerne træde frem med Klarhed, naar kun ikke Maanen er for stor. Mod Sydøst hæver sig den vældige Jæger Orion; han har en blank Stjerne i hver Skulder og en i hver Fod og tre paa Rød i Bæltet; han ledsages af Hundene, Sirius (den blankeste Fjrstjerne paa Himmelen) dybt nede ved Horisonten og Prokyon noget høiere oppe til Venstre paa den anden Side af Melkeveien. Til Høire for Orion, høiere oppe, sees Tyrens Billede med den rødagtige Stjerne Aldebaran i det høire Øie og Pleiaderne (3: Syvstjernen) til Høire paa Halsen. Mellem Aldebaran og Syvstjernen sees en rødagtig, temmelig stor Stjerne med en stille Glands; det er Planeten Saturnus. Lidt lavere nede til Høire staar nu (den 3die Februar) den nogle Dage gamle Maane med sine blankt skinnende Horn. Dybere nede mod Vest, i Vandmandens Tegn, staar Aftenstjernen, Venus, i straalende Glands. Maanen vil passere længere og længere mod Øst for hver Aften, allerede den 10de vil den være fuld og derefter aftage, indtil Nytt

atter kommer frem den 26de Februar. Ogsaa Venus vil vedblive at drage sig mod Øst, i April vil den sees i Tyrens Billede og den 12te i samme Maaned vil man finde den temmelig nær Saturnus; den siges da i Almanaksproget at være i Konjunction med nævnte Planet. Til Venstre for Orion, mod Øst, ser man Tvillingparret Kastor og Pollux, meget smukke og blanke Stjerner, og et Stykke under dem straalere Planeten Jupiter med en gulagtig Glands; længere til Venstre og lavere nede ser man i Krebsens matte Tegn en temmelig stor, rødagtig Stjerne; det er Planeten Mars. Under Krebsen kommer Løven op med den store rødlig Stjerne Regulus. Saa, mod Nord, har man Karlsvognen (den store Bjørn) med Vognstangen pegende vestlig ned mod Horisonten, høiere oppe til Venstre den lille Karlsvogn (den lille Bjørn) med Nordstjernen, og saa, dybt nede mod Vest, i Melkeveien ser man i Svanens Billede det skjønne nordlige Kors, og høiere oppe Cassiopeas W. Rige over vore Hoveder se vi Rudstjens Billede med den tindrende blanke Kapella. Hvis man med Pinene forlænger den Krumning, som dannes af Stangen i Karlsvognen, saa kommer man til en stor, rød Stjerne af første Størrelse;

det er *Arkturus* i Billedet *Bootes*; i samme Retning, langt længere nede, finder man den smukke Stjerne *Spica* (*Arct*) i *Fornfruens* Billede, men den kan ikke sees saa tidligt paa disse Kanter. Den klare Stjernehimmel er det mest ophøiede Syn, som den livløse Natur frembyder. „Ser op, og opløfter Ederes Hoveder; hvem gjorde alle disse Ting?“

St. Valentins Dag indtræffer den 14de Februar; den har Navn efter en romersk Præst Valentin, som Aar 270 efter Kristus led Døden for sin Kristentro. Oprindelsen til den i England og det nordlige Frankrig herskende Skik paa denne Dag at sende smaa Foræringer til dem, man har et godt Øie til, er ikke tilstrækkelig opklaret. Her i Amerika er nu dette Staaft med at sende „Valentines“ bleven næsten til bane Misbrug og Moie. Et Par Uger før Dagen kastes der ind paa Markedet ikke i Tyltevis, men i Dyltevis af græsfelig stygge og aandløse Brægebilleder, der synes at være næsten intet Andet end overanstængte Hjærners Misfostre. Herved fordærves Ungdommens Smag, og mangen Staffel fristes til fra sit hemmelige Skjul som ujsendt Valentinesender at tilføie Andre slemme Krænkelser. Den som gjør saadant, røber et slet Hjerte og en lav Tænkemaade. Vil du sende en „Valentine“, saa send en pen en, der kan fremkalde et venligt Smil paa Modtagerens Ansigt.

Fra det høie Norden. Af et Brev fra Kjøbenhavn til Morgenbladet i Kristiania hidfættes: Ved Folketællingen den 1ste Oktbr. 1880 var Indbyggertallet i Grønland noiaigtig 10,000, hvoraf 280 Europæere. De fleste Europæere, 202, havde hjemme i Sydgrønlands Inspektorat. Medens der i Tiaaret 1860—70 var en Nedgang af $\frac{1}{2}$

pCt. i hele Grønland, har den samlede Tilvæxt af Indfødt og Blandinger siden 1870 været henimod $1\frac{1}{2}$ pCt., men meget uligelig fordelt, idet Nordgrønlands Inspektorat har haft en Tilvæxt af 6 pCt., medens Sydgrønland har haft en Nedgang af 2 pCt. Forholdet mellem Mænd og Kvinder er som 1,000 til 1,154, i det Hele har Kvindesjonnets Overvegt siden 1840 været i jevn Stigen. Af Personer over 20 Aar vare af hvert 1,000 276 Mænd og 253 Kvinder ugifte, 653 Mænd og 505 Kvinder gifte, 71 Enkemænd og 242 Enker. Med Hensyn til Erhverv henhøre 444 til den kgl. Mission, 71 til de mähriske Brødres Mission, 1,103 til Handelens Betjente, 111 til Kjøpmandbrudet Ivgitut, og 8,269 vare Indfødt, der drev selvstændigt nationalt Erhverv. — Paa de dansk-vestindiske Øer var Befolkningen ved Folketællingen i 1880 33,763, hvoraf 18,430 paa St. Croix, 14,389 paa St. Thomas og 944 paa St. Jan. Befolkningen er siden 1860 aftaget med 4,468. Kvindesjonnets Overvegt var overordentlig stor, idet 18,874 vare af Kvindesjøn, 14,889 af Mandisjøn. Ægteskaberne vare forholdsvis meget faatalige, halvt saa mange som i Kongeriget.

Som det lader til, agter *Voitnant* Hovgaard atter at prøve Lykken til næste Aar ved at gjentage Expeditionen i de arktiske Farvande, idet Hr. Augustin Gamel, som det meddeltes ved det geografiske Selskabs seneste Møde, igjen vil stille ham „*Djimplina*“ til Raadighed til dette Formaal. Mark Twain siger i sine Skildringer fra *Mississippifloden*: „Hvis En eller Anden blot var saa heldig at opdage en Smule ny Flod i Landet, der ligger nær ved Nordpolen, saa vilde Europa og Amerika sikkert over Hals og Hoved sende mindst femten kostbare Expeditioner derop, en for at

undersøge Stedet, de næste fjorten for at opsoge hverandre."

Medens den danske Ostgrønlands-Expedition, der for halvandet Aar siden under Lieutenant Holm udsendtes for at undersøge Indlandsisen paa Grønlands Østkyst, ikke kan ventes tilbage for det Første, idet den endnu i Vinter vil anstille meteorologiske og magnetiske Observationer paa den sydlige Del af Vestkysten, er derimod den danske internationale meteorologiske Polarexpedition under

Ledning af Adjunkt Adam Paulsen, der affendtes omtrent samtidigt med hin, vendt tilbage hertil ombord paa det grønlandske Handelskib „Thorvaldsen.“ Alle Deltagerne ere i bedste Behold, og, som det heder, er Expeditionens Udbytte i videnskabelig Henseende meget righoldigt. Om kort Tid ville de udenlandske Expeditionsschefer træde sammen med den danske for at bearbejde det samlede Materiale."

Gaader og Opgaver.

No. 241. (Efter Tydskt.)

Jeg ingen Løgne dig fortæller
Og ikke nogen Fabel heller:
Man fordum ofte Hæner saa,
Som bar i Næbbet hårde Stene,
Hvormed de vare ikke sene
Til baade Jld og Arm at slaa.

XX.

Opløsning paa Gaaden i No. 2.

No. 239. Rande.

No. 240. A human Being.

Anm. Dette er Sfinxens Gaade, som skriver sig fra Grækerne's Oldtid. Ifølge deres Fabellære var Sfinxen et Uhyre med Menneskeansigt, Lovetrop, Dragehale o. s. v.; det opholdt sig ikke langt fra Staden Theben, plagede Enhver, som kom, med sin Gaade og kvalte dem, som ikke kunde løse den. Oedipus løste Gaaden saaledes: Det betyder et Menneske; thi dette kryber i Barndommen paa alle Fire, i Manddommen gaar det opreist paa sine to Ben, og i Alderdommen støtter det sig paa en Stav. Han dræbte nu Sfinxen og blev til Belønning herfor Konge i Theben. Det fortjener at bemærkes, at Sfinxens frygtelige Uhyre var bleven sendt Thebanerne til Straf, fordi de havde indført Dionysos- eller Bakkusdyrkelsen i sin Stad. Der er meget god Mening i dette; thi Bakkus myrder alle dem, han faar Greb i, saafremt de ikke for Alvor sandse sig paa sin ædle Menneske-Bestemmelse (?: løse Gaaden) og saaledes undsky Uhyrets kvalende Dmsavnelser.

 Fortællingen „De to Søstre“ er udsolgt.

Indhold: Et Ophold i Peking. — Paa Nordsjøen (Digte). — Pigen fra Norge. — En Forbryderklub i London. — Boganmeldelse. — Forstjellige Slags Notitser. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader og Opgaver.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

29de Februar 1884.

4de Hefte.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. Munch.)

(Fortsættelse.)

Syvende Kapitel.

Bergensfarer-Kapellet.

Da Jomfru Margrethe var traadt udenfor sin Pleiemoders Husdør, forat gaa i Aftenmessén, skraanede hun ikke over til St. Egidii Kirke, men fulgte Gadens Løb opad did, hvor den munder ud i den anseelige Plads, kaldet „der Klingenberg“, boiede saa af langs „Futtermarkt“, forbi det prægtige, men mørke og synderligt byggede Raadhus, til den ganste i Nærheden deraf beliggende St. Maria Kirke. Denne Lübecks største og fornemste Kirke, hvis vældige Teglstens-Mure endnu staa næsten urørte af Tidens Tand, og hvis stehoie, slanke Tvillingtaarne endnu langveisfra i den flade Egn ere et Stadens Mærke, var dengang just efter en stor Ildbrand paanyt opført og herligere end for udsmykket med al den Pragt, der ene kunde opbydes af Hanse-Dronningens rigeste Raads-herreflægter og Handels-Kompagnier, hvorefter de fleste her havde deres Ka-

peller, Gravsteder, og Baabenstjølde. Gjennem en Sidedør traadte Margrethe ind under de hoie, mægtige Hvalvinger, hvis Pillarer i tredobbelt Råd (et bredt Midtskib og tvende Sideskibe) strakte sig hen mod det Fjerne, som en uhyre, dæmpende Skov af ranke Bogestammer. Dæmpede, som under disses grønne Lovtag, faldt Aften solens Straaler gjennem de brogetmalede Kirke-Vinduer, og udbredte i de lange Hvalvingers Slagskygger den halvdunkle Lyshning, der er egen for saadanne Templer, og som i Forening med Virakduften og de enkelte, løsrevne Toner fra et Orgel, eller en fjern Koralfang, saa mægtigt bidrager til at stemme den Indtrædendes Sind til mystisk Andagt. Den unge Pige solte sig ogsaa optaget i denne hellige Stemning, da hun med boiet Hoved skred hen mellem de billedklædte Pillarer og under de hoie, dunkle Hvalvinger, hvorfra sonderrevne, støvede Faner og Standarter (Trophæer fra Lübeckernes Krige) nedhang, vistende og ligesom hvi-

stende om al jordist Hæders Forgængelighed. Kirken var sparsomt besøgt denne Aften, kun oppe omkring Høialteret, hvor der holdtes Messe, havde der forsamlet sig en liden Kreds af Andægtige, der dog næsten forsvandt i det uhyre Rum. Margrethe sluttede sig ikke til dem, hun vandrede med hymnig Reien Høialteret forbi og nedad Skibet til Kirkens nordre Ende, hvor, under det store Orgel, befandt sig et særstilt ved et Jerngitter aflukket Kapel. Dette var det saakaldte Bergensfarer-Kapel, stiftet af de Lübecker-Kjøbmænd, der handlede paa Bergen i Norge, og derfor indviet til dette Lands Skytspatron, den hellige Kong Olaf. Dennes legemsstore Billede sad udhugget i Sten paa et Jodstykke foran den ene af Pillarerne, ved Indgangen til Kapellet. Inde i dette over Alteret var opstillet en prægtig guld- den Altertavle i to Fløie, hvorpaa kunstrigt var fremstillet hin samme norske Helgens Bedrifter og Martyrdød. Foran dette Alterbillede nedhang fra Hvælvingen en altid brændende Lampe, og omkring paa Muren saaes en Mængde Botivtabler og Taffegaver fra Søfarende og Andre, Norske og Tydske, der ved St. Olafs Forbon troede sig frelst fra en eller anden Fare, eller tilbødte usædvanlig Lykke og Vinding ved Bergenshandelen*).

Til dette Kapel valsefarte Jomfru Margrethe ofte, og holdt der gjerne sin Andagt. Det var, som om hun der sølte sig omsvøvet af sine Barndoms-erindrings kjære Stikfæls, som om hun der sortes sit tabte Fædreland nærmere. Ogsaa denne Aften knælede hun da paa Trinene foran Alteret, og hen-

sant i ivrig Bøn om Fred for sine urolige Fortidsminder og Fremtidsdrømme, om Styrke til at bære Landsflygtighedens hymnige Raar, hvis saa skulde vorde. Dybt paa Bunden af hendes Sjæl rørte sig vel og en stille Bøn om Gjenkynnet af en savnet Ven, — af en ung, livsfuld Stikfæls, der skulde vende tilbage med Kjærlighed, med Haab, med gode Tiden-der fra Fædrelandet. Men skamsfuld over sig selv, trængte hun dette halv ufrivillige Ønske tilbage, bad saameget ivrigere om Forsagelsens Fred, og løstede med brændende Ansigt sit Blik op mod det Høie. Endelig stod hun op og saa sig om — der var Ingen uden hende i Kapellet, men udenfor dette, lænet til Jerngitteret, stod en ung Mand i simpel Reisedragt, og betragtede hende med flammende Blik. Hun skulde kjende disse dunkle, kjærlighedsfulde Øine, dette kjække, ungdommelige Hoved med de sorte Lokker — ja, det var ham, det var Skotlænderen, som dog havde holdt sit Øste, som dog var kommet tilbage.

I et Nu laa han for hendes Fødder, greb hendes Haand og kysede den med de Ord: „Gid Margrethe, Skotlands Dronning, Arving til Norge!“

Den unge Pige veg forvirret tilbage, trak sin Haand til sig og udbrød: „Er. Ronald! — Er det virkelig Eder? — For Guds Skyld, betænk dog, hvor vi ere!“

„Vi ere paa rette Sted“ — vedblev denne, idet han reiste sig — „jeg er glad over, at det blev mig forundt at bringe Eder denne første Hilsen. Jeg vidste vel, at jeg maatte finde Eder her — høie Jomfru — nei, gjør ikke Mine til at gaa — jeg har Meget at sige Eder, og det kan bedst ske i dette affides Kapel.“

Næsten uvilkaarligt lod Margrethe sig føre til Sæde paa Jodstykket af St. Olafs Stenbillede, medens Skotlænderen

*) Dette Bergensfarer-Kapel fandtes endnu mod Slutningen af forrige Aarhundrede som her beskrevet.

blev staaende ved hendes Side i en ærbødigt Stilling. „Unge Fremmede“, sagde hun derpaa, „jeg burde vist ikke høre Eder — men jeg maa dog alligevel. Jeg havde næsten opgivet at se Eder igjen, og det havde maaske været det bedste for os begge, om saa var steet, siden I endnu medbringer Eders uro-vækkende Drømme om min Fødsel og min Fremtid.“

„I har tvivlet paa at jeg vilde komme tilbage, min høie Dame? — Saa maa I have troet mig død, thi I ved forvel, at jeg kun lever for Eder, for Eders store Sag og for mit Fædrelands Befrielse, som dermed falder sammen. Og Gud være lovet, dette Liv er nu blevet rigere, mere haabfuldt, mere fremtidslyst, end nogensinde før. Det er ikke mere Drømme, tomme Luftplaner, det er Visshed, det er mægtig Bistand jeg bringer med fra Eders kongelige Faders Land.“

„Hvorledes? — I har virkelig været i Norge — i min Barndoms herlige Land, I har seet mine stolte Fjelde, — I har maaske fundet min Slægt! — saa sig — erindre de endnu der den stakkels Margrethe, tror man det muligt, at hun endnu kan leve?“

„I den kongelige Hilsen, jeg bragte Eder, ligger Svaret paa dette Spørgsmaal, høie Jomfru! — Ja, jeg har seet Eders stjerne Fædreland, — et værdigt Søsterland til Eders Moders Rige, — jeg har trængt dybt ind i dets underlige Fjorde og stille Dale — jeg har bragt Budskabet om, at Kong Eriks Datter endnu lever, til hendes Slægt der, og man har troet mig — ja, en vældig Jarl af denne Slægt, en rig og mægtig Herre, en gammel Ven af Eders Fader, og den øverste af hans fordums Raadgivere — han selv fulgte mig hid for at se sin kongelige Vens og Slægtninges

dødtroede Datter, og saa føre hende tilbage til hendes Fædrenerige, hjælpe hende til at gjenvinde den Fædrenerve, hun saa skammelig er bedraget for!“

„Fr. Ronald“, udbød den unge Pige i stærkt Spænding, „Ronald Glenorrrin — hvad er det, I siger? — O, frist mig ikke med et daarligt Haab! — En Frænde — den forladte Margrethe skulde eie en Frænde — og han kommer hid for hendes Skyld — kommer over Havet langt fra Norge for min Skyld! — En Slægtning! — En Ven af min Fader! og I siger, han er fulgt med Eder? — Hvor er han da? — Hvi nøler han? — O, før mig til ham!“

„Snart“, svarede Ronald med undertrykt Bevægelse, „meget snart, ædle Dame, vil I saa se Eders Frænde og fremtidige Beskytter, den mægtige Fr. Audun Hugleikssøn, Jarl til Hegranæs! — Han er taget ind hos sin Gjesteven, ingen Ringere end Lübeds første Borgermester, Hr. Hans von Runesse, hos hvem han i Aften pleier Hvile efter den lange Soreise. Imorgen tidlig vil han fremstille sig for Eder. Jeg troede imidlertid først at burde opsøge Eder, forat berede Eder paa, hvad der skal komme, forat bringe Eder den første Hilsen fra Fædrelandet. Tilgiv mig, om jeg derved ogsaa tænkte paa, denne Aften at forskaffe mig en sidste fortrolig Samtale med Eder, en sidste! — thi naar I imorgen af Eders høie og rige Slægtning er anerkjendt og optaget som Kong Eriks Datter af Norge, da vil den fattige stotske Ridder ikke mere kunne vove sig i Eders Nærhed — da trænger I ikke længer til Ronald Glenorrrins Hjælp!“

„Saa dog ikke saa, kjære Fr. Ronald“, bad Margrethe. „Vil I da selv ghyde Maluridraaben i det Haabets Bæger, I nys har bragt mig! — Nei, det kan

J ikke nænne. J kan ikke tvivle paa, at hvad der end sker med Margrethe, hvilke Slægtninger, hvilke Venner hun end maatte finde — Konger eller Betlere — altid vil hun dog sætte først blandt dem den ædle skotske Ungerhvend, der først troede paa hendes Navn og Ret, der bragte hende de første Hilsner fra Skotlands Dale, som og nu fra Norges! — Gud selv har opvakt Eder til Pigen fra Norges Ridder. Hvad var hun, hvad vidste hun om sig selv, uden Eders Hjælp? — Ad forunderlige Veie har Gud ladet Eder finde og følge min dunkle Stjebnes Spor, lige hid til min Pleiemoders Bolig, hvor jeg levede ukjendt endog for mig selv, drømmende om min Barndoms store Indtryk, uden selv at kunne forklare mig dem, J bragte mig Nøglen til dette Drømmeslot, J forklarede og opfriskede mine egne utydelige Erindringer, J bestyrkede mig i Troen paa min kongelige Herkomst, J indgav mig Haab og Styrke til at gjenvinde mit Navn og min Ret, til engang med den at optræde som Skotlands Befrierinde fra fremmed Vold og indbyrdes Splid, om Gud saa maatte lede det. Jeg tilstaar, at efter Eders Afreise kom igjen en Svaghedens og Tvivlens Tid over mig — det Hele forekom mig saa Eventyrligt, saa altfor Stort — jeg frygtede næsten for mig selv — jeg tvivlede selv paa Eder. Men nu, J er kommet tilbage med gode Tidenner fra mit Fædreland, fra min Slægt — nu, jeg igjen stuer ind i Eders trofaste Die, hører Eders tillidsfulde Røst — nu drager Troen paa min Kaldelse igjen ind i mit Bryst. — Men — jeg føler det vel — den vil atter svækkes, hvis J paany fjerner Eder fra mig, — J maa holde mig oppe ved Eders levende Vidnesbyrds Kraft — ellers forlader jeg!”

Ronald havde under denne Tomsfruens

Tiltale vist Tegn paa den dybeste Bælgelse. „Margrethe” — sagde han endelig, — „tilgiv, at jeg endnu denne Gang kalder Eder ved dette fortrolige Navn — imorgen er J jo for mig Skotlands og Norges Dronning — Margrethe! — hvorledes kan jeg tilfulde takke Eder for Eders venlige Ord — for Eders Tiltro! — Fjerne mig fra Eder? — ah, jeg burde det maaste, men jeg kan det ikke — i min Graværelse sølte jeg for vel, at min Sjæl var her, hos Eder — kun i Eders Nærhed kan jeg nu leve. — Min Sendelse hos Eder kan jeg heller ikke anse endt, for jeg har seet Eder i mit ulukkelige Fædreland, som dets Frelserinde, — seet Eders hvide Pande, Eders gyldne Poffer omsluttet af Skotlands kongelige Ring, den Edvard af England nu har ranet, — seet Eder beklædt med Eders Morfaders hele Magt, og Skotlands Uafhængighed gjenoprettet. Dette ene, klare Maal maa jeg altid have mine Tanker fæstede paa, ellers kunne de let forvilde sig til egenlystige Drømme. Hvor gjerne vilde jeg, at vi strax kunde drage til Skotland og begynde det store Verk, men Eders Slægtninger i Norge have overbevist mig om Nødvendigheden af, at J først bliver anerkjendt der, man længes ogsaa der efter den retmæssige Thronarvings Gjentkomst. J drager altsaa nu til Eders Faders Land, til hans Folk og Slægt. Men J vil love mig helligt og dyrt, at J blandt dem ikke glemmer Eders Moders Land, hendes Folk og Slægt, at J vil, saasnart muligt, med Eders mægtige norfke Venner begive Eder over til Skotland, og der fuldfører Befrielsens Verk, thi det er ene derfor, Gud har vakt mig til at opsøge og tjene Eder!”

„Det lover jeg”, svarede Margrethe med høit Alvor, „det lover jeg Eder, saa-

sandt mig forundes Held til at anerkjendes i min Faders Rige. Skotlands Befrielse er jo netop det store Formaal, som adler vor Stræben efter jordist Hæder og Magt. Ellers var Lykken maaske bedre at finde i et stille, ubemærket Liv. Ja — Ronald — det bæres mig for, at jeg gaar vilde Storme, haarde Prøvelser imøde paa den Bane, I har aabnet for mig — jeg drives kun fremad ved Overbevisningen om, at Gud, ved at aabenhare mig min Fødsels Rettigheder, ogsaa har paalagt mig dens Pligter."

"Og Han", vedblev Skotländeren begejstret, "Han, som har givet Eder denne Følelse af høi og kongelig Pligt, vil ogsaa give Eder Mod under Faren, Kraft til Seier. — I vandrer heller ikke alene nu paa de farlige Veie — trofaste Venner ville omringe Eder som en Skjoldborg og vove Alt for at bære Eders Fod over alle Stene."

"Trofaste Venner?" gjentog Margrethe svagt, "ja, en trofast Ven kender jeg, som jeg kan stole paa i Liv og Død, I ved nok, hvem jeg mener. — Men de Andre, hvilke ere de? — den fremmede Slægtning, som I siger er kommet hid for min Skyld, hvorledes er han? — Kan jeg ogsaa betro mig til ham? — Al, tilgiv mig — Ronald — I har jo bragt ham hid — saa maa jeg vel tro, han vil mig vel — men, saa underligt er Afdinbehjertet — nylig slog det ham høit imøde — og nu, nu gruer jeg næsten for at se ham."

"Bær kun rolig, høie Jomfru", svarede Ronald, "Hr. Audun Hugelstson er en gjæv og herlig Mand, mægtig i Daad, flogtig i Raad. Han fortjener vel Eders Tillid, eftersom han, paa mit blotte Ord om Eders Tilbærelse, strax med personlig Fare har forladt sin Hjemstavn, og over øde Fjelde og vildten Sø fulgt mig hid til fremmed Land,

forat se og anerkjende sin gamle Herres og Bens dødtroede Datter, og føre hende hjem til hendes Fødeby, hvor hans Venner imidlertid vil have forberedt Alt til Kongedatterens værdige Modtagelse. Jeg har indestaaet for, at hun vil følge med tilbage — dette havde I jo givet mig Fuldmagt til, Jomfru Margrethe, dersom jeg i Norge fandt En af Eders Slægt, der vilde antage sig Eders Sag. Nu, dette er skeet, denne Slægtning selv er kommet hid for at hente Eder, nu vil I ikke gjøre mit Ord tilfamme."

"Nei, Ronald, det vil jeg ikke — min Skjebne maa jeg følge — eller rettere Eders, som Gud har sendt til at lede den. Men uvist er dog endnu, om hin mægtige norske Jarl i mig vil finde, hvad han søger. Jeg har jo, som I, kun mit blotte Ord, min dunkle Erindring at give ham til Bevis paa min Herkomst. Det synlige Tegn paa denne, som I ved, jeg haabede at faa udloffet af min Pleiemoder, nægter hun endnu stadigt at være i Besiddelse af."

"Det bedste synlige Tegn vil I selv være, ædle Jomfru," udbrod Ronald med Varme. "Har Hr. Audun troet min blotte Fortælling om Eders Skjebne, hvor meget mere da, naar han ser Eder selv i al Skjønhedens, Sandhedens, Dronninghøihedens Straaleglans, — naar han fra Eders egne Læber hører den simple, rørende Beretning om Eders Barndoms Hændelser, dem han jo ogsaa selv tilbørlig maa kunne gjenkjende og bekræfte. I var jo nylig saa freidig — I udtalte saa klart Overbevisningen om Guds Førelse med Eder — hvor kan I da endnu huse Vanghed? — Det kan I ikke længer forsvare, min høie Dame. I har værdiget at kalde mig Eders Nidder — jeg modtager dette Kald med Stoltthed — jeg bryder en Landse med Enhver, der skulde vove at kaste en

Stygge af Tvivl paa Eders kongelige Herkomst, og var det saa Audun Jarl selv. Men han vil ikke tvivle, han vil falde Eder tilføde, som jeg nu, og love, som jeg nu, at føre Eders Sag frem til Seier, eller lade sit Liv derfor!"

Ved disse Ord boiede Ynglingen sig igjen for sin Dame, og førte hendes ikke modstræbende Haand til sine Læber. Hun lod det ske, ja boiede sig endog let over ham, saa hendes Rosenmund uvilkaarligt berørte hans dunkle Løkker.

Strax fattede hun sig dog igjen, reiste sig pludselig og sagde, idet hun ordnede Sløret omkring sig:

"Jeg tør ikke længere blive her — det bliver dunkelt og min Pleiemoder venter."

"J tillader dog, at jeg følger Eder hjem," bad Skotlænderen.

"Ja, til vor Husdør," svarede Margrethe. "Men J følger ikke op til Moder Herdefe, som J før pleiede. Jeg ønsker at være alene med mig selv og med den stakkels Gamle denne Aften, forat berede baade hende og mig paa det skjebnesvangre Møde, som imorgen forestaar."

De gik nu Haand i Haand ud af den dunkle Kirke og gennem de aftenstille Gader. Margrethe var taus, hendes Sjæl var nu for bevæget af store Tanker til at finde Ord mere, Ronald vovede længe ikke at bryde Tauskeden. Endelig sagde han:

"Al — Margrethe! det er vel ikveld sidste Gang den Lykke vorder mig tilbed, at gaa ved Eders Side som eneste Ledfager; fra imorgen af vil J have større og mere glimrende Følge. Jeg burde jo glæde mig over det, som nu kommer, hvad jeg selv længe har drømt om og stræbt for — men det er syndeligt, det falder mig nu dog saa tungt paa Sinde, at vort Forhold maa forandres!"

Margrethe taug fremdeles stille, men hendes Haand skjælvede i hans. Først da de standsede foran det lille Hus i St. Tegdiegaden, hvistede hun til Afsted: "God Nat — Ronald! — Imorgen venter jeg Eder med Eders norske Ven. Gud vende Alt til det Bedste for os Alle!"

Og hun forsvandt gennem Husdøren, der faldt til efter hende. Ronald blev staaende udenfor og saa længe op til Karnappinduet, hvorigennem Lys skimtedes. Den Stygge, som nu bevægede sig hid og did bag det grønne Forhæng, var det hendes? — Endelig rev han sig løs, forat begive sig til det Sted, hvor hans Reisesælle ventede ham.

Ottende Kapitel.

Hos Borgermesteren.

Lübeds daværende Borgermester, Hr. Hans von Runesfe, var en gammel Bekjendt af Hr. Audun Hugleiksfon, hvis Gæst han havde været paa Tonsbergshus i Pintsetiden 1294, da han, dengang Raadsherre, som Hoved for Hansestædernes Underhandlere opholdt sig der for med Kong Erik at slutte Overenskomst angaaende Lübeds og de øvrige Hansestæders Handelsforhold i Norge. Alt saa udstrakte Privilegier ved dette Forlig opnaaedes for de tydske Kjøbmænd i Bergen og i det sydlige Norge, deri havde vistnok Hr. Audun, som dengang var Kong Eriks første Raadgiver og høire Haand, sin gode Andel, ligesom han vel ogsaa, for denne sin Medvirking, af de mægtige Handels herrer modtog rigelig Løn. Siden havde den norske Magnat, endogaa efter sit Fald, vedligeholdt en levende Forbindelse med sin gamle Gæsteveren, der imidlertid var steget til den højeste Værdighed i sin Fædreneestad, og nu, som Lübeds Bor-

germester, til en vis Grad delte Hr. Auduns Uvilie mod Kong Haakon, fordi en af dennes første Regerings-handlinger havde været igjen at indskrænke de Stæderne af Kong Erik givne Privilegier, dem de allerede paa en for de Norste farlig og krænkende Maade havde vidst at benytte og egenmægtigt udvide. Intet Under derfor, at Hr. Audun ved sin uventede Ankomst til Lübeck blev paa det Bedste og Hæderligste modtaget af Borgermesteren og med sit Rejsefølge anvist Bolig i dennes eget Hus, en statelig Bygning med høie, takkede Gavl og rig Billedhuggerforzining, beliggende paa Hjørnet af Bredegaden og Bagergruben, midt imellem St. Mariæ og St. Jacobs Kirker.

I et prægtigt Værelse i dette Hus sad de to gamle Venner i fortrolig Samtale, den samme Aften, da Skotlænderen havde opsogt Jomfru Margrethe i Bergensfarekapellet. Hans von Runesse, en før, gammel Mand med et bredt, men klogt Ansigt, sad i sin sorte Floiels Dragt med den gyldne Embedsfjæde om Halsen i en Rænestol foran et lidet rundt Bord, hvor paa et persist Tæppe var anrettet en udsøgt Kollation af Cydfrugter og Konfekturer samt dunkeltglødende Chypervin i slebne Krydstalkar, dengang sjældnere end Sølv og Guld. Med den ene fede Haand karesfærede Borgermesteren en stor Myndehund, der laa paa en Pude ved hans Side, med den anden strøg han sit lange, hvide Skjæg, idet han opmærksomt syntes at lytte til Hr. Audun, der, endnu i sin Rejsedragt, sad ligeover for ham og netop sluttede Beretningen om sin Langfærd og dennes Maal.

„Det var da en forunderlig Historie,“ sagde Borgermesteren, efterat Hr. Audun havde endt sin Tale, „den ligner mere en af vore Minnefangeres Rimkrøniker,

end en virkelig Tildragelse, der kunde blive Gjenstand for erfarne Mænds Planer og Handlinger. Og det er virkelig dette Eventyr om en gjenopstandne Kongedatter, der har forstøffet mig Eren og Glæden af min ædle Tønsbergverts Besøg her i Lübeck? — Unge Riddere og Damer, der sværme for det Overnaturlige, kan I maasse stufte med dette Foregivende, min hoitærede Gæsteveren, men I vil dog ikke forlange, at den gamle Hans von Runesse skal tro derpaa?“

„Jo“, svarede Hr. Audun, „det forlanger jeg, thi der er virkelig ingen anden Grund til min faresfulde Reise hid, end i dette Anliggende at søge Eders mægtige Bistand. En Datter af min uforglemmelige Herre og Konge, af Eders egen høie Belgjører og Lübecks til Døden tro Bundsforvandt, befinder sig nu, fattig og ubesjendt, inden Eders Stads Mure, og I, Lübecks høihjertede Borgermester, Hovedet for Hanseforbundet, der skylder Kong Erik saa Meget, I, Hans von Runesse, skulde ikke ville række denne forurettede Kongedatter en hjælpsom Haand?“

„Det siger jeg ikke — tværtimod, det vilde være mig en kjær Pligt at understøtte Kong Erik af Norges Datter, hvis hun virkelig var ilive og befandt sig her skjult, i trange Aar, — men se, det er jo netop Eventyret. Og I ved, min kjære Herre Jarl, vi Rjømænd fordrer en solidere Grund for vore Spekulationer og Handlinger, end en forelsket ung Ridders eventyrlige Drømme om hans Hjertes Dame.“

„I synes at glemme, Hr. Borgermester, at jeg, Audun Hugelstson, den gamle Statsmand og mindst Eders Rige-
mand i Livserfaring, selv har følt mig overtydet ved den unge Skotlænderes Fortælling.“

„Jeg tilstaar, det falder mig svært at fatte," sagde Hr. v. Runesse leende, „men det maa da vel være saa, at I nu i Eders Ledighed er bleven mere Ridder og Skjald, end Forretningsmand, thi I sandelig var en god nok saadan, den Tid I var Statmester paa Tonsberg-hus."

„Detmindste har jeg af min Forretningsdygtighed beholdt saameget tilbage, at jeg ikke kommer til en Kjobmand for at begjære hans Bistand, uden at kunne aabne ham selv Udsigt til Fordel ved Foretagendet. I ved selv bedst, hvorledes Tiderne ere forandrede for Rikbeckerne i Norge, siden Kong Haakons Thronbestigelse — de gode Privilegier, I under hans Broder havde opnaaet, ere sorgeligt indskrænkede, og det ser ud til, at det er den nye Konges Plan, ganske at spille Handelen over i de Indfødtes Hænder igjen, og lidt efter lidt drive de tydske Vintersiddere ud af Landet."

„Det vil ikke blive ham saa let et Verk," sagde Borgermesteren mægtigt, „Tydskerne klæbe fast, hvor de komme, og Lübeck med dets Søsterstæder have for vist, at de vel kunne holde de nordiske Konger Stangen."

„Kan hælde — men det var dog vel bedre for Eder, om I godvilligt erholdt, hvad I ellers med stor Opofrelse af Penge og Blod maatte søge at tvinge Eder til, og endda kanske tilsidst ikke vandt, thi Kong Haakon er haard og seig paa en Gang. Og ved at tage Eder af Kong Eriks Datter, ved at bidrage Eders til, at hun kommer til sin Ret, kunne I til Von gjøre Regning paa større Friheder i Norge, end I nogenfinde har haft, selv under hendes Fader."

Borgermesteren betragtede ved disse Ord sin fornemme Gæst med et listigt

Smil. „Aha" — sagde han — „Nu forstaar jeg Eder, nu kjender jeg den gamle Hr. Audun igjen. Det er nok ikke saameget Troen paa den unge Skotlænderes Ridderroman, som Lysten til at komme Eders Dødsfiende Kong Haakon tillivs, der har ført Eder ud paa dette fælsomme Eventyr. I vil herfra bringe ham en Mod-Konge, eller rettere Mod-Dronning, som I siden selv kan beherske, og det kommer saa kun lidt an paa, om hun virkelig er den dødtroede Kongedatter, naar hun kun spiller sin Rolle godt, naar I kun ved hende faar styrtet Haakon. Vogt Eder, Herre Jarl — det er et farligt Spil, som kunne koste Eder Hovedet, hvis det ikke lykkes."

„Men det maa lykkes. Misforholdet i Norge mod Hertug Haakon er stor, sær blandt de mægtigste Mænd, Troen paa Jomfru Margrethes underbare Frelse er udbredt blandt Almuen, vor gamle Ven, Kantfleren Bjarne Rodinsøn, forbereder Alt til hendes Modtagelse i Bergen, medens Haakon selv er borte paa Tog mod Danmark — de Tydskes Hjælp maa I forstaafe os — og til Gjengjæld lover jeg Eder da, at Dronning Margrethes første Regjeringshandling skal blive Udstedelsen af et udoivent og fuldstændigt Fribrev for Eders Landsmænds Handel og Ophold i Norge."

„Vel nok, vel nok, det gaar jo Altsammen meget herligt, kun noget for hurtigt, mig synes. I har jo endnu ikke seet den Fugl Phoenix, hvormed Eders gamle Herlighed og Magt skal fornyget opstige af Asken. Sæt nu, at den istedetfor en Konge-Svane befandtes at være en almindelig Gaas, hvorledes vilde I saa have Eder, ja os med, paa dens Vinger? — Jeg er bange for, vi drattede da Alle haanligt ned i Gaasdammen."

„Det maatte da være, fordi de fede Rik-

beder Borgere vare for tunge til Kongesflugt," svarede Hr. Audun noget stødt. „Hvad „Pigen fra Norge" angaar, da tvivler jeg ingenlunde paa, at jeg vil finde hende saaledes, som beskrevet af Konald Glenorrin, han er en altsor ærlig og trofskyldig Person, til at kunne forebringe noget Opmagt. I skal selv høre ham fortælle sin Historie, naar han kommer tilbage i aften. Derefter faar I da tage Eders Beslutning, om I vil understøtte os i denne Sag, eller ikke. Men hvad I end bestemmer Eder til, Hr. Borgermester, vær kun vis paa, det skal ikke forhindre mig fra at forfølge Sagen, og jeg har den gode Tro til Audun Hugleikssons og hans norste Benneres Kræfter, at de nok skulle vide at undvære de Tydskes Bistand, hvis disse mod Sædvane skulde forstaa deres egen Fordel saalidet, at de ikke ville have en Haand med i et Foretagende, der gaar ud paa at styre deres værste Handelsfiende fra Magten."

„Nu, nu", svarede Hr. von Runesse med sædvanligt Flegma, „lad ikke Eders hidfige norste Blod koge over uden Aarsag, min stolte, hoitærede Gæst. Jeg har jo slet ikke nægtet at høre Eders Sag al den Bistand, der kan forenes med Lübeck's Vel, tværtimod, det skal være mig, og jeg tør vel indestaa for, ogsaa mine Kolleger i Raadet, en Aere og Glæde at understøtte en Datter af vor gamle kongelige Ven og Allierede, det vil sige, hvis hun virkelig befindes at være hans dødsroede Datter, eller ialfald med Sandsynlighed kan antages derfor. Saameget mere vil det da blive vor Pligt at tage hende under vor Beskyttelse, naar hun findes her inden vor egen Stads Mure. Men den hoieste Forsigtighed, den noiaagtigste Prove maa forud anvendes — ikke saameget for vor, som for Eders Skyld, Hr. Audun. Lübeck vil altid

have Magt til at trække sig uskadt ud af Legen, om den feiler, men I sætter der ved Eders Person, Eders Liv paa Spil. Tillad derfor en gammel Ven at advare Eder mod altsor stor Hast og Driftighed i denne Sag. Eders retmæssige Had mod Kong Haakon kan jo saa let forblinde Eder i dens Forelse. Efter hvad I siger, tvivler jeg ikke paa, at Eders Hjemmelsmand er i god Tro, men kan han ikke selv være ført bag Lyset?"

„Se — der er han og kan selv svare for sig," sagde Hr. Audun, idet han ilede hen mod Konald, som netop traadte ind i Værelset. „Nu, min unge Reisesælle, har I fundet den, vi søge? — Bringer I gode Tidender?"

„Ja, Herre Jarl — jeg kommer fra hende! — jeg søgte Eder just, forat melde Eder, at" — her standsede den unge Mand pludseligt, idet han saa hen til Borgermesteren, der var bleven roligt siddende.

„Bliv kun ved," sagde Hr. Audun ivrigt, „min gamle Ven, Hr. von Runesse her, ved Alt, paa ham kunne vi stole. Tal kun frit ud, hvad har I at melde?"

„Alt vor unge Dronning med Glæde har erfaret Eders Ankomst, og er rede til at modtage Eder i sin Pleimoders Hus, imorgen Formiddag. Jeg skal da føre Eder derhen."

„Velan, vi ville ikke forsomme til rette Tid at gjøre vor Opvartning. I fandt da Alt, som I havde ventet? — Eders Tro paa, at hin unge Dame er „Pigen fra Norge", er altsaa ikke ved Gjenlynet blevet svækket?"

„O nei, men vel forstærket, om muligt," udbrod den unge Skotlænder med Overbevisningens inderste Tone. „Dog, hvortil nu et saadant Spørgsmaal? Se hende først selv, og alle Tvivl ville forsvinde som Dug for Solen."

„Saa tillader I vel, at jeg imorgen gjør Eder Følge, for at ogsaa jeg kan belyses af denne Sols Straaler,” indfaldt Borgermesteren. „Jeg tilstaar, dens Straaler maa være meget stærke og klare, skal de kunne forjage de Skyer af Tvivl, som i denne Sag formørke mit Sind.“

„Den, som endelig vil lukke sine Dine til for Lyset, kan jo altid spørge paa, det er mørkt omkring ham,” sagde Skotlænderen med en Dristighed, der ikke klædte ham ilde, og selv forbausede den kolde Borgermester. „Jeg tror heller ikke“ — vedblev han i samme Tone, „ja, jeg er vis paa, at Hr. Audun ikke vil misbruge vor unge Dronnings Tillid, ved at føre til hende en fremmed Mand, der tvivler om hendes Rettigheder.“

„Stille dog,” svarede Hr. Audun beroligende, „Lübeck's Borgermester er ingen Fremmed i vor Sag, tværtimod kan han befordre den mægtigt, hvis han vil — og jeg takker ham derfor, om han vil følge os til Mødet imorgen, for at overbevise. Det vil være det Sikreste og Bedste for os Alle, og ikke mindst for vor unge Dame selv. Kan hun overtyde Hans von Runesse om sin Sags Retfærdighed, da er den ogsaa mere end halvt vundet. Men som en Forberedelse til dette Møde, ønsker han af Eders egen Mund at høre Beretningen om, hvorledes I er kommet paa Spor efter Pigen fra Norges Tilværelse og nuværende Opholdssted.“

„Ja, min unge Ven,” sagde Borgermesteren nedladende. „Hav kun fuld Tillid til mig, jeg kan maaske være Eder til nogen Hjælp, hvis I skjenker mig Eders Fortrolighed. Kom, sæt Eder hos os ved Bordet, løs Eders Tunge med et Glas Cypervin, og fortæl mig saa, hvad I tror at have opdaget om denne forunderlige Historie, hvis Tro-

værdighed jeg ønsker intet hellere end at faa godtgjort.“

„Er det Eders Ønske, Herre Jarl, at jeg skal efterkomme denne værdige Herres Begjæring?” spurgte Ronald. „Har I ikke selv berettet ham det Nødvendige?”

„Mands Beretning lyder bedst fra Mands egen Tunge,” svarede Hr. Audun — „det vilde være mig kjær, om I nu selv gjentog for Borgermesteren, hvad I før har betroet mig om den vidunderlige Maade, hvorpaa I blev kaldet til at opsøge Pigen fra Norge. Jeg trænger ogsaa til endnu en Gang at styrkes ved Eders levende Ord og ved Eders varme Overbevisnings Magt, for jeg træder frem for den, som i Kraft af denne Fortælling skal vorde vor Herskerinde.“

„Velan” sagde Skotlænderen, idet han tog Plads ved Bordet og tømte Bægeret, som Hr. von Runesse havde rakt ham. „Gjerne fortæller jeg, hvad der altid opfylder mit Indre. Det er ikke mig, der har Noget at skjule, naar I ikke finder det nødvendigt.“

Niende Kapitel.

Skotlænderens Fortælling.

„Jeg er sjerde Son af Sir Dougal Glenorrin, Herre til Glenorrin Castle i Grevskabet Ross i det nordlige Skotland. Saa langt jeg kan minde sig tilbage, farves mine barnlige Indtryk af de blodige og uafsladelige indbyrdes Fejder, der alt siden Kong Alexanders Død have sonderrevet mit ulukkelige Fædreland. Min Fader og mine ældre Brødre vare stadigt ude i Leding med vor Clanshøvding, Jarlen William af Ross, selv en af Kronprætendenterne. De fulgte ogsaa med denne Magnat, da han, med flere andre Rigets Store, begav sig til Orknoerne for at modtage den unge Dronning Margrethe, som da

ventedes fra Norge. I ved, hvorledes det endelig var lyffets de sande Fædrelandsvenner at forene alle Partier til Anertjendelse af hendes Ret — i et lidet Barns Haand hvilede dengang Skotlands Fremtid — Folket betragtede hendes Ankomst som en Befrielsens Stund, hvormed et gyldent Tidsrum af Fred og Velbære skulde tage sin Begyndelse. Ogsaa i vor ensomme Dal, der, uaglet dens affides Veliggenhed, dog ret ofte havde maattet prøve de stridende Partiers Plyndringer, ventedes Tidenden om den unge Dronnings Ankomst med Uaalmodighed, og i Glenorrin Castle, som i den simpleste Hyrdes Jordhytte, var der ikke Tale om Andet, end om Pigen fra Norge, hendes barnlige Ynde, hendes Ret og Magt, og om hvorledes alle de vilde Brucer, Comyns og Baliols nu skulde boie deres stolte Hoveder under et Barns ustyldige Haand. Jeg var dengang tolv Aar gammel, og lyttede med en livlig Guts Begjærlighed til de underbare Fortællinger om den lille Barndronning, der skulde komme over den vilde Sø fra et fjernt Land, og bringe Glæde og Lykke og al Slags Deilighed med. Jeg drømte Dag og Nat kun om „Pigen fra Norge“, længtedes kun efterat blive voksen, for at komme til hendes Hof og vorde optaget blandt hendes Riddere. Saaledes gik nogen Tid hen i Forventning om Budskab fra dem, der vare dragne Dronningen imøde. Der kom længe Intet. Endelig — jeg husker det, som det var idag — da Glenorrin Castles tilbageblevne Beboere, mest Kvinder og Gamle, en mørk Høstasten sad forsamlede i Hallen, jeg ved min Moders Fodder, og Talen som sædvanligt gik om Pigen fra Norge, at hun nu vel maatte være dragen ind i Edinburgh — høstes pludselig Hæstetrampen over Vindebroen, og

strax derpaa bekjendte Stemmer ude i Gaarden. Det var min Fader og mine Brødre, som vendte uformodet tilbage — snart traadte de ind i Hallen, omringede af os Alle, og bestormede med Spørgsmaal om Nytt fra Hofsleiren. Mine Brødre forbleve taus og saa nedslagne ud, min Fader var mørk, og svarede længe Intet. Tilfidsst udbrodt han næsten vild: „Plag mig ikke mere med denne evige Snat om Pigen fra Norge — med den Herlighed er det nu forbi. Dronningen er død.“ „Død“ gjentog Alle i Forsærdelse — „Dronningen død! — Hvorledes skal det da gaa vort arme Land!“ — Og der blev en almindelig Klagen og Jamren, som om Enhvers Nærmeste og Kjæreste var bortrevet — og denne Klage gjentød over hele Skotland i de Dage. Min Fader fortalte nu kort og afbrudt de nærmere Omstændigheder ved denne sørgelige Historie — hvorledes det kongelige Barn alt var blevet syg paa den haarde Overreise fra Norge, hvorledes hun kort efter sin Landning paa Orknøerne var død der, endnu før de skotske Udsendinge vare komne hende imøde, hvorledes disse kun fandt hendes Pig, der nu alt var paa Tilbagereisen til Norge, hvorledes Kronprætendenten ved denne Efterretning vare ilede hver til Sit, forat berede sig til, hver for sig at gjøre deres Rettigheder gjældende. Min Fader og hans Sønner vare saaledes fulgt hjem med deres Lehnsherre, Jarlen af Ross, der, som nedstammende fra Isabella, William Loves Datter, ogsaa gjorde Fordring paa den nu ledige skotske Krone, og vor Clan var ved Familiepligt bundet til at understøtte ham. Under alt dette havde jeg staaet som bedøvet, ude af Stand til at fatte Dødsbudskabet. At Pigen fra Norge skulde være død og borte, og dermed alle mine lyse Fremtidsdrømme

slukkede for bestandigt, forekom mig ligesaa unaturligt, som at Solen kunde falde ned fra Himlen. En indre Stemme rørte sig magtigt i mit unge Bryst og drev mig til at udbryde: „Nei, Fader — Clanen Glenorrin kan ikke følge den onde Jarl af Rosk, naar han vil røve Skotlands Krone — til den har Pigen fra Norge alene Ret.“ Min Fader værdigede mig ikke et Svar, men min Moder sagde sukkende: „At — Konald, hører du da ikke, vor unge Dronning er død.“ — „Nei, hun lever,“ raabte jeg, fremdeles følgende en uimodstaaelig indre Drift — „den deilige lille Pige fra Norge lever — hun kan ikke være død og død — de have blot bragt hende bort, gjemt hende, de slemme Mænd, der ville have hendes Krone.“ — Aldrig stal jeg glemme det frygtelige Blif, som min Fader efter disse Ord tilfaste mig. „Dreng“, mumlede han hult, idet han greb mig haardt om Armen — „Dreng, hvor har du dette fra?“ — „Fra Gud og de Hellige“ — svarede jeg med et Mod, som jeg ikke selv kunde begribe — „de have lovet mig, at jeg skal blive Pigen fra Norges Ridder, jeg skal udfri hende af Mørket og de fæle Dragers Vold, jeg skal kæmpe for hende, som Flores for Blantjeflor, som Tristan for Isolde.“ — „Barnesnat“, raabte nu min Fader foragteligt, idet han under mine Brødres latter slængte mig hen i en Krog, og skjændte paa min stakkels Moder, fordi hun, som han paastod, havde fyldt mit Hoved med de taabelige vælske Riddereventyr. Siden forbød han al Tale om det Foregaaende og især den afdøde Dronning; han var en streng og mørk Herre i sit Hus, og Alle maatte lyde ham. Jeg taug da ogsaa, men mine stille Tanker kunde han ikke forhjude, og de dreiede sig endnu altid om Pigen fra Norge, om at hun ikke var

død, og at jeg med Tiden nok skulde frelse hende. Efter nogle Dages Hvile forlod min Fader med mine Brødre og Clanens krigsføre Mænd atter Glenorrin Castle, for at stode til Jarlen af Rosk og med ham at drage til Mødet i Bervick, hvor han og de andre Kronprætendenter havde overgivet deres Sager i Kong Edvard af Englands Hænder. Jeg behøver ikke at fortælle Eder her det noksom Beskjendte, som foregik ved dette Møde, hvor den engelske Tyran med Glæde optastede sig til Voldgiftsmand og Dommer over de uenige skotske Stormænd, der alle glemte og forraabte deres Fædrelands Nød, forat kappes om den fremmede Herskers Gunst. Hvorledes den svage og nedrige John Baliol endelig af Edvard blev tilkjendt Kronen, mod at erkjende ham som Skotlands Lehnsherre, er Eder ogsaa bekjendt, ligesom og, hvorledes selv den feige Baliol ikke i Længden kunde udholde den engelske Overherres Anmasselser, men vovede at reise sig mod ham, og derfor af den engelske Overmagt og ved sine egne Vasallers Forræderi blev saaledes bragt til det Yderste, at han, der kaldte sig Skotlands Konge, maatte lægge sin Krone for Edwards Fodder. Paa Slotet Brechan stod han, med en hvid Stav i Haanden, ydmygt bedende foran en engelsk Biskop, blev afført sine kongelige Klæder og med sin Søn slæbt som Fange til Tower i London. Dette var Skotlands værste Ydmygelsestid — Rigets Segl blev hoitidelig brudt, den ældgamle Sten i Abbediet Scone, hvorpaa de skotske Konger fra Arilds Tid vare hylkede, blev af Edvard bortført til London og sat i Westminsterkirken, som et stedsvarende Tegn paa Skotlands Underkastelse, — de skotske Store toge deres Land som Lehn af England, og sandt sig i Ydmygelsen hellere end at erkjende En

af deres egen Midte som Overherre og Anfører. Jarlen af Ross havde alt ved Mødet i Bervick sluttet sig til Baliol, eller rettere ladet sig kjøbe af denne, da han nok saa, han ikke selv kunde gjøre sine formente Fordringer paa Thronen gjældende. Siden havde han delt Baliols Opstand og derpaa følgende Nederlag, havde efter det frygtelige Slag ved Dunbar paa Naade og Unaade overgivet sig til Edvard, og var ført i Fangenskab til en Borg i Wales. Min Fader, som mindre bemærket, fandt Leilighed til at undfly, og kom vel tilbage til Castle Glenorrin, men alene; hans tre Sønner laa blandt de Tusinder af Lig, som bedækkede Høiderne om Dunbar. Og saa min Moder døde kort efter af Sorg. Jeg var nu alene med min Fader, der blev mere mørk og vild end nogenstunde før. Selv mod mig, hans eneste tilbageblevne Barn, var han kold og mistænksom, skjønt han med megen Omsorg og Strengthed oplærte mig i al Vaaben- og Ridderfærd. Det var tydeligt ikke blot Sorgen over hans Sønners og Hustruens Død, eller hans arme Fædrelands fornedrede Tilstand, der gjorde ham saa mørk og indesluttet — endnu en hemmelig Byrde tyngede paa hans Sjæl, det mærkede jeg grant, men jeg vovede ikke at adspørge ham derom — et Par Forsøg paa at vinde hans Fortrolighed bragte ham saaledes i Raseri, at jeg ganste maatte opgive det. Endelig, efter nogen Tids Forlob, blev han igjen revet ud af sin mørke Uvirkelighed. Rygtet kom ogsaa til vor Dal om den djarve Wallaces Rejsning, og om hvorledes Almuens og den lavere Adels fra alle Kanter flokkedes om denne tapre Hærførers Banner, for under hans Ledelse at afkaste det forhadte engelske Nag. Min Fader var en af de Første, der stødte til ham, og til min store Glæde

fik jeg, der netop var kommen ud over Drengæarene, Tilladelse til at følge med og stride for mit Fædrelands Befrielse. I ved, hvorledes det i Forstningen lykkedes over Forventning, hvorledes den simple Ridder William Wallace udrettede, hvad de store Baroner ikke havde kunnet eller villet, hvorledes de Engelske bleve overalt slagte og fordrevne, hvorledes selv de stolte Stormænd efter den store Seier ved Stirling Bro maatte anerkende Wallace som Rigsstyrer af Skotland. Jeg var saa heldig i denne haarde Vaabenstole at vinde Wallaces Opmærksomhed, paa Valpladsen efter Slaget ved Stirling var jeg blandt dem, han med egen Haand slog til Ridder. Ved denne Anledning var det første Gang jeg fik et Smil og et hjærtligt Blik fra min Fader, siden blev han venligere imod mig, skjønt han endnu mest holdt sig for sig selv. En Nat, som vi laa i Veir nær Roxburgh, og jeg hvilede foran Bagtilden tæt ved min Fader, brød denne pludselig Tauscheden, idet han som med Anstrængelse sagde: „Ronald! — min Søn, — du er jo ofte i Wallaces Nærhed — hører du ham nogenstunde tale om, hvem der skal bære Skotlands Krone, naar Befrielsesverket er fuldendt? — Vil han tage den for sig selv?“ — „Hvor kan I tale saaledes, Fader,“ svarede jeg, I ved jo, Kong John Baliol lever endnu, skjønt i Fangenskab, det er i hans Navn, Sir William fører Regjeringen, og han er en altfor uegenlyst Mand til at ville tiltage sig en Andens Rettigheder.“ — „John Baliol er en Ussling og en Forræder,“ vedblev min Fader hvistende, „han har forstjættet sin Ret til Skotlands Throne; men sæt der nu levede En, som havde endnu større Ret til den end nogen Anden — tror du Wallace vilde bestytte en Saadan?“ — „Jeg er

vis derpaa, min Fader," svarede jeg forundret, „men sig, hvilkken kan du mene?" — „Ingen", sagde min Fader haardt, idet han urolig saa sig om, — dog mumlede han for sig selv — „Jeg maa dog handle med Sir William derom." Jeg vilde forsøgt paa at fortsætte Samtalen, da der i det Samme blæstes til Opbrud, og i Tummelen glemte jeg snart igjen disse min Faders Ord, hvis Betydning først senere dukkede op for mig. Desværre fik Sir William nu snart Andet at tænke paa, end at indsatte en Konge over Skotland; den usalige Misundelse blandt de Store, der ikke kunde taale en saa ringefødt Ridders Fortrin, brød atter løs; En efter Anden forlod Wallaces og Fædrelandets Sag, for atter at søge Kong Edwards Gunst — derved blev det muligt for denne paany at vinde Overmagt. I Slaget ved Falkirk traf næsten det hele skotske Rytteri, under Anførsel af disse adelige Fædrelandsforrædere, sig uden Sværdslag ud af Kampen, og lod Wallace, med hans Fodfolk og Bueskyttere, og nogle saa tilbageblevne Riddere, udsætte for hele den overlegne og tungt bevæbnede engelske Rytterhærs uimodstaaelige Angreb. Dog holdt de tapre skotske Fodfolk længe Stand mod de fremstormende Rækker af Jernmænd paa pandserklædte Heste — endelig maatte de vige for Overmagten, efterat have ladet næsten femten tusinde Mand Slagne paa Balpladsen. Med en ringe Levning af den stolte Hær traf Wallace sig tilbage i Skove og Moradser, og hans Magt var siden brudt. Jeg havde den hele Dag med de saa troblevne Riddere, hvorblandt Sir John Stewart af Bunkhill, Macduff Lord af Fife, og min Fader, hæmpet ved Anførers Side — da faldt og disse tre Trofaste, tæt efter hinanden, sidst min Fader. Da jeg saa

ham synke af Hesten, sprang jeg til hans Undsætning, men det var forsent, han laa dødeligt saaret paa Jorden. Jeg glemte nu alt Andet, — Slaget, som endnu rasede omkring mig, Wallace, som blev drevet længere og længere bort — jeg knælede ved min Faders Side, søgte at stille hans rindende Blod og lette hans sidste Aandedrag ved at løse hans Brystharnisk. Den længe tilbagetrængte Omhed brød nu i dette sidste Dieblis frem hos ham, han teg mit Hoved mellem sine skjælvende Hænder, trykkede det til sit Bryst og kyskede mig paa Panden. „Ronald", hviskede han, „min Søn — hør mit sidste Ord. Jeg har en stor Uret mod Skotland og mod dig at afbede — en Ed har hidtil bundet min Tunge, men nu løser Døden den. Erindrer du hin Aften, da jeg kom tilbage fra Orknoerne med Budstabet om den unge Dronnings Død? — da lagde Gud paa din barnlige Læbe Ord, som traf mig dybt — thi de vare sande! — Pigen fra Norge var ikke død — men kun bortskaffet af hendes Fiender, og jeg — Ronald — jeg selv havde ladet mig bruge som det skammelige Redskab til denne Udaad — forledet dertil af min Lehnsherre og Ven, Jarlen af Ross, der igjen stod i Ledtog med John Baliol. De lovede mig derfor stor Magt og Hæder, naar de kom til Riget — og se nu, hvad Ugjerningen har bragt dem og mig. Vi saa Væn, som fortjent, men Skotland skal ikke gaa tilgrunde. Med Wallace er det vel nu forbi — de ville ikke tjene ham, de store Forder — men de ville samle sig om Skotlands Dronning, der som hun kommer tilbage. Og du — Ronald! — skal bringe hende tilbage, dertil har Gud udvalgt dig, siden han lagde hine Ord paa dine Læber — og du skal gjøre godt igjen, hvad din Fader har forbrudt." — Og nu betroede han

mig i afbrudte Ord, hvorledes han af
 Jarlerne Rofs og Baliol var bleven
 sendt forud for de øvrige skotske Riddere
 til Kirkebaag paa Orkangerne, hvor de
 norste Skibe med Kongedatteren ombord
 just vare landede. Den unge Dronning
 laa virkelig syg efter den stormfulde
 Overreise; — min Fader vidste at sætte
 sig i Forbindelse med hendes Pleierster,
 især med den Øverste blandt disse, en
 høi, norst Frue, der havde nogen Uret
 at hægne paa den norste Konge, og gjerne
 greb denne Veilighed til at skade ham og
 berige sig selv. For en stor Sum Penge
 blev det kongelige Barn hemmeligt en
 Nat bragt i min Faders Bold, og Liget
 af et andet Barn, af samme Alder og
 lignende Udseende, blev lagt i dets Seng
 paa Biskopens Borg. Efter dette blev
 da Dronningens Død bekendtgjort,
 Liget hurtigt lagt i Kiste, og indstibet
 igjen til Norge. Alt saa vel udført og
 sandsynligt, at Ingen anede Bedrageriet,
 uden de deri Handlende. Det virkelige
 Kongebarn blev af min Fader strax efter
 Bortførelsen bragt ombord paa et tydst
 Skib, som laa der i Havnen, og samme
 Morgen skulde aaseile. Med Skipperen,
 Mester Henning fra Lübeck (min Fader
 nævnte ham gjentagende udtryffeligt) var
 der forhen truffet Aftale, at han, mod
 god Belønning, skulde antage sig dette
 fader- og moderløse Barn, pleie hende
 godt, føre hende med sig til Lübeck, der
 opfostre hende som sit eget Barn, og al-
 drig forske efter hendes Herkomst, hvor-
 til han saameget mere fandtes villig,
 som han selv ingen Børn havde. Der-
 med troede nu min Fader at have sørget
 for den Udskødte saa godt han kunde, og
 tillige formildet sin Brode — thi egent-
 lig havde han lovet sine Overherrer at
 gjøre den farlige Thronarving ganske
 ufsadelig — med andre Ord, bringe
 hende udenfor de Levendes Tal. Men

dette — sagde han — havde han ikke
 kunnet nænne, den lille Pige saa saa
 bønligt paa ham med sine store blaa
 Øine, og bad saa inderligt om at føres
 til Sine igjen. Disse det folgte Barns
 Blik kom nu igjen for min Fader i hans
 Dødsstund. De sidste Ord, jeg hørte
 af hans Mund vare disse: „Ronald! —
 — hun ser paa mig nu med sine dybe
 blaa Øine — de sige mig, hun lever, og
 forlanger sit Hjem og sin Krone tilbage
 — Ronald — du vil opføge hende —
 du vil indvie dit Liv til hendes Frelse,
 som ogsaa er Skotlands — du vil rette
 paa din Faders Brode — Ronald! jeg
 kan ikke dø, for du lover mig dette!“ —
 Jeg aslagde Eden for den Døende, og
 hans Sjæl for heden med dens Ord.
 Han saa endnu engang kjerligt paa mig,
 trykkede min Haand — og Alt var stille.
 Ja, Alt var stille omkring paa Slag-
 marken, da jeg reiste mig fra min Faders
 Lig. Hans sidste Besejndelse havde saa-
 ledes optaget min hele Sjæl, at Kam-
 pens Bulder omkring mig havde udraset,
 uden at jeg mærkede det. Wallace var
 flygtet med sine saa tiloversblevne Tro-
 faste, — de Engelse forfulgte dem videre
 til Stirling. Tusinder af Døde eller
 dødeligt Saarede omgav mig kun, saa-
 langt Diet kunde naa, og for disse
 stumme Bidner til mit Fædrelands
 navnløse Glendighed gjentog jeg det
 hellige Løfte, at føre dets retmæssige
 Dronning og Befrierinde tilbage, eller
 lade mit Liv under Forsøget. Efter, saa
 godt jeg kunde, at have begravet min
 Faders Lig i det blodige Sand, forløb
 jeg denne Dødens store Mark, for at
 søge Livet, der nu var blevet mig helligt
 og dyrebart, siden jeg havde faaet et stort
 Maal at leve for. Gud førte mig ufsadt
 gennem de Engelses overalt omvær-
 mende Skarer — ad ufsjendte Stier og
 fra Skjul til Skjul naaede jeg endelig

op til Høilandene igjen, gjennom Skove og Moradser, til mit ensomme Glenorin. Jeg fandt af min Faders Borg kun rygende Ruiner — Englænderne havde ogsaa været der — Dalen var udplyndret og næsten forladt. Jeg knælede kun paa min Moders Grav — og drog saa videre Nord paa, for over Gaithness at begive mig over Fjordene til det norste Jarledomme Orkney, hvor Pigen fra Norge i sin Tid var landet og igjen forsvundet. Overalt, hvor jeg drog frem, fandt jeg Sagnet om hendes Tilværelse levende hos Almuen, og til hendes Tilbagekomst satte Alle sit visse Haab, som til en herlig Dag. Denne Folketro var mig som et lovende Barsel, den forhoiede og opholdt ofte mit Mod, skjønt de virkelige Spor, jeg fandt efter min Faders Fortælling, viste sig meget saa og usikre, selv ved Kirkevaag, hvor Udaaden var foregaaet, og hvor jeg i længere Tid opholdt mig. Den Rone, som havde tilveiebragt det understutne døde Barn, og hvis Navn og daværende Opholdssted min Fader havde nævnt mig, var ikke mere at finde, hun var siden udvandret eller død. — Og med Andre end hende, samt Kongedatterens Pleierster, der med Piget vare reiste tilbage til Norge, havde min Fader sandsynligvis ikke underhandlet i Kirkevaag, undertagen med den lübeckste Skipper, Henning, som endnu af Adskillige der paa Stedet godt erindredes, men hverken han eller hans Skib var siden bleven seet i denne Havn. Der stod altsaa kun tilbage for mig at opsoge ham i hans Hjemsted; jeg fandt endelig en Skibsleilighed til Lübeck, og St. Martini Dag forrige Aar ankom jeg hid til Eders store og herommelige Stad, alene, usendt og fast uden Midler, men rig paa Haab, og fuld af den Tillid til Gud, at min Sendelse var fra ham, og at han vilde

føre mig til dens Maal. Dette Haab stufledes heller ikke. Gjennem de Søfolk, der havde bragt mig over, sit jeg snart spurgt, at Skipper Henning vel forlængesiden var død, men at hans Enke endnu boede i hans Hus i St. Egidiegaden, og at hos hende opholdt sig en ung Pige, hendes Pleiedatter, der i Nabostabet var almindelig kjendt under Navnet „den smukke Gretchen.“ — Hvor slog ikke mit Hjerte voldsomt ved at høre dette Navn! — Gretchen! — det var jo vort Margrethe, Pigen fra Norges Navn! — Og nu Skipper Hennings Pleiedatter! — han havde jo lovet at opdrage hende som sit eget Barn — Alt stødte sammen — det maatte være hende! — Jeg skaffede mig Afgang til Enken Hennings, jeg saa hendes Pleiedatter — ved det første Blik sølte jeg, at jeg ikke havde drømt feil — denne kongelige Skikkelse, disse dunkelblaa, straalende Zine, der nu saa dybt sporgende paa mig, ligesom for paa min Fader, det var hende, det var Pigen fra Norge! — Jeg behøver ikke at sige Eder, hvorledes Sandheden af mit første Indtryk siden blev stadfæstet, da jeg efterhaanden vandt hendes Tillid — hvorledes hendes Barnomsrerindringer ganste stemmede med, hvad jeg før vidste om den norste Kongedatters Skjebne, som og med min Faders Betsjendelse — Alt dette ville I, ædle og mægtige Herrer, imorgen kunne høre af Jomfru Margrethes egen Mund, og jeg er sikker paa, at I da ville dele min faste Overbevisning om, at hun er Kong Erik af Norges dødtroede Datter.“

Stotlænderen taug. Borgermesteren, der havde hørt meget opmærksom paa hans Beretning, dog uden derunder at forandre en Mine i sit rolige, brede Ansigt, blev ogsaa nu siddende taus. Men Hr. Audun for utaalmodig op, og udbrød: „Velan, min altid langsomme,

gamle Ven! — hvad siger I til den Historie? — Er den ikke troværdig nok? — Eller har I tabt Målet af Forbauselse over den?"

"Nu, nu", sagde Borgermesteren roligt, "jeg nægter ikke, at Ridderen af Glenorrins Beretning har sine Sandsynligheder, og jeg vil derefter ikke findes utilboelig til imorgen at lade mig personlig overbevise om hans Dames Rettigheder. Men personlig Overbevisning er ikke udbortes Bevis, og til et slikt trænge vi høiligt i en saa stor og vanskelig Sag. Sig mig derfor, min unge Ven, har I da slet intet Saadant fundet? — Gives der intet Dokument, ingen synlig Gjenstand fra den smukke Margrethes Barndom, der kunde fremlægges i Retsforhandlingen?"

"Kom mig ikke med Eders fjedsommelige Retsforhandling," afbrød Audun ham, "hvad behøves det spidsfindige Formvæsen her, naar I, Lübecks Borgermester, og jeg, Audun Jarl, anerkjende og forsvare Kongedatterens Ret?"

"Saavidt er vi ikke endnu", gjemælede Hr. von Runesse uforstyrret, "jeg onsker derfor, at Ridder Glenorrin svarer mig paa mit Spørgsmaal."

"Svaret ligger i min Beretning", sagde den Nævnte. "Jeg har sagt Eder Alt, hvad jeg ved; af Pergamentsbeviser har jeg ingen, men jeg har en døende

Faders Ord, og en ædel, uskyldig, forurettet Kvindes Barndomserindring at støtte mig til — og det, saa haaber jeg til Gud, vil være nok til at føre Sagen frem. Dog, det er sandt — nu drages mig til Minde, — jeg har hørt Jomfru Margrethe sige, at hun troede at erindre et gyldent Klenodie, som fandtes paa hende, da hun blev bragt ombord i Skipper Hennings Fartoi — men det er siden forsvundet, og hendes Pleiemoder paastår, aldrig at have seet det. Maaſte hun dog kan have stiftet det tilside, af Frygt for, at det kunde bidrage til at opklare Jomfru Margrethes Herkomst, thi det er hendes stadige Angst, da at maatte miste sin elskede Pleiedatter."

"Nu, nu," sagde Borgermesteren, "det er dog altid en Mulighed, og vi skal nok vide at bringe Klenodiet frem for Dagen, om det eksisterer — lad det kun blive min Sag. Imidlertid, mine kjære og ærede Gæster, ville vi opsætte videre Forhandling om dette romantiske Emne, til vi imorgen have gjort vor Opvartning hos Prindsessen i Eventyret — iaften trænge I til god Beretning og Hvile efter den lange Reise."

Og hermed førte han sine Gæster ind i den tilstødende, lys- og guldstraalende Spiseſal, hvorfra en hyggelig Kvelds-Andetning duftede dem imøde. (Viere.)

I Sognebud paa Ski.

(Af W. Fr. Koren.)

Mørketiden i Vinteren 1879—80 vil vist længe mindes i vort Lands nordlige Egne. Frygtelige vare Stormene, som fulgte paa hinanden uden Stands, frygteligt var Ishavet, hvis vældige Volger trængtes dybt ind gjennem alle Fjorde

og Bugter og anrettede Ødelæggelse. Frygteligt var Mørket, naar det i sit mægtige Fannetag kvalte den svagt gryende Dag. Aldrig erfarede jeg, saaledes som i denne Vinter, Indskydelsen af en overmægtig Natur, der ikke blot giver en

umiddelbar Følelse af den menneskelige Afmagt og Elendighed, men ogsaa lægger sig knugende tung over det sjælelige Liv. Der er sjælelige Kræfter, som trænges helt tilbage ligesom i en Slummer, indtil de atter vaagne til nyt Liv og Virksomhed, naar Solens første Straaler kaste sin gyldne Glans henover Snefjeldene.

Det var en af de første Dage i 1880. Vinden peb om Hushjørnerne paa den gamle, ensomme Prestegaard i L., og Larmen af Brændingerne blandede sig helt sælsomt med Vindens Susen. I Stuen knitrede Ilden i Ønen, og Hængelampens rolige, klare Stin spredte Hygge over det lille Rum. Omkring Bordet dannede vi en sluttet Ring, de ældste Børn var særdige med sine Lejer og havde taget hver sin underholdende Bog, de mindste hyslede utrættelig med sine Lege, og deres glade, muntre Stemmer bragte os til at glemme Naturens klagen Roster udenfor. Jeg læste i Landstads Sange i „Annexreisen“.

„De hviiste til mit Dre Fortroligheder, som: Nu, Gud ste Lov og Tak, var det deiligt, at du kom. Og stakkels dig, nu har du havt Arbejde og Besvær. Men ingensteds er bedre Bedertvægelse end her.“ Ja, hvilken Prest har ikke følt den tvægende Balsam for det tunge og trætte Sind, som disse og lignende Velkomstord eie, hvormed vi hilses ved Hjemmets fredslyste Tærstel, snart hviistet ud fra et trofast Hjertes hjærlighedsfulde Dyd, snart udraabt af jublende Barnetunger.

Jeg havde ikke Annexreiser om Vinteren; Naturforholdene og Mørket var her som saa mange andre Steder nord paa en uovervindelig Hindring. Derimod havde jeg en lang, haard Vil Søvei til den nye Hovedirke, maatte reise ud i ver Lørdag under den korte Dagning og kom kun i gunstigste Tilfælde

hjem om Søndagen. Paa dette Stykke maatte jeg ganske vist lide adskilligt ondt af Frost, Storm og Mørke og tage mangen en vaad Troie, men jeg havde dog rigelig Erstatning i Hjemmets Bedertvægelse de øvrige Ugens Dage, der paa denne uheldigt og affides beliggende Prestegaard i Regelen gik sin ensformige og regelmæssige Gang. Var den lyse Sommerid rig paa Arbejde og Moie, saa var Mørketiden i Modfætning dertil mere at betragte som en Hvileid. Ved at læse hin Sang af Landstad kom jeg ganske naturlig til at anstille en Sammenligning med mine egne Forholde. Det var, som om jeg dobbelt søgte mig omsluttet af Hjemmets Hygge, og med en Følelse af Taknemmelighed og Velbehag stoppede jeg Piben og svøbte mig ind i min Slobrok. Da bankede det sagte paa Døren.

Det var min Ven, Skolelærer R. Han havde just begyndt Skolen i L., og for nu at raadføre sig med mig om Et og Andet af Bigtighed havde han taget paa Sti over Fjeldene. Tillige stulde han underrette mig om, at man i flere Dage havde ligget særdig med Vaad for at hente mig i Sognebud til L., hvor Johan Rr. laa syg og døende. Veiret havde hindret Skydsen fra at lægge ud, og man var nu bestemt paa at komme den følgende Dag, om muligt. Jeg havde et ganske godt Ord som Somand, men som Skilober havde jeg ikke erhvervet noget Rh, skjønt jeg i Forholdenes Medfør dog havde faaet en Smule Svælse. Man ansaa det altsaa ugjærligt for mig at klare Skiveien til L., da den var en norst Vil lang og gik over 2 Fjeldstrækninger. Jeg besluttede mig imidlertid til at gjøre et Forsøg, saafremt Veiret ikke bedagede sig til næste Morgen. Jeg kunde isaaftid faa min Ven Skolelæreren til Forer, og han var

en stærk, frisk Kar, en dygtig Skiløber og fortrolig med Veien som Faa.

Kl. 6 næste Morgen sad Skolelæreren og jeg ved Frokostbordet. Stormen hylede udenfor, Sneen hvirvlede sig over Hustagene, og Nattens tykke Mørke indhyllede den oprørte Natur. „Hvad mener De, spurgte jeg, klarer vi Veien i dette Veir?“ Jo, mente Skolelæreren, vi har Binden i Ryggen, frem kommer vi nok altid.“

Presteklæderne blev indpøbt i en Olskappe og bundet paa min Vedsagers Ryg. Saa bar det ud i den mørke Nat, og snart forsvandt vi i den tætte Skov, som dækker Fjeldftraaningerne.

Skiforet havde siden den foregaaende Dag undergaaet en saare uheldig Forandring. Det blev værre og værre. Sneen klæbde sig fast ved Skierne, og idelig maatte der standses, og Sneen bankes af. Under Opstigningen var det tildels ikke til at holde ud, saa at vi maatte bære Skierne og vade i den dybe Sne. Jeg mærkede godt, at mine Kræfter hurtigt forbruges. „En Mil frem,“ tænkte jeg ved mig selv, „og to Fjelde, hvorledes skal jeg klare dette?“ Saa bar det atter et Stykke opover — og saa atter en Stands. „Kan Johans Død ventes naarsohmhelst?“ spurgte jeg; men min Vedsager saa sig ikke istand til at besvare dette Spørgsmaal. Jeg besluttede da at fortsætte Veien, indtil det blev vitterligt baade for mig selv og Andre, at Reisen laa udenfor mine Kræfter.

Sneen pistede os i Natten, og Mørket var frygteligt. Skolelæreren gik foran, og jeg fulgte tæt efter i hans Spor, men kun i saa Skridts Afstand tabte jeg ham af Synne.

Til min Glæde bedredes Føret lidt, da det bar op i Høiden, og snart stod vi paa Fjeldvidderne. Her gjorde Skole-

læreren en liden Voining til Høire, saa at mine Ski mistede Sporene, og jeg fortsatte i den rette Linie. Da jeg mærkede Feiltagelsen, var min Fører allerede forsvunden i Mørket. Jeg kaldte paa ham, men der kom intet Svar. Uvilkaarligt gjorde jeg nu ogsaa en Voining til Høire for om muligt at finde de gamle Spor, men det var umuligt i det tykke Mørke at finde dem. Jeg standsede atter og raabte lydeligt, og strax efter hørte jeg gennem Stormen Skolelærers Kloften i Nærheden, og snart efter tegnede de dunkle Omrids af hans Skikkelse sig mod Sneen. Vi turde ikke mere slippe hinanden af Synne.

Det varede ikke saa længe, før Veien begyndte at helde, og nu gik det rasst nedover mod en stor Bugt, hvor Bølgerne rullede ind og tornebde mod Klipperne med tordnende Brag. Vi kunde Intet se, men vi hørte, at Havets Brændinger nærmede sig mere og mere, indtil de lige ved vore Fødder overdøvede Stormens Susen. Vi var nu hrlvveis til T., og vi mærkede en svag Pysning af den gryende Dag.

Fra den anden Side af Bugten begyndte den anden Opstigning langs den bratte Fjeldsfrent, og Havets fraadende Skum syntes ligesom at sænke sig dybere under vore Fødder. Skierne maatte bindes paa Ryggen, og saa gik det Skridt for Skridt opover, snart paa To og snart paa Fire, af og til sank vi ned i Sneen til Hosterne. Der var nu ingen anden Tanke: frem maatte jeg; det vilde ialfald være fuldt saa vanskeligt at vende tilbage. Omfider havde vi den sidste Vasse bagud, og befandt os i et sladt Fjeldsfar med steile Klippewægge paa begge Sider. Binden blæste saa voldsomt her, at det var vanskeligt at staa. Trætte, som vi var, tog vi Skierne paa, og nu fik vi os en ligesaa eiendommelig som behagelig

Seilads for god Vind gennem Fjeldskaret.

Der, hvor Nedstigningen begyndte, loiede Vinden af i Læ af Fjeldet, og da tillige Snefaven lettede lidt, saa at det var let at finde Skisporet, bad jeg min Fører, at han vilde anvende sin hele Kunst som Skiløber og bringe hurtigt Bud ned til Gaarden, at jeg var undervejs. Jeg maatte ganske vist forudsætte, at Ingen ventede mig denne Dag. Lidt efter saa jeg Skolelæreren som en sort Prik nede i Dalen, og saa forsvandt han for mine Øine. Jeg skyndte mig bag efter, det bedste jeg kunde, snart stod jeg nok saa kjæft ned en Balke, snart satte jeg mig ned paa Skierne og agede udover et Stup, snart gjorde jeg ganske ugenert en Kolbotte, og saa begyndte Lobet atter med friskt Mod. Flere Gange var jeg nær ved at miste den ene Ski, Noget, der mere end en Gang har bragt en Skiløber i den frygteligste Stilling. Hvergang Skierne standsede et Dieblit, klæbede den vaade Sne sig fast under dem, og værre blev det, jo længere det bar ned mod Gaarden. Jeg bankede Sneen af og satte ud for en ny Balke. Nederst i Bakken var der en Jæspul, som jeg ikke kunde se, og Sneen var der afblæst. Med susende Fart fortes jeg ned paa Jæspullen. Skierne spingede sig, og jeg slyngeedes voldsomt flere Alen bort og faldt ned paa Isen. Forunderlig nok blev det værste Stød afholdt af den lille Flaske Kirkevin, som jeg førte med i Kommen. Flasken splintredes i hundrede Stykker, og — Vinen var tabt. Jeg havde strubbet mig en Smule paa Armen; men ganske anderledes smertede mig den spildte Vin. Jeg vidste, at der ikke var mange Huse i Sognet, hvor der fandtes Vin, tjenlig til det hellige Brug. Jeg syntes, det var saa tungt just nu, da jeg efter en saadan Rejse

næsten stod ved Maalet, og Gaarden laa foran mig — nu skulde Rejsen og alle dens Besværligheders Formaal i en væsentlig Henseende gaa tabt. Jeg bebrejdede mig selv, at jeg ikke havde stukket Flasken i en anden Lomme, og med bedrøvet Sind fortsatte jeg Veien, som nu førte mig over en Slette hen til Gaarden.

Det er en vakker aaben Bygd med 5—6 Gaardbrugere, som bo langs Stranden. Jeg gik ind til en Nabo af den Syge og fik Bud omsendt for at høre, om Noget skulde være i Besiddelse af tjenlig Vin. Imidlertid hvilede jeg lidt mine trætte Lemmer. Det klædt, som jeg under en saadan Tur selvsølgelig maatte være, var jeg bleven ganske gjenneblæst af Stormen, og den fugtige Sne havde gjennepisket mig til Skindet. Jeg havde intet Dytte, og den Forpleining, som min Natur under disse Omstændigheder tiltrængte, var ikke at erholde her, hvor venligsinde og omhyggelige disse gode Folk end var. Jeg følte, at dersom jeg skulde forblive her og oppebie godt Veir til Hjemveien, vilde jeg i høi Grad udsætte mig for at blive syg, men at gaa hjem samme Dag og med Stormen lige i Ansigtet, det vilde klarlig overstige mine Kræfter. Saa kom den nær forestaaende Kirkereise frem for mig, og der paahvilte mig flere nødvendige Arbejder, som til denne skulde være færdige. Som jeg sad og tænkte paa, hvorledes jeg burde stille mig, blev jeg glædeligt overrasket ved, at man bragte mig den fornødne Vin. Nogle Dieblitte efter traadte jeg ind til den Syge.

Det var ikke let at gjentjende den for saa stærke og kraftige Mand i det Dødens Billede, som her laa for mig. Han havde i sin jordiste Gjerning været en dygtig og energisk Mand, og det tiltrængtes visseelig; thi en stor Børneskole

havde han faaet at forføre. Jeg kjendte ham ret godt; thi jeg havde i de sidste Aar konfirmeret hans 3 ældste Børn, og vi havde vexlet mangt et Haandtryk paa Veien. Det forekom mig, som om denne Mands Syn Tider imellem oplødes for en større Kaldsgjerning, et vigtigere Arbeide end dette jordiske, det var, som et høiere Livs Kræfter af og til fastede et sligtigt, men loffende Glimt ind i hans Sjæl, Glimt, der dog snart syntes at slukne under de jordiske Gjoremaals Tryk og Moie. Og saa kom de daarligere Tider, liden Fortjeneste og mange Munde, og endelig det værste af Alt, — en frygtelig Brystsygdom gjorde ham udhygigt til alt Arbeide og knugede den kraftfulde Mand sammen. Da jeg saa ham sidste Gang, før Vinteren begyndte, havde legemlig og aandelig Lidelser præget sig i hans Ansigt, men han havde dog endnu Haab om Helbredelse. Senere havde jeg Intet hørt fra ham, før jeg nu blev budsendt. Det var en hentæret Skygge, som nu laa foran mig. Det var tydeligt, at hans Oplosningsstund var nær. Hans Hustru rakte mig stille Haanden med taareblændet Øie, alle Børnene var samlede, og en Arbeidsmand arbejdede travlt med Ligkisten, uden foreløbig at lade sig forstyrre ved min Ankomst. Med blandet Frygt og Haab for den stakkels Syge havde jeg traadt ind under Stuens lave Tag; men Frygten var snart forsvunden. Det blev mig hurtigt klart, at jeg her ikke havde nogen vanskelig Gjerning; thi den Hellig Aand havde banet Veien, og Krens Konge var dragen ind med Retfærdighed og Fred.

„Hvor jeg har længtes efter, De skulde komme,“ sagde den Syge, „men jeg havde ikke mere Haab om at faa se Dem; jeg bad saa inderlig igaar til Gud om at faa nyde Jesu Regime og Blod, men

jeg syntes den Stemme svarede: Min Naade er dig nok! Jeg ser nu, at Gud har hørt mine svage Bønner og vist mig Barmhertighed.“

„Og hvorledes staar det nu til med Dem?“ spurgte jeg og satte mig ned ved Sengen.

„Gud har klædt mig ganske af og gjort mig nogen,“ svarede han.

„Det var velsignet, og saa har han ganske givet Dem noget Andet og Bedre istedet?“

„Ja, han har givet mig sin egen Søn og Alt, hvad han har gjort. Jeg tror, at Jesus er min Frelser.“

„Kan De da gjøre den gamle Sangers Ord til Deres: Hvem har jeg i Himmelen, og lige med dig har jeg ikke Lyst til Noget paa Jorden?“

„Ja“, svarede han med Eftertryk, „og forsmægter mit Kjøb og mit Hjerte, saa er Gud mit Hjertes Klippe og min Del evindelig.“

„Men bliver De ikke alligevel stundom bængstet?“

„Alt jo, Djævelen kommer ind imellem og siger: Det er en uduelig Tro, du har, ja det er ingen Tro, det er bare din Fornuft; derfor længes jeg saa efter at blive inderlig forenet med min Jesus, saa at Ingen kan rive mig ud af hans Haand. Jeg gif saa mangen Gang til Guds Bord, og jeg huster blot 2 Gange, at det var mig til Velsignelse, men lovet være Gud, som har vist mig arme Synder Barmhertighed — jeg længes saa —“

Hvorofte har jeg ikke i det samme Grinde staaet ved den Syges eller Døendes Leie med tungt Hjerte og beklemmt Sind; aldrig træder Menneſtehetets bedrageriske Tanter saa utilsloret frem som her ved Dødens Porte, og det viser sig atter og atter, hvorledes det paa en eller anden Maade vil frelse sig selv,

ialfsald tilbøls, istedetfor aflædt og nogen at kaste sig for Frelserens Fodder. Sognebudet hører i mange Tilfælde til Prestens tungeste Gjerning, men i enkelte Tilfælde er det ogsaa hans skønneste og mest opløstende Forretning, som styrkende virker tilbage paa al hans øvrige Gjerning. Jeg befandt mig her i dette sidste lykkelige Tilfælde. Jeg sølte, at jeg modtog langt Mere, end jeg mennesselig talt kunde give; men jeg sølte mig paa samme Tid som et kongeligt Sendebud, der havde at frembære ikke blot kongelige Ord, men ogsaa kongelige Gaver; jeg sølte, at her opfyldtes atter det profetiske Ord: „Hvor deilige ere paa Bjergene hans Fodder, som bringer godt Budskab, som forkynder Fred, som bebuder Godt, som siger til Zion: Din Gud er Konge.“

Forretningen var tilende, lydbøs Stilhed herskede i den lille Stue; da løstede den Syge sine Hænder og sagde: „Nu, Herre, lade du din arme Pilegrim fare i Fred!“ — Saa et hjærligt „Farvel“, og med glad og taknemmeligt Hjerte forlod jeg dette Hus.

For det Tilfælde, at jeg vilde fare hjem samme Dag, blev der mig tilbuden et Par „Andrer“, d. e. Ski betrukket med Kobbestind. Disse har den Fordel, at Sneen ikke klæber ved dem, og at man kan gaa opad Bakke, idet nemlig de stive Haar holder igjen. Tilbageveien vilde derved i saa høi Grad lettes, at mine Betænkeligheder begyndte at vige. Jeg vidste jo desuden, at jeg var betydelig udholdende, naar jeg først var bleven myg i Kroppen, og at det derfor kunde blive mig en ligesaa vanskelig om ikke vanskeligere Opgave, dersom jeg den næste Dag stiv og upasselig skulde tage fat paa Ski-veien. Soveien var det under de forhaandenværende Veirforholde haabløst at tænke paa. Da jeg nu til-

lige skulde faa Jakob, den Syges ældste Søn og vel kjendt for sin Kraft og Udholdenhed, til Fører paa Hjemveien, var min Beslutning tagen. Forøvrigt var Jakob den eneste af Gaardens yngre Mandskab, som ikke allerede var udreist til Fiskerierne.

Den hjertensgode, gamle Nabo rakte mig sin trofaste Haand, idet jeg drog forbi hans Dør, og sagde: „Presten maa være forsigtig idag, De kan let blive syg.“ „Hvis jeg skal blive syg, svarede jeg, saa er det langt bedre for mig at blive det hjemme, men dersom De kan finde, at min Hjemreise idag er letfindig, saa er det min Pligt at lade den fare.“ „Nei, sagde den Gamle, jeg vil ikke sige, at den er letfindig, men den er for anstrængende.“ Det var ganske vist ikke synderlig opmuntrende Ord; men da jeg havde gjort en liden Sving indom til Skolelæreren og Bornene og af de venlige Vertfolk der var bleven styrket med stegt Fæst og Melkesuppe, sølte jeg mig stærk nok til at møde Hjemveiens Anstrængelser. Jeg trykkede Læreren's Haand, og saa bar det atter ud i den vilde Natur.

„Andrerne“ viste strax sine gode Egenskaber. Det gif forholdsvis let hen over Sletten og opad den svære Opstigning. Da vi naaede Høiden, kastede Dagen det sidste matte Skjær henover Bidderne. Stormen havde loiet noget af, men var dog endnu saa stærk, at vi maatte tage Skierne af og kjæmpe os Skridt for Skridt fremad. Pludselig ophørte Stormen aldeles, og vi haabede nu blot, at det maatte lykkes os at naa Hjemmet, førend Nordvesten brød løs; thi ingen Vind hvirvler Sneen saa tæt og gjør Veien saa ukjendelig som Nordvesten. I Virkeligheden havde vi al Grund til at tro, at vi et Par Timer herefter maatte være hjemme, og selv

Nordvesten havde neppe kunnet gjøre os videre Skade end at fordoble denne Tid. Omtrent midt i den første Nedstigning naaede atter Færmen af Brændingerne os som en dunkel, uregelmæssig Brusen i det Fjerne. Ved denne Tid mærkede jeg, at der var Noget iveien med min ene Ski, og ved nærmere Undersøgelse viste det sig, at Kobbefindet var revnet tværtover. Med Et blev nu min Stilling høist kritisk og alvorlig; at vende tilbage var heller ikke at tænke paa, da vi nærmere os Halvveien. Det var ingen Feiltagelse, naar jeg havde ment paa „Aandrer“ at kunne magte Tilbageveien selv under saare ugunstige Omstændigheder, men nu — med en Ski — ja det nyttir lidet at gaa irette med en Skiløber, fordi han mister sin ene Ski, der er Ingen, som letfindig udsætter sig for et saadant Tilfælde, og i ethvert Fald laa det ganske udenfor mine Forudsætninger og Beregninger. Imidlertid var i Dagens Løb Snemængden betydelig forøget og mine Kræfter betydelig anstrængte, hvorledes skulde jeg nu holde ud at vade i den dybe, tunge Sne? Jeg forstod, at jeg inden Natten vilde faa se Grænsen for mine legemlige Kræfter, at det vilde blive en Kamp for Livet.

Jeg gjorde vel endnu nogle forgjæves Forsøg med at faa Aandrerne til at gaa; derpaa laante jeg Jakobs Ski, men det var mig umuligt i det stedse tættere Mørke at staa udover de ukjendte Bakker og Stup, og paa Fladerne flåbede Sneen fast ved dem i store Klumper. Jeg maatte lade ham beholde sine Ski, og det viste sig nu snart, at han ikke havde stort Andet forud for mig end friskere Kræfter. Da vi var komne omtrent til Midten af den store Bugt, horte vi Drønet af Nordvesten, og nogle Diebliske efter hvirvlede Sneen saa tæt om os, at vi vanskeligt kunde se hverandre i faa Alens

Afstand. En Stund styrede vi vor Vej efter Vindens Retning. Stormen og Mørket gjorde det selvfølgelig umuligt for os at nytte mit lille Lommekompass, derpaa havde vi heller ikke gjort Regning; lykkeligvis lettede dog Røven noget, saa at Jakob atter fik Kjending af Veien, og nu stod vi ved Begyndelsen til den sidste, tunge Opstigning.

Mine Kræfter begyndte nu hurtigt at tage af. Jeg sagte dog i det længste at holde Modet oppe; thi jeg havde en sand Rædsel for at lægge mig i Sneen, hvor ofte havde det ikke hændt, at den trætte Vandrer havde lagt sig i Sneen for aldrig mere at staa op igjen? Men Trætheden overvældede mig mer og mer; jeg satte mig paa en Træstamme, gik saa atter et Stykke, men den venstre Høfte begyndte at svigte mig, og jeg lagde mig paa Knæer og Albuer for nogenlunde let at kunne reise mig igjen. Jakob, som havde bundet Skierne paa Ryggen og mojsommeligt slæbte sig opover, betragtede mig nu med urolige Blikke. Snart var jeg dog atter paafode og vaskede mig endnu et Stykke frem, men sank saa afmægtig overende i den bløde, dybe Sne. Jakob fik med Et Diet opladt for vor Stilling hele frygtelige Alvor; han lagde sig ned ved Siden af mig, og jeg skintede et Udtryk af Rædsel glide hen over hans ungdommelige, mandige Ansigt. Derefter hensesank jeg i en halv drommende Tilstand, i hvilken en broget Række af Billeder drog forbi mit indre Syn. Jeg følte mig næsten lykkelig; jeg saa Børnenes jublende Leg, jeg saa min Hustru's glade Overraskelse ved min Tilbagekomst og derpaa andre Syn i forvirret Bælg. Da mærkede jeg pludselig, hvorledes Kulden fra alle Sider strømmede ind i mit varme Legeme; min Stilling kom atter levende frem for mig, medens jeg stirrede ud i den dunkle,

stormfulde Nat, og ud fra Hjertets dybeste Grund steg mine Raab op til Barmhjertighedens Gud. Med Kulden strømmende nye Kræfter ind i mine smægtige Lemmer, og efter saa Minuters Forløb var jeg igjen paa Benene og fortsatte Veien. Endnu en Gang sank jeg overende i Sneen, endnu en Gang samlede jeg nye Kræfter af den indstrømmende Kulde, men saa — var Hviden naaet. Sløvt, melanist gif det nu fremad Skridt for Skridt, indtil det begyndte at helde nedover; da opdagede vi med Forsærdelse, at vi havde faret vild. Det var os umuligt at saa Kjendsel paa Omgivelserne, og raadville boiede vi nu snart til Høire og snart til Venstre. Det var imidlertid en bydende Nødvedighed for mig, dersom jeg nogensinde skulde naa Hjemmet, at spare, hvad spares kunde, paa mine sidste opblussede Kræfter. Jeg maatte derfor lade Jakob rekognoscere lidt i Måbostabet for om muligt at komme paa rigtigt Spor. Han anstrængte sine yderste Kræfter, stakels Gut, men uden Nytte. Imidlertid havde Snefalden lettet, Skydækket splittedes, og de lyse tindrende Stjerner traadte efterhaanden frem paa Himmelens mørke Hvæl. Denne Omstændighed tør jeg vel ved Guds Barmhjertighed skylde min Redning i denne frygtelige Nat. Vi havde nu Greie paa Verdens hjørnerne, men frygtede dog for de Stup og Klippekløfter, som grænser til Prestegaarden paa denne Kant. Til den overvældende Træthed og den pinlige Følelse af Udmagt i min ene Høfte var nu ogsaa kommen en brændende Tørst, som Sneen ikke kunde slukke; ifkedestomindre gif det taalelig godt paa Lykke og Fromme ned over Bakkerne, men jeg solte det vel, at jeg gled paa Stumperne af mine Kræfter. Bludselig raabte Jakob: „Der ser jeg Kirken!“ og i næste Dieblit stod

vi paa Strænten af en høi Klippe, og dybt nedenfor os laa Prestegaarden udbredt i Nattens dunkle Stjernebelysning. Vi satte os uvilkaarlig paa Strænten, for nogle Diebliffe ligesom at se vor Redning i Vinene. Jakob var jublende glad; jeg var kommen forbi det Stadium, at jeg kunde føle nogen fuldstændig Glæde; Sløvheden havde bemægtiget sig den ene Halvdelen af mit Sind. Vi lod os derefter glide ned gennem en Kevne i Klippen, saa videre ned mellem Klippeblokke og Birkekrat, saa endelig de sidste tunge Skridt over de snedækte Marker, og jeg havde naaet — mit Hjem.

Min Hustru var endnu oppe; hun havde bragt de Smaa til Ro efter Dagens glade Lege og satte sig derpaa sluttig svende ved Lampens lune Skin; hun ventede og lyttede mellem Stormstødene efter enhver Lyd udenfra. Saa ophørte hun at vente, skjønt hun ialfald til andre Aarets Tider var vel vant til Hjemkomstens Overraskelser til enhver Tid af Døgnet og ofte i Storm og Mørke. Bludselig for hun op; det bankede paa den hvide Dør, og nogle Diebliffe senere opfangede mit Hjerte ganske lignende Ord som dem, Landstad i hint Digt lægger Hjemmets Engle i Munden.

„De hviste til mit Øre Fortroligheder, som:
Nu Gud ste Lov og Tak, var det deiligst, at du kom,
Og stakels dig, nu har du havt Arbeide og Besvær,
Men ingensteds er bedre Bedertvægelse end her.“

Overraskelsens Glæde dæmpedes dog denne Gang hurtigt, da jeg lige ved min Indtrædelse sank sammen og maatte behandles, forpleies, mades som et Barn. Da jeg kom til Ro, kjendte jeg Smerter fare gennem alle Led og Lemmer; i

nogle Dage sølte jeg en stærk Trykning for Brystet og maatte tale hvistende.

Smidlertid var Johan Kr. under Lovprisning og Tak naaet frem til et bedre Hjem. En længselsfuld Sjæl var af „Hjemmets Engle“ baaren ind i Herlighed.

* * *

Efter nogle Dages Forløb troede jeg mig allerede restitueret efter den farlige Færd, da jeg pludselig overvældedes af en ubestribelig Angst og Andedrætsnød; dermed begyndte en langvarig nervøs Sygdom, og det er under mange Afbrudelser af nervøse Smerter, at jeg har nedskrevet denne Beretning. (F. B. & B.)

J Marts 1880.

Et arabisk Kjempebyggeri.

Herom meddeler „Bauwerks-Zeitung“ følgende: I den gamle spanske Hovedstad Cordova er en berømt Kjempebyggeri, der i sin Tid var rent seagtig udstyret. Den hæver sig paa Terrassen ved Guadalquivir, omgivet af 4 brede Avenuer. Under de omejabiske Kaliffers Herredømme var Spanien Europas første Kulturland. Kunst, Videnskab, Handel og Industri blomstrede dengang mægtigt i dette Land. Cordova var Hovedstad og talte over 1 Million Indbyggere, havde 200,000 Baaningshuse, 600 Moskeer, 900 offentlige Badeanstalter og mange Biblioteker med circa 3 Millio-
ner Bind gedigne Verker. Paa de smukke Høider, der omgive Cordova, stod mange hundrede prægtige Villæer i Skygge af rige Drangerier, Jasmin- og Rosenhaver. I Gaardsrummene ved de forskellige Huse i By og paa Land samt i Forhaller, Sale og lignende Steder var anlagt utallige Vandspring, der udsprede en behagelig Kjølighed. De forsynedes med Vand fra taarnhøje Vandledninger udenfor Byen. Saaledes var Tilstanden omkring Aar 700 efter Kristi Fødsel. Den omtalte Kjempebyggeri, der dengang var og endnu er Byens Vidunder, blev paabegyndt i Aaret 785 og fuldført Aar 1000. Man

holdt uafbrudt ved at bygge paa den med stor Styrke i 215 Aar. Den overtraf alle Verdens Kirker, ikke alene i Størrelse og Omfang, men ogsaa i kunstfærdigt og pragtfuldt Udstyr.

Ved Indtrædelsen i den vidunderlige Hal maatte man tro, at det Hele var en Drøm, og at man befandt sig i Eventyrverdenens Rige. En Skov af Palmetræer bar den med Mosait rigt udstyrede Kuppelhvalving. Gulv og Vægge var indlagte med de skønneste Mønstre i Mosait og straaede i Lyset fra 5000 flæbne og forsolvede Krystallamper. Portalen var af dreven Erz, og Lyset faldt ind gennem rigt forzirede Marmorvinduer (uden Glas). Disse Vinduer viser et saa fint gjenembrudt Arbejde, at man den Dag idag ser sig ude af Stand til at kunne gjøre Magent. 11 store og 33 mindre Stube krydsede hinanden retvinklet, og i Harmoni med de mægtige Hvalvinger reiste der sig 40 stærke, firkantede Taarne. Møsteeen med tilhørende Gaardsplads danner en Firkant paa 520 Fods Længde og 400 Fods Bredde og omslutes af en vældig, 50 Fod høj, Kvadersstens-Mur, der er rigt smykket. I Gaardspladsen var en prægtig Lund af 60 Fod høje Palmer, Dranger og Cypresser, i hvis

Midte et stort Vandspring udsendte sine spillende Vandstraaler. Rundt om denne herlige Lund gik styggefulde Buegange.

Den Tilstuer, som vandrede omkring her, beundrende al denne Pragt, anede ikke, at han befandt sig paa Randen af en stor Afgrund. Lunden med Tilbehør var nemlig anlagt over en Rjæmpe-Cisterne med uhyre Hvalvinger, der endnu kan sees.

De 17 Døre, der føre ind til Moskreen, er smykkede med Marmorsoiler og Jernbuer i Hesteskoform samt Villedhuggerverker, Stuk og Indskrifter. 12 af disse Døre er igjenmurede, de andre 5 aabne til Benyttelse. Naar man træder ind i Moskreen, tror man at se en forstenet Skov, i hvis Labyrinth af store og smaa Soiler, Buer og Arkader Diet forvilder sig. Over 1,400 Soiler skal have smykket det Indre af dette Vidunder-Tempel.

For Tiden staar neppe over Halvparten af disse tilbage. Alle Bjælker var af Væketræ, rigt udskaaret og forgyldt. Til Prædikestolen er anvendt vellugtende Træsorter. Træfjærerarbeidet paa denne Stol skal have medtaget en Tid af 7 Aar. Heraf er desværre nu Intet tilbage, da man af Træet har forarbejdet Bithere og andre musikalske Instrumenter, der er spredte over hele Verden. I Midten af Moskreen stod et Slags Tri-bune, der dannede en langstrakt Firkant.

Hver Langside havde en smuk Arkade, der bar en Kuppel saa rigt udskaaret og smykket, at den var et rent Vidunder. De engang glimrende Farver paa Arkader, Hvalvinger, Friser etc. er nu overstrøgne med en kold, hvid Maling, og paa de pragtfulde Mosaikgulve er lagt simpel Broslægningssten, der skjuler Fodtjyfterne til de smukke Soiler. De Perler og Rubiner, alt det Guld og Sølv, der i Arabertiden smykkede dette Koranens Prægtkapel, er nu forsvundet. Menodiet i Datidens Bygningskunst staar idag ubelagt, som en Ruin ligesom alt Andet i det engang saa herlige Cordova. Det er en Folge af Inkvisitionens blodige Fanatisme! For Tiden tæller Byen 40,000 Indvaanere, et forsvindende Antal inden dens udstrakte Mure. Deraf kommer det, at man nu i Cordova kan gaa gjennem flere Gader uden at møde et Menneske. Der voxer fodhøit Græs og Ukrudt i Gaderne og paa Husstagnene. Mængt et smukt Hus er faldt sammen, og andre er nær ved at styrte ned. Den fordoms saa mægtige Handel og Virksomhed er forsvunden. Ogsaa Floden er nu saa tilsandet, at Skibe ei længere kan passere den. Hovedbroen, et rent Rjæmpeværk, truer nu hver Dag med at styrte sammen ved høi Flod, hvilket ogsaa har været Tilfældet med 20 andre Brogger.

(Bergens Aftbl.)

Birkeflovene i Nordeuropa.*)

Jo længere man trænger ind i det Indre af Rusland, desto mere afslutte Skovgrupperne sig til samlet Skov, medens de i Nærheden af Floderne have mere Eighed med Parter og Lunde.

Birken er fremherskende i alle dens Arter med enkelte Klynger af Gran og brede Bælter af Furu og Bævreasp. Det Hele gjør et saa velgjørende Totalindtryk, at man maa erkjende, at her er

*) „Geografiske Landskabsbilleder“ af Dr. Vogel ved R. E. Møhl.

meget af Naturen at lære for vore Vandstabs- og Kunst Gartnere i Vesteuropa. Det er dog kun mest i Udkanten af de større Skovpartier, at denne Blanding finder Sted.

En tætsluttet Urstov af Birk (*Betula pubescens*), saaledes som den alene træffes ved Volgas Vandfjel, hører til en af de eiendommeligste Fremtoninger og er udelukkende nordisk, medens man i Mellemuropa kun kjender Hvidbirken i dens Udvikling enkeltvis og meget forskjellig fra *B. pubescens*.

Der er for den fremmede Bestuer noget særdeles tiltalende ved en nordisk Birkeskov med dens slanke, blændende hvide Stammer, ganske tæt ved Siden af hinanden og til en Høide af 60 Fod op til Toppen, uden synkelig og kun ganske tynd Førgrening. I 50 Skridts Afstand løbe Stammerne ganske sammen for Diet og spærre Udsigten til alle Sider. Stammerne have en ganske glatte og jevn Bark lige fra Roden til Toppen. Kun en let finlovet og tyndgrenet Krone hænger svævende overst paa Stammen og ligner et høit Springvand,

som kaster sine Straaler i Kreds bugtende fra Fontainen eller Rildespringet, naar dette har naaet sit Høidepunkt. Skovbunden er bedækket med et blødt Tæppe af Mosser og Svampe, blandt hvilke *Gnaphalium dioicum* er fremherskende paa de lyseste Steder.

Hvor der er fugtigt, eller dog paa de siddende Steder, blander Bævreassen sig med Birken og gjør en god Virkning med sine mægtige hvidgraa Stammer mellem de blændende hvide Birketræer, gjennem hvis lette og tynde Føtag Aspens sees at styde sig høiere i Veiret og giver en mørkere Skygge. Dog er det langt fra alle vegne, at man er istand til at øine Aspens Toppe over Birkenes; men kan man ikke se dem, saa kan man altid høre dem, og denne deres uafslidelige Bæveren og Raslen har noget opmuntrende ved sig, som om der nærmede sig menneskelige Væsner og formilbede den forladte Stemning, der uvilkaarlig paalister sig den ensomme Vandrer i Birkestovens Stilhed og dybe Ro, selv i den mildeste Aarstid.

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

Naturmærkværdigheder i Winnesheik County. Foruden Jæggrotten ved Decorah og andre Seværdigheder, som oftere har været omtalte i Aviserne, har vi endnu her i Nabolaget en Naturmærkværdighed, som vi til Dato ikke har seet offentlig nævnt, nemlig en Åa eller Bæk, som løber et langt Stykke under Jorden. Dette er Trout Creek (—Dræt-Bækken), der udspringer lidt nordenfor Calmar her i Countiet og falder i Upper Iowa River mellem De-

corah og Freeport. Paa John Newstads Eiendom omtrent $2\frac{1}{2}$ Mil i Sydøst for Decorah udtømmer Åaen sig i en Synkhule under den saakaldte Cedar-Ramp i en mørk Aftrog, hvor det ser gyselig romantisk ud, og efter et Lob af omtrent en halv Mils Længde under en Aasryg kommer den frem igjen under et Bjerg og danner en liden Fos, som for tyde Åar siden drev Trout Run Woolen Mill (en Udkaringsmaskine), tilhørende Hr. A. Atkins. Den nævnte Fabrik

nedbrændte for mange Aar siden og Hr. Alfins solgte Eiendommen; men i den Tid, da han endnu drev Forretning der paa Stedet, maatte han føre Bevis for, at det var den samme Aa, der randt søndenfor og nordenfor den nævnte Aarsryg. En Bonde i Nabolaget, A slag Pedersen Evinge, syntes som saa, at det ikke var nødvendigt, at alt Vandet randt ned under Jorden; han ønskede paa sin Gaard at have aabent Vand til Kreaturerne; derfor begyndte han at grave en Grøft for at lede Vandet vestover til sin Eiendom. Dette forbød Alfins, da det efter hans Paastand vilde berøve ham Vandkraften; og engang da Vandet var noget lavere i Hulen end sædvanligt, kastede han noget Havre ned i Vandet; efter en Stund kom Havrefornene frem igjen paa den anden Side, og Beviset var ført. — Den omtalte Synthule er temmelig stor og har, ialfald for, været meget fisterig, tilbels paa større Fisk. Et stort Gode frembyder den for Omegnens Beboere i strenge Vintre; thi naar Vandet fryser bort baade her og der, saa kan man dog uden Frygt drive Kreaturerne til Synthulen, hvor der under Isdækket altid vil findes en Overflodighed af godt Vand af passelig Temperatur.

Simon Pure er et Navn, som undertiden benyttes i Aviser for at betegne Noget, som er ægte i sit Slags. Det skriver sig fra Mrs. Gentlivers Skuespil „Absold stroke for a wife.“ Simon Pure er en ung Kvæker, som ikke kommer til at ægte en vis ung Kvækerinde (med en Medgift paa 30,000 Pound Sterling), fordi en Bedrager optræder under hans Navn og paa den Maade vinder Arvingen. Da Simon Pure kommer, bliver han kastet ud som en fræk Vagner; og dog er han netop,

hvad han udgiver sig for: den ægte Simon Pure.

Spisejedler paa Fransk. Nylig saa vi, at der i en Avis var gjort Bemærkning om, at Spisejedlen ved en Fæst hos Kongen af Danmark var altfor fransk og altfor lidet dansk. I den Anledning skal vi ikke undlade at oplyse, at ved den berømte Villard-Fæst den 3die Sept. 1883, (midt i det republikanske og engelsktalende St. Paul), var Spisejedlen ogsaa affattet paa Fransk. Blandt *pieces montees* (=mounted pieces) nævnes *vues du lac Minnetonca*, *corne d'abondance* og *chemin de fer du Northern Pacific entrent dans le tunnel Mullen*. Af de 8 Slags Vine var de 4 franske.

Et Madonnabillede med en Orden. For omtrent halvandet Aar siden sendte en Hollender, som rejste i Italien, en Beretning hjem til Rotterdam, gaaende ud paa, at han havde seet Mariabilledet i Loreto prydet med Storkorset af den hollandske Loveorden, den fornemste af de hollandske Ridderordener. Sagen forholdt sig saaledes: En tidligere Nuntius i Haag, Monsignore Becchiotti, Indehaver af den nævnte Ordens Storkors, efterlod ved sin Død alle sine Ordener til „den hellige Jomfru i Loreto.“ — Nu gjælder i Holland saavel som i andre Stater den Bestemmelse, at enhver Orden efter Besidderens Død skal gives tilbage, og da Insignierne for den nævnte Ordens Storkors repræsenterer en Bærd af nogle tusinde Gylde, saa pakte Sagen ikke liden Opsigt. Ifjor Sommer lyffedes det dog endelig ved diplomatiske Underhandlinger at saa den nævnte Stads taget fra Helgenbilledet og bragt hjem til Haag. Loreto er en liden By ved Adriaterhavet, i hvis Kathedraalkirke der staar en Hylte

med et Mariabillede, hvormed Katholikerne drive et forfærdeligt Afguderi. Hytten, „Santa Casa di Loreto“, fortæller de, er Jomfru Marias virkelige Hus, som hun behøvede i Nazareth, og som Englene i det 13de Aarhundrede flyttede fra det hellige Land til Europa; de maatte flytte det 2 eller 3 Gange, før de fandt et Sted til det, som var helligt nok. Uhyre Pengesummer og værdifulde Smykker er i Tidens Løb ofret til denne Afgud. Indbyggernes i Loreto, omtrent 5000, leve fornemmelig af de til Stedet valsefartende Pilegrimer.

Strudsen. (Efter Bladet „Science“.)

Strudsen kan nu ogsaa regnes blandt tamme Fugle. Det er blot en femten Aar, siden man i Sydafrika begyndte med at holde dem i tam Tilstand. Man troede nemlig, at Strudsfjærene kun paa den vilde Struds kunde udvikle sig til Fuldkommenhed. I 1865 fandtes der blot 80 tamme Strudse, i 1883 var der mere end 100,000 af dem. Selv i Californien er de nu indførte. I 1880 var hele 40 Millioner Dollars anbragte i Strudsavl, og 163,000 Pund af Fjære til en Værdi af $4\frac{1}{5}$ Million Dollars blev udførte fra Kapstaden. Fuglene holdes i Indhegninger paa 20—30 Acres for hvert Par. Har de mindre Plads, maa de forsynes med Føde. I fire Aars Alderen begynder de at lægge Æg, fra de er et Aar gamle leverer de Fjære. Disse kan enten klippes af eller rykkes ud, det sidste med Fære haade for Fuglen jøg for den, som gjør det. Klippes den af, saa maa efter sex Ugers Forløb de henviisnede Revninger af Fjæren tages ud. Fjærene forteret paa følgende Maade: Vingefjære (hvide), Hunfjære (hvide), Halefjære og Stadsfjære (sorte og hvide), sorte Fjære (lange, middels og korte) og en-

delig graa Fjære. Tidligere stod Fjærene fra Kap i sjette Række efter dem fra Aleppo, Berberiet, Senegal, Ægypten og Mogador; men nu staar de lige saa høit som nogen. Den største Del udføres fra Port Elisabeth. England er det store Marked, dernæst Frankrig. I den senere Tid indtager ogsaa New York en vigtig Plads i Forretningen. De er sunket omtrent en Trediedel i Pris, men saa koster ogsaa Fuglene mindre. For mindre end to Aar siden blev et Par af dem solgt for \$1200; nu kan man saa et Par for \$200—250. Under heldige Omstændigheder leverer en Fugl for \$50.00 i Fjære om Aaret, dertil kommer Værdien af Æg og Unger.

Hurtig Seilads.

Stirling Castle heder et engelsk Dampskib, bygget i Glasgow for Farten paa Kina. Det bragte forleden Høst en Ladning The fra Woosung i Kina til London paa 31 Dage. Dette er fire Dage kortere end nogen tidligere Reise. Skibet har en Maskine paa 8,500 Hestes Kraft og holdt paa hele Rejsen en fuldstændig jevn Fart paa 18 Mil i Timen.

En Herremand i det gamle Rom

harde forbudt sin Slave at ytre Noget, uden han blev spurgt. En Morgen sendte han ham afsted for at indbyde en anden Herremand til Middag. Slaven gik og kom tilbage ogsaa, men sagde Intet. Endelig laskede det til Middag, og Herremanden ventede kun paa den indbudne Ven for saa at gaa tilbords; men denne kom ikke. Man ventede og ventede, men Vennen udeblev: Nu blev Herren utaalmodig, raabte paa Slaven og sagde: „Var du ikke henne og indbød N. N. til Middag?“

Slaven: „Jo.“

Herren: „Hvad sagde han da?“

Slaven: „Han sagde, at han ikke vilde komme.“

Herren: „Hvorfor sagde du ikke det før?“

Slaven: „Fordi jeg ikke blev spurgt.“

For Begge. Iblandt de mange Billeder, Spurgeon ofte benytter til at oplyse sine Taler med, er følgende lille Historie om en Mand, der havde for Skik at sige til sin Hustru: „Marie, gaa til Kirke og bed for os begge.“ Samme Mand drømte imidlertid en Nat, at da han og Hustru kom til Himlens Port, sagde St. Peder: „Marie, gaa ind for begge.“ Manden vaagnede og blev enig med sig selv om, at det var Tid for ham at blive en Kristen, og ikke nøies med, at hans Kone var det.

(„Dannevirke.“)

Et mærkeligt Fund fra Oldtiden er gjort i Grækenland. Man har, skrives der, 5 Mil fra Kæronea, det nuværende Kapraina, fundet Ligene af de i Slaget ved Kæronea, den 4de August 328 før Kristi Fødsel mod Philip af Makedonien faldne 300 Thebanere, den saakaldte „hellige Skare.“ Ved

længere Tids Gravninger der paa Stedet stodte man paa en Mur af 25 Meters Længde, 10 Meters Brede og 2 Meters Høide. I det af denne Mur dannede Parallelogram fandt man i 4 Meters Dybde Levningerne af 185 Thebanere, som laa i Rækker paa 40 Rækker ved Siden af hinanden i den samme Stilling, i hvilken de havde draget det sidste Suk. De laa saaledes, at Hovederne af dem i anden Række stadig hvilede paa Fodderne af dem i første. Alle bar endnu Spor af de dybe Saar, som havde bibragt dem Døden. Paa En var Laarbenet gjenreboret af en Landske, en Anden havde faaet Rindbenet knust, paa en Tredie var Hjernefalden splintret. Man fandt ingen Vaaben, da disse vare frataagne de Overvundne, men derimod en Mængde Benknapper, som vare gjenreborede i Midten, og en Del Skaale af Terrafotta med 10 Hanter. Hr. Stamatalion, en bekendt Lærd, som leder Undersøgelsen, forbereder et omfangsrigt Skrift angaaende dette saa interessante historiske Fund, ledsaget af Tegninger af de Stillingen, i hvilke man har fundet hver enkelt Kjempe. (Ugbl.)

Gaader og Opgaver.

No. 242.

Et Ord af 8 Bogstaver. 4. 3. 2. 1. betyder et Antal Soldater; 6. 5. 4. findes i Skolerne; 6. 8. 7. 4. er en Egenstabs ved 33; det Hele er et Kongerige.

Oplosning paa Gaaden i No. 3.

No. 241. Hanerne paa Flintebosser.

Indhold: Pigen fra No. 4. — 3. Sognebud paa Ski. — Et arabisk Kjempebyggeri. — Virkestovene i Nordeuropa. — Vandingen. — Nytt og Gammelt. Gaader og Opgaver.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

15de Marts 1884.

5te Heste.

Tre Dage af Gellerts Liv.

(Fra Tydskt. *)

Anden Dag.

I en liden Stue i „det sorte Bræt“ i Leipzig sad en Dag (det var paa den Tid, da Syvaarskrigen endnu svang sin brændende Fakkell) en Mand ved Skrivebordet og støttede sit Hoved imod Haanden. Hans Udseende var lidende, hans Legeme svageligt. En hvid Bomulds-hue bedækkede hans Hoved, og en Sirtsesslobrof omhyllede det magre Legeme. I Bærelset saa man strax, at det var en Lærds Bolig; thi langs Væggene løb Hylder, paa hvilke en Mængde Bøger stod i Række og Seled, fra Grenadeerformaterne i Folio lige ned til det lette Infanteriformat i Duodez. Paa Bordet laa iøvrigt kun faa Bøger, og blandt disse en Bibel, paa hvilken man saa, at den, for hvem den laa opslagen, meget ofte læste i den. Opslaaet var det andet Kapitel i Jobs Bog, og ved det tiende Vers, som lyder saaledes: „Skulde vi alene tage imod det Gode af Gud, og

ikke tage imod det Onde?“ — laa et Mærke, og Stedet var understrøget.

Hans Blik hvilede paa et Blad, som laa foran ham. Det var bekræftet med Vers, som han gjennemlæste; nu og da tog han Pennen, strøg et Ord ud og skrev et andet over, satte en Torddel over et i, eller tilføiede et Skilletegn, indtil han var tilfreds dermed.

Denne Mand var Christian Fürchtegott Gellert, og de Vers, som han just havde fuldendt, var den smukke Psalme: „I mange gode Dage“ o. s. v., hvilken han, tilstjundet dertil ved det omtalte Sted i Jobs Bog, just havde digtet. Det gif Gellert, som mangt et andet ærligt Menneſtebarn — der indtraadte nemlig ofte Ebbe i hans Indtægter, der desuden ikke vare meget betydelige. Just nu var det Tilfældet, og, for at sige den fulde Sandhed, der var endog ikke en Skilling mere i hans Lomme. Den foregaaende Dag

*) Aftrykt efter E. Andreasens Udgave, Stavanger 1863.

harde han endnu tredive Daler i klinkende Mynt, og de havde været bestemte til at købe Brænde for, thi det var iskoldt udenfor; en varm Duv var derfor en dobbelt Belgjering, og — hans Brændeforraad rakte i det Høieste til endnu i otte Dage, naar det gik godt. Af Indtægter havde han ingen ivente. Det var ikke nogen behagelig Udsigt, og det laa dog den sygelige Mand, som desuden lettelig frøs, noget tungt paa Hjerte, naar han tænkte paa, at det saa snart var forbi med hans Brænde. Deraf kom det da ogsaa, at det var temmelig koldt i Værelset, og Jssblomster begyndte at skyde frem paa Vinduerne, Blomster, der foruden Mangel paa Duft og Farve ogsaa ellers have noget Ubehageligt for den, hos hvem de vore. Men Gellert pleiede, naar Fienden bevæbnet med Bektmringer angreb hans Rolighed, at gribe til et andet Vaaben, som altid slog Fienden og overalt slaar ham, nemlig Aandens Sværd, som er Guds Ord. Saaledes havde han ogsaa denne Morgen grebet til Gudsordet og slaat op dette Sted i Jobs Bog og læst det med andegtigt, bedende Hjerte. Dybt var Indtrykket af det hellige Ord paa hans gudsfrygtige Sind, og ganske opfyldt af Tanker, saa passende for hans Stilling, som den hellige Bog vakte hos ham. nedskrev han den fortrinlige Psalme, som er en Efterklang af hint hellige Ord og af hans Stemning.

Han lagde endelig Pennen bort. stottede atter Hovedet mod Haanden og sagde ved sig selv: „Nei, det er visse-
lig ikke Anger over Andendelsen af de tredive Daler, som gjorde mig bedrovet! Herre, du ved det bedst, du, som ser i min Sjæl; det var kun et Anfald af min Svaghed. Bistnok — en Mangel paa Tro! Al, tilgiv mig, Herre! Se, jeg tror, men hjælp du min svage Tro!“

I dette Nieblit bankede det paa Døren, og uden at vente paa Gellerts „Kom ind!“ traadte en liden tyk Mand ind og hilsede hjerteligt Gellert. der rakte den magre Haand ud imod ham med de Ord: „God Morgen, kjære Hr. Doktor!“

Den lille meget bevægelige Mand greb Haanden, trykkede den hjerteligt, besvarede hans Hilsen, lagde derpaa Hat og Stof fra sig, gned sine Hænder og raabte: „Hu, hvor koldt De har det, kjære Hr. Professor! Det gaar ikke an i Deres Tilstand. De maa have det varmere! Lad dog lægge i Ovnen! Vil De ganske fordærve Dem ved denne Kulde?“ Gellert smilede vemodigt og sagde: „Det er paa Hælden med mit Brænde, derfor maa jeg spare.“ „Ei, De er dog ingen Gnier!“ raabte Doktoren. „Saa maa De købe!“ Endnu vemodigere, men tillige med større Forlegenhed, stammede Gellert: „Ogsaa med mine Penge er det fuldkommen paa Hælden — dog — vær De kun rolig, — jeg skal — sørge derfor!“ Doktoren, der aldrig længe blev staaende ved en Tanke, hoiiede sig hen over Bordet og sagde spørgende: „En ny Sang?“

Gellert nikkede, men man kunde se, at han var forlegen over, at Doktoren havde seet Versene.

Uden Videre tog denne Papiret, traadte hen til Vinduet, og — idet han saa Jssblomsterne, udbrod han: „I Sandhed, Jssblomster! Nei, det gaar ikke an!“ — Derpaa læste han Versene, medens Gellert i sin Bestedenhed slog Dinene ned. En Stund efter udbrod Doktoren: „For-
træffeligt! Hvor inderligt, hvor hengivende! Egte kristeligt og gudsfrygtigt! Kjære Hr. Professor! det tager jeg med og skriver det af. Imorgen bringer jeg det tilbage. Det maa min kjære Kone, som agter Dem saa inderligt, strax læse!

Jeg ved, De har Intet derimod!" — Uden endog at vente paa Gellerts Svar, stak han det til sig, traadte derpaa hen til Professorens, i hvis Træk det tydeligt stod skrevet, at Doktorens summariske Fremgangsmaade med hans Sang var ham høist ubeseiligt, folte hans Puls og sagde: „Ingen Forandrung i Befindende? Har vist igaar Aftes siddet for længe oppe og studeret? Det er ganske imod al Ordre! De maa ud! Stillesiddende er en Glendighed for Dem! De skulde have en Hest! Ride! det var passende for Deres Sundhed! De maa kjøbe en! Hører De?"

Gellert smilede. — „Allerede igjen kjøbe!" sagde han. „Har De ikke endnu flere saadanne billige Recepter i Beredskab, Høistarede? De kom i Særdeleshed nu til beseiligt Tid!"

„Og Ild maa De have i Ønnen!" raabte den livlige Doktor. „Om end det sidste Stykke skulde gaa med! Jeg skal bestille det nedenunder! Nu Farvel, kjære Hr. Professor! Gud befale!"

Med disse Ord havde han grebet sin Hat og Stof, gjorde et kort Blik og var ude, inden Gellert kunde rejse sig op for at følge ham ud.

Gellert smilede atter vemodigt!

„En trofast, god og dygtig Mand," sagde han da ved sig selv; men — dersom jeg skulde udføre Alt, hvad han foreskriver, saa maatte jeg kunne raade over Pengesummer, som den gamle Reidhardt paa Torvet."

Dette Navn gav hans Tanker en anden Retning. Det vemodige Udtryk i hans Træk forsvandt og gav Plads for et andet, som forraadte, at en opmuntrende Forestilling besjæftigede ham. Han traadte hen til Vinduet og bestjæftigede sig med disse Tanker, der ikke lod ham høre den Rummel i Ønnen, som foraarjagedes ved, at der blev lagt

Brænde i den, som Doktoren havde befale.

Hvorledes det var gaaet med Resten af Gellerts rede Penge, de tredive Daler, som han havde bestemt til Kjøb af Brænde for Vinteren, maa jeg fortælle. Først den foregaaende Dag vare de blevene anvendte i et Hiemed, der lod Professorens ædle Hjerte vise sig i det klareste Lys, men nødte ham til for det Første at opgive Tanken om en varm Stue.

Første Dag.

I en af Leipzigs mest affidesliggende og ældste Gader, som var gaaet temmelig udstadt frem af alle Stadens Farer, laa et gammelt, lidet, brostfældigt Hus. Det tilhørte en vis Reidhardt, en af Stadens rigeste Mænd, men tillige en af dens gjerrigste Lagerkarle. Det havde været hans Fædrenehus. Han vilde ogsaa for længe siden have solgt det, dersom han ikke havde beregnet, at det vilde indbringe ham meget Mere, naar han bortleiede det, end om han satte den Sum, som han kunde faa for det, paa Rente. Han selv havde siden sin Ungdom ikke beboet det, meget mere levede han i et stabeligt Hus ved Torvet.

Paa Bedtigheholdelsen og Istandsettelsen af det brostfældige Hus anvendte han Intet; deraf var da ogsaa Folgen, at Gulvene vare opraadnede og istykkerbrudne, Væggene fugtige, og Vinduesrammerne kunde neppe mere holde de Jernstænger, som skulde støtte de i Bly indfattede runde, ganske uigjennemsigtige Ruder. I flere Aar havde det været bortleiet til en fattig Sjomagers Familie, der, rigere paa Born end paa Arbejde, aad Kummerens og Sorgens Brød og kun med Noie var istand til at tilveiebringe Husleien, især paa en Tid, da Krigen havde drevet Pri-

ferne paa Levnetsmidlerne usædvanlig høit op.

Tro og ærlig var Familien og i Sandhed gudsfrygtig. Saalænge Faderen kunde arbejde, gif det endnu taaleligt, men i den forløbne Sommer var han bleven haardt syg og kunde, ved den kummerlige Levemaade, kun saare langsomt komme til Kræfter igjen, og derfor ogsaa saare Lidet arbejde.

Da var Elendigheden bleven ret stor, og til at bette kunde Børnene først da beslutte sig, naar Mangelen greb dem med Jernhaand. Saaledes var Husleien løben op til tredive Daler, og med Forsvælgelse tænkte de Arme paa, at den haardhjertede Reidhardt kunde gribe til Tvangsmidler, der maatte bringe et endnu større Maal af Elendighed over dem. — Paa sine Kæde havde den stakkels Kone bedet om Skaansel og Forbarmelse, men med haarde Ord, med svære Trusler var hun bleven afvist. Ved Slutningen af det sidste Kvartal havde den haarde Mand ladet hende gaa med den bestemte Erklæring, at dersom Pengene ikke inden fire Uger var paa Pladsen, vilde han lade dem kaste ud af Huset. Han var ogsaa tilfjends at udføre dette.

Fortvivlet var Moderen gaaen hjem, og Fortællingen af det Foresaldne gjorde et saadant Indtryk paa hendes Mand, at han paany blev haardt syg, og siden hentaredes. Hvo kunde tælle Moderens og Børnernes Suk og Taarer! — Og stedse nærmere rykkede den frygtelige Dag, da det Værste forestod dem. Det var bleven Vinter. Iskold trængte Luften gennem de skrøbelige Vinduer ind i den mørke og fugtige Stue, som var et Billede paa den mest bundløse Jammer. Der laa i den usle Seng den hensygnende Fader, paa hvem Døden stuede ud af de blege Træk; der stod

sammenkrøbne sex umyndige Børn omkring den kolde Døn, frysende, hungrige og grædende. — Moderhjerte, bærer du dette? —

Hændervridende stod den Arme der. Hun havde ingen Taarer mere. Da vendte den Syge sig om i Sengen og sagde, mat og svag: „Om der end paa Jorden ikke er nogen Forbarmelse mere, deroppe er den, hos Herren, som har sagt: „Kald paa mig i din Nød, saa vil jeg udfri dig, og du skal prise mig.“ Kom, dyrebare Kone, kommer, kjære Børn, vi ville bede til Herren, og han skal ikke forlade os.“

Og dybt greben af den Syges tilidsfulde Ord samt Konen paa sine Kæde, og Børnene knælede ned. Den Syge reiste sig op, foldede sine Hænder, saa fuld af Tro op til Himmelen og bad høit, inderligt og med frimodig Tro.

Og da han havde sagt Amen, da forekom det dem, som om han, der har udtalt dette Formaningens, Forjættelsens og Opmuntringens Ord, havde sagt Ja og Amen til deres Bøn, og en Tillid fyldte deres Hjerter, der aabnede Portene for nyt Haab. Moderen og de to ældste Børn tog Kurve for at gaa udenfor Stadens Port, hvor nogle Tommermænd arbejdede paa Bjælkerne til et nyt Hus, og ikke pleiede at forbyde de fattige det, naar de omhyggelig opsamlede de smaa Spaaner og Affald; de tre yngre gif ud for at bede om Brød ved barmhjertige Menneskers Døre, og det hurtigste blev tilbage hos den syge Fader for at give ham en Haandskræftning, om han skulde behøve det. Det var Morgenen paa den Dag, da den gamle Reidhardt vilde skride til det Yderste.

Himmelen var klar og skyfri. Fra det dybe Blaa skinnede Morgensolen lys og klar paa den haardfroste Jord, og Østenvinden blæste med stjerende Skarp-

hed gennem Gaderne og — gennem de Trendes tynde og usle Klæder, der gif hen for at opsamle de smaa Spaaner, som Tommermændene ikke gad bukke sig efter. De skjævede af Kulde, thi ingen Spise havde idag vederkøbet dem.

Just denne Morgen forekom det den ædle Gellert, som om Noget traf ham ud i det Frie. Saa kold end Morgenen var, og saa velgjørende Varmen i hans Stue var for ham denne Morgen, han kunde ikke modstaa denne Drift, iforte sig en varm Kjole, tog sin Hat og sit Spanstrør og gif just til hin Port, hvorhen ogsaa de tre Fattige styrede sine Skridt. Men Bornene klagede for Moderen over den skarpe, skjærende Vind.

„Løber i Forveien“, sagde Moderen, „I vide jo Stedet, saa blive I varme.“ Da lob Bornene hurtigt afsted, saa at Moderen ikke kunde følge dem, thi Kummer og Jammer gaa langsomt.

Dg da hun kom udenfor Porten, og Bornene vare hende af Sigte, saa faldt hendes Jammers hele, tunge Byrde paa det arme Hjerte, og Taarerne, som hun havde manglet hjemme, styrte i Strømme af hendes Dine, og hun maatte sætte sig ned paa en Afviser ved Veien, da hendes Ben ikke kunde bære hende længer.

Saa sad den Arme der, da Gellert kom gaaende og saa den stille grædende Kone sidde der, som skjulte sit Ansigt i sit Fortklæde og ikke agtede paa dem, der kom gaaende.

Synet af hende bragte ham til at standse.

Gellert kjendte Kummer og Nød. I Haynichens, i Faderhuset, hvor ved tarvelige Jndtægter tretten Born sad tilbords med Faderen og Moderen, havde de ikke været sjældne Gæster, og hans eget Liv kunde ogsaa fortælle om, hvorledes en Fattig maa trykke sig igennem

Verden, og hvor ondt Lidelsen gjør. Men det er en gammel Sandhed, at den Fattiges Hjerte har mere Barmhertighed og større Beredvillighed til at hjælpe, end den Riges; thi det vil forekomme En, som om Pengene have en forstærkende Kraft og Virkning, og som om man her lærer at forstaa Frelserens Ord, at en Kamel lettere gaar igennem et Naaleøie, end end Rig kommer i Himmeriges Rige.

Gellert stod der, betragtede den grædende Kone, og mangen Grindring drog gennem hans Sjæl, ligesom Vindens sagte Pust gennem en Golskharpes Strenger, der frembringer saa gripende Toner.

Veien var temmelig tom for Mennesker paa denne kolde Morgen; men i den ædle Gellerts Hjerte klang og tonedet det saa forunderligt; derhos var det saa velgjørende varmt i ham, at han følte, at her maatte han hjælpe, om han paa nogen Maade kunde.

Han traadte sagte hen til den Arme, lagde Haanden paa hendes Skulder og sagde, ligesom fordom Herren ved Mains Port til den dybt nedboiede Moder: „Kvinde, græd ikke!“ Konen, som i sin Smerte havde glemt Alt omkring sig, for forstrækket op ved denne Børrelse og disse Ord, og saa med taarevædede Dine ind i den Mands Ansigt, der stod foran hende; men Skrækken veg, — thi dette Ansigt var saa mildt, saa deltagende, saa tillidsvækkende, saa godt. Dog, den sande dybtfolte Elendighed tilfukter Hjerte og Mund med Robberporte. Den trækker sig tilbage i sig selv, thi Erfaringen om, hvor sjelden en fuldkommen, varm Deltagelse er, lægger en Iskorpe om Hjertet, der kun vanskelig smelter. Dg den Arme havde jo ogsaa tilstrækkelig lært Menneskehaardhed at kjende.

Da hun taug, bad han hende med saa rørende Ord om at have Tillid til ham, at Konen uvilkaarlig endnu engang saa paa ham. Og nu begyndte Kobberporten at aabne sig, Ijsforpen at smelte. Det forekom hende, som om hun maatte sige denne Mand, hvem hun dog slet ikke kjendte, Alt, hvad der tryffede hende. Hun folte en vældig, en uimodstaelig Magt, der bød hende dette imod hendes Villie. Da løstes Læbens Segl, og hun fortalte ham Historien om sin Sammer indtil denne Time, og hvorledes her den hele Byrde var falden paa hendes Sjæl, og hun endnu engang havde kunnet græde igjen, og nu var hendes Hjerte lettere, hun kunde atter drage Aande; men hvad der truede dem endnu idag, det var det Haardeste. Og hun sagde ham, hvad Reidhardt havde besluttet at gjøre, og i ethvert Tilfælde vilde udføre, da hun ikke havde en Skilling til Brød, eller til Medicin for sin lidende Mand, end sige, at hun skulde kunne betale den Gjæld paa tredive Daler, der hvilede paa dem. „Alt“, udraabte hun, opløst i Smerte, „min Mand vil bukke under for Sygdommen, og mine Børn og jeg for Hungeren! O, var det blot snart forbi, thi for os er kun Redning i Graven!“

„Herren lever endnu, han, som styrer Menneskenes Hjerter som Vandbælle!“ sagde Gellert hoitideligt, og dette Ord greb kraftigt Kvindens Sjæl. Hun sprang op, greb frampagtig hans Haand og raabte: „Tror De, at han vil hjælpe os?“

„Jeg tror det!“ svarede Gellert endnu kraftigere, thi i hans Hjerte var jo Herrens Magt aabenbar; det havde allerede besluttet at hjælpe. Det gjaldt at give Alt, hvad han eiede; men han tænkte ikke derpaa; han tænkte ikke paa, hvad deraf kunde følge for ham; kun

derpaa tænkte han, at hjælpe, at redde de Fortvivlende. „Kom med mig til min Bolig,“ sagde han, „og I skal se, at den Herre, Herren endnu lever, som redder fra Døden og fra Fordærvelsen.“

Og han vendte om for at gaa hjem.

„O Herre!“ raabte den stakkels Kone, forunderlig trøstet, „tillad kun, at jeg siger det til mine Børn!“ Og hun ilede hen til Børnene, som allerede havde fyldt sine Kurve med Spaaner, og vendte derpaa tilbage og fulgte ham i stille Bøn og Haab.

Og da hun fornoiet i sit Hjerte traadte ind i hans Børelse, aabnede han sin Pult, tog Pengene frem og lagde dem i Konens Haand og sagde: „Der er tredive Daler, og der hviler ingen Forbandedse paa dem!“

Da Konen i Overmaalet af Lykke, Glæde og Taknemmelighed vilde falde ned og omklamre hans Knæ, løftede han hende op og sagde: „Tak Herren, som har hørt Eders Bøn og sendt mig. Ham skal I prise!“

„Men“, sagde han derpaa, „gaa ikke hen til den gamle Reidhardt, førend Kloffen har slaaet Elleve. Kom da og bring Pengene. Tæg vel Mærke dertil!“

Endelig gif den lykkelige Kone, som ikke kunde holde op med at takke.

Men Gellert foldede sine Hænder og bad og takkede Herren, som havde anseet ham værdig til at udføre hans hellige Hensigter. Han bad om, at han vilde give ham sin Velsignelse til ganste at fuldende det Værk, som han tilsigtede.

Og da han havde bedet, ilede han hen til den gamle Reidhardt, da Kloffen ikke var langt fra Elleve.

Lykkeligere i sit Indre, fuldere af Haab gif Gellert aldrig gennem Leipzigs Gader, end denne Morgen. Han folte den fulde Sandhed af Frelserens Ord: „Det er saligere at give end at

modtage," og en salig Bevidsthed opløstede ham og bar ham.

Han bankede paa den gamle Reidhardt's Dør, og efter et vrangent, ærgeligt „Kom ind!" traadte han ind i Stuen.

Den gamle Agerkarl stod just ved et Bord og tællede en Hob Penge. Det kunde let sees paa ham, at Gellert kom meget ubeleiligt. Han trak Bordstussen ud, strog Pengene ned i den, stød den ind, luffede den og vilde just gjøre et ret mismodigt Spørgsmaal om Grunden til hans Besøg, da Gellert høfligt hilsede ham og saa paa ham med sine trohjertige, idag af Glæde straalende Dine.

Dette Blik forjog den Gamles Brede. Han følte, at han ikke turde behandle en saa agtet og almindelig æret Mand uartigt. Derfor rettede han det Spørgsmaal til ham, hvad der beredte ham Gien af dette Besøg, og det saa tidligt paa Dagen. Derpaa nødte han Professorens til at sætte sig ned.

Gellert, glad over, at Mismodets Rynker glattede sig paa den Gamles Stenpande, satte sig ned og begyndte, uden at give noget Svar paa den Gamles Tiltale, Samtalen med de Ord: „Af Dem, kjære Hr. Reidhardt, kan jeg vist lære meget Godt; thi en Mand, hvem Herren har velsignet saa rigeligt, som Dem, vil vist ikke undlade at gjøre en velsignet Brug af sine Rigdomme. — De kjender vist den store Kunst, i Sandhed at gjøre vel mod Andre?"

Den gamle Reidhardt, der endnu var halvveis hos sine Penge med sine Tanker, følte alligevel det Kildne ved dette af Gellert trohjertig mente Spørgsmaal, og en Stemme inden i hans Bryst, der taler Sandhed, maatte vel sige til ham: „Er det sandt, gamle Synder? Hvad vil du nu svare?"

Den Gamle stiftede Farve, Svaret standsede paa Tungen, fordi det vilde have været en Løgn, og noget Andet vidste han dog ikke at finde, derfor brummede han i sin Forlegenhed Noget i Skjægget, der lød omtrent saaledes: „Na ja! — Ganske rigtigt! — Hm! Hm!"

Enten nu Gellert, som blev stedse varmere om Hjertet, ikke ret hørte det, eller ikke forstod det, eller ikke vilde forstaa det, — kort, han begyndte med den ham egne Varme og Inderlighed at tale om Glæden og den overvættede Velsignelse ved at gjøre vel. Han havde jo netop nylig i rigeste Maal erfaret denne Glæde og denne Velsignelse, derfor fremvældede ogsaa Ordene med en henrivende Begeistring af hans Sjæl og virkede med saa overvældende Magt, at den Gamle først bævede i sit Inderste, derpaa mere og mere følte, hvorledes disse Ord opvarmede hans Indre, omvendte hans Hjerte og vakte saadanne Følelser i ham, som han aldrig før havde huset i sit Bryst. Dette virkede atter tilbage paa den ædle Gellert, og stedse syrigere og mere gribende bleve hans Ord, og stedse kraftigere bevægede de Agerkarlens Hjerte.

Da slog Kloffen Elleve, og paa Slaget bankede det paa Døren, og den fattige Kone traadte med glædestraalende Ansigt ind i Værelset og lagde Gellerts Pengetut paa Bordet, idet hun sagde: „Her bringer jeg Dem Pengene; men nu maa De ogsaa give mig det Gjeldsbevis tilbage, som min stakkels dødsfyge Mand har skrevet paa sit Smertesleie, for at De ikke skulde lade os kaste ud af Huset!" Den Gamle stiftede Farve, og hans Haand skjælvede, da han instinktmæssig vilde række den ud efter Pengene. I Gellerts Mærkværelse, hvis gribende Ord havde gjort et saa

dybt Indtryk paa hans Sjæl, var den ulykkelige Kones Ord for den Gamle en Ydmygelse, der nedtrykkede ham, og en Dom over ham, hvis Vægt han i denne Stemning følte dobbelt tungt. Skam, Forlegenhed, Anger bestormede ham med aldrig kjendt Magt.

Endelig vandt han saameget sin Samling, at han i afbrudte Ord kunde sige: „Na, det — havde — jo — ikke — hastet — saa meget! Hvor kan De tale saaledes? Det var jo — ikke saa slemt — ment! Kun Trusler — og intet Videre —! Men —, gaa nu, De ser, at — jeg har Besøg!“

Men under disse Ord havde hans Fingre omklamret Pengetutten og stukket den i Sidelommen paa hans Slobrok.

Gellert havde iagttaget ham og læst enhver Bevægelse i hans Sjæl paa hans Ansigt. Næsten ubevidst sagde han halshøit: „Det er tredive Daler, og der klæber ingen Forbandlelse ved dem!“

Neidhardt hørte disse Ord, og han følte en Trykken i sin Marv, en kold Gysen for igjennem ham.

„Ja, ja,“ sagde den fattige Kone, „nu siger De, det havde ingen Hast, fordi De skammer Dem over Deres Haardhjertethed for denne milde og fromme Herre. Grindrer De ikke, hvorledes De igaar, da jeg vilde bede dem om Skaausel, uden at høre paa mig jagede mig bort med disse Ord: Al Eders Klynken hjælper ikke. Penge, Penge maa jeg have, ellers fastser jeg Eder med alt Eders Kram paa Gaden uden al Barmhjertighed! Grindrer De det? Jeg har ikke forhandlet Dem, Hr. Neidhardt; men den Gud, som har sagt: „Salige ere de Barmhjertige, thi dem skal vederfares Barmhjertighed,“ har seet min Jammer. Vi havde i fireogtyve Timer Intet spist, og nu at blive fastet paa Gaden med den Syge — det var for

meget! „Med det Maal, hvormed I maale, skal Eder igjen maales,“ har Herren sagt. Hvorledes jeg og Mine vare tilmode, det soles De ikke. Og da jeg kom hjem, had min fromme Mand med os, ogsaa for Dem, Hr. Neidhardt, at Gud vilde omvende Deres Hjerte, borttage Stenhjertet af Deres Bryst og give Dem et blødt, medlidende Hjerte! — Derpaa gif jeg ud med mine Børn for at samle Spaaner, da vi intet Brænde have i denne Kulde, og da kom den endeløse Jammer over mig, og jeg kunde engang igjen græde. Saa fandt denne gode Herre mig og forærede mig de tredive Daler.“

Gellert havde forgjæves tilvinket hende, at hun skulde tie derom.

„Ja“, vedblev hun, „vink De kun, at jeg skal tie, jeg maa sige det, ellers trykker det mit Hjerte istykker.“

Nu vendte Neidhardt sig hurtig omkring og saa forstende paa Gellert. Denne stod trussen der og saa mod Jorden.

„D!“ vedblev Konen, „det har jeg godt seet, at denne Herre ikke er rig paa Penge, men rig paa Barmhjertighed; Guds rigeste Velsignelse komme over ham!“

„De har gjort dette?“ raabte den Gamle med Forbauselse. Herrens Haand havde grebet ham, Konens Velsignelse over Gellert rystet ham. Det haarde Hjerte blev blødt, og han følte en Rørelse i sit Hjerte, som aldrig før. Han gif hen til sin Pult og tog et Papir ud og rakte Konen det.

„Her har De Deres Mand's Gjeldsbevis, men her ogsaa de tredive Daler. Plei Deres syge Mand dermed og kjøb Brød til Deres Børn. Deres Gjeld er betalt.“

Han vendte sig til sin Bog, slog op det Blad, hvor den var indført, og ud-

slettede denne Post med et rasst og kraftigt Pennestrog.

Derpaa traadte han hen til Gellert og greb med Rørelse hans Haand.

„Fortræffelige Mand.“ sagde han, „De kan ikke blot tale smukt og hjertegribende, men ogsaa handle endnu smukkere. Gud lønne Dem! Men for nogenlunde at gjøre min Uret mod den stakkels Familie god igjen, saa tillad mig at bede Dem om at følge med mig hen til den fattige Familie. De skal lære mig at kjende fra en anden Side!“

Konen stod der som en Billedstøtte. Endelig kom der Liv i hende. Taarer styrte ud af hendes Øine.

„O, nu ser jeg godt,“ udbrød hun, „at den Retfærdiges Bøn formaar Mæget, naar den er alvorlig! Al, Hr. Reidhardt, tilgiv mig, at jeg har tænkt saa ondt om Dem! Gud velsigne Dem! — Men De,“ sagde hun til Gellert, „De er vor gode Engel, som Gud har sendt os til Redning, hvorledes kunne vi takke Dem for Alt?“

De brød op og traadte snart ind i det brostfældige Hus, hvor et rystende Billede af menneskelig Elendighed viste sig for dem.

Men som et Solglimt efter en mørk Dag, saaledes virkede Konens Fortælling paa den syge Mand og Børnene. Alle rakte glade sine Hænder ud imod Velgjørerne, og paa deres Tak var der ingen Ende. — „Ser du, kjære Kone! Herren har bønhørt os! Han være lovet!“ raabte den Syge.

Al den gamle Reidhardts Øine randt Taarer, saaledes greb de Armes Tak ham. Gellert talde Trostens Ord til den Syge, hvilke vederkvægede ham og belivede ham med nyt Haab. Han lovede ham at sende sin Ven, Lægen, til ham, og Reidhardt bekræftede det.

Reidhardt lod det ikke blive med denne

første Velgjerning. Han lod Skomagerens Søn sætte i Lære hos en Røjmand og betalte Lærepengene for ham, og for de øvrige Børn betalte han Skolepengene, gav dem Klæder og eftergav ganske Husleien. Skomageren blev frisk igjen, det maa jeg her foreløbig meddele, og Reidhardt hjalp ham op, og han kom i en blomstrende Virksomhed. Den Gamle blev fra nu af ligesom forandret, og han vedblev at være Gellerts Ven og varmeste Beundrer indtil sin Død.

Saaledes var det gaaet Dagen isorveien, og saaledes havde Gellert mistet sine tredive Daler. Fattigere var han bleven, men i sit Indre langt rigere, og i sit stille Kammer takkede han den, der havde saaledes velsignet hans Ord og hans Gjerning.

Anden Dag (Fortsættelse).

Da den lille tykke Doktor kom ud af Gellerts Værelse, modte Husets Pige ham.

„Vis mig dog Hr. Professorens Brændeforraad!“ sagde han.

Pigen førte ham hen til et Vedstus og sagde: „Der ser det betænkeligt ud, Hr. Doktor, hvis der ikke snart kommer Erstatning!“

„Det gjør Intet,“ sagde han hovedrystende, „han maa have en varm Stue! Læg dygtigt i!“ Derpaa ilede han hjemad for at berede sin kjære Kone den Nydelse at læse Gellerts Psalme; men saa godt skulde det ikke gaa idag. Neppe boiede han ind i den Gade, hvort hans Bolig laa, da en fattig Kone kom hen til ham.

„Al, Hr. Doktor,“ sagde hun, „jeg beder, kom dog med mig hen til min syge Mand, Hr. Professor Gellert maa have sagt Dem det, og den gamle Reidhardt vil have, at jeg skal hente Dem! det er høist nødvendigt!“

„Allerede, igjen den gode Gellert,” sagde Rægen ved sig selv. „Hvorfor kjender De ham?” spurgte han derpaa Konen.

Da aabnedes Konens taknemmelige Hjerte, og hun begyndte at fortælle.

„Kom kun med! De kan fortælle mig det, medens vi gaa,” brummede Doktoren; men mere end engang blev han staaende midt paa Gaden og lyttede til Konens Ord, der dybt greb hans fortræffelige Hjerte.

„Nu ved jeg, hvor hans Penge ere bleve af,” udbroød han, „og hvorfor han er saa fattig som en Kirkerotte! Nu er det mig klart, hvorfor han sidder i en kold Stue og ikke kan kjøbe noget Brænde! Ædle Menneſte, Gud lønne dig det!”

Med Smerte hørte den fattige Kone først nu, hvor stort det Offer var, som Gellert havde bragt hende.

Men da hun ytrede dette, raabte Doktoren: „Det gjør Intet, han vil nok igjen faa Penge og Brænde. Saadan En forlader den kjære Gud ikke! Tro De mig!”

De traadte ind i Huset, og Rægen forordnede det Fornødne og løb derpaa igjen bort, endnu stedse med Hovedet og Hjertet fuldt af Gellerts smukke Gjerning og den Nød, som han derved selv maatte lide.

Da han kom til sin Husdør, stod en Bondedreng der og holdt en prægtig, fadlet Hest i Bidslet.

„Hvad nu?” spurgte han Drengen.

„Lensmanden i” — han nævnte en af de nærmeste Landsbyer ved Leipzig — „lader Dem for Guds Skyld bede, strax at komme ud til os. Vor Madmoder er i Varnsnød. Al, Hr. Doktor! det er saadanne stikkelige Folk, og vor Husbonde vil vist forsvinde, hvis De ikke kommer snart. Det skal være slemt!”

Doktoren var ikke blot en dygtig Læge, der troelig opfyldte sin Pligt, men ogsaa en Mand med det blødeste og bedste Hjerte.

Der var intet Valg; hans Kone maatte vente med Sengen, indtil han kom tilbage. Han løb hurtig ind, hentede sin Vadsæk med Instrumenterne, tilraabte sin Kone et Par venlige Ord, ilede derpaa ned, rakte Drengen Vadsækken med Instrumenterne, sang sig paa Hesten og travede afsted.

Paa Landeveien saldt det vansteligst at komme frem, thi preussisk Artilleri og Soldater af alle Vaabenarter indtog den næsten ganske. Alligevel lykkedes det Rægen at komme betids til Stedet.

Foran et stadseligt Bondehus standsede han, da Drengen sagde, at det var hans Husbondes, Lensmandens Hus.

En Mand traadte ud, paa hvis Ansigt Kummer og Angst stod skrevet. Efter nogle halvhøit med ham vekslede Ord fulgte Doktoren ham op i den øverste Del af Huset.

Allerede efter en Times Forløb kom Lensmanden ned med Doktoren. Doktorens Mine udtrykte Tilfredshed, og paa Lensmandens Ansigt var Glæde traadt istedetfor Kummer og Angst.

Begge traadte ind i et Bærelse, hvor et stort Antal høie preussiske Officerer just satte sig ned ved Middagsbordet.

Ogsaa Doktoren maatte tage Plads ved Bordet, hvor Lensmanden, der tidligere var Gæstgiver, udførte en Berts Forretninger.

Hvem disse Officerer vare, vidste Ingen. Kun saa man, at de behandlede En med høi Ærbødighed, der iøvrigt allermindst udmærkede sig ved sit militære Anstræk. Det maatte være en meget høi Person, det saa man allerede paa hans hele Væsen; men det ædle Ansigt bar Venlighedens og Mildhedens Præg.

Doktoren havde en kjæmpemæssig Hunger og arbejdede af alle Kræfter paa at besejre den, uden at agte paa Dificiliternes Samtale, og Vensmanden, der med Glæde saa, at Maden smagte ham saa godt, rakte steds nye Stykker hen til ham.

„De er vel fra Leipzig, Hr. Doktor?“ sagde den høje Herre, som havde hørt Vensmanden kalde ham Doktor.

„Til Tjeneste!“ svarede Doktoren, uden at lade sig forstyrre i den Forretning, som han med erkjendelsesværdig Flid og stort Held udførte.

„Saa kjender de vel ogsaa Hr. Professor Gellert?“ spurgte Herren videre.

Nu lagde Doktoren sin Gaffel fra sig, saa paa den Spørgende, og da denne gjorde et saare godt Indtryk paa ham, svarede han: „Jeg er hans Læge og tør med Stolthed tilføie, hans Ven!“

„Saa?“ gjennælede Herren. „Man har sagt mig, at han er sygelig.“

„Det er han, desværre,“ svarede Lægen. „Han mangler, som alle Lærde, en dygtig, gjennemgribende Bevægelse. Især vilde det være godt for ham, om han kunde ride; derfor har jeg ogsaa sagt til ham, at han skulde kjøbe sig en Hest.“

„Og vil han det?“ spurgte Hin.

„Villien har han nok,“ vedblev Doktoren, „men Evnen mangler,“ og derhos gned han paa en betegnende Maade Tømmelfingeren og Pegefingeren mod hinanden.

„Altsaa fattig?“ spurgte Herren med stor Deltagelse.

„Som en Kirkerotte!“ brød Doktoren ud. „Hvis De tillader det, vil jeg fortælle Dem, hvorledes jeg fandt ham imorges.“

Herren bad meget derom, og den livlige Doktor fortalte ogsaa noiagtigt og til Punkt og Prikke Alt, hvad der er

skildret i de to foregaaende Afsnit. Da han var færdig, slog Herren Hænderne sammen og sagde bevæget: „Saadan ædel Mand, og dog fryse og lide Mangel! Det er haardt! Og han kan ikke kjøbe sig noget Brænde og nogen Hest, fordi han offerer den sidste Skilling til den lidende Menneskehed!“

Doktoren var nu kommen paa Gled.

„Hvis De feler saa megen Deltagelse for den ædle Digter,“ sagde han og greb i Kommen, „saa turde det maasse heller ikke være dem ukjært at læse den Sang, som han imorges digtede under Indtrykket af det Bibelssted*), som er skrevet desangaaende?“ — Han rakte Herren Bladet, uden at vente paa hans Svar, og tilføiede: „Det er Originalhaandskriftet, som jeg har ladet mig give for at tage en Afskrift deraf, hvortil jeg dog paa Grund af Kaldsforretninger endnu ikke har faaet Tid.“

Hurtig rakte Herren Haanden ud for at gribe Bladet.

„Den nyeste Sang af vor Digter Gellert, hvem vi Alle ere lige høit,“ sagde han derpaa, „maa være et fælles Gode. Jeg vil forelese den!“ Og han læste med dyb Følelse og Udtryk:

(Mel. Nu hvile Mark og Enge.)

Jeg har i gode Dage
Havt Goder nok at smage
Og Glæder uden Tal.
Saa vil jeg stille være
Og taalig Korset bære;
Hvem har ei her sin Nød og Kval?

Min Gud! jeg er en Synder;
Dit Ord mig dog forkynder,
At du min Fader er.
Vil jeg da ikke lide
Lidt Ondt, naar jeg kan vide:
Det idel, idel Naade er?

*) „Skulle vi alene tage imod det Gode af Gud, og ikke tage imod det Onde?“ (Job 2, 10.)

Jo, Herre, du skal raade,
Lad komme De og Vaade,
Naar jeg kun haver dig.
Du er min Gud, min Klippe,
Du vil og kan ei slippe,
Naar Alt i Verden spigter mig.

Maa blot din Aand og Naade
I Hjertet altid raade,
Saa jeg kun elsker dig;
Maa jeg af alle Kræfter
Kun altid jage efter
Din Pris, saa er jeg lykkelig!

Naar jeg i Kristus lever,
Jeg ei for Døden bærer,
Jeg gaar til Himlens Arv;
Paa Dødens dunkle Veie
Jeg Livets Lys skal eie;
Du, Herre, sørger for min Tærv.

Saa vil jeg Byrden bære,
Taalmodig Herren ære
Og tro, han sørger vel.
Ja, han skal Alting vende
Til god og lykkelig Ende!
Han kjender bedst mit sande Vel.

Alle Bordgjæsterne lyttede opmærksomt til, og det blev stille en Tidlang, da den Forelæsende havde sluttet.

Psalmen gjorde et vældigt Indtryk paa Alle. Lensmanden stod der med foldede Hænder, og den ene Taare fulgte paa den anden, thi paa ham, som just nylig ved Guds Naade var bleven befriet fra en haard Kummer, virkede den dybest.

„Hr. Doktor,“ tog endelig Herren Ordet, „vilde De ikke misthøje min Bøn, at tillade mig at tage en Afskrift deraf, hvis De overhovedet opholder Dem saa længe her?“

„Jeg tror ikke, at jeg begaar nogen Uret, om jeg tillader at tage en Afskrift,“ svarede Doktoren.

„Kjære Nostiz,“ raabte Herren til en Ordonantsofficer, „tag hurtig en noiagtig og tydelig Afskrift af Sangen.“

Han rakte ham Bladet over Bordet, og Officeren fjernede sig hurtigt.

„Og den Mand, der har forfattet denne troende Psalme og saa mange andre smukke Psalmer og Fabler, har intet Brænde, saa at han med sit svage Legeme ikke kan skaffe sig en varm Stue?“ spurgte Lensmanden ivrigt Doktoren.

„Det er, som jeg siger Dem,“ svarede denne. „Jeg fandt ham idag i en kold Stue.“

„Ei, saa vilde jeg dog heller fryse i otte Dage, som en Hund!“ udbrod han, og — saa alvorlig end Stemningen ved Bordet var bleven ved Gellerts Psalme, saa brød dog alle Tilstedeværende ud i en hoi Latter over Lensmandens Ytring.

Den ærlige Mand mente, at Herrerne ikke troede, at han vilde udføre, hvad der var modnet til Beslutning hos ham, uden at han havde udtalt det. Han slog sig heftigt for Brystet og sagde hidstigt: „Ja, saasandt Herren har hjulpet mig ud af en stor Nød, saa lader jeg endnu idag en Vogn Brænde føre ind til ham, saadan som endnu aldrig har rullet gennem Leipzigs Gader!“

Han sprang hen til Vinduet og raabte ivrigt: „Peter!“

Saa Diebliske efter ilede den Dreng ind i Værelset, som havde bragt Doktoren Hesten.

„Hvad vil De, Herre?“ spurgte Drengen.

„Gaa ud i Skuret,“ befalede Lensmanden, „og læs den store Guds-vogn, som vi under Leipziger-Markedet bruge til at føre Varer paa, med Vøgebrænde, saameget som der kan gaa paa den, spænd fire Heste for og før til Leipzig. Der spørger du, hvor Hr. Professor Gellert bor, og læsser Brændet af udenfor hans

Dor. Derpaa hilser du vakkert fra mig, at jeg lod ham sige, at han skulde skaffe sig en ret varm Stue dermed, og at det var en Forøring for den smukke Psalme: Jeg har i gode Dage — og som den videre lyder. Men hører du, fort afsted; det maa endnu idag ind!"

"Skal stel!" svarede Drengen og gif.

"Bravo!" raabte Herren og alle Officerer som med en Mund; "Bravo, Hr. Lensmand!"

"De er en Hædersmand," sagde Herren, "og har der givet os et Exempel, som fortjener at blive efterlignet. Jeg vil nok mærke mig det!"

Gellert var nu engang bleven Gjenstanden for Samtalen, og Doktoren maatte endnu fortælle Meget om ham og om hans Handlinger og Levnet, hvilket han gjerne gjorde, da han elskede Gellert varmt og trofast.

Endelig kom Ordonantsofficeren, bragte Afskriften, og Herren gav Doktoren Originalbladet tilbage med mange Taksigelser.

Men Lensmanden tog ham det ud af Haanden. "Hvad der er for den Ene, er ogsaa for den Anden," sagde han. "En Afskrift maa De tillade ogsaa mig at tage!"

"Med Glæde," svarede Doktoren, "men jeg maa have Bladet tilbage, for end jeg reiser hjem."

"Det skal De," forstyrede Lensmanden. "Da jeg ikke har Tid til at afskrive det, skal jeg sende det hen til vor Kirkefanger, der skriver smukt og er flink i Pennen."

Det skede, og Doktoren stod op, anbefalede sig for Herrerne og begav sig hen til sin Patient.

Udenfor Døren spurgte han en Rideskæg, der holdt en herlig Ridehest i Toilen, hvem den Herre derinde var, som man viste saa megen Ærbødighed?

"Prinds Henrik af Preussen er det, min fortræffelige Herre," svarede Rideskægten.

Doktoren gned sig i Panden og løb hurtig op ad Trappen.

Kort efter hørte man Hestetrampen. Prindsen med sit Følge fjernede sig i Retningen af Leipzig.

Derpaa hørte man igjen Bidstesmæld. Lensmanden trak Doktoren hen til Binduet, hvor man kunde se ud i Gaarden.

Fire kraftige Heste trak med stor Moie en uhyre Lastvogn fuld af Vagebrænde afsted.

"Har jeg løst mit Ord?" spurgte Lensmanden.

"Fortræffeligt!" raabte Doktoren. "Men jeg gad se Overraskelsen, naar det kommer! — Gud gjengjælde Dem det, Hr. Lensmand!"

Til Doktorens Glæde besøgte Barselskonen med sin Nyfødt sig vel. Han kunde tidlig reise hjem, hvilket var saa meget mere nødvendigt, da der var mange Tropper i Leipzig, og det var at befrygte, at han vilde saa Indvoartering.

Da han endelig med Moie havde faaet sit Gellertste Haandskrift igjen, forlod han Landsbyen og vendte tilbage til Leipzig, hvor han da, efterat have fortalt Alt, hvad han havde oplevet denne Dag, og hvad der havde tildraget sig den foregaaende, kunde forelæse Psalmen for sin inderlig bevægede Hustru, uden at nogen ny Begivenhed forstyrrede ham deri.

Paa den Tid, da Doktoren, uden at vide det, sad tilhørs med den ædle Prinds Henrik af Preussen, gif Gellert udenfor Porten, hvor han den foregaaende Dag havde fundet den grædende Kone, for efter Doktorens Forstift at skaffe sig Bevægelse. Billeberne af alt det, som han den foregaaende Dag havde oplevet, traadte igjen frem for hans

Sjæl, og han gjennemlevede Alt endnu en Gang; men intet Suk ledsagede Tanken paa de tredive Daler, endstjønt han ikke engang havde Saameget tilbage, at han kunde give en Belter, som muligens vilde tale til ham, en Almisse. Uædvanlig langt strakte hans Spadsertur sig, uden at han selv vidste af det, og Aftenen var ikke langt borte, da han atter nærmede sig sin Bolig.

Med Forbauselse bemærkede han en Mængde af det smukkeste Brænde, paa hvilket tre Vedhuggere arbejdede dygtigt, og kunde dog ikke blive færdige den Dag, fordi Hoben endnu var for stor.

Med et stille Suk udtalte han hos sig selv det Ønske, at han dog ogsaa maatte være saa lykkelig at kalde en saadan Hob Brænde sin, især da han nu ingen Udfigt havde til at kunne købe sig Brænde.

Da han kom hen til Arbejderne, hilse de med Ærbødighed den ogsaa blandt de lavere Folkelasser ærede Mand, og En af dem sagde: „Hr. Professor, der har De kjøbt en Vogn fuld af Brænde, der holder Mere end to almindelige. Vi blive neppe færdige imorgen! Og Brændet er fast som Staal og Jern!

„Jeg kjøbt Brænde?“ sagde Gellert og tænkte med Forstrækkelse paa, at der ikke var saameget i hans Kasse, som kunde ligge paa en Negl. „Jeg ved Intet deraf! I maa tage feil, gode Folk!“ Han gik hurtig ind i Huset, og Vedhuggerne saa paa hinanden og lo. „Det er ogsaa En af de Lærde, som vilde forglemme og miste sit eget Hoved, der som det ikke var fastvoret,“ bemærkede den Ene.

„Stille“, raabte den Anden, lad den Mand være. Han gjør de hertlige gode lige Sange, og Leipzig kan være stolt af ham!“

Under denne korte Samtale var Gellert gaaet ind i Huset.

Gusholdersten traadte ham imøde med et venligt Ansigt.

„Jeg gratulerer, Hr. Professor!“ sagde hun.

„Hvorned da?“ spurgte Gellert med Forundring.

„Nu“, vedblev Konen, „De var neppe gaaet ud, saa kom en Fragtvogn med fire Heste for kjørende og aflæssede en uhyre Masse af den smukkeste Bøgeved.“

„Hvem tilhører da Veden?“ spurgte jeg,“ vedblev den snakkelsige Kone. „Ei, sagde Kjøreren, jeg er Dreng hos Lensmanden i **** og bringer Veden til Hr. Professor Gellert, som jo bor her? Bistnok, sagde jeg, bor han hos os; men han er ikke hjemme. Det gjør Intet, svarer han, jeg læser dog af og nedlægger mit Budskab hos Dem, og De kan igjen sige Hr. Professoren det. Han læser af og læser af, og man skulde mene, at det ingen Ende vilde tage. Det var et Bjerg af Brænde, siger jeg Dem, Hr. Professor, og jeg lod strax, for Politiets Styld, Vedhuggerne hente. De have nu arbejdet lige siden Middag, og man ser det neppe paa Hoben. De maa nu bringe det ind i Gaarden, thi paa Gaden maa det ikke blive liggende, det ved jeg af Erfaring, thi jeg kunde fortælle Dem en Historie om Politiet, som i denne Henseende slet ikke vil vide af nogen Spøg.“

„Jeg beder ydmygt,“ afbrød Gellert hende, da han vel vidste, at naar denne raske Tunge kom til at fortælle Historier, hvoraf hun ved ethvert forekommende Tilfælde havde endel lignende til sin Raadighed, kunde han endnu blive staaende længe i Kulden; „sig mig heller, hvad det koster — og saa —“

„Koster? Vrede Hr. Professor, det

loster Intet, slet Intet; thi det er en Foræring —"

"Hvad siger De? raabte Gellert fuld af Forundring.

"Ja viselig," vedblev hun, "thi Drengens Budskab lod saaledes" — og nu gjentog hun ordret, hvad Drengen havde sagt, og hvad Lensmanden havde paalagt ham.

Gellert vidste neppe at fatte sig af Forbavselse. "For Sangen: Jeg har i gode Dage o. s. v., har han udtrykkelig sagt?" spurgte han efter en Pause.

"Ganske saa, ærede Hr. Professor. Det maa være en ny Sang, thi jeg har endnu ikke seet den."

Gellert rystede vantro paa Hovedet; thi hvorledes det kunde hænge sammen, begreb han ikke. Endnu mindre kunde han begribe, hvorledes Lensmanden skulde have erholdt Kjendskab til Psalmen i disse Krigens Tider og Forstyrrelser, da tog Doktoren først sent om Morgenen havde stukket den til sig for at forelæse den for sin Kone; men alle Grublerier hjalp Intet, og Kjendsgjeringerne vidnede derfor; Brændet var der, kostede Intet, rak til for den hele Vinter og var fortræffeligt. Hvis der da ikke stak en Bildfarelse med Hensyn til senere Betaling under, saa var det et — Mirakel.

Endnu flere Gange gjentog imidlertid Husholdersten Drengens Budskab og alle Omstændigheder, og der blev til Slutning ingen Tvivl.

Gellert gik ind i sin Stue, fandt den behagelig varm, trak sin Slobrok paa og satte sig i sin Kænestol, i hvilken allerede hans Fader i Havnichen havde siddet mangen sorgfuld Time. Men Gellert sad muntre der end om Morgenen. Guds Godhed havde dog stænket ham denne Betsignelse, da han havde den mest nodig; derfor takkede han ham in-

derligt, spiste derpaa sin Suppe, der blev ham bragt, studerede endnu en Stund og lagde sig derpaa tilfængs med det Forsæt, saasnart Tropperne Gjennemmarsch var forbi, selv at gaa til Lensmanden for at erholde den fornødne Oplysning i denne Sag. Paa Doktoren tænkte han slet ikke, thi hvorledes skulde denne komme til Lensmanden i **** netop nu, da Tropperne kom fra denne Kant? Endnu forend han faldt i en sod Sovn, rystede han paa Hovedet til Tegn paa, at han slet ikke kunde finde Sammenhængen.

Tredie Dag.

Da den følgende Morgen kom, tænkte Doktoren tidlig paa at gaa til Gellert for at oplyse ham om Sammenhængen med Historien om Brændet, men saa godt skulde det heller ikke idag gaa. Allerede tidlig erholdt han en talrig Indkvartering. Han kunde neppe saa besøge sine Syge. I ilende Hast løb han gjennem Gaderne, da en ubekendt Stemme raabte til ham. Han saa op og bemærkede den gamle Reidhardt, der vinkede til ham, at han skulde komme hen til ham, og det meget indtrængende.

"Hvorledes staar det til med den stakkels Skomager?" spurgte han efter en flygtig Hilsen.

"Ham har De forestrevet en bedre Medicin, end jeg," udbrod Doktoren.

"Ak, Hr. Doktor," svarede glædet væget den Gamle, "det har Deres dyrebare Ven, den fortræffelige Hr. Professor Gellert, gjort. Fra ham gaar dog Alt ud. Jeg havde uden hans Mellemkomst fremdeles handlet paa min gamle Maade som jeg nu fordommer!"

"Ja, ja," svarede Doktoren, "men vedbliv kun med Deres Lægemiddel, og inden otte Dage er Manden saa stærk

som en Eg. Men, Hr. Reidhardt, ved De da ogsaa Alt ganske noigtigt? — Ved De, hvilket Offer Gellert bragte med de tredive Daler?”

„Hvorledes det?”

„Nu, tænk Dem, Gellert er meget fattig. De tredive Daler, som han gav den syge Skomagers Kone, var Alt, hvad han havde i rede Penge, og siden iforgaars har han ikke en Stilling mere og ved heller ikke at faa nogen, og dog tænkte han ikke paa Følgerne for sig selv, kun paa de Armes Nød!”

Den fuldkommen forvandlede Gamle slog Hænderne sammen og raabte: „Er det sandt?”

„Saa sandt, som at Vintersolen lyser ind i dette Værelse,” forsikrede Doktoren. „Her vil jeg forelæse Dem den Psalme, som han digtede under disse Omstændigheder.” Han forelæste nu for den Gamle Psalmen, som han havde stuet til sig for at bringe den tilbage til Gellert.

Den Gamle hørte til med sand Andagt.

„Det er fortræffeligt!” udraabte han. „Gellert er en herlig Mand. Lad mig dog afskrive Psalmen, Hr. Doktor!”

„Det vilde jeg gjerne gjøre,” svarede Doktoren, „hvis jeg ikke maatte bringe den tilbage.”

„Ved De hvad, Hr. Doktor,” svarede den Gamle, „De gaar nu alligevel til Skomageren, og saa kan De komme tilbage og afhente den hos mig.”

„Gjerne!” sagde Doktoren og ilede bort.

Den Gamle skrev hurtigt Psalmen af og læste den derpaa, læste den endnu engang — derpaa sagde han ved sig selv: „Dg denne Mand skalde lide Mangel? — Dg jeg har Overflod? Han har fort mig paa en god Vei, og siden den Tid kjender jeg først den Velsignelse, som en Velgjerning yder det Hjerter, der udøver

den. Nei, de tredive Daler sender jeg strax til ham. Han maa have dem tilbage, uden at han erfarer, fra hvem de komme.”

Han ilede hen til sin Pult, tog en Pakke med tredive Daler, forseglede den og skrev udenpaa: „For den den smukke Psalme: Jeg har i gode Dage” o. s. v., og overleverede den til en af sine Tjenestepiger, som han paalagde, at hun skalde levere den i Gellerts egen Haand, men hurtigt fjerne sig og for ingen Pris tilstaa, hvorfra den kom.

Gellert sad i sin varme Stue ved Skrivebordet og studerede ivrigt, da der bankedes paa Døren, og paa hans Raab: „Kom ind!” traadte Pigen ind, lagde Pakken paa Bordet og forsvandt som en Vind.

Gellert saa forbauset paa Pengene, tog dem derpaa i Haanden, læste Udskriften og lagde dem igjen ned.

„Det løber rundt for mig!” udraabte han. „Er da Psalmen maaske trykt og i alle Menneskers Hænder? Det er umuligt! Skalde Doktoren? Jeg kan slet ikke tænke mig det, thi Doktoren ved jo Intet om Skomagerfamilien, og jeg har endnu ikke engang kunnet sende ham derhen, fordi jeg siden ikke har seet ham, end mindre talt med ham; Gud alene ved, hvorledes det hænger sammen.”

I sine Grublerier blev han dog forstyrret ved en ny Banken paa Døren.

Denne Gang var det en preussisk Officer, som hilsende Professorens, og det en Stabsofficer, der strax begyndte: „Har jeg den Ære at tale med Hr. Professor Gellert?”

„Til Tjeneste,” svarede forbindtlig den Tiltalte.

„Hans kongelige Høihed Prinds Henrik af Preussen, der siden igaar Aftes befinder sig her, onsker at tale med Hr. Professorens og lader spørge, da Profes-

foren er hyggelig, naar han kan gjøre Dem sin Opvartning?"

"Sin Opvartning? Mig? En kongelig Prinds af Preussers mig? Det maa enten kun være en Feiltagelse eller det uheldigste Balg af Udtrykket. Jeg beder underdanigst at melde Hans kongelige Høihed, at jeg vilde anse det for den høieste Ære allerunderdanigst at gjøre Hans kongelige Høihed min Opvartning, dersom Høistfamme vilde bestemme Tiden dertil, efter som jeg ingenlunde er sengeliggende, som De ser," sagde Gellert.

Adjudanten gottede sig ved den Lædes Forsærdelse, hvem Prindsens Nedladenhed bragte ud af alle Folder.

"Bliv kun ikke forfærdet, Hr. Professor," sagde Adjudanten, "Hans kongelige Høihed Prindsen har visse brugt dette nedladende Udtryk, og det vidner om den Høiagtelse, som han nærer for Deres ærede Person. Men vilde De glæde Hans kongelige Høihed ved Deres Besøg, saa vilde jeg anse det for en Ære, strax at ledsage Dem hen til Hans kongelige Høihed, hvis det er Dem beleiligt."

"Saa beder jeg ærbødigst, at de vil tillade, at jeg klæder mig paa," sagde Gellert.

Adjudanten bukkede, og Gellert begav sig ind i sit Soveværelse og kom kort Tid efter igjen ud i sine bedste Klæder, beredt til at følge Adjudanten.

Da de traadte ind til Prindsen, kom denne ham imøde, rakte ham sin Haand og overøste ham med venlige Ord. "Han glædede sig ualmindeligt over," sagde han, "at se for sig Digteren af den smukke Psalme: Jeg har i gode Dage" o. s. v.

Gellert vidste ikke, hvad han skulde sige, da ogsaa Prindsen talte om denne Psalme. Han mente nu, at den maatte paa en uforklarlig Maade være kommen

ud blandt Publikum, men dette kunde han atter ikke begribe. Sagen gjorde ham næsten forvirret. Hvorledes kunde dette være skeet, da han dog først igaar Morges havde digtet den? — Gjerne havde han spurgt Prindsen, hvorledes han da havde lært denne Psalme at kende; men han holdt det dog ikke for anstændigt og ærbødigst at henvende et saadant Spørgsmaal til Prindsen.

"Man har sagt mig, at De er meget hyggelig," vedblev Prindsen; "men jeg glæder mig ved at finde Dem bedre, end jeg havde forestillet mig. Men alligevel er Deres Ansigtssfarve ingenlunde blomstrende, og man maa vel antage, at De sidder altfor meget stille?"

"Mit Kald gjør det nødvendigt for mig at studere," sagde Gellert med et Buf.

"Vel sandt," vedblev Prindsen, "men De maa tænke paa at lade det tydste Folk beholde sin Yndlingsdigter, og tage Dem mere Bevægelse." "Jeg gjør det saameget jeg formaar, Deres kongelige Høihed."

"Vel, ærede Hr. Professor," sagde Prindsen, "men ikke nok. Hvor ofte vil ikke den smudsige Gade afholde Dem, uden at tale om andre Forhindringer. De skulde holde Dem en Hest og ride daglig ud. Ingen anden Bevægelse er saa velgjørende for dem, hvem Kald og Embede nøde til at sidde stille, som denne."

"Vel sandt, Deres kongelige Høihed. Ogsaa min Læge foreskriver mig dette; men ikke Enhver formaar at tilveiebringe Midler hertil. —"

"Vel sandt, Hr. Professor," gjentog Prindsen hans Ord, "naar Hjertet er saa mildt og barmhjertigt, at det kjærlighedssfuldt paa en Gang ofrer de sidste tredive Daler til en nødlidende Familie."

Gellert var af Skamfuldhed næsten sunken i Jorden. „Vidste da al Verden“ — —? Det blev baade blaat og grønt for hans Dine.

Prindsen saa hans Forlegenhed og greb hans Haand. „Edele Mand,“ sagde han, „jeg ved, hvorledes De handler, og det være langt fra mig at ville dable Dem for, hvad der maa bringe Guds rige Velsignelse over Dem. Ja, Gud velsigne Dem derfor! Men tillad mig af min Stald at forære Dem en Hest, hvis fromme Natur gør den skikket til Ridehest for en Fredens Mand.“

„Deres kongelige Høihed“ — stammede den overraskede Digter, men han kunde ikke frembringe et Ord mere, thi hans Stemme svigtede ham.

Prindsen tryffede, selv bevæget, hans Haand; derpaa sagde han for at hindre ham fra at udtrykke sin Taknemmelighed: „Mine Forretninger kalde mig nu bort. Lev vel, ærede Mand! Gud opholde endnu længe Deres dyrebare Liv for os. Maatte Hesten bidrage dertil!“ Han bukkede og gik ind i Sideværelset.

Et Nieblit stod Gellert der, uden at kunne samle sig; da traadte Adjutanten hen til ham.

„Ser De, ærede Hr. Professor, en kongelig Prinds maa ikke staa tilbage for en Bondelensmand.“

Gellert stirrede paa ham.

„Hvorfra ved Hans kongelige Høihed alt dette?“ stammede han.

Adjutanten smilede.

„Prindsen vide vel ikke Alting,“ sagde han, gottende sig over Gellerts Forlegenhed, „men ofte Mere end andre Menneskeborn. Bryd ikke Deres Hoved dermed, og benyt kun Prindsens Foræring ret sluttigt til Deres Sundhed.“

Gellert forstod Hentydningen til, at det nu var Tiden til at sjerne sig. Han bad ham at bevidne Prindsen hans dy-

beste Taknemmelighed og gik, ledsaget af Adjutanten lige til Døren.

Gaade paa Gaade opdyngede sig omkring ham. Det forekom ham, som om en høiere Magt var virksom i alt det, som han havde oplevet i de sidste tre Dage. Mangen Gang forekom det ham som en Drøm; men da han kom til sin Bolig, arbejdede Bedhuggerne sluttigt paa hans Brænde, og ved Døren holdt en fyrstelig Rideknægt en overmaade smuk Ridehest, stadseglig sadlet og optøilet.

„Der ster Tegn og underlige Gjer-ninger, Hr. Professor!“ raabte Huskøldersken. „Igaar det prægtige Brænde, der ordentlig voxer under Bedhuggernes Øre og Saug, og idag denne kongelige Hest! Hvad skal dog Enden blive?“

„Nu, nu,“ smilede Gellert, „vær kun rolig. Træerne voxer dog ikke op til Him-melen!“

I sin Stue sad Gellert henimod Aften. Han havde betalt Bedhuggerne og beholdt dog mange Penge tilbage; han havde den smukkeste Hest, og hans Sjæl fyldtes med den varmeste Tak til Gud.

Da greb han Pennen og nedskrev denne Psalme:

(Mel. Du hørte Fryd for rene Sjæle.)

O Almagts Gud, hvor stor din Raade!
At, den, som ikke priser dig
Med Lov og Tak, dig ei la'er raade,
Til Dyret har fornæret sig!
O, paa din Kjærlighed at grunde,
Det rare al min Levnets Id;
Gi mig min Gud forglemme kunde,
Mit Hjerte, glem ham ingen Tid!

Hvo har mig underfuldt beredet?
Min Gud, der danned mig af Stov.
Hvo har med Langmod dog mig ledet?
O, Han, fra hvem jeg ofte lob.

Fra hvem i Hjertet kommer Freden?
 Fra hvem til Aanden Lys og Kraft?
 Fra hvilken Kilde strømmer Glæden?
 Mon ei fra Ham, som Alt har skabt?

Stu, o min Aand! ind i den Himmel,
 Til hvilken Gud dig dannet har,
 Hvor du blandt Englestarens Brimmel
 Skal faa et Syn saa underbart!
 Du har en Ret til denne Glæde,
 O, ved Guds Godhed er den din;
 Se, derfor maatte Kristus græde,
 At du kan have Smil paa Kind.

O, skulde jeg den Gud ei ære,
 Og al hans Godhed ei forstaa?
 Han skulde kalde, jeg ei være
 Beredt paa Sandheds Bei at gaa?
 Hans Villie er i Hjertet tegnet,
 Hans Ord i Alt bekræfter sig;
 Som Gud skal Intet være regnet,
 Ham være Pris evindeligt!

Det er min Tat, det er Hans Villie:
 „Fuldkommen være, saa som Han;“
 Vil jeg fra dette Bud mig stille,
 Som Sin Han mig ei kjende kan!
 Hvis jeg Hans Kjærlighed kun ynder,
 Saa føres jeg paa Sandheds Bei,
 Og om jeg tidt af Svaghed synder,
 I mig dog Synden hersker ei.

O Gud, din Kjærlighed og Naade
 Lad altid mig for Die staa!
 Den styrke mig og altid raade
 Mig hen paa Livets Bei at gaa;
 Den troste mit beflemte Hjerte,
 Den lede mig i Vakkens Tid; —
 Den seire i min sidste Smerte,
 Den lette mig min sidste Strid!

Da han paa denne Naade havde givet
 sine Følelser Lust og just havde fuldendt
 Psalmen, traadte Doktoren ind.

„Allerede igjen en Psalme?“ raabte
 han, idet han styrede løs paa Bordet,
 hvorpaa han lagde Manuskriptet til
 Psalmen: „Jeg har i gode Dage“ o. s. v.

„Ja,“ sagde Gellert smilende, men
 trak Bordstøffen ud og lagde den ned i
 den. Denne skal De ikke faa, Doktor,
 thi Gud ved Alt, hvad De har gjort
 med den Anden.“

Doktoren vilde briste af Latter, da
 Gellert fortalte ham Alt, hvad der var
 skeet med Hensyn til denne Psalme.
 „Nu maa De skrive, hvorledes Alt dette
 hænger sammen.“ udbød han.

Doktoren saa længe paa ham, og i
 hans Træk afspejlede sig en salig Glæde.

„Hvad jeg har gjort, er Intet,“ sagde
 han. Gud har lagt en Velsignelse paa
 Deres Psalme, som viser sig virksom.
 Det er Alt. Dyre Recepter kan jeg
 skrive, Høistarede! men jeg erkjender, at
 Apothekeren ikke kan udføre dem, og jeg
 heller ikke. Denne Gang har Han
 deroppe udført dem, uden at jeg anede
 det. Ham være Eren!“ Og med disse
 Ord ilede han ud af Døren.

Vi slutte med W. D. von Horns
 Ord:

„Blindt maatte det Aandens Die være,
 som her ikke saa Guds Finger, og lige-
 ledes det Hjerte, som ikke udraabte:
 Lovet være Herrens Navn
 nu og i al Evighed!“ Amen!

Ja, glæder Eder i Herren og værer
 glade, I Reisfærdige, og priser ham,
 alle I Fromme!

SOLITUDE. *)

Laugh and the world laughs with you;
Weep, and you weep alone,
For the sad old earth must borrow its mirth,
But has trouble enough of its own.

Sing and the hills will answer;
Sigh, it is lost on the air,
The echoes bound to a joyful sound,
But shrink from voicing care.

Rejoice, and men will seek you;
Grieve, and they turn to go,
They want full measure of all your pleasure,
But they do not need your woe.

Be glad and your friends are many;
Be sad and you lose them all, —
There are none to decline your nectared wine,
But alone you must drink life's gall.

Feast, and your halls are crowded;
Fast, and the world goes by,
Succeed and give, and it helps you live,
But no man can help you die.

There is room in the halls of pleasure
For a large and lovely train,
But one by one we must all file on
Through the narrow aisles of pain.

Madison, Wis.

Ella Wheeler.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n c h.)

(Fortsættelse.)

Tiende Kapitel.

Enken Hennings faar for-
nemt Besøg.

I den ellers saa stille St. Egidie-
gade var der næste Morgen, et Par Ti-

mer efter Ottesangstid, usædvanlig Be-
vægelse. Grupper af Indvaanere sam-
lede sig foran Husdørene, nysgjerrige
Hoveder stak frem af mange Binduer,
og Alle havde Blikkene rettede mod den
Del af den trange Gade, hvorfra et an-

*) From „The Minnehahan“ of Minneapolis, Minnesota.

feeligt Tog nærmede sig, med en Sværm Gade-Ungdom som Forløbere, der med Aanden i Halsen overalt forkyndte: „Borgermesteren kommer! — Hans Naade Borgermesteren selv, med en fremmed, prægtig Herre, og endnu En, som har Skjorter paa!“ — Det var virkelig Hr. Hans von Ruesse i egen brede Person, der med tunge Skridt vraltede nedad Gaden, støttende sig paa sin guldknappede Kørstok, og naadigt nikkende til alle de dybe Hilsener, der overalt bragtes ham. Nogle brogetklædte Bysvende med blanke Hellebarder gjorde Bei foran ham, men ved hans Side gik hans høie norfke Gæst, stolt og statelig i sin røde Vaabentjortel og med de klirrende Riddersporer, Blikket ufravendt foran sig, Haanden paa Sværdheftet. Efter dem fulgte den unge Skotlænder, nu atter i sin hoilandske Dragt, og endnu nogle Hellebarderer sluttede Toget. Spændt Forventning opstod nu blandt Gadens Befolkning om hvor dette Tog vilde standse, hvem det høie Besøg gjaldt — dog, det kunde jo ikke være nogen Anden bestemt, end den eneste Raadsherre, som boede der i Distriktet — Hr. Gottschalk von Wicked. Denne lod sig jo ogsaa allerede med samt sin Hr. Son, den zirlige Junker Henrik, se paa Tærskelen af sit Hus, beredt til at modtage de høie Gæster. Men hvad beskriver saavel Raadsherrens som de Omstaaendes Forbauselse, da Borgermesteren med Folge blot venligt hilsende skred Patricierhuset forbi, og standsede foran Skipper-Enten Hennings nærliggende ydmyge Bolig, ja virkelig traadte ind ad den aabne, lave Husdør. Denne faldt strax til efter dem, og bevogtedes mod tilstrømmende Nysgjerrige af de udenforblivende Hellebarderer.

I Forstuen modtoges de Indtrædende af gamle Mor Herdeke, der af Skrak og

Erbødighed næsten sank til Jorden, idet hun greb Hr. von Ruesse's Haand, kyskede den og mumlede: „Al! hvilken Gæst for mit fattige Hus — strenge Hr. Borgermester! — hvilken Gæst!“

„Vær kun rolig, gode Kone, sagde denne. „Eder skal intet Ondt times — men hvor er Eders Pleiedatter? hende søge vi.“

„Al, jeg ved det nok,“ hulkede den Gamle, „I komme for at tage hende fra mig. — Men hun er mit Barn, ville I tage et Barn fra hendes Moder?“

„Ingen vil tage hende fra Eder, gode Moder,“ sagde nu Hr. Audun, „vi bringe kun Eders Pleiedatter Rykke — men hvor er hun, før os til hende! Jeg er hendes Slægtning fra Norge!“

„Al, du store Gud! — fra Norge! — det stræffelige Norge! — og der er Skotlænderen ogsaa, han er Skyld i det altsammen!“ — vedblev Enten jamrende, uden at give videre Svar. Men Konald gav det i hendes Sted, idet han viste hen mod Trappen i Baggrunden, hvorfra Jomfru Margrethes skjonne og ædle Stikkelse just saaes langsomt at stige ned. Hendes Ridder ilede hende imøde, tog ærbødigt hendes fremrakte Haand og ledte hende frem for den norfke Jarl med de Ord: „Hr. Audun Hugleiksson — se her Eders Frænde Margrethe, Kong Erik af Norges Datter!“

Hr. Audun blev mærkeligt overrasket og dybt grebet ved Synet af denne unge Pige, der bleg og bævende, med yndesfuld Høihed, fast med en Dronnings Anstand, nu stod lige over for ham og betragtede ham stille med sine dybe, dunkelblaa Øine. „Hvad ser jeg!“ udbrød han uvilkaarligt, „min afdøde uforglemmelige Herres og Konges udtrykte Billede!“

„I Sandhed,“ gjentog Hr. von Ruesse, der ved Jomfruens kongelige

Fremtræden ogsaa var synligt imponeret — „I Sandhed — denne unge Dame har en umiskjendelig Lighed med vor gamle Ven, Kong Erik Magnusson af Norge!“

„Hvad mere Vidnesbyrd have vi behøv?“ vedblev Hr. Audun. „Jeg hilser Eder da, ædle Jomfru, som Kong Eriks Datter, som Norges og Skotlands Dronning!“ — Og hermed boiede den stolte Jarl sit Hæd for Skipper-Eriks Pleiedatter.

Denne gjorde med Haanden en afværgende Bevægelse, og bad ham reise sig. „Ikke endnu“, lod hendes solklare Stemme i Modersmaalets Tone, „jeg har endnu ingen Ret til denne Hyldest, ædle Herre, jeg vilde saa gjerne kalde Eder min Slægtning. I har kjendt min Fader! — Og I finder, at jeg ligner ham? — O, hvor godt dette gjorde den Forældreløse at høre! — Ogsaa jeg tror at mindes min Fader — ofte har jeg i mine barnlige Drømme seet hans milde, lyse Skikkelse, hørt hans kjærlige Stemme kalde mig ved Navn. Men Alt er saa dunkelt, saa fjernt — og han har jo troet mig død, er med denne Tro gaaet i Graven. Er det da muligt, I kan antage, at hans Barn endnu lever, at jeg er dette Barn?“

„Ja“, sagde Hr. Audun, „alt efter denne unge stotste Ridders Fortælling, da han besøgte Hegeranæs, sølte jeg mig saa overtydet om, at Pigen fra Norge endnu levede, at jeg fulgte ham hid for at se hende — og nu, da dette er fæet, da jeg hos Eder har gjenkjendt min afdøde Herres kjære Træk, forynge og formilde i kvindelig Skjønhed, da jeg har hørt Eder endnu tale Eders Faders Sprog — nu ere de sidste Tvivl svundne, nu er jeg mere end nogensinde beredt paa at føre Eder tilbage til Fædrelandet, for der, saavel som i Skotland, at gjen-

vinde Eders retmæssige Arv. Og denne Herre“ — her henvendte han sig paa Tydsk til Hr. von Runesfe — „vil, som Borgermester i Lübeck, Eders Pleiestad, efter Pligt og Løfte yde os sin mægtige Bistand.“

„Skal ikke mangle“, indfaldt Hr. von Runesfe. „det vil sige, naar vi først komme saavidt. Men uagtet Jomfruens Udseende og hele Væsen vidner godt for hendes kongelige Herkomst, bliver det dog, før vi tage nogen Beslutning i hendes Sag, nødvendigt, at hun giver os en noiagtig Meddelelse om hvad hun selv erindrer fra sin Barndom.“

„Ogsaa jeg beder Eder om dette, høie Jomfru“, tilspøiede Hr. Audun, „ikke fordi jeg nærer Tvivl om hvem I er, men paa det at Alt kan blive klart mellem os, og min forsigtige Ven her vorde fuldkommen overtydet.“

„Gjerne vil jeg gjentage for Eder det Lidet og Dunkle, jeg mindes fra min Barndom“, svarede Margrethe, „det er jo derfor, jeg har modtaget Eders Besøg idag. I, mægtige norske Herre, som kalder Eder Kong Eriks Ven og Slægtning. og saaledes vel noie kjender til Forholdene ved hans Hof, I vil da bedst selv kunne dømme, hvorvidt mine Erindringer dermed stemme overens — og du, kjære Fostermoder, og fyld nu det Løfte, du gav mig i Nat, at staa mig bi efter Sandhed og Samvittighed i denne Beretning. Det gjælder om din Datters Fremtid — og din egen. Du ved, vi skilles ikke ad.“

„Alt“, sagde Mor Herdefe sukkende — „jeg har jo Intet at sige, men jeg vil gjøre Alt, hvad Hans Naade Borgermesteren befaler. Dog mit Barn — du vil dog ikke, at de høie og strenge Herrer, som have bearet mit ringe Hus med deres Besøg, skulle blive siddende her i Dielen? Vær saa god at stige op i

Stuen, ædle Herrer — der er Alt beredt til Eders Modtagelse, saagodt en fattig Enke formaar det."

Borgermesteren saa ved disse Moder Herdefes Ord med Skræk hen paa den steile, smale Trappe, der ogsaa kun lidet lyntes skiftet til at bære hans tunge Person. „Nei — gode Kone" — sagde han derpaa, „gjør Eder ingen Uleilighed. — Vi blive helst hernede i Eders lustige Forstue — her er det kjoligt og godt, og Plads nok til at holde en kongelig Raadsforhandling, den vi nu strax ville stride til at ordne. Her, — skjonne Jomfru og vordende Dronning — tag Sæde! — Denne messingbeslagne Kiste være Eders Throne saalænge, i Forventning om en gylben. — I og jeg, Hr. Audun, vælge denne Træbænk til vort Raadsherresæde — unge Ridder Glenorrin bliver staaende ved sin Dames Side, til hendes Tjeneste — Enken Hennings hviler sine gamle Lemmer paa Krakken der. — Saa, nu er Alt ordnet og Modet sat, ligesaa fuldstændigt og godt, som det foregik paa Lübecks Raadhus, eller i Bergens Kongehal. Jeg paatager mig at lede Forhandlingerne — men fordrer ubetinget Lydighed og Oprigtighed, — forstaar I mig, Herdefe Hennings? — Nu, nu, vær kun ikke bange, Alt sker kun til Eders Pleiedatters Bedste, dog maa I vide, det nytter ikke at skjule Noget for mig. Skotlænderen, Ridder Glenorrins Vidnesbyrd og Beretning i denne Sag kende vi allerede — Raden er nu til Eder, Jomfru Margrethe, at fuldstændiggjøre hans Fortælling, at give os en tro Fremstilling af Eders Barndoms Indtryk og Omgivelser, samt om, hvorledes I antager at være bragt hid til Lübeck."

„I tager jo paa Veie, som om I skulle holde et ordentligt Retsforhør" — sagde Hr. Audun noget uvillig.

„Det vil jeg ogsaa" — svarede Borgermesteren roligt — „et saadant venstabeligt Forhør nu kan maaske siden spare Eder et pinligt."

„Na, det har ingen Rod," gjenmaledede Hr. Audun. „Betænk, en Dronning underkaster sig intet Forhør — værdiges hun at svare os, da er det af hendes gode Villie og efter eget Behag."

„Velan — lad Jomfruen tale — af hvilken Bevæggrund hun vil, kun at det sker snart, thi jeg har liden Tid," vedblev Hr. von Rønnesse.

Margrethe havde imidlertid siddet stille, med Hænderne foldede i sit Skjød og Hovedet foroverbøiet, ligesom lyttende til sine egne Tanker. Hendes hele Stilling gav et Billede af jomfruelig og, om saa kan siges, ydmyg Værdighed, hun lod ikke til at bemærke Ordvekslen mellem de to fornemme Herrer, der vilde opfaste sig til hendes Beskyttere. Hun kastede kun et tillidsfuldt Blik til Konald, som for af hans trofaste Anslyn at hente Kraft og Mod, og begyndte derpaa med sagte, men klar Stemme at fortælle sin Barndoms afbrudte Grindringer, hvilke af Hr. Audun alle fandtes stemmende med den norske Kongedatters Omgivelser og Hændelser. Hun beskrev noiagtig Bergens Kongeborg, dens Beliggenhed ved Fjorden og mellem de høie Fjelde, og især Fruerstuen der, hvor hun var bleven opfostret mellem en Mængde tjenende Kvinder, der alle lod hendes mindste Vink og fortalte hende stadigt, at hendes Fader var Konge, og at hun selv skulde blive Dronning over et fjernt Land. Hun havde tidt spurgt dem efter sin Moder, men altid faaet til Svar, at denne var død, sin Fader derimod kunde hun godt erindre som en lys, høi, venlig Mand, der ofte var kommet til hende, havde hjærtegnet hende, givet hende sagert Legetoi, og kaldt hende sin lille Mar-

grethe. Engang var hun bleven ført til ham i en stor Sal, hvor han sad i et prægtigt Højsæde, havde Guldkrone paa Hovedet og en lang rød Kappe over Skuldrene, og omkring ham stod en Hærskare af vaabentklædte Mænd og hvide Prester. Hun blev sat paa hans Skjod og han hjærtegnede hende og viste hende derpaa frem til tre fremmede Mænd, der stode foran Thronen, og hvoraf den Ene, hvad hun godt erindrede, bar en Dragt, lignende den særegne, som Hr. Ronald Glenorrin brugte. De tre Mænd faldt da paa Knæ for hende og kyssede hendes smaa Hænder, og mindedes hun godt, at de kaldte hende deres Dronning. Derpaa blev hun igjen bragt tilbage til Fruerstuen. — Men noget efter kom hendes Fader did med en høi Frue af et strengt Udseende — han forklarede hende, at denne Frue nu skulde være hendes Pleiemoder og føre hende langt borti til de fremmede Mænds Land, til Skotland, og der skulde hun blive Dronning og have det saa godt og prægtigt i alle Maader. Saa havde hun grædt og bedet om at maatte blive hos sin Fader — den høie Frue kunde hun nu slet ikke lide — hun vilde ikke følge hende til det fremmede Land. Faderen havde da selv været bedrøvet, havde sluttet hende i sin Favn og sældet Taarer over hende — men det hjalp Altsammen ikke — en Morgen kom den høie Frue, og tog hende paa Armen, og bar hende ud af Borgens, ned til Soen, og hendes Fader Kongen og de tre fremmede Mænd og en Mængde Terner, Riddere og Prester fulgte med, og der blev ringet med Klokker og sunget gudelige Sange, alt som de gik frem. Særligt erindrede hun en gammel Prest ved Navn Havlide, der ofte før var kommet til hende og havde læst saa stjont om Jesus og Jomfru Maria — han gik nu tæt foran

hende med et gyldent Kors oploftet, og sang med høi Stemme en latinsk Hymne, der begyndte med Ordene „Veni Creator!“ (o: Kom Staber!) — Hun saa endnu før sig den store Folkemasse, der bedækkede Høiderne og Stranden, som Følget kom ud af Borgens Port — hun saa den Række af lange Skibe, med forgyldte Stævne og vaiende Vimpler, der laa foran Landingsbroen. I det største af disse blev hun bragt ombord — her tog hun den sidste Afsted med sin Fader — hun havde klamret sine smaa Arme om hans Hals, og maatte næsten med Magt rives fra ham. Dette var det sidste Glimt hun havde af sin Fader og sit Fædreland — hun maatte strax derefter være bleven bragt ned i det for hende bestemte Skibsrum, — da hun igjen førtes op paa Dækket for at nyde frisk Luft, vare de alt i rum Sø. Fra den lange og stormfulde Søreise havde hun kun saa Erindringer, og disse mere og mere forvirrede, eftersom den Fæbersygdom, hvoraf hun blev angrebet, tiltog. Al Bevidsthed forsvandt efterhaanden, hun gjenfandt sig først liggende i en Seng i et stort, skummelt, høvelbet Værelse, og om hendes Veie spylede forskellige belysende Skiftelser, hvoriblandt den høie Frue, den øverste af hendes Bogterster, mod hvem hun endnu nærrede den største Uvillie, fordi Fruen var saa kold og streng, og fordi Margrethe i sin barnlige Tro gav hende Skylden for Bortførelsen fra Hjemmet. Lidt efter lidt fik hun af sine Terner vide, at den værste Søreise nu var endt, at hun havde været meget syg, at de nu skulde udhvile her paa Biskopen af Orkneys Borg, til hun ganske kom sig og kunde drage videre til Skotland. Hun sølte sig dog saa mat og svag, at hun var ligegyldig for Alt, naar undtages Længselen efter Faderen og det norske Hjem. En Nat,

som hun saaledes laa i vaagne Dromme, saa hun pludselig den høie Frue, der kjælden til saadan Tid pleiede at betræde Bærelset, komme sagte ind, og give de vagthavende Terner Tegn til at bortfjerne sig, hvilket disse ogsaa strax gjorde. Med ubeskrivelig Forsærdelse saa Margrethe sig nu alene med Gjenstanden for sin stadige Frygt. — hun saa den høie, blege Frue langsomt nærme sig Sengen og høie sig over den, som forat iagttage, om hun sov. „Endnu“, — saa lod Jomfruens Ord — „endnu altid staar det for mig, det frygtelige Udtryk af Grumhed og Uro i den blege Frues Ansigt, da hun boiede sig over mig og saa stivt paa mig med sine sorte, flammende Øine. Jeg vilde skrig og fare op, men kunde ikke, en Dødsmathed betog mig, jeg kunde ikke røre et Lem — og dog bemærkede jeg Alt. Fruen maatte dog have mærket at jeg ikke sov, thi hun gjorde et Forsøg paa at berolige mig med de Ord: „Kom Margrethe — jeg fører dig til din Fader“ — derpaa svøbte hun med Et et uldent Dække tæt om mig, saa det ogsaa bedækkede mit Hoved, løstede mig op og bar mig ud af Bærelset, uden at jeg formaaede at gjøre mindste Modstand eller skrig om Hjælp.“

„Ha! — Fru Ingebjørg Erlingsdatter!“ — indfaldt Hr. Audun, — „her kjender jeg dig! Saalunde var det altsaa du lønnede din Konges Tillid, da han betroede dig Omsorgen for sit eneste Barn! Men det skulde vel være Hevn for, at Kongen havde vovet at straffe din onde Broder, Robergreven Mindre-Alt! Nu kan du komme til, som han, at klæde Steile og Hjul, stolte Fru Ingebjørg!“

„Fru Ingebjørg“ — gjentog Margrethe — „Ja — saaledes kaldtes hun — min mørke Vogterke — nu kjender

jeg Navnet igjen — hun lever altsaa endnu?“

„Ja, hun lever, og det i stor Ansæelse for streng Dyd og Fromhed — men nu skal Masten rives af hende — nu nærmer sig Gjengjældens Dag for hende, som for mange Andre! — Dog videre — høie Dronning — videre i Beretningen om Hylkerfjens Udaad!“

Jomfruen vedblev: „Jeg havde en Fornemmelse af, at jeg blev baaret gennem lange Gange og nedad steile Trapper — endelig mærkede jeg paa den kolde, friske Luft, der slog mig imøde, at vi befandt os i det Frie. Jeg kom nu saavidt til Kræfter, at jeg kunde saa Klædet lidt bort fra mit Ansigt — jeg saa Stjernehimmelen over mig, og foran mig en høi Mand i en vid Kappe, hvorefter han syntes at bære Noget. Jeg udstødte nu et svagt Skrig. — „Dys, der er din Fader“ — hørte jeg da Fru Ingebjørgs Stemme. I næste Dieblit var Klædet igjen over mit Hoved, jeg solte mig grebet af stærke Arme og baaret hurtigt bort, langt, langt, gennem den kolde Natteluft. Jeg laa ganske stille i den fremmede Mands Arme, ved hans Bryst — jeg havde kun en Tanke, en Drom — hvad, om det maaske dog var min Fader? — Af, jeg skulde snart faa stræffelig Visshed. Efter en lang Vandring standsede endelig min Bærer, jeg solte mig omgivet af en varmere Luft og sluttede deraf, vi maatte være komne i Hus. Jeg solte mig lagt paa et haardt Leie, Klædet blev taget fra mine Øine, og jeg saa mig forvildet om. Jeg befandt mig i en usjel Jordhytte, hvor en gammel, fattig klædt Kone stod ved Skorstensilden og rørte i en Gryde. Ved min Side saa jeg den høie Mand, der havde baaret mig — af! — disse vilde Blik, dette sorte Haar og Stjæg —

denne svære Skikkelse — det var ikke min Fader! — Jeg tog nu paa at sfrige og jamre, først befalede jeg stolt — og da dette ikke hjalp, bad og tiggede jeg ynkeligt om at blive fort tilbage til Mine — til min Fader. — Ingen svarede mig — den fremmede Mand stod ganske stille og betragtede mig længe med et underligt Udtryk i sit haarde Ansigt — endelig sagde han noget, som jeg ikke forstod, til den gamle hæslige Kone, der strax kom hen til den Bænk, hvorpaa jeg laa, og tvang mig, trods al min Modstand, til at synke en varm Drik, som hun havde tilberedt. Denne Drik maa vist have indeholdt noget Bedøvende, thi jeg mindes nu Intet mere, for jeg vaagnede ombord paa Skipper Hennings Skib, og fandt mig pleiet af ham, som siden af hans Hustru her, med kjærlig Omhu. Under min bevidstløse Tilstand havde man ombyttet mit Mattoi af Silke og fint Linnet med grove Klæder, saa Intet fandtes paa mig, der kunde vidne om min forrige Stand. Jeg har vel en dunkel Erindring om et gyldent Klenodie, som jeg ved Afskeden havde faaet af min Fader, og som altid pleiede at hænge om min Hals — at jeg ogsaa ombord i Hennings Skib har leget med et saadant, — men siden har jeg ikke seet det, og det er jo heller ikke rimeligt, mine Vortforere skulde lade mig beholde et saa dyrebart Stykke."

Her afbrød Borgermesteren Jomfru Margrethes Tale, idet han pludselig og strengt henvendte sig til hendes Fostermoder med de Ord:

"Herdele Hennings! — jeg ser det paa Eder — I er i Besiddelse af dette Klenodie — herfrem med det strax, saasandt I ikke vil, at jeg skal lade det presse ud af Eder ved Rettens Middel!"

"Alf Naade — Naade! strenge Hr. Borgermester," jamrede den gamle Kone,

idet hun sank for Hr. von Runessses Fødder.

"Nu, hvor bliver det," gentog denne fremdeles barst, da han bemærkede, at hun samlede ved sit Halsklæde, som om hun der søgte Noget. „Herfrem med Skuepenge!"

"Alf — det var jo ingen Skuepenge — men et Kors," undslap det nu den forstrækkede Gamle.

"Nuvel, lad os da se dette Kors — og Alt skal være Eder tilgivet," sagde Borgermesteren smilende.

"Alf, alf! hvad har jeg sagt!" udbrød Herdele skjælvende. „Nu er da Alt ude — men det maatte saa komme! — Ja, Margrethe! (henvendt til sin Pleiedatter, der var ilet til og havde reist hende i sine Arme) „ja mit Barn — du havde dog Ret — tilgiv din stakkels Moder — jeg glemte Korset, at de ikke skulde gjentfende dig derpaa, og jeg saa miste dig — men nu maa det frem alligevel — Gud og de Hellige ville det saaledes — din Barndoms Eventyr — som jeg aldrig har villet tro — vorde nu sande! — Du er altsaa dog en Kongedatter, og den ringe Enke tør ikke længer kalde en Konges Barn sit Barn!"

"Det tør du, og det skal du fremdeles — kjæreste Moder" — svarede Margrethe, hjærtagnende hende, „for dig bliver jeg altid din lille Gretchen" — og du følger med mig, siden jeg ikke kan blive hos dig, og du deler med mig alt Godt, som Fremtiden kan bringe. Jeg har Intet at tilgive dig, du har stedse været min tro Moder — du har ingen Del i den Uret, man har tilføiet mig — hvad du har skjult, var kun af Kjærlighed — du vidste det ikke bedre. Men nu Korset — min Faders Kors — o, lad mig se det, og trykke det til mine Læber, som i min Barndoms Dage!"

Med skjælvende Hænder trak den

Gamle nu det gyldne Kors frem under Halsklædet og rakte det til Margrethe, som ved Synet deraf brast ud i Graad, førte det til sine Læber og bedækkede det med Kys. Først efterat hendes og Pleiemoderens Bevægelse nogenlunde var stilnet, fik Hr. von Runesse og Hr. Audun Anledning til nærmere at undersøge det gjenfundne Klenodie. Det befandtes at være et Reliquigjæmme i Korsform, saadant som de ofte bares af hin Tids fornemme Mænd og Kvinder, til at aabne, og indeni en Splint af „det hellige Korsets Træ.“ Men hvad der ellers gjorde Smykket til et vigtigt Bevis for Margrethes Herkomst, var, at der paa dets ene Side fandtes i Guldspladen indridset Kong Erik Magnussons Navnetræk med Norges Vaaben og Krone over, og paa den anden Side en Helgenfigur, der tydeligt kunde skjælnes at skulle forestille Sankt Olaf, Norges Skjoldpatron.

Selv Borgermesteren erklærede sig nu overbevist om, at Jomfru Margrethe var Kong Eriks Datter. Forsynet med dette Kjendetegn, mente han, maatte hun kunne optræde med temmelig Sikkerhed i Norge, sær naar hendes Sag blev fremhjulpet af en saa mægtig Mand som Audun Hugeliksøn. Selv vilde han sørge for, at de Tydske i Bergen skulde tage hendes Parti, ligesom han lovede at understøtte hende paa enhver Maade, der stemmede med Lübeck's Fordel. Sluttelig tilbød han sit eget Palads som en mere passende Bolig for Kongedatteren, den Tid hun endnu maatte opholde sig i Lübeck, end Enken Hennings simple Hus; hun skulde hos ham og i hans Familie vorde mod-

taget standsmæssigt og nyde al hende tilkommende Vre.

Jomfru Margrethe takkede venligst for dette Tilbud, men valgte dog at blive hos sin Fostermoder i al Stilhed, og i de vante Omgivelser, medens hun endnu opholdt sig i sin Udlandighed's Stad. Først ved Ankomsten til Fædrelandet vilde hun optræde som Kongedatter.

Hr. Audun billigede strax dette, og berømmede hendes Klogskab. Moder Herdeke glædede sig til, endnu en Stund at kunne beholde sin Pleiedatter som før i det gamle Hus — og Ronald Glenorin — ja — han havde da mindst imod en Bestemmelse, der endnu nogen Tid levede ham Udsigt til friere Omgang med hans Hjertes Udkaarede.

Borgermesteren brød nu op og begav sig paa Hjemveien efter først at have ærbødigt kysset Margrethes Haand, og lovet at se til hende igjen for Afreisen. Hr. Audun blev tilbage og havde en Samtale med Kongedatteren i Enrum — derpaa gik han ogsaa bort, fulgt af Ronald, for med ham og Hr. von Runesse at træffe de fornødne Forberedelser til Pigen fra Norges Overfart til Fædrelandet.

Det blev igjen stille i det gamle Hus i St. Egdiegaden, — stille, som om Intet der var forefaldet. — Oppe i Dagligstuen sad Moder Herdeke atter i sin Kænestol, men Spinderoffen snurrede ikke mere saa lystigt som før — og den smukke Gretchen sad ikke længer i Rarnappinduet og tegnede Billeder — hun hvilede paa et lavere Sæde foran sin Pleiemoder, skulde sit Afsyn i dennes Skjød og græd sagte. (Mere.)

Den offentlige Sundhedspleie i det gamle Rom.

I den gamle Verdensstad Rom har der eksisteret betydningsfulde Indretninger til Omsorg for Sundhedens Opretholdelse. Dr. J. Uffelmann, Professor i Kjøbenhavn, holdt forrige Aar et Foredrag herom, der staar gjengivet i „Gesundheits-Ingenieur“, og hvoraf jeg her skal meddele enkelte Data.

Af Keiser Augustus blev ansat offentlige Inspektorer for Vand- og Kloakledninger. Disse Inspektorer havde da ogsaa Tilhynet med Byens Flod, Tiberen. Rom har tidligt faaet underjordiske Kanaler. I Begyndelsen af Tarquinius Priscus's Tid byggedes disse kun i den Hensigt at trolægge enkelte Dele af Byen, nemlig Forum (i: Torbet) og nogle andre Steder. Senere hen fik de ogsaa den Opgave at bortføre Urenligheder af enhver Art, og allerede under Tarquinius Superbus opnaaede Systemet en vis Afslutning ved Anlægget af den store Kloakledning („Cloaca maxima“), der endnu eksisterer den Dag idag og aflægger Vidnesbyrd om en fortrinlig Udførelse. I fem hundrede Aar blev Kanalsystemet omhyggelig vedligeholdt, udvidet, restaureret og renset; men ved Byens Forsald forfaldt ogsaa Systemet. Kun Hovedsamløkskanalen staar endnu, som sagt, ved Lag. Den udmunder i Tiberen; men er nu for en stor Del tilsluttet og tilbæftet ved Udmundingen i Floden i $\frac{2}{3}$ af sin Høide.

Den anden Hovedbetingelse for den offentlige Sundhedspleie, Byens Forsyning med tilstrækkelige Mængder godt Vand, var i det gamle Rom rigelig opfyldt. Da Tiber vandet paa Grund af sin Urenhed ikke mere kunde bruges som Drikkevand, lod Censoren Appianus Claudius Aar 264 før Kristi Fødsel anlægge en for største Delen underjordisk

Vandledning fra Præneste. Denne Vandledning kaldtes „Aqua Appia“. 50 Aar senere anlagdes en anden og 70 Aar derefter igjen (Aar 144 før Kr.) en tredje Vandledning, kaldet „Aqua Marcia“. Denne Ledning fører Vandet fra Sabinerbjergene til Rom. Den var 50 Kilometre lang (over 30 engelske Mile) og kostede 35 Millioner Kroner at anlægge. Den har nu været benyttet indtil for 10 Aar siden, altsaa i 2016 Aar. Der blev ogsaa bygget flere andre, tilbørlig meget pragtfulde og storartede Vandledninger. I den senere Reisetid var der 19 Vandledninger, hvoraf 14 meget store.

Henimod Slutningen af det første Aarhundrede efter Kristi Fødsel skal der være tilført Rom gennem 10 Ledninger $1\frac{1}{2}$ Million Kubikmeter Vand daglig. Af denne Vandmængde anvendtes $\frac{1}{2}$ til de varme Bade (Thermæne), $\frac{1}{3}$ til det keiserlige Palads og $\frac{1}{6}$ til de Private. Da Rom dengang havde 2 Millioner Indbyggere kommer der saaledes 280 Potter Vand pr. Dag pr. Individ til Husholdningerne, hvilket jo er en overordentlig rigelig Vandforsyning. Som Ledningsrør inde i Byen anvendtes Blyrør eller brændte Lerrør. Ledningerne var beskyttede ved Lov. De maatte saaledes intetsteds overbygges, og Træer maatte ikke plantes i deres Nærhed. Enhver Forurensning af Vandet eller Bestadigelse af Ledningen medførte streng Straf. Med Rom's Forsald forfaldt desværre ogsaa disse prægtige Institutioner. De odelagdes for største Delen af fiendtlige Hære og Beleirere, der derved søgte at tvinge Romerne til at overgive sig.

En høj Grad af Udvikling fik de offentlige Badeanstalter. Først dannede

blot Tiberen et naturligt Badebassin, derpaa indrettedes kunstige offentlige Bade. Under Keiserne byggedes Thermene, der var storartede Badeanstalter, hvor man fik varme Bade, kolde Bade, Dampbade o. s. v. De berømte romerske Bade staa endnu som et værdigt Forbillede.

Forskrifter med Hensyn til Hoiden paa Husene og Gadebredden manglede ikke i det gamle Rom. Da Byen efter den store Brand under Nero gjenopbyggedes, maatte man meget strengt besolge alle saadanne Forskrifter.

Alf offentlige Hvilepladse, Spadsse- gange og Vystanlæg fandtes mange. Der fortes ogsaa noie Tilshyn med Levnetsmidlerne og disses Bestaafenhed.

Der manglede heller ikke paa Velgjørenhedsanstalter; dog var disse noget sparsomme efter Nutidens Fordringer. Keiser Nerva grundede Kapitaler, af hvis Renter Børn af ubemidlede Forældre og Enker forpleiedes. Trajan lod 5000 Børn offentlig forpleie; Antonius Pius anlagde en Forsørgelsesanstalt for fattige Piger. Anlægget af Hospitaler opstod først ved Kristendommens Indflydelse. I det 9de Aarhundrede efter Kristi Fødsel skal der i Rom have været 20 Hospitaler.

For den offentlige Fattigpleie udrettedes en Del i Midten af det andet Aarhundrede efter Kristus. Antonius Pius

indsatte Fattig-Læger, som var fri for Skatter, mod at de havde den Forpligtelse paa sig, at behandle de Fattige gratis og forresten yde Staten og Kommunen en Del andre Tjenester. Alexander Severus bevilgede en fast Gage til disse Læger og gav dem Navnet „Archiatři populares.“

Der vaagedes strengt over, at Luften var saa ren som muligt og ei forurenedes eller forpestedes. De Døde maatte brændes eller begraves. Der indrettedes almindelige Begravelsespladse udenfor Byen. Man begyndte tidlig med Piggerbrænding, og især blev denne meget almindelig efter Cullas Tid. Efter Kristendommens Indførelse ophørte Piggerbrændingen lidt efter lidt, og Begravelse blev almindelig. I det 2det, 3die, 4de og Begyndelsen af det 5te Aarhundrede efter Kristi Fødsel begravede man sine Døde meget ofte i Katakomber. Disse dannede underjordiske Gange, hugne i Tuffsten. I Bæggene paa disse Gange anbragtes Fordybninger, hvori indsatte en Ligkiste, hvorefter Fordybningen lukkedes med en Marmorplade, hvori var hugget den Afdødes Navn.

Man ser altsaa, at den offentlige Sundhedspleie stod høit i det gamle Rom, ja tildels meget høiere end i manges en By nutildags, hvor man roser sig af at have fortrinlige sanitære Indretninger. (Bergens Aftbl.)

Rettelser til en Artikel i No. 2.

Hr. Missionær Borchgrevink har tilkjendegivet, at det Referat af hans Foredrag i Minneapolis, som vi optog (i No. 2) efter „Folketbladet“, var i flere Stykker unøjagtigt. Han har ogsaa siden selv udgivet nævnte Foredrag og følger det efter Missionsgudstjenesterne, saa der nu er Anledning til at faa det i en fuldt paalidelig Form. Det følger af sig selv, at et Referat, som

ikke er optaget med Hurtigskrift, baade i Henseende til Fuldstændighed og Korrekthed maa staa tilbage for Originalen. Alligevel tror vi, at det Referat, hvorefter der her er Tale, har baade glædet Læserne og bidraget til at vække Interesse for Missionærernes hellige og besværlige Kald. — Vi skal nu her meddele nogle faa nødvendige Rettelser, som de ærede Læsere da vil behage at mærke sig:

Paa S. 49 staar der om Palmerne, at Vandet synker ned i Stammen o. s. v.; i Hr. Borchgrevincks Hefte staar, at „Regnvandet samler sig i en Hulhed mellem Bladstilken og Stammen. Gjennembores Stilken, strømmer det klare Vand ud.“

Side 50 siges det, at Heden undertiden kan gaa op til 120 Grader; dette gjælder dog kun det indre Lavland i Vest.

Side 53 staar, at en Canoe rummer 50 Personer; skal være: 20 til 30.

Side 54: „Hytte af Palmetræ“ (vistnok en Trykfeil); skal være: af Palmeblade.

Side 55. Det var ikke Englænderen (eller „Handelsmanden“), som mistede Livet, men en af de Indfødte. Broen over Dyndmyren var ikke flere Mile lang, dens Længde er ikke angivet i det trykte Foredrag. — Øverst paa Side 55 staar, at Vandet steg Bærerne til Halsen; rettes til, at Stoffen laa 3 a 4 Fod under Vandets Overflade. I Slutningen af Referatet: „Vandet steg Bærerne til Skuldrene“; skal være: til Livet.

Gaader og Opgaver.

No. 243.

Et Ord af 10 Bogstaver. 9. 5. 7. 2. 3. er Noget, som kan sætte alle Ting i Bevægelse; 1. 8. 4. betyder: uden Selvfab; 6. 5. 10. er et Grundtal. Det Hele betegner en aandelig Virksomhed.

Oplosning paa Gaaden i No. 4.

No. 242. Portugal.

Indhold: Tre Dage af Gellerts Liv. — Solitude (Digt). — Pigen fra Norge. — Den offentlige Sundhedspleie i det gamle Rom. — Gaader og Opgaver.

Afhandlinger og Fortællinger.

Billedhugger Thorvaldsen og hans Kunst, de assyriske Udgravninger og det gamle Testamente, de udmærkede Fortællinger Skovlierne og Marie samt meget andet interessant Læsestof (6 Hefter af „For Hjemmet“) sendes portofrit for 50 Cents. Adresse: K. Thronsen,

Box 1014, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Marg.

31de Marts 1884.

6te Hefte.

Ansgar, Nordens Apostel *)

Ansgar blev født i Aaret 801, sandsynligvis i Pikardi i Frankrige, men uvist paa hvilken Dag. Man tror, at Ansgars Forældre have været af høi Byrd. Ligesom mange andre betydningsfulde Mænd i den kristne Kirke havde han en from Moder. Men hun døde allerede, før Gutten fyldte sit femte Aar. Kort efter satte hans Fader ham i Skole; men her viste han større Vlyst til Leg end til at lære sine Læxer, indtil endelig et natligt Syn bragte ham til større Alvor. Han syntes, at han var paa et sumptigt og myrlændt Sted, hvorfra han blot med stor Møie kunde slippe bort. Ved Siden af Myren saa han den skønneste Vei, paa hvilken der vandrede en majestætisk Kvinde i lys Dragt. Hun var ledsaget af flere andre Kvinder; blandt disse saa Gutten sin Moder. Da han nu vilde ile til hende, blev det ham først ret klart, hvor vanskeligt det var at komme op af Sumpen. Kvinderne nærmede sig ham, og da den fornæmste blandt dem, som

forekom ham at være Jomfru Maria, spurgte ham, om han vilde komme til sin Moder, svarede han glad Ja dertil. Da sagde hun: „Dersom du vil komme til os, maa du sty alle Optøier og føre et alvorligt Liv. Vi afsthy al Vetsindighed, og den, som sætter sin Vlyst til Sældant, kan ikke tilhøre vort Samsfund.“ Dette gjorde et dybt Indtryk paa den lille Ansgar. Han unddrog sig nu sine Legekamerater og hyselsatte sig derimod flittigt med Bøn og Betragtning.

Den Skole, i hvilken Ansgar var sat for at faa sin Uddannelse, var sandsynligvis Kloster skolen i gamle Korbei ved Floden Somme i Pikardi. Han blev allerede før sit fjortende Aar Medlem af den Munkeorden, til hvilken dette Kloster hørte. Klosters Korbei stod i denne Tid i stor Anseelse. Klosters Forstander, Abbed Adalhard, var Keiser Karl den Stores Halvsætter, og Munkene udmærkede sig ved Kundskab, Fromhed og sædeligt Alvor. Korbei tilhørte Bene-

*) „Livsbilleder fra Kristi Kirkes Historie“ ved A. F. W. J. Pryh.

distinerordenen, som nu allerede havde bestaaet i næsten 300 Aar. Benedikt's Klosterregel var den berømteste af alle. Den krævede, at de, der aflagde Løftet og bandt sig til absolut Lydighed, Kyskhed og frivillig Fattigdom, ikke senere fik træde ud af Ordenen. Tiden var delt mellem Arbejde, Bøn, mangehaande gudsfrygtige Øvelser og Hvile. Arbejdet blev fordelt mellem de forskellige Ordensmedlemmer efter deres særegne Begavelse. Saa Munkeordener havde gjort sig saa fortjent af Videnskab og Ungdommens Undervisning som Benediktinernes.

Der fortælles, at han, efterat han var bleven Ordensmedlem og vant til den ydre Klosterordning, for en Tid glemte de Verdomme, som han havde faaet ved det omtalte Syn i sin Barndom, og at han var meget kold i sit Indre. En ydre Hændelse blev nu Midlet til at give ham en ny kraftig Vækkelse. Det var Efterretningen om Keiser Karl den Stores Død den 28de Januar 814. Ansgar havde seet denne Fyrste og vurderet ham høit. Dødsbudstabet erindrede ham atter om hans Barndoms Drøm, gav ham en dyb Følelse af den Sorg, som er efter Guds Sind, og efterlod sig et varigt Indtryk, som fæstede sig endnu mere ved et nyt natligt Syn ved den næstfølgende Pinteñoitid. Han havde længe vaaget, fastet og bedet. Da syntes det ham i en Drøm, at hans Dødsstund var forhaanden. Apostelen Peter og Johannes den Døber ilede ham til Hjælp; de førte uden hans Bistand hans forløste Sjæl først til megen Herlighed, men strax derpaa i Skjærildens*) Pine, hvor de forlode ham.

*) Katholikerne lære den Dag idag, at „der gives — som Mellemtilstand mellem Himmel og Helvede — en Skjærild (Hjælsesild), hvori Sjælene, førend de komme

Her tabte han Bevidstheden om alt Andet end sine forfærdelige Kvæler. De tre Dage, som han syntes at tilbringe paa dette Sted, forekom ham som tusind Aar. Han blev derpaa hentet tilbage af de samme Førelere og bragtes nu hurtig til den himmelske Herlighed. Hvad han her saa, skildrer Rimbart med Ansgars egne Ord, om hvilke han dog erklærede, skjønt han benytter Udtryk fra Johannes's Aabenbaring, at de vare altfor svage. Han hørte Lovsange, som han i vaagen Tilstand ikke kunde gjentage. Han saa ubestribelige Ting, hvad „intet Die har seet og intet Øre har hørt, og hvad der ikke er opkommet i noget Menneskes Hjerte“. Men blandt alle Røster hørte han en, som var skønnere, meget skønnere end alle andre; den syntes ham at være Guds egen. Denne Stemme sagde til ham: „Gaa, og du skal vende tilbage til mig med Martyrkronen.“ Han opfyldtes derved baade af Angst og Trøst. Dette drev ham til ny Iver i Gudsfrugt og gode Gjerninger. Og det er vel ikke usandsynligt, at denne Guds Røst bidrog meget til at gjøre ham beredvillig til at gaa til Hedningerne, naar Kaldet kom.

Som Bevis paa hans flittige Beden maa anføres, at efterat han var bleven ansat som Lærer ved en efter St. Peter opkaldt Skole, pleiede han, hver Gang han forlod eller vendte tilbage til Klosteret, at gaa ind i Johannes den Døbers Kapel for at bede. I denne Tid havde han ogsaa et Drømmesyn. Han drømte

ind i Himlen, maa yde Fyldestgjørelse for alle Strøbelighedsnyder jaavelsom for alle Dødsnyder, som de ikke have afbød det her paa Jorden.“ — Dog kunne Skjærildens Pinsler forforktes ved de Troendes Bønner og især ved at lade bringe Messeoffer for de Døde (Sjælemesser).

en Nat, at han var gaaen ind i det samme Kapel for at forrette sin Andagt. Da han havde reist sig fra Bonnen, kom der ind gennem Døren en høi Mand i jordist Klædebragt med et skjønt Ansigt, som straalende af guddommelig Herlighed. Han var vis paa, at det var den Herre Jesus Kristus, og han kastede sig ned for hans Fødder. Manden bød ham staa op, og da han af Erbødighed slog Vinene ned for den Herlige, sagde denne til ham med mild Røst: „Bekjend dine Overtrædelser, paa det du maa blive retfærdiggjort.“ Ansgar svarede: „Herre, hvorfor gjøres behov at sige dig Noget, du kjender Alt, og Intet er skjult for dig.“ Men han fik til Svar: „Vel ved jeg Alt; men jeg vil, at Menneffene skulle bekjende sine Synder for mig for at faa Forladelse.“ Da bekjendte han Alt, hvad han havde gjort fra sin første Barndom og faldt ned og bad. Men Manden sagde: „Frygt ikke; thi jeg er den, som udsletter dine Overtrædelser,“ og derpaa forsvandt han. Da Ansgar vaagnede, søgte han sig styrket af Syndsforladelsens Trost og opfyldt af en ubeskrivelig Glæde.

I Sandhed, en uventet evangelist Nabenhørelse fra et katholsk Kloster! Man kan vel spørge, hvorledes Ansgar magtede, saaledes som den pavelige Bodslære fordrer, at bekjende Alt, hvad han havde gjort, alle sine Synder. Dog Hovedsagen staar ren: Syndens oprigtige Bekjendelse for Herren som Vilkaar for Syndsforladelse og sand Fred.

Ansgar synes at have indehavt sin Stilling som Lærer i det franske Korbei til Aaret 823, da den 22-aarige Munk sammen med andre Ordensbrødre forflyttedes til det efter adskillige Viderværdigheder oprettede nye Korbei ved Floden Weser, i Nærheden af Høfster i Westfalen. Hensigten med denne Klosterstif-

telse var at bidrage til de siden 804 af Karl den Store ganste underkuede Saksers Undervisning i den kristne Lære. De bleve med Vold tvungne til at modtage Daaben. „De bleve kristnede med Sværdet.“ I det sachsiske Korbei valgtes Ansgar strax til Forstander for den nye Skole; men han blev ogsaa formødelst sine Medbrødres Tillid ved Siden deraf bestykket til at være første Prædikanant i Klosterkirken. I denne Stilling forblev han i over to Aar, men vendte tilbage til gamle Korbei, just da Abbed Adalhard i det gamle Korbei døde; han efterfulgtes af sin Broder Wala. Dette skede i Aaret 826.

Vi ere nu komne til det Tidspunkt i Ansgars Liv, da han kaldtes til at virke for Hedningernes Omvendelse i Norden. Aaret 826 blev for Ansgar saa betydningsfuldt, at det kan betragtes som Vendepunktet for hele hans følgende Liv. Keiser Ludvig den Fromme havde allerede længe staaet i Forbindelse med danske Fyrster, især flere Aar tidligere med en Kong Harald. Denne Omstændighed foranledigede Ludvig til at optage sin Faders, Karl den Stores, ved Døden afbrudte Planer for de nordiske Folks Omvendelse. Den berømte Erkebiskop Ebbo af Rheims havde to Gange efter Keiserens Raad begivet sig til Harald for at forsøge at omvende Danstjerne til Kristendommen. Da Haralds Fiende og Medbeiler til Riget søgte at gøre ham Thronen stridig, flyede han nyssøgte Aar til Keiseren, som da opholdt sig paa Slottet Ingelheim ved Mainz. Keiseren nødte Harald til at lade sig døbe; men da han ikke stolede paa ham, ønskede han at sende med ham en from og paalidelig Mand, der stadig kunde være i hans Nærhed og tillige undervise hans Folk. Ved den Rigsdag, som da holdtes, raadspurgte Keiseren de tilstede-

værende Præster og Andre, om de kjendte Nogen, som var værdig og villig til at paatage sig dette Hverv. Da de Andre ikke vidste Nogen, som for Kristi Skyld vilde nove dette, reiste Korbeis nye Abbed, Wala, sig og meddelte, at han blandt Munkene i sit Kloster havde en Mand, som var beredt og villig til at lide meget for Kristi Navns Skyld. Dog turde han ikke paa Forhaand sige, at han vilde underkaste sig de Besværligheder, som vare forbundne med dette Foretagende. Wala tænkte paa Ansgar; denne blev tilkaldt, og da han hørte, hvilken Gjerning man vilde anbetro ham, sagde han sig villig til at tjene Gud i Lydighed i Alt, der paalagdes ham; thi det var kun hans Pligt. Da han blev ført frem for Keiseren og af ham spurgt, om han i Guds Navn vilde følge Harald og prædike Evangeliet for Danskerne, svarede Ansgar: „Ja, det vil jeg.“ Og han bekræftede dette end yderligere, efterat Abbeden havde bemærket, at han paa ingen Maade vilde befale Ansgar at paatage sig dette, skjønt det var ham kjær, om han gjorde det af egen fri Villie.

Da Ansgars Beslutning blev bekendt, vakte den Manges Forundring. Man ansaa det for at være ren Daarstab af ham at forlade Fædreland, Slægt, Klosterbrødre og alle Andre, som hjertelig elskede ham, for at begive sig ud blandt fremmede Barbarer. Mange haanede og spottede ham, og Andre søgte at faa ham til at afstaa fra sit Forsæt. Men han raadspurgte sig ikke med Rød og Blod, han blev uroffelig ved sin i Guds Navn fattede Beslutning.

Den Tid, som var igjen for Afreisen, unddrog han sig al Omgang, valgte sig et stille Sted i en nærliggende Vinhave og anvendte der Tiden til Læsning og Bøn. En anden af Korbeis Kloster-

brødre opholdt sig samtidig hos Abbeden, hans Navn var Autbert. Da han saa det dybe Alvor, som havde bemægtiget sig Ansgar, fyldtes han af Deltagelse og ilede en Dag til hans ensomme Sted paa Vinbjerget og spurgte, om det var hans faste Bestemmelse at foretage den omtalte Reise. Ansgar frygtede først, at der laa Falskhed under dette Spørgsmaal, svarede undvigende og bad om at faa være usforstyrret; men da han sølte sig forvisset om, at Autbert ikke vilde lokke ham fra hans Forehavende, svarede han: „Jeg er bleven spurgt, om jeg for Guds Navns Skyld var villig at gaa til et hedens Folk og prædike Kristi Evangelium for dem. Dette har jeg paa ingen Maade vovet at modsætte mig. Meget mere onsker jeg af Hjertet, at der maa gives mig Anledning til at udføre dette Hverv, og at Ingen maa være istand til at forhindre mig eller gjøre mit Sind vakslende.“ Autbert svarede: „Saa skal heller ikke jeg tillade, at du reiser alene; men jeg onsker for Guds Kjærligheds Skyld at faa følge med dig, dersom du blot kan skaffe mig Abbedens Tilladelse.“ — Efterat de saaledes havde indgaaet dette Forbund, udderrettede Ansgar Abbeden om, at han havde fundet en frivillig Ledfager. Da Wala hørte, at denne var Autbert, blev han høilig forundret; thi han havde aldrig kunnet tro, at denne, som var af adeligt Blod, hans egen Fortrolige og første Mand i hans Hus, skulde være kommen paa saadanne Tanter. Men da nu Autbert forsikrede, at han ikke kunde tillade, at Ansgar reiste alene, men at han maatte faa være med ham og være ham til Trøst og Hjælp, saa gav Wala sit Samtykke hertil. Skjønt han gjerne havde onstet det, kunde han ikke overlade dem nogen af sine Tjenere til Ledfagere og Hjælpere, dersom Ingen frivillig

vilde paatage sig det; thi det ansaaes den Tid for utilraadeligt at paatoinge No-gen at leve iblandt Hedningerne. Da nu denne Paulus med sin Barnabas fortes for Reiseren, udtalte denne sin Tilfredshed med deres Beredvillighed, og han udrustede dem med Alt, hvad de behøvede til sin Missions tjeneste. Han lagde dem især paa Hjerte at for-mane og lede Harald og hans Følge, styrke dem i Troen og med flittig og nidkær Forkyndelse af Guds Ord at søge at vinde Andre.

Saa reisste de Alle. Ingen af Mis-sionærerne fandt Ejener til Vedsagelse, derfor havde de saa meget Mere at ud-holde i Begyndelsen, især fordi hverken Harald eller hans Følge forstode, „hvor-lebes man burde omgaaes Prester.“ Det blev dog bedre hermed, efterat de vare naaede til Köln. Erkebiskop Hade-bold dersteds gav Missionærerne et eget Fartoi med to gode Rahytter; og en saa-dan for Danskerne ukjendt Bevemmelig-hed faldt saa meget i Haralds Smag, at han flyttede over til Missionærerne og tog til sin Benyttelse den ene Rahyt, medens de fik beholde den anden. Her-efter mødtes de med større Fortrolighed af Kongen selv, og hans Folk søgte — saa godt de skjønte — at være dem til Tjeneste.

Da de vare komne til Danmark, be-gyndte de sit Missionsverk med at præ-dike Guds Ord og saa saamange som mulig til at betrede Sandhedens Bei. Der var Mange, som kom til Omven-delse ved deres Undervisning, deres Ex-empel, deres Standhaftighed i Troen, ja daglig vagede Antallet af dem, som frelses i Herren. Drevne af guddom-melig Kjærlighed begyndte de for at saa sin Religion udbredt ivrigen at løstjobe Gutter fra Trælletjenesten og opdrage dem til Guds Tjenere. Da Harald og

saa betroede dem at undervise adskillige af sine Folk, havde de snart mindst tolv Disciple i sin Missions skole. De skaf-te sig ogsaa Medhjælpere i sit Arbeide, som ved Rygtet om deres Fromhed un-der Guds Velsignelse begyndte at bære Frugt. Efterat de paa denne Maade havde tilbragt to Aar eller noget mere, blev Autbert farligt syg; han blev ført til ny Korbei, hvor han snart døde.

Der skulde imidlertid være komne svenske Sendebud til Keiser Ludvig, og disse havde blandt andre Grunder at underrette Keiseren om, at mange af deres Folk stundede efter at antage den kristne Religion. Deres Konge var og-saa villig til at lade „Guds Prester“ opholde sig i Landet, dersom blot Kei-seren vilde behage at sende Prædikanter. Glad over disse Meddelelser vendte Kei-seren sig atter til Abbed Wala for at høre, om Nogen var villig til at mod-tage denne Kaldelse. Var der Ingen at saa, tænkte man paa at saa Nogen i Ansgars Sted og sende ham til Sve-rige. Dette skede. Ansgar blev kaldt til Keiseren, og da han havde en Aelse om, hvad der var igjære, vaskes der hos ham et inderligt Ønske om at arbeide videre til Sjælenes Frelse, og han sølte sig rede til for Kristi Skyld med Taal-modighed at taale alle Modgange og Besværligheder, som maatte møde ham. Det fortælles, at han ved Nattetider havde et Syn, medens han endnu boede i Korbei. Han saa sig selv blandt en Skare Prædikanter omgivet af et fra Himlen nedstraalende Lys, der var fla-rere end Solen. Han hørte en Rost lig den, der for engang i et Syn havde til-talt ham. „Dine Synder ere dig forladte“ lod det til ham. Han svarede: „Herre, hvad vil du, at jeg skal gjøre?“ Atter svarede Rosten: „Gaa og forkynd Hedning-

gerne Guds Ord!" Da Ansgar i sit Hjerte atter overveiede dette Syn, glædede han sig over, at han allerede havde virket nogen Tid iblandt Hedningerne, og han haabede, at han med Guds naadige Hjælp skulde kunne virke ikke lidet ogsaa blandt Svenskerne. Da han kom til Keiseren, erklærede han, at han var villig til hvilken som helst Tjeneste i Kristi Rige. Til Pedsager fik han Klosterbroderen Witmar istedetfor den afdøde Autbert. Paa Overreisen til Sverige oversaldtes de gjentagne Gange af Vikinger. Den ene Gang bleve disse overvundne af de medfølgende Kjobmænd; men ved det andet Overfald bemægtigede Sørøverne sig Skibet og Alt, hvad de havde, saa de selv med Nød og neppe kunde redde sig ved at vade i Land. De mistede baade Keiserens Gaver, som de førte med til Sverige, og alt Andet foruden det Lille, som de tog med sig paa sin Flugt. Ja endog 40 Bøger, som de havde med sig, faldt i Sørøvernes Hænder. Og det er vel ikke utroligt, at disse Sørøvere, som gave de hjærlighedsfulde, opofrende Missionærer en saadan Modtagelse, selv vare Svensker.

Efter denne Tildragelse viste Ansgars Storhed sig i det rette Lys. Medens nogle af de øvrige Rejsefæmæter vilde fortsætte Rejsen, men Andre vende tilbage, stod Ansgar fast ved at stille Alt i Guds Haand og ikke vende tilbage, førend han først havde prøvet, om det dog ikke skulde lykkes ham at forkynde Evangeliet i disse Trakter. — I den danske Mission havde han havt Erkebiskop Ebbo til Forgjænger, og han var kommen til Danmark i den allerede døbte og med Keiseren saa vel kjendte Kong Haralds Selskab. I Sverige maatte han begynde sin Gjerning som en udplyndret Skibbruden med to tomme

Hænder og under Omstændigheder, som i alle Dele syntes vanskelige, end da han begyndte sin Virken i Danmark. Men saaledes lærte han saameget bedre ikke at sætte sin Lid til sig selv eller til nogen menneskelig Hjælp, men at faste al sin Sorg paa Herren og stole paa hans mægtige Bistand.

Det gjaldt nu for den for alt Andet Blottede at holde fast ved Frimodigheden i Gud. Og det var Ansgars saavel som alle prøvede Guds Tjeneres Kjendetegn, at han stod fast og urokelig, naar Andre vilde træde tilbage, at han holdt ud, naar Andre trattedes, at han vidste Raad, naar Andre bleve raadløse, at han havde godt Haab, naar Andre gavede Alt tabt. Da de nu intet Skib havde til at seile rundt den svenske Kyst med, var der ingen anden Udvei end at gaa tilfods. Hvor nu Jernbanerne bruse frem, var da ikke saameget som simple Stier gennem de vilde Skoge. Desuden havde de tabt sine Midler til at staffe sig en bekvemmeligere Rejse. Men Ansgar havde lært at kjøbe den beleilige Tid, medens den stod til hans Raadighed, og at styre sin egen Bekvemmelighed, naar det gjaldt at vinde Sjæle for Guds Rige. Derfor nølede han ikke trods alle Modgange; tilfods foretog han og hans Pedsagere den lange og farlige Vandring op mod Sveriges gamle Hovedstad. Hvor de vare komne iland paa den svenske Kyst, vidste de maaske ikke selv; idetmindste staar der Intet derom i den store latinske Foliant, hvor vi læse Beretningen om Ansgars Liv*).

*) Der er en gammel Beskrivelse af Ansgars Liv, som almindeligvis ansees for at være forfattet af hans fortrolige Ven og Efterfølger paa Erkebispesædet, Rimbert. Den er lagt til Grund for nærværende Livsbillede.

Men der siges, at Reisen var i høieste Grad besværlig og overmaade lang. Kun naar de kom til de „mellemliggende Have“, maaske Benern, Bettern eller Hjelmaren, synes man at have hjulpet dem over i Vaad. At de mistede sin Madsæk, havde lidet at betyde; thi blandt de hedenske Nordboere ansaaes det for at være en stor Skam at negte en Reisende en gjæsteventlig Modtagelse. Endelig naaede de den daværende Hovedstad Birk, en smuk By, som sandsynligvis har ligget ved Mælaren. De bleve venligt modtagne af den da regjerende Kong Björn, som efter Samtale med sine Raadgivere gav dem Tilladelse til at forkynde Kristi Evangelium og at undervise dem, som ønskede det. Saa fik disse trofaste Herrens Tjenere Lou for sine nylig gjennemgaaede Besværligheder i den Glæde, som beredtes dem, idet de nu uhindret kunde forkynde Frelsens Budskab. Der var ogsaa Mange, som „horte til“, og mange Kristne, som vare forte til Sverige som Fanger, glædede sig nu ved atter at faa Ordet forkyndt og Sakramenterne forvaltede. Blandt dem, der lode sig døbe, var ogsaa selve Statholderen i Birk, Kongens fortrolige Raadgiver, Hergeir.

Missionærerne forbleve i Sverige halvandet Aar. Ved Tilbagereisen medbragte de fra den svenske Konge et Bidsnesbryd til Reiseren om sin Virksomhed. Da han af dette havde erfaret de store Ting, som Herren havde udrettet ved Missionærerne, modtog han dem med megen Glæde og Tak til Gud. For imidlertid endnu bedre at fremme det paabegyndte Verk bestemte Reiseren sig til at oprette en Erkebispesæde for hele Norden. Ansgar udsaaes til at beskæde denne vigtige Post og blev dertil indviet i Overvær af flere Erkebiskoper og Biskoper. Derefter blev han sendt til Rom

for at faa Paven Stadfæstelse; (saadant ansaaes nemlig i den Tid for ganske nødvendigt). Hamburg bestemtes til Erkebiskopsæde, og da det vidtstrakte Stift naturligtvis endnu gav faa Indkomster, men krævede megen Beføstning, lagdes Klosteret Turholdt i Flandern til samme.

Foruden Erkebiskopsværdigheden paa lagde Paven Ansgar sammen med den for omtalte Erkebiskop Ebbo at være hans Legat for de nordiske og slaviske Folk. Ebbo og Ansgar kom nu overens om at sende en særskilt Biskop til Sverige. Dertil udsaa Ebbo en af sine Slægtninge ved Navn Gautbert, som ved Indvielsen fik Apostelnavnet Simon. Den nye Biskop blev vel modtagen i Sverige af baade Konge og Folk. Han byggede der en Kirke og prædikede offentlig med den Virkning, at de daværende Kristne fyldtes med Glæde, og de Troendes Antal daglig forøgedes.

Det hænder ofte i de Kristnes Liv, at Gud før eller efter noget Solstin i Menneftets indre eller ydre Villkaar lader Modgangens Storme eller Bedrøvelsens Vandstrømme komme over det; thi kun da kan det hovmodige Menneftes hjerte lære at holde fast ved Ydmygheden. Selv Apostelen Paulus fik en Pæl i Rjodet, paa det han ikke skulde hovmode sig. Det kunde derfor heller ikke være den Guds Mand Ansgar forbeholdt stadig at vandre paa Roser. Vi have seet, hvorledes hans Missionsarbejde baade i Danmark og Sverige frenedes med Fremgang, og han selv blev hævet til en af Kirkens høieste og vigtigste Poster. Han fik nu leve i nogle Aar i uforstyrret Fred under Udøvelsen af sine biskopelige Pligter; han var ogsaa her en ufortrøden Arbejder. Især lagde han Vind paa i dertil oprettede Skoler at opdrage Gutter af de Hedningefolk, for hvis Omvendelse han

havde faaet det Hørv at virke. Men midt under disse Arbejder rammedes han pludselig af det ene tunge Slag efter det andet. Hamburg blev uventet overfaldt af Vikinger. Der berettes, at det har været danske Skibe, som under Anførsel af en Kong Erik seilede opover Elben og truede Byen. Erkebiskopen tænkte først paa Forsvar; men han indsaar snart, at det vilde være frugtesløst. Selv undkom han med Moie, han fik ikke engang reddet sin Kappe. De fleste af Byens Indbyggere flygtede; nogle toges til Fange, og mange bleve dræbte. Fienden, som kom en Aften, hærjede Byen i det paafølgende halvandet Dogn. Efterat de havde brændt og plyndret Alt, droge de sin Vej. Baade den efter Ansgars Anvisning opbyggede herlige Kirke og et fortræffelig ordnet Kloster vare brændte fuldstændig ned. Den dyrebare Bogsamling blev ogsaa et Rov for Luerne. Intet af Værd reddedes, uden hvad Flygtningerne ved en Hændelse kunde faa fat paa, da de droge bort. Men mod Sorgen oper Tabet af, hvad han moisommelig havde arbejdet op i flere Aar, væbnede den hellige Ansgar sig med kristelig Taalmodighed; han fandt sin Trøst i gjentagne Gange at benytte den haardt prøvede Hjops Ord: „Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet!“ Han rammedes ogsaa af endnu større Smerte end denne, som de vilde Hedninger vare Aarsagen til. Han søgte nemlig i sin Nød Tilflugt hos sin Nabo, Biskop Leuderik i Bremen. Denne, som var misundelig paa Ansgar for hans høie Anseelse og Fromhed, mødte ham med Haardhed og viste ham bort istedenfor at hjælpe ham. Omfider blev han gjæstfrit modtagen af en frommende Enke ved Navn Hia, som gav ham en hende tilhørende Gaard, Ramleslo, to Mil fra Hamburg (i Retning

af Lynenburg), hvor Ansgar ogsaa senere byggede et Kloster.

Medens de nylig omtalte Trængsler endnu varede, fik Ansgar ny Anledning til stor Bedrøvelse. Svenskerne havde, „optændte af diævelst Indskydelse“, gjort et forræderist Overfald paa Biskop Gautbert. De brøde plyndrende ind i hans Hus og dræbte hans Ven og Medhjælper Nithard, som saaledes blev den første kristne Martyr i Sverige. Gautbert og hans øvrige Ledsagere jagedes ud af Landet. Dog alt dette stede ikke paa kongelig Befaling, men ved en Sammensværgelse af Folket. Der fortælles imidlertid, at næsten alle Deltagerne i denne første betydelige Forsølgelse mod de Kristne i Sverige snart bleve trufne af Guds Straffedom.

I næsten 7 Aar efter denne ulykkelige Tildragelse fandtes der til Ansgars store Bedrøvelse ingen Prest i Sverige. En særdeles hjærlichedsfuld Omfjorg havde Ansgar for sin aandelige Søn, den før omtalte Statholder Hergeir i Birk. Denne havde lige fra sin Omvendelse vist en usædvanlig Trostfæ. Paa sit eget Guds havde han ladet bygge en Kirke, og da Presterne vare fordrevne, var han den, som i disse mellemliggende Aar fortrinnsvis virkede for Kristendommens Bestaaen i Sverige. Han maatte vel desaaarsag lide meget for Kristi Navns Skyld; men da han bad den alvorlige Troendes Bøn, blev han ogsaa vidunderlig hjulpen. Den gamle Veretning fortæller saaledes, hvorledes han engang sammen med flere Bantrende overbar en offentlig Forsamling. Hedningerne prisede sine Guder og den Lykke, de gave dem, og dædled Hergeir meget, fordi han alene afveg fra den Tro, i hvilken alle de Andre vare enige. Hergeir skal da have sagt:

„Derfor Guds Majeftæt, hvorum

der dog ikke burde være nogen Tvivl, er saa meget omtvistet, saa lader os nu ved et Under bevise, hvem der er den Mægtigste, Eders mange saakaldte Guder eller min eneste almægtige Gud, den Herre Jesus Kristus. Se, der kommer nu Regn (en Regnstorm holdt just paa at bryde løs), — beder nu Eders Guder om, at det ikke maa regne paa Eder, og jeg vil saakaldt min Herre Jesus Kristus med Bøn om, at ikke en eneste Regndraabe maa træffe mig. Han er Gud, som viser sin Magt ved at bønføre dem, som bede til ham." Efterat de vare komne overens herom, satte Hergeir sig med en liden Gut ved sin ene Side og alle de Øvrige paa den anden. Medens nu disse saakaldte fine Guder, bad Hergeir til den Herre Jesus Kristus, og da nu Regnen begyndte, bleve alle de Andre saa vaade, som om deres Klæder havde ligget i Vand; men paa Hergeir og Gutten kom der ikke en Draabe. Da saaledes denne rejsfærdige Mands Elias-Bøn var bleven bønført, og de Andre var ude af sig selv af Forundring derved, benyttede han Anledningen til at lægge disse et Alvorsord paa Hjerte, idet han sagde: „Nu saa I, hvem der er den sande Gud. Lader derfor være med, I Ulykkelige, at hindre mig i at dyrke ham, men forlader derimod Eders vilde Stier og lærer Sandhedens Vej at kjende.“

Videre fortælles der, at da han en anden Gang havde en svær Vlyd paa Benet, saa at han ikke kunde røre sig, men maatte bæres, raadede Mange ham til at ofre til Guderne, medens Andre haanede ham, fordi det ikke blev bedre med ham, og han saaledes syntes at være uden Gud. Men han sagde til dem, at han aldrig vilde søge Hjælp hos disse intetfjælgende Afgudsbilleder, men hos den Herre Jesus Kristus, som, om

det var hans Villie, kunde helbrede ham i et Dieblif. Han lod strax sine Tjenere tilkalde og befalede dem, at de skulde bære ham til den Kirke, som han selv havde ladet bygge. Efterat han var bleven sat ned der, udsatte han i de Omstaaendes Paahør sit Hjerte i ydmyge Bønner for Herren, idet han sagde: „Min Herre Jesus Kristus! Forat disse Ulykkelige maa vide, at du er Gud og ingen Anden uden dig, saa giv mig, din Tjener, i denne Stund min forrige legemlige Helbred tilbage, at dine Fiender maa se dine Størrelse og blues over sine Bildfarelser og omvende sig til dit Navns Rundskaab. Al, giv mig, hvad jeg beder om, for dit hellige Navns Skyld, hvilket er velsignet i Evighed: lad dem ikke blive tilfamme, som haabe paa dig, Herre!" Efter denne Bøn blev han ved Guds Naade strax aldeles frisk og sund, saa han ved egen Hjælp kunde gaa ud af Kirken. Ved sin Væxt i Jesu Kristi Tro gjorde han de Baatruende mere og mere skamfulde over sig selv. Ikke længe efter fik han fremdeles Anledning til at vise, hvorledes Guds frygt er nyttig til alle Ting.

Birk blev nemlig angrebet af Danskerne under Anførsel af en bortflygtet spensk Konge, som hedte Anund. Da Byens øvrige Indbyggere bleve modløse og enten flygtede eller osrede til sine elendige Afguder, vrededes Hergeir paa dem og bebrejdede dem deres taabelige Afguderi, som nu viste sin Afmægtighed. Alle vare bange, og i sin Raadsløshed vendte de sig til Hergeir og bade ham: „Overvei du, hvad der kan tjene til vor Redning, og red os. Hvad du befaler, skulle vi uden Opsættelse gjøre.“ Hergeir svarede: „Ville I gjøre noget Løfte, saa giver Eders Løfte til den almægtige Herre Gud, som regjerer i Himlene, og hvem jeg tjener med en ren Samvittig-

hed og i en ret Tro. Han er Alles Herre. Alt beror paa hans Villie, og der er Ingen, som kan modstaa hans Velde. Dersom I derfor af ganske Hjerter søge hans Hjælp, saa skulle I fornemme, at han vil staa Eder bi med sin Almagt." Overensstemmende med dette Hergeirs Raad lovede de den Herre Kristus, at dersom de bleve befriede, vilde de faste og give Almisser. Og se, efterat de havde fattet denne Beslutning, opstod der blandt Angriberne Frygt og Betænkkelighed for at vove noget Ansald. De besluttede ved Lodkastning at komme til Rundsab om, hvorvidt Guderne vilde give dem Lykke. Da Lodtrækningen havde et for dem uheldigt Udfald, droge de bort til en anden Kant uden at foretage Noget imod Byen.

Da Gud saaledes havde befriet Svenskerne i Birt fra disse Fiender, greb Hergeir Anledningen til at foreholde Folket dette paa et Folkemøde, idet han paa den hjærligste Maade bad dem finde, hvem der dog var den sande Gud. „O, I Ulykkelige“, sagde han til dem, „forstaar dog endelig engang, hvor frugtesløst det er at tilbede Afguderne og søge deres Hjælp. Tror paa den Herre Jesus Kristus, som I nu have havt Prove paa virkelig er en sand Gud, idet han forbarmede sig over Eder og hjalp Eder, da I søvnedes al Tilflugt. Holder ikke længer paa med Eders Afgudsdyrkelse og søger ikke at blidgjøre Eders Afguder med forsængelige Ofre. Dyrker den sande Gud, som raader over Alt i Himmelen og paa Jorden; underkaster Eder ham og tilbeder ham, den Almægtige!“ Saaledes blev Hergeir ved, jo mere hans Tro styrkedes ved Herrens mangfoldige Velgjerninger, med større og større Frimodighed at vidne for hver Mand snart offentlig, snart privat om hans Dyder, der havde kaldt ham fra

Mørket til sit underfulde Lys. Han kæmpede den gode Kamp til Livets Afslutning. Og da han havde fuldendt Lobet og træt længtede efter den store Sabbatshvile, stod trostende ved hans Side en Prest, en Eremit, som hed Ardgår, og som Ansgar havde sendt nordover. Da denne kom, blev han vel modtagen af Hergeir og de øvrige svenske Kristne. Efterat han en Tid uhindret havde forkyndt Guds Ord, fik han ogsaa, da Hergeirs sidste Time var kommen, anbefale denne Sjæl i Guds milde Haand og meddele ham Herrens hellige Raad, hvorefter den fromme Mand hensov salig i Kristi Tro. „Om hans standhaftige Tro“, siger Rimbart, idet han afslutter Beretningen om Hergeir, „skulde der kunne siges endnu mere; men da vi ville fatte os i Korthed, maa dette være nok.“ Havde Rimbart vidst, hvor lærerigt og nyttigt det er for os at saa vide ret meget om vore Forfædres kristelige Liv, saa havde han vist berettet adskillig mere. Nu kunne vi blot tilføje, at endnu efter tusind Aar er denne Forstegroede af svensk Kristendom et lysende Monster, som bliver altfor lidet efterfulgt. Som Ansgar burde mindes i hvert nordisk Hjem, saaledes burde ogsaa den troesfrimodige Hergeir være kjendt og elsket af de nordiske Folk. Gud give, at hans friske Tro og varme, kristelige Fædrelandskjærlighed atter maatte blive levende i ret mange Hjerter!

Rimbart giver ogsaa et Billede af en af de første svenske Kvinder, som antog Jesu Kristi Tro. Hun var Enke og bar det skønne Navn Fridborg. Om hende taler han blandt Andet saaledes: „Samtidig var der en meget from Kvinde, som de Ugudelige ikke ved nogetslags Ondskab fik forledet til at vige fra den rette Tro. Da hun ofte kom i allehaande Nød, forsøgte de at overtale

hende til, at hun skulde ofre til Afs-
 derne, ligesom de pleiede at gøre; men
 Fridborg forblev uroffelig; hun var ikke
 at formaa til at opgive sin Tro. Hun
 sagde, at det var vanvittigt at søge Hjælp
 af stumme og døve Afskudsbilleder, og at
 hun syntes, at det var vederstyggeligt at
 vende sig til de onde Magter, som hun
 ved Daaben havde foraget, og at svige
 det Koste, hun havde givet Kristus.
 Dersom det er ondt at lyve for Menne-
 sker, hvor meget mere da for Gud, sagde
 hun. Og hun tilføiede: Min Herre
 Jesus Kristus er almægtig; holder jeg
 fast ved Troen paa ham, kan han efter
 sin Villie give mig Helbred og alt Godt,
 som jeg behøver". Det fortælles ogsaa,
 at efterat Ardgar var kommen, besøgte
 Fridborg flittigt de offentlige Gudstje-
 nester og talte desuden ofte privat med
 ham om sin Sjæls Anliggender. Da
 hun laa paa sit sidste Leie, lod hun, da
 hun mærkede Dødens Komme, Ardgar
 kalde til sig og modtog af hans Haand
 den Rejsefost, som hun saa ivrig traglede
 efter for sin sidste Rejse, nemlig Her-
 rens Nadver, og saa gif hun hjem til
 Herren.

Rig paa jordisk Guds og redbon til
 at give Almisker havde Fridborg paalagt
 sin Datter Kathle at uddele hendes Ef-
 terladenskaber til de Fattige. Men da
 der paa denne Tid ikke var mange
 Trængende i Sverige, begav hun sig til
 Dorstad (nær Utrecht i Holland), hvor
 hun fik rig Anledning til at hjælpe Nød-
 lidende. Hun tog der til sig andre
 Kvinder, som skulde være hende behjæl-
 pelige med at opsoge Nødens og Elen-
 dighedens Braaer.

Da saaledes baade Hergeir og Frid-
 borg vare døde, traf Ardgar sig tilbage
 til sit forrige ensomme Liv, og atter var
 der en lang Tid ingen Prest i Landet.

Vi vende nu tilbage til Ansgar igjen.

Det er forhen fortalt, at Klostret Tur-
 holdt var bleven lagt til Hamburgs
 Bispestol for i nogen Grad at forbedre
 dennes Indtægter. Havde nu Ansgar
 efter Hamburgs Odelæggelse haft dette
 Kloster i Baghaand, saa havde han dog
 haft et Sted at vende sig hen. Nu var
 han hjemløs, husvild indtil — som sagt
 — en ædel Frue skjænkede ham en Gaard
 til Bopæl. Men Ansgar havde dog
 faaet føle noget af, hvad hans Herre og
 Mester har udtalt, idet han siger: „Næ-
 vene have Huler, Fuglene Neder, men
 Menneskens Søn har ikke det, hvortil
 han kan helde sit Hoved.“ Ansgar be-
 fandt sig ogsaa fremdeles i en trykkende
 Stilling. Han maatte sende fra sig til
 Korbei de fleste af sine Medhjælpere og
 kunde af Mangel paa Anledning ikke
 drive Missionsverket, som han saa gjerne
 vilde. Dog:

„Gud er den Undergjærningsmand,
 Snart nedslaar, snart ophoier han!“

Han, som har Kongernes Hjerter i
 sin Haand, indgav ogsaa Kong Ludvig
 at tænke paa, hvorledes han skulde kunne
 sætte Ansgar istand til med alle nødven-
 dige Midler at fortsætte sin vigtige
 Gjærning. Biskop Leuderik, som var
 saa fiendtlig mod Ansgar, døde 845 eller
 846, og paa to Kirsemøder i Mainz
 847 og 848 blev det besluttet, at Ans-
 gar skulde forene sit gamle Distrikt og
 det ledige Bispedømme Bremen. Saa-
 ledes sandedes det atter, at

„Gud er den Undergjærningsmand,
 Snart nedslaar, snart ophoier han!“

Kun Ansgar selv havde gjort Ind-
 vending mod denne Anordning. Han
 frygtede for, at en saadan timelig Frem-
 gang skulde blive ham selv farlig eller
 lægges ham til Last af Andre, som om
 han havde higit derefter, og han var
 derfor næsten ikke til at formaa til at

give sit Samtykke. Ved dette ydmyge og uegennyttige Sindelag viste han sit aandelige Slægtskab med den ældre Kirkes udmærkede Biskoper, en Cyprian, en Ambrosius o. Fl., om hvilke det siges, at de næsten blev nødede ind i Embede, og om Tiber, „da det ikke var som nu næsten overalt, at Manden søger Embedet, men at Embedet søgte Manden.“

Efterat denne Forandring i Ansgars Stilling var kommen istand (Pavens Stadsfæstelse, som den Tid ikke kunde undværes, fulgte først nogle Aar senere), havde han i sin øvrige Livstid sit Hovedsæde i Bremen.

Ansgar havde atter faaet Midler i hænde. Han kunde nu tilfredsstille sit Ønske og med al Iver fortsætte Arbejdet for Guds Riges Udbredelse i Norden. Da han blev kaldt til selv at foretage en Reise til Sverige, havde han faaet en brav Efterfølger i Danmark ved Navn Gislemar. Men ved den Tid, hvori vi nu befinde os, vare de Kristne i Danmark allerede længe blevne haardt trykkede. Den samme Kong Erik, en mod Kristendommen fiendtlig Hedning, som vi horte havde forstyrret Hamburg, var eneraadende der. Til ham fik Ansgar som sin Konges Sendebud den ene Gang efter den anden Grinder at udføre, og han søgte ved Gaver og alle mulige Tjenestebevisninger at vinde Eriks Venstreb for at faa hans Tilladelse til at prædike i Landet. Erik, som ved disse Veligheder kom i nærmere Forbindelse med Ansgar og lærte at kjende hans Trostreb og Retfærdighed, begyndte at vise ham en agtelsesfuld Hengivenhed ifølgelig sit forrige Fiendskab. Han bad om hans Raad og viste ham saa stor Fortrolighed, at han endog sammen med sine mest Betroede lod ham deltage i hemmelige Raadslagninger om

Rigets Anliggender, idet han sagde om ham: „Hvad denne Mand roser og gaar i Borgen for, det kan man stole trygt paa.“ Efterat Ansgar saaledes havde vundet Kongens Fortrolighed, begyndte han ogsaa at paavirke ham i kristelig Retning. Kongen hørte villig paa Alt, hvad Missionæren berettede ham af den hellige Skrift, pristede det som skönt og godt og sagde, at han var meget glad ved at have faaet høre det og gjerne vilde vinde Kristi Naade. Nu lod ogsaa Ansgar Kong Erik forstaa, at han burde tjene den Herre Jesus Kristus og tillade, at der blev bygget en Kirke i Landet, og at en Prest altid var tilstede for at udsaa Ordets Sæd og meddele Daabens Naade til Alle, som vilde modtage den. Dette indvilgede Kongen og indrømmede tillige de Kristne fuld Religionsfrihed. I Slesvig blev Kirken bygget. Dette var de Kristne til stor Glæde, og mange Hedninger bleve omvendte til Troen paa den sande Gud. Saaledes vedblev den danske Kirke under Medgang og Modgang at vore en stille Væxt, saalænge Ansgar levede.

Det er allerede for omtalt, hvorledes Ansgar havde sølt Medlidenskab med de svenske Kristne i deres forladte Tilstand. Dengang sendte han Ardgær. Stillingen i Sverige var naturligvis bleven endnu værre efter Hergeirs Dod og Ardgærs Vortreise. Efterat nu Ansgar havde vundet fast Fod i Danmark, og Kong Erik i Alt viste ham sin Bevaa-genhed, dristede Ansgar sig til at bede Erik benytte sin Indflydelse for atter at berede kristne Prester fri Indgang i Sverige. Erik erklærede sig strax villig hertil. Ogsaa Kong Endvig understøttede Foretagendet med sin Bistand ved et Møde med den svenske Konge. Ansgar sølte sig selv kaldet til at reise, styrket dertil ved et Syn, i hvilket han var ble-

ven tiltalt med følgende, af Jesaia's 49de Kapitel laante Ord: „Hører mig, I Der! og mærker, I Folk langt borte! Herren kaldte mig fra Moders Liv, han kom mit Navn ihu fra min Moders Liv af. Og han har gjort min Mund som et skarpt Sværd, og han har skjult mig med sin Haands Skygge og gjort mig til en ren Pil og skjult mig i sit Røgger. Og han sagde til mig: du er min Tjener; Israel, du er den, i hvem jeg vil bevise mig herlig; — — — men jeg satte dig til Hedningernes Lys, at være min Salighed indtil Jordens Ende. — — — Konger skulle se og opstaa og Fyrster, og de skulle nedboie sig for Herrens Skyld, som er trofast, for Israels Hellige, som udvalgte dig.“

Hier havde Ansgar fæstet sig ved de Ord: „Hører mig, I Der!“ fordi Sverige dengang ansaaes for at bestaa af idel Der, og ved det Følgende: „Jeg satte dig til Hedningernes Lys, at være min Salighed indtil Jordens Ende“ fordi „Verdens Ende mod Nord falder sammen med Svenskerne's Landemærker.“ Hans Iver og Længsel næredes ogsaa af disse Ord: „Jeg skal herliggjøres for Herrens Dine;“ han troede nemlig, at disse sigtede til den Martyrkrone, som han allerede i sin Ungdom ansaa sig at have faaet Løfte om.

Ansgar blev ledsaget til Sverige af et Sendebud fra Kong Erik; han skulde hilse den svenske Kong Olaf og lade ham vide, at Erik kjendte meget godt den Guds Tjener, som sendt af Kong Ludvig tænkte sig til Olafs Rige, og at han aldrig i sit Liv havde kjendt en saa god Mand eller nogen sinde fundet en Dodelig saa paalidelig. Derfor havde han, efterat han havde lært Ansgars Godhed og Hellighed at kjende, tilladt ham i sit Rige at arbejde for den kristne Religion, som han selv vilde, og nu bad han Olaf,

at han ogsaa i sit Rige maatte tillade Ansgar at udbrede den kristne Religion; thi han vilde ikke gjøre Andet end det, som var ret og godt.“

Under saa gunstige Omstændigheder tiltraadte nu Ansgar sin anden Reise til Sverige omkring Aaret 853. Efter næsten 20 Dages Soreise kom han med sit Følge til Birk. Det var paa høie Tid. Han fandt Kongen og Folket indviklede i en stor Bildfarelse. Djævelen, som ganske vist havde forudsæet denne salige Mands Ankomst, havde indgivet en Person at komme med den Paastand, at han havde været tilstede i de Guder's Forsamling, der ansaaes for at raade over dette Land. Denne Forsorger sagde nu, at han var bleven sendt af Guderne for at forkynde Kongen og Folket Følgende: „J have længe nydt vor Gunst og ved vor Hjælp i Overflod paa Alt i lang Tid indehavt det Land, I bebo. I have ogsaa givet os de tilhørlige Ofre og Løfter. Eder's Underkastelse har været os behagelig. Men nu holde I de vanlige Ofre tilbage og ere træge til at give os Løfter og, hvad der endnu mere misghager os, I indføre en fremmed Gud, som I sætte over os. Derfor I derfor igjen ville vinde vor Gunst, saa forøger de tilfidesatte Ofringer og giver os værdigere Løfter, begynder ikke at dyrke en anden Gud og tjener ham ikke. Men dersom I nødvendigvis ville have flere Guder, og vi ikke ere Eder tilstrækkelige, saa indvælge vi enstemmig i vort Samfund Eder's forrige Konge Erik som en af Guderne.“

Da nu Ansgar kom, vare de forvildede Staller netop ifærd med at opreise et Tempel og ofre til den nye Gud. Ansgar spurgte derfor de gamle Venner, han endnu havde i Birk, hvorledes han burde tale til Kongen i denne Sag. Disse gjorde sig al Flid med at fra-

raade al saadan Underhandling og forsikrede, at det ikke var tænkeligt, hans Forehavende denne Gang skulde lykkes. Dersom han havde med sig nogle Kosterbarheder, burde han hellere give Kongen dem for at slippe bort med Livet. Da svarede Ansgar: „Jeg vil ikke give Noget for at kjøbe mig Livet; men dersom min Herre saa vil, er jeg beredt til her at lide baade Pine og Død.“ Endelig troede han at have hittet paa den bedste Fremgangsmaade. Han gjorde i sin Bolig et Gjæstebud for Kongen, frembar Gaver og fortalte Hensigten med sin Reise. Kongen optog naadig baade hans velvillige Kjærlighed og de Gaver, han medførte; han sagde, at han for sin egen Del ikke havde Noget imod, at Ansgar søgte at arbejde for Kristendommens Fremgang; „men“, tilføiede han, „her have før været Prester, som ere blevne jagede bort ved Folkeoplob og ikke paa kongelig Befaling; derfor kan eller vover jeg ikke at give mit Samtykke til dette Eders Foretagende, førend jeg ved Lodkastning har faaet vide Gudernes Mening og derpaa spurgt Folket om deres Villie i denne Sag. Lad dit Sendebud følge med mig paa næste Thing, saa skal jeg tale din Sag for Folket, og dersom de med Gudernes Samtykke bifalde dit Ønske, saa vil dit Forehavende have Fremgang. Hvad nu end Bestemmelsen bliver, skal du saa den at vide.“ Rimbert bemærker her: „Det var nemlig Skik der i Landet, at alle offentlige Anliggender beroede mere paa Folkets Villie end paa Kongens Myndighed.“

„Da vor fromme Hyrde,“ fortsatte han videre, „havde faaet dette Kongens Svar, tog han helt og holdent sin Tilflugt til Herren, fastede, bad og ydmygede sig for Herrens Ansigt med et sonderknust og bedrøvet Hjerte.“ Snart fik han ogsaa Trøst fraoven. Først

holdt Kongen en Raadslagning med sine fornemste Mænd; de fastede Lod for at erfare Gudernes Villie, og Udfaldet deraf var til Fordel for Kristendommen. Erkebiskopen blev underrettet herom af en af de høie Herrer, som var hans Ven, og han saa heri en Hjælp fra Herren. — Thingdagen var forhaanden, og Thinget skulde holdes i Birk. Kongen lod efter gammel Sædvane udraabe ved Herolder, hvilke Sager der skulde forhandles. Efterat Folket var kommet til Kundskab herom, begyndte de at ytre sine ulige Meninger, og der blev megen Støi. Men midt under Larmen reiste en gammel Mand sig og talte paa følgende Maade: „Hører mig, Konge og Folk! Hvad Dyrkelsen af denne Gud angaar, saa er det allerede vel besjendt for mange af os, at han har Magt til kraftigen at hjælpe dem, som tro paa ham; thi flere af os have allerede i Havsnød og anden Ulykke erfaret dette. Hvorfor skulle vi saa kaste Brag paa, hvad vi vide er os nødvendigt og nyttigt? Al og til have jo ogsaa nogle af os reist ned til Dorstad og der frivillig antaget denne Religion, om hvis Fortræffelighed vi ere overtydede. Men en saadan Reise er forbunden med megen Fare, især paa Grund af Visingernes Anfald. Hvorfor modtage vi nu ikke det, som vi før med al Flid søgte i det Fjerne, naar nu dette tilbydes os her? Og da vi have erfaret, at denne Guds Raade i mange Henseender har været os gavnlige, hvorfor skulle vi da ikke gjerne tillade, at hans Tjenere blive hos os? Tænk derfor, o Folk, paa, hvad der er raadeligt, og kast ikke bort, hvad der er dig nyttigt! Naar vi engang savne vore Gunders Yndest, er det godt at have denne Guds Raade, som altid og i alle Ting kan og vil hjælpe dem, som paafalde ham.“ Da den Gamle havde endt sin Tale, erklære-

rede den hele Folkehob som med en Mund, at Presterne skulde faa bo i Landet og have Udgang til at holde kristelig Gudstjeneste.

Nu stod Kong Olaf op fra Thinget og gav Erkebiskopens Sendebud Ordre til at kundgjøre sin og Folkets Bestemmelse. Sagen vilde dog — sagde han — først være op- og afgjort, efterat der var holdt endnu et Thing i en anden Del af Riget. „Da sagte atter,“ heder det i den gamle Levnetsbeskrivelse, „denne vor Fader, som vi bevare i kjerlig Erindring, sin sædvanlige Hjælp og anraabte endnu ivrigere Gud om Naade. Da Thingdagen kom, lod Kongen udraabe ved Herolder, hvad Erkebiskop Ansgar ønskede, og hvad der var blevet udtalt og besluttet paa det allerede afholdte Thing. Og Gud, der boier Hjærterne som Vandbække, gjorde, at Alle vare enige i at prise det forrige Things Beslutning, og de sagde, at de i alle Dele godkjendte, hvad der var skeet.“ Derefter lod Kongen Ansgar kalde, fortalte ham den lykkelige Udgang paa Forhandlingerne og bekendtgjorde nu, at der skulde kunne bygges Kirker rundt omkring i Landet, Prester skulde faa opholde sig der, og hvem af Folket, som vilde, skulde uden Hindring faa gaa over til Kristendommen. Saaledes blev der indrommet den kristne Læres Befjendelse fuld Religionsfrihed.

Da Ansgar havde overgivet den nærmeste Omsorg for den svenske Missionskirke til Erilbert, en Søstersøn af Biskop Gautbert, og efterat alle øvrige kirkelige Anliggender vare blevne ordnede, saavidt det var muligt under da-værende Forholde, begav han sig atter tilbage til Bremen.

En Begivenhed, som indtraf efter Ansgars Afreise, bidrog ikke lidet til Kristendommens Fremgang blandt Svenskerne. Disse havde foretaget et betydeligt Krigstog mod Kurerne, som ved et Oprør havde revet sig løs fra sin gamle Afhængighed til Sverige. Under Beleiringen af en vel befæstet og tappert forsvaret kirist By kom de Svenske i stor Forlegenhed. De fastede Lod for at faa vide, om deres Guder vilde staa dem bi; men Ledtæstningen havde et daarligt Udfald. Da erindrede de i sin Fortvivlelse, at de Kristnes Gud var en mægtig Frelser, som hjalp dem, der paa kaldte ham. Til ham besluttede de at vende sig i sin Nød. De gjorde dette. Derpaa vovede de et Anfald og vandt en glimrende Seier. Efterat de saaledes havde erfaret, at de Kristnes Gud mægtigen hjalp dem, der raabte til ham, begyndte Kristendommen at udbrede sig mere og mere i Sverige. Ansgar sendte ogsaa nye Lærere did, forat de skulde fortsætte det paabegyndte Verk.

Mange Nødgange rammede Ansgar; men han var lige utrættelig i at virke for Hedningernes Omvendelse lige til sit Tio's Aften. Erkebiskop Ebbo stottede, trostede og opmuntrede ham, saa længe han levede. Nogle Ord, som Ebbo ytrede om Missionsgjerningen ved deres sidste Møde, forekom Ansgar at være en frydefuld Profeti. Da Ansgar nemlig klagede over de mange Vanfæligheder, med hvilke den nordiske Mission var forbunden, fik han til Svar: „Vær sikker paa, at det Arbejde, vi i Jesu Navn have begyndt, ogsaa vil bære Frugt i ham. Det er min faste Tro, og jeg ved det vist, at hvad vi have begyndt hos disse Folk, bliver det end noget forsinket for Syndens Skyld, dog aldrig skal udslettes, men ved Guds

Naade bære Frugt og gaa fremad, indtil Herrens Navn naar hen til Verdens Ende."

Her gjør Rimberty følgende Tillæg: „Saaledes var altsaa deres Tro, med et saadant Sindelag opsogte de fremmede Hedningers Lande, med en saadan from Kjerlighed kjempede de for Herren, af hvem de ogsaa uden Tvivl saa sin Moies Løn. Dette hengivne Sindelag veg ikke fra vor Herres og Faders Sjæl; han ophørte aldrig at bede for Hedningernes Frelse. Skjont hans Stift næsten bestandig odelagdes af de fra alle Kanter indfaldende Vikinger fra netop de samme Hedningefolk, for hvis Omvendelse han virkede, skjont de plyndrede hans Hus og Eiendom, bad han altid for sine Fiender og paakaldte uophørlig Guds Barmhertighed for deres Omvendelse, der havde tilføiet ham Ondt. Han bad, at det ikke maatte regnes dem til Skyld, at de, ukjendte med Guds Retfærdighed og hildede i en djævelst Bildfarelse, behandlede de Kristne fiendlig. I denne sin Omsorg var han saa brændende, at han endnu paa Dødsleiet aldrig hørte op at tænke paa at træffe Anordninger for sin Mission, for han drog sit sidste Suk. Under denne sin fromme Iver sit han gaa hjem, og vi tro, at han som Løn for sin gode Kamp skal formedelst Guds Naade paa den almindelige Opstandelses Dag herlig og salig gaa ind i Himlen, ledsaget af en stor Skare, som han har vundet Herren af de danske og svenske Folk."

Disse Rimbertys Ord vise os tydelig den indre Dribsfær til al Ansgars be-
tydningsfulde Virksomhed. I alle sine Foretagender ledeses han af denne inderlige, opofrende kristelige Kjerlighed, der er Troens Frugt. Men medens han saaledes lagde al Vind paa, hvor og naar Keilighed gaves, at prædike Fredens

Evangelium og være virksom for Andres aandelige og timelige Vel, forsomte han dog ikke, hvad der hørte til hans egen Frelse. Han søgte gjerne Ensomhed for at have Omgang med sin Gud, for under stille Betragtninger at lade Gud og hans Ord tale til sit Hjerte eller i Bønnen selv at tale til Guds Hjerte. For dette Niemed havde han ladet sig indrette et lidet Kammer, som han kaldte sin „Hvileplads" eller sin „Ben i Sorgen." Naar han var fri for Prædiken eller andre Embedspligter, pleiede han med nogle Venner at trække sig tilbage did, „dog saaledes, at han aldrig for sin egen Lysts Skyld foretrak Ensomheden fremfor den ham anbefoede Hjords Rytte." Han syntes „ligesom at være midt imellem Himmel og Jord, mellem Gud og Næsten, paa den ene Side fordybet i guddommelige Syner og Aabenbarelser, paa den anden sørgende for de ham befoede Sjæle. Med dobbelte Vinger var han til baade at fore et Liv i kraftig Virksomhed og i stille Betragtninger." Hvor flittig han har været i sin indre Omgiængelse med Gud, bevise ogsaa, siger Rimberty, de store Bøger, som han egenhændig har skrevet; thi de indeholde „det, som hører til den almægtige Guds Lov, til Skyndernes Straf, til det evige, salige Livs Pris og til Stræk for Helvede." Man har i de senere Aar gjenfundet de saakaldte „pigmenta" (Nabnet betyder Krydrier, Røgelse eller Rignende); Bogen indeholder smaa Bønner til Davids Salmer og nogle andre Stykker af Skriften. Disse bleve dog aldrig nedskrevne af Ansgar selv, men udtaltes — paa Rimbertys indstændige Begjæring — ved den daglige Skriftlæsning og bleve da nedskrevne af denne. Som Prove kunne anføres Bønnerne til de to første Psalmer. Den første lyder: „Gjør os, kjære Herre, lig et

rigelig frugt bærende Træ for dit Ansigt, at vi, vandede af din Regn, maa værediges at behage dig med en Rigdom paa skjønne Frugter formedelst den Herre Kristus"; den anden: „Sønderriv, Herre, vore Synders Baand, at vi, bundne i din Tjenestes Nag, maa kunne tjene dig med Frygt og Erhødighed formedelst Kristus.“ — Psalmerne synes at have været ham synderlig kjære. Han havde inddelt dem til bestandig Benyttelse — nogle til at synges om Dagen, andre om Natten, nogle, naar han forberedte sig til Gudstjenesten, andre, naar han skulde gaa tilfængs.

Af denne hans himmelske Omgjælgelse bar ogsaa hans jordiske Liv tydelige Spor, og af hans Tale med eller til Menneſter erfarede man, at han havde talt meget med Gud. Iſær fortælles der om hans Prædiken, at den stundom ligesom flød over af Rislighed, — men stundom igjen var rent forfærdelig; man fik ligesom en Forsmag paa Guds Dom — liflig, naadig for de Fromme, men forfærdelig for de Ugudelige. Paa samme Tid, som han syntes de Vældige paa Jorden, men især de frække Syndere forfærdelig, omfattede han dog de Ringe og Fattige som en elskende Fader eller Broder med den ommeſte Kjærlighed.

Ansgars Liv var aſtetift som de gamle Kirkefædres. Hans Drik var ſaagodtſom altid Vand — i de senere Aar dog noget opblandet med Vin, og det fortælles, at han, ſaalænge han havde ſin Ungdomskraft i Behold, ſpiste ſit Brød efter Bægt, ligesom han drak Vandet efter Maal. Han ſpiste og drak for at leve, men levede ikke for at ſpiſe og drikke. Som Benediktinermunk og ſatholſt Preſt var han naturligtviſ aldrig gift, og jomfruelig kyſt vedblev han ogsaa at være til ſin Død.

At et ſaa afmaalt og i alle Henseender ſtrengt Liv maatte friſte til Hovmod, fik Ansgar nok erfare. Men han overvandt de indre Anfægtelſer med det ſamme tapre Taalmod, med hvilket han havde udholdt de ydre. Saaledes blev det ham muligt at holde faſt ved Ydmygheden, ſaa at han, naar han maatte ſorge over ſvære Syndere, „ſtedſe ſagde, at han dog ſelv var værre end Alle“. Denne hans Ydmyghed viſte ſig ogsaa deri, at han aldrig roſte ſig af ſit helſige Liv eller de mange Syner, ſom Gud ſkjænkede ham, men ſtedſe gav Gud Æren.*)

Ansgar var overmaade velgjørende. „Hvem ſkulde kunne omtale, hvor overordentlig gavmild han var, idet han efter Herrens Villie vilde anvende Alt, hvad han eiede, for dermed at underſtøtte de Nødlidende? Thi hvorfomhelſt han vidſte, at Nogen var i Nød, var han ſaa beredvillig ſom vel muligt til at hjælpe ham, og dette gjorde han ei blot i ſit eget Stift; men ogsaa de fjernere Voende hjalp han med Underſtøttelſe.“ Særlig bliver der omtalt et Hoſpital for Fattige og Syge i Bremen, for hvilket blev anordnet Tiende af viſſe Steder. I hele den Tid, han var Biſkop, gav han ſelv til de Fattige Tiendedelen af ſine Husdyr og alle ſine Indkomſter. Tjeredelen af Kloſterkirkenes Pengeindkomſt ſkulde ogsaa anvendes i ſamme Viemød. Han viſte Faderløſe og Enſer den omhyggeligſte Pleie, og hvorfomhelſt han fik høre, at der fandtes fromme Eneboere,

*) Det fortjener at bemærkes, at Luther var bange for Syner og hjertelig bad til Gud, at han kun vilde tale til ham gienem ſit aabenbarede Ord. Syner og Drømme kunne fremkalde Tvivl, da Djævelen ogsaa kan bruge ſlige Midler; han viſte jo Kristus alle Verdens Riger — viſtnot i et Gjøglebillede. Red.

beføgte han dem flittigt for at styrke dem i deres Gudsfrøgt og sørge for deres nødvendige Behov. I sit Vælte bar han altid en Pengepung, forat han kunde have Noget at give de Trængende. Paa sine biskopelige Visitationsreiser omkring i sit Distrikt pleiede han, førend han satte sig tilbords, først at bede om, at de Fattige skulde føres ind, og først efterat han havde faaet forsynet dem med Mad og Drikke, nød han selv Noget.

Den samme uegennyttige og gavmilde Handlemaade, som Erkebiskopen selv iagttog, anbefalede han ogsaa sine Medhjælpere; han formanede dem hjertelig til, at de ikke skulde begjære Nogens Eiendom, men „efter den salige Apostel Pauli Exempel arbejde med sine Hænder“ og lade sig noie, naar de havde Føde og Klæder. Dog understøttede han dem af egne Middel med, hvad de trængte til sit daglige Behov.

Da Ansgar var bleven 63 Aar gammel og havde været Biskop i 33 Aar, begyndte hans stadige Sygelighed at gaa over til en blodsotagtig Sygdom med Ryggmerter. Over fire Maaneder maatte han udholde disse Lidelser; men han takkede sin Gud derfor. Han ansaa sin Gjenwordighed for at være mindre, end hans Synder fortjente, og sagde med Hjob: „Skulle vi alene tage imod det Gode af Gud og ikke tage imod det Onde?“ Da han paa Grund af det omtalte Syn, som han havde haft i sine tidligere Aar, stedse havde troet, at Herren vilde forunde ham Martyrdøden, ansaa han det nu med Bedrøvelse for at være sine Synders Skyld, at dette sitre Haab ikke gif i Opfyldelse, og han raabte ofte med Psalmisten: „Herre, du er retfærdig, og dine Domme ere rette.“

Da hans svære Sygdom allerede havde varet tre Maaneder, og trettende Dag Jul var forbi, ønskede han, at han maatte

indgaa til sin Herres Herlighed paa Maria Henselsesfest, Kyndelsmisdagen den 2den Februar. Til denne Fest*) lod han derfor anordne et Festmaal for Presterne og de Fattige. Imidlertid vedblev han at love og prise Gud. Da Kyndelsmisdagen kom, holdtes først Gudstjenesterne; derefter anvendte han næsten hele Dagen til ivrigt at formane dem, der vare om ham, til Arbejde for Herren. Mest tænkte han fremdeles paa Hedningerne. Han tilbragte ligeledes den følgende Nat under lignende Formaninger. Da de tilstedeværende Brødre havde bedet Litaniet og sunget Psalmer med Bøn om hans salige Hjemgang, bad han dem om at synge Te deum, „O store Gud, vi love dig“, denne herlige ambrosianske Lovsang (Synodens Psalmebog No. 1). Efterat Ansgar derpaa havde nydt den hellige Nadver, bad han Gud „i sin Barmhjerlighed at forlade Enhver, der paa nogen Maade havde syndet mod ham.“ Derefter begyndte han Gang paa Gang at gjentage følgende Bibelsprog: „Kom du mig ihu efter din Miskundhed for din Gudheds Skyld, Herre!“ „Gud være mig Synder naadig!“ „Jeg vil befale min Aand i din Haand!“ Da han senere paa Grund af det besværede Lande-dræt ikke selv formaaede at tale, bad han en Broder om idelig at synge disse Bibelsteder. Kort efter døde han. Dette skede den 3die Februar Aaret 865.

Vi afslutte denne korte Skildring af denne for alle Kristne i Almindelighed, men for de kristne Nordboere dog især

*) I den vesterlandste Kirke fejrede man den saataldte Maria Henselsesfest (se Luk. 2, 22), henlagt til den 2den Februar. Paa Grund af den dermed forbundne Indvielse af Kjerter, Boglys, kaldtes denne Fest ogsaa Lysmisse (candelarum luminum); deraf vort Kyndelmisse.

dyrebare Mands Liv med de Ord, hvor- med den gamle Levnetsbeskrivelse slutter: „Vi leve med ham i Himlen, dersom vi saaledes efterfølge hans Exempel, at vi altid af vort ganste Hjerte lægge Vind

paa at komme til ham, til hvem han er gaaen forud, Jesus Kristus, vor Herre, som med Faderen og den Helligaand lever og regjerer, Gud fra Evighed til Evighed. Amen!”

Det store Sindssygehospital i Rom.*)

Da jeg for nogle Aar siden var i Rom, havde jeg Audiens hos Pave Pius den Niende og erholdt ved hans Hjælp Tilladelse til at bese det store Sindssygehospital, hvis Direktor, Viale, til- ligemed Overlægen og nogle barmhjer- tige Søstre ledsagede mig og viste mig alle Værelserne i denne imponerende Anstalt, som ikke blot er den største i Italien, men en af de største i Europa, og som dengang indenfor sine Mure talte over 600 Sindssyge af begge Kjon, hvoriblandt 37 Prester.

Den foran mig liggende Beskrivelse begynder med Ordene: Era l'anno 1547, quando Roma schindera la prima volto un vicovero agli alienati di mente. Men denne Anstalt, som ved sin Stiftelse for over 300 Aar siden kun var et lidet uanseeligt Hus, er i Tidernes Løb bleven udvidet ved tal- rige Tilbygninger. Strax ved min Indtrædelse i Anstalten blev min Op- mærksomhed, idet jeg gik op ad smukke, lyse Trapper, sængslet ved Synet af en interessant Patient i fort Floielsbluse med et smuktformet, ægte Kunstnerhoved, som hængslet i dybe Tanter stirrede ud igennem et høit, bredt Vindue, og skyndsomt med et Stykke Kul gjengav, hvad han saa, paa Papiret. Det var en i sin Tid berømt Landskabsmaler, som nu i hele 3 Aar ikke havde gjort Andet

end fra aarle Morgen til sidste Aften at stirre op imod Himlen og urolig be- tragte Skyernes Flugt. Han skal netop have været en Mester i den Kunst at fremstille Luften og Lyset, Himlen og Skyerne; men hvormeget Kjendere og Venner end lovpriiste hans Dygtighed heri, saa var han dog altid misfornøiet med Luftens blaa Farve og Gjennem- sigtighed, med Skyernes Form og Be- vægelse; han stræbte uafbrudt efter større Fuldkommenhed, sad mange lange Timer foran Staffeliets, rettede og rettede saa- længe, at der Intet fandtes paa Værre- det, og at hans fixe Ide, at opnaa et indbildt Ideal, udartede til et fuldstæn- digt, om end stille Vanvid.

Paa denne store monumentale Trappe gaa de rolige, uskadelige mandlige og kvindelige Sindssyge op og ned, ensomme eller i Grupper, og en af de Sidstnævnte tiltrak sig ligesom Maleren særlig Opmærksomhed ved sit eiendom- melige, næsten fantastiske Udseende. Det var en ung Dame af ægte italiensk Blod med brun Teint, store sorte Næse og et dybt melankolsk Blik. Hun var omhyg- gelig, lidt theatralesk klædt, og det ud- slagne ravnsorte Haar var smykket med Baand, Blomster og al Slags broget Stads. Dr. Viale fortalte mig, at dette Fruentimmer for saa Aar siden havde været en feiret Sangerinde, og at

*) Af Max Schlesinger i „Neue fr. Presse“.

han aldrig før havde seet en Kunstner blive saa akut vanvittig af ulykkelig Kjærlighed. Hendes Elskede, en Sanger af underordnet Rang, lod til at besvare hendes Følelser og at være stolt over dem. Men en Aften opdagede hun, at hun havde tabt ham; hun faldt i Afmagt og teede sig som en Vanvittig. Man holdt det i Begyndelsen for en Theaterbesvimelse, for et Komedievanvid; men det viste sig snart, at det var en virkelig frembrudende Sindssyghdom. Dr. Biale, som efter hans Ydre at dømme synes at have det energiske Væsen, der i Almindelighed ansees som nødvendigt for at kunne beherske saadanne Syge, udøvede ved sin milde Tale og sit venlige Blif en dominerende, ja bedaarende Indflydelse paa dem: Han havde tidligere talt til mig om den vanvittige Sangerindes gribende Foredrag, og da han bad hende synge Noget, foredrog hun en Operascene med saa kloveklar Stemme og saa dramatisk Udtryk, at ikke blot vi, men ogsaa de kommende og gaaende Sindssyge standsede og lyttede andægtigt til. Sangens sidste Ord gjentog hun med stedse stærkere og mere gribende Betonning og brast tilsidst i krampagtig Gulten. Baade Lægerne og de barmhjertige Søstre forsikrede mig, at de altid bleve rørte og grebne af denne Sang, hvor ofte de end hørte den.

Vi gik nu gennem Arbejdssalene, hvor mandelige og kvindelige Sindssyge, affondrede hver for sig, vare i fuld Virksomhed, og de fleste rigtig fordybede i sit Arbejde. Arbejdet udover en ligefrem hjælpende og oplivende Virkning paa disse Ulykkelige, og Arbejdet, selv det rent mekaniske, er det bedste Middel til idetmindste for en kort Stund at banlyse og forjage deres usammenhængende og fixe Ideer. Og hvor mange Arhundereder, hvor mange videnskabelige Kampe

er der ikke medgaaet, inden de Sindssyges Væren sammen og Arbejde har vundet Seier over fordums Tidens Universalgemiddel: Isolering (Afspærring), Haandjern og Tvangstroie! De mandlige Sindssyge ere mest beffæstigede i Skomager-, Strædder-, Dreier- og Snekerverkstederne; de kvindelige Sindssyge sy væve, spinde og brodere. Alle ere net klædte, de fleste ere stille, uden Interesse for sine Omgivelser og indadvendte, og hvormeget de end foretrække Selskab for Ensomhed, finder der dog næsten aldrig nogen Udveksling af Ideer Sted imellem dem. De ignorere for Størsteparten Fremmedes Besøg, stirre tankeløst paa dem eller tilfaste dem et sthy, vildt Blif, ligesom de dermed vilde sige, at det er dem ubehageligt at være Gjenstand for Opmærksomhed. Kun en sjelden Gang overrastes man af et underligt Spørgsmaal. Saaledes rettede en Sindssyg, i hvis tidligt albede Ansigt Sorgerne havde gravet dybe Furer, og som lod til at være fordybet i sit Dreierarbejde, pludselig det Spørgsmaal til mig: „Siete ricco?“ Han afventede ikke mit Svar, men udbrod i en Strom af Ord og sagde omtrent Følgende: „Er De rig, saa kan De ikke forstaa den Smerte, som raser i mit Hoved og i mit Hjerte over at have været rig og anseet, have haft en ung Kone og elskede Børn og have været vant til al mulig Luxus, men nu at være saa fattig som en Kirkerotte; og har De aldrig været rig, saa kan De endnu mindre fatte min usigelige Glendighed, hvad det vil sige at have været mange Gange Millionær og nu Intet eie! Og dog forbauses Folk over, at jeg er bleven vanvittig! Jeg og mine Børn ere Tiggere og leve af en alt Andet end rig Families Barmhjertighed! Man maatte være den affhyeligste, hjerteløseste Egoist,

hvis man ikke mistede sin Forstand herover." Saaledes talte eller rettere skreg den Ulykkelige, og store Taarer randt ned ad de magre Kinder. Jeg har aldrig seet Nogen græde saa bitterlig og onsker heller ikke oftere at se det.

Arbejdstiden var forbi, Arbejdet var gjort, og de beklagelsesværdige Mennesker forlode nu Verkstederne ligesaa ligegyldigt og mekanisk, som de havde bestraaet dem. I Haven og i Gangene dannedes der større eller mindre Grupper, ganske som de ere fremstillede paa det mærkværdige Maleri „Daareanstalten“ med usorligelig Naturotrofab. Her staar 6, som klage sin Nød for hverandre. Den Ene tror, at en Strubtudse sidder i hans Indvolde; den Anden hører Fuglene svovle i sin Mave; en Tredie vandrer stolt omkring med en Papirskrone og anser sig selv for Konge af Italien og Victor Emanuel som Usurpator; en Fjerde gaar frem og tilbage i en luvsiddt Prestekjole, giver hele Verden sin Velsignelse og sværger paa, at han er den virkelige Pave Pius den Niende; en Femte ser meget tydelig et Høls med Rudst og to Heste i sin Mave og kan til Punkt og Prikke vise, hvorledes Hjulene dreie sig; den Sjette endelig taler med bortvendt Ansigt, han tror nemlig, at hans Næse er tre Alen lang og beder Alle passe paa ikke at træde paa den. Der ligger en bleg og udtæret Fyr sig omkring med sthy, stælende og lurende Blik; ved den mindste Larm farer han sammen, han flygter for sin egen Skygge, ser blottede Dolke, lurende Spogelser og hører overalt Bindbøsser hvine; han vover ikke at røre ved Mad af Frygt for at blive forbigivet, — og hist staar en mægtig Skikkelse, en ny Religionsstifter, som i den venstre Haand holder et af to Træpinder dannet Kors og med den

høire stolt peger paa sig selv. I Næheden sidde to sorgelige, kvindelige Skikkelser. Den ene, som er ung og har et yndigt Ansigt, men er greben af religiøs Monomani, er hensunken i Andagt og visker frampagtig Rosenkrandsen om sine soldede Hænder; den Anden, en høj Skikkelse med Hovedet indsvøbt i et stort hvidt Lin, hvorfra Ansigtet stirrer frem som et Medusahoved, holder i sit Skjød et i Bjalter indsvøbt Stykke Brænde, hvilket hun vugger som et Barn. Fortvivlelse og Anger har gjort hendes Træk, som endnu bærer Spor af stor Skjønhed, stive og ubevægelige. Den Ulykkelige har i Vanvid dræbt sit Barn.

Længere borte staar en Herkulesstikkelse, som uafbrudt raaber: „Ariall!“ „Ariall!“ Han har været Perlesifter; Dykkerkloffen, hvori han var indelulket, blev tilfældigt holdt nogle Minuter længere fast paa Havbunden end sædvanlig, og fra dette Dieblit tænker han ikke paa Andet end paa at faa Luft.

Saaledes er et Sindssygehospital! Alle ædle Følelser, alle flette Videnskaber, alle Dæmoner, alle Dødsstynder ser man her slupne løs. Frygt i sine tusinde Former, Hovmod, Misundelse, Kjærlighed, Had, Ergjerrighed, Henvensyge, Raseri, Bellhst, Samvittighedsnag, Anger, Tvivl og Betynmringer af alle Slags har fordunklet Aandens Klarhed og herste mindstærket over Mennesket i dets Bevidstløshed og gjøre det ligesom til sit legemliggjorte Afbillede. De Indtryk, som man faar af denne forfærdelige Sygdom, af denne Aandens Skindød, ere i Sandhed gribende og sanderknusende. Den psykologiske Interesse trænges rent i Baggrunden af det Tragiske i Billedet. (Aftenposten.)

Bigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n c h.)

(Fortættelse.)

Elleve Kapitel.

I Bergen.

Vi forlagge Scenen tilbage til Norge og der til Bergens Kongsgaard. Denne store og vidtloftige Bygning, eller rettere Samling af de forskjelligste Træ- og Sten-Bygninger: Taarne, Festsaller, Fruerstuer, Kirker og Fængsler, Alt omgivet af en Mur med Vagtomgange og Porte, var beliggende paa den saakaldte Holmen ved Indløbet til Bergens Baag, der, hvor Bergenhus Fæstning nu findes, og endnu bevarer de sidste Levninger af de gamle norske Kongers Berg. Den var anlagt af Olaf Kyrre, og blev af de senere Konger, hvis sædvanlige Residens den var, stedse mere forøget, tilbygget og forskjønned. Kong Eystein, Sigurd Forsalafarers Broder, havde saaledes der ladet opføre det „prægtigste Træhus, som dengang fandtes i Norge,” og Kong Haakon Haakonsøn Gamle den store Stenhal, hvor hans Søn Kong Magnus's Kroningsgilde stod, og hvoraf de mishandlede Rester endnu kan sees i den saakaldte Magasin-Bygning (Langhuset) paa Bergens Fæstning. Ind i selve Kongsgaarden havde samme Konge ladet opføre de hellige Apostlers Kirke, som et kongeligt Kapel. Af hans Søn Magnus blev dette flyttet til den kongelige Urtehave, og paa det Prægtigste smykket med Marmorsoiler og Villeder. Den gamle Kronike siger om denne Kirke: „Apostlernes Villeder vare udhugne i Stene udenpaa Kirken, og paa Apostlernes Dage og andre store Høitider klædtes de i Fløiel, Damast, Gyldestykke og

Bluant, og i de Klæder hængte de Gymbala (Smaaklokker), og der Vinden blæste udi Kjørtlerne, da gave de Gymbaler en deilig Lyd af sig. Ovenpaa Kirken var en hvælvet Sal, hvor Kongerne holdte Herredage og Samtale med sit Raad, Ridderstab og gode Mænd, der holdtes ogsaa St. Jatmunds Gilde, udi hvilket Konger, Hertuger, Grever, Bisper, Baroner, Riddere og anden Adels, ja endog fremmede Riger og Nationer lode sig indskrive.” — Fra Urtegaarden, hvori denne Apostelkirke stod, og som indtog den sydlige Skraaning af Holmen, førte en Bro (Sandbro) til Øregaden over den sumpige Jordbygning (Beisan), der skilte Holmen fra Byen, nærmest Baagen paa denne Side laa den kongelige Frugthave. Paa den anden Kant af Borgen, men udenfor dens Ringmur, mod Holmens nordre Øbde, reiste sig Bergens Kathedral, den prægtige Kristkirke med sit høie Taarn og med sine Kongebegravelser, ved Siden deraf Bispegaarden, og endnu en mindre Kirke, den saakaldte lille Kristkirke. Hele denne Samling af statelige Bygninger, Taarne og Spir paa et forholdsvis lidet, men ophøiet Rum, omgivne af Sø og grønne Lunde, med de høie Bygjelde til Baggrund, maatte gjøre et mægtigt Indtryk paa Besøkeren, og vise sig som et værdigt Hovedsæde for Norges Kongemagt, ligesom den tilstedende tætte By med dens brogede Færdsel, Skibsbrygger og lange Kredse af Kirketaarne var det for Norges Handelsmagt.

Siden Kong Haakon Magnussons Thronbestigelse frembød imidlertid Bergens Kongeborg ikke det Liv som forhen.

Denne Konge foretrak Opholdet i Oslo, hvor han alt havde resideret som Hertug, og som han betydeligt havde udvidet, forstjønnet og begavet med rige Stifter. Til Bergen kom han nu sjældnere, og kun leilighedsvis; det var ham derfor om at gjøre i denne gamle og mægtige Konge- og Handelsstad at have en paalidelig Tilsynsmand og Stedfortræder. En saadan fandt han i Hr. Basse Guttormsøn, Ridder, forhen Sykselmand i Stavanger, nu forflyttet i samme Egenkab til Bergen, hvor han tillige i Kongens Fraværelse var Befalingsmand paa Bergenhus Slot, som Kongsgaarden allerede da begyndte at kaldes.

Det var denne Kong Haakons tro Mand og altid villige, kraftfulde Medskab, som vi en Aften sidst i Juni samme Aar finde gaaende op og ned i en lav Gal eller rettere Vagtsue, beliggende i det store Hjornetaarn af Kongeborgen, tæt ved den søndre Port. Hr. Basse var en Mand endnu i sine bedste Aar, af undersætsig, men stærk Legemsbygning, med graat krøllet Haar og Stjæg, hans noget plumpe Ansigtstræk udtrykte Energi og Bestemthed, af hans brune, spillende Dine lyste Kløgt. Over sin lette Rustning bar han en mørkegrøn Baabenkjortel uden Smykker; det eneste Tegn paa hans Værdighed var et guldindlagt, kostbart Sværd, der hang i et sort Læderbelte ved hans Side. Han gik aabenbar utaalmelig op og ned i det lange, lave Værelse; hvergang han kom til dets øvre Ende, fra hvis jerngitrede Vindue han havde Udsigt til Bryggen og den søndre Ports Indgang, standsede han og saa ud; naar han da intet Usædvanligt bemærkede, fortsatte han sin Vandring, idet han halvt mumlede uforstaaelige Ord og trommede med Fingrene paa det smale Egebord, der stod langs

Midten af Stuen. Endelig lod det til, at han ikke kunde udholde den stille Venten længer — han kaldte. En Bæner traadte ind.

„Har man endnu ikke seet noget til dem?“ spurgte Slotsbefalingsmanden.

„Nei, Hr. Ridder,“ svarede den Indtraadte, „de kunde heller ikke være tilbage her endnu — der er ikke saa kort ind til Baagsbunden, og Havnen er fuld af Fartøier.“

„Jeg er bange for, at de ikke finde den, de søge. Han er ikke saa let at fange. Thorstein Finnsson var da stikker paa, at Ræven havde sit Tilhold hos den tydske Oltapper, Wernicke Jungmeister i Baagsbunden?“

„Ja — han har selv seet og kjendt den fornemme Herre der, og var af Bodsþenden underrettet om, at han hver Aften til denne Tid pleiede at indfinde sig der i Skjenkestuen forat møde sine Venner.“

„Det vil falde haardt at saa ham ud derfra“ — vedblev Hr. Basse, halvt for sig selv — „den gamle Wernicke er en stridig Krabat — jeg kjender ham nok — maatte jeg ikke nylig med Magt tvinge ham til at erlægge Tiende — og Tydskerne hænge sammen som Væteris — den, de bestytte, er ikke god at saa Fingre i. Thorstein har dog vel Følf nok med?“

„Otte af de Sikreste“ — svarede Bæneren — „Flere turde han ikke tage, hvis han ikke skulde gjøre Opsigt. I havde jo selv befaleet, at Herren skulde bringes hid med det Gode, og som efter Eders venstfabelige Indbydelse.“

„Javist — saa var min Mening“ — sagde Slotsherren — „det vilde ikke være raadeligt endnu at bruge aaben Magt — det kunde forstyrre Alt. — Nu, vi saa stole paa, at Thorstein er slu og forsigtig, skjønt rigtignok den Anden er det endnu mere. Har du ellers beredt Alt,

Olaf, til min værdige Gæsts Modtagelse, som befale? — de for ham bestemte Rum ere i onsfelig Orden?"

Olaf bejaede dette med et tveetydigt Smil. „Det er godt!“ — vedblev Slotsherren — „jeg ser, du forstaaer mig — men Tand for Tunge! — Endnu Et — den underlige Svend, som igaar bragte Brevet og Budstabet fra Kantfleren — har du fort ham i Nærheden, at jeg kan have ham tilhaande, om det skulde fornødiges?"

„Han befinder sig i den hvide Bagstue mellem Huskarlene. I behøver kun at give det sædvanlige Kaldetegn, saa staar han for Eder. Har I mere at befale, strenge Hr. Ridder?"

„Nei — ikke for Diebliffet — gaa nu kun — lad Portvagten se vel til — og meld strax, naar Thorsteins Vaad er i Sigte."

Efterat Væbneren Olaf nu havde forladt Værelset, begyndte Vasse Guttormssøn igjen sin utaalmodige Gang frem og tilbage. Under en af sine Standsninger ved Vinduet tog han et sammenlagt Pergamentbrev frem af Varmen, foldede det ud og gjennemsaar dets Indhold, idet han talte med sig selv:

„Jeg kan ikke tvivle — det er virkelig Kantflerens egen Haandskrift — og Kongens eget Segl derunder — Brevstabet er ægte og Ordren, det indeholder, maa udføres, sjønt Brevdrageren, der bragte det, var forunderlig nok. Ja, ja, Sira Aase! — Du har godt ved at anbefale mig Forsigtighed — jeg skal lade Frugten modnes, før den plukkes, siger du — nuvel — hvorfor kommer du ikke selv forat pleie den? — Du er en finere Urtegaardsmand end den plumpe Vasse Guttormssøn nogensinde vorder det — men — ligemeget — her maa handles efter Enhvers bedste Formue, Kongens Sag gaar for Alt."

„Hans Læsning i Dokumentet og deraf følgende Selvbetrægtninger blev dog snart afbrudt ved en Larm blandt Portvagten, — han saa ud af Vinduet, og Udraabet: „der ere de!“ undslap hans Læber. Han kunde fra Vinduet se, hvorledes en Vaad lagde til ved Bryggen udenfor Slotsporten og at nogle Mænd derfra steg op, uden at han dog formedelst Frastanden kunde bemærke, om den Ventede befandt sig blandt dem. Men i samme Diebliff traadte Væbneren Olaf igjen ind og meldte, at man havde seet ti Mænd i Vaaden, medens kun ni vare dragne ud, og at altsaa vel den Sagte var med. Et triumpherende Smil oplyste Hr. Vasses haarde Ansigtstræk, da han gav Befaling til, at de Ankomne strax skulde føres ind til ham. Det varede heller ikke længe, før Døren atter gik op, og en liden Mand i en brun Hættekappe traadte ind, ledsaget og overraget af Øverstens for Huskarlene, Thorstein Finnssøns svære Skikkelse.

„Her bringer jeg Eders ventede Gæst, ædle Ridder," fremførte Thorstein, „denne ærede Herre var strax villig til at følge Eders Indbydelse."

„Fær da denne Indbydelse understøttedes og bekræftedes ved otte haandfaste og bekræftede Karles vægtige Argumenter," lod en skarp Stemme fra den Fremmedes Hætte.

„Velkommen paa Bergens Kongsgaard," sagde nu Slotsherren, idet han rakte sin Haand ud, hvilken den Fremmede dog ikke modtog. „Lad kun Eders Hætte falde, Hr. Bjarne. Vaade jeg og Thorstein her kjende Eder forlængst, lærde Herre."

Den Tiltalte kastede nu Hætten tilbage, og fremviste derved virkelig vor gamle Bekjendt Magisteren Bjarne Finnssøns skarpe Ansigtstræk og rødlig, spidse Skjæg. Han var endnu blegere

end sædvanlig, og i hans ellers saa kolde, graa Dine lyfte en uhyggelig Jld.

„Hvad vil man mig? — Er jeg her som Gæst eller Fange?“ — spurgte han haardt, idet han traadte længere frem i Bærelset, og saa uvilligt tilbage paa Thorstein, der var bleven staaende ved Døren.

Paa et Vink af Slotsherren forsoiede Thorstein sig strax bort, hvorefter Hr. Basse, nu bleven alene med Exkantfleren, gav denne følgende Svar:

„Som Gæst naturligvis, som velkommen og hædret Gæst, lærde Herre, — tag som saadan Plads ved Bordet. Jeg erfarede tilfældigvis, at I befandt Eder her i Byen, og da min Herre Kongen havde paalagt mig, om muligt, at høre Eders vise Mening i en vigtig Sag, som ikke kan opfattes, tillod jeg mig at lade Eder afhente. Kongens Sag fremfor Alt, det er mit Valgprog.“

„Og derfor lade I da fredelige Børgere gribe midt i deres Forretningsgang, og med Magt slæbe til Slottet,“ gjemælede Hr. Bjarne. „Jeg tilstaar, saavidt gaar min Tver for Kongen ikke. Det falder mig ogsaa svært at tro, at han nu skulde bryde sig synnerligt om, hvad Mening hans Broders forrige Kantfler kan have om hvilken som helst Sag — han har jo forlængesiden valgt en bedre og visere Raadgiver i den fromme Mand, den nye Prestekantfler Sira Aale.“

„Det er Sira Aale selv, der i dette Anliggende har henvist mig til Eder,“ sagde Slotsherren, „han er nu med Kongen paa det danske Tog, og kan ikke komme hid for om et Par Maanedes — han ønskede derfor at jeg, som Kongens Stedfortræder her, maatte have Eder til Raadgiver i en vanskelig Sag, hvorom I, Hr. Bjarne, turde vide mere Bæstet,

end nogen anden af os Kongens troe Mænd.“

„Den virkelige Kantfler giver Anvisning paa den affatte!“ udbrod Hr. Bjarne i en spottende Tone. „Nu, det maa jeg sige, det er et Træk af Uegennyttighed, som hidtil har været uøst i dette Riges Annaler! Jeg maatte jo have et haardt Hjerte, om jeg ikke rortes derved, og gjorde Alt, for at svare til en saadan Tillid. Tor man altsaa vide, hvad det er for en Sag, hvorom jeg skal vide mere end Andre, og hvori den Mægtige søger Raad hos den Magtesløse?“

„Det er udentvivl den samme Sag, hvorom I denne Aften skulde have forhandlet med Eders Venner hos Wernicke Jungmeisters. I ser altsaa, jeg har kun lade Eder forandre Sted, ikke Gjenstand.“

Hr. Bjarne gjorde ved disse af Slotsherren langsomt og med bestemt Hentydning udtalte Ord en uvilkaarlig Bevægelse op fra Banken, hvor han havde taget Sæde, og kastede et hurtigt, speidende Sideblik paa sin Nabo. Men han fattede sig strax igjen, blev rolig siddende, og sagde med et let Smil:

„Aha! — Den hele, store Sag, hvorom I, eller rettere Sira Aale ønsker at høre min Betænkning, reducerer sig altsaa til, hvilken Drickesort bør gives Fortrinnet, Brunsviger-Mumme eller Rostocker-M? — thi om dette vigtige Spørgsmaal skulde Forhandlingerne have dreiet sig blandt Stangjæsterne hos Utapperen Wernicke denne Aften, saavidt jeg ved. Nu, min Mening kan I strax saa høre — Jeg holder paa Rostocker-M.“

„Skulde dog ikke den Lübecker-Brygning være endnu bedre,“ sagde Slotsherren betydningsfuldt, „især der, som

Eders gamle Ven og Kollega, Hr. Audun Hugleiksfon, just nu er i Færd med at bringe hjem fra hin berømmelige, os Norste sær gunstige Handelsstad?"

"Jeg forstaar ikke, hvor I vil hen med dette," svarede Hr. Bjarne tilshyneladende rolig. "Hvad Hr. Audun angaar, da ved I jo ligesaavel som jeg, at han, ved Kongens sære Naade, sidder næsten som en Fange paa sin egen Borg langt inde i Firdafylke, og kan vel der drifte tydt Al, om han har noget i sin Kjælder, men ikke selv bringe det hjem."

"Just Eder bedre om, kjære Hr. Magister! I har jo selv nylig været paa Hegranaes, forat overlægge med Hr. Audun om hans forestaaende Reise til Lübeck."

"Ganste rigtig var jeg for nogen Tid siden paa Hegranaes for at besøge min gamle Ven i hans Ensomhed; jeg tilstaar, jeg er ikke af dem, som glemmer sine Venner, strax Kongegunsten har svigtet dem. Men til nogen Overlægning om Reiser hørte jeg der Intet. Alt hvad jeg ved er, at den Aften jeg forlod Althus Borg, var dens Herre endnu der tilbage i god, om end tvungen No."

"Den No maa dog ikke have været saa dyb endda," vedblev Hr. Basse; "thi alt næste Morgen drog Eders Ven bort over Fjeldene, som det hed for at gaa paa Rensdyrjagt, men i Virkeligheden for, i Selstab med en ung Eventyrer, hvem I havde bragt ham, at fare over Havet til Lübeck, og der opdrive et Kronvildt, ved hvis Hjælp han haaber at jage Kong Haakon fra Thronen. Vogt Eder, Hr. Bjarne, at tage for ivrig Del i denne Jagt, den kunde let koste Eder Halsen."

"I Sandhed" var Magisterens rolige Svar — I Sandhed, Hr. Basse Gutormsfon, I er vel stærk udi Pignelser,

dog Stade, at de her saa lidet træffe sin Gjenstand. Thi selv forudsat, at Hr. Audun er ude paa farlig Færd, hvad jeg dog indtil videre benægter, hvad har jeg saa med hans Jagt at gjøre? I ved, og det er Alle bekendt, at jeg er en stille, boglærd Mand, som ikke befatter mig med sligt blodigt Haandverk."

"Ikke heller med at opfinde Planer for Jagtens Gang, med at knytte Net og lægge Snarer? — Jeg drifter mig dog til at paastaa, Hr. Bjarne, at det er Eder, som har bibragt Hr. Audun Hugleiksfon den hoiforræderiske Plan, han nu er isærd med at udføre, den nemlig, at lade en Bedrageriske udgive sig for Kong Eriks forlængst afdøde Datter Margrethe, og saaledes gjøre vor nuværende Konge og Herre Retten til Norges Throne stridig?"

"En saadan Plan ved jeg Intet af, og den forekommer mig desuden saa urimelig og barnagtig, at der skal mere end almindelig Lettroenhed til, for at lade sig den binde paa Ormet" sagde Magisteren med en Ansigtstrækning, der skulde forestille et foragteligt Smil.

"Nu vel — saa faar man hjælpe paa Eders Hukommelse ved levende Vidnesbyrd," udbrod Hr. Basse i en sikker Tone. "Det vil da vise sig, om I dog ikke staar i nærmere Forhold til denne urimelige og barnagtige Historie, end I selv maaste ønske." — Ved disse Ord reiste Slotsherren sig og berørte med Sværdhestet et paa Væggen hængende Skjold, saa det klang vidt. I samme Dieblit gif Døren til Forstuen op, og Givind Bæbners blege Skikkelse viste sig paa Tærstelen.

Ved dette uventede Syn kunde Hr. Bjarne, trods al sin Selvbeherkelseskunst, ikke tilbageholde et Overraskelsens, ja Forsærdelsens Udbrud, han for op fra sit Sæde og mumlede: "Givind Bæbner!

— kan det være muligt? — Audun skrev mig jo til, at han var død! — Er det da hans Gjenfærd?”

Og virkelig var Eivinds hele Udseende og Fremtræden af den Bestaffenhed, at den maatte kunne have paavirket selv en mindre oprørt Sindstemning end den, hvori Hr. Bjarne nu befandt sig, som en Aabenbaring fra de Dødes Rige. Af den nylig udstandne Saarsfeber og anstrengt af Rejsen var han bleven endnu blegere og mere udtæret end før, hans stikkende Næse var dybt indsunken og omgivet af blaa Ringe, hans lyse Haar og Skjæg hang i vild Uorden om hans Hoved, hans magre Lemmer vare indhyllede i en lang, støvgraa Rejsekappe. Saaledes stred han med lhydløse Trin henimod Gæstgæsteværelsen, idet han med hæst Stemme sagde:

„God Aften, Hr. Bjarne! Tak for sidst paa Høgenæs! Det forundrer Eder at se mig her? I troede nok, Eders Ven, Hr. Audun, havde stoffet mig en sikker Plovs under Høgenæsaasen, dengang han tog Feil der, og traf mig for Ravnene? Men det er ikke saa let at blive af med Eivind Væbner, ser I — han beskyttes af dem, der ere mægtigere end baade I og Morderen Audun Jarl!”

Magisteren havde imidlertid gjenfundet sin fulde Fatning, han svarede ikke paa Eivinds Tiltale, men henvendte sig kun til Slotsherren:

„Hr. Basje” — sagde han rolig til denne — „Jeg ved ikke hvad I tilfigter med at slippe dette gale Menneffe ind paa os. Jeg har vistnok seet ham paa Høgenæs i Hr. Auduns Hird. Han gav allerede da Tegn paa Aandsforvirring, nu maa han være bleven fuldkommen forstyrret. I vil dog vel ikke paa-staa, at et Vidnesbyrd fra en saadan utilregnelig Person skulde have Gyldighed?”

„Jo, Hr. Bjarne,” svarede Slots-herren, „det paa-staar jeg rigtignok. Svenden her er ikke forrykt, han er kun noget usædvanlig i sin Fremtræden. Hans Vidnesbyrd, først aflagt for Sira Aase i Oslo, og siden her for mig, om Eders og Hr. Auduns høiforræderste Forhandlinger paa Høgenæs, om Eders Planer med Pigen fra Norge, som I kalde Bedragersten, om Hr. Auduns Afreise til Lübeck og om hans morderiske Forsøg paa at bringe dette besværlige Vidne af Veien — alt dette har han saa nøiagtigt og sammenhængende berettet, og Rigtigheden deraf er ved senere Undersøgelser bleven saa fuldkommen bekræftet, at ingen Dommer, selv den mest forsigtige, vilde kunne vove at afvise hans Vidnesbyrd.”

„Med Eders Tilladelse, gode Hr. Slotsbefalingsmand, jeg tror, jeg kender Læren om Vidners Antagelse lidt bedre end I, siden jeg har studeret Lovkyndigheden ved det berømte Universitet i Paris. Og jeg vedbliver fremdeles min Paastand, at Eivind Væbner er sindssvag, og hans Udsagn saaledes uden lovlig Virkning. Se blot, hvor Vandet igen griber ham!”

Eivind var imidlertid bleven staaende ubevægelig midt paa Gulvet — hans Næse antog lidt efter lidt et i det Tomme henstirrende Udtryk, som et Slags indadvendt Blid. Hans Læber bevægede sig, uden at man hørte et Ord — endelig kunde følgende kort udstødte Skjælnes: „Jeg ser dem — jeg ser Ravnene atter — de kredse nu over Skibet — nu seiler det ind mod den høie Kyst — der staar han — Morderen ved Rælingen — og den unge Pige ved hans Side — hvor hun er skjøn og uskyldig — men de svæve ogsaa over hendes Hoved — de ville ogsaa have hende — hun maa med — forat han kan træffes —

og endnu flere Offere vil det koste — et tredie er der — men jeg kan ikke se hvilket — skulde det være den røde Slange, som kryber paa Stranden og har loffet dem hid? — Han vil forraade dem Alle — forat frelse sig selv! — Ha, der er han jo," vedblev Drømmeren, idet han fæstede sit stive Blik paa Magisteren, „der er den røde Slange — tag dig iagt, Bjarne Robinsøn — Ravnene nærme sig ogsaa dit Hoved!"

Erkantsleren veg uvilkaarlig tilbage, ligesom behersket af Seerens Blik — derpaa traadte han hurtig hen til Slotsherren og hvisttede denne i Dret:

„Lad ham gaa — lad den Frygtelige gaa — og jeg vil underhandle med Eder."

Hr. Vasse gjorde et betegnende Nis, nærmede sig derpaa Eivind, tog ham ved Haanden og ledte den tilshneladende Bevidstløse og Villieløse ud af Bærelset. Hr. Bjarne var sunket sammen paa en Stol og bedækkede sine Næse med Hænderne, som om han vilde holde noget Grueligt borte. Derpaa, da han mærkede at Hr. Vasse havde forladt Bærelset med Eivind, sprang han pludselig op, for saa hen til den modsatte Væg og forsøgte der at aabne en liden Panelbør, der neppe kunde bemærkes uden af et øvet Øie. Dog, inden han kunde faa opdaget den i Panelet skjulte Trykker, stod Slotsherren atter ved hans Side og sagde spottende:

„Nu, jeg ser I endnu fra Kong Erik's Dage er godt bekendt med Indretningerne her paa Slottet. Det er ganske rigtigt — denne Dør fører ud til en Kongsgang, hvorfra man kan komme lige ud i Urtegaarden, og derfra over Sandbro til Dvregaden — men umag Eder dog ikke, den er nu tillaaet."

Hr. Bjarne gjorde gode Miner til slet Spil, mumlede noget om, at man vel

maatte søge den første den bedste Udgang, naar man var sammen med Gale, og vendte stille tilbage til sit forrige Sæde ved Bordet. Hr. Vasse tog Plads ved Siden af ham og vedblev: „Nu ere vi ene — I ser, jeg ved Alt. I vilde underhandle, jeg er beredt. Jeg har gode Betingelser at byde Eder."

„Fra hvem?" spurgte Magisteren kort.

„Fra Kongen og Sira Aale. De ere bedre Bundsforbandle end en fredløs Jarl og en bedragerst Kvinde."

„Hvad forlanger man af mig?"

„At I gaar over fra Hr. Auduns, den falske Margrethes og Tydskernes Parti til den retmæssige Konges Side, at I med hele Eders Klogt og Erfarenhed bistaar os i at kvæle og straffe de oprørske Stemplinger, som I selv først har givet Stødet til."

„Jeg benægter fremdeles al Delagtighed i, hvad Hr. Audun kan have fore; men sæt, jeg bistaar Eder i at modvirke dette, hvad vinder jeg saa derved?"

„Fuldkommen Tilgivelse for al Eders Brode — Glemsel af det Forbigangne, Tilsagn om kongelig Gunst for Fremtiden."

„Og hvis jeg holder mig neutral?"

„Anvendelse af Skriftens Ord: 'Hvo som ikke er med mig, er imod mig.'"

„Hvad Borgen kan I give mig for de kongelige Løfter?"

„Sira Aales eget Ord. Væs selv." — Hermed fremtog Slotsherren det førnævnte Pergamentsbrev, viktede et mindre løst, der laa indeni, og rakte dette til Hr. Bjarne.

Denne gik hen til Vinduet med Brevskabet og saa det nøiagtigt igjennem, idet han mumlede sagte for sig selv: „Sira Aale lover stort — det falder haardt at tage Noget af ham — men han har Magten — og den anden Plan er fortvølet nu, de ere blevene opmærksomme

derpaa — Audun! Audun! — det gjør mig ondt for dig, men hvad skal jeg gjøre? — Dog, advaars kan du vel endnu, det kommer kun an paa at vinde Tid og Frihed! — Lad se!“ — her gav han sig igjen Mine af at studere Brevet.

„Nu, hvad bliver det til,“ sagde efter en lang Pause Hr. Basse, der var bleven siddende ved Bordet. „J betænker Eder længe og mumler Noget i Skjægget — ere Betingelserne ikke gode nok? — Høst dog paa, at det egentlig er af sær Naade, de fremsættes for Eder — J er i vor Magt.“

„J trænger til mig, som jeg til Eder,“ svarede Magisteren, idet han solbede Brevet sammen og traadte fra Vinduet. — „Det, synes mig, kan gaa lige op. Sira Aakes Forslag ere antagelige, jeg gaar ind derpaa og lover Eder min Bistand i Sagen mod Hr. Audun og Biskop fra Norge.“

„Og hvad Sikkerhed faa vi for Oprigtigheden af denne Eders Overgang?“

„Mit skrevne Ord, som jeg Sira Aakes.“

Hermed skrev Erksantsleren i Hast nogle Ord paa et Blad Pergament, og rakte dette til Slotsherren. „Og nu,“ vedblev han, „haaber jeg vi ere enige, og denne Konference sluttet. Det bliver tilde, og jeg maa tilbage til mit Herberge.“

„Det behøves ikke,“ sagde Hr. Basse venligt, „Eders Herberge er nu her. J hører nu atter hjemme paa Bergens Kongsgaard, som i fordums Dage. Eders Rum staa og vente paa Eder, J

vil finde Alt indrettet som det kommer sig for Kong Haakons Raadgiver og Sira Aakes Ven.“

„Jeg takker, men foretrækker dog for det Første mit private Herberge. Der har jeg endnu Meget at besørge, og kan ogsaa der med større Frihed virke i vor fælles Sags Tjeneste.“

„Det kan J ogsaa her — ved Raad og Breve — men Eders Person kommer ikke udenfor Eders Rum i Kongsgaarden, indtil Videre. En Grevsvagt bliver stillet foran Eders Dør — Mere kan J dog ikke forlange.“

„Altjaa dog en Fange!“ udbrød Magisteren nedslaaet. — Hr. Basse! — jeg gjør Eder ansvarlig for dette Brud paa en fri Mands Rettigheder! — Er det saaledes J og Sira Aake holde Eders Løfter?“

„Vi ville just paa denne Maade gjøre disse Løsters Opholdelse mulig. Sira Aake vil selv snart være her, indtil da har han befalet mig at sørge vel for Eders Sikkerhed og Ophold her paa Vorgen. Men J har Ret, det bliver tilde. Kveldsmaden er anrettet paa Eders Bærelse, og her er Grevsvagten, der skal følge Eder derop!“

Med disse Ord aabnede han Døren til den ydre Vagtsue, Thorstein Finnsøn med sine otte Bevæbnede traadte ind og omsluttede Hr. Bjarne, der, efterat have kastet et rasende Blik paa Slotsherren, i deres Midte maatte begive sig opad Taarntrapperne til det i en øvre Vaaning for ham beredte faste Rum.

(Mere.)

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Et literært Spørgsmaal. Det hænder ikke saa sjældent, at Folk afskrive Stykker, som de finde her og der og indsende dem til en eller anden Avis med sit Navn eller et andet Mærke under, som om det var deres eget Landsfoster. Naar saadant ikke sker af bare Uvidenhed, saa er det, hvad man kalder Plagiat eller literært Tyveri. Her i Landet har vi oftere seet saadant praktiseret, men vistnok sker det oftest af bare Enfoldighed. Vi skriver nu denne lille Anmærkning for om muligt at komme paa Spor efter Oprindelsen til et udmærket lidet Stykke, som vi i 1881 saa var optrykt i et af vore Ugeblade med Indsenderens Mærke „X“ under og en, som vi tro, forandret Overskrift. Stykket har, om vi ikke tage feil, for omtrent 30 Aar siden staaet at læse i Bladet „For fattig og Rig“, dets rette Overskrift mene vi skulde være omtrent som: „En ærlig Kroberts Betjendtgjørelse“, og Forfatteren maa efter vor Mening være enten Pastor Honoratus Halling eller nogen af hans Medarbejdere i nævnte Blad. Det skulde glæde os, om nogen af vore Læsere kunde give

os en nøiagtig Underretning om, hvor det Stykke først har staaet, om muligt med Angivelse af Aargang, Nummer og Sidetal etc. Det begynder saaledes: „En, som nylig har aabnet Brændevinsalg paa et bekendt og triveligt Sted, iler med at underrette det ærede Publikum om, at jeg i mit nye Lokale fortsætter min forrige Næring for paa billige Vilkaar i den kortest mulige Tid at gjøre Folk til Drankere og til fattige Uslinger“ o. s. v. Slutningen lyder saaledes: „Jeg ved at Bibelen siger: „Du skal ikke lægge nogen Sten ivoien for din Broder,“ og: „Du skal ikke ihjelslaa.“ Jeg læser ogsaa i samme hellige Bog, at ingen Dranker skal arve Guds Rige, og kan ikke vente, at den, som forleder Andre dertil, skal have en bedre Skjæbne, men — hvad skal jeg gjøre?“

Bed den paatænkte Gjennemskjæring af Florida ved en Kanal fra St. Augustine til Tomba-Bugten vilde Skibsveien fra New York til New Orleans, efter hvad der paastaas, blive 400 Sømile kortere.

Opløsning paa Gaaden i No. 5.

No. 243. Esterianke.

Rettelse.

I No. 5, Side 57, 1ste Spalte staar to Gange Antonius Pius, skal være Antonius Pius.

Indhold: Ansgar, Nordens Apostel. — Det store Sindsygehospital i Rom. — Pigen fra Norge. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Opløsning paa Gaade. — Rettelse.

För Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

15de April 1884.

7de Hefte.

PÅSKPSALM.

(Af Kong Oscar II.)

Fader! se i nåd hit neder,
När förkrossad jag Dig beder,
Utan tröst och samvetsro.
Bøj till ödmjukhet mit sinne,
Lifva kärleken der inne,
Kom att i mitt hjerta bo.

Djupt min syndeskuld jag känner,
Jag begråter, jag bekänner,
Att jag glömt min bästa vän!
Glömt Dig, heliga, på färden,
Tjenat synden, älskat världen,
Och mig gjort en Gud af den.

Mina villor nu jag funnit;
Hvad har jag på färden vunnit?
Ack blot ångerns bittra qual.
Frölen flyktat ur mitt hjerta,
Ensän står jag med min smärta
Här i denna jamrens dal.

Gifves ei en hjälp i nöden,
Ingen frälsning ifrån döden,
Ingen balsam för min själ?
Gud, min Gud! förlåt de orden,
Du blef människa på jorden,
För att frälsa syndens träl.

Du Din Son i verlden sände;
 Verlden Frälsaren ej kände,
 Blindt den fordrade hans blod.
 Det blef grymt på korset gjutet,
 Men han trogen doch til slutet
 Led med himmelsk tålmod.

Och han dödens makt förkrossat,
 Menskligheten han förlossat
 I sitt lidande, sin död.
 Upp min själ, allt tvifvel vike!
 Du har Del uti hans rike,
 Han har räkt dig lifsens bröd.

Hemska graf, hvar är din seger?
 Helvete, du icke eger
 Någon fasa för mig mer.
 Jesus krossat edra makter
 Påskdag grytt i afgrundsschakter,
 Lifvets stråle trängt dit ner.

Hårda hälleberget remnat,
 Och din trånge grift du lemnat,
 Fastän tviflet der höll vakt.
 Syndens trålar söfda lågo,
 Men de troende dig sågo
 I ditt ursprungs glans och makt.

Än i dag, fast seklar flyktat,
 Se'n din sänding här du lyktat,
 Du af dem dig låter ses,
 Som dig älska, tro och dyrka
 Och bekänna: att ej styrka
 Utan Dig i Verlden ges.

Jesus, låt mig räknad vara
 Ibland deras sälla skara,
 Som til Dig förtröstan satt.
 Då mit hopp också är gifvet,
 Att min väg skall gå till livet,
 Genom sjelfva dödens natt.

(Dramme is Tidende.)

Bigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n c h.)

(Fortsættelse.)

Tolvte Kapitel.

Audunargaarden.

Den vestlige Bred af Bergens Baag, hvor nu Byens tættest beliggende Strøg findes, med den lange, belivede Strandgade, var i den Tid, vor Fortælling omhandler, uden egentligt By-Anlæg og kaldtes Stranden. Paa den lange Halvø, der strækker sig fra Baagsbunden ud til Nordnæs og begrænses af Baagen paa den indre Side, af By- og Puddefjorden paa den ydre, saaes den gang mellem Enge og Haver kun enkelte Kirker og Klostre, samt nogle isolerede store Gaarde, der mest eiedes og beboedes af fornemme og mægtige Mænd og Familier. Saaledes fandtes der nærmest rede ved Baagsbunden St. Agathes Kirke, dernæst St. Jonanneskloster for regulære Augustiner Chorherrere, paa de derefter nævnte Jonsvolde (nu Engen), længere ude St. Klemens Kirke (nu Nykirken) og endelig paa Høiderne ligeoverfor Kongsgaarden det rige og prægtige St. Michaels Kloster af Benedictiner-Ordenen, almindelig kaldet Munkeliv. Blandt de private Gaarde, der imellem disse gæstlige Stiftelser vare beliggende paa „Stranden“, nævnes foruden Erkebispens Gaard og flere andre, isærdeleshed Audunargaarden, kaldet saaledes efter dens Eier Hr. Audun Hugelidsøn, der havde ladet der bygge og indrette medens han som Kong Eriks Stallare og fornemste Raadsherre opholdt sig i Bergen. Den laa ikke langt fra St. Jons Kloster, ved den ndre Side af den nuværende Smorsalminning, tæt ved Strandbredden, og havde

sin egen Brygge ud til Vaagen. Mod Landsiden vare dens store, mørke, med Svalgange og sære Udskæringer rigt forzirede Træhuse omslyngede af høie Aftetræer, der paa Nord siden samlede sig til en tæt Lund, medens Bygningernes Sydside var mere aaben for Solstrålerne. Det hele Gaarden tilhørende Jordsmon var omgærdet med et Hegn af spidse, stærkt nedrammede Pæle, der dannede en i de Tider for en Høddings Bolig ikke unødvendig Forstandsning.

Audunargaarden havde i de senere Aar staaet tom og øde, da dens Eier dels havde resideret paa Tonsbergshus, dels, efter Kong Haakons Thronbestigelse, paa Hegrans. Man havde i Nabostabet vænnet sig til at se dens Porte og Binduesstodder tillukkede, dens Landgangsbrygge tom for Fartøier, som dens Forgaard for Menneſter, Græs vore over dens Tærfler og tyft Stov lægge sig paa Svalgangenes Bænke. Den hele dunkle, stille Gaard afgav ligesom et Billede paa den stolte Eiers og Bygherres egen Stjebne: — fordums Størhed og larmende Pragt, nu forladt af den belivende Magt, overgivet til Glemmel og Ruin. Som man før havde fundet Hr. Auduns næsten kongelige Hofhold her ganſke i sin Orden, saaledes var nu Forladtheden og Stilheden i hans Bolig lidt efter lidt blevet en dagligdags Kjendsgjerning. Man ansaa det snart ligesaa usandsynligt, at Audunargaarden nogensinde igjen kunde blive beboet under dens nuværende Eier, som han selv kunde faa Magten tilbage, saalænge Kong Haakon levede. Desmere Forundring og Overraskelse vakte det,

da man en Kjon Morgen sidst i Juni Maaned bemærkede, at de saalænge ode Huse atter havde faaet Liv. Talrigt Tjenerskab havde indfundet sig og vrimlede gæstfæstigt frem og tilbage over Gaardspladsen, paa Trapper og Gange; Vinduerne bleve oplukkede, Værelserne udlustede og tilbøds paa nyt indrettede. Især var det den Bygning, som kaldtes Fruerstuen, der paa det Prægtigste blev istandsat, indeni tjældet med de kostbareste, udenlandske Tæpper og forsynet med al den Bekvemmelighed og Luxus, som hin Tids rigeste Midler kunde opdrive. Det store Spørgsmaal var, for hvilken Kvinde denne prægtige Fruerstue vel blev indrettet? Man vidste, at Hr. Audun var Enkemand og ingen Døtre havde, det kunde og ikke vel være rimeligt, at han i sin fremrykkede Alder og under sin nærværende halv fredløse Tilstand skulde ville føre en ny Brud hjem. Man tog sin Tilflugt til at udsnitte Tjenerne, selv de ringeste Kjøkkensbønder; disse satte alle en vigtig Mine op, som om de vidste Mere end de turde sige — saameget lode de Øverste dog forstaa, at en meget fornem Frue, Nogle sagde endog af kongelig Byrd, ventedes fra Tydskland og skulde være Hr. Auduns Gæst, medens hun opholdt sig i Bergen. Forventningen steg til det Høieste, da man saa, at selve Stigsbryggen udenfor blev smykket og belagt med Klæde lige fra Vandgangstrinene til Hovedporten, og over Gaardspladsen til Fruerstuens Indgang. Alle Naboerne, og ikke mindst Chorsbrødrene i det nærliggende St. Jons Kloster, passede nu noie paa, for ikke at gaa Glip af Stuet, naar den fornemme, mystiske Gæst skulde holde sit Indtog. I dette Haab bleve dog de Fleste stufede — vel saaes en Morgen først i Juli to Skibe at ligge fortoiede oran Audunarbryggen, og en Mængde

Gods derfra ved Lastdragere at føres op, men forgjæves ventede man paa at se de fornemme Passagerer, om der vare nogle, derfra begive sig i Land. Dette maatte allerede være steet om Natten, strax efter Skibenes Ankomst, og i al Stilhed; kun nogle Baadsfolk, der kort efter Midnat vare passerende forbi, vilde have seet Skibene lægge til, og endel tilhøyle, som det syntes kvindelige Skikkelser, ledsagede af bevæbnede Mænd, derfra træde i Land og hurtigt bevæge sig over Broen til Gaardens Hovedport, der var faldet til efter dem. Mere var ikke at udspeide for det Første, thi alle Gaardens Indgange forbleve lukkede for Uvedkommende og strængt vogtede af tydske Bevæbnede, der maatte være ankomne med Skibene. Man kunde ikke engang vist erfare, om Hr. Audun selv var kommet med, skjønt Nogle vilde have gjenkjendt hans høie Figur blandt dem, der af og til viste sig paa de øvre Svalgange. Munkene i St. Johannesklosteret, der laa saa høit, at derfra, skjønt i lang Frastand, kunde sees over Audunargaardens Indhegning, vilde ogsaa ud paa Dagen have bemærket en høi, prægtig klædt Kvinde vandre frem og tilbage i Afslundens Gange, i ærbødigt Afstand fulgt af forfælske Damer, — men det Hele var et Syn fra det Fjerne, og Ingen erfarede de første Dage noget Vist om Audunargaardens nye Beboere, skjønt der lagdes Mæke til, at adskillige Vaade med Besøg fra Byen, især, som det syntes, fra Tydskerne i Waagsbunden, modtoges og indledes af de bevæbnede Portvogtere.

Med et af disse Besøg ville vi, benyttende Fortællerens sædvanlige Privilegium, følge useet ind forat kunne berette vore Læsere, hvad der foregik bag hin Pæle-Indhegning, der stille Audunargaardens nye Beboere fra Naboerdenens

Efterforskninger. Den nye Ankomne var en gammel, men stærkbygget og endnu rørig Mand i tyndt Dragt, med en rød Hat over de lange, hvide Haar og bukkede Dienbryn, hvorunder et Par livlige og urolige Blik fremblinkede. Den Gamle var kommen i en Baad fra Baagshunden og blev strax, efterat have sagt et Par Ord til Bagten, indladt ad Hovedporten og fort over den indre Gaardsplads til en halvbaaden Udbygning af Herrehusets nederste Stokverk, hvorigjennem man kom ind i en stor Bjælkstue, hvis eneste Prydelser vare de uhyre, blanksturede Furustammer, hvoraf dens Vægge bestod, og de friske Barknopper, hvormed dens Gulv var bestrøet. I dette, paa den varme Julidag behageligt kjølige Rum, bød den gamle Tydskers at vente, indtil man havde faaet underrettet Herren om hans Tilstedeværelse. Det varede heller ikke længe, før en indre Dør aabnedes, og Hr. Auduns høie Skikkelse lod sig tilsyne. Hans Ansigt var mørkt og hans Bryn sammentrukkne, hans hele Væsen udtrykte skuffet Forventning og slet skjult Urolighed. Han gik rask henimod den Anmeldte, der havde taget Plads paa en Bænk i det Nedre af Stuen og nu reiste sig.

„Vær mig velkommen, Værnicks Jungmeister," sagde Husherren, idet han udraffte sin Haand til den Gamle. „Det er dog vel, jeg ser er af de Ventedes. I har faaet Borgermesterens Brev?" —

„Ja, ædle Herre", svarede den Taltale, „og jeg har styndet mig alt hvad mine gamle Ven vilde bære, for at efterkomme Hr. von Runeskes Befaling og stille mig til Eders Tjeneste."

„Det er vel nok, men I kommer alene, kommer uden den, der skrev mig til, at han vilde forsamle de Misfornioiede i Eders Hus, og derfra berede Alt til vor

unge Dronnings Modtagelse. Hvor er Hr. Bjarne?"

„Det maa jeg spørge Eder om, Herre Jarl. Det er nu over otte Dage, siden jeg har seet ham. Han havde just en Aften stevnet Eders fra Landet indkomne Venner og nogle af Eders Følt til Møde hos mig — vi ventede ham forgjæves til sent ud paa Natten — og han har siden ikke været til at opspore, hverken i sit Herberge eller andetsteds her i Byen. Vi troede, han havde faaet en eller anden vigtig og pludselig Meddelelse fra Eder, og var draget Eder imøde."

„Ingen er kommet os imøde, hverken da vi kom under Landet ved Møster, hvorfra jeg sendte Bud, eller i Florevaag, hvor det dog var bestemt aftalt, at Hr. Bjarne med vore Venner skulde støde til os. Forgjæves ventede jeg der med Skibene i tre Dage — mine assendte Bud kom ikke tilbage — jeg hørte Intet fra vore Forbundne — endelig maatte jeg beslutte mig til at føre Kongedatteren udkjendt og i Nattens Stilhed her ind til min Gaard, istedetfor, som paatænkt, at lade hende holde et glimrende og offentligt Indtog, hvorved hun med det samme vilde have været anerkjendt af Bergens Befolkning. Men nu vovede jeg ikke dette, da jeg ikke vidste, hvorvidt hendes Modtagelse her var forberedt."

„Og I gjorde vel i denne Forsigtighed, ædle Herre," gjentog Tydskeren, „her havde vi intet af Eders Bud modtaget, og selvfølgelig var Intet forberedt til det offentlige Indtog, saameget mindre, som Hovedmanden for det Hele ikke vidste sig eller lod høre fra sig."

„Mine Sendebud udeblevne — og Bjarne forsvundet!" raabte Hr. Audun i harmfuld Overraskelse, idet han gik hurtigt frem og tilbage i Værelset. „Hvad kan dog dette betyde? — Skulde her være Forræderi med i Spillet?"

„Jeg er bange for det,“ sagde Bernice. „En eller Anden kan have berettet Eders Forehavende til den nye Slotsbefalingsmand Hr. Vasse Guttormsøn — der er idetmindste bleven lagt Mærke til, at han i de sidste Dage har forstærket Vagten i Kongsgaarden, og Nogle ville endog den Aften, Hr. Bjarne forsvandt, have seet en Baad med Bevæbnede lægge til ved Borgens søndre Brygge og en tilhøylet Fremmed derafra at føres ind i Hjørnetaarnet. Hvad, om det var Hr. Bjarne selv?“

„Saa maa han være bleven grebet og fængslet paa Veien fra sit Herberge til Eders Bolig i Vaagsbunden — thi frivillig har han ikke begivet sig til Slottet, dertil er han selv formeget indviklet i vor Sag, og hans Had til Sira Aakes Haandlangere for stort. Men hvo skulde da have angivet ham? Der er kun En her i Landet, som foruden Bjarne og I, Mester Bernice, kender Planens sande Sammenhæng, og hans Væber har jeg itide sørget for at lukke. Nei — hvad der end kan have hændet Hr. Bjarne — de Kongelige vide endnu Intet — de ere langt borte i Danmark — og denne vilheløse Tjener, Hr. Vasse Guttormsøn — jeg kender ham nok fra fordums Dage — han er ikke den Mand, der af sig selv skulde vove et afgjørende Skridt.“

„Han er dog ikke bange for at anvende voldsomme Midler, naar han tror de ligge indenfor hans Embeds Pligt-Område, det ved jeg af egen Erfaring,“ tilføjede den gamle Tydsker. „Jeg beder Eder i altsald være forsigtig, Herre Jarl, og vente med videre Forføininger Eders kongelige Gæst angaaende, indtil Sagen med Hr. Bjarne er opklaret. Det forekommer mig endog usikkert baade for Jomfruen og for Eder her i Audunarsgaarden, hvor Alles nysgjerrige Blikke ere henvendte paa Eder. I ved, I ha-

mange Fiender her i Bergen; egentlig har I jo brudt Kongens Leide ved uden hans Vidende at forlade Hegrans; hans Befalingsmand har altsaa deri den bedste Skingrund, hvis han søger nogen, til uden videre at lade Eder fængsligt anholde. Skulde det altsaa ikke være raadeligt nogle Dage endnu, indtil Alting er undersøgt og forberedt, at begive Eder med Eders høie Gæst i Skjul etsteds ude paa Verne, hvor I let med Skibene kunde komme bort tilhavs, om saa gjordes nodigt?“

Der for en mørk Skygge over Hr. Auduns Ansigt ved denne Tydskerens Tiltale — hans Blik blev vildt og trodsende, og hans Overlæbe krummede sig opad af Stolthed: „Bring Eders seige Raad til Fremmede,“ sagde han opbragt. „Jeg er hjemme her, jeg er i min egen Gaard, og her vil jeg blive med min kongelige Gæst, saalænge det lyfter mig, uden dertil at spørge hverken Hertugen eller Hr. Vasse Guttormsøn om Lov. Endnu har vel og Audun Jarl saamegen Magt tilbage, og saamange Benner i Bergen, at han kan beskytte sin Gæst mod alle Anslag fra deres Side, der frygte for hendes Ret til Norges Throne. Denne Ret kan jeg nu bevise, og vil føre igjennem til Aertjendelse, enten med eller uden Hr. Bjarne. Til dette Foretagende, som uden Forhaling skal fremmes, har Børgmesteren i Lübeck tilsagt mig Tydskernes Bistand her, og i den Anledning henvist mig til Eder, Bernice, som deres Oldermænd. Jeg forventer nu, at I udfører det Eder givne Hver.“

„Sagdi Hr. von Runeskes Mandat strækker sig, uden Tvivl,“ svarede den gamle Njebmand. „Mit Raad var velant; jeg tror ikke Planen er moden endnu til Udforelse. Men finder I desuagtet forgodt at fremme den strax,

saa er det min og mine Landsmænds Pligt som Lyft at bistaa Eder efter Gode i Alt, hvad der kan gaa Kong Haakon imod. Men, som sagt, Ansvarer falder paa Eder selv."

"Det skal jeg nok vide at bære. Frøgtter ikke — I skulle kun have Fordel ved Sagen, ingen Fare."

"Hvad agter I da nu at foretage Eder?"

"Endnu to Dage vil jeg sidde i Røstighed her og afvente, om Hr. Bjarne ikke skulde lade sig tilskynde. Imidlertid sørger I for, at Røgtet bliver udspredt i Byen om Jomfru Margrethes Ankomst, om at hun inden kort Tid vil træde offentlig frem og bevise sin Herkomst og sin Ret til Arv efter Kong Erik. Kun nævner I endnu ikke, at hun gjør Paastand paa Norges Throne. I sammentalder Eders Raadsmænd og øvrige Gildesforstandere og bethder dem, den tredie Dag herfra at møde her i Audunargaarden forat blive Kongedatteren forestillede. Det samme Bud vil jeg lade udgaa til mine gamle Venner og Bekjendte i Byen og Omegnen, til alle dem, jeg ved ere misfornioede med det bestaaende Regimente. Dette Møde vil Trediedagen herfra uvægerligt blive afholdt, enten saa Hr. Bjarne indfinder sig eller ikke, og derved vil jeg fremsføre Jomfru Margrethe som Kong Eriks Datter, som Arving til Skotland og Norge. Hyldest vil da strax frivillig blive bragt af de Tilstedeværende — derom er jeg fuldelig forvisset — det blotte Syn af hende vilde være nok, om hun end ikke havde andre Bevismidler. Men til Overflod kan I derom gjøre Aftale med Eders Landsmænd. Hvorledes vi saa derefter bringe hendes Anerkjendelse ud i en videre Freds, derom bliver siden at overlægge. Jeg haaber paa, at Sagen da vil gaa af sig selv —

imidlertid maa Intet forsømmes, der kan medvirke til en god Fremgang. Sorg især for, at den lavere Almue, at Folketjebnen bliver vel bearbejdet og oplyst for vor Plan — spar dertil herrens Udsendinge, Ord eller Guld — Alt skal blive Eder godtgjort med tredobbelte Rente."

"Jeg skal efter bedste Skjon udføre Eders Befalinger, Herre Jarl, og forberede, saa godt jeg kan, Alt til hint Møde, siden I er saa fast besluttet paa at afholde det, skjønt jeg frøgtter for, det vil vise sig forhastet. Men forat kunne virke med mere Styrke paa mine Landsmænd, var det ikke afveien, om jeg kunde bringe dem et personligt Vidnesbyrd om Tilværelsen af hin eventyrlige Kongedatter, de opfordres til at hylde."

"I har Ret, Mester," sagde Hr. Audun mildere. "Vel havde jeg tænkt, at Jomfruen ikke skulde vise sig for Nogen her, for ved Hyltingsmødet — men det vil dog være gavnligere, at I ser hende først. I vil da, trods Eders høide Skjæg, worde hende en ligesaa varm Talsmand, som jeg selv, eller vel endog som hendes unge stotste Ridder. Følg mig over til Fruerstuen, jeg vil lade os melde for Hendes Naade Dronningen af Skotland og — jeg haaber snart ogsaa af Norge." — Hermed gav han den gamle Tydster et Tegn, og denne fulgte ham gjennem adskillige smale Gange og over et med Lindetræer beplantet Gaardsrum til den saakaldte Fruerstue. Vi skynde os imidlertid i Forveien did, eller rettere, vi sætte Læseren lidt tilbage i Tiden og føre ham op i hine øvre Regioner, endnu medens Huset Herre og hans tydste Besøger holdt deres Samtale i Hovedbygningens nedre Rum.

Trettende Kapitel.

I Fruerstuen.

Den Bolig, som Hr. Audun havde ladet indrette for sin høie Gjest i Audunsgaarden, bestod i den øvre Vaaning af et affidesliggende Vjællehus, som vendte ud mod Søen, men næsten var skjult af de omgivende høie Aftetraer. Bestygget af disses Kroner gik en aaben, med Træskjærverf rigt forziret Svalgang høit oppe langs Bygningens Forside, saaledes at man derfra kunde have fri Udsigt over Havnen og Staden, uden selv at iagttages. Fra dette aabne Galleri førte Døre til forskjellige Værelser, der indtog Bygningens Brede og udgjorde Hersterindens samt hendes Tjeneres Bolig, det saakaldte Høienloft. Et af disse Værelser var meget stort, høit under Spærreloftet, og behængt med kostbare, brogede Tæpper; i det ene Hjørne saaes en uhyre Thronstol af blaa Silke med Guldkvaster, til den førte flere Trin op. Rundt om Væggene var anbragt Bænke med bløde Hynder paa, og Gulvet var belagt med friske, fintflettede Straamatter. Dette var Husfruens Sove- og Modtagelsesrum paa en Gang, efter de Tiders simple Stil. Afstillede Redstaber for hoihaarne Damers Tidsfordriv, som Balstyr, Rammer, Tæsepulte o. s. v., stode i let Uorden omkring, som vare de nylig brugte. Beboerinden selv er dog ikke at se; kun i Forværelset sidde nogle Tjener og hviiste ivrigt mellem hinanden. Men den brede Dør ud til Svalgangen staar aaben — derigjennem se vi en slank, frindelig Skikkelse sidde med den ene Arm lænet til Galleriets Trægitter, stuende mellem Træernes Nabninger ud i det Frie. Vi gjenkjende strax Jomfru Margrethe — hendes Dragt er af samme Farve og Snit som den, hun bar i St.

Agdiegaden i Lübeck, kun nu af finere Stof, hendes rige, lyse Bletter sammenholdes som da af et Net, men dette er nu af Perler og Guld, og om Halsen bærer hun i en Guldkjæde sin kongelige Faders gjenbundne Reliquifors. Hendes Ansigt viser den samme rene og blide Skønhed som før, men denne har dertil faaet det Præg af Høihed og Alvor, som den dybe Opfatning af en stor Livsskjebne giver. Hendes dunkelblaa Næse glimder af Taarer, som hun lader dem glide hen over Landskabet i Beskuelsen af de længe drømte Barndomssegne, der nu, straalende i Sommeraftenens rige Glæde, virkelig ligge for hende. Der ere de alle, de fortrolige og dog nu saa fremmede Gjenstande — de uhyre Fjælde — den vide Fjord — den travle, med Skibe opfyldte Havn — de mange høitragende Taarne af Borge, Kirker og Klostre. Hvar fæster sig hendes Blik ved den sammenhængende Masse af prægtige Bygninger, der straaes overfor, paa Holmen, glimre i Aftensoolen med deres mange Buevinduer og gyldne Spir. Det er Bergens Kongsgaard — det er hendes Faders, det er hendes egen Barndoms Bolig. Hun kan kjelne Fruerstuens Vinduer — hun kan kjelne Porten, hvorfra hun blev baaret ud, da hun bragtes ombord i Skibet, der skulde føre hende til Skotland. Nu var hun atter, efter saamange forunderlige Tilfælder og Omflakninger, disse kjære Steder ganske nær, de laa lige for hendes Næse, og dog kunde hendes Fod endnu ikke berræde dem, skjønt hendes Hjerte brændte derefter. Vilde hine Porte snart atter aabne sig for hende, skulde hendes Forsædres Borg snart atter optage hende som Hjemmets Datter, som Hersterinde og Frue? Hun hooede ventet, at dette vilde ske strax efter hendes Ankomst til Bergen, og Hr. Au-

dun havde bestyret hende i dette Haab, han havde endog forespeilet hende, at hun vilde blive høitidelig og offentlig modtaget af det hele Folk, for saa i Triumf at føres til Kongsgaarden — i det Sted var hun nu i Nattens Stilhed bragt Kongsgaarden forbi til dette fremmede Hus, hvor hun, skjont hæderligt og omsorgsfuldt modtaget, dog hidtil holdtes skjult som en Fange. Hun bebrejdede sig dog strax, at hun endog blot i sit stille Sind kunde nære disse Anker mod Hr. Audun — han havde vist indrettet Alt paa det Bedste for hende, han havde jo aabnet hende sit eget Hus, omgivet hende med enhver Befvemmelighed, alle Forberedelser til hendes Modtagelse vare vel ikke blevne udførte saa hurtigt, som hun havde troet muligt — dette stille Ophold her kunde jo tvertimod være hende godt og gavnligt, inden hun offentlig fremtraadte — hun havde jo dog saa meget at takke Gud og Menneſker for, hun var jo dog ad vidunderlige Veie fort fra sin Udlændighedsstand til Fædrelandets elskede Grund, hun saa sin Barndoms Drømmebilleder virkeliggjorte omkring sig! — Saadanne Tanker krydsede hinanden i Jomfru Margrethes Sjæl, som hun sad der ved Rækverket og skuede ud over det skønne Aftenlandskab — men der var dog en Tanke, som laa dybt under alle andre, og som hun næsten ikke turde tilstaa for sig selv, det var Tanken paa den unge stotfste Ridder, som først havde opsogt den dødtroede Kongedatter og bragt hende til Bevidsthed om hendes Herkomst og Ret — og som ved sit trofaste, aabne og elstverdig Væsen forlængst havde vundet hendes Hjerte, uden at hverken hun selv eller han var sig dette rigtigt bevidst. Paa Overreisen fra Lübeck havde Ronald befundet sig paa det samme Stib, der førte Margrethe, og

de tvende Elskende havde saaledes haft stadig Anledning til at være i hinandens Nærhed og inddrifke den daglige Omgangs søde Vane. Men efter Ankomsten til Bergen, hvor Hr. Audun i sin Gaard for Kongedatteren havde ladet indrette en affondret Fruerstue, med en egen lille Hofstat af kvindelig Betjening, vare de to unge Folk naturligvis blevne mere adskilte, og Margrethe havde saaledes i hele Dage ikke seet sin trofaste Ridder. Om det nu var Længselen efter ham, eller den uvante Glands og Stivhed, der omgav hende, eller en dunkel Ahnelse om nærtruende Farer — eller alle disse Motiver tilsammentagne — nok, Margrethe solte sig denne Aften mere nedstemt og ensom, end hun nogensinde havde troet det muligt at blive paa Fædrelandets Grund. Gamle Mor Herdeske, der godt havde overstaaet Reisens Besværligheder, og nu, til sin store Forundring, befandt sig nok saa vel i „det stræffelige Norge“ — ja endog med Selobehag modtog Betjeningens ærbødige Hensyn for „Dronningens Fostermoder“ — gamle Mor Herdeske selvformaaede denne Aften ikke med al sin Snakken at opmunre sin Pleiedatter, og havde derfor nylig begivet sig ud for at præsidere over Ternerne i det ydre Rum, da hun nok havde mærket, at Margrethe onskede at være alene.

Der sad hun da, den unge Drommerste, paa det lustige Sæde, ubevægelig som en Statue, kun Varmens hurtige Stigen og Falden og en svag Rødme, der nu og da gled hen over de blege Træk, forraadte hvilket Hav af Liv der rorte sig indenfor dette rolige Ydre. Det blev stillere og stillere omkring hende — kun Varmen fra den travle By hist og her lod som en fjern Gløds sagte Brusen og blandede sig med Aftenluftnins Hvisten i Trækronerne udenfor

Svalgangen. Nu gik Solen ned og Floisfeldets brede, sorte Skygge kastede sig over Kongsgaarden og Vaagen som en Natfulgs uhyre Vinger. I samme Dieblif begyndte Klokkerne fra den hele Kreds af Kirfetaarne at ringe til Vøn — de mange forskjelligstemte Metalrøster saldt sammen til et underligt gripende Ror — det var som om den hele Stad opsendte en ængstelig, stønnende Vøn, om at noget Forfærdeligt fra den maatte afvendes. Jomfru Margrethe foldede sine Hænder og bad stille med, hun vidste ikke om hvad, men en kold Gysen gjennemfor hende, og hun havde den synderlige Fornemmelse, som man betegner med det Ordsprog, at „en Døding gaar over Ens Grav“.

Men snart strømmede det varme Livs-Blod atter hurtigt gennem hendes Arter og gjød sig som en Rosenstrøm over hendes fine, blege Kinder. Hun havde hørt sit Navn nævne tæt ved af en velkjendt, dyb og dog blød Stemme — hun vendte sig om og saa Ronald Glenorri for sine Fødder, kyssende hendes Haand som hin Aften i Bergensfarer-Kapellet, men nu varmere, mere dristig. Hun for op overrasket og trak Haanden til sig, men blev dog staaende og saa slet ikke vred ud. „Ronald“, sagde hun med en let Bæven, „Ronald Glenorri! — hvor I forstrækker mig, hvorledes er I kommet her?“

„Tilgiv mig, ædle Dame,“ svarede Ridderen, idet han reiste sig og traadte ærbødigt et Skridt tilbage, dog ikke længere, end at de kunde tales ved i halvt hvissende Tone. — „Jeg vandrede just om dernede i Urtegaarden mellem de høie Træer, som omgive Eders Volig, for dog at være Eder saa nær som muligt — det saldt mig saa tungt paa Sinde, at jeg siden flere Dage ikke havde seet Eder, at jeg nu ikke stulde kunne bringe

Eder den sædvanlige Aftenhilsen — da saa jeg Eder træde ud her, og sætte Eder alene ved Rætkverket — I forekom mig nedslaaet og bedrovet — jeg sølte mig uimodstaaeligt draget til Eders Bistand — jeg bemærkede i samme Dieblif, at der fra nederste Stokverk til Svalgangen her fører en udbendig Trappe — jeg sloi uden Betænkning opad den — og her staar jeg nu, rede til at modtage streng Straf for min Dristighed, men dog glad over at have fortjent den — thi jeg har dog nu saaet bringe Eder min Hyldest ogsaa denne Aften. Det kan I ikke berøve mig, om I ogsaa hyder mig strax at forlade Eder.“

„Jeg burde det, Ronald — men jeg kan det ikke, thi jeg trænger virkelig i denne Stund til en Vøns oplivende Nærvarrelse — I har ikke seet feil, jeg sølte mig betaget af en sær Nedslagenhed denne Aften; — det er ikke ret — jeg ved det nok — jeg har nu opnaaet, hvad jeg saa længe har drømt om, jeg har jo sat Foden paa mit Fødelands Grund — jeg ser min Barndoms Hjem tæt foran mig — og dog, Ronald, overkom mig ved Bestuelsen deraf for nogle Dieblikke siden en usigelig Angst og Bedrøvelse, det var, som en forfærdelig Metalrøst fra Kongeborgen histover tiltraabte mig, at dette min Barndoms Hjem vilde bringe mig Skjændsel og Død — ikke Hæder og Lykke, hvis jeg betraadte det.“

„I tager Feil, høie Jomfru,“ sagde den unge Skotlænder. „Eders dybt bevægede Sind har kun forvevlet Bartslet — Metalrøsten har ogsaa jeg hørt, men den lød som en Hilsen fra gode Magter: — det var Klokkerne fra Eders Fødebys Kirke, som i Guds Navn ringede til den hjemvendte Kongedatters Velkomst!“

„Åh, Ronald,“ hvissede Jomfuen med en sagte Hovedrysten, „i denne Klang var der ingen Velsignelse, det fornam jeg

vel, ialfsld ikke nogen for dette Liv, det var mine Dødsflokker, jeg hørte. Nei — modsig mig ikke, — jeg har en uvilkaarlig Fornemmelse af, at noget Farefuldt, noget Stræffeligt forestaar mig, maaſte os Alle. Og jeg ser vel paa Eder, Ronald, at I heller ikke er ganske rolig. Eders Afsyn, Eders Blik har ikke længer den sikre Freidighed, som i Lübeck, som paa Overreisen styrkede og hævede mig. Ogsaa Hr. Audun er i de sidste Dage, alt siden vi med Skibene laa derude bag Ven, blevet saa mørk og urolig — det er ligesom han altid spændt ventede paa Noget — han er sjelden i min Nærhed, men naar han kommer, da, skjønt hans Læber smile og slyde over af søde Ord — har dog hans dunkle Dine et saa uhyggeligt, vildt-uroeligt Blik, at jeg bærer tilbage derfor. Der er hændt Noget, som gaar imod vor Sag, og man vil skjule det for mig — jeg mærker det nok; men I, Ronald, min trofaste Ridder — I vil ikke længer være med at holde mig i denne Uvisshed, der er værre end alt Andet — I vil sige mig den hele Sandhed!"

"Verolige Eder, ædle Jomfru," svarede Ronald, „der er, saavidt jeg ved, endnu Intet skeet, som skulde behude os Fare, skjønt jeg maa tilstaa, at Eders Modtagelse her i Bergen ikke har svaret til de Forventninger, Hr. Auduns Tale derom havde vakt saavel hos Eder som hos mig og de Øvrige af vort Følge. Hr. Audun var dog i god Tro med disse Udsagn, han stolede paa, at en gammel Ven af ham, Hr. Bjarne Lodinsson, forudm Rantſler hos Eders kongelige Hr. Fader, skulde efter givet Løfte have forberedt Alt til Eders festlige og offentlige Modtagelse, hvorom han selv først skulde have bragt Hr. Audun Bæstet ved at møde personlig paa vore Skibe, i den Udhavn, hvor I ved

vi laa stille nogle Dage, strax vi kom under Norges Land. Men forgjæves ventede Hr. Audun der paa sin Vens Ankomst. Hr. Bjarne indſandt sig ikke og har heller ikke her i Bergen ladet sig se — han er siden nogen Tid pludseligt forsvunden — man frygter for der er tilstødt ham en Ulykke. Derover har Hr. Audun været urolig, men ikke af Frygt for Eders Sikkerhed eller Tvivl om Fremgangen af Eders Sag — tværtimod om den nærer han de bedste Tanker, og har vel Magt til at drive den frem, selv uden Hr. Bjarne's Hjælp. Den Forsigtighed, han under disse Omstændigheder anvender, synes mig saaledes vel egnet til at vække Tillid, ikke det Modsatte."

"Jeg vil tro Eder, Ronald — jeg maa det, thi hvem skulde jeg vel holde mig til, naar ikke til Eder? Saalænge I har Tillid til Hr. Audun, vil jeg deri søge at slaa mig til Ro, skjønt jeg beſjender, at Hr. Auduns Afsærd i den senere Tid mere har opvakt min Frygt end min Tillid. Er I saa ganske sikker paa, at han ikke vil benytte os blot som Redskaber for sine mørke Planer? — Hvorfor vil han endelig have mig udraabt til Norges Dronning? Jeg forlanger kun at blive anerkjendt som Kong Eriks Datter — min Ret til Skotlands Throne vil dermed være bevist nok — lad saa kun min Farbroder i Fred beholde Norges!"

"Men Hr. Audun, Hr. Bjarne, og de Fleste her paastaa, at Eders Farbroder aldrig med det Gode vil anerkjende Eder, og at Eders Ret til Norges Krone er ligesaa stor som den til Skotlands, at den ene afhænger af den anden. Selv altsaa om Hr. Audun i denne Sag skulle mest drive sine egne Planer frem, ville de dog i alt Bæsentligt falde sammen med vore, og jeg tror derfor, vi indtil

Videre bør lade ham raade, han er erfaren i Statsfager og kjender Tilstandene og Folket her fra Grunden af, medens vi begge, som Fremmede og Ubeskjendte, ikke med noget Haab om Fremgang ville kunne optræde paa egen Haand. Vi ere nu engang komne hid, og maa styre fremad i det Farvand, som Skjebnen har anvist os. Men vær overbevist om, at Eders trofaste Ridder staar aarvaagen i Forstavnen og spejder efter Alt, hvad der kan møde den, der er ham dyrebare end Livet. Ved mindste Tegn paa Fare vil han da selv gribe Roret og styre over til Skotland, hvor han kjender enhver Havn og har Venner overalt. Vil I da, Margrethe, følge ham og give ham Ret til at beskytte Eder, til at berede Eder et Hjem i hans Fædrelands Dale?"

"Ja, ædle Ridder," svarede Jomfruen, "hvis mit Fædreland her forstylder mig — saa vælger jeg Eders, det er jo ogsaa mit. Og vi stulde jo alligevel derover, selv om jeg her vinder min Fædreneavn og en Kongedatters Navn. Til Skotland skal Ronald Glenorrrin bringe Pigen fra Norge, dertil er han jo udvalgt og sendt, og det er hendes Pligt at følge sin Ridder."

"O, Margrethe," stammede Ronald, næsten ude af sig selv, "Eders Godhed forvirler mig, — jeg ved ikke mere hvad jeg siger — men jeg kan ikke Andet — hvis nu Ridderen ogsaa blev en Veiler? — hvis han over sin Elskede forglemte Kongedatteren, hvis han spurgte, om hun vilde følge ham, ikke blot som hans hoie Dame, som Dronning — men som hans Brud, hans Fæstemø, hans Hustru — hvad vilde hun saa svare? — vilde hun i reisfærdig Brede støde den forvildede Daare bort fra sit Nafn, og dermed give ham Døden?" —

"Nei, Ronald," sagde Jomfruen hjer-

teligt og aabent, skjönt med yndig Rødme. — "Hun vilde rætte ham sin Haand, som jeg gjør nu, med fuld Tro og Love — og takke Gud for, at han har givet den Forældreløse en stærk Arm, et trofast Hjerte at læne sig til, i Hoihed eller Ringhed, i Lyst eller Nød, i Liv og Død."

Den lykkelige Ungerøvend omfattede den ham tiltrakke lille Haand med begge sine og bedækkede den med Kys — derved trak han uvillaarligt dens Eierinde selv nærmere til sig, saa at hun kom til at hvile sit skjønn Hoved ved hans Bryst, og de to Elskende holdt hinanden tæt omsluttede, og glemte Alt omkring sig i Diebliffets Storhed og Glæde. —

Al denne Henrykkelsens Drøm bleve de imidlertid snart vakte ved Lyden af stærke Skridt og høirostet Tale fra Værelserne indensfor. De fik knapt Tid til at ride sig løs af hinandens Arme, og Ronald til at træde bag en fremspringende Del af Træverket, før en Terne kom ilende ud paa Gangen forat melde, at Hr. Audun tilligemed en ældre, fremmed Herre just havde indfundet sig i Fruerstuen og forlangte at stedes for Dronningen.

Saa nød'ig han vilde, maatte nu Ronald Glenorrrin gjøre Mine til at begive sig ubemærket bort, den samme Vei han var kommen, men hvad beskriver hans Overraskelse og Glæde, da Margrethe atter traadte hen til ham, og sagde bestemt:

"Ronald, bliv kuns her, og følg mig for Hr. Auduns Nafn. Du er nu min Forlovede for Gud og Menneſter — Ingen behøve vi at skjule det for, og min Frænde skal først af Alle vide vor Pagt, det vil give mig Sikkerhed og Freidighed ligeoverfor hans Planer og Anslag, dem vi nu ere To til at prøve og dele. Jeg soler nu ingen Uvisshed,

ingen Frygt mere for hvad der skal komme — jeg vil nu med sikre Skridt vandre den farlige, svimlende Bane, som Guds Raad har bestemt mig, thi jeg gaar den jo ikke alene. Nu til Hr. Audun!”

Hermes lagde hun sin Haand let paa Ronalds Arm — han kunde ikke finde Ord til at udtrykke sine Følelser, men hans Blit sagde Alt. Han førte saaledes, fuld af Lykke og Stolthed, sin kongelige Brud ind i Høienloftstuen, hvor Audun Jarl allerede var indtraadt. Mester Wernicke ventede endnu i Forværelset for først at anmeldes.

Eynlig blev Hr. Audun bestyrtet ved at finde den unge Skotlænder her i Fruerstuen og i Jomfruens umiddelbare Nærhed, men endnu mere blev han overrasket, og det ikke behageligt, da Kongedatteren med yndig Værdighed og i saa, men klare Ord forestillede ham sin Led-sager som sin udkaarnde Brudgom. Den stolte Jarl veg uvilkaarligt et Skridt tilbage ved denne uventede Meddelelse en dunkelrod Bredesty overfor hans blege Afsyn, han fastede et lyenende Blit paa Ronald og sagde bittert:

„Jeg beklager, høie Jomfru, at man saaledes har kunnet misbruge Eders uerfarne Tiltra. Til en Forbindelse, saa langt under Eders Stand, kan jeg, som Eders eneste henværende Frænde, ikke give mit Samtykke.“

„Om Eders Samtykke spørges her ikke, ædle Jarl“ sagde Ronald med Færdighed, opmuntret ved et Blit fra Margrethe. „Som Skotlands Dronning har Jomfruen Ret og Magt til at vælge hvilkensomhelst af sit skotske Lands ædelbaarne Riddere til Egtefælle. Saadant er ikke usædvanligt hos os. Dronningen har saaledes nu af sit eget Hjertes Drift værdiget at kaare mig til sin vordende Husbond, og derved gjort mig til dob-

belt hellig Pligt at optræde som hendes Ridder og Beskytter.“

„Man behøver ikke at høre Eders Mening, min Hr. vandrende Ridder,“ sagde Hr. Audun foragteligt, „det er alene med Kong Eriks Datter, at Kong Eriks Ven og Frænde har at handle her.“

Den unge Skotlænder gjorde ved denne Tiltale en Bevægelse med Haanden mod Sværdhestet, og et hedt Bredestord laa allerede paa hans Læber, da Margrethe standsede det ved et bønligt Bink, og derpaa selv med rolig Høihed henvendte sig til Hr. Audun saaledes:

„Jeg maa forlange, ædle Jarl og kjære Frænde, at min kaarne Fæstemand og tilkommende Gemal behandles her med den samme Agtelse, som vises mig selv, dersom I ellers vil og onsker, at vi skulle blive under Eders Tag og deltagelse i Eders Planer. Jeg har aabent tilfjendegivet Eder mit Valg, og min Trolovede har udtalt ogsaa min Anskuelse af Sagen, naar han har paa-staaet, at Skotlands Dronning maa have Rettighed til selv at vælge sin Egtefælle, uden derom at spørge sine norske Frænder. Og dette Valg forandrer jo Intet i Eders Stilling som min Raadgiver og Hjælper i de norske Anliggender — jeg vil fremdeles følge Eders kyndige og mægtige Veiledning i Alt, hvad Statssager og min offentlige Fremtræden her angaar, men i Ordningen af mine personlige og private Forhold venter jeg at lades fuldkommen Frihed. Dette være nok herom. Jeg er nu beredt til at høre, hvad der iasten for-skaffer mig Vren af Eders Besøg.“

Af denne Jomfruens rolige og bestemte Tone maatte Hr. Audun nu til sin store Forundring og Uroelse vel mærke, at hun var fast i sin Beslutning og saaledes inde i sin Stillings Vær-

dighed, at han, hvis han her søgte ved et Magtsprog at gjøre sin Villie gjældende, let kunde forspilde den Indflydelse paa hendes Sind, han havde saa nødig til sine Planers Fremme. Han svarede derfor med mæjsomt tiltvunget Fatning:

„Siden I saa behager, ædle Jomfru, ville vi opsætte Behandlingen af hin Eders uventede og synderlige Meddelelse til en beleiligere Tid. Jeg vil da haabe, at en roligere Overveielse vil kunne vise Eder, hvor farlig og skadelig for vore store Planer en saadan Forbindelse netop nu vilde være. Jeg tror ialfald at have Ret til at forlange, at den indtil videre holdes hemmelig, uden dette kan jeg ikke virke til Eders Anerkjendelse her.“

„Ingen Overveielse og ingen Tid vil kunne forandre Noget i den Pakt, vi have sluttet,“ sagde Kongedatteren, idet hun tog Ronalds Haand, „og vi se ingen Aarsag til at skjule den for Verden — men da I, Hr. Audun, vor gjæstfrie Bert, vor Raadgiver og Forskæmper her, tror Saadant raadeligt endnu en Stund, til vor Sag er gennemført, — ville vi deri handle Eder tilfølg. Nei, Ronald, modsig mig ikke — det er bedst saaledes, vi skulde Hr. Audun dette — han ved jo dog nu vort sande Forhold og vil, som jeg vist haaber, med Tiden lære at billige det. Og nu, Hr. Audun, til Eders Grinde. Er vor Følgeløshed tilende? Kan jeg snart flyve frit ud blandt mit herlige Fædrelands Klipper og Skove, snart betræde mine Forsædres Borg.“

„Om tre Dage vil Alt være forberedt til Eders Fremtræden og offentlige Hyl- ding,“ svarede Hr. Audun kort, „men denne Alt vil foregaa her hos mig, ikke i Kongsgaarden. Der vil I først drage ind, naar I er udraabt til Norges Dronning.“

„Alt,“ sagde Margrethe, „da kan det vare længe, da sker det maaste aldrig — Norge har jo allerede en retmæssig Konge og Dronning — i min Færbroders Sæde ønsker jeg ikke at indtrænge mig, jeg forlanger kun lovlig at anerkjendes som Kong Eriks Datter, at gives et Hjem i hans Hus indtil jeg, understøttet af norsk Magt, drager med min Husbond over til Skotland for der at gjenvinde den Krone, jeg er født til, og allerede som Barn var udraabt til at bære.“

„Jeg har allerede forlængst oplyst Eder om,“ saa vedblev Hr. Audun, „at I, som Kong Eriks førstefødte Barn, har større Ret til Norges Krone end Eders Færbroder, hvorfor det er vist, at denne aldrig vil anerkjende Eder som sin Slægtning, med det Gode. Det er kun som Dronning af Norge, I kan ogsaa blive Dronning af Skotland, det er kun forat sætte Eder i Eders Faders Sæde, jeg har antaget mig Eders Sag — og ført Eder hid. Vil I fremdeles benytte min Hjælp, da maa jeg fordre fuldkommen Redebonhed til at følge den Vej, jeg har afstiftet for Eder. Jeg tror da med Sikkerhed at kunne love, at I inden kort Tid vil som Herskerinde drage ind paa Bergens Kongsgaard. Men vælger I at gaa Eders egen Vej, høie Jomfru — da maa jeg overlade Eder til Eders udklaarede Ridders egen mægtige Vistand alene, og altså snart vil I da saa se, hvorhen den mon føre.“

„Den vil idetmindste føre til min Bruds personlige Sikkerhed, forsaavidt den dybeste Kjærlighed og Trostøb dertil Noget kan bidrage,“ indfaldt Ronald her. „Men Dronningen har jo nylig selv forstiftet Eder, at hun i Alt, hvad Statsager angaar, og derhen hører jo Forhandlingerne om hendes Anerkjendelse her, vil som hidtil følge Eders kyn-

dige Veiledning. At hun i sit Hjertes Edelhed og Renhed ønskede om muligt at undgaa al voldsom Optræden mod Kong Haakon, hendes Farbroder, i den Hensigt at fordrive ham fra hans Plads — saadanne Følelser maa I selv, Herre Jarl, erkjende gjør Kongedatteren stor Ære — men hendes hoie Sind vil dog tilsidst ikke bære tilbage for at træde op med Fordringer paa sin videste Ret og — saa her, naar dette findes nødvendigt til Opnaaelsen af vort store Maal: Skotlands Befrielse. Jeg er vis paa, her kun at have udtalt Dronningens egen inderste Tanke. Ikke sandt, Margrethe?"

"Jo, Ronald," svarede hun med fast Stemme, skjont stærkt bevæget, "saa er det. Jeg vil ikke svigte min Sendelse, skulde den end kaste mig ind i Forviklinger og Storme, for hvilke en svag Kvinde maa grue. Og I, Herre Jarl, min Faders Ven, min hoisindede og mægtige Forsvarer — I vil jo blot føre mig did, hvorhen Ret og Pligt kalder — jeg følger Eder tillidsfuld og uden Frygt. Sig, hvad have vi nu først at foretage os?"

"For Diebliffet først, at I modtager Oversten for Lübeckerne her i Byen, Wernicke Jungmeister, en Ven og Udsending af vor mægtige Allierede, Børgemeisteren i Lübeck," sagde Hr. Audun. "Den gamle Kjøbmand, som har stor Indflydelse hos sine talrige og urolige Landsmænd her i Byen, og derfor kan være os til megen Nytte, venter i Forværelset paa at blive Eder forestillet."

Meister Wernicke blev nu ført ind og paa det Venligste modtaget af Kongedatteren. Og saa han blev synligt grebet af hendes Skjønhed og Værdighed, men især ved hendes umiskjendelige Lighed med den afdøde Kong Erik, hvem han naturligvis havde kjendt og godt huskede.

Det varede ikke længe, før Jomfru Margrethe i den Grad havde vundet den gamle Tydsker, at han erklærede sig for hendes afgjorte Tilhænger, og lovede at anvende al sin Indflydelse til at fremme hendes Sag. I hans Nærværelse blev nu afholdt en Raadslagning om hvorledes Kongedatteren ved det til Trediedagen derefter bestemte Hyltingsmøde havde at forholde sig. Da det Nødvendige i saa Henseende var aftalt, tog Wernicke Afsted og begav sig bort, fulgt af Hr. Audun, der maatte finde sig i, at Ronald Glenorrrin blev tilbage hos Kongedatteren, efter at denne havde tilkaldt Moder Hennings, formodentlig for at meddele Fostermoderen sit nye Forhold til den unge Skotlænder.

Medens Wernicke paa Tilbageveien strømmede over af Ros for Jomfru Margrethe, var Hr. Audun mørk og ordnap, og søgte saasnart som muligt at blive ene, for at overlade sig til sine egne Tanker. Disse vare ridsnot intet mindre end behagelige. Til den Spænding og Mistanke, som Hr. Bjarnes Udeblivelse havde forarsaget ham fra det Ydre — var nu ogsaa kommet Uro og Forviklinger fra det Indre, fra hans egne Husfæller. Den uerfarne unge Pige, paa hvis Fremtid han havde sat saa stort et Kæst, og som han havde tænkt aldeles at kunne beherske, var nu pludselig fremstaaet med en bestemt Villie, og havde indgaaet en Forbindelse, der gik alle hans Planer imod. Han havde hidtil aldrig tænkt paa, at den godtroende Ronald Glenorrrin kunde blive ham farlig — han betragtede ham som et nyttigt Redskab, det han efter Brugen kunde bortkaste, han havde uden Frygt ladet ham være i Jomfruens Nærhed, som en uskadelig Figur i en Ridderroman, hun kunde more sig med, — og nu — at tænke ham som den vordende Dron-

nings Mand, at se ham indtage en Plads, den stolte Jarl selv maaske havde stillet sig i Udsigt! Og dog turde han nu ikke drive Modstanden mod Jomfruens erklærede Dufte videre, end allerede steet, af Frygt for atter at tabe den Rest af Indflydelse, han endnu besad over hende, og som var ham saa nødvendig til Udførelsen af den dristige og farlige Statsomvæltningsplan, hvori han allerede var saa dybt indviklet. Til den Ende maatte

han endog saa søge at beherske sine videre Udbrud af de bitre Hadets og Skinsygens Følgeser, han nu nærmede mod Ronald, idet han dog i sit Indre lovede sig selv, at han, naar Kongedatterens Sag var ført saavidt frem, at ingen Tilbage-træden mere for hende var mulig, vilde gribe den første gunstige Leilighed til at skaffe sig denne besværlige Medbeiler fra Halsen. (Mere.)

Skisser fra Georgia.

[Det træffer sig saa, at to af „For Hjemmet“s Venner samtidigt har betænkt Bladet med Indsendelser, som vi tro at kunne meddele paa en Gang under ovenstaaende Titel. Om de end for en Del berøre samme Gjenstand, ser det dog ikke paa en saadan Maade, at noget Væsentligt af den Grund behøver at udelades. Red.]

I.

Syden udgjør en interessant Del af De Forenede Stater; det har nu begyndt at faa Vinene op, og mange Andre har ogsaa begyndt at faa Vinene op for dets hidtil skjulte Erhvervs- og Rigdomskilder. Den nyere Tids rastløse Mand, som roder og snuser frem alt Nyttigt fra baade Høit og Lavt, begynder saa smaat at vise sig i Syden ogsaa, og det tør komme til at gaa raaskt herester, da det først er begyndt. Men mere herom en anden Gang. Nu tænkte jeg kun paa at fortælle lidt om de store Der hernede ved Rhyten. Og her er Stof nok fra Virkeligheden til mangen Roman; men jeg holder mig kun til Virkeligheden selv, til hvad jeg selv har seet og hørt, og hvad jeg har ladet mig fortælle af troværdige Følt; af dette er det, jeg her skal fortælle lidt igjen.

Omtrent lige ud for Skildpaddejer-

den eller den Retning, denne har ved Byen Brunswick og længere inde i Landet, ligger en liden Ø, som kaldes Lile Cumberland. Paa den er der et høit Fyrtaarn, for at de Skibe, som paa det store Atlanterhav nærmer sig Rhyten om Matten, kan faa Landfjending. Til et Fyrtaarn hører der da ogsaa en Fyrforvalter, og han, som er ansat paa Lile Cumberland, har ogsaa Kone og Børn og en Assistent og en Seilbaad naturligvis; men nu er nok hans Kone Fyrassistent, saa at den Familie nu for Tiden udgjør den lille flade Øs hele Indbygggerantal. Rjør, Ralkuner, Høns, Gæs og Svin har de, som stytter sig selv Mæret rundt, saalænge de faar Lov at leve, og vistnok ogsaa en Flok Geder. Der er forresten intet Smukt eller Mærkværdigt ved Den, uden det skulde være, at den ogsaa nu ligesom alle de andre Der ved Rhyten her er omkranset af Vildbænder i Maskewis, og at dens nuværende Fyrforvalter er en forhenværende norsk Skibskaptein.

Lige i Syd for Lile Cumberland ligger den store, prægtige og interessante Ø Cumberland, som strækker sig langs Rhyten herfra til Florida, og er henimod 80

Mile lang. Men i Nord for Lille Cumberland ligger ogsaa en Del store Der langs Kysten, hvoraf den nærmeste, Jekyløen, er 7 a 8 Mile lang og 2 a 3 Mile bred. Nordenfor denne igjen St. Simons *D*, omtrent 12 Mile lang og 3 til 5 Mile bred, og mellem disse to sidstnævnte Der er de store Stikbes Indseiling til Brunswick og dets Udhavne eller mindre Bastepladse, medens Kystdampskibene, som er ganske af samme Slags som Mississippiens flydende Hoteller, paa sine Ture mellem Savannah, Brunswick og Fernandina i Florida holder sig paa Indsiden af St. Simons *D*, Jekyløen og Cumberland, og kun de mindre Fartøier gaar ud og ind mellem hvilke-somhelst af disse Der.

Genover Jekyløens flade og lang grunde Strand af fint Koralsand ruller Atlanterhavet sine Volger Nat og Dag, og store ægtunge Eostilpadder af 4 Fods Længde og 3 Fods Brede vralter og slæber sig moisommeligt frem om Natten ved Midsummerstid for at grave et stort Hul i Sandet og lægge et eller to hundrede runde og bløde Egg deri, dække det til og saa vraltte ud i Havet igjen, hvis Ingen forhindrer den deri. Men ofte kommer da et Par hvide eller sorte Karle springende fra Skovkanten frem paa Stranden, ajsfjærer den Tilbageetoget, vælter den om paa Ryggen og binder Enden af et Tang om dens ene Forben eller Svømmeluffe. Naar det er gjort, vælter de den atter om, lader den hjælpe sig selv ud i Vandet og leder den ved Hjælp af Tangen spommende hen til det Sted, hvor deres Baad ligger, somofte i en Bugt paa Indsiden af Den. Der findes ogsaa andet stort Kryb derude paa Udsiden af de store Der.

Havet har mangesteds rullet og taarnet op store Sandhauge der, og paa Indsiden af disse danner der sig store Ferst-

vandsdamme, hvor Alligatorer, som kommer ud af Elvene nordensfor og søndensfor dette County, søger hen. De er nok ikke meget store her, og Folk er aldrig bange for dem. Smaaagutter lurar sig paa dem, naar de sover, hugger dem i Nakken med en Dre eller tager dem levende tilfange og holder dem i Baand en Stund, før de dræber dem. Svinene æde med Begjærlighed de dræbte Alligatorer; men saa hender det ogsaa, at de levende ligger paa Lur efter dem igjen, naar de kommer til disse store Damme for at drikke, og drager en af dem ud i Vandet til sig, og da er Alligatoren i sit Element og Grisen solgt.

For Krigen avledes der paa Jekyløen meget Bomuld af fineste Slags, Sea Island Cotton, som, saavidt jeg ved, er mindst dobbelt saa meget værdt som anden Bomuld. Men nu er Den aldeles overgroet med Skov, den tilhører tre forskjellige Giere, som bo paa den, men kun har nogle ubetydelige Smaaslette under Dyrtkning. Men fredlyst er den, og det vrimler af Vildt; vilde Heste, Kjør, Svin, Geder, Hjorte, Kal-kuner, Bastehjorne, Diere o. s. v. En og anden Stikskaptein, som er en ivrig Jæger og bringer med sig nogle Flaster ægte fransk Brændevin eller lignende Sager, faar undertiden Tilladelse til at jage paa Den. Heste, Kjør eller Svin faar han vel ikke Lov til at styde, men faar holde sig til, hvad andet Vildt han kan paatræffe. Men det er ikke alene Stikpadderfangere, Eggesamlere og Jægere, som liste sig iland paa Jekyløen. Disse Der har i gamle Dage været Tilholdssteder for Rapere og Srovere, hvoraf her engang vrinlede; og disse har nok bragt mere end en Stat iland her og gravet den ned og gjemt den, saa den ligger der endnu. For en 25 a 30 Aar siden kom en Aften et lidet Seil-

fartoi og lagde sig tilankers ved Den. Den næste Morgen var Fartoiet borte, men inde paa Den havde de efterladt sig Spor. Om Natten havde de været iland og etsteds gravet i Jorden paa Kryds og paa Tvers, indtil de havde stød paa et Jernstrin, af Størrelse omtrent 2 Fod i Firkant. Strinets Form og en hel Del af det forrustede Jern stod igjen i Jorden og fortalte den Del af Brunsuicks Befolkning, som strax af Rysgjerrighed begav sig derned, om at Skattegraverne nok havde været heldige den Gang. Men saa havde de vel heller ikke gravet paa Maasaa. Senere har der efter Sigende ogsaa engang været nogle Fremmede paa Jekyloen og budt Gierne 10 Procent af hvad de kunde finde, om de fik Tilladelse til at grave paa et vist Sted af Stranden paa deres Ø. Tilladelsen fik de nok, og grov gjorde de nok ogsaa paa Kryds og paa Tvers; men fandt Intet.

For omtrent 40 Aar siden kom en fremmed Mand til St. Simons Ø og opholdt sig der i længere Tid, idet han dels søgte Arbejde og dels vandrede om med sin Bøsse paa Natten. Til sidst tog han med sig En af dem, han imidlertid havde stiftet Bekendtskab med, førte ham hen til et Sted i Skoven ved Stranden og viste ham et stort Egetræ, ud af hvis Bark og Stamme han havde hugget en Ring af tykt Tangværk, som havde været aldeles ind i Træet og været skjult af dets Bark, og ved hvis Fod han havde gravet i Jorden, saa at et lidet forrustet Skibsanker var kommet tilsynne. Derpaa fortalte den Fremmede, at en Døding, som var død paa et Hospital i New York, havde paa sit Sidste aabenbaret ham, at han som Gut havde faret med et Søroverfartoi og været sin Kaptein behjælpelig med at nedgrave en Skat af Sølv og Guldpenge og kostbare

Smykker paa St. Simons Ø ved Georgias Ryst, og med at betegne Skattens Sted ved fire gode Mærker, saaledes at der, hvor de to Linier mellem disse fire Punkter krydsede hinanden, der laa Skatten. Men der klæbede saa meget Blod og saa mange stræffelige Grindringer ved den, at han aldrig havde kunnet bekvemme sig til at opsoge det Sted igjen. „Dg nu“, fortsatte den Fremmede, „har jeg, som du ser, fundet det ene Mærke, men de andre tre har jeg ikke været istand til at finde, og hvis du vil hjælpe mig, og vi saa er heldigere, skal vi dele.“ Men det lykkedes dem ikke bedre da, og har nok ikke lyksets siden heller.

Paa St. Simons Ø bor der henimod 2,000 Mennesker, hvoraf mest Negre. Nogle af disse har kjøbt 5 a 10 Acres Land hver og lever af sit Jordbrug; men de fleste Negre paa Den er Arbejdere ved dens to store Sagbrug, hvoraf det største alene kan drive det til at sage 150,000 Fod Trælast om Dagen; men i Almindelighed sages der ikke saa meget paa dem begge tilsammen. En Hovlemaskine er ogsaa forbundet med det største Sagbrug. Begge tilhører et og samme Kompagni, der ogsaa eier store Skove ved Altamaha-Elven langt inde i Landet, over 150 Mile fra Den, og hvorfra Trimmeret flodes ned over Elven til Byen Darien, og derfra buzeres det ned igjennem Sundet paa Indsiden af St. Simons Ø af en liden Dampbaad, som ikke benyttes til Andet. Ved Sagbrugene indtager mange store europæiske Skibe sine Ladninger i Mærets Lob og især en Mængde amerikanske Skonnerter fra New York, Boston og de større Søstæder i Norden. Paa Den er ogsaa en ikke liden Landsby, omtrent en Mil fra det største Sagbrug, som igjen ligger 2 a 3 Mile fra Dens Endspids, hvor-

paa der staar et Fyrtaarn lige ved Sundet mellem denne og Jekyløen. Iffor Sommer tog jeg mig flere Kjøreture paa St. Simons Ø, dels for at bese Landet og tale med Eiendomsbesidderne og dels for at skaffe min Hustru og Børnene en liden Udspredelse. Vi besaa da ogsaa Fyrtaarnet, fra hvis Galleri vi havde en pragtig Udsigt over Hav og Der, Bj og Fjord, Land og Strand. Fyrforvalteren her er en Amerikaner, gift med en Kreolerinde, og da de er bornløse, har ogsaa hun søgt og faaet Assistentposten. Saa Mand og Kone stiftes til at holde Vagt, og disse to holder til oppe i Taarnet hele Natten. Saavidt jeg husker, gif vi op 6 Trapper med 20 Trin i hver Trappe, inden vi naaede op til Lampen i Taarnet. Dette, fra øverst til nederst, Forvalterboligen og Omgivelserne var saa nette, rene og nydelig holdte, at det Hele saa ud som et nyt Stykke Legetoi. Fyrassistenten, Forvalterens Kone, var vist en søm og slikt Kvinde. Hun havde ligesom hendes Omgivelser et godt og pynteligt Udseende og fortalte os, at hendes eneste Fornøielse var at læse en god Bog, mens hun holdt Nattevagt i Taarnet, og undertiden om Dagen, at faste Bøssen paa Naksen og gaa sig en Tur langs Stranden for at styde Strandfugl. Fra Fyrtaarnet kjørte vi et langt Stykke henover den brede Sandstrand paa Vens Udside langs Atlanterhavet, eller paa Atlanterhavets Bund, kan jeg gjerne sige; thi det var da Lavvande og vi kjørte saa langt ude, at Bølgerne sthy-lede ind under Vognen. Stranden var jævn og haard, næsten som et cementlagt Fortaug, og der var noget Underligt ved at sidde i Vognen og se ud over det umaadelige, majestætiske Atlanterhav, hvis mægtige Bølger har knust saa mange Skibe og opslugt saa mange

Mennesker og saa megen Eiendom, men som nu laa stille og blankt som en Speilflade. Især gjorde det et stærkt Indtryk paa min Kone, som ikke havde seet dette Syn, siden hun var Barn. Jeg gif en Stund ved Siden af Vognen og plukkede op i den Svampe og andre Rariteter fra Havets Bund, hvilke det oprørte Hav af og til kaster langt ind over Stranden.

Ogsaa paa St. Simons Ø finder man nu mangesteds Furu- og Egeskov paa de fordums Bomuldsmarker, og kun de pragtige Alleer af Liveoaks, hvis svære Stammer somnesteeds i en halv Mils Længde danner en imponerende Seilerad paa hver Side af den brede, snorlige, flette og jævne Kjørevei, og hvis mægtige Grene forener sig og styder ind imellem hverandre fra begge Sider og hvælver et for Solens Straaler ugjennemtrængeligt Vortag høit over Veien, som derved paa den hedeste Dag skyldes med den deiligste, friske og kjolige Skygge fra Ende til Ende; kun disse pragtige Alleer kan i Regelen nu fortælle os, hvor den rige Planters Hus stod i fordums Tid, og hist og her kan en liden Bund af Apelsintræer, som hvert Aar henimod Juletider bugner under Byrden af sin Frugt, hviste om, hvor Frugthaven var. Her trives Figen træet ligesaa godt som Furuen og Egen; store Morbærtræer og smaa Lunde af Oliven træer findes her ogsaa; og midt i Skoven kan man stode paa en liden, gammel Kirke omgivet af sin Kirkegaard med mosbegrøede Marmormonumenter, til dels svære flade Plader, som bedækker hele Graven, og over det Hele hvælver de mægtige Egetræer sine vældige Kroner med det lange ærværdige Stjæg, som sagte og høitideligt bevæger sig i den svage Luftning, der stryger gennem Skoven. Her findes dog ogsaa flere

større Eiendomsbesiddere, som lever af at dyrke sin Jord; men de er ikke naaede langt frem dermed endnu, thi der skal Kapital til for at dyrke saadanne Bidder. Og da Krigen var tilendebragt havde de fleste af dem, eller rettere sagt, deres Forældre ikke Andet end selve Jorden igjen af al deres Eiendom. Nordens Matroser og Marinesoldater gjorde ofte Landgang her, og Planteren maatte flygte ind i Landet med sin Familie. Naar saa han eller Familien kom igjen, havde Negrene imidlertid spist op Gaardens Besætning, baade Heste, Mølæsler og Kjør, ødelagt Frugttræerne, brændt op Havegjerder og andre Gjerder og al saadan tilgængelig Brændsel og som oftest brændt op Huset ogsaa.

Om Negrene kunde der være Meget at sige, men her faar det være nok med at anføre et Par Træk: Arbejde vil de ikke gjerne, saasandt de paa nogen mulig Maade kan undgaa det, f. Ex. saalænge der findes Mad i Huset, og har de tilfældigvis lidt Penge igjen i Lommen om Mandags Morgenen, kan de ikke godt betvemme sig til at gaa paa Arbejde.*) Men at bruge fine og slebne Hofmandsmanerer og Talemaader forstaar disse gamle Negre sig paa, som i sin Ungdom har været Høstjenere i rige og fornemme Huse. Mens jeg en frisk og deilig Morgenstund, saaledes som næsten hver Morgenstund er her Aaret rundt, sad paa Dækket af et lidet Dampskib og ventede paa, at det skulde bringe mig fra St. Simons Ø til Byen, hørte jeg en Kvindestemme paa Bryggen sige: „Hr.

Drury, tillad mig at forestille Dem denne unge Dame („Lady“) fra Virginia, Miss Forster, som netop er ankommen hid for at hilse paa sin Fader, Hr. Forster. Baade denne unge Dame og den gamle Dame, hendes Moder, har i over 20 Aar anseet den gamle Herre („Gentleman“) for død; thi under Krigen løb han bort fra sin Eiermand, og siden har Damerne ikke hørt fra ham, førend de nu for en Uge siden erholdt den glædelige Efterretning, at den gamle Herre levede og opholdt sig paa St. Simons Ø.“

„Deres ærbødige Tjener, Miss Forster,“ svarede en Mandsstemme, „det glæder mig usigeligt meget at kunne gjøre Deres Betsendistab. For jeg være saa fri at spørge, hvorledes den gamle Herre, Deres Fader, lever. Jeg haaber, han befinder sig vel, saa at han med uforstyrret Glæde kan nyde Gjenkynnet af en saa smuk og blomstrende Frokondatter“ (Lady Daughter).

Jeg dreiede Hovedet om for at se disse sorte Herrer og Damer, som førte saa smukke Talemaader i Munden; thi ogsaa paa Stemmernes Strubelyd havde jeg hørt, at det var fuldblods Negre; men jeg maatte alligevel smile, da jeg saa en fra Hoved til Fodsaale fillet Stikkelse og sort som en Skorstensfeier med et zirligt Buk lette paa sin gamle, bunkede „Stovepipehat“ for den ligesaa sorte Skjønhed, den „blomstrende unge Dame.“

Krigens Tid har nok været en strækelig haard Tid for mangan Familie her i Syden, og det unge Syden har vist faaet undgjelde haardt for sine Fædres Misgjerninger. De forskellige Eiendomsbesidderes og deres Familiers Oplevelser under Krigen og efter dens Slutning er naturligvis et overordent-

*) Tillad mig her at rette en Trykfeil i min første Beretning herfra, i „F. H.“ for 15de April f. A. Der staar, at „mange Borne“ besøger Negerstolen; men jeg har strebet „mange Børn“; jeg kjender ikke nogen voksen Neger, som bryder sig om at erhverve sig Kundskaber.

lig rigt Thema, og et Par Træk af det Slags vil kanstte interessere Læserne.

En af hine større Eiendomsbesiddere paa St. Simons Ø og hans nærmeste Slægtninger havde under Krigen maattet flygte ind i Landet og opholde sig der. Efterat Freden var sluttet, kom han, som da var en halvvoxen Gut, med sin Moder, som var Enke, og sine Søstre og yngre Brødre tilbage til deres for-
dum saa værdifulde Plantage paa Den, og Huset stod der virkelig endda; men der boede en Negerfamilie i næsten hvert Bærelse, og de negtede Enken med Børnene ikke alene at tage Huset i Besiddelse, men endogsaa at sætte sin Fod derind. Baade Huset og Landet tilhørte nu dem, sagde Negrene Thi der havde været en „smart“ Spekulant fra New York der-
nede og folgt dem Landet og delte det mellem dem. Han havde ikke givet dem noget Skjode derpaa eller nogetslags Bevis paa Papir, men derimod Noget for Negrene mere haandgribeligt, nemlig nogle spidse Pinder, som var mærkede med en Ornefigur og nogle Bogstaver, og som han stak ned i Jorden, idet han delte Landet mellem dem og høitideligt forkyndte i De Forenede Staters og Præsidentens Navn, at nu tilhørte Landet dem. Saa maatte den ældste af Enkens Sønner da begive sig til den nærmeste Afdeling af Nordens Soldater, forat saa dem til at drive Negrene ud af Huset og overbevise dem om, at de var tagne ved Næsen. Saaledes gik det ogsaa til paa flere andre Steder efterat Krigen var tilende.

En anden Enke, Fru Flanders, kan fortælle ganske morsomt om sine Oplevelser under Krigen. Hun er nu 60 a 70 Aar gammel, endnu slink og munter, tydst af Fødsel, men har været her i Landet i 50 Aar og har for længe siden

glemt at tale Tydst, skjønt hun endnu næsten hver Aften læser et Kapitel i sin tydske Bibel. Hun havde en Søn i en af Sydens Armeer og en Svigersøn i en af Nordens Armeer, og did havde hun selv bragt denne en mørk Nat. Det var en farlig Færd, men Svigersønnen vilde endelig. Saa havde de hørt, at en af Nordens Kanonbaade laa ved en anden Ø, 10 a 12 Mile fra deres Hjem, og Fru Flanders, som dengang allerede var Enke, var bestemt og usforfærdet. Hun roede med sin Svigersøn og sin yngste halvvoxne Søn i Mattens Mørke udover, men ikke lige til Kanonbaaden; thi det kunde kostet dem Livet, om nogen af Sydens Folk havde seet det. De lagde derfor Baaden til ved en Saltvandsjump et Par Mile fra det Sted, hvor Kanonbaaden laa, og saa maatte Svigersønnen, da det var blevet Dag, liste sig, skjult af Sivet, gjennem Sumpen med et Sagbord under Armen for paa det at krybe over de dybe Steder. Imidlertid laa hun og Gutten med Baaden inde mellem Sivene for Dagslysets Skyld og ventede paa at se et stort Baal bluske op i Nærheden af Kanonbaaden, hvilket var deres aftalte Signal for at han var kommen lykkelig frem og var bleven vel modtagen. Saa kunde hun da den næste Nat ro hjem igjen og fortælle Datteren, at nu var hendes Mand i god Behold blandt Nordens Krigsfolk. Men saa var ogsaa dermed alle deres vorne Mandfolk borte, og nu gjaldt det for hende og Datteren og den halvvoxne Søn at føde og klæde sig selv og Datterens Smaa børn af Jordens Afgrøde. For Klæder saa det værst ud; thi der var nok endda lidt Bomuld i Syden, men den var kostbar, og — Bomuldsfabrikerne var i Norden. Familien havde tidligere boet i Bruns-

vidt; men Sydens Soldater havde ved en eller anden Leilighed sat Ild paa deres store og smukke Hus, og saa var de flyttede ud paa Den. Thi Fru Flanders var ikke den, som tabte Modet under Provelserne; hun var ikke bange for at arbejde selv og havde heller ikke i de gode Dage forkjaelet Datteren, men vænnet hende til at nytte sin Tid og arbejde flittigt. Derfor lyffedes det dem ogsaa at holde de nødvendige Klæder paa Kroppen paa sig selv og Børnene, idet de hver Morgen og Aften arbejdede paa Marken, saaede og hoeede, plantede og høstede Haverurter, Mais og Bomuld, og naar Dagen var hed, sad de inde og fædtede og spandt, vævede og syede den Bomuld, de havde plukket. Guden velsignede den gode Gud ogsaa for dem. Svinenes og Hønsenes Antal forøgedes stadigt, og Æg, Mælk og Smør havde de nok af. Men Kaffe var det værre med. Den Tand maatte slaes ud; for Kaffe gror nærmest i Brasilien, og Nordens Dragskibe laa og passede paa og kneb alle de Skibe (Blokadebrydere), som forsøgte at liste sig ind til en af Sydens Havne med Kaffe og andre Varer. Ja, hun havde ogsaa en Søn, der var Sømand og for med en Blokadebryder, som en Dag søgte at slippe ind til Brunsvick med en Ladning Kaffe; men saa kom et fiendtligt Krigsskib og tog baade Sønnen og Kaffeene lige for deres Dine. Men en Dag kom en af Nordens Kanonbaade og ankrede lige ud for deres Hus, og Lieutnanten med nogle af Folkene kom iland. Da blev der Stræk og Forsærdelse; thi den Søn, som var Officer i Sydens Tjeneste, sad netop i Kænestolen i Stuen i sin Lieutnants Uniform, da de hørte Kanonbaadens Ankerfætting rasle; han var just kommen hjem i et kort Besøg. Svinene

og Hønsene og Grøntsagerne i Haven, de skulde nok saa Ven at gaa paa nu. Men Svinene og Fjærkræet kunde springe selv. Børnene drev dem tilfogs, og Sønnen blev skjult, og Husmoderen stillede sig i Døren for at modtage sine ubudne Gæster. Nu, Lieutnanten hilste noksaa hosligt og begyndte at spørge sig for, og forsøgte at finde ud, hvor Husets Mandfolk var. Jo, en Svigerfater var i en af Nordens Armeer, og Datteren kom frem med et Brev, hun havde skrevet til sin Mand. Hun havde rigtignok ikke nogen Ide om, hvor han fædtedes, og Lieutnanten ikke heller; men han tog Brevet og lovede, at det nok skulde lyffes ham at besøge det rigtigt frem. Saa købte han en Del Grøntsager og sendte en af Matroserne ombord i Kanonbaaden efter en halv Sæl Kaffe, mens Resten af Folkene sendtes til nærmeste Nabo, hvor de forsynte sig med, hvad de onstede, uden at betale. Men Kaffe havde nær bragt dem i Uleilighed. Deres nærmeste Nabo lugtede den engang, og saa blev de meldte som Spioner. Men Fru Flanders havde rent Mel i Posen; hun holdt sig jo neutral og stred kun for Føden og Klæderne til sig og Sine, og usforsædet gjorde hun Front baade mod Norden og Syden. Intel kunde bevises, og Kaffe havde hun gjemt saa omhyggeligt i Væggen, mellem den ydre og indre Bordklædning, at Ingen fandt den. Men om Nætterne maatte den brændes, for at ingen Uvedkommende skulde saa Lugten af den igjen, og om Dagen maatte Børnene udstilles som Skildvagter, mens den blev kogt og druffet. Og saa gik da den Tid ogsaa. Krigen fik en Ende. Sønnen kom tilbage og kunde bygge op det store Hus i Byen igjen, om det end ikke blev fuldt saa stort og kostbart, som det forrige.

Swigersønnen, som kom fra Norden, havde lidt Penge med sig, og de Andre havde gode Kræfter og godt Haandlag; og ved en Forening af Kapitel og Arbejde kan nok Syden ogsaa komme til

at rejse sig igjen efter sit store Nederlag. *) N. S. Hassel.

*) Artikelen II skal blive meddelt i næste Nummer. Red.

Om Paaskefesten og dens Beredelsestid.

a. Beredelsestiden.

Mellem Julefesten og Fasten indtræder et Tidsrum i Kirkeåret, der ligger udenfor Festerperioderne. Denne Tid er især viet til Betragtning af Kristi offentlige Virksomhed, medens han vandrede paa Jorden. Tidsrummet er af forskjellig Længde, eftersom Paasken indtræffer tidligere eller senere. Søndagens Antal afhænger her af Paasketiden, og kan høist være 7, nemlig fra 2den til 6te Sondag efter Helligtrekonger, Septuagesima og Sexagesima. Indtræffer der en 6te Sondag efter Helligtrekonger, da tages Teksten af 27de Sondag efter Trinitatis. Paa de 6 tilbagestaaende Søndage betragtes Kristi Virksomhed gjennem hans Mirakler, og hans særegne Læremethode, Parablerne.

Paaskefestens Tidsrum, som nu indtræder, begynder med sin lange Beredelsestid, der ogsaa i vor Kirke har beholdt Navn af Fasten, og som begynder med Fastelavnsøndag, der dog egentlig ikke hører hid, men danner en egen Høitid til Minde om Jesu Daab. Paaskestidens Beredelsestid gaar til Palmesøndag, paa hvilken den egentlige Feste begynder. Fasten er vistnok en meget gammel Skik i Kirken, og omendstjont hverken Jesus eller Apostlerne har paabudt nogen Fasten eller Afhold fra visse Spiser, saa har dog ikke Herren forbudt den for dem, som frivillig vil bruge den. Fra

Apostlerne og de første Kristne, der som fødte Joder holdt sig til den, er den gaaen over i den kristelige Gudstjeneste, og især blev det en Regel allerede i Kristendommens første Tid at faste for Paasken, for derved værdigen at berede sig til denne Fests Høitideligholdelse. Men uagtet det saaledes var en almindelig Skik at holde Paaskefast, hvilket endnu er Tilfældet blandt Katholikerne, saa var der dog stor Forskel i Bestemmelsen af Fastetidens Længde. Først i det 6te Aarhundrede bestemtes Fastetiden i den romerske Kirke usforanderlig fra 1ste Sondag i Faste til Paaskefest, eller omtrent 40 Dage; herved ihukom man Jesu 40 Dages Faste i Ørkenen, den fastende Elias's Vandring, og Jodernes Vandring i Ørkenen i 40 Aar. Fra Forskjelligheden i Fastetidens Længde skriver sig og Benævnelserne Qvadragesima, d. den 40de, eller første Sondag i Faste, Qvingagesima, d. den 50de eller Fastelavnsøndag, Sexagesima og Septuagesima, d. e. den 60de og 70de, hvilke to sidste Navne endnu beholdes i vort Kirkeaar; disse Benævnelser antyde nemlig den forskjellige Længde af Fasten, som man begyndte fra en af de nævnte Søndage og fortsatte i det ved Navnet bestemte Antal Dage, hvorved Fasten da kom til at opføre enten i Begyndelsen, Midten eller Slutningen af Paaskeugen. Endstjont

Reformatorerne ogsaa betragtede Fasten som en priselig udbortes Skik, og der derfor ogsaa i vor Kirke siden Reformationen oftere er givet Forfrister om Fasten ved forskjellige Feiligheder, har dog Paastens Beredelsestid aldrig hos os været overholdt med virkelig Faste, medens den dog har beholdt sin alvorlige Karakter, hvilket især betegnes ved de allerede fra Reformationens Indførelse brugelige Fasteprædikener, hvori man talte over enkelte Stykker af den af Bugenhagen forfattede Fremstilling af Jesu Lidelseshistorie efter de 4 Evangelier. Denne Indretning blev fast bestemt af Christian IV i 1639, da han befalede, at der i 7 Uger før Paaste skulde om Onsdagen prædikes over Lidelseshistorien; denne Forordning har dog senere undergaaet flere Forandringer og Indskrænkninger, saa at Fasteprædiken nu kun holdes i de store Byer.

Da man gennem hele Fastetiden især betragtede Jesu Lidelseshistorie, har den ogsaa faaet Navn af Passions-tiden. I hele denne Beredelsestid leder Perikoperne*) Tanken paa Bod, Omvendelse og Tro, hvorved Paasten indledes som den store Forsoningsfest. Da den hele Faste er dannet til Efterligning af Herrens Faste i Ørkenen, var det naturligt, at man begyndte med at fortælle denne Begivenhed og den dermed forbundne Fristelse, hvilken Beretning derfor udgjør Evangeliet paa 1ste Søndag i Faste (Matth. 4, 1—11). Denne Indretning stemmer vel med Betragtningssmaaen af Jesu hele Liv som en fortsat Fristelse, der naar sit Høidepunkt i Fristelsen i Urtegaarden, som er Evangeliet paa Skjærborsdag, med hvilken Dag Fastetiden netop slutter. Umiddelbart før

Fristelsen i Ørkenen fortælles i Evangelierne Begivenheden ved Jesu Daab. Erindringen herom feirede man oprindeligt ved Epifaniasfesten. Men da denne hos os ophævedes, henlagde man Jesu Daabsfest til den Søndag, der gik forud for Fastetiden. Fastelavns-søndag har saaledes sit Evangelium Matth. 3, 13—17 og Epistelen 1ste Petr. 3, 18—22, der betragter Daabens Betydning. Evangelierne paa 2den Søndag i Faste (Matth. 15, 21—28) om den kanaanæiske Kvinde, hvor Troen fremstilles som Vilkår for Frigjørelsen fra Mørkets Rige, paa 3die Søndag i Faste (Luk. 11, 14—28), hvori advares mod at falde tilbage under Syndens Herredømme, og paa Midfaste Søndag (Joh. 6, 1—15) om Bespisningen af de 5000 Mand, hvori Kristus fremstilles som den, der føder og nærer det efter Omvendelsen ved Troen gjenfødte nye Menneske, danner tilsammen et Hele, der vel egner sig til Betragtning i Fasteperioden. Det samme gjælder om Epistlerne, der alle nøie slutte sig til Evangeliernes Indhold. Til den følgende Søndag, 5te Søndag i Faste, er fra 1770 henlagt Mariæ Bebudelsesdag, der før feiredes den 25de Marts. Den har sit Evangelium i den historiske Beretning Luk. 1, 26—28, men da Apostelbøgerne ei omtale denne Begivenhed, har man taget Lektien af det gamle Testamente hos Esaias 7, 10—15, der indeholder Spaadomme herom. Festen betragtes dog hos Protestanterne ikke som en Fest for Maria, men for Kristus, hvis fuldkomne Syndefrihed forudsætter hans Udsættelse af den Helligaand.

b. Den store eller stille Uge.

Med den følgende Søndag indtræder den egentlige Paastehøitid, der indbefatter de to Uger eller 15 Dage fra Palme-

*) Det er Aarets forordnede Prædikentexter.
„For Hj.“s Red.

søndag indtil Paaskefestens Oktave eller nu Konfirmations søndag. Disse to Uger har en aldeles forskjellig Karakter, idet den første er en Sorgens Uge, da Kirken sørger over Kristi Lidelse, og den kaldes derfor ogsaa fra gammel Tid den store Uge. Den kaldes ogsaa Korsets, Lidelsens, den hellige og den stille Uge, fordi Alt, hvad der kan forstyrre Andagten, saasom Musik, Dans og Skuespil, i den har været forbudt over hele Kristenheden lige siden Keiser Konstantins Dage. Den kaldes den sorte eller mørke Uge, Dimmelugen, i Modsatning til Ugen efter Paaske, der kaldes den hvide Uge, i hvilken Kirken glæder sig over Jesu Opstandelse. I den ældste Kirke feiredes hver Dag i disse Uger med Gudstjeneste, og hver Dag i den stille Uge var tillige strenge Fastedage. For at Intet skulde afbryde denne Fastetidens Andagt og Hellighed, forordnede tre af de første kristne Keisere, Valentinian, Gratian og Theodosius den Store, at alle Processer og retslige Forfølgelser skulde ophøre i denne Tid. Ofte lod Keiserne i denne Tid ved Breve kundgjøre omkring i Provindserne, at Fangerne — undtagen de groveste Forbrydere — skulde løslades af Fængslet og erholde sin fulde Frihed.

Paasken har ogsaa fra ældre Tid været delt i Korsets Paaske, bestaaende af Skjærtorsdag, Langfredag og den saakaldte store Sabbath eller Paaskelordag, som vi nu ikke feire, og Opstandelsens Paaske, bestaaende af 1ste og 2den Paaske dag, samt Konfirmations søndag.

Palme søndag er ikke nogen almindelig Søndag, men en bestemt Kirkefest til Erindring om Jesu høitidelige Indtog i Jerusalem; den er helligholdt siden Slutningen af det 7de Aarhun-

drede under Navn af Blomsterpaasken, Palmefesten og de Banskattes Paaske, fordi man da forkyndte de Banskattes deres forestaaende Afsløsning. At Festen faldt paa en Søndag, har sin Grund deri, at Jesu Indtog i Jerusalem skede fem Dage før Paaske. Da man antog, at Jøderne havde spist Paaskelammet paa samme Dag som Jesus, altsaa om Torsdagen, blev Søndagen den 5te Dag. Naar Menigheden paa denne Dag var kommen sammen om Morgenens, bragtes grønne Grene af Palmer, Olietræer og andre Træer frem i Kirken. Ved den paafølgende Gudstjeneste prædikedes over Jesu Indtog i Jerusalem. Derefter indviedes Grenene ved Bestænkelse med Vand og uddeltes blandt de Tilstedeværende. Med disse Grene i Hænderne foretoges nu en stor Procession for ligesom at gaa Frelseren imøde paa samme Maade, som forud Folket i Jerusalem. Under de derved assungne Sange og Kollekter gjentoges idelig det „Hosianna, Davids Son!“ hvormed det jublende Folk efter Evangeliets Beretning modtog Jesus, da han holdt sit yndige Indtog i Jerusalem. Naar Processionen var ankommet til sit Bestemmelsessted, begyndte først Dagens egentlige Høitid. Ved Reformationens Indførelse affskaffedes disse og de andre Ceremonier paa denne Dag, men Palmesøndag har dog beholdt sin Betydning som den Dag, da Jesus erklærede sig for at være den forjættede Frelser og himmelske Konge. Den har beholdt sit Evangelium om Indtoget i Jerusalem, der ogsaa bruges paa 1ste Søndag i Advent, men paa Palmesøndag betragtes det mest fra den historiske Side.

Skjærtorsdag er en Fest til Minde om Nadverens Indstiftelse og om, at Jesus da toede Discipleenes Fød-

der. Den synes at være høitideligholdt siden det 4de Aarhundrede, og et Kirkenøde i Karthago Aar 397 fastsatte Bestemmelse om dens Helligholdelse. Vigelædes omtaler Kirkefaderen Augustin, at der i Begyndelsen af det 5te Aarhundrede aarlig holdtes en Fæst paa denne Dag til Erindring om Nadverens Indstiftelse. I det 7de Aarhundrede skal Pave Leo den Anden ved faste Bestemmelser have gjort denne Fæst dag almindelig i den vesterlandske Kirke, og han ansees af denne Grund for denne Fæst dags Indstifter, uagtet den skrives sig fra en langt ældre Tid. De forskjellige Navne paa denne Fæst er: „Hellig Thorsdag“, „den gode Thorsdag“ samt „Nadverens Thorsdag“, hvilket sidste Navn er det mest almindelige.

Skjærthorsdag havde saaledes oprindeligt to Minder, Fodvaskningen og Nadverens Indstiftelse. Til Minde om den første foretoges en Efterligning deraf i Kirkerne og Klostrene og gjen- toges endnu i de katolske Lande, endog ved adskillige Hoffer. Katholikerne mene endog at have Herrens egen Befaling for denne Ceremoni i Ordene (Joh. 13, 15): „Jeg har givet Eder et Exempel, at I skulle gjøre som jeg.“ Den protestantiske Kirke tror derimod, at disse Ord handle om Efterfølgelsen af Ydmyghedens Exempel, og at Jesus har ment de Kjærlighedsgjerninger, som de Kristne ere pligtige til at vise hinanden indbyrdes. De har derfor afskaffet Fodvaskningen. Skjærthorsdag har saaledes hos os kun et historisk Minde, Nadverens Indstiftelse, og Dagen kaldes derfor undertiden hos de gamle Kirkeskrivere „Kalkens Fødselsdag.“ Navnet Skjærthorsdag har vistnok sin Oprindelse fra de mange Vaskninger, som da fandt Sted (Skjær = ren). Paa denne Dag udløb nemlig den 40 Dages lange

Fæstetid, i hvilken baade Geistligheden og Følgeskabet ganske forsømte Om sorgen for Legemet, endog Renligheden. Alle de, der om Paaaskelordag skulde døbes, rensede sig fra Fæstens Smuds, for at de uden Forargelse kunde komme til Daaben, ligesom Hovederne rensedes paa de Børn, der skulde døbes. Alteret og Prædikestolen, der i hele Fæsten var bedækket med sort Klæde, blev nu afløst, og Alteret blev af Presterne toet med Vin og Vand og tørret med Palmegrene, medens de ringere Kirkebetsjente toede Kirkens Gulv. I Kristendommens første Tider nød man om Skjærthorsdag i Forbindelse med et stort Paa skemaaltid („den store Agapa“) ogsaa Nadveren, da man nøiagtig vilde efterligne Indstiftelsen. Derfor uddeltes Sakramentet paa denne Dag i de fleste Kirker, og man ansaa det for upassende at komme uvasket derhen.

Langfredag, der er Jesu Lidelses- og Dødsdag, og Kirkens store Forsøningsfæst, er en af de ældste Fæst dage og fejredes af de første Kristne til Minde om Jesu sidste Maaltid med hans Disciple, det saakaldte Korsfæstelsesmaaltid. Den kaldes Langfredag, da den minder om mange og store Begivenheder, og fordi den som en Bedrøvelsesdag glider langsomt; thi den Dag, da Herren blev korsfæstet og gravlagt, er en Sorgedag for den hele kristne Kirke. I Kristendommens ældste Tider iagttoges da den strengeste Fæst og den dybeste Tausshed. Kirken paabød den Dag almindelig Ro og Stilhed, hvorfor Langfredag ogsaa er kaldt den stille Fredag. Guds tjene- nesten var da simplere; man kom sammen ved den 9de Time, da Jesus døde — ikke som paa de andre Dage til Messetjeneste, men ligesom for at holde sig færd; der høi- toges intet Orgel og holdtes ingen Messes; man sang kun nogle Sørgepsal-

mer, saasom Jeremias's Begrædelse og Klagesangen: „Herre, forbarme dig over os“. Ifke engang Kirkeklokkerne maatte lyde, men man kaldtes til Kirken ved Lyden af en Hammer paa et Bræt. Den samme Simpelhed i Gudstjenesten er paa denne Dag ogsaa vedligeholdt hos os. Langfredagens mørke Karakter udtrykkes ogsaa i vor Gudstjeneste ved, at Messen for Prædiken bortfalder, hvorfor man til denne Dag ingen Kollekt eller Epistel har. Presten gaar paa Prædikestolen strax efter Hoimessepsalmen og prædiker over Jesu Videlseshistorie. Efter Prædiken messes den samme Text som i Fasten. Ligesom hele denne Uge har faaet Navn af den store Uge formedelst de mange vigtige og store Begivenheder, som da indtraf, saaledes har ogsaa antagelig Langfredag faaet Navnet. — I den katolske Tid holdtes Gudstjeneste hver Dag hele Paastens Tid igjennem. I den stille Uge blev Videlseshistorien oplæst fra Palmesøndag til Langfredag med Undtagelse af Skjærthorsdag, saaledes at den hver Dag læstes efter de forskjellige Evangelister. — Ved Reformationen bortfaldt Gudstjenesten om Søndagene, og Bugenhagen forfattede Videlseshistorien harmonisk efter de 4 Evangelister. Denne Bugenhagens Fremstilling bruges endnu og lægges om Langfredag til Grund for Prædiken.

Blandt de forskjellige Benævnelser paa denne Fest er Navnet Parasceue det ældste; det brugtes gennem hele Middelalderen og bruges endnu i den katolske Kirke. Tydskerne kalde den *Charfreitag*, et Navn af usikker Oprindelse. Englænderne kalde Dagen „den gode Fredag“ formedelst Kristi Godhed at ville lide for os. Navnet „Langfredag“ er saaledes eendommeligt for os.

Paaskelørdag eller den store Sabbath ansees nu ifke i noget protestantisk Land for en Festdag, uden forsaavidt den er en Helligaften, som i nogle Lande feires med Gudstjeneste. Derimod blev den lige til Reformationen helligholdt under Navn af den store eller hellige Lørdag eller Sabbath med Gudstjeneste, hvilket endnu finder Sted hos Katholikerne. Man festligholdt paa denne Dag Kristi Hvile i Graven og hans Redfart til Høvede, hvorved han aabenbarede sig som Seierherre over Døden og Djævelen og prædikede for Anderne, som vare i Forvaring. Gudstjenesten havde ligesom om Langfredag en sorgmodig Karakter, skjønt man nu ved igjen at bruge Kirkeklokkerne og synge Lovsangen „Aleneste Gud i Himmerig“ gjorde Overgangen til den glædelige Paaskehoitid, der indtraadte den følgende Dag. Man oplæste i Kirkerne Afsnit af det gamle Testamente, der biledlig tydede hen paa Kristus og det nye Testaments Tid. Ligeledes var Dagen en stor Fastedag, da man fastede med stor Strengthed til det første Hanegal tidligt om Paaslemorgen. — I de ældste Kristnes Tid holdt man om Paaslemorgen en pragtfuld Gudstjeneste, der horte blandt de største Festligheder. Efter et gammelt Sagn blandt de Kristne ventede man nemlig, at Kristus denne Nat vilde komme igjen til Dommen.

c. Første og anden Paaskedag.

Første Paaskedag er den kristne Kirkes store Glædesdag, der feires til Minde om Jesu Opstandelse. Ogsaa Jøderne feirede en Paaskefest til Erindring om Udgangen af Egypten, og fra dem er Navnet kommet til os. Ordet Paaske er nemlig det græske Pascha, hvilket kommer af Hebræernes Pesach, der betyder Forbigang, et Navn, som den jø-

disse Fæst fik, fordi Morderengelen i Ægypten gik forbi Jodernes Huse. Paasken svarer ogsaa i den kristne Kirke til sit Navn; thi den er en Overgang fra Sorg til Glæde, fra Evang til Frihed. Paasken er den ældste af alle kristne Fæster.

Første og anden Paastedag har ganske den samme Betydning, da de begge fejres til Minde om Kristi Opstandelse som det herligste Vidnesbyrd om hans Forløsnings guddommelige Kraft og Gylbigheid. Anden Paastedag er kun en Fortsættelse af den første til Forøgelse af Fæstligheden. — Første Søndag efter Paaste eller Paastens Oktave kaldes ogsaa Konfirmations-søndag, fordi ved Forordning af 13de Januar 1736 Konfirmationen hos os er henlagt til denne Dag. Paastens Efterfest varer i et Tidsrum af 40 Dage, hvilket i Udstrækning svarer til dens Beredelsestid eller Fasten, nemlig lige til Kristi Himmelfartsdag, hvorpaa Pintsen strax begynder.

Følge den paa Kirkemødet i Nicæa Aar 325 vedtagne Bestemmelse, at Paasken skal falde paa første Søndag efter første Fuldmaane efter Foraarsjevndøgn, kan den indtræffe snart tidligere, snart

silbrigere, ligesom alle Fæst dage, der ere afhængige af den. Den tidligste Termin for Paasken er den 22de Marts, den silbrigste den 25de April.

Den første Uge efter Paaste er kaldt den hvide Uge i Modsætning til den mørke Uge for Paaste. Dette Navn fik den dels med Hensyn paa de hvide Klæder, som Englene bære ved Jesu Grav, og dels fordi, at baade de, der vare døbte paa Paastelordag, og ældre Døbte, samt tilbels ogsaa Presterne i denne Tid var klædte i hvide Klæder, der først aflagdes paa den følgende Søndag.

Tidligere spillede de saakaldte „Paaskeæg“ en vigtig Rolle, navnlig i Børnenes Lege. Dette havde sin Oprindelse deraf, at man i ældre Tider paa første Paastedag bragte alleslags Spisevarer hen i Kirken og satte dem paa eller ved Alteret, hvor Presten lyste Velsignelse over dem. Blandt disse Spiser var især en stor Mængde Æg. Efter den ældre Fasteorden var det nemlig forbudt at spise Æg i Fasten, hvorfor man ved dennes Udløb ret glædede sig til igjen at turde nyde dem, da de desuden ogsaa paa denne Aarstid faldt i stor Mængde. (Mgbl.)

Johan Arndt.*)

Hvilken sand evangelist Kristen kender ikke den berømte Forfatter af „Den sande Kristendom“ Johan Arndt, General-Superintendent i Celle i Tyskland i Begyndelsen af det syttende Aarhundrede. „Luther sætter jeg“, siger Spe-ner, „eftersom Gud har udført et større, mere iøinefaldende Verk ved ham end ved Arndt, billigvis overst og lader ham ogsaa deri have Forrangen; men denne strejfer ham nær, og jeg ved ikke, om ikke Gud har bestemt ham til, at han i sine Skrifter skulde fuldbyrde et Verk, der ei er ringere end Luthers.“ — Hans

*) „Aandeligt Liv, en Samling af kristelige Fortællinger“, udgivet af J. D. Behrer i Bergen.

Livsløjen var: „Kristus har mange Tjenerere, men saa Efterfølgere.“ Hans Menigheder og Samtidige rose hans Venlighed, hans Ydmyghed og Belgjorenhed, hans Taalmodighed, Sagtmodighed og Eftergivenhed, naar han blev overtydet om noget Rigtigere, og fremfor Alt den Bønnens Aand, som besjælede ham, og som han havde tilegnet sig og øvet under sit Livs mangfoldige bitre Krænkelse, Lidelse og Kamp. Voiet, men ikke knækket holdt denne Guds Mand ud i sit Kald, trods sine mange baade hemmelige og aabenbare Fjenders ondskabsfulde Angreb og Bagvaskelse — som de, der dø, og se, de leve. „Hvor onsker jeg ikke,“ udraaber han engang, „at blive udfriet af dette jordiske Arbeidshus; men vi maa vandre i Udlændigheden, indtil man kalder os til Hjemmet, og imidlertid ved Guds Naade bruge den Helligaands Gaver, indtil vi, efterat have aflagt det jordiske Telt, isøre os det forklarede og uforgjængelige Legeme, der skal beboes af en fuldkommen, forklaret Sjæl.“

Efter længere Tids Sygdelighed blev han den 3die Mai 1621 sengeliggende. Endnu samme Dag havde han prædiket over de Ord: „De, som saa med Graad, skulle høste med Frydefang. Grædende gaar Sædemanden og bærer Sæden, som skal saaes; men han kommer med Frydefang, naar han bærer sine Neg.“ (Psalme 126, 5. 6.) Da han udmattet kom tilbage til sit Hjem, sagde han til sin Hustru: „Jeg har nu holdt min Vigprædiken,“ og uden at hengive sig videre til Embedsforgerne henvendte han sit Sind alene paa sin Sjæls Frelse.

En hidfig Feber virkede, at Sygdommen snart tog en betænkelig Vending;

Dag for Dag spandt hans Kræfter stedse mere; der blev bedet for ham i Kirken og i Skolerne. Under hele sin Sygdom viste han ingen Utaalmodighed, men bare Ydmyghed og Hengivelse. Den 9de Mai nød han endnu engang den hellige Nadvere; og da hans Skriftefader spurgte ham, om han til sit Livs Ende vilde holde fast ved Guds Ord, Profeternes og Apostlernes Skrifter, ved den uforandrede augsburgske Bæjendelse og Konfessionformelen, som han hidtil havde gjort, svarede han flere Gange: „Ja!“ Den 11te Mai, hans Dødsdag, bad han meget, og henimod Aften af den 14de Davids Psalme: „Herre, gaa ikke i Rette med din Tjener!“ hvorpaa der blev svaret ham: „Den, der hører Kristi Ord og tror paa den, som udsendte ham, har det evige Liv og bliver ikke dømt.“ Derpaa faldt han lidt i Sovn, men vaagne snart igjen, slog Vinene op og udbrød i disse Ord: „Vi saa hans Herlighed; en Herlighed som den Enbaarnes af Faderen, fuld af Naade og Sandhed.“ Da hans Hustru spurgte ham, naar han havde seet denne Herlighed, svarede han: „Nu har jeg seet den; o, hvilken Herlighed er det ikke! Det er den Herlighed, som intet Die har seet, intet Dre har hørt, og som ikke er opkommet i noget Menneſtes Hjerte; denne Herlighed har jeg seet!“ — Kloffen otte spurgte han, hvad Kloffen var, og da den slog ni, spurgte han igjen, hvad den slog. Man svarede ham, at det var ni; da raabte han: „Nu har jeg overvundet!“ Disse vare hans sidste Ord. Indtil Kloffen halv tolv om Natten laa han endnu stille, sov derpaa blidt og saligt hen under de Omkringstaaendes Bønner.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

En Formaning. En ung engelsk Præst, Søn af en nu hensovet dygtig Officer, fortalte efter Faderens egen Beretning af dennes eget Liv følgende: Han deltog med sit Regiment i Kjöbenhavns Beleiring i 1807. Ved Udstibningen af nogle Geværer var en Corporal noget uforsigtig, hvorfor vor Officer blev meget hidsig og bandede ham. I det Dieblit Officeren selv vilde stige ned i Baaden, fælte han en Haand blive lagt paa sin Skulder, og Admiral Gambier tiltalte ham saaledes: „Min unge Ven, jeg er gammel, og allerede af den Grund kan jeg tillade mig at tale frit. „Betænk vel, at De nu er isærd med at drage i Kamp; — om saa Timer staar De maaste for Guds Domstol. Læg Dem dette vel paa Hjerte, og beherst, fornægt Dem selv, naar De nogensinde igjen fristes til at udtale overlede eller usømmelige Ord. Thi det er ingen Tabel, naar jeg siger Dem, at De paa Dommens Dag vil have at aflægge Regnskab for hvert et utilbørligt Ord!“ — Disse simple, hjertelige Ord kunde Officeren ingensinde glemme, hvormeget han end stræbte at udslette dem af sit Minde. Han var senere med i Felttogene i Portugal og Spanien og gik lykkelig ud af hundrede Livsfæder; han steg fra Hæderstrin til Hæderstrin; Wellington, denne berømte Hærfører, kaldte ham sin Ven, og han endte sin Krigerbane ved Waterloo. Men stedse fulgte ham den gamle, ærværdige Generals Billede og hans formanende Ord.

Oste faldt de ham ind midt under Slagets Tummel, ligesom ogsaa i Fredens Tid. Naar han aabenbart veg af fra den rette Vej, fælte han Haanden lagt paa sin Skulder, og det ofte saa levende, at han maatte vende sig om for at se, om Nogen var der. Efter mange Aars Forløb bleve endelig Ordene fra 1807 ganske Seierherrer. Han kunde ikke længere udholde den Paamindelse og Uro, som de voldte ham. Han begyndte at granske og spørge og kom omsider til den levende Bod og Tro, som først nu lod ham med inderlig Tak erkende, hvor naadig Gud havde været ved at fri ham ud af saa mange Fæder og derved give ham Tid til sand Omvendelse.

(„Aandeligt Liv“.)

De 6 Søndage i Fastetiden findes ofte, især hos Historikere, betegnede med latinske Navne; disse ere Begyndelsesordene i de i den gamle katolske Kirke til Dagene henlagte Texter af den latinske Bibel, nemlig *Invocavit*, han kaldte (paa mig), Ps. 91, 15; *Reminiscere*, kom ihu, Ps. 25, 6; *Oculi*, Dine, Ps. 25, 15; *Laetare*, glæder Eder, Es. 66, 10; *Judica*, Dom, Ps. 43, 1; *Palmarum*, (egentlig: *dies palmarum*), Palmesøndag. Fastelavns Søndag kaldes undertiden *Quinquagesima*, d. e. den halvtredsinstyvende eller femtiende (Dag før Paaste); eller den kaldes efter de latinske Textord *Esto mihi*, vær mig (en stærk Klippe?) Ps. 31, 3.

Indhold: Påskpsalm. — Figen fra Norge. — Etisker fra Georgia. — Om Paastefesten og dens Beredelsestid. — Johan Arndt. — Blandinger. — Nyt og Gammelt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

30te April 1884.

8de Hefte.

Bigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n d.)

(Fortsættelse.)

Fjortende Kapitel.

S y l d i n g s m o d e t.

Det hos den bergenske Almue allerede længe ulmende Rygte om, at Kong Eriks paa Reisen til Skotland dødsagte Datter Margrethe endnu skulde være i Live, havde i den senere Tid, man vidste ikke hvorledes, faaet ny Næring. Som baaret af en usynlig Magt gif Budskabet om den tabte Kongedatters snarlige Tilbagekomst fra Hus til Hus, fra Mund til Mund, uden at derfor dog kunde paavises nogen bestemt Kilde, men det hele Rygstof laa ligesom i Luften og vorede bestandigt. Til samme Tid vil man erindre, hvorledes de usædvanlige Forberedelser i Audunargaarden og den mystiske Gjæsts Ankomst der ved Nattetid havde vaakt hele Nabolagets Nysgjerrighed. Intet Under derfor, at da Berende Jungmeister efter Samtalen med Hr. Audun lod sine Agenter udsprede, at den fremmede, fornemme Gjest i Au-

dunargaarden ingen Anden var, end Kong Eriks dødtroede Datter selv, slog dette nye Rygte hurtigt sammen med det gamles brændbare Stof til en stor Flamme, der lyste over den hele By. I utrolig Hast var det overalt bekjendt, at Hr. Audun Hugeliksøn havde fort den i fremmed Land fundne Jomfru Margrethe tilbage til Norge, og der vilde hjælpe hende til at gjenvinde sin Arv — samt, at der til den Ende om tre Dage vilde i Audunargaarden blive afholdt et Møde, hvorved Hr. Audun vilde fremføre Kongedatteren og bevise hendes Ret. Med Spending ventede man nu i alle Kredse paa, hvad der skulde komme, og Enhver, som stod i fjerneste Forbindelse med Audunargaarden og dens Beboere, søgte i Forveien at sikre sig Afgang til Mødet.

Paa den fastsatte Dag saaes allerede fra den tidlige Morgen store Starer af Nysgjerrige at flokke sig om Audunargaarden, dels for om muligt at faa et

Glimt af, hvad der foregik indenfor dens Hegn, dels for idetmindste at iagttage de mange, ofte rigt smykkede Baade, som lidt efter lidt begyndte at ankomme med de til Mødet særskilt Indbudne. Blandt disse bemærkedes først Wernicke Jungmeister og de øvrige Forstandere for den tydske Koloni i Bergen, alle med deres forskellige Laugsmærker og Standarter, saa adskillige fornemme norske Herrer, saabel fra Byen som fra Omegnen, alle ledsagede af fuldt væbnede Svende, der næst Udsendinge fra de mange geistlige Korporationer, alle i deres forskellige Ordensdragter. Alt efterhvert som de kom, bleve de af Huskarle førte op i Gaardens store Sal, hvor Mødet skulde holdes. Dette store Rum var dertil festligt smykket: — de ellers nøgne Bjælke vægge vare behængte med broget vævede Tæpper og blanke Skjoldemærker, fra det høie, sort tilrogede Spærreloft nedhang grønne Krandsse. Hallens øvre Ende udfyldtes af en med rødt Klæde bedækket Forhøining, fra hvis Midte en pragtfuld Thronstol stinne med Fløil og Guldb. Lidt efter lidt fyldtes Salen, de fornemste af de indbudne Gæster tog Sæde paa langs ad Gulvet anbragte Bænke, de Ringere, og saamange af den udenforstaaende Folkemasse, som for Pladsens Skyld kunde slippes ind, fyldte det øvrige Rum. Svende gik omkring med Solbægere og Driskehorn fulde af Vin og Æl og bød til Morgendrik, hvilken ikke tilbagevistes. En ubestemt, som Volgernes Brusen lydende Mumlens gik hen over den store Forsamling — Alles Blikke hvilede med Forventning paa det ophøiede Sæde i Baggrunden, der dog endnu stod tomt. Endelig gav den Øverste af Huskarlene, ved at slaa med Landsen paa et rungende Kobberskjold, Tegn til Stilhed, der strax indtraadte saa fuldkomment, at man i

den overfyldte Sal maatte have kunnet høre den mindste Gjenstand falde. Nu aabnedes de til Forhøiningen fra de indre Værelser ledende Døre, og Hr. Audun traadte ud, førend ved Haanden en høj, ungdommelig, prægtig klædt Kvindeskikkelse, hvis Næsyn dog endnu skjultes af et tæt Slør. Efter dem fulgte den unge skotske Ridder og Enken Hennings, der, prangende i en ny Blazons Raabe og med et uhyre Hovedtøj af sin Pinned, vakkede frem med en latterlig Blanding af Stoltthed og Frygt, idet hun hilste den store, fremmede Forsamling med adskillige fortrolige Rix. Nogle Terner sluttede Toget. Efterat Jarlen af Hægranæs havde ført Jomfru Margrethe til Sæde paa Thronstolen, blev han selv staaende ved dens høire Side, og Ronald Glenorrien ved den venstre, medens Moder Herdese og Ternerne tog Plads paa de lavere Sædebagved. Og nu begyndte Hr. Audun i en velordnet, med stor Kunst og Kraft foredraget Tale at udvilde for Tilhørerne, hvorfor han havde samlet dem. Hvem de var, han her var i Begreb med at fremstille for dem, hvorledes han var kommet paa Spor efter den dødtroede Kongedatters Tilværelse, hvorledes han havde fundet hende i Pibek og overbevist sig om, at hun virkelig var den, hun selv troede sig at være, og hvorledes han nu havde ført hende tilbage til Norge, at hun der kunde gjenvinde den Fædrenes arv, hun saa stammelig var bleven be- dragen for, til hvilket store og retfærdige Foretagende han fast haabede alle Tilstedeværende vilde yde ham deres kraftige Bistand, saasnart de bleve bekendte med Sagens fulde Sammenhæng. Denne fremsatte han nu for dem, idet han gjen- tog Margrethes, Ronald Glenorriens og Enken Hennings Beretninger, saaledes som vi allerede kjende dem. Efterat de

to Sidstnævnte paa Hr. Auduns Opfordring lydeligt havde bekræftet det af Fortællingen, der vedkom dem, henvendte han sig ærbødigt til Jomfrui Margrethe med Bøn om, at hun vilde gjøre det Samme, forsaavidt hendes Andel af Beretningen angik. Hun reiste sig nu og slog Eloret tilside. Et almindeligt Udraab af Forbauselse og Beundring for igjennem Hoben, da hendes Afsyn saaledes afdækkedes. Og vel maatte hendes rene Skjønhed, hendes rørende Lighed med Faderen gribe Enhver, som hun der stod med ædel, men beskeden Anstand, i en hvid, guldbindvirket Silkedragt og Overkjortel af blaat, hermelinkantet Floiel, det lange, lyse Haar nedfaldende i frie Lokker under et Hovedsmykke af Guld, hvori Eloret var befæstet. Hun rødmede dybt, da hun sølte Mængdens Blikke fæstede paa sig, og en let Skjelven gik gjennem hendes fine Lemmer. Men hun fattede sig snart, tog det om hendes Hals hængende Relikvior og trykkede det til sine Læber. Derpaa sagde hun med sagte bevæget Stemme, som dog formedelst den dybe Stilhed kunde høres over hele Salen, følgende Ord: „Dette Smykke, hvori en Splint af vor Frelsers hellige Kors bæres, fik jeg til Afstedsgave af min kongelige Fader, i den Stund jeg førtes ombord forat bringes til Skotland; En hver vil gjenfjende det at have tilhørt Kong Erik, hans Navnetræk og den hellige Olavs Billede findes indgravet derpaa. Dette Kors var den eneste Gjenstand af Værdi, hine Glendige, der paa Orkney forraadte og solgte mig, lod mig beholde, som det kunde synes blot af Uagtksomhed og Hastverk — men sikkerlig dog ved Guds særegne Forsoining, forat det i sin Tid skulde blive et Tegn paa min Herkomst og et Middel til Udaadens Opdagelse; der gaves siden

en Tid, da selv dette Klenodie var taget fra mig — jeg tvivlede da paa Sandheden af mine Barndomsminder, paa mig selv, paa Alt. Men Gud lod Korset atter komme i mine Hænder, og jeg fik atter Freidighed og Tro paa min Herkomst — han gjorde Mere, han vakte mig Forsvarere og Hjælpere i Skotland og i Norge, de have nu fort mig hid til min Faders Land, hvor jeg gjenfjender Alt omkring mig, hvor jeg ser mine Barndomsdrømme blevne til Virkelighed. Saa sandt jeg altsaa trykker dette min Faders hellige Relikvior til mine Læber, saa sandt bekræfter jeg hvert Ord, som min ædle Frænde og Vert, Hr. Audun Hugleiksson, Jarl til Hegranæs, om mine tidligere Hændelser har fortalt.“ Hun taug og satte sig igjen. Et stormende Bisaldsraab udbrod nu fra den forsamlede Mængde — fra alle Kanter af Salen lod det: „Hilset være Kong Eriks Datter! — hil Margrethe, Skotlands Dronning!“

„Og Norges! — tilfoiede Hr. Audun med stærkt Stemme, idet han vinkede til Lyd. „Ja“ — vedblev han, da Stilhed igjen var tilendebragt — „Ja, jeg siger: Hil Margrethe, Norges Dronning, som Skotlands! — Hvad skulde forhindre hende i at tage Arv efter sin Fader, som efter sin Moder? Hendes Farbroder, Hertug Haakon, er ikke arveberettiget til Norges Throne, skjønt han i Margrethes Fraværelse, benyttende sig af Rygtet om hendes Død, har uretsfærdigt bemægtiget sig den. Han maa vige for den rette Arving, som nu er kommet tilbage for at fordre sin Krone — hun har ene Ret til den, efter Ægteskabsforliget i Norrburg, hvor hendes Fader blev trolovet med Kong Alexanders Datter, Margrethe af Skotland. Deri blev det betinget, at det første Barn af dette Ægteskab, enten saa det blev Son eller Datter,

fulde have Arveret baade til Skotlands og Norges Riger. Nu havde Kong Erik, som det er Alle bitterligt, med den skotske Kongedatter ingen andre Børn end Datteren Margrethe, som for ti Aar siden blev sendt hertil til Skotland for at overtage Riget efter Morfaderen, men som senere udgaves for at være død undervejs. Den samme Margrethe er det, som nu sidder her for Eders Dine i Skjønhedens og Ungdommens fulde Livsblomst, ved Skjæbnens vidunderlige Førelser frelst fra Død, Forræderi, Fængenskab og Udlændighed. Hun og ingen Anden er nu vor retmæssige Dronning og Frue. Nogle ville maaske sige, det hidtil er uhort og stridende mod vore gamle Sædvaner, at en Kvinde hersker over Norge. Dertil svarer jeg, at vore gamle Sædvaner, især hvad Thronarven angaar, allerede ofte have været omstiftede, og hvorfor da ikke nu, naar Ketten fordrer det? — Kunne de stolte og stridbare Skotlændere erkende en Kvinde for deres Herskerinde, hvorfor skulde da ikke ogsaa de tapre Nordmænd kunne det, naar denne Kvinde er af deres gamle Konge-æt, og har Arverettens Fortrin, som hun har Milddhedens og Skjønhedens? Der findes vel ogsaa endnu Mænd i Norge, der kunne føre Sværd for hende og staa ved hendes Side i Farens Tid med Raad og Daad, naar saa skal være. Kommer nu hertil, at Hertug Haakons tillagte Regimenter er haardt og uretfærdigt baade mod Indfødte og Fremmede, at han vil berøve os vore gamle Friheder og Rettigheder og indføre et Gnevolds-Herredømme over Norges frie Folk, saa vinde vi end mere ved Byttet, naar vi sætte den gode Kong Eriks milde Datter i hans Sted, ikke at tale om, at hun ogsaa skal være Dronning af Skotland, og som Saadan vil kunne give vort Rige mangen Fordel

mod Udlandet og derved udvide Norges Vre og Magt. Mit Raad er derfor, at vi, medens Hertug Haakon endnu er borte paa sine endeløse og blodløse Underhandlingstog i Danmark, uden Forhaling tage Margrethe Eriksdatter til Norges Dronning. Som hendes Faders Ven og Kongehusets Frænde, som en af Norges Riges Baroner, vil jeg nu være den Første til at udraabe: „Hil Margrethe, Norges Dronning!“

Dette Hr. Auduns Udraab blev gjentaget af en stor Mængde Roster i Salen, især fra den Kant, hvor Tydskerne havde samlet sig til hinanden; men Hyltingsraadet var dog ikke saa stærkt og enstemmigt, som den dristige og stolte Herre maaske havde ventet. Hans Næsyn blev mørkt, han saa sig hurtigt om i Salen, boiede sig mod Margrethe og hvistede afbrudt: „Stig op — tal selv — erklær Eder for Dronning — det gjælder Eders Lykke!“

Men Ronald Glenorrin, der stod paa hendes anden Side, tilhvistede hende ogsaa Noget, der maatte have indeholdt et modsat Raad, thi hun forblev siddende stille og taus.

Bleg af Brede tilfaste Hr. Audun et rasende Blik, det var som hans Harmen nu maatte have Udbrud, men han betvang sig voldsomt, og vilde just atter tiltale Forsamlingen, da en høi Mand af dennes Midte reiste sig op og tog ham Ordet af Munden.

„En saadan Udraaben af en Dronning her, medens vor lovmæssige Konge endnu er i Live og ved fuld Magt, vilde ikke kunne føres ustraffet af nogen norsk Mand, hvis den ikke tillige var saa latterlig og uvirksom, at dens Lyd snart vil tabe sig uden Spor, som Røg i Luften. Jeg kan derfor lade denne sidste Del af Hr. Auduns Tale gaa upaaagtet hen, overladende ham selv og hans tydske

Venner Ansbaaret derfor. Men det er til hans første Paastrand, den om hin unge Dames foregivne kongelige Herkomst, at jeg vil føre Forsamlingens rolige Overveelse tilbage. Jeg tror nemlig, at de Tilstedeværende have, rørte af Jomfruens indtagende Fremtræden, forhaftet sig med at hilse hende som Kong Eriks Datter. Vi have til Grunde herfor kun hendes Benner, hendes egen løse Fortælling — intet retsligt Bevis, ingen ubedragelig Kjendsgjerning. Saa længe indtil en saadan tilveiebringes, kan hun af besindige Mænd ikke anerkjendes som vor Konges Broderdatter.”

Den Person, der roligt og koldt, uden at lade sig forstyrre ved de hyppige Afbrudelser, fremførte denne Tale, var ingen Anden end Hr. Thorstein Finnsøn, Oversten for Huskarlene paa Bergenhus Slot, Befalingsmanden Hr. Basse Guttormsøns velkjendte høire Haand. Med Forbauselse havde de øvrige Tilstedeværende først nu opdaget ham i deres Midte — Ingen kunde begribe, hvorledes han var kommen her, selv Hr. Audun tabte for et Dieblis sin Fatning ved denne Fiendens pludselige Optræden midt i hans egen Leir, og det blev der ved muligt for Thorstein at tale ud, men aldrig saasnart var dette steet, før Hr. Audun gjenvandt sin Aandsnærværelse, og tiltalte ham med haanlig Sikkerhed saaledes:

„Jeg kunde være i min gode Ret, Thorstein Finnsøn, hvis jeg nu lod Eder ved mine Folk vise ud af min Hal, hvor I har sneget Eder ind som en ubuden Gæst, og nu brugt usømmelige Ord mod hendes Naade Dronningen, som mod mig, hendes Bert og Raadgiver. Naar jeg desuagtet lader Eder uforstyrret blive her, ja endog gjerne ser Eders Deltagelse i vort Møde, saa er det, fordi jeg har saa stor en Tillid til

vor Sags Retfærdighed, at dens Forhandlinger gjerne kan holdes aabne for det hele Land, ja, at den, ved at optage og besvare alle Slags modvillige Indvendinger, blot kan vinde i Kraft og Seier. Siden I, ene blandt Alle her, ikke finder Eder tilfredsstillet ved den noget agtige og klare Fremstilling af Kongedatterens Livsskjebner og Ret, som her ved troværdige Vidner er givet, ikke heller ved det ærværdige Relikvitegn fra Kong Eriks Dage, som hans saa dybt forurettede Datter selv har bevaret og her fremført — saa opfordrer jeg Eder til at nævne en af de Kjendsgjerninger, I endnu holder fornødne, for at kunne tro paa, at denne ædle Jomfru, Kong Eriks udtrykte Billede, er hans længe dødtroede, nu gjenfundne Datter Margrethe.”

Thorstein Finnsøn svarede herpaa med samme Dyrøhed og Rolighed, som havde udmærket hans første Tale: „Jeg har ikke listet mig ind i Eders Sal som ubuden Gæst, Ridder Audun! — Jeg er her som lovlig Udsending fra min Herre Basse Guttormsøn. — I kjender selv bedst Loven fra Eders egen Vældes Tid: at intet Folkemøde maa holdes her i Bergen uden at Kongens Sjælsmand eller hans Udsending derved er nærværende. Saavidt om min Optræden her. Hvad nu den Sag angaar, til hvis Forhandling I har sammentaldt dette Møde, nemlig hin unge Kvindes Paastrand om at være Kong Eriks dødtroede Datter Margrethe — da er den saa overordentlig og usandsynlig, at den ikke kan afgjøres i en Haandebending ved forud indtagne Benners Bisald til en vidunderlige Fortælling, der kan være opdigtet, eller ved Forevisningen af et Guldsmykke, der kan være eftergjort. Der maa ganske andre Bevisligheder tilveiebringes, andre Prover aflægges, for Sagen kan anses endog blot indledet. I har opfordret mig til

at nævne en saadan Prove. Nuvel, her er en, som, vel overstaet, vil stille Jomfruens Sag paa fastere Grundvold, end alle løse Taler og hoiforræderiske Udraab. Det er vitterligt, at Jomfruen har, siden hendes Ankomst her til Landet, ikke endnu sat sin Fod indenfor Portene af Vergens Kongsgaard. Lad hende strax med sine Vidner begive sig derhen, jeg skal sørge for at Afdgangen til Borgen vil blive aaben for hende og hendes Følge. Er hun en Fremmed der, da vil hun, overladt til sig selv, umulig kunne finde frem i de indviklede Gange og Trapper, der føre fra den søndre Port gjennem de forskellige Bygninger til Fruerstuen. Er hun virkelig den, hun udgives for, har hun virkelig havt de Barndomsindringer fra Kongsgaarden, som nylig af Hr. Audun ere skildrede, saa vil hun med Vished uden Veiledning finde sig tilrette i sin Barndoms Hjem."

"Ja," udbrod her Margrethe selv, idet hun med Liv reiste sig, "ja, jeg antager Proven — fører mig kun strax til Kongsgaarden, til min Faders Hus, didhen har alt længe min Hu staaet! — I ville saa at se, jeg skal gjenkende hvert Rum der, jeg skal uden Betænkning finde tilbage til Slottets Fruerstue, ad samme Vej, hvorfra jeg for ti Aar siden fortes ud. O, jeg beder Eder — kjære Ronald, Audun min Frænde, ædle Hr. Thorstein — I gode Mænd Alle! — fører mig til Kongsgaarden, til min Barndoms Hjem, at jeg kan falde ned og kysse de kolde Stene, min elskede Faders Fod har betraadt."

Den dybe og livlige Rørelse, hvormed den skønne, unge Kvinde fremførte disse Ord, meddelte sig uvilkaarligt til hele Forsamlingen — henrøvede raabte Alle som af en Mund: „Til Kongsgaarden! — lader os føre Jomfru Mar-

grethe til hendes Faders Hus — til Kongsgaarden!" — Nogle tilføiede endog: „Lader os føre Dronningen til hendes Borg!"

Under den almindelige Bevægelse, som herved opstod, saaes den skotste Ridder at tale sagte og ivrigt med Jomfruen, medens Hr. Audun blev staaende nogle Dieblifte taus, læggende Haanden over Panden, som grebes han af en pludselig Tanke. Endelig, efterat Stilhed, nogenlunde var tilveiebragt, sagde han høit og lydeligt, henvendt til Thorstein Finnsøn:

„Hvis jeg for Jomfruen modtager denne Prove, og selv følger hende til Kongsgaarden, hvad Borgen giver I os da for, Thorstein, at vor Sikkerhed der under Besøget vorder fuld og klar, at Jomfruen med sit Følge uhindret lades ud, som ind?"

„Jeg skaffer Eder frit Leide fra Hr. Basse Guttormsøn," svarede Thorstein. „Bered kun Toget over til Slottet — tag saa mange Bevæbnede med, I vil — ved Portene møder jeg Eder med Sikkerhedsbrevet."

„Velan," sagde Hr. Audun, „udfør dette, og vi komme." Efterat Hr. Thorstein havde bortfjernet sig, vedblev han: „Margrethe, I skal endnu idag betræde Eders Barndoms Grund, og der bestemme de sidste Tvivl om Eders kongelige Fødsel. Og Veien didhen vil vi lægge tillands, gjennem den hele By, paa det at alt Folket kan se og hylde sin gjenfundne Kongedatter, naar hun drager til sin Faders Gaard. Behag imidlertid at træde lidt tilbage i de indre Rum og gjør Eder rede, medens Toget ordnes og Gangerne føres frem. Jeg skal da afhente Eder."

Margrethe boiede sit Hoved til Tegnet paa Samtykke, og skred ved Ronalds Haand tilbage til de indre Værelser,

fulgt af Moder Herdeke og Ternerne. I det Ronald derved kom Audun forbi, sagde han hurtigt og lavt til denne: „Herre Jarl — jeg beder Eder — vær forsigtig! — Vover I at gjøre dette uden Hr. Bjarne?“

„Dette er Statsfager,“ svarede Hr. Audun spodst, „og med dem har I jo Intet at stifte, min Hr. vandrende Ridder, huff Aftalen, jeg skal nok sørge for Dronningens Sifferhed uden Eder!“

„I følge og beskytte mig begge,“ faldt Margrethe hurtigt ind, for at hindre Ronalds Opblussen. „Jeg frygter da Intet — jeg gaar jo til mit Hjem!“ — Og dermed forsvandt hun med sit Følge ud af Døren i Baggrunden af Salen.

Forsamlingen i Salen adspredte sig lidt efter lidt, dog ikke længere end til de ydre Gaarde, hvor den med Utaalmødig-
hed ventede paa at Forberedelserne til Toget skulde blive færdige, forat kunne slutte sig til dette. Hr. Audun ordnede Alt med megen Iver, hans Huskarle kom og gik, hans tyndste Vælefsvende bleve samlede og bevæbnede, hans prægtige Heste sadlede og fremførte — selv havde han imidlertid taget Plads i Udbygningen foran den nedre Bjælkestue, ledende derfra det Hele, til samme Tid som han talte sagte med Wernicke Jungmeister, der stod ved hans Side. Den gamle Tydsker syntes slet ikke tilfreds med denne Udgang paa Mødet; han rystede sit vise Hoved og brummede gjentagende: „Sagde jeg det ikke nok — det var for-
hastet dette Møde — og nu dette Indfald med at ville drage til Kongsgaarden — ved I vel, Hr. Audun, at jeg tror det ikke gaar godt? Alt er forhastet, for-
hastet! — Og Hr. Vaske med samt hans Folk i Slottet ville kun lokke Eder i en Fælde, paa kun paa!“

„Nu, saa lægge vi en Fælde for dem

igjen,“ sagde Hr. Audun, som nu ved al denne Virksomhed var kommet ret i Aande. „Begraber I da ikke, gamle Regnebræt, at jeg har Andet ifinde med dette Tog til Kongsgaarden, end at lade Jomfruen opføre et rørende Skuespil for Hr. Befalingsmanden, og saa trostydigt lægge mig til Hvile paa hans Leidebrev? — Nu maa I frem med Eders Tydskere, Wernicke, — lad nu alle Kilder springe til at vække deres krigerste Mod — naar Portene til Slottet aabnes for os, drage vi ganske rolige derind, men se til, hvem der saar os ud igjen! — Ved dette Tog gennem Byen vil jeg røre og ophidske Almuen — som en Flod skal den vælte sig ind efter os i Borgen — Slotsvægten skal i et Nu blive overmandet og afvæbnet, Jomfruen udraabes til Dronning midt i Kong Haakons egen Borg — hendes Banner skal vaie fra det store Taarn for Hr. Vaske Guttorms-
son faar Tid til al vende sit tunge Hoved. Jeg er nu færdig af at vente paa Bjarne — der maa handles uden ham — et afgjørende Slag maa ske, og Leiligheden tilbyder sig af sig selv. — Tanken kom mig som et Lyn, da Thorstein talte om at aabne Borgens Porte for Jomfruen til den latterlige Prøve. Jeg ved vel, de har Noget derunder, men vi skal komme dem i Fortjebot — det gjælder kun at faa ophidset Massen til at følge os — jeg har allerede mine Sendebud omkring med Al og Penge og fagre Ord — I, Wernicke, skynd Eder hjem til Eders Kvarter i Vaagsbunden og bearbejd Almuens der — spar ikke paa Al og Vin og Penge — huff Raadsherrefædet i Lübeck, som er Eder lovet, hvis I understøtter mig efter Borgermesterens Ønske! — Sig Eders Folk, at Dronningen snart vil drage gennem Staden i al sin Pragt for at tage Kongsgaarden i Besiddelse — at vi har Venner inde i

Borgen selv, der for hende vil lade Broer og Porte falde — at det kun gjælder at styrte efter og følge mine Huskarles Exempel. — Det maa lyffes — Borgen er i en Haandevending vor, — Jomfru Margrethe Norges Dronning, — og Audun Hugleikssøn Befalingsmand paa Bergenhus Slot! — Afsted, Gamle — hør, hvor Folkesværmen allerede bruser og jubler! — hvor megetmere da, naar Dronningen selv kommer!”

Medens Hr. Audun saaledes i en exalteret, næsten febrilsk Stemning udstillede sine Planer og Forhaabninger for Wernicke, og derefter denne, altid rystende paa Hovedet, begav sig bort for at udføre hans Befalinger, „saavidt de vilde stemme med Hr. von Runesjes Mandat“ — gif Forberedelserne til Toget deres hurtige Gang, og snart kunde det meldes Jomfru Margrethe, at Alt var færdigt til Dpbrud.

Femtende Kapitel.

Indtoget.

De trange Gader i Baagsbunden og bag de Kontorskes Brygger beboedes paa vor Fortællings Tid næsten ubelukkende af tydske Haandverksfolk og Smaahandlere, de saakaldte Suterer, egentlig Skomagere (Schuster); men Benævnelsen uddvidedes efter denne talrigste Klasse ogsaa til de mange andre Haandteringslaug, som der fandtes samlede. Deres Boliger og Udsalgsteder vare ved Kong Magnus Haakonssøns Byløp paa det Noiagtigste bestemte; saaledes skulde de egentlige Suterer (Skomagere) ikke drive deres Haandtering længere ud i Byen end fra Baagsbunden til Halvardskirke-Almindingen; dernæst kom i bestemt Orden gennem den hele Øregade og dens forskellige Almindinger lige til Sandbru: Vedkere, Skindere, Guldsmede,

Rammagere, Madhøfere (Matmangarar), Klædehandlere, Galanterihandlere (Glysmangarar), Malere, Sadelmagere, Skråddere, Brynjemestere, Sværdslibere, Plademestere, Snedkere, Skjoldmagere, foruden alle Slags andre Smaahandlere. Man kan af denne Opregning slutte, hvilket Liv og hvilken Færrel der da maa have fundet Sted i Bergen, og til hvilket anseeligt Trin af Kultur Byen allerede dengang maa have hævet sig, siden den kunde beskæftige et saa stort Antal af de mest forskjelligartede Kunstnere, Haandverkere og andre Næringsdrivende. De Fleste af disse vare vistnok Tydske, og de stod derfor i naturlig Forbindelse med deres Landsmænd „Vintersidderne“, det vil sige hanseatistiske Røbmænd, eller egentlig Faktorer for Lübeckste og andre tydske Handelshuse, der havde faaet eller taget sig Lov til at overvintre i Bergen, og som dreve deres Handel fra de gamle norfke Gaarde langs Bryggen, hvorefter de benævnedes, som „Gottschalk i Oddsgaarden“, „Henze i Rappén“, Eberhard og Harbard i „Sveinsgaarden“ o. s. v. Til hine Mægtige sluttede de ringere Haandverkere og Smaahandlere sig gjerne og søgte at blive delagtige i deres Privilegier, skjønt de ogsaa selv havde sine egne Hordinger, blandt hvilke vor Bekjendt Øtapperen Wernicke Jungmeister var den mest indflydelsesrige.

Ved hans Hjælp var det i en Fart udbredt i disse Kvarterer, at den gjenfundne Kongedatter nu gennem den vilde i festligt Tog drage til Kongsgaarden, og at Herrerne i Lübeck gjerne saa, at den tydske Koloni sluttede sig til hende og hjalp hende til hendes Ret mod den det tydske Væsen ugunstige Kong Haakon. Stedse begjærlige efter Nytt, og færdige til alflens Optøier og Spektakel, havde en stor Del af dette Kvarters

Indvaanere allerede, som vi have seet, begivet sig ud til Mødet i Audunar- gaarden; de Hjemmeblevne, med samt tilstrømmende Skarer fra de omliggende norffe Dele af Staden, kom nu ogsaa paa Benene, da det rygtedes, at Toget med Kongedatteren var brudt op og nærmede sig over de grønne Jonsvolde langs Stranden ind imod Vaagsbunden, fulgt og omjublest af den store Folkemasse, der havde været tilstede ved Hyl- dingsmødet. Ved Indgangen til de trange Gader i Vaagsbunden mødtes denne Folkemasse af en ligesaa stor ud- strømmende, saa der opstod en saadan Trængsel, at Hr. Auduns tungt bevæ- nede Ryttere kun med Moie kunde skaffe Plads for Togets Hovedpersoner. Forat opnaa et Blikt af disse, forlængedes alle Hals, anstrængtes alle Blikke, be- fattedes alle Trapper, Kjælderhalse, Ud- bygninger, ja Tage med Tilskuere, Mænd, Kvinder og Børn. Det var ogsaa et smukt og oplivende Skue, da det prægtige Tog langsomt bevægede sig fremad gennem den brogede Menneske- vrimmel. Først kom en Række Ryttere, fire og fire, i staa-blankt Harnisk baade for Folk og Dyr, og med lange Land- ser, fra hvis Spidser smaa røde Fauer vaiede. Dernæst to Vaabenherolder, med Norges og Skotlands kongelige Skjolde og Farver, ridende paa broget- smykkede Heste og udraabende til alle Sider: „Hil Margrethe, Norges og Skotlands Dronning!“ — Dette Raab gjentoges af den omstaaende Folkemasse saameget lydeligere, da strax efter Herol- derne den gjenfundne Kongedatter selv saaes at fremdrage, med yndig Holdning siddende paa en melkehvid Ganger, fra hvis Sadel et rødt, guldsmyndset Silke- tæppe holgede ned, og som førtes ved Bidslet af en ung Ridderjævn. Mar- grethe var iført den samme prægtige

Dragt, hun havde baaret ved Hyltings- mødet, hendes guldvirkede Slor var slaaet tilside, saa at hendes skjønne, blide Ansigtstræk kunde sees af Alle. Hun saa dybt bevæget, men ogsaa glad op- løst ud — hendes blaa Dine glindsede af Taarer, medens hun med et yndigt Emil om de bævende Læber hilsende til alle Sider. Udraab af Beundring, af Rørelse, af Gjenkjendelse hørtes fra alle Kanter, hvor hun drog frem — mange Kvinder, især Mødre, brast i Graad, da de saa den moder- og faderløse, men nu gjenfundne Kongedatter, og udbrod: „Gud velsigne hende — hvor hun ligner den gode Kong Erik — kunde han se hende nu!“ hun være velkommen til Sit!“ — Ved Margrethes høire Side, men noget tilbage, red Hr. Audun Hugs- leiksson, Jarl til Hegranaas, stolt paa sin forte, vælige Stridshest, i en solv- glindsende Rustning, der halvt bedæf- tes af en sort Floiels Vaabenfortel, en Staalhue, omgivet af ravnsorte Struds- fjedre bestyggede hans mørke, gaadesulde Træk. Paa Jomfruens venstre Side, men ogsaa noget tilbage, red unge Hr. Ronald Glenorri; han havde nu vel ombyttet sin hollandske Dragt med en let Rustning, men bar dog endnu sin Glans Plaid over Skuldrene og den sorte Hue med Drnefjedren paa de sorte Loffer: hans kjælle, og dog omme Blikke vare fast og alene heftede paa Margrethe, han saa ikke Andet, og syntes beredt til hvert Dieblik at ile hende til Forsvar. En Trop Ryttere, som den, der aabnede Toget, sluttede ogsaa dette, men dertil søiede sig lidt efter lidt en lang Række af de nydste Kræmmere og Haandverks- svende med deres Vaaben og Standarder, ligesom en stor Folkemængde væltede sig efter Toget, alt eftersom dette drog frem igjennem Skostrædet, forbi St. Hall- vardskirken og dens Alminding, op i

Dværg Langstræde, nu Dværg Gade. Denne Bergens da fast eneste Langgade passeredes i dens hele Udstrækning, over Auta (nu Betterlev) Alminding, forbi Markuskirken, Nikolaiskirken og dens Alminding, over Bua og Breida-Almindinger, forbi St. Columbæ eller Stenkirken, Peterskirken, Lafranskirken, og endelig omkring Marielirkegaards (nu Tydsketirkens) Hjørne nedover Maria Alminding, langs Muren af Kongens Have til Pladsen foran Kongsgaardens søndre Port. Under hele denne lange Fart blev Jomfru Margrethe overalt modtaget med levende Hilsensraab, og ingen Hindring stillede sig i Veien for Togets Fremdragen, undtagen den, som den store Folke-trængsel frembød, indtil det ankom til den Grav eller Kanal, der skilte Kongsgaardens Udenverker fra Byens Grund. Ikke heller her havde noget Ophold været fornødent, da Vindebroen, der førte over Graven, var nedladt og Slotsporten bag den stod vidaaben, som før at indbyde dem Alle. Hr. Audun bød dog, at der skulde standses foran Broen for at oppebie det belovede Leidebrev, hvilket han ved Herolderne lod høit forlange. Det varede heller ikke længe, før Thorstein Finnsson i Spidsen for nogle Huskarle med hvide Stave i Hænderne stred ud af Porten og over Broen henimod Hr. Audun, der med Ronald holdt lige for Brohovedet ved Jomfru Margrethes Side, omgivet af de bevæbnede Ryttere, der vare ordnede bagved dem, rede til at sætte efter, naar Tegn gaves. Hr. Thorstein gjentog nu paa Hr. Basse Guttormssøns Vegne sin i Audunargaarden givne Forsikring om frit Leide og Til-ladelse for Jomfruen til at aflægge den aftalte Probe, hvorpaa han overrakte Hr. Audun en Pergamentsrulle, der skulde indeholde det forlangte Leidebrev. Utaal-

modig som han var, kastede Hr. Audun kun et flygtigt Blik paa Skriftet og staaet saa i sit Bælte, idet han sagde til Jomfruen: „Alt er i Orden — lad os drage ind.“ Margrethe fulgte villig denne Opfordring, hun brændte af Begjærlighed efter at komme ind under sin Faders Tag, det hun nu var saa ganske nær. Forgjæves søgte Ronald, der i dette sidste Dieblis grebes af en frygtelig Engstelse, at holde hendes Hest tilbage; Hr. Audun havde allerede givet Tegnet, nogle tungt bepantrede Ryttere foran og bag dem satte sig allerede i Bevægelse, det blev snart umuligt at standse Strømmen paa den trange Bro, der dundrede hult under de mange Hovslag, medens Folkemassen, der bedækkede Pladsen, væltede sig bagefter og fyldte Luften med de Raab: „Hil Margrethe! Nu drager hun ind i sin Faders Gaard!“ — Ronald kunde nu intet Andet udrette, end at holde sig saa tæt ved Margrethe som muligt, hvilket ikke var let, da Broen var trang, saa der blot kunde ride To Side om Side, og Hr. Audun havde selv faaet hendes Hest ved Tøilen og havde saaledes Forspring. Alt syntes dog at ville gaa ordentligt og fredeligt af, allerede vare flere Par Ryttere dragne ind i Porthvælvingen; nu saaes Hr. Auduns hoi, sorte Skikkelse, ved Siden af Jomfruens lyse, at forsvinde derunder. Ronald fulgte tæt efter dem, man kjendte ham paa hans Drnefjæder; imellem ham og de nærmest efterfølgende Ryttere opstod just et lidet tomt Rum — da hørtes med Et en bedøvende Raslen, en tung, sort Gjenstand for som et Lyn fra oven just ned i dette Mellemrum — det var et Faldgitter, der pludselig lodes ned fra Hvælvingen og spærrede Porten i hele dens Brede for de Efterfølgende. Dis ses Heste kastede sig tilbage, og en skrækkelig Forvirring opstod: Forræderi!

— tilbage, tilbage! — Broen heises op! — var det almindelige Raab. En paa-
nisk Skræk betog de paa Broen Frem-
rykkende, de vege saa hovedfuld tilbage,
at flere af dem, Mand og Hest, trængtes
ud over Rækerket og styrtede i Slots-
graven. De Fleste kom dog over igjen,
men førte Skrækten og Forvirringen med
sig til de paa den anden Bred endnu
Ventende, deres rasende Heste for i vildt
Løb ud over Bladsen til alle Sider og
adspredte den der forsamlede Folkemasse.
Før de Flygtende vare komne nogenlunde
til Besindelse igjen og kunde saa ordnet
sig i Rækker, for atter at drage frem,
var Vindebroen virkelig truffet op in-
denfra og Portfloiene tillukkede, saa man
befandt sig aldeles affaaet fra Konge-
borgen og dem af Toget, der allerede
vare komne indenfor dennes Mure.

Derinde var det imidlertid saaledes
tilgaaet: Da Faldgitteret raslede ned,
var Hr. Audun og Jomfru Margrethe
allerede komne ind paa Borggaarden og
mærkede i Forstningen ikke, at de vare
affaarne fra deres Følge. Den Larm,
han horte, tilskrev Hr. Audun sine in-
drængende Ryttere, og han hævede sig
just i Stigboilerne for at se sig tilbage
efter disse, da han med Forfærdelse blev
var, at han alene fulgtes af Ronald
Glenorrin, der dødbleg og aandeløs
sprængte efter og med oploftet Bærg
kastede sin Hest foran Jomfruens. Denne
blev strax, tilligemed hendes to Ledsa-
geres og de saa af Auduns Ryttere, der
vare komne ind foran dem, fuldstændigt
omringede af Borgens Besætning, hvis
tætte, med Spyd, Buer og Ører bevæ-
nede Rækker rykkede frem fra alle Kanter
af den vidtloftige Borggaard, og sluttede
med saa Alens Mellemrum en Kreds
om den saaledes fangne lille Hob. Frem
af Kredsen traadte nu Befalingsmanden
Hr. Vasse Guttormsøn, der med et

haanligt Smil om de tykke Læber bød
Jomfruen og hendes Ledsagere at stige
af Hestene, „den fastsatte Prøve kunde
nu foregaa.“ Ronald Glenorrin, der
vel saa, at ingen Modstand her for Die-
blikket kunde nytte, ja vel endog kunde
medføre Fare for hans Elskedes Liv, var
den Første, der adlød Hr. Vasses Op-
fordring. Han steg af Hesten og hjalp
derefter Jomfru Margrethe at gjøre det
samme, idet han greb denne Feilighed
for at tilhviise hende: „Fat Mod, El-
skede! — Vi ere jo endnu sammen —
Skotland hjælper — Alt kan endnu blive
Godt! — Margrethe trykkede hans Haand
og sagde, smilende gennem Taarer, idet
hun satte Foden paa Borggaardens
Stenbro:

„Jeg frygter ikke. Jeg er nu i min
Faders Gaard — lad komme, hvad
komme skal.“

Hr. Audun var imidlertid bleven sid-
dende paa sin Hest, ubevægelig og stum
af Overraskelse og Harm. Nu, da han
saa Jomfruen stige af Hesten ved Ro-
nalds Haand, og Hr. Vasse nærme sig
for at modtage hende, for Blodet plud-
seligt til hans blege Kinder, hans mørke
Die sprubede Ild, han gjorde en truende
Gebaerde og raabte: „Når hende ikke, I
Uslinger, Haakons Trælle! — Høie
Dronning, beftig Eders Hest igjen —
Vi drage herfra — ingen Prøve kan nu
finde Sted — Leidet er brudt — Vi ere
affaarne fra vort Følge! — Lad Porten
aabnes, Vasse Guttormsøn — saa sandt
du ikke fra idag af vil holdes som en
Førreder og Leidebryder!“

„Der nævnte du dine egne Navne,
ikke mine, Audun Hugleiksføn,“ svarede
Hr. Vasse haanligt. „Se bedre efter i
det Brevstak, Thorstein bragte dig —
der staar Intet om dit Følge. Og selv
om saa var — mod dig gjælder intet
Leidebrev, men vel nødtvungen Feidelist.“

Du har selv først brudt Kongens Fred, reist aaben Modstand mod ham, udraabt denne fremmede Kvinde som Dronning i Norge — jeg lader dig derfor nu fængsle paa Kongens Borg og i hans Navn, at du her kan asvente din Dom efter Lovens og Kongens Retfærdighed."

Rasende hævede nu Hr. Audun sin Stridsøxe og gav sin Hest af Sporen for at fare ind paa Befalingsmanden, men paa et Tegn af denne blev Jarlens Ganger strax standset ved en Skov af Vandser, der udstræktes imod dens Bringe, og dens ulykkelige Rytter selv ved hundrede Hænder rebet ud af Sadelen, berøvet sine Baaben, kastet til Jorden, Alt i et Dieblis. Den stærke Mand gjorde endnu fortvivlet Modstand, og det skulde maasse ikke saa snart have lykkes selv den store Hob Stridsknægte at magte ham, hvis ikke en hoi Ungersvend med blegt Ansigt og lyst Haar var traadt ud af Hoben, havde boiet sig over den faldne Herre, betragtet ham med sine stikkende Vine, og hæst tilraabt ham: „Hilsen fra Hegrææsstoven, Audun Ravnesøde!"

Ved dette Syn og disse Ord blev den endnu kjæmpende Fange som lamslaet; han mumlede kun sagte for sig selv: „De Døde komme igjen — for at hente mig — Alt er forbi." — Derpaa rørte han sig ikke mere, lod sig villieløs binde og føre bort til Hvalvingen under det søndre Taarn, hvor Fængselsrum for ham var indrettet.

Medens denne Skjærmysdel stod paa, havde Ronald Glenorrin fort Margrethe noget tilside, dog endnu indenfor de Væbnedes Kreds. Der var hun sunket paa Knæ, havde bedækket sit Ansigt med sine Hænder og bad stille; Ronald stod boiet over hende, ligesom for at beskytte hende med sit Legeme. Da Stilhed atter, efter Hr. Auduns Vortfjærmelse,

var indtraadt, nærmede Hr. Vasse sig det forladte Par og tilsalte med mild Stemme Jomfruen saaledes:

„Frygt ikke, unge, fremmede Kvinde — Eder skal intet Ondt times. Den Jarlige, der har vildledet Eder, er nu sikret, han vil saa sin fortjente Lon. I maa kun blive her, med anstændigt Underhold, til Eders Sag kan vorde undersøgt, naar Kongen kommer."

Margrethe rørte sig endnu ikke, men Ronald hævede sit Hoved og svarede for hende:

„I har ikke Ret, strenge Herre, til at holde denne ædle Jomfru med Magt her tilbage. Hun kom hid af sin frie Villie, efter sin frie Villie skal hun ogsaa lades ud af Borgen. Det fordrer jeg for hende paa ridderlig Vis, jeg, en fri stotst Ridder, hendes Landsmand og Fæstemand."

„Jeg beklager, at disse Eders omme Forholde her ingen Ret give, unge Hr. Ridder," vedblev Hr. Vasse smilende. I er selv indviklet i Eders Fæstemos Sag, og maa finde Eder i at blive her, forat afgive Vidnesbyrd i den.

„Jeg forlanger intet Bedre, hvis hun tvinges til at blive her, men jeg gjør Indsigelse paa den stotste Krones Begne mod saadan uretfærdig Vold mod Skotlands fødte Dronning. Tung vil Gjengjældens Time komme over den, som vover at lægge Haand paa et fremmedt, frit Folks Udkaarede, paa Herrens Salvede!"

„Bevis først, at Eders Fæstemos er, hvad I siger, og kom saa med Eders Fordring," svarede Hr. Vasse roligt. „Imidlertid, min unge Dame, hvad enten I nu er Tydsk, eller Skotsk, eller Norsk, Konge- eller Skipperdatter, Bedrager eller Bedragerisse — behag nu at følge mig til de for Eder i Fruerstuen bestemte Rum."

Margrethe reiste sig nu fra sin knælende Stilling — hun var bleg, men fattet, en dyb Tillid til en høiere Bestyttelse end den, Menneſter kunne give, lyſte af hendes ædle Træk. Med faſt og klar Stemme tiltalte hun Hr. Baſſe ſaaledes:

„J, ſom har Magten her, og ſom med troløs Viſt har loffet min Frænde Hr. Audun, mig og min Fæſtemand i Eders Bold — jeg bøier mig ikke for Eders, men for Guds Villie. Han har beſtemt, at jeg ſaaledes ſkulde betræde mine Fædres Hjem; han vil ogſaa lade mig finde et Hjem der, eller føre mig ud derfra, alt efterſom det er mig tjenligt. Men nu ſkulle J vide, og jeg tager Eder Alle, ſom her ere, til Vidner paa, at jeg, Kong Erik Magnusſons Datter, Skotlands udvalgte Dronning, overgiver mig og min Sag i min Farbroders, Kong Haakons Hænder, ventende af ham god Behandling for mig, ſom og for min Fæſtemand, den ſtoſke Ridder Ronald Glenorrrin, ſamt retfærdig og lovlig Underſøgelse af vor Sag, hvorved da, med Guds Hjælp, Sandheden af mit Udſagn vil komme ſaaledes for Dagen, at Kong Haakon ſelv ſkal anerkjende mig for ſin Broderdatter. Og nu, Hr. Befalingsmand, lader os gaa til Fruerſtuen, J behøver ikke at føre mig, jeg kjender ſelv bedſt Veien i min Barndoms Hjem.“

Med diſſe Ord ſtrek hun virkelig fremad, ſaa hurtigt, at hun kom noget foran Hr. Baſſe, der beſtyrtet med Ronald fulgte efter. Uvilkaarligt veg de bevæbnede Huſkarle til begge Sider for den med kongelig Anſtand og ſtraalende Blik fremadſtridende, ſjonne Kvinde, der med ſikre Fjed gik over Borggaarden hen mod en hvælvet Port, tæt ved den ſtore Stenhal, derigjennem til en indre Gaard, over denne igjen til en an-

den Port, og derfra gjennem ſo. ſkjellige indviklede Gange og opad Bindeltrapper til en lav Forhal, ved hvis Ende ſtærte, men tillaaſede Egedøre ſpærrede Udgangen til de indre Værelſer. Her ſtandsede Jomfruen og vendte ſig om til Hr. Baſſe, der med Ronald, omgivet af nogle Bevæbnede, havde fulgt i hendes Spor.

„Her er Indgangen til Fruerſtuen,“ ſagde Margrethe. „Lad aabnes her, ſtrøge Herre. Her indenfor er lange Rækker af ſtore, prægtige Værelſer, de paſſe ſig nu ikke for mig, men allerinderſt er et rundt lille Kammer i Hjørnet, det var mit Sovelammer for — giv mig dette igjen til Bolig, det har kun en Udgang, J kan let bevogte mig der, om ſaa findes nodigt.“

Hr. Baſſe nikkede godmodigt med Hovedet, han var mod ſin Villie indtaget og beherſket af Jomfruens Skjønhed og Landsnærvarelſe. „Velan,“ ſagde han, idet han løſte en Hovednogle fra ſit Bælte og ſatte den i Døren, „hvorledes J end har ſaaet Eders Rundſtab til Slottets Gange og Værelſer, J forunderlige Kvinde, dette er virkelig Fruerſtuen, og det Kammer, J omtaler, havde jeg fra førſt af beſtemt til Eders Opholdsſted. Indtil nærmere Ordre fra Kongen ankommer, maa J der finde Eder i at behandles ſom Fange, men jeg lover Eder, at al Mildhed, ſom kan forenes med Sikkerhed, ſkal blive Eder til Del.“

„J vil da ogſaa tillade, at min gamle Foſtermoder, der ellers vilde dø af Uro for mig, bliver bragt til mig fra Audunnargaarden, og at Ridder Glenorrrin, min Fæſtemand, til viſſe Tider gives Udgang til mig?“ ſpurgte Margrethe bønligt.

„Det Førſte kan ſte — det Andet maa jeg betænke mig paa,“ ſvarede Slotsher-

ren. „Imidlertid bliver Hr. Konald Glenorrrin anstændigt Fængsel, ikke langt herfra. Nei, unge Herre, der nytter ingen Bøn, langt mindre Trods eller Brede — gamle Basse Guttormsøn kan være mild mod Kvinder, men i sin Pligt er han bestemt og fast, som Staalet i hans Sværd.“

Herved aabnede han Døren, tog Margrethe ved Haanden og forsvandt med hende i de indre Værelser, medens Konald Glenorrrin knapt fik Tid til at tilhviiste hende et Par Afstedsord, og derpaa af de medfulgte Bevæbnede, trods alle Modspæstillinger, blev ført ned til et fast Rum, der befandt sig i Vaaningen under Fruerstuen.

Medens dette foregik inde i Kongeborgen, havde den hovedløse Skare udenfor ganske tabt Fatningen. Vel forsøgte Bernicke Jungmeister at sætte sig i deres Spids og føre dem mod Borgen til Jomfruens Frelse — der fandtes ogsaa Nogle, der paa hans Vink skaffede Planter tilveie for at lægge dem over Graven og saaledes naa over til en Sideport, som de da haabede at sprænge. Men de afstod snart derfra, da Kongsgaardens Murtinder nu paa alle Kanter viste sig opfyldte af Bevæbnede og besatte med Maskiner for tunge Kastevaaben, hvoraf nogle alvorlige Prober udfæstedes, til Advarsel for Enhver, der rovede at nærme sig. Bernicke indsaa snart Umuligheden af at udrette Noget ved Magt, han lod derfor de tydske Leiesvende adspredde sig som de vilde, medens han selv mismodig begav sig hjem, mumlende i Skjægget: „Forhastet — forhastet! — jeg sagde det nok — men Hr. Audun vilde det jo saa — nu er da han og Jom-

fruen i Fælken — jeg vil gjøre Alt, hvad jeg kan forat hjælpe dem — men Hr. von Runeskes Mandat gaar ikke saavidt, at jeg derfor skulde opofre tydst Blod uden Nytte, og sætte al vor Fordel her paa Spil. Jeg vil indberette Sagen til Lübeck — saa faar de hoie Herrer der afgjøre, om de ville Krig eller Fred med Kong Haakon.“

Amuen bolgede op og ned paa Pladsen endnu nogen Tid, i Forventning om at høre Nyheder fra Slottet. Interessens for den nys saa fejrede Kongedatters Skjebne var vel endnu livlig, men dog ikke stor nok til at frembringe enig Handling, og gif lidt efter lidt over til blot Nysgjerrighed. Inden kort blev denne til en vis Grad tilfredsstillet, idet en Herold, ledsaget af Bevæbnede, uddrodes fra Slottet og drog igjennem hele Byen udraabende, at Hr. Audun Hugleiksøn, paa Kongens Befaling, var fængslet som en Høiforræder, hvormod intet Leide bandt, og at den Kvinde, der udgav sig for Kong Eriks Datter, var givet sikkert, men anstændigt Ophold paa Slottet, indtil hendes Sag kunde blive retslig undersøgt, naar Kong Haakon om nogen Tid selv kom til Bergen.

Veroliget ved dette begav Folkemængden sig efterhaanden hver til Sit, og imod Aften var Bryggerne og Pladsen omkring Kongsgaarden saa stille, som om intet Usædvanligt der i Dagens Løb var forefaldet. Men indenfor Slottets dunkle Mure og Taarne sad Jomfru Margrethe nu som Fange i sin Faders Gaard, og med hende de tre Mænd, der først havde antaget sig hendes Sag — Hr. Audun, Hr. Bjarne og Konald Glenorrrin. (Mere.)

Kvinderne i Indien.

I Indien er Kvindens Stilling elendig alt fra hendes spædste Barndom. Det ansees for en stor Ulykke, naar en Datter fødes i en indisk Familie. Naar det er skeet, opfyldes det hele Hus af Sorg og ikke sjelden af — Harme. Der er Exempel paa, at en Hindu har dræbt sin Hustru, fordi hun begik den Forbrydelse at stjænke ham en Datter. Man frir sig fra saadan Ulykke ved at dræbe de Smaa, og trods alle Anstrengelser har det ikke lykkes den britiske Regjering at hindre dette. Der holdes paa det Strengeste over, at Egtteskaber ikke maa sluttet udenfor den Kaste, man tilhører — især blandt Rajputerne — og man maa derfor ved Barnemord sørge for, at Kvinderne ikke blive for mange. I Begyndelsen af vort Aarhundrede dræbtes aarlig 100,000 Smaapiger! 1802 erklærede Generalgubernøren, Wallenberg, i en Ordre, at saadan Gjerning var Mord, der skulde straffes med Døden, og siden har alle efterfølgende Regjeringer arbejdet paa at udrydde den skrækelige Skik. Ikke desto mindre har en Rajput-Hovding i 1836 anslaaet Tallet af dræbte Smaapiger i Provindserne Malva og Rajpootana til 20,000. Morderen er gjerne Barnets egen Moder!

At en Datter ikke bliver gift ansees for den største Skam og Ulykke, men Bryllups-Ceremonierne er saa vidtloftige og kostbare, at en fattig Mand ikke kan overtage dem. En oplyst Rajput beklagede sig engang over Forholdet med disse Ord: „Jeg er en Rajput. Jeg har 9 Børn, hvoraf 6 Døtre. Jeg er fattig og kan ikke saa dem bortgifte, og den britiske Regjering vil ikke tillade mig at dræbe dem. Det er den største Skjændsel at lade dem blive ugifte.

Hvad skal jeg gjøre?“ Den britiske Regjering har gjort Alt, for at faa Folket til at indskrænke sine Bryllups-Udgifter, og stundom er dens Bestræbelser lykkets. Det viste sig med denne Mand, der fik se alle sine Døtre gifte og med dyb Taknemmelighed omtalte Regjeringens menneskeljærlige Foranstaltninger.

Hvis en Pige faar Lov til at leve, bliver der strax Spørgsmaal om hendes Giftermaal. En Kulin-Brahmin er ved sin Kastes Forfælder nødte til at trolove sin Datter, strax hun er kommen til Verden. I andre Kaster ansees det i højeste Grad ulykkeligt og nedværdigende, om en Datter skulde være usolovet, til hun blev 4—5 Aar gammel. Er det ikke skeet til hendes 11te Aar, vil det være den største Ulykke for hele Familien. Dø nu den Gut, med hvem et saadant Barn er forlovet, saa ansee hun for Enke, og der er saaledes mange Enker, der ikke har naaet det syvende Aar. Med Enkestanden indtræder hun i den dybeste Elendighed, og Tusinder af disse Ulykkelige gribe til Selvmord for at undslippe den Skam, Sorg og legemlige Lidelse, som Enkestanden medfører. Deres Haar bliver raget af, alle Pyntesager tages fra dem, og de maa iføre sig de groveste Klæder. Udelukkede fra al Familie-Omgang, maa de lade sig noie med den simpleste Føde og udføre Slavetjeneste for de Andre. De er udsatte for den grusomste Behandling og kan ikke vente nogen Medfølelse — end ikke hos sine egne Modre og Søstre. Denne Fremgangsmaade har sin Støtte ikke alene i den almindelige Mening, men ogsaa i deres religiøse Love. Ved Opium, Arsenik og i Flovbernes Bolger søge de ulykkelige Ofre i Mængde at fri sig fra denne Grusom-

hed. Først i den sidste Tid synes der at komme lidt Lys i dette Mørke, idet mange oplyste Hinduer har begyndt at holde paa det Tilladelige i, at Enfer gifte sig igjen. Men lad nu ogsaa dette ske, saa er en saadan Kvindes Stilling alt Andet end god efter europæiske Begreber.*) Hendes Mand er hendes Herre og Mester, hvem hun ikke tør møde Ansigt til Ansigt utilsløret i Tre diemands Nærværelse, selv om det er en af hendes egne Sønner. Hun tør ikke sætte sig tilbords, for hendes Mand er færdig med at spise. Hun lufkes inde og bevogtes paa det Strengeste af en aarvaagen og ofte anmassende og despotisk Svigermoder og andre kvindelige Slægtninger. Er hun saa uløstelig, at hun ikke faar Børn, maa hun snart taale en Medhustru ved sin Side. Efter alt dette maa det vække vor Forundring, naar vi høre, at der gives mange indviede Kvinder, der bære sin Skjebne med en Taalmodighed, der giver os høie Tanker om deres Karakter.

Ved at undersøge Hinduernes Religionsbøger finder man, at al denne Grusomhed har Medhold i dem. I Veda'erne heder det: „Kvinden er saa slet, at hun rent ud maa erklæres for en Personifikation af det Onde. Man kan ingen Tillid have til hende, og hun kan ikke bruges som Vidne. Hun maa ikke læse Veda'erne og maa Intet have at gøre med de religiøse Handlinger.“ Hos Manu heder det: „Kvinden kan ikke have nogen særskilt gudstjenstlig Handling eller for sit eget Bedkommende udføre nogen Del af den hellige Tjeneste. Alt, hvad hun har at gøre, er at ære sin Mand. Derved vil hun faa et Navn i Himmelen.“ Han forordner, at „Kvin-

den maa gjøre Alt, hvad hendes Mand befaler hende,“ om end de moraliske Bud derved krænkes. Shaster siger: „Egen, Skamløshed, Bedrag, bitre Ord, Ukyndighed, Grusomhed — Alt er uadstilleligt fra Kvindens Natur.“ I Purans heder det: „Naar Kvinden vil foretage hellige Tvætninger, saa lad hende vaske sin Husbondes Fodder og bagefter drikke Bassevandet, thi han er for Hustruen større end Shankar og Vilhnu. Manden er hendes Gud — —.“

Det er ikke alene blandt Hinduerne, at Kvindens Stilling er saa sorgelig. Der er 35 Millioner Muhamedanere i Indien, og hos disse er den maasse endnu værre. Her er der Flerkoneri og som Følge heraf Indespærringen i Harem og „Zenat“ (Kvindestuen*). Det ene kan ikke bestaa uden det Andet. En britisk Statsmand, Sir William Muir, har sagt: „Det er sikkert, at den vidtgaaende Frihed til Flerkoneri og Skilsmisj, som Muhamed tillod sine Efterfølgere, gjorde denne Indespærring til en Nødvendighed. Saadan Frihed kunde ikke forenes med den europæiske Levemaade uden at afstedkomme den største Fordærvelse. Det kunde ikke gaa an, uden at man tillige satte Indskrænkninger for Kvindens Frihed, der ikke kunde blive Andet end til hendes Nærværdigelse. Toilesløsheden i Flerkoneriet vilde uden disse Tvangsforholdsregler — grusomme og unaturlige, som de er — i de muhamedaniske Lande fremkalde en hyderligere Oplosning af den almindelige Moral, der allerede ligger lavt nok. Dersom det var muligt, at en Mand kunde se paa en gift Kvinde — her tales ikke om nær Beslægtede — med Tanken om at kunne ægte hende

*) Se Fortællingen „Kardoo eller Natens Stjerne“ i 17de Bind af „For Hjemmet“ (1879).

Red.

*) Og hvorledes er det vel i de Forenede Staters Utah Territory? Red.

med Mandens Samtykke, — dersom det gik an, at en gift Kvinde kunde tænke sig, at hun i lovligt Ægteskab kunde blive en anden Mand. Hustru, naar denne havde overtalt hendes Ægtefælle til at stille sig fra hende, — vilde Samfundets Grundbolde roffes."

Kvinder af de laveste Klasser saa overalt i Indien Lov til at gaa frit omkring, og i den sydlige og vestlige Del af Landet er der ogsaa færre Indskrænkninger i de høiere Klassers Frihed end andetsteds; men hvordan end deres Forhold monne være, bliver dog den forfærdelige Trældom, hvori de leve, staaende som en Kjendsgjerning. Næsten 120 Millioner Kvinder i dette Land lever under disse forgelige Forhold.

Skal disse Ulykkelige hjælpes, saa maa det være ved kristelige Kvinder. Det indiske Samfunds eiendommelige Forhold gjør det umuligt for Mænd her at træde til. Her er allerede udrettet Udfikilligt. Fra den første Tid, da man begyndte en Missionsvirksomhed i Indien, har Missionærernes Hustruer og andre kristne Kvinder gjort Alt for at forbedre sine hedenste Søstres Kaar og bringe saa Mange som muligt til at kjende Kristus, men Gjerningen er dog endnu i sin Barndom. Noget af det Første, man fik istand, var et Slags Waisenhus, hvor udstødte og forladte Smaapiger blev optagne og fik en saa god Underholdning og Opdragelse, som man kan ønske kristne Smaabørn det. Det var velsignede Indretninger. De første omvendte Hinduer fik herfra sine Hustruer, der saaledes er bleve Mødre for Indiens Fremtids-Menighed. Alle Missionssektaber, der arbeide i Indien, har siden indrettet sig paa samme Maade. — Saa er der Skoler, væsentlig beregnede paa de lavere Klasser, da der endnu ikke er Tale om at saa Andre til at be-

nytte sig af dem. Det er meget vanskeligt at saa Folket til at tro paa Nytten af dem, og det har ofte været nødvendigt at give Smaapigerne Penge for at søge dem, men paa mange Steder behøves det nu ikke længer.

Saa har man hos Muhamedanerne begyndt med en Zenana-Undervisning. De Høierestaaende har paa mange Steder faaet Lyft til at skaffe sine Hustruer og Døtre Undervisning, forsaavidt det kunde ske uden Krænkelse af de bestaaende eiendommelige Skikke og Sædvaner. Kvindelige Missionærer har uden Hindring faaet Udgang til Kvindernes Værelser i de høierestaaende Muhamedaneres Huse, og en vid Mark er herved aabnet. To Missionssektaber har sat sig til specielt Formaal at arbeide i denne Retning. Det ene er „den amerikanske Zenana-Mission" under Miss Britton. Det har 19 Arbeidere foruden en Mængde indfødte Hjælpere. I 1872 havde det omkring 900 Elever i sine Skoler. Undervisningen, der naturligvis maa være i høj Grad elementær, meddeles baade i Modersmaalet og det engelske Sprog. — Man har dernæst et engelsk Selskab: „den indiske kvindelige Normalstole-Forening." Ved Udgangen af 1872 stod 424 Zenanas aabne for deres Arbeidere, der havde over 700 Kvinder til Undervisning. Med denne Gjerning var der forbundet 27 Skoler, hvis Elevantal var 727. Foruden disse er der endnu 2 andre Selskaber, der virke i samme Retning.

Man har endvidere „Kostskoler" for Pigebørn, en Frugt af Missionen. Her er først saadanne Skoler for kristne Smaapiger, Døtre af omvendte Hinduer og Andre, der har overladt sine Børn til Missionærernes Opdragelse. I disse tager man væsentligt Hensyn til Elevernes Fremtid som Pionerer for en

vordende kristelig Civilisation. Man tænker her i Særdeleshed paa den kristelige Indflydelse, de kan blive istand til at øve i sine fremtidige Hjem, og Alt, hvad der kan tjene til at gjøre et kristeligt Hus i Indien til et Sideskytke til dem i Europa og Amerika, indpræntes paa det Omhyggeligste. I 1859 oprettedes en saadan Skole i Dehra Doon i den nordvestlige Del af Landet. Dens første Forstanderinde var en amerikansk Dame, Miss Haron, der døde i denne Tjeneste efter en kort, men udmærket Virksomhed. Efter hende fulgte en anden hoijsindet og høit oplyst Amerikanerinde, Miss Bratty. Hun vendte tilbage 1869 efter 7 Aars ufortrøden Virken. Hun havde alle de Egenstaber, der udmærker en Missionslærerinde, og hendes Arbejde blev ogsaa høit skattet af den britiske Regjering. Denne Skole husede i 1872 120 Elever og blev bestyret af en Missionær og hans Hustru. Der er 5 amerikanske Lærere og lige-
 saa mange indfødte Assistentter. Man benytter baade det engelske og det indiske Sprog, og Alt gjøres, for at Skolen kan blive en Normal-skole af første Rang. Men her er ikke blot en Skole, — her er et kristeligt Hjem, hvor Orden, Renskab, Fliid, Religion, — Alt forenes for

at uddanne vordende Modre i den indiske Kirke. Der er i Lustum og Punjab oprettet lignende Anstalter, og flere komme efter.

Det er imidlertid ikke blot Missionerne, men ogsaa Regjeringen, der har taget sig af dette store Arbejde. Landets Regjering og Øvrigheden i Provindserne gjør Alt, hvad de kan, for at opmuntre det offentlige Skolevæsen og saa private Folk til at tage Del i Verket. I de nordvestlige Provindser underholdt Regjeringen 1872 427 Pigeskoler med 7,917 Elever og understøttede 108 private Anstalter med 3,571 Elever. Guvernementet Punjab tæller 125 Skoler med 2,573 Disciple og understøtter 166 med 6,646 Elever, og saaledes ogsaa paa andre Kanter af Landet. I disse Skoler bruges ikke Bibelen, men det kan dog ikke være anderledes, end at de bidrager mægtigt til at nedbryde Afguderiet. Imidlertid har Bibelen sin Plads i Skolebibliotheket, og enhver Elev kan finde den. Der er, uden at regne Regjeringens Skoler, 30,000 Piger i Missions-skolerne. Tallet synes stort, og dog — hvad har det at betyde i den umaadelige Folkemængde! Det er kun en ringe Begyndelse, men Fremgangen er sikker nok. (Illustreret Familiefæsnings.)

Skisser fra Georgia

II.

Sjovs du træffer til at være i Chicago sent om Høsten, netop som Vinteren vil til at overtage Regjeringen i Norden, og det da er dygtig sult og koldt, saa at du slet ikke føler dig oplagt til at fore Kampen for Tilværelsen gennem en langvarig og streng Vinter, saa kan du om Aftenen gaa hen paa Louisville, New

Albany & Chicago Jernbanestation og sige Farvel til Hr. Vinter, idet du gaar ind i Sovevognen og saa lader Vinden tude og Sneen falde i Dyrgevis; du kan sove ligesaa roligt i Vognen, som Bamsen i sit Hi, indtil den sollyse Dag løfter dig ud igjen. Og da er du i Syden!

Ja, om nu dette altid gaar saa glat,

kan jeg ikke forsikre; men det gif ialfald omtrent slig med nogle Decorah-Reisende, som stevnede sydover forleden Høst, netop som Vinteren flyttede ind her nordpaa. Vi skulde ned til Søen og til et mildere Klima, og vi maatte haste afsted, førend Vinteren kom paa. Det kunde gjælde om Liv eller Død for En, der staar Beretteren meget nær, og som ved flere heftige Sygdomsanfald Gang paa Gang var bragt paa Gravens Rand.

Vort Maal var Brunswick, Georgia, og i den Retning gif det Dag og Nat, saa hurtigt som Jernbanetogene kun vilde bringe os afsted. Vi fik derfor kun nogle enkelte Glimt at se af de talrige Byer, vi passerede igjennem, saadanne som Louisville, Nashville, Chattanooga og andre; i Atlanta, Georgias Hovedstad, standsede vi derimod næsten en hel Dag og sandt saaledes Anledning til at danne os et Begreb om, hvordan det ser ud i en af Sydens livligste Fremstridtsbyer med sin talrige Regerbefolkning. Paa-faldende for Nordboere er den strenge Sønndring mellem Hvide og Sorte, som gjennemføres her saavel paa Jernbanerne og Stationerne som paa Hoteller og Restaurationer, kort, overalt hvor man bare paa nogen Maade kan gjøre det; og dette samme iagttager man overalt i Syden. Negrene danner endnu som før den egentlige arbejdende Klasse; de hvide Arbeidere har ikke godt for at tappe med de sorte, fordi disse kan leve saa meget billigere. Der saa ud til at være mange sorte Dagdrivere (loafers) i Atlanta; der skal ogsaa være megen Fattigdom iblandt dem; dog fortalte en Mand mig, at de Sorte tiltrængte langt mindre Fattighjælp end de Hvide, og at man i Regelen maatte opsøge de Trængende iblandt dem, da de kun høist ugerne kom og begjærede Hjælp. De

skal indbyrdes være overmaade hjælp-somme og opofrende; hvad den Ené har, det tilhører ligesom Alle. Derimod er de nok ikke altid nøieregnende med, hvordan de faar fat paa Ryktsmidlerne og andet Saadant. Smaathveri er de nok meget hengivne til, efter hvad der siges.

Langt større Interesse end Byerne vakte dog Landstabet, hvorigjennem vi reiste. Der har vi Kentucky med dets rige Afvevling af brede Dalsløg, Baffer og Hauger i alle slags Former, overalt rigelig forsynet med Skov; saa kommer vi ind i Tennessee, hvor de udstrakte Flader byder mindre af Interesse for Diet, indtil man nærmer sig Fjeldene i Vest, Alleghany Bjergene, som her dog har et temmelig tamt Udseende. Midt inde mellem disse ligger Chattanooga overst oppe i et længere Dalsløg, der strækker sig nedester til henimod Atlanta. Hele denne Egn er en eneste stor Val-plads, hvor ogsaa mangfoldige af vore Landsmænd sandt sin Grav i Løbet af Sommeren 1864. Den brede, frugtbare Dal omgives af temmelig jevntløbende Høidedrag, der dog hist og her aabner sig for en Sidedal. Hele denne Egn hører iblandt de vakreste Landstaber, jeg saa paa hele Reisen. Af de blodige Kampe, som forefaldt her for 20 Aar siden, kan man fra Jernbanen nu ikke mere opdage nogen Spor. Allerede her finder man nu og da større Furuslove; dog er det først nedenfor Atlanta, at the Georgia pitch pine har sit egentlige rette Hjem.

Det er Søndagsmorgen, 1ste Søndag i Advent. Vi er midt inde i Furuslogen langt Syd i Georgia. Enten det er Røg af Skovbrand, eller det er Taage, som ligger bortejer Skovtykningen, ved jeg ikke at sige, og det kan vel ikke gjøre

stort fra eller til, for Toget stryger afsted fremad øst- og sydbover uden at spørge om Veien. Ja det kan jo nok være, for alt det jeg ved, at alle disse Standsninger ved No. 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2 og 1 egentlig er for at spørge om Veien alligevel; for der er vist ikke stor Trafik at standse for ved slige Stationer, som ikke engang raabes op med Navn, men bare med Nummer ligesom Soldaterne i en Troppesafdeling. Nogle Negerhytter og et enkelt bedre Hus, stundom ogsaa nogle flere, udgjør gjerne hele „Nummeret“. Det er nok næsten bare for Tommerhugsten, at disse Stationer har nogen Betydning, til Jordbrug ser man næsten ikke Spor. Men Skov er der i det Uendelige, den staar tyk som Hamp paa begge Sider af Banen, og kun hist og her synes den at være noget udtyndet ved Skovmandens Dre. Endelig er vi færdig med Station No. 1, og nu har vi bare 5 Mil til Brunswick, ja det vil da sige til Stationen, for i Brunswick er vi nok strax, men saa gjør Jernbanen en hel lang Sving omkring Byen, idet den paa Byens Østside svinger lige ud mod Søen og derefter følger Stranden rundt Odden og indover i nordvestlig Retning langs Byens Havn. Det vil let skjønnes, at det er for Trælafst Trafiken, Banen er lagt sli. Eller kan hælde det er for strax at give den Reisende, som med Længsel holder Udkik, et Glimt af Havet og Skibene, der ligger for Anker ude paa den brede Bugt! En hel Skov af ung Furu, Eder og Lovtræer stænger Udsigten til den egentlige By, medens dog en hel Del store og smaa Baaningshuse ligger spredt udover langs brede, sthyggefulde Gader paa høire Haand. Der ligger en lang Række af Skibe ved Bryggerne, enkelte ude paa Havnen; vi kan ikke give os af med at se efter noget Andet; det er saa nyt og

dog tillige saa gammelt dette for dem, som er opvoxede ved Norges Vestkyst. Endelig standser Toget, vi stiger ud og er strax inde i kjendte Omgivelser; i Konsul M. S. Hassel med Familie har vi ikke blot gamle Bekjendte, men ogsaa kjære Venner fra Decorah, og i deres rummelige Hjem finder baade vi Decorah-Reisende, tre i Tallet, og tillige Pastor Sch-svold med Familie fra Wisconsin den bedste Modtagelse.

Ja saa er vi da i Brunswick, og nu kan vi puste ud efter vor 1400 Miles Reise. De store, tykke Vinterkaaber og Vinterfrakter kan godt hænges til Side; her er ikke ofte Brug for dem; men har man en let Sommerfrakte og en Straa-hat, saa kan den nok holdes i Beredskab; for her er Sol og Sommer selv nu, da Vinteren allerede har holdt sit Indtog derude i Nordvesten. Vi er jo nu i Syden.

Brunswick ligger ikke mere end en 20 Mil nordensfor Florida-Grændsen, omtrent 80 Mil Syd fra Savannah; den ligger under 31 Grader nordlig Brede, er altsaa beliggende langt sydligere end Europas sydligste Pjunt, sydligere end Alexandria i Egypten, i Høide med Sydgrændsen af Kanaans Land. Byen har en 3000 Indbyggere eller noget over, hvoraf en betydelig Del er Farvede. Dens Virksomhed er for nærværende næsten udelukkende med Trælafst, Forædling og Udfibning af Sydens bekjendte Pitch-Pine, hvoraf Georgia, Alabama og Florida har om andet leverer store Mængder.

Hvilket Forskel der dog er mellem Norden og Syden! Medens alt der Nord er Vinter, saa har vi endnu nær paa Sommer her. Ja i visse Maader ser det jo noget høstligt ud, af enkelte Træer er jo Bladene faldne, man ser jo, at flere Planter er afblomstrede; men

saa staar til Gjengjæld en hel Del andre i fuld Flor. Kom med bort i Parken og du skal saa se! Kom med ind i Alleen derborte, hvor mægtige altidgrønne Egetræer (live oak, *quercus vivens*) danner en gothist Søllehal, høi og lustig under Bladenes grønne Tag, medens Lustplanter i rigelig Mængde hænger ned fra Stammer og Grene og giver det Hele et underligt Præg af Velde og Erværdighed, om end Trætronerne svæver friske og grønne ovenover; eller kast Diet ind i Haven, hvor Appelsintræer staar bugnende under en Fylde af stinnende gule Appelsiner; det ser maaste ud, som om der ikke var stort Andet paa Kvistene end Frugt, men se noiere efter, og du skal finde, at Bladene staar tykt og tæt og danner en dybt mørkegrøn Baggrund paa den herlige Frugtoppsats. Eller se hithenne Oleanderne, som ude i Haven rager op jævnt med Taget, eller læg Mærke til hint sydlandske Træ, høit og slankt og noget knudret paa Stammen, uden Grene, men med en Krone af brede Blade, som styder ud til alle Sider og høitideligt gynger sig i Vinden; det er en Art Palme, som her kaldes Palmetto, og som voxer vild rundt omkring her i Egnen. Eller se henne i hin Blomstehave, hvor Roser i flere Farver, store pragtfulde Lilier og andre Blomster staar i fuld Flor. En kold Nat har maaste blegnet nogle Blade og Blomster, men om nogle Dage er det vel overstaaet, og friske Blomster taler paany om, at det endnu er Sommer. Eller se i denne Urtehave en Række Raalplanter, som er over en Maaned gamle, Urter, Jordbærplanter, som snart vil blomstre o. s. v. Vi synes jo at være lige midt oppe i Sommeren, — og dog er det Juledag 1883.

Man hører og læser saa ofte om det solrige Syden (the sunny South).

Jntet Andet i Naturen har talt saa dybt til mit Gemyt her i Syden som disse solklare Dage med en og anden let Sky paa den smilende Himmelhvælving. Dag efter Dag er det saa lyst og klart, saa roligt og mildt, at det hos dem, der netop har gennemlevet en noget barsk Høst ude i Nordvesten, næsten maa vække Tvivl, om det er Virkelighed, eller om det blot er en Drøm. Dog jo, det er i Virkelighedens Verden vi endnu holder til; thi en Morgen ligger en temmelig tung Taage over Egnen, Vinden er nordlig, Luften kold nok for en ordentlig Vinterdragt, og Jlden maa derfor holdes vedlige paa Arnen; ude paa Bugten blæser det en Kuling, saa det er bedst at holde sig paa Land for den Dag; dog, det staar vel ikke saa længe paa, førend vi atter har Sol og Sommer som før.

Brunswick ligger omtrent 10 Mil fra det aabne Hav, Atlanterhavet. To større skovrige Øer (St. Simons og Jekyll Islands) ligger udenfor Kysten og beskytter det brede Farvand indensfjærs mod Storme og urolig Sø. Men Søluften kommer ind over Ø og Bugt saa ren og frisk, at det er en Lyst, og det første En aabner et Vindue paa Sydsiden om Morgenen, kan En indaaende den med en Tilfættning af det fine Aroma fra Fur- og Cederskovene i og omkring Byen. Og vil du lidt længer frem paa Morgenen gaa hen i Parken og slaa dig ned under en af de store Cedre eller under en Eg, saa kan du have Sobris og Solstien eller Skygge, og føler du dig oplagt til det, kan du gaa hen og saa dig et Bad ude i fri Sø, dersom du ikke er bange for Alligatorerne eller Haifisken eller andet Saadant. Vandet er deiligt at bade i, det ved jeg af Erfaring.

Nu, det kan jo være godt at indaaende den friske Soluft, medens man sidder i Ro og Mag i en styggefuld Lund; det

kan være høist forfriskende nu og da at tage et ordentligt Bad i fri Sø ogsaa ved Juletider; men langt over disse Fornøielser gaar det dog, naar man en vacker Dag kan lægge ud over Bugten for fulde Seil eller, om ikke det lader sig gjøre, i al Fald tage en Tur udover med et af Dampstibene, som hver Dag gaar et Par Ture til St. Simons. Har En gode Stunder og forresten Raad til det, saa er der hyppelig Anledning til at gjøre en Tur nedover til Florida, først med Dampstibet til Fernandia, derfra med Jernbanen til Jacksonville og saa videre med Dampstib opover St. Johnsfloden o. s. v. Billetterne vilde ikke koste saa meget, det er Hotellerne, som trækker mest. Men den, som ikke kan tage saa lange Udflugter, kan saa til Afveksling en Dag sætte Kursen indester Fjorden, som mod N. V. strækker sig en 15 a 20 Mil ind i Landet, og besøge vor Ven, forhenværende Pastor T. Schesvold, som forleden Høst kjøbte sig et Stykke Land ca. 8 Mil fra Byen og slog sig ned der.

For Krigen var der omkring Brunswick udstrakte Bomuldsplantager; de blev under Krigen ødelagte og er for det Meste siden saa overgroede med Skov, at man skulde tvivle paa, om det nogensinde havde været under Dyrkning. Dog viser dybe Plougfurur, hvor Negrene fordmum har trællet. Og saadan er det med Landet indester Fjorden. Men naar man vil gjøre en sliq Tur, saa maa man tage Tiden i Agt ellers kan man let blive siddende paa Grund; thi i Ebbetiden vil mangel Sandbanke vise sig, hvor man i Flodtiden kunde se større Fartøier flyde over. I Flodtiden kan man uden Vanskelighed ro oppester en Kanal lige til Hr. Schesvolds Hus; men nogle Timer efter staar Vaaden paa tør Bund, og man faar da bie, til Floden

atter sætter ind, for man kan komme ud igjen.

Pigesom overalt i Syden er der ogsaa i og omkring Brunswick en hel Mængde Gjeeder. Hvad Nytte man har af dem, ved jeg ikke at sige; den eneste Nytte jeg har kunnet opdage, at man gjør sig af dem, er, at Smaagutterne meget almindelig spænder dem for smaa Bogne og kjører med dem gennem Gaderne. En Gjed betales sædvanlig med en 75 Cents; men om de sælges i større Antal skal jeg lade være usagt. Jeg kan ikke paastaa, at Gjederne her i Et og Alt er ligedan, som deres Stammefæller i Norge; de er i ethvert Fald mindre og ser ikke saa godt ud som de norffe Gjeeder. Jeg kan heller ikke afgjøre, hvorvidt disse Gjeeder i Syden besidder det samme Sind som de norffe. Men der er dog ganske vist noget af samme Art, det er let at se af den Maade, hvorpaa de f. Ex. ved at komme ud af det med de slemme Hunde, som jo altid skal hænge efter dem. Gjeden vender sig da ganske rolig mod Hunden og holder sig stille, medens Hunden bjæffer mod den af Hjertens Lyst. Springer Hunden omkring den, saa vender den sig bare efter, og snart er Hunden fjed af det, og Gjeden gaar med raske Skridt sin Vej.

Af Rjør og Heste har jeg kun seet ganske maadelige Exemplarer i Sammenligning med, hvad vi er vant til i Nordvesten. Kreaturerne gaar for det Meste halvt vilde, og det gjør vist Sit til, at de hverken for Melkning eller til Slagt vil kunne maale sig med de bedre Racedyr. Jeg har seet en eneste Short-horn-Ko i Brunswick, og den blev taget ud til St. Simons-Ven; den var forresten heller ikke noget Pragtexemplar. Hø maa nok indføres fra andre Kanter, da der i og omkring Brunswick for Nær-

værende vistnok ikke drives nogen Høavl af Betydning.

Jordbunden er i og omkring Brunswick temmelig sandig. Hele Landet der er jo egentlig opstøillet Sand, som lidt efter lidt har hævet sig over Havfladen. Derfor trives ogsaa alleslags Bærtræer særdeles godt her. Dog har jeg hist og her seet bedre Jord ogsaa; især skal den findes langs Elvedragene, men saa skal det være mindre sundt der igjen, hvorfor man ikke gjerne søger derhen heller. Jorden maa næsten overalt i Georgia gjødesles ganske godt, hvis den skal give ordentligt Udbytte; men hvor dette gøres, der skal man saa til Gjengæld ogsaa sags rig Høst. Enkelte Frugttræer, som f. Ex. Appelsintræet, synes at trives godt i bare Sanden; men formodentlig tiltrænger ogsaa disse Gjødning i en eller anden Form. For Næsten er Dyrkning af Appelsiner endnu ikke forsøgt i den Maalestok her som i Florida, hvor jo Mænd fra Norden har om andet anvender betydelige Kapitaler til Anlæg af Appelsin-Lunde (Orange groves); men der kan neppe være nogen Tvivl om, at Appelsindyrkningen inden ret længe vil blive en vigtig Gren af Jordbruget paa Verne og Ryststrækningen i det sydlige Georgia. Det godtgjør de prægtige Appelsintræer, man har randt omkring i Havenne.

Trælasthandelen er som allerede før nævnt Brunswicks vigtigste Forretning. Et stort Antal Skibe ligger derfor altid inde og laster enten med Trælast eller

Harpix. Ogsaa Terpentin tilvoirktes i betydelig Mængde. Iblandt de Skibe, som ligge inde ved Bryggerne eller ude paa Havnen, kan man altid gjøre Regning paa, at der ogsaa findes nogle norske. Det er for det Næste større Skibe, som gaa med Trælast over til Spanien, England og Holland. Mandstabet paa disse Skibe kan ofte se temmelig broget ud, især naar de har været ude i flere Aar. Da kan det gjerne komme dertil, at neppe to Matroser hører hjemme i det samme Land eller taler det samme Sprog. Dog kommer der ogsaa Skibe, som har udelukkende norsk Besætning, selv om de i længere Tid har været i den udenlandske Fragtsart. Naar saadanne Skibe er inde, kan det let lade sig gjøre paa en Søndag at samle en liden Skare af Landsmænd til Guds-tjeneste. Foruden nogle ugifte Personer er der i Byen to norske Familier, og paa 2den Søndag i Advent samlede vi i Konsul Hæsfels Hus til Bibellæsning. Jakobs Brevs Kap. 1, Vers 1—12 blev udlagt ved denne første norske lutherste Guds-tjeneste, som er bleven afholdt i Brunswick. Der er Haab om for Fremtiden at faa ordnet det saa, at der regelmæssigt, om end med længere Mellemrum, bliver afholdt Guds-tjeneste i Brunswick; hvis nemlig Søfarten udvikler sig som hidtil, vil sandsynligvis den norske Sømandsmission være villig til at gjøre Noget for denne Sag ogsaa i Brunswick.

H. R.

Dronningen af Madagaskars Kroning.

Ovennævnte Begivenhed stildres af Missionær Dahle i et Brev, som er optaget i „Norst Missionstidende“, og hvoraf vi skal meddele følgende:

Allerede før nogle Uger siden blev det bekendtgjort i Regjeringens Blad, at Kroningen skulde foregaa den 22de November d. A. Da det led henimod den fastsatte Tid, begyndte store Folketarer fra Landet at strømme herop. Iblandt disse var ogsaa mange tusinde Skolebørn, da alle Skolegutter, som var over 14 Aar, havde faaet Ordre til at fremmøde for at vise sin Færdighed i Vaabenbrug, da man jo nu i flere Maanedes havde drevet paa med dette. To Dage før Kroningsdagen anvendtes til Forberedelser, idet paa den første af disse de fremmodte Soldater og paa den anden de fremmodte Skolebørn opstillede sig paa den store Slette (Imahamasina) vestenfor Byen, hvor Kroningen skulde foregaa. Denne var for Anledningen inddelt i flere Kvarterer for de forskellige Stammer og Standsklasser, som skulde afgive Møde ved Kroningen. Imellem de forskellige Kvarterer var der affstukket en temmelig bred Vei, paa hvilken Dronningen efter Kroningen skulde kjøre omkring iblandt Folket. Midt paa Sletten befinder sig den runde saakaldte Kroningssten, en opmuret Forhøining af en Mands Høide og omtrent 2 Favnens Tværmaal, ganske rund Omkreds og aldeles flad ovenpaa. I Høide med denne og sammenhængende med den var der paa dens tre Sider (Nord, Syd og Øst) reist et mindst 3 Favne bredt og flere Favne langt Plankeguls med Bænke til Sæder for Europæerne, Hofdamerne og en Del høiere Officerer. Dronningens røde, forgyldte Thronhim-

mel med flere Bibelsprog paa i Guld-bogstaver — antagelig den, som brugtes ved Kanavalona den II'dens Kroning — var reist lige over Kroningsstenen. Rundt denne var der en aaben firkantet Plads, paa hvis nordlige Side der var anbragt en Del Bænke, hvor vi Europæere foreløbig skulde tage Sæde, medens vi ventede paa Dronningens Komme. Fra de fire Sider af denne Plads gik der fire Hovedveje hen over Sletten, og over hver af disse var der anbragt en grøn Ureport, bestaaende væsentlig af Palmer. Over den nordlige Vei, paa hvilken Dronningen gik ind paa Sletten, da hun kom fra Byen, var der endog to saadanne Ureporte. Desuden var der opreist Palmer saavel rundt Ranterne af det tidligere nævnte Stillaads som paa forskellige Steder udover Sletten.

Efter Bestemmelsen skulde Dronningen forlade Slottet Kl. 8 Kroningsdagen (22de Novbr.), men hun kom ikke afsted før henimod 10½. Nogle af os Europæere fra hvert Selskab mødte hende allerede paa Andehalo (den store aabne Plads midt i Byen). Her steg hun ud af sin Filangan og tog Plads paa den saakaldte hellige Sten midt paa Pladsen, medens Premierministeren udraabte hende som Dronning og en liden Gut (hendes Søster søn) bragte hende Hasina (Foræring) i Nationens Navn. Da vi ikke fik Anledning til at give Hasina her, gik vi foran hende til Sletten, hvor Folket og de fleste Europæere allerede var samlede. Det varede endnu nogen Tid, før hendes røde Paraphy kom tilsynne. Saa snart dette skede, hilste Folket hende med Jubel. 400 Skolebørn, hvoriblandt Afslypigerne, gik foran hende og sang. Da hun kom ind paa Sletten, hilste vi

Europæere hende med et tredobbelt Hurra. Saa snart hun var kommen op paa Kroningsstenen, blev ogsaa vi Europæere kaldte op paa Trægulvet ved Siden af og fik Sæde der. Premierministeren hilste hende nu som Dronning, og hun selv talte nogle Ord til Folket — en udenad lært Lære. Hun er meget ung (neppe over 20 Aar) og saa bleg og medtagen ud. Nu fulgte den ene Kabar og Hæsnagivning paa den anden; men om disse Taler skal jeg foreløbig kun bemærke, at de i det Store og Hele gik ud paa at bringe Dronningen Folkets Hyldest og forsikre hende om dets Trost og samit udtale de bedste Ønsker for hendes Rige. Premierministeren talte dog ogsaa en Del om Landets kritiske Stilling og forsikrede Dronningen om, at Frankrige ikke skulde faa en Fodsbred af Madagaskar. Desuden udtalte han sig meget anerkjendende om alt det Gode, vi Europæere havde gjort for hendes Land og Folk. Saa vel dette som den Omstændighed, at Folket saa os sidde ved hendes Majestæts Side under hele Handlingen, maatte ialfald fjerne enhver Tvivl om den nye Dronnings Stilling til os.

Ogsaa vi (i de forskjellige Missions-selskaber) gav Hæna og ledsagede dem med nogle Ord. Da jeg har troet, det kunde interessere Eder at høre, hvad Hilsen vi Norste bragte Dronningen paa en saadan Dag, vedlægger jeg en Overføttelse af, hvad jeg udtalte paa vort Selskabs og mine Brodres Begne. Tælen lod saaledes:

„Saa er da Dagen oprunden, paa hvilken du for første Gang offentlig fremtræder for dit Folk, der med Jubel har sloftet sig omkring dig. Ogsaa vi Fremmede fra Norge deler dets Glæde og kommer for at hilse dig som vor „Far og Mor“; thi du er jo hendes Stedsfor-

træder, som før var i Sandhed vor „Far og Mor“, men som vor Herre tog til sig; derfor stoler vi paa, at ogsaa du vil være vor „Far og Mor“, som hun var det. Du er jo Kanavalona den II dens Datter (Adoptivdatter), Madamas og Andrianampoinimerinas Stedsfortræder, „de 12 Kongers“ Efterfølger. Du Regenten, er det store og frodige vorende Træ, under hvis Grene Nationen kan bo og de Fremmede finde en Skygge. Derfor kommer vi idag for at hilse paa dig, tilraabe dig vort „Lange leve“ og bringe dig vor Hyldest, idet vi høitidelig lover at gjøre Alt, hvad der staar i vor Magt, for at gavne dit Land og fremhjelpe dit Folk i Dydighed, i Kundskab, i Herrens Frygt, alt efter den Naade og Kraft, Herren dertil maatte forlene os. Og til et Segl herpaa frembærer vi vor Hæna: en uvejlet Dollar, en „Dre i Penge“ (i: \$3) og en Guldmünt (i: £ 1).

Den uvejlede Dollar, der ikke kan deles, ikke eies af flere, vil vi have betragtet som et Symbol paa dit Rige, idet vi beder Herren bevare det udelst for dig og dine Efterfølgere i alle kommende Slægter, saa Andrianampoinimerinas Ord: „Havet er mit Riges Grænse“, maa blive til Sandhed, og den Tanke virkeliggjøres, som var udtrykt i Navnet paa hans Vaaben: Ikke mange Herrer paa denne D, — en Enkelt skal styre den!

Og lad „Dren“, vi bringer, være dig et Udtryk for vore Ønsker for dit Land og dit Folks timelige Velfærd, — thi Dren er jo i dette Land Kræftens og Velfstandens Symbol. Maatte Riget florere og vore sig stærkt i dine Dage, Regnet aldrig slaa feil, Græsset spire frodigen, Rismarkerne give sin Grøde, Dyr og Faar blive mangfoldige, Lykke og Velfstand blomstre, Freden be-

vares! Og reiser der sig en Fiende imod dig, saa skjenke Herren dig og dit Folk Styrke til at seire og lade Eders Kraft blive som den stærke Dres, om hvem Eders Ordsprog siger: Rammer den, saa dræber den, rammer den ikke, saa forfærder den dog.

Endelig lade du Guldmynten være dig et Udtryk for de allerbedste af vore Ønsker, — thi Guldet er jo det ædle Metal, som Rusten ikke kan fortære, Udtrykket for Renhed og for Glands. Maatte Herren i dine Dage saaledes saa velsigne dit Folk og dit Land, at dets Renhed og Glands kunde blive som Guldets. Og maatte fremforalt det h i m m e l s k e Guld, Guds Ord, saa spredes rigeligen iblandt dit hele Folk, — ja maatte dette dit Folk ved dets Kraft selv blive lutret og renset som Guldet og paa dette Grundlag mægtigen vore i al Rundsab og Forstand! Og maatte endelig han, som er Livets Herre, skjenke dig i mange lykkelige Regjeringsaar at saa sidde paa din Throne som Landets Hæder, Lovens Vogter, Rigets Skjold og Værn, dit Folk og de Fremmedes „Far og Mor“, — og maatte dine Bedrifter blive regnede blandt dem som bebares i en taknemmelig Grindring i Historiens Aarbøger indtil de sildigste Slægter!

Og saa tilslut endnu dette Ønske: Vigefom Herren idag har sat Rigets Krone paa dit Hoved, saaledes skjenke han dig engang, paa den sidste store Forsamlingsdag, Livets usorvisnelige Krans, for at du evindeligen kan saa regjere med ham i Himlens Herlighed! Længe leve Dronningen!”

Under disse Rabarer sad Dronningen paa en meget stadselig Stol under Thronhimmelen, og ved hendes Side stod et lidet Bord, hvorpaa der laa en stor engelsk Bibel.

Efterat Handlingen var færdig, besteg Dronningen en liden europæisk Vogn, trukket af en hvid Hest, og kjørte om blandt Folket paa de forskellige Veie udover Sletten. Under dette hendte det Uheld, at hendes tunge Guldkrone faldt af, idet Hesten gjorde et pludseligt Ryk — et slemt Varsel!

At saavel Dronningen som hendes Hofdamer var i sin bedste Stads, siger sig selv, men jeg mangler baade Tid, Ryk og Evne til at beskrive dette nærmere. Dronningen havde ialfald et kongeligt langt Slæb, som bares af en hel Del Officerer. Kanonsalut havde vi nok af. Der blev affyret en hel Del Skud, da Dronningen gik ud af Paladset, da hun kom til Andohalo, da hun steg op paa Kongstenen, da hun forlod den, da hun kom til Andohalo igjen og endelig da hun atter gik ind i Paladset, desuden flere Skud med Smaakanoner nede paa Sletten under selve Kroningshandlingen. De store Kanoner blev enten samtlige affyrede eller man gav ialfald 21 Skud om Gangen. Ialt var der nok 3—400 Skud. — Mindst 150,000 Mennesker var samlede paa Sletten. Desuden var alle Bakker bedækkede af hvidklædte Tilskuere. Der kom et lidet Regnshyl ud paa Eftermiddagen. Ellers var Veiret godt.

Kroningen foregik paa en Thorsdag. Den følgende Fredag indbødes vi (i: nogle af hvert Selskab) til en Middag i Paladset sammen med Rigets Stormænd. Dronningen var tilstede, men deltog ikke i Maaltidet, da baade hun og Premierministeren betragtede sig som Verter. Anretningen var i det Hele ganske europæisk. — Om nogle Dage reiser Dronningen til Ambohimanja for ogsaa at hyldes der.

Lad mig ikke glemme at fortælle, at vore Afsylpiger indlagde sig stor Ære ved

sin vakre Sang saabel Kroningsdagen som især Dagen efter, da de var kaldte op til Dronningen i Paladset og sang „Hosianna“, samt en Kongesang, P. Nilsen-Lund havde forfattet, og en Fædrelandsang, jeg havde skrevet, til Melo-

dien: „Ja vi elsker dette Landet.“ Da Frøken Andersen havde instrueret dem hyppelig, klarede de sine Ting saa godt, at det vakte stor Begeistring deroppe i de „hoie Cirkler“.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Et Besøg hos Præsident Grant. En af vore Pæster har velvillig meddelt os følgende Beretning om sit Besøg hos Præsident Grant i Aaret 1876: Vi vare paa Reisen hjem fra Udstillingen i Philadelphia, og ankom til Washington tidligt om Morgen den 6te Juli. Efterat have anvendt Formiddagen i den storartede Capitolbygning, som dækker en Overflade af 3 Acres, og hvis Kuppel rager 200 Fod over Jorden, og hvorfra vi havde en skøn Udsigt, ikke alene over hele Hovedstaden, men ogsaa langt ud i det omliggende Landskab paa begge Sider af Potomac-Floden, saa begav vi os ud i Byen og da først hen til The White House. Vi havde hørt, at der var Udgang til at bese nogle af de store Værelser, men at det derimod var meget sjældent, man fik se Præsidenten. Derfor havde vi paa Veien derhen spogende sagt, at Præsidenten vist vilde holde sig hjemme, hvis han bare vidste, at saa langreisende Fremmede vare i Vente. Endelig naaede vi Huset, som er bygget af hvid Marmorsten; deraf Navnet White House. Det er smukt, men lavt i Forhold til sit Omfang og gammeldags i Stil. Ved Indgangen traf vi en Tjener, hvem vi spurgte om Lov til at bese de Værelser, som almindelig vare aabne for Publikum. Derfor var Intet til Hinder, men han spurgte ogsaa

os, om vi ikke vilde hilse paa Præsidenten. Dette kom aldeles ubentet, og før vi fik Tid til at svare, viste han os over til den anden Ende af Indgangshallen. Her modtog en anden Tjener os, som strax spurgte, om vi vilde tale med Præsidenten, hvorpaa vi svarede, som sandt var, at vi ingen Forretninger havde med ham, samt at vi aldeles manglede Anbefalinger til at introducere os. „Gjør Intet til Sagen,“ sagde han, „bare introducer Eder selv,“ dermed aabnede han en Dør og vi traadte ind i et ganske almindeligt Værelse, hvor Præsidenten sad ved et Bord, læsende i et Blad. Da vi nærmede os, reiste han sig op. Jeg sagde ham, hvem vi var (M. N. norsk Prest fra Wisconsin og Hustru), hvorpaa han rakte os Haanden til en ret hjertelig Hilsen og sagde, at han var meget glad ved at se os. Sandsynligvis var vel dette en staaende Talemaade. Vi spurgte om hans Befindende, og han igjen om, hvorledes vi syntes om Hundredeaarudstillingen. Det lod til, at vor Nationalitet ikke undgik hans Opmærksomhed, thi uopfordret sagde han, at han kjendte godt mange tapre norske Soldater i Krigstiden. Grants Ordknaphed er jo bekjendt, og da Overraskelsen ikke havde levet os den mindste Tid til at udstudere en Tale, saa fik Audienten hermed en Ende. Vi sagde Farvel,

og en Tjener stod særdig til at vise os omkring i Husets store og smagfulde Værelser.

Bore Toldsatser. Følgende Brev, som vi finder i „New York Times“, indeholder i en letfattelig Form adskillig praktisk Lærdom om de Forenede Staters Toldafgifter:

„Naar en Amerikaner vaagner om Morgen, falder hans Blik først paa Vagtapeterne, fortoldede med 25 Procent, og hopper ud af Engen, fortoldet med 35 Procent, ned paa Gulvet, belagt med en Matte, fortoldet med 74 Procent, drager tilside Gardinerne, fortoldede med 45 Procent, og titter ud igjennem Vinduesglæsset, fortoldet med 80 Procent, for at se, hvorledes Veiret er. Han kaster af sig Natstjorten, fortoldet med 45 Procent, og tager paa sig Underklæderne og Strømperne, fortoldede med 75 Procent, samt Buxer, Vest og Frakke, fortoldede med 48 Procent. Han opdager snart, at han behøver en ny Knap i sin Vest, og syr den i med en Naal, fortoldet med 25 Procent, og Traad, fortoldet med 60 Procent. Han hæmmer og børster sig med Ram og Børste, fortoldede med 39 Procent, skærer af eller klipper sine Negle med en Foldemkniv, fortoldet med 50 Procent, eller en Sax, fortoldet med 45 Procent. Da han ikke er vel, tager han sig en Dosis Ricinolie, fortoldet med 102 Procent, af et Glas, fortoldet med 45 Procent. Han barberer sig foran et Speil, fortoldet med 60 Procent, med en Barberkniv, fortoldet med 45 Procent, efterat have sæbet sig ind med Sæbe, fortoldet med 31 Procent. Han fyrer i Ovnen, fortoldet med 45 Procent, med Kul, fortoldet med 60 Procent, og sætter paa Kaffejebesen, fortoldet med 53 Procent. Da det er Fastelavnsiden, og han maafe er Katholik, saa spiser han til Frokost

kun lidt Makrel, fortoldet med 25 Procent, og Pudding af Risengryn, fortoldet med 123 Procent. De Tallerkener, Kopper og Fad, som han har paa Bordet, er fortoldede med 55 Procent, Kni-vene og Gasserne med 45 Procent. Saltet paa Bordet er fortoldet med 36 Procent, Agurkerne med 35 Procent, Madolien med 34 og Edikken med 26 Procent. Hans Frokost er nu over, og han tænder en Cigar, fortoldet med fra 75 til 200 Procent, efter Kvaliteten; han tager paa sig Hatten, fortoldet med 75 Procent, Overfrakten, fortoldet med 48 Procent, Handskerne 50 Procent, Paraplyen 50 Procent og er nu særdig til at gaa til sine Forretninger.

Da han staar i Begreb med at bygge sig et Hus, ser han sig om efter Bygningsmaterialier. Han kjober Teglsten, fortoldet med 35 Procent, Træværk 45 Procent, Stiffer 30 og Glas 80 Procent. Videre behøver han Malerfarve og Blyhvidt til Maling af Huset. Disse er fortoldede med 54 Procent, og Jernvarer, Dørhængsler o. s. v. fortoldede med fra 50 til 150 Procent, og saa fremdeles.“ (Terg. Jalls Ugebl.)

Virkningerne af det vulkaniske Udbrud i Sundastrædet er Gjenstand for en interessant Undersøgelse, som Direktøren for Observatoriet i Berlin, Professor W. Foerster, i disse Dage har offentliggjort i „Reichsanzeiger“. Den thyle Videnskabsmand slutter sig ogsaa til den tidligere gjengivne Anskuelse, at de usædvanlige Dæmringsskønmener, der have fundet Sted i det sidste Par Maanedes, hidrøre fra de fint fordelte Støvmasser, der ved det voldsomme vulkaniske Udbrud i Sundastrædet ere bleve slynge op i Atmosfæren. Desuden fremhæver han som en Virkning af Udbrudet, at Vandet i Oceanet blev sat i en usædvanlig stærk bolgende Be-

vægelse, der endnu to Dage efter kunde iagttages ved Europas Kyster. Endvidere gjør han opmærksom paa, at Virkningerne af det stærke Udbrud kunne paavises i andre atmosfæriske Fænomener, hvad der bidrager til at gjøre det forstaaeligt, at de førnævnte Stødelse have kunnet faa en saadan Udbredelse, som seet er. Den store Explosion i Sundastrædet, der fandt Sted den 27de August, har nemlig fremkaldt en Volgebevægelse i Atmosfæren, der kunde paavises i Løbet af 5—6 Dage over hele Jordkloden ved Hjælp af Barometer-svingningerne. Den første atmosfæriske Volge, der havde sin Oprindelse fra denne Begivenhed, naaede Berlin omtrent 10 Timer efter, at Katastrofen havde fundet Sted, hvilket, naar man tager korteste Afstand mellem de to Steder som Udgangspunkt, svarer til en Hastighed af 1000 Kilometer i Timen. Omtrent 16 Timer senere indtraf der en anden, ganske lignende Barometer-svingning, som hidrørte fra den næste Luftbolge, der naaede Berlin ad Omveien over Amerika til Europa. Beregner man nemlig Forskjellen i Veilængden fra Sundastrædet over Ostindien til Berlin og over Amerika til Berlin, viser det sig, at Luftbolgen, der gaar over Amerika, vil komme netop 16 Timer senere end Luftbolgen over Ostindien. Naar Bolgen har fuldført sin Rejse omkring hele Jorden, vil den her til have brugt 36 Timer, og i Virkeligheden iagttog man ogsaa i Berlin næsten nøjagtig 36 Timer senere en ny Barometer-svingning, der lignede den første, men var noget svagere. Ogsaa de følgende Bolger kunde tilbøds gjenkjendes. Af de gjorte Jagttagelser fremgaar det, at den ved det vulkaniske Udbrud frembragte Volgebevægelse i Atmosfæren har været saa stærk, at den har kunnet løbe tre eller fire Gange rundt om Jorden,

og at den har kunnet fremkalde Forandringer i Lufttrykket, der svarer til en Femhundrededel af hele Atmosfærens Tryk. Med en saadan Voldsomhed er det da ogsaa forstaaeligt, at de vulkaniske Stødelse have kunnet trænge høit op i Atmosfæren. (Mgbl.)

American Newspapers in 1884. From the edition of Messrs. Geo. P. Rowell & Co.'s American Newspaper Directory, now in press, it appears that the newspapers and periodicals of all kinds at present issued in the United States and Canada reach a grand total of 13,402. This is a net gain of precisely 1,600 during the last twelve months, and exhibits an increase of 5,618 over the total number published just ten years since. The increase in 1874 over the total for 1873 was 493. During the past year the dailies have increased from 1,138 to 1,254; the weeklies from 9,032 to 10,028; and the monthlies from 1,091 to 1,499. The greatest increase is in the Western States. Illinois, for instance, now shows 1,009 papers in place of last year's total of 904, while Missouri issues 604 instead of the 523 reported in 1883. Other leading Western States also exhibit a great percentage of increase. The total number of papers in New York State is 1,523, against 1,399 in 1883. Canada has shared in the general increase.

Et besynderligt Uheld. En Mand i Philadelphia besluttede, ifølge N. Y. Times, at ophøre med at bruge Gas og vilde af økonomiske Hensyn kun bruge Lamper; dette iverksatte han ogsaa; men den første Aften hendte det, at Ratten væltede en tændt Lampe, hvorved hele

Huset kom i Brand og brændte ned til Grunden.

The editor of a Canadian journal, the Georgetown *Herald*, thus advertises in his paper: "We hereby notify the public that we will not do any printing for balls or other questionable entertainments. We have conscientious convictions which we are determined to adhere to strictly, even at the risk of giving offense."

Stor Kirkebygning. I London, England, er Katholikerne i Begreb med at bygge en Kirke, som skal overstraaie St. Paulskirken, den største Kirke blandt Protestanterne.

Mississippien udvider sig stærkt paa flade Strækninger; ved Bladfish, Arkansas, skal den være 40 Mile bred og i Flomtiden 60 Mile.

General Shermans Hustru er Katholik, og Aviserne fortælle, at han har en Søn, som er Katholikprest i St. Louis.

Jernbaneforbindelse er tilveiebragt mellem Mexicos Hovedstad og Chicago.

Dah'es Sangbog for Kirkekor. Vi vil herved gjøre „For Hjemmets“ Læsere opmærksom paa denne nye Sangbog, som uden Tvivl fortjener at faa en stor Udbredelse. En af vore flinkeste Musikk lærerinder har været saa snil paa vor Opfordring at udtale sig om Bogen, og denne Udtalelse er det os en Tilfredsstillelse herved at meddele:

I can with pleasure recommend the „Sangbog for Kirkekor“ by Dahle to any one wishing a good collection of Chorals for church purposes: being some from such good masters as Händel, Bach, &c; as well as others of a more modern character, so as to be appreciated by all.“ — Bogen faaes hos J. T. Kelling, 226 Milwaukee Ave., Chicago, Illinois, for den meget billige Pris 60 Cents og Porto, formentlig 10 Cents.

Abbonnenter, som endnu staa til Rest med Kontingent, bedes venligst om snarest muligt at indsende samme, da Udgiveren behøver en hel Del Penge til Forretningens Drift.

De Abbonnenter, som endnu skylder for 1882 eller mere, og som altsaa til næstkommende 30te Juni, i Tilfælde, ville staa til Rest med mindst \$5.00, skal jeg tillade mig gjennem en Bank at trække en Bærel paa for det skyldige Beløb, og denne Maade vil blive anseet som deres eget Valg, hvis de ikke inden nævnte Tid har indsendt Restancen.

Adresse: R. Thronsdien,

Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Pigen fra Norge. — Kvinderne i Indien. — Skisser fra Georgia. — Dronningen af Madagaskars Krøning. — Blandinger. — Nyt og Gamt melt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Marg.

15de Mai 1884.

9de Hefte.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n c h.)

(Fortættelse.)

Sættende Kapitel.

De to Kantflere.

Vi skride frem i Tiden nogle Maaneder efter hin for Jomfru Margrethe og hendes Beskyttere saa uhyggelige Indtogsdag. Den uhyggelige Stilhed, der imidlertid havde thyngt over Bergenshus Slot, da mere lignende et Statsfængsel end en Kongeborg blev endelig afbrudt af travle Tilberedelser for at modtage Kong Haakon, som nu med hver Dag kunde ventes. Afstillige hoitstaaende Personer af hans Følge var allerede ankomne, og Indledelsen af Rettergangen mod Hr. Audun Hugleiksson og „den falske Margrethe“, som hun af Kongens Folk almindelig kaldtes, var allerede i fuld Gang. Just paa denne Tid, en Aften henimod Mortensmesse, opsoge vi vor gamle Bekjendt Hr. Bjarne Robinsøn i hans Celle i den øvre Del af Slottets søndre Taarn. Det var mørkt og raat udenfor, en kold Nord-

vestvind jagede Fjordens Blande indad Bergens trange Baag, saa de høie Bolger brod sig brusende mod Bryggerne og de ved dem fortoiede Skibe, medens Bindens Hyl lod klagen gennem disses Tougverk og omkring de mange spidse Gavle, Taarne og Spir paa Kongsgaardens vidtstrakte Bygninger. Desto behageligere var det inde i den varme, godt oplyste Stue, hvor Hr. Bjarne nu saa længe havde haft sin ufrivillige Bolig, og som ikke røbede Fængslet ved Andet end den tykke, jernbeslaaede, udenfra tillukkede Egedør. Ellers var Værelset vel forsynet med de Tidens tunge Bohave; et grønt, uldent Forhæng skjulte det tilgitrede, dybe Vindue, og et lystigt Baal flammede paa det af smukt udhugne Marmorstene indfattede Arnested. Ikke langt fra dette finde vi Kantfleren siddende ved et med Boger og Dokumenter belæstet Bord, boiet over sine Lovfolianter, og med Fodderne behageligt hvilende paa tykke Mensdyrskind. Den paa

Bordet staaende Lampe besfannede klart hans gustne Træk, der vare blevne endnu magrere og spidkere siden vi sidst saa dem. Han syntes fordybt i sine Studeringer, saa fra den ene Bog i den anden, gjorde Excerpter og skrev Randglojer, Alt med en rastløs Iver, som om han frygtede for, endog kun et Dieblit, at give sine Tanter en anden Retning end den, Bøgerne anviste. Endelig blev han dog opskræmt ved et ualmindeligt haardt Vindstød, der med Kjempe tag greb i Vinduets smaa Blyruder, saa de flirrede, og hylende for gjennem Kammen, saa Jlden næsten sluffedes. Han for halot op og saa sig om med et forvildet Blik.

„Hvilket frygteligt Veir“, mumlede han halvhoit for sig selv. „Er det ikke, som klagende Hyl kom herop fra Taarnets Grundvolde, fra de mørke Hvalvinger her nedenunder, hvor Hr. Basse har sagt mig, at Audun ligger bunden? — Jeg ved ikke hvorledes, men hans blege, lænkede Skikkelse i Fængselshvalvingen kommer stedse for mine Dine og forstyrrer mig i mine Studeringer, og jeg tror at høre hans dybe Suk, hans Forbandedelser dernede fra! — Ihs, nu igjen! — „Bjarne“, hylr det, „Bjarne! hvi loffede du mig fra Hegrans, hvi drog du mig ind i denne fortviolede Sag med Pigen fra Norge — og forlod mig saa, forraadte mig?“ — Rei, Audun, nei — ikke jeg har forraadte dig — din egen Dumdriftighed alene har sældet dig — jeg kunde jo ikke engang advare — jeg var jo selv en Fange, er det endnu! — Hvor længe skal dette vare? — Denne Mellemtilstand bliver mig utaalelig — men snart venter man jo Kongen, saa vil det vise sig, om Sira Aates Løfter holde Stik — om min Begjæstalt atter stiger — maatte jeg da endnu kunne bidrage Noget til Hr. Auduns Frelse. —

Men hvo kommer der? — Det er jo ikke den sædvanlige Tid for Hr. Basses Besøg.“

Denne Hr. Bjarnes sidste Bemærkning var bleven fremkaldt ved en Varm, som af mange Trin udenfor i Korridoren og Næsten af Nøgler, der udenfra blev stukket i Døren. Denne aabnedes, og ind traadte en Mand i geistlig Dragt, medens Gangen udenfor saaes opfyldt af bevæbnede Huskarle, hvis Rustninger og Vaaben blinkede i Jakkelfsinnet.

„J vente mig der,“ tiltalte den geistlige Herre de Udenforstaaende. Derpaa lukkede han Døren atter til, dog uden at laase den, og skred saa henimod Hr. Bjarne, der overrasket var bleven siddende i sin Vænestol, forbauset stirrende paa den Indtraadte.

Denne var en Mand i sine bedste Aar, af Middelstørrelse, men bleg og smekker. Hans Ansigtstræk vare smukke og regelmæssige, skjønt noget skarpe — en hoi Pande, tynd Ørnenæse, smale Læber, hvorom altid et Smil spillede, og dertil dunkle, dybe Dine, alt dette gav hans hele Physiognomi det Præg af sødlig Fintbed og Klogskab, forenet med uroffelig Bestemthed, som oftere er egent for de hoiere dannede Medlemmer af den romerske Kirkes Aristokrati. Hans ved Tonsuren kort afstaaene, sorte Haar var tildels dækket af en violet Floiels Kalot, hans Prælatfjortel af samme Farve var ordnet med megen Zirlighed, og et Kors af Guld blinkede paa hans Bryst. Denne elegante Personlighed var nu traadt ganske nær til Bordet, hvorved Hr. Bjarne sad, og sagde med en blød og behagelig Stemme:

„J Kristi og hans hellige Moders Navn, jeg hilser Eder, Hr. Magister.“

Den Tiltalte for nu op fra sit Sæde, idet han forvirret gjengjældte Hilsenen,

og udbrod: „Sira Aase! — I her — saa er da Kongen kommen!“

„Nei, endnu ikke,“ svarede Sira Aase, thi den Indtraadte var virkelig ham, Provsten ved Marietirken i Oslo, Kong Haakons Rantsler og høire Haand. — „Nei, Kongen er endnu ikke kommen til Bergen, kun jeg, hans ringe Tjener, for at berede Alt til hans Modtagelse. Men jeg vilde dog ikke oppebie hans Naades Ankomst for at aflægge Eder et Besøg, min høitærede og lærde Formand i Embetet! Og jeg finder Eder, som jeg ventede det, fordybet i Eders Bøger! Al ja, de stille Granstninger i Tankens og Videnskabens Rige er dog Menneſte-Aandens ædleste Beskjæftigelse!“

„Som I sandelig har levnet mig Otium nok til ved at holde mig fangen her Maaned efter Maaned,“ supplerede Hr. Bjarne, der nu ganske havde fattet sig efter Overraskelsen. „Men tør jeg ikke tilbyde Eder et Sæde? — Mit Fængsel er vel ikke saa rigt udstyret, som Eders Studereværelse i Oslo, ærværdige Herre, men der er dog en Stol til, ser jeg!“

„Jeg takker Eder,“ sagde Rantsleren let hen, idet han uden videre tog Plads paa den ham tilbudte Stol ligeoverfor Hr. Bjarne, — „jeg tager mig gjerne denne Aftentimes Frist fra mine talrige Forretninger for at kunne nyde Behageligheden af en Samtale med en af det berømte Pariser-Universitets hypperste Skolarer. I ved, jeg har desværre ikke haft Anledning til at drifte af hin store Almæ matris Lærdoms- og Frihedsgivende Mælk — min geistlige Bestemmelse har holdt mig til Skolerne i Rom og Bologna.“

„Og I har derved valgt den fordelagtigere Del, ærværdige Herre,“ svarede Hr. Bjarne med nogen Bitterhed. „I ser i mig et beklageligt Exempel paa,

hvortil Studeringer og Lærdomsgrader i vor Tid føre, naar de ikke ere helligede og autoriserede ved St. Peders Magt, ved Tonsur og Pallium.“

„Jeg nægter ikke, at Kirkens Indvielse først giver al menneſtelig Kundskab og Visdom den rette Krone og Regel, og jeg takker Gud for, at saadan Naade er bleven mig Uværdige til Del,“ vedblev Prælaten, idet han ydmygt forjede sig. „Men denne Forret maa vi Geistlige kjøbe med saa store Oposrelser, med saa mange Afjavn af Menneſtelivets sødeste Goder, at jeg ikke ved, om dog Fordelen, jordist talt, ikke tilslidst er paa Eders Side, I lærde Lægmænd. Ialsald kan I, Hr. Bjarne, ikke, som mig synes, med nogen Foie beklage Eder over, at Eders Mangel paa geistlig Indvielse har staaet Eder i Veien for Anvendelsen af Eders bundne Lærdomsſkatte i Statens Tjeneste. I har engang gienem dem opnaaet de høieste Tillids- og Troskoster, som dette Kongerige har at bortgive, og at I siden igjen har maattet fratræde disse, var ikke en Folge af Eders Stilling udenfor Kirken, men af, at I lidt efter lidt selv stilte Eders Interesser fra Statens Overhoveds, fra Kongens, at I sammen med oprørste Stormænd arbejdede mod, ikke for Rigets Enhed og Velfærd, dette store Maal for al Statskunst. Iyffeligvis synes det, efter Eders sidste Erklæring for Hr. Basse at domme, at I nu indser Eders Feilgreb og atter vil træde over til Kongens Parti. Sker dette med Oprigtighed i Ord og Handling, hvorpaa I maa give os tilstrækkelige Beviser, da tør jeg, hvad I allerede af mit Brev gjennem Hr. Basse er bekendt med, love Eder fuld Amnesti for det Forbigangne og Kongens Tiltro og Naade for det Kommende.“

„Det synes mig dog, som denne kongelige Naade kun er lidet lovende,“ sagde

Hr. Bjarne langsomt og eftertrykkeligt. „Thi, som I vil erindre, ærværdige Herre, har jeg allerede for flere Maanedes siden understrebet et Dokument, hvori jeg erklærede mig beredt til at træde i Kongens Tjeneste med Raad og Daad. Siden den Tid har jeg dog ikke mærket Noget til det kongelige Raadeslys — jeg er fremdeles bleven holdt indespærret her i Taarnet, maaste noget høiere oppe og med nogle flere Befremmeligheder end min ulyttelige Ven Hr. Audun, hvem man ogsaa har taget til Fange og uværdigen kastet i det dybeste Fangehul, — men Fængsel bliver dog Fængsel, selv i de blødeste Omgivelser, naar Friheden, en Mands høieste Gode, er ham berøvet. Vil I derfor, min mere lyttelige Hr. Succesor i Kongens Raad, at jeg skal tro paa Eders gode Tilbud, paa Kongens tilbagevendende Indest for mig, saa lad strax min Fængselsbør aabnes, sæt mig i en til min forrige Stilling passende Virksomhed, og I skal snart erfare, det lønner sig bedre at have Bjarne Rodinson til fri Ven, end til fangen Modstander.“

„Derpaa tvivler jeg ikke, naar først Vennen er sikret,“ svarede Prælaten med et fint Smil. „Men desværre er dette endnu ikke ganske Tilfældet. I misforstaar Kongens Hensigter med Eder, gode Herre, naar I kalder Eder selv hans Fange, ja endog uforsigtigvis sammenligner Eders hæderlige, om end nødvendige, Ophold her i Kongsgaarden med Høiforræderen Audun Hagleikssøns Fængsling. I burde visselig selv være den Sidste til at erindre om Eders tidligere Forbindelse med hin store Forbryder, — da har de, I før ansaa for Eders Fiender, vist mere Interesse for Eders Vel, end I selv, med al Eders Klogskab. Thi det var jo netop for at bevare Eder fra al kompromitterende

Optræden i Hr. Auduns Sag, i hvilken I, paa fri Fod, uundgaaeligt vilde være bleven indviklet, at man har bragt Eder i sikkert Skjul her, ladet Eder forsvinde, indtil denne for Eder saa farlige Sag er paadømt og Hovedmanden straffet. Naar dette er skeet, kan I, bedækket af Kongens Amnesti, atter frit fremtræde og indtage den Plads ved Høffet, som er Eder bestemt, forudsat I da har opfyldt, hvad der nu af Eder vil blive forlangt.“

„Jeg faar da vel endog takke til, at I saaledes har draget Omhu for mig,“ sagde Hr. Bjarne, „Kjont jeg ikke kan fornægte den Tro, at hvis man havde ladet mig i Frihed, vilde det nu ikke have staaet saa farligt til med Hr. Auduns Sag, ja maaste Forholdene da kunde have vendt sig saaledes, at I var gaaet over til Auduns Parti, istedetfor jeg nu til Eders. Men dette være nu som det vil, Lykkens Sol har nu tilsmilet Eder, og jeg maa se til at faa Del i dens Straaler, saa godt jeg kan. Et maa I dog vide — jeg kjober dem ikke, er Prisen at bidrage yderligere til Hr. Audun Hagleikssøns Fordærv.“

„Vær kun rolig, der bliver ikke Spørgsmaal om at sætte Eders opofrende Venstabs paa saa haard en Prøve. Hr. Auduns seneste Brode er saa fuldstændigt bevisst, hans Opstand mod Kongen saa fræk og aabenbar, at ingen flere Stene behøves for at trække ham ned i Afgrunden end dem, han selv har hængt ved sine Fodder. Hans Fald er os sikkert nok, I har dertil gjort Eders, vi forlanger i denne Retning ikke mere. Men der er en anden, rigtignok med hans sammenhængende Sag, til hvis for Kongen heldige Udfald vi ønske Eders lovfærdige Medvirken. Jeg mener Sagen om den fælske Margrethe, hin listige Kvinde, der udgiver sig for Kong Eriks

Datter, den afdøde Dronning af Skotland, og som Hr. Audun har forsøgt paa at faa udraabt ogsaa til Dronning i Norge. Hendes Sag staar nu under Retsbehandling og vil blive paadømt, naar Kongen kommer. Der mangler os nogle Beviser paa hendes Falskhed, dem maa I stifte tilveie."

"Jeg kender ikke denne Kvinde, har aldrig seet hende," svarede Hr. Bjarne undvigende.

"Men I har dog bidraget væsentligt til at bringe hende her til Landet, at stemme Folket for hende, I har forledet Hr. Audun til at antage sig hendes Sag," vedblev Sira Aale. "Nei, negt det kun ikke, I ved, vi har gode Vidner om Eders Forhandlinger med Herren paa Hegrans — nok til at faa Eder indviklet i hans Fald, om I vægrer Eder ved nu at bortmane det Spøgelse, I selv først har fremkaldt."

"Hvad behøves min Hjælp her, jeg, som ikke engang kan hjælpe mig selv? — I har jo, som jeg hører, allerede forlængst hin stoffels Kvinde i Eders Magt — Kong Haakon frygter dog vel ikke for en værgeløs, sængslet Pige? — Hvis saa er, lad hende forsvinde — og Alt vil være glemt."

"Ikke saa ganske, takket være Eders og Tydskernes kun altfor vellykkede Bestræbelser for at bringe Troen paa denne falske Margrethe ind i Folket her, som fra gammel Tid af er vant til at flokke sig om enhver ny, saakaldet Kongesøn eller Kongedatter, der behager at optræde med Fordringer paa Thronen. Til ved nærværende Anledning at fremme dette Folkets Hang bidrager ogsaa, at denne tydste Kvinde unægtelig har en vis Lighed med Kong Erik, at hun spiller sin Rolle godt, viser sig vel underrettet om Forholdene ved Hofset her i den afdøde Margrethes Tid, og har et særdeles ind-

tagende Bæsen. Dermed har hun endog efter sin Fængsling saaledes vidst at virke paa Befalingsmanden, Hr. Basse Gutormsøn, at han, som dog fra først af i denne Sag var optraadt med saamegen Kraft og Snarraadighed, siden har været svag nok til at behandle hende mere som en Kongedatter end som en Fange, har indrømmet hende Bolig i Slottets Fruerstue, har tilstedet hendes saakaldte Fæstemand, en usorstemmet, ung Skotlænder, fri Adgang til hende, har endog givet hende Lov til om Søndagene at besøge Apostelfirten, hvor hun er bleven seet af Mængden og har vundet Presten Laurentius til Skriftefader og Raadgiver. Ved alt dette er hun bleven sat i Stand til hos Slottets Befolkning, og derigjennem ogsaa hos Byens, at nære Troen paa sit Udsagn, ja endog til at organisere en Slags Forsvarsplan med Indkaldelse af Vidner og Andet i den Retsdag, der nu føres mod hende. Nu er det Kongens bestemte Ord og Befaling, at denne Retsdag skal have sin lovlige Gang, at Undersøgelsen skal være fri og fuldstændig — han vil ikke, ved at undertrykke Sagen og stifte den Anklagede bort for Dom, det skal kunne siges, han frygtede for Udsaldet. Han vil selv være tilstede ved den endelige Domsaffigelse. Nu frygte vi vel ikke for, at denne skal gaa os imod — gennem de hidtil førte Undersøgelser ligger Bedrageriets Bævn næsten ganske blottet, den falske Margrethe har ikke, trods al hendes Fæstemands og Pater Laurentii Iver, kunnet opdrive et eneste fuldgjældigt Vidne for sine Paastandes Vægt — medens vi blandt Andre kunne fremføre den af Bedragersten saa stammelig anklagede Fru Ingebjørg Erlingsdatter, Sysselmænd i Skien, Hr. Thore Haakonssøns høitagede Frue, der erklærer alle hin tydste Kvindes Bestyrdninger,

hende vedkommende, for Opdigtelse, og vidner selv at have seet Kong Eriks lille Datter Margrethe afgang ved Døden paa Drkney. Alt dette kunde vel synes tilstrækkeligt til at fælde Bedragersten, men vi ønske dog, til end yderligere Sikkerhed, for at hindre al Eftertale og fuldkommen berolige Kong Haakon, at kunne fremføre hans egen Broders, Kong Eriks Vidnesbyrd i denne Sag."

Her holdt Sira Aake et Dieblif inde og saa med et betydningsfuldt Blik paa Bjarne. Denne lod, som han ikke fattede Meningen, og svarede med et tvungent Smil: „Vel er I stormægtig haade i verdslig og aandelig Henseende, ærværdige Herre, dog turde det falde endog Eder vansteligst at citere et Vidne fra de Dødes Rige."

„Iffe, naar vi ty til Eders Bistand, lærde Hr. Magister," vedblev Rantsleren. „Man siger jo almindeligt, I har i Paris lagt Eder efter den sorte Kunst. Ialsfald er I, som ingen Anden, forfaren i den Kunst at skrive og tyde alle Slags hynderlige Bogstavfigurer, efterforskede gamle Dokumenter og andet lignende Lærdomsverk. I forstaar nu sagtens hvad jeg mener ved at fremstille Kong Erik selv som Vidne mod den Døgnerske, der udgiver sig for hans Datter. En Mand kan være død i mange Aar, hans Fingre længst hensmuldrede, men de Skrifte tegn, han med dem engang opdrog paa Pergamentet, leve og vidne for ham, saalænge dette bestaar. Nu siges der for vist, at Kong Erik, efter i flere gode Mænds Nærværelse at have besigtiget sin fra Skotland tilbageførte Datters Lig, skal have ladet opstætte et Dokument, hvori Gjentjendelsen af den unge skotske Dronnings Levninger formeligt bekræftes, saavel ved den kongelige Faders egen, som ved Eders, hans daværende Rantslers, Underskrifter. Dette

Dokument har hidtil, trods al Eftersøgelse i de kongelige Archiver, ikke været at finde. Man haaber dog endnu, at I, Hr. Bjarne, der har været behjælpelig ved Dokumentets Udstedelse, ogsaa vil kunne paavise, hvor det er blevet af?"

„Et saadant Dokument er aldrig af Kong Erik bleven udstedt, end mindre understrevet, det er jeg saa vis paa, som at jeg selv ikke har gjort det," lod Bjarnes langsomme Svar.

„Hust Eder bedre om," sagde Sira Aake skarpt, „Dokumentet maa findes, og det af Eder, saasandt I ikke vil stilles for Stranken med Hr. Audun, anklaget for Høiforræderi."

Hr. Bjarne tilfæstede ved disse Ord den Talende et prøvende Blik — men han mødte i Prælatus funklende Dine et Udtryk af saa kold og klar Bestemthed, at han for sammen, og lod sit Hoved synke ned paa Brystet, ligesom boiet af Modstanderens Overlegenhed. En lang Tausshed opstod — Magisteren sølte Prælatus gennemborende Blikke hvile paa sig, med Slangens fortryllende Magt over dens Bytte. Det var den Overvundne selv, der først maatte bryde den uhyggelige Stilhed, idet han nølende sagde:

„Men hvorledes skulde jeg kunne opsoge Dokumenter her i dette Fange-Rum? — Man maatte da give mig Adgang til Borgens Bredkammer."

„Dette gjøres ikke nødigt," afbrød Sira Aake ham med blid, men fast Stemme. „Det er ikke raadeligt, I forlader dette sikre Sted, inden Hr. Auduns og den salste Margrethes Sag er paadømt, hvis I ikke skulde foretætte at dele Eders gamle Ven og Kollegas mørke Fængsel her nedenunder i Taarn-tjælderen, hvilket stilles Eder i Udfigt, saafremt I ikke inden to Døgn staffer hint Dokument tilveie. Dertil vil gives

Eder tilstræffelig Anledning, ved at jeg imorgen tidlig, eller, om muligt, endnu i Aften, lader hidbringe det Skrin, hvori Kong Erik pleiede at opbevare sine vigtigste Brevstaber. Bistnok er dets Indhold af os allerede forgjæves undersøgt, men sandsynligvis vil I, under hvis Rantslertid det blev anskaffet, kjende et eller andet forborgent Gjemme i dets kunstrigt forarbejdede Egebund, hvori de hemmeligste Dokumenter, og deriblandt uidentvisl det af os saavede, kunne være henlagte. For at sætte Eder istand til, strax efter Gjenfindelsen af hint kostbare Brevstak, til yderligere Sikkerhed at kunne tage en ganske lignende Kopi deraf, vil jeg sørge for, at dertil indrettet, ubestrevet, men gammelt udseende Pergament bliver Eder tilstillet, ligesom Kong Eriks Segl i Bøx og andre til Kopien nødvendige Skrive- og Malerapparater, hvoraf jeg ved, I med kyndig Haand vil kunne benytte Eder. Altsaa, denne Sag er nu ordnet. Jeg ser det paa Eders Anslyn, at I fatter min Mening, og vil handle derefter. Jeg forlader Eder nu, for at lade Skrinet hente hid. Om to Dogn, til samme Tid om Aftenen, er jeg her igjen for at erfare Udfaldet af Eders Undersøgelser. Er dette da, som jeg haaber, tilfredsstillende, saa bringer jeg Eder til Udveksling med det gjenfundne Dokument Eders Udnævnelse som Medlem af Kong Haakons Raad, hvilken Post dog først bliver at tiltræde, naar Sagerne her i Bergen med Hensyn til Hr. Audun og den falske Margrethe ere tilendebragte. Men det vil, efterat Kongen er kommen hertil, ikke være ret mange Dage. Er Alt saaledes Eder tilpas? — Giver I mig derpaa Eders Haand?"

Herved reiste han sig og udtrakke sin Haand mod Hr. Bjarne. Denne stod ligeledes op, men kunde eller vilde ikke

frembringe et lydeligt Ord til Svar. Han gjorde blot en bekræftende Bevægelse med Hovedet og berørte molende den fremrakke Haand. Dennes Eiermand tillastede ham endnu til Afsted et skarpt, megetsigende Blik, sagde roligt „God Nat" og forlod langsomt Bærelset, hvis Dør atter tillaaedes af de udenfor ventende Huskarle. Hr. Bjarne blev en Stund staaende opreist og lyttede ængsteligt til de Bortdragendes tunge, mere og mere sig fjernende Skridt — derpaa sank han med et høit Suk eller rettere Stonnen tilbage i sin Lænestol og bedækkede sit Ansigt med sine Hænder, idet han mumlede: „Audun — Kong Erik! — tilgiver mig — jeg kan ikke Andet!"

Syttende Kapitel.

Det runde Kammer.

Af Sira Aakes Ytringer i Samtalen med Hr. Bjarne vil Læseren have erfaret, at Jomfru Margrethes Fangenskab hidtil havde været meget mildt, takket være den Interesse og Medlidenshed, hun ved sin Skønhed og sit blide, skønt faste Væsen havde vidst at vække hos Slottets Befalingsmand, Hr. Basse Guttormsson, ja, at denne endog havde tilladt hende nu og da at se sin Fæstemand, havde givet hende Lov til hver Søndag at besøge den inden Borgens Mure beliggende Apostelkirke, og blandt dennes Prester at vælge sig en Skriftefader. Dette blev Pater Laurentius, en Ven og Estermand af Presten Havlde Steinsøn, den Samme, som vi af Jomfruens Fortælling erindre havde været hendes Barndoms tidligste Lærer, og havde sunget latinske Hymner foran hende, medens hun bare ombord i Skibet, der skulde føre hende til Skotland. Strax det tillodes hende at komme i Apostelkirken, havde hun spurgt efter

denne sin Barndoms Ven, hvis Vidnesbyrd nu vilde været hende saa vigtigt, men til sin store Sorg havde hun erfaret, at Havlide for flere Aar siden var reist tilbage til sin Fødes Island. Ingen af de andre Prester ved Kirken var fra hans Tid, kun Laurentius, ogsaa en Islænder, havde, skjønt senere, kjendt ham, og kunde godt erindre at have hørt ham fortælle om sin fordums Lærling, den lille Kongedatter Margrethe. Dette Kjendskab blev et Bånd mellem den fangne Jomfru og den fromme Prest. — det lykkedes hende snart at vinde ham ganske for sin Sag, saa han troede paa hendes Fødselsret, og gjorde alt Sit for at bistaa hende med Raad og Daad, baade i aandelig og verdslig Henseende. Med et netop paa den Tid til Island afgaaende Skib skrev han saaledes til Presten Havlide og besvor denne saa snart som muligt at komme over til Norge, for at se og gjenkjende sin dødtroede Lærling, og blive et frelsende Vidne for hende i Nøden. Desværre kunde det være en rum Tid, inden Svar kom; det gjaldt saaledes at saa Retsagen mod Jomfruen udsat saalænge, og til dette Maal virkede Pater Laurentius med al sin Veltalenhed og Iver hos Rettens Formand, den alderfegne Biskop Narve af Bergen. Den svage, gamle Biskop var let at bevæge, saalænge Kongen og Sira Aale ikke vare tilstede; disses Komme frygtede derimod Jomfruens Skriftefader mest, thi han vidste altfor godt, at overfor den myndige Kong Haakon og hans slue Rantfler var Biskopen kun en lydig Tjener. Han trøstede sig og Margrethe dog med, at det endnu kunde være en god Tid, kanske til Vaaren, inden Kongen med sit Følge gjæstede Bergen, da Underhandlingerne med Danmark trak sig i Langdrag, og Høsten imidlertid var skredet saa langt frem, at

Soreisen blev besværlig, om ikke farlig. Vandt man kun Vinteren over, kunde Meget forandres i Jomfruens Vilkaar til det Bedre, Troen paa hende befæstes, og hendes Forsvarsplan fuldt forberedes og ordnes. Ronald Glenorrin delte dog ikke dette Haab — han vilde ikke, man skulde oppebie en ny Skuffelse, en ny Fare — hans utaalmodige Kjærlighed, hans Selvbebreidelser over at have ledet sin Elskede til det ulykkelige Forbund med Hr. Audun, lod ham udfinde og foreslaa adskillige Planer til Frelse ved Flugt. Men selv om en eller anden af disse Planer havde kunnet iværksettes med Held — hvad kun var lidet sandsynligt, da Hr. Basse, trods hans Mildhed mod Jomfruen, dog var meget paapasselig i hendes Bevogtning — afflog Margrethe dog standhaftigt at indlade sig paa noget Forsøg til Flugt, saalænge der var Haab om, at hendes Sag her kunde være undersøgt og paadømt efter Retfærdighed. Hun var nu engang, sagde hun, i sin Faders Hjem, om end i Fangenskab; hun befandt sig vel i de dyrebare Barndoms-Umgivelser, der var kommet en Fred over hendes Sind, som hun ikke atter vilde opgive for et omslappende Eventyr-Livs Urolighed, selv ved den Elskedes Haand. Her, hvor hendes Liv var begyndt, vilde hun ogsaa afvente sin Skjebne, Gud vilde her sikrest lade hendes Ret komme for Dagen og anerkjendes, om det saa var hans Villie. Hun følte nu dybt, sagde hun fremdeles til Ronald — hun var kommen til klar Erkjendelse om, at de Begge havde begaaet en stor Brøde ved at slutte deres Sag til Hr. Auduns vilde og oprørske Planer mod Kong Haakons Krone — denne Brøde maatte her affones, for de kunde med noget Haab om Guds og de Helliges Bistand foretage videre Skridt til deres egen, til Skottlands Befrielse.

Pater Laurentius, hvis fromme Oplysning hun mest skyldte denne Syndserkjendelse, havde ogsaa givet hende Haab om, at oprigtig Anger forenet med ydmyg og frivillig Bæren af et langvarigt Fangenskab's Byrd: maaske kunde blive taget i Betragtning til hendes Fordel, og at Kong Haakon saa, naar han erfarede hendes Anger og hendes Ret, og at hun dertil gjorde Afstald paa al Fædre-nærv i Norge, tilsidst vilde anerkjende hende som sin Broders Datter. Da var Tiden kommen til at rejse til Skotland og at optræde der som Dronning med Retmæssighedens Siempel, — men først da vilde hun række den Elskede sin Haand for ved hans Side og med Guds Hjælp at gennemføre Kampen for Skotlands Uafhængighed.

Forgjæves opstillede Ronald herimod alle de Grunde, som sorgelig Erfaring om Usikkerheden af at betro sig til hendes Frænder, som Vængstelse for den forestaaende Retsfags Farer kunde indgive ham, — forgjæves bestormede han hende med alle Tidenstabens Bonner om nu at række ham sin Haand — nu at flygte med ham — flygte til en ensom Dal — til fjerne Lande, hvor som helst hen — kun bort, langt bort fra disse skrækkelige Mure, hvor Sværdet hver Dag hang over hendes Hoved. Margrethe svarede ham kun med et stille, vemodigt Smil — med en sagte Rysten paa det skjønne, blege Hoved — eller, naar det kom høit, med de hvissende, afbrudte Ord: „Først Broden afsonet — saa Lykken vundet. Ikke friste Gud — vil han befri os, saa gjør han det ad sin egen Vei.“

Saaledes stedse afvist maatte Ronald lade Tiden gaa hen, uden at kunne gjøre Brug af de Leiligheder til Flugt, som han oftere troede at have fundet. Men han opgav derfor ikke sit Forsæt, han be-

nyttede fremdeles flittig den Anledning, hans betingede Frihed indenfor Slottets Mure gav ham til at gjøre sig noie bekendt med alle Borgens Krogveie og til at stifte Forbindelse med dens Indvaanere af alle Slags, for, hvis den yderste Fare dog engang maatte forandre Somsfruens Beslutning, da at være vel forberedt paa Alt.

Imidlertid sad Margrethe rolig med sin gamle Fostermoder i det lille runde Kammers ved Enden af Fruerstuen, hvor hun i sin Barndom havde hvilet, og tilbragte Tiden med Andagtsøvelser, med stille Arbeide, med at modtage de hærkomne Besøg af Ronald Glenorrin, af Pater Laurentius, undertiden af Slotsbefalingsmanden selv. Ofte fik hun Lov til under behørig Opsigt at foretage Vandringer i Slotshaven for der at trække frist Lust. Og til hver Søndag glædede hun sig som et Barn, da lod de smaa Solvkløkker fra Apostelkirken over til hendes Fængelsvindue som Englestemmer og kaldte hende til det skjønne, lyse Guds hus, hvor hun, rigtignok i en affondret Stol, kunde deltage i Menighedens Andagt, høre sit Hjerte med de hellige Messetoner mod det høie, sole Herrens Velsignelse neddale over sig fra de samme Høvelvinger, hvorunder ogsaa hendes Fader havde knælet. Glad gif hun saa efter endt Gudstjeneste tilbage til sin Celle, forunderligt styrket til at møde og bære, hvad hendes farefulde Stilling truede med. Thi af — hendes nærværende stille Liv var jo kun et Haverblik mellem to Storme! — Og dog, var det endnu ikke muligt, at den sig nærmende Storm kunde besværges? — Med hver Dag, med hver Uge, som gif, uden at Retten sattes, uden at Kongen kom, rykkede jo Tiden nærmere, da man kunde vente Svar fra Island — maaske Presten Havelide selv kom, og til ham, til

hans Vidnesbyrd havde Jomfru Margrethe og hendes Venner nu engang sat deres Haab for Processens heldige Udfald.

Men det var ikke Guds Villie, at dette Haab skulde opfyldes. En Dag først i November Maaned lod pludseligt det Budskab over Borgen, over Byen, at Rantseren Sira Aale var ankommen, at Kongen selv snart kunde ventes, hans Flaade laa allerede ved Stavanger. Nu fik Alt en anden Skik paa Kongsgaarden — det stille, rolige Dagligdagsliv veg for Stoi og Travlhed, strengere Bevogtning af Fangerne, Forberedelser til Fester og Retsforhandlinger. Hr. Basse Guttormsson var ikke længer den eneste Værdende — hans Mildhed kunde ikke længer komme den fangne Jomfru og hendes Fæstemand tilgode. Han maatte døie haarde Vebredelser af Rantseren, fordi han havde ladet Margrethe og hendes Følge nyde saamange Formildelser i Fangenskabets, — hvorved, som hin sagde, det var bleven dem muligt at lægge Planer sammen til Flugt eller Forsvar. Vel tilfjendegaves Hr. Basse Kongens høie Tilfredshed med den Iver og Klogskab, han havde lagt for Dagen ved de Sammensvornes Fængsling, men man lod ham tillige forstaa, at denne kongelige Naade atter let kunde forstjertses, hvis ikke den vundne Seier godt benyttedes. Med tungt Hjerte saa Hr. Basse sig derfor nødt til at give efter for disse strengere Forholdsregler — Jomfru Margrethe fik ikke mere Lov til at forlade sin Celle, maatte ikke mere modtage Besøg, selv ikke af sin Stristefader; Ronald Glenorrrin blev igjen sat fast, og de Fangnes Bevogtning overalt forandret og forstærket. Dette Sidste behøvedes dog ikke, hvad den fangne Audun Hugleiksson angik — paa hans Behandling havde Sira Aale Intet at udsætte, han

var siden Indtogsdagen bleven holdt i strengeste Afsondring dybt nede i Borgens stærkeste, underjordiste Fængsels-hvælving.

Til et saadant Fangehul vilde Sira Aale ogsaa, at „den bedragerste Her“, som han kaldte Jomfruen, fra først af skulde været henfat. Han fandt det baade farligt og upassende, sagde han, at denne „forbryderste Kvinde“ var givet Bolig i Kongeborgens egen Fruerstue — derved næredes kun Troen paa hendes Udsagn, og hun fik bedre Anledning at ivertsætte sine listige og bedaarende Kunster. Efter nærmere Betænkning tillod han dog, da Basse Guttormsson selv gik i Borgen for hendes Sikkerhed, at Jomfruen maatte blive usforstyrret hensiddende, hvor hun engang besøgt sig, indtil hendes Sag var paadømt. Fruerstuen skulde jo alligevel næsten ikke benyttes, Dronningen kom ikke med — kun et Par Værelser skulde indrettes til en fornem Frue i Kongens Følge — men disse vare langt adskilligt fra den Fangnes lille Hjørnekammer, som kun havde en Udgang, hvortil en egen Korridor førte.

Det er til dette, saakaldte „runde Kammer“, at vi nogle Dage efter Sira Aales Ankomst til Borgen henføre Værelsen. Dets skjonne, ulukkelige Beboer havde snart haardt maattet føle Virkningen af den paa Slottet indtraadte Forandring, uden i Forstningen at kunne erfare Aarsagen dertil. Al Kommunikation med Omverdenen blev pludseligt afbrudt — de Kjaeres Besøg ophørte — Bagten i Korridoren afløstes nu hver Time og lod sig ikke, som før, faa i Tale — Budene, der bragte Fangerne Næringsmidler, var heller ikke de samme som forhen, og svarede kun med haardnakket Tausshed paa alle Spørgsmaal. Selv gamle Moder Herdefe, hvem man enten af Forglemmelse eller

som usfadelig havde ladet blive hos sin Fosterdatter, formaaede ikke, trods al sin Snakkesalighed, at udløse Noget af de tause Omgivelser. Ikke heller Varmen og Bevægelsen af den kongelige Hirds Inddragene paa Slottet kunde bemærkes i det affidesliggende Taarnkammer, hvis eneste Vindue ud til Slots haven, der paa denne sene Aarstid var sjelden besøgt, og hvorfra kun Novemberstormens Susen i de bladløse Træer lod klagende op til de stakkels ensomme Kvinder.

For denne Ensomhed og skrækkelige Tausshed bukkede selv Margrethes stærke Sjæl i Forstningen under. En usigelig Ængstelse greb hende — hvad var der skeet? — hvor var hendes Elskede, hvor hendes Sjælesørger? — havde de Alle forladt, forglemte hende? — O nei — de vare maaske fængslede, dræbte for hendes Skyld, og nu skulde hun selv, hemmeligt og ukjendt, langsomt pines til Døde! Al, bedre Døden, men en hurtig Død, end denne skrækkelige Uvisshed, denne sindsforvirrende Ængstelse! — Var hun da saa ganske forladt? — Var der Ingen, som vilde hjælpe hende? — Det hun saaledes for sig selv klagede og vred sine Hænder, saaldt hendes Blik paa gamle Moder Herdese, der sad boiet i sin Stol, og bad stille sit Paternoster. Dybt bestjæmmet over, at denne simple, trofaste Sjæl skulde for hende have vendt sig til den rette, den eneste Hjælper, som nu var dem levnet, sank Jomfruen ned ved sin Fostermoders Side, forenede sin Bøn med hendes, om Hjælp, om Oplysning, om Styrke fra oven. Og Bønshørelsen kom i en Følelse af stille, velgjørende Fred. Hæn lænede sit tunge Hoved til det gamle, tro Bryst, der saa ofte for havde været hendes Tilflugt, og udgæd der al sin Kummer som et Barn i Moderens Arme. Og den gamle Rone strog kjærligt hendes lyse Løkker,

kyssede hendes Pande og nynnede en vuggeude Sang over hende. Og de drømte sig begge tilbage til Lübeck, til den fjære, simple Karnapstue i St. Egidiegaden, hvor et ydmygt, men sikkert Hjemms stille Hygge havde omfaret dem. De glemte for Diebliffet, at de sad i et fjernt Land, paa en prægtig Kongeborg, omgivne af Silke og Guld, men som Fanger, udelukkede fra alle Mennefters Omgang, ja den ene af dem, det for saa glade, skyldfri Barn, nu anklaget for en svær Forbrydelse, maaske bestemt til om kort Frist at lide en banærende Dom, en pinlig Død!

Margrethe vaagnede vel atter snart til Bevidsthed om denne sin Stilling og dens Farer, men hun segnede nu ikke mere derunder, hun havde hentet Kraft fra den rette Kilde til freidigt at gaa sin Skjebne imøde, til ene, om saa skulde være, at udfjæmpe sin Strid til det Sidste. Dag opgav hun endnu ikke Haabet om Frelse, om Seier, ogsaa for dette Liv. Den Herre, der saa vidunderligt havde ført hende hid, hvorhen hendes tidligste Ønsker havde standet, hid til hendes Barndoms kongelige Hjem, han vilde ogsaa, om han end nu prøvede hende haardt og lod hende være i Ensomhedens og Fængselskabets Mørke, dog tilsidst bringe Sandheden frem for Lyset, føre hende igjen sammen med hendes Elskede, røre hendes Farsbroders Hjerte! — Ja, kunde hun blot saa denne i Tale for Retsmødet, eller endog kun under dette, da maatte det lykkes hende at overbevise ham om deres Slægtskab, da maatte Blodets Røst tale, da maatte han tilgive hendes Forbindelse med Hr. Auduns Oprør, da maatte han høre hende i sine Arme og anerkjende hende for sin Broders Datter! — Derfor gjaldt det, ikke at give tabt, at bevare sin Kraft, sin Aandsnærverelse til den afgjørende

Stund, da hun skulde stedes for sine Dommere, og at denne Stund nu var nær, det begyndte hun mere og mere at ane, efter den med hendes Bevogtning indtraadte Forandring.

Herom fik hun ogsaa, efter nogen Tids Forløb, fuldkommen Visshed, da det endelig lykkedes Pater Laurentius at faa hende hemmelig tilstillet en liden Seddel, skjult i hendes Nædverbrød, hvorved hun underrettedes om Sira Aafes Ankomst og dennes Følger, samt om, at Kongen kunde ventes om nogle faa Dage, og at Retsforhandlingen derefter uden Ophold vilde blive fremmet. Den gode Prest havde desuden fundet Plads til et Par beroligende og opmuntrende Ord: — hendes Venner kunde vel nu ikke se hende — men de vaagede og arbejdede for hende — hun maatte ikke tabe Modet — ikke Tilliden til Gud — hver Aften, eller saa ofte det var muligt, vilde en Seddel paa lignende Maade blive bragt hende, med Underretning om Dagens Begivenheder og med Forholdsregler for det Kommende. Dette Løfte blev nu for Jomfru Margrethe det trostende, sunkende Lysspunkt gennem de ensomme, lange Dages Mørke — naar Nædveren om Aftenen bragtes hende, kunde hun knapt oppebie Nædsvendens Bortgang for at bryde det kostbare Brød, som for hende nu i dobbelt Forstand var blevet Livets Næring. Som oftest fandt hun, hvad hun søgte — Pergamentstrimler med Trost fra Venners Deltagelse, med Budskab fra Omverdenen — et Par Gange med endnu fjærere Hilsen, nemlig fra hendes Fæstemand, med hvis Fængsel den tjenstvillige Prest ogsaa havde vidst at sætte sig i Forbindelse. Ronald havde skrevet følgende Vers af et dengang meget yndet Ridderdigt:

„Ung Flores sidder i Vaand og Evang,
Men dog han sin Blantseflor redder.
At kjæmpe for hende i Dystridtskang
Ved sin Ridder-Vre han vædder,
Han sliger til hendes Taarn engang
Og fører hende ved Kjærligheds Sang
Til Avalons smilende Bredder.“

Margrethe læste disse sin Elskedes Ord med et taareblandet Smil og en vemodig Rysten paa Hovedet, som om hun vilde sige til ham: „Stakkels Ungersvend — har du ikke endnu haft Skuffelser nok?“ — Og dog førte hun de fjære Strifteegn til sine Læber og indbragte deres søde Haab. Pater Laurentii Ord vare ikke saa poetiske og lovende, men mere indrettede efter de virkelige Forholde, og fulde af gode Raad for Jomfruen til at imodgaa disse. Hun erfor saaledes efterhaanden, hvorledes Forberedelserne til Retsmødet stred frem, hvorledes Kongen den tolvte Dag efter Sira Aafes Ankomst ogsaa var inddraget med sit Følge, dog uden Dronningen, samt hvorledes han, mod Rantslerens Raad, havde befalet, at Retsforhandlingerne i Margrethes Sag skulde holdes offentligt, hvilket Laurentius ansaa for et godt Tegn paa Kongens retfærdige Villie. Hvad der mest rystede Jomfru Margrethe, var Efterretningen om, at Fru Ingebjørg Erlingsdatter var med i Kongens Følge, uden Tvivl for at optræde som Vidne i Sagen, og at hun havde faaet sin Bolig i selve Fruerstuen, kun nogle faa Vægge fra det Kammer, hvor hendes Offer sad fangen. Billedet af denne onde, stolte Kvinde, som der stod for Margrethes Grindring fra hin stræffelige Nat i Biskopens Borg paa Orkney, traadte hende nu atter nær og forstyrrede hende i den moisomt tilkjæmpede Ro. Hun frygtede for en Sammentkomst med denne Mennefsjælgerske,

og dog ønskede hun den for at kunne rive Sloret fra Hylkerstens Hjerte. Det pinte den Arme at vide sig i Nærheden af sit Livs bitreste Fiende uden at kunne væge sig mod hende — hvert Dieblit kunde jo den Skrækelige træde ind for at fuldende det Dødens Verk, som hin Bortførelsens Nat kun halvt var bleven udført. Især om Natten, naar hun paa sit ensomme Leie (Moder Herdeke sov i en særskilt Alkove) søvnløs talte de lange Timer og lyttede anstrængt til enhver Lyd, der nok saa ubetydeligt afbrød den øde Stilhed, steg hendes spændte Nervestilstand saa, at hun troede at høre den ene Dør efter den anden lufkes op i de ydre Værelser, slæbende Skridt komme nærmere og nærmere, og endelig de gamle Siltetapeter rasle, som om en skjult Dør bag dem aabnedes. Hun syntes dunkelt at erindre fra sin Barndom, at en saadan hemmelig Dør her var anbragt, men havde hidtil ikke kunnet opdage den. Var det saa ikke muligt, at Fru Ingebjørg, der jo ogsaa fra gammel Tid var bekendt med Slottets Truerstue, nu kunde erindre og vilde benytte hin hemmelige Indgang for at hævne sig paa sin Angiverinde, og med dennes Liv slukke Klagen? Saadanne Tanter strømmede især en Nat stærkere end sædvanligt ind paa Margrethe, som hun laa der og stivt betragtede de for Trækvindens følgende Tapeter, bag hvilke hun hvert Dieblit ventede at se den frygtede Form dukke frem. Forgjæves søgte hun at besjæmpe disse Forestillinger, at bortforklare de angstende Lyd, hun hørte, ved sædvanlige Narisager — ved Nattevindens Susen i Trækronerne i Haven, ved Bagtens fjerne Urin i Korridoren, og hvad Andet mere — de kom dog altid tilbage, stærkere og stærkere. Hendes spændte Tilstand blev næsten uudholdelig — hun vilde dog nødigt vække den gamle,

svage Moder Herdeke, der saa høilig trængte til Hvile — da faldt hun paa at søge Beroligelse ved at tage sin Faders Relikvifors frem og bede om Guds Bistand mod Mørkets Angreb. Og enten det nu var Bønnens mildnende Magt eller Sandernes yderste Udmattelse, der gav hende Hvile, nok, hun sank snart derefter i en dyb, skjont urolig Slummer. Hoor længe denne varede, kunde hun naturligvis ikke vide, men hun vaagnede pludseligt ved Følelsen af, at Nogen temmelig haardt berørte hendes Haand. Hun saa op — men blev liggende som magtstjælen af Skræk — thi — var det Virkelighed eller kun en Fortsættelse af hendes rædsomme Drømmebilleder? — hun troede ved Natlampens usikre Skin at se en hoi, mørk Kvindeskikkelse staa høiet over hendes Seng og stirre paa hende med et djævelsk Udtryk i det gulblege, rynkede Ansigt! — Det var kun et Dieblit, Margrethe havde dette skrækelige Syn — i næste tabte hun Bevidstheden ganste. — Da hun atter kom til sig selv, var Skikkelsen sporløst forsvundet, og Alt om hende var stille, usorandret, som forhen, kun at Morgenlysnungen begyndte at graane svagt gennem det smale Vindue, høit paa Væggen. Margrethes første Bevægelse var at søle efter sit dyrebare Kors — hun havde det ikke mere i Haanden — skulde Fienden virkelig have været der og røvet det? — men nei — der laa det jo paa Bordet foran Sengen — hun maatte da selv have lagt det fra sig igjen efter Bønnen — det skrækelige Syn havde da vel kun været en Drøm! — Og dog, hun syntes endnu at søle Rykket i Haanden — Skikkelsens gruelige, fra hin Nat paa Orkney altfor vel kjendte Blik brændte endnu i hendes Sjæl. Hun vækkede nu Moder Herdeke; denne havde Intet seet eller hørt — Alt maatte dog have været

en Drøm, det var dog saa godt, at hendes elskede Barn endnu kunde sove, mente hun. Margrethe maatte da give sig tiltaals — maaske havde den Gamle dog Ret, men hvor var nu Grændsen mellem Drøm og Virkelighed? — Hendes hele Liv i den senere Tid forekom hende stundom som en tung Drøm, hvoraf hun dog vel engang maatte vaagne til Lys og Frihed.

Og det syntes samme Morgen, som om en Straale af Lys og Haab skulde forundes hende efter Nattens Rædsler,

thi kort efterat hun var opstaaet, havde forrettet sin Morgenbøn og sat sig til sit Arbejde, aabnedes hendes Fængselsdør, og hun blev glædeligt overrasket ved at se Pater Laurentius's blide og ærværdige Skikkelse træde ind med et „Guds Fred“ paa Læberne. Hvorledes det var lykkets den gode Geistlige atter at faa Udgang til sit Skriftebarn, og hvilket Budskab han bragte hende, derom vil følgende Kapitel give Læseren Underretning. (Mere.)

P s a l m e.

(Af Landstad.)

Mulm og Mørke farer over
Sjælen med et rædsomt Gys;
Sorgens store, tunge Vover
Slukke alle Troens Lys.
At, hvor skal min Snække lande?
„Frels os Herre, vi forgaa!“
Reis dig, byd de dybe Bænder,
At de stille flyde maa!

Ræk mig Ordet hid til Børge,
Lad mig høre Jesu Røst!
Giv mig Tro, som flytter Bjerger,
Stiller Stormen i mit Bryst!
Send en Haabets Rædsfædraabe,
Som kan slukke denne Ild!
Giv mig Styrke til at raabe:
Abba Fader, som du vil!

Stynd dig Herre! Hjertet hæver,
Taaren brænder mig paa Kind;
Mellem Jord og Himmel hæver
I Landflygtighed mit Sind.
Jesu! hør min Sjæl dig falder,
Send imøde mig din Aand!
Grib mig, at jeg ikke falder,
Hold mig fast med Aandens Haand!

Herren kommer — stille, stille! —
 Gjennem Dør af Vanghed luft
 Give mig sin Fred han vilde,
 Jage Tvivl og Frygt paa Flugt.
 Mandens sagte Susen dvæler
 Til min Sjæl har sukket ud,
 Til jeg rørt og salig knæler:
 „O min Herre og min Gud!“

Den gamle Medhjælper.*)

Sin mærkelige Lov, at en Tanke fremkalder en anden beslægtet Tanke, den Lov, ifølge hvilken Lyden af Klokker, Duften af Blomster, Lovets Fald fra Kvisten, eller hvilken som helst Begivenhed, henter frem af Erindringens Gjemme Tanker og Følelser, som vi for lang Tid tilbage kan have næret, men næsten glemt, synes ved Forshnets Styrelse at være en vis Anordning, hvorved Tildragelser fra Forgangen skal pege hen paa Ting i Nutiden og ofte paa Fremtiden, idet de som Ledene i en Kæde sammenknyttede Menneskealder efter Menneskealder og gjør Alt til en stor Familie, saa at, hvad der berører En i nogen Grad, berører Alle. Lovets Fald en rolig Høstaften fødte disse Betragtninger i mig. Solen var netop dalet ned bag Alserne og havde spredt over Himmelen Purpurfarver af sin svindende Glands; stille udbredte Natten sit Dække og skjulte de sjerntliggende Gjenstande for Duet.

Og mægtigt talende gjød Tausheden
 Sit Sprog, saa sølsomt, ud i tantefulde
 Sjæl.

Jeg sad, hvor jeg ofte havde holdt af at sidde, under en duftende Poppels udstrakte Grene. Aftenens Stilhed var

saa dyb, at Lyden af Slagene i den gamle Kirkes Taarnuhr, som slog Ni, gjenlød gennem Dalen, og da Klangens var døet hen, blev Stilheden endnu mere dyb, men afbrødes tilsidst ved Lyden af Lovet, der faldt ned fra Gren til Gren og endelig standsede ved mine Fodder. Ukalde Tanker opstod ved Synet af dette Lov, som det nu laa blandt sine døde Brødre. Hvilken Værdom, hvis vi blot forstaa at læse den! Hvilket Sindbillede paa dette Livs Dmskiftelser! Hvilken Mindelse om Slægtninge og Venner, som ere faldne ud af sine forskellige Virkekredse i Livet og nu ligge i Muldets Støv! Aldrig ved nogen tidligere Leilighed er saa mange Hedengangne stegne frem for min Erindring; Venner, unge og gamle, rige og fattige, fra By og Bygd, Kirke og Marked syntes at samles rundt omkring mig. Det var et Dieblit af undertrykt Glæde. Jeg kunde ikke i Virkeligheden modtage deres Haandslag som i svundne Dage, men jeg var glad ved at de stod for min Tanke, om og kun nogle Dieblitte. Mange af vore Glæder nu har sit Udspring fra Glæder i fordums Dage, og en ikke ringe Del af dem fra Erindringen om

*) „Selsomme Fortællinger fra Dybet af Folkelivet“ af John Ashworth. Udgivet af Ed. B. Gierßen i Bergen.

dem, vi have havt kjær. Det er en stor Feil, naar vi gjøre det, som kunde være en Kilde til stille Glæde, til Aarsag til Smerte og Sorg, knurre og græmme os, hvor vi rolig skulde underkaste os, og hvor Underkastelse vilde være den sandeste Visdom. Herren giver og Herren tager, det var den rette Tale.

„Himlens Stjerner er de Døde lig;
Om Dagen skjult for Dødeliges Øie,
Dog ei ubslutt, sin Glands saa herlig, rig
De spreder gjennem Rummet i det Høie.“

En af de mest fremtrædende Skikkelser, som hentes at staa for mig hin stille Aften, var en graahaaret Veteran, hvis Loffer vare graaenede i hans Herres Tjeneste, og en af disse besynderlige Karakterer, baade elsket og frygtet af Mange, som kjendte ham, af Grunde, de endnu erindre. Han var af Stilling en Florelsbærer; Støhed og Flid fra hans unge Dage af satte ham istand til at blive Fabrikant, og ved Forsigtighed, Klogskab og Udholdenhed sikrede han sig en Stilling, der gjorde det muligt for ham at trække sig tilbage fra Forretningerne, førend Alder og Svaghed nødte ham dertil. Men han gjorde ikke Reiser paa Fastlandet for at faa Ende paa sin Rigdom, eller byggede et pragtligt Hus og stoffede sig elegant Kjøretøi, eller flydte sit Hus med Tjenere og levede høit for at faa Pengene til at gaa. Han vidste, hvem der havde givet ham hans Banknoter, og han vidste, han engang vilde blive krævet til Regnskab for, hvad han havde gjort med dem, og han bestræbte sig for at være en tro Husholder.

Jeg ønsker ikke at glemme mit første, andet og tredje Møde med denne exentriske gamle Mand. Jeg var gaaet ned for at forrette Guds-tjenesten i den Kirke, af hvilken han i lang Tid havde været et værdigt Medlem, en virksom, taalmodig og forstandig Medhjælper. I mange

Aar havde hans Hus været et Hjem for Arbeidere i Herrens Vingård, og han forsynede mangen hungrig Udfending med lidt mere end et Glas koldt Vand. Jeg var dengang en meget ung Mand og noget bange for Flere i Forsamlingen, Medhjælperen i Særdeleshed. Hans Ansigt var hverken præget af stille Fred eller himmelft Hellighed, tværtimod. Han havde et stort Ansigt, kraftige Træk, Dienbrynene bestode af lange, hvide Buster, og hans Haar, staaelgraat, bød al Orden Trods. Han kjendte lidet til Grammatik, men hans Sprog var kraftigt, og rammede med en frygtelig Sikkerhed. Talleyrand sagde, at „Talen var opfunden for at skjule Tanterne.“ Dette kan maasse passe for enkelte Diplomater, saadanne som Talleyrand var, men den Gamle vilde være bleven forbauset ved at høre ham sige det. Jeg havde endt mit Dagverk paa Prædikestolen, og idet jeg forlod Kirken fandt jeg Medhjælperen ventende paa mig ved Porten. Idet han lagde sin Arm i min, sagde han:

„Nu, min unge Ven, jeg haaber, du vil tage dig et Maaltid i mit Hus i Aften; du skal være meget velkommen, og det vil ikke gjøre Maden værre.“

Efter Maaltidet, medens han sad paa den ene Side af Kammen og jeg paa den anden, sagde han efter en temmelig lang Pause:

„Er du gift, min unge Ven?“

„Ja“, var mit Svar.

„Og holder du Hæsandagt i dit Hus?“

„Ja“, svarede jeg igjen.

„Det glæder mig at høre det. Der er mange Folk, som taler høit om Religion, naar de ere ude, men ikke har meget af den hjemme. Al deres Religion er til Udforsel og intet til Hjemmebrug, men jeg glæder mig altid ved at se unge gifte Folk begynde ret, og der er

Intet, som lettere holder en Familie i det rette Spor, end et Husalter. Mangen Familie, som hedsender Kristendommen, har det gaaet galt med, fordi det mang- lede. Lad Gudsfrugt bo i Hjemmet. min Gut, lad Gudsfrugt bo i Hjemmet; den gjør det varmt og koseligt inden Døre. Jeg takker Gud for, at den første Dag, Betty og jeg satte Foden under eget Bord, fulgte vi Noah's Fremgangsmaade, da han kom ud af Arken. Har jeg nogenfinde fortalt dig om det?"

„Nei, dette er første Gang, jeg taler med Dem.“

„Nuvel, saa vil jeg begynde lidt læn- ger tilbage. Først jeg begyndte at tænke paa hende, som de siger, var jeg letfindig, uvidende og vantro; jeg havde hende ofte i mine Tanker, men naar jeg forsøgte at tale til hende, mistede jeg rent Mælet og skjalv over hele Legemet. Jeg fulgte hende paa Afstand fra Sted til Sted, og en Søndag Aften-fulgte jeg hende ind i en Kirke. Og det var godt for mig, at jeg gjorde det; jeg skal al- drig glemme den Aften. Guds Ords Rys skinnede ind i mit Hjerte med en saa frygtelig Styrke, at jeg saa og følte, jeg var en stor Synder. Jeg glemte Alt om Betty af Angst for min Sjæls Frelse. Den følgende Dag, da jeg troede, jeg var alene i Verkstedet, knæ- lede jeg ned ved min Bæverstol og be- gyndte at bekjende mine Synder og Over- trædelser i en horlig Hvissen og bad om Tilgivelse og Fred, medens Sveden randt ned over mit Ansigt. En af Bæverne, som var kommen ind i Bæ- relset paa sine Tosler, og som hørte mine Sukke og min Hullen, boiede sig ned for at se paa mig og sagde til min For- bauxelse og Forvirring:

„Nu da, Menneſte, derſom du er halv

saa ſlet, ſom du ſiger, du er, bør du ſendes til Botany Bay.“*)

„Jeg ſvarede Intet, men blev meget ſkamfuld og reiste mig op fra Bæver- stolen for at begynde at arbejde. Han ſagde Intet til de andre Bævere om det, hvorfor jeg var ham meget taknemmelig. Men Pilen fra Herren havde boret ſig dybt ind i min ſkyldbetyngede Samvit- tighed. Jeg turde ikke atter bede i Verkſtedet og havde intet lønligt Sted hjemme. Jeg kom ihu, at der paa en nærliggende Mark var et gammelt for- ladt Stenbrud. Gang efter Gang be- raabte jeg mig paa Kristi Blod, udgydt for alle Syndere, derfor udgydt for mig. Tilſidſt fandt jeg, hvad der var mere værd, end hvad alle Brud og Miner i Verden kunde yde. Jeg fandt den koſte- lige Perle og var ſaa lykkelig, at jeg turde ſige det til Manden, ſom kom over mig, medens jeg bad ved Bæver- stolen.

„Efter adskillige Vanſteligheder for mit Vedkommende, og urimelig megen Gjenſtridighed fra Betty's Side, kom vi tilſidſt overens om at gifte os, med den beſtemte Overenſkomst, at i det Mindſte en Gang hver Dag ſkulde Bibelen læſes, og vi begge ſkulde forene os i Bøn om, at Guds Veſſignelſe maatte hvile paa os. Vi maatte ofte ſmile over vort første Forſøg. Ingen af os havde nogenſinde i noget Mode holdt Bøn høit, ſjont vi begge i nogen Tid havde været troende Lemmer i Me- nigheden.**)

Saa tog jeg fat paa Bi- belen i den Tanke, at jeg vel ſkulde klare det bedre end det at bede. Efterat have

*) En engeliſt Straffetoloni i Aſtralien, hvorhen Forbrydere blev dømte omtrent ſom til Tugthuſ og Slaveri. Red.

**) En Bønnebog vilde dog vel her have været paa rette Sted. Red.

læst et Kapitel knælede vi ned, og jeg bad Betty at bede. Jeg ventede og ventede, men ingen Røst lod sig høre. Med kvast Stemme sagde hun: „John, bed du, for jeg kan ikke.“ Der kom Noget i Halsen paa mig, og saasnart jeg havde faaet det ned, sagde jeg: „Jeg kan heller ikke, hvad skal vi gjøre?“ Efter at have knælet en liden Stund til, reiste vi os begge uden at sige et Ord, thi vi kunde ikke tale. Det var vort første Forsøg paa at holde Husandagt. Men hans Aand, som saa, hvor fulde vore Hjerter vare, frembar vore Ønsker i Himmelen.

„Medens jeg nu taler om dette, vil jeg omtale en anden Veilighed, da mine Nerver blev lidt prøvede. Betty og jeg var meget slittige og stræbsomme, jeg som Bæver og hun som Spinderfe. Jeg opsparede nogle Penge og kjøbte et Par Bæverstole, en Bomulds-Spindemaskine og nogle andre nødvendige Massiner; saa et Par til, og saa nok en. Derpaa kjøbte jeg en Pakke Uld og vi begyndte at fabrikere selv, og jeg kom mig saa vidt, at jeg kunde holde Lager, indtil jeg kunde saa solgt til antagelig Pris. En temmelig barsk Vinterdag kom en stadseelig klædt Herre, prydet med mange Ringe og Guldsjæde, for at se mit Lager. Efter en omhyggelig Undersøgelse spurgte han mig om Prisen paa det Hele. Jeg opgav ham den, og uden at sige et Ord gav han mig en Anvisning paa en Bank for Beløbet. Derpaa tog han sine Handsker og Frakke paa, saa ud i den mørke Nat, og jeg mærkede, han var bekymret. Vognen var borte, der var ingen Droscher i Nabolaget, og Jernbaner havde man dengang endnu ikke tænkt paa. Han gik ind i Huset igjen og frem til den klartblussende Ild i Kjøkkenet, vort sædvanlige Dagligværelse, og spurgte, om han ikke kunde saa Logi et eller andet Sted i Na-

bolaget. „Jo,“ svarede jeg, „min Kone kan gjøre en renlig, magelig Seng istand til Dem efter simpel Veilighed.“ De skulde seet min Bettys Ansigt, da jeg sagde det; det var næsten skarlagensrødt, for hun var bange for den sine Herre; men hun gik rolig ovenpaa for at gjøre Alt færdigt. Han tog af sin Overfrak og Handsker og satte sig ned ved Kjøkkenilden og syntes meget glad ved at kunne blive hos os. Han talte om Uld og Varer og Forretningsudsigter til Kl. 8, den sædvanlige Tid for vor Husandagt. Min Kone havde faaet Alt istand for den store Mand og sad paa sin sædvanlige Plads. Jeg var noget bange af mig og havde ikke taget Bibelen ned paa den sædvanlige Tid. Min Kone saa det og sendte mig et Blik, som sagde:

„Hvad er du og bange for den store Mand? Gjør din Pligt og bryd dig ikke om ham.“

Dette Blik styrkede mig, jeg tog Bibelen ned, idet jeg sagde til Kjøbmanden:

„Min Herre! lige siden denne kjære Skabning og jeg blev Mand og Kone, har det været vor Etik daglig at læse Guds Ord og knæle ned for ham i Bøn. Jeg kjender ikke Deres Meninger og Anstuelser om saadanne Ting, men da vi føle det som vor Pligt, haaber jeg, De undskylder os.“

„Ganste vist, ganste vist,“ var Svaret. „Jeg læste den hundrede og fjerde Psalm, som var Aftenens Læsestykke, og i Bønnen anraabte jeg Herren om at gjøre mig taknemmelig for alle hans Velgjerninger, at velsigne den kjære Kirke, som jeg tilhørte, velsigne den Fremmede, som var hos os den Aften, bevare ham fra nogenfinde at gjøre nogen daarlige Handel, og at han aldrig, om hans Rigdomme forøgedes, maatte sætte sit Hjerte til dem. Jeg bad for hans Kone og sex Børn, han havde efter-

ladt sig i Skotland, at Gud vilde tage Vare paa dem i Husbondens og Faderens Fraværelse, og at ingen af dem nogenfinde maatte volde sine Forældre nogen Sorg, og jeg sluttede med det Vers i Aftenpsalmen:

„Lad vore Sjæle sig paa dig forlade.“

„Herren forsøgte hemmelig at tørre sine Dine med sit duftende Lommetørklæde. Hentydningen til hans Kone og Børn havde rørt hans Hjerte.

„Jeg gjorde mange Forretninger med den brave Skotländer til vor fælles Fordeel, og han sendte aldrig en Ordre uden den Bemærkning: „Glem ikke Skotlænderen og hans Familie, naar De beder, og brug de samme Ord, som hin mindeværdige Aften, jeg var Deres Gæst, særlig den Del: „lad ingen af hans Børn nogenfinde volde sine Forældre nogen Sorg.“

„Jeg gjorde gode Forretninger, ikke alene med Skotlænderen, men med mange Andre; og nu har jeg ved Guds Belsigelse mit Udkomme, men jeg er ikke uden mine Kors, og altid komme de fra den forkjerte Kant, men de minde mig ofte om en gammel Mand, som holdt en Arbeidshest, som reiste denne Vej femti Aar siden; han var en god Kristn og transporterede sine Varer paa Ryggen af to Heste fra Manchester til Leeds og Halifax. En af disse Heste var sort, og hvis den var vel belæst med saa meget paa Ryggen, som den kunde bære, pleiede den at vandre sikkert, adstadig og ligefrem, og dens Herre var ganske rolig for den. Men hvis den havde en liden Byrde, og især naar den slet ingen havde, pleiede den at slaa bagud og gallopere, sætte over Hækker og springe gennem Grinder og aabne Porte og paadrog baade sig selv og sin Driver mange Stjænd og Ubehageligheder. Jeg er netop lig denne gamle Arbeidshest;

naar Byrden er tung, raaber jeg til Herren om Hjælp til at bære den, og naar jeg føler min Svaghed og Afmagt mest, da er jeg stærkest og vandrer sikkert. Og Herren ved det, og til mit eget Bedste, og maaste til Andres Bedste, holder han mig godt belæst, men takket være han, han vil ikke lægge nogen Byrde paa mig, som han ikke vil sætte mig istand til at bære.“

Jeg vidste, hvad Medhjælperen særlig hentydede til, idet han talte om sine Byrder, de kom mest fra Kirken; og lige siden de første syv Diaconer bleve valgte i Jerusalem og lige til denne Time har Diaconerne haft deres fulde Andel af ængstelig Beshymring for Andres Styld. Som Bindeleddet mellem Prædikestolen og Kirkestolen, Presten og Menigheden, saa de ofte lide Ondt for begge Syneder. En Menighed blomstrende og i Fred er for dem en sand Ulyksalighed, en Menighed i Forvirring og Forsald en stadig Sorg; og trods alle deres Mangler stylder Kirken og Verden taalmodige, opofrende, udholdende Medhjælperer Meget.

Jeg har omtalt, at den gamle Medhjælper var meget skarp og træffende i sine Bemærkninger; han kjendte ikke Dmssvøb. Han var hjærlig, ærlig og ligefrem, og han ønskede at gøre Godt mod Alle, som følgende Historie tilfulde vil vise.

Jeg besøgte ham en Søndag. Under Maaltidet var han taus og syntes lidt bedrovet. En ung Mand sad ved Bordet, som den Dag havde prædikeret, hvad han holdt for en overmaade herlig Tale over Teksten: „Alle dine Gjæringer skulle prise Dig, o Herre! og dine Helige skulle love Dig.“ Han begyndte sin Prædiken paa en hoitragende Maade, citerede Youngs „Morgenstjernen jubler glad over den opgaaende Sol,“ Shake=

speares: „De stromhyllede Taarne, de straalende Paladser,“ og hint prægtige Stykke af Pallocks „Tidsløbet“, der begynder saaledes:

„Hans Klædebon var Stjerne,

Hans Sangere de Bække smaa, hans
Eys Stjernerne og Maanen,

Hans Orgel-Kor Rosten af mange
Vande,

Hans Gjestebud Morgenduggens Per-
ler, hans Helte Stormene,

Hans Krigere de mægtige Vinde, hans
Eftere Blomsterstaren,

Hans Talere Tordenkilerne fra Gud,

Hans evige Paladser Aaserne,

Hans Loft Himmels unaalelige
Blaa.“

Idet han fremdeles steg op blandt hvad han kaldte Stjerne-Verdenene, udbredte han sig over Saturns, Uranus's og Jupiters Drabanter og endte sin Lustreise i Melkeveien. Efter Maaltidet bad den gamle Medhjælper den unge Prædikant at følge ham ind i Siderørelset. Da de begge havde taget Sæde, sagde han:

„Min unge Mand, du har været hoit paa Flugt med din Drage i Eftermiddag, meget hoit, og dersom du ikke tager dig iagt, vil Traaden briste og du vil tumle ned hovedfuld. Du har vandret paa Stylder over Stjernerne, over opgaaende Kloder, Jupiter og Melkeveien; i Sandhed! det er tynd Melk paa Prædikestolen. Du kom saa hoit op, at du aldrig saa Golgatha, hvor alle Tings Skaber døde for de forhærdede Syndere, som stirrede paa dig. Du sagde os ikke, at det Guds Verk, som priser Ham mest, var Forløsningen, Udgydelsen af hans Blod for en skyldbetyngt Verden. Min kjære unge Ven! kom ned, for du tumler ned; hold dig ved Korsets Fod, det er den og den alene, som ydmnger sig selv,

der skal blive ophøiet, hvad enten paa Prædikestolen eller udenfor den.“

Saa kan fatte den unge Prædikants Kval, medens den gamle Medhjælper paa denne Maade klemte ham med Jernhænder i Silkehandsker. Han stulde prædike igjen samme Aften og for denne frygtelige gamle Mand. Han var meget bange og skjalt, da han gik op paa Prædikestolen. Under Bønnen græd han, og Menigheden græd med ham. Kristus korsfæstet for fortabte Syndere var nu hans Tales Gjenstand, og Gud velsignede sit eget Ord, som han altid vil gjøre.

Den gamle Medhjælper mødte ham ved Kirkedøren og sagde:

„Du maa gaa forbi mit Hus, og du faar se indom for at tage saa godt et Maaltid, om du bare vil; lad mig faa din Arm, thi du er yngre end jeg. Og nu, min kjære unge Broder, Gud har velsignet os Alle i Aften; jeg har været med Herren og Peter, Jakob og Johannes paa Bjerget, thi vi komme aldrig paa Bjerget uden Herren. Herren vil gjøre dig til en meget nyttig Prædikant, naar han har kureret dig for stromhyllede Taarne.“

Den unge Prest glemte aldrig den gamle Medhjælper's theologiske Forelæsnung, og vil heller aldrig gjøre det, men han regner ham for en af sine sandeste og bedste Venner; han vandrede aldrig over Stjernerne paa Stylder efter den Dag.

Med al sin Karakterens Mildhed, sin Kjærlighed og den Opmuntring, han ydede den Ydmyge og Oprigtige, kunde han aldrig fordrage Affektation paa Prædikestolen. Manden med de stromhyllede Taarne fik ikke stort værre Medfart end en anden meget begejstret Taler, som, naar han talte, uafslædig pleiede

at vinde sine Fingre i en temmelig isinesfaldende Uhrkæde, og som havde proppet sin Næse saaledes med Snus, at det var vanstelig at høre ham tale, som Tilfældet let bliver med Snusere.

Denne store Mand sagde, da han engang spiste hos den gamle Medhjælper:

„Jeg tror, Hr. Kersham, jeg maa sige: ve mig, om jeg ei prædiker Evangeliet.“ Hvorpaa han fik det Svar: „Og ve Evangeliet, om du prædiker det.“ Men saa stor var Kandidatens Indbildskab, at endog denne skarpe Dadel var spildt paa ham. Han lo kun ad den. Det vilde have været godt for ham, om han havde draget Nytte af den, som den anden unge Mand gjorde.

Mit sidste Møde med den ærværdige gamle Pilgrim var en rolig Søndags Aften, da hans Gjerning næsten var til Ende. Jeg ser aldrig graahaarede Hoveder — disse Grens Kroner — falde ud af Kælfkerne blandt Kirkens Stridsmænd, uden at skjønne, at Kirken har lidt et stort Tab. Graa Hoveder blandt unge Officerer er Ballast; thi unge Kirkens Mænd ere alle saa dygtige, saa dygtige; og dog holder jeg nok af at se unge Officerer i den kristne Kirke, Kirken trænger til dem: de ere Kirkens Fremtidsshaab, og man bærer over med deres Ungdom, de mene det godt, og med Tiden ville de tænke og handle godt. Men den Unge i ethvert kristent Samfund vilde gjøre vel i at sætte hoi Pris paa Alder og Erfarenhed; ve den Menighed, som foragter de graa Hoveders Raad.

I mange Aar har det været min Sædvane at gaa ned til Solhøsten, saa ofte jeg kan; thi jeg elsker det hemmelighedsfulde Hav, og altimellem taler jeg til de rullende Bølger og til de utallige Muslinger og Smaastene, som ligge paa

Stranden. Idet jeg tog en i Haanden, som var rund og glat, talte jeg til den som til et levende Væsen og sagde:

„Smaaften, du er meget glat og meget rund; har du altid været saa glat og saa rund?“

Runde Stenen have talt, vilde den have sagt: „Nei, jeg har ikke altid været glat og rund. Jeg havde engang skarpe Kanter paa mig; men jeg har været i mange Storme og mangt et Uveir, og disse Storme have rullet mig ud og rullet mig ind, til de have slidt af alle de skarpe Kanter, og nu er jeg glat.“ Saa er det med gamle Medhjælpere, Herrens Tjenere og Menighedslemmer. De have været i Livets mange Storme, og skarpe Kanter ere blevene slidte af dem. Sorgelige Erfaringer have blødgjort dem; de ere uvurdelige for Kirken. Men forlade os maa de. Dei Dieblit, jeg saa den nu syge og svage Medhjælper sidste Gang, vi mødtes, var det oien synligt, at Livets trætte Hjul snart vilde standse. Det var Religionsstolens Marsfest den Dag, og i mere end 40 Aar havde han fulgt Stolen med levende Interesse, og glædet sig ved dens Marsfeste; men for ham var den sidste kommen, og uden at han vidste om det, dannede Lærerne og Eleverne en Procession, Biggerne alle klædte i Hvidt, og gik for at synge den sidste Sang for sin gamle Ven. Betty, den nu gamle Betty, hans elskede Vedsagerinde paa saa mange Mars Reise, sad nær hans Reie og saa ud af det aabne Vindue paa Dalen. Da Processionen standsede foran Huset, raabte Betty i en sagte, men alvorlig Tone:

„Kjære, kjære, hvad er dette?“

Lærerne og Børnene sang i fulde og rige Toner: „Naar jeg det underfulde Kors beser,“ og „I Himmelen er der Hvile fød.“ Den gode gamle døende

Kristen, for hvem de sang, foldede sine afmagrede Hænder. Med taarefyldte Dine sagde han:

„Det er for meget, det er for meget. Hvad har jeg gjort for at fortjene dette? O hvilken Glæde, hvilken Glæde! Herre Jesus, du Herlighedsens Herre, som døde paa Korset! frels enhver af disse kjære Lærere og Disciple, saa at jeg kan saa

høre dem synge igjen i Himmelen! Frels dem, frels dem!”

Et Par Dage efter saa Indbyggerne af Landsbyen ud af sine Døre og Vinduer for at tage det sidste Farvel med John Kershaw, som længe havde været deres Nabo og længe deres Ven, og Mange ere endnu i Live, som ville minde den gode gamle Medhjælper.

Carl Bock.

Det er længe, siden nogen Nordmand gik paa Opdagelsesreiser til fjerne Verdensdele. Det var det gamle Norge, som mest har Vren heraf. I den moderne Tids Opdagelsesreiser med videnskabelige Formaal har vi blot i underordnet Grad kunnet deltage, om vi end med levende Interesse har fulgt de Efterretninger, der indløb fra Expeditioner, som andre Lande udrustede, og hvis Arbejder og Undersøgelser ogsaa berigede vor Viden, sjønt vi ingen Kontingent betalte til dem. Det maa derfor være med øget Interesse og Glæde, vi hilser en Landsmand, der med en Gang staar frem i Rækken af de kjendte Navne og fæster Opmærksomheden ved sine dygtige og driftige Foretagender som Rejsende i den nyere Tids Forstand. Efterretninger om Carl Bock's Reiser i Indien og det indiske Archipel er vel af og til naaet frem ogsaa til vore Aviser, men kun som spredte Notiser eller Udbrag af, hvad andre Landes Blade har fortalt om ham, saaledes Illustrated London News, der i 1880 bragte hans Billede, ledsaget af en kort Beretning om hans Borneo-Reise. Vi antager derfor, at vore Læsere med Glæde vil modtage de nærmere Oplysninger om ham, som nu foreligger.

Carl Alfred Bock er Søn af den i 1877 afdøde Kjøbmand Carl Heinrich Bock i Kristianssand, og Kægtige Hansens af en gammel kristianssandsk Kjøbmandsfamilie. Han blev født i Kjøbenhavn den 17de September 1849. I et Brev til en Ven udtrykker Bock sig — med ægte engelsk Opsatningsmaade — saaledes: „Jeg er født i Kjøbenhavn, men vaccineret i Kristianssand.“ Han besøgte en Tid Latinstolen i Kristianssand, men blev senere sendt til Herrnhutter-Kollegiet i Kristiansfeldt, hvilket Bock omtaler mindre fordelagtigt og stiller som en Opdragelsesanstalt, der snarere arbejder paa at nebbryde end at staalsætte Elevernes Karakter. Høsten 1868 tog Bock til England, hvor han efter et Mars Reiser og Studier blev ansat hos Mr. Steweni i Grimsby, den Gang norsk og svensk Konsul der paa Stedet.

Sjønt opdragen til Handelen havde dog Bock's Tilbøielighed en helt anden Retning, idet han altid havde søgt sig tiltrukket af naturvidenskabelige Studier. Under hans Ophold i Grimsby blev der ingen Hindringer lagt iveien for denne hans Tilbøielighed, som derfor stadigt mere drog ham til sig, og da Mr. Steweni 1875 døde, besluttede Bock at flytte

til London, for der, hvor Anledningen hertil var lettere, at følge sin Tilbøielighed, og ad denne Vej at bryde sig en Bane.

Med denne udprægede Energi, der senere udstødte ham frem mellem Vilde og Kanibaler i Bagindiens tropiske Archipel, fastede han sig i London over naturvidenskabelige Studier, og i det zoologiske Selskabs Publikationer har han beskrevet flere nye Arter Molusser. Til disse Publikationer har han senere stadigt, ogsaa under sine Reiser, leveret værdifulde Bidrag.

Hans rastløse Iver og Virkelyst tildrog ham snart Opmærksomhed og bane ham Adgang til de videnskabelige Kredse og til det aristokratiske Samsund, der, som bekendt, i England altid med levende Interesse følger og med redbon Liberalitet støtter intelligente Bestræbelser af enhver Art. Blandt de Mænd, der interesserede sig for ham, maa fortrinsvis nævnes den afdøde Marki af Tweeddale saavel som den nuværende Lord.

Paa de hyppige mindre Reiser, Bock foretog, besøgte han ogsaa et Par Gange sit Fædreland, men hans Higen var dog stadig rettet mod at se og undersøge, at oplufte sjerne Egne, hvis Bestaafenhed hidindtil var ukendt i Europa. Dette satte han ogsaa igjennem, idet hans ovennævnte Belynder og Ven, Markisen af Tweeddale, i 1878 udrustede ham for en Expedition til Bagindiens store Der og Archipel, væsentligt med det Formaal at gjøre faunistiske Indsamlinger, medens Bock tillige havde forberedt sig for ethnografiske Studier.*) Han forlod England Vaaren 1878 og naaede Sumatra, hvor han opholdt sig i længere Tid, idet han særlig bereiste Dens vestre Indland,

og lod to betydelige Sendinger af indsamlede Sager afgaa til England. Den første naaede heldig frem, den anden gik til Grunde i Rodehavet med det Dampskib, som havde den ombord. Endnu medens han opholdt sig paa Sumatra, døde Markisen af Tweeddale, og Bock's Reiseplan blev dermed forrykket. Det havde ligget i denne at besøge og undersøge Timur-laut Archipelet, den yderste Spids af Bagindiens lange Øgruppe. Han maatte nu se sig om efter andre Hjælpesilder, og henvendte sig til den hollandsk-indiske Regjering, hvis General-Guvernør van Lansberge — med hvem Bock havde staaet i Korrespondence — viste den energiske Udlænding beredvillig Imødekommethed. Hans oprindelige Reiseplan faldt imidlertid mindre vel sammen med det hollandsk-indiske Guvernements specielle Formaal, hvorimod dette i Stedet stillede ham i Spidsen for en Expedition til det Indre af den store og i merkantil Henseende vigtige Ø Borneo, hvorom man til da intet Kendskab havde. Tre Expeditioner var tidligere sendt til Dens Indre, men de var Alle omkomne.

Planen blev lagt saaledes, at Bock skulde indstibe sig til Kotai Egnen paa Dens Østside, ved den store Flod Mahakams Delta, derfra søge at trænge ind i Landet, for om muligt at gjennekmrydse dette og komme ud enten ved Vestkysten ved Pontniana eller ved Sydøstkysten ved Bandjermasin, og Formaalet var at undersøge og afgive Beretning til Guvernementet om de indfødte Stammer, de politiske Forhold m. m., samt at foretage zoologiske Indsamlinger.

Bock tiltraadte Reisen fra Sumatra over Java. Den 6te Juli 1879 landede han efter Dnske ved Mahakam-Flodens Udløb, hvorfra han begav sig op til Tangaroeng, Kotai's Residensstad, hvor

*) Ethnografi er Beskrivelse af Folketslægenes Eiendommeligheder. Red.

han traadte i Forbindelse med Sultanen, Mohamed Suleiman Kalifat ul Moeminin, ved hvis Bistand det, efter en Udflugt til de nordlige Dele af Kotei for Undersøgelse af det uden Vaaninger levende Olo-aat-Folk, sluttelig virkelig lykkedes for ham at fuldføre den besværlige og farefulde Reise, der efter fem Maaneders Ophold i det Indre førte ham ud til Kysten ved Bandjermasin.

Det kan ikke her være Stedet nærmere at gjøre Rede for denne Reise, da vi i saa Fald maatte indskrænke os til en lidet oplysende Opregning af hidindtil ukjendte Stammer, Kanibaler og Skovboere, Floder og Steder, og vi maa derfor henvise til Hr. Bod's interessante Bog: „The head-hunters of Borneo“, (London 1881), der omfatter ogsaa hans Ophold paa Sumatra og i Java, og som han udgav efter sin Hjemkomst til England. Det er denne Bog, som nu i Oversættelse paa hans Modersmaal udkommer paa P. T. Mallings Boghandels Forlag. Da Bod tillige er en meget duelig Tegner og Altvarelist, er hans Reisebeskrivelser rigeligt udstyret med billedlige Gjengivelser af Mennesker, Dyr, Landskaber og Bygninger. I England, hvor Arbeidet har vakt megen Opmærksomhed, er det allerede udkommet i andet Oplag, medens det samtidig er udgivet paa Hollandsk (paa Statens Betæstning) og nu i høst ogsaa er bleven oversat paa Tysk af Robert Springer, udgivet med Titlen „Unter den Kanibalen auf Borneo“ (Zena 1882), med den engelske Originaludgaves farvetrykte og xylograferede Tegninger, og forsynet med et Forord af Alfred Kirchhoff, hvori denne bl. A. ytrer: „Uden lærd Tone, uden at kræve lærde Fagkundskaber af Læseren, beskriver Forfatteren, hvad han har seet, i et jævnt, men ansætteligt Sprog og i kronologisk Orden, men uden Dag-

bogsstilens Tørhed. Vi gennemstreife i hans Selskab fornemmelig det sydøstlige Borneo, indføres ved Hoffet hos den mærkelige Diamant-Sultan af Kotei og benytter saa, for at trænge videre ind i hans Rige, Mahakkam-Basdragets Vandveie, da ureisom Urskov omtrent forbyder al anden Rejsemaal paa denne Skolos, 'hvor en Ube kan komme fra den ene Ende af Den til den anden uden at berøre Jorden'."

Ved Tilbagekomsten fra sin Reise paa Borneo blev Bod af den nuværende Marki af Tweeddale introduceret hos Prindsen af Wales, hos Mr. Gladstone og hos andre af Englands høiest stillede Mænd. En stor Del af hans hjemsendte og medbragte Sager blev indlemmet i British Museum.

Hvor godt man ogsaa i Indien forstod at vurdere hans Duelighed til at gennemføre sine Formaal, fremgaar af den høit anseede Oberst Stoeker's Beretning om ham. Denne udtaler i sin officielle Indberetning bl. A.: „Hr. Bod's Reise fortjener ogsaa vor varmeste Sympathi paa Grund af det Mod, som udfordres til at foretage og udføre en saadan. Han paatog sig et Boveskifte, hvorved hans Liv hyppig var i Fare. Naar vi se hen til de tre foregaaende Expeditioners Skjebne, maa vi ikke alene ønske Hr. Bod til Lykke med de gode Resultater; han har erhvervet Krav paa vor højeste Anerkjendelse." Bod blev tilbudt at forblive i det hollandske indiske Guvernements Tjeneste, men da hans Helse var medtagen af Klimaet og Reiserens Anstrengelser, var han tvungen at tage tilbage til Europa.

Fuldkommen frisk igjen tiltraadte Bod i 1881 sin anden Reise til Siam og Laos, idet det engelske Udenrigsministerium forsynede ham med Introduktions-skrivelse, eller egentlig Beskyttelses-skrivelse,

chartres, hvilket ligeoverfor en Udlænding er agtet som en særlig Blevægenhed. Denne Rejse foretog han dels paa egen Bekostning, dels med Understøttelse af Kongen af Siam, der var personlig interesseret i Expeditionen og stillede først en Floddamper, derpaa Kanoer, Følge og Elephanter til hans Raadighed.

Paa denne Rejse, hvorom en og anden Bladnotits naaede frem ogsaa til os, tilbragte han ialt atten Maaneder og kom tilbage til London Høsten 1882. Kort Tid efter holdt han et Foredrag over denne Rejse i det geografiske Selskab i Paris, ligesom han for „Societe d'Antropologie“ i Paris forfattede en Afhandling om sine antropologiske Fagtagelser. *) Udforligere Betsed om denne Rejse vil vi faa i hans nye Bog Temples and Elephants der i disse Dage udkommer i England, og om kort Tid ogsaa vil udkomme paa Norsk i en af Forfatteren selv redigeret Udgave, ligeledes paa Mallings Boghandels Forlag.

Siden 1875 har Bock været gift med Mary Absolon, Datter af Mrs. Absolon

*) Anthropologi er Læren om Menneskets Natur i legemlig og sjælelig Henseende. R.d.

til Wheatcroft Hall i Suffol. Hans Moder og tvende Søstre bor her i Landet.

I den Beretning, Illustrated London News gav om hans Rejse i Borneo, kaldes han „en Kjøbenhavnner“. Senere har den svenske Presse, efter Udsagn i den engelske, annekteret ham for Sverige, og i Fortalen til den tydske Oversættelse af hans Bog om Borneo kalder Alfred Kirchhoff, og efter ham de tydske Anmeldere, ham „ein deutscher Landsmann“. Det er først i det sidste Aar, at man herhjemme er bleven fuldt opmærksom paa Bock's Virksomhed, hvorved ogsaa Bestræbelsen er kaldt tillive for at gjøre hans Skrifter tilgængelige for hans Landsmænd.

Hr. Bock's Virksomhed har tiltrukket sig megen Opmærksomhed i Udlandet. Det geografiske Selskab i Vissabon har tildelt ham sin store Guldmedaille. Han er udnævnt til korresponderende Medlem af det italienske anthropologiske Selskab, samt af de geografiske Selskaber i Vissabon, Rom, Samarang og Stockholm. Derhos er han udnævnt til Kommandør af den keiserlig østerrigiske Franz-Josephs Orden, samt til Ridder af den brasilianske Rose Orden og den russiske St. Annæ Orden. (Illustr. Familiefæsnings.)

Isbjergene i Atlanterhavet. *)

Skibet George Thompson, tilhørende Hr. A. Nicol i Aberdeen og ført af Kaptein William Shepherd, som forlod Melbourne for at rejse til London den 27de November 1867, var sex eller syv Dage indestængt i den faste Is mellem 58 og 59 Graders sydlig Brede og 136 og

121 Graders vestlig Længde, eller næsten ligeoverfor den Del af det store antarktiske Fastlands Kyst, som paa Kartet benævnes Udelaidelandet. Det er sjældent, har vi hørt, undtagen naar vi gaar om Kap Horn, at Skibe, som kommer fra eller skal til australske Havne,

*) Stillings-Mag. cit. Ill. London News.

vover sig saa nær Polaregnene, og Kap-
 tein Shepherd blev nødt til at gjøre dette
 meget imod sin Vilie; men den Erfaring,
 han høstede, kan ikke være uden Interesse
 hverken for Søvesenet eller Videnskaben.
 Efterat være affeilet fra Melbourne paa
 Reisen hjem, nødte en stærk nordøstlig
 Vind ham til at tage en sydligere Bei-
 end han havde tænkt. Den 10de De-
 cember var han under 57 Grader 44
 Minuters Brede og 152 Graders
 Længde, hvor Tusinder af hvide Storm-
 spaler saaes; det første Isbjerg bemær-
 kedes ogsaa denne Dag. Tytte Hagl-
 og Snehyger slog ned og vedblev Dag
 efter Dag, medens Vinden tvang Skibet
 til at gaa endnu sydligere. Isbjergene
 blev meget talrige rundt omkring og
 drev temmelig hurtigt. Kaptein Shep-
 herd maatte nu omhyggeligt føle sig
 frem, seile meget langsomt og med lidet
 Seil; han indsaa, at hans Reise vilde
 blive betydelig forsinket, isald han ikke
 kunde komme tilbage i en nordligere
 Bredegrad. Men heri forhindredes han
 af Modvind; den 11te var han under
 58 Gr. 40 Min. Brede og 146 Gr.
 50 Min. Længde. Barometeret stod her
 saa lavt som paa 28 Grader og Ther-
 mometeret kun lidt over Frysepunktet.
 Veiret var fremdeles tykt og taaget.
 Den 13de var han under 59 Gr. 1
 Min. Brede og 136 Gr. 21 Min.
 Længde; den Dag gif Vinden om til
 Syd og Vest-Sydvest, men han vovede
 dog ikke at seile hurtigt. Dagen efter
 slog Vinden atter om fra Vest til Nord-
 vest; han forsøgte endnu at gaa mod
 Nord, men blev aldeles omringet af
 Isbjerge og Isoer, der alle var fra 1
 til 3 engelske Mil i Længde og hævede
 sig fra 200 til 500 Fod over Habet; der
 var blot smale Vandrender imellem dem.
 Skibets Stilling var nu meget foruro-
 ligende. Den 15de blæste det en Kuling

fra Nordøst og Øst med tyk Taage, og
 Is var der i alle Retninger. Skibet
 lagde bi, men den sidste Del af Dagen
 var stille. Næste Dag var Veiret ogsaa
 stille med lette Briser fra Øst og Sydøst,
 men Kapteinen havde Noie med at af-
 holde Skibet fra at drive mod et Is-
 bjerg. Det var endnu taaget med Regn.
 Skibet blev nu styret ind i den bre-
 dste Abning mellem Isoerne, men blev
 ganske omsluttet af den faste Is og lagde
 bi under et Isbjerg to Timer efter
 Midnat for at oppebie Dagen. Da
 Morgenens kom, viste Isen sig rundt om-
 kring næsten fast, som om alle Isbjer-
 gene var blevne trykkede sammen og stab-
 lede ovenpaa hinanden. Det var et over
 al Beskrivelse pragtfuldt Syn paa den
 ene Side af Skibet, da Solen skinnede
 paa disse glimrende Masser, der saa ud
 som en stor By med Hundreder af Spir
 og Kirkeetaarne, medens paa den anden
 Side de sammentrængte Isoer dannede
 en stor Dal eller Høislette, ganske flad;
 i Midten var der endnu nogle Isbjerge
 og løs Is. Skibets Stilling var imid-
 lertid meget foruroligende, men Kaptein
 Stepherd opdagede en smal Abning i
 Sydøst, og det lykkedes ham med nogen
 Vanskelighed at komme derigennem, saa
 at det kom klar af den faste Is. Nogle
 af Isbjergene saaes at hæve sig og falde
 i en Høide af omtrent hundrede Fod.
 Skibet gif imellem Hundreder af Is-
 bjerge den 17de, saa tæt op til nogle af
 dem, at det stod i Fare for at blive ført
 tilbage og truffet ind i Vandhvirvlen fra
 den anden Side af Bjerget. Om Nat-
 ten, da der kun var en halv engl. Mils
 aabent Vand og Veiret var tykt, maatte
 Skibet lægge bi; man kunde høre Is-
 bjergene gnide mod hinanden og brydes
 itu med et frygteligt Brag som den stær-
 keste Torden. Ved Daggry forsøgte
 Skibet atter at bryde op, men kom til

en fast Ismasse, der laa baade i Nord og Syd uden nogen Gjennemgang. Der var intet Andet at gjøre end at vende om, og ved Middagstid laa Skibet paa samme Sted, hvorfra det var seilet ud om Morgen. Dette var under 58 Gr. 36 Min. Brede og 124 Gr. Længde. Folkene var nu meget modfaldne af Kulden, Væden og det haarde Arbeide, da de næsten bestandig havde været paa Dæk og mange af dem ingen Klæder havde at skifte med. Kaptein Shepherd gav dem derfor alle de Klæder, han og hans Officerer kunde undvære, og desuden en extra Portion Mad og et Glas Grog af og til, hvilket hjalp til at holde Modet oppe. Den 18de laa Skibet fremdeles stille; det var tyf Taage og det var netop saavidt de kunde holde sig klar af Isen ved at høre efter Lyden, naar Bjergene brødes itu, thi de kunde ikke se. Det klarnede lidt op om Natten, og man saa nu, at Isens Udseende ganske var forandret. Ved Daggry den 19de viste der sig det klareste Vand mod Nord-Nordøst, Skibet seilede afsted i denne Retning med nordvestlig Vind, og da Isbjergene nu var mere spredte, haabede Folkene at komme klar af dem. Men dette Haab opfyldtes ikke saa ret snart; thi Kloffen Ni stod Isbjergene atter tæt omkring Skibet og taarnede sig saa høit op over dets Master, at de ganske tog Vinden fra Seilene. Det var derfor vanskeligt at holde Skibet oppe, saa at det ikke saldt langsmed Isen; stor Fare var der ogsaa for at det kunde knuses af de store Stykker, som idelig brødes løs og saldt ned fra Toppen af Isbjergene. Kloffen Ti opdagede første Styrmand, som var klatret op i Mastetoppen for at holde Udtig, at Isen, saa langt han kunde se, var fast fra Øst til Vest, og fra Nord til Syd var den ligesom en stor Mur eller Bjergkjede. Da man

kom nærmere saa Kaptein Shepherd, at der var en Isø, tyve eller fem og tyve Mil lang, med en Gjennemgang af klart Vand omtrent fire Mil lang mellem denne og Muren, der syntes at være dannet af Tusinder og atter Tusinder sammenstuede Isbjerge, og som udgjorde en lang Række Bjerge og Dale. Dette lod til at være Nordenden af den faste Ismasse, de havde stødt paa den 17de, og Skibet havde seilet langs dermed i en Strækning af lidt mere eller lidt mindre end sytten Mil. Den strakte sig saa langt som Diet kunde naa fra Mastetoppen. Isøen, som laa Øst og Vest, var 400 eller 500 Fod høj, men ganske flad paa Toppen. Dette var under 58 Gr. 4 Min. Brede og 122 Gr. Længde. Den næste Dag, den 20de, begyndte Skibet at slaa sig igjennem mod Nordvest mellem de to store Ismasser, men blev meget forsinket af Modvind; Isen samlede sig igjen, og om Morgen den 21de Kloffen Ni blev Skibet dreiet tilbage af en fast Mur, der strakte sig fra Sydøst til Nordvest uden noget synligt Udlob. Folkene, der havde lidt overordentligt, kunde neppe arbejde mere og fortvivlede næsten om nogensinde at komme hjem. Men ved Forsynets Styrelse sprang Vinden Kloffen Et om Eftermiddagen om til Sydvest, Veiret klarnede, der saaes en Aabning i Nordvest, Skibet løb ind i denne, og Kloffen Syv om Eftermiddagen havde det naaet rum Sø og lagt de frygtelige Ismasser bag sig. Den næste Dag var Kaptein Shepherd kommen ind paa sin vante Bei om Kap Horn, efter at han var bleven mere end en Uge forsinket mellem Isbjergene. Han forlod dem under 56 Gr. 50 Min. Brede og 121 Gr. Længde. Havde Skibet blot en eneste Gang vendt seil, eller var Roret bleven lagt til den urette Side, medens

det var mellem disse Isbjerge, vilde dets Undergang have været vis. Kaptein Maury bemærker i sin meget underholdende og belærende Bog, „Havets fysiske Geografi“, at disse umaadelige Isbjerge, som man finder i Drift op mod Ækvator hele Aaret rundt i enhver Del af det Havbelte, som omgiver Jordkloden Syd for den 55de Bredegrad, afgiver Vidnebyrd om Tilværelsen af et umaadeligt Fastland i det endnu ikke undersøgte Rum omkring Ækvpolen, der er to

Gange saa stort som Europa. Saadanne Isbjerge behøve „en Forberedelsesanstalt“, som ikke kan findes paa Søen, da de maa sættes fast til Stranden indtil de naa sin fulde Størrelse. De tale derfor til Gunst for antarktiske Kyster af uhyre Udstrækning med dybe Bugter, hvor de kan dannes, og høie Klipper, hvorfra Isbræerne kan nedkastes. Ved Nordpolen derimod tro Mange, at der er et uhyre stort aabent Hav.

Den Fremmede i St. Gallen.

De jordiske Levninger af Gustav den 4de Adolf, hans Søn Prindsen af Vasa og hans Sønnesøn vil om nogen Tid blive overførte til Sverige og anbragte i Ridderholmskirken's Gravkamre, som allerede i Forveien huser mange fyrstelige Personer. Af de svenske Regenter er dog Gustav Vasa og Johan den 3die begravne i Upsala Domkirke, Erik den 14de i Vesterås, Karl den 11te i Strengnäs og Dronning Kristine i Rom. De nærmere Omstændigheder ved Gustav den 3die Adolfs Fængsling (13de Marts 1809) ved Alderkreuz og hans senere Afsettelse (10de Mai 1809) af Rigsstænderne vil være noksom bekendte. Derimod skal vi minde om, at der paa den nyvalgte Konge Karl den 13des Forslag bevilgedes ham en ret anseelig aarlig Pension (over 150,000 Kroner), ligesom det ogsaa tillodes ham at holde sin og sin Families Privatsformue. I Aaret 1824 udbetaltes der Familien en Gang for alle istædsefor Renter og andre Fordringer en Sum paa ca. 2 Mill. Kroner. Allerede 12 Aar i Forveien havde Gustav den 4de Adolf, der den 6te

December 1809 havde begivet sig til Tykland og derfra til Schweiz, hvor han en Tidlang boede i Basel under Navn af „Greve af Gottorp“, ladet sig stille fra sin Gemalinde.*) Han førte derpaa i nogen Tid et omslakkende Liv uden bestemt Niemed og lod i 1814 Wienerkongressen overraske en Erklæring, hvori han hævdede sin Søns Ret til den svenske Throne. I Aaret 1865 udrustede han sig i Basel til en Reise til Jerusalem, men han kom ikke længere end til Morea, hvorfra han vendte tilbage til Basel. Der fik han, som nu lod sig kalde „Oberst Gustafsson“, Borgerrøt, i Aarene 1827—29 privatiserede han i Leipzig, derfra begav han sig til Holland, senere boede han i Aachen, tilsidst i St. Gallen, hvor man kaldte ham den Fremmede (Udlændingen), og hvor han døde efter tre Ugers Sygdom (Vat-

*) Ifølge en Udtalelse af Grusenstøpe var det meget imod sin Villie, at Kongen gik ind paa Skilsmisse; det var Dronningen, som haardnakket krævede den (— fordi de nu var blevne fattige og hjemløse).

„For Hjemmets“ Red.

terfot) den 7de Februar 1837 i en Alder af 59 Aar. Den 25de Februar s. A. blev Piget, der var balsameret og anbragt i en Blykiste, bisat i St. Gallens protestantiske Kirke (St. Magnuskirken).

Sonnen Gustav, der var født den 9de November 1789, og siden 5te Mai 1829 havde ført Titlen „Prinds af Wasa“, indfandt sig ikke ved Begravelsen, men lod Faderens Papirer afhente af en Besuldmægtiget. Kort efter flyttedes det kgl. Pig med megen Høitidelighed til et af Sønnens Slotte i Mähren, hvilket under Trediveaarskrigen to Gange var blevet indtaget af Gustav den 2den Adolfs. Her jordebdes Piget i et dertil opført Kapel. „Prindsen af Wasa“, der i 1830 havde formælet sig med Prindsesse Louise af Baden (Datter af Storkertug Karl Ludvig og Napoleon den 1stes Adoptivdatter Stephanie Beauharnais) og med hende faaet Datteren Carola (født i 1833), den nuværende Dronning af Sachsen, døde i Efteraaret 1877 som østerrigsk Feltmarskalloitnant i „Vandpaladset“ i Fillis. Her bisattes Piget, der imidlertid allerede den 7de August s. A. under stor Høitidelighed førtes til Oldenborg, hvor Vasaprinzen nu hviler ved Siden af en Son, der ligeledes fødtes ham i det nævnte Egteskab, men som døde i en ganske ung Alder.

Foruden Vasaprinzen efterlod „Oberst Gustafsson“ eller den Fremmede i St. Gallen endvidere tre Døtre, der af Moderen, som var død den 25de September 1826 i Lausanne, havde faaet en udmærket Opdragelse. Den ældste, Sophie Wilhelmine, (død 1865) formælede sig i 1819 med Storkertug Leopold af Baden, den yngste, Cecilie, (død 1844) ægtede i 1831 Storkertug Poul af Oldenburg. Det var oprindelig Meningen, at Lige-

nes Flytning, der sker paa høitstaende Slægtningers Ønske og med Kong Oskars Tilladelse, allerede skulde finde Sted i Vinter, men for at ikke mulige Temperaturforhold skulde lægge Hindringer i Veien derfor, har man — efter hvad der skrives fra Stockholm til Snällposten — besluttet at opsætte den til Foraaret. Flytningen skal gaa for sig uden alle Ceremonier, og mulig vil nogle af Insriptionerne paa den kgl. Kiste blive fjernede. Kisterne skulde anbringes i den med 3 Marmorstene dækkede Gravhøveling, som befinder sig under Ridderholmskirken's Gustavianste Gravkor, hvor Gustav den 2den Adolfs prægtigt forarbejdede Marmorarkosag har sin Plads. I denne Høveling hviler fremdeles Gustav den 2den Adolfs Gemalinde Marie Eleonora, Kong Adolfs Fredrik med Gemalinde, Hertugerne Karl Adolfs af Barmeland og Fredrik Adolfs af Østergötland, samt Storfyrsten Karl Gustav af Finland.

I St. Gallen boede „Oberst Gustafsson“ paa Hotellet „Zum weissen Rosli“ (den hvide Hest). Bernhard v. Bestow afslagde paa en Reise til Italien gennem Schweiz et Besøg der i 1851 og fik af Verten en hel Del Oplysninger om Oberstens Levemaade. Det fremgik af disse Oplysninger, at han i sin Ensomhed og Fattigdom synes at have fundet sig lykkeligere end paa Thronen. Med Ulyst og næsten med Undseelse — fortæller Bestow — spurgte jeg ham tilfældigt, om „det var sandt, hvad jeg havde læst et eller andet Steds, at den ulykkelige Monark i den senere Tid pleiede at døde sine Sorger med stærke Drikke.“ „Det er en affhelig Løgn,“ adbrød han forbitret, og han kom flere Gange tilbage til denne Forsikring. Han bestrev omstændeligt, hvor fordringsløs Kongen levede, og hvorledes det en enkelt Gang

kunde hælde, at han ligesom Andre efter Møden tog sig et Glas Visker eller Rognak, men aldrig mere. — En anden Svensker, Niels Arvidsson, der i 1836 to Gange var i St. Gallen og besøgte „den Fremmede i St. Gallen“, modtog et venligt Indtryk af ham og har bl. A. berettet, hvorledes han ved det ene Besøg dansede en Vals til en Melodi af Konngen. Den svenske Digter Böttiger skrev i sin Tid et Par stemningsfulde Vers „om den Fremmede i St. Gallen“, hvori han saa at sige bebudede Ligets Flytning til Ridderholmskirken. (Bergens Aftbl.)

Rebuser.

(Fra „Søndagsbladet“, Kristiania.)

I.

noler 1.

II.

M E e $\frac{\text{Tiden}}{\text{tan}}$ blæse E Skib $\frac{e}{\text{Ende.}}$

Rettelser.

I No. 8, Side 251, 1ste Spalte, 19de Linie nedenfra staar: Botamac, læs: Potomac.

Side 254 er Portoens for Dahles Sangbog angivet til 10 Cents, skal være 5 Cents.

I nærværende Hefte, Side 272, 1ste Spalte, 6te Linie nedenfra staar: exentrikk, læs: excentrikk.

 Abonnenter, som endnu staa til Rest med Kontingent, bedes venligst om snarest muligt at indsende samme, da Udgiveren behøver en hel Del Penge til Forretningens Drift.

De Abonnenter, som endnu skyldte for 1882 eller mere, og som altjaa til næstkommende 30te Juni, i Tilfælde, ville staa til Rest med mindst \$5.00, skal jeg tillade mig gjennem en Bank at trække en Bægel paa for det skyldige Beløb, og denne Maade vil blive anseet som deres eget Valg, hvis de ikke inden nævnte Tid har indsendt Restancen.

Adresse: R. Thronsdien,

Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Pigen fra Norge. — Psalm. — Den gamle Medhjælper. — Carl Bock. — Isbjergene i Atlanterhavet. — Den Fremmede i St. Gallen. — Rebuser. — Rettelser.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Marg.

31te Mai 1884.

10de Hefte.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n d.)

(Fortsættelse.)

Attende Kapitel.

Hos Kong Haakon den Femte.

Alt siden Kongens Ankomst til Bergenhus Slot havde Presten Laurentius søgt Leilighed til at faa ham i Tale, i den Hensigt at stemme ham mildere for Margrethes Sag, saa at denne ullykkelige unge Pige i det Mindste kunde forundes nogen Lettelse i den strenge Bevogtning og Afsondring hun i den seneste Tid havde været underkastet. Længe vilde en saadan Leilighed ikke tilbyde sig for den ringe, udenfor Hoflivets høiere Kredse levende Prest, ja han syntes endog at spore en forsættelig Vortfjernelse fra Kongens Omgivelser, hvergang han prøvede paa at trænge gennem disse til Monarkens Person. Og heri tog han heller ikke fejl. Sira Aake, i hvis Plan det laa at isolere Kongen fra ethvert Berøringspunkt med Pigen fra Norge og hendes Venner, i det Mindste saalænge til Alt var forberedt til hendes

Domsfældelse, havde ogsaa givet sine Kreaturer ved Hirten de nødvendige Vink til at formene Pater Laurentius, hendes Skriftefader, al Afgang til Kongen, forsaavidt det kunde ske uden at vække Opsigt, thi den forsigtige Kantfler vilde gjerne bevare et Skin af Upartisthed i denne for Kongens Familie-Værelse saa tilbørlige Sag. Længe lyffedes det, som sagt, at holde Pateren borte fra Kongens personlige Nærhed, men endelig indtraf et Tilfælde, som Sira Aake og hans Hjælpere ikke havde beregnet og ikke kunde forhindre Laurentius fra at benytte sig af. Kong Haakon den Femte, der, som næsten alle Sverres Utslinger, var en boglærd og religiøs Mand, havde for Skik, under Maaltiderne paa Søndag og Helligdage, at lade forelæse for sig og sin Hird Stykker af opbyggelige Skrifter. Til Brug herved havde han endog under sit eget Tilsyn ladet forfatte en Bearbejdelse paa Norsk af det gamle Testaments Bøger efter den latinske Vulgata, og som

han besørge udstyret med Jernførelser og Tillæg af flere af den Tids berømteste historisk-theologiske Skrifter. Foruden dette vidtløftige Værk, der kaldes „Stjorn“ (Etyrelse, 1: Guds), og endnu et til, havde Kongen ogsaa ladet foranstalte en Oversættelse af en latinsk Bog om Helgenernes Levnet, under Titel: „Hellige Mænds Blomster“, hvilket ligeledes var bestemt til Forelæsning i Hirden ved Bordet paa de forstjellige Helgeners Høitider og Messedage. Til at udføre disse Forelæsninger pleiede Chorsbrodrene ved de kongelige Kapeller, hvor Kongen just opholdt sig, altsaa her ved Apostelkirken, efter Tur at blive tilfagte. Naden var saaledes en Søndag Middag — just Dagen før den Nat, da Jomfruen havde hin strækelige Drøm — kommet til Chorsbroderen Ivar Olafsson, almindeligt kaldet Ivar Klerk, den samme, som senere hen i Tiden blev Vicekansler. Hos ham stod Pater Laurentius i Gunst og var ofte i geistlige Forretninger hans Vikar — det faldt ham derfor let, da Sira Ivar hin Dag havde Sygdomsforfald, at blive sendt i hans Sted som Forelæser ved Kongens Bord. Udrustet med behørig Fuldmagt fra Kapitlets Formand begav han sig paa den bestemte Tid til Kongens Forværelser og blev nu der, taktet være sit hellige Erinde og Kirkens Fuldmagt, dennegang ikke tilbagevist, men meget mere strax ført til Madhallen, hvor Hirden allerede var forsamlet og kun ventede paa Kongen for at begynde Maaltidet.

Denne Hal, eller rettere dette lange Galleri, frembød nu mere Lighed med et Klosters Refektorium end med en Konges Spisefal. De kaldede Murvægge vare kun højt og her behængte med et Krucifix eller et Helgenbillede, to smale, tarveligt udstyrede Borde vare anbragte langs hver Side af Salen, midt ved det

ene, til Høire for Indgangen, var Kongens Høisæde. Oppe i Salens øvre Ende, mellem begge Borde, en Forhøining med en Art Prædikestol for Forelæseren. Hirdsfolkene vare allerede ved deres bestemte Plads, — de talede kun sagte med hinanden, vare mørkt og ensformigt klædte, og havde alle et alvorligt Udseende. Som Herren er, saa følge ham hans Svende. Thi Kong Haakon Magnusson var selv en alvorlig, noget pedantisk Herre, der gav Love mod Overdaadighed i Levnet og Klædedragt og holdt noie paa Tarvelighed og streng Orden ved sit Hof. Rigtignok vilde en beshynderlig Skjebnens Ironi, at hans stive og trange Leveorden skulde finde sin glædeste Modsatning ved hans egen Dronnings Hof; det er nemlig vel bekendt, hvorledes den smukke og aandrige Dronning Eufemia viste sig ikke mindre ivrig for at indføre Sydens prægtige og spærmeriske Ridderkultur i disse nordlige Lande, end hendes Egteherre for der at bevare og styrke den gamle nordiske Simpelt og Alvor — hvorledes hun lod oversætte og foredrage ved sit Hof de mest berømte franske Ridderromaner og Elfskovsange, medens han for sin Hird lod forelæse Andagtsbøger og strenge, theologiske Skrifter — hvorledes hun foranstaltede Turneringer og prægtige Ridderspil, medens han præsidere i de Lovkyndiges lærde Raadslagninger og holdt latinske Taler for at bilægge Stridigheder inden Kleresiet. — Man maa dog ikke tro, at saadan stor Forstjellighed i Livsanskuelse fjernede det kongelige Egtepar fra hinanden, tværtimod, der herskede mellem dem stedse den bedste Forstaaelse, og Modsatningerne i Leve-maaden ved deres Hoffer synes kun at have udfyldt hinanden, saaledes at deraf fremkom et paa en Gang rigt og værdigt, skønt og alvorligt Landsliv. Skulde

nogen af de to Retninger kunne siges at have Overvægt, naar Kongen og Dronningen var sammen, saa blev det nok den Sidstes — det sees ialfsald tydeligt, at den skønne og livlige Eufemia stedse har havt stor Indflydelse hos sin mere stille og langsomme Gemal. Nu var hun imidlertid bleven tilbage i Oslo for der at berede Alt paa det Prægtigste til et Zulebesøg, hun ventede af den ridderlige Hertug Erik af Sverige, senere hendes Dattermand. Kong Haakon befandt sig derfor nu alene i Bergen og kunde saaledes der ret efter Hjertenslyst gienneføre sine strenge Anordninger ved Hirden, til ikke ringe Tilfredsstillelse for dennes ældre Medlemmer, som altid havde ærgret sig over de „vælske Gjøglerkunster“, hvormed Dronningen, som de mente, lagde an paa at forlocke den norske Ungdom og blodgjøre al ægte, nordisk Kraft. Hvad derimod de yngre Medlemmer af Kongens Hird angaar, da tør vi ikke benægte, at de jo, midt under den gavnlige Disciplin og de opbyggeligste Præfener, undertiden kunde længes tilbage til det skønne Selskab og de skønne Sange ved Dronning Eufemias muntre Hof. Men hvilke forsægelige Lyster der end brændte i de unge Hirdmænds Hjerter, under et koldt Ydre maatte de skjule dem, thi Kongen forstod i denne Henseende ingen Spøg og havde nu engang foresat sig at benytte dette Ophold i Bergen til, saavidt muligt, at danne sin Hird efter det Ideal, der foresvævede ham, nemlig en Sammensmeltning af Klostrets og Krigsleirens Disciplin.

Intet Under derfor, at da han hin Søndagsmiddag, ledsaget af Sira Aste, fra de indre Værelser traadte ud i Madhallen, fandt han, som sagt, hele Hirden allerede staaende ved sine Pladse, og den ønskeligste Stilhed og Orden herskende

overalt. Da Kongen skred, naadigt hilsende, ned gennem Hirdmændenes dybtbukkende Rækker for at begive sig til sit Høisæde, maatte Pater Laurentius, der var bleven staaende ved Foden af Prædikestolen, uvilkaarligt beundre hans anseelige Figur. Kong Haakon var paa den Tid endnu en ung Mand (kun 31 Aar), men hans noget stive Holdning og det alvorlige, bestemte Udtryk i hans stærkt markerede Ansigtstræk gjorde, at han saa meget ældre ud. Han var usædvanlig høj, næsten, som Kong Saul, et Hoved høiere end alt Folket, men til denne høie Væxt var hans Legeme maasse lidt for smalt, ligesom dets Underdel var noget længere end Overtroppen, hvorfor Islænderne havde givet ham Tilnavnet „Haalægg“ (Høilæg). Med alt dette var hans Udseende majestætisk og ærefrygtbydende, skønt hans Klædebragt var meget simpel: en lang, mørkfarvet Klædeskjorte, kantet med Graaverk, om Livet et Staalbælte, hvori et kort Sværd, paa de afslæbte, midtover Panden delte Løkker, en sort Baret, besat med smaa Helgenbilleder i Solv. Da Kongen havde taget Plads paa Høisædet, og en Skutilsvend knælende havde raft ham Solofadet med Tvættevand og Haandklæde, gav han Tegn til, at Børdbonnen skulde siges. Forelæseren besteg da Forhøiningen og fremsagde Bonnen, ved hvis Slutning Kongen først og derefter hele Hirden svarede et lydeligt Amen. Maaltidet begyndte nu, og dermed Forelæsningen, der ikke forstyrredes ved nogen Varn fra Børdgjæsternes eller Betjeningens Side, Alt gik saa roligt og stille til, at Pater Laurentii rigtignok meget klare og udtryksfulde Foredrag kunde høres til Salens fjerneste Ende. Det for Dagen til Dplæsning bestemte Stykke af hint foromtalte Verk, „Stjorn“, traf sig, sært passende for Tiden og Lau-

rentii egen Hensigt, at være Fremstillingen efter første Kongernes Bog om Kong Salomos Visdom og Retfærdighed, og om hans navnkundige Dom mellem de to Kvinder. Heraf tog Laurentius Anledning til, efterat den egentlige Dplæsning var forbi, at tilføie en særstilt Anvendelse af denne Text paa de nærværende Omstændigheder, paa den vigtige Rets- sag, Kong Haakon i disse Dage var kaldet til at overvære og afgjøre. Han lagde indtrængende Kongen paa Hjerte at følge sin store bibelske Forgængers Exempel, kun at bede Herren om Visdom og Evne til at domme klart mellem Ret og Uret, uden jordiske Hensyn, da vilde ogsaa Grens og Lyffens Belsig- nelser komme over ham, som over Sa- lomo fordom. Og denne uventede For- andring i det fastsatte Pensum blev af den dristige Prest fremsat med saamegen Kraft og Salvelse, at den tvungne, man kunde sige officielle Opmærksomhed, som ellers ved disse Forelæsninger pleiede at herske blandt Bordgjæsterne, nu forvandle- des til en frivillig, begjærlig Lytten. Kong Haakon selv viste sig oien synligt grebet, — Sira Aake, der sad ved hans Side, blev urolig og tilhviistede ham et Par Ord om, at dette gik udenfor Bord- reglerne, at man burde stoppe Munden paa den uforstammede Prest o. s. v. Men Kongen tyssede kun paa ham, gjenhvissende: „Herren taler her gjen- nem sin Tjener — det bør os at høre ham, som David hørte Nathan!“ — Og Kantseren maatte finde sig i at høre Laurentius uforstyrret fuldføre sin Tale, der sluttede med en hjertelig og alminde- lig Bøn for Kongen og Fædrelandet, for Mægtige og Ringe, for dem, der sad til Høibords, og for dem, der sukkede i Fængsler.

Maaltidet var nu tilende, og Skjen- teren gav Tegn til Opbrud. Kongen

hilsede Hirten og vilde med Sira Aake begive sig tilbage til sine indre Bærelser. Da stillede Pater Laurentius sig med en dyb Hilsen i hans Vej; Kongen bemær- kede og gjenkjendte ham nu, gav ham et naadigt Nik og disse Ord:

„Gia — vor veltalende Forelæser fra idag. Du har da ikke fundet Mit det, du læste op, i Stjorn, er jeg bange for? Nei — ingen Undskyldning — du for- tjener hellere Tak for din opbyggelige Udlæggelse af Dagens Text, for dine fromme Ønsker, dem Gud lade opfyldes paa os, saasandt vi bede Salomos Bøn med. — Du er Prest ved vort Kapel, Apostelkirken hersteds?“

„Ja, Eders kongelige Naade, en ringe og tjenende Broder Laurentius fra Is- land, Vitarius for Korherren Ivar Olafsson.“

„Vi skal have dit Navn i Minde, naar vi om lidt omregulere vor Kapel-Geist- lighed. Imidlertid — har du ellers Noget at begjære?“

„Kun et Par Diebliske af Eders kost- bare Tid, Herre Konge! — Ikke for mig, men for en Ulykkelig, hvis Sag Gud har indgivet mig at tale hos Eder.“

Sira Aake, der imidlertid havde staaet som paa Gløder, faldt nu ind i Sam- talen, henvendt til Kongen: „Eders Naade! — jeg beder Eder erindre — I havde jo berammet et Besøg ind til Bryg- gen, strax efter Bordet — Vaaden venter alt — og de tykke Herrer —“

„Kunne ogsaa vente,“ — afbrød Kon- gen ham bestemt. „Verdslige Sager maa en Søndag vige for, hvad en Her- rens Tjener har at frembringe, især naar dette angaar en Ulykkelig. Bro- der Laurentius, du følger os.“

Hermed forlod Kongen Hallen, led- saget af Laurentius og Sira Aake, der fulgte med, som om det faldt af sig selv, og maatte gjøre gode Miner til slet Spil.

Hjrdmændene, som bleve tilbage i Madshallen, saa med lange Blik efter Kongen og hans Følge. — En af dem mumlede endog halvhøit: „Altid disse Prester! — kan han da aldrig faa nok af dem?“

„Nei vist ikke,“ svarede en Anden, „jo Flere jo bedre! derfor bliver det raadeligst, at vi med det snarreste anlægge Prestekjole Allesammen — vi er jo saa i Kloster alligevel.“

„Men nu er jo Prioreren og Broder Guardianen borte, saa kunne vi vel faa os en rigtig Hjertestyrkning efter alt dette,“ sagde en Tredie, en velnæret Fyr, hvis tykke, vinrøde Ansigt just ikke vidnede om klosterlig Afholdenhed. „Hei, Skænter — hvad vilde jeg sige — Broder Rjældermester! — ræk mig Vinkanden der, den bør ikke forlade Bordet fylt.“ — og dermed tømte han halvt i et Drag den store Solokande med Vin — Flere fulgte hans Exempel, og snart blev det saa muntert i Salen, som Frygten for den strenge Herres Nærhed paa nogen Maade kunde tillade.

Imidlertid havde Kongen gennem flere pragtfulde Værelser naaet sit høist tarveligt udstyrede Arbeidskammer, hvor han tog Sæde i en simpel Rænestol under Binduet, medens Pater Laurentius blev ærbødigt staaende et Par Skridt foran ham, og Sira Aake tog Plads ved et Skriverbord, hvor han tilhyneladende sit travlt med at gennemse og ordne endel Dokumenter, medens han i Bivirkeligheden derfra paa det Noieste iagttog de Samtalende.

„Nu, fromme Broder,“ begyndte Kongen — „du har Ordet, men sat dig fort. For hvilken Ulykkelig er det, du vil tale?“

„For en ulykkelig Kvinde, der maaste angaa Eder nærmere, end I selv aner, Herre Konge! — for hin svært anflagde unge Pige, som nu i lang Tid har

siddet fangen her paa Slottet, og hvem just hin Retsfog angaar, til hvis Paadømmelse jeg nylig bad Gud forlene Eder en Straale af Salomos Visdom og Retsfærd.“

„Ha!“ — udbrod Kongen, idet en Stygge af Misnoie for over hans ellers ubevægelige Ansigt. — „Er det for den fælske Margrethe, for hin Oprørskvinde du vil tale, saa spar dine Ord — hun er ingen Ulykkelig — hun er en grov Forbryderesse.“

„Var hun dette, saa var hun jo tilige den Ulykkeligste af Alle — og jeg vilde selv da have et Ord af Medlidenhed for hende,“ vedblev Presten sagtmodigt. „Men nu er hendes Forbrydelse jo endnu ikke engang bevist — ved Eders raske Udsagn har I altsaa, Herre Konge, allerede foreløbig dømt, inden I ret kender Personen og Sagen. Det er, for i Guds og alle hellige Mænds Navn at besværges Eder at skaffe Eder en saadan nøiagtig Kundskab, inden I affiger den endelige Dom, jeg staar her for Eder, mægtige Konge og Dommer!“

„Og hvo siger dig, at jeg ikke allerede har en saadan Kundskab?“ vedblev Kongen mørkt. „Jasfald vil jeg faa den fuldstændigt ved at bivaane de Retsforhandlinger, hvortil denne Kvindes Sag efter Landets Love er overgivet. Der vil Undersøgelsen foregaa for Alles Dine, omhyggeligt og retfærdigt, der vil Dommen, af dertil beskaffede Dommere, blive affagt — mig tilkommer det kun at stadfæste den, hvortil Gud give mig Oplysning! — Rettens Gang maa ikke forgribes. — Dette er Alt, hvad jeg har at svare dig, Prest. Du kan nu ga!“

„O, Herre Konge!“ bad Laurentius, idet han knælede, „endnu et Ord, af sær Naade, saa sandt I haaber selv engang at finde saadan for den heieste Dommer. Se selv denne unge Pige, for I over-

giver hende i den kolde, ubøielige Rets Hænder! — Lad ikke Fremmede dømme i en Sag, som angaar Eder, Eders Familie alene. Prøv, om ikke Blodets Røst har bedre Beviskraft, end Lovens Bogstav. Denne unge Pige er mit Skriftebarn, Herre. Jeg har seet i Dybderne af hendes Sjæl, jeg kjender hendes Hjerte, saavidt et Menneske kan kjende et andet. Jeg vover at sige, hun kan ingen Bedragerste være. Er hun ikke den, hun udgiver sig for, saa er hun i det Mindste selv i god Tro. Hun har alligevel stor Skyld, jeg ved det nok — hun har, ung, fremmed og uerfaren med Forholdene her, som hun var, ladet sig forlede til at deltage i Ludun Hagleitsons afstindige Planer mod Eders Krone, Herre. Hun troede sig ogsaa da i sin Ret. Men nu indser hun sine Bildfarelser, angreer dybt sin Brøde — nu har hun kun et Ønske — det, at kunne saa se Eder før Retsmødet, kunne saa bede Eder om Tilgivelse, tale til Mennesket, ikke til Dommeren!”

Sira Aale, der maatte have mærket, at disse Laurentii Ord gjorde Indtryk paa Kongen, og at denne betænkte sig paa, hvad han skulde svare, sandt det nu nødvendigt at stride ind. „Eders Naade” — faldt han hurtigt ind, idet han dog ikke ophørte med sin tilsyneladende Betsjæftigelse ved Skriverbordet — „Eders Naade tillade en tro Tjener at erindre om, at hvis Dommeren ser og hører den Anklagede privat, inden Retsens Bevisforsel, da staar han ikke længer over Sagen, men i denne. Hans Dom vil da ikke kunne siges uhildet.”

„Du har Ret, Aale,” sagde nu Kongen, siensynlig lettet og styrket ved Rantslerens Vistand mod hans egen bedre Følelse. „Ved Retsmødet vil vi se og høre den Anklagede, ikke før. Men det vil ogsaa være betimeligt nok. Fri og

fuld Afgang skal der gives hende til Forsvar, til at fremsøre sine Venner og Vidner, om hun har nogen. Sig dit Skriftebarn dette, Prest, — sig hende, at Kong Haakon kun vil Sandhed og Retsfærdighed, at han ikke er hendes, men vel Falskhedens og Løgnens Fiende, at han har Naade for den Bildfarne, Anerkjendelse for den bevisste Slægtning, streng Straf for Bedragersten — Alt efter Udfaldet af den Retsforhandling, som med det Første vil blive afholdt. Bring hende dette Budskab.”

Pater Laurentius havde imidlertid bebrøvet reist sig; han saa vel, her intet Mere var at opnaa, dog vilde han benytte sig af Kongens sidste Ord. Han svarede derfor saaledes: „Da Eders Naade ikke selv kan eller vil sige den Ulykkelige denne Trost, skulde jeg vistnok med Glæde bringe hende den fra Eder, dersom jeg kun havde Afgang til hendes Fængsel.”

„Hvorledes?” — for Kongen op — „du, den Fanges Skriftefader, har ikke Afgang til hende? — Hvo har nægtet dig den?” —

„Siden Rantsleren Sira Aales Ankomst til Borgen er Alle og Enhver nægtet Afgang til Jomfru Margrethes Celle, selv Ronald Glenorrrin, hendes Fæstemand, og jeg, hendes Skriftefader. Det arme Varn hensejldes i fuldkommen Afsondring fra Omverdenen, overladt til alle Ensomhedens Kvaler, hvilke naturligtvis i hendes Stilling ere dobbelt ængstende.”

Kongen kastede efter disse Laurentii Ord et skarpt Sideblik paa Sira Aale, der nu igjen sandt det nødvendigt at blande sig i Samtalen:

„Denne Stjærpelse i Bevogtningen befandtes nødvendig til Fanges Sikkerhed, Eders Naade. Man havde i den lange Tid fra hendes Fængsling og

til min Ankomst ladet denne listige Kvinde have saamegen Frihed, modtage saamange Besøg, at hun nær havde spændt sit Garn over den hele Borg. Det er et Guds Under, hun ikke forlængesiden var flygtet med sin saakaldte Fæstemand, en dumdrilslig skotsk Egentyrer, som man ogsaa lod løbe frit omkring. Jeg fandt det som min Pligt at sætte en Grændse for dette Uvæsen. Bevogtningen af Fangerne blev skjærpet, deres Afsondring gennemført, men ikke med Haardhed. Sin Oprørserske og Bedragererske — jeg frygter ikke for at kalde hende saa — blev bedre behandlet, end hun kunde vente, hun sadde med alle Bekvemmeligheder i et godt Kammer i Slottets egen Fruerstue — hun er ikke alene, hun har sin saakaldte Fostermoder, eller vel egentlig hendes rette Moder, en gammel Skipper Enke fra Lübeck, hos sig — der ser I altsaa Herre, hvad alle hine „Kvaler“ har at bethyde. At hun er bleven nægtet Samkvem med sine Fortrolige, saalænge hun sidder her anklaget for Høiforræderi, det vil Eders Naade vistnok finde i sin Orden.“

„Ganske rigtigt,“ sagde Kongen — „dog ikke saa vel, at Skriftefaderen blev udelukket. Religionens Trost bør man ikke forholde Nogen, og mindst den for vær Brode anklagede Fange.“

„Men naar nu Skriftefaderen viser sig mere som en verdslig Sagfører, end som en aandelig?“ spurgte Sira Aake med et betegnende Blik til Pater Laurentius. Denne skyndte sig at tilføie:

„Anden og Legemet kan ikke behandles hver for sig, saalænge vi vandre her paa Jorden. Vil en Prest med nogen Virkning bringe Religionens Trost til sit Skriftebarn, da maa han ogsaa sætte sig ind i dets jordiske Forholde. Anderledes er min Stilling til Jomfru Margrethe ikke. Jeg saa hende først,

efterat hun var kommet her til Borgen og havde søgt min aandelige Bistand. Ved, saa godt jeg kunde, at bringe hende denne, lærte jeg efterhaanden hendes Indre at kjende, jeg fandt det anderledes, end man havde skildret mig det — jeg fandt deri ingen Falskhed. Et saa ydmygt Børnesind, en saa fast og varm Tro paa vor Kirkes hellige Sandheder, en saa stærk og from Sjæl kunde ikke tilhøre nogen Bedragererske. Jeg udtalte denne Overbevisning aabenlyst for Alle, som jeg nu her gjentager den for Eder, Herre Konge, det var min Pligt som Sandhedens Tjener. Lad kun den høie Prælat, Eders Kantler, kalde mig, ringe Klerk, den Anklagedes Sagfører — jeg modtager gjerne denne Titel, thi jeg tør vidne for Gud, at den Sag, jeg fører, er hans egen, er Retfærdighedens, Lovlighedens, Mildhedens, Naadens. Det var jo ogsaa et Budskab i samme Aand, I, Herre Konge, sagde jeg skulde bringe den arme Fange fra Eder, Retfærdighedens, Naadens Udøver her paa Jorden? Saa lad mig da udføre dette Hverv, og vær kun vis paa, jeg skal ikke misbruge Eders kongelige Tillid!“

„Du har mit Ord,“ svarede Kongen bevæget. „du, men heller ingen Anden, skal igjen have Afgang til den fangne Kvinde, — du kan ogsaa følge hende for Stranken, om du vil. Aake,“ vedblev han derpaa, henvendt til denne, „skriv strax et Par Ord derom til Slotsbefalingsmanden, at Laurentius kan tage Ordren med selv.“

Sira Aake bukkede sig taus, udsærdigede Seddelen og rakte den med et bitterfødt Smil til Laurentius.

Denne knælede igjen for Kongen og bortfjernede sig derpaa, glad over ved sit dristige Foretræde dog at have opnaaet Noget til Jomfruens Bedste. Han vilde strax benytte sig af Tilladelsen til at se

hende og begav sig i den Hensigt lige fra Kongens Bolig over Slotsgaarden til Høvidsmandens Bagstue, hvor han fremviste Kantflerens Ordre og begjærede i Kraft af den at blive ført til Margrethes Celle. Hr. Vasse, der nu var bleven sær forsigtig, undersøgte først selv det Skrivne, og det fandtes da deri bemærket, at den omhandlede Tilladelse først skulde kunne benyttes fra næste Dag at regne. At dette var Sira Aakes egenmægtige Tilfætning forstod Laurentius nok og ærgrede sig nu vel over, at han ikke strax hos Kongen havde gennemseet Seddelen, — men hvad var nu derved at gjøre? — Strax at vende tilbage til Kongens Nærhed igjen for at faa Feilen rettet kunde ikke tænkes paa, — han vilde ikke nu blive modtaget, — og Hr. Vasse lod sig ikke bevæge til at overskride Befalingens Bogstav. Laurentius maatte derfor, saa nødig han end vilde, opsætte sit Besøg hos Jomfruen til den følgende Morgen, haabende, at denne Udsættelse ikke vilde bringe hans Yndling noget Værre end en ensom Aften til.

For os er der imidlertid Intet til Hinder strax at begive os tilbage til Kong Haakons Arbejdsstammer. Der træffe vi endnu Kongen siddende i sin Rænestol, med Hovedet støttet til Haanden, som nedsjunket i dybe Tanker, — Sira Aake som for beskæftiget ved sit Skriverbord, nøie iagttagende ham. Det faldt nu ikke længer Kantfleren ind at paamine sin Herre om Baadfarten til Tydsebruggen, tvertimod saa han nu ikke ugjerne, at Kongen forblev rolig her og syntes tilfjends at fortsætte Samtalen i Enrum. Da det imidlertid varede Noget, inden dette skede fra Monarkens Side, og Prælaten vel frygtede for at give de kongelige Betragtninger altfor frit Lob, tillod han sig at bryde

disse ved følgende som halvt for sig selv henfastede Bemærkning:

„Det stakkels Faarehoved af en Prest! — han har da tilgavns ladet sig daare af hin listige Kvindes Rnnster.“

Kongen saa op. „Aake,“ sagde han nolende, „du tror altsaa, at — men betænk — i det hellige Skriftemaal —“

„Er Pater Laurentius ikke den første Prest, der har ladet sig fange af et smukt Skriftebarns falske Taarer og søde, forende Blikke“, indfaldt Prælaten. „Jeg maa, til Skam for min hellige Orden, bekjende, at slige Tilfælde desværre ikke høre til de sjældne. Men det forundrer mig rigtignok hoiligt, om Eders Naade, endog kun for et Dieblit, har kunnet lade Eder paavirke af Bedragerstens be-
dragne Talsmand.“

„Jeg ved ikke,“ sagde Kongen, endnu usikker, „jeg negter ikke, Aake — denne Prest med hans ærværdige Udseende, med hans varme, som det syntes fra Hjertets Fjærte kommande Tale, har gjort et dybt Indtryk paa mig — der var et Dieblit, da jeg ikke kunde væge mig for den Tanke: Hvad? — om der dog laa noget Sandt til Grund for hin Kvindes Paastand, om hun virkelig var, hvad hun udgiver sig for — min Broders Datter!“

„Saa vilde J uden videre anerkjende hende — afstaa hende Eders Krone, eller ideimindste indsætte hende til Thronarving, med Udelukkelse af Eders egen Afkoms Ret — det maatte blive Folgen, tænker J?“ sagde Kantfleren med stjærende Tone. „Men jeg beder dog Eders Naade opsætte med saadant selvmýrdende Foretagende i det Mindste til Retsmødet er afholdt — thi inden dette vil der, efter hvad Lagmanden og Bispen underhaanden have forskret mig, fremkomme og blive Eder forelagt saa flere og uom-

stødelige Beviser for Eders Broderdatters virkelige Død, følgerig og paa Falskheden af hin frække Kvindes Udsagn, at selv en saa om Samvittighed, som Eders, Herre Konge, derved maa blive beroliget, ja i Retfærdighedens Navn tvunget til at fordømme Bedragersten."

"Du har sagt mig dette før, Kantfler," sagde Kongen nu beroliget, "og jeg har let for at tro det. Efter Alt, hvad jeg erindrer fra min Broders Ytringer om hans Datters Død, er jeg fast overbevist om, at denne har fundet Sted — det er kun i enkelte Diebliske, ligesom ved en fremmed Indskydelse, at Tanker i modsat Retning opstaa hos mig. Forresten ved du selv meget godt, hvor lidet din Spot om Følgerne af den falske Margrethes Anerkjendelse kan træffe mig — hvilket Udfald end Sagen faar, Et er sikkert, at jeg aldrig opgiver min eller min Aftoms Ret til og Besiddelse af Norges Krone, kom der end ti Broderdøtre, eller endog Brodersønner tilshue. Men der kan dog tænkes en Middelvei, Aale. Bliiver der efter Retssforhandlingens Slutning blot en Skygge af Tvivl tilbage om den Anklagedes Falskhed — blot et Indtryk af, at hun selv i det Mindste har handlet i god Tro — kunde man da ikke undgaa en voldsom, pludselig Afgjørelse? — Kunde man ikke da lade Naade gaa for Ret — enten bortfjerne Pigen og hendes Fæstemand fra Landet — eller, om saadant fandtes mere sikkert, give hende for Livstid Tilflugt i et Kloster?"

"Nei, Eders Naade," svarede Kantfleren, "ingen af Delene. Siden I forlanger min Mening, maa jeg bestemt udtale den: — Her er kun et Alternativ, enten Pigens fulde Anerkjendelse som Eders Broders Datter, følgerig med Arveret efter ham — eller hendes fulde Dom og Straf som Hovforræderste og

Bedragerste — enten Throne eller Rettersted, enten Liv eller Død. Her er ingen Middelvei mulig. Sender I hende fri bort eller stifter hende i Kloster, efterat hun er dømt, da vil Folket snart tro, der maatte dog være Noget under, siden Kongen ikke har vovet at lade hende straffe efter Loven — I vil dermed halvt have anerkjendt hende — hendes Fordringer ville følge hende, hvorsomhelst hun gaar, og der vil altid findes nok af dem, som ønske at beahytte sig deraf og antage sig hendes Sag paany. — Ikke alle misfornøiede Stormænd ere tilintetgjorte med Jarlen til Hegranaas — tværtimod — deres Tal er, som I ved, Regio, og de ville ikke lade sig afskrække ved Auduns Exempel, enhver Anden vil naturligvis kun tænke: jeg skal gjøre det bedre og klogere. Om ikke egen Erfaring, saa dog Eders Forsædres Annaler maa have lært Eder, Herre, at saalænge en Kronprætendent lever, — var det under Blindhed, i Fangerskab eller Kloster, — men kun lever — saalænge har Kongen ikke Fred paa sin Throne i dette Land. I vil ikke udsætte Eder for en lignende Skjebne, Herre Konge, saa vist I ikke vil opgive Eders store Planer til det farlige og oprørste Stormandsvældes endelige Fald."

Sira Aale havde hermed klogeligt berørt Kong Haakons ømmeste Streng, Omsorgen for hans kjæreste Planers heldige Udførelse. Det havde den tilsigtede Virkning. Kongen reiste sig fra sin Stol, gik et Par Gange langsomt frem og tilbage i Værelset, oienlynlige kjæmpende med sig selv. Derpaa standfede han foran Kantflerens Bord, støttede sig paa dettes Rand og sagde bestemt:

"Saa være det, Aale. Vi ville ikke af koindeagtig Blodhed og misforstaaet Mildhed forstjærte vore store Planers

Fremtid. Hvad der stiller sig i Veien for Kongemagtens Enhed, Ro og Styrke, maa bort. Men kun paa lovlig Vej, som det kan forsvares for Gud og Mennesker. Jo strengere Loven skal anvendes, desto sikrere maa jeg være paa, at dens Dom er retfærdig. Derefter har I at handle og at forberede Sagen saa, at jeg klart kan overskue den, naar Tiden kommer. Hvorlænge kan det endnu være, inden alle Forberedelser ere tilendebagte, og det afgjørende Retsmøde kan holdes?"

"Kun endnu et Par Dage, naadige Herre, efter hvad Lagmand Heming har forsikret mig. Inden den Tid vil alle Dokumenter blive Eder forelagte, man søger kun endnu et, som er af højeste Vigtighed, men som man har sikkert Haab om at finde."

"Det er godt. — Er den lille Margrethes Grav i Kristkirken bleven undersøgt?"

"Ikke endnu, — man fandt det ikke passende at lade Graven aabne, uden i Eders Naades egen høje Nærværelse."

"Hvorfor har man ikke anmodet mig derom? — Lad det da ske imorgen."

"Imorgen?" gjentog Rantsleren noget forbløffet, — „alt imorgen, Herre? — jeg er bange for, det bliver noget vanskeligt saa snart at saa alle Vedkommende samlede og Arbeidet forberedt."

"Der behøves ikke mange Forberedelser — og desuden, det er saa min Villie. Jeg er kjed af denne evige Udsettelse. Lad Biskopen tilsiges at møde mig i Kirken kort før Middag imorgen og have Alt færdigt til Arbeidet. Sig ham tillige, at jeg forventer det endelige Retsmøde afholdt inden tre Dage. Der maa nu gøres en Ende paa denne fortrædelige Sag — jeg onsker, som du ved, at være tilbage i Oslo inden Jul,

og endnu har vi jo ogsaa Auduns Sag at paadømme."

"Den vil ikke skaffe os stort Bryderi," sagde Rantsleren. Auduns sidste og for Alle bitterlige Høisforræderi, lagt til hans foregaaende Forbrydelser, vil sælde ham uden vor Medvirkning."

"Har du seet ham siden hans Fængsling, Aake?" spurgte Kongen nu sagte, idet han rakte sig over til Rantsleren.

"Ja," svarede denne, „men til ingen Nytte. Han var stum, inde sluttet i sig selv, lod som han ikke kjendte mig."

"Han har altsaa ikke ladet noget Ord falde om sin bevidste, gaadefulde Historie fra Frankrig?" vedblev Kongen i samme lave Tone.

"Ikke saavidt jeg ved. — Men det kunde maasse være farligt at lade ham fremtræde som Vidne og Medantlaget under den falske Margrethes Forhør — han kunde maasse ville benytte denne Leilighed til offentligt at komme med Historier, som —"

"Kunde være ubehagelige for mig, mener du," supplerede Haakon. „Jeg tilstaar — Nei, — det gaa som det vil — vi kunne ikke undertrykke et Vidne, Retten maa have sin Gang. Og jeg tror ikke det har nogen Rod, han afstyder vist ikke alt nu den sidste Pil i sit Kogger — han gjemmer den uidentvial til det sidste Møde, han ved, jeg maa have med ham, inden Alt ender. Dog, nok om disse dunkle Sager for Diebliffet — Hor! — klarere Roster kalde os — Besperkloffen ringer — jeg maa til Kapellet."

"Men det lovede Besøg til Tydskerbryggen, Herre," erindrede Rantsleren.

"Saaar affiges," var Kongens Svar, idet han gjorde en utaalmodig Bevægelse, „jeg er nu ikke oplagt til at gjøre mig behagelig for de stolte Tydskere. Drag

du derhen i mit Sted, Aale — du forstaar dig bedre paa de Ting — du har jo allerede vidst at bringe den l  beckste Borgermester over til vor Side, uagtet han nylig saa aabenlyst havde taget Parti for Audun og den falske Margrethe. Saa vil det vel gaa af sig selv med hans Udsendinger her i Bergen. Sig, at jeg er bleven syg, hvilket ogsaa er sandt, mit Sind er stærkt oprort. Jeg trænger til at klare min Sjæl for Herrens Afsyn, i hans Hus. Gud besalet saalænge. Glem imidlertid ikke at underrette Bispen om mit Komme til Kristkirken imorgen."

Hermed skred Kongen ud af Døren og begav sig ud til Hirden, hvis urolige Medlemmer nu atter havde antaget deres alvorlige Mine, og med fromme Fader fulgte deres Herre til Aftenanglen. —

Sira Aale blev lidt tilbage i Arbeidskammeret for at udsøge nogle Dokumenter, og mumlede derved sagte for sig selv, idet han saa efter den sig fjernende, kongelige Skikkelse:

"Vel — l  g kun alt Arbejde paa din Tjeners Skuldre, det er jo Kongers sædvanlige Vis. — Nu, jeg skal nok bære det, og dertil styre dig selv efter min Villie, du stolte Herre, som tror at gaa din egen Vej, og dog kun vandrer min! — Men dette hans Indfald at ville undersøge Graven alt imorgen — det kommer mig noget forhastet — Alt er jo ikke dertil forberedt — men det kan dog ske endnu — jeg maa til Fru Ingebjørg strax, inden jeg drager til Bryggen — og saa til Hr. Bjarne, han maa dog vel nu have Dokumentet færdigt — der kan nu ikke gives ham Hensl  nd mere. Frygt ikke, du fromme Konge! Vi skal skaffe dig Styrkemidler nok for din ængstede Samvittighed!"

Nu forlod ogsaa R  ntsleren Bærelset og gik med langsomme og værdige Skridt

gjennem de ydre Galler til sin egen Bolig. Der blev han dog ikke længe — han saaes kort efter, indhyllet i en mørk Hættekappe, at skynde sig over Slotsgaarden og forsvinde i Retningen af Fruerstuen.

Nittende Kapitel.

Retsdagen. I.

Den længe forventede Retsdag var endelig oprundet. Allerede fra den tidlige Morgenstund var Slottets saakaldte "Bredestue", hvor Retten skulde holdes, ligesom Tilgangene til denne, bes  t af væbnede Huskarle og opfyldt af nysgjerrige Tilhørere, disse sidste saamange, som Rummet og Bagten vilde give Plads. Thi vel hedte det, at efter Kongens Befaling skulde denne Dags Retsforhandlinger være offentlige, og saaledes Alle og Enhver tilstedes Adgang til dem, men den forsigtige R  ntsl  r havde dog ved underhaands Anordninger saavidt muligt sørget for, at mest de indledes, paa hvis Siandelag og Forhold man kunde være nogenlunde sikker. Dette forhindrede vel ikke, at jo Adskillige af J  msruens og Hr. Auduns Tilhængere slap ind, men de vare saaledes i Mindretal, at de neppe vilde kunne foretage nogen Demonstration, selv om den stærke Vagt ikke havde holdt dem i A  .

Bredestuen, eller den af Kong Haakon Haakonsøn byggede store Stenhal (den samme, hvis sorgeligt vanv  rrede Rester man endnu paa Bergens Fæstning kan se benyttede til Kornloft) var ved denne alvorlige Anledning ber  bet alle de l  se, brogede Tæpper, hoorned den til kongelige Festligheder pleiede at beh  nges. Men derved havde den Intet tabt af sin oprindelige Skønhed, tværtimod, dens storartede Forhold og   dle Arkitektur kom derved kun klarere tilsyn. De høie

Murvægge vare kun hift og her prydede med Vaabensnipper og Skjolde, og med gamle Faner og Stridsmærker, Trophæer fra mangt et berømmeligt Slag. Fra Langvæggen mod Søfiden kastede en Række Skjønne, med fint Stenhuggerarbeide og Glasmaleri smykkede Spidsbue-Vinduer et dæmpet Lys ind i den uhyre Hal, og dette Lys brødes i sælsomme Reflexer under det høie, dunkle, rigtudskaarne Spærreloft. Midt paa en Forhoining, der udfyldte den hele Brede af Salens nordre Endeparti, var Kongens Throne anbragt, til Høire fra denne, men noget længere ned, et med sort Klæde behængt Bord, hvorum Sæder for Rettens Medlemmer. Til Venstre for Thronen, og ligeover for Dommerbordet, var de Sagsøgte Bænk, omgivet af et lavt Rækværk. Til dette Indelukke førte en egen lille Dør fra de Løngange i Hallens tykke Mur, hvilke endnu der kan efterspores. Nedad Salens hele Længde, fra Thronforhoiningens Trin og til den store, rundbuede Port i den sydlige Ende, var en Gade holdt aaben gjennem den tætte Folkesmasse ved en dobbelt Råd fuldt bevæbnede og pantferklædte Huskarle.

Lange havde den forsamlede Mængde forventningsfuldt stirret paa disse forskjellige Indretninger og Anordninger, begjærlig efter at se Skuespillet rigtigt begynde, thi stort anderledes betragtede de Fleste dog ikke hvad her skulde foregaa, uagtet det gjaldt Medmenneskers Liv og Død, ja Statens høieste Interesser. Utaalmodigheden steg med hvert Minut og gav sig Lust ved lydelig Mumlen og Snakken, ved Kravlen op og Falden ned af Stole og Bænke, ved forgjæves Forsøg paa at sprænge Vagten's Staalmur, ved Strig af de i Trængselen Trykkede, og ved andre deslige Tegni paa en stor Folkemasses Venten. Ende-

lig syntes det foranstæde Dieblit at være kommet. En pludselig Stilhed opstod, kun afbrudt af enkelte Udraab: „Der komme de! Der komme de!“ Alles Blikke rettedes nu mod Baggrunde af Salen; og fra en Dør ved Siden af Thronen indtraadte virkelig nogle af de Handelende i det forestaaende Drama. Det var Regerettens Medlemmer, fulgt af deres Skrivere og Brevbærere. De indtog strax deres Sæder ved det for dem bestemte Bord, Rettens Formand, den gamle Biskop Narve, i Midten, ved hans høire Side Eysfeldmanden Hr. Basse Gutormssøn, til Venstre Ragsmanden i Bergen Hr. Heming, og videre til begge Kanter andre gode Mænd af geistlig og verdslig Stand, blandt hvilke sidste og saaes nogle anseelige Bønder fra de omliggende Bygder. Neppe havde Retteen taget Sæde, før en stærk Bevægelse og Vaabentlirren blandt de opstillede Huskarle forkyndte, at et nyt Tog nærmede sig, dennegang fra Salens nedre Ende, hvor den omtalte Skjønne Port i Rundbuestil dannede Hovedindgangen fra Borgens øvrige Bygninger. Heri gjennem traadte nu Kong Haakon ind i Salen, fulgt af Eira Aase og de Føremste af sin Hird, og modtaget af det stærke, almindelige Tilraab: „Hil Kongen!“ Stibt gjenhilsende skred han med sit Følge opad den ved de Bevæbnedes Rader dannede Midtgang i Salen; hans Udseende var endog mere alvorligt end ellers, hans Klædedragt den sædvanlige mørke og prydløse; hans ubevægelige Afsyn var ligesom fastnet i en kold Overbevisnings, en forudfattet Beslutnings Form. Efterat have taget Plads paa Thronen og ladet Hirden ordne sig til begge Sider af denne (Kantfleren blev staaende nærmest), holdt Kongen en kort Tale, hvori han berørte Anledningen til denne Dags Retsforhandling. (Mere.)

Litterære Smaating.

VI.*)

[Udtrykket „Smaating“ passer maasse ikke saa ganske paa Et og Andet, som vi indtager under denne Overskrift, men naar man ikke tager det meget strengt, saa tør det saa Plads.

15. Nedenstaaende Digt i Anledning af Kong Oscar den Førstes Død (1859) er forfattet af Bjørnstjerne Bjørnson; det har været optrykt i „Morgenbladet“ for 23de Oktober 1881. Bjørnson har skrevet dette Digt; han har i længere Tid gjort slemme Angreb paa Kristendommen og Kongemagten; derved har han bedrøvet mange Venner og skadet sig selv. Der er inidlertid Noget i Bjørnsons Karakter, som gjør, at et Omslag til det Bedre endnu forekommer os muligt, og dette faar vi haabe.

No. 16. Sangen ved Sogneprest Peter Harems Baare er forfattet af Jonas Lie og blev afsluttet af et Kor af Herrer og Damer, medens Riget paa Begravelsesdagen var stillet til Skue i Trefoldighedskirken i Kristiania (1878).

No. 17. En gammel engelsk Traktat af Daniel Brevint, kaldet „The Christian Sacrament and Sacrifice“, Udgaven af 1679, Sid: 17,

heder det: „O Rock of Israel, Rock of Salvation, Rock struck and cleft for me, let those two streams of blood and water, which once gushed out of thy side bring down with them salvation and holiness into my soul.“ En engelsk Forfatter gjætter paa, at dette har givet Topladh (engelsk-episkopal Prest, død 1788) Ideen til hans herlige Psalme „Rock of Ages“. Den latinske Oversættelse er udsort (i 1848) af den nu saa berømte engelske Statsmand („the grand old man“) William Ewart Gladstone, født 1809. (Se „Translations by Lord Lyttelton and the Right Hon. W. E. Gladstone“, Quaritch 1831). Topladhs Psalme er optagen (under No. 71) i „Lutheran Hymnbook“, som er udgiven af den norske Synodes Forlagskommitte; men da en stor Del af vore Læsere vel ikke har denne Bog, har vi troet det bedst at tage den engelske Text med. Dette vil ogsaa være af Interesse for dem, som forstaa Gladstones Oversættelse. Forøvrigt skal vi henvise til Notes and Queries, 2nd Series, Vol. XI, S. 319, 1861. Red.]

15. Ved Kong Oscar den I's Død.

De Kirkeklokker i Landet kime
Udi den rolige Middagstime
Dg bærer dirrende om det Bud:
Den syge Konge har aandet ud.

I femten Aar sad han høit paa Thinge
Dg lod sit Ord over Landet bringe,
Dg aldrig traadte det Agren ned;
Thi hvor det faldt, var Vorherre med.

Dg som den Gamle i Gaafonshallen
Han gjorde godt, hvad vi led paa

Valen:

Har vi havt Vinter fler hundred' Aar,
Vi faar i hundrede atter Vaar.

Thi hans og Faderens vise Virke
Har reist sig op som en stille Kirke,
Der bærer Fred over Nordens Land,
Som aldrig Sonnerne bryde kan.

Enhver af Oscars forsonte Tanter
Om Nordens Tinding med Tid sig
santer:

Paa hvert et Sted, der var Rest af Had,
De lægger dustende Dlieblad.

Lad Klokken sorgelig ensomt kime
Udi den rolige Middagstime: —
Den stille Herre gif dog kun did,
Hvorfra hans Tanter blev baarne hid.

*) Se Registeret til 25de og 26de Bind.

16. Ved Sogneprest Peter Hærem's Baare.

Nys i Begejstringsgløden
 Han stod med Ungdomsild,
 Nu kold og bleg har Døden
 Hans Die lukket til;
 Nys spulmed varme Tanker
 For Fremtidsmod og Vør,
 Nu — staar her fire Planter
 For Gravens sorte Dør!

Hvad Peter Hørem tosked,
 Det kjendes vidt om Land —
 Han var et Barn af Folket
 I ædleste Forstand,
 Og rundt om Landet brænder
 Der Iys, som han har tændt,
 Og han fik tusind Venner,
 Han aldrig selv har kjendt.

Alt, saa vi Alt, som visner,
Fordi vi mangler Tro!
Alt Livet om os isner,
Saa intet Grønt vil gro —

Helples look to Thee for grace;
Foul, I to the Fountain fly;
Wash me, Saviour, or I die!

Opem debilis imploro,
Fontem Christi quaero im-
mundus,
Nisi laves, moribundus.

4. While I draw this fleeting
breath,
When my eyelids close in
death,
When I soar to worlds un-
known,
See Thee on Thy judgment
throne, —
Rock of ages, cleft for me,
Let me hide myself in Thee!

4. Donec vita hos artus regit,
Quando nox sepulchro tegit,
Mortuos quum stare jubes
Sedens judex inter nubes,
Jesu, pro me perforatus,
Condar intra Tuum latus.

Al jordisk Storhed er forgængelig.

Paa en Fodvandring gjennem Bre-
tagne, siger en udenlandsk Forfatter, saa
jeg i Nærheden af det gamle Slot Ker
en gammel Bonde, hvis Ansigtstudryk
fængslede hele min Interesse.

Det var en Olding paa mere end fir-
sindstve Aar, hvis endnu faldige hvide
Haar faldt ned over hans Skuldre, og
som snarere lignede en affat Konge end
en Bonde. Han førte den spidse Stav,
hvormed han drev sine Oxer fremad,
som et Scepter, og i den Maade, hvor-
paa han opførte sig, laa der en rolig og
imponerende Værdighed. Jeg lagde og-
saa Mærke til, at hans Mark til Grændse-
skiel havde en Raarde, hvortil flere Aar-
hundreders Rust klæbede sig, samt en
Sten, hvorpaa der var udhugget Hellig-
aandsordenens Attributer og et Vaaben,
der stammede fra Korstogenes Tid.

„Det er mine Forsædres Vaaben,“
svarede han mig paa mit Spørgsmaal
derom, „og jeg selv har været tilstede
ved den sidste Forsamling, som Hellig-
aandsordenens Riddere holdt under Lud-
vig den Attende!“

Min Forbauselse forvandlede sig snart

til Agtelse og Beundring, thi han ind-
flettede ikke et eneste beklagende Ord i
disse fortrolige Meddelelser, og denne
Olding stod i mine Dine som Represen-
tant for Fødselens og Hjertets Udel, for
den filosofiske Ro og for den kristelige
Hengivelse i Skjebnen paa engang.

„Det er nu tohundrede Aar siden,“
vedblev han, „at mine Forsædre besad
dette Slot tilligemed alle Gaardene og
Godserne i en Omkreds af to Mile som
deres Eiendom. Revolutionerne have
gjort os fattigere fra Slægt til Slægt,
indtil jeg og mine Born kun have dette
Snylke Jord tilbage; dog er det tilstræk-
keligt for os, thi vi leve lykkeligt og uaf-
hængigt!“

Han endte med at tilbyde mig sin
Hyttes Gæstfrihed. Jeg tog med Glæde
imod Indbydelsen og fulgte ham til
hans lille Hus, hvor han oplydte en
Verts Pligter med en værdig Ligefrem-
hed, der henrykkede mig. Det Gnest, som
mindede om tidligere Storhed, var
en i en Guldramme indfattet Haand-
tegning, hvorunder jeg læste Følgende:

„Oves Jean, Greve af Ker, udnævnt

til Ridder af Helligaandsordenen af Hans Majestæt Kong Ludvig XVIII, efterat han havde aflagt Bæver paa sin adelige Herkomst og ført sin Stamtabel tilbage til det andet Korstogs Tider."

Desuden fandtes der i det lille Bæverrelse et gammelt Kobberstik, der var forsynet med følgende korte Notiser om Helligaandsordenen:

"Helligaandsordenen blev stiftet den 31te December 1573 af Henrik III til Minde om tre Begivenheder: hans Fødsel, hans Valg til Konge i Polen og hans Kroning som Konge i Frankrig. Ordenen talte hundrede Riddere foruden Prindsjerne af Blodet. For at kunne optages i den, maatte man paavise en uplettet adelig Herkomst og allerede have modtaget den hellige Michaels Ordenskjæde. Der var ni Prælater tilstede, og ovenijobet fire Kardinaler og fire Biskopper. Ordenen blev afskaffet under Revolutionen, blev igjen indført under Restaurationen og paany ophævet i Juli 1830."

"Og hvem er da den nuværende Bæver af Deres Slot med de dertil hørende Godser?" spurgte jeg ved Afskeden den grevelige Bonde.

"En tidligere Staldkarl," svarede han, men uden Ironi eller Foragt, "en tapper Soldat, der i Lobet af Krigen er avanceret til General, han er Millionær og er bleven ophøiet i Adelsstanden. Vi ere de bedste Venner af Verden og anstille ofte i Forening vore Betragtninger over Dmstiftelsen og Usikkerheden af alt Jordist. Om et Aarhundrede kunne maasse atter mine Efterkommere bebo Slottet, og hans Efterkommere Bondehytten. Saaledes gaar det i Verden!"

Jeg havde endnu ikke glemt dette mærkelige Tilfælde, da jeg i en Bog, der for kort Tid siden udkom, fandt et nyt Billede dertil.

I Aaret 1778 indfandt Marquis de Mantonillet sig med en Afdeling af Garde til Hest efter Kong Ludvig den Sættendes udtrykkelige Befaling foran en ussel liden Butik i Troyes, paa hvis Skilt man læste den Indskrift: "Henri, Udbedrer af den menneskelige Fødselsplagning" (paa Norst: Skoskiffer).

Og denne Haandtering blev i Virkeligheden drevet af Henri de Valois-Saint-Remy, der i lige Linie nedstammede fra Henrik den Anden, Konge af Frankrig, og altsaa ogsaa fra Frants den Første, Hovedet for Familien Valois.

Ved Hofset i Versailles havde man udførligt fortalt de Eventyr, den senere altsor berømte Grevinde de la Motte havde oplevet, der var bleven funden barfodet paa Veien til Rheims, og at Henri de Valois, Skoskifferens Fader, var død i Aaret 1759 i Hospitalet. Som Følge deraf havde Ludvig den Sættende befalet Marquis de Mantonillet at besøge "sin kongelige Fætter" Skoskifferen, og undersøge, hvad der kunde gøres for ham.

Da Marquien med Hatten i Haanden og med mange dybe Bue traadte ind i det lille Versted, kastede Skoskifferen et Blik paa hans med Diamanter og Solvspænder pyntede Stø og sagde:

"De gaar feil, min Herre; jeg skiffer kun gamle Stø; De maa henvende Dem til Mester Kristofer, den første Gade til Høire!"

Marquien gav sig nu tilskende og forkyndte under mange Komplimenter det Grinde, hvori Kongen havde sendt ham. Derpaa tog den sidste Spire af Huset Valois sin Bomuldsnaathue af, stod tre gamle Støvler, der stod paa en gammel Træstammel, ned paa Gulvet og bød Marquien tage Plads paa denne Stamme. Da Boden var altsor liden, maatte Soldaterne blive udenfor paa Gaden,

hvorfra de betragtede dette Optrin igjen-
nem en Rude, som tilbøds var forsynet
med Papir istedetfor med Glas.

„Kongen har besluttet at sørge for
Deres ophøiede Børns Opdragelse, og
igien at sætte Dem i bedre Kaar,” sagde
Marquien; „Deres Fødsel Niece er al-
lerede Gjenstand for den kongelige Om-
sorg!”

„Og jeg tror,” svarede den fornemme
Stoflikker, „at den nærværende Tøs ikke
bliver til Noget. Hr. Marquis, jeg
misunder virkelig ikke mine bourbonske
Fætters Frankrigs Throne. Jeg er min
egen Herre, jeg hersker i mit Hus og er
tilfreds med hele Verden. Kan Kongen
sige det samme om sig selv? Men jeg
har netop et Arbejde her, hvormed det
haster, De undskylder vel, at jeg fort-
sætter mit Arbejde, medens jeg taler
med Dem?”

Og den stoflikkende Filosof tog igjen
fat paa sine Stovler, medens han fort-
satte Samtalen med Marquien.

„Naar De ikke vil tage imod Noget
for Deres egen Person,” vedblev Mar-

quien, „saa tænk dog i det Mindste paa
de unge Herrer, Deres Sønner!”

„De due ligesaa lidt til Noget som
min Niece. Imidlertid tager jeg imod
Tilbudet i deres Navn; det Øvrige bli-
ver da deres egen Sag. Jeg er for-
resten nysgjerrig efter at se, om det vil
lykkes Kongen at gjøre det, som aldrig
er lykkeligt for mig: at sætte en god For-
fødsning paa et daarligt Stovleskast!”

Marquien fandt denne Rignelse for-
treffelig, og alle Garderne kom nu en-
keltvis ind i Bodden for at se Kongens
Fætters, der med den roligste Mine af
Verden tog Afsked med dem og derpaa
syngende igjen tog fat paa sit Arbejde.

Henri de Valois (Stoflikkeren) blev
ophøiet i Grebestanden og fik en anstæn-
dig Pension. Hans Sønner traadte ind
i Armeen, men det lykkedes Ingen af
dem at svinge sig i Beiret. Som Sto-
flikkeren havde sagt, „duede Forsødsningen
ikke,” og de sidste Valois ere, som For-
fatteren af det ovennævnte Verk forsik-
rer, endnu at finde i den lille Gade i
Troyes.

(Illustr. Familieblad.)

Isens Bevægelse mellem Spitzbergen og Grønland.

Angaaende dette Emne har „Tromsø-
posten” modtaget fra „Deutsche Geogra-
phische Blätter” en Artikel af følgende
Indhold:

„Ved Godhed af Hr. Kapt. David
Grah, der i en Række af Aar har drevet
Hval- og Sælsangst i det grønlandske
Hav, har vort Tidsskrift nylig modtaget
et Kart over de af Dampstøbet „Eclipse”
siden 1876 aarlig forefundne Isgrænd-
ser, hvoraf nogle viser saa betydelige Af-
vigelser fra det almindelige, at en kort
Diskussion derom vil være af Interesse.

De udførligste Efterretninger, vi be-
sidde om Isforholdene mellem Grønland
og Spitzbergen i tidligere Tider, findes
i det berømte Verk af Scoresby „account
of the arctic regions, vol. I, Chap.
IV.” Ifølge de deri givne Oplysnin-
ger strækker Isgrændsen sig i Forsom-
meren fra Kap Farvel henimod Island
og derfra til Jan Mayen, hvilken Ø
hyppig indesluttet af Isen. Herfra gaar
Isgrændsen mere østlig, skjærende Green-
wichs Meridian mellem den 71de og
73de Breddegrad. Ved 5 eller 6 Gr.

østlig Længde, undertiden endog noget østligere, vender Isgrændsen sig pludselig mod Nord, og danner her, paa Vestsiden af Spitzbergen, den mærkværdige Indbugtning lige til den 80de Breddegrad, hvilken, efter denne Ogruppens Opdagelse, var Tumbleplads for talrige Hvalsfangere. Østenfor dette Bassin strækker Isen sig atter, fra Spitzbergens Sydkyst, østover, og undertiden, endog midt paa Sommeren, saa hyldigt, at Bjørneøen, som ligger paa 73 Gr. Bredder, omslutes af den. I Løbet af Sommeren træder Isgrændsen betydeligt tilbage, saa at Spitzbergens Vest- og Nordkyst i Almindelighed bliver ganske isfri, og den omtalte Indbugtning betydelig større. Men steds bliver der tilbage, langs Grønlands Østkyst til Kap Farvel, en Drivmasse paa 40 a 100 Sømil's Bredder, ja nordensfor den 75de Grad kan Bredden endog være 200 Sømil. Efter Scoresbys tyveaarige Erfaringer bliver Østkysten af Grønland nordensfor den 75de Grad aldrig, og søndensfor den kun sjelden, fæst af Hvalfangerne.

Scoresby skjelner mellem „close seasons“, naar Afdagen til det aabne Vand vestensfor Spitzbergen besværliggjøres eller lukkes ved en Barriere af Drivis, og „open seasons“, i hvilke hele Havet langs Spitzbergens Vestkyst lige til den 81de Breddegrad er omtrent isfrit.

Fødsage vi Scoresbys Beskrivelser med de Beretninger, vi har om Isens Bevægelser og Veiringer i de sidste 10 Aar, ser man ved første Blik, at der ikke er indtraadt væsentlige Forandringer i Isens Leie i dette Aarhundrede. Nu, som før, er Vest- og Nordkysten af Spitzbergen hver Sommer tilgængelig og næsten isfri, ligesom ogsaa et isfrit Hav af 60 til 80 Sømil's Bredder strækker

sig fra den 75de til den 81de Breddegrad mellem Meridianerne 0 og 10 Gr. ø. L. Gr., medens den vestlige Is, mere hyldigt, træder endnu mere tilbage, indtil 5 og 10 Gr. vestlig Længde. Ganste paafaldende er Overensstemmelsen mellem den af Scoresby angivne Isgrændse i 1817 og 1818 med de af Gray angivne for Aarene 1877, 1878 og 1879. Ifølge Scoresbys Kart løber Isgrændsen, i nævnte Aar i Juli, mellem 5 og 10 Gr. vestlig Længde, direkte mod Nord indtil den 75de eller 76de Breddeparallel, hvorfra den vender sig mere mod Øst indtil 0 Gr. Længde, under hvilken Meridian Iskanten forvilder sig mod Nord. Et ganske lignende Løb udviser det Gray'ske Kart. Karakteristisk ved alle disse Isgrændser langs Grønlands Østkyst er den pludselige Udboining mod Øst mellem den 75de og 76de Breddeparallel; den er nemlig fremtrædende ogsaa i de Aar, i hvilke Isen træder meget tilbage mod Vest til Grønlands Kyst, saaledes som Tilfældet var, ifølge Grays Kart, i 1876. I Aarene 1868 og 1869 havde Isen det samme Løb: næsten nord-hyldigt Retning søndensfor 7 Gr. n. Br. og NN Retning mellem 75 Gr. og 76 Gr. I Sammenhæng hermed staa Udsigterne for et Gjennembrud af Isbæltet til Opnaaelsen af en Fremtrængen til Grønlands Østkyst, hvilken endnu Ingen har naaet nordensfor den 75de Grad, saavidt virkelige autentiske Efterretninger derom have. Scoresby havde Kysten isfrie 1817 i 75 Gr. Bredder, og naaede den i 1821 mellem 70 og 71 Gr. Clavering brød frem igennem Drivisbæltet i 1823 under 74 Gr. Bredder, ligesaa „Germania“ 1869 under samme Bredder og kom tilbage i 1870 under 73 Gr. Alle Forsøg paa at trænge frem mod Vest nordensfor den 75de Grad ere hidtil

strandede paa Mægtigheden af de der leirede Ismarker.

Seiladsen til Østhyften af Grønland er forøvrigt ikke alene afhængig af Isens Beliggenhed, men ogsaa af de Forandringer og Bevægelser, den er underkastet ved Vind og Strøm. I Almindelighed tør det vel antages, at Ismasserne i et saa stort og udskrakt Hav, som det mellem Grønland og Spitzbergen, ikke vil variere meget for en bestemt Maaned af Aaret, fra Aar til Aar. Men deraf turde fremgaa, som første Regel, at Gjennemgængningen af Isbæltet maa gaa lettere for sig, naar Isgrændsen paa den hele Strækning fra 70 Gr. til 75 n. Br. ligger østligere end sædvanlig, end omvendt, da i første Tilfælde Sandsynligheden for en tilstrækkelig Fordeling af Ismasserne er større. Et bemærkelsesværdigt Exempel derpaa afgiver Scoresbys Iskart for Juli Maaned i Aarene 1817 og 1818. I førstnævnte Aar laa Isgrændsen i Juli ved 72 Gr. n. Br. nedover mod Øst til under 5 Gr. vestlig Længde, men Isen var da ualmindelig aaben og let seilbar. Scoresby skriver derom: „Nordenfor den 74de Breddegrad er Spitzberghavet sjældent seilbart vestenfor Londons Meridian, men i dette Aar havde jeg Anledning til at seile til 11 Gr. 40' B. i Bredde 75 Gr. 28', til 10 Gr. B. i Bredde 75 Gr. 10' og til 10 Gr. 37' B. 74 Gr. Bredde. I sidste Tilfælde havde vi gode Observationer, og vor Stilling var aldeles sikker; Grønlands Østhyfte var i Sigte, men en opkommende Skodde hindrede videre Jagtagelser; forøvrigt syntes Isen aaben, saa langt vi kunde se i Retning af Kysten. Vi befandt os da 80 a 90 Somil udenfor den yderste (østligste) Isgrændse.“ I det følgende Aar, 1818, laa Isen i Juli langt vestligere mellem 76 og 80 Gr. Den 1ste

Juli naaede Scoresby 9 Gr. vestlig Længde paa 74 Gr. 54' n. Br. uden at trænge ind i Isen. Iskanten var da fast og uigjennemtrængelig.

Ganske lignende Forhold traf jeg (Gray) 1878, da Isen allerede i Juni havde trukket sig meget vestlig; vi naaede saaledes 9 Gr. vestlig Længde og 75 Gr. n. Br. uden at paatræffe Is. Den forblev hele Sommeren meget tyst under Grønlandskysten og viste sig lidet seilbar. Ligeledes er at medtage, at i 1876, da kun en smal Isstrom strakte sig fra 75 Gr. sydvover langs Kysten, var denne vel tillaaet, medens der nordnord 75 Gr., hvor Iskanten pludselig bøjede stærkt mod Øst, havde paffet sig vældige Ismasser sammen.

Det kommer altsaa, ved Bedømmelsen af dens Seilbarhed og Muligheden af en Fremtrængen til Grønlands Østhyfte, ligesaa meget an paa Isens Bevægelse i Sommermaanederne som paa dens Leie (Beliggenhed). Enhver Forskydning mod Øst i Sommermaanederne betinger, overensstemmende med Naturen, en større Fordeling, medens en Forskydning mod Vest medfører en større Sammenpakning. Dette Forhold traadte ganske tydeligt frem i 1869, da „Germania“ og „Hansa“ forsøgte at naa Kysten af Grønland. Isgrændsen blev i Midten af Juli ikke paatruffen forend ved 11 Gr. vestlig Længde, den strakte sig derfra i sydvestlig Retning, saa at dens Grændse ved 74 Gr. n. Br. laa under 14 Gr. vestl. L. Denne Stilling betingede en overordentlig Sammenpakning, og vistnok ogsaa paa lange Strækninger, Jagtagelser, der senere stadfæstedes af Rapt. Gray. „Hansa“ blev indesluttet af Isen, og „Germania“ kunde, uagtet den var forsynet med Dampmaskine, ikke trænge noget betragteligt Stykke ind i Isen. Paa den sidste Dag i Juli havde

Isen mellem 73 og 74 Gr. Bredde forstodt sig en Længdegrad længere mod Øst og forstjød sig i de følgende Dage endnu mere; Isen fordeltes derved saa hurtigt, at „Germania“ i forholdsvis kort Tid kunde dampe frem igjennem fordelt Is og naa Kysten. Ogsaa „Gansa“ blev da befriet, Isen trak endnu 2 Gr. østligere, og det lykkedes Kapt. Hegemann, omendstjont han ikke kunde disponere over nogen Maskine, at naa Kysten den 25de August paa et Par Mil nær. Men paa denne Tid begyndte Isen atter at trænge frem mod Landet.

Medens de indtil nu omhandlede Lag og Forstjødninger af Isen kan betragtes som de sædvanlige fra Nar til Nar, med ringe Afvigelser tilbagevendende Tilstande, vise Islinierne paa vort Kart for 1880 og 1881, da navnlig det sidste Nar, en ganske usædvanlig Tilstand. Sidestykker til disse 2 „Sydisaar“ forekomme vistnok yderst sjelden, ja før 1881 findes der faktisk ikke noget Tilsvarende i de arktiske Farters Historie, forsaavidt Havet mellem Grønland og Spitzbergen betræffer. Scoresby omtaler fra sine 20-aarige Ishavsfarer kun et eneste Tilfælde, nemlig i 1816, da en stærk Isbarriere strakte sig fra Jan Mayen til Bjørnesen i Slutningen af April og i Begyndelsen af Mai, men ogsaa denne Ismasse fordelte sig snart, saa at Havet vestenfor Spitzbergen lod sig befare uden Besværligheder hele Sommeren. Isens Forekomst paa 71 og 72 Gr. n. Br. mellem den 8de og 9de Længdegrad, som Kartet for 1881 udviser, er et uhyørt Tilfælde. Et saa sydligt Leie for svære Ismasser i en Egn, hvor man, saavidt vides, aldrig før har paatruffet Isen, gjør det sandsynligt ifølge alle Erfaringer, at en anden længere mod Nord liggende Strækning af Havet maa være

mere end sædvanlig aaben og isfri. Det er os, uagtet denne gamle Erfaring, dog paafaldende at se slaaet fast ved Beretninger fra norske Ishavsfarere, at Havet ved den østspitsbergiske Kyst, ved Walter-Thymens Land og videre østover har været langt mere isfrit og aabent, end det i Almindelighed pleier at være. Ligesaa har ogsaa Havet nordenfor Spitzbergen været farbart til høiere Bredder.

Her foreligger altsaa det samme Tilfælde, som Scoresby beskriver for Aaret 1806, da han med sit Skib, efter at have trængt igjennem det meget sydlig beliggende stærke Drivisbelte, fandt, nordenfor den 80de Breddegrad, et 30 til 50 Somile bredt, fuldstændig isfrit Hav, hvis Ende han hverken mod Vest (8 Gr. V. og 79 Gr. 30' N.) eller mod Øst (81 Gr. 30' N. og 19 Gr. Ø.) kunde se.

Efter saadanne Forekomster er det ved Isens meget sydlige Leie, ogsaa i langt vestlige Egne, i 1881 aldeles ikke usandsynligt, at Østkysten af Grønland har været isfri paa lange Strækninger, der i Almindelighed har været anseede som utilgængelige.

At Ismassernes Bevægelser i de arktiske Have staa i noie Sammenhæng med Vind- og Veirforholdene i hine Egne, er vel utvivlsomt, og vi kan deraf slutte, at de usædvanlige Isforhold i 1881 har affødt usædvanlige Veirforhold. Det er Meteorologiens Opgave at komme paa det Rene med Aarsagen til saadanne Tilsynskomster og forklare deres Sammenhæng med Veirforholdene. I saa Henseende kan man haabe, at de nu paatænkte meteorologiske Stationer i de arktiske Lande vil bringe os den forønskede Løsning.”

Saavidt „Geographiske Blätter“. Det Afhandlingens ledjagende Kart udviser, at Isgrændsen i Mai 1881 overskrider den 10de østlige Længdegrad paa 72 Gr. Bredde og derpaa gik i nordøstlig Retning søndenom Bjørnesøen. I Juli laa Isen fremdeles til den 10de Længdegrad paa 72 Gr. Vedde, men havde derefter en nordlig Retning, den havde trukket sig tilbage til Bjørnesøen mod Nordøst, saa at Farvandet paa Vestsiden af Spitzbergen var blevet aabent. I Aarene 1869 og 1870 laa Isgrændsen paa samme Aarstid 20 Gr., og i 1879 18 Gr. vestligere. Forskjellen er altsaa særdeles stor, og dog er den, ifølge vore Ishavsskipperes Observationer, ikke tilstrækkelig. Vi ville i saa Henseende minde om, at Kutter „Nora“ traf kompakke Mæsser af Drivis den 24de Mai

1881 25 Mil Nordvest for Sorøen paa 70 Gr. 13' n. Br. 16½ Gr. østl. L. Den seilede derefter et Par Dage langs Iskanten i Retning N. til N., men maatte paa Grund af vældige Ismasser vende om paa 73½ Gr. n. Br., og blev et Par Dage senere fuldstændig indsluttet af Isen paa 18 Gr. ø. L. og 72 Gr. n. Br. Jagt „Hvidfisken“, Kapt. Ingebrigtsen, seilede langs Iskanten fra 20de Mai 1881 (71 Gr. n. Br. og 9 Gr. ø. L.) til 25de Mai 81. 8 Aften, da han befandt sig paa 73 Gr. 13' n. Br. og 19½ Gr. ø. L., stadig med fast Is foran sig. Disse 2 Exempler ere tilstrækkelige til at vise, at Isgrændsen i 1881 laa flere Længdegrader østligere end angivet paa det tyeste Kart.

(„Trp.“s Red.)

Forskjellige Slags Notitser.

Texas har 172 organiserede Countier.

— Mandeltræet voxer endog i det nordlige California; men det siges, at Frugten iaar vil slaa feil, da Træerne har blomstret for tidligt.

— Iowa havde 43,112 Indbyggere i 1840 og 1,624,615 i 1880.

— Iowa har 15 Townships med Navnet „Franklin“, 29 med Navnet „Grant“, 41 med Navnet „Lincoln“ og 50 med Navnet „Washington“.

— En artesisk Brønd i Lincoln, Nebraska, giver 100,000 Galloner Vand i Timen, og Vyen kan derved faa et fuldstændigt Vandværk.

— Milwaukee & St. Paul-Kompagniet har af Spotted Tail- og Red Cloud-Indianerne kjøbt Gjennemgangsret for

en Bane gennem deres Landstrækninger paa en Længde af 180 Mile fra Mundingen af American Crow Creek til Cheyenne-Floden. Den nævnte „Gjennemgang“ skal være 200 Fod bred, og Kompagniet betaler \$110.00 pr. Mil, og \$4.00 Acren for Plads til Stationer og \$5.00 Acren for Plads til en By paa Vestsiden af Missouri-Floden.

— Californias Legislatur har fattet en Beslutning, som gaar ud paa at opfordre Kongressen til at give Alaska en Territorial-Forfatning.

— Hr. C. H. Warren, General Passager-Agent for St. Paul, Minneapolis og Manitoba-Banen, omsender i denne Tid et Dokument, som indeholder Kart og Beskrivelse over den saakaldte „Devils Lake“-Region, der for Tiden er nævnte Banes yderste Endepunkt i Nordvesten.

Det vi henviser til „For Hjemmet“ for 1882, Side 166 flg., hvor man vil finde en interessant Beskrivelse af et Besøg til disse Egne, saavel til Fort Totten som til den katolske Missionsanstalt med videre, skal vi her gengive nogle af de Oplysninger, som meddeles i Hr. Warrens Dokument, der er udarbejdet med megen Flid og Ogtighed. Den nævnte Indso, som bestaar af forskellige Bælte, forbundne ved mere eller mindre brede Sunde, angives at være 55 Mile lang og fra 3 til 10 Mile bred. Omtrent midt paa dens Sydside ligger Fort Totten, hvor der er en Garnison af Forenede Staters Tropper; længere mod Øst er den katolske Missionsstation, der bestyres af Nonner af Ordenen „Our Lady of the Seven Dolors“ (Dolor betyder Smerte, altsaa „Vor Frue med de 7 Smerter“, d. e. Jomfru Maria). Paa Søen er der allerede en regelmæssig Dampskibs fart; ved dens Bestende ser man Byslaget Ny-Chicago. Paa Nordsidens, straks over for Fort Totten, ligger the City of Devils Lake, som er County-Sædet for Ramsey County, angives at være Nord-Dakotas geografiske Midtpunkt og at ligge 414 Mile fra St. Paul; det ligger under 48 Grader nordlig Bredde og 99 Graders Længde Vest for Greenwich. Den første Bygning blev opført i April 1883, og nu har den allerede 300. Både Byen og Omegnen synes at tage et stærkt Tilsving; men der er noget Uhyggeligt ved den Mængde Djævelnavne, som findes rundt omkring; thi foruden Søen og Byen, der har Navn af Menneskeslægten Dødsfiende, finder man der Sammes „Punschebølle“, „Røde“, „Rygben“, „Lænde“ og „Hjerte“. Folket i „Devils Lake City“ burde strax holde et Møde og give Byen et bedre Navn; vi for vor Del skulde ikke ville ho-

i en By, som sidder med Djævelens Navn paa sig.

— Tændstikkernes Historie. I Virkeligheden er Brugen af Tændstikker næsten ligesaa gammel, som Opfindelsen af Fostoret. Fostoret blev opfundet i Aaret 1669, og i Aaret 1680 indførte Godfrey Hanckwitz den Methode at gnide Fostoret, indtil det tog Ild, hvorved han antændte en Træstikke, hvis ene Ende var dypet i Svovl. Et andet Slags Tændstikker, som vandt en udbredt Brug, var de saakaldte kemiske Tændstikker. Til den høje Pris af 15 Shillings pr. Kiste solgtes disse i smaa Kister under Navn af Fostoræsker, der kun indeholdt nogle faa Strøgstikker. Disse bestod af smaa Træstikker, dypede først i Svovl, og derpaa i en Blanding af kulsur Kali, Svovelsblomme, Gummi og Sukker, tilsat med lidt Zinobor for Farvens Skyld. I Kisten fulgte en liden Flaske med Svovelsyre. Naar Stikkerne dypedes i denne Flaske antændtes de øieblikkelig ved det kulsure Kalis Forening med Svovelsyren. De øvrige Ingredienster var tilsatte for deres Letantændeligheds Skyld.

Da imidlertid disse Kister stode i en saa høj Pris, var det naturligt, at den store Almenhed endnu længe holdt sig til den ældre og billigere Methode, nemlig Benyttelsen af Staal, Flint og Knust. Til dette Apparat hørte ogsaa en omtrent 6 Tommer lang Træstikke, der var dypet i Svovl. Man slog Staalet mod Flinten, saa at Gnisterne faldt ned i Knusten, hvorved denne antændtes, og nu gjaldt det da at sætte den svovlede Stikkens Spids hen til Knusten og blæse af alle Kræfter.

Omtrent i Aaret 1825 kom en Indretning, den saakaldte Euphrian, i Brug i England. Den bestod af en aaben Flaske, indeholdende Svovelsyre og fibros

Asbest, samt Tændstikker, der vare 2 Tommer lange og paa Spidsen tilsatte med en kemisk Blanding, væsentlig bestaaende af fulsur Kali. Ved at sætte Stikken ned i Flasken og hurtigt trække den op igjen, antændtes den; men da Shren var ubehagelig, og Stikkerne let ødelagdes ved Fugtighed, tabte snart denne Indretning sin Anvendelse og efterfulgtes af „Phrophorus“, det „pneumatisk Fldoi“, og „Dobereimers Hædrogenlampe“.

„Luciferstikken“ opfandt i 1829 af John Walker, en Kemiker i Stockton i

England. Han fandt nemlig, at fulsur Kali strax antændtes ved Friktion, naar man strøg en dermed forsynet Stikke samt Fosfor paa Sandpapir. Han tilvirkede nogle af dem til sine Naboer, og Faraday bragte dem snart i almindeligt Brug. Prisen paa en liden firkantet Øste, indeholdende 50 saadanne Stryggestikker og et Stykke Sandpapir, var 2 Pence. De benævntes i nogen Tid „Congrevske“, sandsynligvis til Erindring om de berømte Raketter, som spøjede ikke mindst i Literaturen for et halvt Aarhundrede siden. (Mgbl.)

William Hooper.*)

For et halvt Aar siden blev jeg, ved et Brev fra mine Londoner-Profuratører, D'Hr. Smith & Son, uventet kaldet til Byen i presserende Forretninger. Da jeg bor flere Mil fra Postkontoret, faar jeg først mine Breve langt ud paa Formiddagen, og kun ved et hurtigt Ridt blev jeg istand til at naa Buntford-Stationen just som Middagstoget kom dampende. Idet jeg gik forbi Bogudsalget forlangte jeg Dagens „Times“, men fik af den gabende Gut det Svar, at han ingen havde. Om den endnu ikke var kommen, eller allerede udsolgt, har jeg glemt. Da jeg havde knap Tid og endnu blev tilstjundet ved Tanken om de fem fjedsommelige ledige Timer, jeg havde for mig, kastede jeg mere slot end sædvanlig en Shilling paa Disken, greb det første det bedste Bind af en Række Maanedsskrifter, jeg fik fat paa, og skyndte mig derpaa at sikre mig en Plads i en første Klasses Vogn.

Den Vogn, hvori jeg befandt mig, var

tom, men det saa ikke ud til, at jeg længe skulde beholde den for mig selv, thi Sædet overfor (jeg havde taget Plads lige ved Vinduet med Ryggen mod Lokomotivet) var optaget af et Hattesutteral og et Jernbaneplaid, og under Sædet var der indstuvet en Vadsæk. Plaidet — jeg synes endnu, jeg ser det for mine Næse — var loddent, brunt i Bunden med sort og blaa Bord. Hattesutteralet var mærket Wm. Hooper, London.

Det Behagelige eller Ubehagelige ved en Reise, og især ved en lang Reise, afhænger i saa høj Grad af Ens Reisefæller, at det ikke kan være at undres over, at mine Næse temmelig længe dvælede ved dette Navn, medens jeg spekulerede paa, om dets Eier vilde vise sig som en god eller slet Reisefælle.

Efter nogle at have undersøgt Reisetøiet, vendte jeg mig mod Vinduet for at spejde efter Eiermanden, thi vi var netop ifærd med at fare afsted, og det syntes mig paa Tide at han viste sig. I dette

*) Stilling-Mag. efter Engelsk.

Dieblit kom en ung Herre med lyse Knebelshalter og blaa Brillen bærende en Vadsæk, og en gammel Dame med en Hund paa Armen løbende; de saa begge ind i min Kupe, men gik videre, den ene opad, den anden nedad Platformen, og gik ind i de tilstødende Vogne, til Høire og Venstre for mig.

De eneste Personer, der endnu var igjen paa Platformen, var Stationsmesteren, der allerede havde givet Signalet til vor Afreise, to Værere og en skjægget Mand, som gik frem og tilbage med forslagte Arme. Jeg var tilbøjelig til at gjøre ham til Mr. Hooper, skjønt, hvis det var ham, viste han en ganske særegen Ligegehlidighed med Hensyn til sit Rejsegods Skjebne; thi Piben lød, vi for afsted og han stod ganske rolig og stirrede ligegehlidig efter os.

Det var klart, at dette ikke var Mr. Hooper; men hvor i Alverden var da Manden? det var et Spørgsmaal, der var lettere gjort end besvaret. Til sidst blev jeg træt af at undersøge Rejsetoiet og henvendte min Opmærksomhed paa det Tidsskrift, jeg havde kjøbt paa Stationen, men jeg kunde slet ikke komme ud af det dermed. Jeg begyndte paa den ene Historie efter den anden, men fandt dem kjedsommelige og forfæstede dem med Modbydelighed. Jeg bruger med Forsæt dette Ord, thi det er ikke med nogen ringere Følelse, at almindelige Menneſker som jeg kan betragte den Tone, som nu gaar igjennem denne Gren af Literaturen. Til sidst traf jeg dog paa en Historie, der begyndte nok saa lovende med en Fortælling om en Fader og Søn, der foretog en Reise tilfods fra Lands' End til John O'Groath's Hus. Men snart fandt jeg, at denne ikke var bedre end de andre. Alereede paa tredje Side forvildede de sig i en Skov og maatte søge Ly i et usjelt

Bertshus, hvis Skilt var saa nøiagtigt og langtruffent beskrevet, at der ikke behøvedes nogen ualmindelig Skarpsindighed for at opdage, at ogsaa denne Historie var af samme Sort som de øvrige.

Min Taalmodighed var udtømt, jeg blev ærgerlig paa mig selv over, at jeg havde bortkastet en Shilling paa saadant Skrab, og fastede den kjedsommelige Vognen i den anden Ende af Vognen. Hvordan i Alverden, sagde jeg til mig selv, kan saadant Løb som dette komme frem i denne Arbejds Verden? og hvor kan det finde Læsere, som er daarligere nok til at opmuntre en saa ynkelig Smag? Idet mit Die derpaa faldt paa Rejsetoiet overfor mig, vedblev jeg: Enhver liden ubetydelig Begivenhed skal nu fremstilles som om den havde Hensyn til Noget af større Vigtighed. Noget skal der gøres ud af enhver Smaating. Hvis her nu sad en saadan ynkelig Stakkel, er jeg vis paa, han vilde forsøge at gjøre Noget ud af dette Jernbaneplaid.

Vi havde som Istog pebet forbi en fire fem ubetydelige Stationer, nu sagtede vi betydelig Fart, og bum, bum, kjørte vi op til Platformen ved Tamwell Stationen. Her skulde vi standse i ti Minuter, for at Passagererne nordfra kunde faa Tid til at spise Frokost; et kjedeligt Ophold for dem, der som jeg ikke havde noget bedre Brug for Tiden end at spadserere op og ned ad Platformen.

Blandt omtrent et halvt Dusin Andre, der var sysselsatte paa denne Maade, var der især En, der tiltrak sig min Opmærksomhed. Han var under Middels højde, bredskuldret, før og rødhaaret. Hans Dine var smaa og klare, hans Ansigt forekom mig aldeles ikke behageligt at se paa, da det bar et umiskjendeligt Udtryk af Sluighed. „Hvis jeg var

Politibetjent," sagde jeg til mig selv, „vilde jeg holde stærk Udkig med den Tyr." Hans Opførsel forekom mig desuden ogsaa besynderlig. Han gik lige nedad Platformen, idet han saa ind i den ene Vogn efter den anden, som om han var uenig med sig selv, hvilken han skulde vælge. Da han var kommen til Enden af Vognrækken vendte han om og kom langsomt tilbage, henimod det Sted, hvor jeg stod. Denne Gang standsede han et Øieblik ved min Vogn, og et uforklarligt Instinkt tilskyndede mig til endnu naiere at holde Nie med ham. Han saa sig om efter mig, men da han saa, at jeg lagde Mærke til ham, vendte han Hovedet bort og gik videre. En pludselig Ide slog mig: skulde dette kunne være William Hooper, som af Uagtsomhed var kommen ind i en anden Vogn ved Bundford og nu kom for at se efter sit Toi? Jeg forfæstede dog atter strax denne Ide; denne Mand var tydelig nok ingen første Plads Passager. Klokken, som nu ringte første Gang, bortvendte min Opmærksomhed fra Manden, og jeg skyndte mig atter at indtage min Plads.

„Med Deres Tilladelse min Herre," sagde en Stemme ved Siden af mig, og der stod til min ikke ringe Forbavselse den mistænkelige Person og vilde forbi mig ind i Vognen.

„De har maaske ikke lagt Mærke til, at dette er en første Klasses Vogn," sagde jeg i min stolteste Tone, uden at give en Tomme tilside for at give ham Plads.

„Jo netop, min Herre," svarede han med oprørende Kulde og vedblev at trænge sig frem for at komme ind.

Det er altsaa William Hooper, var atter den Slutning, jeg kom til, men det næste Øieblik fandt jeg det atter umuligt.

„Maa jeg saa Lov at flytte Deres Plaid og Hattesutteral over paa det andet Sæde, min Herre, jeg vilde gjerne se det sidste Glimt af en Ben?"

Han lod uden videre Handlingen følge paa Ordene og flyttede de omtalte Ting; og ikke nok hermed, pressede han sin tykke Figur saaledes ud gennem Vinduet, at den næsten ganske udfyldte det. Dette var meget kjedeligt, men da jeg betænkte, at jeg ved at trættes med en saadan simpel Person kun vilde udsætte mig for Uforstømmethed, lod jeg ham gjøre, som han vilde, idet jeg haabede, at naar Billetterne skulde eftersees, vilde han blive sendt tilbage til sin rette Plads. Men ogsaa heri blev jeg skuffet. Hans Billet var ikke alene ligesaa rigtig en første Plads Billet som min egen, men det Bestemmelsessted, som var angivet derpaa, var ogsaa det samme — Paddington.

Hvor ærgerligt, sagde jeg til mig selv, da Døren var lukket og Toget atter i Fart. Dog, hvis han er altfor urbehagelig, kan jeg kun stifte Vogn ved næste Station.

Jeg havde faaet fat paa en Avis ved Tamwell og var snart fordybet i Gjenlæsningen deraf, da jeg, idet jeg pludselig saa op, opfangede min Vedfærgers Blik, der var fæstet paa mig med et saa forstende Udtryk, at jeg blev ganske forvirret. Endnu mere forstyrrende var dog den pludselige Forandring, der gik over hans Ansigt, da han saa, at han blev iagttaget, — han slog Øinene ned, et tvært, dømt Udtryk spredte sig over hans Ansigt og han vendte Hovedet bort. Nu havde jeg seet nok for at være paa min Post. Herefter besluttede jeg ustrævendt at bevogte ham, uden dog tilskyndende at gjøre det.

Ved at handle efter denne Beslutning blev jeg snart var, at han, af en eller

anden Grund, havde betydelig Interesse for det Reisetoi, som han troede var mit, nemlig den usynlige William Hoopers Eiendom. Jeg sluttede mig idetmindste hertil af den Omstændighed, at skjønt han saalænge jeg saa til den Kant tilsyneladende ikke tog nogen Notits hverken af Hattesutteralet eller Plaidet, saa vendte jeg aldrig for Hovedet mod det Bindue, ved hvilket jeg sad, før jeg folte, jeg kan næsten sige instinktmæssigt, at begge var Gjenstand for den skarpeste Undersøgelse af hans ræveagtige Næse.

Jeg havde aldeles glemt, at der fandtes en Vadsæk, da en egen gnidende Lyd, som gjentoges fra Tid til anden, gjorde mig opmærksom paa, at min Vedsager af og til med sin tunge Hæl gned temmelig voldsomt mod dens Læderbetræk. Dette kunde være Klobsethed, men da min Mistanke engang var bleven vakt, kunde jeg ikke lade være at tænke, at han havde en eller anden Hensigt dermed, skjønt jeg vanstelig kunde gætte hvilken. Jeg kunde neppe tro, at han af ren Ondskab søgte at tilføie eller sønderrive Vadsækken. Skulde det være muligt, at han paa denne Maade forsøgte at faa en Ide om dens Indhold? Hvis dette var Tilfældet, vilde slette Hensigter nærede han da med Hensyn til den?

Da jeg troede, at en eller anden Fare truede William Hoopers Eiendele, besluttede jeg — siden han ikke var tilstede for i egen Person at passe dem — at tage dem under min umiddelbare Beskyttelse, og for end mere eftertrykkeligt at kunne gjøre det, vilde jeg ikke oplyse min Reisefælle om hans Feiltagelse med Hensyn til den Eiendomsret dertil, som han oien synlig troede mig i Besiddelse af. Jeg sagde derfor saa høflig som muligt: „Jeg er bange, at den Vadsæk generer Dem, lad mig flytte den hen under mit eget Sæde.“

„Aldeles ikke, aldeles ikke,“ svarede han, den generer mig ikke det mindste, bryd Dem ikke med at flytte den, den staar meget godt her.“

Det lod til, at han var ligesaa uvilig til at give Slip paa Vadsækken, som jeg var ivrig efter at faa fat paa den, men jeg var den mest paastaelige og gik tilsidst af med Seieren.

Kort efter passerede vi gennem en Tunnel; medens vi var inde i den kom jeg pludselig paa den Tanke, at ville sføre mig Besiddelsen af Hattesutteralet og Plaidet og udstraffe min Haand efter det. Jeg havde netop faaet fat i Læderremmen om Hattesutteralet, da mine Fingre blev berørte af en Haand; vi for begge tilbage og trak Haanden til os.

Dette var en ubehagelig Befræstelse paa min Mistanke, og paa samme Tid folte jeg mig noget generet; min Bevægelse maatte have været meget paafaldende, medens det ikke var unaturligt, at han lod sin Haand hvile paa Hattesutteralet, da han jo sad ved Siden deraf. Ingen af os sagde et Ord, og et Dieblif efter kom vi ud af Tunnellen ved Whitworth-Stationen.

Her endte ogsaa vor Ensomhed, og skjønt jeg ikke var nogen Krykker, tilstaaar jeg dog, at jeg ikke var bedrøvet derafter.

De to Reisende, som her sluttede sig til os, var en hvidhaaret Dame i Kvækerdragt, som indtog den ledige Plads ved Siden af mig, ligeoverfor Mr. Hoopers Toi, og en aldrende Herre i en støift Kappe med en Respirator for Munden, som satte sig ved det andet Bindue. Da han syntes at være meget spag, vovede jeg at antyde, at han, hvis han satte sig paa Sædet overfor, vilde være mindre udsat for Træk; men han svarede, at han ikke taalte at sidde med Ryggen til Lokomotivet. Jeg foreslog derpaa at flytte Hattesutteralet og Plaidet for at staffe Plads

længere borte fra Vinduet, men ogsaa det afflog han, og sagde, at han foretrak sit nuværende Sæde. Nu overlod jeg ham til sig selv, og han faldt snart isøvn.

Hans Søvnighed syntes at smitte min Gjenbo, som, idet han støttede Hovedet paa Armen, luffede Vinene og snart begyndte at snorke høit. Kun Damen vedblev at holde sig vaagen og var meget snaksom og meddelsom. Hun syntes at være meget filantropisk og underholdt mig med en Beskrivelse af forskjellige velgjørende Stiftelser, som hun nylig havde besøgt, blandt andre Fængslet i Whitworth. Det var netop paa dette Punkt af vor Konversation, at et Glimt af et aarvaagent Die, som trængte frem mellem en Masse rødt Haar og Skæg overfor mig, paa en Gang advarede mig om at være paa min Post, og indgav mig den Tanke: „Hvis min Ven derved ikke er velbefjendt med det Indre af det Fængsel, skal jeg tage meget feil.“

Jeg tror, at han maa have opdaget, at mine Dine hvilede paa ham; thi fra nu af astog hans Snorken, og lidt efter lidt vaagnede han op paa en meget naturlig Maade, det maa jeg tilstaa. Han havde tilsyneladende ingen Interesse for vor Samtale, thi han holdt sit Ansigt vendt mod Vinduet og syslede med i en stor Lommebog at nedtegne med Blyant afbrudte Streger og Prikker. Man skulde næsten tro, at han skitserede eller ialfald forsøgte at gjøre det. Rigtignok et ganske nyt Experiment i en Jernbanevogn, endog nu, da alting gaar ud paa at benytte Tiden. Kvækerinden syntes ogsaa at antage det samme.

„Undskyld, min Ven,“ sagde hun, „men det er sikkert ikke godt at tegne her, naar Vognen rykker saaledes. Hvis du ikke tager dig iagt, vil du for bestandig flade dine Dine.“

„Bryd Dem aldrig om mine Dine, Madam,“ svarede han kort, „de har gjort god Tjeneste hidtil, og vil nok gjøre det endnu en Tid.“

„Naar en Dame er saa god at advare Dem, kunde det i det Mindste være Umagen værd at give et høfligt Svar,“ udbroød jeg, indigneret over hans Naahed.

Han svarede mig kun med et uhyggeligt Smil, og jeg blev ærgerlig paa mig selv over at være bleven foreledt til at tale til ham. Damens Sindsro blev dog ikke i mindste Maaade forstyrret, og hun fortsatte rolig Samtalen, som om der Intet var hændt. Imidlertid vedblev min Ven at dele sin Opmærksomhed mellem Vinduet og Lommebogen.

„Jeg har her en liden Bog om Blindeslyet i Northing, som vi netop talte om, det kunde maaſte interessere dig at se den,“ sagde Kvækerinden, idet hun fremtog et lidet Skrift af sin Pose.

Jeg udrakte min Haand for at tage imod den, men i samme Dieblik stødte min Gjenbo, ved en flodset Bevægelse, idet han skulde vende sig om, haardt mod min Albue, saa Bogen faldt paa Gulvet. Jeg maa være saa retfærdig mod ham at sige, at han var saa høflig at bøje sig for at tage den op, men han samlede feitet efter den og slap den igjen en to tre Gange, og da han tilsidst virkelig fik fat paa den, beholdt han den, istedetfor strax at give den tilbage til Gieren, og undersøgte med oien synlig Opmærksomhed Titelbladet. Jeg solte mig fristet til atter at optage dette som Uforsømmethed, men Damen saa Sagen fra en anden Side og sagde godmodig: „Hvis du interesserer dig for Sagen, saa er her et andet Skrift til dig.“

„Tak Madam,“ svarede han lidt høfligere end før, „vil De ikke give den anden Herre det, saa beholder jeg dette.“

Og han var virkelig ogsaa meget interesseret i Sagen, hvis man kunde domme efter den alvorlige Opmærksomhed, hvormed han undersøgte hver enkelt Side, men det syntes at gaa over hans Forstand. Han saa ikke ud som en meget lærd Mand, thi da han var kommen til Enden, saa han op med et komisk forvirret Udtryk i Ansigtet. Med en egen Grynten foldede han Skriftet sammen og gjemte det i sin Lommebog — jeg syntes dog i det Mindste han kunde have leveret det tilbage — og satte sig igjen til at arbejde med Blyanten.

„Det er en god Gjerning, de der udfører,“ bemærkede Damen, „man kunde være glad ved at gjøre Sit for at fremme den.“

Et Nik var det eneste Svar han varedigede hende.

Det var en trist Dag, kold og taaget; lidt efter lidt henhældt vi i Tausshed. Vi standsede kun ved saa Stationer, og der kom ikke flere Passagerer ind og forstyrrede os. Det varede ikke længe, før alle mine Rejsekamerater syntes at falde isøvn, og hvis jeg ikke havde haft en Følelse af Usikkerhed, havde jeg fulgt deres Eksempel.

Tiden gik, og nu var vi kun en halv Times Vej fjernede fra London, uden at Noget var hendt, som kunde retsfærdiggjøre min Mistanke.

Den første, der rørte sig, var Invaliden, som, da vi nærmede os Chelston, den sidste Station før Paddington, vaagnede af sin Slummer og tog sin Paraply ned fra dens Plads over Sædet. I det Samme satte den Rødhaarede sig lysvaagen op, omendstjont han kun et Dieblis i Forveien, saavidt man kunde opdage, havde sovet fast. Billetterne blive altid afleverede her, og det blev os tilkjendegivet, at vi maatte have dem i Beredskab. Billettøren kom som sædvanlig i stor

Hast, tog vore Billetter, saa efter at Døren var lukket og vilde til at gaa videre, da Herren med Respiratoren, idet han lagde sin Haand paa Døren, sagde:

„Jeg skal til Chelston, vær saa god at slippe mig ud.“

Manden saa ned paa Billetterne, som han holdt i sin Haand, og læste: „Northsea, Buntford og Whitworth — alle til Paddington, min Herre.“

„Jeg ved det,“ sagde Invaliden med svag Stemme, „der var nogen Vanstelig-
hed ved at saa Billet til Chelston og det blev mig sagt, at en Billet til Paddington gjorde samme Nytte. Hvis nogen har Fordel deraf, er det ialfald Jernbanekompagniet.“

„Godt min Herre, vær saa god,“ og han aabnede Døren. Ved at høre Navnet Northsea paa en af Billetterne, varedigede min Gjenbo og jeg uvilkaarlig et Diekast; jeg var nu vis paa at have opdaget noget om ham — det nemlig, at han blyttede Plads ved Tamwell — en Omstændighed, som, jeg ved ikke hvorfor, bekræftede min Mistanke til ham. Hvad hans Ansigt angik, saa tilstaar jeg, at jeg ikke kunde blive klog paa Udtrykket deri, men han maatte nu vide, at jeg mistænkte ham, tænkte jeg. Hvordan det saa end var, saa sølte vi os begge lidt skyldige, tænker jeg. Begge vendte vi Hovedet bort for at vise, at vi ikke tænkte paa Noget i Særdeleshed; begge begyndte vi paa samme Tid en lav Plystren; men da haade Melodien og Tonearten var forskjellig, kan man let tænke sig Virkningen deraf.

Imidlertid havde den aldrende Herre banet sig Vej ud og vilde just gaa hen ad Platformen, da min vis-a-vis holdt ham tilbage ved uden videre at gribe fat i hans Kappe.

„Undskyld, min Herre, men hvis De

vilde gjøre mig en liden Tjeneste, vilde jeg være Dem høilic forbunden."

"Hvis jeg paa nogen Maade kan tjene Dem, skal det være mig en Glæde,"

svarede den Anden, „men jeg maa gjøre Dem opmærksom paa, at Toget gaar om et Dieblit, saa der er ingen Tid at spille.“ (Sluttes.)

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Gade-Reparationer og Prohibition. En Borger her i Decorah traf for en Tid siden sammen med en af Kommunens Funktionærer, og der opstod en Samtale omtrent af følgende Indhold:

Borgeren. Naar man nu reparerer Resten af Washington Street, saa vil der blive Fyld nok til at sætte St. Lawrence Street i Orden, saa at Vandet kan rinde til Washington Street.

Funktionæren. Sandt nok; men der bliver vel ikke Noget at reparere for i Sommer, da Byen taber Indtægterne af Saloon-Trafiken, omtrent \$2000 om Aaret (altsaa \$1000 for næste Halvaar).

Borgeren. De, som besøge Saloonerne, har altsaa betalt Gade-Reparationerne alene hidtil? herefter saa de det da saa meget lettere, da jo nu de andre Borgere ogsaa maa bidrage sin Del.

Funktionæren (smilende). Ja, men ser De, Mange foretrække at afgive sit Bidrag til nævnte Diemed paa samme Maade som før. —

Heraf indsees, at det ikke er Prohibitionisternes Skyld, om man i Sommer ikke faar nogen grundig Gade-Reparation her i Byen.

Edderkoppens Bæv — en Telefontledning. (Efter Aften-Schule). Med Edderkoppen, dette graadige lille Roddyr, har Hr. C. Boys foretaget følgende høist interessante Experiment. Han bragte en tonende Stemmegaffel i Berø-

relse med Havedbertoppens Bæv, og strax vendte Dyret sig i den Retning, hvorfra Tonerne kom, og søgte med Forbenene den Traad, som ledede Svingningerne. Befandt Edderkoppen sig ikke i Midtpunktet af sin Bæv, hvor alle de enkelte Traade løbe sammen, vidste den imidlertid ikke, hvilken Bei den skulde slaa ind paa. Den løb hen til Midten og fortsatte derfra altid den rette Bei. Kom den saa til et Punkt, hvor to eller flere Traade krydsede hverandre, saa afgjorde den atter først, hvilken Bei den skulde slaa ind paa. Kommen til det Sted, hvor Gaffelen var, greb den denne, som om den havde været en surrende Flue, og saa ofte der paany frembragtes en Tone, gjentog den sine frugtesløse Forsøg paa at faa Bugt med det tonende Jern. Den syntes ikke at kunne begribe, at ogsaa andre Ting, end hvad den pleiede at finde til Næring, skulde være istand til at give saadanne Lyd fra sig.

Hvor graadige og mordlystne for Resten disse Smaadyr er, havde Hr. Boys ogsaa Anledning til at iagttage, idet han narrede Edderkoppen til at sluge, hvad den ellers forsmaaede. Han dyppede en Flue i Parafin, satte den paa Nettet og berørte den saa med Stemmegaffelen. Edderkoppen kom, greb Fluen og tærede paa den, saalænge Stemmegaffelen lød; men hørte Lyden op, mærkede den strax, at Parafin i bedste Fald var en Delikatesse kun for Røssere og løb derfra. Enhver ny Berørelse af den uappetitlige Bid med Stemmegaffelen loffede den

dog atter til og narrede den til gjentagne Gange at forhyne sig, indtil den havde fortæret en dygtig Portion af Fluen.

Et bevæget Liv. I New Haven i Connecticut er der nylig død en bekjendt Musiker, Prof. Karl Brenning, der har ført et paa Omkøstelser og Eventyr meget rigt Liv. Han stammede fra en adelig Familie i Würtemberg og havde Titel af Baron, men paa Grund af Uenighed med sin Fader forlod han sit Fødeland og udvandrede til Amerika med en Formue af 80,000 Dollars. I New York blev han paa Grund af sit musikalske Talent og sit elskværdige Væsen indført i Byens bedste Kredse; men da han førte et vildt Liv, havde han snart sat hele sin Formue overstyr, og da han var for stolt til at tjene sit Brød

ved Hjælp af sit Talent, sank han efterhaanden ned til at blive Betler og Vagabond. Han gennemstreifede de vestlige Byer i Connecticut, og en Dag fik han i Bridgeport en uimodstaaelig Lyst til atter at forsøge sig paa Klaveret. Ifort en pjaltet Dragt, traadte han ind i Byens fineste Musikhandel, og uden at bryde sig om Damerne's spottende Blif satte han sig til Klaveret og begyndte at spille nogle Fantasier. Alle lyttede til ham med stor Forbauselse, og fra denne Dag var hans Lykke atter gjort. Efter nogle faa Maaneders Forløb var han den mest søgte Musiklærer i Byen.

(Bergens Afbl.)

Opmærksomheden henledes paa nedenstaaende Notits angaaende Indbetaling af Kontingent til Bladet.

Opløsning til No. 9.

I. En Esternoler.

II. Stormene kan undertiden blæse store Skibe overende. (Hvis der stod E M e, blev det: Store Storme o. s. v.)

 Abonnenter, som endnu staa til Rest med Kontingent, bedes venligst om snarest muligt at indsende samme, da Udgiveren behøver en hel Del Penge til Forretningens Drift.

De Abonnenter, som endnu skyldte for 1882 eller mere, og som altsaa til næstkommende 30te Juni, i Tilfælde, ville staa til Rest med mindst \$5.00, skal jeg tillade mig gennem en Bank at trække en Vexel paa for det skyldige Beløb, og denne Maade vil blive anseet som deres eget Valg, hvis de ikke inden nævnte Tid har indsendt Restancen.

Adresse: A. Thronsen,

Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Pigen fra Norge. — Literære Smaating. — Al jordisk Størhed er forgængelig. — Byens Bevægelse mellem Spitzbergen og Grønland. — Forskjellige Slags Notitser. — William Hooper. — Blandinger. — Nyt og Gamelt. — Opløsning til No. 9.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Marg.

15de Juni 1884.

11te Hefte.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n c h.)

(Fortættelse.)

I sin Tale sagde Kongen, at han denne Gang var kommen til Bergen, mest for med egne Dine og Dren at gjøre sig bekendt med den Sag, som idag skulde paadømmes, og som angik hans eget Hus. En fremmed Kvinde var optraadt med Paastand om at være hans afdøde Broders, Kong Eriks, Datter Margrethe. Stollands Dronning, den Samme, som almindeligt antoges død af Shgdom for ti Aar siden paa Orkney. En sorgeligt frafaldet Stormand, forhen en af Rigets ypperste Baroner, men nu alt længe en farlig, til høieste Straf hjemfalden Ildgjerningsmand, havde benyttet sig af denne Kvinde til at vække Oprør, og havde forsøgt at faa hende udraabt til Norges Dronning med Tilfidsættelse af den retmæssige Konge. Midt under den aabenbare Udvælselse af dette Oprør vare de begge bleven grebne — deres Brøde i saa Henseende var bitterlig for Alle; — thi, selv om hin Kvinde virkelig var den, hun udgav sig for, vilde hun dog ingen Arveret have til Norges Krone, den var udrøffelig ved Rigets Love fastsat i Mandsklinien, og da Kong Erik ingen Sønner havde efterladt sig, bar han, Broderen Haakon, med Gud og Rette Norges Krone. Han kunde altsaa uden videre ladet hin Kvinde, grebet, som hun var, i aabenbart Oprør, afstraffe som Høiforræderke, men han havde dog af Hensyn til sin Slægts Ære foretrukket først at lade den anden Del af hendes Sag retslig undersøge, den, om hun ogsaa var en Bedragerke, om hendes Paastand at være Margrethe, Kong Eriks Datter, var ligesaa falsk som den, at eie Ret til Norges Krone. Han selv personlig sølte sig vistnok overtødet ogsaa herom. Men han vilde nu ikke foregribe Rettens Undersøgelser, — disse ønskede han skulde føres ganske frit og samvittighedsfuldt. Kom det under dem mod Formodning for Dagen, at Pigens Udsagn var grundet paa Sandhed — da vilde han selv

være den Første til at anerkjende hende som sin Broders Datter, skjønt aldrig som hans Thronarving, og da maatte hun for den begangne Oprørsbrode komme ind under hans Husret. Men endnu var hun, anklaget for falskelig at have udgivet sig for den afdøde Kongedatter Margrethe, undergivet Landets almindelige Ret. Hermed satte da Kongen denne høitideligt og opfordrede den til at begynde sine Forhandlinger.

Biskop Narve reiste sig nu og befalede, at de Sagsøgte skulde føres frem til Forhør. Nogle bevæbnede Rets tjenere begav sig ud for at iverksætte dette. I den Mellemtid, som herved opstod, herskede en angstelig Forventning i Salen. Alles Blikke vare henvendte paa den lille Dør bag Fangebænken. Endelig aabnedes denne, og Ronald Glenorrin, den unge stotste Ridder, kom først tilsyne, omgivet af Bevæbnede. Han var nu ikke længer den friske, blomstrende Ungerhvend, som da vi sidst saa ham — Sorg og Anger havde furet hans Pande, Fængselslivet havde taget Ungdomsrødmen fra hans Kinder, men hans Holdning var endnu rank og let, hans Bevægelser frie, og i hans dunkle Dine brændte endnu en stærkerist Begeistnings Flamme. Da han var bleven ført til den nederste Ende af Fangebænken, lod han sit Blik fare hurtigt over den hele Sal og dens Folkmængde, men da han der ikke fandt, hvad han ene søgte, rettede han det ufravendt mod denne lille Dør bag sig. Det varede vel ikke længe, før den atter aabnedes, men heller ikke da fandt den unge Slotlænders Blikke den elskede Gjenstand, de ene søgte — det var ikke Jomfruens Lyse, det var Hr. Auduns mørke, dæmoniske Skikkelse, som nu indførtes. Den stolte Magnat afgav nu, i sin dybe Fornedrelse, et grueligt Stue. Hans Ansigt, af en gusten Ligfarve, var vildt omgivet

og næsten bedækket af det nu isgraa, længe uredte Haar og Stjæg — hans glandsløse Dine stirrede tomt hen for sig — hans høie, nu noget krummede Legeme var betyngtet med Vænger, og som Modsatning dertil var han endnu iført den pragtfulde Klædning, han havde baaret ved Indtoget, nu paa flere Steder sonderrevet, krøllet og tilsmudset. Man havde forgæves søgt at faa ham til at iføre sig en anden Dragt — han vilde, paastod han, vise sig for Kongen og Folket saaledes, som man havde tilredet ham. Ellers syntes han deltagelsesløs for Alt, hvad der omgav ham — han hævdede ikke sit Blik og lod sig maskinmæssig synke ned paa det ham anvisste Sæde. Som han saaledes sad der, bevogtet af to Huskarle med dragne Sværd, var han en Gjenstand for almindelig, rædselblandet Medynk. Selv hans Medfange, Ronald Glenorrin, der ellers havde Grund nok til at afstø ham som den egentlige Stifter af hans Elskedes og deres Alles Ulykke, kunde nu dog ikke uden Medlidenshed betragte denne sorgelige Ruin af fordums Storhed. Men snart droges hans Blik herfra ved en ny Bevægelse om Fængelsdøren — den blev igjen oplukket — og nu for pludselig en dyb Rødme over Unglingens blege Kinder — hans Hjerte bankede, som om det vilde sprænge hans Bryst — thi nu var det virkelig Pigen fra Norge, som indførtes, fulgt og støttet af hendes Skriftefader, den gode Pater Laurentius. Den stærke Ungerhvends hærbede Legeme hævdede som et Espelov, da han saaledes, efter lang Afstillelse, saa sin Elskede igjen, saa hende, hvem han havde villet hæve paa sit Fædrelands Throne, nu fremføres som en dødsanklaget Fange for Mængdens nysgjerrige Blikke, og dertil maatte bebrejde sig selv, ved uerfarne Raad at have medvirket til

at bringe hende i denne skrækkelig Stilling. Han kunde, selv under Mængdens Blikke, ikke længer beherske sine Følelser — da Jomfru Margrethe førtes forbi ham, dødbleg, men stille fattet og rørende stjon, i sin velkjendte blaa Dragt, med det gyldne Haar samlet under Solvernet, med de sænkede Blikke fæstede paa sin Faders Kors, som hun holdt i de folbede, smale, hvide Hænder — da faldt han pludseligt ned for hendes Fødder med det lydelige, hulkende Udbrud: „Margrethe! — min Fæstemø! — hvorhen har jeg ført dig?“ — Og saa hun glemte herved for et Dieblit den omgivende Folkemængde, Dommerne, ja Kongen selv, for hvem hun dog saa længe havde stundet efter at stedes — hun saa kun den elskede Ungerføvend ved sine Fødder, — hun boiede sig over ham, gav ham et inderligt Kjærlighedens Blik og aandede sagte, ifkun for ham hørligt: „Ronald — sorg ikke for mig — ikke du — Gud har ført os hid til Straf for vore Vildfarelser — han vil igjen befri os, forene os, om ikke her, saa i et bedre Liv!“ — „Nei — endnu her,“ gjenhvistede Ronald, idet han reiste sig. „Du tilgiver mig — saa saar jeg Kraft til at frelse dig — din Ridder kæmper for dig til Døden! — Fat Mod, Elskte!“ Hun svarede ikke med Ord, men saa kun paa ham med et Blik, fuldt af uendeligt Bæmød, og hævde Haanden med Korset mod det Høie, som om hun vilde sige: „Derfra alene kan Hjælpen komme!“ Saa gik hun stille forbi ham, og førtes til sin Plads midt paa de Anklagedes Bænk, mellem to Beværnede. Det var dog ikke Ronald alene, der var bleven saa dybt grebet ved hendes Indtrædelse: — paa den hele forsamlede Folkemængde gjorde hendes rørende Skjøn et stærkt Indtryk, — selv den ellers saa marmorstive Konge forraadte Tegn paa Bevær-

gelse, hendes umiskjendelige Eghed med hans Broder slog ham uvilkaarligt — uagtet han af Sira Aake var forberedt paa dette, som det var ham indprentet, „tilfældige og af Bedragerstien godt benyttede Naturspil, der vel netop havde indgivet hendes Omgivelser den første Tanke om den Rolle, hun siden paatog sig at udføre.“ — Trods denne forudfattede Mening blev han dog nu, da Margrethe første Gang fæstede sit rene, dybe Blik paa ham og hilsende ham med en yndig Bøining, saa synligt rystet, at Sira Aake, der stod tæt bag ham, lænet til Thronstolen, fandt det nødvendigt at lade nogle styrkende Ord falde i det kongelige Øre. Og hvad enten det nu var som Følge af dette udenfra kommende Raad, eller af egen Villiekraft — nok, Kongen gjenvandt snart sin sædvanlige Rolighed og sad ubevægelig som en Viledstøtte der, medens Forhøret begyndte, og Retsforhandlingerne gik deres lovmæssige Gang.

At følge denne Skridt for Skridt vilde blive for vidtløftigt og kun berede Læseren Gjentagelser af, hvad han for i Løbet af denne Fortælling har erfaret, vi ville derfor indskrænke os til at fremhæve enkelte vigtige og afgjørende Momenter. Pater Laurentius fremsatte først paa Jomfruens Begne Paastand om, at den endelige Behandling af hendes Sag maatte vorde udsat, indtil nogle af hende søgte Fangevidner vare tilveiebragte, ialfald til Svar var indløbet fra den islandske Prest Havlide Steinskson, der havde været hendes Barndoms Lærer, og paa hvis Vidnesbyrd hun stolede mest. Efter nogen Overveielse afviste Retten dette Forlangende, idet den antog, at Sagen nu havde staaet hen længe nok, til alle mulige Bevisligheder forlængst kunde været tilveiebragte paa begge Sider, og at Alt desuden maatte afgjøres,

medens Kongen endnu var tilstede i Bergen. Forhøret fortsattes nu. Ronald Glenorrin fortalte, efter Opfordring, sin Historie, saaledes som vi kjende den fra Samtalen hos Hr. von Ruesse i Lübeck — den Glød og Begeistring, hvormed han fremførte sin Tro og sine Grunde for, at denne Jomfru, hans Fæstems, ogsaa var hans Fædrelands sande Dronning, blev ikke uden Virkning paa Tilhørerne. Og denne Virkning steg, da han i Fremstillingen af Jomfruens videre Skjebne, siden de begge forlod Lübeck, tog al Skylden paa sig for hendes uslykkelige Indvikling i Hr. Auduns Planer. Han fortalte, hvorledes det først havde været hans Agt at gaa lige til Oslo og til Kong Haakon med Budskabet om, at dennes Broderdatter levede — hvorledes han saa var falden i Hænderne paa Bjarne Rodinsøn og Hr. Audun — og af disse, fremmed som han var med Forholdene i Norge, forledet til at føre sin dyrebare Hærførinde til hendes Fødeland, med Fordring ogsaa paa dettes Krone. Han alene havde overtalt den modstræbende, uerfarne, uskyldige Pige — han alene havde overtalt den modstræbende, uerfarne, uskyldige Pige — han alene bar Skylden for hendes Optræden her — skulde der være Tale om Straf, saa maatte han alene lide den. Tillige maatte han paastaa, at Margrethe, som Dronning af Skotland, stod udenfor de norske Loves Magt — skulde hun dømmes, saa maatte det være i hendes eget Land, af hendes Pige. Did fordrede han hende derfor frit tilbageendt, og da vilde han i hendes Navn love, at hun aldrig mere skulde forurolige dette uglæstmitte Norge, der modtog sine Kongedøtre med Fængsel for Jomfrubur, med pinlig Retsanklage for Turnering og Elfskovsleg.

Denne sidste bitre Bending udslettede igjen noget af den Velvillie, Skotlænderens Tale ellers havde vaakt hos Tilhørerne. Pater Laurentius mærkede dette og vilde just komme ham og Jomfruen til Hjælp med nogle formildende Ord, da Hr. Audun Hugleikssøn af Retten blev opfordret til at aflægge sit Vidnesbyrd. Denne berømte Fange, der hidtil havde siddet sammensunken i sig selv, tilskyndeladende deltagelsesløs, saa op, da Rettens Formand kaldte ham ved Navn. „Hvad vil man mig?“ mumlede han hult; „lad mig dø i Fred.“ Da det gjentagende blev ham betydet at fremkomme med Forklaring om sit Forhold til den saakaldte Jomfru Margrethes Sag — hans egen skulde senere særskilt behandles — svarede han endelig afbrudt og undvigende: „Spørg derom Bjarne Rodinsøn — han kjender bedst til den usalige Historie — han bragte mig først ind deri. — Lad ham staa til Regnskab for, hvad han selv har opfundet. — Men hvor er han? — jeg ser ham heller ikke her — har Dødsbudet, som viste sig for mig, allerede hentet ham?“

Biskop Narve oplyste nu, ved at fremlægge en Skrivelse fra Hr. Bjarne Rodinsøn, at denne ved Sygdom var forhindret fra at møde personligt i Retten, at han vel erkjendte, først at have truffet Skotlænderen Ronald Glenorrin og ført denne til Hr. Audun, men angav at have gjort dette for des sikrere at staffe sig Kundskab om Hr. Auduns statsfarlige Planer og berede disse Undergang. Strax efter Hr. Auduns Afreise fra Hægranæs havde han herettet dennes Førehavende til Kongens Kantfær i Oslo, og hvad den saakaldte „Pige fra Norge“ angik, da var han, Bjarne Rodinsøn, forud Kong Eriks Kantfær, sikrest af Alle overbevist om Falskheden af hendes

Paastand, hvad tilfulde vilde blive klart ved andre i Sagen fremkommende Dokumenter.

Under Oplæsningen af denne Skrivelse var Hr. Audun faret op, han saa sig vildt omkring, strøg de lange, uredte Haar fra den høie, furede Pande, som om han derved vilde klarne sine mørke Tanker — hans glandsløse Dine fik lidt efter lidt atter Fjeld, men det var kun Raseriets, den utilfredsstillede Henvortøis forterende Flamme. Da Oplæsningen var endt, udbrod han i en vantro Haanlatter, der gjenlød i hele Salen — „Ha! ha!“ raabte han, „Bjarne, min haitærede Kollega! — saa det var derfor, du lod mig vente, gamle Ræv! Du har været klogere end jeg — du har solgt dig til Magten — men jeg vilde tage den — tage den fra ham, som besidder den med Urette! — Ja, Hertug Haakon,“ vedblev han pludseligt vendende sig mod Kongen, „jeg siger det endnu — skulde det end være mine sidste Ord — du sidder med Urette paa Norges Throne — stig ned — giv Plads for din Broderdatter her — thi det er hun i Sandhed, trods alle dine og Bjarnes Løgne — jeg har aabent kæmpet for hendes Ret — du har lumskelig ladet os fange — vil nu lade os domme som usle Forbrydere — men vogt dig vel — Enden er ikke endda — vogt dig for at udgyde din Broders Blod — vogt dig for at odelægge Norges Bolværk, dets Pendermænd — vogt dig for Audun Hugleikssøn — fast han er bundet og forhaanet — han ved dog det, som kan bestjæmme dig — og han vil —“

„Kongsfred og Retsfred! — bort med denne Affindigel!“ afbrød nu Sira Aste ham med sin høie, klare Røst — og Kongen, der mere og mere var bleven urolig, gientog Befalingen. Med det samme var Hr. Audun omgivet af Vag-

ten, der hurtigt trængte ham ud af den lille Dør, uden at hans sidste Ord kunde høres.

Tyvende Kapitel.

R e t s d a g e n. II.

Da Rolighed igjen var tilendebragt i Bredestuen efter Optrinnet med Hr. Audun og dennes Vortfjernelse, blev Jomfru Margrethe selv opfordret til at fremkomme med, hvad hun kunde have at anføre til sit Forsvar. Den ulshkelige, efter det langvarige Fængselsliv allerede svage unge Pige var imidlertid blevet saa angrebet af de sidste rystende Scener, at hun ikke strax formaaede at reise sig fra sit Sæde, og stræbte forgæves at tale. Pater Laurentius, der stod nær ved og saa denne hendes Kamp, bad da om Tilladelse til at maatte tage Ordet for hende, hvilket og tilstedtes. I et udførligt, men varmt Foredrag gav han nu en nøiagtig Sammenstilling af Alt, hvad han af Jomfruen selv, af hendes Pleiemoder Enken Hennings (i hvis Sted han aslagde Vidnesbyrd, da den Gamle formedelst Alderdomssvaghed og Sygdom ikke kunde møde) og af Andre havde hørt og erfaret om Margrethes Barndoms Historie og senere Skjebne. Alle hine Omstændigheder anvendte han som Beviser for Sandheden af hendes Paastand, at være Kong Eriks dødtroede Datter, og tilsoiede endnu til Bestyrkelse herfor, hvorledes hun ved sin Ankomst til Kongsgaarden i Bergen, strax og uden Vistand havde fundet Veien til Fruerstuen, og i Forveien paaapeget alle Rum der, samt hvorledes hun i det Hele havde vist et saa noie Kjenndskab til Slottets Indretninger og Lokalhistorie, som kun en fra Barnsben der Opsødt kunde antages at have. Han sluttede med, som Jomfruens Striftsfader, at bekræfte, hvad ogsaa hendes

Fæstemand havde anført, at hun nu forlængst indsaa og hjerteligt angrede sin Vildfarelse med Fordringen paa Norges Krone, en Fordring, som desuden ikke fra først af kom fra hende selv, men som var bleven fremsat for hende af Hr. Audun, der havde opsogt hende i Lübeck, og til hvem hun, den Uerfarne, dengang maatte have fuld Tillid. Han haabede og, at den arme Kvindes lange Fangenskab og pinlige Udstillen her for den offentlige Ret vilde af høie Vedkommende blive taget som tilstræffelig Bod for, hvad hun kunde have forbrudt, at hun for den øvrige Anklage maatte vorde fritkjendt, saavist hendes rørende Varnedomshistorie, hendes ædle Personlighed, hendes Righed med Faderen og det Tegn fra ham, hun bar i sin Haand, vare Beviser nok for Sandheden af hendes Ud-sagn.

Medens Laurentius talede, havde Jomfruen, styrket af en Vens, af en Beshytters mildt opløbende Røst, lidt efter lidt igjen samlet saamange Kræfter, at hun, da han endte, kunde langsomt reise sig op og med sagte og bævende, men i den aandeløse Stilhed overalt hørlige Ord henvendte sig, ikke til Retten, men til Kongen, saaledes:

„Ædle Herre og mægtige Konge! Jeg behøver vist ikke videre selv at tale min Sag hos Eder, det har min elskede Fæstemand, Ridder Ronald Glenorrin, og min kjære Skriftefader, den ærværdige Laurentius, gjort, bedre end jeg selv nogenstunde skulde formaaet det, især i denne min Svaghedstilstand. Jeg henholder mig til og bekræfter Alt, hvad disse to oprigtige Vidner have fremsført, dog med Undtagelse af Ridder Glenorrins Paastand om, at han alene skulde bære Skylden for min Optræden her i Forening med Jarl Audun. Vi begge have lige Skyld i denne Vildfarelse.

Jeg beklager den dybt — jeg beder dig, Herre Konge, hvis Rettigheder jeg uvidende har krænkert, jeg beder Gud og Menneſter, alle om Tilgivelse for den, jeg vil gjøre Bod derfor, saalænge jeg lever — men jeg vil, jeg kan ikke derfor opgive min retmæssige Fordring paa selv at erkjendes for Datter af Kong Erik, for Skotlands Dronning, da Gud saa vidunderligt har klarret mig Betydningen af min Varnedomss store Minder. Han vil ogsaa klarne den for dig, du min kongelige Herre og Slægtning, han vil opfylde din Sjæl med Vissheden om min Ret, han vil i min svage Stemme lade dig fornemme Blodets Røst, saa du ikke længer vil kunne tillukke dit Hjerte for din Broders arme, forraadte Datter, saa du ikke længer vil kunne taale at se hende staa for dig som en dødsanklaget Fange, her ved Armesynderbænken, medens du sidder høit i Herlighed paa hendes Faders Throne. Al, hun forlanger jo ikke mere at bestige denne, hun ved, den er din Ret alene — hun gjør endog Afkald paa al Fædreneris her i Landet, hun forlanger, hun beder jo blot om, at du fra Thronens Høide vil række hende en Forsoningens, en Anerkjendelsens Haand, og saa, om du end ikke kan aabne dine Arme og dit Hjem for hende — at du dog i det Mindste lader hende med sin trofaste Ridder frit drage bort til Skotland, til hendes Moders Land. Se Konge, denne Fordring er retfærdig — den vil du ikke kunne afslaa mig, din Broders Varn, saasandt jeg her bringer dig et Vidnesbyrd fra ham selv — hans eget, dig velbekjendte Kors med Sanft Daaſs Billede — det samme, han gav mig ved Afreisen til Skotland, og som Forræderſten Ingebjørg Erlingsdatter glemte at tage af mit Bryſt, den Nat hun folgte mig til John Balliols Udſending.”

Kong Haakon, der under denne Jomfruens Tale atter havde vist Tegn paa Bevægelse, og endog engang halvt havde reist sig som forat gaa hende imøde, saa at Sira Aase igjen maatte anvende sin beroligende Drekhvisen — blev, efter hendes sidste Ord, til Mængdens store Forundring just paavirket i modsat Retning. Hans hele Væsen stivnede atter i den sædvanlige Iskorpse, hans Blik fæstede sig med et kolbt og haardt Udtryk paa Margrethe, der var bleven staaende i en bedende Stilling, med Reliquieforset opløstet i sin Haand.

„Man bringe mig det Smykke, Kvinden fremviser!“ befalede han nu kort og tørt. Margrethe vilde selv ile frem til Thronens Fod for at bringe ham det — men holdtes tilbage af Bagten, medens en Ketstjener tog Kors et af hendes Haand og overleverede det knælende til Kongen. Denne undersøgte det noie, bistaet af Kantfleren, derpaa lod han sig fra Bisshop Narve bringe et andet, som det syntes, aldeles lignende Guldkors, og sammenlignede dette med hint af Jomfruen foreviste. Endelig lod han begge Smykker levere til Ketten og sagde, henvendt alene til den, ikke værdigende Jomfruen et Blik:

„Denne Kvinde har, ved til Pant paa sin foregionne kongelige Herkomst at række mig et Guldkors, hun vil have modtaget af Kong Erik, just ved dette Pant affagt sin egen Dom. Som hendes hele Paa-stand om at være Kong Eriks Datter er falsk og opdigtet, saa er dette Kors ogsaa falskt og eftergjort. Derom kan Ketten overbevise sig ved, som jeg, at sammenligningen det med det ægte Kong Eriks Kors, som for et Par Dage siden er fundet i den lille Dronning Margrethes Grav i Christkirken, liggende paa Varnelighets Bryst, da denne Grav i min egen, Bisshop Narves, Kantfler

Aases og flere gode Mænds Nærværelse blev aabnet og undersøgt. Dette Kors blev af mig strax gjenkjendt at have tilhørt min afdøde kongelige Broder, — det vil let kunne isjælnes fra det eftergjorte, især derved, at det er til at aabnes, og indeslutter en Splint af det hellige Træ, hvilket ikke er Tilfældet med det af hin Kvinde fremførte. Man fortsare med Forhandlingerne.“

Denne Kongens Erklæring fremkaldte en almindelig Overraskelse blandt Mængden — Alles Blikke vendte sig nu med Uvillie og Haan mod den stakkels fangne Kvinde, der hidtil havde valet saa megen Deltagelse. Selv Pater Laurentius veg forbauset et Par Skridt tilbage fra den, som det syntes, i Løgn grebne Pige, og tillastede hende et spørgende Blik, fuldt af smertelig Tvivl. Hun blev en Stund staaende som forstenet, stirrende med et tomt Blik paa Kongen, som ikke istand til at fatte hans Ord. Da disse endelig gik op for hende i hele deres tilintetgjørende Betydning. slog hun Hænderne for Dinene, som vilde hun holde noget Rædselsfuldt borte fra sig, og sank halv bevidstløs tilbage paa Bænken med det jamrende Udbrud: „O Gud! — min Drom — jeg er fortabt!“ — Konald Glenorrin var den Eneste, der vilde ile hende tilhjælp, men han blev holdt tilbage af de Bevæbnede og paatvunget Tausshed, da Kettens Formand først skulde tale, og andre Vidner høres.

Bisshop Narve bekræftede nu, hvad Kongen havde anført med Hensyn til de to Kors, og gav en omstændelig Beretning om Undersøgelsen af Kongedatterens Grav, hvorefter han antog de der fundne Levningers Identitet med den lille Margrethes Lig for godtgjort. Han afhørte derefter forskellige Vidner, der paastode at have været tilstede ved Dronning Margrethes Død paa Orkney og

ved hendes senere Begravelse i Norge. Blandt disse Vidner tiltrak Et sig særskilt Opmærksomhed: en hoi, forklædt, majestætlig Frue, der traadte ind af Døren bag Thronen, og af en Hirdmand med megen Erbødighed førtes hen foran Rettens Bord. Det var Fru Ingebjørg Erlingsdatter, Greven af Thornbergs Søster, Leuiermanden Hr. Thore Haakonssøns Hustru. Hun havde, sagde hun, trods sin Alder og Stilling ikke undslaaet sig ved at drage den lange Vej hid fra Skien for at vidne mod hin frække Bedragerste, der saa skammeligt havde bestyldt hende for at have solgt og understøttet den, engang til hendes Pleie betroede, lille stotste Dronning. Med megen Værdighed og Sikkerhed afgav hun derpaa en fuldstændig og sandsynlig Forklaring om sin Reise med Margrethe Eriksdatter fra Bergen til Orkney, om dennes Sygdom og Død der, om Tilbagereisen med Riget, Faderens Gjentjendelse af dette og dets senere Begravelse i Bergens Christkirke. Hun havde selv dengang, sagde hun, efter Kong Eriks Befaling lagt paa den lille Dødes Bryst det Reliquiefors, som Kongedatteren i Live pleiede at bære, og som nu ogsaa, efter ti Aars Forløb, rigtigt var gjenfundet i hendes Kiste.

Ved Lyden af Fru Ingebjørgs skarpe Stemme vakte Søster Margrethe af den halve Afsnag, hvori hun efter Scenen med Forsene havde været hensunket. Hun lod Hænderne langsomt synke fra Hovedet, saa op — og hendes bange Blik mødte Blikket med det djævelske Udtryk fra det gule, rynkede Ansigt, hun havde seet i Drømmen. Hun for op — det er hende! — det var ingen Drøm! — raabte tusinde Stemmer i det arme Døfers Indre — hun vilde strige det ud — men hun kunde ikke, hun stod ligesom fasttryllet af sin Dødsfiendes onde Blikke,

— aandeløs, maaløs maatte hun lytte til Fru Ingebjørgs lange Forklaring, hvoraf hvert Ord, om det toges til Følge, indeholdt hendes Dødsdom. Endelig, da den mørke Frue havde udtalt og vendt sine Blikke fra Slagtofferet til Dommerne, fik Margrethes forpinte Bryst atter Luft og hendes Læber Ord, med Harmens, Fortvivlelsens hele Kraft:

„Tro hende ikke, Konge — tro hende ikke, reisfærdige Dommere! — jeg siger Eder for Gud, denne Frue er en Løgnerske — en Mennefefælgerske! — To Gange har hun myrdet mig, der aldrig har gjort hende noget Ondt — første Gang som Varn paa Orkney, da hun folgte mig til mine Fiender og udgav mig for død, — anden Gang her, i disse Dage, i Fruerstuen paa Bergenshus Slot, hvor hun om Natten har listet sig ind paa mit Kammer — og der — nu ser jeg, det var ingen Drøm — har bortstjaalet, forbyttet mit sidste Afsnag, mit sidste Pant paa Herkomst og Liv — min Faders Kors! — vel af Frygt for, at det skulde forraade hendes Udaad. Thi det ægte Kors var mit fra Varndommen af. — O, giver mig det tilbage — min eneste Eiendom — min Faders Kors! — hør, du Konge, hvis du har et Mennefefjerte i dit Bryst, hører, I Dommere — giver mig min Faders Kors igjen — straffer denne onde Kvinde, hun har stjaalet det — hun, ikke jeg, er en Løgnerske!“

Under dette Margrethes voldsomme Udbrud var Fru Ingebjørg bleven staaende ubevogtet rolig og stiv, kun enkelte Trækninger om hendes smale Læber og de krampagtigt knyttede Hænder forraabte, hvilken Storm der rasede i hendes Indre. Da den ulykkelige unge Pige efter Overanstængelsen af sine sidste Kræfter atter var sunket udmattet tilbage paa Bænken,

sagde den stolte Frue med fast Stemme til Dommerne:

„Paa slige Bestyldninger af en Bannittig sommer det sig ikke for Ingebjørg Erlingsdatter at svare. Jeg vil kun drage Eder til Minde, gode Herrer, at det Kammer, hvori Bedragersten sov i Fruerstuen, havde kun en Udgang, som Nat og Dag var strengt bevogtet, og at Korset, hvorom her er Tale, fandtes ikke hos mig, men i den sande Margrethes, for ti Aar siden gjenmurede Grav i Christkirken hersteds. — Og nu, I gode Mænd, haaber jeg at have opfyldt min Pligt for Retten. Jeg har Intet mere at sige, men overlader rolig Sagens Afgjørelse til Eders Omsorg, til Hans kongelige Naades Retfærdighed og Visdom.“ Hermed gjorde hun en let Hilsen for Retten, en dyb for Kongen, og forlod saa Hallen ad den Vei, hun var kommen, stiv og ubøielig, uden at kaste et Blik tilbage paa sit og Politens ulykkelige Offer, den unge, dødsblege Pige, der laa henstrakt paa de Sagsøgtes Bænk.

Selv der var denne dog endnu ikke forladt af Kjærlighed og Medfølelse, medens vistnok intet Hjerte slog for hendes jernkolde Modstanderske. Det var endelig Lyffets Ronald Glenorri at bede og trænge sig hen til sin Elskedes Side; der sank han paa Knæ, greb hendes nedhængende kolde Haand og bedækkede den med Kys og Taarer, idet han tilhviiste hende Trost i de smukkeste Ord: „at, om Alle forlod hende, saa var dog han tilbage, han skulde endnu bringe hendes Ulfylde for Dagen, han havde endnu en Plan til hendes Frelse.“ Pater Laurentius havde nu ogsaa, drevet af ubetingelig Medynk, igjen nærmet sig Margrethe; i hendes Udbrud mod Fru Ingebjørg havde han mere end nogenfinde troet at høre Sandhedens Stemme:

— saaledes kunde han ikke have taget Feil — han kunde ikke opgive sit Skriftebarn — han traadte derfor atter nær og lagde sin Haand velsignende og beroligende paa hendes dybt boiede Hoved. I midlertid skulde et nyt, af Retten fremført Bevis, snart igjen rolle selv hans tilbagevendende Tro paa den Anklagedes Ulfylde.

Biskop Narve havde nemlig efter Fru Ingebjørgs Bortgang fortsat med at føre Vidner og fremlægge Dokumenter, der alle skulde tjene til at bevise den lille Margrethe Erlingsdatters virkelige Død, „thi“, sagde han, „var denne kun fuldeligt konstateret, saa var dermed ogsaa den falske Margrethes Bedrageri uomstødeligt godtgjort.“ Det vigtigste Dokument havde han dog klogelig gjeint tilsidst for dermed at gjøre Udslaget, og idet han af et paa Retsbordet staaende Skrin fremtog et gulnet Pergamentsbrev, hvorved der hang et stort Bøxjegl, og slog det fra hinanden, henvendte han sig til Kongen saaledes:

„Skulde der, efter Alt hvad her i Retten nu er bleven anført for og imod den Sagsøgtes ugudelige og fra den Onde kommende Paastand, endnu hos Eders kongelige Naade, eller hos nogen Anden, være en Skygge af Tvivl tilbage om denne Paastands Falskhed, saa vil Læsningen af 7te Dokument, som jeg herved fremlægger i Retten og for Eders Naades Dine, fuldkommen udslette denne sidste Tvivl. Thi i dette Dokument optræder vor elskede afdøde Herre, Eders Naades kongelige Broder, selv som Vidne mod et skammeligt Bedrageri, hvormed man har villet beskjæmme hans Minde og hans hele kongelige Slægt. Eders Naade var, som Enhver ved, fraværende i Oslo, dengang den unge Dronning af Skotlands Pige blev bragt hid tilbage fra Orkney og begravet. I kan saaledes ikke

personligt vidne, hvad her foregik i den sørgelige Tid. Men jeg, som alt dengang var Biskop her, jeg kan det — jeg forrettede selv Begravelsen, jeg saa den kongelige Faders dybe Sorg over det tabte, eneste Barn, over de store Forventninger for Udvidelsen af Norges Riges Magt, hvilke med hende lagdes i Graven. Aldrig har jeg dog, midt i Denne Sorg, hørt ham ytre mindste Tvivl om Virkeligheden af hendes Død, en Tvivl, der under disse Omstændigheder dog vel maatte være grebet af ham med Begjærighed, som et Livets lysende Haab. Ivertimod — efterat han havde ladet Kisten aabne og seet Piget — gjorde han ingen Indvendinger mod, at det blev begravet som hans Datter, med kongelig Værd, ved Siden af Moderen, i Stenvæggen paa Nord siden af Koret i Christkirken her. Almindeligt sagdes der ogsaa, at der om dette Pigskue var blevet opsat et lovformeligt Dokument, forsynet med Kongens Underkrift. Men, som der naturligvis i den følgende Tid af Kong Eriks Regjering og Begyndelsen af den nuværende ikke kunde blive Spørgsmaal om Brug for et saadant Dokument, maa det være bleven lagt tilside og gik lidt efter lidt i Forglemmelse, indtil det nu igjen, i Anledning af Hr. Auduns og den tydske Kvindes falske Paastande, blev tænkt paa og eftersøgt. Længe vare Efterforskningerne i Borgens Brevkammer herom forgjæves — allerede havde man næsten opgivet dem — der var jo ogsaa ellers Bevisligheder nok for Kongedatterens Død — da fandt man heldigvis, eller vel rettere ved en høiere Styrelse, for nogle Dage siden, idet man undersøgte dette Skrin, som havde tilhørt Kong Erik personligt, et hemmeligt Gjemme, og deri, blandt andre vigtige Brevskaber, ogsaa dette, jeg nu holder i min Haand, og som viste sig at være

just det saa længe eftersøgte Pigskue-Brev. Heri forkynder Kong Erik Magnusson høitideligt for alle Mænd, som dette Brev se eller høre, at han, i Nærvarelse af sin Kantler og flere navngivne Herrer, har paa St. Eucharist Dag, Aar efter Guds Byrd et tusinde to hundrede og nitti, selv ladet den fra Drkney til Bergen hjembragte Pigskue aabne, og da med stor Sorg og Hjertens Rvide maattet erkende det deri hvilende Barnelig for at være de jordiske Levninger af sin kjære Datter Margrethe, Skotlands udvalgte Dronning. Til Bekræftelse herpaa har Kongen selv, tilligemed den daværende Kantler, tilføjet deres egenhændige Underkrifter, og findes tillige vedhængt et Aftryk af Kong Eriks private Segl. Eders Naade ville nu behage selv at efterse dette Dokument, om I derpaa gjensjender Eders kongelige Broders Underkrift."

Efterat Pergamentbrevet var Kongen overleveret, og denne, efter en med Sira Nakes Hjælp foretagen Undersøgelse, havde erklæret sig overbevist om dets Ægthed, blev den Anklagede tilspurgt, om hun havde Noget dertil at bemærke, eller noget Videre at fremsætte til sit Forsvar. Den arme Pige, der siden Udbruddet mod Fru Ingebjørg havde siddet ganske afmattet og som overvældet af sin Skjebne, modtog dette nye knusende Slag med stille Hengivelse og svarede kun med en sagte Rysten paa Hovedet og de svagt henaadende Ord: „Min storfædres Fader! — Ogsaa dig har de da bedraget! — O Gud, tag mig til dig i din Himmel! — der vil min Fader dog gjensjende mig!"

Da ingen videre Oplysninger vare at erholde, erklærede Rettiens Formand nu Undersøgelserne i Sagen for endte og skred til at forberede Afslæggelsen af den saakaldte Tylster-Ed, hvorved alle krimi-

nelle Sager efter Kong Magni Gulatingsslov skulde endeligt afgjøres. Sysselmændene Hr. Vasse Guttormsson opnærnte følgende sex Mænd paa hver Side af den Sagsøgte, dennes Ege i Stand og hverken beslagtede eller besvogrede med hende. Af disse tolv blev Jomfru Margrethe nu opfordret til at udvælge syv, og det blev hende tillige betegnet, at kunde hun eller hendes Venner dertil skaffe sig fire saakaldte Fangevidner, og disse Elleve da, naar hun selv først trostede sig til med Ed at fralægge sig den mod hende førte Betskyldning, alle med hende vilde sværge, at de Intet vidste for Gud sandere og rigtigere, end hvad hun havde sagt — da var hun med det samme frikjendt og hendes Paastand antaget, — i modsat Fald var hun med det samme dømt skyldig og Lovens Straf hjemfalden.

Da Jomfruen ikke viste Tegn til at ville foretage det Fornødne i Anledning af denne Meddelelse, men blev siddende halv aandsfraværende, med Blikket hævet mod Himlen, som om det Hele ikke angik hende, paatog Pater Laurentius, der endnu dog ikke ret kunde opgive Troen paa hendes Uskyld, sig at ordne Alt for den Sagsøgte til Edens Afslæggelse. Af de tolv allerede opnærnte Mænd, der stode opstillede foran Retsbordet, saaledes at de dannede en Halvkreds om den Sagsøgtes Bænk, afviste han de Fem, han troede vare Jomfruens Sag mest ugunstige, derefter sogte han at tilveiebringe de fire „Fangevidner“, og efter gjentagen indtrængende Opfordring til den forsamlede Mængde, lykkedes det ham endelig at faa opdrevet tre, en Munk ved St. Johannis Kloster, en Bæbner af Hr. Auduns forrige Hird, og Tydskeren Wernicke Jungmeister, der tiltrods for hans Herres, Borgermesteren von Runeskes Overgang til Kong Haakons

Parti, dog havde beholdt saamegen Interesse for sin Fædreneftads Pleiedatter, at han ikke ganske vilde forlade hende i Nøden. Pater Laurentius stillede sig selv som fjerde Vidne, og saaledes var nu Tyloten fuldtallig, den Sagsøgte iberegnet. Denne blev nu af Sysselmændene opfordret til først at afslægge Eden. Det blege, skjonne Martyrbillede paa Synderbænken lod en Stund ikke til at fatte, hvad man vilde hende, — indtil Skriftefaderen traadte hen til hende, lagde sin Haand paa hendes og i alvorlige, men blide Ordslag forestillede hende, „at nu var det hoivigtige Dieblif kommet, da hun for Guds Nafn, i Kongens, Rettens og det forsamlede Folks Paahør skulde bekjende sin Sünd, eller ved hellig Ed bekræfte, om hun, trods alle mod hende i dette Retsmøde fremkomne Beviser, endnu vedstod sin Paastand at være Kong Eriks Datter Margrethe. Han bad hende betænke, at dennes Død nu ved saamange troværdige Vidnesbyrd, deriblandt endog Faderens, maatte for Verdens Dine ansees bevist — at en Nægtelse heraf ikke mere vilde nytte, at blot en frivillig Tilstaaelse om selv at være ført bag Lyset maatte endnu kunde formilde hendes Dommere, — men at Mened, soiet til Skyld, ikke alene vilde fordærve hendes Legeme her paa Jorden, men og hendes Sjæl hisset i den evige Pine. Dog af Frygt, ved Tvang maatte hun heller ikke fornegte sin indre Overbevisning — Sandheden, Sandheden fremfor Alt, om den saa skulde føre til Retterstedet — de, der havde Magt over hendes Legeme, kunde ikke naa hendes frelstte Sjæl i den evige Saligheds Boliger!“

Oprevet af sin Kethargi ved denne Skriftefaderens Tiltale, kom Margrethe endelig igjen til Samling og klar Bevidsthed om sin Stilling. Hun reiste

sig langsomt, støttet paa Ronald Glenorrins Arm, til hun stod i sin fulde Høide med sand kongelig Aanstand, medens en let Rødme, som Aftenrødens sidste Skjær, gled over hendes blege Kinder. Hun rakte først sin Haand ud til Pater Laurentius og sagde vel svagt, men dog hørligt for Alle:

„Ogsaa du har da tvivlet om dit Skriftebarn, ærværdige Fader! — Al, jeg fortænkter dig ikke deri — Skinnet er stærkt imod mig, og de Ondes Magt saa stor — men vær kun rolig for din Datter i Gud, hun er Sandheden tro, hun skal idetmindste vide at saa sin u dødelige Sjæl frelst. Min virkelige Brøde har jeg jo alt villigt tilstaaet og angret — men det er ingen Brøde, at jeg kalder mig Margrethe af Skotland, Kong Erik Magnussons Datter, thi saa er i Sandhed mit Navn og min Herkomst, uanset alle de Løgne og falske Beviser, som derimod ere fremførte, — jeg er derom saa inderligt overtydet, at jeg, med Døden for Dine, her staar rede til derpaa at aflægge min helligste Ed! — Gud tilgibe alle dem, som forfølge mig, og lede dem til Sandhed, som med mig skulle sværge.“

Skysselmanen Hr. Basse Guttorms søn foresagde hende nu Edsformularen, den hun med oprakte tre Fingre og med klar og fast Stemme gjentog. I den hellige Treenigheds Navn fralagde hun sig derved den mod hende rettede Beskyldning, falskelig at have udgivet sig for Kong Eriks Datter, Margrethe, idet hun tog Kristus og den hellige Olaf til Vidner paa, at hun virkelig var denne Kongedatter, saasandt hun vilde hjælpes af Gud og hans hellige Ord. Den Sikkerhed og Freidighed, hvormed hun aflagde denne Ed, gjorde synligt et stærkt Indtryk paa mange af de Tilstedeværende, og den erindredes ofte siden, naar Folke-

talen kom paa den „falske“ Margrethe og hendes ulykkelige Skjebne. Hun blev endnu staaende opreist, indtil Skysselmanen havde opfordret de elleve Mænd til nu ogsaa at sværge, om de Intet vidste for Gud Sandere og Rigtigere, end hvad den Sagsøgte nys havde fremført og bekværet. En forventningsfuld Stilhed herskede nu i Salen — Enhver troede at kunne høre sit Hjerte banke, — af de Ellevs Svar afgang jo nu Kongeglands eller Fængsel, Liv eller Død — vilde de Alle sværge for den Anklagede, saa var hun frelst, saa var hun friskjendt, erklæret for Kongedatter — faldt kun En af dem fra, vægrede kun En sig for at sværge — da var hun fortabt — dømt som Høiforræderesse og Bedrageresse — skyldig til at lide en pinlig Død. Uvissheden varede ikke længe, kun et Par Minutter, der dog syntes den Anklagede og hendes saa Venner at udstrække sig til ligesaamange Timer. Syn af de Elleve, de af Skysselmanen Opnævnte, negtede at aflægge den af dem forlangte Ed, idet de som Grund herfor anførte, at de ved Retsforhandlingerne idag vare blevne fuldkommen overbeviste om Margrethe Eriksdatters Død, selvsagt ogsaa om den sagsøgte Kvindes Falskhed. Sagen var dermed afgjort — om de fire Fangevidners Ed kunde der nu ikke mere blive Tale — de taug — og lode det i Uvisshed, om de ikke ogsaa vilde have vægret sig ved at sværge. Alle, undtagen Bagten og Ronald Glenorrin, fjernede sig nu fra den Dømt, der sank krasstløs tilbage paa sit Sæde, bleg og stille, som en knækket Lillie — hendes Dine vare lukkede, hendes Hænder foldede, ingen Lyd kom over hendes Læber, man saa kun, at hun bekrævede dem sagte, som til Bon.

Biskop Narve forkyndte nu, efter Samraad med sine Bisiddere, den efter Loven

faldne Dom, der gif ud paa, at Skipperdatteren Margrethe Hennings fra Lübeck, som overbevist om Høiforræderi, Mened, Bedrageri og Loguens forte Kunster, skulde føres af Boddelen ud til det almindelige Rettersted paa Nordnæs, og der, til Bod for sine Misgjerninger og til Stræk for Andre, lide Døden paa Baalet.

Efter Forkyndelsen af denne stræffe- lige Dom for et triumpherende Smil over Sira Aates Ansigt, medens Kongens forblev stift og alvorligt, som sædvanligt. Ellers hørtes rundt i Salen en dæmpet Mumlen, hist og her blandet med forgjæves undertrykt Gulken.

Biskopen henstillede nu til Kongen at stadfæste Dommen og høre Retsmødet, der skulde fortsættes næste Dag til Behandling af Sagerne mod den Dømtes Medstyldige.

Kongen reiste sig, og vilde netop tage Ordet, da han blev afbrudt af en stærk, ungdommelig Røst, der med en forunderlig Magt klang igjennem Salen og tiltvang sig Alles, selv hans Opmærksomhed. Denne Røst var Ronald Glenorrins. Den unge Mand havde under Domsaffigelsen atter knælet ved sin Elskedes Side, nu for han med Et op og vendte sig, flammende af længe tilbage-trængt Harme og af en stærk Beslutnings Ild, mod Kongen med disse Ord:

„Hør mig — Kong Haakon! — hør mig, en skotsk Ridder, før du for stedse brændemærker dit Ridderstjold ved at stadfæste en uretfærdig Dødsdom, ved at overgive en uskyldig ung Pige, din Broders Datter, Skotlands fødte Dronning, til Baalets Flamme. Thi hun er alt dette, den unge Pige, saasandt hun derpaa har aflagt sin hellige Ed, hun er det, trods Eders stjaalne Reliquiefors, Eders opdigtede Vidnesbyrd, Eders falskede Pergamentsbreve! — Hendes

Sag er endnu ikke forbi. Jeg indstævner den herved fra Eders uretfærdige Mennefsedom til Guds ufeilbare, jeg forlanger en Gudsdom prøvet, efter gammel, ridderlig Skik. Jeg, Ronald Glenorrin, skotsk Ridder, tilbyder mig herved at træde i Stranken paa Liv og Død for Margrethe af Skotland, mod Enhver, som maatte benegte Sandheden af hendes Udsagn — han være Konge eller Ridder, Bøhner eller Bønde, naar han blot kan føre Sværd og Landse og kæmpe efter Dystridtets Love. Gud vil da selv domme og give Seiren til den retfærdige Sags Kjemper! — I høre det Alle! Gudsdom ved Tvekamp er fordret i Pigen fra Norges Sag!”

Her holdt Ronald inde for at vente Svar fra Kongen. Denne, der ikke havde villet følge Sira Aates Raad, strax at lade Fredsforstyrrelsen føre bort, ligesom før Audun, sagde nu roligt:

„Vi have ladet dig tale ud, Skotlænder, fordi vi derved vilde give denne hæderlige Forsamling et Bevis paa vor Langmodighed og Retfærd i disse sorgelige Forhandlinger. Men nu er det ogsaa nok. Den falske Margrethes Sag er afgjort — fuldstændigt Forsvar og Modbevis er ført — Ed prøvet — Dom er fældet efter Loven — og denne Dom stadfæste vi herved. Ingen anden Gudsdom gjøres her nogdig, og mindst har du, fortvivlede Svend, Ret til at fordre den og at optræde som den Dømtes ridderlige Kjemper — du er jo selv hendes Medstyldige og skal imorgen stilles for Retten her, som hun idag — bered dig da paa dit eget Forsvar, om du har noget, og huff, du og Alle, at her i Norge domme vi efter Lands Lov og Ret, ikke efter Sphidsodden. Man føre nu den Dømte og hendes Medstyldige bort. Retten er hævet for idag.”

Hermed gjorde Kongen Tegn til sit

Følge at forlade Salen, og var allerede ifærd med at stige ned fra Thronen, da Ronald Glenorrin, grebet af Fortvivlelsens Raseri, med Rjæmpkraft vristede Baabenet fra den ved hans Side staaende Bogter, i et Nu sprang over Rækerket, styrte med oploftet Sværd henimod Kongen og kastede sin Handske for dennes Fodder, høit raabende: „Jeg udkæfter dig, feige Konge og Kvindebrænder, til at møde mig i aaben Kamp for min Fæstems, for Pigen fra Norge!“

Disse Ord bleve den trofaste Ridderes sidste. Thi Folgets Hirdmænd og Bagten kastede sig strax over den Rasende, der syntes at true Kongens Liv — han satte sig til Modværge — i næste Dieblis laa han, gjennemboret af mange Sværd og Landser, død paa Thronens nederste Trin, der farvedes af hans unge Livsblod.

Den unge Pige skulde tomme Videlseskalken tilbunds. Hun saa ham falde og sank i samme Dieblis selv som livløs til Jorden. At, hun havde endnu ikke udstridt. Afmægtig blev hun af Bagten baaret til det for Dødsdomme bestemte Fængsel.

Ketten erklærede Ronald Glenorrin for at være falden paa sine Gjerninger.

Dybt rystet forlod Kongen Salen, nu gennem Døren bag Thronen for ei at stride over Riget og den blodbestænkte Midtgang. Den forfærdede Mængde adspredtes ogsaa hurtigt som Avner for Binden, og i Bredestuen blev den dræbte Ungerjvend alene tilbage. Snart kom dog Tjenere for at bortstaffe Riget og udslette det sidste blodige Spor af denne Reisdags sorgelige Forhandlinger.

(Sluttes.)

William Hooper.

(Slutning.)

Efter hans Svar at domme var han ikke videre fornøiet med den Maade, han var bleven tiltalt paa, og det var heller ikke underligt. Det u høflige Menneſte syntes dog ikke at lægge Mærke dertil; med et hentastet: „Det var netop af den Grund, jeg bad Dem,“ skrev han et Par Ord paa et Blad af sin Lommebog, rev det ud, lagde det sammen og rakte det til Herren, idet han sagde: „Vil De være af den Godhed at levere dette ind paa Telegrafstationen, Døren er der ligeoverfor. Tusinde Tak! Der er Pengene; vær saa god at bede dem sende det strax.“ Pigesom til Forklaring tilføiede han: „De maa vide, jeg har lovet at sende Bud til min Moder naar jeg kommer; hun kunde gjerne blive syg, hvis jeg pludselig kom ind til hende.“

„Jeg kan ikke indse, at et Telegram kan være bedre,“ mumlede jeg; men jeg tror ikke han hørte det, og jeg brød mig heller ikke om, at han skulde høre det. Den gamle Herre begav sig hen til den omtalte Dør; inden han atter kom ud derfra var Toget gaaet videre.

Jeg begyndte nu for Alvor at tænke paa, hvad der vilde være fornuftigst at gjøre med William Hoopers Toi naar vi naaede Paddington, hvilket nu snart vilde ske. Hvis jeg, som det syntes naturligt, gik lige til Politistationen og fortalte Sagens Sammenhæng, saa maatte jeg imidlertid overlade det til min rødhaarede Ven, som allerede syntes at have saa stor Interesse derfor. Og hvad Andet kunde jeg vel gjøre? Jeg var endnu ganske uenig med mig selv

derom, da vi for pibende ind til Bad-dington-Stationen med dens Varm og Forvirring. Det var over et Aar siden jeg havde været her, og det forekom mig nu mere forvirret end nogenstinde. Jeg kunde vistnok ikke se meget, thi min Gjenbo optog Vinduet aldeles; nu brød jeg mig dog ikke saa meget derom, thi siden jeg intet bedre kunde finde paa, havde jeg besluttet mig til at blive siddende paa min Plads, indtil jeg kunde faa fat paa en Bærer, der under min Beskyttelse kunde bringe Toiet i Sikkerhed. Nu havde jeg vaaget over det saa længe, nu vilde jeg se til at blive det tolt. Gjenstanden for min Mistanke syntes heller ikke at have nogen Hastverk med at komme afsted, han beholdt sin Plads med Hovedet helt ude gennem Vinduet, indtil Damen reiste sig op og sagde:

„Hvis jeg ikke tager feil er vi nu ved Enden af vor Rejse, maa jeg uleilige dig med at slippe mig ud, Ven.“

„Undskyld,“ udbrod han, aabnede Døren, sprang ud og hjalp derpaa, med mere Hoslighed end jeg havde ventet af ham, Damen at stige ned. Da han havde gjort dette, syntes han en Stund uvis om, hvor han skulde gaa hen; han blev staaende med Haanden paa Dør-laaften og saa efter hende, medens hun gik henimod det Ræstverk, der var opsat omkring Pagodset; derpaa saa han paa mig, saa rundt omkring og bag sig. Bludselig gik han, og jeg saa ham et Stykke borte tale med en Mand i en snusbrun Frakke.

Jeg havde flyttet Vadsækken fra Sædet for at have den i Beredskab til at tages ud, men havde endnu ikke været saa heldig at faa fat paa en Bærer, da min rødhaarede Ven kom tilbage og tilbød sin Hjælp, idet han gjorde mig opmærksom paa, at jeg gjorde bedst i at skynde

mig, da Trænet om et Dieblif vilde blive skudt tilbage for at give Plads for et andet, der var i Vente. Der var nogen Rimelighed i, hvad han sagde, og da jeg betænkte, at Toiet vilde staa ligesaa sikkert paa Platformen som inde i Vognen, modtog jeg hans Hjælp. Vadsækken var forunderlig tung i Forhold til sin Størrelse; vi løstede den ud, jeg satte Blaibet og Hattesutteralet ovenpaa den og stillede mig selv ved Siden af.

Min Rejsefælle viste ingen Lyft til at løbe bort med Noget, men han gjorde heller ingen Mine til at gaa, og der var Noget ved ham, som jeg ikke syntes om. Forgjæves gav jeg ham Vink om at passe sine egne Sager, han modtog Alt med ugiennemtrængelig Rolighed, virkelig eller paataget, og vedblev at henge over mig, idet han aldrig gik mere end et hundrede Skridt bort fra mig. Jeg var i en underlig Forlegenhed, jeg turde ikke forlade min Post for at falde paa en Bærer, og de tog ingen Notits af mine Raab og Vink, da det andet Træn inid-lertid var ankommet og optog deres Opmærksomhed.

I dette Dieblif saa jeg en Mand komme hen imod os; ved første Blik syntes jeg, at det var den Samme, som jeg for nogle Minuter siden havde seet tale med min Vedsager; jeg havde dengang ikke seet hans Ansigt tydelig, men Frakkens Farve og et ganske eget Slæng med Skuldrene var lette at gjenkende. Dog, da han gik lige forbi os langs med Rækken af Pagods, uden at der, saavidt jeg kunde opdage, veksledes nogen Hilsen eller Tegn paa Gjentjendelse mellem ham og min rødhaarede Ven, antog jeg, at jeg havde taget feil.

Nu kom min anden Rejsefælle. Forerinden, gaaende opad Platformen, fulgt af en Bærer, der trillede hendes Toi paa en Trillebor, og han blev igjen til min

Forbauselse fulgt af den Mand, der var gaaet forbi os ned ad Platformen.

Denne Gang lagde jeg noie Mærke baade til ham og min Vedsager. Deres Dine modtes, mon jeg tog feil i, at de verlede et gjentjendende Blik? Kvækerinden nikkede fornoiet; jeg løftede paa Hatten og raabte til Bæreren, at han skulde komme tilbage efter mit Toi, naar han havde afleveret Damens. Jeg kunde se lige ned paa Droscheræffen derfra hvor jeg stod, og jeg saa Kvækerinden stige ind i en af dem. Dom om min Forbauselse, da jeg i det sidste Dieblik, efter at Toiet var sat ind i Vognen og de var i Begreb med at kjøre, saa Manden i den snusbrune Kjole, den Samme, som havde fulgt efter hende, da hun gik forbi mig, hoppe op og tage Plads ved Siden af Kuffen paa Kustesædet. Bæreren vendte ikke tilbage, som han havde lovet, jeg antager, at en Anden fik opsnappet ham paa Veien. Jeg begyndte at blive meget træt og kjed af at staa der.

I det sidste Kvartertid havde en Politibetjent gaaet op og ned ad Platformen hvor vi stod. Det slog mig, at han syntes at holde Die med min Vedsager, — han var maaske vel bekjendt af Politiet som en farlig Person — men først nu faldt det mig ind, at jeg ikke kunde gjøre noget Bedre end at overgive Mr. Hoopers Eiendom i hans Varetagt; jeg vinkede ham derfor hen til mig. Nu havde jeg næsten ventet, at min Vedsager vilde have luset sig bort, men han blev paa sin Post.

„Ønsker De at tale med mig, min Herre?“ spurgte Politibetjenten, og det forekom mig, at han saa noget forundret paa mig.

„Ja, jeg ønsker at overgive dette Reisetoi i Deres Varetagt; som De vil se, er

det mærket Wm. Hooper, London; det tilhører ikke mig, men befandt sig i Vognen, da jeg kom ind i den. Jeg kan ikke begribe, hvor Eiermanden er bleven af; men der vil upaatvivlelig snart blive Efterspørgsel efter Toiet, saa jeg antager, De gjør bedst i at aflevere det paa Jernbanekontoret. Jeg vil anbefale Dem ikke at vige fra det, for De har bragt det i Sikkerhed. Nu har jeg gjort min Pligt.“

Idet jeg sagde dette, saa jeg fast paa den Mand, hvis flette Hensigter, hvilke de saa end var, jeg saaledes haabede at have tilintetgjort; men saa langt fra at se skamsfuld ud, besvarede han mit Blik med et Smil, der var det fuldkomneste Udtryk af Nærvished.

„Har De ingen Mund,“ sagde han uforfæmnet til Politibetjenten, „kan De ikke svare denne Herre, at De vil gjøre, som han befaler.“

Det forekom mig, som naar en Rotte driller en Rottehund, og jeg havde havt god Lyst til at se Politibetjenten give ham en rigtig Tilrettevisning; dog denne var altfor overbærende; han brød sig ikke det mindste om den Andens Uartigheder, men vendte sig kun til mig med et: „Skal ske, min Herre,“ og gjorde Tegn til en Bærer, der hurtig nok adlød hans Vink.

Efter endnu engang at have paalagt ham at passe godt paa Toiet, tog jeg min Vadsæk og gik bort, meget glad ved at være bleven fri. Jeg tog en Vogn og kjørte lige til min Procurators Kontor. Da jeg vel var stegen ud og havde sendt Vognen bort, hvem skulde jeg da saa se staaende kun et Par Skridt fra den Dør, jeg skulde træde ind ad, andre end min tidligere Rejsefælle, som jeg for omtrent tyve Minuter siden havde forladt paa Platformen ved Paddington-

Stationen! Det var umuligt at tage feil af Manden, skönt han lod som om han ikke saa mig.

Ærgerlig over saadant Spioneri og uvis om, hvad jeg skulde gjøre, besluttede jeg at spørge min juridiske Konsulent, som uden videre sendte Bud efter en Politibetjent, for hvem han udpegede min paatrængende Reisesælle, der endnu flentrede omkring ved den nærmeste Høgtæpel, og efterat have overladt til Politibetjenten selv, hvilke Skridt han vilde tage, gik Mr. Smith og jeg over til vore Forretninger.

Neppe var vi komne ret ind heri, for Politibetjenten vendte tilbage med en urolig Mine, og temmelig forvirret bad om en Samtale med Mr. Smith under fire Værelse. Mig værdigede han ikke engang et Ord til Forklaring; jeg maatte vente i et lidet Siderværelse i et mindre end godt Humør, medens de To var inde i Kontoret. Det varede dog ikke længe. Jeg hørte et Udbrud af Latter i Siderværelset, og derpaa kom Mr. Smith ind til mig med et eget muntert Ansigt. „Min kjære Ven,” udbroder han, „hvem tror De vi har sat denne gode Mand til at passe paa?”

„Hvorledes skulde jeg kunne vide det?” svarede jeg temmelig ærgerlig, „En eller Anden der ikke er bedre end han skulde være, det er jeg vis paa.”

„Hvad det angaar, saa har jeg endnu aldrig truffet paa Noget der var det; men for at tale alvorligt — dette er altså for komisk. Nu vel, det er en af hans egen Haandtering, en af Opdagelsespolitiet, med hvem han ofte har havt Forretninger, og det Bedste af det Hele er, at han, den anden Politibetjent, har befalet ham at holde et godt Øie med Dem, og ikke lade Dem slippe ud af nogen Bagvej. Han siger, at De er en Røveltræng, og det en meget udtænkt en, og at

den Historie, De har fortalt om Dem selv, kun er opdigtet.”

„Dette er for galt,” raabte jeg vred, „vil De gjøre Nar af mig, Mr. Smith?”

„Aldeles ikke min Ven, berolige Dem, saa skal jeg forklare Dem Altså. For det Første maa jeg sige Dem, at han antager Dem for Mr. Hooper.”

„Vel, og om saa var, hvad har da det hermed at gjøre?”

„Nu skal De høre, denne William Hooper, eller rettere den Fyr, som har paataget sig dette Naad, er mistænkt, og, som det lader til, med god Grund, for at have været delagtig i et Juveltyveri, der blev begaaet i Northsea igaar Aftes, og for idag at være reist afsted med sine Tyvekoster. Deres Ven fra Jernbanen var sendt ud paa Undersøgelse og smigrede sig med at have faaet fat paa haade Personen og hans slet erhvervede Gods. Det er ikke at undres over, at han tog Dem for Mr. Hooper selv, siden De tog Dem saa omhyggeligt af hans Tøj.”

Her traadte Politibetjenten ind i Værelset fulgt af min Reisesælle, som nu for mit sagkyndige Øie ikke mere saa ubehagelig skulende ud, men simpelt hen forstandig og slu. Det er ikke nødvendigt at gjentage Altså, hvad der passerede, eller hvorledes det tilsidst lykkedes Mr. Smith at overbevise Politibetjentene om, at jeg, som i de sidste tre Aar havde været hans Klient, var en Mand af meget respektabel Herkomst, og ikke i mindste Maade beslagtaget med den saakaldte Mr. William Hooper. Det er nok at sige, at de tilsidst blev overtydede om sin Bidsjærelse, og at vi da Alle fik os en hjertelig Latter over det, som var hændt. Min rødhaarede Ven gik endog saa vidt, at han oplæste for os de Beskrivelser, som han havde faaet om Morangen, og hvorefter han havde handlet.

Disse var nogle faa skrevne Linier, hvori han fik Ordre til at søge efter en Mand, der den Dag vilde rejse til London under Navn af William Hooper. Han skulde se at faa Plads i samme Vogn som denne Person, og holde skarpt Øie med enhver af hans Bevægelser, især skulde han nøie passe paa enhver Kommunikation mellem ham og nogen anden Rejsende, da der var al Grund til at antage, at han havde en Medstyldig med sig, rimeligvis en aldrende Kone. Heraf kom altsaa den Interesse, han havde fattet for min Konversation med Kvækerinden, som han endog havde nedskrevet med en egen Sort Hurtigskrift, da han indbildte sig, at der var en dybere Mening deri, end man kunde bemærke paa Overfladen, og den Førlighed, hvormed han optog den lille Vog, som maa have skaffet ham meget Hovedbrud. Det blev overladt til ham selv enten han vilde arrestere Vedkommende, naar han naaede Paddington, eller han vilde lade dem gaa sin Vej og følge efter dem, ved hvilket Middel der var Haab om at kunne finde Forøverne af nogle andre Tyverier, som i den sidste Tid var forebøde i samme Nabostab.

Denne sidste Plan havde han besluttet at følge med Hensyn til mig, og havde ogsaa udsendt en Kollega for at følge efter den stakkels Kvækerinde paa hendes Vej, forvisse sig om, hvor hun gik hen, og om hun virkelig var den, hun udgav sig for. Min Ven var et Øieblik bleven forvirret, da jeg frivillig overgav Reisetøiet til Politiet, men han havde troet at finde Grunden dertil i, at jeg saa, at jeg var mistænkt og derfor haabede paa den Maade at slippe deraf, om end med Opoffelsen af Tyvefosterne.

Men siden nu ikke jeg var William Hooper, hvor var da Manden? Det var det Spørgsmaal, som nu var først hos

os Alle. „Der var en Billet fra Northsea," bemærkede min Reisesælle, „dengang troede jeg, at jeg var sikker paa Dem."

„Det var sikkerlig Deres," udbrod jeg.

„Nei, jeg kom først ind ved Bاندsford. Jeg havde Hastverk og havde ingen Tid til at se mig om, før vi vare komne til Tamworth. Det maa da have været en af de Andre."

„Det var ikke Damen," sagde jeg, „jeg saa tilfældigvis paa den, da hun leverede den; den var tagen ved Whitworth, hvor hun kom ind."

„Da er der kun Manden med Respiratoren. Ha!" udbrod han pludselig, „naar jeg nu kun ikke har gaaet og ladet den rette Mand slippe mig ud af Hænderne, naar Alt kommer til Alt. Hvilket Taabe jeg var, som ikke anede det," og han stir næsten Tænder af Værgelse.

„Det kan ikke have været ham," sagde jeg, „han tog slet ingen Notits af Tøiet, og han maatte dog have gjenkjendt det, saa nær som han sad ved det."

„Jeg antager, han kjendte mig bedre, end jeg kjendte ham," sagde Politibetjenten, „og ansaa det for raadeligt at forholde sig rolig. Jeg burde have anet det, da han var saa opsat paa at slippe ud ved Chelston; men dengang var jeg saa vis paa, at det var Dem. Og at jeg saa skulde være saa dum at give ham Telegrafdepeichen at besørge! Han var sikkerlig omhyggelig nok for, at den ikke skulde komme afsted. Det var intet Under, at de ikke var rede til at hjælpe mig at holde Udfig ved Paddington. Men jeg stal endnu saa fat paa dem. Godmorgen, mine Herrer, der er ingen Tid at spille."

Bed det næste Netstunde kom det store Juveltyveri i Northsea for Retten. Jeg har i Almindelighed ikke stor Interesse for den Sort Sager, men da jeg horte,

at min Ven Smith var tilfagt at møde, og jeg desuden var nysgjerrig efter at høre Enden paa denne Historie, hvori jeg paa en saa forunderlig Maade havde været indblandet, begav jeg mig ogsaa hen til Retsalen.

Da den onttalte Sag blev opraabt, blev to Fanger førte frem; det var en Mand og en Kvinde. Jeg saa nysgjerrig paa dem, da jeg ventede i den Første at gjenkende den aldrende Herre, som havde været min Vedsager i Jernbanevognen paa hin mindeværdige Rejse til London. Men nei, dette var en hoi, ung, lyshaaaret Mand. Og dog, jeg havde ganste vist seet ham før, og hans Medstyldige. — Jo, nu erindrede jeg dem, det var de samme To med de blaa Brillor og Skjodehunden, som jeg havde seet komme ind ved Bundsford, netop idet Trænet skulde til at gaa.

Min rødhaarede Ven var tilstede og gav vigtige Forklaringer. Sagen varede ikke længe; den var afgjort imod Fangerne, og de blev begge overbeviste.

„Det lyffedes Dem da at saa fat paa den rette Mand tilsidst,“ bemærkede jeg til Politibetjenten, da Retten var hævet og han, Mr. Smith og jeg kom sammen

i Hotellet for at spise Middag. „Men De tog dog feil anden Gang, ser jeg. Den gamle Mand med Respiratoren var alligevel ikke Mr. Hooper.“

„Vær ikke altfor vis paa det, Sir,“ svarede Politibetjenten, og nu fortalte han mig den hele Historie, forsaavidt som han havde været istand til at lære den at kjende, hvorledes det var lyffets den lyshaaarede unge Mand at komme ind i en tom Vogn ved Bundsford, og hvorledes han der, ved Midler, som han havde i sin Badsæk, havde forklædt sig til en gammel Mand, og forklædt sig saa godt, at der aldeles ingen Mistanke faldt paa ham. Da han ved Whitwort vendte tilbage til sin egen Vogn, havde han dog gjenkjendt Politibetjenten og seet, at han havde taget Tøiet i Besiddelse; han havde derfor fundet det klogest ikke at gjøre noget Skridt for at saa det tilbage, men i al Stilhed at forsøge at smutte bort ved Chelston.

Jeg har ikke siden dette mit Eventyr haft nogen Leilighed til at gjøre en Rejse med Jernbanen. Naar jeg næste Gang gjør det, skal jeg se mig vel for, saa jeg ikke befatter mig med Sager, som ikke komme mig ved.

Georg Spalatin.

(Efter J. F. Kosterling*).

Georg Spalatin, Hofprest hos Kurfyrst Fredrik den Vise i Sachsen, Mellemmanden mellem Theologerne og Fyrsterne paa Reformationstiden, var født den 16de Februar 1482 (efter Andre den 17de Januar 1484) i Spalt i det nuværende Landskab Mellemfranken, i Kongeriget Baiern. Hans egentlige

Navn var Georg Burchhard. Men efter de Lærdes Skik paa den Tid kaldte han sig, efter sin Fædrestad Spalt, Spalatinus eller Spalatin. Om hans Fædres Levnetsomstændigheder er intet Andet bekjendt, end at hans Fader havde været Garver og ernæret sig og Sine ærligt, om end kummerligt. For sine

*) „Den lutherste Kirkes Reformatorer“ etc. ved J. Belsheim.

afdøde Forældre stiftede Georg en saakaldet Martid (Messelæsning), hvoraf maa sluttes, at de ere døde før Reformationstiden. I sin Fødeby fik Spalatin sin første Undervisning. Med et spædboret, svagt Legeme røbede han dog snart en livlig, skarpsindig, klar Aand, en stor Flib og en ivrig Sands for al Viden; derfor sendte hans Forældre ham, femten Aar gammel, til Latinstolen i St. Sebald i Nürnberg til videre Uddannelse. Her blev han i to Aar. Derefter drog han til Universitetet i Erfurt, hvor han sandsynlig snart kom i Bekjendtskab med Luther, som to Aar senere kom til samme Universitet som atten Aar gammel Ungling. Men medens Luther blev i Erfurt og fuldbendte der sine Studeringer, drog Spalatin til det af Kurfyrst Fredrik den Vise i Aaret 1502 grundlagde Universitet i Wittenberg. Siden vendte han dog igjen tilbage til Erfurt. Et afgjørende Nieblit i hans Liv kom nu for ham, om han nemlig ganske skulde vende sig til Theologien, eller om han skulde vælge Rettsvidensskaben. Han valgte den sidste. Dog kunde, som det synes, dette Studium ikke ganske tilfredsstille hans Sind, og visseelig var Guds Haand med i Spillet, hvilken leder Menneskets Hjerter som Vandbætte. Gud vilde gjøre en Theolog af Spalatin; derfor boiede han hans Hjerter til den Beslutning, at han vilde blive en Tjener for det guddommelige Ord i det hellige Prædikeembede.

Der skulde nu ikke gaa lang Tid hen, inden hans Beslutning kom til Udførelse. Efter at han i to Aar havde været Huslærer, erholdt han i Aaret 1507 efter foregaaende Indvielse Kald som Prest i den lille By Hohenkirchen i Gotha. Men hans Birkomhed her varede ikke længe; thi allerede to Aar derefter kaldte Johan den Beständige, som

siden blev Kurfyrste, ham til sit Hof som Lærer og Opdrager for sin eneste, moderløse Son, Johan Fredrik. Med Trostak antog Spalatin sig den sex Aar gamle Dreng og vakte de første Spirer til sand kristelig Dannelse i den unge Sjæl, saa at der siden blev en god Jesu Kristi Stridsmand af ham og en Fyrste, som pleiede og bestjærmede Kirken. I Aaret 1511 blev Spalatin Hofmester og Opdrager for begge de i Wittenberg studerende Prindsen, Otto og Ernst af Braunschweig-Lüneburg. Begge bleve siden tro Bekjendere og Forsvarere af Sandheden. Den ene, Ernst, var med at underskrive den augsburgske Konfession 1530, før den overlevereedes til Keiseren.

Nu vare allerede syv Aar forløbne, siden Spalatin havde forladt Universitetet, og disse havde han for det Meste tilbragt som Opdrager. Men nu vilde den kjære Gud sætte ham i et saadant Embede, hvori han kunde gjøre Kirken og Staten mest Gavn med sin rige Begavelse. I Aaret 1514 kaldte Kurfyrsten af Sachsen, Fredrik den Vise, ham til sin Hofappellan og Geheimeskriver, i hvilken Stilling han nu maatte være den mest Tid hos Fyrsten, staa ham bi med Raad og Daad og ledsage ham paa hans Reiser. Det er et skjønt Vidnesbyrd for Spalatin, at han stod i saa høj Anseelse til sin Død. Og han var ingen Hofstryber i bløde Klæder eller en Spytslikker, som hængte Rappen paa begge Skuldre og beilede til Fyrstens Gunst. Men det var meget mere hans rene Sind og hans hjertelige Fromhed, som erhvervede ham Fyrstens Gunst. Han var ligesom stabt for denne Fyrste. Fredrik den Vise stod udborteet saaledes, at han aldrig fuldt brød med Pavedømmet; og dog var han Reformationen hengiven og Luther meget be-

vaagen. Til nu at retlede denne Fyrste, var den forsigtige Spalatin den rette Mand. Han havde ogsaa ret opfattet sin Stilling; han erkjendte i denne indflydelsesrige Stilling, som han ved Guds Naade havde vundet, det af Gud modtagne Kald til med Guds Ord og Gjerning at fremme det Gode i Kirken, som i Staten; og hvorledes han gjorde det, skulde vi nærmere se. Man siger om ham, at han ikke var en skabende Mand, som kunde løfte Verden i dens Hængsler, ligesom Luther, han var heller ingen Lærd som Melancthon, som paa Videnskabens Omraade var en Banebryder og med stor Selvstændighed dannede nye Former og Regler. Det var fornemmelig Spalatin's Sag i al No at iagttage det, som bevægede Tiden, og at omhegne og pleie og med al Kraft at fremme det, som for hans fromme Sind aabenbarede sig som Sandhed, som godt og nyttigt. Han var, efter det bekjendte Ordsprog: et stille Vand med dyb Grund. En af de Pavelige sagde engang: Havde Spalatin ikke været, vilde Luther aldrig være kommen saa vidt med sin Lære. Skjønt nu Spalatin aldrig har tænkt dette om sig selv, endnu mindre sagt det, saa er det dog i visse Henseender sandt. Han var nemlig Luthers stadige Talsmand ved det kurfyrstelige Hof, og han søgte, saa meget han formaaede, at fjerne derfra alle Hindringer imod Reformationen. Naar man tager for sig Luthers Breve til Spalatin, er det rørende at læse om, med hvilken Tillid han henvendte sig til Spalatin og bad om hans Medvirkning i alle Anliggender, som han vilde have foredraget ved det kurfyrstelige Hof. Spalatin's Trofasthed, hans i sand Ydmyghed grundede Beskedenhed, hans elstverdige Væsen erhvervede ham Venkab hos Alle, med hvem han kom i Berørelse.

Som et Bevis paa den Tillid, Kurfyrsten havde til Spalatin's Dygtighed i forskjellig Retninger, kan ogsaa anføres, at da han vilde lade udarbejde en saakaldt Krønike, overlod han dette Hverv til Spalatin.

Efterat vi i det foregaaende have søgt at udkaste et anstueligt Billede af Spalatin, saa vilde vi nu vise videre, hvorledes han var virksom i Reformationens Gjerning. Hans første Sammentraf med Luther fandt Sted i Erfurt, hvor de begge vare Studenter. Siden, efter at Luther allerede var bleven Doktor i den hellige Skrift, traf deres Veie igjen sammen i Wittenberg, hvor Spalatin opholdt sig som Hofmester for begge de nævnte Prindsfer. I denne Tid indtraadte han allerede i den snævrere Kreds af Luthers fortroligste Venner og blev ogsaa deri, efter at han af Kurfyrsten var kaldt til dennes Hof. Luther og hans Venner havde allerede da, saavidt deres Kundskab strakte sig og Omstændighederne tillod det, grebet fat paa de forberedende reformatoriske Arbejder, idet de nu søgte at rense Wittenbergs Universitet for den halvhedenste Skoletheologi og indføre gode nyttige Bøger for den studerende Ungdom. Og saa arbejdede de paa at oplyse Folket, som var nedfunket i Uvidenhed, paa den Maade, at de oversatte paa Tydt gode Skrifter af de gamle Kirkefædre, passende for Folket, for paa den Maade at berede de Hungrige Sjæle Føde, som Pavekirken ikke gav dem. I dette fromme Foretagende var ogsaa Spalatin virksom. I 1516 spurgte han sin Ven Luther, hvilke Bøger han burde oversætte paa Tydt. Denne svarede ham den 14de December blandt Andet: „Hvad er mere saliggjørende end Evangeliet? Men det behager ikke og er for de fleste en Dødens Lugt til Døden, alene for de Fær-

reste en Livets Fugt til Livet. Du siger maasse, at du ved dine udgivne Skrifter alene vil gavne dem, som finde Behag i det Gode. Da behøver du ikke min Dom. Altid høre Faarene Hyrdens Røst og fly kun for den Fremmedes Røst. Hvadsomhelst du derfor arbejder, naar det kun er godt og er Kristi Røst, tvivl da ikke paa, at det vil behage og gavne, men kun Faa og Enkelte; thi Faarene ere meget faa og adspredte i dette Ulvnes Land. Begjær fremfor Alt i ydmyg Bøn at faa vide Kristi Raad og Villie, hvem det Gode ikke behager, som fter uden hans Befaling, Ef. 30."

Et Aar efter at Luther havde skrevet de anførte Ord, fremsatte han sine 95 Sætninger, hvorved han opvakte Pavens, Djævelens og al Verdens Fiendskab mod sig. Her beviste Spalatin sig som en Ven i Nøden. Han tog inderlig Andel i de Kampe, som nu brød ud mod Luther; thi i hans Anskuelse om Usladen var han enig med ham, skjønt han endnu ikke havde hævet sig til dennes høiere Erkjendelse. Luther blev fra Rom opfordret til at tilbagekalde sine Sætninger og bede om Naade, og hvis han ikke gjorde det, da til inden 60 Dage at indfinde sig i Rom for at forsvare sine Sætninger personligt. Det Første kunde og vilde han ikke; han stod derfor i Fare for at maatte følge Stævningen til Rom. I denne Nød henvendte han sig til Spalatin med Bøn om, at han som en klog Gæsther ved det fyrstelige Hof maatte søge at bringe det dertil hos Kurfyrsten, at han kunde blive hørt i Tyskland. Men det var meget vanskeligt at finde den rette Vej til at omgaa den romerske List; thi man vilde i Rom hellere have opreist et Baal for Luther end for nogen Anden. Dog lykkedes det for Spalatin's Klogskab og Omhu at bevæge Kurfyrsten til, at han tog sig af Luther og søgte at stemme

den pavelige Legat til, at Luthers Forhør skulde afholdes i Tyskland; og dette lykkedes ham. Den dertil bestemte Plads var Augsburg, hvor Luther indtraf den 7de Oktober 1518. Om hvad han der oplevede, skrev han til Spalatin, og det var saa vigtigt for ham, at han endnu samme Aar begyndte at skrive en Bog, som han kaldte de kristelige Religionstildragelser. Dette er det første Forsøg til en Reformationshistorie, og det betegnes af Kjendere som det vigtigste Kildebokument, om Reformationens Begyndelse.

Men med dette Forhør var Striden endnu ikke bilagt; Luther havde vel erklæret sig, som det vel anstaa en Kristen; men Legaten Cajetan forlangte kort og godt Tilbagekaldelse. Saaledes stod nu Sagen ikke bedre end før. Derfor skrev Luther efter sin Tilbagekomst fra Augsburg til Spalatin: „Jeg er ved Guds Naade kommen frist igjen til Wittenberg, men ved ikke, hvor længe jeg faar blive her; thi min Sag staar saaledes, at jeg svæber mellem Frygt og Haab." Og virkelig synes det saaledes, at Luther dengang havde fattet den Beslutning at forlade Sachsen, ikke af Betynning for sit Liv, thi dette havde han gjerne givet hen for Sandheden, — men af Betynning for Kurfyrsten, som for hans Skyld saaldt i Unnaade hos den pavelige Stol. Det var hans alvorlige Ønske, at det ikke skulde faa Skinken af, at Kurfyrsten var delagtig i hans Sag. Men før han udførte sin Beslutning, var det Spalatin, som skrev til ham: „Bliv, bliv, hvis du ikke allerede er bortreist!" og Luther blev.

Endnu i det samme Aar kom en anden pavelig Udsending til det sachsise Hof, Karl von Militz, for at bringe Kurfyrsten den indviede gylde Rose som pavelig Gave. Med denne

Gave var da ogsaa stillet den Opfordring til Kurfyrsten at sende Luther til Rom, (for at man kunde faa koalt hans Lære i Spiren). Dette var egentlig Hensigten med den pavelige Gave til Kurfyrsten. Og endnu mere: Paven havde selv henvendt sig i en Skrivelse til Spalatin, hvori han bad ham om hans Medhjælp til at undertrykke Luthers „Bibelfærelse“, tilligemed det Lofte, at han da skulde opfylde alle hans Forlangender. Vi se altsaa, at med Fornegelsen af Sandheden vilde Spalatin kunne have fortjent sig en Kardinalshat eller i det Mindste en Biskopshue. Vi se ogsaa, hvor høi Pris man i Rom satte paa Spalatins Indflydelse, og at en saadan indflydelsesrig Mand kunde have traadt meget hindrende i Veien for den reformatoriske Bevægelse om ikke Guds Naade havde grebet hans Hjerte og vendt det til Gunst for Reformationen. Men ogsaa her gjennemskuede han de romerske Rænker og gjorde dem til Intet. Luther maatte vel ogsaa nu igjen underkaste sig Forhør, hvilket fandt Sted i Altenburg i Spalatins Hus; men ogsaa her ved opnaaedes Intet, uden at Luther gav Sandheden Vidnesbyrd og kom altid mere til den Overbevisning, at det romerske Hof ikke vilde taale Sandheden. Dog syntes der for Diebliffet at være indtraadt en Vaabenstilstand; men Fienderne hvilede ikke. Disputationen i Leipzig blev holdt, hvori ogsaa Luther tog Del, og her traadte det igjen klarere for Dagen, at Kløften mellem Pavedømmet og Sandheden var større, end man selv havde troet. Da Spalatin erfarede, at ogsaa Luther tænkte paa at tage Del i den forestaaende Disputation, udtalte han sin alvorlige Betænkelighed derimod. Men Luther skrev til ham: „Jeg besværges dig, min Spalatin! Du maa ikke ængstes altfor meget og forlære Hjertet med

menneftelige Tanter. Du ved, at dersom ikke Kristus ledede mig og min Sag, vilde det for længe siden været ude med mig. Det gaar ikke an at forhandle om Kristens Sandhed uden at fortrøne dette Udtryk (Rom). Haab derfor ikke, at jeg kan forblive rolig og tryk. Lad Fienderne tro, at jeg er en Daare. Er denne Sag af Gud, vil den ikke gaa tilgrunde, om end alle mine Venner strax forlade mig, ligesom alle Disciple og Bekjendte forlode Kristus, og Sandheden bliver alene; den hjælper sig ikke ved deres Haand, ikke ved din, ikke ved noget Menneftes Haand; og denne Stund har jeg forudsæet fra Begyndelsen.“ En anden Gang skrev han: „Jeg besværges dig, min Spalatin! at hvis du ret betænker Evangeliet, saa tro ikke, at dets Sag kan forhandles uden Tumult, Forargelse og Oprør. Du vil ikke af et Sværd kunne gjøre en Pen eller af Krig Fred. Guds Ord er Sværd, Krig, Undergang, Forargelse, Fordærvelse, Gift og (som Amos siger) som Bjørnen paa Veien og Lovinden i Skoven, saa møder det Esraims Børn. Det er Herrens Krig. Han er ikke kommen for at bringe Fred. Haab altsaa ikke, at Kristus kan blive indført i Verden med Fred og Mildhed, da du ser, at han har stridt med sit eget Blod, og efter ham alle Martyrer.“

Saa kom nu Aaret 1521 og med det Rigsdagen i Worms. Her maatte Luther fremstille sig for Keiseren og for Riget. Ogsaa Spalatin havde maattet ledsage sin Kurfyrste did og kunde saaledes være Dien- og Drevidne til, hvad der foregik. Han var indtruffen til Worms allerede nogle Uger før Luther; og da han havde bragt i Erfar- ring, hvorfor man vilde lade Luther komme derhen, blev han alvorlig bekymret for hans Liv; derfor skrev han

endnu ilksomt til ham og bad ham ikke komme til Worms. I Oppenheim modtog Luther Spalatin's Brev, men sagde, da han havde læst det: „Dg om der endog var saa mange Djæble i Worms som Tagsten paa Tagene, saa vilde jeg dog derhen og træde Behemot i Gabet.“ Med trostigt Mod i Guds Navn drog Luther til Worms paa en sachsisk Rullevogn, som Magistraten i Wittenberg havde forsynet ham med. Da han nu paa den følgende og næstfølgende Dag havde afgivet sit Svar og sluttet med de Ord: „Her staar jeg, jeg kan ikke Andet, Gud hjælpe mig,“ da sagde Kurfyrsten til Spalatin: „O, hvor skjont har ikke Fader Martin svaret idag ligeoversfor Reiseren og Riget, kjæft nok, maasse for kjæft!“ Ogsaa paa Spalatin havde Luthers troesfreidige Svar gjort et dybt Indtryk, og han var derved bleven styrket i sin Overbevisning om, at Luthers Sag tillige var Guds Sag. Snart derefter skrev han: „Beviset fra Mængden har hos mig tabt al sin Gyldighed, saa at jeg aldeles ikke kan overbevise mig om en Sags Rigtighed deraf, at Fler-tallet antager den. Derfor holder jeg Evangeliet's Sag ligesaa høit og i Vre, som alle store og lærde Mænd holde den.“ Spalatin var ogsaa en af de Faa, som vidste om, at Luther paa Kurfyrstens Foranstaltning var bragt i Sikkerhed til Wartburg. Heller ikke i denne Ensomhed glemte Luther sin Ven Spalatin, og denne igjen var hin behjælpelig i alle Ting. „Jeg ophører ikke,“ skrev Luther, „med at besvære dig, fordi du er værdig til at blive besværet, da du er vorden en reiskaffen Evangelist.“

At Spalatin, som vi have seet, var og forblev Luthers tro Hjelper i Nøden, er noget Stort; men at han ogsaa forblev det, naar han under hans svage Tro heftig dadlede ham, det er endnu mere

at beundre. Da Luther vilde udgive et Skrift mod Kurfyrsten af Mainz og Spalatin ikke vilde, at det skulde udkomme i Trykken, og undskyldte sig derfor i et Brev til Luther, skrev denne fra Wartburg til Spalatin: „Neppe har jeg læst noget ubehageligere Brev end dit sidste, saa at jeg ikke alene havde udsat dermed, men endog besluttet mig til ikke at svare Eder. Thi først vil jeg ikke haabe, at du siger: „Fyrsten vilde ikke taale det, at der bliver skrevet mod Kurfyrsten af Mainz eller at den almindelige Ro vil forstyrres. Jeg vil heller forlade dig og Fyrsten selv og alle Skabninger. Thi naar jeg har modstaaet hans Skaber, Paven, hvorfor skulde jeg da boie mig for hans Skabning (Kurfyrsten af Mainz)? Artig siger du, at man maa ikke forstyrre den almindelige Ro. Men den evige Guds Fred vil du forstyrre ved ugudelige og bespottelige Virkninger af Fordærvelsen? Ikke saaledes, min Spalatin, ikke saaledes, min Fyrste; men for Faarenes Skyld maa man modstaa hin gruelige Ulv af alle Kræfter.“

I en endnu vanskeligere Stilling kom Spalatin, da man i Wittenberg begyndte at afstaffe de pavelige Misbrug, hvilket Kurfyrsten saa ugjerne vilde taale. Denne hang med Forskjærlighed ved den af ham opførte Allehelgens Kirke, paa hvilken han havde kostet to hundrede tusinde Dukater. Antallet af Geistlige ved denne Kirke beløb sig til 80 Personer, og Tallet paa Relikvier, som han havde ladet samle med megen Møie og stor Bekostning rundt i hele Europa, var meget stort. „I alle Kalendere,“ siger Sektendorf, „findes ingen Helgen, uden at han var repræsenteret i denne Kirke, det være nu ved Ben, Tænder, Haar, Klæder eller Husgeraad. Og ikke alene af Pavedommet's opdigtede

Helgener, men ogsaa af virkelige Helgener, omtalte i den hellige Skrift, mentes der at være Rester i denne Kirke, f. Ex. noget Gød af den gloende Døn, hvori Daniels Venner Sadra, Mesaf og Abbed Nego bleve fastede (Dan. 3) og Rester af Jomfru Marias Strikkergarn, Hus, Seng, Mælk, Haar, Klæder, Raabe, Slør, Særk, Bælter, Lommerørklæde, besprengt med Kristi Blod, o. s. v. Tallet af Messer, som aarlig bleve holdte i Kirken, var 9,900, og Bægten af Bøxfjerter, som opbrændtes i et Aar, var 355 Centner. Til at afstaffe disse gruelige Misbrug, især de gudsbespottelige Messer, derpaa lagde den dervedværende Prest Justus Jonass alvorligt Haanden paa Bæltet. Den Art og Maade, hvorpaa man vilde afstaffe disse Misbrug, var vistnok en ganske anden end den, som Billedstørmerne fra Zwitau brugte, thi dette Uvæsen modsatte man sig aldeles; — man vilde alene efter Apostelens Ord indrette en fornuftig Gudstjeneste. (Rom. 12, 1).

Man vidste vel, at man ved Nedrivelsen af Billederne og Afstaffelsen af de ydre Misbrug dermed endnu ikke havde faaet Overtroen og Bantroen ud af Folkets Hjærter, men at der ved en forsigtig Nedrivelse tillige maatte sørges for en kraftig Opbyggelse. Provst Jonas gjorde derfor alvorlige Forestillinger derom ved Kurfyrstens Hof; men dette blev uden Folger. Fredrik den Vise, en from Pæveligfindet, men heller ingen Modstander af Evangeliet, hang for fast ved den udbortes Brug og Misbrug til, at han kunde give Slip paa dem; og som en klog Politiker beregnede han ogsaa, hvilke Folger Afstaffelsen af disse hidtil brugelige Skikke maatte drage efter sig; han frygtede, om ikke for Paven, saa dog for Keiserens Brede. Og

Hoffets Anstuelser maatte Spalatin tiltræde, hvorved han da kom til at staa lige imod Wittenbergerne. Det kan ikke negtes, at han herved gav sin svage Side tilkjende. Hans Engsteligbed og hans af Hensyn til Hoffet udsprungne Berdensklogskab, som han havde tilfælles med sin Kurfyrste, bragte ham i en stæv Stilling. Vel erkjendte han, ligesom Wittenbergerne, de herskende Misbrug og onskede deres Afstaffelse, men han mente, at den rette Tid dertil endnu ikke var kommen; man maatte ogsaa derved have den almindelige Fred for Die, som let kunde forstyrres derved; et Koncilium, som var stillet i Udsigt, maatte afgjøre derom o. s. v. Med et Ord: han levede endnu i det falske Haab, at man ikke behøvede, som den Herre Kristus gjorde, at rense Templet med Svøbe (Joh. 2, 15), men kunde gjøre det med en myk Rævehale. Det minder os om Kristi Ord i Evangeliet paa tredie Søndag i Advent (Matth. 11, 8) om Johannes den Døbers grove Klæder og om, at de, som bære fine Klæder, ere i Kongers Huse; kun maa Undvælselsen paa Spalatin gøres med den Forskjel, at han vistnok ikke vilde aldeles opgive Sandheden, men stod i den falske Mening at kunne prædike den, uden at det vakte Larm, uden at fortørne dem, som havde boiet Kne for Baal (1 Kong. 19, 18). Dette er dog en Umulighed! Sin Stilling til Messerstriden udtaler han selv i et Brev til Luther: „Thyrsten ynder af Hjertet Evangeliet; men han vil ikke tillige taale nye Skikke i de Anliggender, som ere blevne stadfæstede ved den offentlige Overensstemmelse i den hele Kristenhed i saa mange hundrede Aar, og hvilke man ikke kan forandre uden den største Uro i Kristenheden . . . Jeg tænker ofte med Sufpaa, hvad vor Bustrinus sagde til mig i

Worms; han frygtede nemlig for, at Intet i Luthers Lære vilde være Tægsfolket mere til Behag, end at man udfjel-der og laster Presterne. Kom dertil ihu de Ord af Keiser Max, som sagde: „Et Land kan let indtages; men for at vinde det igjen, behøves bethdelige Kræfter . . . Tro ikke, at jeg er bekymret for mit Livs Ophold, om Privatmæsserne blive afstæffede. Jeg frygter ikke saa meget for Mit, og jeg er vis paa, at hin almægtige Gud lever endnu, som ogsaa nærer Fuglene under Himmelen.“

I Aaret 1524 fattede Spalatin den Beslutning at nedlægge sit Embede ved Hoffet. Hofflivet kjædede ham, og al den Foragt, som der viste sig for Guds Ords Prædiken, nedtrykte ham meget. Ogsaa var mange letsærdige Hofffolks Tale kommen ham for Øren, hvilke havde sagt, at hans Røst var svag, hans Person uanseelig o. s. v. Han spurgte derfor Luther om Raad. Denne skrev til ham: „Du har vel nogen Aarsag. Man vil ikke høre Ordet, og den Bise siger: Hvor man ikke hører, der taber Ordet Intet. Men hvor dog Nogle høre, maa man ikke aflade; ellers havde jeg for længe siden maattet tie formedelst saadan Foragt for Ordet. Hvor du altsaa ingen anden Aarsag har, som besværer din Samvittighed, saa betænk, at fremmed Uretfærdighed og Ondskab ikke er nok til, at du derfor skulde forlade din Stilling eller foretage dig noget Udsædvanligt. Thi hvis ikke Hensynet til egen Ære fordriver dig fra din Stilling, saa kan jeg ikke tænke mig nogen Aarsag, som skulde kunne bevæge dig. Du, som nu tilfulde kjender Hoffet, og kan gavne Mange hos Fyrsten, betænk, hvad en ny Mand, som kommer i din Stilling, kan udrette, før han lærer hint Hof at kjende. Og om alt dette sker, vil det da være muligt, at han vinder saa megen

Tillid og saadan Agtelse hos Fyrsten, som du nu har opnaaet ved lang Erfar- ring?“ Siden skrev Luther: „Men se nu til, om det ikke er en Fristelse, som siden, naar du er kommen bort fra Hof- set, vil volde dig stor Anger. Satan er en Skalk. Derfor raader jeg dig nu endnu mere til, at du bliver, for at An- den kan blive prøvet, om den er af Gud, eller om den er en Fristelse. Forlad ikke Fyrsten, som staar Graven saa nær; sæt ham ikke i hans sidste Dage i Uro ved en ny Prest; thi hvis han snart døde efter din Fjernelse, maatte det smerte dig, at du ikke forblev hos ham til hans sidste Dag.“

Men hvor tungt det var blevet for Spalatin under de gruelige Ansægtelser, hvilke maa koste enhver trofast Prest meget at overvinde, det kan erfares af følgende Ord: „Det bedrøver mig,“ skriver han, „at jeg i Evangeliets Prædiken undertiden mistvivler om Guds Naade, ligesom jeg engang mistvivlede, da jeg endnu hang fast ved de pavelige Ceremonier. Nogle savne hos mig et anseeligt Ydre, andre Kraft, Behageligh- ed i Stemmen, Korthed i Talen, saa at det syntes mig, at Intet var bedre end i Guds Navn at give efter for saa mange sære Menneſter. Men hvad Un- derligt moder mig deri? Jeg hører jo om Folk, som vilde foretrække Mange endog for Luther, hvilket selv Born forbauses over. Ja, jeg erfarer daglig mere Sandheden af hint Ord, som Dido siger hos Virgil: „Intetsteds er sand Trofasthed,“ saa at jeg ikke engang be- der for mig og mine Studier; saaledes bli- ver alt dette hyflerſke Væsen mig væmme- ligt. Men Gud kan ikke lyde, som siger hos Ezeiel: Du bor iblandt Stor- pioner.“ Men Luthers kraftige Ord rev Spalatin ud af denne Ansægtelse. Han skrev: „Se til at du overvinder

dine Fortrydelsestanker om Prædikeembedet. Kristus har kaldt dig, sei dig i dette! tjen ham og dan dig efter hans Velbehag! Hvad du gjør, ved du nu ikke, men siden vil du faa erfare det. Det er alene en Fristelse, som du ikke tydeligt erkjender, hvorfor du lider. Vi, som ere dine Tilskuere, se det bedre. Derfor maa du ikke tro dig selv, men megetmere os, som formane dig i og

for Herren. Det gaar jo saaledes til, at Satan opfylder dem med Fortrydelse i deres Embede, hvilke han ser at være behagelige for Gud; derimod opflammer han dem til Ergjerrighed, hvilke han finder at være Gud til Misshag. Derfor maa du være en stærk Mand og kjækt foragte Fortrydelsens Mand."

(Sluttes.)

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Nab-Hexen (Tydsk: Die Bernsteinhexe, Engelsk: The Amber Witch) er Nabnet paa en gammel Kronike eller Roman, som vistnok ikke er meget morsom, men som dog har en ualmindelig Interesse ved de Omstændigheder, hvorunder den er bleven til. Den bekjendte tydske Fritænkter, Dr. David Friedrich Strausz, Professor i Tübingen, udgav i 1835 et Verk kaldet „Leben Jesu, kritisch bearbeitet“, hvori han blandt Andet paastod, at de fire Evangelier i det Væsentlige vare opdigtede og folgelig uden Værd som historiske Beviser for Bestaaelsen af Jesu Person og Gjerning. Strausz's og hans Tilhængeres Paastand var, at en opstreven Beretning altid havde indre Kjendemerker, hvoraf man med Sikkerhed kunde bedømme, om den var sand eller opdigtet. Af saadanne Grunde fandt de nu, at først Johannes's Evangelium og dernæst ogsaa de tre første Evangelier maatte karakteriseres som Digtninger. For at lægge en Snare for disse Fritænktere skrev nu Johann Wilhelm Meinhold, Rector i Ussedom, den omtalte Bog „Die Bernsteinhexe“ og udgav den som en gammel Kronike (Berlin 1843). Der opstod snart en literær Strid om, hvorvidt

denne Kronike var historisk sand, eller om den var opdigtet. Strausz og Rompagni prøvede Skriftets indre Kjendemerker; de faldt i Snaren og erklærede Skriftet for ægte. Nu tog Meinhold Masten af og erklærede i „Allgemeine Zeitung“, at han selv var Forfatter af den nævnte Historie, og at den folgelig intet Andet var end en Digtning. Dette stammelige Nederlag bragte dog ikke Strausz til bedre Besindelse angaaende Kristendommen. Strausz udgav en Mængde Skrifter og døde i 1874 som en Tilhænger af den moderne naturvidenskabelige (det vil sige gudsfornegende) Verdensbetragtning.

Instinktsytringer hos en blind Kat. (Efter „Abend-Schule“.) Den engelske Naturforsker Hovey havde en Hantkat, som blev blind og i denne Tilstand gav Anledning til hoist interessante Studier. Efterat den var bleven blind, vidste det arme Dyr aabenbart ikke, hvor den skulde gjøre af sig; den sad der og mjauede ynkelig, som om den dybt beklagede sin tunge Skæbne, og skulde den forsøge at gaa nogetsteds, traf den paa Hindringer: den løb mod Vægge, faldt ned ad Trapperne og snublede over Alt, hvad der laa i dens Vej. Kaldte

man paa den, var den besippet, vidste ikke hvorfra Raabet kom eller i hvilken Retning den skulde gaa for at følge det, og man tænkte allerede paa at gjøre en Ende paa dens Tilværelse, da den klart lagde for Dagen, at den forstod at lade sine øvrige Sandser gjøre Tjeneste i Stedet for den tabte Synsevne. Det var hoist underholdende at iagttage dens Experimenter. Først øvede den sig i den vanskelige Kunst at gaa ned ad Trappen: staaende paa øverste Trin steg den ikke som før ud i Lufsten, men søgte til Siden, indtil dens Skjæg gav den tilkjende, at Væggen var lige i Nærheden, og saa gik det i Gallop ned paa Gulvet. Lidt efter lidt indstuderede den sine tidligere Veie, indprægede sig noie alle Dørenes Stilling, gennemsøgte paany sine gamle Gjemmesteder og syntes fast bestemt paa mandigen at begynde en ny Levevis. Hvad den opnaaede var saa overraskende, at Husets Folk ofte troede, den maatte have faaet sit Syn igjen; men hvis man lagde Noget i Veien for den og saa indtrængende loffede den til at komme did, hvor den var vant til at faa sin Føde, rendte den mod Hindringen og gjorde da lidt senere et nyt Forsøg med største Forsigtighed, idet den omhyggelig prøvede sig frem. Dens Værd som Rottesfanger var ikke blevet formindsket. Et Forsøg, som Hovey foretog med den i denne Henseende, kostede ham Blod. I et gammelt Skab, der tjente som Oplagssted for gamle Aviser, bemærkede han en Rottes Gnaven; han satte Blindepus derind og rumstærede blandt Papirene, da pludselig hans Haand blev greben mellem skarpe Tænder; Pus havde i sin Blodtørst holdt sin Herres pleiende Haand for det forventede Offer; men den følgende Morgen sad den i Triumf ved Siden af den fældede Rotte.

Det er bekjendt, at Huskatten finder

Veien tilbage fra fjerne Steder, hvorhen den er bleven bragt med tilbundne Dine, en Kjendsgjerning, som Naturforskerne endnu ikke have kunnet tilfredsstillende forklare. Mange antage, at Ratten undervejs indpræger i Husmøllens de forskellige Slags Lugt, som mærkes, hvor den føres frem, ligesom Tilfældet er med en Række Billebe, der fremstille sig for Synsevnen, og at den da ved at forfølge Lugten i omvendt Orden finder Veien tilbage hjem. Som flere Forsøg godtgjorde, var den blinde Ratts Lugteevne ikke noget særdeles skarp, og som den, der stedse vandrede i Mørke, valgte den altid den korteste Vej tilbage til Huset uden Hensyn til den, den havde vandret udover. En Dag ved stærkt Snefald, da alle Gjenstande var indhyllede i Sneens tætte Rappe, alle Stier var udslettede, og enhver Lugt og Tone kvalt, blev den baaren bort fra Huset, idet man gik hid og did, paa Kryds og paa Tvers, sat ned paa en Snefonn og i lydløs Stilhed iagttaget. Det arme Dyr vendte de blinde Dine hid og did og mjaenede ynkelig efter Hjælp; men da den fandt, at den var ganske hengivet til sig selv, stod den et Minuts Tid og overlagde med sig selv, og travede saa gennem den dybe Sne i ligeste Retning hjem til Husdøren, der uden Nølen blev aabnet for den videnskabelige Forstnings Martyr, som skjælvede af Kulde, og til hvis Trost der strax serveredes en Skaalsfuld nyfløet Mælk.

Denne Jagttagelse viser, at Wallaces findrige Theori om, at Rattene finder hjem igjen efter en Række forskellige Slags Lugt, som de undervejs have indpræget sig, ikke forklarer den netop omtalte Kjendsgjerning. Denne hemmelighedsfule Evne hos Rattene er sandsynligvis lig den, der findes hos Træfuglene, som under deres Flugt paa

Hundreder af Mile aldrig tage feil af Veien.

Om Blindeinstituttets Lærer i Snedkeri, Løvrig, er tilstillet „Aftenposten“ nedenstaaende Meddelelse, som viser, hvad en Blind med Begavelse, ihærdig Villie og Interesse for at ernære sig selv har kunnet bringe det til allerede i en Tid, da Tanken om at kunne ud-danne den Blinde til Haandverker endnu ikke var vaagnet eller ialfald ikke bleven til Virkelighed:

Snedker Løvrig er født i det Trondhjemste og mistede sit Syn i 8½ Aars Alderen, omtrent saamtidig som hans Moder blev Enke. Han nød derefter den Undervisning, som i den Tid gaves i Almueskolen, sammen med seende Børn, indtil han i 15½ Aars Alderen blev konfirmeret. Han drog derpaa til Trondhjem for at forsøge at komme i Lære. Alle ansaa det som en Umulighed, at en Blind kunde bringe det til Noget; men endelig blev han af en Stelmager detseds antaget paa 2 Maaneders Prøve, og efter dennes Udlob var Vedkommende kommen til en anden Anstalt. Efter udstaaet Læretid gjorde han — hvad der vel maa ansees enestaaende for en Blind — sit Svendestykke i Trondhjem som Snedkersvend, uagtet daværende Borgermester sammesteds, P. S. Holm, paa Forhaand gjorde ham opmærksom paa, at Bedømmelsen vilde blive ligesaa streng med Hensyn til hans Arbeide, som til de øvrige Svendes. Svendestykket blev imidlertid anseet fuldt ud at opfylde de Betingelser, der sattes til et saadant, og Svendebrev blev ham derfor meddelt. Idet han blev berøvet Synet saa tidlig som i 8½ Aars Alderen, maa det staa klart, at den Dygtighed, han har erhvervet sig i sit Haandverk og i andre dermed i Forbindelse staaende Retninger, hvorpaa han har afgivet Prøve, udelukkende

er opnaaet, efterat hans Blindhed indtraadte. I Aaret 1863 byggede han 2 Rjoretærskemaskiner og en Haffelsmaskine for Gaardbrugerne Lars Larsen Næsen og Peter Johnsen Almosen, begge af Stadsbygdens Prestegjæld. Alt Arbeide er anerkjendt som udmærket udført, ligesom Gaardbrugerne ogsaa har givet ham Vidnesbyrd for udmærket Indsigt i Maskinkunsten. Forskjellige andre lignende Maskiner har han ogsaa bygget, ligesom han har arbeidet Karioler, Sæder og lignende Ting. Ved Blindeinstituttet har han i sin omtr. 15aarige Lærervirksomhed ved siden af at undervise i almindeligt Snedkeri, foruden forskjellige Modeller, forfærdiget Borstenbindermaskiner, Undervisningsmateriel for Blinde og meget Andet, der vilde blive for sent at opregne. Orgelharmonier har han ogsaa arbeidet, der efter Rhindiges Dom skal være særdeles gode. Til videre Uddannelse i denne Retning gaves der ham Anledning til et Ophold i Stockholm fra November 1871 til Februar 1872, og han arbejdede der hos Orgelharmonifabrikant N. G. Welgren. Fra denne Herre ligesom fra hans Verkmester har Løvrig de mest anbefalende Vidnesbyrd. Hvad angaar det finere Snedkerarbeide, der leveres af Løvrig, da er Alle, der har haft Anledning til at se det, enige om, at det er udmærket, og at det snarere staar over end under det Arbeide, der leveres af Byens dygtigste Mestere.

Efterkommere af Luther i Sverige. Nedenstaaende Notitser ere meddelte „Göteborgs Handelstidn.“: Grosserer John Luther, en Sønnesøns Sønnesøn af Reformatoren, indflyttede fra Holstein til Sverige og var sandsynligvis først bosat i Göteborg. Han efterlod en Datter, Margaretha, der blev gift med en fra England indflyttet Grosserer

Samuel Worster i Stockholm. Ifølge Dødsanmeldelsen i „Posttidningen“, der ogsaa til den Af dødes Ære omtaler, at hun „i ret nedstigende 5te Led nedstammede fra Dr. Martin Luther“, var hun født 1694 og døde i Stockholm i Februar 1761. Om denne Margaretha Luther og Samuel Worster havde nogen Søn, er Meddelelsen ubekendt. De efterlod imidlertid 2 Døtre, af hvilke Maria i 1766 blev gift med Biskop i Linköping Petrus Filenius, men døde barnløs. Hun overlevedes af sin Søster Eleonora Worster, født 1722 og død ugift 88 Aar gammel i Stockholm den 2den Marts 1810. Ligesom 50 Aar tidligere Moderens giver ogsaa Datterens Dødsanmeldelse Besked om hendes Herkomst (i 6te Led) fra Reformatoren. Denne Eleonora Worster var sandsynligvis den sidste af Luthers bekendte Efterkommere i Sverige. Imidlertid har der ogsaa i Sverige levet andre Personer med Familienavnet Luther, saaledes f. Ex. i Ystad og Göte-

borg. I sidstnævnte By døde i Mai 1801 en Somand Jöns Fredr. Luther, 42 Aar gammel, og i Februar 1818 døde dersteds i en Alder af 68 Aar en Juliana Luther. En Maria Luther indgik i Februar 1810 sammesteds Ægteskab med Stomagermester J. Lundgren. Paa Marvinkholms Gods ved Ystad døde i Marts 1807, 87 Aar gammel, en Fru Mar. Chr. Hjelmberg, født Luther, og i 1853 døde i Ystad Verksmester ved Cigarfabriken dersteds Luther i en Alder af 38 Aar af Kolera. Denne Sidste paastod i det Mindste selv, at han var en Ætling af Martin Luther, og at Göteborgsfamilien med dette Navn ogsaa har haft samme Stamfader, er ikke usandsynligt. (Mgbl.)

Telefonforbindelse er istandbragt mellem New York og Boston. Ledningen bestaar af fine Kobbertraade og har vist sig saa udmærket, at man endog har kunnet høre en Hviisen mellem de to Steder.

 Abonnenter, som endnu staa til Rest med Kontingent, bedes venligst om snarest muligt at indsende samme, da Udgiveren behøver en hel Del Penge til Forretningens Drift.

De Abonnenter, som endnu skyldte for 1882 eller mere, og som altsaa til næstkommende 30te Juni, i Tilfælde, ville staa til Rest med mindst \$5.00, skal jeg tillade mig gjennem en Bank at trække en Vexel paa for det skyldige Beløb, og denne Maade vil blive anseet som deres eget Valg, hvis de ikke inden nævnte Tid har indsendt Restancen.

Adresse: A. Thronsdien,

Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Pigen fra Norge. — William Hooper. — Georg Spalatin. — Blandinger. — Nyt og Gammelt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

30te Juni 1884.

12te Hefte.

Pigen fra Norge.

(En Fortælling af A. M u n c h.)

(Slutning.)

En og tyvende Kapitel.

Kongen reiser. Due og Ravn.

Kong Haakon havde efter disse uhyggelige Tildragelser hverken Rast eller Ro mere i Bergen. Selv under sædvanlige Forhold yndede han ikke meget Opholdet i denne By, men nu saameget mindre, under den ophidsede Stemning, som Jomfru Margrethes Domsældelse og det blodige Optog ved Retsmodet der havde vaakt. Dertil kom vel ogsaa, at han ikke skjottede om at være tilstede i Bergen ved de forestaaende Henrettelser. Men som den officielle Grund til Afreisen anførtes, at han havde givet sin Dronning Løfte om at ville seire Julen med hende og Hertug Erik i Oslo. Tidens var nu skredet nær ind under denne Høitid, og Kongen havde ingen Dag at bortgive, vilde han trods Vinterstormene naa Viken nogenlunde betimeligt. Sira Aale tilstyrede ogsaa denne hurtige Afreise — han frygtede vel for, at Kongen

under Trykket af den her almindelige Medlidenshed for den domfældte Pige endnu skulde lade sig bevæge til at formilde hendes Straf, eller at de hemmelige Drivfjædre, hvormed han selv havde ledet Retsbehandlingen, maatte endnu, inden Alt var forbi, kunde komme for Dagen. Han saa derfor nu gjerne Kongen bortfjernet saa snart som muligt, og for at vinde frit Raaderum tilbød han sig selv at ville blive tilbage i Bergen nogen Tid, for i Kongens Sted at bringe Alt i Orden der. Haakon tog gjerne mod dette Tilbud, der sparede ham for mange Ubehageligheder og tillod ham des snarere at drage hjem til sit kjære Oslo. Han beroligede sig selv med den Tanke, at han jo samvittighedsfuldt havde udført det Grinde, hvorfor han var kommen til Bergen — han havde jo nu selv præsideret i Retsforhandlingerne mod den falske Margrethe og overbevist sig om, at denne Sag var noie undersøgt og lovlig paadømt.

Der var dog endnu en anden Sag, som maatte tilendebringes inden Kongens Afreise, nemlig Sagen mod Hr. Audun. Den kunde vel egentlig ansees for afgjort med Margrethes, men den endelige Dom over den fornemme Fange skulde dog affiges, og denne Dom ikke blot grundes paa hans sidste aabenbare Oprørsforsøg, men tillige paa hans foregaaende, mere dunkle Forbrydelser, der synes at have været af den Natur, at Kongehusets Vre ikke kunde taale deres Offentliggjørelse. Derfor var det vel ogsaa, at Hr. Audun, efter hans farlige Optraaden paa den nys bestrevne Retsdag, ikke mere blev offentligt forhørt — en særskilt Ret blev nedsat, bestaaende af Kongen selv, Sira Aake og Biskop Narve — denne Rets Møder holdtes hemmelige, og kun af Dommen, der blev affagt og forkyndt Dagen før Kongens Afreise, kunde man slutte, at derunder var fremkommet Beviser, ikke blot for hans sidste aabenbare Høiforræderi, men ogsaa for andet skjændigt Riddingsværk. Thi Dommen lød, mod al Sædvane med en saa fornem Herre, der tillige var grebet med Sværd i Haand, ikke paa, at han skulde henrettes med Sværd, men paa den haardeste, mest vanærende Riddingsstraf, den — nemlig, at han skulde hænges i en Galge, og alt hans vidtløftige Jordegods indbrages under Kronen. Over de egentlige Aarsager til denne vanærende Skjærpelse af Dødsstraffen for Hr. Audun Hagleiksson har der altid siden hvilet et hemmelighedsfuldt Slør, der kun lidet løstes ved de halv ufrivillige Ytringer, vi i Lobet af denne Fortælling have hørt Audun udslode af sit Indres grusomme Mørke, hin første Nat paa Hegrans, og tilsidst under Retsmødet i Bredestuen. Sammenholdte med Kong Haakons Spørgsmaal i Samtalen med Sira Aake, kunde vist-

nok hine Hr. Auduns Ytringer siges at bekræfte Sagnet om, at han skulde have vanæret og siden bortstøffet Kongens, eller som hun da kaldtes, Hertugens Brud, Isabella af Joigny, da han i Aaret 1295 som Gesandt førte hende hjem fra Frankrige. Men vi hverken kunne eller ville her trænge dybere ind i hine dunkle Fortidsregioner af Hr. Auduns Liv — det er kun med den Del af dette, som griber ind i Pigen fra Norges Skiebne og Historie, vi her have havt at gøre. — Saameget er ialfald vist, at Hr. Audun og Kong Haakon siden hin ulykkelige Gesandtskabsrejse havde været dødelige Fiender, og at den Sidstnævnte vel ikke ugerne greb den Leilighed, som Hr. Auduns Indblanding i den falske Margrethes Sag nu gav ham, til at faa sin frygtede Fornærmer vanærende afstraffet, uden derfor at maatte offentliggjøre sit egentlige Motiv. Det kostede ham saaledes liden Overvindelse at undertegne Hr. Auduns Dødsdom, hvilket derimod desmere var Tilfældet med Margrethes, trods alle de uomstødelige Beviser, han troede tilveiebragte for hendes Falskhed. Han kunde ikke tilbagetrænge en uforklarlig Følelse af Angst og Uro, da Domsbrevet blev ham forelagt til Underskrift. En indre Stemme syntes at tilhviiste ham: Underskriver du her, er det din egen Slægts Dødsdom! — Kun Sira Aakes Opmuntringer og Forestillinger bragte ham endelig til at udføre det afgjørende Pennestrog. Og saa var han ret glad ved at kunne drage bort og overlade Dommens Udøvelse til Andre. Han var, sagde han, Konge og Dommer, ikke Bøddel. Han vilde ikke selv bestemme, ikke engang vide, paa hvilken Dag Henrettelsen skulde foregaa, dog betydede han Sira Aake strengeligen, at det ikke maatte ske, før de store Fester vare over — den hellige Juletid skulde

ikke besudles med Blod. Han indstjærpede ogsaa omhyggeligt, at fuld kirkelig Bistand maatte komme de Dødsdømte tilbed, navnlig at Pater Laurentius fremdeles skulde have fri Afgang til sit Skriftebarns Fængsel.

Efter saaledes, som han gjerne vilde faa sig selv til at tro, at have ordnet Alt paa det Bedste, gik Kong Haakon en Morgen tidlig, nogen Tid efter Retsmødet, i al Stilhed ombord paa sine Skibe, fulgt af endel af sin Hird, den øvrige Del blev tilbage til Rantfserens Beskyttelse og Borgens Bevogtning. I Kongens Rejsefølge saaes ogsaa Hr. Basse Guttormsøn, som dels af egen Begjæring (han havde vel heller ikke lyst til at være Margrethes Døddel), dels efter Sira Aakes Tilskyndelse var bleven flyttet fra sin Syssels i Bergen til en lignende i Viken. Som hans Eftermand paa Bergenshus Slot var Hr. Thorstein Finnsøn bleven udnævnt til Belønning for hans Tjeneste ved Hr. Auduns og Jomfru Margrethes Fængsling. Af ham havde Sira Aake ingen Blodhjerterhed at befrygte. Hr. Bjarne Rodinnsøn, der havde faaet Brev paa Kongens Gunst, var derimod ikke at opdage i dennes Følge — hans omhyggelige Broder-Rantfser fandt det vel raadeligt at lade ham forsvinde endnu nogen Tid, indtil Donningerne efter denne Storm ganske havde lagt sig, og den særdeles brugbare Magister igjen med nogenlunde Sikkerhed kunde opdukke.

Det var en raa, taaget Morgen, da Kongen forlod Bergen. Kun faa Mennesker vare paa Bryggen, og disse hjulpede ham taust. Der hylede en trykkt Stemning over Alle, tung som den Vintertaage, der bedækkede Baagen og Byen. Men tungest var Vægten i Kongens eget Bryst — denne Vægt havde lagt sig der siden Konald Glenorrins Drab

og siden den Stund, han understrev Margrethes Dødsdom, og den forlod ham aldrig mere, skjønt han jo nu drog bort fra denne gamle, mørke By, hvor blodige Skuespil var i Vente, til sit lyse, venlige Oslo, til den glade Julefest ved hans skønne Dronnings muntre Hof.

Vi kunne ikke ledsage ham did, men maa bede Læseren at forblive med os endnu en liden Stund i det nu saa uhyggelige Bergen for der at følge Pigen fra Norge til Slutningen af hendes Vane, idet vi dog love, at Skildringen af dennes Rædsler skal blive saa kort og lidet detailleret som muligt. Martyriet har ogsaa sin skønne og opløstende Side, og ved denne ville vi mest dvæle.

Fra Retsalen var Jomfru Margrethe, som vi have hørt, afmægtig bleven haaret bort, dog ikke tilbage til det runde Kammer i Fruerstuken, hvor hun før havde boet, men til et af de for Statsforbrydere og Dødsdømte bestemte Fangerum i Borgens søndre Taarn. Den Celle, som der blev hende anvist til sidste Bolig, laa vel ikke, som Hr. Auduns, under Jorden, men den var dog fængselsagtig nok: fra de raa Murvægge nedhang Spindelvær for Tapeter — et Skydeskaar høit oppe i den tykke Mur indlod kun sparsomt Lys — i det ene Hjørne gabede et koldt Arnested, i det andet en af grove Brædder sammenslaet Seng, fyldt med Halm. Paa denne haarde Brix blev den arme Kongedatter lagt, og det var syndeligt rørende at se denne blege, fine, endnu i sin Dødsafmagt saa yndige Pigeskikkelse henstrakt paa det usle Straaleie, omgivet af plumpe, vilddt udseende Bevæbnede. Selv disse bleve ikke urorte ved dette Syn — for de forlode Cellen, kaldte de paa Fangevogterens Røne, at hun skulde bistaa den Afmægtige. Dette skede ogsaa — den simple Røne med det raa, haarde Ud-

vortes eiede mere Barmhjertighed i sit Bryst end den fornemme Dame oppe i Fruerstuen — hun, den stolte Fru Ingebjørg, der nu anden Gang havde bragt sit Offer til Fordørvælsens Mand. Da Pater Laurentius, i sin Egenstaa af den Dødsdømtes Skriftefader, efter nogen Tids Forløb havde skaffet sig Afgang til hendes nye Fængsel, fandt han dette tarveligt oprøddet, Ild antændt paa Skorstenen, og den gode Kone siddende ved den syge Fanges Seng, der nu var bedækket med varme Tæpper. Margrethe gjenkjendte ham ikke — skjønt hun var vaagnet af sin Asmagt, var hun dog ikke vaagnet til Bevidsthed — en heftig Feber havde grebet hende — forvildende Drømme drog forbi hendes Sjæl og skjulte den skrækelige Virkelighed — hun laa stille og talede sagte med sig selv. Ved at lytte efter kunde Laurentius af enkelte tydelige Ord og Navne forstaa, at hun snart var hos sin Fader i Bergens Kongsgaard, — snart i Løbet hos sin Pleiemoder — snart paa Skibet hos sin Elskede, fuld af Haab om Fremtids Lykke, snart med ham paa Svalgangen i Audunargaarden, givende ham sit Hjertes Tro, — nu hørte hun Solvoklokkerne ringe fra Apostelkirken, nu var hun der og skristede for Pater Laurentius, der ogsaa virkeligt, uden at hun vidste det, modtog dette Drømme-Skriftemaal og røstes til Taarer derover — thi de Befjendelser, han deri hørte, vare saa naive, saa ustyldige som Barnets! — Og denne rene Sjæl havde han et Nieblik kunnet mistænke for Falskhed og Løgn! — Saaledes laa hun i flere Dage stille hen i denne Drømmetilstand, og stedse var det kun venlige, lyse Scener af hendes foregaaende Liv, hvori hendes Sjæl vuggedes — det var ligesom Drømmenes Engel af Barmhjertighed havde borttaget fra hendes Sjæl al Grindring om de

oplevede Nædsels-scener, al Bevidsthed om de kommende. Pater Laurentius nænnede ikke at vække hende af denne smertedulmende Febertilstand, skjønt han maaske havde formaaet det, da han, som de fleste Prestere paa den Tid, ikke var ubekjendt med Lægekunsten. Hvor ofte, naar han sad ved hendes Leie og saa den barnlige Fred, der hvilede over disse luskede Dine, og det lykkelige Smil, der bævede om disse blege Læber — bad han ikke til Gud, at han i sin Naade vilde ganske befri denne halvbløste Sjæl fra Legemets Baand, inden den igjen vaagnede til Følelsen af disse, til Lidelsen i Kjødets. Men saaledes var det ikke Guds Villie, — gennem Lidelsen skulde hun fuldstændigt lutres til at modtage Livets Krone.

En Morgen kom Pater Laurentius til Jomfru Margrethes Fængsel med mere end sædvanligt tungt Hjerte. Han havde netop erfaret, at Kongen var reist, og at Sira Aake var bleven tilbage paa Borgen med Fuldmagt til at lade de afsagte Domme ereklære strax efter Jul. Det lønlige Haab, han endnu stedse havde næret om dog tilsidst at kunne bevæge Kongen til Naade, eller ialfald til Formildelse i Straffen for den dømte Pige, maatte han nu ganske give Slip paa. Af Sira Aake, det vidste han vel, var ingen Formildelse at vente. Hr. Basse Guttormsson var ogsaa reist, og dermed den sidste af Slottets formaaende Mænd, der engang havde været velvillig stemte for det ulykkelige Pigebarn. Nu havde den gode Pater kun det sørgelige Haab tilbage, at hendes Sygdom, der i de sidste Dage syntes at have tiltaget, skulde befri hende ved en naturlig Død, for Boddelen kom og krævede sit Offer. Da han under disse Tanker traadte ind i den velbevogtede Gang, som førte til Jomfru Margrethes Celle, mødte han

Fangevogterens Kone, hendes Pleierse, der just kom ud derfra. „Sira“, til-
talte hun ham, „det er godt, I kommer
— der er steet en Forandring med vor
syge Fange i Nat.“

„Saa er det vel forbi?“ spurgte Lau-
rentius med bevæget Stemme, hvori
Sorg og Glæde blandede sig.

„Alt nei, det er ikke saa vel,“ svarede
Konen, „tværtom, jeg tror, de faar hende
levende paa Baalet alligevel. Hun har
i Nat faaet sin Samling igjen — huster
Altting og længes stærkt efter at se Eder,
ærværdige Herre!“

„Gud! dine Beie ere usporlige!“ ud-
brød Presten, idet han foldede sine Hæn-
der og ilede ind til den Fængne, saa fort
som Laase og Staaer af Bagten kunde
blive fratrufne.

Han fandt virkelig, som Konen havde
sagt, Jomfru Margrethe siddende halvt
opreist i Sengen, vel bleg og mat, men
med klare Øine og med alle Tegn paa
tilbagevendt Bevidsthed. Hun nævnte
tydeligt hans Navn og udstrakte mod
ham sin afmagrede Haand. Han tog
den og satte sig ved Siden af hendes
Beie.

„Mit Barn“, begyndte han venligt,
„du gjenfjender mig altsaa nu? — du
har været længe syg og fra dig selv.“

„Jeg ved det,“ svarede hun ganske
sagte, „den gode Kone har sagt mig det
— hun sagde mig ogsaa, at du hver Dag
er kommet hid for at se til mig, den
Dødsdomte, saa jeg dog ikke er forladt
af alle Menneſter. Tag en Døendes
Tak derfor.“

„Det er Prestens Pligt at følge sit
Skriftsbarn til det Sidste“, sagde Lau-
rentius med Betydning.

„Jeg forstaar dig, — Alt er endnu
ikke overstaet — sjønt vel det Værste —
Retsdagens langsomme Kval — min

Elſtedes Drab — hvad kunne de gjøre
mig mere? — Lad dem kun pine dette
arme Begeme endnu en liden Stund —
Sjælen kunne de dog ikke forhindre fra at
drage til sit lykkelige Hjem, til de Elſte-
des Sted. Laurentius — naar — naar
vil dette ske?“

„Hvis ikke Gud bortkalder dig —
eller anderledes bestemmer — har Kon-
gen givet dig Frist til efter Helligda-
gene“, svarede Pateren med bortvendt
Ansigt.

„Alt — saa længe!“ sukkede Mar-
grethe. „Det havde dog været bedre at
kunne feire Juleglæden histoppe med
min Fader og min Fæstemand. Thi
jeg ved det nok — han er gaaet foran
mig. — Konald!“ vedblev hun derpaa
som for sig selv „min trofaste Ridder!
— det var da saaledes du vilde kæmpe
for din Blantseslor — du vilde begjære
Guds Dom for hende — eftersom Men-
nestenes var saa uretfærdig — og du
maatte lade dit unge Liv for det: — de
dræbte dig for din Elſtedes Dine. —
Laurentius — sig mig — du saa ham
ogsaa falde — ikke sandt? — han er
virkelig borte — de kunne ikke pine ham
længer?“

„Hans Død var uiebliffelig — og
Retten domte ham at være falden paa
sine Gjerninger som den, der havde løf-
tet Sværd mod Kongen,“ var Prestens
ligefremme Svar. Han søgte vel, at her
var ingen Tilfløen af det Foresaldne
paa rette Sted.

„Saa har Retten atter domt Uret,“
udbrød Margrethe med en Rest af Hef-
tighed — „Konald faldt i ærlig Kamp
— han havde offentligt udæstet Kongen,
min Anklager og min Væddel, — kun
denne havde Skyld — ifstedetfor paa
Riddervis at træde i Stranken mod
min Kjemper — lod han ham myrde
ved sine Leiesvende. Fader — du tror

dog ikke, at Ronald faldt paa sine Gjerninger? — at han gik bort i Brøde?"

„Hans Fristelse var stor," sagde Laurentius undvigende, „de havde brevet ham til det Yderste, han vidste ikke, hvad han gjorde. Har han overilet sig ved at blotte Sværd mod Herrens Salvende, saa tør vi haabe, at Gud vil tilgive ham for sin Sønns Skyld."

„Jeg ved, at jeg skal gjense ham i Salighed," sagde Margrethe med himmelft Fortrøstning. „Men, Fader," vedblev hun, vendende tilbage til Jorden, „hvor have de gjort af hans Levninger?"

„Som dømt for Høiforræderi er hans Lig begravet paa det Sted, hvorhen ogsaa du, min Datter, snart skal føres, hvis ikke Gud endnu sender Frelse."

„Jo, min Fader," udbrød Pigen begejstret, han vil sende mig Frelse — just paa hint skrækkelige Sted, hvorhen jeg nu villigen vandrer hen. Dette Forbandelsens Sted vil vorde et Velsignelses, der vil komme en Tid, da vor Ufskyldighed der vil blive anerkjendt og troet af Folket — da vil vor Grav vorde rensket og helliget — da, Fader Laurentius, vil du reise et Kors der og læse Messe for den ofrede Kongedatters og hendes trofaste Ridders Sjæle — ikke sandt, det lover du mig?"

Presten lovede helligt at opfylde den unge Sværmerfkes Bøn, hvis det blev ham muligt. Hun trykkede hans Haand, men da han reiste sig for at lade hende i Ro, holdt hun ham tilbage med de sagte Ord: „Endnu et Spørgsmaal — ærværdige Fader, for du forlader mig — hvorledes lider min gamle Foster-

moder? — har Ingen taget sig af hende, hjælpeløs og forladt som hun er."

„Den bedste Hjælper har taget sig af hende, min Datter — jeg tænkte først ikke at sige dig det, da jeg vidste, du havde Kummer nok desforuden — men nu ser jeg, det vil kun gjøre dig godt at erfare, at gamle Moder Herdefe har faaet Hvile. Da jeg efter Retsdagen kom op i det runde Kammer, hvor du ved, hun var ladet ihj tilbag — fandt jeg hende blidt indslumret i Døden, med Hænderne foldede over din Bønnebog, den, du havde malet til hende i Lübeck. Jeg skal siden bringe dig den."

„Tak, Fader," hvistede nu den Jangne, idet store Taarer rullede ned ad hendes indfaldne Kinder. „Tak for dette Budskab! — Du har Ret — det var kun glædeligt. Gud ske Lov, som lakkede de gamle, trofaste Dine, for de saa hendes Margrethe paa — " her taug hun gysende — en Skælben for igjennem hele hendes Legeme. Men snart fattede hun sig igjen og vedblev mildere: „Al, ja — Moder Herdefe! — Du raadede mig nok fra at drage til dette „skrækkelige Norge", som du kaldte det. — Du har da faaet Ret — mere end nogen af os dengang tænkte — dog, min Bane maatte jeg jo gaa. Og nu er du jo ogsaa gaaet foran mig til et bedre Land — og venter mig der med alle mine Kjære. — Nei, ikke alle — du, Fader Laurentius, bliver her tilbage for at hjælpe mig over den sidste Strid. — Du ser til mig hver Dag, jeg endnu har igjen at lide — ikke sandt? — Tak — tak — jeg vidste det nok, — nu er jeg saa træt."

Her sank hun udmattet tilbage paa Lei, og Pater Laurentius forlod hende ikke, før han saa, at en sød Søn atter havde bredt sit milde Forglemmelsens Dække over saa megen Sorg og Nød — da kaldte han Bogterfonen til og gik dybt

*) I den katholske Kirke læses, ganske imod Skriften, at Bønner for de Døde er visse til Gavn; deraf „Sjælemesser" etc.

rørt, men trostet bort for at varetage sine kirkelige Forretninger.

Saa ofte disse tillod det, ilede han senere, i den givne Frist, tilbage til den dødsindviiede Jomfru og fandt hende hver Gang mere styrket, mere forsonet med sin Skjebne, mere bortvendt fra denne Verden. Hun sagde ham ofte, „at selv om det Utrolige skede, om Naade og Liv her paa Jorden endnu tilbødes hende, vilde hun ikke kunne glæde sig derover — hvad havde hun her mere at leve for? — Hun vilde følge sin Frelser efter og lide Døden, skjønt ikke ustyldig, som han — hun maatte jo lide for sin Brøde, den, uretmæssig at have udræft Haanden efter sin Farbroders Krone. Rigtignok — hendes Kjød og Blod bævede tilbage for den grusomme Dødsmaade — hun vilde jo gjerne have den formildet — men — kunde det ikke ske, saa vilde hun befatte sig med Korsdragerens Vilje for sine Tanker — han, Guds Søn, den Rene og Ustyldige, havde jo ikke bævet tilbage for den grusomme Død — han vilde dulme hendes Smerter og føre hendes Sjæl paa Duevinger til sit Paradis.“

Pater Laurentius gjorde endnu et Forsøg paa at faa i det Mindste dette hendes sidste Ønske opfyldt. Han henvendte sig til Biskop Narve og fremskillede for ham den unge Dødsdomtes rørende Hengivelse og Taalmod — bad om hans Medvirksomhed hos Sira Aake, at hendes skæffelige Straf kunde blive formildet. Den svage Biskop, uagtet han søgte sig overbevist om Højsædigheden af den afsagte Dom, lovede dog at gjøre, hvad han kunde — men Alt strandede paa Kantstærkens uroffelige Beslutning: — Kongen havde jo stadfæstet Dommen — det var ham befalet at lade den udføre efter Bogstaben — der maatte jo og nu statueres et affkræftende Exempel for at hindre

lignende Bedragerier i Fremtiden. Laurentius maatte lade sig nøie med dette Svar — men han sagde naturligtvis Intet til Margrethe om sit mislykkede Forsøg.

Dagene gled hen — den her saa stille Juletid var forbi. Kun et af Pater Laurentii Besøg hos sit Skriftebarn ville vi endnu dvæle ved. Paa den hellige Sylvesterdag — sidste Dag i Aaret 1300 — luffedes han om Morgenens, som sædvanligt, ind til hende. Hun sad nu oppe — og havde sin Bønnebog paa Skjød. En besynderlig straalende Glands laa i hendes dybe blaa Øine, der nu syntes dobbelt store i det blege, udtærede Ansigt. „Kjære Laurentius,“ sagde hun med glad Stemme, „jeg har haft en herlig Drøm i Nat, — nei — vel ingen Drøm — hellere en Aabenharelse fra de Saliges Boliger, hvorthen jeg selv snart skal komme. Min kongelige Slægts Stamfader — den hellige Kong Olaf, stod for mig saaledes, som han staar afbildet i Bergensfarer-Kapellet i St. Mariakirken i Lübeck. Han saa venligt paa mig — og sagde med saligt trøstende Stemme nogle Ord, som jeg engang i hint Kapel ogsaa havde troet at høre: „Vær trostig, min Datter — du skal bære min Krone!“ — Dengang misforstod jeg disse Ord — jeg troede den Hellige mente hans og mit Fædrelands jordiske Krone — nu forstaar jeg først, at han mente en Dødskrone! — Nu har han anden Gang indviet mig til denne Vortgang. — Jeg hørte og et andet Ord fra hans hellige Mund: „Tilgiv din Farbroder — han ved ikke, hvad han gjør — han dræber i dig sin Slægts Dykke.“ — Saa var Synet forsvundet. O, Laurentius — jeg kan jo ikke selv bringe denne Hilsen til Kong Haakon — han er jo reist — og jeg snart horte — bring du ham den fra

mig, fra St. Olaf! — Sig ham, at jeg tilgiver ham af Hjertens Grund — han troede vel at domme efter Ret — han blev selv bedraget af falske og onde Raadgivere. — Sig ham, at naar jeg kommer til min Fader, vil jeg bede og saa denne at tilgive sin Broder, maaske der ved den Straffedom endnu kan borttages, som efter min Skjændselsdød skulde komme over vor Slægt! — Sig ogsaa til Hr. Audun, hvis du ser ham, for han lider sin Straf, at jeg ogsaa tilgiver ham den Ulykke, han ved sine forbrudte Planer har bragt over mig og min Fæstemand — at jeg hos Gud vil bede for hans mørke Sjæl! — Og nu — kjære Fader Laurentius — er jeg færdig med denne jammerfulde Verden. — Jeg er bleven indviet til en bedre. — Giv mig nu til Vandringen derhen det hellige Viaticum!“ — —

Tre Dage derefter — paa den hellige Genovevas Dag, Aar efter Kristi Byrd 1301, saaes et sørgeligt Tog at bevæge sig gjennem Kongsgaardens søndre Port. Det var Jomfru Margrethes Dødstog. Omgivet af Bevæbnede og Munkes skred hun langsomt frem, midt imellem Pater Laurentius og en anden Prest, der begge støttede hende. Al, hvor ganske anderledes var hun nu udseende, end da hun sidst red ind ad denne samme Port, smykket og hilset som Dronning, straalende af Ungdomsfjævnhed, — af Haab om Livets Lykke! — Bleg og udtæret efter de lange Sjæls- og Legems lidelser, saa hun nu næsten ud som et vandrende Lig, i den hvide, uldne Nonnedragt, der hang løst om hendes afmagrede Skikkelse; kun de dybe, blaa Vine lyfte endnu med forunderlig Ungdomsglands under det hvide Lin, der bedækkede hendes Hoved og Pande. I sine foldede Hænder bar hun den Korsfæstede Billede. Da hun

kom til Udgangen af Porten og saa Stranden og de ligeoverfor Baagen beliggende Høider, som til Vidne om hendes Ustyld, bedækkede med nysalben Sne, og den store Folkemængde lydløst ventende som i andægtig Stilhed, — da standsede hun, lod sit Blif vandre rundt omkring, som for at tage Afsted med Alt, og sagde derpaa med en klar og høi Stemme, der kunde høres af alle de Omstaaende: „Jeg mindes nu grant igjen, da jeg som Barn blev ført ud af denne selsomme Port for at drage til Skotland, da var der ved Apostelfirken en islandsk Prest, ved Navn Havelide, hos min Fader Kong Erik, og da Alerkerne ophørte med at synge, istemmede Sira Havelide Hymnen „Veni Creator“, der netop blev sunget til Ende, da man bar mig ombord paa Skibet.“ — Disse hendes sidste Ord erindredes længe blandt Folket, og de bekræftedes siden af Presten Havelide paa Island.

Nu gik Dødsfølget i den ventende Baad og sattes over til Nordnæs, hvor Baalet var reist og Henrettelsen skulde foregaa. Vi ville ikke dvæle ved dennes Rædsler. Hun talte ikke mere. De Tilstedeværende antog, hun led ikke meget — Brændet var lagt saa, at hun strax maatte blive kvælt af Røgen. Da Flammerne sloge sammen, vil Folketroen have seet en hvid Due fra dem slagre op og forsvinde i den blaa Himmel.

Audun Hugelids søns Henrettelse blev nogen Tid efter udført om Natten, i en Dunkelhed, lignende hans Skjebne. Om hans sidste Timer ved man Intet. Hans Lig fandtes en Morgen hængende foran Porten til Audunsgaarden, hans forlums Vædes Sæde. En Flok Ravnne kredsede om hans Hoved. Paa en Sten ved Porten sad Givind Væbner og betragtede det gruelige Syn under van-

vittig Ratter. „Nu har Ravnene faaet Føde,“ raabte han uafsladelig. Siden nedtoges Liget af Hr. Auduns forrige Venner og begravedes, man ved ikke hvor.

To og tyvende Kapitel.

St. Margrethes Kapel.

Flere Aar vare henrundne siden Jomfru Margrethes Død, men hendes Navn og sørgelige Historie vare i den Tid ikke blevene forglemte, tværtimod, hun erindredes med stedse stigende Deltagelse og Kjærlighed af den store Mængde, og Troen paa, at hun havde lidt uskyldigt, fik med hvert Aar mere Styrke og Udbredelse hos Folket. Dertil virkede vel ikke lidet hendes Skriftefaders Fortælling om hendes sidste Lidelssdage og om den Bliidhed, Gudhengivenhed og stille Martyrkraft, hvormed hun i dem havde imødegaaet og baaret sin skrækkelige Skjebne. De Vidnes-Ord for Sandheden af sit Udsagn, som hun havde udtalt for Retten og paa sin sidste Vandring, blev ikke sporløst henveirede eller forglemte, de faaldt alle i Folkeshjertets villige Førbund og spirede derfra snart op igjen med hundredefold Grøde. Det viste sig ogsaa her, som det ofte sees, at Blomsterne paa Graven just trives med største Frodigthed og have stærkest Duft. Mange af hendes fordums Venner, der under Forfølgelsens Tid intet Ord havde rovet til den Lidenes Forsvar, optraadte nu, efterat Alt var forbi, med høie og lydelige Raab om hendes Uskyld. Ogsaa Mindet om hendes tapre Ridderens vovende Trofasthed og freidige Opoffrelse blev vel ikke uden Andel i, at Folket stemningen vendte sig saa ganske til Fordel for Margrethe. Allermest foregedes og befaestedes dog Troen paa hendes Uegthed og Uskyld ved det Budskab, som en-

delig, skjønt nu forfildet til hendes jordiske Frelse, spurgtes fra Sira Havlide, Prest til Breidabolsstad paa Island. Denne havde nemlig, da han langt om længe fik Kundskab om Jomfru Margrethes Skjebne og hendes Udsagn, ham angaaende, paa det fuldstændigste bekræftet Rigtigheden af dette og vidnet for Mange, „at saa var det just gaaet til, som Jomfruen havde sagt, da han var hos Kong Erik og fulgte den lille Margrethe ombord paa Skibet, der skulde føre hende til Skotland.“ Efterat dette Sira Havlides Vidnesbyrd saaledes var blevet bejendt i Norge, tiltog der, især i Omegnen af Bergen, Venerationen for den brændte Margrethes Minde i saa høi en Grad, at den lidt efter lidt gik over til en formelig Helgendyrkelse. Balfarter begyndte at foretages til det Sted, hvor hun havde lidt Døden, og Folketroen kanoniserede hende uden at afvente Paven's Sanction og uden at bryde sig om Trudslar fra geistlig og verdslig Øvrighed. Det heder derom i et gammelt Brev, der Aar 1320 blev udstedt af Biskop Audsinn i Bergen, til Forbud mod „sligt Uvæsen“: „Folket sætter sit Haab og sin Tro til Djævelens Bedrag ved at paatalde hin Kvinde med store Løfter og megen Dyrken, som om hun var en Guds Martyr, hun æres med Offer, Pilgrimsfærd, Faste og almindeligt Bonnehold.“ Af dette Brev sees ogsaa (foruden Biskopens Tro paa Helgendyrkelse), at man troede, hun kunde gjøre Terteign, eftersom Biskopen, „skjønt han under Exkommunikationens Straf strengelig forbyder al Dyrkelse af den paa Nordnæs brændte Kvinde, dog lover, at han med gode Mænds Raad skulde lade anstille Undersøgelser for at erfare, om Terteign stede ved hendes Grav, hvilket endnu var ubevist.“ — Da dette Brev blev bejendtgjort og op-

læst i Bergens Kirke*), vare fast alle de høitstaende Personer, der i sin Tid havde medvirket til Jomfru Margrethes Domsfælde og Genrettelse, allerede bortkaldte fra denne deres blinde Ergjerrigheds Tumleplads og stillede for den retfærdige Guds ufeilbare Domstol. Den gamle Biskop Narve døde ganske kort efter den uløselige Retsdag. Sira Aake vendte vel, efter tilendebragt Bøddelgjerning, tilbage til Kong Haakon i Oslo og vedblev endnu en Tid at lede ham med sine politisk-klogtige Raad — men tilsidst maatte han dog, endnu medens han levede, se Pater Laurentii Ben, Chorsbroderen Ivar Olafsson, udnævnt til sin Eftermand i Rantsler-Embedet. Han døde strax efter. Fru Ingebjørg Erlingsdatter levede i Skien, indsluttet i sin haarde Stoltheds Skal, frygtet og sket af Alle, til 1315, da hun ogsaa gik bort til det evige Regnskab. Hr. Bjarne Rodinson var vel endnu i Live, men synes ikke at have høstet den ventede Løn for sine hemmelige Tjenester; han nævnes vel et Par Gange som værende i Kongens Folge, men gjenvandt aldrig sin fordums Anseelse og forsvinder tilsidst i Dunkelhed.

Hvad Kong Haakon den Femte selv betræffer, da synes Jomfru Margrethes sidste Udsagn om ham tildels at være gaaet i Opfyldelse. Hun havde vel tilgivet ham, men hun kunde ikke afbede hos Gud, at jo Straffen for, om end ufrivilligt og bedaaet, at have udgydt sin Slægts Blod, kom over ham og hans Et. I sine Planer for Land og Rige

var han visnok heldig — Norge var, saa længe han levede, mægtigt, æret og frygtet. Men i hans personlige Forhold fulgte Ulykken ham. Hans Dronning døde uden at have skjænket ham nogen Son — han maatte saaledes bære den tunge Bevidsthed, at med ham den gamle norske Kongestamme, Haarfagers og Sverres Et, vilde uddø paa Mandsiden. Han fik vel Thronfølgen overført paa sin Datter Ingeborg og hendes Afkom — han oplevede vel endog af hendes Ægteskab med Hertug Erik af Sverige at se en Datter-son fødes — men strax derefter blev hans Svigersøn og dennes Broder Hertug Baldemar taget til Fange af deres ældre Broder, Kong Birger af Sverige, paa Nyköpings Slot, og lede der ynkelig Hungerdøden. Denne gruelige Begivenhed gjorde et voldsomt Indtryk paa Kong Haakon, hvis allerede længe svækkede Helbred derefter modtog det sidste Knæk, — nogle Maaneder efter Hertugernes Mord døde han, tidligt ældet, skønt kun 49 Aar gammel, paa Tunstberg Slot, den 8de Mai 1319, efterladende sin Thronarving, et spædt Barn, fraværende i Naboriget, og med dets Moder indviklet i dette Lands blodige og langvarige Borgerkrige. Den gamle norske Kongeslægt kom aldrig siden til rigtig Kraft og Lykke mere, og med den udsluffedes snart ogsaa Landets Selvstændighed.*)

Jomfru Margrethes Helgenry var imidlertid, trods Biskoppernes og den verdslige Forigheds Forbud, voxet saa-

*) ikke uden Modstand — i Apostelkirken blev saaledes Arne Skolemester, der skulde oplæse Biskopens Brev af Chorsbroderen Botolf Haakonsøn med Voldsomhed stødt ned af den Stamme, hvorpaa han under Oplæsningen stod — hvilket siden foranledigede en Retsdag.

*) Norges og Sveriges nuværende Konge, Oscar II, nedstammer gjennem sin Bedstemoder, en Prindsesse af Bayern, en Ætling af den sachsiske Hertug Henrik Løve, fra den norske Konge Harald Haarfagre; ogsaa den engelske Dronning, Victoria, nedstammer fra Harald Haarfagre.

ledes, at hendes Tilhængere kunde lade opføre en liden Kirke over det Sted paa Nordnæs, hvor hun havde lidt Martyr-døden. Pater Laurentius, der vistnok fra først af havde havt sin Haand med i alt dette, oplevede den vemodige Glædesdag, da han selv kunde indvie denne nye Kirke, selv endelig, efter sit elskede Skriftebarns Bøn i Dødsstunden, kunde rense og hellige denne blodbestænkte Grund. Han forlod nu sit anseelige og rige Embede ved Apostelkirken for at drage til det ringe og ydmyge St. Margrethes Kapel paa Nordnæs, som det kaldtes, og betjente det, understøttet af nogle yngre Brødre. Alle Dage læste han nu Messen ved Alteret, der var reist lige over de ulukkelige Elskendes her gjenforenede Levinger, og mangen stille Nat lode Vigi-

liesangene ud over Fjorden fra det ensomme Kapel paa Nordnæs. Naar saa Baadsfolk roede der forbi og skintede de svagt oplyste Vinduer i den lille Trækirke paa Klippepynten, og hørte de dybe Psalmetoner svæve ned derfra — da blottede Folkene andægtigt sine Hoveder, had en stille Bøn med, og sagde til hinanden: „Det er den gamle Fader Laurentius og hans Venner, der vaage og synge ved Margrethe Kongebatters Grav.“

Saalunde var den henrettede Kvin- des sidste Haab blevet til Virkelighed — Syndehaalets blodige Flamme vare lut- trede til Himmeltrostens evige Lampe, der lyste gennem Tibernes Nat for mange bekymrede Sjæle, Forbandelsens gruelige Sted var blevet et Velsignelsens — Vi- gen fra Norges Minde var forklaret!

Georg Spalatin.

(Efter J. J. Røsting).

(Slutning.)

Luthers Forudsigelse, at den gamle Kurfyrste snart kom til at forlade det Tidelige, gik før i Opfyldelse, end man havde formodet. Han blev snart derefter syg; og skjønt man i Begyndelsen ikke holdt hans Tilstand for betænkelig, blev det dog snart værre, og han hensov den 5te Mai 1525. Hvor glad var nu ikke Spalatin over, at han ikke havde fulgt sit ansøgte Hjertes, men sin klartseende Ben Luthers Raad! Nu kunde han være en Trøster for den døende Fyrste. Kurfyrsten betænkte ham ogsaa meget naadigt i sit Testamente for hans tro Tjeneste og stjenkede ham 160 Guldgylde, som han skulde beholde aarlig til sin Død. Ogsaa havde han under sit Op- hold ved Hoffet havt efter den Tids Pengeforhold store Indtægter, nemlig

400 Gylde aarlig, hvorimod Melanchthon, Tysslands Lærer, først i de senere Aar fik 200 Gylde; ogsaa ofrede Kurfyrsten aarlig til Spalatin i hans Kirke saa mange Guldgylde, som Spalatin Alder talte Aar.

Efter Fredrik den Vises Død stilles nu Spalatin fra Hoffet, men blev dog, skjønt legemlig adskilt, dog forbunden med samme i sit hele Liv. Han fulgte et Rald til Altenburg, hvor Venceslaus Link havde været hans Forgjænger. Den 13de August 1525 holdt han her sin Tiltrædelsesprædiken, efter at han Dagen før var indsat i sit Embede. Her havde han endnu mange haarde Kampe at bestaa; thi skjønt denne Stad for længe siden havde antaget Evangeliet, saa havde dog Kannikerne

(en Art Verdensgeistlige under Pavedømmet, som indehavde Stiftskirkerne i Jordegods) i St. Georgs Stift altid vist sig fiendtlige mod Reformationen. Med disse fik Spalatin snart at bestille. Endnu vanskeligere blev hans Opgave, da han i Aaret 1527 i Egenkab af Superintendent blev udnævnt til Kirkevisitator og til Overhoved for en Inspektion over Østerland og Voigtland. I dette Embede fik han opleve meget Glædeligt, men ogsaa meget Bedrøveligt. Der var endnu mange paveligsindeede Prester, som holdt Messe og uddelte Nadveren under en Skikkelse, hvilket nu blev dem aldeles forbudt. Andre bekymrede sig aldeles ikke om deres Skriftebørns Sjælsfrelse, og disse truedes med Afstættelse, hvis de ikke forbedrede sig. Andre levede i utilldelig Forhold til sine Husholdere, og disse bleve i sit Embede, naar de lovede at indgaa paa ordentlig Vis i Egetestanden; atter Andre vare ligefrem Drukkenbolte o. s. v. Med hvilket Besvær og hvilken stor Mod Visitationen dengang maa have været forbunden, lader sig nu ikke let tænke. Luther, som ogsaa var en Visitation, giver dette tydeligt nok at forstaa i Fortalen til sin lille Katechisme, hvor han siger: „Hjælp, kjære Gud! hvor megen Elendighed har jeg ikke seet, at den almindelige Mand aldeles ikke ved Noget om den kristelige Være, især i Landsbherne, og desværre ere mange Prester næsten udgyt og uskikkede til at undervise“ o. s. v. Til Spalatin skrev han ved denne Tid: „Med vor Kirkevisitation strider det fremad. Men al! hvilken Augiasstald have vi ikke at renske! Og hvor ofte tænke vi ikke paa dig, som iblandt dit haarde voigtlandste Folk vil have lignende eller endnu værre Urenlighed at bortseie!“

Have vi forhen sagt, at Spalatin i sit

ganste Liv forblev forbunden med Hoffet, saa ville vi dermed have sagt, at ogsaa de følgende Kurfyrster (Johan den Bestandige og Johan Frederik den Høimodige) betjente sig af ham i vigtigere Anliggender. Vi ville endnu i Korthed omtale det Vigtigste heraf. I Aaret 1530 blev han af Kurfyrsten indkaldt med nogle Andre til Rigsdagen i Augsburg. Her stod han afgjort paa de Evangeliskes Side ligeoverfor de Pavelige. Ved de unyttige Komiteeforhandlinger havde Spalatin at udføre en Notars Gjerning, hvortil han ansaaes at være fortrinlig skikket. Han har ogsaa beskrevet udføreligt Religionsforhandlingerne paa denne Rigsdag. Om den augsburgske Konfession sagde han: „Det er en saadan Bekjendelse, som den ikke er seet i tusinde Aar, nei ikke engang saa længe Verden har staaet. Man finder ingen saadan i nogen Historie eller hos nogen gammel Lærer.“ I Aaret 1531 reiste han med Brindsen Johan Fredrik til Røln, hvor der skulde foretages Valg paa en romersk Konge, og dervfra til Konventet i Schmalkalden, hvor det Spørgsmaal skulde forhandles, om man skulde sætte Magt mod Magt, det vil sige, om man turde gribe til Vaaben mod Keiseren, isald denne vilde bruge Magt i ReligionsAnliggender, hvilket Spørgsmaal blev besvaret bekræftende. I det følgende Aar 1532 var Spalatin med paa Konventet i Schweinfurt, hvor han prædikede paa første Paaske dag under saa stort Tillob, at han paa den anden Dag maatte prædike under aaben Himmel; og dermed blev han ved indtil Himmelfartsfesten. Der udsaaede han mangt et Sædehorn i en frugtbar Jord, som bar Frugt i sin Tid. Siden skrev han efter Opfordring: „En tro Undervisning af Guds Ord om alt det, som et kristent Men-

neske behøver at vide." I Aaret 1533 maatte han indfinde sig i Weimar efter Kurfyrstens Ordre for at underhandle med den pavelige Legat om et almindeligt Koncilium (Kirkesmøde); og endnu i det samme Aar maatte han igjen holde en Visitation, ved hvilken Heilighed alle fuldkommen uduelige, uvidenende og lastefulde Prester bleve fjernede fra Embedet. — 1534 reiste han med Kurfyrsten til Böhmen til en Fredsunderhandling, og i det følgende Aar (1535) til Wien til en Festsfighed for Kurfyrsten og derfra til Venedig for at indkjøbe Boger til Universitetet i Wittenberg. I det følgende Aar (1536) var han med i Wittenberg, da Foreningen skulde slutes med Overlænderne, og 1537 i Schmalcalden, hvor han var med at underskrive de Artikler, som have Navn efter denne By. I Aaret 1539 hjalp han til at indføre Reformationen i den afdøde Hertug Georgs Lande i Sachsen, hvormed man gjorde Begyndelsen i Leipzig, da Luther først prædikede der i Pintsedagene, ved hvilken Heilighed Folket i stor Bevægelse faldt paa Knæ og takkede Gud for, at hans Ord nu kunde prædikes uden at blive forfulgt.

Saa komme vi nu snart til Slutningen af Spalatin's Liv. Men før vi beskrive denne udsørgt, ville vi endnu meddele om hans Familieliv det Lilla, vi have kunnet finde derom. I Aaret 1525 den 13de Juni var Luther indtraadt i den hellige Egtestand, og „havde atter derved begaaet en ikke ringe Synd mod Pavedømmet," som den gamle Mathesius siger; thi ved denne Handling havde han forkastet Pavens Forbud som et Djævelens Forbud, fordømt mange Presters utugtige Liv som et Hore- og Slyngelliv og bragt Egtestanden igjen

til Ere som en af Gud velsignet hellig Stand. Spalatin fulgte Luthers Exempel. Den 19de November samme Aar giftede han sig med Katharina Heidenrich, eneste Datter af en Korvikar i Altenburg. Hun var fattig, men elskværdig og ærbar, en Jomfru, der, som han selv sagde, var født for ham. Luther, som ikke var tilstede ved dette Bryllup, sendte ham en Bryllupsgave og skrev: „Saa ufjært som dit Egteskab er for de baalittiske Brødre, saa fjært er det for mig; ja Gud har, foruden Evangeliet, ikke ladet mig se noget Kjædere hos dig, end at jeg skal se og høre dig som gift, skjønt ogsaa dette er ingen ringe Gave og Frugt af Evangeliet." Og med Hensyn paa dem, som spottede over hans Egtestand, gav Luther ham dette Raad: „Forst og fremst maa du ikke give efter for de stolte Baaliter; men foragt dem igjen freidigt og svar dem med prægtig Tale omtrent paa det Læg: ogsaa du har indgaaet i Egteskabet for at bevidne for Gud og Mennesker og hovedsageligt for dem selv, at du ikke indvilgede i deres slyngelagtige, ugudelige ugifte Stand i deres djævelske Kirke, eller meget mere i deres Sodoma, som er fordømt til snart at brændes med Ild og Svovl fra Himmelen. Derfor advar dem endnu, at de afstaa fra sin Forbrydelse og lade af fra at laste Guds Ord og Gjerning." — Spalatin's Egteskab var i Begyndelsen bornløst; først efter sex Aars Forlob havde han Haab om at kunne slutte et fjært Varn i sine Arme. Luther ønskede ham en hellig Albe; men efter Guds Villie fødtes ham den 16de Januar 1532 en Datter, som i Daaben fik Navnet Anna. Denne Datter var netop femten Aar gammel, da Faderen døde; hun blev siden lykkelig gift i Altenburg og fik se Børn og Børnebørn.

Nogen Søn havde Spalatin ikke. Endnu en Datter, *Katharina*, som fødtes 1533, maa være død ung.

Nu nærmede det sig til Spalatin's sidste Leveaar, og han tænkte paa sin Pligt at bestikke sit Hus. For sin Familie købte han et Hus og nogen Jordvei, for at de ogsaa, som han sagde, kunde have en Vid Brød efter hans Død. Siden i Aaret 1540 blev han ikke mere draget bort fra kirkelige Anliggender, men kunde mere i Stilhed forrette sit Embede; kun skaffede nogle Egtestabsfager, hvormed han som Superintendent havde at gjøre, ham Meget at bestille og forbitrede ham hans sidste Dage. En svær Ansøgelse, hvori han kom angaaende et Egtestabsanliggende, fortærede hans sidste Kraft. Det var vel i de første Dage af Aaret 1545, at en Prest i hans Stift, som vilde gifte sig igjen med sin afdøde Hustrues Stifmoder, søgte hos Spalatin om hans Bevilgning til dette Skridt. Spalatin gav saadan Bevilgning. Da Luther blev spurgt herom, gav han sit Svar til Amsdorf, at dette Egtestab maatte agtes for *Blodskjænderi*, da Enkens afdøde Mand havde været Hustruens Fader. Egtestabet maatte ophæves eller Presten affattes. Nu optændtes hos Spalatin svære Samvittigheds-Skrupler, som plagede ham frygteligt. Men ogsaa her, som ofte ellers, var Luther igjen en Raadgiver og Trøster. Vi kunne ikke her undlade at meddele i sin Helhed dette Luthers mærkværdige Trøstebrev (af 21de Aug. 1544), som ogsaa kan blive en Trøstens Rilde for mange Andre. Det lyder saaledes:

„Guds Naade og Fred i Kristo, og den Hellig-Aands Trøst! Amen.

Min allertjæreste Spalatin! jeg har en hjertelig Medlidenhed med Eder og beder inderlig vor Herre Jesum Cri-

stum, at han vil styrke Eder og give Eder en glædelig Frimodighed. Jeg vilde gjerne vide det, spørger ogsaa sluttigt efter, hvad Eders Anliggende er, eller hvorledes det nu har sig med Eders Svagthed. Saa erfarer jeg af Nogle, at det ikke er Andet end Sorg og aandelig Tungfindighed, som er opkommen ved et Egtestabstilsælde, da en Prest friede til sin afdøde Hustrues Stifmoder og vilde gifte sig med hende. Er det saaledes, saa beder jeg Eder med høieste Flid for vor Herres Kristi Skyld, at I maa ikke støtte Eder paa Eder selv, det er, ikke domme Eder efter Eders egne Tankter og Følelser, men høre mig, Eders Broder, som taler med Eder i Kristi Navn. Hvis ikke, saa vil Sorgen tage Overhaand og dræbe Eder efter St. Pauli Ord 2 Kor. 7, 10 (Verdens Bedrøvelse virker Døden), som jeg ofte har erfaret hos mig selv, og i Aaret 1540 hos Filip (Melanchthon) i Weimar, hvem Tungfindighed og Sorg angaaende Landgrevens Sag allerede havde dræbt; men Kristus vakte ham igjen op ved min Mund.

Nu, jeg forudsætter det, at I her har syndet, at Skylden er Eders, fordi I maaske har billigt saadant Egtestab; ja, jeg vil sige videre, om I endog havde begaaet flere og større Synder i dette og andre Tilfælde, end Mannasse, Kongen af Juda, endskjont de Forargelser, som han anrettede, ikke kunde afhjælpes i hans Efterkommeres Tid, inden Jerusalem blev forstyrret og lagt i Aske; i Sammenligning dermed er Eders Forargelse ganske let, dertil ogsaa timelig, og kan derfor afhjælpes. Men lad det nu være saa (siger jeg), at I har Skyld deri, vil I da bekhjære Eder til Døden og saaledes endnu forsynde Eder grueligt mod Gud, om det sker, at I af stor Lidelser forsmægter og dør af stor Lidelser

over denne Sag! Det er forøvrigt nok, at I heri har forgrebet Eder. Dog vil Synden forsvinde og tilbækkes, naar kun Sorgen ophører (som er større og skjændigere end Synden i sig selv), og I hører den salige Trost, som Herren foreholder Eder hos Profeten, der han siger Es. 33, 11: Jeg har ingen Behagelighed i Synderens Død, men at han skal omvende sig og leve. Vener I da, at Herrens Haand er forlortet, saa han alene ikke kan hjælpe Eder, Es. 59, 1? Eller har han ophørt med at være naadig og barmhjertig mod Eder alene, Psalm. 77, 10? Eller er I den Første, som har gjort det saa ilde ved Synden, at vi nu ikke have nogen Yppersteprest, som kunde have Medlidenhed med vor Skrobelig-
hed? Eller tykkes det Eder som et Under eller noget Nyt, at et Menneſte, som lever i Rjodet, omgivet af saa mange af Djævelens utallige Pile, undertiden kan blive saaret eller endog kastet til Jorden?

Som I anser Sagen, min kjære Spalatin, er I enten i Strid og Kamp mod Synden, ond Samvittighed, Lovens Anklage og ikke vel forfaret eller bevaret mod Dødens Stræk, eller Satan har rhykket bort fra Eders Vine og Husommelse al Trost, som I nogensinde har læst om I Skriften og grebet deraf, hvorved I udenfor Ansægtelsen, rustet paa det Allerbedste, har havt at erindre og vidst, hvad Kristi Embede og Belsjerning er. Ja, saa vidt jeg kan se, har han ogsaa revet Eder ud af Hjertet alle skjønne kristelige Brædtenes om Guds Naade og Barmhjertighed, som er aabenbaret os i Kristo, hvormed I har lært, formanet og trøstet Andre med glad Aand og stort freidigt Mod. O, I vilde hidtil have været en altfor om Synder, som har gjort Eder en Samvittighed alene over flette, ringe Synder. Derfor er det min oprigtige Bøn og

Formaning til Eder, at I vil slutte og holde Eder til os, som er rette, store fordomte Syndere, hvormed I jo ikke gjør os Kristum liden eller ringe, som den, der alene kunde hjælpe os af opdigtede, flette, barnlige Synder. Nei, nei, det var ikke godt for os, men han er sat af Gud til en Frelser, som alene kan og vil forløse os, ogsaa fra rette, store, svære, fordomte Overtrædelser og Misgjerninger, som de største, argeste, og som, fort at sige, alle Syndere paa Jorden have begaaet, om de ellers tro paa ham og af Hjertet begjære hans Naade. Paa denne Naade trøstede Dr. Staupitz mig, da jeg ogsaa engang laa syg netop i dette Spital og i lige Ansægtelse, som I er nu, og jeg tænker, at jeg snart vilde være død af stor Ridelse og Sorg, om han ikke trøsteligt havde tilsagt mig: „Ei, I vil være en opdigtet, malet Synder, og derfor alene have en opdigtet, malet Frelser.“

I maa stifte Eder ret i denne Sag og vænne Eder til, at I ved og tror, at Kristus er Eder en ret og evig Frelser, og at I derimod er en sand, stor, fordomt Synder. Thi Gud spøger ikke, farer heller ikke med opdigtede Ting; men det har været ham et ret stort Alvor, da han sendte sin enbaarne Son til Verden og hengav ham for os Alle (Rom. 8, 32; Joh. 3, 16). Disse og lignende Tanker (ofte af Skriftens Trostesprog) har den lede Satan borttaget fra Eders Husommelse, saa I ikke kan erindre dem eller trøste Eder dermed nu i Eders store Angst og Tungtsindighed. Derfor ræk dog for Guds Skyld Eders Dre frem og hør slittigt paa mig (Eders Broder i Kristo), hvad jeg taler til Eder, jeg, som ikke er stædt i saadan svær Ansægtelse, som I nu, men staar i Kristo og er stærk, just derfor, at I, da I er svag, opjaget og forfærdet af Djævelen,

maa støtte Eder og holde Eder opret paa mig, til at ogsaa I bliver bragt tilrette, kan hyde Djævelen Trods og synge trostigt mod ham: Man støder mig, for at jeg skal falde; men Herren hjælper mig (Psalm. 118, 13). Tænk nu, at jeg er Petrus, som værter Eder Haanden og siger til Eder: I Jesu Navn staa op og vandre (Ap. G. 3, 6). Al, min kjære Spalatin, hør dog og tro de Ord, som Kristus taler til Eder ved mig; thi jeg farer ikke vild, det ved jeg, meget mindre taler jeg noget Djævelst, men Kristus taler gennem mig (fordi jeg foreholder Eder hans Ord) og hyder, at I skal lyde og tro Eders Broder i Kristenhedens almindelige Tro. Han selv har afløst Eder fra denne og alle Syn-der, saa blive vi da delagtige i Eders Syn-der og hjælpe Eder til at bære dem. Derfor se til, at I ogsaa bliver delagtig med os i vor Trost, som er sand, vis og bestandig, og tilbuddet os af Herren selv, for at vi skulle meddele Eder ham, og tilbuddet Eder, at I skal modtage ham af os. Thi ligesom det er mod vor Villie, at vi have Lidelse deraf, at I pines saa jammerligt ved svar Sorg, saa meget mere har han stort Mishag deri (thi han er naadig, barmhjertig, langmodig og af stor Godhed og Trofasthed, saa at han snart angreer Straffen (Joel 2, 15).

Derfor har den kjære Gud ingen Skyld i Eders Sorg, da han hyder os, at vi skulle trøste Eder, hvilket er et sikkert Bevis paa, at han haader og for-dømmer Eders Sorg, som er en Djævelens Plage. Derfor maa I for Altid ikke tillade Djævelen, at han maler og afbilder Eder Kristus anderledes, end han i Sandhed er; men tro Skriften, som vidner om ham, at han er derfor aabenbaret, at han skal afskaffe Djævelens Gjerninger (som ogsaa Eders Sorg er), 1 Joh. 3, 8. I har havt

Angst nok, I har været sorgmodig, I har hødet nok, ja mere end nok, giv derfor ikke Slip paa Trosten, lad Eder hjælpes!

Se dog, min kjære Spalatin, hvorledes jeg handler og taler af et trofast Hjerter. Jeg vil anse det for den største Gjentjeneste, som kan vederfares mig af Eder, at denne min Trost, det er selv den Herres Kristi Afsløsning, Tilgivelse, Opvækkelse, er hos Eder og finder Eder; hvilket, om I gør det, (naar det bliver bedre med Eder) I selv vil sige og be-kjende, at I med saadan Lydighed har bragt Herren det behageligste Offer, som skrevet staar (Psalm. 147, 11): Herren har Behagelighed i dem, som frygte ham, som haabe paa hans Godhed, ligesaa Psalm. 34, 19: Herren er nær hos dem, som have et sonderbrudt Hjerter, og hjælper dem, som have en nedslagen Aand, og Psalm. 51, 18: det Offer, som behager Gud, er en angertfuld Aand, et ængstet og sonderknuist Hjerter skal du, o Gud, ikke foragte. Derfor far frem og fordriv den lede Djævel med hans Sorg, hvilken har bedrøvet os meget for Eders Skyld, vilde ogsaa gjerne forstyrre vor Glæde, som vi have i Herren, ja, om han kunde, opluge os Alle paa en Gang. Men Kristus, vor Herre, straffer ham, og vil straffe ham, og han styrke Eder ved sin Aand, trøste og opholde Eder! Amen." (Luth. Werke, Walch X, 2023).

Med saadanne troeskraftige Ord trøstede Luther sin gamle prøvede Ven og Medstrider i Herrens Krige, da Satan havde forserdet ham og næsten sældet ham. Ogsaa ilede han selv til Alten-burg for at kunne tale mundtligt og endnu hjerteligere med Spalatin, og han tilbragte en hyggelig Dag hos ham. Melancthon bidrog ogsaa Sit til at trøste Spalatin og skrev til ham:

„Først beder jeg af ganske Hjerter vor Herre Jesum Kristus, som er forskæftet og opstanden for os, at han trøster dig med sin Hellig-Aand, som opvækker Liv og Glæde. Derpaa beder jeg ogsaa og besværges dig, at du ogsaa opretholder dig selv ved Tanken paa Kristi Villie. Kristus vil ikke, at vi skulle nedse os selv i Fortvivlelse og død, men han vil, at vi skulle gøre Menneskemorderen, Djævelen, Modstand, han, som vil drive os til at tvivle paa Guds Barmhertighed. Vær kjæd og glad, fordi Kristus er skjenket os, saaledes som Englene synger: Se jeg forkynder Eder en stor Glæde; Glæde, siger han, og byder os at glæde os. Heller ikke har du nogen ret Grund til Sorg. Du har trofast fremmet Guds Kirkes Sag, og jeg ved, at de bedste Thyrsers Sindelag mod dig er det allerbedste. Jeg ved, at Alle, hvis Ansæelse staar høit, ere af Hjertet velvillige mod dig og ønske, at du ikke maa føle dig saaledes. Derfor fordriv Sorgen og berolige dig og glæd dig i Kristo.“ Ogsaa Kurfyrsten Johan Frederik lod sende et Trøstebrev til Spalatin, da han hørte om hans store Sorg og Tungsinde, og bad ham, at han maatte vente sig alt Godt af ham, gav ham ogsaa i Gjærningen sin Velvillie

tillfende, idet han sendte sin Livlæge til Spalatin med Lægemidler og styrkende Drikke. Men skjønt en saadan Hob af Trøstere maatte glæde den syge og anførte Mand høit, saa formaaede de dog ikke at rive ham ud af Dødens Svælg.

Hans Hjerter fattede Tillid til Guds Naade og Kristi Fortjeneste; men hans legemlige Tilstand forværredes. Da hans trofaste Egtfælle berettede dette til Kurfyrsten, befalede han hende at lægge under Naas og Luffe sin Mands Bøger og Haandskrifter; thi han havde betroet ham meget hemmelige Sager, som han ikke gjerne vilde lade Enhver vide og erfare. Den 15de Januar 1545 modtog Spalatin endnu den hellige Nadverd, hvorefter han den følgende Dag, den 16de Januar, overgav sin Aand i sin himmelske Faders Hænder og hensov stille og roligt. Hans sygelige Hustru overlevede ham endnu nogle Aar og omstiftede Tiden med Ewigheden den 3die December 1551.

Men vi opskrive til Spalatins Huskommission de Ord af den 129de Psalm: „De have trængt mig ofte fra min Ungdom af, saa siger Israhel; de have ofte trængt mig fra min Ungdom af; — men — de have ikke overvældet mig.“

Den skandinaviske Emigrant-Hjælpeforening i (Chicago *)

De fleste af vore Landsmænd i dette Land er jo Indvandrere. Som saadanne ved de af egen Erfaring, hvilke Vanskeligheder Emigranter have at gennemgaa, især naar de her skulle standse og opholde sig og stifte Tog i de større

Byer. Men om En ikke har lært dette af Erfaring, saa er der i Stæder som Chicago Anledning til at lære det at kende i Mangfoldighed hvert eneste Aar. Enkelte Emigranter ankomme hertil syge og vide da ikke, hvor de skulle hen; Andre

*) Efter Forfatterens Ønske optaget fra „Skandinaven“.

have mistet deres Billetter; Andre have faaet Billet til et „galt Sted“; Dødsfald baade blandt Børn og Vorne indtræffe; Nogle have mistet deres Løi, Andre have ingen Penge mere til at kjøbe Mad for o. s. v. Men den almindeligste af alle Plager, som træffer Emigranter, kommer dog fra Menneſter, som søger sin Fordel af dem.

Det kan viſt ikke negtes, at de forſkjellige Dampſkibſelfſtaber og Jernbanekom-pagnier have gjort Udſtilligt for at gjøre det bekvemt og trygt for Indvandrerene. Men det er med deres Beſtemmelſer ſom med ſaamange andre Love, at de er meget gode paa Papiret, men de blive ikke udførte i Praxis. Den menneſkelige Egen-nytte bryder ſig igjennem ſaa mange Skranke. Dertil kommer, at ethvert ſaakaldet Hotel kan ſaa holde ſaa mange „Runnere“, ſom det betaler Liſenſe for. Mange af diſſe, iſær fra de ſmaa Huſe, have kun en liden Løn; deres Hovedind-tægt beſtaar i de Procenter, ſom de ſaar af deres Berter for hver Emigrant, Vogen eller Barn, ſom de er iſtand til at ſaa bragt indenfor hans Døre. Det er da let at ſjønne, hvilken Virkſomhed et Par Duſin ſaadanne Runnere kan udfolde blandt en Hob Emigranter, hvis der ingen Skranke ſættes for dem. De handle med dem omtrent ſom en Hob Ulve med en Faarefloſt. De ſaar dem med til deres Berterſ Huler og holder dem der under alſkens Paafud ſaalænge ſom muligt, helſt ſaalænge de har en eneste Cent tilbage.

Til Saadant har mange af vore Landsmænd her været Vidne i længere Tid. Denne Rod har da bevæget en Del til at ſlutte ſig ſammen til en Forening under ovenſtaaende Navn, og den har nu været i Virkſomhed i flere Aar. Den har holdt maanedlige Møder. Nu holdes de i et Værelſe i „Skandinaviens“

nye Bygning paa Peoria Street hver-anden Tirsdags Aften i Maanedene. At blive Medlem koſter en Dollar om Aaret. Foreningens Præſident er for nærværende Adolf Nielsen, boende i 249 Hubbard St. Dens Kaſſerer er Haakon Thompson, boende i 259 W. Ohio St. Foreningen har nu i flere Somre holdt en Mand ſom Agent. Dens nuværende Agent er P. R. Thompson. Hans Gjerning er at være tilſtede ved de forſkjellige Depoter, eſterſom Emigrant-togene komme ind, og da biſtaa dem af al Kraft og Evne. Foreningens Agent har ikke indladt ſig paa nogen religiøs Virkſomhed; ingen Uddeling af nogen Traktat eller noget Saadant, han har kun biſtaaet de Hjælpeleſe for at fri dem ud og hjælpe dem tilrette ſaa godt ſom muligt. Dette ſiges — ikke fordi det var ilde at have en religiøs Virkſomhed blandt Indvandrerne — men fordi det ſkal ſees, at den nærværende Forening ingen ſetteriſt Virkſomhed driver, ſaa at ikke det ſkal være til Hinder for, at No-gen ſtaaer den bi.

Det er af ſtor Betydning, at denne Forening bliver beſtaaende og ſaar fortſætte ſin Virkſomhed og gjøre den mere kraftig Aar for Aar. Dens Agent har Myndighed ſom Specialpolice, han kan ſaa Hjælp for de Hjælpeleſe, ſom Andre ikke kunne ſaa. For at Væerne kan ſaa et Indblik i hans og andre Medlemmers Virkſomhed i Foreningen, ſoiſes her nogle Udtſtykker til, dels af tidligere Beretninger, dels af Redtegnelſer af dem, ſom har haft med diſſe Ting at gjøre.

Foreningens forrige Præſident ſkriver i en af de tidligere Beretninger: „Dels ved Agentur og dels ved mig er i Sommerens Løb 346 Vorne og 291 Børn blevene beſpifte, nogle endog i 3 Døgn. 36 Vorne og 26 Børn har desuden faaet Mad med paa Veien. Agenten

har veiledet, telegraferet for og opført Slegtninger og Venner i Byen og Omegn for 103. Ved Foreningens Mægtling er 479 blevne sendt vestpaa for nedsat Pris; Enkelte endog til mindre end den halve Pris. Friбилlet er udvirket for 28 Personer, og for 9 har Foreningen dels maattet betale fuld Pris, dels skaffet Pengemidler til Mad og Reisens Fortsættelse. Ialt er altsaa under de 4 Maaneder 1318 Mennesker direkte hjulpet af Foreningen. Nogle af disse havde ikke spist siden de forlod Philadelphia eller New York; Andre havde tabt Penge, Billetter og Toi. For Mange er bortkommen Bagage bleven skaffet tilveie. Ved Foreningens Mellemkomst er desuden 3 Børn blevne begravne. En faderløs Gut og Pige stod grædende ved sin Moders Lig, som de ikke onskede at lægge igjen her, men tage med sig til Iowa; ved Foreningens Hjælp lykkedes det at faa deres Ønske opfyldt."

Et andet Medlem af Foreningen fortæller Folgende: „En Eftermiddag, som jeg gik paa Canal St., saa jeg et Par Folk staaende udenfor et af de mange saakaldte Hoteller. De tiltrak sig min Opmærksomhed, da jeg saa af Klæde- dragten, at de var fra de nordlige Lande. Konen græd bitterlig. Paa mit Spørgsmaal, om de vare Skandinaver, spurgte de med stor Glæde, om jeg kunde tale Norsk. Da de hørte, at jeg var Nordmand, begyndte de at bønfaalde mig om, at jeg maatte vise Barmhjertighed imod dem og hjælpe dem. De fortalte mig, at deres Barn var død, at Liget laa indenfor, at de havde betalt 2 Dollars til en Doktor for at tilse Barnet en Gang og 2 Dollars for Dødsattesten. Hotel-verten havde taget 5 Doll. for at sende denne Attest til „Board of Health" og County Undertakeren for at faa det begravet; ligesaa at en norsk Express-

mand, der sikkert stod i Forbund med Verten, havde fortalt dem, at de ikke kunde komme afsted for paa Mandag eller Tirsdag, da der maatte holdes Forhør over Aarsagen til Barnets Død o. s. v.

Imidlertid fik jeg ordnet det saa, at Undertakeren kom, og vi fik Barnet begravet. Videre fortalte de mig, at Verten havde deres Badsækker og Chek'ene for deres øvrige Toi, at de, 3 Børne og 2 Børn, havde haft et Værelse tilsammen, og 2 af dem havde spist der en Gang, og for dette forlangte han 7 Doll. Jeg gik strax til ham og sagde, at Folkene nu vilde forlade hans Hotel, og spurgte, hvormeget de skyldte. Han svarede først, at der intet Tog gik for Mandag, saa det hastede ikke med Regningen. Jeg sagde ham da, at det var Tøgn, da Toget netop skulde afgaa om en kort Tid. Ja, han skulde have 7 Doll. Jeg spurgte: For hvad da? Han bad mig da reise baade hid og did, at han passede sin egen Business. Hvis ikke de vilde betale, saa beholdt han deres Toi. Jeg bad ham at fjølne af en Smule og ikke forivore sig og viste ham idetsamme mit Kort, som viste, at jeg hørte Emigrant-Foreningen til; sagde ogsaa, at vi forstod os godt paa at behandle saadanne Sager. Da han af Kortet saa, at vi var en Staten inforporeret Forening, blev han mere spag og begyndte at regne op, hvorfor Regningen var saa høj. Jeg bad ham paa Følkenes Vegne 3 Doll. Han begyndte da at slaa af, snart 25 Cts., snart 50 Cts. Jeg lod ham nu forstaa, at tog han ikke imod 3 Doll. og udbleverede Toiet strax, saa vilde jeg hente en Police. Han maatte da lyfste, men det var under mange Eder og Forbandelser over en saadan Forening."

Den Samme fortæller videre: „En

anden Gang kom jeg til Union Depot, hvor jeg fandt flere Immigranter. Iblandt dem var to Gutter, som beklagede sig over en daarlig Handel, de havde gjort. De fortalte, at de havde lidt Brød tilbage, men Jugenting ellers uden 1 Doll. i Penge. Med denne havde de gaaet ud for at kjøbe et Pund Smør. Det havde de faaet, men man havde taget Dollaren ifra dem og Intet givet tilbage. Jeg gik da med dem for at faa reistet paa dette; Stedet var en italiensk Restaurant. Folkene der tilstod, at de havde taget Dollaren for Smørret, at det var deres Pris, og at Ingen behøvede at blande sig i deres Sager. Der var Intet at gjøre med dem, og efter mange Forsøg maatte vi forlade Robertsonen."

Dette viser, hvad Slags Folk en Del af disse Hotelverter er.

Foreningens nuværende Agent skriver lidt om sine Oplevelser i den korte Tid, han iaar har været i Gjerningen, bl. A. som følger: „Til Dato er, siden jeg begyndte min Gjerning, ca. 4,500 Skandinaver ankomne til Chicago. Nu og da klager En og Anden over, at han hverken har Midler eller Mad. 30 Personer ere ved Foreningen blevne forsynede med Mad. 4 Personer havde mistet deres Willetter; de blev hjulpet til at naa frem; 2 havde mistet sine Checks, jeg fik raadet Bod derpaa; 3 har faaet Rejse op i Landet for halv Pris. 6 har jeg med Trudsel faaet reddet ud af Hotellerne og faaet dem afsted i rette Tid. En Familie, bestaaende af 3 Personer, kom ind paa et Hotel, og om Morgenens maatte de betale 3 Doll., Alt, hvad de havde. Jeg gik over og fik igjen \$1.50. For ikke længe siden,

som jeg og min Hustru kom ind paa Union Depot, fandt vi en norsk Kvinde siddende ene der. Det var mod Aftenen, og hendes Tog gik ikke før næste Morgen Kl. 8. Hun fortalte os, at hun var en Enke fra Stavanger, at hun skulde til Sheridan, Illinois, at hun i Løbet af 6 Maaneder havde mistet sin Mand og 4 Børn, at hun snart ventede sin Redkomst og søgte sig syg og ulykkelig. Vi tog hende da hjem med os; thi det var ikke raadeligt, at hun blev paa Depotet Natten over. Om Natten blev Konen alvorlig syg, og ud paa Dagen blev hun forløst med en stor Datter. Efter 15 Dogn var Moderen ganske frisk og kunde da lettelig tilbagelægge den korte Rejse til sit Bestemmelsessted."

Disse Beretninger give et Indblik i, hvilken god og fornøden Gjerning det er, Emigrant-Foreningen driver. Men denne Gjerning kræver adskillige Penge. Agenten lønnes med 50 Doll. om Maanedes, og det er vist ikke formeget for et saa surt Arbejde. Jeg vil derfor bede om følgende Ting:

1) At mange flere her i Byen maa slutte sig til Foreningen.

2) At de kirkelige Blade i de forskellige Samfund ville gjøre Uddrag af denne Skildring og anbefale Sagen til Menighedernes Understøttelse.

3) At Alle, som har Hjerte for en saa menneskekjærlig og ædel Gjerning, som denne er, maa støtte den paa den Maade, som de selv synes bedst om.

Bidrag sendes til Kasseren, Mr. Gaaton Thompson, 259 W. Ohio St., Chicago, Ills.

Chicago, 29de Mai 1884.

D. Juul, Præst.

En Klosterringning for „de Underjordiske.“*)

Den 5te Oktober 1775 forspandt 2 Smaaagutter, som horte hjemme paa en Gaard i Høfs Prestegjæld i Solør, den ene 6 og den anden 5 Aar gammel. Uden Forældrenes Vidende havde de gaaet tilfogs med Naboens Gjætergut, som, da de stiltes fra ham, formanede dem til at gaa hjem. Siden havde Ingen seet dem. I mange Dage blev der ledt efter Børnene, og hele Almuen hjalp Forældrene med at lede; men de fandtes hverken døde eller levende, ikke saa Meget som en Lap af deres Klæder kunde opdrives. Ingen anden Forklaring syntes mulig, end at de Uhyrlige eller Underjordiske havde taget Børnene, og der var da intet andet Raad for, end at en af Kirkeklosterne maatte bringes ud i Skogen, og med den skulde der ringes i 8 Færdøgn Dag og Nat, saa maatte Børnene bringes tilbage til Forældrene enten døde eller levende. Faderen, Baard Halvorsen Melsnes, en velstaaende Bondemand, var 2 Gange hos Presten og bad om Lov til at tage den ene Klokke i Kirken, men Presten erklærede, at en saadan Klosterringning var en baade unyttig og ugudelig Gjerning, som smagte af Overtro. Afvist af Sognepresten gik Manden til Almuen, som var talrig forsamlet til Thinge den 27de Oktober, og fik af dem som Kirkeiere uden videre Tilladelse til at tage den mindste af Melsnes Annexkirkes Klokker. Folk hjalp villigen til, Klokkeren blev bragt til Stogs, hvor Børnene vare forspundne, og i 3 Døgn blev der ringet uafbrudt, Dag og Nat, uden Stands; den Ene afløste den Anden, og Ingen negtede sin Bistand. Men Børnene vare og bleve borte.

Presten, Hr. Søren Lemmich, tog

denne Klosterringning meget ilde op, klagede for Biskopen og bad om, „at den Myndighed, der var tillagt hans Embede, maatte blive konserveret, isald han skulde kunne udrette Noget til Guds Ære iblandt dette stive og rasende Folk, og at der maatte sættes et Gjerde om Guds Hus, at ikke enhver Overtroist og Ugudelig maatte paa sin egen Haand rane Guds Hus og langt mindre bruge Kirkens Ornamente til sine Signerier og Koglerier.“ Meningen var, at Baard Melsnes skulde blive „vedbørlig afstraffet“.

Stiftsdirektionen forlangte Sagen nærmere oplyst og foranledigede gennem Amtmanden et Thingsvidne optaget. Baard Melsnes mødte ved en Professor Sewerin, der i sit Indlæg fremstillede Klosterringningen som et Nødmiddel, Forældrene i sin Fortvivlelse havde grebet til, for at Børnene efter Lyden kunde finde frem, men generedes noget ved de 3 Uger, som vare hengaaede, inden man greb til det Middel. Almuen vedstod skriftlig den Tilladelse, som den havde givet med Hensyn til Klokkeren. Thingsvidnet blev af Stiftsdirektionen indsendt til Rancelliet med en af Stiftamtmand Levegau paa egne og den fraværende Biskop Schmidts Begne afgiven Betænkning, hvori han henstillede til Rancelliets Afgjørelse, „om ikke i denne besynderlige Sag, som ved en offentlig Action ikke vel kan afgøres, kunde blive befaleet, at Baard Halvorsen for sin overtroiske Opførelse skulde staa aabenbare Skifte og bede Menigheden om Forladelse for den givne Forargelse, men de af Kirkeierne, som have skriftlig samtykket i dette hans Foretagende, til-

*) Af den norsk-historiske Forenings Tidsskrifts 1ste Bind 3die Hefte for 1877.

findes at betale hver 1 Rigsdaler i Mulkt til Sognets Fattige, hvorved denne Gjerning ikke gif aldeles ustraffet af, og Almuen dog ikke efter yderste Strengthed blev behandlet i en Sag, som blot Medlidenhed og Overtro har bragt dem til."

Kancelliet fandt det nødvendigt at indhente General-Kirke-Inspektions-Kollegiets Betænkning. Dette Kollegium indrømmede, at Faderen og Kirke-Tierne for sin overtroiske Opførsel nok kunde have fortjent at straffes paa den af Stiftamtmanden foreslaaede Maade, men tilraadede dog at tage Sagen „paa en Kongens Mildhed og Retfærdighed langt anstændigere Maade." I Overensstemmelse med Kirke-Inspektions-Kollegiets nærmere Antydninger blev Sagen afgjort ved følgende i Form og Indhold karakteristiske Rancellistkrivelse til Kammerherre og Stiftsbefalingsmand Albrecht Philip Levegau og Biskep Christen Schmidt af 17de August 1776:

„Af Hr. Kammerherres paa egne og Deres Hoiærværdigheds Begne under 20de Aprilis sidstleden indkomne Beretning og Forestilling med vedfulgte Bilager erfares, hvorledes en Mand i Hofs Prestegjeld, navnlig Baard Halvorsen Melsnæs, som havde mistet tvende af sine umyndige Dreng-Børn, der vare gangne noget ud fra hans Gaard og formodentlig, efter Hr. Kammerherres Formening, enten maa være bleven borttagne af glubende Dyr eller bortstjaalne af flette Menneſter, ſtal, efter 3 Ugers for-gjæves Søgning, have begjæret af Sog-

nepresten at maatte ringe med Kirkens Klokker efter dem, men, da dette blev ham negtet, og Kirkeværgeren forbudet at tilstede det, ſtal han have ſaaet Almu-ens Tilladelse, ſom eier Kirken, derfra at nedtage den mindſte Kloffe, for der-med i Skoven at ringe efter Børnene, hvilket og ſtal være ſteet ſaaledes, at der-med i 3 Gange 24 Timer blev ringet uden Ophold, ved hvilket overtroiſſe Forhold ſaavel Baard Halvorsen ſom Almuen har gjort ſig ſtraffſkyldig. — Thi ſtulſe man, efter at herover er ble-ven indhentet det kongelige General-Kirke-Inspektions-Collegii Betænkning, tjenſtligt have Dennen tilmelbet, at der i Hans Majestæts Navn af Sognepreſten paa Præbifteſtolen kunde beſkjendtgjøres, at Allerhøiſtſamme i Henſeende til Fa-derens lovlige Sorg, hvormed Hans Majestæt ſelv har Medlidenhed, da han endog ved dette Tab har miſtet tvende Underſaatter, vil allernaadigſt have ham og Medſkyldige al Straf eſtergivet; — og vilde Deres Hoiærværdighed ellers tilholde Sognepreſten at tale med ſamt-lige Bedkomende og forholde ſamt overbevise dem om deres ved denne Lei-lighed udviſte Overtro."

Anm. I Begyndelſen af dette Aar-hundrede forſvandt et lidet Pigebarn paa Gaarden Berge i Veſtre Slidre i Val-ders; trods den omhyggeligſte Søgning fandt man ikke det ringeſte Spor af hende. Formodentlig er hun bleven opſnappet af en omløbende Taterkvinde; men vi tror at have hørt, at man ogſaa i dette Tilfælde benyttede Kirke-Klokkerne — naturligviſ uden Frugt.

„For Hjemmets" Red.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttige og underholdende Læsning.

Syv og tyvende Bind.

Udgivet af R. Throndsen.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den niende Syn. des Trykkest.

1884.

1
The first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the
the first of these is the fact that the

the first of these is the fact that the

Indhold af 27de Bind.

	Side
Pigen fra Norge 1, 33, 70, 97, 148, 182, 195, 225, 257, 289, 321, 353	353
Ved Narsskiftet (Digt).....	13
Smaastrykker af Sriver	14
Om Dagbogstaverne og Søndagsbogstavcirkelen	15
Skildpaddefangst i Florida	19
Spørgsmaal besvarede.....	24
Blandinger.....25, 61, 123, 190, 251, 317, 347, 377	377
Gaader og Opgaver..... 29, 62, 94, 126, 158, 286	286
Notits om Patentmediciner 25, om Byen Osian 62, om Washingtonstøtten	62
En Tale paa 26 Timer.....	61
Oplosninger	62
Snefloffen (Digt)	44
Et Ophold i Peking	45, 65
Fra Madagaskar	49, 157
Et ægyptisk Vadested.....	56
Postvæsenet i Kina	60
Oplosning paa Gaader etc.....62, 94, 126, 158, 190, 318	318
Paa Nordsoen (Digt)	70
En Forbryderklub i London.....	83
Bogannmeldelser	89, 254
Forskjellige Slags Notitser	90, 309
Notits om Stjernehimlen 92, do. om St. Valentins Dag.....	93
I Sognebud paa Ski.....	113
Et arabisk Kjempebyggeri.....	121
Notits om Vandløb under Jorden 124, do. om Simon Pure.....	124
Tre Dage af Gellerts Liv.....	130
Solitude (Digt)	148
Offentlig Sundhedspleie i det gamle Rom	156
Ansagar, Nordens Apostel.....	161
Det store Sindsfygeasyl i Rom.....	179
Paastepsalme af Kong Oscar II.....	199
Stitser fra Georgia.....208, 242	242
Om Paaifesten og dens Beredelsestid	215

	Side
Johan Arndt	220
Notits om de latinske Navne paa Fastetidens Søndage	222
Kvinderne i Indien.....	239
Dronningen af Madagaskars Kroning.....	248
Psalm af Landstad.....	270
Den gamle Medhjælper.....	271
Carl Boë.....	278
Isbjerge i Atlanterhavet.....	281
Den Fremmede i St. Gallen.....	284
Litterære Smaating.....	301
Al jordist Storhed er forgængelig.....	303
Isens Bevægelse mellem Spitsbergen og Grønland.....	305
William Hooper.....	311, 334
Georg Spalatin.....	339, 363
Notits om „Ravheren“.....	347
Emigrant-Hjælpeforeningen i Chicago.....	369
En Klotteringning for „de Underjordiste“.....	373
A New State Charity	375

A NEW STATE CHARITY.

THE PRISONERS' AID ASSOCIATION OF IOWA.

[Næsten i alle civiliserede Lande bestaar der allerede Foreninger med det Formaal at hjælpe losladte Straffanger, for at de ikke atter af Mangel paa redeligt Erhverv af eller anden Nød skulle fristes til at falde tilbage paa Forbryderbanen. En saadan Forening er nu med Guvernøren i Spidsen ogsaa dannet for Staten Iowa. Denne Forening har udstedt nedenstaaende Opdraab, som ikke kan Andet end finde en hjertelig Gjenslang hos Alle, hvem Medmennefters Nød ligger paa Hjerte. Red.]

TO THE PEOPLE OF THE STATE OF IOWA. — The undersigned, officers of the State, and officers and friends of the Prisoners' Aid Association of Iowa, make this appeal to the law-abiding and tax-paying citizens of the State, to aid in carrying out the purposes of the above named Association. The objects of the Association and the importance of the work undertaken may be briefly stated. As a State we annually dismiss from our penitentiaries and other penal institutions of the State, some six hundred or more of those who have been imprisoned for crime. These ex-prisoners are turned out of our prisons upon society, usually without money or character or friends or means of self support; and, with the reproach of the convict resting upon them, find it almost impossible to obtain honorable employment. Moreover they are met by a class of professional criminals who lie in wait for them, and who take advantage of their disgrace and necessities to press them into the commission of other crimes. So that an alarming proportion of our ex-prisoners are led back into lives of crime, and become an element of danger and a source of vast expense to our commonwealth. We believe it to be the duty of the State to exercise over these ex-prisoners, a limited guardianship beyond the term of their imprisonment; to find for such as are willing to accept it, a place of useful employment, upon which they may enter immediately upon the expiration of their sentence. And to make it possible for such as seek to reform, to win their way back to respectability and honorable citizenship. Reformation is cheaper than punishment. And if any considerable proportion of these men can be influenced to lives of honest industry, and saved from re-entering the ranks of the criminal and dangerous classes, it will greatly lessen the criminal expenses of the State, aside from all considerations of moral obligation. The success which has attended the efforts of similar organizations in other States, encourages us to believe that the successfull carrying out of the purposes of this Association will not only reduce our criminal expences but also add largely to the peace and security of society. Our last General Assembly, convinced of the practical

importance of this work, appropriated the sum of \$2,000 of the public funds of the State to aid in accomplishing the objects of this Association. This will need to be largely supplemented by generous donations of the people, and it will be still more necessary that the people of all parts of the State co-operate with the officers of the Association in their efforts to secure employment for the imprisoned, as their term of imprisonment expires; and to organize local auxiliary societies to assist in carrying out the purposes of the Association. The Association has secured the services of Asa Sleeth, of Des Moines, as its personal representative, who will enter at once on his duty as managing secretary of the Association. Correspondence from those who are willing to assist in the work should be addressed to him. Contributions should be sent to Hon. J. L. Brown, auditor of State, who is treasurer of the Association.

Let it be remembered that this Association cherishes no false sentimentality toward the criminal classes. Its chief object is to prevent crime and to encourage those who wish to reform; and, incidentally to furnish such information respecting the residence, character and associations of ex-prisoners as may lead to the detection and arrest of such as return to criminal pursuits.

Believing that it is of great public importance that some such judicious oversight be had over those who go out from our prison walls, we make this appeal, and commend to you the work of this Association, and ask that you extend to the personal representative of this organization such assistance as may be necessary to accomplish the objects of the Association.

B. R. SHERMAN, Governor;
 J. A. T. HULL, Secretary of State;
 J. L. BROWN, Auditor of State;
 E. H. CONGER, Treasurer of State;
 S. McPHERSON, Attorney General;
 JAMES H. ROTHROCK, Chief Justice;
 AUSTIN ADAMS, Judge Supreme Court;
 J. M. BECK, Judge Supreme Court;
 W. H. SEEVERS, Judge Supreme Court;
 JOSEPH R. REED, Judge Supreme Court;
 F. L. KENYON, President of the Association;
 E. C. McMILLAN, Vice President;
 S. J. BECH, Secretary;
 J. B. STEWART, D. D. Ch. Ex. Committee;
 E. H. ELY, Secretary Ex. Committee;
 J. M. STURTEVANT, }
 G. T. CARPENTER, } Committee.
 J. F. CHILDS, }
 L. D. LEWELLING, }

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Brækkes Sifferhedslamper, der fabrikeres her i Decorah, er allerede komne i Handelen. De anbefale sig fornemmelig derved, at der ikke kan komme Ild i Olien, og at man med Tryghed kan helde Olje paa, medens Lampen brænder. Fabrikken, der drives med Damp, er for Tiden tilhuse i en Bygning lige ved Siden af Washington Street Bro.

Den største Kanon, som nogensinde er bleven tilvirket i Amerika, blev nylig støbt for de Fø. Staters Regning i South Boston, Massachusetts. Selve Kanonen er 30 Fod lang og veier 112,000 Pund, medens Kuglen har et Gjennemsnit af 12 Tommer. Beføstningen for denne Kanon, som skal eie en Skudvidde af 6 Mil, gaar op til \$28,000. Tre lignende Kanoner ere for nærværende under Støbning i den samme Fabrik. („Fædrel. og Emigranten“.)

Konge Jørgen Jørgensen. Har der været en Konge ved Navn Jørgen Jørgensen? Svar: En dansk Handelsfuldmægtig af dette Navn lod sig i Begyndelsen af dette Aarhundrede udraabe til Konge paa Island, men blev snart fangen af Engländerne og — om vi ikke tager fejl — forvist til en Straffekoloni i Australien (Botany Bay).

Befolkningen i Blad Hills, Dakota, udgjør omtrent 25,000; de der-værende Gulldgrubers Rigdom synes at være i Aftagende („Deimetgruben“ gav dog i 1883 et Nettoindbytte af \$95,000); men det siges, at man lægger sig mere og mere efter Kreaturavl og Meieribedrift.

Tunneller paa Vossbanen. Vossbanens længste Tunnel er beliggende 2 Kilometer vestenfor Volsfadsøen, pas-

serer gennem Hvingen, et 350 Meter høit Fjeld, og har en Længde af 1,286 M., hvoraf 400 M. fordelt paa 2de Kurver med Radius 188 M. samt Resten i ret Linie. Arbeidet paa denne Tunnel begyndtes Høsten 1876 og blev siden Sommeren 1878 drevet Nat og Dag med en gennemsnitlig Arbeidsstyrke af ca. 35 Mand indtil Marts 1882; 3 Strosser, som er ført ind i Tunnelens vestre Del, har tjent til Arbeidets Paastrydelse.

Banens næstlængste Tunnel findes i Sørfjorden mellem Trængereid og Hane og er 736 M. lang. Af Tunneler paa over 700 M. Længde have foruden for-annævnte kun 1, nemlig gennem Trolsfonebaret, beliggende vestenfor Hvingen og 722 M. lang.

Af Tunneler mellem 300 og 400 M. Længde har Banen ialt 8, hvoraf 5 i Sørfjorden og 3 i Volsfadsfjorden.

Banens korteste Tunnel findes ved Sandvik i Sørfjorden og er kun 20 M. lang.

Tunnelernes Antal er 51 med en samlet Længde — 9,533 M., hvilket udgjør 9 pCt. af hele Banens Længde.

Tunnelernes Udskifning og Beregning samt Tilshynet med deres Istandbringelse er udført af Kaptein E. G. Finne.

(Efter „Bergensposten“.)

Ann. En Meter er omt. 3 Fod og 1 Tomme; en Kilometer — 1000 Meter.

Slægtninger søges. I Skrivelse til det norske Indredepartement af 26de Oktober f. A. har de forenede Rigers Konsul i Kjøbenhavn indberettet følgende:

I Oktober Maaned 1882 indberettede de forenede Rigers Vicekonsul i Montreal, at Hr. A. C. Afm af St. Hyacinthe i Provindsen Kjøbenhavn for ham havde forklaret, at en formentlig svensk-

født Mand ved Navn James Oscar Armedale i August 1881 var bleven myrdet af Indianere i Territoriet New Mexiko i de Forenede Stater, og at denne ved sin Død var stærkt interesseret i Bjergværksejendomme, samt at hans mulige Slægtninger ved Henvendelse til ham vilde kunne komme i Besiddelse af værdifulde Oplysninger. Hr. Alfin har nu atter henvendt sig til Vicekonsulen og forklaret, at han vistnok har antaget den Afhøide for at være svenskfødt, men at han maatte heri er feilagtig underrettet, og han har bedet, at de fornødne Foranstaltninger maatte blive foretagne i Norge, for at søge Sagen bragt til mulige Slægtningers Kundskab med Tilføiende, at den Afhøide er indvandret til Amerika i eller omkring Aaret 1863, og at han ved sin Død antages at have været ca. 45 Aar gammel.

Engelige Planter kan man hyppig atter sætte nyt Liv i ved at overghde dem saa stærkt med varmt Vand, at det løber ud i Understaalen. I de fleste Tilfælde er en saadan Overghdning tilstrækkelig, naar der i det Hele kan være Tale om Plantens Helse. Enkelte Planter, der ikke ville blomstre, som Oleandere o. s. v., kan man bringe dertil ved oftere at overghde dem med varmt Vand. Dette Middel bør dog kun anvendes om Foraaret og Sommeren; gjentages det oftere, maa Vandet ikke være saa heft som første Gang. En saadan Overghdning med heft og varmt Vand lader sig ogsaa med stor Fordel anvende i Drikulturen, især i Tilfælde, hvor det dreier sig om i Vintermaanederne at bringe Kamelier, Roser

o. s. v. til at blomstre til en vis Tid. Ogsaa ved Jordbærplanter, som drives, vil det befordre Frugternes Modning, at man oftere overghder dem med varmt Vand. Til at udrhde Regnorme og andet Utoi af Blomsterpotter er det tilstrækkeligt at overghde disse en Gang med heft Vand. Selvsølgelig maa man ved Overghdning med heft Vand tage fornødent Hensyn til Planternes Art og Styrke; haarde, træde og kraftige Planter med stærk Rodkraft fordrer naturligvis en høiere Varmegrad end bløde og svage. (Aftesp.)

Udtalelser om Dronningen af Norge og Sverige. I det engelske Tidsskrift „The Christian Church“ for September findes i en Artikel om Sverige følgende Udtalelser: „Deres Majestæter, Kong Oscar og Dronning Sophie, interessere sig levende for sit Folks religiøse Vel, hvem de ogsaa foregaa med et godt Exempel. Lykkeligt er det Folk, der har saadanne Fyrster! Jeg vil altid henregne blandt de skønneste Timer i mit Liv dem, jeg tilbragte i private Samtaler med Dronningen af Norge og Sverige. Vi talte om Missionen, Profetier og aandeligt Liv, og jeg kom derunder næsten til at glemme Damens høie Rang, saa sand og saa naturlig var hendes kristelige Ydmyghed. Uvillkaarligt sloi mine Tanker hen til mit eget Fædreland (Italien) og jeg jukkede: „Vil du ikke, o Herre, give ogsaa os saadanne Fyrster, som vil vise vort Folk, hvorledes ægte Kristendom kan findes ogsaa i de høieste Livsstilinger.“ (Mgbl.)

Indhold: Pigen fra Norge. — Georg Spalatin. — Den skandinaviske Emigrant-Hjælpeforening i Chicago. — En Klokkeringning for „de Underjordiske.“ — A New State Charity. — Blandinger. — Nytt og Gammelt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

15de Juli 1884.

13de Hefte.

Nattergalen.

(Af F. D. Guldberg.)

Saa vel i Naturen som i Menneskelivet fremtræder ofte den indre Skønhed og Rigdom med et simpelt og uanseeligt Ydre. Nattergalen er et saadant levende Billede af Eventyrets dybe Humor. For den, der ingen Kundskab har om denne Naturens Mestersanger, sidder den fattig og usselt klædt som Alteladenden i sin Busk, og neppe vilde man tro sine egne Øine, hvis den pludselig istemte sin herlige Sang.

Nattergalens Dragt er en Hverdagsdragt, en brun Overkjole med et Anstrøg, som var den falmet i Solstien og Regn, og dens Brystdugs Farve er stikken og næsten graa. Men med et aabent Øie for Formens Skønhed, Holdningens Adel og Bevægelsens Alvor og Ynde opdager man snart, at der under denne beskedne Dragt skjuler sig en af Naturens smukkeste Skabninger. Nattergalen er en stolt Fugl; der er en vis Værdighed udbredt over alle dens Bevægelser, som om den selv vidste, at den er Sangerens Konge. Dens hoppende Gang er med

alle sine Eiendommeligheder alvorlig og afmaalt. Naar den har gjort et vist Antal Spring, bliver den pludselig staaende stille, bestruer alle sine Omgivelser med Opmærksomhed og kongelig Anstand, bevæger Vingerne, slaar Halsen op som en Vifte, bøier saa Hovedet nogle Gange mod Marken og springer videre. Denne Fuglelivets Etikette afbrydes kun nu og da af et Slags Røkketteri. Optages nemlig dens Opmærksomhed af en eller anden Gjenstand, bestrages denne blot med det ene Øie, idet den skjelmst helder Hovedet til Siden; og hvor hurtigt den end springer efter Insektet, der tjener den til Føde, saa griber den det dog ikke, som andre Fugle, med rovgjerrig Lyst, men standser først en Stund foran det og betænker, om det ogsaa er passende Kost. Men ligesaa rant og høitidelig som dens Holdning er under Gangen, ligesaa forkuet ser den ofte ud, naar den sidder paa en af de nedre Grene af et Træ eller inde i en Busk i Nærheden af Marken; thi den

bøier da Bryftet saa stærkt fremad, at man i denne Stilling knapt kjender den igjen. Jages den op, flyver den ikke langt og om Dagen aldrig over aabne Sletter; skjønt dens Flugt er let og hurtig, uden stigende og faldende Buer, er den dog ingen Ynder af at flyve.

Man har sagt, at Nattergalen er nysgjerrig; men i Virkeligheden er den for det modsatte; thi man kan stille for den alle Slags underlige Ting, uden at den værdiger dem et Blik. Kun hvis man graver op Jorden i Nærheden af det Sted, hvor den sidder, er den strax nede; men Grunden er da ikke Nysgjerrighed, men Næringsvid, da den er vant til at finde Insekter paa Steder, hvor Marken nylig er blottet for Græsdekke eller Mosen. Den er derfor let at fange og er ikke bange for Menneskets Selskab, som den tværtimod synes at hynde, isald Omstændighederne forresten falder i dens Smag. Med denne sin Fortrolighed er den dog stille og bly og trættes ikke som de fleste andre Sangfugle med sine Slægtninger, men har i det Hele taget et fredeligt Væsen. Kun i Sangens Verden bliver den Eidenstabsens Offer og glemmer sig selv af Gersyge.

Dens Føde bestaar af Insekter af alle Slags, saavel Skalinssekter som Fluver og Sommerfugle, men især af de smaa grønne Larver paa Egetræerne, Hvidtorn og andre Buskvekter; paa Marken finder den ogsaa Pupper og Larver under Mosen og det nedfaldne Løv. Om Efteraaret lever den for en stor Del af Hyldeber og Ribs, som den træffer nok af paa sin lange Høstreife.

Nattergalen er nemlig en Træffugl; thi hverken dens Fjærklædning eller dens Levevis passer for nogen Vinter, selv om den er noksaa mild. Den kolde Aarstid tilbringer den derfor i varme Lande, under Afrikas Sol og i Asiens

tropiske Egne. Dens Udbredelse er alt-saa temmelig stor; fra Indien til midt i Sibirien og næsten over hele Europa er den kjendt og elsket. Kun Norge har den endnu aldrig frivillig besøgt. Nattergalens nordligste Hjem er Danmark, det sydlige Sverige, Finland og Rusland, hvor den gaar langt længer mod Nord end i Scandinavien. Den ankommer til disse sine nordligste Hjemsteder i Almindelighed midt i Mai; men i det sydlige Europa viser den sig allerede i April. Da dens Træk blot foregaar om Natten, optræder den altid pludselig, og som oftest hører man den, før man ser den. Den kommer heller aldrig i Flokke, men somofteft enkeltvis, undertiden i Familier. Hannerne komme først og modtage Hunnerne med festlig Sang. Saaledes gjentkender hver sin Mage, og hvert Land er snart befolket af sine egne Nattergale, saavel unge som gamle; thi hvert Par søger hen til den Dal, det Fjeld eller det Skogstrøg, hvor den forrige Sommer havde sit Hjem eller sin Bugge. Dog kan der naturligvis gives Aarsager, der bevirker Forandringer i denne Naturens Orden, og man træffer ikke sjelden Steder, der stadig beboedes af et eller flere Nattergalpar, men som senere paa Grund af Fuglenes Død eller Fangst staaar tomme. Et Stedet bekvemt som Hækkeplads for disse Fugle, pleier det dog sjelden at staa længe ledigt, om det end bliver et nyt Par, der tager sin Bolig der; ofte kommer ogsaa de gamle og unge i Strid om Hjemstedet, hvorved det let kan hænde, at de unge gaar af med Seieren, og man kan saaledes flere Aar efter hinanden høre en ny Sanger, uden at de gamle derfor behøver at være omkomne. Forskunder kun den ene af Parret, finder den anden sig snart en ny Brud eller Brudgom, isald Bygningen af Næde endnu

ikke er begyndt. Men hører man Nattergalen, hvor der det foregaaende Aar ingen fandtes, saa kan man med al Sandsynlighed antage, at det er et ungt Par, som har fundet Stedet heldigt beliggende. Vanskeligere er det at sige, hvorfor en Egn, der tidligere var godt optaget af disse yndede Sangere, ofte bliver ganske forladt af dem, da man dog neppe kan antage, at de alle er uddøde. Grunden er da gjerne den, at Naturen paa disse Steder har forandret sig; Skoven er voxet og mangler nu Underkov og Krat, som er nødvendige Betingelser for, at Nattergalen skal slaa sig til; eller de forhen forekommende Vandfamlinger, Damme eller Bække, er udtørrede, ikke at tale om at Skoven kan være bleven ødelagt, eller Nattergalens Yndlingstræer er ombyttede med andre Sorter, der ikke føder den samme Insektverden, hvorved Fuglens Næring maatte indskrænkes, eller den gaar i hvert Fald tabt af sin bedste Føde.

Det er især Pil, Alm, Aft og i det Hele taget Løvtræer, Nattergalen elsker, og den træffes sjelden i Barkfog; til sit Sommerophold vælger den tæt bevoxede, skyggesfulde, men ikke for kjølige Egne, der afveyle med Engmarker og Haver. Mange ynde ogsaa særlig rindende Vand, og er den opdragen ved en klar og rislende Bæk, saa søger den altid i Nærheden af en saadan; er den fofret i en Have, er ogsaa en Have dens yndigste Sted, og er den født paa et Fjeld under Klippefjæernes Skygge, saa længes den altid til Fjeldets ensomme Ur. Selv paa sine Vandringer følge Nattergalene disse fine særegne Lyster, og hver følger sin egen Vej og altid Aar efter Aar den samme. I den senere Tid har Nattergalernes Antal stærkt aftaget, enten nu Grunden er Italienernes og Frankmændenes Jagtlyst og Appetit, Tydernes

hensynslose Fangst for at skaffe Burefugle eller Rattenes tiltagende Udbredelse med Befolkningens Forøgelse og den stigende Civilisation; men endnu findes dog mange Egne, hvori denne herlige Sangfugl forekommer i forholdsvis talrig Mængde. Saaledes træffes den endnu ofte langs Rhinen og Elben, i Nordtydskland, i Bøhmens Skogdale, ikke at tale om Polen, Ungarn og Rusland, hvorfra Tydsklands Fuglemarked nu rekrutteres. Ogsaa paa enkelte Steder i Sydeuropa er den endnu en almindelig Gæst, f. Ex. i Spanien, i de ubeboede Fjeldsraaningers lavere Skogstrækninger, hvor Nattergale hæfter usforstyrret mellem Myrther og Vintergrønt, Egetræer og Laurer i en næsten forbausende Mængde, saa at man fra et ophøiet Sted ofte kan høre hundrede Sangere paa en og samme Tid. En Baarmorgen i Katalonien", siger Dr. A. G. Brehm, „er mig ligesaa uforglemmelig, som et Besøg indenfor Slottet Alhambra's Ringmure er det for ethvert andet Menneske; thi selv den mest nøgterne Prosa paa Guds grønne Jord maatte her forvandles til Stemningens Poesi. Enkelte af Spaniens Provindser er rigt begavede med denne, den herligste af alle Sangere. Hele det store, grønne Sierra Morena ligner en eneste Nattergalhave; rundt omkring Mont Serrats Klippetræsser, Galerier, Kanoner og Bolde klinger i forunderlig Harmoni Sangen fra hundreder, ja tusinde Struber; og selv i det Indre af Spanien er hele den sammenhængende Kratskog fyldt af Nattergalens Slag."

Men er end Nattergalen udbredt over Størsteparten af den gamle Verdensdel, saa er det dog blot Europa, de mellemste Dele af Asien og tilbøjs Nordafrika, der egentlig kan kaldes dens Hjem; thi her alene er det, at den hæfter og lader høre

sin Sang. I de tropiske Lande tilbringer den — som før nævnt — blot Vinteren og forlader dem atter, saasnart Vaaren nærmer sig. Under Hjemreisen mærke de rimeligvis, enten Vaaren kommer tidlig eller sent i deres Hjem, og indrette saa Vandringen derefter. Dens Liv er jo afhængigt af Insekterne, og da disse følge Plantevekten, er dennes Udvikling ogsaa det sikreste Mærke paa Træfuglenes Ankomst; men Nattergalen vil ikke som Gjøgen synge paa „bar Kvist“; først naar Hvidtornknopperne springe ud, kan man være vis paa, at den er kommen.

Saasnart Hunnerne er ankomne og Redepladsen er tilkjæmpet eller valgt i en Have eller i en tæt Hæk, i en Tornebush, en Risshaug eller i Kvistene omkring et sældet Træ, begynder Nattergalparret at bygge, men ikke med nogen overvættets Kunstfærdighed. Redets ydre Dele bestaar af tørt Løv — næsten altid Egeløv, selv om det mangler i de nærmeste Omgivelser — sammenbundet med Straa og Stængler, og indvendig er det foret med fine Græsstraa og Rødder, undtagelsesvis ogsaa med Hestehaar og lidt Planteuld. Saasnart Redet er færdigt, lægger Hunnen sine fem til sex mer eller mindre aflange, glindsende Æg, hvis Skæl er meget tynde og har en bleg eller graagrøn Grundfarve med utallige matte, rødbrune Streger, men ingen Flækker. Æggene ruges vekselvis af Hunnen og Hannen, og inden fjorten Dages Forløb kryber Ungerne frem. Disse fødes nu med Insektlarver og Myrepupper, indtil de ere saavidt fuldgjærede, at de kan slæbe om fra Gren til Gren; de hopper nemlig ud af Redet, før de kan flyve, og de maa derfor en Ugestid mades og passes af Forældrene, der troligt følger dem under deres korte Markvandring. For Fældingen lig-

ner de ikke de gamle i Andet end den røde Hale, da de forresten er rustgraa med gulagtige Flækker.

Allerede før Halen er fuldt udvoxt begynder de unge Nattergalhanner at øve sig i deres Sang eller at „digte“, som Tydskerne kalder det. Men denne „Digtning“ har kun Interesse for Fagmænd, der forstaar „Fuglesproget“; Andre vil den forekomme som et surrende Virvar af alle Slags Toner. Først naar det unge Geni kommer tilbage fra Afrika eller Indien, bliver den Sanger af Fag, og selv en slittig Vinterovelse er ikke nok til at give den Rang som Virtuøs; nei, det kan alene Kjærligheden gjøre. Men før vi gaar over til at tale om Nattergalen som Sanger, vil vi endnu en Stund følge de unge paa deres Livsvandring, før de forlader de hjemlige Kyster. Saasnart de unge Hanner og Hunner kan føde sig selv, begynder de et Dmsreiserliv for at finde rigelig og afvejlende Næring, idet de enkelte Familier drager om fra den ene Have eller Lovfog til den anden, indtil Fældingen er over; da begynder Reiselivet for Alvor. Men nu har de ogsaa et bestemt Maal: Sydens altidgrønne Sommer. Under hele denne Vandringstid er Nattergalen sjelden synlig og forresten kun kjendelig ved sine Poffetoner; thi Sangen er allerede under Rugningen i Afstagen, høres sjelden under Opfstringen af Ungerne og forstummer ganske, naar disse er fuldvorne. Det forekommer derfor de fleste, som om Nattergalen pludselig forsvandt, saasnart Dmsorgen for Ungelen er over; men først sidst i August trække de fleste sydover, og enkelte opsatte endog Afreisen til midt i September, medens de sydlige Landes Nattergale forlade sit Hjem endnu senere. Reisen sydbover foregaar ligesom Hjemreisen enkelt- eller familievís, og

det gamle Par holder da Familien samlet ved sine Ploketoner.

Som bekendt har nemlig enhver Fugleart sine særegne Ploketoner, der ikke som Sangen blot er Hannens Forrettighed; og ofte har en enkelt Art forskellige Ploketoner for de stiftende Stemninger og Begjær, den ønsker at udtrykke. Nattergalens Lok er et klart, langt „vitt“ eller „veit“, som i Almindelighed ender med et snærende „garr“ eller „kerr“. Gjentager den dette „vitt“ oftere og hurtig og sjældnere „kerr“, saa er det et Tegn paa Angst eller Sorg, medens Glæde og Tilfredshed udtrykkes ved et dybt, smækkende „tat“, Brede og Uregelse derimod ved et raat, ubehageligt „kroak“ eller „kræ“, der ligner Munkens under samme Omstændigheder eller ogsaa en Rats Mjauen. Men ikke alle Nattergale loffer ligedan; thi i Virkeligheden findes der to Arter af Nattergale: den sydlige, ogsaa kaldet den ægte Nattergal (*Luscinia vera*), og den nordlige eller polske Nattergal (*Luscinia philomela*), Tydskernes „Sprosser“. Den første Art tilhører det sydlige og vestlige Europa, den anden Art de nordlige og østlige Dele af den gamle Verden.

I enkelte Lande, som Pommern, Schlesien, Böhmen, Østerrige og Ungarn forekommer begge Arter; men i disse Egne synes den stærkere, nordlige Art mere og mere at fordrive den svagere, sydvestlige Art. Ved første Blik er de ikke lette at adskille; den nordøstlige Art er kraftigere bygget og lidt større, Farven er noget mørkere, og den almindelige Ploketone klinger ikke „vitt-kerr“, men „glott-arr“, ligesom dens Stemme i det Hele taget er dybere end den ægte Nattergals.

I Sverrige forekommer kun den nordlige Art, men allerede i Danmark begge

Arter, dog hyppigst den nordlige. Med Hensyn til Arternes Levevis og Opholdssted forresten er der ingen mærkbar Forskel mellem dem; men hvad der væsentlig skiller dem ad og gjør dem til Repræsentanter for to vidt forskellige Arter af Naturens Poesi — er Sangen.

Nattergalens Sang, der som hos alle Sangfugle er Hannens Forrettighed, har paa Grund af dens Styrke og afmaalte Strofer faaet Navn af „Slag“. Der gives heller ingen Fugl, der synger kraftigere tiltrods for sin ringe Størrelse; thi Nattergalens Strubemuskler er stærkere end enhver anden Sangfugls. En i Bur syngende Nattergal maa ofte bæres ud af Stuen for ikke at genere for meget ved Slagets Styrke; thi Sangen stralder i Dret som de stærkeste Instrumentaltoner og tager sig unægtelig altid bedst ud i det Frie. Dog er det ikke alene ved Sangens Styrke, at Nattergalen er bleven berømt, det er Tonerens Fylde, Afveklingsens Rigdom, Sangens Harmoni og Melodiernes Skønhed, der med Rette har givet den Navn af „Sangernes Konge.“

Naar Nattergalen istemmer sin Sang, begynder den med et frygtsomt Forspil, som om den først vilde forsøge sit Instrument; de halvt ubestemte Toner danne Sangens Indledning, hvori man endnu blot aner Kompositionens Rigdom og Melodi. Endelig lyder Slaget i hele sin Fylde; de enkelte melankolske Toner blive lange og gjentages hele Minutet; taageagtig bløde stiger de voxende op fra Tonevældets Dyb og tænder Begejstringens Ild, indtil Dagens Klarhed synes at strømme En imøde fra Natens Sanger; døende synker de atter ned for at afløses af en ny Tonerække, hvis klingende Stærkhed ofte ender med de enkelte Noter af en stigende Afford. En god Sang indeholder mindst fire og tyve

forskjellige Strofer. Men ogsaa blandt Kongerne i Sangens Rige findes der Stoddere; mange er ligefrem Stympere og de fleste, man hører, er almindelige Sangere; sjelden faar man høre en virkelig Virtuos. Det synes ogsaa, som om Nattergalens Sang er forskjellig i hvert Land, saa at Nationaliteten ogsaa afspeiler sig i Fuglesangen. Paa en Vis synger vistnok Nattergalen ens overalt, i Indien som i Rusland og i Danmark's kjølige Sommer som under Afrikas brændende Solstraaler; men der er dog en saa mærkelig Forskjel paa Sangens Sammensætning og Nattergalens Stemme, at man altid maa tilkjende den ene eller den anden Fortrinet. Det kommer her, som overalt i Skønhedens Rige, naturligvis meget an paa Smagen; en Fugl udmærker sig t. Ex. særlig ved sine lange Fløitetoner, en anden ved en egen Strose, som den første ikke eier, en tredje overgaar dem begge ved sin Stemmes Solvklang. Alle slaa de paa sin Vis udmærket, enhver har sin Belynder, og det er ikke muligt at se Andet i denne Sangforskjel end et Udtryk for de skiftende Egnes Natur og Poesi. Dog gives der ogsaa Genier, som eie baade Stemmens og Melodiens Fuldkommenhed. Saadanne Fugle er gjerne opvokrede under særlig gunstige Forhold; de er gjerne af første Rulb — thi i Syden hæfter Nattergalen to Gange om Naret — og fødte i en Egn, der er rig paa gode Sangere, hvorved de har haft Anledning til at lære Kunsten, for de Boynes Sang havde tabt formeget af sin Skønhed, og kunnet tilegne sig det bedste af, hvad de har hørt, hvilket deres naturlige Anlæg atter har udviklet til den største Fuldkommenhed.

Som Navnet antyder, er Nattergalen Nattens Sangfugl; men dette gjælder dog for alles Vedkommende kun en kort

Tid. I den første Uge efter Ankomsten til Hjemmet, før Hunnerne endnu er indtrufne, slaa alle Nattergalhanner for og efter Midnat. Men efter denne Tid slaa de fleste blot om Dagen, især om Morgenens. Dog gives der enkelte Nattergale, som vedblive at slaa om Natten; disse kaldes „Natsfugle“ i Modsætning til „Dagsfugle“, der blot synge om Dagen. Dr. J. M. Bechstein antager, at Natsfuglene forplanter sig som en egen Slægt og blot forekomme i enkelte især bjergrige Egne, medens Dagsangerne særlig skallynde Haver og gjerne opholde sig ved Elve, paa Sletter og i Dalstrøg. Enkelte slaa vel nu og da om Natten, men ingen sammenhængende fuld Melodi, og saadanne halve Natsangere benævnes „Repeterfugle“; de fleste fangne Nattergale bliver efter nogle Aars Forløb Repeterfugle. Det er især blandt de nordlige Nattergale, at de ægte Natsfugle forekommer hyppigst, og i denne Henseende har derfor denne Art et stort Fortrin; men i andre Henseender synes mange Zoologer og Fugleeksperter at sætte den sydlige høiest, hvorfor den ogsaa har faaet Navn af den ægte Nattergal.

Hvor stor Forskjellen mellem disse Tvillingarters Sang end er, saa er det dog ikke let at karakterisere den i Ord. Den sydlige Nattergals Sang er mere ren, jævn, behageligere i Længden og mere afvejlende og sammenhængende; den nordliges er høiere, i visse Henseender mere tonesfuld, har nogle herlige Slag og er langt stærkere, men er ogsaa undertiden skvatrende, mere afbrudt og langsom og har ikke den sydliges langtrukne, affordmæssige Endetoner; den sonderhæfter og deler ligesom alle Strofer, hvorfor dens Sang mere nærmer sig Maaltrostens, sjønt den er langt renere, rundere og fyldigere end dennes.

I Enhed og Afvevling staar derfor den nordlige tilbage, og den er mere trættende i Længden, men ofte ogsaa mere gribende i Diebliffet.

Dr. Brehm's Medarbejder Gräffner ytrer herom: „Af Alt, hvad jeg har hørt af begge Arters Sang, synes det for mig klart at fremgaa, at de sydlige Nattergale, selv de største Kunstnere blandt dem, kun slaa sammenfjedede Strofer, men i forskjellig Orden og Tidsmaal, efter som Stemmningen og Dagstiden skifter, medens en god Sprosser forandrer de for den særegne Strofer og Toner saaledes, at der neppe kan være Tale om nogen bestemt Orden i Tonerækken. Lyder den sydlige Nattergals Slag som en bestemt, kun med forskellige Indsætninger og Fortoninger sammenvævet Melodi, saa ligner Sprosserens Slag et Recitativ, hvori Tonedigteren har til ladet Sangeren store Friheder i Foredraget, og hvortil denne gjør en saa overordentlig Brug, at man ved de forskellige Gjentagelser af det samme Stykke, alt efter som Stemmning og Følelse skifter, ofte slet ikke kjender dette igjen, saa forunderligt forandrer den udøvende Kunstner det. Indtrykket er naturligvis større, naar der istedetfor de forventede Toner, Takter og Strofer følger ganske andre, kun af den samme Tonesats dannede Fortoninger. Jeg giver derfor Sprosseren Fortrinet, fordi den ikke alene er Sanger, men ogsaa Tonedigter, da den anvender de Toner, der af Naturen er den tildelt, med Selvstændighed, alt efter som Stemmningen indgiver den.“

En anden Autoritet i Fuglesangens Verden har karakteriseret Forskjellen mellem den sydlige og nordlige Art paa følgende Maade: „Nattergalen (den sydlige) har de lange og smeltende Strofer fremfor Sprosseren, som derimod udmærker sig ved Klokkelyden (de saakaldte

hule Løb) og Tonens Kraft og Fylde fremfor hin; den støder Tonen mere af, end den bærer den og trækker den ud. Medens den sydlige Nattergal i hver Strofe lader høre et i Tonerne nøie sammensmeltet Allegro, saa klinger der hos Sprosseren et majestætisk Andante. Thi skjønt Nattergalen i sin første høie Baarsang sædvanligvis pauserer længere imellem de enkelte Strofer end Sprosseren, saa er dog dennes Slag, om end mere sammenhængende, med Hensyn til Omløbene i det Hele taget langsommere og mere virkningsfuldt. Hvad Omløbenes Antal angaar, er vistnok Nattergalen den overlegne, men ogsaa her er der Konkurrence mellem de største Mestre af begge Arter.“

„Den nordlige eller østlige Nattergals Slag er dernæst langt mere forskjelligt end den sydliges. Ja ikke alene hvert Land, men endog hver Provinds og hver Egn har sit eiendommelige Sprosserslag, og der gives ingen Fugleart, der eier saa forskjellige Modulationer som den nordlige Nattergal, saa at Friheden i at behandle Melodien synes at være denne Sangerkonges særegne Forrettighed. En Sangerflokk af denne Art er som en Eng, hvor alle Blomster er Roser, men hver Rose har sin særegne Farve.“

Man træffer blandt de nordlige Nattergale saavel Dur- som Mollsangere, de sidste er dog sjældne og staar høiest. De bedste Sprossere komme fra Ungarn, Polen og Omegnen af Wien, hvorfor de ogsaa har faaet Navn af Wienersangere. En Kjender af Nattergalsangen hører allerede ved første Strofe, om Fuglen er en Wiener, en Ungarer eller en Polak. Jo oftere en Nattergal gaar dybt ned, og jo mere smeltende den trækker Tonerne, jo længere den holder dem, jo blødere Tonen er, jo mangfoldigere

Tsia tsia tsia — dorrerrordi

Lililililili — dørradørradørra tsatsatsatsa tsrit.

For den polste Nattergal eller Sprosseren (*L. philomela*):

David, David, David

Kvepikktjatts, Tserrrrrrrrrrrtets

Jakob, Jakob, Jakob

Kvoark, kvoark, kvoark,

Tott, tott, tott, tott, tott.

Filip, Filip, Filip,

Tserrrrrrrrrrrrrrrretss

Glokk, glokk, glokk, glokk,

Tskjerek, tskjerek, tskjerek, tetts.

Davit, Davit, Davit

Filipp, Philipp

Kvavavavavavavavav

Gokkørk, gokkørk, gokkørk

Tsotsotsotsotsotsotsotsotso

Tarrak, tarrakk, tarrakk

Krerrrrrrrrer titsek'.

Opidd per tui

David, apikk, dlipikk, dlipikk

Tilitts, tilitts, korrrrrrrrrror

Vat, vat, vat, vat, vat, vat, vat,

Tsikka, tsir, tsir, tsirits, tsirits

Ttsiob, ttsiob, dakob, Ve — litts.

Det siger sig selv, at Stroferne ikke altid følge paa hinanden i den samme Orden, som her angivet, da der tvertimod forekommer den rigeste Afvevling i begge Arters Sang; men af de opsatte Rækker faar man dog et Begreb om Slagenes Rigdom og Karakter.

Skulde det nu være tilfældigt, at den Nattergal, som Grækerne kjendte under Navn af *Filomela*, netop er den ægte Nattergal (*L. vera*), hvis jævne, naturlige og dog tilsede Sang minder om Græernes Poesi og Kunst? Det forekommer i det Mindste mig, at Sydens Nattergal repræsenterer den antike Kunsts lyse Forstandighed i Tonerens Sammensætning, Formens ophøjede Etjohed, men uregelmæssige Former lader frem fra en Bjergkløft over den dunkle Dal; men den græske er smækker og rank som et *Palmetræ* med sin rige, symmetriske Krone, og en Nattergal — ja en Sydens Nattergal — sidder mellem Bladene og synger." Saaledes stemmer Sangen i med Naturen, og Billedet afgrænses for os Sangens Hjemstavn.

dens Ro og Simpeltbed, medens de germaniske Landes Nattergal indtaler disse Folkeslags nye Naturkraft; dens Sang er Tankens Rigdom og Folkesjens Lid og er som et Digt fra Troubadourens Bryst. „Den romantiske Poesi“, siger Tegner, „er som en Eg, der i mægtige, men uregelmæssige Former lader frem fra en Bjergkloft over den dunkle Dal; men den græste er smækter og rant som et Palmetræ med sin rige, symmetriske Krone, og en Nattergal — ja en Sydens Nattergal — sidder mellem Bladene og synger.“ Saaledes stemmer Sangen i med Naturen, og Billedet afgrænses for os Saaenens Hjemstavn.

Nattergalen synger ikke blot for Hun=

nens Skyld, men af en høiere Drift; thi hvor de hæfte to Gange om Naret, syn-ger de ikke under anden Hækning. Den største Styrke har Sangen i de første 14 Dage efter Hjemkomsten, medens Træerne grønnes; den lyder vel ogsaa siden, men ikke som før. Andre Fugles Sang, Instrumenter eller en menneske-lig Stemmes Toner, især naar de er blide og vemodige, har en mærkelig Virk-ning paa disse Fugle; de nærmer sig hurtigt og begynder strax en Duet. Men de er ogsaa meget stinsyge og vil ikke overvindes hverken i Sangens Skøn-hed eller Styrke. Man har Exempler paa, at de af Stinsyge har sunget saa stærkt, at et Blodkar er sprunget, og de er faldne døde ned. Der fortælles saa-ledes om en Føde, at han paa det mest skuffende kunde efterligne Nattergalens Stemme. En Fugleelsker, der boede i Nærheden og eiede en af de mest udmærkede Sangere, indbød Føden til at synge omkaps med sin Nattergal. Føden kom og Rapsyngningen gik for sig en Dag, da Nattergalen sang med fuldkommen Munterhed. Føden begyndte, Nattergalen stemte i; Føden hævede Stemmen, Nattergalen ligesaa. Føden tog endnu høiere, og Nattergalen forsøgte, men kunde ikke overgaa ham. Da den mærkede, at den var overvunden, taug den med Et stille, og efter et Par Dages Forløb var den død. Nogle lader blot høre et bredt Skvatter, naar en anden Fugl begynder at synge, og bringer den ogsaa undertiden ved sin Trudsel til at tie. Den viser tydelig, at den kjen-der sit Talents Forrang, men eier ogsaa en mindre værdig Stinsyge.

Nattergalen er Sangfuglenes Konge, ikke alene i Europa, men over hele For-

den. Den franske Naturhistoriker Buf-son giver en levende Skildring af denne Nattergalens Forrang:

„Lærken, Siskien, Vogsinken, Mun-ten, Tornirissen, Stiltisen, Kanarifug-len, Soltrosten, den amerikanske Spotte-trost o. fl., alle disse hører man med Fornøielse, saalænge Nattergalen tier. Nogle har en ligesaa smuk Tone, et ligesaa rent og blødt Slag, en ligesaa langsom og melodisk tonende Strube; men forgjæves søger man en iblandt dem, som ikke Nattergalen overgaar ved den fuldkomneste Forening af alle disse forskellige Talenter og ved den beun-dringsværdigste Afsværling i Melodien, saaledes at enhver af disse Fugles Sang i sit hele Omfang kun er en ufuldkom-men Strofe af Nattergalens. Den for-trykker bestandig og eier ikke Gjentagelser; thi gjentager den Noget, saa beliber den det hver Gang med en ny Afkent og for-skjønner det. Ethvert Udtryk for Fø-lelsen lykkes den; mesterlig maler den alle dens Karakterer og Udbrud og fordobler Virkningen ved overraskende Sprang.“

Og disse Mesterens uforlignelige Triller, lynsnart rullende Løb og sjæl-fulde, smeltende Kjærlighedsstut girer Naturens Stilhed og Mattens Skygger en uforglemmelig Alvor og Dybde.

Naar der besuagtet gives Fugleelskere, som foretrække Spottetrosten, Kanarifug-len eller Skovlærken, saa er Grunden den, at Nattergalen er vanstelig og kost-bar at føde i Bur, og at den tier i de ni af Narets tolv Maanedere. I den frie Na-tur er Sangens Tid endnu kortere; men dette kan ikke nedsette, men forholder kun Tonernes Værd, saa at vi med Vemod høre Sandheden af Schillers Ord:

„Willst du nach den Nachtigallen fragen,
Die mit seelenvoller Melodie
Dich entzückten in des Lenzes Tagen?
Nur so lang sie liebten, waren sie“.

(Oversat: Savner du det Chor af Nattergale,
Som i Vaarens Tid saa høndigt klang,
Og som kunde ret til Hjertet tale?
Kun imens de elsked, fro de sang.

— n.)

Ved Afgrundens Rand.

(Fra Thibst. *)

I.

Solen var nylig staet op; glindsende laa Duggen paa Skov og Mark, da en liden Gaasepige drev sin Hjord igjennem den støvede Landsbygade henimod den nære Græsseplads.

I den høire Haand holdt hun en lang, høielig Pidsk, hvormed hun jagede sin Hjord og holdt den samlet. Paa den venstre Arm hang en Pose af graat Lærred, deri bar hun sin Proviant for Dagen, et grovt, uldent Strikketoi og en Katekismus. Den lille Gaasepige var klædt i en meget salmet og lappet Sirts Kjole. En stor rund Straahat bedækkede hendes blonde Haar, som i to tykke Fletter hang hende nedad Ryggen. Hat-ten var gammel og stug, men den havde engang været ung og seet bedre Dage, da den tilhørte Frokenen paa Herregaarden. Dengang havde lange hvide Silkebaand prydet den, og en hvid Struds-fjer havde nikket hovmodig ned fra den paa hele Landsbyens Høns-, Ande- og Gaa-sejjære. Nu var Silkebaand og Struds-fjer forspundne, og kun to bitte smale

Baand af ubestemmelig Farve holdt den fast paa den lille Piges Hoved. Dog gjorde den usfortroden sin Stylbig-
hed, den beskyttede Gaasepigens lille, runde Ansigt for Solens Straaler, og til Tak herfor blinkede to klare blaa Børnevine frem under den. Den lille Piges nøgne Fodder stak i et Par plumpe Træsko.

Ankommen paa Græssepladsen gav den lille Gjetterpige sin Hjord Frihed til at græsse med følgende Ord: „Saa, søger eder nu Føde; men holder eder smukt i Nærheden, værere forligelige og — lad fremforalt ingen af eder mangle iasten!“ Derpaa besteg hun en Hæng og satte sig der under et Bogetræ, som strakte sine magtige Grene ud imod alle Himmelegne. Fra denne Høi af kunde hun uden Møie bevogte alle sine Pleie-børn, saa længe disse blev i Nærheden. Nu trak hun sine tunge Træsko af og lagde dem tilligemed Pidsken ved Siden af sig. Derpaa tog hun Strikketoi-
et ud af Posen og begyndte ivrig at strikke. Nu var det Sommer og varmt, og intet

*) Særskilt udgivet af „den norske Lutheristelse“ i Kristiania.

Menneſte behøvede Strømper; men efter Sommeren følger altid en Vinter, og da er det koldt og Enhver vil gjerne have varme Strømper. Dette havde den lille Piges Moder ſagt, da hun ſat Strikketøiet ned i Poſen og formanet hende til at være ret flittig.

Den lille Gaafepige tænkte nu paa dette, idet hun tog Strikketøiet op. Dog ſaldt ſnart noget morſommere hende ind. Hun havde igaar lært en ny Sang af Onkel Ulrik, og den vilde hun nu ſynge. For en Melodi var hun aldrig forlegen, thi den lavede hun ſig ſelv. Med ſin klare Barneſtemme ſang hun nu en munter Sang om en Ræv, ſom havde taget en Gaas. Neppe var de ſidſte Toner af Sangen hendoet, førend der pludſelig blev holdt for hendes Dine, og en Stemme bag hende raabte: „Gjet, Anni, hvem er det?“ Den lille Gaafepige ſvarede leende: „Det er Gjede Frits, thi Jngen er ſaa fuld af Stjælmsſtykker ſom han!“

„Gjettet!“ raabte Frits og ſatte ſig ved Siden af hende. Ogsaa han havde en Poſe, hvori der laa et stort Strikketoi. Hans Gjedehjord kom nu omkring Haugen og blandede ſig imellem Gjaſene. Gjeder og Gjaſe kjendte hverandre og forligtes ligesaa godt ſom deroppe paa Høien Frits og Anni.

Frits og Anni var Nabobørn. Annis Fader var Daglonner paa Herregaarden og havde foruden Anni endnu fire Børn. Anni var den ældſte og var nu 10 Aar gammel. Om Vinteren gik hun i Skole, men om Sommeren vogtede hun Herregaardens Gjaſ. Under dette Arbejde gik altid en temmelig ſtor Del tabt af det, ſom hun havde lært om Vinteren. Men ſoråt, ſom Moderen ſagde, dog ikke Alt ſkulde „gaa i Vaſſen“, maatte Anni om Sommeren ved Siden af ſin Bogtning og Strikning repetere ſin Ra-

tektiſmus. Anni gjorde det ogsaa gjerne og kunde derfor uden at ſtamme fremſige de fem Hovedparter med Forklaring til.

Frits var 13 Aar gammel og Søn af en Enke, ſom ernærede ſig og ſit Barn med Vaſt og deſlige Arbejde. Frits hjalp hende, ſaa meget han kunde; han vogtede om Sommeren Landsbyens Gjeder og ſankede paa ſamme Tid om Høſten ſpiſelige Sop og Ber, ſom hans Moder bar til Byen og ſolgte.

Var Veiret godt, ſaa gik ſaadan en Gjeterdag meget fornoieligt for begge Børnene; de ſtrikkede, lærte og legede ſammen. For Regndagene havde Frits ſlettet et kunſtigt Tag af tørre Riſtbuſte, ſom, ſtillet under Bøgetræet og bedækket med en gammel Sæt, hvede Børnene tilſtræffelig Beſtyttelſe. I dag var Him-melen blaa og Luften mild, og det kunſtige Hus behøvedes ikke.

Solen ſtod allerede i Veſt, da raabte Anni: „Se, Frits, der kommer Onkel Ulrik; han har et Par Stovler hængende over Armen, de ſkal nok bringes bort!“

Voende af fra Landeveien kom en liden Mand med et stort Hoved, lange Arme og en Puffel paa Ryggen gaaende lige henimod Børnene.

Ulrik var Pappeskomager og en Broder af Annis Moder. Den, ſom kun ſaa flygtigt paa, maatte finde ham meget ſtyg, thi Alt paa ham var ſkjævt og uformeligt. Men indlod man ſig i Samtale med ham og ſaa ham ind i Øinene, da var man meget ſnart færdig til at gjøre den Indrømmelſe: „Men jeg ſer dog gjerne paa ham.“ Ja, man ſaa gjerne paa ham, trods hans Stygghed.

Onkel Ulrik var en beſynderlig Mand og ganſke anderledes end Landsbyens øvrige Beboere. Han havde læſt meget i gamle Bøger, og hans Tale lød ofte underlig. Folkene i Landsbyen forſtod ham ikke, og ſelv hans Slægtninger

vidste ofte ikke, hvad han mente. Men Folk lod gjerne sine Stovler og Sko gjøre hos ham, thi han tog af det bedste Læder, og hans Saaler var neppe „til at faa Ende paa“, som man sagde.

Da Ulrik stod lige foran Bornene, sagde han: „Guds Fred! Se, hvor godt og hvor lifligt det er, at Born bo endrægtig tilsammen!“

„Men undertiden trætter vi ogsaa, Onkel,“ sagde Anni, der aldrig var forlegen for et Svar.

„Men vi forliges snart igjen,“ tilføjede Frits trohjertig.

„Onkel, hvor skal I hen?“ spurgte Anni.

„Derover til Torvbonden Hinz for at bringe ham et Par nye Stovler. Han har sendt Bud, at han ikke har Noget at trække paa Benene. Saa er det altsaa paa Tide.“

„Onkel,“ sagde Anni og viste ham sine nøgne Ben, „gjør dog ogsaa et Par Stovler til mig, jeg har heller ikke Noget at trække paa Benene.“

„Du, Krabbe,“ lo Onkel Ulrik, „for dig er Trætofler endnu længe gode nok; først Fodder og saa Stovler! Dog,“ tilføjede han alvorlig, „til din Konfirmation vil jeg gjøre dig et Par Sko, hvori du kan gjøre sikre Trin.“

„Da maa jeg endnu vente længe, Onkel,“ sagde Anni.

„Kan I da ikke ogsaa gjøre mig et Par Binger, forat jeg kan flyve ind i den blaa Himmel?“

„Barn,“ sagde Ulrik næsten forstræffet, ind i Himlen flyver man ikke. Veien derhen er steil og ofte besværlig, man maa gaa forsigtig og bukke sig dybt.“

„Men jeg onsker gjerne at komme derind, Onkel, thi der maa være deiligt.“

„Det skal du ogsaa, med Guds Hjælp.

Men ikke flyve, slet ikke ville flyve; krybe maa du, hører du? krybe og smukt boie dig.“

Dermed gik Onkel Ulrik, og Bornene saa tause efter ham. Idet han skred raftt afsted, sagde han til sig selv: „Ja, ja, den som allerede var i Himmelen. Der maa det være deiligt, usigelig deiligt! Og jeg selv skal ogsaa være deilig, stor og slank og smuk, og Lise kan da ikke mere sige til mig, som hun gjorde her: „Aa, du gamle, stygge Kroling, hvem skulde ville have dig?“ Og derpaa gik hun hen og ægtede den store, slanke Kyrabser-Bagtmester; men han var ikke god mod hende, nei, det var han ikke, han bankede hende endog. Og jeg, ja jeg vilde have baaret hende paa disse mine Hænder igjennem Livet og altid haat hende kjær.“ Derved strakte han begge sine store, begede, med Træler bedækkede Hænder frem for sig og saa længe paa dem. Derpaa raabte han ligesom uvillig, idet han for sig med Armen over Dinene: „Ei, hvor Solen blander og driver mig gamle Nar endnu om Aftenen Vand i Dinene!“

Men Solen stod bag en Sky og saa ikke Taarerne i Onkel Ulriks Dine.

Da den var sunken endnu lavere, drev Bornene sine Hjørde tilbage til Landsbyen. Ved Afteden sagde Frits: „Anni, imorgen skal jeg være den første paa Bladsen!“

„Og jeg,“ svarede Anni, „holder dig for Dinene, og du maa gjette, hvem det er.“

Nogle Timer senere laa alle Landsbyens Beboere i fast Sovn, kun i Rappeskomagerens lille, lave, rogsvættede Stue brændte endnu Lys. Onkel Ulrik sad paa sin Skomagerstammel med en gammel Stovle foran sig paa Knæerne.

Han saa betænkelig paa den og sagde: „Skaden er forvirket,“ og fløede sig bag

Dret. Derpaa vedblev han: „Ingen sætter en ny Lap paa et gammelt Klædebon, thi Lappen river noget af Klædebonnet og Hullet bliver værre.“

Han bakkede sig derpaa ned og søgte i en Kasse, som stod ved Siden af ham, efter et Stykke gammelt Læder.

Medens han syede Lappen paa, sang han med sin grove Stemme:

Min Sjæl, hvo vilde være
Begjærlig efter det, man ved,
Dig ikkun kan besvære
Og hindre fra din Salighed etc.

Derpaa satte han den særdige Støvle bort og begav sig til No.

II.

Det var Palmesøndag. Om Formiddagen var Anni, som nu var 14 Aar gammel, bleven konfirmeret. Onkel Ulrik havde holdt Ord og leveret de Sko, i hvilke Anni skulde gjøre sin første Gang til Herrens Bord. „Befignet være din Gang i disse Sko,“ havde han sagt, da han bragte hende dem. I Kirken havde Anni grædt og været meget bevæget.

Efter Løftets Afslæggelse havde hun faaet det Sprog af Syrak: „Hvad du end gjør, saa betænk Enden, saa skal du aldrig gjøre det Onde.“ Det stod paa hendes Konfirmationsattest og var omgivet af skønne Billeder.

„Det Sprog vil jeg lade sætte i Glas og Ramme for dig,“ sagde Faderen, „saa kan du hængte det over din Seng.“

Anni var glad derover, thi hun elskede Billeder, og Konfirmationsattesten var saa vakker.

Nu var det Eftermiddag, og Anni gik forat besøge Onkel Ulrik, som hun vel havde seet i Kirken, men endnu ikke talt med. Ulrik eiede intet eget Hus. I en Skrædders Hus havde han leiet Stue og Kammer, mere behøvede han

ikke. Her havde han boet saa længe Anni kunde mindes. Ogsaa han elskede Billeder, og fandt han paa det aarlige Marked et nyt Billede, som særdeles behagede ham, saa kjøbte han det og hængte det op i sin Stue. Han syntes ogsaa om at have Bibelsprog paa Væggen. Sprogene skrev han selv, og da han havde en smuk Haandskrift, tog de sig godt ud. Saaledes stod paa hans Schwarzwaldenuhr det Sprog: „Mine Tider ere i din Haand.“ Ps. 31, 16. Ogsaa med mange andre skønne Bibelsprog havde Onkel Ulrik smykket sin Stue. Han kaldte dem sine Venner, som stedsse vidste at sige ham det rette Ord til rette Tid.

Da Anni traadte ind i Værelset til Onkel Ulrik, sad han foran sin opslagne Bibel og læste i Profeten Micha. Anni rakte sin Onkel Haanden. Han sagde: „Du kommer som om du var kaldet, jeg har et Ord at sige dig. Anni, jeg er din Gudfader. Da du modtog den hellige Daab, holdt jeg dig paa mine Arme,*) jeg bekjendte i dit Sted vor allerhelligste Tro, i dit Sted har jeg lovet at forsvare Djævelen og alle hans Gjerninger og at vandre paa Herrens Veie. I dag har du nu selv afslagt en god Bekjendelse for mange Vidner. Dermed er jeg fri for Ansvar. Jeg lader dig gaa, men du skal ikke gaa tomhændet fra mig.“

Da Tobias lod sin Søn gaa fra sig og sendte ham ud i Verden, gav han ham en Fører med. Anni, Konfirmationen er den Port, igjennem hvilken du træder ud i Verden; men uden Fører maa heller ikke du gaa. Den eneste sikre Fører igjennem Livet er Guds Ord, og til Vidnesbyrd herom har du i Formid-

*) I Thykland er det Skik, at ogsaa Mænd bære Børn frem for Daaben.
Red.

dag ved Betsignelsen erholdt et Bibelsprog. Men ikke dette ene Sprog alene skal være din Fører, nei, hele Guds Ord maa være det. Men de enkelte Sprog tale ved særegne Velligheder til os, og et Sprog egner sig bedre hertil end et andet. Jeg vil ogsaa medgive dig endnu et Sprog paa din Livsreise, et Sprog, som passer for alle Forhold og til alle Tider."

Dnkel Ulrik stod op, lagde sin store Haand tungt paa Annis Hoved, saa at dette bøiede sig dybt og sagde: „Han haver kundgjort dig, o Menneſte, hvad godt er og hvad kræver Herren af dig, uden at gjøre Ret, og at elſte Miſkundhed og at ydmyge dig, at vandre med din Gud?" Micha 6, 8.

Han havde talt ſaa alvorligt, høit og mægtigt, at det forekom Anni, ſom om Stemmen kom lige ned fra Himmelen. Da hun igjen ſaa op, ſtod Taarer i hendes Øine.

„At græde er ikke nødvendigt, Anni,“ ſagde Dnkel Ulrik, efterat han igjen havde ſat ſig, men glem aldrig, hvad du er din Næſte ſkyldig, og ydmyg dig for Gud, hører du Anni? ydmyg dig dybt! Glem heller aldrig denne Dag. Daabſdagen, Konfirmationsdagen og Dødsdagen kommer kun engang i Livet for hvert Menneſte, og det er vigtige Dage."

Nu blev der banket paa Døren, og Frits traadte ind. Denne havde allerede i tre Aar været Skomagerlærling. Hans Moder havde onſket at ſætte ham i Lære hos Dnkel Ulrik, men denne havde ſagt: „Derſtil er jeg ikke duelig, Frits maa komme til en ſinkere Meſter, end jeg er, forat der kan blive noget mere af ham end en Lappeskomager." Og ſaa var Frits kommen i Lære hos en „Herre- og Dame-Skomager" i den lille Nabobj. Frits havde ſaaet Tillæbſe af ſin Meſter til at overvære Annis Konfirmation og

var allerede kommen tidlig om Morgen.

Frits var bleven en høi, oploben Gut, men hans blaa Øine ſaa endnu ligesaa aabne og trohjertede ud ſom dengang paa Græſſepladſen. Han rakte Anni Haanden og ſagde: „Jeg var ogsaa i Kirken i Formiddags og ſaa dig, da du ſtod for Alteret."

„Jeg ſaa dig ikke,“ ſvarede Anni, „men jeg vidſte dog, at du vilde være der."

Frits og Dnkel Ulrik havde altid været gode Venner, og Gutten beſøgte den underlige Gamle, ſaa ofte han kom hjem. Han hørte gjerne paa hans ſælsomme Hiſtorier, og havde af ham lært at ſkrive de ſtore, ſnirklede Bogſtaver, ſom Dnkel Ulrik pleiede at bruge, naar han nedſkrev ſine Bibelsprog og Salmeverſ.

De Tre blev nu endda en Timeſtid ſammen; den Gamle fortalte fra ſin Ungdomſtid og fra ſine Reiſer ſom Skomagersvend og indſleſtede i ſin Fortælling mangel god Lærdom og mangt et godt Kjærneſprog. Derpaa ledsagede Frits Anni hjem. Undervejs ſagde han: „Anni, du er nu konfirmeret og en ſtor Pige, vil du endnu vedblive at have mig nær?" Herved rakte han hende en Blomſterbuket, ſom han havde plukket til hende i ſin Moders Have, men ſom han hidtil havde beholdt i Haanden.

Anni tog Blomſterne, takkede og ſagde: „Naturligviſ, Frits, vil jeg altid blive ved at have Godhed for dig."

„Ogſaa da, naar Andre komme, ſom er ældre og klogere, end jeg, og ville ſætte ſig i Gunſt hos dig?"

„Det ved jeg endnu ikke,“ ſvarede Anni.

Frits vilde gribe hendes Haand, men hun ſmutede ind i ſine Forældres Huſ, foran hvilket de nu ſtod.

Frits blev staaende en liden Stund, derpaa gik han langsomt ind i Nabohuset, hvor hans Moder boede.

III.

To Aar var hængaaet. Anni var strax efter Konfirmationen kommet til Herregaarden som „Biserpige.“ Hendes hovedsagelige Arbejde bestod der i at gjøre alt det, hvortil de ældre Tjenestepiger hverken havde Tid eller Pyst; og saaledes gik det til, at Anni, omendstjont der var anvist hende lidet bestemt Arbejde, dog hver Dag havde Hænderne fulde fra Morgen til Aften, thi Alle, fra Husholdersten til Underbudeien, gjorde Fordring paa hendes Hjælp og troede at kunne befale over hende.

Dette Liv behagede Anni lidet, og hun sukede ofte i Stillehed, naar hun om Aftenen dødstræt kastede sig paa sit Veie. Onkel Ulrik trøstede hende, idet han sagde: „Skader ikke, Anni: en god Krog maa høies itide. Profeten Jeremias siger: Det er en Mand godt, at han haver baaret Nag i sin Ungdom; han havde endnu kunnet tilføie: og desligeste en Kvinde. Anni, det som i Ungdommen er en sur Byrde, skaber i Alderdommen en blid No.“

Men idag var der i hele Landsbyen intet at spore af nogen sur Byrde; det var Skytterfest, og det var altid en Glædesdag for Ung og Gammel. Især glædede Ungdommen sig hele Aaret til denne Dag.

Ogsaa Anni havde længe glædet sig til denne Fest og stod nu muntert pludrende ved Siden af Frits paa Skydepladsen. Frits var bleven Svend for et Aar siden og tænkte til Hosten at gaa ud paa Vandring.*) Han var bleven

en vaffer Gut, og Blomsterbuketten, som Anni havde sat paa hans Hue, klædte ham godt. Ungdommelig Munterhed talte ud af hans Ansigtstræk, medens hans Dine med Velbehag hvilede paa Annis slanke Skikkelse.

Bludselig solte Anni sin Skulder berørt, og en Stemme raabte: „I Sandhed, intet daarligt Par!“

Idet Anni vendte sig om, saa hun ind i en hoi Piges smukke Ansigt. Hun var klædt i Bydragt; det tykke brune Haar var omhyggelig ordnet, og overgIVEN Ungdomsløst blinkede udaf de mørke Dine.

Hun rakte Haanden ud imod Anni, som denne tøvende greb. „Anni, kjender du mig da ikke? Jeg er jo Kathinka Braumüller.“ „O jo,“ svarede Anni forlegen, „nu kjender jeg dig, Kathinka; men du har forandret dig meget, du er bleven saa stor og ser saa fornem ud. Havde du ikke sagt mig dit Navn, saa vilde jeg ikke have kjendt dig.“

„Det tror jeg vel,“ lo Kathinka, „thi den lille smudsige Bondepige fra før af vil man neppe gjenfende i mig; i Byen bliver man nemlig opstivet og faar Positur.“

Disse Tre blev nu sammen den øvrige Del af Dagen. Kathinka fortalte meget om Hovedstaden og om sit Liv der, og Frits og Anni horte forundret paa.

Kathinka var Skovfoged Brumüllers Datter. Denne havde længe tjent i et adeligt Hus som Jæger, og senere ved sin Herres Indflydelse faaet Skovfogedposten. Kathinkas Moder havde været Kammerjomsfru i samme Hus, og saaledes gik det til, at begge disse havde ægtet hinanden.

Kathinkas Moder var af Naturen

*) Det har ialfald før været Skik i Lydskland, at en Svend maatte en Tidlang paa sit Haandværk vandre om i fremmede

Lande for at lære mere og vinde mere Erfaring.

meget tilboielig til Forsængelighed og Pynteshyge, og den bestandige Omgang med Mode og Stads havde udviklet disse Gjenstande paa en hoist betænkelig Maade. Tilmed havde Læsningen af daarlige Noveller i Modejournalerne ganske for-dreiet Hovedet paa hende. Heller ikke efter sit Giftermaal, i den affidesliggende Landsby, kunde hun afstaa fra sin Pynteshyge, hvorved hun blev en almindelig Gjenstand for Spot og Vittigheder. Da Braumüllers fik sin første lille Datter, nøiedes ikke Moderen med vore simple, velsklingende Dobnavne, hun søgte derfor længe i de gamle medbragte Mønstertidender efter et aparte, fornemt klingende Navn, og bestemte sig endelig for Kathinka.

Fru Braumüllers Forsængelighed og Pynteshyge forhindrede imidlertid ikke, at der herskede en stor Uorden i hendes Hus, og intet Barn i hele Landsbyen saa saa fillet og smudsigt ud som Kathinka.

Da denne var 16 Aar gammel, bragte hendes Moder hende til Byen og fæstede hende i et fornemt Hus, for, som hun sagde, at lade hende lære Dannelsen.

Kathinka opnaaede da ogsaa snart den forønskede Dannelsen, det vil sige, hun lærte allehaande Kneb og Kunst og udsolbede i sin Klædedragt en saadan Stads, at Unge og Gamle forundrede sig derover ved hendes første Besøg i Hjemmet.

Søndag efter Skytterfesten besøgte Anni sig hos sine Forældre, da Kathinka traadte ind i Børrelset. Denne skulde vende tilbage til Byen den næste Dag.

I Samtalens Løb spurgte hun Anni: „Hvor stor Løn faar du da?“

„Tolv Daler, et Pund Uldgarn til Strømper og Lærred til to Pinnered,“ var Svaret.

„Det er vel til en Begyndelse nok her

paa Landet,“ bemærkede Kathinka, „men du tænker dog vel at komme videre, Anni, og derfor foreslaar jeg dig at komme til Byen. Der faar man betydelig større Løn, 24 Daler vil jeg love dig strax fra Begyndelsen. Og saa Drikkepengene! de levere Bynten, medens Pønnen maa skaffe det Nødvendige. Hvis du har Lyst, Anni, saa skal jeg allerede til Mikelsdag forstaafe dig en god Tjeneste i Hovedstaden?“

Anni havde Lyst, thi Kathinka havde fortalt hende altfor meget om Hovedstadens Herligheder og Forlystelser. Annis Fader var heller ikke utilboelig til at give sin Tilladelse, thi han tænkte paa de øvrige fire Børn, som han endnu havde at sørge for. Annis Moder derimod havde sine Betænkeligheder og sagde: „Jeg holder paa det Ord: „Bliv i Landet og ernær dig redelig.“

Onkel Ulrik, som ogsaa var nærværende og sad paa Donsbænken og læste i Almanakken uden at tage Del i de Andres Samtale, lagde nu denne bort, tog sine Briller af og sagde: „Anni, de, som ville blive rige, falde i Fristelser og Snarer, og den, som frivillig begiver sig ind i Farer, han omkommer deri, mærk dig det!“ Dermed greb han sin Hue og forlod Børrelset.

Et Dieblit taug Alle, derpaa tog Kathinka igjen Ordet og vidste at skildre Livet og Fortjenesten i Hovedstaden saa lokkende, at Onkel Ulriks Advarsel ligesom hendoede i Vinden, og Annis Moder ogsaa lod sine Betænkeligheder fare.

Kathinka forpligtede sig paany til at udfinde en god Post for Anni til Mikelsdag. Derpaa vedblev hun muntert: „Men jeg siger dig, at du vil sætte store Dine, Anni, naar du kommer til Byen, thi Alt er der anderledes end her; og i den første Tid vil du kun forstaa Følf halvt; thi der taler man dannet. Et

Middagsmaaltid heder der f. Ex. en „Diner“, et Aftensmaaltid en „Souper“ og en ganske sædvanlig Frokost en „Dejeuner“. Anni lo. Kathinka sagde: „Her kan du le deraf, men der maa du for Alt i Verden ikke gøre det, ellers vilde man holde dig for meget udannet, og at være udannet er i Byen værre end at være slet.“

Kathinka holdt Ord. Allerede efter nogle Uger kom et Brev fra hende med den Efterretning, at hun havde fundet et ganske overordentligt passende Sted for Anni hos et gammelt bornløst Egtepar; 24 Daler i Løn, leilighedsvis Drillepenge og Tillæbelse til at gaa i Kirken hver fjortende Dag. „Og hvad der er det bedste,“ skrev hun i Slutningen af sit Brev, „det er i vort Hus; det gamle Egtepar behor 2den Etage, medens vi bo i første Etage. Vore Sove-

kamre ligge ved Siden af hinanden oppe paa Kvisten, vi kunne altsaa om Aftenen, før vi lægge os til at sove, fortælle hinanden vore Oplevelser.“

Annis Forældre vare tilfredse med Forslaget, og Anni lagde sig denne Aften meget fornoiet og dromte om den store Stads Herligheder. Men Onkel Ulrik sad endnu sildig om Aftenen paa sin Stomagerstammel, hamrede af alle Kræfter løs paa et Stykke Væder — hvad han altid gjorde, naar Noget ikke var efter hans Sind — og sang derved:

„Bort Verden af mit Sind og Die,
Din Lyst du selv beholde maa,
Som mig ei mere kan fornøje,
End Støvet, som jeg spytter paa;
Hver elste, hvad hans Sind staar til,
Jeg kun min Jesum elste vil.“

(Mere.)

Fra det indre Afrika.

Fra Stanley er der indtruffet nye Efterretninger, som frembyde en ikke ringe Interesse. Den berømte amerikanske Rejsende har anlagt tre nye Stationer, Lufalela, Ekvator og Stanley-Falls-Stationerne, og besinder sig for Diebliffet i Egne af Afrika, der synes at danne Vandstillet inellem de Strømme, der flyde til Tjadsøen, til Kongosfloden og til en stor Indsø, som nylig er bleven opdaget Nordvest for Albert Nyanza. Stanley betragter sin Mission som endt og tænker paa at vende tilbage til Europa, dog ikke ad den Vej, han er kommen, men ved at gaa tværs gennem Afrika til Egypten. Paa denne Rute vil han rimeligvis træffe sammen med den russiske Afrikarejsende, Dr. Junker, der nu i henved fire Aar har færdets i

Egne, hvor ingen Europæer tidligere har sat sin Fod. Skulde disse to Rejsende mødes, vil der rimeligvis blive tilveiebragt Oplysninger om Egne i Centralafrika, der hidtil have staaet ubeskrevne og blanke, selv paa de nyeste Landkort.

Bladet Times meddeler en Række Enkeltheder om Stanleys og Junkers nyeste Foretagender. Adskilligt af det, man her erfarer, afviger fra, hvad man i den senere Tid har hørt gennem portugisiske og franske Rilder. Den amerikanske Rejsende synes ifjor Sommer at være ankommen til det Punkt, hvor Kongosfloden skjærer Ekvator. Her anlagde han Ekvator-Stationen og gik derpaa med sine Ledsagere længere mod Nordost. Den næste Station, Lufalela, som anlagdes,

ligger 60 engl. Mil Nord for Linien, og den sidste, med hvilken han foreløbigt afsluttede sin Virksomhed, findes i en Afstand af ikke mindre end 500 engelske Mil fra Lufalela. For at komme derhen har Stanley maattet passere den farligste og med talrige Der opfyldte Del af Kongofloden, og de Egne, hvor han og hans Vedtagere for 7 Aar siden udstod saa mange Kampe og farlige Eventyr. Disse Egne ere tæt befolkede, idet en lang Række af Landsbyer bedække Flodens Bredder. Disse ere steile og tilbels bevorede med Urskove. Det er her, den berømte Landsby ligger, der skal være bygget udelukkende af Elfenben(?). Det er i disse Egne, den grusomme Magala-Stamme og det venligt findede Folk af Bubunga have sine Hjemsteder. Stanley-Falls-Stationen ligger ved Kongoflodens 7 Vandfald, som danne den første store Afbrydelse for Seiladsen paa denne Flod. Fra nævnte Station er Kongofloden atter seilbar indtil Nyangwe, hvor Livingstone afgik ved Døden.

Det antages, at Stanley-Falls vilde danne Udgangspunktet for nye Undersøgelser, selv om det lykkes den tydske Expedition under Dr. Wislmann at fuldstændiggjøre de Undersøgelser, som ere foretagne af Livingstone, Stanley og Cameron. Idet Stanley nu vender sig mod Nordøst, er det navnlig hans Hensigt at sprede Lys over det omtvistede hydrografiske Spørgsmaal angaaende Welle-Floden og Vandfaldet i

Centralafrika. Indtil for kort Tid siden antog Stanley, at denne store Flod, som paa sine Steder har en Brede af en engelsk Mil, udmundede i Kongofloden. Den russiske Rejsende, Dr. Junker, som allerede i fire Aar har opholdt sig i disse Egne, tror derimod, at Welle-Floden ikke hører til Kongofloden, men er en Bisflod til Scharifloden, der flyder ud i Tsad-Søen. Den har sit Udspring paa en Hoislette Nordvest for Albert Nyanza-Søen. Fra denne Hoide-ryg udspringer flere andre Floder, af hvilke Dr. Junker har opdaget en, der fører Navnet Nepoko. Denne Flod er ikke som Wellefloden indesluttet af høie Brinker, bedækkede med hyppige Skove, men flyder gjennem en flad, sumpet Egn. Dens tilbels svømmende Vegetation har megen Lighed med den, der træffes i Nilflodens øvre Løb. I Nærheden af Nepokofloden er det ogsaa, at man for omtrent et Aarstid siden har opdaget en stor Indsø, der ligger Vest for Nyanza-Søen og over hvilken der har udviklet sig en ikke ubetydelig Trafik med europæiske Varer.

Dr. Junker har tilveiebragt store Samlinger, hvilke han imidlertid ikke har turdet sende til Europa paa Grund af Urolighederne i Sudan. Nu er han især med at drage Syd paa og vil da muligvis træffe sammen med Stanley. Det vides iøvrigt ikke, om Sidstnævnte er nærmere bekendt med de politiske Forhold og Sagernes kritiske Stilling i ægyptisk Sudan. (Mgbl.)

Island.

(Fra „Danst Landbotidende“.)

Island, der ligger i Nordhavet paa begge Sider af Ferros Middagsbue, 40 danske Mile fra Grønlands Østkyst og over 130 fra Norges Vestkyst, har en afrundet Kystform, er, Smaaøerne medregnede, 1,867 Kvadratmile, af hvilke kun 764 Kvadratmile ere bebyggede, og havde 1870 69,763 Indbyggere. Dens længste Udstrækning fra Vest til Øst udgjør 66 Mile, fra Nord til Syd 48 Mile. En ringe Del af Den naar ud over den nordlige Polarkreds. Havet danner paa Island en Mængde Fjorde og Bugter, der dog paa Øst- og Sydkysten er smaa. Faxefjord og Bredefjord paa Vestkysten samt Bugten Hunaflói paa Nordkysten danne 3 store Halvøer mod Vest, af hvilke den nordligste der er den største, flyder ud i adskillige Landtunger; paa den mellemste hæver der sig brat op fra Havet det henved 6,000 Fod høie Bjerg Sneffjeldsjökul, der kan sees i 20 danske Miles Afstand som en hvid Sky i Synskredsen. Udenfor Islands Vestkyst ligger en stor Mængde Øer, medens saadanne træffes sjældent ved den øvrige Kyst. Island har mange gode Havne.

Trindt omkring paa Island træffer man paa isklædte Bjerge, uhyre Gletschermasser og størkede Lavastrømme, overalt finder man Spor af frygtelige Jordstjælv og ødelæggende Naturomvæltninger. I det fjerde paa hele Jordkloden har den underjordiske Ild aflagt saa mange Vidnesbyrd om sig som her. Uhyre Vulkaner, der udsende glødende Lava og Aske, se vi midt i den aldrig optøende Sne og Is, koghede Springfilder, dampende og sprudlende Dyndjebler, varme Svøulpole og iskolde Elve

veksle rundt omkring i Landet; i en og samme Sted kan man efter Behag faa koldt, varmt eller lunken Bad, alt efter som man fjerner sig fra eller nærmer sig de ved dens Udkant værende varme Kilder, hvis Vand flyder ud i Søen. Det er, som om Nordens Kulde og Sydens Varme havde valgt dette Land til Kampplads.

Kun en Fjerdedel af Island ligger under 1,000 Fod over Havet; de øvrige tre Fjerdedele, hvis Middelhøide kan anslaaes til 2—3,000 Fod, ere enten altid bedækkede med Sne og Is eller i alt Fald for det Meste ubeboede, dels formedelst Kulden, der hersker i de høiere Luftlag, dels paa Grund af Landets øde, afstrækkende Natur. Bjergpartier paa Island omtrent 200 Kvadratmile, eller en Niendedel af Island, ere bedækkede med Is; saadanne isklædte Bjergslader eller Tinder kaldes her Jökler. Ovenpaa Jöklen ligger naturligvis ofte Sne, der kan smelte og derefter fryse, hvorved Jöklen holdes vedlige. En Del af denne Is smelter nemlig, naar den tilstrækkelige Varme kommer enten fra Solen eller ved vulkaniske Udbrud, ogsaa glide Dele af Gletscheren ned til de lavere Egne og smelte eller føres bort som Is i Elvene, hvis Vand for det Meste er mælkefarvet og ubriffeligt paa Grund af det høide Ler, det fører med sig fra Jöklerne. De største Jökler ligge i den sydøstlige Del af Landet, her findes f. Ex. den omtrent 150 Kvadratmile store Vatnajökul. Her ligger ogsaa Islands høieste Punkt, Dröngfajökul, 6,241 Fod over Havet, og her have de frygteligste vulkaniske Udbrud fundet Sted i de sidste Aarhundreder.

De islandske Elve ere korte, men

vandrige og brede og have ofte en rivende Strøm, der kan føre en saadan Mængde Grus med sig, at Fjorde kunne omdannes til tørt Land.

Island har en stor Mængde virkelige Vulkaner, og flere hundrede Kvadratmile ere kun øde Strækninger, bedækkede med Lava, Sand og vulkanisk Aske, ogsaa findes der Hede- og Mosebrug. Den mest bekjendte islandsk Vulkan er Hekla, der ligger nær ved den bedst befolkede Del af Island; dens Høide er omtrent 5000 Fod. Længs med hele Sydøstkysten ligger en Mængde ildsprudende Bjerge, saasom Osterjökul (omtrent 5,500 Fod), Skaptarjökul, Dröfajökul. Ved Indsøen Myvatns Ömegn paa Nordlandet findes ikke mindre end 30 Kratere, hvoriblandt Trolladýngjur, Veirhnytr og Herdubreid, hvilken sidste frembyder et af de stolteste Syn paa Island, idet den lig en uhyre Kegle hæver sig med sin isklædte Tinde omtr. 5,400 Fod i det omliggende lave Sletteland og har frembragt en Lavastrøm paa 50 danske Kvadratmile, altsaa en Særogtredivitel af Islands Fladeindhold, eller en Strækning omtrent saa stor som Fyen, maaske den største Lavastrøm, en Vulkan nogenstunde udsendte. De fleste islandsk Vulkaner ere Jökler.

Der findes paa Island mange særdeles interessante Punkter. Mangfoldige Huler træffes paa Den; en er næsten en Fjerdingvei lang og 20 Alen høj og bred, et andet Sted staa eller ligge regelmæssige Klippeøiler paa 50 Fods Høide i en Udstrækning af $\frac{1}{2}$ Mil; nogle Mile Nordøst for Reykjavik findes to Klippespalter, der ere over 1 Mil lange og 100—150 Fod dybe, undertiden med lodrette Vægge.

Til de vulkaniske Fremtoninger høre de hede og varme Kilder, hvoraf nogle ere Springkilder, f. Ex. den

verdensberømte „store Geysir“ og den 400 Fod fra samme liggende Stroctr, der kaste Søiler af foghedt Vand 100—200 Fod i Veiret, fremdeles „lille Geysir“; i det Hele findes der i Geysirs Ömegn paa et Areal af omtrent 40 Tønder Vand 40—50 hede Kilder. Stroctr opstod ved et Jordstjælv 1784. Længe førend man kommer hen til dette Kildesystem, ser man hvirvlende Styer af de fra Jorden opstigende hede Damp. Foruden disse findes der paa Island hede og varme Kilder i Snefevis. Islænderne benytte dem til Badning og Bæst; man kan koge Æg i dem og tage krystallart, kogende Vand af dem til Kaffe.

Den vulkaniske Natur ytrer sig ogsaa i Havet ved Fugleskjærene, en Ögruppe udenfor Islands sydvestlige Halvø.

Det islandskt Lavland bestaar navnlig af $\frac{1}{2}$ —1 Mil bred Kyststrand, som omgiver Hølandet og strækker sig i 10—15 danske Mile lange Tunger ind mellem Bjergene. Dog gaa disse paa flere Steder helt ud til Havet, og Islands klippesfulde Kyster naa ofte 2000 Fods Høide. Lavlandets Muldjordsstørpe er dog kun tynd, sjelden over en Fod tyk, selv i de bedste Egne, nemlig mod Sydvest, hvor Lavlandet strækker sig dybt ind i Landet og gennemstrømmes af flere Aaer. Iøvrigt har Naturen og Klimaet lagt store Hindringer i Veien for en noiagtig Undersøgelse af Islands Indre, thi de Reisende ere udsatte for at sulte eller fryse ihjel.

Island er ikke rigt paa Mineralier. Flere Steder forekommer et Slags Brunkul, kaldet Surturbrand, hvis Varmeevne overgaar den bedste Tørvs, men de kunne kun benyttes meget lidet.

Islands Syd- og Vestkyst berøres af den varme Golfstrøm og har et temme-

lig mildt Klima, hvormod den kolde Spitzbergenstrøm bevirker, at Drivisen ofte bliver liggende ved Nord- og Østhyften til Juli. I det Hele taget har Island i Forhold til sin nordlige Beliggenhed et temmelig mildt Klima: Vinteren er nogenlunde mild, Sommeren derimod kold. Reykjaviks varmeste Maaned, Juli, er omtrent som Danmarks September; mange Sommerer er her aldrig over 12 Graders Varme, yderst sjelden 20 Gr. R. (= 77 Farenheit). Ved Nordhyften sneer det ofte midt om Sommeren. Det islandske Klima er ustadigt, fugtigt, stormfuldt og taaget. Taagen kan være saa tyk, at man ikke kan se den Mand, der skubber En til Side. Stormene kunne være farlige, især naar de ledsages af Stov. I Marts, April, Oktober og November blæse kolde Vinde, saa at Reykjavik i Regelen har Frostveir i Marts og November. Om Vinteren er Snefaldet temmelig stærkt. Det tordner næsten aldrig om Sommeren, men af og til om Vinteren. Den stjerneklare Himmel overtrækkes ved Nattens Frembrud af Nordlysets farvede og sitrende Straalebundter.

Den Kornart, som gaar længst mod Nord, Bygget, kan vanskelig bringes til Modenhed paa Island. Grunden her til er ikke den ringe Sommervarme, thi den er ikke større paa Færoerne, hvor Bygget dog for det Meste modnes, heller ikke Vinterkulden, thi den er meget strengere andetsteds, f. Ex. i Lapland, hvor denne Kornsort dog kan modnes paa enkelte Steder. Hvad der hindrer Byggets Modning paa Island er den store Fugtighed og Foraarets og Efteraarets ringe Varme. Det meste Korn raadner kort efter, at det er saaet, og det, der bliver tilbage, kan paa Grund af Efteraarets Kulde ikke modnes. Ved Forsøg, som det kongelige Landhusholdningselskab

har ladet anstille, har det vist sig, at Kornsorterne vel undertiden paa sine Steder kunne modnes under tilstrækkelige gunstige Omstændigheder, men at det vanskeligt vil lønne sig at dyrke Korn der, i alt Fald maatte Islænderne først behandle deres Jord med større Driftighed end hidtil. Kartoffel- og Rodfrugtavl bliver mere og mere udbredt; ogsaa trives Urter, Kaal og andre Haveurter paa Island. Af de vildtvoksende Planter have adskillige, som andre Steder ringeagtes, Betydning for Islænderne. Frøene af Marehalm benyttes til Brød, fremdeles anvendes som Næringsmidler islandsk Mos, Angeliken (= „Kvanne“), de hyperlige Skovjordbær og Blaabær samt andre Bærsorter; Krælling og Hyldebær blandes ofte i Melken. Mange Tangarter benyttes til Kvægsoder, adskillige spises ogsaa af Mennester. Andre Planter benyttes til The, til Blæk, som Farveplanter eller Lægemidler. I ældre Tider vare Islands Skove anseeligere end nu, idet Islænderne have begaaet den Feil at fælde de bedste Træer uden at plante igjen. Skovene bestaar især af 3 Arter Birk, af forskellige Pilearter og af Rønnebærtræet, der er det største islandsk Træ, men sjældent bliver 10 Alen høit. I Regelen naa Birketræerne kun 3—5 Alens Høide. Mangelen paa Skov erstattes tildels ved Drivtømmer af asiatisk og amerikansk Oprindelse. Rigelig Torv haves. I Henseende til Plantelivet slutter Island sig til Europa, thi dets omtrent 430 højere Plantearter forefindes alle i denne Berdensdel.

Islands Dyreverden er, som i alle nordlige Lande, fattig paa Arter, men rig paa Individer. Af vilde Pattedyr findes Polarræven, den blaa Ræv, den islandsk Mus, Husmusen, Rotten,

Kensdyret og Isbjørnen, der engang imellem kommer med Drivisen og følges ivrigt, da den er en slem Gæst i Faarejordene. Kensdyret overførtes 1770 fra Norge og forefindes nu i store Flokke. I Havet lever flere Arter Sæler og Hvaler. De vigtigste Landfugle ere: Jagtsalken, Rippen, 2 Drosselarter, Bipsjerten og 3 Arter Ravn. Millioner af Strandfugle bo ved Kysterne og opfylde Luften med deres høje Skrig. Havet er fuldt af en uudtømmelig Rigdom af Fisk, saasom Rablauer, Langer, Haafalshaier, Helleflynder, Torst, Silb; blandt Ferskvandsfisk mærkes Lax og Foreller. Krybdyr og Padder mangle, derimod ikke Insektter, Matte og Bloddyr. Disse Smaastabninger forefindes navnlig paa Sønderlandet i forbausende Mængde.

Den vigtigste af Islændernes Næringsveie er Kreaturavl, thi de islandste Enge og Græsmarker ere fortrinlige, saa at man maa lade efter Mage til dem endog i England. Navnlig er Faareavlen af Betydning. Ifølge Tællingen i 1870 havde Island 30,078 Heste, 18,189 Stykker Hornkvæg og 352,443 Faar, men Kreaturholdet har i de senere Aar været i Tilbagegang. I 1855 var der omtrent 50,000 Heste, henved 25,000 Stykker Hornkvæg og henved 700,000 Faar, eller over 10 Faar for hver Indbygger. Faarene maa for en stor Del gaa ude om Vinteren og selv søge deres Føde, navnlig paa Sønderlandet; kun i meget strengt Snefog tages de i Hus. Ulden flippes ikke af, men rives løs, og Faarene behandles i det Hele taget daarligt. Ulden forarbejdes blandt Andet til de bekjendte islandste Troier, Strømper og Botter; Gjøbningen anvendes til Brændsel, hvortil ogsaa bruges Tang, tørrede Fiskeben og Torv. Faarene ere større

end de gamle danske, korthalede og fedladne. Hornkvæget ligner det danske, men er noget mindre. „Skur“, eller hvad Fyenboerne kalde Skorst, den af Mælken udstillede, upreskede Ost, er statte paa en Maade Brødet, der er sjældnere, da Landet mangler Korn, thi „Skur“ nydes Morgen og Aften, Sommer og Vinter, sammen med Mælk eller Fløde og altid kold.

Hestene ere udmærkede, sikre paa Foden og udholdende. Al Transport sker paa Hestens Ryg. Mange Elve kunne alene passeres paa Hesteryggen, og Reisende rose den islandste Hest overordentlig; den kan imidlertid nok være egenfindig. De danske paa de islandste Handelspladse holde Svin, men Almuen paa Island har en Slags Affky for Svinekjød. — Fiskeriet er, som Faareavlen, en særdeles vigtig Erhvervs kilde, Mange leve udelukkende af Fiskeri, og de allerfleste Islændere ere baade Fiskere og Landmænd, thi kun saa Bønder ere saa velhavende, at de kunne leve af deres Jord og Kvæg alene. Fangsten af Sæler og Hvaler er ubetydelig. — Fuglefangst og Indsamling af Dun, Fjer og Eg giver en, om end mindre Indtægt. — Husfliden staar meget tilbage. Uldvarerne blive daarligt behandlede, Orden og Renlighed kjende de fleste kun lidet til. — Handedelen giver et ikke saa ringe Udbytte. Der udfores: tørret og saltet Fisk, Tran, saltet Kvæg, Talg og Lys, Uld og Uldvarer, Dun og Fjer, Lammeskind, Heste o. s. v., og der indfores Korn, grovt og fint Brød, Kaffe, Sukker, The, Tobak, Salt, Jern, Tommer, Stentul, Fiskekroge o. s. v.

Boligerne ere i Reglen meget daarlige, lave og fugtige, opførte af Græstov, Sten og Brædder; dog blive Træhuse mere almindelige. De som oftest

usle smaa Kirker i Islands omtr. 300 Sogne ere byggede af Træ, enkelte af Sten. Bøghavet i de islandske Boliger er yderst tarveligt. Gaardene ligge spredte og stundom saa langt fra hverandre, at der har været vorne Bønderdøtre, som aldrig have seet andre Folk end deres eget Hjem. — Mændene gaa klædte omtrent som danske Fiskere, men Kvinderne have en egen Nationaldragt. Nationalfarven er sort. Byernes Damer ville gjerne klædes efter franske Moder.

Islands Befolkning nedstammer væsentligt fra norste Nybyggere, og medens det oldnordiske Sprog i de 3 skandinaviske Riger lidt efter lidt har affødt Søstersprogene Svensk og Dansk (Norst), har det bevaret sig saaledes paa Island, at Islænderne kunne forstaa Bøger, der ere skrevne paa Oldnorsk. Islænderne maa selv undervise sine Børn, deri sætte de en Værd, og de ere et forholdsvis oplyst Folk, navnlig ere de godt bevandrede

i deres Lands gamle Historie; de kunne alle læse og skrive, og Bøger, som de laane eller kjøbe, studeres med beundringsværdig Grundighed. Ved Kirken vøyle de gjerne Bøger med sine Sognefolk. De tiltale alle med „Du“, undertagen Presterne, for hvilke de religiøse Islænderne have megen Ærbødighed. Rasende Epidemier have ofte hersket, f. Ex. Tyfus, Mæslinger, Børnekopper; i 1707 bortrev sidstnævnte Sygdom 18,000 af Dens 50,000 Indbyggere.

Den har omtr. 30 Kjøbstæder og Handelspladse. Den største er Reykjavik paa Vestsiden med 1,400 Indbyggere. Mod Nord ligger Akureyri eller Øfjord.

Island regieres af den danske Konge og har en lovgivende Forsamling, Althinget.*) R. M. L.

*) Kong Kristian IX har givet Island en Konstitution, som traadte i Kraft den 1ste Aug. 1874. Ned.

Forstjellige Slags Notitjer.

Det berettes, at Chinesere har begyndt at dyrke Balmuen i Merced County, Cal. Det er denne Plante, hvoraf man faar det bekjendte Giftstof Opium.

— I Schweiz er der nylig død en Mand, som ifølge et Løfte har forholdd sig stum i over 13 Aar. Hans Navn var Wettstein, og han synes at have vandret rundt i Landet i de senere Aar. Han havde ved Løfte paalagt sig selv at være stum i 20 Aar som Straf, fordi han i Hastighed engang havde talt Ondt om en ung Pige, hvilket bevirkede, at hendes Forlovede slog op med hende, hvorover hun i Fortvivelse tog Livet af sig.

— Hinduer og Muselmænd, som udgjør Massen af Indiens Befolkning paa 250 Millioner, drikker aldrig Brændevin.

— Academie des Inscriptions et Belles-Lettres i Paris har for kort Tid siden fra den danske Konsul i Beyrut modtaget forstjellige Aftryk og Fotografier af Inscriptioner, som ere fundne Nord for Floden Nahr-el-Kelbs (Eufros) Udspring. Inscriptionerne, som ere afstattede med babylonsk Skrift, omhandle Kong Nebutadnezars store Krigertog og ere af stor Interesse som de første Vidnesbyrd, der ere fremkomne herom udenfor Bibelsens Meddelelser. De hidtil

fundne Oldtidsminder om Nebukadnezar findes i det britiske Museum, men de indeholde kun Oplysninger om hans store Byggeforetagender, ikke om hans frigerste Bedrifter. (Mgbl.)

— Antallet af Studerende ved Universitetet i Berlin (Tyskland) angives for Nærværende til 4,154, hvoriblandt 1,154 Medicinere og 964 Jurister. Det største Antal er naturligvis fra Preussen, fra andre Dele af Tyskland er 896, fra andre europæiske Stater 223, fra Amerika et mindre Antal, fra Afrika 2, fra Asien 2.

— Den 1ste Juli sidstleden døde i Chicago den bekendte Tyvsnanger Allan Pinkerton i sit 65de Aar; han var født i Glasgow i Scotland og var Bodfer af Profession. Han var nu Chef for et stort hemmeligt Opdagerforpaa paa 200 Personer, hvoriblandt mange Damer. Pinkerton siges i Begyndelsen af 1861 at have opdaget et hemmeligt Komplot mod den valgte Præsident Abraham Lincolns Liv. Denne kom ukjendt til Washington, lidt før end han officielt var ventet, og Pinkerton ledsagede ham for at vaage over hans Sikkerhed; men dette var en Hemmelighed undtagen for et Par af hans nærmeste Fortrolige.

— I aftenigste Juni Maaned døde to fremragende Nordmænd. Den første, forhenværende Statsminister Frederik Stang, var en af de dygtigste Statsmænd, som Norge har haft, og hans Navn er paa en hæderlig Maade knyttet til et Tidsrum af næsten 40 Aar af Norges politiske Historie. Han blev omtrent 76 Aar gammel. — Den anden er Digteren Andreas Munch, hvis Navn altid vil indtage en Hædersplads i Norges Literaturhistorie. Hvem kjender ikke hans vakre Fædrelandssang: „Hvor i Verden jeg gaar, om i Syd, om i Vest, Det er dog ei min hjemlige Strand. —“?

Han var født 1810; han var en Fætter af den berømte Historiker Peter Andreas Munch.

— For nogle Aar siden udkom der i London et videnskabeligt Skrift, som vakte megen Opmærksomhed, idet det paaviste, at Kulforraadet i England var ikke langt fra at slippe op. Denne Meddelelse fremkaldte selvfølgelig stor Betyrning i et Land, hvis Velstand jo for en væsentlig Del er begrundet paa Kulrigdommen. Senere har man imidlertid uventet fundet nye Kullag paa forskellige Steder. Det sidste af disse Fund gjordes i Grevskabet Durham, hvor man i en ringe Dybde stødte paa et stort Kulleie. Denne Opdagelse er ogsaa af Betyrning, fordi den kaster et nyt Lys over Kulformationen i det nordlige England og viser en uventet Udstrækning af Kulleierne i denne Del af Landet. I ethvert Fald har den ovennævnte ugunstige geologiske Beregning nu vist sig at være urigtig, og der synes ikke at være nogen Fare for Englands Kulrigdom.

(Aftenp.)

— Amerikanerne er opfindsomme: Nylig har man etsteds i Nebraska holdt et „Sæbeboble-Selskab“, hvor det kom an paa, hvem der kunde blæse den største Sæbeboble; dette opnaaede Miss Grace —Something—, og derfor nævnes hun naturligvis nu i Aviserne over hele Landet. Bare hun nu ikke bliver opblæst heraf. I Pennsylvania etsteds havde man for et Aars Tid siden en Udstilling; hvor der ogsaa var en Præmie for den vakreste Pige. Staffelen, som vandt denne Præmie, gif fra Forstanden over denne overordentlige Udmærkelse.

— Texas's SletteLand antages at udgjøre 152 Millioner Acres, hvorpaa der græsser 3,800,000 Styrke Kvæg.

— Kvægaflen siges i den senere Tid at gjøre Fremgang i Louisiana, hvis

milde Bintre vistnok er meget gunstige for saadan Bedrift.

— En Mand i Nærheden af Granite Falls, Minnesota, pløiede nylig op et Stykke, som viste sig at være en gammel indianers Begravelsesplads; derved fandt han en Sølvmedalje, hvorpaa sees Inscriptionen: „James Knox Polk, President of the United States 1845.“ Paa den anden Side var et Baabenskjold med en Indianerpibe, en Tomahawk og to sammenrakte Hænder, en Officers og en Indianers, samt Inscriptionen „Peace and Friendship.“

— Klodden 12, Natten mellem 3die og 4de Juli, blev Kong Gambrinus stødt fra Thronen i Staten Iowa. Denne Begivenhed fejredes her i Decorah med Ringning af Methodisternes og Kongregationalisternes Kirkeklodder midt om Natten.

— Vegetar-Pistolen er endelig bleven forbudt her i Iowa, men Knald-Raketterne høres endnu rundt omkring, ialfald den 4de Juli.

— Kaptein Andrews, 93 Aar gammel, har just fuldendt en Fodtur fra Syd Carolina til Boston, Massachusetts.

— Det hændte nylig nær Logansport, Indiana, at en Gut blev stukket ihjel af Bier, efterat han havde stukket en Stav igennem en Vikube.

— Den kanadiske Stillehavs-Jernbane er fuldført til Klippebjergenes Høiderng,

næsten 900 Mile Vest for Winnipeg. Arbejdet drives med Kraft for at komme igennem Fjeldene, men der vil blive en hel Del Tunneller.

— San Antonio, Texas, er det største Uldmarked i Syden.

— Texas har 4,000,000 Faar.

— Der siges at være 18,717 Prestere og 17,267,878 Kommunikanter i de Forenede Stater.

— Det fortælles om en Mrs. Annie Gordon af Bluston, S. C., at hun, kjønt 111 Aar gammel, for en Tid siden har kunnet gaa fire Mil til Kirken, da der var Allergang.

— Broadway-Tabernalet i New York, hvis Prest er Dr. William Taylor, siges aarlig at betale \$1,238 00 for at holde hans Liv assureret for \$50,000.00 til Bedste for hans Familie; hans aarlige Lon er \$16,000.00. Kan man nu end ikke forsvare deres Livsassurance-Business, saa bør man dog rose dem for, at de sørge saa vel for sin Sjælesørgers timelige Fornødenheder, især hvis han ogsaa lægger Ordets Tugt paa dem og ikke syr dem Puder under Armene.

— Søndagsskolebørnene i de Forenede Stater har hidraget \$25,000.00 til et Missions-Dampskib, som skal bygges i Staden Bath i Maine, og i næstkomende November sendes til Honolulu paa Sandwichsøerne.

Smyrna og Damaskus.

I.

Da vi ved Dagens Anbrud vaagnede paa Skibet, fortalte man os, at vi var i Nærheden af Smyrna paa Vestkysten af det hjergrige Lilleasien. Jeg kunde

knapt faa mig til at tro, at det foran mig liggende Land var Asien, at de Taarne, der havde sig iveiret ret for os, var Minareetterne i Smyrna, den fjerne

Stad, som jeg undertiden havde læst om uden at ane, at jeg skulde se den med egne Øine, og at jeg her i Virkeligheden skulde faa se Kameler, Figentræer, Scheicher*) og tilslørede Kvinder. Fra Havnen, hvor de forskjellige Konsulers Flag var hejsede, ilede vi til Bazaren, som frembød et interessant Syn. De aabent staaende Handelsboder var gjorte af Træ og stod paa et Underlag af Kalk eller Mursten. Enhver Bod kunde lukkes ved Hjælp af en eneste stor Luge, der blev sluppen ned ovenfra og dannede et Regntag, naar den var opslaaet. Da Gaden var temmelig smal, blev der mellem en saadan Bod og en ligeoverfor staaende kun et Nælletrum af saa Fod, som man havde bedækket med Seildug, tynde Bretter eller med en bladrig Vinstok for at holde Solstraalerne borte. Paa de med Tepper belagte Gulve sad Cierne og røgte sine Piber i al Gemtylighed. En broget, altid verlende Mennekkemaske belivede Gaden. Med Forundring saa jeg, at her solgtes til de billigste Priser de Varer, som vi hjemme hos os kun kjende som Produkter fra de fjerneste Egne. Her fandtes der uhyre Partier af den bedste tyrkiske Svamp. Derborte gaves der Kurve fulde af gul Rhabarber og Sække fulde med friske, saftige Dadler. Paa andre Steder opstod Rosenolie Lufsten med sin Bellugt, og ved Siden af hængte Rosenkrandse af mørkt, vellugtende Aloetræ. Længere borte saa vi skjønne Vaaben fra Damas-kus med kostbart indlagte Haandgreb og skjoldsbetrufne Eskeder, Pistoler med sjelden Gravering og forunderlig maleriske Ildvaaben. Derpaa kom prægtige Tepper og stufne Silkefrakker, Skarlagensbuxer og kostbare Piber. Et eiendom-

meligt Syn dannede de Boder, hvor man solgte saadanne Glaslamper, som man ser ophængte i Moskeerne og de græske Kirker, og særdeles pragtfulde vare de Butikker, hvor man salbod Sto eller Tøfler, der var broderede med Sølv og Guld og nydeligt forarbejdede.

Pigesaa broget som Varerne var den Mængde, der her trængte sig om hinanden. Enhver Forbigaaende syntes at bære sin særegne Dragt. Tyrk, Albaneser, Perser, Egypter, Cirkassier, — Kjobmænd, Scheicher, Dervischer*), Slaver og Vandsælgers vifte sig i tusinde forskellige Hovedbedækninger, ligesom den simple skarlagenrøde Fæz indtil den hvide, sorte Faaræskindhue, eller den svære hvide eller grønne Turban, der ragede ligesom flere Stager iveiret. Man maatte have haft flere end to Øine for at se Alt, som foregik her samtidig. Da endelig et langt Tog Kameler kom opad Gaden, hvis Bredde de næsten aldeles udfyldte, naaede vor Glæde sit Hødepunkt. Alt var saa herligt, at paa den hele Reise prægede intet Indtryk sig saa fast i vort Sind som det, vi modtog i det solklare, myldrende, understjonne Smyrnas Bazarer.

Da vi havde forladt Bazaren, saa jeg fra et Gaardsrum 200 Mennester beskæftiget med at pakke Figentræer i saakaldte Trommer. Stedet, hvor jeg var, laa ved Enden af en lang Allee bestaaende af Akacier og Figentræer, i hvis Skygge Arbejdsfolkene havde sat sig ned. Først hente de Figenerne fra de Palkuse, hvorefter de i uhyre Mængder bliver bragte paa Kameler fra det Indre af Landet. Derpaa blive de rensede af Kvinderne og af Mændene pressede ned i Kasserne. Øverst lagde de nogle rigtig gode og be-

*) Scheich er Titlen paa Høvdingen for en Araberstamme.

*) Dervisch blandt Muhamedanerne svarer omtrent til den kristne Verdens Munke.

dækkede dem tilsidst med 3 eller 4 Blade, som de havde liggende ved Siden af sig i et Bækken med Søvand. En Gut bar Kassen hen til et andet Sted, hvor den blev tilslaaet.

Et andet interessant Sted var en stor Indhegning med et Springvand i Midten, som syntes at være Samlingsplads for Karavanekamelerne. Vi saa her i Hundredevis disse stærke, vilde, larmende Dyr; nogle af dem var netop komne fra det Indre og blev aflæssede, andre laa paa Knæ for at modtage ny Oppakning. Patterne blev optaarne meget høit og fastgjorte paa Ryggen ved Hjælp af en Indretning, der næsten saa ud som en uhyre Nagle eller Krampe. Det plumpe Seletoi var prydet med Muslinger og Uldkvaster, og om Dyrets Hals hang en Klokke, der gav en frygtelig skjærende Klang. Rytteren svang sig op paa Dyrets Pattel og styrede ved Hjælp af en Stok, hvormed han slog Kamelen paa Siden af Hovedet. Derfra begav vi os til Slavemarkedet, som blev holdt i en Baggaard, der var meget udsat for Solvarmen. To sorte Mænd, en sort Kvinde med et Diebarn og en liden Gut udgjorde dengang Forraadet af Markedsvarer.

Derpaa gik vi forbi nogle Begravelsespladse og offentlige Brønde, indtil vi kom til Byens Udkant, som væsentlig bestod af Haver, hvor der avledes Oliven, Dranger, Druer og Figener, og som blev vandede af knirkende Vandhjul. Vi vendte tilbage gennem det armeniske Kvarter, der er bygget nogenlunde i europæisk Stil, og spadserede senere i Afentjølningen omkring i Frankertkvarteret, hvor vi saa mange Græserinder, som dels sad i Dørene, dels saa ud af Vinduerne. Synet af Smyrna lever i min Grindring som en stjern Drom.

II.

Damaskus er en af de helligste og mest lovpriiste Stæder i Orienten. Egnprofeten Muhamed priste den tre Gange lykkelig, fordi Englene havde udbredt sig over den. De arabiske Geografer kalde den „Modersmarkedet paa Verdens Kind“, „Paradisfuglenes Fjær“, „Skjønhedens Halsbaand“. Efter et Sagn blandt de østerlandiske Kristne blev Adam skabt her af rødlig Jord, og paa det nærliggende Bjerg var det, at Cain slog Abel ihjel. Damaskus var allerede kjendt af Abraham (1 Moseb. 14, 15), David erobrede det (2 Sam. 8, 6), og senere var det Hovedsædet for den arabiske Bidskabelighed. Omajadernes Moske med en Soilehal af 550 Fods Længde og 150 Fods Bredde var tidligere en kristen Kirke. Midt paa Gaden staar et Platantræ af 35 Fods Omfang. Til den sydlige Port fører den saakaldte „rette Gade“ over en Times Bei iniellem Moskeer og Verksteder. I den boede Saulus, da han blev omvendt af Ananias (Ap. Gj. 9, 11). Gjennem Oliven- og Morbærhaver kommer man til de Kristnes Kirkegaard, hvor (saa fortælles det her) Saulus blev kastet til Jorden af det himmelske Syn. Ved den tilmurede Byport fremvises endnu det Vindue, fra hvilket Paulus blev heiset ned (Ap. Gj. 5, 25). Gaar man langs Muren et Stykke videre, kommer man til Ananias's Hus; i Nærheden ligger inde i nogle Oliehaver det Sted, hvor Elia kronede Haael til Konge i Syrien (2 Kong. 8, 13). Sagnet henlægger ogsaa det Sted, hvor Elias blev bespist af Ravnene, til en Klippekløft i Nærheden af Damaskus, ligesom man endvidere der fremviser Noahs, Abels og Seths Grave.

Herlige Landsteder i østerlandsk Bygningsstil slynge sig rundt om Staden

som et funkende Guldbelte. Op over Murene og Taarnene, der straalet i Solens Lys, rage Toppene af Cypresser og andre Rjæmpetræer, der hylle Alt i en dunkel, grøn Klædning. I Solens Straaler gløde Moskeernes og Paladsernes utallige Kupler. Bag Byen udbreder der sig en Horizont, der er uden Grænse ligesom Havet, og som flyder sammen i Et med Jldhimmels Purpurand, der bliver end rødere formedelst Gjenfinnet af Ørkenens Sand. Til Høire optaarner Antilibanons brede og høie Bjergrygge sig over hinanden ligesom uhyre Taagefyer. Rundt om den hele By snor der sig en Skov af Frugttræer, ind iblandt hvilke der er flettet Vinranter, som med sine Slyngringer forbinde Figen-, Pære- og Kirsebærtræerne. Den frugtbare Jordbund er desuden rigelig bedækket med Byg, Hvede, Mais og alleslags Vælgfrugter. Overalt titter der frem i det grønne Landskab smaa, hvide Huse, som er Gartneres Boliger eller Ciernes Lysthuse. I Haverne findes der en Mængde Heste, Kameler, Faar og Turtelduer. Disse Haver forbinde den ene Forstad med den anden og danne et Belte rundt om Damaskus paa 20—30 Mil.

Byens Gader er brede og uden nogen Træer, omgivne af lave Huse, hvis Væbæge har smaa Døre og næsten ingen Vinduer. Men i Husenes Indre, paa den ene Side, som vender mod Gaardspladsen, viser den østerlandske Luxus sig. Gaardspladserne, der er bebyggede af Mørbærtræer og afstjolede af Springvande, er brotagne med Marmor og kostbare Stene, og Hallerne og Tinderne har Overflod af Guld- og Sølvforzvinger i en eventyrlig Pragt.

Her er Bazarerne seværdige; det er lange Gader, overbyggede med høie Stiladser eller Tage; paa begge Sider af

Gaden er der Boder, Magasiner og Kaffeuse. Foran Butikkerne sidder Sælgeren med Piben i Munden og med forslagte Fodder. Magasinerne er især fuldpakkede med indiske Stoffe, som over Bagdad blive bragte hid af Karavanerne. En broget Mennekevrimmel fængsler uafsladelig den Fremmedes Blikke. Der ser man Agaer*) i lange karmosinrøde Kapper med den kostbare indlagte Sabel ved Siden og den af Diamanter funkende Dolt i Beltet; de ledsages af 5 eller 6 Slaver, der udgjøre deres Livvagt og bære sin Herres Pibe og Vandrør. Tillige træffer man her i stort Antal Araber fra den store Ørken og fra Omegnen af Palmyra; de er kjendelige ved sit store Stjæg og sine vilde, rullende Dine. Deres hele Klædning bestaar af en rummelig Overklædning af hvid Uld, som de malerist slynge om sig i vide Folder.

Baabensmedenes Arbejder har ikke nu længere nogen Lighed med de Baaben, der engang gjorde Damaskus saa berømt. De Fabriker, hvori de berømte „Damascenerklinger“ i sin Tid blev forædgede, findes ikke nu længer, og de Sæbler, som man fremdeles forarbejder der, er af almindeligt Værd. Juvelererne besidder meget betydelige Forraad af Stene og Perler; men i at bearbejde disse vise de liden Smag. De dygtigste Arbejdere derimod er Sadelmagerne, som levere de nydeligste og smagsfuldeste Sager. Sadelerne er overtrukne med Floiel og Silke, broderet med Guld og Perler. Halsremmene er af rødt Saffian og udstafferede med lange, nedhængende Fryndser og Kvaste af Guld- og Sølvtråde, hvortil der er fæstet Perleduste. De

*) Aga er hos Tyrkerne Titelen paa de militære Befalingsmænd og øverste Hofembedsmænd.

Boder, hvor der sælges Spisevarer, be-
rede ogsaa Diet en sand Nydelse. Utaal-
lige Kurve findes her fyldte med de for-
skjelligste Grøntsager og Frugter. Nogle
Frugter er saa glindsende, som om de
var lakerede og malede, andre blinke som
Kiselfstene, der netop er trukne op af
Bandet. De udstillede Vaffler er af
særdeles god Smag. Spiseverter anbe-
fale Middagsmad til de Forbigaaende,
og Kjøberen bærer det ristede Faarekjød
med sig paa et Stykke Hvedebrød og
spiser det uden videre af Haanden. I

Snedkernes Kvarter ser man mange Kuf-
ferter af Cedertre, rødmalede og prydede
med forgyldte Søm. Cedertreet ud-
breder over den hele Bazar en balsamisk
Bellugt, som blandes med tusinde andre
Parfymer fra Snedkernes Boder, fra
Drugisternes og Specerihandlernes Ma-
gasiner og især fra Ambra- og Gummi-
daaserne; hertil kommer endvidere Lug-
ten af den brændte Kaffe, af de uden
Ophør dampende Piber o. s. v.

(„Fra fremmede Lande“ af J. Utheim.)

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

Gvad der kunde fortæres i tidli-
gere Dage er ikke sjældent Gjenstand for
Nutidens Forundring. At ogsaa vore
Samtidige af og til kunne prestere noget
ganste Respektabelt i Retning af en god
Appetit, synes at fremgaa af en Med-
delelse til den danske „Folkets Avis“ fra
en Landsby i Nærheden af Randers.
Ved et Gilde i denne By, som nylig
feiredes i to Dage i Rad og hvor der
var 100 Mænd og 100 Kvinder tilstede,
blev der nemlig konsumeret ikke mindre
end 6000 Potter bayerstøl, 125 Potter
Brændevin, 25 Potter Vin, 65 Pispund
Flormel, 3 Pispund Kaffe, 8 Toppe
hvidt Sukker, 3 Oxyer samt et ikke nær-
mere opgivet Antal Kalkuner, Høns og
andet Fjæltræ, foruden forskjellige andre
Smaasager.

Fantasi-Priser. Paa en nylig i

Chicago afholdt Hunde-Udstilling frem-
vistes bl. A. en Hund, der tageredes for
\$15,000.00; en anden Hund tageredes
for \$10,000.00.

Afstanden fra St. Paul til Lake
Park er 241 Mile, til Fargo 274, til
Bismark 469, til Green River 573, til
Little Missouri 624, til Miles City
770, til Big Horn 856 og til Helena,
Montana, 1,165 Mile.

Stærk Vært. Fra Monona County,
Iowa, berettes om Mais, som har været
4 Tommer i 24 Timer.

Et uhyre Jernkar er under Ar-
bejde for Vandverket i Lexington, Mis-
souri. Det skal være 166 Fod højt og
22 Fod i Diameter og veie 100 Tons.
Det skal stilles paa et 44 Fod højt Fun-
dament.

Indhold: Nattergalen. — Ved Afgrundens Rand. — Fra det indre
Afrika. — Island. — Forskjellige Slags Notiser. — Smyrna og Damaskus. —
Blandinger. — Nytt og Gammelt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

31te Juli 1884.

14de Hefte.

Skildringer fra en Reise rundt Jorden.*)

Kjære Læser! Du ved, at foruden den ugentlige Sabbat havde Joderne ogsaa et Sabbatsaar. „Sey Aar skal du saa din Mark, og sey Aar skal du skjære din Bvingaard og samle dens Grode. Men i det syvende Aar skal være en Hviles Sabbat for Landet, det er en Sabbat for Herren, du skal ikke saa din Mark og ei skjære din Bvingaard“ (3 Mos. 15. 3. 4). Landet fik saaledes et helt Hvileaar, hvilket da ogsaa blev et Hvileaar for Landmanden. Et Sabbatsaar er nu en meget god Ting for dem, som arbejder strengt, i Særdeleshed naar det er Arbeide med Hjernen, og fremfor Alt for dem, hvis Kald det er at arbejde saavel om Søndagene som om Hverdage og strengere om Søndagen end nogen anden Dag. Jeg mener ikke et Lediggangens, men virkelig et Hviles Aar. Min afdøde Fader, Dr. Urwid i Dublin, var et rigtigt Arbeidsmenneske, og engang, da han var aldeles træet og opslidt af Ar-

beide, henvendte han sig til den bekjendte Læge, Sir Philip Crampton. „Hvad De trænger til, er Hvile,“ sagde Doktoren, „De maa reise bort.“ „Det kan jeg ikke nu,“ svarede min Fader, „det er umuligt; jeg har saa Meget at gjøre.“ Doktoren vedblev alligevel: „Jeg kan slet ikke hjælpe Dem ellers; De maa have Hvile og Forandring.“ „Lad mig dog saa en Recept,“ holdt min Fader paa. Sir Philip gik hen til sit Skrivebord og i passende Form skrev han Recepten og satte sit Navn under Recepten, der lød: „Hold op at arbejde og reis bort,“ og rakte den smilende til min Fader. Nu, min Fader gjorde, hvad Recepten bød, og efter nogle saa Sabbatsmaaneder kom han hjem som et andet Menneske.

Jeg har været saa lykkelig at have haft et Sabbatsaar, som blev anvendt til en Reise rundt Jorden. Saa langt tilbage som jeg kan huske har jeg altid naattet arbejde strengt. Baade i Skole- og Uni-

*) Forfatteren er en engelsk Prest, W. Urwid. „Lutherstiftelsens“ Udgave er benyttet. Red.

versitetsdagene var det altid den samme Historie, Arbejde, Arbejde. Saaledes har det nu ogsaa været i de 25 Aar, jeg har været Prest; Arbejde har været mit Element. Det var ved Midten af Aaret 1878. Jeg holdt netop paa at fuldende en Oversættelse af Cremers græske Lexikon til det Nye Testamente, en meget anstrengende, men behagelig og lærerig Væbsættelse, — da Gud aabnede mig Udgang til en rigtig god lang Ferie. Min Rejsesamfund var en Svigerinde, der netop var bleven helbredet efter en alvorlig Sygdom, som hun havde paa-draget sig under sin Gjerning som Sygepleier i et af Londons Distrikter. Forandring og Reiser, i Særdeleshed tilfø, blev hende anbefalet, og vi ordnede det saaledes, at vi kunde foretage en Reise sammen. Vi talte først om Amerika; men da vi i vore Planer kom saa langt som til San Francisco, slog den Tanke os: naar vi er saa langt, hvorfor da ikke gaa tvers over det stille Hav og komme tilbage den anden Vej? Mine Gutter var i Skole, mine Døtre gamle nok til at holde sin Moder med Selskab, og min gode Hustru gav med Frimodighed denne Plan sit Bifald. Saa bestemte vi os altsaa; vi vilde dog ikke binde os ved Gjennemgangsbilletter, men forbeholdt os at vende om hvorsomhelst, saa at vor Reise fra Station til Station og i Særdeleshed fra San Francisco vilde komme til at afhænge af de Telegrammer, vi modtog hjemme fra. Paa Telegrafkontoret i London optegnede man min Hustrus Navn og gav mig Ordet „Urbanity“ at bruge som Adresse i mine Depescher; man faar nemlig sædvanligvis et Ord med Begyndelsesbogstavet af Ens Navn. Saaledes havde jeg ifødet for en lang londonst Adresse kun at bruge det ene Ord „Urbanity“, og Telegrammet blev

sikkert og oieblikkelig befordret til min Hustru. Denne Ordning er af Vigtighed, naar man har at betale fra fem til ti Shilling for hvert Ord. Gud var saa naadig mod mig, at ved hver Station modtog jeg og var jeg istand til at sende Budstabet: „Alt vel,“ og nu, da jeg atter er hjemme og finder Alt vel her, er det min Hensigt i disse Blade at fortælle lidt om mine Oplevelser paa denne Reise.

Som Prest havde jeg under hele Turen det Niemed at se og lære, hvad jeg kunde af Alt, hvad der angik Skoler, Anstalter og Missioner, medens det især var Høspitaler og Pleiestiftelser, som min Svigerinde interesserede sig for. Under hele min Reise har jeg saaledes seet Arbejdet for Kristus i dets forskjellige Grene, og det er særlig med dette for Die, at jeg tænker at gjenkalde nogle af Reisens Begivenheder.

Naar jeg nu ser tilbage paa den, synes det, som om den vanskeligste Del af den var at bestemme sig til at reise. Men naar man har Tid og Penge, ni Maanedes af den første, og fem hundrede Pund Sterling af de sidste, er ingen Reise lettere eller sikrere end en Tur rundt Jorden. Et langt Led i Rjæden er den 5000 eng. Mile lange Fart over det Stille Hav; men ligesom alle de andre Soreiser paa Turen danner dette en velgjørende Pause og Hviletid mellem den nye og den gamle Verden. Dnsdag skrev jeg Fortalen til Lexikonet og affendte de sidste Korekturastryk deraf, og Thorsdag den 8de August 1878 indstibede jeg mig med min Rejsesamfund paa Dampskibet „Germanic“ af White Star Linien. Saaledes begyndte mit Sabbatsaar; det var en pludselig og fuldstændig Forandring. I Stedet for de kvalme, fuldproppede Kabytter og daarlige Koier, som jeg var vant til

fra mine Smaature paa Kanalen, fandt jeg her et Rjæmpefisk paa 5,000 Tons, et flydende Palads med brede Trapper, rummelige Saloner og luftige Kahytter. Salonen paa „Germanic“ er midt paa Skibet, hvor Bevægelsen føles mindst. Ventilationen er overalt beundringsværdig. Vi var to hundrede og femti Kahytpassagerer ombord, og ved Maaltiderne kunde Alle sidde tilbords paa en Gang. Over hver eneste Køie er der en elektrisk Klokkestreg, og i Stedet for at raabe „Opvarter“ behøver man blot at røre ved Strengen. Atlanterhavet er meget stormfuldt, men Dampskibene er konstruerede og stærkt byggede med dette for Øie, og Bevægelsen er meget mindre og langt roligere end ombord paa en Kanalbaad.

Kahytpassagererne bestode for største Delen af Amerikanere, som vendte tilbage fra Pariserudstillingen, og jeg fandt dem meget behagelige og forekommende. Jeg sagde en Dag til en Amerikaner, en Advokat fra San Francisco: „Iffe sandt, vi vinder meget godt fremover?“ „Ah,“ svarede han, „det er netop Forstjellen mellem Englænderne og Amerikanerne, I siger: „getting on“ (vinde frem), vi derimod: „going ahead“ (lægge iveri).

Det er af nogen Vigtighed, hvilken Plads Proviantforvalteren anviser En ved Bordet.

Hver Dags store Begivenhed tilføjes er Opstillingen af Loggeapparatet, strax efter at Kapteinen og Officererne har taget sine Eftermiddagsobservationer. Loggeapparatet fortæller os, hvor vi er, hvor mange Mile der er tilbagelagte og hvor mange der endnu ligger for os. Der bliver overrakt enhver Passager et trykt Blad, som indeholder en Liste over alle Passagererne, et Kart over Skibets Route og en Table for Loggeapparatet.

Paa selve Skibet er der Meget at lære. I Stedet for det gammeldagse Hjul, hvormed et halvt Dussin Matroser havde Arbejde nok, styres nu Skibet fra Midten af Fartøiet ved Hjælp af en Dampmaskine, som sætter Roret i Bevægelse, og som til Gjengjæld ved et lidet Hjul, saa let at et Barn kan dreie det, sættes i Bevægelse for Styrbord eller Vagbord. Dette Hjul har sin Plads i Korhuset paa det øverste Dæk, og man er der beskyttet mod Veiret; lige bag det er en Kahyt for Kapteinen, som saaledes altid var let at faa fat i. Der var 400 Passagerer paa anden Plads, og i Forhold til Betalingen syntes jeg ikke, at de havde det saa bekæmt som vi paa første Plads. Dog var Alt meget net, luftigt og hyggeligt under Dæk. Første Maskinist (naturligvis en Skotlænder), en meget alvorlig Mand, tilbød os en Dag at vise os Maskinerne og Thyngen. Han havde nok Grund til at være høitidelig; thi det var et ophøiet Syn. To og tredive mægtige Flammer bruste Nat og Dag midt i Skibet! Men Resikoet ved Ilden er reduceret til Minimum. Omkring Ildstederne er Alt af Jern; Skibet er tillige bygget i Afdelinger, og Hjælpemidlerne til at slukke Ilden er talrige. Som sædvanlig paa enhver Reise blev der en Morg:n slaaet Alarm for Ild, efterat Passagererne i Forveien var underrettede derom, og i nogle faa Sekunder var hver Mand paa sin Plads, Vandslangerne sendte sine Straaler gennem Portene og fra Dækket paa begge Sider af Skibet ned i Soen. Af Hensyn til Isbjergene har Maskinmesteren et Thermometer, hvormed Havets Temperatur undersøges, efterhvert som Skibet avancerer, og han har Ordre til at standse, dersom det pludselig skulde synke, da dette er et sikkert Tegn paa, at der er Is i Nærheden.

Enhvert Dampskib, som træffer paa et Isbjerg, noterer Stedet, hvor det var, og ved Fremkomsten afgives Beretning derom, hvormed enhver Kaptein, som skal seile, bliver forsynet. Naar man nærmer sig Amerika, er Afvejningen af Hede og Kulde meget pludselige; man passerer flere paa hinanden følgende Strømme med iskoldt Vand, som flyder mod Syd parallel mod Kystlinien.

Selve Havet var stadig rigt paa Interesse og Afvejning. Dets bestandig vexlende Farvestykker fra lysegrønt til mørkeblaat, Vølgernes Kraft og Skjønhed, naar de slog imod Bougen eller oversproittede Dækket; Søfuglene, Maaerne der ledsagede os som Tjenere, af og til en Hvalfist, men fremfor Alt Havets egen Majestæt, — Alt var Gjenstand for bestandig ny Beundring. En Søndag ombord er meget høitidelig og velgjørende. Officererne og Folkene blive i Paradeuniform ordnede paa Skandsen og der inspicerede af Kapteinen. Enhver har at svare, naar hans Navn bliver opaaet efter Listen, og derefter holdes Gudstjeneste i Forsamlingsværelset. Efter Kapteinens Anmodning læste jeg den engelske Kirkes Bonner og holdt en kort Prædiken. Skibet rullede temmelig stærkt, saa jeg maatte holde mig i en Stol, som var fastsruet i Gulvet. Det er noget meget høitideligt ved en saadan Gudstjeneste midt paa Havet. Medens vi sang en af vore velbekjendte Psalmer, følte vi ret, hvordan Ordene passede til Situationen.

II. New York.

Hvor det var forfriskende atter at se det grønne Land efter otte Dages Rejse paa Havet! Fra Queensstown, hvor vi sidst saa Land og som var det egentlige Udgangspunkt, for Havet begyndte, og

til Sandy-Hook (atten eng. Mile fra New York), er det 2,782 Kvartmile, og denne Rejse gjorde vi paa 7 Dage og 18 Timer, og hele Tiden havde vi smukt Veir. Det første Land, som viser sig, er Long Islands lave Strand til Høire eller Styrbord. Vi mødte adskillige Skibe, som kom nedover Kanalen fra New York med alle Seil oppe. Vi maatte en Stund standse vort Løb, da Toldembedsmændene samt en Læge kom ombord og hver Passager maatte besvare de fornødne Spørgsmaal angaaende deres Sundhed og Bagage. Men snart damper vi nordover gjennem Sundet med Staten-Island til Venstre og Long-Island til Høire, og her har man et prægtigt Panorama idet Byen New York viser sig. Jeg hystes, det var den smukkeste Havn, jeg nogensinde havde seet. Den store klare, blaa Vandflade i en Udstrækning af 40 eng. Kvadratmile, Bækkerne rundt omkring, der lige som var bestrøede med Træer, Villaer ogarker, Byen med sine Fjendser af Skibe havende sig majestætisk op over Vandet, og belyst af det mest straalende Solstien, Alt dannede et Maleri, som jeg aldrig vil glemme. Det var Tordag, og Floddampskibene og Færgerne for frem og tilbage med Folk, som vilde tilbringe Helligdagen ude paa Landet eller ved Kysten. Det er meget almindeligt i New York at have Tordagestermiddag som Fridag, og der er ingen By, der er saa vel forsynet med Badesteder lige i Nærheden. Omtrent Klodden Tre om Eftermiddagen dampede vi ind i Dokken, og efter en kjedsommelig Venten og megen Forvirring, før vi fik vor Bagage fra Toldboden, strængede vi gjennem de smudsige Gader til Avenue Hotel.

Paa Hverdagene fremviser Byen livlige Scener af larmende Trafik og ibrig

Kørelse. Fethed i at gaa og Sirlighed i Manerer er karakteristisk for New Yorkeren, Lustjernbanen, som gennemløber Byen i hele dens Længde fra Nord til Syd, er lustig, lys, rolig og let at komme til og er et stort Fremstridt fra vore kvælende underjordiske. Men da den er femten Fod fra Jorden og jevn- hoi med Husenes anden Etage, ind i hvilke man kan se, formørker og odelæg- ger den de Gader, hvorigennem den gaar. Fra Taget af Assurancebygning- en i Broadway havde vi en prægtig Udsigt over New York, Brooklyn og New Jersey. Himlen var klar og blaa, Byen, straalende i Solbelshningen, gjen- nemstrømmedes af East Rivers og Hud- sons blaa Bælte, og var kantet med Skibe; Magasiner og offentlige Byg- ninger hævede sig høit og var dækkede med Flag, medens Havnen, begrændset af grønne og skovbevoksede Bakker, laa midt for os. I Flushing, Long Is- land, omgivet af høje Villæer, stygge- fulde Gange og løvrige Træer, tilbragte vi nogle Dage hos den afdøde Dr. Spragues Familie. Dr. Sprague, den bekendte hoiagtede presbyterianske Prest, som i mange Aar boede i Albany og forfattede mange anseede Verker, var en ivrig Samler af Haandskrifter og har efterladt sig den smukkeste Samling deraf, som findes i de Forenede Stater. Han havde været en Ven baade af min Fader og mig, og jeg var saa heldig at kunne tilbringe en hel Formiddag i hans Stu- dereværelse, der var fuldt af Hylde, som naaede fra Gulvet til Taget, og hvoraf enhver var fyldt med omhyggelig ord- nede, egenhændig skrevne Breve fra alle Præsidenter, Embedsmænd og Sena- torer, ligesaa Washington og nedover, fra ethvert Lands og enhver Kirkes Geistlighed, fra Luther og Reformato- rerne samt fra alle de kronede Hoveder

i Europa. Aarhundreder tilbage, fra alle dramatiske, videnskabelige og literære Størrelser i hele Verden. Samlingen er værdsat for fem tusinde Pund Ster- ling og der underhandlede med de For- enede Staters Regjering angaaende Kjø- bet deraf. Til det Sidste var Dr. Spra- gue utrættelig i sin Fjer for Haand- skrifter. Da jeg engang havde sendt ham et af J. W. Robertsons Udkast til en Prædiken, skrev han mig til og for- talte, at Haandskriftet havde fundet ham syg og sengeliggende, men Modtagelsen deraf havde en saa opmuntrende Virk- ning, at han, lykkelig som en Konge, med engang var oppe og midt i sine Samlinger. Han var i mange Aar en veltalende Prædikant, men formedelst Tabet af Tænder maatte han opgive sin Stilling som saadan, da ingen Tand- læge var istand til at afhjælpe denne Mangel og skaffe ham en tydelig Ud- tale. Det var et værre Tilfælde end det, der traf Lord Brougham, som engang, medens han talte ved et videnskabeligt Kongresmøde, pludselig standsede, da der var noget iveien med hans kunstige Tæn- der og spøgende bemærkede: „Disse Tingester er de første, som plager os her i Verden, og bliver ogsaa de sidste.“ Saa dygtige de amerikanske Tandlæger end er, kunde de dog ikke sætte Dr. Sprague istand til at prædike, og det var Grunden til hans tilbagetrufne Liv i Flushing blandt sine Haandskrifter.

I New York holder man Søndagen strengere end i London. Det gamle puritanske Element er endnu stærkt i al sin Simpelhed. Bistnok er der ogsaa et stærkt udenlandskt og romersk-katholsk Ele- ment; men de Romersk-Katholske høitide- ligholde dog den første Halvdel af Da- gen. Broadway er rolig og ensom en Søndagsformiddag, Fifth Avenue er saa stille som de rolige Gader og aabne

Plads i den nye Del af Edinburg. Der er adskillige smukke Kirker i Fifth Avenue, men mange af disse var lukkede nu, medens det var Sommer. Af de tre presbyterianske Kirker, som findes her, er Dr. John Halls den største; det er en meget smuk Bygning, men den var lukket paa den Tid; thi om Sommeren slaar de tre Menigheder sig sammen, da Medlemmernes Antal paa den Tid er meget reduceret, og Gudstjeneste holdes snart i den ene og snart i den anden Kirke. Denne Sondag blev den holdt i den lydst-reformerte, en kostbar og prægtig udstyret Bygning, hvori Gulvene ere belagte med Tæpper og Bænkene med Puder, og Psalmebøger og Bister findes der for Alle. Man kunde finde Bisterne forstyrrende og besynderlige; men de er nødvendige i den varme Tid og bruges lige ivrig af Presterne, Kvinderne og de øvrige Tilhørere. Orgelmusiken var vakker, Sangen høitidelig og kraftig og Prædikenen dybsindig og alvorlig. Ved Begyndelsen af Fifth Avenue paa Nord siden hæver sig den nye St. Patrickkirke, en imponerende Bygning af hvidt Marmor, men som endnu ikke er færdig. Over Hovedindgangen er den tredobbelte Krone med Ordene „*Audiat et aperit*“, d. e. „Han (Paven) lukker og aabner.“ En smuk Søndagseftermiddag vil man se Centralparken nordenfor Byen aldeles fuld af Kjørende og Gaaende.

Et andet Tilflugtssted om Søndagene er den store „By af Døde“, Greenwood Kirkegaard, paa en høi Bakke ovenfor Brooklyn, som indeholder fem hundrede Acres af et vakker bolgende og bakket Land med sine 300,000 tausende Indvaanere. Den høie Indgangsport i gothisk Stil er bygget af rød Sandsten, og prydet med fire store Basreliefs: 1. Kristi Begravelse med Motto: „Han led Dø-

den for alle Mennesker.“ 2. Opvækkelsen af Enkens Son med Motto: „Græd ikke.“ 3. Sazarus's Opvækkelse med Ordene: „Kom frem!“ og 4. Kristi Opstandelse med Texten: „Jeg er Opstandelsen og Livet.“ Omkring disse er der fire Figurer, Tro, Haab, Grindring og Kjerlighed. Paa Kirkegaarden findes foruden flere Miles Kjørevei utallige Spadsfergange og Stier, snart skygefulde og ensomme og snart forende op til en Udsigt, hvorfra man kan overskue Havnen og Byen. Der er mange forskellige og kostbare Monumenter. Det smukkeste er maaske det, som er sat over Charlotte Canda, en Pige paa sytten Aar, som døde Aftenen før sin Bryllupsdag, og hvis Formue anvendtes til et Mindesmærke over hende, hvilket bestaar af en Kreds skønne Statuer rundt hendes Grav. De romersk-katholske Autoriteter begyndte en Proces i Haab om at faa denne Grav i sin Besiddelse, men Dommen gav dem blot Legemet, og det lod de blive, hvor det var.

Her er ogsaa den Grav, hvori Morse, Telegrafens Opfinder (eller Forbedrer), hviler. Et smukt Mindesmærke er der til Grindring om de Mænd af Brandkorpsen, som omkom under sine Anstregelser for at redde Andres Liv under Branden i New-York, overst paa hvilket er en Figur i Bionze med et lidet Barn i Armen, som den bærer ud af Flammerne; et Monument over en Døds fra New-York, som mistede Livet, medens han forsøgte at naa et Skib i en frygtelig Storm, reist af hans Kamerater, kan sees fra Skibene, som passere Fjorden. Det mest gribende af alle Monumenterne er maaske det, som Byen New York reiste over de Soldater af sine Regimenter, som faldt i den Kamp for Land og Frihed, der endte med Slavernes Befrielse. En ædel Soile hæver

fig i Midten, og Figurerne paa de fire Hjørner repræsentere de fire Brancher af Krigstjenesten: Infanteri, Artilleri, Kavalleri og Ingeniørfaget. Basreliefs fremstille de fire Scener i Krigshistorien: Afreisen, Kampen, de Saarede og Begravelsen. Mange andre Monumenter med sine Inscriptioner fortælle ikke alene den lange Døds historie fra denne Krig, men vidne ogsaa om Dybden af den Overbevisning blandt Borgerne, som er skreben i Taarer og Blod, at det var en Krig for Arne og Hjem, for Land og for Frihed. Tæt ved Kirkegaarden er Udsigtsparken, og en smuk Kjøretur fører til Coney Island og New-Brighton Beach, et vndigt Sted, men som aldeles mangler den Stilhed og Ro, der paa Hviledagene er saa nødvendig for den trætte Vandrer.

III. Niagara og Saguenay.

„Hvad De end passerer paa Deres Bei rundt Jorden, fremfor Alt maa De se Niagara og Saguenay,“ var et Raad, vi fik af en Ven, som var vant til at reise i Amerika; vi tog os derfor en 14 Dages Tid til at reise omkring, med New York som Centrum, hvilket satte os istand til at besøge disse Continentets to største Natur-Vidundere, med hvilke blot Yosemite-dalen kan taale en Sammenligning. Idet vi tog med Morgendampskibet op Hudson, passerede vi Palisaderne og West-Point, og nød det skønne Syn af Catskillbjergene, som mindede os om Rhinen ved Bingen, og gik island ved Albany, Hovedstaden i Staten New York, hvorefter vi kjørte til Saratoga, det moderne Augustopholdssted for Feriereisende fra alle Verdens Kanter. Her kan man ret se de amerikanske Hoteller i al sin uhyre Størrelse; af tre, som er byggede Side om Side med hverandre, „Unitet States“, „Grand Union“ og

„Congress Hall“, er ethvert istand til at modtage 1,500 Gæster. Her forsamles Statsmand, Politikere, Literater, Præster samt Alt, hvad der er fornemst og mest i Mode i Byerne; her holde de sine Forsamlinger, Konferencer og Klubber, drikke Vand af Sundhedsbrønden, rage, sladre og danse. Saratoga er udenfor Verden, og dog synes det, som om alle Mennesker har forladt Verden og samlet sig i Saratoga. Det er Midtpunktet af et Landskab, der bestaar af smukke Partier, og som Badessted i det Andre rangerer det lige med, hvad Newport er ved Kysten. En Dag her tilfredsstillende os, og vore Kjøretøier bragte os videre; ved en Reise paa tolv Timer kom vi gennem et malerist og tæt befolket Land to hundrede Mile mod Vest til Niagara. Det var os saa besynderligt at høre Navnene Utica, Rom, Syracuse, — aldeles ikke ubetydelige Byer, og endnu forunderligere var Lyden af Klokker, efterhvert som vi kom hver By nærmere. Det var, som om det skulde være Helligdag, og Kirkeklokkerne derfor ringede sammen til Gudsstjeneste. Sagen er, at enhver Maskine fører med sig en stor Klokke, som lyder, idet den bevæger sig langs Veien.

I England blive Passagererne beovagtede med en Omhu, som om de var Børn, i Amerika maa Enhver sørge for sig selv, baade de Kjørende og Gaaende. Rømlingen med de forskjellige Klokker i Nærheden af Stationerne er den eneste Advarsel man faar om, at et Tog er i Bevægelse, og idet det gaar, siger blot Konduktøren: „Alle ombord!“ og Trænet begynder at røre sig.

Ved Midnatstid naaede vi Byen Niagara og tilbragte Fordag Morgen med at besøge Faldene fra den amerikanske Side. Jeg vil ikke her forsøge at udmale, hvad der saa ofte har været beskrevet.

Senere paa Dagen tog vi vort Kvarter i Cliftonhouse, hvorfra man havde en prægtig Udsigt over Fossen. Her havde vi den i al sin Ynde og Skønhed, ligesom det nærmere Syn af den paa den amerikanske Side bedst viser dens uimodstaaelige Kraft og Magt. Der findes ikke nogetsteds i hele Verden en halv Mils Spadsfertur, der er saa storartet og ærefrygtbækkende som Turen fra Cliftonhouse til Faldene. Vandene, som bestandig trykker paa, bobler sig her op, som om de kom fra Jordens Indre, og hæver sig i Røgsoiler. Bibelsens Ord om Syndsfloden randt mig i Sinde: „da opbrast alle Rilder af den store Afsgrund.“ Medens vi stirre paa den idelige Hvirvlen af Vandet, som glider hen over den klippesfulde Kant, bestandig slynges ned i en Dybde af 170 Fod og bestandig sender op storartede Røgstyer indtil 70 Fods Høide over deres tidligere Niveau, synes alle Ord svage og intetsigende undtagen hine Psalmistens: „Vær stille og vid, at jeg er Gud;“ „Hans Stemme er som de store Vandes Lyd“ (Ezech. 43, 2; Ab. 1, 15).

Der findes intet mere passende Sted at tilbringe en Søndag i Tilbedelse af Guds Majestæt end her, i Beskuelse af dette ærefrygtindgydende Syn og under Musik af dets Brusen.

Mandag reiste vi videre, først med Jernbanen og derefter med Dampstibet tværs over Indsøen Ontario til Toronto, de vestlige Provindsers blomstrende og muntre Hovedstad, og deraf i Pullmans Sovesupeer til Kingston, hvor Dampstibet „Corfican“ mødte Passagererne, og den næste Dag førte os mellem de klippesfulde og træbevogede tusind Der ved St. Lawrence til Montreal. Som vi skal passere Strygene, kaldet Cedars, tager vi ombord den indianske Lodz, en smuk, sømandsagtig udseende

gammel Mand, som opdagede Løbet, og som har erholdt Eneret til at styre gennem det. Man har en næsten kvælende Følelse, idet Dampstibet bogstavelig slynges og kastes frem og tilbage mellem de brusende Bænde, med Klippespidser rægende op rundt omkring, snart paa denne og snart paa hin Side. Men det er sjelden, at der forekommer et Ulykkesilfælde, og efter to Timers Spending ankommer vi meget fredelig til den store Viktoria Nørbro, bygget af Stephenson; Broen gaar over St. Lawrencefloden ved Montreal. Her standse vi for at bestige det smukke Bjerg, som hæver sig bagensfor Byen, og forat besøge dens fornemste Kirker og Skoler. Man siger, at Notre-Dame-Kirken er den største romerske katolske Kirkebygning i Amerika; men dens Indre er naragtig udstaffet med Billeder og Altere, ikke uligt et Buddhatempel. Den engelske Kirke paa den anden Side er protestantisk og simpel. Macgill Collegiet besidder et Bibliotek, som, endstjønt det mangler adskillige vigtige Bøger, indeholder nogle gamle og furiose Bøger, og deriblandt en Messiebog (1501) med beshunderlige Træsnit og Rim.

Den romerske Kirkes Herredomme viser sig i det store romerskeindede Collegium, hvor der paa hver eneste Dør er malet et lidet Billede af Paven, for hvilket hver Gut maa bøje sig, i den jesuitiske Collegiekirke og i de lavere og mere stidensfærdige Dele af Byen. Paa Festsdagene bliver Hostien*) baaret gennem Byen, og de Forbigaaende, som ikke vil tage Hatten af, er udsatte for Fornærmelse. Ved Indvielsen af en af de kanaan-

*) Hostie betyder et Offerdyr eller Slagtoffer, hos Katholikerne det indviende Nadverbrød, hvormed der paa Grund af Læren om Transsubstantiationen drives et stort Afguderi. Red.

disse Biskoper udtaltes følgende. Ord : „En Biskop itlædes en Høihed, som Gud negter Englene. Hver Gang han indvier den hellige Nadvere, kan man sige, at Gud selv adlyder hans Stemme. Han er Apostlernes Efterfølger, en ny Apostel ; han er endog en ny Jesus Kristus“ (Montreal Witness). Ifledesto mindre er dog Protestantismen stærkt repræsenteret, og blandt Presterne staar den ærværdige Dr. Wilks høiest i de Kristnes Agtelse og har størst Indflydelse.

Med det komfortable Dampskib, som gaar om Natten fra Montreal til Quebec, er det en ti Timers Fart, og forfrisket ved syv Timers rolig Sovn stod vi tidlig op om Morgenens for at faa se Flodens Skønhed og det imponerende Syn af Quebec hævede sig mod Morgenhimlen i Vighed med Edinburgs Slot. Der er i Quebec omtrent 50,000 Romersk-Katholske, hovedsagelig af fransk Herkomst, og 10,000 Protestanter. Vi gik ikke iland nu, men ombord paa et andet Dampskib, som tre Gange om Ugen gaar til Ha-Ha-Bay ved Saguenay og tilbage ; den hele Tur tager kun tre Dage. Bjergene nordensfor St. Lawrence og omkring Murray er smukt bevorede med Skov. En Times Ophold ved Riviere du Loup gjorde, at vi fik den yndigste Spadsjertur igennem Alleerne ; derefter gik vi atter tværs over Floden til Tadoussac ved Mundingen af Saguenay, hvor Lord Dufferin har bygget et Vandsted, og hvor der er et lidet romersk-katholsk Kapel bygget af Træ, som betegner Beliggenheden af, hvad der paastaas at være den første kristne Kirke i Amerika. Dens Aarstal angives at være 1625, men „Relations Jesuites“, som jeg undersøgte i Bibliotheket i Quebec, beretter, at i 1642 var der kun en Hytte, der gjorde

Tjeneste som Kirke, og at en saadan først var paabegyndt i 1644, eller mere end 20 Aar efter at Pilegrimsfædrene havde landet i Amerika.

Og nu i den stjerneklare Nat letter vi Anker og gaar op den mørke Saguenay, hvor intet Lys veileder os, undtagen Stjernerne, hvis Skin reflekteres i de dybe, stille Vande, og Morgenrødmens i Nord, medens de sorte Klipper truende saa ned paa os fra begge Sider. Udbertiden syntes det, som om vi var aldeles indesluttede, men saa blæste Kapteinen i sit Horn, lyttede derpaa efter Ekkoet, og efter det beregnede han Afstanden fra Klipperne. Afstanden fra Tadoussac og Nord til Ha-Ha-Bay er sytti eng. Mile, og den forunderlige Reise om Natten minder om Virgils Beskrivelse af Styx.*) Men Stjernerne straalers herlig, Store Bjørn lavt i Nord og Orion høit i Syd. Ha-Ha Bay synes at have sit Navn af Ekkoet ; den smilede os imøde med Dagens første Straaler. Saguenay er unegtelig en af Verdens mærkeligste Floder. Her har Naturens Majestæt sit Ultima Thule.**)

Iskongen hersker længere oppe. Seiladsen nedover Floden om Dagen giver os fuld Anledning til at betragte dens Storhed. En frugtelig Klost splitter

*) Efter de gamle Hedningers Tabellære var Styx en Flod i Underverdenen, som alle Sjæle maatte over. Færgemanden, Charon, tænkte man sig som en grætter gammel Mand, og man pleiede at lægge en Liden Kobbermynt i den Dødes Mund, for at han kunde have Færgelønnen med til den Gamle.

Red.

**) Thule er et Land, der nævnes af de gamle Geografer som beliggende 6 Dagsrejser nordensfor eller vestensfor Britannien ; man har gjættet paa Norge, Island, Færøerne, Shetlandsøerne o. s. v. Stedet lader sig ikke med Visshed bestemme.

Red.

Fjeldet i en Længde af sexti Mile, og gennem denne har Vandet fra elleve store Floder, som samler sig i Indsøen ovenfor, sin Vej til Søen. Alvorlig, mørk, vild imponerende er de Udtryk, som gjerne anvendes derom. Medens vi seilede nedover, var det lyst Solskin, der lod Bækkerne og Klipperne paa hver Side lyse som i Jld. Den mest storartede Del er der, hvor to mægtige høie Klipper truende hæver sig lodret op — de bærer de høitidelige Navne Kap Evgjæthed og Kap Treenighed — hver af dem til en Høide af to tusinde Fod, og ligesaa dyb siges Floden nedenfor dem at være. Disse høie Bagtklipper vedblive hele Veien nedover til Tadousac, og paa sine Steder maa den lille Dampbaad bogstavelig snige sig frem under de vrede Fjelde. En mere ophøiet Natur findes ikke i Amerika.

Idet vi seiler op St. Lawrencefloden, er Udsigten over Kvebek storartet. Ka stellet ved Kap Diamond, som engang var en Fæstning af stor Styrke og Nøgen til St. Lawrence, er nu kun en mælerist Levnning fra en forbigangen Tidslalder. Nedenfor dette er Høiderne og Sletterne ved Abraham, hvor de to fiendtlige Generaler Wolfe og Montcalm faldt i 1759; de Franske og Engelske besidder nu Byen i Fællesskab, og Seierherrerne og de Besejrede lever nu i Fred og Venstab i den øvre og den nedre By. En Kjøretur til Vandfaldene ved Montmorency omtrent 9 Mile fra Byen, er en behagelig Morgenudflugt. Det høide Skum styrter 190 Fod ned i et eneste Fald, og en yndig Sti fører hen til en Række af Kalkstenlag, kaldet de naturlige Trapper, over hvilke Floden tumler sig. Vi reiste med Pullmantoget til Gorham og naaede de høide Bjerge tidsnok til at kunne tilbringe Søndagen paa Mount Washington. Og en stille,

rolig Sabbat var det deroppe mellem Skjerne. Der var omtrent 50 Besøgende. Vi samlede os til Gudsstjeneste i et stort Værelse, og blandt dem, som stadig holdt til paa Toppen for at gjøre Observationer og af andre Grunde, var der forssjellige friske Stemmer til at lede Sangen. Vor Etiling paa Bjergets Top, sex tusinde Fod over Havet, langt borte fra Menneskenes Brimmel, ledede meget naturligt Tankerne hen paa forssjellige Episoder af den evangeliske Historie, Bjergprædiken, hine Gange, da Jesus traf sig tilbage, fordi han vilde være alene og bede, og fremfor Alt Forklærsen, da Frelseren forte sine Disciple op paa et høit Bjerg (maa ske Hermon) og blev forklaaret for dem, „og en Sky overstyggede dem, og de hørte en Stemme fra Skyen, som sagde: „Dette er min Son, den Elskelige, ham skulle I høre.“ Frelserens Stemme syntes endnu at gjenlyde i Skjerne her paa Toppen af Bjerget og at finde et Svar i mange Hjærter.

IV. Boston og Plymouth Klippen.

Opdraget i et puritanst Hjem var jeg fra min Barndom bekendt med Historien om Pilegrimfædrene,*) og da jeg nogle Maanedere i Forreien havde seet Boston i Gammelengland med dets Mindesmærke om Pilegrimene, var Boston i Nyengland i mine Tanker ikke en stor Yankeeby, men det ærværdige Hjem og Centrum, Moder og Amme for Puritanisme og Uafhængighed i Amerika. Foran Hotellet (Brunsvick), hvor vi tog vort Strandbortær, staar der til Høire

*) Saa kaldes de i Begyndelsen af det 17de Aarh. fra England udvandrede Puritanere, som grundlagde flere Stæder i Amerika. D. A.

en ædel Bygning, et værdigt Mindesmærke om store Forsædre, den nye Old South Kirke, som i selve Navnet gjenkalder i Erindringen de fortjenstfulde Mænd fra 1630, fra Guvernør Winthrop og John Wilson og nedover; med sine rene, kostbare og massive Proportioner vidner den om de Sandheders Kraft og Varighed, for hvilke disse Hætte led. Den nuværende Prest, Dr. Manning, viste mig den store, gamle Prædikestolbibel, som var bleven Kirken foræret i 1780, og hvis Historie viser Puritanernes Træer for at bevare sig mod enhver Indtrængen af Høifirken. Den gamle Stik at lænke Bibelen til Prædike-

stolen og at komme til Kirken for at læse den antoges at bestyrke den falske Tro, at Kirken alene kunde bevare og forklare den hellige Skrift, og derfor vilde Puritanerne i Ryngland i mange Aar ikke vide af nogen Prædikestolbibel. Bibelen tilhørte Lægsfolket, Menigheden, som skulde læse den for sig selv i Hjemmet, og som stadig skulde undersøge Skriften, om der prædike des overensstemmende med den. Saaledes blev denne smukke Bibel ikke brugt i 20 Aar; da erholdtes endelig med Vanskelighed Pluralitet for dens Plads og Brug paa Prædikestolen. (Mere).

Kristi Himmelfartsdag.

Kristi Himmelfartsdag indtræffer, som bekendt, 40 Dage efter Paaste. Paa den Dag aabenbarede Kristus sig for sine Disciple, da han stiktes fra dem og blev optagen til Himmelen, hvor han satte sig ved Guds højre Haand. Efter denne Fest begynder Pintsens Beredelsestid.

Da Kristus efter sin Opstandelse forblev hos sine Disciple i 40 Dage (Ap. Gj. 1, 3), maa Himmelfartsfesten som en 40de Dag efter Paasteføndag altid falde paa en Thorstdag. I den ældste kristne Tid var Kristi Himmelfartsdag indbefattet i den almindelige Festligholdelse af Glædestiden mellem Paaste og Pintsen uden nogen Udmerkelse. Senere begyndte man at afdele denne Festtid ved Høitideligholdelsen af Himmelfartsdagen som en særegen Festsdag. De ældste, stjønt usikre, Beretninger om denne Fest er fra det 3die Aarhundrede i de saakaldte apostoliske Konstitutioner, hvor der besaies, at Slaverne paa Himmelfartsdagen skulde hvile fra

alt Arbejde. Sikre Vidnesbyrd om Kristi Himmelfartsdag som en særegen Festsdag har man først fra Slutningen af det 4de Aarhundrede, idet man har Homilier (Prædikener) holdte paa denne Fest af Gregor af Nyssa (død 394) og Chrysostomus, og Augustin regner den i et Brev, der er skrevet omtrent 400, med blandt de Fester, der helligholdtes over hele Kristenheden.

Festens dogmatiske Betydning, at vi paa den feire Mindet om det tredie Trin i Jesu Ophøielssesstand, er saa noie knyttet til Dagens historiske Minde, at den ikke trænger til nogen videre Udvikling. — Da Paaften er en Fest for Kristus paa Jorden, Pintsen derimod en Fest for Kristus i Himmelen, saa danner Himmelfartsdagen en Overgang mellem begge og hører som saadan ikke egentlig med til nogen af dem; dog bør den helst regnes med til Paaften, uagtet det forresten ikke er sjældent, at den bliver regnet med til Pintsens Festfreds. Hele

Tidsrummet mellem Paaske og Pintsfe var, som anført, en fortlobende Festtid under Navn af Qvinqvagesima, hvori man først senere ved Himmelfartsdagen gjorde en Afdeling, og den Qvadragesima, der efter Paaske svarer til Fasten, indbefatter Kristi Himmelfartsdag.

Ved den Tid, da Tertullian modte Hedningernes Bebreidelse for det ringe Antal kristne Fester med Henviisning til en Fest af 50 Dage mellem Paaske og Pintsfe, fremhæves Himmelfartsdagen ikke som en særegen Fest. Da senere den oprindelige Festlands astog, maatte denne Dag paa Grund af sin historiske Betydning særlig fremtræde af den allerede til 40 Dage formindskede Række, de saakaldte dies lætitiae (3: Glædesdage), eller, som de i Østerlandene kaldtes, Galilæa. Den hellige Bernhardus betegner den som Consummatio et adimpletio reliquarum solennitatum et felix clausula totius itinerarii filii Dei (3: en Fuldbendelse og Fuldstændiggjørelse af de øvrige Høitider og — lykkelig Afslutning paa Guds Søns hele Udlændighed). Der fandt paa denne Fest en høitidelig Procession Sted til Minde om, at Jesus havde ført sine Disciple til Bethanien, og Agapen (Kjærlighedsmaaltidet) ved Festens Vigilie (Aftengudstjeneste) var en af de største i hele Mæret, og dens Afstæffelse i Afrika ved Augustin (paa Grund af Uordenen) stede ikke uden Moie, ligesom ogsaa Sagnet om „Valpurgisnatten“ paa Brocken synes at være en Gjenklang deraf. Senere, da Pintsjen blev den tredje store Fest, kunde Himmelfartsdagen betragtes som den første Fest i den sælles Tvedeling af Hovedfestligheden, og den havde da ligesom Julen og Langfredag Hensyn til Kristi menneskelige Natur og Virksomhed, Epifania, Paaske og Pintsfe derimod til hans guddommelige.

Af de evangeliske Beretninger om Himmelfarten hos Lukas og Markus har man til Kirkens Brug valgt Markus Evangelium 16, 14—20, formentlig dels af den Grund, at Jesus her i Begyndelsen (B. 14) bebreider dem, der tvivle om Opstandelsen, dels vel ogsaa fordi Dagens Lektie var af Lukas's Skrifter. Denne Text, Slutningen af Markus's Evangelium, er ogsaa en herlig Slutning: Herren aabenbarer sig for de 11, bebreider dem deres Vantro, udsender dem som Evangeliets Forkyndere i den hele Verden, forudsiger dem de Tegn, der skulle følge dem, som tro, og bliver derpaa optagen i Himmelen, og sætter sig ved Faderens høire Haand. „Men de gif ud, og prædikede allevegne; og Herren arbejdede med og stadfæstede Ordet ved medfølgende Tegn.“ Ordet, Prædikenen, Herrens Virken, de Vantroes Revtelse, Udsendelsen og Kirkens almindelige Grundsfætning: „Hvo, som tror og bliver døbt, skal blive salig, men hvo, som ikke tror, skal blive fordømt,“ — Alt, hvad der gaar forud og følger efter Himmelfarten, bærer ogsaa Karakteren af en Fest for Kirken og den Hellig-Aand.

Da ingen af Evangeliets Beretninger om Himmelfarten er saa fuldstændig, som den i Apostlernes Gjærninger 1, 1—11, saa var det naturligt, at man valgte dette Afsnit til Lektie paa denne Dag. Lukas, der i sit Evangelium kun kortelig har berørt Himmelfarten, begynder sin Apostelhistorie dermed. Evangelisten knytter her Beretningen til de 40 Dage, i hvilke Jesus efter sin Opstandelse havde vist sig levende blandt Apostlerne, og beretter derpaa, hvorledes han forsamlede dem og forjættede, at de efter disse Dage skulde døbes med den Hellig-Aand, at de ikke skulde vige fra Jerusalem, men oppebie Faderens Forjættelse, og at de skulde være hans Vidner

baade i Jerusalem, i det hele Judæa og Samaria og indtil Jordens Ende. „Dg der han havde sagt dette, blev han optagen, medens de saa derpaa, og en Sky tog ham bort fra deres Dine. Men der de stirrede mod Himmelen, stod to Mænd hos dem i hvide Klæder, hvilke sagde: „Denne Jesus, som er optagen fra Eder til Himmelen, skal komme igjen paa samme Maade, som I have seet ham fare til Himmelen.“ Dgaa her gives Forjættelsen om den Hellig-Aand i Forbindelse med Beretninger om den underbare Himmelfart og endelig et Blik ind i Fremtiden til Slutningen af Menneskehedens Historie, Kristi Gjenkomst til Dommen. Berisoperne indeholde saaledes baade en evangelist og epistolist*) Beretning om Kjenngjenninger for Fæstligholdelsen af denne Dag, og man kan heller ikke undgaa ved Evangeliets videre Udlægning at tage Hensyn til Rettien. Vi se paa denne Dag Herren forlade Jorden, men da Ingen fortæller os om hans Ankomst i Himmelen, hans Modtagelse af Englenes Skarer, eller overhovedet hvad der foregik, efter at en Sky tog ham bort fra deres Dine, maa vi selvfølgelig henregne Himmelfartsdagen til Paasten eller Fæsten for Kristus paa Jorden og ikke til Pintsen.

Lige fra Kirkearets Begyndelse med Jule — Fæsten for Ordets Komme i Kjød — betragter Menigheden Kristi jordiske Virksomhed. Denne var nu fuldbendt, og med Beretningen om Himmelfarten slutter den evangeliske Historie, hvorved det næsten følger af sig selv, at der dannes et Afsnit i Fæstrækken. I Paasten mindes vi Kristi Lidelse, der

endte med hans Bortgang til sin forrige Herlighed. Saaledes ender Paasten, og vi træde da umiddelbart ind i den tredje Fæsttid eller Pintsen.

At denne Fæst — Himmelfartsdagen — er en streng historisk og ren kristelig, fremgaar af Forholdet til de hedenske Fæster paa denne Tid. Forstjellige Sæder og Stikke i Middelaalderen, s. Ex. Maaltider, ved hvilke Enhver nød en Fugl, Opheisningen af et Kristusbillede i Kirkens Hvælving, Nedslængning af Djævelen, Uddeling af Hvedebrød til Børnene, Dogen af Benedigs Formæling med det adriatiske Hav og lignende henviser ikke paa nogen hedensk Fæstlighed, men paa Fæstens kristelige Gjenstand. Bestrøelsen af Beiene i Ostfriesland med Blomster synes at være en fri Pryd til Fæsten i Foraaret. Selv i Italien erindres ingen bestemt Stik om Blomsterfæsten. Kun i det germaniske Norden findes Spor af Levninger efter en Seiersofring, sigrblot, der feiredes paa en Thorsdag til Guden Thors Ære. Men det er klart, at dette kun er kommet til den allerede bestaaende Fæst, idet denne og Thorsfæsten undertiden faldt sammen. Thorsfæsten feiredes i nogle Egne paa en Thorsdag mellem den 19de og 25de April. Thorsdagen var nemlig helliget Thor, Tordenens og Frugtbarhedens Gud. Thor, tænkte man, havde fuldstændig besejret Vinterens Is og Kulde og thronede nu i Luften. Grim anfører derom af Adam fra Bremen Følgende: Thor, inquit, præsidet in aere qui tonitrua et fulmina, ventos imbresque, serena et fruges gubernat (1: Thor, siger de, har Forsædet i Luften og regjerer over Tordenen, Lynet, Vindene og Regnen, Godveiret og Frugterne). Grundlaget

*) Epistola bethder „Brev“, altsaa egentlig Beretning tagen fra Brevene.

for hans Fæst er Ideen om det første Tordenveir, der indtræffer efter Foraarsjævnedag, og i hvilket Sommer og Vinter stille sig fra hinanden ved Lynild, Torden og Regn. Derfor ogsaa den Advarsel ikke at sy Klæder paa denne Dag, „fordi saadanne Klæder tiltrække Lynet.“ Forsærdigelsen af Krands af smaa eviggrønne Blomster, hvilke man kaldte Himmelfartsblomster, og som troedes at beskytte mod Lynet, den Skik at udgyde fra Kirkehvælvingen Vand paa Forsamlingen, saasom Naageorgius fortæller, Tordenkilen, der ligeledes beskyttede Huset mod Lyn og Sygdom, Thorshammeren ikke at forglemme — alt dette er et klart Bevis for, at der paa den allerede bestaaende og af ingen hedenst Foranledning fremgangne kristelige Fæst senere blev overført hedenste Paralleler,

og man maa tilstaa, at det ved denne Fæst var meget let.

Ifølge Sagaen holdt de gamle Nordmænd den tredje store Offerfest ved Sommerens Begyndelse, rimeligvis ved Sommerdagslid, hvilken efter Nordtændernes saavel ældre som nyere Kalenderberegning indfalder ved Midten af April (nu 14de April). Denne Offerfest kaldes blot at sumri, d. e. Oftring mod Sommeren, eller sigr blot, d. e. Seiroftring, et Navn, som den erholdt, fordi man da ofrede for Seier og Lykke paa de Krigs- eller Vikingetog, som man i den forestaaende Sommer skulde foretage. Vor afbøde Landsmand, Historikeren R. Keyser, drager heraf den Slutning, at denne Fæst fortrinsvis har været holdt til Odins Ære. (Mgbl.)

Ved Afgrundens Rand.

(Fra Tydskt.)

(Fortsættelse.)

IV.

Mikkelsdag stod for Døren. Frits kom for at sige Anni Farvel. Han havde spet et Par Stovler til hende, som han nu forærede hende til Afsted. Stovlerne var meget fine, altfor fine for Anni. Frits vidste dette; men kun det Bedste havde været godt nok for hans Kjærlighed, og med ethvert Sting havde han indspet en venlig Tanke paa sin Anni.

Anni var meget glad i Stovlerne. Hun lovede at holde dem høit i Ære og kun bruge dem ved høitidelige Anledninger.

„Ja,“ sagde Frits, „og saa tænker du paa mig og har mig altid kjær, vil du, Anni?“

Anni lovede ogsaa dette.

„Nu maa jeg forlade dig,“ vedblev Frits, „jeg maa begive mig paa Vandring ud i Verden; men naar Vandringssaarene er forbi, saa vender jeg tilbage og nedsetter mig her som Mester, Onkel Ulrik vil afstaa sin Forretning til mig, og da Anni henter jeg dig hjem som min Hustru! Indtil den Tid bliv mig tro.“

Anni nikkede.

„Har du ikke ogsaa en Grindring til mig?“ bad Frits.

Anni aabnede sin Kuffert og tog et hvidt Silkebaand ud; herpaa havde hun broderet et Hjerte med rød Silke og derunder et lidet Vers.

Rodmende rakte hun Frits Baandet og sagde: „Jeg vilde gjerne gjøre Noget

til dig, men vidste ikke ret, hvad det skulde være, saa fandt jeg paa at brodere dette her til dig. Det er ikke netop smukt, men jeg vidste intet Bedre."

"Det er meget smukt," sagde Frits, "og det Bedste, du kunde have stænkset mig. Jeg vil altid bære Vaandet paa mig, ofte se paa det og glæde mig over at du har mig kjær."

Han rakte Anni Haanden, hun lagde sin i hans, Begge saa en Stund paa hinanden, derpaa slyngede Frits sin Arm omkring Anni og trykkede et Kys paa hendes Læber. I næste Dieblit var han paa Gaden.

Anni var meget beklemmt, da hun nogle Dage senere befandt sig paa Veien til Hovedstaden med sin lille Ruffert, som indeholdt hendes hele Eiendom. Hendes Moder havde grædt ved Afsteden og sagt: „Bliv for Alting brav, Anni!" Hendes Fader havde ledsaget hende til nærmeste Jernbane-Station, derpaa trykket hende en Daler i Haanden med følgende Ord: „Mere kan jeg ikke give dig, du har endnu 4 Sødsfende, som ogsaa skulle leve; omgaaes sparsomt med de Penge, som du fortjener, og skriv undertiden hjem!"

Da Anni den foregaaende Aften havde taget Afsted med Onkel Ulrik, lod denne hende gaa med disse Ord: „Anni, jeg siger nu intet Mere til dig, men lad Guds Ord sige dig desto mere."

Nu sad Anni i Jernbanevognen og saa udaf Vinduet. Hvor hurtig sloi Træer og Huse forbi hende! Hovedstadens Taarne havde allerede i nogen Tid været synlige; Annis Hjerte bankede høiere ved Synet af dem. Toget gik lidt efter lidt langsommere; nu stod det stille i Jernbanehallen; Ronduktoren aabnede Døren, og Anni maatte stige ud med de andre Reisende. Hun befandt sig i en uoverskuelig Menne-

brimmel. Hun blev næsten svimmel, hun vidste ikke, hvor hun skulde vende sig hen. Da stod pludselig Kathinka foran hende og rakte hende smilende Haanden.

"Se, der er du jo, lille Landsbyblomst, velkommen til Hovedstaden!"

Anni aandede lettere, da hun atter saa et bekendt Ansigt. Kathinka greb hende ved Armen og trak hende igjennem Brimmelen. I Forbigaaende gav hun et Bybud Bessed med Hensyn til Annis Ruffert, og nogle Dieblitte efter stod begge Pigerne paa Gaden udenfor Jernbanestationen. Anni vidste neppe hvorledes det gik til, villieløs fulgte hun Kathinka. Denne sagde:

"Det er godt, Anni, at du er h'r, men jeg maa le, naar jeg tænker paa dit Ansigt, da du stod paa Platformen. Det var et saadant Bededagsfjes; men vent kun, Undseligheden falder snart bort her i Byen, med den vilde man heller ikke komme langt. Og en Smule siffig maa du ogsaa blive hvis du vil komme afsted her. Se, hvis jeg ikke havde været siffig, saa stod du sandsynligvis endnu paa Platformen og vidste ikke hvorhen. Jeg havde foresat mig, at jeg vilde afhente dig; men havde jeg spurgt min naadigste Frue, om jeg maatte saa møde dig paa Stationen, saa vilde hun have svaret mig: „Hvad tænker du paa, dertil er nu ingen Tid!" Men nu sagde jeg: „Naadige Frue, der maa hentes Forstjelligt fra Kjøbmanden," og lagde en Seddel foran hende, paa hvilken jeg havde skrevet de nødvendige Sager; hun gav mig Penge; og se, nu er jeg her. Indkjøbene ville vi nu gjøre ved Siden af. Dersom min Frue undrer sig over min lange Udblivnen, saa skal jeg nok igjen vide at hjælpe mig."

Anni saa meget forundret paa sin Veninde og spurgte:

"Hvor alle Menneſter her?"

„Det er jo ingen Løgn, Anni, hvor vil du hen! — Da jeg var saaledes som du, tænkte jeg rigtignok ogsaa anderledes. Da jeg for første Gang maatte sige, at mit Hjerstap ikke var hjemme, og det dog var hjemme da skammede jeg mig og blev mørkerød. Men da jeg siden sagde til min naadige Frue, at det dog egentlig havde været en Løgn, saa lo hun og forklarede mig Tingene; hun sagde nemlig: „Enfoldige Barn, det er ingen Løgn, det er selstabelige Former, som Enhver ved, hvad de har at betyde.“ Se, Anni, det har jeg mærket mig, og betjener mig siden med stor Rytte af disse selstabelige Former. Veien til Rjohmanden var ogsaa en saadan selstabelig Form.“

Anni taug, thi hun var ganske forvirret af det, som hun hørte, og lagde neppe Mærke til det, som Kathinka videre fortalte.

Pludselig raabte denne, idet hun afbrød sig selv: „Vi er ved Maalet, her bor vi!“ Dermed viste hun paa et stort treetages Hus. „Bliv staaende her, Anni,“ vedblev hun, „indtil jeg er traadt ind i Huset, forat man ikke skal se os komme sammen, ellers kunde min Frue opsnuse den sande Grund til min lange Udebliben. Om fem Minuter kan du følge mig og stig saa to Trapper op, thi der er du fra nu af hjemme.“

Med disse Ord ilede Kathinka ind i Huset. Anni blev staaende, som der var hende befaleet, dog var hun ved alt dette uhyggelig tilmode; det forekom hende, som om ogsaa hun gik paa Snigveie og som om hun stod midt i en tyk Bævd af Løgne og Usandheder.

Om fem Minuter omtrent traadte ogsaa hun ind i Huset og gik med langsomme, tøvende Skridt og beklemmt Hjerte op ad Trappen.

Da hun var kommet op af den første

Trappe, aabnedes sagte en Sidedør og Kathinkas smilende Ansigt tittede ud. Hun nikkede venlig til Anni og hvisttede: „Kun godt Mod, Anni, det er brave Folk, som du kommer til; og desuden er jo jeg i Nærheden. Taften før vi gaa tilfjengs, sees vi igjen!“

Der laa en saa godmodig, velvillig Venlighed i Udtrykket af hendes Ansigt og i Lyden af hendes Stemme, at det slette Indtryk, som hendes forrige Snaf havde gjort paa Anni, for Størstedelen blev udslettet igjen.

Da Anni om Aftenen lukkede sin Kuffert op, laa hendes Konfirmationsattest overst. Hun tog den ud og hængte den op over sin Seng. Hun læste Sproget: „Hvad du end gjør, saa betænk Enden, saa skal du aldrig gjøre det Onde.“ Hun maatte tænke paa Kathinka og hendes forunderlige Snaf.

Anni laa allerede i sin Seng, da der blev banket paa Døren til hendes Kammer og Kathinka med en liden Lampe i Haanden traadte ind. Hun satte sig paa Annis Seng og fortalte under Latter de Udflugter, som hun havde opfundet, for at forklare sin lange Udebliben. Derpaa spurgte hun, idet hun brød af: „Hvad har du da hængende der paa Bæggen?“

„Mit Konfirmationsprog,“ svarede Anni.

Kathinka stod op og læste, idet hun belyste Skriften med sin lille Lampe: „Hvad du end gjør, saa betænk Enden, saa skal du aldrig gjøre det Onde.“

„Det er jo et forunderligt Sprog,“ sagde hun, idet hun satte sig igjen. Presten havde dog kunnet give dig et smukkere! Hvis man altid skulde tænke paa Enden, paa Døden, saa vilde jo al Glæde forgaa. Nei, det Sprog kan jeg ikke lide.“

„Jeg har altid syntes meget godt om

det, svarede Anni, „det har ogsaa holdt mig tilbage flere Gange, naar jeg vilde gjøre Noget, som ikke var ret. Hvilket Sprog fik du da til din Konfirmation, Kathinka?“

„Det huster jeg ikke mere, det er allerede længe siden, og heller ikke har jeg ladet det sætte i Glas og Ramme, dog du er kjedelig i Aften, du synes at være træt, jeg vil gaa min Vej. God Nat!“

Derpaa tog Kathinka sin Lampe og gik. Anni foldede sine Hænder og vilde bede, som hun var vant til, men hendes Tanter svævede snart tilbage paa Dagens Begivenheder. Efterhaanden forvirredes disse og hun sov ind.

Da Onkel Ulrik denne Aften havde endt sin Aftenandagt, foldede han endnu engang sine Hænder og bad for „det stakkels bortløbne Barn“; bad at Herren maatte tage hende i sin Baretægt og til Slut gjøre hende salig.

V.

Fjorten Dage havde Anni været paa det nye Sted og havde allerede saa nogenlunde gjort sig fortrolig med det Arbejde, der blev fordret af hende. Iddag var det Søndag, og hun havde faaet Tilladelse af sit Hærstab, at tilbringe Eftermiddagen og Aftenen efter Behag udenfor Huset. Uden Kathinka vilde Anni neppe have vidst, hvad hun skulde gjøre med denne Tilladelse. Men denne sagde: „Vær uden Betyrning, jeg skal føre dig ind i Verden. Forst gaar vi til den zoologiske Have, der træffer vi Selskab.“

De mange fremmede Dyr i den zoologiske Have opvakte i hoi Grad Annis Forundring. Begge Pigerne stod ved Bjørnehulen og kastede smaa Hovedbrodstykker til den brune Bamse, som denne behændig opfangede. Da hørte de Sabelflirren bag sig, og Kathinka stodte

til Anni, idet hun hvisttede: „Nu kommer de!“

„Hvem,“ spurgte Anni, „Bjørnene?“

„O du landlige Ufoldighed!“ lo Kathinka, „Bjørnehuene er det jo; det er vort Selskab. Ganske alene vilde det dog være altfor kjedeligt.“

„God Aften, mine Frøener!“ lod sig nu en Stemme høre bag dem. Kathinka vendte sig om. To Jæger-Underofficerer bukkede høfligt for hende, og den ene sagde hende en meget smigrende Kompliment.

„Det har visse Herrer liden Aarsag til at sige,“ svarede Kathinka, idet hun lagde sin Arm i Jægerens og paa samme Tid stak en liden Pafse, som hun hidindtil havde holdt skjult, ind i hans Haand.

Jægeren folte paa Paffen og sagde smidsfende: „O, idag er det Cigarer, som jeg kan mærke. Hr. Baronen holder meget gode Cigarer, vi vil derfor strax prøve dem. Tillige vil jeg herved taknemmelig anerkjende, at den halve Pafse, som De for fjorten Dage siden havde den Godhed at forære mig, var ganske udmærket delikat.“

„Det glæder mig, at den har smagt,“ henkastede Kathinka, „thi da Hærstabet var af samme Mening, saa kostede det ikke liden Noie, at lade Paffen ubemærket forsvinde.“

Medens Jægeren med synligt Velbehag tændte en af de stjaalne Cigarer, nærmede hans Kamerat sig til Anni og bød hende sin Arm. Anni veg frugtsomt tilbage og trængte sig tæt ind til Kathinka.

Denne sagde tilrettesvarende: „Vær ikke snerpert, Anni, tag den tilbude Arm!“

I det hun derpaa vendte sig til Jægeren, tilfoiede hun undskyldende: „Min Veninde kommer lige fra Landet og kender endnu ikke Hovedstadens Skikke. De

maa derfor ikke tage hendes keitebe Væsen ilde op. Hun vil snart vide at opføre sig bedre."

Da Anni endnu altid tovede med at efterkomme Kathinkas Opfordring, saa gjorde hendes Vedsager en Ende paa hendes Ubestemtighed derved, at han med en vis Driftighed greb hendes Arm og lagde i sin.

Anni var saa forstræffet og forvirret, at hun rolig lod det ske. Hun boiede Hovedet, og Taarerne stod hende i Vinene. Paa sin Vedsagers Spørgsmaal og Tiltale gav hun enten slet ingen eller kun meget korte Svar.

Efter en gjentagen Gang igjennem Haven, begav begge Par sig til Restaurationen for at drikke M. Kathinka var meget munter og underholdt begge Underofficererne oien synlig meget behageligt med sin overgivne Spøg. Anni sad ganske stum og vidste ikke hvad hun skulde tænke om det, som hun saa og hørte.

Det var allerede betydelig mørkt, da Kathinkas Vedsager sagde, idet han tændte en ny Cigar: „Hvad mener De, min Froken, skal vi ikke nu endnu til Slut have vor sædvanlige lille Dands?"

Kathinka indvilgede, Anni blev ikke spurgt.

Alle Fire begav sig nu tilbage til Byen og traadte ind i et Dandselokale. Rummet var daarlig oplyst, klingrende Dandsemusik lod de Indtrædende imøde, Støvet hvirvlede omkring dem, Hede og kvalm Luft besværede Aandedrættet. Midt i Salen bevægede en broget Mængde sig efter Musikens Takt.

Anni blev svimmel, angstelig trykkede hun sig ind i en Krog ved Siden af Døren. Sin Vedsagers Opfordring til at dandse den første Dands med ham afflog hun med den Bemærkning, at hun ikke kunde dandse.

Fra den Tid af bekymrede Ingen sig om hende, ubemærket sad hun i en Krog og stirrede paa den larmende Masse foran sig. Kathinka saa hun kun, naar denne i hvirvlende Dands fløi forbi hende.

Lidt efter lidt blev Anni træt, hendes Dine faldt igjen, og hun hørte Armen omkring sig kun som i det Fjerne. Pludselig blev hun grebet ved Armen og dygtig rustet. Da hun aabnede Vinene, stod Kathinka foran hende med hoirodt Ansigt og hurtigt Aandedræt.

„Kom, stænd dig, Anni," raabte hun, det er allerede over Tiden, vi maa rende, saa Haaret suser os om Dreene, ellers finder vi Huset lukket, og der vil blive et grusomt Spektakel."

Anni sprang op, og begge Pigerne forlod ilksomt Dandselokalet.

Foran Døren ventede Jægeren paa dem og bød paanyt Kathinka Armen. Med bevingede Skridt gik det igjennem Gaderne. Gadedøren fandt de endnu ikke lukket.

„Det har vi rigtignok et lykkeligt Tilfælde at takke for, sagde Kathinka lettet, „thi vor Vert, den gamle græmmelige Patron, tager det ellers meget noie med Lukningen af Gadedøren."

Jægeren tog nu Afsted, og begge Pigerne steg op ad Trappen.

„Anni, træk dine Støvler af!" hviskede Kathinka, „de er saa bondeagtig plumpe, at de let kunde forraade vor sene Hjemkomst."

Anni maatte adlyde.

Da de var komne op til deres Værelser, sagde Kathinka, idet hun lagde sin Arm om Annis Skulder: „Ikke sandt, Lille, det var en fornoielig Eftermiddag og Aften? Noget Saadant havde du vist ikke drømt om i din Landsby. Saa herligt lever vi her i Byen hver fjortende Dag, og desforuden gives der under-

tiden ogsaa en liden Extraformoielse. Dog det vil du senere lære at kjende; til en Begyndelse er dette nok. Og nu sov vel og drøm behageligt!"

Hermes smuttede Kathinka ind i sit Kammer; Anni lukkede sit op. Da hun havde tændt sin lille Lampe, faldt hendes Bine paa Konfirmationsattesten over hendes Seng. Hun maatte læse Sproget: „Hvad du end gjør, saa betænk Enden, saa skal du aldrig gjøre det Onde.“

Mon Kathinka ogsaa tænkte paa Enden ved det, som hun gjorde? Og hun selv, hvor havde hun været og hvad havde hun gjort? Anni maatte tænke paa Onkel Ulrik og paa Frits, og grædende sov hun ind.

VI.

„Paa denne Maade, Anni, vil du aldrig kunne lægge Noget tilside, og desuden fordærver du den majsommelige Forretning for Andre.“

„Men, Kathinka, jeg kan dog umulig beholde Noget, som ikke tilhører mig.“

„Ikke tilhører dig? Anni, du har en Samvittighed som en Nonne. Hør, Barn, jeg vil sige dig Noget: Regler og Bud tage sig nok saa godt ud i Lære-Undervisning, men i Livet maa man handle efter Klogskabens Regler, siger den gode Frue, og deri har hun Ret. Enhver maa sørge for sig selv, saa godt som det lader sig gjøre. Jeg træder ikke mit Herstab for nær, naar jeg beregner det den forlangte Torvepris. Lykkes det mig at saa aspruttet nogle Skilling, som for det Meste ikke gaar af uden Træterier og forfjellige Grovheder fra Torvekonernes Side, saa er det en Ting for sig selv, og denne lille Profit tilhører ubestridelig mig, thi for mit Herstab vilde jeg i ethvert Tilfælde ikke udsætte mig for saadanne Ubehage-

ligheder. Og nu, Anni, siger jeg dig endnu engang: Vær fornuftig og for-dærv ikke Forretningen for mig!“

Foranstaaende Samtale blev ført paa en Sommermorgen imellem Anni og Kathinka paa Veien til Ugemarkedet, hvor de skulde indkjøbe Grøntfager, Frugt og deslige for sine Herstaber.

Omendstjont Anni ikke kunde bisalde sin Venindes Udlæggelser, saa vidste hun dog ikke at modbevise dem og taug derfor.

Paa Torvet udsolgede Kathinka en stor Dydighed i at handle. Hun kjendte næsten alle Sælgere og Sælgerster, havde et passende venligt eller spøgefuldt Ord for Enhver, og næsten altid lykkedes det hende at asprutte Noget af den forlangte Kjøbesum. Ogsaa Annis Indkjøb blev besørget af hende.

Paa Hjemveien sagde Kathinka for-noiet: „Se, Anni, næsten to Mark har jeg idag handlet til min Fordel; disse betragter jeg med god Samvittighed som min Eiendom, og de vil strax imorgen finde sin Anvendelse, thi billig er ikke saadan en fri Eftermiddag.“

Anni var ikke vel tilmode ved denne sin Venindes Tale; hun maatte tænke paa det Sprog: „Hvad gavner det et Menneſte, om han vinder den ganſke Verden og tager Stade paa sin Sjæl?“

„Du siger Intet, Anni,“ vedblev Kathinka, „og tænker maaske ovenikjøbet paa din Skolekatetismus, men vent kun, det vil snart blive anderledes. Naar du nu først faar afslagt nogle af dine bondeagtige Manerer, saa vil du ogsaa finde Smag i Byformoielserne, og de vil ikke mere vise sig som Synd for dig.“

I det de boiede om et Gadehjørne stod de pludselig ligeoverfor et høit Menneſte, som, synlig glædelig overrasket ved dette Møde, hilsede Kathinka meget fortroligt.

„Frants, du her!“ raabte Kathinka, jeg troede, du var paa Arbejde i Fabrikken.“

„Jeg har maattet udrette Noget for Verksmesteren og gaar nu tilbage til Fabrikken.“

„Saa ilsom behøver du vel ikke at være, ledsag mig et Stykke og bær den tunge Kurv for mig!“

Den unge Mand gjorde det, og muntert pludrende gik han ved Siden af Kathinka. De underholdt sig om sine Oplevelser paa det sidste Val.

Om nogen Tid saa det unge Menneſte paa sit Uhr og sagde: „Nu maa jeg vende om, Kathinka, thi ellers kunde det gaa mig ilde. Imorgen Eftermiddag præcis Kl. 5 venter jeg dig paa det bestjendte Sted.“

Da begge Pigerne igjen var alene, spurgte Anni: „Hvem var det unge Menneſte?“

„Det glæder mig,“ svarede Kathinka, „at du begynder at interessere dig for det, som du ser og hører. Jeg haaber, at du snart vil tage dig op til min Tilfredshed. Det er et meget elſtværdigt Menneſte. Jeg tror ogsaa, at jeg tilslut kommer til at gifte mig med ham. Rigtignok er han kun nitten Aar gammel, og jeg er toogtyve, men det ſtader ikke. Han fortjener ugentlig en ſmuk Sum Penge i Klædefabrikken, hvor han arbejder, dermed kan han allerede ernære en Kone. Rigtignok er han endnu en ſlot Knekt, og naar han Mandag Morgen vender ſine Kommer, vil vel ſjelden en Skilling falde ud. Ugens Fortjeneste bliver ganſke rigtig obſlet bort om Søndagen. Det maa jo da naturligtviſe blive anderledes. Nu er hans gavmilde Maade at være paa endnu meget behagelig for mig, thi naar vi er ſammen, betaler han ſtedſe Alt for mig og nøder mig ikke til at ſtikke Noget til

ham, ſom min Jæger gjør. Han er aldrig tilfreds, naar jeg ikke bringer Noget med til ham. Han er vant til dette af ſine Rekrutter. Jeg gjør det jo ogsaa gjerne, men er flere Gange kommet i ſtor Forlegenhed ved, at jeg har lagt Noget tilſide for Jægeren, ſom er bleven opdaget af min Frue. Jeg maa ſe til at komme mig løs fra denne Jæger paa en god Maade, thi engang er det allerede kommet til Ubehageligheder med ham og Frants, og det vilde dog være Jammerſtade, hvis han gjorde den valre Gut noget Ondt. Jeg vilde komme til at græde mine Dine ud. Hør, Anni“, vedblev hun om en Stund, „du kunde gjøre mig en ſtor Venſkabstjeneste, hvis du vilde være en Smule venlig og forekommende imod Jægeren.“

„Men jeg kan ikke lide ham,“ ſvarede Anni oprigtig.

„Er heller ikke nødvendigt,“ lo Kathinka, „du ſkal ikke gifte dig med ham og behøver kun ſaalænge at viſe dig venlig imod ham, til jeg er kommet løs fra ham, ſaa kan du ogsaa lade ham løbe. Det ſkal ikke være til din Skade, Anni. Gjør du mig denne Tjeneste, ſaa forærer jeg dig det ſmukke røde Vaand, ſom du nylig bad mig om.“

Nu var Pigerne hjemme. Eftertænksom ſteg Anni med ſin tunge Kurv opad Trappen. Vel vidſte hun, at den Begjæring, ſom Kathinka ſtillede til hende, var leiſefærdig og ſyndig, men hun ſølte dog en hemmelig Dragelſe til ogsaa engang at lære det Liv at kjende, ſom Kathinka vidſte at ſkildre ſaa tiltrækkende, og hvori hun oienſynlig ſølte ſig ſaa vel. „Du kan jo vende om, naar du vil,“ tænkte hun.

Da hun denne Aften gik tilſengs, læste hun ikke Sproget over ſin Seng.

VII.

Anni havde nu været paa den tredje Vinter i Byen; hun var bleven en behændig, fix Pige, og hendes Hærskab var tilfreds med hende. Kathinka var det endnu mere; hun sagde: „jeg havde ikke tænkt, Anni, at du saa let og hurtigt skulde have vænnet dig til Livet i Hovedstaden, jeg er meget tilfreds med dig, bliv saaledes ved, og jeg vil snart kunne se med Stoltthed paa dig!“

Anni havde besøgt sit Hjem det første Aar, siden ikke mere. Hun skrev kun sjelden til sine Forældre, og hendes Breve var altid meget korte, hun havde ingen Tid, hedte det ved Enden af ethvert Brev. Hun tænkte ikke gjerne og derfor heller ikke ofte paa Sine; paa Onkel Ulrik og Frits vilde hun slet ikke tænke. Hendes Konfirmationsattest hang ikke mere over hendes Seng; med knust Glas laa den underst i hendes Kuffert.

Det var en mørk, stormfuld Decemberraften, alle Husets Beboere sov allerede, da Kathinka og Anni forsigtig steg ned af Trapperne; de havde trukket Stomper udenpaa sine Støvler, for at Ingen skulde høre deres Trin.

Kathinka aabnede Gadedøren med en Nøgel, som de havde hos sig til dette Brug, og begge Pigerne traadte ud paa Gaden. I det Kathinka sagte lukkede Gadedøren udenfra, hviskede hun: „En saadan eftergjort Nøgel er dog en prægtig Ting; at jeg dog ikke før er kommen paa at skaffe mig en saadan! Hvor bekvemt gaar vi nu ud og ind om Natten, og hvor møjsommeligt var det ikke før at komme ud af Vinduet! Skade, at jeg kun i saa kort Tid har kunnet nyde denne Behagelighed! Jeg testamenterer dig Nøgelen, Anni, thi jeg haaber, at du senere uden mig vil besøge Ballerne.“

Anni blev sparet for Svar, thi i dette Dieblis traadte Frants ifølge med et

Menneske af samme Alder hen til dem. Frants hilste paa Kathinka, og hans Kamerat bød Anni sin Arm, som denne uden Betænkning tog.

Paa Veien til Dandselokalet lo og spogte Kathinka paa sædvanlig Maade, men Anni gik taus ved sin Vedsagers Side. Hun var ikke vel tilmode. Hun havde i Aften i Mangel af anden pas-sende Fodbedækning taget de Støvler paa, som Frits havde skjenket hende ved sin Afsted, og denne Omstændighed havde fremkaldt underlige Tanter hos hende. Hun maatte tænke paa, hvorledes hun havde lovet, at holde sine Støvler i Væge og kun at bruge dem ved høitidelige Anledninger, f. Ex. naar hun gik til Herrens Bord. Til Alters havde hun ikke været; hendes Hærskab havde ikke opfordret hende dertil, og Kathinka vilde sikkerlig have leet og spottet hende, om hun havde villet gaa til Herrens Bord. Støvlerne var endnu næsten nye. Nu havde hun dem paa sine Fodder, og paa hvilken Gang! Hun maatte tænke paa sit Konfirmationsprog: „Hvad du end gjør, saa betænk Enden, saa skal du aldrig gjøre det Onde.“ Og derpaa stod Frits's Billede levende for hendes Sjæl; hun saa ham, hvorledes han stod foran hende og rakte hende Haanden til Afsted; hun saa hans trofaste, blaa Vine rettet paa sig og hørte hans Bøn: „Anni bliv mig tro!“

Hun onskede, at hun havde kunnet vende om og lægge sig tilfængs, men hvad vilde Kathinka have sagt dertil? Nei, det gik ikke an, hun maatte med.

Hendes Taushed var paafaldende for hendes Vedsager, som dog var tilbøielig til at udtyde dette til sin Gunst. Fortrolig lagde han sin Arm om hendes Skulder og spurgte: „Anni, indvilger du nu endelig i at være min Brud? Jeg beder dig, sig Ja!“

„Nei, ikke idag,“ svarede hun undvigende.

Kathinka, som havde hørt disse Ord, sagde uvillig: „Taabelige Barn, hvor længe vil du opholde Konrad? Jeg begriber dig ikke; Konrad er en prægtig Gut og fortjener ligesaa Meget som min Frants. Hvorfor altsaa betænke dig længere?“

„Nu,“ sagde Konrad beroligende, „om Anni ikke netop idag vil give sit Jaord, saa skaber det ikke. Hun gjør det dog engang, og derfor vil vi idag være lyf- stige ogsaa uden dette, som vi allerede saa ofte har været. Kommer Tid, kommer Raad! Livet er kort, og Ungdommen endnu kortere, derfor vil vi nyde begge Dele, saa længe vi har dem; og idag vil vi være extraglade, thi jeg har i denne Uge haft en Extrafortjeneste.“

„Ja,“ sagde Kathinka, det vil vi, thi det vil vel være sidste Gang for mig, at jeg danser som Pige; om tre Uger skal vi have Bryllup, som I vide.“

„Men, indvendte Frants, du tænker dog ikke som Kone at opgive alle Forlystelser?“

„Beware, men det bliver dog anderledes, og en liden Smule alvorligere maa jeg dog blive.“

Kathinka og begge de unge Mænd bragte det virkelig ogsaa til en Extra-lystighed, de dansede, jublede og drak, indtil Dagen begyndte at gry. For Anni vilde Lystigheden ikke lykkes idag; ogsaa hun dansede, spiste og drak, ja hun lo og spogte, men indeni hende bankede og hamrede Noget, som hun gjerne vilde have paabudt Ro, men som dog ikke lod sig bringe til Tausshed.

Da hun endelig igjen var alene paa sit Værelse, trak hun sine Støvler af, spøbte dem ind og lagde dem sammen med sin Konfirmationsattest underst i Kufferten. Derpaa kastede hun sig ned

paa Sengen og forsøgte at sove, men Sønnen vilde ikke komme. Hun græd og ønskede aldrig at være kommen i Kathinkas Nærhed.

VIII.

Tre Uger efter hin Valnat skulde Frants og Kathinka giftes. Men Bryllupet skulde ikke finde Sted hos Kathinkas Forældre, det vilde have blevet for omstændeligt og vilde have forhoiet Omkostningerne betydelig. Brudeparret foretrak derfor at lade sig vie i Byen og derpaa at give deres nærmeste Venner et lidet Festmaal i deres egen Bolig.

Kathinka forlod sin Tjeneste otte Dage før Bryllupet, indlogerede sig hos en Bekjendt og besørgede Indredningen af sit fremtidige Hus. Med denne Indredning var det en egen Ting, thi da hverken Frants eller Kathinka havde lagt sig Noget tilbedste, saa kunde ikke engang det Nødvendigste fuldstændig anskaffes. Kathinka tog hos en Kræmmer saa meget Husgeraad og Kjøkkentoi, som denne vilde lade hende saa paa Kredit, og forpligtede sig til ugentlig at afbetale en Sum.

Det saa meget tomt og tarveligt ud i deres Bolig, da det unge Par holdt sit Indtog der. Kathinka havde anskaffet sig en Silkekjole til Bryllupet; denne var naturligvis heller ikke betalt, og det gjorde et underligt Indtryk at se den pyntede unge Kone i den fattigt udstyrede Bolig.

Presten havde holdt en alvorlig Brudetale for Brudeparret, i hvilken han havde berørt Fabrikarbeiderstandens Farer, og formanet dem til ikke at gaa videre paa denne farefulde Vej uden Guds Veiledning.

Denne Brudetale havde kun lidet behaget Kathinka, thi hun vilde ikke lade Guds Ords Lys belyse sin Vej, fordi

hun jo da havde maattet se den Afgrund, ved hvis Rand hun gik; og det kunde forstyre hendes Fornoielser.

Hun var forstemt, da hun ved Frants's Arm traadte ind i sit nye Hjem, og gav sin Forstemthed Lust, idet hun sagde: „Den Sortkjole, han skal ikke saa snart se mig igjen! Taler der om intet Andet end Fare og Synd, hvor han dog havde skullet tale om Glæde og Lykke! Hvad angaar mine Synder ham! Han kan passe sig selv! Men Presterne finde nu engang deres Fornoielse i grundig at forbitre andre Menneſter den Smule Glæde, som overhovedet endnu findes i Verden, de kan slet ikke lade være, overalt, endog til et Bryllup, at komme frem med sit Bededagsnak; det er virkelig ikke til at holde ud!“

„Kathinka, skrivre dig dog ikke saa unødvendig,“ bad Frants, „Brudetalen er lykkelig overstaet og betalt og angaar os nu ikke mere. Denne Dags Ubehageligheder har vi nu bag os, og nu vil vi være lyftige!“

De satte sig nu med sine Gæster, iblandt hvilke ogsaa Anni befandt sig,

for at drikke Kaffe og spise Bryllupskage. Der var rigeligt af Alt. Det unge Ægtepar lod det ikke mangle paa Spise og Drikke; men ogsaa dette var taget paa Kredit. Det beklagende imidlertid ikke idag det unge Ægtepar. Idag vilde de engang — for sidste Gang, som Kathinka spogende bemærkede — være lyftige uden alle Sorger.

Og de var det, i det Mindste blev Bryllupsgæsterne henimod Festens Slutning, da allerede Brændevinsskaffen flere Gange havde gaaet rundt, saa betænkelig hoivroste og larmende i sin Munterhed, at Natvægteren nogle Gange blev staaende under Vinduet og lyttede, fordi han troede, at der var Slagsmaal derinde.

Hvorledes Anni sent om Natten var kommet hjem og tilsengs, vidste hun ikke.

Den næste Morgen hørte hun ikke Vækkeuhret i sit Kammer og forsoj sig. Hun havde heftig Hovedpine, og Arbeidet gik den Dag daarligt fra Haanden. Den forgangne Aftens Begivenheder stod altid for hende, og hun maatte tænke: „Mon det gaar saaledes til ved ethvert Bryllup?“ (Mere).

B r a g e t. *)

Har du under dit Ophold paa Borkum ikke seet Verdenshavet, vil Veien did vist synes dig noget lang, naar du første Gang forlader din bestedne Bolig for at gaa ned til Stranden, thi den røde Teglstensvei, der er lagt igjennem Klitterne, forekommer den utaalmelige „Landrotte“ ti Gange længere, end den virkelig er. Endelig naar man dog Stranden, idet man passerer et Træstilsæds, hvorfra to

Trapper fører ned til Soen. Der ligger Havet foran dig, maaske skønnere end du har tænkt dig det, især hvis du faar se det oprørt og i heldig Belysning, maaske eller sandsynligvis ikke saa storlagent, som du ventede, hvis det just var Labbende og Vindstille. De fleste gjøre sig en romantisk Forestilling om Havet, drømme om taarnhøje Bolger, om legende Delfiner og kneisende Maste-

*) Fra Juncks Reisebilleder. Borkum er en liden Ø med et Spbad i Dollart-Bugten udenfor Mundingen af Floden Ems mellem Nord-Holland og Hannover.

skove o. s. v., og blive bittert stussede, naar de se det, som det er. Forst lidt efter lidt, efter længere Besjendskab, saar man Die for dets virkelige Skjønhed og Vælde. Naar du fra Trætrappen i Borkum træffer til at se det i Fortissimo eller i Pianissimo, i wild Kamp eller i dolce far niente, altid ser du lige for dig, omtrent en halv (tydsk) Mil fra Land, de stolte Master af et Skib ragende op midt ude i Havet. Det Sted, hvor disse Master hæve sig, er næsten bestandig omgivet af skummende Bølger. Her er nemlig det borkumske Rev, ilde beskyttet i ældre og nyere Tider; ængstelig seile de fleste Skippere forbi det farlige Strog, hvor hundreder af store og smaa Fartøier have gaaet sin Undergang imøde.

Paa den omtalte Stillads og paa Klitterne til Høire og til Venstre staa fra Morgen til Aften mange Badegjæster, enkeltvis eller i Grupper, selskabsatte med at snappe Solst; naar de gjøre dette, virke de jo i sit Kald, og nogen vigtigere Opgave have de ikke. Jeg skal gjerne vædde hundrede mod en paa, at enhver ny Badegjæst ikke har staaet der i fem Minuter, før han spørger: „Hvad er det for Noget, det der bagom Brændingen? Er det Masterne af et sunket Skib?“ Sidemanden gjør sig en Fornøielse af at være Cicerone og fortæller: „Det er et engelsk Dampskib, som strandede i Foraaret 1871. Det skal have været et herligt Fartoi, splinternyt, lastet med Pinde og gjorde sin første Reise, men blev under svær Sø drevet ind mod Revet og kom aldrig mere af igjen, eller ialfald kun stykkevis“. En Anden fortæller de Nyankomne, hvorledes han igaar med nogle Venner roede ud til Braget; Masterne ragede sine 80—90 Fod op over Vandet, og skjønt Søen brød voldsomt over dem, bleve de

dog ikke rokkede fra sin Plads; endnu hang Takkelagen fra Toppen og lige ned til Vandsskorpen; det saa meget melankest ud og høstes saa klagende, naar Stormen og Bølgerne bidstede det tunge Tongverk mod Masterne.

Ja i Sandhed, Braget er et vemodigt, poetisk Skue; Stormasten stiger lodret og stolt op af Brændingen, er oventil gjennemskåret af en omtrent 15 Fod lang Raa og saar derved Udseende af et uhyre Kors, den anden Mast, i en Afstand af 20—30 Skridt fra den første, er lidt høiet, og naar Søen gaar høi, ser det fra Stranden ud, som om Fartøiet i Diebliffet skulde synke og dukke ned i Sanddybet.

Braget ude i Brændingen er selvsølgelig ofte Gjenstand for Badegjæsternes Samtale, først og fremst fordi det virkelig er en Gjenstand, dernæst fordi man (selv ved et Søbåd) maa have en Gjenstand at tænke paa eller tale om; har man ingen, finder man paa en. Af alle disse vigtige Grunde var Braget vort Vndlingsemne. Jeg traf ofte til at høre flige Samtaler, og det interesserede mig at lægge Mærke til, hvad den Ene og den Anden havde at sige derom, og hvorledes Braget loffede saa mange fine og grove, lystige og sørgelige, vittige, uvittige og vanvittige Hjertetanker ud i Dagens Lys.

Et Par pyntede unge Damer, der saa ud, som om de paa Stedet vilde opfinde Dandsen, hvis den ikke forlængst havde været kjendt, mente, at man burde anbringe nogle brogede Flag oppe paa Masten! „Hvor morsomt vilde det ikke være at se dem slagre frem og tilbage over de skummende Bølger!“ For den høie Poesi, der omgiver et synkesærdigt Skib, havde de unge Frøener ingen Sands. Det Sørgelige maa hurtig omstables til noget Lystigt, thi Alt i

Verden maa være morsomt. Der er Menneſter, og deres Tal er ikke ringe, ſom gjerne gjorde et Legetoi af Alt, hvormed de komme i Berørelſe, og gif det an, forvandlede de ſtrax Verden til en Baſjal. Videnſkaben eller Kunſten har kun Værd for dem, forſaaavidt den er iſtand til at fremtrylle det Yndige og Behagelige — Andet bryde de ſig ikke om. For Religionen have de kun Brug, naar de ville blive rorte; ſkal det gaa dybere, gjøre de raſt helt om. Paa Kirkegaarden ſe de blot Poefien i Korſene og Sørgepilene; man kom nok ilde fra det, om man ligeoverfor ſlige lette Aander vilde gjøre en Anvendelſe af Ordet: „Lær os at betænke, at vi ſkulle dø, ſaa vi kunne kjøbe den beleilige Tid“ — ſkjønt Anvendelſen ligger nær nok. Deres første Princip er at holde ſig det Alvorlige fra Livet, de lege med Alt ligesom ſmaa Børn. Men hvad der hos Børnet er barnligt, er hos den Vorne barnagtigt, og har ſit egentlige Udſpring i en indre Uſandhed, et indre Selvbedrag. Det være langt fra mig ſtrax at ville fordomme de to glade Smaaſprokener for deres Ytringer! Som Prædikerer ſiger: „Alt har ſin Tid“, ogſaa Latter og Drømmerier og Luſtkaſteller, men vel den, der i Tide mærker, naar Tiden for Sligt er udløben. At mine Tanker om de „ſlaggende“ unge Piger ikke ſtreifede ſaa langt ud over det rette Spor, erfarede jeg nogle Dage ſenere, idet man fortalte mig, at den Ene, ſom var bleven ſendt til Borkum for at giendvinde ſin nedbrudte Helbred, havde dandſet ſaa meget og ſaa lidenſtabeligt, at hun nu laa farligt ſyg.

Samme Dag ſagde en Herre, ſom ſad ved Siden af mig i Sandet: „Hvor alvorligt Braget derude taler til os! Det ſtore, prægtige Skib er ſunket i Dybet, men Maſten med Naalen ſtaar ſom et

Kjæmpetors paa dets Grav. Ude i Brændingen har Gud plantet et Kors, ſom vi altid have for Øie, naar vi ſpadsere ved Stranden, paadet at vi i denne Rekreatiøns- og Leddiggangſtid ikke ſtulle glemme og miſte os ſelv, men blive mindet om en bedre Verden end den forjærgelige, om et andet Rige end Jorderige.“ Hvilken Forſtiel mellem diſſe Betragtninger, mellem de indre Tankeverden, hvorfra Flag- og Korsideerne ſprang frem! Hvor betegnende for diſſe to Slags Menneſter var ikke deres Bedømmelſe af Braget. Jeg tilſtaar, at min Ledsagers Ytring næſten berørte mig ubehageligt i dette Dieblif, thi mine Tanker dvælede juſt ved mere overſlaſſige Ting. Jeg ſvarede ham heller ikke, gav ham ikke deſmindre Ret i mit Hjerte og talte ham ogſaa ſenere, fordi han ledede mig indre paa det rette Spor, thi hans Bemærkning mindede mig om det Alvor, der ſparer os for mange Lærere og ikke er en Fiende af nogen ſand, jordifk Glæde, men tværtom drager os opad og ind i den evige Glædes Rilde. — Skjønt jeg ikke ſvarede ham ſtrax, gjorde en Anden det, nemlig Kommerce-raad N., der ſtod nogle Skridt bag os, men ſom vel neppe anede, at jeg havde ſaa lange Øren, og heller ikke, at jeg vilde udhøynere hans Bemærkning. Kommerceraaden, ſom klarligen havde overhørt min Ledsagers Ytring, ſagde i en ærgerlig Tone til ſin kjære Egtehalvdel: „Her i Borkum ſer man da ikke Andet end Himmel, Hav og Preſter.“ Saa forſtræffelig mange af de Sidſte var der nu ikke, men for den ſtorſte Del af Publikum er der ſnart for mange. Til min Glæde var „Korsmanden“ ingen Preſt, men En, hvis Gjoremaal førte ham ind i Verdenslivets travle Jærdſel. Men ſaa er det deſværre, at naar der ved Bordet, paa Promenaden eller i Jern-

banefupeen høres en alvorlig eller religiøs Ytring, synes de fleste Mennesker at lugte en Prest, som om Kristendom og Religion skulde være et Stangods, der bare vedkom Presterne.

Men jeg snapper mig bort fra Vortum, fra mit Udgangspunkt, som det ofte gaar, naar man er inde paa sit Yndlingsthema. Vi ville derfor strax gaa tilankers ved Braget.

Der blev altsaa sædret mange kloge og ukloge Domme om Braget, og de vare tilbørlig ligesaa karakteristiske som de ovenfor anførte. Af ustyldigt Barnespøg vil jeg i forbigaaende nævne, at min Ven H's Smaagutter syntes Maesterne lignede to Stykker, som kunde tilhøre en frugtelig stor Havkjempe, "medens to smaa Piger, som vel alt havde gaaet paa Dandsfestole, afgav den Kjendelse: „Det ser akkurat ud, som Stibet har neiet, idet det gif under,“ — hentydende til, at den ene Mast lude stærkt ned mod Havet. Maaste var disse Ytringer ogsaa karakteristiske, maaste ikke; ialfald ser man deraf, at Mennesket, han være Olding eller Barn, søger at drage Alt, hvad der kommer ham for Die, ind i sin Synskreds, at afpasse det efter sine Begreber, og sætte sin egen Visdom som et Flag derpaa. Saaledes brautede en tyk Industriridder fra Westfalen: „Det er dog en Skam for Menneskeheden, at man ikke skal forstaa den Kunst at løfte et Stib fra Havgrunden. Civilisationen har virkelig endnu Meget at gjøre, før den har skaffet alle Ulykker ud af Verden.“ At dette Sidste er en ubestridelig Sandhed, skal vel intet fornuftigt Menneske ville modsig. Hvorfor har Civilisationen endnu ikke opfundet noget Middel, hvorved man umuliggjør Havets Storme og i al Simpeltid bortstjærer alle Klipper? Det maatte dog

være en smal Sag! Men af, naar Civilisationen og Kultur og Industri samt Natur- og andre Videnskaber have arbejdet endnu nogle Milliarder af Aar paa denne vor Planet, saa ville de nok ved et grundigt Opgjør til sin Forsædelse opdage, at de neppe have gjort en Begyndelse til at afstøffe Ulykkerne i Verden.

Man holde mig ikke for en saadan uoplyst Nar, at jeg ikke skulde statte Kultur, Industri og lignende. Men i vore Dage gives der en vældig Hær af Mennesker, og det just Saadanne, der føre det store Ord paa vor Klode, som sætte Oplysning i Kristendommens Sted, og de allernæste Opfindelser og Opdagelser, der ellers saare vel lader sig forene med Kristendommen, paa den Plads, som tilkommer Verdens Frelser; de foregigle sig, at Jorden ved Hjælp af Civilisationen skal blive et nyt Eden, hvor alle Dyder skulle blomstre, og hvorfra al Ulykke skal banlyses. Himlens og Jordens Fornøjelse skal altsaa ikke ste ved Ham, som først har bragt disse Ideer paa Bane, og som siger om sig selv: „Se, jeg gjør alle Ting nye,“ — nei, af Religionen ler man. Derimod heder det: „Den fremadstridende Kultur bærer Verdensforklarelse i sit Skød,“ og den første Paragraf i disse Herrers Dogmatik er saalydende: „Der er ingen Gud, og istedetfor Gud skal Mennesket blive almægtigt.“ Men en Kristen bør ikke tabe Modet ligeoverfor disse smaa Guder, meget mere bør han le dem lige op i Ansigtet, naar de ikke stammer sig for at lade sligt dumdriftigt Snak løbe af Stabelen. Det er en ubestridelig Kjendsgjerning, og Ingen indrømmer det villigere end jeg, at store Ting ere frembragte ved Menneskenes Arbejde, Slid, Kunsthæder og Videnskab; at den Jord, vi bebo, derved har faaet et ganste

nyt Ydre, at tusinde Kræfter og Magter, om hvilke vore Forfædre ikke havde Anelse, nu ere frigjorte og stillede til Menneskehedens Tjeneste, at hele Samfærdigheden er bleven en anden, at det daglige Liv er blevet rigt paa Nydelser og Bekvemmeligheder, som man forhen ikke drømte om. Ikke destomindre maa man sige, at hvor mange Forandringer der end er steet i Livets *P e r i f e r i*, saa er dog i dets egentlige *C e n t r u m* Alt forblevet uforandret og vil altid blive det, forsaavidt det beror paa Kulturen. Eller ere Menneskene blandt de Folkeslag, der „gaa i Spidsen for Civilisationen,” virkelig blevne lykkeligere, visere og ædlere? Og naar om foie Tid Fabrikksforstene maaſte ryge haande ved Nord- og Sydpolen, naar Hottentotterne klæde sig efter Parisermode, naar der gaar Jernbane gennem Sahara, og man pilsnart kan flyve med Luftskibe fra en Verdensdel til den anden, — mon Menneskene da indvendig ere blevne lykkeligere og gladere, mon deres indre Savn da er stillet? Vilde de blive sundere paa Sjæl og Legeme? Ere de blevne det gennem Bidskabernes lovpriſte Opsving? Er Videlsen, Skriget og Smerten, er Synd og Skam og Paster aſtagne? Er Krigen og alle de Rædsler, som fordum herjede Jorderige, — ere de forsvundne, alt som Døphsningen steg — man tænke kun paa Slagmarkerne i Civilisationens sidste sytti Aar! Er Dødens Pov, hvorunder Alt før i Tiden maatte boie sig, er den forandret kun i et ene ſte *P u n k t*? Er det ikke idag lige ſandt, ſom det var for firetusinde Aar ſiden: „Et Menneske gaar op ſom et Blomſter og aſtkjæres.” Trods al Sogen har man ikke gennem Civilisationen kunnet finde et Middel mod det Dødens Element, hvori dog tilſlut al Verdens Jubel gaar ynkelig tilgrunde. „Vi takke Gud ved Jeſum

Kriſtum!” ved Ham og ikke gennem Civilisationen have vi lært at ſige: „Død, hvor er din Braad?” Civilisationen kan ikke ſtaffe Døden ud af Verden, thi den kan ikke fri os fra det Onde, hvilket man heller ikke forlanger af den, men den ſkal da heller ikke paatage ſig en Mine, ſom om den formaaede Alt. Gaa bidhen, hvor den meſt ſtorartede Induſtri og Kultur feirer ſine Triumfer, og hvis det lykkes dig at drage frem i Lyſet det, hvorom de ſleſte Menneſkers Tanke dreie ſig, ſaa ſkal du ikke ſaa høre nogen Ord ſaa ofte ſom diſſe: „Mord, Dødelæggelſe, Rov og Hevn,” og du ſkal ſnart overtlyde dig om, at den gamle Catilina og hans Meningsfæller byggede paa barnlige og uſtylbige Planer ſammenlignet med de Ideer, Socialdemokraterne nu have iſinde at udbrede over hele Jordens Kredſ. Men: — „jeg ſaa en ny Himmel og en ny Jord, hvori Retfærdighed bor,” diſſe Ord ſkulle blive til fuld, vidunderlig Sandhed, ikke ved Døphsning uden Kriſtendom, men ved Jeſum Kriſtum, den opphoiede Menneſkeſon, hvis beſtedne Tjenerinde og Hjælperinde Civilisationen ſkal blive, og da ſkal den i den ſande Friheds, Kjærligheds og Helligheds Aand kunne frembringe, hvad der er uforgjængeligt, da ſkal al Ulykke være fjernet fra Verden, og Ingen ſkal behøve at ærgre ſig over Braget ved Borkun.

„Maatte vi ſelv ikke imidlertid være blevne til Brag og have ſtrandet paa Verdenslivets Klipper og Sandbanter, og være blevne overſtyllede af Ragnens, Vantroens og Forſængelighedens Bølger,” ſagde min kjære Ven H., da jeg meddelte ham mine Jagttagelſer ved Braget, og han vedblev: „Mangen Kriſten ligner dette Skib, ſom engang ſtolt og kjætt ploiede Havet, men nu har boret ſig ſaa ſaſt i Grunden, at ingen

Magt paa Jorden kan rolle det. De salte Volger kunne vel i Narenes Lob slide det istykket, men igjen gjøre det slot og sødygtigt formaa de ikke." Og vi mindedes mange Kristne, der forðum havde spillet en betydelig Rolle i kristelige Kredse, og ved sin Erkjendelse og sit Vidnesbyrd, ved sine Opoffrelser og Gjerninger seilede forbi de Andre, men der fattedes dem den rette Ydmyghed, og følgerig ogsaa den rette Aarvaagenhed og Selvsprøvelse. Trods den gode Hjertes Paamindelser og Advarsel ere de komne paa Grund, for de selv anede det, og sidde saa meget farligere fast, som de indbilde sig fremdeles at gaa for sulde Seil. Af den gamle Herlighed er ikke Andet tilbage end Nag og Varm, tomme Ord og Miner uden Kraft og Virkning; — „ligne de ikke Damperen derhenne," sagde min Ven; „den er og bliver begraven i Sandrevet, hvor kneisende den end hæver sine Master."

Jeg blev slaaet af det Træffende i dette Billede, men vil ikke videre udmale det, for at min Læser ogsaa kan have Noget at gjøre. Men det gjælder med Alvor i Sind at undersøge sit Fartøis Kompass, Nor og Anker; og Braget bør ogsaa i denne Henseende være os til Paamindeelse. Naar Søfolkene fra Emden og fra Holland seile ud i det store Verdens-

hav, have de et kraftigt Memento for Die, idet de her paa Borkums Rev se Masterne af det engang saa stolte, nu i Sanden forulykkede Dampskib, endvidere til Venstre, ved Rottums Strand, Braget af en stor Tremaster, og et ditto ditto ved Borkums Strand, hvilke alle tre engang mistede Nor og Anker og af de vrede Volger slyngedes ind paa Sandrevet, hvor de nu staa som Rømpesletter og Dag for Dag mere og mere falde i Ruiner, — ligesom disse tre Brag bør stemme de Forbiseilende til Alvor, mane dem til at betænke Seiladsens Farer og Havets Troløshed, mane dem til sluttigt Arbeide, til at udbedre Manglerne ved Skibet og utrættelig Aarvaagenhed, saa bør Braget ingelunde gjøre os forjagte, men dog være os en alvorlig Prædikanter: „Hvo, som staar, se til, at han ikke falder; Gud staar de Hoffærdige imod, men de Ydmyge giver han Naade. Baager, staar fast i Troen, værer mandige, værer stærke!" Thi „Strømme oplosste deres Lyd, Strømme oplosste deres sammenstodende Volger," men vi kunne tilføie et barnligt Fædervord, thi „vor Herre er mægtigere i det Høie." Han er trofast, trods Strømmenes og Vandenes Bruslen styrer han sine oprigtige Børn ind i den evige Freds Havn.

G a a d e.

No. 244.

Det Første søger du i Storm og Slud,
 Det Andet kan du, naar du Lyset tænder;
 Det Tredie let kan slukke Lyset ud,
 Men ogsaa hjælpe, at det bedre brænder;
 Og vid, at i den Tredie af dets Dele
 Du har en Ting, som være kan det Hele.

XX.

Literære Smaating.

VII.

18. En tydskt „Bjørnehistorie“ lokaliseret i Norge.

[Vi aftrykte for Moro Skuld nedensaaende Historie som et Exempel paa, hvorledes Anekdoter flyttes fra Land til Land og lokaliseres. Som man vil se, angiver det tydskt Blad („Bremen Courier“) et Privatbrev „fra det Brandenburgste“ som sin kilde; Historien er vel uden Tvivl enten opdigtet eller ialfald betydelig „forbedret“.]

Eine Jagdgeschichte um Mitternacht erzählt ein Privatbrief aus dem Brandenburgischen. Die Musikanten hatten in einem benachbarten Dorfe flott aufgespielt und aufgegossen und kehrten todtmüde spät Nachts zu Wagen heim. Unterwegs verlieren sie, ohne es zu merken, die große in Wachs- tuch eingehüllte Bassgeige. Ein Arbeiter, der seinem Kameraden Nachts in der Fabrik ablösen muß, zieht desselben We- ges, hält die Bassgeige für ein wildes Thier, das auf der Lauer liegt, tritt ein paar Schritte zurück und stößt ihm sei- nen Stock tief in den Leib. Das Thier brummt unheimlich, der Mann erschrickt, eilt heim, holt 5 Mann zu Hilfe, worun- ter der Fabrikbesitzer mit geladenem Ge- wehr, sie rücken dem Bär (dafür halten sie das Thier) muthig auf den Leib. Der Fabrikant schießt und trifft, aber schlecht; das Thier brummt wiederum seltsam. Noch einmal rücken sie ihm allesammt zu Leibe mit Mistgabeln, Beilen und Stöcken und machen ihm den Garaus. Es giebt keinen Ton mehr von sich. Und nun sehen sie, was sie gemacht haben. Sie greifen anderen Tages tief in ihre Tasche und zählen nicht nur den Bass, sondern auch Schweiggeld, aber wohin sie kommen, hören sie immer von der Bärenjagd. (Beilage zu No. 130 des „Bremen Cou- rier“, Sonnabend 10. Mai 1884.

En „Bjørne“-Historie. Fol- gende fornøielige Historie berettes fra en af Fjeldbyggerne i Norge:

Der var holdt et af disse flere Døgn lange Brylluper, og Musikanterne havde ikke alene spillet flot, men ogsaa drukket dygtig, og vendte sent om Natten hjem tilvogns. Under Kjørselen tabte de, uden at lægge Mærke dertil, den store i Vox- dug indhyllede Bass ud af Vognen. En Mand, der noget efter passerede Veien, skimtede i Mørket Uhyret liggende paa Veien og antog det for et vildt Dyr, som laa paa Lur. Han løb dog ikke strax sin Bei, men stodte heftig til det med sin Stok. Herved fremkaldtes en Brum- men, som lod høist uhyggelig i hans Øren og slog ham i den Grad med Rædsel, at han satte afsted over Stok og Sten for at hente Hjælp. Han fik fem Mand med sig, af hvilke den Eine var bevæbnet med en ladt Bjørnestudser. Skaren rykkede nu modig frem mod Uhyret; Studseren blev stød af imod det, men traf daarlig. Nok en Gang hortes en sælsom Brummen fra „Dyret.“ Modige rykkede de dog frem imod det, bevæbnede med Muggrebe, Ører og Stokke, og hamrede løs paa det, indtil det syntes at have udaandet og ikke gav en Lyd fra sig. Da det blev Dag, saa de forst til deres store Skamfuldhed, hvad de havde gjort. De betalte Bassen, men undgik ikke Spotten. (Aftrykt efter „Fædrel. & Emigranten“ for 15de Juli 1884).

19. En slagfærdig Storthingsbonde.

I en kort Biografi (i „Norsk Folkeblad“ No. 36, 1866) af Johannes Olsen Veseth, Repræsentant fra Søndre Bergenhus Amt, heder det blandt Andet:

En Lov, som udkom paa dette Thing (1851), og som skylder ham alene sin Tilblivelse, er Loven om Indskrænkning af Misbrug ved Udsalg af Al. Medens Veseth stod paa det Jvrigste og debatterede i denne Sag, erholdt han sig fra en Modstander af Loven tilstillet følgende Vers:

„At Thinget kan stemme
For Allet at hemme,
Begriber jeg ikke.
Hvad skal vi da drikke?

Thi ogsaa ved Vin
Vi blive kan Svin.
Og sjønt den er sød,
Man beruses af Mjød.

Kun Melken og Vandet
Blir Driften i Landet,
Naar vi er saa greve
At strive slig' Love.“

Paa staaende Fod vendte Veseth An-

grebet om og tilsendte Modstanderen følgende Vers:

„At Folk kunne stemme
Mod: Druus at hemme,
Begriber jeg ikke.
Skal vi da blot drikke?

Vid: ogsaa ved Al
I Drukskabs Pøl
Nedsænke sig kan
En Mand — ja et Land.

Kun Velstand ublandet
Skal blomstre i Landet,
Naar Lasterne grove
Modvirktes ved Love.“

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Fra Madeira=Verne. I „For Hjemmet“ for 1880 S. 276 flg. findes nogle interessante Optegnelser fra Madeira, hvoraf man ser, at paa den Tid var Folket der aldeles optaget af sin katolske Overtro. Men nu er ogsaa Politiken trængt frem til Madeira; Aviserne berette, at der i forrige Maaned har været Valg der paa Medlemmer til Deputeret-Kammeret, og at der i den Anled-

ning opstod et forfærdeligt Slagsmaal, hvorunder 7 Personer blev dræbte.

En værdifuld Sau. L. C. Ross, Dormer, Kansas, angives ved Klipningen iwaar at have faaet 36½ Pand Ud af een Sau.

Yellowstone Nationalpark — hvor stor er den?

Svar: 2,300 Kvadratmile.

Indhold: Skildringer fra en Rejse rundt Jorden. — Kristi Himmelfartsdag. — Ved Afgrundens Rand. — Braget. — Gaade. — Literære Smaating. — Blandinger. — Nyt og Gammelt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

15de August 1884.

15de Hefte.

Skilbringer fra en Reise rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

Tre Mile Vest for Boston ligger Cambridge, kaldet saaledes af de fælle Cambridgestudenter, som i 1620 og 1630 forlod sit gamle Universitet i England, hvis hæderlige og ophlyste Sønner de var, og grundede et Akademi, som har fortjent Navn af Universitet, Harvard Kollegiet. Her i Cambridge staar Harvard Kollegiet, et skjønt Bygningsværk, opkaldt efter den mærkelige John Harvard, „en udmærket evangelist Prest, som døde i Charlestown af en Forkjølelse strax efter sin Ankomst hertil, efter at han havde testamenteret en Sum af 779 Pund Sterling til det ædle Brug derfor at bygge et Kollegium, hvilket Arbejde nu er udført.“ Det Maal af Kundskaber, som udfordredes for at komme ind paa denne Skole fra 1630, gjør mange engelske Institutioner af 1880 med langt større Pretensioner tilskamme. „Naar Eleverne havde lært saa Meget paa Skolen, at de kunde læse alle de klassiske Forfattere paa Engelsk, og med Færdighed tale Latin, skrive det

saavel i Vers som Prosa, og seilfrit deklinere græske Ord, ansaaes de dygtige til at optages i Harvard-Kollegiet.“ Præstenden havde Opsyn med Studenternes Maade at opføre sig paa, og med Morgen- og Aftenandagten i Salen var forenet Dplæsning af Bibelen paa dens Grundsprog.

Jeg opsogte to af det moderne Bostons Anstalter, som er af stor Interesse og Vigtighed. Figeinstitutet i Newton Street er den største og kostbareste Skolebygning i de Forenede Stater, istand til mageligt at rumme ni hundrede Elever i de almindelige Klasser og tre hundrede i den saakaldte Monstreskole. Der er et Forelæsningsværelse for Chemi med de nyeste Apparater, forskellige Værelser til Dplæsning og en stor Sal med Kopier af forskellige af de bekjendte antike Statuer. Elektriske Ringeapparater og Talerør udgaar fra og til Bestyrerens Bolig. Det Hele koster 80,000 Pund Sterling. Kurset er fire Aar, og Eleverne uddannes

ikke alene til vordende Lærereinder og Guvernanter, men fores ogsaa ind i huslige Syssler. I Indretning og Udstyr syntes denne Skole mig at overgaa alle, vi har i England, og den staar til meget moderat Betaling aaben for dem, som har passeret de lavere Skoler.

Bostons Unge Mænds kristelige Forening besidder en imponerende Bygning i Boylston Street. Det er i Sandhed et Hjem for unge Mænd til kameratsligt og selvstændigt Samvær, til Underholdning, Vederfølgelse og Uddannelse, til Ovelse i Gudsfrugt og Kjærlighedens Gjærninger. Foruden Bibliothek og Læseverreiser har det en rummelig Gymnastiksal og Bade, et Kaffe-Værelse og en Sal med siddende Pladse for 500. Der er et Ansættelses-Bureau til at hjælpe at skaffe Medlemmerne passende Stillinger og dem, som søge Folk, passende Mænd. Der er 700 livsvarige Medlemmer; den aarlige Medlemskontingent er en Dollar. Enhver ung Mand, som kommer til Boston, kan her finde Paagtelse og Imødekommenhed. En Liste holdes ogsaa over Steder, hvor Logi og Kost kan faaes til rimelige Priser. En Dame-Komite træder hver Uge sammen for at modtage Henvendelser fra Kvinder, som trænger Arbejde, og søge efter Pladse til dem; paa den Maade bliver mellem et og to hundrede ordentlig anbragte hvert Aar.

Af alle Steder paa Amerikas Fastland er Plymouth-Klippen i historisk Henseende maasse det mest interessante. Her er Kilten og Udspringet til Amerikas Storhed, Begyndelsen og Grundvolden til dets Historie. En Jernbanereise paa 1½ Time langs Sydstyksen fra Boston bragte os til den lille By, og en forstandig, halt gammel Mand tilbød sin Tjeneste som vor Ruff og Ledsager,

saasnart vi standsede paa Platformen. Han førte os først til „Pilgrim Hall,” hvor der er en Del af den Klippe, paa hvilken Pilegrimene i sin Tid landede, og som indeholder et Museum med adskillige Mærkeligheder fra den Tid. Her er blandt Andet et Exemplar af den indianiske Bibel, som oversattes af John Eliot, Indianernes Apostel, der kom over i 1630, lærte Indianernes Sprog, forte det i Skrift, oversatte hele Bibelen paa det, skrev det hele, som der fortælles, med een Pen, og havde det trykt og udgivet i 1661. Det var den første Bibel, som tryktes i Amerika. Et Exemplar sendtes til Kong Carl den 2den, og Richard Baxter siger om den: „En saadan Frugt fra en Koloni var aldrig nogensinde forbleven fremlagt for en Konge.” Det er et saameget større Under, naar vi kommer ihu, at Indianerne var yderst fiendskabsindede mod Kolonisterne. Eliot gik iblandt dem, viste dem Ventlighed, vandt Nøgles Belvilie og blev deres Ven. Det Sprog, som han oversatte sin Bibel paa, er dog uddødt, og blot en Nulevende kan læse det. — Den mærkelige Plymouth-Klippe, hvor Pilegrimene landede den 22de December 1620, er prydet med et massivt Granitmonument, der ogsaa gemmer Benene af Nogle, der døde i det første Aar. Stedet vil altid blive betragtet med Interesse som hellig Grund af deres Efterkommere udover Staterne og i det hele af Alle, der har kristelig Frihed kjær, om det end kan synes os en vel overdreven Begeistring, naar, som vor Fører fortalte os, tre Damer besøgte Klippen en Ugestid i Forveien, faldt paa sine Knæ, kyssede den og bad høit. Dag det Hotel, hvor vi opholdt os om Natten, reiser der sig et nationalt Monument for Pilegrimene; det kaldtes Forfædrenes Monument. Paa et Jodstykke af Gra-

nit, 40 Fod høit og omgivet af Statuer, hæver der sig en kjæmpemæssig Billedstotte af Troen, ogsaa bygget af Granit, med den høire Haand opløst pegende mod Himlen og den venstre holdende en opslagen Bibel. Det skønneste og varigste Mindesmærke om Pilegrimfædrene er dog de Forenede Staters borgerlige og religiøse Frihed.

V. Washington og Chicago.

Fra New York forte Baltimore og Ohioruten os mod Vest gennem Philadelphia og Baltimore og satte os istand til at være en Søndag over i Washington. Rejsen direkte til San Francisco tager syv Dage, og det er et Spørgsmaal, som ofte bliver fremsat og næsten ligesaa ofte feilagtig besvaret: „Eet (hviiket ogsaa er Tilfældet), at et Gjennemgangsstræn til New York daglig forlader San Francisco, hvor mange Gjennemgangsstræn vil man da mode paa sin syv Dages Rejse fra New York til San Francisco?“ Sædvanligvis er Svaret: „syv“; men svarer man rigtig, bliver det „fjorten“; thi naturligvis maa man ligesaa vel mode de Træn, som er gaade ud den foregaaende Uge, som de fra den Uge, hvori man rejser. Efterat vi havde sat over Sundet, kom vi gennem flere opblomstrende Byer til Philadelphia, hvis Nærhed forkyndes af Klætter med Smaahuse, som ligner Kyster, har flade Tage, kun to Etager og ser meget koselige ud, hvorvel de er små. Vi tog en Kjøretur rundt Parken, hvor man endnu finder de mere storartede Bygninger fra Verdensudstillingen. Man ser forskellige Statuer, en af Washington, en anden af Lincoln, en tredje af Fader Mathew, Carollerne, Fader og Son, og Barry; og en fjerde til Erinbring om Frihedskrigen og dens Resultat

tater med følgende korte Uddrag af Konstitutionen indgraveret paa Monumentets Fodstykke: „Kongressen skal aldrig udgive Love for at fastsætte nogen som helst Religion eller hindre Nogen i den frie Doelse af hans Gudsdyrkelse.“

I Baltimore begyndte vi at se de Farvede, som tidligere var Slaver, men nu bevægede sig omkring i Gaderne og tog Del i Byens Forretninger. Længere mod Nord ser man dem sjelden, undtagen som Tjenere i Hotellerne. I Baltimore er de talrige, og her fandt vi ogsaa det romersk-katholske Element stærkt repræsenteret. I Kirken saa vi omtrent femti Kvinder knælende foran Billeder, medens de ventede paa sin Tur til at strife. Der udfortes ogsaa netop en Daabshandling med Ske og Dug, Kryds og Kors, med Finger og Tommelinger og al den Stads, som det romerske Ritual foreskriver. Til min store Sorg traf jeg ikke Pastor W. C. Murland, en Son af min Faders og min egen Ven, en meget virksom Prest i den presbyterianske Kirke her i Byen. Baade Fader og Son, som begge var paa Veien for at træffe mig, væltede med Vognen og blev begge stærkt krafted. De amerikanske Vogne er meget lette, hvilket vistnok er behageligt for Hestene, men ellers ikke behageligt eller sikkert for de Kjørende, i det Mindste ikke for en Engländer.

Den følgende Søndag tilbragte vi i Washington, hvor Helldagen syntes at blive høitideligholdt meget vel. — Gaderne var aldeles rolige, undtagen for og efter Gudstjenesten. Professor Westcott, Lærer i Theologi ved Howard Universitet, prædikede i den presbyterianske Kirke over 2 Pet. 1, 3—5, og i den methodistiske bispepelige Kirke horte vi om Aftenen Dr. Harrison over 2 Kor. 4, 17—5, 1, en dybsindig Prædiken,

extemporeret, men med temmelig langsomt Foredrag. Den næste Morgen besøgte vi under Professor Westcotts venlige Førelse de fornemste Skoler og offentlige Bygninger. I en af de offentlige Skoler for de farvede Børn stod Børnenes nette og renlige Udseende samt den hyggelige Indretning i Værelserne langt over en almindelig Almueskole i London. Hvert Barn, ligetil de allermindste, har sin egen Pult og Stol. Bestyreren og Bestyrerinden samt alle Lærerne var Negre; nogle af Børnene var saa lyse, at jeg troede, de var hvide; men ingen Hvid har Adgang. De sang blødt og behageligt. I hvert Værelse er der omtrent femti Elever, og vi besøgte otte Værelser. Alt dette er en Frugt af Krigen; thi tidligere blev al Opdragelse negtet de Sorte. En Mil udenfor Byen er Howard Universitet for farvede Studenter i de almindelige Videnskabers, Medicin og Theologi. Grunden og Bygningerne kjøbtes og byggedes af Bureauet for den farvede Befolkning, et særskilt Departement i Staten, oprettet samtidigt med Slavernes Befrielse, men senere undertrykt af Demokraterne. Konglegiet, som da mistede denne Understøttelse, har haft en Kamp for at bestaa, men Skolen for Medicin modtager dog fremdeles Hjælp fra Regjeringen og har et Hospital med tre hundrede Senge. I det Hele er der to hundrede farvede Studenter, og for dem, som ikke kan underkaste sig Optagelsesproven, er der en forberedende Skole. Her faar de farvede Prester for Methodist- og Baptistkirkerne Hjælp til sin Uddannelse; dog er blot en Brøkdelen af Studenterne Theologer. Der er fire theologiske Lærere, Dr. W. Patton, som er Præsident, Professor Westcott og to Prester, som bor i Byen. Her udrettes meget Godt, og man har store Planer for Fremtiden.

Der uddeles akademiske Grader; der er ogsaa nogle faa kvindelige Studenter. Fra Bygningens Taarn har man en vid Udagt over „Byen med de storartede Afstande,” som Washington meget træffende er bleven kaldt.

Washington blev anlagt som en Kjempeby; men den tæller kun 150,000 Indbyggere, undtagen medens Kongressen har sine Møder. De politiske Hovedsteder er i flere af Staterne smaa og tilbagetrunkne i Sammenligning med deres Handelssteder. Saaledes er Albany og ikke New York Hovedstad i Staten New York; og ikke Richmond, New York, Boston, Philadelphia eller New Orleans, men det stille Washington er Foreningens politiske Midtpunkt. Dette giver Stedet et værdigt Udseende, og dets prægtige politiske Bygninger, det hvide Hus, Banken, Krigs- og Marine-departementbygningerne, Patentkontoret og fremfor Alt Kapitoliet finder man i ensom Storhed i forstjellige Dele af Byen. Kapitoliet gjorde et stærkt Indtryk paa mig, og jeg fandt, at denne Bygning var den smukkeste af de nyere Bygninger, jeg har seet. Denne Bygning er den nordamerikanske Unions store Monument. Hvad Niagara er i Naturen, er Kapitoliet i Kunsten. Majestætisk, massiv og stjernhævet denne Kuppel sig tre hundrede Fod op imod den klare, blaa Himmel, og man bliver aldrig træt af at se paa den. Og Bygningen er i det Indre overensstemmende med det majestætiske Ydre. Korridorerne og Trapperne er af Marmor, og historiske Malerier dækker Væggene. Senatørernes Hus og Repræsentanternes Hus er langt større og lustigere og har langt flere Beboemmeligheder for Fremmede end vort engelske Over- og Underhus. Kuppelen er indvendig prydet med Freskomalerier, og fra det høieste af

de Gallerier, som løber udenom Kuppelen, har man den prægtigste Udsigt mod Nord, Syd, Øst og Vest, og fra dette Midtpunkt gaar alle Gader og Alleer ud ligesom i Straaleform. Øverst paa Høvelvingen findes en kvindelig Statue af Friheden. At se Kapitoliet i Maanestien er et Syn, som aldrig kan glemmes. Det forekommer En, som om Bygningen var dalet ned fra Himmelen paa den raue Jord. — Gaderne er paabegyndte, men slutter halvveis; Alt er nyt og Intet færdigt. Brolægningen er daarlig og nogle af Sidegaderne belagte med Planker. For det Meste er Gaderne overladte til Sporvogne, som løber i alle Retninger, underliden trukne af Lokomotiver udfyrede som Vogne. Ligesom alle de andre Byer minder Washington En om, at Amerika er et nyt Land, og imellem det og England er der netop den samme Forskjel som mellem en ung Cricketspiller paa tyve Aar og en værdig Godseier paa firti. Den ene har en Fremtid for sig, den anden en Fortid bag sig. Kapitoliet er netop Midtpunktet for Amerikas Historie og Fremtidshaab. Som Bygning kapper det med Domkirken i Milano og Tajen i Agra; men de Interesser, som samle sig omkring det, og de Formaal, hvortil det er helliget, stiller det paa et langt høiere Stade end noget romerskt Alter eller nogen mahomedansk Grav.

Fra Washington til Chicago er otte hundrede Mile og sex og tredive Timer, og Jernbanen gaar gennem et interessant Land og smukke Landskaber. Den følger Potomacs Lob, passerer General Lees Landsted, nu en Begravelsesplads for 16,000 Soldater, og paa to Timer bringer den os til Harpers Ferry ved Foreningen af Floderne Potomac og Shenoandoah, et Sted med en smuk Beliggenhed, med Marylandhøiderne

paa den ene Side og Bolivarhøiderne (Virginia) paa den anden. Her var i den store Krig 1861—62 Skuepladsen for en Række Kampe mellem Norden og Syden, hvor de vegelsvis vandt og tabte. Medens Linien med mange Krumninger og høje Stigninger snor sig igjennem og over Alleghanybjergene, ser man Fjeldene skovbevogtede lige til Toppen; den skønne Flod baner sig Vej imellem dem, og snart paa denne, snart paa hin Side aabner sig Udsigter over Dale og Bakker af den mest fortryllende Skønhed. Under selve Reisen faar vi i de bekjendte Pullmanske Vogne Maaltider om Dagen og vor Hvile om Natten; de er indrettede saa, at vi har Anledning til at spadserere omkring og trække frisk Luft paa Platformen udenfor; Frugt og Flyvestrifter, Aviser og Vøger salgtes af Smaagutter, som gaar frem og tilbage, og desforuden har vi behageligt Selskab i kristelige Venner, General Lockwood Brown og hans Hustru, som vender tilbage til sit Hjem i Chicago. Der, hvor nu Bestens Hovedstad staar, eiede hans Fader en ensom Farm, og fra sin Varnedom opdragen der, har han seet, hvordan Landsbyen eller Flekken med rivende Fart voksede til en liden By, og saa fra en liden til en stor By med 500,000 Indbyggere. Den sidste Del af Reisen gaar gennem et meget rigt, men sladt Land, gennem Ohio, Indiana og Illinois. Da vi kom langs Michigansøens Bredde, havde vi en straalende Solnedgang, og da vi naaede vort Hotel, skinnede Maanen i Øst.

Efter de to store Jdebrande i 1871 og 1874 har Chicago som Fuglen Phoenix sprunget frem af sin Aske som en velbebygget By med brede Gader og Varemagasiner af Sten lig dem i Liverpool. Som en mægtig Strøm flyde de vestlige Staters Produkter, Korn og

levende Kvæg herhen; Elevatorer modtage og udstibe Kornet; store Slagterier modtage, slagte, salte og nedlægge Hornkøget, Svinene og Faarene, der nu som Føde skal sendes til alle Verdens Kanter. Fra Jndsoen pumpes Vand gennem et underjordist, to Mile langt Rør i et 160 Fod høit Taarn, hvorfra Byen daglig forsynes med fire og sytti Millioner Galloner. Fra dette Taarn har man en storartet Udsigt over Byen, Jndsoen og det omliggende Land. Ser Parker er anlagte, med Høider, Søer, landlege Broer, med Plantninger, Statuer og Blomsterbede; og paa de tre Sider er Byen omgivet af Bulevarder, hvor Jndvaanerne kan faa frisk Luft. I en dertil bestemt Bygning holdes hvert Aar Udstilling for nye Opfindelser og egne Maskiner for Skomagere, Skæddere, Bogtrykkere og andre Haandværk og fremfor Alt for Landbruget i dets forskellige Grene.

Medens Chicago saaledes staar forst af de amerikanske Byer med Hensyn til Haandværk, Handel og nyttige Indretninger staar det heller ikke tilbage i Virksomhed for Skolen og Kirken. Dets Universitet, som er grundet af Stephen Douglas, ligger ved Soen, fire Mile fra Byen. Presbyterianerne, Baptisterne og Independenten har hver sin særstillede theologiske Skole. I de Sidstnævnte er firti Studenter med den fremragende Dr. Fisk i Spidsen, og med Professor Curtiss, en ung Amerikaner, der allerede har vundet et Navn i Tydskland, som deres Lærer i Hebraisk. Da jeg havde hørt, at ved Tryk fra det katolske Presteskab Bibelen og al Religion i den sidste Tid var bleven udelukket fra Skolen, gik jeg en Morgen Kl. 9 til den store Scammon-Skole for at være tilstede fra Begyndelsen; og jeg maa tilstaa, at jeg følte Skam og Sorg, da jeg

hørte, hvordan de tusinde muntre Børn, som havde samlet sig, begyndte Dagen med at synge en verdslig Sang og derpaa spredte sig om i de forskellige Klasser uden et Ord af Bøn eller Tak til sin himmelske Fader, uden et fortællende eller forjættende, advarende eller belærende Ord fra den hellige Skrift.

Ligesom i de fleste Byer i de Forenede Stater staar ogsaa i Chicago „Unge Mænds kristelige Forening“ høit, baade med Hensyn til sine Regler og sin gode Indflydelse. Jeg gik en Eftermiddag ind for at overvære det daglige Bønnemøde, og jeg fandt omtrent hundrede unge Mænd samlede for at tilbringe en halv Time til tre Kvarter sammen i Bøn og Tak og Læsning af Bibelen; jeg fik ogsaa høre, at dette var det sædvanlige Antal. Som en Fremmed fra England blev jeg anmodet om at tale, og jeg modtog en hjertelig Velkomsthilsen af dem. Her i deres Bibliotek lærte jeg fuldstændig at kjende de almindelige Texter for Søndagsskolerne, saa som de er i Brug overalt i Staterne og tjener til Veiledning for Lærerne i Kirken, for Hjemmet og Familien, ligesaa vel som for Søndagsskolen, fra Bibellæsen og ned til de mindste. Ikke blot Liste over Texten, som f. Ex. „1ste Text 7de Juli. Vor Herres Jesu Kristi Fødsel, Luk. 2, 8—20.“ og saa'edes videre for hver Søndag i Aaret, men ogsaa Noter og Anmærkninger som Hjælp til Forklaring, Spørgsmaal og anstueliggjørende Exempler udarbejdes og udgives i forskellige Rækker, passende for Lærerne i alle Klasser, fra de højeste til de laveste. Saaledes giver et af disse „Veiledende Vink“ Evar paa følgende Spørgsmaal: 1. Hvilke Puncter behøver at forklares i denne Text? 2. Hvad tilsvarende findes i Bibelen? 3. Hvad tilsvarende findes i Naturen? 4.

Hvad tilsvarende findes i Menneskelivet?
 5. Hvad tilsvarende findes i Historien
 og Levnetsbeskrivelser? 6. Hvad tilsva-
 rende findes i Sange? 7. Hvad tilsva-
 rende findes i Kartter og Billeder? Der-
 efter følger for hver Text Anvisninger og
 Illustrationer for Tablen eller Notits-

bogen, simple Tegninger, som kan tegnes,
 eller Ord, som stilles ved Siden af hin-
 anden paa en slaaende Maade, f. Ex.:
 Det firdobbelte „alle“, som
 Kristus nævner ved sin Him-
 melfart.

	Gaar	
	hen	
Dg lærer	alle	Folk
At holde		Ting;
Se, jeg er med Eders		Dage
	Magt	
	er	
	given	
	mig.	

Med en saadan Hjælp er det umuligt,
 at en Lærer af nogenlunde Dygtighed
 kan komme i Forlegenhed eller ikke have
 Noget at sige. Han har Anvendelsen
 ved Haanden, og Kilder til at meddele
 Afvevling og Interesse, som, om de
 bruges med kun almindelig Dygtighed,
 maa tiltale og gjøre Indtryk paa Ele-
 verne. Og dette anvendes ligesaavel i
 Familien som i Skolen. Blandt Chi-
 cagos tre hundrede Kirker og Kapeller
 staar ogsaa Moodys og Sankts Taber-
 natel, ikke alene som Minde om en for-
 bigangen Bættelse, men endnu som et
 Midtpunkt for kristelig Indflydelse og
 Virksomhed. For Gudstjenesten begynder,
 fyldes denne Kirke hver Søndag med
 Afdelinger, der bestaar af Elever af alle
 Aldre og begge Køn, netop saaledes som
 man ser dem i Kirkerne i Wales. Ned-
 trulne Gardiner adskiller hver Kirkant
 af Bænkene paa Gallerierne og paa Gul-
 vet, og saaledes dannes der en Række af
 Klasserum, hver med sin Lærer, og for
 Gudstjenesten begynder, gives Under-
 visning. Moodys Plads udfyldes un-
 der hans Graværelse af en dygtig og
 ivrig Stedfortræder, Hr. Moreton. Ar-

beidet er pienesynlig af en stadig og ved-
 varende Karakter og ikke blot af forbi-
 gaaende Værd; og den ærlige og trohjer-
 tige Evangelist vender tilbage til sit
 Hjem og sit hjemlige Arbejde i Chicago,
 Stedet for hans første evangeliske Virk-
 somhed, istand til at gaa ind i sin Plads
 blandt sine Medborgere, fattig i Anden,
 men rig paa Tro og almindelig aglet.

VI. Det fjerne Vesten.

„Ørkenen og de tørre Steder skal
 fryde sig, og den øde Mark skal glæde
 sig og blomstre som en Rose,” — man
 mindes om disse Ord ved at se den For-
 vandling, som har fundet Sted i de
 vidtstrakte, fjerne Distrikter, der ligge i
 Vest for Chicago og paa Landkarterne
 fra vor Barndom blot er betegnede med
 Parallellinier for Bredden og Meridia-
 ner for Længden. Vi behøver ikke at
 gaa længer tilbage end til „Pennymaga-
 sinet“, som endnu er et værdifuldt Tids-
 skrift i saamange Huse, for at finde fol-
 gende Beskrivelse: „De enkelte Træk saa-
 velsom Formationen i det Hele af den
 Landstrækning, som ligger mellem disse

Linier, er endnu meget usfuldstændig bekendt; selv ved de bebyggede Distrikter er der stor Mangel paa Noiagtighed i Landkarterne og de geografiske Beskrivelser." Nu derimod fremviser hver Skoleguts Landkort en Række af Stater: Iowa, Nebraska, Whoming, Utah, Californien, hver med sine Landsbyer og store Byer; gjennem disse løber den store Vandvei imellem begge Have, Pacificjernbanen. Naar man for tredive Aar tilbage læste om Klippebjergene, skulde man sagt, at Tanken om en Jernbane over dem maatte være hoist urimelig. Men i vor Tid har man lært som Menestene aldrig tilforn, hvorledes Ordet „umulig" kan berøves sin forste Stavelse. Nu er der tre Jernbanelinier, hvoraf alle er forsynede med de luxuriose Pullmanste Epise- og Selskabsværelser og Sovereigne, hvormed man kan reise fem hundrede Mile mod Vest fra Chicago til den mægtige Missouri, med Council Bluffs paa den østlige Bred og Omaha ligeoverfor paa den vestlige, og begge Bredder forenes ved en pragtig Bro. Ved disse gaar vi over den store, hølgende Prærieegn, som for femti Aar siden var ubeboet, men nu er opfyldt med en arbeidsom og blomstrende Befolkning. Fra vore Binduer saa vi Solen gaa ned uden at formørkes af en Sky, og Maanen — det var Høstmaanen — hæve sig pragtig i Øst; og som vi saa ud over Sletterne, fik Frelserens Ord en videre Betydning for os, end nogen sinde tidligere: „Opfør Ederes Dine og ser paa Markerne, de er allerede hvide til Høsten." Her var virkelig en Høst, som strakte sig tusinde Acres i Syd og Nord for de Hundreder af Mile, som vi reiste, et Billede paa de uhyre Befolkninger i Japan, China og Indien, som ligge aabne for Missjonen. I Vognen sammen med os var en ung Amerikaner

med sin Hustru og to Børn paa fem og to Aar, som var paa Veien til sin Missionsmark. Tæt ved os sad den amerikanske Krigssekretær, den første Soldat, jeg havde seet i de Forenede Stater. Hverken i New York, Boston eller Washington ser man Soldater; der findes ikke en Skildvagt, hverken ved det hvide Hus, Banken eller Kapitoliet. For det Første bruger hverken Officererne eller de Menige Uniform, undtagen naar de er i Tjeneste; og for det Andet blev Armeen ved Krigens Slutning opløst og blot 20,000 beholdtes som staaende Arme. Det er et slaaende Træk, at det, som Mange frygtede og ventede, nemlig at en frigerst Land ved Krigen vilde vækkes og næres blandt Folket, ikke gik i Opfyldelse. Ivertimod, saavel Soldaterne som Soldaterne gif, da Krigen var forbi, meget fredelig over til sine tidligere Beskæftigelser. De omarbejdede virkelig sine Sabler til Plojern og sine Landser til Gartnerarbejde. Og de Soldater, som er tilbage, gjør man sig Rytte af, sætter dem i Verk med Arbejder, Fæstningsværker og Politifunktioner, saa de ikke er en unyttig Byrde for Staten. Ogsaa mange af Officererne, som udmærkede sig i Krigen, beskæftiger nu hæderlige Poster i forskellige Livsstilling.

Fra Omaha har vi endnu fire og en halv Dag samt to tusind Mile til San Francisco. Veien gaar tværs over den hølgende Prærie, den store klippesulde Højslette og den store amerikanske Ørken. Trænet skrider fremad med en jevn, maadelig Fart, af atten eller tyve Mil i Timen, Dag og Nat, og standser til Frokosten, Lunch og Middagen, og vi gjør os det komfortabelt, faar frem vore Voger og vore Skrivematerialer, og Tiden gaar hurtigt. Søndagen kommer; om man synes, kan man afbryde

Reisen ved en eller anden ensom Station og tilbringe fire og tyve Timer midt i Orkenens Ensomhed, uden Kirke eller Kapel paa mange hundrede Mile og uden et menneskeligt Væsen andtagen de Faa, som horer til Stationen. Med Missionæren og hans Familie og de andre Folk „ombord“ fandt vi det visere at tilbringe Søndagen i Bogaene, medens den store Maskine, som veiede en og tredive Tons, rolig drog os frem; og det var bogstavelig talt Sabbat hos os. Vi hvilede, vi læste i vore Bibler, vi havde hyggelige kristelige Samtaler — de, som frygte Herren, tale ofte med hverandre; vi sang og bad, det var vel ikke den regelmæssige Søndagsgudstjeneste, men ikke des mindre „i Aand og Sandhed.“ Dette var vor Søndag paa Pacifikjernbanen, ligesaa rolig, ensom og usforstyrret som paa Havet.

VII. Byen ved Saltsoen.

Ved Sherman naaede vi den hoieste Jernbanestation i Nordamerika (8,235 Fod) og gik over „Klippebjergenes“ Ryg, og Pinien heldede nu langsomt nedover mod de salviebeflødte Sletter ved Larامية. Her er en stor Strækning, som endnu er udryktet og ubeboet, undtagen af store Flokke med Kvæg, Heste, Bosser og Antiloper. Som Sikkerhed mod Rovere havde vi med 9 Soldater, der var bevæbnede med Rifler og Ammunition; men det var vansteligt at tænke sig, at Rovere eller nogetstundhelst levende Væsen kunde leve i denne ugæstmilde Egn. Medens de første femhundrede Mile vestenfor Chicago saaledes fremvise et Land, som engang var ubeboet, men nu blomstrer som en Rose, minde de næste femhundrede Mile over Klippebjergene med sine Salviebuste os heller om Profeten Jeremias's kraftige Ord:

„Han skal være lig et enligt Træ i Orkenen, han skal bo i de forbrændte Steder i Orken, i et salt Land.“ Denne Høislette frembringer dog ogsaa Noget, og aarlig finder 100,000 Stykker Hornkvæg der sin Føde og blive fede.

Det var i Aaret 1846, at den første Skare af Mormoner, anførte af Brigham Young, forlod Nauvoo i Illinois (hvor deres Stifter Josef Smith for-gjæves havde forsøgt at oprette sit nye Jerusalem), og gjorde denne besværlige Reise over Klippebjergene og tværs over de øde Sletter, som kostede dem bitter Glendighed og mange Mennesselio. Til sidst kom de til Wahsatschbjergene, gennem hvilke nu Jernbanen, følgende den lille Flod Weber, gaar sin bugtede Vej, og hvor Landskabet begynder at grønnes og blive storartet. Sandstentklipper taarne sig høit i Veiret under de mest fantastiske Former og stue ned paa grøntklædte Skraaninger og smaa Furukskov. I det vi passere „Tusindmiltraet“, en Furu, som er netop saa langt fra Omaha, se vi „Djævelens Glibebane“, en Kløft i Fjeldet, og gennem denne, skjønt Fjeldet tilsyneladende danner en aldeles ugen-nemtrængelig Skranke, snor Toget sig ned i Dagens smilende Dal, paa Utahs Territorium, hvorfra en Sidebane forte os langs Bredderne af den store Saltso til Saltbyen ved „Jordan“ River. Nar efter Nar drog det ene Tog efter det andet, bestaaende af Pilgrime, hoved-sagelig fra Europas nordlige Lande, be-bragne, elendige Mennesser, som i sit Uvidenhed lod sig forføre dels af religiøs Fanatisme, dels af sine Lyster, — over disse Sletter, udsatte for Hungerensnødens Kvaler, for Præriebrandens vilde Odelæggelser, og for de opsvulmede Elvers rivende Magt, for at finde et Hjem fuldt af Nød og Glendighed i denne øde Egn i Vest for Wahsatsch. Nar efter Nar

gjorde nye Selskaber denne frygtelige Rejse ud af Verden for blot at finde Verdens Ulykke og Ugudelighed samlede her i „de Helliges Stad.“ I hine Dage var det at vove Livet, dersom en af disse bedragne Taaber skrev hjem og berettede de sande Forholde, og det var en stiltiende Trosartikel: „Bedre i Stilhed at dræbe den svage Broder, som viser Tilboielighed til Frafald, paa det at Sjæl og Legeme kan reddes, end at tillade ham at odelægge begge ved at desertere.“ Nu er dog dette forandret; den amerikanske Lovs stærke Arm hersker ogsaa over dette Gebet og holder Flerkoneriets Slange i sit Greb, særdig til paa første Ord at knuse den*). Men man finder det kloogere at lade den offentlige Menings moralske Magt udrette sit Arbejde end at komme med Noget, der kunde se ud som Forsølgelse.

Dersom ikke Mormonismen næredes ved bestandig ny Emigration, vilde det allerede være forbi med den i dens værste og mest fremtrædende Punkter. En ung Mand paa Toget, som vendte tilbage til Saltjøhyen, hans Barndoms Hjem, sagde til mig: „Da jeg endnu var et Barn, bragte mine Forældre mig fra England til Saltjøen. Jeg elsker disse Bjerge, og efter to Aars Rejse omkring i Verden vender jeg tilbage for at leve her; men jeg er ikke længer Mormon. Naar vore unge Mænd kommer ud i Verden, søger de, hvilken Plet der hænger ved deres nægte Fødsel; de søger, at man har begaaet en Uret mod dem, og de vil vogte sig for at tilføie sine Børn den samme.“ Pig alle de andre Byer har Saltjøbyen nu sine Sporvogne, sine Theatre, sine Magasiner med de sidste Parisermøder (hvilket høiligt forøger Ud-

gisterne ved Flerkoneriet), Boglader med de sidstudkomne Noveller, samt John Mills, Burns og Herbert Spences Bøger samt Hoteller for „hedenste“ Rejsende, som holdes af „Hedninger“ (i: Ikke-Mormoner). Af de 30,000 Indbyggere er i Virkeligheden over 5,000 „Hedninger“, det vil sige Kristne af forskellige Kirker, — Episcopale, Methodister, Presbyterianere og Independentere, hver med sin Kirke og Skole, og alle i Forening kæmpende mod den fælles Fiende; og det er betydningsfuldt, at mange Mormoner foretrakke at sende sine Gutter og Smaapiger til en „hedenst“ Skole, istedetfor til sine egne. Nu har ogsaa Regjeringen sine Skoler ved Saltjøen og hver Kirke bestyrtter sin egen. Jeg besøgte Independenternes Skole i Selskab med deres Prest. Vi fandt baade Lærere og Lærerinde i Arbejde blandt omtrent hundrede Elever, alle velopdragne Børn, baade Gutter og Piger net klædte, og i Børrelser, som kunde maale sig med enhver engelsk Skole. Saaledes er, ved Hjælp af Opdragelsen og Ordets Forskyndelse, et stort Arbejde i Gang midt i Mormonismens Hovedkvarter, og endssjont Væggene af et uhyre Tempel, som bygges, langsomt rejser sig, er det dog sikkert, at Mormonismens Grundmure er underminerede, og at Systemet ikke er langt fra sit Fald(?).

Det store Tabernakel ser, naar det er tomt, ud som et Bildnis med alle sine Pladse, og om Søndagene er det ikke fuldt. Flerkoneriet kan, ligesom i Osten, kun finde Sted blandt de Rige, der, som man har fortalt mig, praktiserer det saaledes: naar en Mand behøver en Koffepige, gifter han sig med et Fruentimmer, som forstaaer at lave Mad; dersom han behøver en Vaskerone, en Stuepige, gifter han sig med dem og saaledes videre; da kan de ikke komme med en Maanedes

*) Ønskeligt var det ialfald, om man nu var kommen saa langt. Red.

Dpfigelse. Foruden de 5000 „Hedninger“ er der ogsaa et Antal af 5000, som væsentlig har afsvoret Mormonismen, hvis nuværende Tilhængere ikke tæller mere end 30,000; efter Brigham Youngs Død holdes disse fornemmelig sammen ved Haab om gode Poster. Der er tolv „Apostler“, sytti Eldste, foruden Biskoper og Diaconer, og alt dette betynder Embeder med baade geistlig og verdslig Magt, da de aandelige Høfster tillige er Byens kommunale Ovrighed. Der behøves ikke stor Visdom til at forudsætte, at med den Strøm af Civilisation, som Jernbanen nu bringer baade fra Øst og fra Vest, med den vøgende Samfærdsel mellem Indbyggernes og de Forænnede Stater, med den amerikanske Pøvs retfærdige Regimente over hele Territoriet, og fremfor Alt med Udbredelsen af sand Kristendom ved de mange Kirker, som er reiste lige i den mormonske Kolonis Hjerter, vil denne Sekt lidt efter lidt frigjøres fra sine afstjellige, oprorende Grundtræk; Flexioneriet vil blive afskaffet, og inden de næste tyve Aar vil den kristelige Moral være lige saa fast grundet der, som i nogen anden By i Staterne(?). Mormonen har gode Elementer i sin Karakter; han er flittig og sparsommelig; han er i Drik totalafholdende, lige til den Yderlighed at forbyde The og Kaffe, samt Vin ved Nadveren. Men han er slovet og svækket ved den svage og slappe Moral ligeoverfor Kvinderne, der som oftest behandles som kun Mandens Løvere. Heraf kommer det rullende Die og den fariseiske Mund. „Hellighed for Herren“ er et Motto, som stadig møder Diet, men det er bestjæmmet ved at blive Dækket for en Sandselighed, som Kristus heltigjennem fordømmer. Kristi Aand, som river Masken af Hykleren, og blotter Syndens store Syndig-

hed ligetil Tankerne, er alene istand til fuldstændig at bevirke Folkets Renselse. „Gud,“ siger Apostelen (1 Thess. 4, 7), kaldte os ikke til Urenhed, men til Helliggjørelse, og „uden Hellighed skal ingen se Herren.“

VIII. Josef mit-Dalen.

Abskilt ved et vidt Ørkenbelte i Øst er denne abnorme Koloni, Utah Territorium, ogsaa i Vest begrændset ved et Ørkenbelte, og den Reisende har endnu at rejse fem hundrede Mile over Sand og Salvie, førend han naar Sierra Nevadas storartede Fjeldstrække. Her møder der ham tilsidst det mest imponerende Skue paa den lange og trættende Rejse. Opad de dybe Kloster under styggesulde Furutræer, blandt Klipper og over brusende Strømme, vinder det lille Træn sin Vej over Fjeldene med sine taggede Toppe, der som oftest er klædt med Furutræer; og saa faar man paa den vestlige Side Udsigt over skjønne Sletter, som strækker sig mod Havet. Kap Horn kaldes en eiendommelig Dreining, hvor Jernbanen boier omkring en vældig 800 Fod hoi Klippe, i hvis Flade Linien er hugget ind; Ingeniørerne og Arbejderne maatte hænges i Tauge for at kunne udføre sit Verk. Her standser Toget, og Passagererne indbydes til at stige ud for at faa det fulde Syn af Styrtningen. Dette Syn er meget storartet og græbende; man føler sig sikrere paa den faste Jord, end i de heldende Vogne. Fra dette Punkt forer Veien gennem yndige Skove og Dale nedover mod Lathrop, den Station, hvor man skal forlade Hovedlinien, naar man vil besøge Josefmit-Dalen. Tre Dagers Rejse paa Sidelinien mod Syd til Merced bringer os til det egentlige Udgangspunkt for en

Yosemite-Udflugt, en Udflugt, som tager mindst fire Dage til selve Turen frem og tilbage, og mindst tre Dage mere for at lære Naturen der at kjende.

Med en meget forstandig Skydsgut, som var dristig og dog alligevel forsigtig i sin Kjøren, reiste vi afsted i en strangelende Vogn paa den hede, stovede Veire og firti Mile fra Merced til Mariposa. I Betragtning af Veiens Tilstand og Kjøretøiets Bestaaffenhed er dette et godt Dagsverk. Hift og her ser man en Indianer i det Fjerne. „Jeg har fundet,“ sagde vor Skydsgut John, „at Negrene har sort Hud og hvide Hjerter; men mangen hvid Hud har sort Hjerter.“ Naturen viser sig her i sin oprindelige Bildhed; med Undtagelse af en forladt Guldvaskning hift og her sees ikke Spor af Mennesker; men Ugler, Ekthorn, Firben og Flokke af Bagteler hersker her alene. Ved Mariposa, som engang var en blomstrende Stad, men nu er en forladt Landsby, mødte vi Washbornerne, de foretagsomme Grundlæggere af Yosemitstationen; de anlægger Veiene, holder dem istand og sørger for Heste og Vogne til Turisterne.

Endnu en Dags Stranglen over ujevne og bratte Fjeldveie bragte os til Clark, Holdepladsen, naar man skal bese den berømte Skov med de høie Træer. To Timers Ridetur paa spanske Ponier gjennem den ældgamle Skov lod os se disse Kjemper, som er omtrent fire hundrede i Tallet, af hvilke hvert Træ har sit Mærke og sit Navn efter en Senator eller By i de Forenede Stater. Engländerne kalder denne Skov Wellingtonia, Yankeerne Washingtonia og Indianerne Sequoia. Nogle af Træerne er 350 Fod høie, men mange af dem er forbrændte nederst paa Stammen, da

Indianerne, som af og til leirer sig blandt dem, lader Ilden blive ved at brænde ved Trærnes Rod. Et Træ, som laa overende, flatrede man op til ved Hjælp af Stiger, og oppe paa Stammen, der var næsten som et Skibsdæk, kunde gjerne et helt Selskab holde til og danse, om de vilde. Et andet, som endnu staar i fuld Kraft, er hult og inde i det kan tretten Personer tilhest faa Plads. Et tredie, som er udhulet ved Hjælp af Ild, laa overende lig en Tunnel, og vi red gjennem det fra den ene Ende til den anden uden at standse. Vi havde med os noget Hysfing, hvormed vi maalte Omfanget af den „Graa Kjempe,“ det største af de endnu staaende Træer. Bort Maal, som blev taget tre Fod fra Marken, var ni og nitti Fod, hvilket gav et Diameter af omtrent tre og tredive. Staaende midt iblandt disse Skovens Kjemper, hvoraf mange er over to tusinde Aar, faar man et fuldt Indtryk af Menneskets Lidenskab og Naturens Majestæt; man føler sig fuld af Grefrygt, naar man tænker paa disse uafsladelige, ensomme Sabbater, som ikke forstyrres af Noget uden af Naturens Stemmer, naar de lovpriise Skaberen. „Herrens Træer er fulde af Saft, Libanons Cedre, som han har plantet;“ og Kaliforniens Furutræer har han ogsaa plantet. „Priser Herren, I Bjerge, I Høie og alle Cedre. Alle Skovens Træer skal glæde sig for Herren, alle Markens Træer skal klappe i Hænderne. Istedestfor Tornebusken skal opvoxe Furutræer; istedetfor Iidslerne skal Myrtræerne opvoxe, og det skal være Herren til et Navn, til et evigt Tegn, som ikke udryddes.“

Disse Steder er især tagne af Esaias, og giver Udtryk for den Glæde over Træerne, som Betragtningen af disse

Stovens Kjemper gjerne indgyder. De fremfalde i vor Tanke en Historie om Tausked og Skjonhed, om Liv og Udelæggelse, Død og Opstandelse, som strækker sig tilbage i det længst Forbi-

gangne og erindrer os om, at „een Dag er for Herren som tusinde Aar og tusinde Aar som een Dag.“

(Mere).

Prof. C. Narvesen

ved Luther College har nu afsluttet sin Skolegjerning; Thorsdagen den 24de Juli gif han ind til den evige Hvile.

Han var født paa Gaarden Grøn-hovd i Eggedal, Eigdals Prestegjeld i Norge, 23de Juni 1841. Allerede som 12 Aar gammel Gut kom han med sine Forældre og fire Sødskende over til Amerika. Efter et Aars Ophold i Wisconsin drog de i 1854 vestover til Minnesota og var blandt de første Sett-lere, som nedsatte sig i Eggen omkring Riceford og Newburg, Fillmore Co., Minn. Det var vel ikke saa rart med Skole i det nye Settlement; men gamle Narve Grøn-hovd var en oplyst Mand, og Forældrene sørgede for at vække hos sine Børn Lyst til Læsning og Sands for Kundskab, saa at Pastor Clausen i Spring Grove tidlig havde sin Opmærksomhed henvendt paa den stille, tilbageholdne Gut og ønskede at saa ham uddannet til Skolelærer. Fra 1865—67 opholdt han sig da ved Luther College, hvis Skolelærerklasser han i denne Tid gennemgik, reiste senere til Winona, og efter en Tids Ophold graduerte han ved Normal-Skolen der under dens bekjendte Bestyrer Phelps, som han senere ofte erindrede med Kjærlighed.

Efter saaledes at være grundig forberedt for Skolegjerningen virkede han i nogen Tid som norsk-engelsk Lærer i Spring Grove, indtil han i September

1873 blev kaldet til Luther-College, fra først af som Vikar for Prof. R. Bergh, senere som fast ansat Lærer. Geografi og Mathematik var hans egentlige Fag her ved Skolen; i de senere Aar har han ogsaa undervist i Naturfagene.

I Løbet af de to-tre sidste Aar havde han vist Tegn til svækket Hælbred; en betænkelig Hoste tydede paa, at Lungerne var angrebne. Sidste Vinter tog det Overhaand; Strube- og Lungetæring i Forening hindrede ham til Slut fuldstændig i at fortsætte med Arbeidet ved Skolen, da ikke blot Kræfterne tog af, men ogsaa Stemmen tabtes; han kunde blot hviske. I Marts Maaned maatte han slutte paa Skolen; det var ikke længe tvivlsomt, hvad Udfaldet vilde blive. Kræfterne sank stadig, trods omhyggelig Pleie og dygtig Lægehjælp. Dog kunde han paa det nærmeste hele Tiden hjælpe sig selv. Han var paaklædt hver Dag, beholdt fuld Sands og Samling lige til det Sidste, og var sig vel bevidst, hvad der skulde foregaa, da endelig Løsningsstunden var kommen.

Begravelsen foregik om Torsdag. Pastor Eggen talte i Huset og ved Graven, Pastor Koren og Prof. Larsen i Kirken. Den Afdøde hviler nu ved Siden af sin to Aar tidligere bortgangne lille Søn; den tungt prøvede Enke sidder igjen med to Smaa, som endnu ikke skjønner, hvad Tab de har lidt.

I Prof. C. Narvesen har Luther College tabt en tro og nidkjer Arbejder, som bogstavelig talt fortærede al sin Kraft i Skolens Tjeneste. Gjorde hans fordringsløse Optræden, hans Tilbageholdenhed og stille Færd maasse, at han blev mindre paaagtet af Fjernerestaaende, saa kjendte de, som stod ham nærmere, saa meget des bedre til og sandt Støtte

i den solide Karakter og fuldt vederheftige Personlighed, som har høvert eneste Ord, han talte. Jeg har aldrig hørt et uvenligt Ord af hans Mund, selv om Fristelsen til at sige det kunde være stor nok; og der tør være saa Lærere, om hvem noget Saadant med Sandhed kan siges.

H. Roalkvam.

(Decorah-Posten).

Nordpolsfareren Greeley funden.*)

Mangen en Nordpolsfarer og Opdagelsesreisende har i Tidernes Løb sat Livet til oppe mellem Nordpolens Ishjerge, og det er neppe aldeles uden rimelig Grund, naar Stemningen paa mange Steder er meget imod fremtidige videnskabelige Nordpolsrejser, idet man slutter som saa, at det, der vindes ved disse Rejser, er for lidet i Forhold til det, der voves, at Udbyttet ikke svarer til Indsatsen. Naar man noiere kjendte til de Mænd, der giver sig paa Opdagelsesrejser, vilde det maasse for manges Vedkommende vise sig, at det, der driver dem, ikke ene og alene er det værdifulde Udbytte, de muligvis kan yde Videnskaben og derigjennem Menneskeheden ved deres farefulde Rejser, Undersøgelser og Jagttogter, men at ogsaa det Vventyrlige, ja selve det Farefulde ved disse har en egen dragende Magt. Nordpolsfareren maa være en Mand med Mod i Brystet, og det ikke blot det Mod, der vover Noget, ogsaa Mod til at taale og lide maa han eie. At man ved det, gjør sikkert meget til, at selv om Folk helst ønskede, at Nordpolsfareren blev hjemme, saa kan de dog ikke Andet end have Deltagelse for ham og føle sig interesseret i hans Ve og Vel.

Kaptein Homgate er Navnet paa den Mand, der gav det egentlige Stød til, at den af Greeley førte Expedition til Egnene ved Kysterne af Nordgrønland kom i Stand i 1881. Homgate var kommen til at sykle med den Tanke, at det i flere Retninger vilde være heldigt, om der oprettedes Signalstationer med visse Mellemrum paa Kysterne af den nordlige Del af Baffinsbugten og indtil det nordligste Punkt, det hidtil var lykkes at naa frem til; disse Stationer skulde være Tilflugtssteder og tjene som Oplagspladse for Fodemidler og saaledes komme Nordpolsfarere og Hvalfangere til Nytte. Homgate fandt ikke videre villige Øren for sine Planer. Kongressen i Washington havde ikke synderlig Lyst til at give Penge til Udrustningen af en Expedition, som H. ønskede at faa istand, men ved Hjælp af Senator Conger, og ved at en Expedition, H. lod foretage dels paa egen Beføstning, dels ved Gaver og Understøttelser fra private Mænd, havde Held med sig, lykkedes det ham at formaa Kongressen til at yde Midler til en videnskabelig Opdagelsesrejse til Egnene ved Nordpolen. Det var imidlertid ikke nok, at Midlerne var tilstede til et Nordpolsstogt, det gjaldt

*) Efter Bladet „Dannevirke“, Cedar Falls, Iowa.

ogfaa om at finde Mænd, der var villige til at gaa med paa et saadant.

Da var det. Greely meldte sig og blev antaget som Forer. Greely er født i Massachusetts og er nu 40 Aar gammel. Han deltog i Borgerkrigen, blev i 1863 udnævnt til Sekondlöitnant og har, med Undtagelse af Aarene 67—69, hele Tiden gjort Tjeneste som Officer i Hæren; han bærer nu Rang som Premierlöitnant ved Kavalleriet.

Greely lagde selv den Plan, der skulde følges paa Togtet; ligeledes bestemte han, hvorledes man skulde forholde sig, hvis man ikke hørte fra ham, og naar Skibe udsendtes for at finde ham eller for at bringe Levnedsmidler. Med 24 Mænd, af hvilke 7 var Tydfkere og 1 en Eskimo, i Folge seilede Greely afsted.

Hverken i 1882 eller 1883 hørte man Noget fra eller om Greely. Begge Aar udsendtes der Skibe for at opsoge ham eller om muligt aflevere Levnedsmidler paa flere af Greelys forud nærmere betegnede Pladse. Disse to Togter, det i 1882 under Anførsel af Major Beebe (en Drukkenholt, siges der), og det ifjor under Anførsel af Löitnant Garlington, havde lidt eller intet Held med sig. Til Greely saa de ikke noget, og kun saa Levnedsmidler blev henlagte til ham. At Togtet ifjor mislykkedes, tillægger man General Høgen, Bestyreren af vort Signaldæsen, Skylden for, da han ikke gav Garlington tydelige og bestemte Ordre at følge, saa Greelys Plan ikke fulgtes.

Da der dog endnu kunde være et spagt Haab om, at Greely endnu kunde være i Live, bevilgede Kongressen Penge til en ny Expedition, der skulde føres af Kaptein Schley. Denne afgik i Foråret med Skibene Theis, Garry og Alert. Haabet om at finde Greely levende var, som sagt, kun spagt, og det var

derfor en stor og uventet Overraskelse, da Flaadeministeren, Candler, i Thorsdags (d. 17de Juli) modtog et Telegram fra St. John paa New Foundland, affendt af Kaptein Schley, hvori der meldes, at han den 22de Juni har fundet Löitnant Greely og 6 af hans Mænd, de eneste levende af de Sogte, paa Kysten af Smiths Sund, i Nærheden af Kap Sabine paa Grønlands Kyst, og kun i kort Afstand fra det Punkt, hvortil Garlington naaede ifjor, og hvor hans Skib Protheus sank.

Til det Sted, hvor Greely fandtes, var han kommen d. 21de Oktober 1883, ved hvilken Tid alle hans Mænd var raske. Men her maatte de nu leve i ni Maaneder uden at have Andet at opholde Livet med end et lidt medbragt Forraad af Fødevarer samt Lidt, de fandt af, hvad Beebe havde efterladt paa Cap Sabine i 1882 og Noget, Garlington havde ladet blive tilbage paa Kysten i Nærheden af, hvor Greely havde slaaet Leir, og disse Levnedsmidler var ikke tilstrækkelige. Nogle Levnedsmidler, der var henlagte paa Littleton Island kunde man ikke komme til, da Kanalen mellem dette Sted og Cap Sabine var aaben hele Vinteren, og de ingen Baad havde. Ved at uddele, hvad man havde, i yderst smaa Portioner, fik man Kjødet og Biskuiterne til at holde ud til 14de Mai. Fra den Dag af var man henvist til Rensdyrmos og Lavarter, som der sammen med Strimler af Støvlerne kogtes Suppe paa; ligeledes maatte de tilsidst brænde Haarene af deres Salskindsklæder for saa at skjære disse i Stykker og koge dem.

Var Schley kommen en eller to Dage senere, havde han neppe fundet en Gæste levende, nu fandt han dog 7, de Dvrigte var døde af Hunger.

Hvad disse Mennesser har lidt, kan

man tænke sig maa have været frygte-
 Paa den ene Side Kulden, paa
 den anden Hungeren.

Da man noaede frem til Hytten, hvor
 de laa, var Greely endnu i Stand til at
 hjælpe sig selv ved at krybe omkring paa
 Hænder og Knæer. Han var klædt i
 Skind, havde et vældigt langt Skjæg og
 Haar og dybt indfaldne Øine og kunde
 neppe tale saa høit, at Nogen kunde høre
 det. Ved Siden af ham laa to af hans
 Videsseskæller i en døende Tilstand; den
 ene — Korporal Elison — med baade
 Hænder og Fodder affrosne og ude af
 Stand til at løfte Hovedet, den anden —
 Cornell — i sin Sovesæk døende af
 Hunger. Rige for man naaede Teltet,
 havde Greely bedet nogle Bønner for de
 Døende. Fire af Mændene kunde med
 Moie gaa ud af Teltet, og to af disse
 havde hørt Damppipen paa Schleys
 Skib og var komne Schley imøde. Ef-
 ter at have faaet lidt Mælkepunsch, Bouil-
 lon og varm Mælk, livedes de Modli-
 dende endel op. Deres Begjæring efter
 Føde var voldsom og næsten hjertesjæ-
 rende. Havde de faaet, hvad de tiggede
 og raabte om, vilde de sikkert ikke have
 levet.

Den store Sindsbewægelse, de Red-
 dede var komne i, paafulgtes af en saavel
 aandelig som legemlig Døs. Elison
 havde, som sagt, mistet baade Hænder
 og Fodder ved Kulden; paa Grund af
 sin Svaghed, taalte han ikke den stærke
 Sindsbewægelse; efter et Par Dages
 Forlob mistede han Forstanden, og 17
 Dage efter Opdagelsen døde han i Good-
 haven, hvor en nødvendig Amputation
 var bleven foretaget. 2den November
 (83) var han sammen med tre Andre
 udsendt af Greely for at finde noget
 Kjød, Greely vidste var henlagt i 1879
 af en anden Nordpolsefarer paa et Sted
 kaldet Cap Isabella, 60 Mil borte. Det

var et frygteligt Veir, de gav sig ud i,
 men den truende Hungersnød gjorde, at
 de maatte vove Alt for at finde det
 Sogte. Vinden blæste stærkt, og Kul-
 den var 35 Grader under Zero. Efter
 4 Dages Forløb naaede de frem til
 Kjødet, men forinden havde de lagt deres
 Fodemidler og Sovesække fra sig, to
 Mil fra Cap Isabella. da det vilde lette
 deres Reise, naar de ikke havde noget
 Videre at bære paa, og da de mente at
 ville vende tilbage dertil samme Dag.
 Med fuld Oppafkning af Kjød tog de
 Veien hjemad, men for de naaede Stedet,
 hvor de havde efterladt deres øvrige
 Sager, blev Elison meget tørstig, og
 mod de Andres Advarsler begyndte han
 at spise Sne. Hans Hænder blev der-
 ved vaade, og kort efter viste det sig, at
 de var frozne. Man styndte sig at
 komme hen til Sovesækkene, hvor man
 opdagede, at ogsaa Elisons Fodder var
 frozne. De skar hans Støvler af Fod-
 derne, puttede ham i Sovesækken og for-
 søgte at saa Blodet i Omløb igjen i de
 frozne Legemsdele ved at gnide dem og
 ved at holde dem ind paa de mest varme
 Dele af deres Legemer. Deres Moie
 lykkedes tildels, og efter at have udholdt
 en lang og haard Nat, fortsatte de Rei-
 sen paany. Elison var ikke istand til at
 hjælpe at trække Slæden, hvorpaa de
 havde læsset Varerne, han havde Moie
 nok med selv at følge med, og efter kort
 Tids Forløb var hans Hænder og Fod-
 der igjen frozne, saa En af Følget maatte
 hjælpe ham. Men for to Mand at
 trække Slæden, var et haardt Arbeide,
 og snart var Kræfterne udtømte. Man
 maatte atter tilbringe en Nat uden Telt
 i en stærk Kulde og Snestorm. Deres
 Soveposer var frozne saa stive, at de
 maatte Arbeide en Time, inden de kunde
 saa dem udsolbede, og de maatte arbeide
 sig ind i dem lidt efter lidt, efterhaanden

som de fik dem optoede med deres Lege-
mer. De var for udmattede til atter at
saa Elisons frosne Lemmer optoede.
Næste Morgen havde de Valget mellem
at lade Kjødet eller deres syge Kamerat
tilbage. Elison tiggede dem om at lade
ham ligge, han vilde hellere dø, end at
de andre lidende Kamerater skulde savne
Kjødet; men de lod Kjødet ligge og gav
sig paa Bei med G. Da de havde naaet
et Telt, arbejdede de der fra Kl. 7 om
Aftenen til Kl. 3 om Morgenens for at
saa Liv i Elisons frosne Lemmer, og det
lykkedes tildels. De torrede hans Klæ-
der, lavede varm The til ham, og næste
Morgen var han saa rask, at han kunde
gaa i Forveien, medens de Andre pakkede
Slæden. Da de noget efter naaede G.,
var hans Hænder og Fødder atter frosne,
og han kunde næsten ikke se; hans Kin-
der og Næse var ogsaa frosne. De tre
Mænd skiftedes ved at trække og ved at
hjælpe G. Til sidst blev G.'s Ben fuld-
stændig stive, saa de maatte binde ham
fast paa Slæden og nu trække alle Tre.
Pinn, en af Mændene, havde snart ikke
flere Kræfter, og det blev da ordnet saa-
ledes, at Rice, en anden af de Tre, skulde
søge at naa frem til Greely for at stifte
Hjælp, som de Andre saa skulde vente
paa. Efter 24 Timers Forløb kom
Hjælpen. Skjønt Elisons Lemmer da
var saa forfrosne, at der ikke kunde tæn-
kes paa at saa Liv i dem mere, og skjønt
alle hans Fingre var afbrækkede, levede
han dog hele Vinteren over, omhyggeligt
pleiet af Kameraterne.

3 April Maaned gjorde man et nyt
Forløb paa at saa noget af Kjødet. Rice
og Fredericks, der havde været med første
Gang, gav sig atter paa Bei, men kunde
ikke finde Kjødet, der rimeligvis maa
være drevet bort paa den Isflade, hvor
det var efterladt. Da de ledte efter det,
blev Rice træt og sagde, at han blot vilde

lægge sig lidt; naar han havde høilet et
Døgn, vilde han være „all right“.
Fredericks søgte forgæves at hindre ham
i hans Forsæt, og var ikke stærk nok til
at kunne saa bragt ham hen til Stedet,
hvor de havde sovet. Rice satte sig ned
ved et Isbjerg, faldt i Sovn og vaag-
nede aldrig mere. En paa den øde Is-
mark opgav F. alt Haab om Redning.
Han lagde sig paa sin Sovpose og ven-
tede Dødens Komme. En Slurk af
lidt Alkohol, han havde med sig, lavede
ham imidlertid lidt op, han krøb i Sove-
posen og faldt i Sovn. Kulden vækkede
ham noget efter, han stod op, pakkede sin
Slæde og gav sig paa Tilbageveien.
Naar han blev træt, drak han lidt af
Alkoholen, tog sig en Sovn, og paa den
Maade lykkedes det ham at naa tilbage.
Han blev modtaget med den glædelige
Nyhed, at man havde skudt en Bjørn.
Kjødet af denne gav Føde for en Tid.

Et stort Tab for dem var, at Estimo-
eren, der var en god Jæger, som nu og
da bragte en Sælhund, en And o. s. v.,
bruknede, da han var paa Jagt efter en
Sælhund. Isen skar Hul paa hans
Kajak eller Skindbaad, og da han var
bunden fast til denne og ikke havde
mange Kræfter tilbage, lykkedes det ham
ikke at redde sig.

Indtil 5te April i Ar var kun en
Mand af Greelys Mandskab død, men
fra den Dag af døde de Tid efter anden,
6 i April, 4 i Mai, 7 i Juni. Den
sidst Døde havde Greely og de Tilbage-
blevne ikke haft Kræfter til at begrave,
Schley fandt ham liggende i Sovposen
lidt udenfor Teltet. 12 Fig. alle man
kunde finde, blev tagne ombord af Schley.

Alle Greelys Optegnelser og ned-
skrevne Resultater over gjorde Forsøg,
hans Planer, Tegninger og Fotografier
er i god Behold.

Greelys Hustru bor i San Diego,
California.

Forfjellige Slags Notitjer.

Indførelsen af Brevkort til mindre Meddelelser gennem Posten hilses overalt med Glæde af det korresponderende Publikum. De er nu indførte i over 70 Lande.

— Over 220 af Tysklands største Byer er forenede ved underjordiske Telegraphledninger.

— Hvormange Der er der af Hæerne, og hvormange Indbyggere har de? Svar: 17 beboede Der med lidt over 11,000 Indbyggere.

— London, England, angives at dække 75,334 Acres; paa dette Fladerum lever der 3,816,483 Personer. Antallet af Dødsfald var i 1881 81,120.

— Den største Dybde, man har fundet i Atlanterhavet, naar omtrent 5 engelske Mile. (En engelsk Mil er 5,280 Fod).

— Shahen af Persiens Lovlæge har nylig til sin Monark givet Beretning om en Meteorsten, som for nogle Aar siden faldt ned 60 Mile vestenfor Teheran. Meteorstene er saadanne, som falde ned fra Himmelfrummet. Af lignende Stene faldt der en ved Barea i Spanien i 1842, en ved Estherville i Iowa i 1879, en (eller flere) i Westphalen i 1856 og i Newton County, Arkansas, i 1860.

— Af det preussiske Bibelselskabs nylig udfomne 10de Aarsberetning sees, at Selskabet ved forrige Aars Udgang havde ialt udbredt 1,283,254 Bibler og 823,597 Nye Testamenter. Desuden havde det Britiske og udenlandste Bibelselskab, som har en Station i Berlin, i forrige Aar udbredt 85,405 Bibler i Tyskland.

— Det lader til, at man ogsaa i Australien for Tiden har Held med at dyrke

Hvede. En Efterretning fra Adelaide til engelske Aviser udtaler, at man iaar haaber at kunne udføre 11,000,000 Buskels fra Syd-Australien.

— Det berettes, at billige amerikanske Stue-Uhre finde stor Afsetning i England; i April Maaned alene stal engelske Handelsmænd have indført 27,000 Stykker. Gjennemsnitspris: \$1.07.

— I dantsk „Ugeskrift for Læger“ omtales efter et amerikansk lægevidenskabsligt Tidsskrift forogt Brug af Kaffe som Middel imod Drukkensfaben. Paa den hygieiniske Kongres i Genf gjorde nemlig Vicepræsidenten for det medicinske Fakultet i Rio Janeiro, Baron Theresopolis, opmærksom paa, hvor sjældent Drukkensfab forekommer i Brasilien i Sammenligning med Europa, og han stiller denne Kjendsgjerning i Forhold til den udbredte og stærke Nydelse af Kaffe, som er karakteristisk for Brasilianerne. Hans Ord faldt omtrent saaledes: „I Brasilien, hvor alle Mennesker drikke Kaffe flere Gange om Dagen, er Alkoholismen fuldstændig ukendt. Det er en Erfaring, at Emigranterne, der komme til Landet med sin sørgelige Vidskab for Alkohol, lidt efter lidt antage Landets Skik, drikke meget Kaffe og faa efterhaanden samme Afstyk for de spirituøse Drikke som de Indfødte. Og de Indvandrede Børn, der fra en spæd Alder fødes op med Kaffe, faa aldrig den Vidskab for Alkohol, som deres Forældre i Begyndelsen have havt. Vi kunne derfor gaa ud fra, at den tiltagende Smag for Kaffe formindsker Trangen til Spiritus, men selvfølgelig maa det være god Kaffe, saaledes som den produceres i Brasilien, der stal have en saadan Virkning. Send os Ederes Udvandrere, vi have Arbejde at give dem.

og ville til Gjengjæld sende Eder vor Kaffe, der er det bedste Middel mod det Samfundsonde, som I betragte som uheldbredelegt." Dr. F. B. Novaes fra Rio Janeiro mener vel, at der kan være nogen Overdrivelse i disse Udtalelser, men i det Væsentlige bekræfter han dem og mener ogsaa, at Kaffeen vil være et mægtigt Middel mod Alkoholismens Udbredning. I Brasiliens store Byer er der overalt talrige Kafeer, hvor en Mængde Menneſter af alle Samfundsklasser, ligesaa de høieste til de laveste, drikke sin Kaffe, som her er af en ſaa fortrinlig Kvalitet; derimod er der kun meget ſaa Vinſtuer og Vertshuſe, og det er derfor kun yderſt ſjældent, at der træffes nogen Veruſet paa offentlig Gade.

— Tydſkland, ſom i rundt Tal har 42 Millioner Indbyggere, har 60,000 Skoler, der beſøges af 6 Millioner Diſciple; ſaaledes kommer i Middeltal paa hver Skole 100 Diſciple. Udgiften for Skolevæſenet beløber ſig til 2 Kr. 58 Dre pr. Individ af Befolkningen. England har 34 Millioner Indbyggere, 58,000 Skoler, 3 Mill. Diſciple, ſaaledes paa hver Skole 52, og Skoleudgifter pr. Individ Kr. 1.59. Øſterrig-Ungarn henholdsvis 37 Millioner, 30,000, 3,000,000, 100, Kr. 1.46. Frankrige: 37 Millioner, 71,000, 4,700,000, 66, Kr. 1.29. Spanien: 17 Millioner, 20,000, 1,600,000, 80, Kr. 1.22. Italien: 28 Millioner, 47,000, 1,900,000, 40, 73 Dre. Ruſland: 74 Millioner Indbyggere, 32,000 Skoler, 1,100,000 Diſciple, i hver Skole ſaaledes 34, ſamt Skoleudgifter pr. Hoved af Befolkningen 24 Dre. (Mghl.)

— Generalregjeringen vil atter begynde at trykke Endollar- og Todollar-Sedler; dette vil blive en Rettelse for Rjebmænd og andre Forretningsmænd. Den gangbare Soldollar gjør i det Hele

kun ſiden Tyſtte. Man ſlog i forrige Finantſaar 28,099,930 Soldollars, men det lykkedes ikke at bringe i Omſætning mere end \$4,453,033.

— Den for ikke længe ſiden afdøde Opfinder af McCormick-Reaperen (C. H. McCormick) gav \$20,000 til et Profeſſorat ved Waſhington & Lee Uni-verſitetet i Virginia. Hans Enke har nylig lagt andre \$20,000 til.

— En Mand ſendte nylig 225 Duſin Egg fra Cape Breton til Boſton; han havde pakket dem i nyſlaet Hø, og dette udviklede en ſaa ſtærk Hede, at Eggene blev kogte undervejs; Partiet blev beſlaglagt.

— En vred Rats Bid er giftigt; en Mrs. Geer fra Groton, Connecticut, blev nylig bidt i Tømmelfingeren af en Rat, hele Armen hovnede op til den dobbelte Tykkelse, og Døden blev Følgen.

— Politimeſteren i Philadelphia havde forbudt at kaſte Rnaldrafter og lignende „Exploſives“ inden Byens Grændſer forleden 4de Juli; et ſolgeværdigt Exempel for alle amerikaniſke Politimeſtere.

— Nogle Røvere forſøgte for en Tid ſiden at røve Expres-Trænet paa Michiſon, Topeka og Santa Fe-Banen ved Coolidge, Kanſas; de dræbte Lokomotivføreren og ſaarede Fyrhøderen, men blev drevne tilbage af Expres-Agenten. En Politifyrke fra Dodge City ſatte ſig ſtrax i Bevægelse og fangede tre farlige Perſoner, ſom antoges at være Ledere for Komplottet. Der var \$50,000.00 i Trænets Pengesfab, men denne Gang fik Røverne ikke fat i Pengene.

— I South Street, New York, gravede man nylig op to Kanoner, ſom havde ligget der ſiden 1812.

— New York „Mail“ mener, at Amerikaniſke aarlig ſluge Patent-Mediciner

for \$200,000,000.00; det udgjør i saa Fald omtrent \$4.00 for hver Mand, Kvinde og Barn.

— Det fortælles at Susquehanna-Floden og Chesapeake-Bugten idaar har været fuld af Silbestimer.

— Udvandring af Jøder fra Sydrusland til de Forenede Stater siges at tiltage.

— Thomas Egan, der i Rebellkrigen siges at have været Brigade-General under General Meade, maatte nylig sendes til Mangelsgaarden (Bridewell) i New York, da han ved Drif var sunken ned til at blive Betler og Lediggjænger.

— En Mrs. Harris i Kingman County, Kansas, stængte nylig inde sine 3 smaa Børn, medens hun var i Besøg til en Nabofoke. I hendes Fraværelse kom der Ild i Huset, og Børnene indebrændte. Stæng iffe smaa Børn inde!

— Iowa's great State Fair will be held at Des Moines, commencing August 29th, and close Friday evening, September 5th. The premiums exceed many thousands of dollars of any heretofore offered. They aggregate nearly \$30,000 — classed as follows: For Horses and Mules, \$2,632; Speed Ring, \$8,090; Cattle, \$5,173; Hogs, \$1,166; Sheep, \$940, Poultry, \$794; Grain, Seeds and Vegetables, \$1,052; Bee Products, \$177; Pantry and Kitchen Stores, \$613; Butter and Cheese, \$691; Fruits and Flowers, \$745; Mechanical, Household and Fine Arts, \$3,528; Educational, \$258; and for the Boys and Girls, \$308.

The buildings for the several

departments of Fine Arts, Mechanical, Farm and Field products, stalls and pens for Stock, the system of water works, amphitheater, etc., are not equalled by any for comfort and convenience. The grounds are a model of beauty, easy of access by rail, cars running every fifteen minutes from the city to within a few feet of the main entrance, a plank walk from city to grounds, and for a pleasant drive the finest graded road in the State.

Hotels will only charge the usual rates. Arrangements will be made by which visitors can be entertained at private houses, assuring all who come a place to eat and sleep.

On all Iowa railways passengers are carried to the Fair and return at *one fare for the round trip*. Freight must be paid at full rates going to the Fair, which will be returned free on certificate of Secretary of Fair that the same has been exhibited and not changed ownership.

Gambling of every kind and nature is strictly prohibited from the grounds.

Divine service Sunday afternoon at 3 o'clock by an eminent divine of the nation.

New and novel attractions have been secured for amusement and instruction during mornings of the Fair, consisting of Balloon Races between lady and gent aeronauts, Bicycle and Tricycle Races, new features in Running Races, and Japanese Day Fire Works. During each afternoon there will be exciting Speed Contests, Chariot,

Trotting, Pacing and Running by noted horses.

The management will spare no pains or expense to make this the grandest Fair of the country, and they extend a hearty welcome to one and all to come and bring the products of their genius, labor and skill with them, and show to the stranger the possibilities of our state and people.

Premium Lists and information cheerfully responded to on application to: JOHN R. SHAFFER,

Secretary, Fairfield, Iowa.

— Winnesheit Countys Landbrugs-
selskabs Høststudstilling (Fair) er be-
stemt til at afholdes i Decorah fra 9de
til 12te September forstkommende. Præ-
mier \$4,500.00.

Ved Afgrundens Rand.

(Fra Lydst.)

(Fortsættelse.)

IX.

Det var ved Pinstetider, i en By i Sydhjstland, da sad to Fruentimmer en Aften besjæftigede med Haandarbejde i en Dagligstue, der tilhørte et Borgerhus, som en stor forgyldt Stovle over Døren beregnede som en Stomagers. Den ældste af dem var en Kone paa mellem 50 og 60 Aar. Hendes Haar var bleget, og hendes Ansigt viste dybe Furer, som Sorg og Græmmelse havde gravet deri. Den yngste var en blomstrende Pige paa omtrent 18 Aar.

De sad i en livlig Samtale, som især syntes at interessere den unge Pige, thi hendes Kinder glødede, og hun rykkede sig ofte utaalmelig frem og tilbage paa sin Stol. Sytoiet hvilede i hendes Skjød, medens Konens Hænder og saa, naar hun talte rolig, arbejdede videre.

Pludselig raabte den unge Pige: „Moder, jeg kan ikke, jeg kan virkelig ikke ægte Ludvig Holst.“

„Jeg begriber dig ikke, Barn,“ svarede Moderen, „i to Aar har det nu været en afgjort Sag, at du skal forlove dig med Ludvig Holst paa din attende Fødselsdag, og nu, fjorten Dage før din

Fødselsdag, erklærer du, at du ikke vil have ham? Jeg indrømmer, at Ludvig Holst ikke er saa sleben og indsmigrende, som mange andre unge Mænd, men han er en dygtig Arbejder og ganske uundværlig for os. Da Fader døde, sad vi i Gjæld og det gik daarlig med Haandverket. Uden Ludvig Holst vilde vi været komne til Bettelstaven. Omendkjönt han kun er Verksmester i Forretningen, saa antog han sig den dog fra Begyndelsen, og det som om det skulde været hans egen. Ved hans Flid og Duelighed er vi bleven velhavende igjen. Da du var 16 Aar gammel, anholdt han om din Haand, jeg kunde ikke negte ham den, men bad om to Aars Opsættelse. Han indvilgede, og har i disse to Aar tjent mig med om muligt endnu større Iver. Jeg underrettede dig om hans Hensigt, og du gav mig Ret i, at vi ikke kunde afslaa en Mand, som vi skyldte saa Meget, denne Bøn. Han har i disse to Aar paa en vis Maade allerede betragtet dig som sin Brud, og nu siger du pludselig, at du ikke kan ægte ham?“

„Ja, Moder, det er saa, jeg kan vir-

kelig ikke ægte ham." svarede den unge Pige sagte. „Jeg har aldrig syntes om ham, men i den sidste Tid er det blevet mig klart, at han ligetil er mig modbydelig.“

Moderen rystede paa Hovedet og sagde efter nogen Betænkning: „Hør, Virgitte, jeg tror det er den nye Svend, den Nordtyske med de blaa Dine, som har fængslet dit Hjerte.“

Virgittes Kinder glødede endnu mere, hun boiede Hovedet og sagde sagte: „Moder, jeg tror, at det er saaledes, i det Mindste ved jeg siden Frits kom til os ganske vist, at jeg ikke elsker Ludvig Holst, og heller aldrig vil kunne elske ham.“

„Jeg havde kunnet tænke mig det selv,“ svarede Moderen, „Frits med sit aabne Ansigt og sit trohjertige Væsen har jo endog vundet mig gamle Kone for sig. Sig Barn, har Frits nogensinde vist dig, at han har dig kjær?“

„Aldrig, Moder; han er altid høflig og venlig imod mig, men meget besteden.“

„Ja, besteden er han, og derfor overer han ikke at forraade sine Følelser for dig. Man maa komme ham lidt til Hjælp. Jeg tilstaar, at Frits vilde være mig ret kjær som Svigersøn, og maaske endnu kjærere end Ludvig Holst; thi denne kan undertiden have noget i sit Væsen, som gjør En hange. Havde jeg ikke saa mange Beviser paa hans Hengivenhed og Redelighed, vilde jeg undertiden fristes til at tro, at han hørte til de Slags Folk, som man ikke kan sætte Tid til. Frits derimod opvækker aldrig denne Følelse hos mig. Ja, ja, hvis Frits elsker dig, vilde det vel være værd at overlægge Sagen, da matte endelig Ludvig Holst finde sig deri. Men hvorledes skulle vi saa det at vide? Sagen maa

hurtig afgjøres, i ethvert Tilfælde for din Fødselsdag.“

„Alt, Moder, hvad siger du der? Frits elsker mig vist ikke,“ afbrød Virgitte sin Moder, idet hun reitede sine store, mørke Dine, hvori der glindsede Taarer, ligesom sporgende paa denne.

„Han kan meget godt elske dig, Barn, uden at du har mærket det. Og hvorfor skulde han ikke elske min Virgitte? Hun er jo en brav og dertilmed ingen hæslig Pige! Frits er fattig, han har selv sagt det, du derimod er som eneste Datter og Arving til en blomstrende Forretning et Parti, som selv velhavende Forældres Søn kunde være tilfreds med. Frits er for besteden til at høre sine Dine op til dig, derfor maa man, som jeg allerede har sagt dig, komme ham lidt tilhjælp. Overlad det kun til mig. Jeg skal gjøre det paa en fin Maade. Vær uden Beshmring! Og vær nu igjen fornoiet, min Virgitte, jeg haaber, at Alt endnu vil gaa efter Ønske.“

Da Frits om Aftenen kom op paa sit lille Kammer for at begive sig til No, fandt han paa sit Bord en Blomsterbuket i et Glas Vand. Forbauset tog han den i Haanden og betragtede den. Han lugtede paa den, og sagde: Buketten er smuk, men de Buketter, som Anni bandt til mig, var dog endnu smukkere og duftede endnu meget bedre. Men hvorfra kan denne Buket komme?“

Han tog udaf sin Bryllomme det Baand, som Anni havde stænknet ham til Afsted, betragtede det derpaa broderede Hjerte saa noie, som om han idag saa det for første Gang, og læste Verset derunder, som han for længe siden kunde udenad. Derpaa lagde han sig til Hvile og udmalte sig, hvor stor og smuk Anni maatte være bleven. Saa sov han ind, og i Dromme var han igjen den lille

Gjede-Frits og sad ved Siden af Anni under det store Bøgetræ paa Græssepladsen, og Solen skinnede saa varmt, og Fuglene sang saa yndigt, og Anni lo med sin klare Barnestemme og saa skjelmst paa ham. Det var en lykkelig Drom.

X.

Paa samme Tid gif Vertsmesteren Ludvig Holst med hastige Skridt op og ned i sit Sovestue, som laa ligeoverfor Frits's Værelse. Han gif med Hænderne i Buxelommerne, og hans Ansigt var usædvanlig mørkt.

„Hvis jeg ikke for længe siden havde vidst det, saa maatte denne Aften dog gjøre det klart for mig, at denne blonde Dumrian har fordærvet mig hele Spillet. Det er til at blive rasende over! I sex Aar har jeg med Standhaftighed og Opofrelse stræbt efter dette ene Maal, og nu, da det næsten er naaet, kommer denne Gronstolling og snapper Bruden bort ligesom min Næse, uden at han har gjort sig den mindste Noie derfor! Dog holdt, saa langt er vi endnu ikke komne, og saa langt skal det heller ikke komme, saa sandt jeg heder Ludvig Holst, om det end skulde koste mit Liv, ja, om jeg end skulde tage sorte Kunster til Hjælp.

Da jeg for 6 Aar siden kom i dette Hus, stod den Beslutning oieblikkelig fast hos mig, at Forretningen skulde blive min. Det Simpleste vilde have været, hvis jeg strax dengang havde ægtet Enken, hun vilde uden Tvivl have taget mig. Hvis ikke Birgitte, den yndige Pige, havde været, saa vilde jeg uden Betænkning have ægtet den gamle, hæslige Kone for at komme i Besiddelse af den gode Forretning, men nu tænkte jeg: Vent endnu nogle Aar: gjør dig uindværlig, vind Moderen derved, at hun stylder dig Taknemmelighed, saa kan Dat-

teren ikke undslippe dig. Den Gamle har ogsaa lovet mig hende; men der kommer denne Nordtydster og tager begge Kvindernes Hjerter fra mig. Eller saa jeg det ikke maaste, hvor forekommende og venlig den Gamle var imod Gutten i Aften, hvorledes hun tre Gange bød ham Pandekager og tilsidst, da han takkede, med Magt skød endnu et Stykke paa hans Tallerken, og hvorledes Birgitte sad saa forlegen og dog saa lykkelig og saa ned for sig?“

Ludvig Holst stampede heftig i Gulvet ved disse sidste Ord. Derpaa sagde han, idet han besindede sig: „Ifte heftig, Ludvig Holst, men snu og bestemt maa du være, og det vil ogsaa denne Gang lykkes dig. Som Gut var jeg engang i stor Fare, en Hugorm havde snøet sig om min Fod; jeg vidste, at Døden i dette lille Dyr strakte sine Arme ud efter mig, dog fik jeg ikke og stampede ikke med Fødderne, men med et rasst, behændigt Greb tog jeg Slangen og slyngede den langt fra mig. Den nordtydske Svend er ogsaa en Slange, som er krobet hen til mig for at fordærve mig. Men jeg er ikke blevet feigere siden mine Gutteaar; modig vil jeg ogsaa gribe denne Slange og kaste den langt bort fra mig, saa langt, at den ikke mere kan skade mig.“

Ludvig Holst kastede sig paa sit Leie, men han sov ikke denne Nat, han udrugede Planer til at blive Frits' kvit.

Den næste Morgen var Vertsmesteren Ludvig Holst usædvanlig venlig imod Frits, han roste hans Arbejde og indledede flere Gange en Samtale med Frits, hvilket han hidindtil endnu aldrig havde gjort. Ved Middagsmaaltidet rynkede han ikke Panden, som den foregaaende Aften, da Husmoderen indstændig bad Frits dog at spise endnu et tredie Stykke Kød; han lo meget mere og sagde, at

Frits skulde kun tage for sig, hans Kinder kunde meget godt taale at stoppes lidt op.

Da Friaftenstimen slog, traadte Ludvig Holst hen til Frits og opfordrede ham til at drikke et Krus Vin med ham i det nærliggende Vertshus, det var hans Fødselsdag idag, og den vilde han festligholde.

Frits var noget forundret over den ellers saa mørke Verksmesters Venlighed, dog modtog han Indbydelsen.

En halv Time senere sad begge Mændene i en lidet oplyst Krog af Gæstgiverstuen og drak sin Vin ved et lidet Bord. Ludvig Holst var her ogsaa meget snaksom, spogte og lo og lod Frits neppe komme til Orde.

Da det første Krus var tomt, bestilte Ludvig Holst endnu et. Frits gjorde Indvendinger og sagde, at han havde nok med et Krus Vin, men blev afvist med den Bemærkning, at det hertillands ikke var Skik og Brug iblandt Mænd at blive staaende ved et Krus let Vin.

Da Glasene igjen stod fyldte paa Bordet, og Ludvig Holst vilde stifte nogle Penge i sin Pung, som han havde faaet igjen af Opvarteren, faldt nogle smaa Mynter ned paa Gulvet og rullede under Bordet. Frits bukkede sig for at tage dem op, og i dette Dieblit lod Ludvig Holst sin Haand gaa hen over Frits's Vinkrus, ligesom han vilde gribe det, men derpaa trak han sin Haand tilbage, greb sit eget Glas og trak det nærmere hen til sig.

Efterat han havde stiftet de af Frits opsamlende Penge til sig, hævede han sit Glas og sagde: „Nu, Nordtysker, I har dog vist, som en ægte vandrende Svend, en Kjæreste et eller andet Sted. Til Xre for denne lille Kjæreste vil vi nu drikke en kraftig Slurk. Klink med mig, Eders Kjæreste leve!“

Frits tænkte paa Anni; han klinkede kraftigt og tomte sit Glas i et eneste Drag.

Idet Frits satte sit tomte Glas paa Bordet, sagde Ludvig Holst smikkende: „Nordtysker, af denne Slurk ser man, at I er i en blod Stemning.“ Derpaa vedblev han livlig at fortælle. Frits hørte paa og sagde lidet. Om nogen Tid stødte han Hovedet i Haanden og lussede Ninene. Ludvig Holst stak nu en Lommekniv til sig, som han havde laant af Frits for at afsløre en Cigarspids, og som han hidindtil legende havde holdt i Haanden, stod op og sagde: „Nu tror jeg det er Tid til at gaa hjem; jeg ser, at Skaalen for Eders Kjæreste har gjort Eder træt. Forelskede folk kunne, som bekendt, ikke taale meget!“

Frits stod op, hans Hoved var tungt, Jordbunden vaskede under ham; hans Tanker var forvirrede. Ludvig Holst greb ham under Armen, førte ham med Moie hjem, ledsagede ham paa hans Bærelse og hjalp ham tilfængs.

Frits gjorde alt dette bevidstløs. Ludvig Holst blev endnu en Stund staaende ved Sengen og lyttede til den Sovendes tunge Aandedræt, derpaa sagde han, idet hans brede Ansigt fortrak sig til et triumferende Smil: „Jeg gratulerer dig med Opvaagnelsen, min Gut!“

XI.

Den følgende Morgen bragte stor Bærgelse i det ellers saa stille, fredelige Borgerhus. Man havde fundet Husmoderens Statol opbrudt. Regningen, Breve og andre Papirer laa spredte omkring i Bærelset, Penge og nogle Smykker var borte.

Enken lod sin Verksmester kalde. Ludvig Holst kom og syntes meget forstråket. „Nor Intet, lad Alt være som det er!“ Derpaa undersøgte han Vinduerne

og Dorene i hele Huset og sagde: „Tyven er ikke kommen ind udenfra, Vinduer og Døre ere ubestadigede; en af Folkene i Huset maa altsaa have gjort det. Og saa jeg hører til dem, som ere under Mistanke for Typeriet, og derfor forlanger jeg hurtig Angivelse for Retten og streng Undersøgelse af Sagen. Indtil dette er skeet, maa ingen af os forlade Huset.“

Husmoderen gav sit Samtykke hertil og spurgte: „Er alle Svendene og Væringerne paa Verkstedet?“

„Alle med Undtagelse af Frits“ var Svaret.

„Men hvor kan han da være?“ spurgte hun forbauset.

„Hvor kan jeg vide det!“ svarede Verksmesteren, idet han trak paa Skuldrene, og hans Ansigt mindede i dette Dieblis levende om Ravn, da denne gav Herren det Svar: „Skal jeg være min Broders Vogter?“

Medens Virgitte løb til Retten for at gjøre Angivelse af det, som var skeet, gik Ludvig Holst tilbage til Verkstedet. Men Enken steg, greben af en sælsom Angst, op i Kvisten. Med stælvende Haand aabrede hun Døren til Frits's Sovestue. Frits laa uden Bevægelse i Sengen. En pludselig Skæk gjennemfor hende; skulde denne Omstændighed staa i Forbindelse med Typeriet? Skulde Frits være død? Beslutsom traadte hun nærmere og greb hans Arm. Den var varm; han var altsaa ikke død, men skuldig? Det var jo endnu værre end død. Hun rystede ham og kaldte ham ved Navn. Frits stønnede og aabnede med Moie Dinene. Forvirret saa han sig omkring.

„Frits, Frits, hvorledes er det med Eder? Er I syge?“ spurgte nu hans Madmoder, der selv blev forvirret.

Frits besindede sig; derpaa sagde han

langsomt, idet han greb med Haanden til Panden: „Der er det!“

„Besind Eder, Svend, sagde hun, hvad er der skeet? Ved I noget om Typeriet, for Guds Skyld, sig mig Sandheden!“

Frits for op: „Hvad siger I? Tyveri? Ja, jeg ved det, han vilde røve Anni, jeg kastede mig over ham og vilde kvæle ham, da slog han mig over Hovedet med sin Sabel. Saaret gjør ondt, men Anni har han dog ikke faaet.“

„Er I affindig, Frits? hvad er det for Noget, som I der snakker om?“

Frits gned sin Pande og tænkte sig om; derpaa sagde han:

„Tilgiv, hvis jeg har forstræffet Eder. Jeg har forstræffet Eder. Jeg har haft en tung, slem Drøm. Ja, Gudstelo, det var kun en Drøm; jeg er ikke saaret, men Hovedet smerter mig meget. Jeg skal strax være med, men hvad sagde I om Tyveri?“

Enken fortalte ham, hvad der havde tilbragt sig, derpaa gik hun.

Frits sprang ud af Sengen og var inden faa Minuter nede i Dagligstuen, hvor Undersøgelsen fra Rettens Side allerede havde begyndt. Frits stillede sig nede ved Døren, han saa bleg ud, og hans Dine vare røde.

I Værelset fandtes Intet, som kunde lede paa Spor efter Tyven. Skuffet luffede Dommeren Klaffen paa Skatollet igjen, da faldt Noget ned, det var en Kniv. Den maatte have ligget skjult imellem Klaffen og Skatollet.

Dommeren tog Kniven og besaa den og sagde: „Denne Kniv vil formodentlig vise os Veien.“ Idet han derpaa viste Enken den, spurgte han: „Ved De, hvem denne Kniv tilhører?“

Hun sagde nei og rakte den til den ved Siden af hende staaende Verksmester, som paa sin Side gav Kniven videre,

med de Ord: „Mig tilhører den ikke.“ Ingen vilde kjendes ved Kniven; saaledes kom den omsider til Frits. Denne kastede et Blik paa den og sagde toneløst, idet hans blege Kinder blev endnu bleger: „Det er min Kniv.“

Dommeren saa skarpt paa ham og spurgte: „I erkjender altsaa dermed at have begaaet Tyveriet?“

Ved disse Ord stød Blodet op i Frits's Kinder, og han svarede fast: „Nei!“

„Nu, vi ville se,“ svarede Dommeren taalmodig. „lad os nu stride til en videre Undersøgelse af Huset. Forst dens Bærelse, som denne Kniv tilhører!“

Fort af Enken steg Dommeren og hans Folk opad Trappen; Verksmesteren sluttede sig til dem; Frits fulgte mestaniist.

Kommen op paa Bærelset, maatte han aafne sin Kuffert. Man undersøgte denne indtil Bunden, rystede hvert Klædningsstykke, bankede paa Kuffertens Sider og Bund; men Intet fandtes. Undersøgelsen af Sengen forte heller ikke til noget andet Resultat.

„Nu de Klæder, som han har paa!“ befalede Dommeren. Frits's Kommer blev paa det Noagtigste undersøgt. Heller ikke her fandtes Noget, som kunde lede til et tydeligere Spor.

Enken aandede igjen lettere: hun rakte Frits Haanden og sagde: „Evend, det glæder mig, at I er retfærdiggjort, jeg kunde heller ikke have tænkt mig noget Saadant om Eder.“

„Men med Kniven er det dog saa sin Sag“, indvendte Dommeren.

„Det vil nok opklares,“ mente Enken fornoiet, „Frits er ingen Tyv.“

„Vi ville haabe det Bedste,“ sagde Dommeren og lavede sig til at forlade Bærelset. Da lod paa engang en bragende Larm. Alle vendte sig om. Lud-

vig Holst, som stod i en Krog af Bærelset, var traadt igjennem en Hæl i Gulvet. Han trak nu Foden ud af Hullet og løstede derved en Del af den raadne Hæl op. I Gulvets Nabning fandtes alle de savnede Gjenstande.

Enken udstødte et Skrig, Frits lænede sig vakkende mod Væggen, og Dommeren sagde langsomt: „Altsaa dog ikke saa uskyldig, som han ser ud!“ Derpaa vendte han sig til Frits og sagde høit og høitdeligt: „Jeg arresterer Eder i Lovens Navn!“

Frits var stum, men lagde, ligesom om han vilde tænke sig om, Haanden paa Panden.

Alle forlod nu Bærelset; Enken græd, men paa Verksmesterens Ansigt var et eiendommeligt Smil.

I Stomagerboligen blev paa denne Dag Middagsmaaltidet spist i Tausshed. Enken saa ofte bedrovet hen paa den Plads, som Frits for havde indtaget. Birgitte undertrykte kun med Moie sine Taarer og spiste næsten Intet, heller ikke Svendene og Lærlingerne vilde det idag smage som ellers, thi Alle havde syntes godt om den tjenstagtige, venlige Nordtydsker, og nu var han en Tyv!

Ludvig Holst var den eneste, som idag viste en uforandret Appetit; tilige saa hans ellers ofte saa mørke Ansigt paafaldende muntert og tilfreds ud. Han alene sørgede oien synlig ikke over den blonde Nordtydsker.

Birgitte havde ved Bordet sin Plads ligeoverfor Verksmesteren. Allerede for længere Tid siden havde hun bemærket, at en Knap paa Verksmesterens Vest næsten var saldefærdig, og til denne Jagttagelse havde hun paa Pigemaneer knyttet den Betragtning, hvor længe vel en saadan slidt Knap kunde holde. Hun havde derfor hver Middag nysgjerrig seet efter Knappen.

Men idag tænkte hun ikke paa Knappen og vilde ikke have bemærket den, hvis den havde været paa sin Plads; men at den var borte, gjorde hende opmærksom. Toiet, hvormed Knappeformen havde været overtrukket, sad endnu paa Vesten; men Knappen selv var forspunden. Virgittes tænkte: „Mon hvor Knappen nu ligger?“

XII.

Virgittes attende Fødselsdag var kommen. Om Frits vidste begge Fruentimrene ikke Mere, end at imorgen skulde det andet Forhør finde Sted, hvori alle Vidner endnu engang skulde forhøres. Moder og Datter sad taus ved Siden af hinanden. Det var Søndag, men ingen Søndagsglæde og ingen Søndagsfred vilde komme i deres Hjerter; det var dem, som om et odelæggende Tordeveir traf sig sammen over deres Hoveder. Vel havde de tidlig idag været i Guds Hus, og havde der inderlig bedet Herren om, at han naadigen vilde hjælpe dem igjennem og vise dem sin hellige Villie, men nu, da det sjæbnesvangre Dieblit nærmede sig, var de ubestribelig bange tilmode.

Dette lod ikke længe vente paa sig; det bankede paa Døren, og Ludvig Holst traadte ind med en Blomsterbuket i Haanden.

Han nærmede sig Virgittes, rakte hende Buketten og onskede hende tillykke med Fødselsdagen.

Idet han derpaa vendte sig til Enken, sagde han: „Jeg haaber, at denne Dag vil blive en Glædesdag for os Alle og endelig bringe mig Opfyldelsen af det Ønske, som jeg har næret siden min Indtrædelse i dette Hus. De to Aars Ventetid er nu forbi, og jeg begjærer idag paany af Eder Eders Datter Virgittes Haand. Jeg ved, at I ikke vil

negte mig den, thi Eders givne Lofte er mig Borgen derfor.“

Enken var bleven meget bleg, og hendes Stemme skjælvede lidt, da hun sagde: „Ludvig Holst, sæt Eder ned og hør, hvad jeg har at sige Eder.“

Berksmesteren satte sig, men hans Dine lyndede paa en uhyggelig Maade.

Virgittes, som havde lagt Buketten ubemærket bag sig paa Bordet, trak sig fuld af Angst tilbage i en Vinduesfordybning.

Moderen vedblev i en rolig Tone: „Ludvig Holst, jeg ved meget vel, hvad jeg skylder Eder, og hvad jeg har lovet Eder. Da I for 2 Aar siden anholdt om min Virgittes Haand, sagde jeg, at I vilde være mig kjærkommen som Svigersøn, men bad tillige, at I vilde vente endnu to Aar, inden I henvendte Eder til Virgittes selv. Denne Frist er nu udløbet, og I har Ret til at henvende Eder til min Datter selv for at anholde om hendes Haand.“

„Nu, det lader sig i det Mindste høre,“ svarede Ludvig Holst, „jeg havde neppe ventet et saadant fornuftigt Svar for fjorten Dage siden. Siden har rigtig nok ogsaa Meget forandret sig, og der vil vel være faldet ligesom Skjel fra Jomfruens Dine. Det er ikke Guld Alt, som glimrer, og ikke ethvert glat, rødfindet Ansigt er Tegn paa et redeligt Hjerte. Mig har I kunnet prøve i sex lange Aar, og jeg tænker, I har overbevist Eder om min Redelighed. Men han med det glatte Ansigt og de milde blaa Dine, han, som ikke viste siden Lyft til at kaste mig af Sadelen, er, som han fortjente, bleven jammerlig afdækket og kastet i Støvet.“

Ludvig Holst lo, men hans latter klang som en ubehagelig Mishyd. Han stod op, nærmede sig Virgittes og sagde, idet han rakte Haanden ud imod hende: „Jomfru Virgittes, jeg kan ikke frem-

komme med mange forelskede Ord, det er heller ikke nødvendigt. Min aarelange, trofaste Venten efter Eders Haand siger Eder mere end tusinde forelskede Ord formaa at sige. Jeg elsker Eder og hyder Eder min Haand; vær min!" Birgitte sagde Jntet, hun saa ned for sig. (Mere).

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Om „Hundredagene“*). Tidsrummet mellem den 23de Juli og den 23de August kaldes, som bekendt, „Hundredagene“. Oprindelsen til, at denne Tidsperiode fik dette Navn, er følgende: Oldtidens Egyptere havde lagt Mærke til, at Nilen regelmæssig steg og oversvømmede Landet netop naar Stjernen „Sirius“ begyndte at blive synlig om Morgenen kort før Solopgang og ligesom frigjorde sig for Solens Straaler. Det var nødvendigt at forberede sig paa Flodens Oversvømmelse ved at bringe Landdyrene i Sikkerhed paa høit beliggende Steder, og det var derfor heldigt, at en klar Stjerne ligesom en Vagthund forkyndte Folket Oversvømmelsen. Paa ældgamle ægyptiske Himmelfarter, udhuggede i Sten, sees en siddende Hund — „Sothis“ — i en Baad, hvorved den omtalte Forbindelse er symbolisk udtrykt. For Oversvømmelsen har Egypten et sorgeligt Udseende som Folge af den lange Tørke, og da Egypterne fandt, at Stjernen netop paa den bedste Tid fandt sig nærmest Solen, ansaa de den tillige for at være Skyld i Heden og dens mange Plager, ligesom ogsaa Grækerne tilskrev Sirius's Nærhed til Solen den store Hede, som i den Tid fandt Sted. Homer fortæller nemlig, „at Stjernens brændende Kande befrugter den røde Luft med Feber, Pest og Død.“ Denne Overtro forplantedes da siden

til Grækerland, derfra til Italien, hvor man i Rom hvert Aar ofrede en rød Hund til Stjernen, hvis Indflydelse antoges at være i 40 Dage. I Navnet „Hundredagene“ finde vi endnu en Rest af denne Overtro. Men Perioden omfatter nu en Maaned.

I Forbindelse med Hundestjernen (Sirius Sothis) staar ogsaa Sothis- eller Hundestjerneperioden, der hos de gamle Egyptere udgjorde en Cyklus af 1460 Aar, efter hvis Udlob Begyndelsen af deres Aar, der udgjorde 365 Dage, atter indtraf paa den samme Kalenderdag. Den for Egypterne saa vigtige Niloversvømmelse fandt dengang Sted ved Sirias's eller Hundestjernens saakaldte „heliakiske“ Opgang, og begge Fænomener gjenløb i Aarenes Løb alle Kalenderdage, netop fordi Egypterne havde et Aar af 365 Dage og ikke indskød den seilagtige $\frac{1}{4}$ Dag, og kom først efter Løbet af $365\frac{1}{4} \times 4 = 1461$ Aar atter tilbage paa den samme Kalenderdatum. (Mgbl.)

En mærkelig Petition er i disse Dage bleven indgivet til den franske Republiks Præsident. For flere Uger siden havde Juryn i Departementet Nord dømt en Forbryder ved Navn Masquelin, der havde myrdet sin Fader, til Døden, og Præsident Grevy havde denne Gang ikke gjort Brug af sin Benaadningsret, men besaaet, at Dødsdommen skulde fuldbyrdes. Indvaanerne i Byen Madeleine, hvor Forbryderen er født, have nu sendt Præsident Grevy en Peti-

*) Se „For Hjemme“ for 1877, S. 93, hvor der findes et længere Stykke om samme Gjenstand.

tion, hvori de anmode om, at Forbryderen maa blive henrettet i sin Fødeby. Ansøgerne, der ere henved 1000 i Tal, gjøre gjældende, at Masquelin tilhører dem, da han er født, døbt og opdraget i Madeleine, hvor Halvdelen af Indvaanerne kjende ham. Desuden vilde, sige Ansøgerne, en Henrettelse, der aldrig før er foretaget i Madeleine, løfte mange Folk til Byen fra det nærliggende Lille og hele Omegnen, og der vilde da blive udgivet mange Penge i Byen. For Hotelejerne og Kroværterne saavel som for hele Befolkningen vilde Masquelines Henrettelse i Madeleine være en sand Lykke, og Ansøgerne anmode derfor Republikens Præsident om, at han skal forandre Jurys Bestemmelse om, at Henrettelsen skal foregaa i Douai, og lade den foregaa i Masquelines Fødeby.

(Mgbl.)

Skovsneppens Moderfjærlighed.

I Svenska Jagarförbundets nya Tidskrift (10de Årgång) meddeler Hr. R. Hj. Thedenius Følgende: „Paa en Harejagt i Slutningen af Aug 1871 havde jeg fjernet mig noget fra mit Skovstab og tog for atter at forene mig med det en længere Vei over en sid Skovveg, bevoxet med Furu, Gran og Asp. Jeg gik meget hurtigt, ja løb næsten. Pludselig løb der op foran mig en Skovsneppe med sin Unge; sidstnævnte sloi hastigt og var snart tabt af Sigte, hvorimod Moderen havde en tung og langsom Flugt. Forundret herover fulgte jeg hende med Vinene og opdagede, at hun i sine Klør bar en anden Unge, som hun paa denne Maade sogte at redde. Byrden synes dog at have været hende for tung; thi hun slog ned paa Jorden indenfor Bøsseskudets Afstand fra mig. Da jeg gik nærmere, sloi hun paahjup, og saa denne Gang medførende Ungen. Jeg vilde meget godt kunne have studt

hende, men mente, at hendes Moderfjærlighed, var sin Løn værd. At Skovsnepperne søge at redde sine smaa Unger ved at bære dem bort, er en Sag, som nu kan ansees for afgjort; men at de anvende denne Forsigtighed ogsaa efterat Ungerne kunne flyve, er endnu mærkeligere. Muligt er det dog, at Ungen i dette Tilfælde paa en eller anden Maade havde lidt Skade.“ (Aftenp.)

Fra Samlerflidens Verden striver det Kjøbenhavnste Blad „Folkets Avis“: „Til de Gjenstande, der i de sidste Aartier ere blevne samlede i større og større Maalestok, høre, som bekendt, Frimærker, og det gaar med disse, hvortil hører Brevkort, Konvoluter, Korsbaand, Postanvisninger o. s. v., som med andre Ting, der samles efter en større Maalestok: de fleste have ingen klar Forestilling om, hvorledes en systematisk ordnet Samling egentlig ser ud, hvilket enormt Antal Mærker m. m., der er eller har været i Omløb, og hvilke betydelige Beløb store og v.ordnede Samlinger repræsentere. Den for nogle Aar siden afdøde Kardinal Antonelli eiede saaledes en Samling, der efter hans Død blev forauktioneret og udbragtes til henved 100,000 Kr. De engelske Blade indeholde ogsaa jævnlig Meddelelser om Salg af Frimærkesamlinger, hvis Værdier repræsentere 2 a 3000 Pund Sterling og derover, og der findes rundt paa de engelske Herresæder store og omhyggelig ordnede Samlinger. I Tyskland har Frimærkesamleriet i de senere Aar naaet et overordentlig stort Omfang, og i alle større Byer have Samlerne, blandt hvilke findes ikke blot den høieste Adel, men ogsaa anseede Præster, Læger o. s. v., dannet Foreninger, der afholde stadige Møder og foranstalte Udstillinger samt udgive Frimærketidender, der skulle

tælle forholdsvis mange Abonnenter. En saadan Tidende, der iøvrigt udgives i Brüssel, har allerede bestaaet i 20 Aar og ansees af de store Samlere for en uundværlig Haandbog. Paa en stor Udstilling, som ifjor blev afholdt i Dresden under Forsæde af Friherre von Glockhausen, var ogsaa Danmark repræsenteret, idet en kommunal Embedsmand, der eier en overordentlig værdifuld Samling, som blev taget i Dieshn af den russiske Keiser under hans seneste Ophold her som Storfyrste, havde oversendt nogle Dele af Samlingen, navnlig den danske Afdeling, der tæller ca. 800 Stkr., og som i tusse Blade omtales paa den mest rosende Maade og som „ganske mageløs“. Samlingen, der ialt tæller over 14,000 Stkr., blev forrige Sommer beseet af flere Udlændinger, navnlig Englændere, og senest af en fransk Mellemhandler, som har i Kommission for en engelsk Nigmand at opsoge en stor Samling. Hvis det forholder sig saa, at mange Stykker i Samlingen, navnlig i den danske og nordamerikanske, ere ligefrem Unika (v: at kun et Exemplar findes), og at saadanne Samlinger virkelig, som det

paaftaaes, have en kulturhistorisk Interesse, maatte man næsten onste, at en eller anden dansk Nigmand vilde erhverve den og bevare den for Danmark.

Vaffer Barnetro. En Smaagut gjorde en Fjeldtur med sin Fader, og de kom til en Søter, som laa en halv Mils Vei fra en større Elv. En Kone sagde til Gutten: Hvorledes skal du kunne komme over „Grøna“, der er ingen Klop, Vandet vil naa dig op under Hagen. „Na“, svarede den lille Gut, „han Far holder mig fast, saa det har ingen Fare; han vil ikke lade Strømmen tage mig, det ved jeg.“

Lustfjhn. Søndag Eftermiddag den 27de Juli omtrent Kl. 6 saa flere Personer her i Decorah paa den sydvestlige Himmels omtr. 35 Grader over Horizonten en sort Sky, hvorfra en stor vel-formet Dampstube ragede i Veiret; Pi-ben udvidede sig i Toppen og en hvid Damp strømmede fra den med en hvirvel-lende Bevægelse op imod en lysere Sky. Denne Udstrømning varede omtrent 10 Minuter. Vor Hjemmelsmand antager, at det har været en Skypumpe.

Oplosning paa Gaaden i No. 14.

No. 244. Rysesag.

Rettelser.

I No. 14, Side 424, 1ste Spalte, Lin. 21 nedenfra staar: „Hoitider og — lykkelig“ o. s. v. Tilstregningen skal udelades.

I nærværende Hefte, Side 446, 1ste Spalte, Lin. 14 nedenfra: „trænger Arbejde,“ læs: trænger til at faa Arbejde o. s. v.

Indhold: Skildringer fra en Reise rundt Jorden. — Prof. C. Narvesen. — Nordpolfareren Greeley funden. — Forstjellige Slags Notitser. — Ved Afgrundens Rand. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Oplosning paa Gaade. — Rettelser.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

31te August 1884.

16de Hefte.

Zodiakallhyjet.*)

Naar man i Foraarstiden om Astenen med Opmaerksomhed betragter den vestlige Himmel, opdager man i maanedskindsfrie, klare Astener strax efter Solens Nedgang et eiendommeligt mat Lysskin, der udgaar fra Horizonten ved Solens Nedgangssted, hvor det har en temmelig betydelig Bredde, men bliver opadtil smalere, samt mere lyssvag og strækker sig gjennem de Stjernebilleder af Dyrekredsen, der endnu staa over Horizonten. Denne hvide Lysstribe har Form af en langstrakt Trekant eller en Pyramide med Basis ved Horizonten og Spidsen i Zodiakus eller Dyrekredsen; det kaldes derfor Dyrekreds- eller Zodiakallhyjet.

I vore Egne bemærkes Zodiakallhyjet omtrent ved de Tider, da Solækvatoren viser sig som en aaben Elipse, altsaa i Maanederne Februar, Marts og April efter Solned- og i August, September og Oktober før Solopgang. I de tro-
piske Lande viser det sig til enhver Tid

før Solens Opgang og efter dens Nedgang. Zodiakallhyjets Retning falder i Solens Ækvator, og det strækker sig — alt efter Luftens Beskaffenhed — indtil 50 Gr. fra Solen. Bredden nedentil ved Horizonten afvejer mellem 8 og indtil 30 Gr. Man har derfor ikke uden Grund formodet, at Zodiakallhyjet er en fritsvævende Ring omkring Solen, der strækker sig ud over Merkurs Bane, og som altsaa har en Radius af over 6 Millioner Mil.

Observationerne har imidlertid vist, at Zodiakallhyjets yderste Spids undertiden er fjernet over 90 Grader fra Solens Centrum, og enkelte Dele deraf maa folgelig efter dette befinde sig i større Afstand fra Solen end Jorden, med andre Ord: maa strække sig ud over Jordbanen; thi kun i dette Tilfælde kan hin Vinkel ved Jordens Midtpunkt overstige 90 Grader.

Uagtet Zodiakallhyjet vistnok har været iagttaget i over 2,000 Aar, er det dog

*) I „For Hjemmet“ for 1879 Side 309 findes en kortere Afhandling om dette Lys.

først i den nyere Tid blevet Gjenstand for Opmærksomhed og Jagttagelse. Den første Jagttager af dette mærkværdige Fænomen var Tycho Brahe mod Slutningen af det 16de Aarhundrede. Men først Dominicus Cassini har i 1688 beskrevet Zodiakallhyet og henledet den almindelige Opmærksomhed derpaa. Han fandt, at Fænomenets Begrænsning næsten viste en elliptisk Form, hvis lille Halvax ved Horizonten i Middeltal udgjør en Femtedel af den store Halvax der strækker sig i Ekliptikens Retning. Udstrækningen viser sig til forskjellige Tider af meget forskjellig Størrelse. I Begyndelsen af Maanederne Juni og December viser Vælselipen sig smalest, i Begyndelsen af Marts og September derimod bredest. Videre fandt han, at den store Axe dannede med Ekliptiken en Vinkel af næsten 7 Grader, at det altsaa havde næsten samme Retning mod Ekliptiken som Solækvatorren. Cassini sluttede heraf, at Zodiakallhyet maatte hidrøre fra en Solatmosphære, der strakte sig fra Solens Ækvator langt udover den egentlige Solfugle.

At Laplaces Undersegelser fremgaar det imidlertid, at Solatmosphæren i det Høieste kun kan strække sig 4 Millioner ud over Solækvatoren, medens Zodiakallhyet viser sig langt længere fjernet fra Solen, end det herester skulde være Tilfældet. Man antog derfor som Aarsag til dette Fænomen en Ringdannelse, der antoges at bestaa af en taageartet eller støvartet Masse, og som skulde dreie sig omkring Solen mellem Merkur- og Marsbanen, altsaa en Planet i Form af en Taage- eller Støvring i Næghed med Saturns Ringdannelse.

Zodiakallhyets Cyklus eller Aarhed synes at være underkastet en periodisk Afsvælgning. Enkelte Jagttagere, saasom Th. Brorson, har til de Tider, da det

almindelige Zodiakallhyes viser sig, ligeoverfor samme bemærket et Vælsstimmer, det saakaldte „Modskin“, samt en fin Vælsbræ, der forbinder dette med Hovedskinnet, og desuden Forgreninger over en stor Del af Himmelen. Zodiakallhyet danner i sin Helhed en stor Vælszone, der strækker sig over den hele Dyrereds, og besidder to Intensitetsmaxima, hvoraf det ene falder sammen med Solen, hvorimod det andet, meget mindre udpræget, ligger diametralt ligeoverfor denne, medens derimod de to Minima synes at staa 130 Grader fra Solen.

At de indtil nu foreliggende Jagttagelser har det sin store Vanskelighed at udlede Zodiakallhyets sande Skikkelse og Beliggenhed. At den pyramidale Form kun er tilsyneladende og en Projektion af den sande, enten sfæriske eller ringformige Skikkelse, er ikke underkastet Tvivl. Vanskeligere er det derimod at afgjøre, om man her har at gøre med en fladtrykt, linseformig Sfære — en ligesom udvidet Solatmosphære — eller en stor friisvævende, matlysende Ring af dunstartet Materie. Mod den forstnævnte Hypothese, om en antagen udstrakt Solatmosphære, stiller sig følgende vigtige Betænklichkeit: Solatmosphæren kan paa Grund af den med tiltagende Afstand fra Solens Midtpunkt hurtig voksende Svingkraft og aftagende Tyngdekraft neppe strække sig til 0.436 af Merkurs Afstand. Udover denne Afstand kan Sollegemets Tiltrækning ikke længere holde Ligevægt med Svingkraften; de enkelte Dele af Solatmosphæren maatte da undvige efter Tangentens Bevægelsesretning og enten sammenhøbe sig til fuglesformige Planeter eller fortsætte et selvstændigt Omlob som sammenhængende Ringe. Dette Sidste kunde nu i Virkeligheden være Tilfældet, og man har derfor sluttet, at Zodiakallhyet sandsynligvis bestaar

af en slad dunstartet Ring, der svæber frit i Verdensrummet mellem Venus og Marsbanen, hvilken Ring kun hælder lidt mod Jordbanens Plan. Ifølge en Hypothese, opstillet af Jattio de Duillier til Forklaring af „Modskinnets“, skal Zodiakallshet være en utallig Mængde af minutiose Smaalegemes, der omkredse Solen paa det Nærmeste i dens Ekvatorplan, og som fremkalde de periodiske Stjernestuds-fald.

Det egentlige Zodiakallshs eller Lysspyramiden, der om Aftenen i Vest og om Morgen i Øst stiger stejlt op over Horizonten, er i Tropeegnene synligt næsten lige godt hele Aaret igjennem. Under vore Bredder er dette dog ikke Tilfældet, fordi Zodiakallshet paa Grund af sin Beliggenhed i Ekliptiken til en del Tider kan ligge saa lavt paa Himmelen, at det let unddrager sig Jagttagelsen i Horizontens Dunster. Dette indtræffer navnlig i Sommermaanederne, da ogsaa Dæmringen betydelig vanskeliggjør dens Synbarhed. Bedst synligt er Zodiakallshet paa vore Bredder i Februar og Marts, da det om Aftenen som en til Venstre hældende Lysspyramide stiger steilt op over Horizonten. I Marts strækker det sig om Aftenen gennem Stjernebillederne Fiske (Fiskenes Baand), Hvalfisken (Hovedet) og Bædderen og ender med sin yderste Spids i Hyaderne i Tyren og Pleiaderne. I Oktober sees det bedst paa Morgenhimmelen og strækker sig da om Morgen gennem Stjernebillederne Løven og Krebsen og ender i Tvillingerne.

I den nyere Tid er Zodiakallshet ogsaa i Tropelandene blevet mere observeret. Her viser det sig ved klar Luft næsten regelmæssigt for hver Solopgang og efter hver Solnedgang, lyser i flere Timer, ja ofte fra Solnedgang til Midnat.

Zodiakallshet, saaledes som det viser sig i Tropelandene, skildres af Humboldt paa følgende Maade: „Lyset, i hvilket dette herlige Fænomen viser sig, overtræffer i Glands de klareste Partier i Mælkeveien mellem Stjernebillederne Ornen og Skytten; henimod Horizonten, seet gennem de over Jorden opstigende Dunster, viser det sig mere eller mindre gulagtigt. Undertiden bemærker man deri et Slags Veirlys, en Væbrøn, som man vel ogsaa har iagttaget ved Kometalerne, men det er endnu ikke afgjort, om dette Fænomen er egentlig selve Zodiakallshet, eller om det kun har sin Aarsag i en pludselig Fortætning og Fortyndning af Atmosfæren. Men navnlig er dette Fænomen paafaldende, naar lette, af Aftenvinden bevægede Skyer trække hen deraf. De smaa Skyer spille da — efter sin større eller mindre Tæthed — i de forskjelligste Farver og fremhæve sig livligt fra den lyse Grund.“

Zodiakallshets Former og Væsen i Klarhed paa de forskjellige Breddegrader og til forskjellige Aarstider er for kort Tid siden ligeledes mere undersøgt.

Allerede i Aaret 1856 udtalte Professor Heis i Münster den Anskuelse, at Zodiakallshet maatte være en taageartet Ring, der cirkulerede omkring Jorden indenfor Maanebanen. Senere er ogsaa en anden virksom Jagttager af Fænomenet, nemlig Amerikaneren Rev. Georg Jones, kommen til det samme Resultat. Jones har nemlig under en toaarig Sejrreise som Kapellan paa et Krigsskib i den nordamerikanske Marine i Aarene 1852—1854 regelmæssigt iagttaget Zodiakallshet og fremsat Resultatet af disse Jagttagelser i Kartter, hvilke ere ledsagede af nøiagtige Tidsangivelser og Veirforhold. Foruden 328 Fremstillinger af det af ham ved Solopgang eller

ved Solnedgang iagttagne Zodiakallys har han endnu antegnet 13 lignende Fænomener, der fandt Sted, naar Maanen stod i ringe Dyb under Horizonten, og som han derfor betegner „Maanezodiakallys“. Han har desuden givet 11 Fremstillinger af Solzodiakallys, saaledes som de fremgik af Cassinis Angivelse. Jones indgaar i dette sit Bortnærmere paa de Anstuelser, der ere fremfattede angaaende Zodiakallysets Aarsag, men kommer til den Slutning, at hverken Solatmosphæren eller en støvartet Ring lader sig bringe i Samklang med de af ham iagttagne Fænomener, og han udvikler derpaa sine egne Anstuelser, hvorefter Zodiakallyset sandsynligvis hidrører fra en Støvring, der omgiver Jorden, saa at denne Ring derefter ikke er et planetarisk Fænomene af Solsystemet, men en Drabant, tilhørende Jorden. Jones udtaler sluttelig, at den af ham fremsatte Antagelse ikke er tilstrækkelig for alle Fænomenerets Enkeltheder, og navnlig synes den ofte iagttagne Bæver af Lyset — af ham betegnet som Pulsation — meget vanskelig at forklare. Nyere Jagttagelser af Heis og Schmidt synes heller ikke ganske at kunne bringes i Samklang med denne Hypothese, i det Mindste ikke, naar man vilde frastrive Zodiakallyset en egen Lysudvikling. For kort Tid siden er dog A. Serpieri ved en meget omhyggelig Diskussion af Jones's smukke Jagttagelser kommen til den Slutning, at Zodiakallyset saavel som Nordlyset er et rent terrestriisk Fænomene*) — en Anstuelse, som vist nok endnu tiltrænger en nærmere Begrundelse ved talrige, efter en bestemt Plan anstillede Observationer. Det staar saaledes endnu uafgjort, om dette Fænomene virkelig er af kosmisk Oprindelse.

*) At det har sin Oprindelse og bevæger sig i Jordens Nærhed.

I den nyere Tid er Zodiakallyset oftere undersøgt spektralanalytisk, hvorved det er fastslaaet, at dets Spektrum bestaar af en lys, grøn Linie, der sandsynligvis falder sammen med den intensive Nordlyslinie, og at det bestaar af et svagt Spektrum, der mod den røde Ende er skarpt afsnittet. Undersøgelsen over Zodiakallysets Polarisation har ført til mindre tilfredsstillende Resultater. Mendels Røis intet polariseret Lys kunde opdage deri, er det efter A. Wrigth, der har observeret med mere forsomme Instrumenter og ved Anvendelse af alle mulige Forsigtighedsregler, endog temmelig stærkt polariseret.

Fænomenerets anden Hoveddel, Modstinet, iagttages bedst i Maanederne Marts og April i Stjernebillederne Tøven og Jomfruen; vanskeligere iagttages det i Maanederne September og Oktober, da det sees i Stjernebillederne Vandmanden og Fiske. I de andre Maaneder kan Modstinet neppe med Sikkerhed opsoges, dels paa Grund af dets lave Stilling, dels paa Grund af dets Veliggenhed mod Mælkeveien. Til Erkjendelse af Lysbroen, der forbinder Modstinet med Zodiakallysets Hovedpyramide, hører i vore Bredder et fortræffeligt Dye og en ualmindelig ren Luft. I Tropelandene derimod maa ogsaa denne Lysbro, efter Jones's Jagttagelser at domme, i det Mindste paa visse Steder være et paafaldende Fænomene.

Paa Grund af den Mangfoldighed i Former, under hvilke Zodiakallyset viser sig, samt dets varslende Grad med Hensyn til Klarhed er det ikke godt muligt at anskueliggøre dette Fænomene ved Tegninger. Alle saadanne, selv ved den bedst mulige Udførelse, synes kun egnet til at vække falske Forestillinger om Zodiakallysets egentlige Karakter.

At Zodiakallhjet i ældre Tider ikke har haft nogen Opmærksomhed, skriver sig sandsynligvis deraf, at man har forvekslet det med Nordhjet. Fra dette adskilles Zodiakallhjet let derved, 1) at det aldrig sees lige i Nord, 2) at det altid gaar umiddelbart ud fra Horisonten, hvor det har den anførte Bredde, 3) at det altid ender i en Spids, 4) at det ikke zitrer paa lignende Maade som Nordhjet.

Mærkværdigt nok er dette saa paafaldende Fænomen først siden Midten af det 17de Aarhundrede blevet Gjenstand for almindelig Jagttagelse. Dette skuldes fornemmelig Englænderen Children, der i sin Bog „Britania Baconica“ gav de første noiagtige Efterretninger om Zodiakallhjet. (Mgbl.)

Bed Afgrundens Rand.

(Fra Thdft.)

(Fortsættelse.)

„Nu“, begyndte Ludvig Holst utaalmodig, „bliver det snari? Hvorlænge skal jeg holde min Haand ud imod Eder, før I tager den? Jeg tænker, vi er enige om Handelen.“

Hu hævede Birgitte Hovedet, saa fast paa Verksmesteren og sagde: „Ludvig Holst, min Moder har tilladt Eder at anholde om min Haand og vil give sin Indvilgelse, isald jeg elsker Eder; men jeg elsker Eder ikke og kan derfor ikke give Eder mit Jaord.“

Verksmesteren traadte et Skridt tilbage og saa forbauset paa Pigen, som han hidindtil altid havde betragtet som et Barn, men som nu paa en Gang stod ligeoverfor ham som Jomfru. Han maalte hende med et prøvende Blik fra Øverst til Nederst og sagde derpaa, idet han med Noie undertrykte et Bredeudbrud: „Birgitte, betænker I ogsaa, hvad I der siger? Jeg vil ikke erindre Eder om, at I skylder mig stor Tak, thi uden mit rastløse Arbejde vilde I ikke være det, som I nu er; men jeg vil give Eder at betænke, at det staar i min Magt at tilføie Eder solelig Skade. Formaar I min Haand, saa bliver jeg jelsfølgelig ikke i Forretningen; jeg gaar bort og be-

gynder en egen Forretning, og det skal ikke blive vanskeligt for mig at drage alle Eders Kunder til mig. At forsmaa mig er altsaa paa samme Tid at opgive Forretningen, mærk Eder det,“ sagde han, henvendt til Moderen, „og tal et fornøftigt Ord med Eders Datter. Indtil imorgen vil jeg give Eder Betænkningstid.“

Med disse Ord gif han og lod Moder og Datter tilbage i en slem Stilling. De maatte give ham Ret, det stod i hans Magt at tilføie dem stor Skade, ja maaſte aldeles at forstyre deres hdre Lykke, men Enken var en for god Moder til at ville opofre sit Barn for sine Ønsker. Havde de kun vidst, om Frits var uskyldig og om han elskede Birgitte, saa vilde Afgjørelsen ikke saaldt tungt for nogen af dem. Men nu? Moderen støttede Hovedet i Haanden og sukkede dybt.

Da kom Birgitte sagte hen til hende, knælede ned ved hendes Side, lagde begge Hænderne foldede i Moderens Skød og spurgte: „Moder, kan en Pige med god Samvittighed ægte en Mand, som hun tror istand til at begaa en slet Gjerning?“

„Varn, hvorfor kommer du med et saadant Spørgsmaal? Ludvig Holst er dog intet slet Menneske?“

„Moder, jeg kan ikke blive tvit den Tanke, at Ludvig Holst er Skyld i Frits's Ulykke.“

„Hvorledes mener du det?“

„Frits har ikke begaaet Tyveriet, det tror heller ikke du, Moder. Nogen af de andre Svende har heller ikke gjort det, ingen af dem havde fundet paa at stjule Pengene i Frits's Kammer; de havde let kunnet finde et bekvemmere Stjulested. Frits var i Veien for Ludvig Holst, han vilde styrte ham i Jordærværelse, og derfor har han gjort ham mistænkt for Tyveri. Men ingen Anden end Ludvig Holst har begaaet Tyveriet.“

Moderen taug eftertænkksom en Stund, derpaa sagde hun: „Denne Tanke er endnu ikke faldt mig ind, men nu, da du udtaler den, synes den mig selv meget sandsynlig. Er det som du siger, saa skal du ikke ægte Ludvig Holst, der kan komme, hvad der vil.“

Virgitte stod op, kysede sin Moder ømt og sagde: „Kjære Moder, Gud vil ikke forlade os, selv om vi maa forlade dette Hus.“

XIII.

I det andet Forhør blev alle Vidner endnu engang forhørte, uden at der kom mere frem end allerede var steet.

Saavel Enken som de øvrige Svende udtalte sig alle til Gunst for Frits. De forstikrede enstemmig, at de ikke holdt ham istand til en saadan Forbrydelse.

Ludvig Holst gjentog under Edsafleggelse den allerede i første Forhør givne Beretning: Aftenen før Tyveriet havde han indbudt Frits til at drikke et Krus Vin med sig. Denne havde vel modtaget Indbydelsen, men havde hele Aftenen været meget ordnap. Da det

første Krus var tomt og han havde bestilt endnu et, havde Frits gjort Indvendinger derimod, men da Vinen blev bragt, havde han tomt sit Krus i et Drag. Strax derpaa havde Frits lagt en saa stor Træthed for Dagen, at han, Ludvig Holst, havde foreslaaet at gaa hjem. Frits havde strax reist sig, men var tilshneladende fuldstændig beruset, saa at han kun med Moie havde kunnet bringe ham hjem og iseng. Denne Omstændighed havde rigtignok været ham paafaldende, da han ikke kunde holde det for muligt, at to Krus let Vin kunde have en saadan Virkning paa Frits's kraftige Legeme. Kommen til sengs var Frits strax falden i en fast Søvn, men havde snorket saa usædvanlig høit, at begge Dele, baade Søvn og Snorken, havde forekommet ham fremfuntstlet. Snart derpaa havde ogsaa han begivet sig til Ro. Senere paa Natten havde han ganske tydelig hørt Trin i Frits's Kammer. Da han havde været fuldstændig vaagen, kunde han med god Samvittighed udsige dette paa det Bestemteste.

Frits forstikrede høitidelig, at han var uskyldig, og udsagde, at han, efter det andet Krus Vin, pludselig havde følt sig tung som Bly i hele Legemet, han havde mistet Bevidstheden, og havde ikke vidst, hvorledes han var kommet hjem og iseng. Hele Natten havde han sovet haardt og var først vaagnet, da han var bleven vækket af Husmoderen. Han havde da haat heftig Hovedpine, og det var vanskeligt for ham at erindre Aftensens Tildragelser.

Dommerne var i Forlegenhed. Frits's Personlighed gjorde et godt Indtryk, hans Madmoders og Medsvendenes Vidnesbyrd om ham lod heltigjennem gunstig; men da alle øvrige Omstændigheder vare imod ham, saa troede de at maatte

udtale Ordet „Skyldig.“ Hans Dom lød paa to Aars Strafsarbejde.

Frits hørte denne Kjendelse rolig og taug, men da han igjen var alene i sin Celle, kastede han sig paa sit Peie og græd.

Han tænkte paa sin Moder; hvad vilde hun sige, naar hun hørte, at hendes Søn, hendes Frits, som hun havde opdraget til Gudsfrugt, sad i Tugthuset for en gemeen Forbrudelse? Vilde ikke hendes Hjerte briste derved?

Han tænkte paa Onkel Ulrik, som saa ofte havde klappet ham omt paa Hovedet, medens han var Gut, kaldt ham sin kjære Søn og lært ham det Bibelsprog: „Hvorledes skal en Ung. bevare sin Beiustraffelig? Derved, at han holder sig efter dit Ord.“ Hvad vilde Ulrik sige? Vilde han nogensinde kunne lade sig se for ham?

Og Anni, hans elskede Anni, vilde hun række en Straffange sin Haand? Nei, det vilde hun vist ikke! Frits saa paa sit hele fremtidige Liv, som endnu for nogle Uger siden havde ligget saa lyst og smilende for ham, som paa en Hob Ruiner.

Han græd høit og raabte hulkende: „O, at jeg dog kunde saa dø! at bære denne Skam er for tungt for mig! Min Gud, forbarm Dig over mig!“

Ogsaa to andre Hjertter havde Frits's Dom bragt dyb Bedrøvelse. Moder og Datter sad ved Siden af hinanden i deres Stue og græd. Ogsaa deres Fremtid laa uden Frits mørk og øde for dem.

„Det er dog skrækkeligt,“ begyndte Enken, „at maatte sidde to Aar uskyldig i Tugthuset. Man kunde græde sig blind!“

„Al, Moder, svarede Birgitte, men det vilde dog være meget skrækkeligere, hvis han ikke var uskyldig!“

„Ja, Varn, du har Ret, men da vidste vi dog, hvad vi havde at rette os efter, og da vilde du maaske tilsidst dog række Ludvig Holst din Haand.“

„Aldrig, Moder, aldrig!“ raabte Birgitte heftig.

I dette Dieblit traadte Ludvig Holst ind, for at høre Birgittes sidste Bestemmelse. Hans Ansigt udtrykte Bished paa Seieren, da han spurgte: „Nu, Jomfru Birgitte, har I taget en bedre Beslutning. En Straffange vilde I dog vel ikke række Eders Haand?“

„Men endnu meget mindre Eder, Ludvig Holst,“ svarede Birgitte fast.

Den Forsmaaede kastede, fuld af Brede, et gjennemtrængende Blik paa Pigen, derpaa sagde han, henvendt til Moderen, idet hans Stemme trængte sig stødvis ud af hans Bryst: „Vi er nu løst fra hinanden, under disse Omstændigheder kan jeg naturligtvis ikke længere blive i Eders Forretning; endnu idag forlader jeg et Hus, hvor Utaaknemmelighed har været min Løn. Hvad jeg vil gjøre, ved I; jeg maa fra nu af kun tænke paa mig selv.“

XIV.

Anni tjente endnu hos sit første Hershaf. Dette var tilfreds med Anni og havde efter det første Aar forhøiet Lønnen betydelig. Annis Opførsel vilde i det Hele taget have givet hendes Hershaf liden Foranledning til Utilfredshed, hvis ikke Kathinka havde været hende en altfor daarlig Læremester. Havde Anni engang faaet en Tilrettevisning, og Kathinka sit Rundskaab derom, saa vidste hun med stor Behændighed at strø Spiren til Fortrædelighed i Annis Sjæl, idet hun f. Ex. sagde: „En saadan Behandling maa du ikke taale, Anni, det stylder du hele vor Stand. Hershaberne maa ikke indbilde sig at kunne befale os Noget.“

Efter at have modtaget saadanne Værdomme, var hun gjerne den følgende Morgen i ondt Lune, og Arbeidet smagte hende ikke; og derved gav hun Husmoderen ny Grund til Utilfredshed.

Al Naturen var Anni ikke tilbøielig til Usandhed, og Onkel Ulrik havde altid fremstillet Løgn som noget for Mennesket Nedværdigende. Han pleiede at sige: „Løgneren er en styg Skamplet paa et Menneske,” og: „den, der lyver, kaster Smuds paa sig selv.”

Anni vilde ikke lyve, og dog kom hun meget hyppig til at sige Usandhed. Det gik hende, som det gaar alle Mennesker, der befinde sig paa den Vej, der fører bort fra Gud og Fordærvelsen imøde.

Har vi „sat vort Ansigt til at vandre mod Jerusalem,” saa oplyser den evige Sandheds Lys vor Vej, og i dette velsignede Lys formaa vi let at erkjende Synden ogsaa i sin finere Skikkelse. Men hvis vi vandre paa den modsatte Vej, saa vender vi Gud Ryggen, og da falder kun sjelden en fuld Straale af det guddommelige Lys i vor Sjæl. Det Lys, som befinder denne Sti, er blendende og derfor bedrageligt, det er den formørkede menneskelige Forstands Lys. Derforuden pleier Djævelen at lade alleslags glimrende Smaalys vise sig paa denne Sti, som da fører dem rent vild. Et saadant vildledende Lys var Kathinka for Anni.

En Dag havde Anni det Uheld at slaa et kostbart Fad itu. Hun var meget bedrøvet derover, thi hun vidste, at Husets Frue var meget bange for dette Fad, som et gammelt Arvestykke. Hendes første Tanke var at ile hen til Fruen, tilstaa det Foresaldne og bede hende om Tilgivelse. Det var en Straale af det guddommelige Lys, som faldt i hendes Sjæl. Havde hun dog fulgt denne Straale, som viste hende den rette Vej!

Men endnn førend hun stred over Kjøkkenets Dørtærskel, holdt den beregnende Forstand hende et andet Lys imøde, idet den tilhviiste hende: „Vent endnu lidt, maaste lader et Middel sig finde, hvorved du kan spares for Ubehageligheder.”

Hun satte det ituslaaede Fad i et Skab og gik til sit Arbeide. Havde hun i dette Dieblit kunnet se, hvad hun ikke saa, og hvad Mennesket i Regelen først bliver var, naar det er for sent, saa vilde hun vel ikke have været saa rolig under sit Arbeide; hvis hun nemlig havde kunnet se den Gud fiendtlige Mands Glæde over, at det var lykkeligt hom med dette simple Forstandsllys at faste en om end sin, saa dog stærk Strikke om hendes Hals. Men, som sagt, hun saa ikke Modstanderens Glæde, og ligesaa lidt saa hun, hvorledes hendes Styksengel bedrøvet tilhyslede sit Ansigt.

Om Aftenen hentede hun det sonderbrudte Fad frem fra Skabet og holdt det takfuldt i Hænderne. Strikken om hendes Hals trak sig fastere sammen. Hun lavede en flydende Deig af Mel og Vand, bestrog Staaerne af Fadet dermed og soiede dem sammen. Snart sad de til Nød fast. Derpaa satte hun Fadet forsigtig paa sin sædvanlige Plads i Tallerkenrækken.

I Løbet af den næste Formiddag fandt Anni Ratten slikkende Mælk i Kjøkkenet og vilde jage den bort. Ratten sprang paa Bordet, over hvilket Tallerkenrækken befandt sig, og slog med Halen mod det kun tilsyneladende hele Fad. Det gik paanyt itu, og de enkelte Stykker faldt klirrende til Jorden. Nu holdt Fristeren igjen et af sine Smaalys for Annis Dine, idet han lod hendes Forstand sige: „Se, det er et lykkeligt Tilfælde, det har Ratten gjort!” Strikken om hendes Hals trak sig endnu fastere sammen.

I dette Dieblif traadte Fruen, som havde hørt den flirrende Varm, ind i Kjøkkenet. Det itubrudte Fad laa paa Gulvet, Ratten stod paa Bordet, og Anni ved Siden af forkrækket og forvirret, med en liden Kje i Haanden.

Paa Fruens Spørgsmaal: „Hvem har gjort det?“ gav Anni stammende til Svar: „Ratten, som jeg vilde jage bort fra Mælken.“

Hele Tildragelsen havde noget saa Overbevisende ved sig, at Husmoderen ikke nærede nogen Tvivl om Annis Udsagn.

Anni slap denne Gang derfra med en Formaning til en anden Gang ikke at fare saa stormende frem mod Ratten, som var Fruens Yndling. Men hun vilde have følt sig langt mere tilfreds i sit Indre, hvis hun igaar havde modtaget den fortjente Tilrettevisning for sin Uagtsomhed. Elhyngen sad nu saa fast om hendes Hals, at intet Menneſte kunde løse den.

Med Kathinka forlod rigtignok Annis onde Aand i legemlig Stikkelse Huset, men det gjorde liden Forandring, thi det af hende saae, Utrudsfrø havde allerede fæstet Rodder i Annis Hjerte. Heller ikke blev Forbindelsen mellem Anni og Kathinka afbrudt ved den Sidstes Giftermaal. Anni tilbragte sine frie Søndags- og Eftermiddage næsten altid i Kathinkas Selskab.

Den store Armod, som fra Begyndelsen af herskede i Kathinkas Hus, blev for Anni en ny Fristelse, som hun ligeledes laa under for.

„Du lever hver Dag i Overslod, Anni, og kan rolig se paa, hvorledes vi lide Mangel; det havde jeg aldrig været istand til,“ klagede Kathinka en Dag. „Det er et suuſt Venſkab, som ikke kan negte sig Noget, om det end kun var et lidet Stykke Smør!“

Kathinkas Nød gik virkelig Anni til Hjerte. Hun havde allerede et Par Gange tænkt paa, hvad her kunde gøres; Kathinkas Klager viste hende Veien. Ja, hun vilde spare Noget for sin egen Mund og bringe Kathinka det Sparede. Strax den følgende Morgen begyndte hun. En bestemt Portion Brød og Smør blev hende ugentlig tildelt af hendes Hærſtab. Smørret gjemte hun nu, idet hun tænkte: „Du faar saa god nærende Mad til Middags og Aftens, at du meget godt kan undvære Smør til de andre Maaltider. Det gaar an at tage noget mere Mælk til Kaffen og brække Brodet i, det smager nok saa godt.“ Og det smagte hende endog meget godt, ved Tanken paa, hvilken Glæde hun vilde gjøre Kathinka med det indsparede Smør.

Den næſte Dag fandt hun, at det dog egentlig ſlet ikke var nødvendig at ſpiſe ſaa meget Brød til Froſt og Eftermiddagskaſſeen, naar man kunde ſpiſe ſig ordentlig mæt til Middags og Aftens; hun vilde ogsaa indſpare noget Brød til Kathinka.

Da Anni om Søndagen gik til Kathinka, havde hun i en liden Kurb et halvt Pund Smør og næſten 2 Pund Brød. Kathinka gik en levende Glæde over denne Gave, hun ſaldt ſin Veninde om Halsen og kyſede hende, Noget, ſom hun endnu aldrig havde gjort. Hun kaldte hende med Taarer i Øinene ſin Velgjørerinde. Anni var ganſke beſtjæmmet.

Om fjorten Dage, den næſte Søndag hun kunde gaa ud, var ikke den lille Kurb tilſtrækkelig, hun maatte tage en ſtorre, thi denne Gang havde hun et Pund Smør og næſten et helt Brød. Deſforuden havde hun i Løbet af de 14 Dage ſundet, at det med en god Villie ogsaa lod ſig gjøre at ſpare andre Smaa-ting, uden at hun derfor netop behøvede

at lide Nød. Erholdt hun af sin Frue engang imellem Frugt, eller om Aftenen en Sild eller noget Saadant, saa lagde hun ogsaa det tilside. Det var slet ikke noget Ubetydeligt, som hun denne Gang kunde bringe Kathinka.

Denne modtog Annis Gaver med et endnu større Udtryk af Glæde og overøste hende med Løvtaler.

„De Fromme kunne tale meget om kristelig Kjærlighed og Opofrelse, men min Veninde ved at handle kristeligt, og det er i mine Dine den eneste respektable Kristendom, hvis der skal gives en saadan. Anni, du er en Veninde, som ikke kunde blive sjonnere bestrebet i en Fortællingsbog.“

Anni blev ved paa denne Maade. Hun troede ikke at gøre noget Syndigt hermed, thi hun beregnede ikke, at det i Grunden var hendes Hærskab, som, uden sit Vidende og sandsynligvis ogsaa imod sin Villie, maatte afgive de tilskyndende af hende indsparede Levnetsmidler. Hun selv berøvede sig, noie taget, Videt, om hun end, paa Grund af de utilstrækkelige Bimaaaltider, undertiden sølte sig meget sulten for Hovedmaaltiderne. Maden smagte hende da ved disse desto bedre, og da der blev kogt rigelig, saa var der tilstrækkeligt til at tilfredsstille hende. Hendes forhoiede Appetit var rigtignok paafaldende for Fruen, og hun sagde engang til sin Mand: „Man kan se, at Anni endnu er i Opvægen. hun har en ualmindelig god Appetit og kan fortære forbausende Portioner til Middags og Aftens. Mon jeg ogsaa skulde give hende mere Brød?“

Da Huset's Herre lykkeligvis ikke var af den Anskuelse, saa blev der heller intet af Forøgelsen af Brødportionerne.

Udpaa Vaaren blev Poteterne usædvanlig dyre. Kathinka klagede over, at hun allerede i flere Uger ikke havde havt

Poteter paa sit Bord, og sluttede med de Ord: „At dog en medlidende Sjæl vilde give mig et Par Haandsfuld Poteter, hvor lykkelig og taknemmelig vilde jeg da ikke være!“

Der var endnu et stort Forraad af Poteter i den Kjælder, hvorfra Anni hver Morgen hentede Poteter for Dagen. Anni stod takkesfuld foran de fulde Poteteskasser og overlagde, paa hvilken Maade det kunde være muligt at skaffe Kathinka nogle Poteter. Da antændte Fristeren igjen et af sine smaa, blendende Fornustslus i hendes Sjæl, og ved Skinnets heraf blev den Tanke hende indgivet: „D. saa lader det sig gjøre! Hvis du fra idag af er meget opmærksom paa, at ikke en eneste Potet gaar til Spilde, og du fra nu af stræller Poteterne endnu meget tyndere og forsigtigere, end du hidindtil har gjort, saa lader der sig godt indspare nogle Haandsfuld Poteter, som du med god Samvittighed kan bringe Kathinka. Desuden kan du jo selv daglig spise nogle Poteter mindre.“

Den næste Søndag bragte Anni Kathinka foruden det Sædvanlige ogsaa en Pose med Poteter.

Kathinkas Glæde syntes grændseløs og Anni havde den behagelige Følelse at have gjort en god Gjerning.

Hvis ikke Annis Dommeskraft ved Kathinkas forlastelige Grundsatninger var fort saa ganske vild, eller hvis hun kun en Gang ret havde fort sig til Minde Forklaringen af det syvende Bud, saa vilde det ikke være blevet hende svært at erkjende sine saakaldte „Besparelser“ som et noget finere Slags Tyveri. Hun vilde kunne have sagt sig selv, „at hun simpelthen kun gjorde sin Pligt, naar hun ikke lod Poteterne gaa til Spilde, hverken ved at slaa dem bort eller ved at strælle dem for tykt, og at hun derved umulig kunde erholde Ret til at give

Noget bort af sit Herstabs Eiendom. Hun vilde da sandsynligvis heller ikke være bleven saa vred og fornærmet, som hun var engang, da Fruen ved en Foranledning erindrede hende om, at det maatte kaldes en Overtrædelse af det 7de Bud, naar vi ved Vigegyldighed stæde Andres Eiendom, og at derfor hendes letsindige Jtuslaaen af Tallerkener, Kopper og Fæde ogsaa maatte betegnes som en saadan Overtrædelse.

Det gik Anni, som det gaar alle dem, der besinder sig paa den Bei, der fører bort fra Gud: hun saa kun det, som hun vilde se.

Det første Hjerdingaar gik Anni, saaledes som det var bleven hende tilladt, hver fjortende Dag i Kirken, og hun gjorde det gjerne; hun var vant dertil fra Barndommen af. Kathinkas Drillerier og Spot havde vel ikke været hende behagelige, men havde dog ikke holdt hende tilbage. Senere imidlertid, da saa Meget kom imellem hende og hendes Gud, da hun hørte op med sin Aften- og Morgenbøn, da hun ikke mere vilde læse sin Konfirmationsattest og ikke mere tænke paa Frits og Onkel Ulrik, og Tanken paa Gud blev alt sjældnere, saa indfandt sig næsten regelmæssig en Hindring, naar hun skulde gaa i Kirke. Snart var hendes Stovler hos Skomageren, snart maatte hun rette paa sit Tøi, snart havde hun Hoved- eller Tandpine eller nogen anden Slags Pine. Paa de Søndage, naar hun havde sin frie Eftermiddag, indfandt der sig, mærkværdigt nok, aldrig en saadan Hindring.

En Søndag sagde Kathinka: „Kom, Anni, idag vil jeg engang gaa med dig i Kirken. Du maa ikke tro, at jeg er en sort Hedning, en ganske fortabt Sjæl, nei, jeg har ogsaa min Religion, den er kun ikke saa mørk og smager ikke saa

meget af Anger og Sønderknuselse som den, Presterne prædike for os.“

Anni havde Intet at indvende derimod, og saa førte Kathinka hende til Fritænernes Forsamling. Anni var forstrækket, da hun traadte ind i en Forsamling, hvor man rogte Cigarer og drak Øl og underholdt sig gemhytligt med hverandre. Hun havde dog endnu for megen kirkelig Bevidsthed til ikke at føle sig saaret ved dette Slags religiøse Opbyggelse. Frants sad allerede med flere Kammerater ved et Bord, hvor nu ogsaa Kathinka og Anni tog Plads.

Der blev holdt en flydende Tale, spækket med mange Kraftudtryk om Mennesteværd og Mennesterettigheder; men Anni forstod Intet af den, kun saa Meget blev hende klart, at den Religion, som her blev forkyndt, maatte være en ganske anden end den, som hun havde lært i Skolen af sin Katekismus, og som hun ogsaa hidindtil havde hørt i Kirkerne.

Da de gik hjem, sagde Kathinka: „Nu, Anni, hvor var det dog Utsammen ganske smukt, hvad Manden der sagde, ikke sandt? En saadan Religion synes jeg om, det er Spijs for en sund Mave; dertil faar En et Glas Øl, og man behøver ikke at føle nogen Sorg over sine Synder.“

Anni sagde ærligt, at hun ikke havde forstaaet meget deraf, hvorpaa Kathinka trostende svarede: „Det vil nok komme, Barn, naar du først faar den gamle, forældede Lærdom, som endnu sidder i dig fra Skolen, ud af Hovedet, da vil det blive lyst derinde, og først da vil du begribe, hvorfor vi Mennester i det Hele taget ere i Verden. Pas paa, her lærer man den reite Livsvisdom!“ Paa denne Maade gik det under Kathinkas Ledelse Stridt for Stridt videre med Anni paa den Bei, der fører bort fra Gud, indtil

hun, som vi have seet, var kommen saa langt, at hun ikke mere holdt det for en Synd og Skam at forlade Huset om Natten, og begive sig til de Steder, hvor den sandfelige Sværm driver sit Spil.

Anni henlevede mørke, ulystfulge Aar. Guds søgende Naade, som gaar efter alle Syndere, forlod heller ikke Anni, den vedblev at banke paa hendes Samvittighed, men hun kom ikke til fuld Besindelse, stedse laante hun igjen Dre til Fristerens Smiger og levede som i en Rus. At hun i denne Rus blev bevaret for det dybeste Fald, som en Pige kan gjøre, maa ene og alene tilskrives denne Naade og den gamle Onkel Ulriks Bønner, thi denne horte ikke op med stor Tnderlighed at raabe til Herren for sit „bortløbne Faar," som han kaldte Anni siden hendes Afreise fra Hjemmet.

XV.

Kathinka havde været gift et Aar. I dette Aar havde hun forandret sig meget; af den blomstrende, lattermilde, pyntede Pige var der blevet en bleg, matøiet, uordentlig klædt Kone.

I hendes Bolig saa det endnu ligesaa fattigt, ja maaſke fattigere ud, end paa hendes Bryllupsdag, og med denne Fattigdom havde endnu i Aarets Løb forenet sig Uorden og Smuds.

Vel var Kathinka paa en Maade blevet rigere, thi midt i Stuen stod en Bugge, og i Buggen slumrede et tre Aaaneders gammelt Varn, men denne Rigdom havde bragt Forældrene liden Glæde og var hidindtil endnu ikke bleven dem til nogen Velsignelse.

Det er en stjern, kristelig Skik at pryde sit Hus med Bibelsprog og Psalmevers. Over Frants's og Kathinkas Bolig — som over utallige andre Folks Boliger — kunde et af Guds Aand oplyst Die

læse det Sprog af Salomons Ordsprog: „Synden er Folkens Fordærvelse."

Den Bei, som Kathinka havde vandret paa fra sin tidligste Ungdom, kunde ikke føre til noget godt Maal; det var den brede Bei, som løber ved Randen af den evige Fordærvelse, som ser saa loffende ud, paa hvilken man i Begyndelsen gaar saa let og behageligt, og hvor man finder et saa lystigt Selstak. Kathinka var vandret under Latter og Spøg paa denne Bei indtil sit Giftermaal, og havde trukket mange Andre med sig paa Veien. Hun tænkte ikke Andet, end at denne Bei skulde løbe saaledes uforandret lystig videre indtil Enden. Men denne Ende selv havde aldrig staaet klart for hende. Hvad var det ogsaa godt for? Den laa jo langt borte i det taagede Fjerne. „Ingen Sorg for Tiden; kommer Tid, kommer Raad," det var hendes Valgsprog. Men Guds Børns hellige Fred kjendte hun ikke.

Med den samme Letsindighed, hvori hun havde henlevet sine Pige dage, gif hun ogsaa ind i Egtetabst.

Frants og Kathinka begyndte, som vi have seet, sin Husholdning med en betydelig Gjæld, som under enhver Omstændighed er betænkelig, men i Forhold, hvor den daglige Fortjeneste netop strækker til at bestribe det daglige Behov, maa dette nødvendigvis blive fordærveligt.

Til denne Omstændighed kom her endnu begge Egtetfolkens Letsindighed.

Kathinka begyndte strax med at gaa i Fabrikken sammen med sin Mand, for at arbejde og fortjene Penge. Da hun var slittig og dygtig, saa fortjente hun ogsaa ugentlig ikke saa Lidet. For sin Husholdning kunde hun saaledes ikke sørge videre, og dog vilde dette her have været høist nødvendigt. Frants's Underdøi og øvrige Klæder befandt sig i en

ynkelig Tilstand. Han havde aldrig havt Penge til at skaffe sig nyt, ikke engang til ordentligt at udbedre det gamle. Søndagsfornøielserne opslugte regelmæssigt hele Ugens Fortjeneste.

Maar Frantz og Kathinka om Aftenen kom hjem fra Fabrikken, saa var den Sidste i Almindelighed for træt til at sy og lappe, ja det kunde hændes, at hun erklærede, at hun ikke var istand til at lave varm Mad. Frantz kunde hente noget Pølse hos Slagteren. Man kunde godt for en Gangs Skyld leve af Pølse og Brød og en Slurk Brændevin eller en Kop Kaffe, som hun nok kunde koge.

Da de den første Lørdags Aften kom

hjem med deres Ugeløn, vilde Frantz efter Løste bringe en Del deraf til Kræmmeren som Afdrag paa deres Gjæld. Men Kathinka mente, at det ikke var saa presserende. Først maatte hun have nogle nødvendige Husholdningsgjenstande, før hun kunde tænke paa Betaling af Gjæld; saaledes havde hun f. Ex. endnu ingen Thejedel. „Du behøver ikke at koge,“ tilføjede hun, „derfor tænker du ikke paa saadanne Ting, og saa, Frantz, vil du da vel ikke, at vi skal sidde her imorgen, den hele, lange, skønne Søndags Eftermiddag og saa Grillen i Hovedet?“

Dertil havde nu Frantz rigtignok heller ingen lyst. (Mere.)

THE RECLAIMED SOLDIER.

A Sunday-school had been established by the clergyman of a parish in the southern part of Kent, and among the scholars was the son of a very pious woman, who was a widow. From his first entrance into the school, he manifested a giddy and thoughtless disposition, and notwithstanding the earnest entreaties, admonitions and threatenings of his teachers, he gradually grew worse, so that they were compelled to dismiss him from the school.

Afterwards he enlisted into the army, and the regiment he joined was soon after ordered to America, to engage in the wars, which, at the period alluded to, broke out between that country and England. One of the sergeants was sent back to England for reinforcements, and while in the neighbour-

hood in which the poor widow, the mother of the boy, resided, he took the opportunity of calling upon her, and described the state in which her son was still living; he should return, he said, shortly, and should be glad to take for him any thing she might have to send. To which the poor widow replied, she did not believe he had a Bible. She accordingly procured one from the generous clergyman, and desired the sergeant to deliver it to her son, and earnestly requested him to read one verse of it every day of his life.

Upon the sergeant's return, he took the earliest opportunity after the first parade, of calling her son aside to deliver to him the Bible.

„James“, he said, for that was his name, „I have a present for you, from your mother.“

„Well, what is it?“ he iequired with his usual carelessness, „I hope it's money.“

„No, James,“ replied the sergeant, „it is not money, it is something of infinitely greater value—it is a Bible, accompanied with your mother's last request to you, for she was dangerously ill when I left, and I dare say you will never hear from her more; she particularly requested, James, that you would read one verse of this book every day of your life.“

„Well“, he says, „I'll try what I can do,“ and opening the sacred pages, he exclaims, „Here goes.“ But O! his heart became softened; he melted into tears of penitence. „How strange,“ he exclaims — „how strange it is! The passage upon which I fixed my eyes is the only passage I could *commit to memory* when I was at the *Sunday-school*!“ he then read to him

as that which had attracted his attention, „Come unto me all ye that labour and are heavy laden, and I will give you rest.“

It is impossible to describe the sorrow and anguish of soul with which this poor convicted sinner was burdened; he had not sinned like the apostle Paul, „ignorantly and in unbelief,“ for he had not only heard of the love of Christ to poor sinners, but had stored a knowledge of it in his heart, for we find he had committed this sacred passage to memory. The pious sergeant continued some time in conversation with him, and had the unspeakable happiness of knowing that he who had been loud in blasphemy and wickedness, madly marching to destruction, had now his feet and his eyes directed to the mansions of eternal bliss.

Wallenstein og hans Lærer.

I sin Ungdom besøgte Wallenstein Gymnasiet i Goldberg i Schlesien. Iblandt hans Lærere der nævnes ogsaa en Kantor Fechner, der aldrig havde store Tanker om den indesluttede Gut og meget ofte revsede ham alvorligt. Ergang morede Skolebørnene sig under Fechners Opsigt paa Legepladsen. Medens de andre Børn tumlede sig lystigt, satte Wallenstein sig hen under et af Piletræerne og sov ind. Da han vaagnede, fortalte han, at han havde drømt, at han legede med sine Kammerater paa denne Plads og saa boiede alle Piletræerne sig for ham. De Andre lo ham ud,

og Fechner kaldte ham en Drømmer, der nok mente at kunne efterabe Josef; „bliver der en stor Mand af dig,“ sagde han, „saa vil jeg blive din Hofnar.“

Da Wallenstein i Aaret 1633 som Feltmarskal marcherede gjennem Goldberg med den keiserlige Hær, kom han til at tænke paa denne lille Historie fra sin Barndomstid, og han lod strax Kantor Fechner hente. Wallenstein var beklændt for sin Grusomhed, og den gamle Fechner ventede kun Døden. Han tog derfor Afsted med sin Familie som for bestandig. Wallenstein tog imod ham med barsk Stemme, undlod ikke at minde

ham om den strenge Skoletugt og om hvad han dengang havde sagt til ham paa Legepladsen. Idmygt bad Fechner om Tilgivelse; han undskyldte sig med sin gode Hensigt, hvad den strenge Skoletugt angik, og med sin Mangel paa Evne til at forudse, hvad Spaadommen angik. Paa en Gang blev Wallenstein nu overmaade venlig. „Kjære Fechner,“ sagde han, „det var slet ikke formeget til mig; jeg var en haard Knægt og trængte til haard Behandling; vær derfor ikke bange,

De har ment det godt med mig, naa — det er jo da ogsaa gaaet godt! Til Tak skal jeg nu forbyde mine Soldater at gjøre Dem noget Ondt, og jeg skal sætte Vagt ved Deres Bolig for at beskytte den.“

Fechner fik 200 Daler i Gave og vendte glad tilbage til sin ængstelige Familie; hans Hus blev ogsaa aldeles staaet, men det øvrige Goldberg blev skrækelig plyndret.

(„For Ungd.“)

Skildringer fra en Reise rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

Efter endnu tredive Miles Reise over en ujevn, støvet Vi, kom vi til Yosemite-Dalen. Det er endnu ikke tredire Aar, siden Underne ved denne Natur blev bekendte for den civiliserede Verden. Et Selskab af Guldgravere, som i 1850 fulgte en Skare Indianere, saa dem forsvinde i Dybet af en besynderlig Bjerghule. De turde ikke følge efter, men ved sin Tilbagekomst fortalte de sine Hændelser, og en større Styrke, organiseret som „Mariposa Bataillonet“, angreb Indianerne og drev dem ud. For disse Forsølgere forbausede Blik udbredte denne Dals Afsgrunde sig; de trængte ind i den og undersøgte dens Styrtninger og Huler. I 1864 forordnede Regjeringen, at denne Dal skulde bevares i sin oprindelige Vildhed, „som et Sted, hvor man kunde finde Hvile og Forskiftning“, og det har siden stadig de sex Maaneder af Aaret været besøgt af Reisende fra Øst og Vest. Bunden af Dalen, som er omtrent tre Mile bred og femten Mile lang, ligger 4000 Fod over Havet, og Fjeldene staa som Skildvagter i Rækker paa begge Sider. El Capitan, Kathe-

dralspiren, Syd-Kuppelen, Nord-Kuppelen, de tre Brodre, Skildvagt-Kuppelen hæver sig fra 3000 til 6000 Fod og endnu høiere med Bandsfald styrkende ned paa alle Kanter. Idet vi fra Høiden, som ligger 8000 Fod over Havet, stige nedover, kommer vi til „den høiere Inspirations Top“, hvorfra Udsigten i al dens Storhed aabner sig for os. Den bugtede Vej bringer os til „den lavere Inspirations Top“, som tilbyder en nærmere Udsigt, og efter fire Miles Reise til er vi midt inde i Dalen og ved Hotellet, som ligger i disse hvide Krumpeklippers Stygge. Under denne Stygge tilbringe vi vor Søndag, og i det store Bærelse i Hotellet samler sig en hel Menighed, som bestaar af Sommergjæster og Besøgende indtil et Antal af omtrent hundrede, for at høre Budstabet om Kristi Kjærlighed og at synge hans Pris i Sankts yndede Sange. Sange, som jeg har hørt paa Mount Washington og i Yosemite-Dalens Dyb, i Japans Skove og i Kantons Gader, i næsten ethvert Sprog under Himlen.

Paa Veien til Yosemite fortalte man

mig flere Gange, at et forlovet Par med
 Længsel ventede en Prests Komme der-
 til, for at han kunde vie dem. „De har
 ventet i flere Uger; hvor glade de vil
 blive!“ Og jeg havde ikke været mange
 Timer i Dalen, førend en værdig Tyd-
 sker, en Arbeider i Yosemite's Skove, hen-
 vendte sig til mig med sin Brud, en en-
 gelsk Enke, der var kommen hertil som
 Guvernante for Hotelvertens Børn, og
 anmodede mig om at udføre Vielsen.
 Bevilgningen havde de, og Alt var i
 Orden; men de havde ingen Pyst til,
 hvad Andre pleiede at gjøre, at begive
 sig til Sacramento eller San Francisco
 for at faa Foreningen beseglet, de fore-
 trak at blive gifte i Dalen, og det vilde
 blive det første kristelige Ægteskab, som
 feiredes der. Da jeg fandt Alt i Orden,
 bestemte jeg Dag og Time, og da jeg
 Mandag Eftermiddag kom ned igjen fra
 Høiderne, var alle Beboerne samlede i og
 omkring Brudgommens Hus. Hans
 bedste Bord, dækket med et ordentligt
 Klæde, tjente som Alter. „Vil du have
 denne Kvinde til din Ægtehustru?“ o.
 s. v.; da han var tyds, kjendte han ikke
 den engelske Form og samlede efter
 Svar, men Bruden, som var bedre un-
 derrettet, hvistede rolig til ham: „Sig:
 jeg vil.“ Saa sagde han: „Jeg vil,“
 og Alt blev sluttet i Ro; for Anlednin-
 gen trakteredes med Kage og Æ. Dette
 var det første Bryllup i Yosemite-Dalen.
 Om Aftenen fandt jeg i mit Logi en
 smuk liden Æske af elleve Slags Træ
 fra Yosemite-Dalen, et Arbeide af Brud-
 gommen selv, som han sendte mig til
 Grindring om denne Begivenhed. Det
 lykkelige Par stod tydelig i hoi Agtelse
 blandt Dalens Beboere; men sig de ov-
 rige af dens Sommergjæster opholdt de
 sig om Vinteren i Sacramento. Yose-
 mit-Dalens Beboere er som Evalerne;
 yderst faa, om nogen, tilbringer Vin-

teren der. Langt ind i Mai Maaned
 dækker Sneen Bakkerne og blokerer Ve-
 ene, og gjennem hele Sommeren er de
 høieste Toppe snebeklædte.

Flere studerte Folk, Geologer og Dig-
 tere, har allerede forsøgt at læse den store
 Bog, som ligger aaben for dem i denne
 frygtelige Kløft. Professor Whitney
 forklarer Fænomenet ved Ordet „Synk-
 ning.“ Andre henføre det til Jæbevæ-
 gelsen, og atter Andre anse det som Føl-
 gen af en heftig Splittelse af Fjeldene
 paa Grund af en forhistorisk Jord-
 rystelse.

De indianske Legender indeholde for-
 skjellige Træk. Det yndige Bandsfald, i
 Høide med Staubbach i Schweiz, som
 vi se til Høire, strax vi træde ind i Da-
 len, nu kaldet Brudsfloret, kaldte de Po-
 hono eller Rattens Bind, og deres Sagn
 er, at en indiansk Pige, som holdt paa
 at samle Græs nær ved Afgrunden, tabte
 Ballancen og styrtede ned i Vandet.
 Derfor pleiede Indianerne bestandig med
 Skrak at stynde sig forbi dette Bandsfald,
 da de altid indbildte sig, at de hørte den
 Druknedes Stemme jamre sig derfra.
 Med al sin Ynde og Skjønhed forekom
 det dem som en ond Aand. De Toppe,
 som nu hede „de tre Brødre,“ kaldte de
 Pom-pom-pa-sus, eller „Bjergene le-
 gende med Hoppe-Froen.“ El Capitan
 er en Oversættelse af det indianske Navn,
 som betyder „den store Hovding,“ en
 Granitblok springende frem i Dalen og
 hævende sig lodret op til en Høide af
 3,300 Fod. De kuppelformede Klippe-
 masser er ikke usædvanlige i Granitge-
 nene, men her fremtræde de i den mest
 storartede Maalestok. De længst fjer-
 nede, tolv Mile borte, kaldes efter de
 indianske Navne „Styens Høide“ og
 „Stjernefongen.“ Den høiere eller syd-
 lige Ende af Dalen deler sig i tre Dele,
 hver med sin Elv og sine Jøsser, og disse

Elve mødes nedenfor og danne Strømmen Mereed. Fra Istoppen overskuer man dette storartede Landskab i al dets Pragt. Her udbreder sig et uforligneligt Maleri; i en Dybde af 3.000 Fod smiler Dalen som en stjern Dase, og Klippen er saa steil, at man synes, man kunde slippe en Skilling ned i Frugthaven, som ligger ved dens Fod og hvis Træer se ud som Stikkelsbærbuske. Egeoverfor er den Klippe, som kaldes Hunto eller „det vaagende Die.“ Te-sa-ack, „Englenes Kuppel,“ hæver sig foran os, og Speil-Soen ved dens Fod afspeiler dens Skjønhed.

I denne ærefrygtopvækkende, ophoiede og skjønne Natur erkjendte den stoffels Indianer den mægtige Aand, Jo-ham-e-ta, som var overalt tilstede, en Aand, under hvis vilde Klipper han fandt et sikkert Tilflugtssted; og hvor ubestemmelige hans dunkle Ideer end var, spore vi dog i dem som en fjern Gjentklang af Psalmistens Begeistring: „Gud er vor Tilflugt og Styrke, en Hjælp i Angerster,“ og af Profetens Syn: „Gud kom, fra Theman, og den Hellige fra Farans Bjerg, Sela! Hans Majestæt skjulte Himmelen og hans Lov fyldte Jorden. Han stod og maalte Landet, han saa til og kom Hedningerne til at springe, og evige Bjerger bleve adspredte, de evige Høie hoiiede sig; hans Gange ere evige. Du adskilte Jorden med Floder. Bjergerne saa dig, de bleve bange, Vandstrømmene fore hen; Afgrunden udgav sin Rost, den opløstede sine Hænder i det Høie. Du drog ud til dit Folks Frelse, til din Salvendes Frelse.“ Saadanne Tanker opfylder Sindet, medens man betragter disse vidunderlige Naturscener og kommer ihu den Aarhundreder lange Sabbat, under hvilken de har været hyllede i Ensomhed og Tausshed; men nu

begynder Frelserens Pris at lyde ogsaa blandt dem.

IX. San Francisco.

Endnu to Dages frygtelige Strangelen over stenede og stovede Veie og i en Bogn, der passende kunde have havt samme Paastrift som Doktorens Plaster: „Vel omrystet, naar den skal bruges,“ bragte os atter til Jernbane og Civilisation; og o, hvor sød og oplivende Solusten og Briesen fra Havet var efter tre tusinde Mile med Land og Tørre, Toget standsede ved mange Stationer, som bærer Navne paa Byer, der endnu ikke eksisterer, og hvor Platformen er det eneste Tegn paa menneskelig Beboelse, som vi kan opdage. Paa denne Maade er det, at Landet bebygges. Og et rigt, produktivt Land er det. Nogle af Stationerne var prydede med Maisstraa og Maisax, der havde en Høide af tolv til femten Fod. Naar vi standsede ved en By eller Flekke, salbødes Kiosker af store og søde Druer, som kostede fem Cents Pundet. Bjergerne, som hævede sig op fra Soen, havde en ny og særegen Ynde i Form og Udseende. Kinesere var i Virksomhed paa alle Kanter som Grubearbejdere, og de saa ud til at være slitte og arbeidsomme. I det vi gaar langs Bugten til Martinez og Dalfland, kommer vi ved Hjælp af Dampfærgerne til vort Hotel midt i San Francisco. Klimatet er behageligt, og hvad Orden og Sikkerhed angaar, kan man gaa ligesaa sikkert i Gaderne i „Frisco“, som det kaldes, som i London. Hotellet ser ud som en umaadelig Fabrik med Dampmaskiner til at sætte Elevatoren i Gang. En deilig Rjoretur gennem Parken til Cliff Rock, som er fem Mile borte, fører os til det Stille Hav; og

medens vi sidder ved vor Frokost, kan vi se Hundreder af Solover, gjoende som et Kobbel Hunde, beltrende sig i Vandet eller solende sig paa Klipperne et Par Hundrede Alen fra Land. Regjeringen bestyrtter dette naturlige Menageri, saa man, naar man har Tid dertil, kan iagttage disse floge og hjærlige Stabningers besynderlige Vaner. Udenfor strækker sig det store, stille Hav.

Inviteret dertil af en bekjendt Jurist ved Navn Mr. Cohen, tilbragte jeg Søndagen i Alameda i Nærheden af Oakland, et yndigt Sted, indfattet med gamle altidgrønne Egetræer, Geranier, Fuchsiaer og Heleotroper, sem Fod høie og fulde af Blomster, Orangetræer belæssede med Frugt og en stor Gblehave, som nu stod i sin Glands. I den presbyterianske Kirke tætved horte jeg en god Prædiken af Presten, Mr. Tabor, over Luk. 23, 43. Alt var saa regelmæssigt og ordentligt, som om vi var i en af Londons Forstæder. Husets Tjenere var allesammen Kinesere. Medens Familien havde været borte paa en fire Maaneders Reise i Europa dette Aar, havde Huset været aldeles overladt til dem, og ved Tilbagekomsten var Alt i bedste Orden og Behold. Saameget angaaende Kinesernes Ærlighed. Alle agtværdige Folk taler vel om dem; de siger endog: „Vi kunde ikke leve her, naar vi ikke havde dem. Arbejde betales saa dyrt, at vi fik ikke Tjenestefolk, dersom ikke Kineserne var.“ Hædet og Fiendskabet udgaar alene fra den arbejdende Klasse, Irændere og Yanteer, som gjerne vil holde oppe den høie Arbeidsløn og have Eneret dertil. Politiske Opviglere nærer Fiendskabet, og Kineserne bliver alvorligt forfulgte. De lever i et Kvarter for sig selv i Midten af Byen, hvor de, konservative som de er, bevarer sine Skikke og sin Maade

at leve paa, og sit Lands skiddensfærdige Vaner. Fremmede i et fremmed Land, er det deres eneste Maal at tjene saa mange Penge, at de kan vende tilbage for at leve og dø i Kina. Overalt gav man dem Vidnesbyrd som udmærkede Tjenere; men de maa være alene, Andre vil ikke arbejde sammen med dem. De har sine Templer og Altare, sine Theatre og sine Opiumshuler midt i San Francisco; og en kinesisk Mission er i Arbejde iblandt dem, ligesaa heltigjennem kinesisk som den i Peking.

I San Francisco, det store Udgangspunkt for Farten over det Stille Hav, samlede der sig netop en Mængde Missionærer, tilhørende forskjellige Kirker, dog især det Amerikanske Selstak, for i Fællesskab at foretage Reisen over Havet til Missionsmarken i Kina og Japan. De skulde være Passagerer sammen med os paa „City of Peking.“ og Aftenen for den Dag, da vi skulde seile, holdtes en meget interessant Afskeds gudstjeneste i Calvary Kirken, ved hvilken enhver Missionær efter Tur udtalte sine Erfaringer og sit Haab, idet Nogle vendte tilbage til tidligere Virkelighed og Andre skulde prøve sig for første Gang, og hver især blev i Bønnen anbefalet den store Overhørde. Den velbekjendte Dr. Verbeck, en Missionær fra Japan, var nærværende; og da han blev spurgt om Japanesernes religiøse Meninger og Grundsatninger, svarede han: „Jeg har altid gjort det til mit Studium at bevise dette Folk, at to og to er fire, og har ikke haft Tid til at undersøge, hvorfor de mente, at to og to var syv.“ Der var hos ham uroffelig Visshed om den Magt, Sandheden i Jesus Kristus selv har til at trænge ind og bryde sig Bei.

X. Det Stille Hav.

Efterat vi havde modtaget Telegrammet „Alt vel“ hjemmefra, sikrede vi os Koier ombord paa „City of Peking“, det største af Pacifik-Dampstibsselskabets Skibe, og om Eftermiddagen den 1ste Oktober fandt vi os paa sammes Dæk i Selskab med Missionærerne og deres Familier. En tæt pakket Skare af Rinesere, Mellemøstspassagerer, strømmede ind over Bogen af det store Skib. Jaland, ved Agterenden, var der en stor Forsamling af kristelige Venner fra de forskellige Wienigheder, som var komne for at sige Missionærerne Farvel. De kom ikke tomhændede: Hblekurve og Kasser med Vindruer blev i store Mængder rakke ombord, et godt Forraad at tage til paa den 5.000 Mile lange Reise, og varme var Slægtningers og Venners sidste Afstedshilsener. I det Skibet begyndte at røre sig, sang man flere Psalmer, f. Ex. „Skal vi mødes hist ved Floden?“ og tilsluttet: „Vris Gud, fra hvem al Naade,“ og de Ombordværende blandede sine Stemmer med deres iland, medens det store Skib langsomt bevægede sig afsted. Snart dampede vi ud af den skønne Havn gennem den gyldne Port, saa kaldt, enten fordi man gennem den kom til Guldblandet, eller ogsaa fordi Bandets Farve her er gult som Følge af den gule Sandbund, eller endelig, hvilket er det sandsynligste, fordi Fjeldene her skinner som Guld, naar de bestraaes af Solen. Vi var ikke for komne ud, før Havet gav os en meget barsk Velkomsthilsen, Bølgerne gik høit og sendte de fleste af Passagererne til deres Koier. Det var Slutningen af en Storm, og inden fire og tyve Timer var det store Hav atter roligt og der blæste kun en gunstig Vris. Den Hvile og Forfriskning, som fulgte med Søen, var meget behagelig efter de travle Uger, hvori man

uafladelig reiste og skulde se noget Nyt; og Selskabet ombord var meget muntert og hyggeligt. Jeg delte mit Rum med Mr. Wilson, en presbyterianist Missionær fra Siam, hvor han havde arbejdet i tyve Aar og hvorhen han nu vendte tilbage til Arbejde med to unge Damer, som skulde blive Lærerinder ved Missionskoler. Dr. Gordon, en Lægemissionær, som skulde til Japan, var ombord med Hustru og Børn. Mr. Duffis med sin Hustru og Miss Ricetts af den engelske presbyterianist Mission var paa Veien til Swatow; Mr. og Mrs. Hale og to Børn skulde til Osaka i det Amerikanste Selskabs Tjeneste; de Herrer Bates og Sayers af den episkopale Amerikanste Mission, med sine Hustruer, samt Dr. Berry med Hustru og fire Børn skulde til Japan; ligesaa de Herrer Davis og Petty med sine Hustruer, fra det Amerikanste Selskab. Hver Dag efter Luncheon, fra 2½ til 3½, overlod vor venlige Kaptein os Stadsrummet for at holde Andagt. Jeg blev anmodet om at lede den, og efter Tur bragte enhver Missionær et eller andet Thema paa Bane og berettede Dagen i Forveien, hvorom det skulde handle, for at Alle kunde studere sin Bibel og fremlægge, hvad der angik Sagen. Disse Møder var meget interessante og lærerige. Vi vare tyve Dage paa vor Reise, og tre af disse var Søndage; da holdt vi istedetfor de sædvanlige Bibeltimer ordentlig Gudsstjeneste; men Tallet paa vore Andagter var femten, alle godt besøgte, hvilket viser, hvor godt Veir vi havde. Blandt de Emner, vi havde for os, var „det evige Liv,“ „de Troendes Dom,“ „Herrens Gjenkomst og dens Forhold til Missionen,“ „Herrens Bon,“ „Sabbaten,“ „Skriftens Forjættelser for Missionen,“ Esaias 53de Kapitel. Den første Søndag paa Søen ledede jeg

Gudstjenesten, og med Ef. 52, 7 som Text talte jeg opmuntrende Ord til Missionærerne; Talen varede omtrent fem og tredive Minuter, eller, som Kapteinen beregnede den, sex Mile. Den anden Søndag prædicatede Mr. Bates, den episkopale Missionær til Shanghai, og den tredje Mr. Wilson, den presbyterianske Missionær fra Siam. Vi havde saaledes en Slags evangelist Alliance ombord, og Alt gik ligesaa fredeligt som det Stille Hav selv, der under den største Del af Reisen viste en behagelig Overensstemmelse med sit Navn.

Under den 5000 Mile lange Fart hverken mødte eller indhentede vi et eneste Skib. Ganske alene arbejdede det store Rjæmpestib sig frem gennem det ensomme Hav. Vor Overladthed til os selv var fuldstændig, og naar vi saa ud over Vandenes store Flade var Ensomheden trykkende. Nætterne gav rig Anledning til at studere Stjernehimlen, og aldrig tilforn følte vi saa mægtig Sandheden af den store gamle Psalme: „Himlene fortælle Guds Vre, og den udstrakte Befæstning forkynder hans Hænders Gjerning. En Dag udgyder sin Tale til den anden, og en Nat kundgør den anden Vidsteb.“ Iblandt Damerne ombord var der flere, som spillede og sang smukt — thi Amerikanerne er meget forstandige og praktiske ogsaa i det Stykke, at de til Missionslærere udvælger Saadanne, der er særlig begavede og udrustede med disse Hjælpemidler for Missionsarbeidet, og flere Aftener havde vi derfor en behagelig Underholdning med Musik og Sang. En Aften, da det var ganske stille, havde vi endog en ordentlig Concert i Selskabsalen, en Sal paa Dækket, hvor gjerne Bornene og Barnepigerne holdt til om Dagen. Her havde vi da, med alle os Passagerer og adskillige af Skibets Officerer som Tilhørere,

en Række af Soloer, Duetter og Kor; Kunstnerne lagde betydelig Talent for Dagen, og Aftenunderholdningen sluttede meget passende med Santes velbekjendte Sang og Kor: „Vi saa en Tæd.“ En anden stille Aften var der Oplæsning og Deklamation af Passagererne. Med Overflodighed af Bøger, omhandlende Japan, med Dr. Gordons, Dr. Berrys og Andres Raad og Erfaring, som allerede havde tilbragt hele Aar i dette Land, havde vi rig Anledning til at gjøre os op Kart over vore Rejseplaner i dette interessante Land, hvortil Skibet var bestemt.

Søndag den 12te Oktober overstær vi den 180de Meridian, og ifølge Lovene for Tidsregningen tilføs mistede vi en Dag, og den Dag var en Søndag. Søndag Eftermiddag var vi tolv Timer efter Greenwich, men idet vi med en Gang kaldte Dagen Mandag, var vi tolv Timer forud for Greenwich. Men Rahypassagererne vilde ikke miste sin Søndag, hvilket heller ikke det fineste Mandstabskynes om, da dette med Undtagelse af det rent nødvendige Arbejde har fri den Dag. Derfor kom man overens om at holde denne Dag som Helligdag og kalde den næste Dag Tirsdag. Hvor uheldigt denne Forspinden af en Dag maa komme i Veien for Saadanne som Syvendeds-Dags-Aldentisterne!

Kapteinen paa det store Skib og den første Maskinist afgav Vidnesbyrd om Kinesernes Duelighed som Somand og Fyrhødere. „Jeg vil heller,“ forstrebde de begge, „have disse Kinesere til at arbejde under mig, end ligesaa mange Amerikanere. De er altid ædrue, de er lydige, flittige og venlige mod hverandre.“ Vi havde ombord 600 kinesiske Mellemdækspassagerer. Opiumrogerne havde sin egen Hule, og der var et Buddham Alter eller Joss-Hus nedenunder. End-

stjont vi havde ombord tre Missionærer til Kina, som allerede havde været flere Aar i Tjeneste, kunde ingen af dem tale med nogen af de sex hundrede Kinesere, heller ikke kunde nogen af disse Tre forståa, hvad de andre To sagde. Dette gav mig et Indblik i Kinesernes Sprog, der, stjont Skrifttegnene er sælles, er ligesaa meget indbyrdes forstjellige som Europas Sprog. En Aften, da det blæste en pænselig Kuling, kastede Kineserne Papirstrimler overbord, hvorpaa de havde skrevet sine Bønner.

Vort prægtige Skib gjorde sine ti Knob i Timen under hele Reisen, og med Taknemmelighed erkjendte vi, at vi skyldte Guds Forsyn, „som samler Vindene i sin Haand,“ vor hurtige Reise.

XI. Den opgaaende Sols Land.

„Land forud!“ var det glade Raab, som hilsede os ved Soloppgang den 21de Oktober, da vort gode Skib, efter tyve Dages Reise mod Vest over det ensomme Hav, vel bemanded og styret med Dygtighed, bar os sikkert til den smukke Kæppe af Øer, der lig en Halvmaane boier sig omkring Asiens Fastland, i dets yderste Østen. og som meget passende kaldes Dai Nippon, eller den opgaaende Sols Land. Vor sidste Søndag ombord havde været en Sorgens Dag; thi Døden havde været iblandt os og havde bortrevet to af Mellemdeelspassagererne, Kinesere, som længtes efter sit Hjem og nu nærmede sig det, men saa pludselig kaldies bort; den havde plukket en liden Blomst, et Barn paa ti Maaneder, iblandt Rahytpassagererne, — det første og eneste Barn af en Missionær, som med sin unge Hustru førte dette sit Haab til Japans Missionsmarker, men nu kun havde at finde en Plads i dets Jord for

det lille Begeme — en tung Byrde at føre med sig fra Skibet. Dog, den lille Blomst var dog ikke tabt, den var blot bleven omplantet for at blomstre paany i det himmelske Paradis. Den næste Morgen var „Land“ det glade Raab, som hilsede os, og det dukkede ligesom frem af Sorgens og Morkets Sky; og saadant Land! hvem saa vel nogenfinde et saa yndigt og himmelsk Syn! Foran os langs Horizonten hævede sig det prægtige og skønne Fusijama, Japans høieste Fjeld, og det var, som om det reiste sig op af Havet i tolv tusinde Fods Høide, Toppen klædt i Sne og belyst af den opgaaende Sols Straaler. Det var et Syn, som man aldrig vil kunne glemme, og Modsatningen til den foregaaende Dags Sorg og Død lod det gjøre end større Indtryk paa os. „Nat-ten igjennem skal der være Graad, men om Morgenens Frydbesang.“ Ligesom Matterhorn i Schweiz, som jeg engang saa det fra Riffel, pludselig viste sig gjennem et Taagesløv efter en Regnnat, belyst af Solstinnen, saaledes forekom Fusijama med sin Kratertop, der fortæller om dets vulkaniske Oprindelse, med sin symmetriske Form, som Japaneerne aldrig trætted ved at gjengive i ethvert Kunstverk, og straalende i Morgenens Solglands os lig en Velkomstengel, der hævede sig op fra Havet og viste Skibet i Havn. Det var en løfterig og lykkelig Hilsen til Missionærerne, der kom som Overbringere af det glade Budskab fra det sjerne Vesten til det yderste Østen. Da vi seilede ind i Bugten ved Jeddo, mødte Vernes lyse, grønne Lov- verk, der allerede havde et Streif af høstlig Farve, vort længelsfulde Øie som en Bedrøvelsel efter de mange Dage, hvori vi kun havde seet Sø og Himmel. Japan er et Land fuldt af Bjerge, der hæver sig i spidse Toppe op fra Havet;

den hele Drætte ser ud som Toppene af et stort, underloist Bjerg, og fra Kysten styrter Landet sig brat ned i Dybet. Fiskejunkerne med sine Matteseil glide rolig frem og tilbage langs Kysten eller ind i Bugten, og Landsbyer med sine mørke Tage ser man inde i Skovene langs Vandet. Havet er Japansernes store Spisestue, og det er let at faa fat i Fiske, som altid er tilstede i Overflod.

Ikke før havde vi kastet Anker i Yokohamas store Havn, før Skibet omringedes af en hel Flaade af Smaabaade, der lignede en Bispearm; i hver Baad var der to eller tre Indfødte, der alle skreg og snakkede i Munden paa hverandre, et Babel af Stemmer, og alle skulde de bringe Bud eller søge Arbeide. De udholdende Kinesere gav sig gjerne ikke, før de havde været ombord, hvor de søgte at faa istand en Handel, men hvor de maatte doie en haard Behandling af Officererne og Kvartermestrene. Her iagttog jeg for første Gang, hvad der senere stadig modte mit Øie baade i Kina og Indien, den barbariske og raa Maade, hvorpaa saavel Amerikaneren som Englænderen ustraffet behandler Østerlandingen. Jeg saa en Officer tage en velklædt Kineser, som var Overbringer af et Brev, ved Haarpidsten, som dreiedes rundt hans Hals, saa Manden næsten kvaltes, og derpaa sparke ham nedover Faldrebet. Den hidtige Japansere vil ikke taale dette; faar han et Slag, giver han det tilbage; men Kineseren og Hindueren, om de end aabenbart føle Fornærmelsen godt, modtage dog Slagene i Tausshed og udvise en forbausende Selvbherstelse. Efterat vi havde taget Afsted med vor tjenstagtige Kaptein og de Passagerer, som skulde se Dagsreiser videre til Hong Kong, blev vi roede iland i den store Baad fra

Grand Hotel. Alle de japanske Baade er uden Agterspeil, men omtrent to Fod inde i Baaden har de et løst Bret, der tjener som saadant. Saaledes omgaar de en gammel Lov, som forbyder Agterspeil paa Baadene, en Lov, der blev givet for fem hundrede Aar siden for at hindre Udbandring.

De første Tegn paa europæisk Civilisation, som modte vore Øine, idet vi roede mod Land, var disse Uhyrer af Odelæggelsesredskaber — Pantserstibene. Hid til denne fredelige Havn bærer den rolige Sø disse Krigsstibe fra Rusland, Tydskland, Frankrige og England, en lykkelig Familie, som er forsamlet i disse fjerne Farvande og ligger og vogter paa hverandre med sine fattesiede Kanonporte. Medens vi roede indover, hændte vi Krudttrogen og horte Kanontordenen, men det var alene en Salut til Vre for den stakkels Lady Parkers af det engelske Gesandtskab, som skulde reise hjem for at do i sit Fædreland. Nærmere Bredden kom de europæiske Hoteller, Klublokaler og Magasiner mere og mere til syne, og dersom der ikke havde været ubedragelige Tegn paa Barbari omkring os, kunde vi gjerne indbildt os selv, at det var i en europæisk Havn, vi landede. Yokohama er delt i tre Dele. — de Indfødtes By, det europæiske Forretningsstrog og „the Bluff“ en høi Klippe, som gaar langs Kysten i fort Afstand, og hvor Amerikanerne og Europæerne har sine Boliger. Det er forbausende at se, hvordan vor vestlige Civilisation fuldstændig har forandret Stedet. Saa langt tilbage som i 1854 blev de første Traktater med dette Land afsluttede ved Kommandør Perry af de Forenede Staters Marine, og efterfulgtes snart af Frankrige og England. Men disse Traktater blev snart værdiløse, fordi de var blevne afsluttede med Taikunen alene. Vi mis-

forstod den japanesiske Regjeringsforms Natur, idet vi mente, at Taikunen i Jeddo var den looflige verdslige Hersker, og Mikadoen i Kioto alene den aandelige. Faktum er, at Japan aldrig har haft mere end et retmæssigt Dynasti, hvilket er Mikadoens; og endssjont Taikunerne havde Magten i to Aarhundreder, var de dog Rebeller og Usurpatorer. I 1868 kom Opstanden mod deres Herredomme, som havde ulmet i mange Aar, til et Udbrud, hvorved Taikunen blev affat og Mikadoen atter indsat paa sin retmæssige Throne. Fra da begyndte i Virkeligheden ogsaa det frie Samkvem med Ulandet, som har frembragt saa mange og hurtige Forandringer. De Traktater, som nu blev afsluttede med Amerika og England, har givet Handelen et stort Opsving; de har bevirket Indførelsen af Jernbaner og Telegrafer og et Postvæsen liget vort eget, Oprettelsen af Skoler og Undervisningsanstalter og en Udvidelse af Missionærernes Virksomhed. Og nu synes det, som om Landets Fremskridt tager en ny Vending: der begynder mere og mere at ytre sig Skinsyge mod fremmed Indblanding, og hos Regjeringen er der et stærkt Dnske om at holde sig Udlændingerne tre Skridt fra Livet, paa samme Tid som de forsøger at lære alt Muligt af dem, og at sikre Keiserdømmets Værdighed og Uafhængighed. Derfor exercerer de sine Soldater og bevæbner dem med Rifler, medens de tillige indkøber Kanoner og Pantserstibe.

Men Side om Side med disse Tegn paa Civilisation møder vi Diet paa alle Kanter Levninger af det gamle Barbari. Det Første, som forbausede os, var de med Mennesker forspændte Vogne. „Jinricki-sha," som ordret oversat betyder „Vognen trukket af Felt," eller som Danteerne spøgende kalder dem: „Pull-

man Vognen" *), ligner en Bærestol uden det forreste Hjul; i dets Sted er der Drag, hvori en eller to Indsodte ligger. Den kan rumme to Børn eller en Voksen, og man bliver trukket afsted med en Hurtighed af fire eller fem Mile i en Time. Inde i Byen er Jinrickishafolkene nødte til at bære en Pinnedstole, men udenfor Bygrænsen trækker de denne af, og de har da Intet uden et lidet Hosteklæde, og deres Legemer er ofte tatoverede paa den mest fantastiske Maade.

Man kan se elegante Damer, som, siddende i disse Jinrickistole, med stor Rolader sig trække afsted midt iblandt en hel Del Arbeidsvogne, trukne af stærke Mænd i Naturens Dragt; thi om Sommeren er Klæderne saagodtsom affattet blandt Massen af Folket. Man ser hyderst faa Heste. I det Hele taget eksisterer her i Japan kun enkeltvis Dyr, som maa arbejde; man ser ingen Drer og meget faa Kjør, og næsten de eneste Husdyr er Høns.

Efterat have sikret os Bærelser i et af Hotellerne og besøgt Konsulen for at erholde et Pas, der tillod os at rejse omkring i det Indre, besøgte vi Missionærerne Dr. J. Brown og Dr. Hepburn. De modtog os med stor Hjertelighed og gav os mange vigtige Oplysninger. Dr. Hepburn som Læge har erhvervet sig stor Indsigt i det japanesiske Sprog; han har forfattet et Lexikon over Sproget, og i Forening med Dr. Brown og nogle flere arbejder han paa en ny Oversættelse af Bibelen. De kinesiske Skrifttegn bruges for det Meste i Bøger og Aviser, og Alle, som har faaet lære Noget, kan læse dem; men der er ogsaa et

*) For Europæere bemærkes, at Pullman er Jobritant af de eleganteste Sovevogne paa de amerikanske Jernbaner.

japanesisk Stavelsesalfabet med fire og tredive Skrifteegn, som tager mere Rum, og som endnu bruges i Margen for at forklare vanskelige Ord.

Japans gamle Religion er Sinto-ismen, som altid har været Mikadoens Religion og nu ogsaa er Statens. Sintoismen kan kaldes Japans Puritanisme. I et ægte Sintotempel findes intet Afgudsbillede, men blot et Speil, Kenhedens Symbol, som indtager Midten af Alteret. Man siger, at dette svarer til det gamle græske Ordsprog: „Kjend dig selv,“ eller som Biskop Williams af Tokio udtrykte det: „Vis Agtelse for din Samvittighed.“ Ligesom du ser ind i Speilet, saaledes ser Gud ind i dit Hjerte og kjender dets skjuleste Krog. I Sintoismen er der intet kronraget eller til Colibat dømt Presteskab; deres Geistlighed og Gudstjeneste karakteriseres ved Simpelhed; Hvidt er den fremherskende Farve i deres Templer og paa deres Klæder. Det eneste Symbol foruden Speilet er G o h e i, det vil sige Strimler med hvidt Papir, som hænger paa Spirene og som antages at være Bønner, som Vinden skal føre afsted. De Tilbedende, som nærmer sig Templet, trækker i den tunge Hammer paa en uhyre Klokke (Japaneserne har overalt store og smukke Klokker), vaster sine Hænder og sit Ansigt i den hellige Dam — en stor, omhyggelig jævnet Stenkum, i hvilken der altid flyder frisk Vand og

over hvis Kant dette stadig drypper — klapper i Hænderne for at paatalde Guldens Opmærksomhed, fremsiger en kort Bøn, som blot varer nogle Sekunder, og gaar sin Vej efter at have lagt nogle Penge i Bøssen. I Nærheden af ethvert Tempel er der et stort torii eller „Fuglerede,“ som sædvanlig er gjort af Metal, men arbejdet og sammensøiet som af Træ. Det ligner en Port og bestaar af to opretstaaende Stolper af ti eller tolv Fods Høide og omtrent otte eller ti Fod fra hinanden, der bøier sig lidt sammen og oventil forbindes med en Tverbjælke. Oprindelig var disse Porte blevne reiste til Ære for de hellige Fugle, og siddende paa denne Bjælke pleiede Hønsene her at hilse Morgenens. Templerne er omringede af forskellige Bygninger, Stalde for de hellige Heste (thi Japaneserne er meget gode og ærbødige mod Dyrene) og Pagoder, som er byggede paa Bakker, midt inde iblandt Træerne. Tagene er meget smukke og meget massive. Sintoismens Bibel, kaldet Kojiki, indeholder mange Fortællinger, men faa Loveregler; Sintoismen er i det Hele taget en dunkel Religion. Dens Grunddold er en Lære om en Slags Treenighed, hvorfra en Slægt af Halvguder og Helte er udgaaet, blandt Andre Mikadoen. I Nutiden synes den af Mange at være antagen som monotheistisk og er meget præget af den nyere Tids Tankesæt. (Mere.)

„Kast dit Brød paa Vandet, og det skal vende tilbage til dig efter mange Dage,” Bræd. 11, 1.

En Gut arbejdede sig en varm Julidag med en tung Kurb i Haanden opad en Bakke nærved Byen. Han var bleven sendt afsted med nogle Varer til en Kunde, som boede et Stykke ude paa Landet. Gutten var høj og spinkel, og hans Byrde var for stor i Forhold til hans Kræfter. Mange Gange satte han sig ned for at hvile paa Veien opad Bakken; men det syntes, som om han aldrig skulde naa Toppen. Hver Gang, han løstede Kurven op igjen, syntes den ham tungere end før.

Han var naaet omtrent halvvejs opad Bakken med sin Kurb, da en Herre indhentede ham og passerede forbi. Men han havde ikke gaaet mange Skridt, før han standsede, og idet han vendte sig om, saa han et Dieblis eller to paa Gutten og sagde derpaa venlig:

„Det er en tung Byrde, du har der, Gutten min. Kom, lad mig hjælpe dig!” Og Manden tog Kurven og bar den op Bakken.

„Se saa, tror du, at du nu kan klare det?” spurgte han med et Smil, idet han satte Kurven ned; „eller skal jeg bære den endnu et lidet Stykke?”

„Nei, mange Tak! svarede Gutten, medens hans unge, smukke Ansigt lyste af Taknemmelighed; „nu kan jeg meget godt klare den selv, jeg siger saa mange Tak for deres Godhed!”

„Intet at takke for, Gutten min,” sagde Herren og gik videre.

Tyve Aar senere sad en forgyret gammel Mand i en gammel Rænestol med Vinene stivt fæstede paa Raskelovnsilden. Han var alene og syntes at være i en Tilstand af dyb Mandsfraværelse.

Efter en liden Stunds Forløb aabnedes Døren til Værelset, og en ung smuk Pige traadte ind.

„Papa”, sagde en sagte blid Stemme, og en Haand lagde sig kærlig paa den gamle Mand's Arm.

„Er det dig, Kære?” sagde han med et undertrykt Suf.

„Ja, Papa”, — og den unge Pige boiede sig over ham og strøg med sine fine Fingre de tynde graa Loffer, som laa i Uorden omkring hans Pande.

„Jeg vilde gjerne være alene iaften, Agnes”, sagde den gamle Mand; „jeg har en hel Del at tænke paa, og jeg venter en Herre i Forretninger.” Og han kyskede hende omt og stød hende blidt fra sig.

Den unge Pige gik ligesaa stille og lydløst ud af Værelset, som hun var kommen ind. Den gamle Mand havde været rolig, før hun kom; men i det Dieblis, hun forlod ham, blev han meget urolig; han reiste sig og gik op og ned ad Gulvet. Han vedblev at gaa frem og tilbage i næsten en halv Time; da standsede han pludselig og lyttede. Dørkloffen ringede; et Dieblis efter traadte en Mand ind i Værelset.

„Undskyld min Paatrængenhed, Hr. Berg!” sagde han; „men Efterretninger, som jeg har faaet i Eftermiddag, har bragt mig til strax at søge en Samtale med Dem. Mit Navn er Hansen af Hansen, Møller & Co.”

Berg bukkede og sagde: „Jeg kender meget godt Deres Hus, og nu erindrer jeg, at jeg flere Gange har truffet Dem i Forretningsanliggender.”

„Ja, Ingen kan erindre det bedre end jeg,” svarede den Fremmede. Derpaa

sagde han efter et Dieblits Tausshed i en forandret Tone:

„Hr. Berg, jeg horte iaften fra paa-
libelig Kilde, at Deres Affærer er i al-
vorlig Noorden, at det, kort sagt, truer
med en Fallit. Fortæl mig aabent, om
dette virkelig forholder sig saa! Jeg dri-
ves ikke af Nysgjerrighed eller af uædle
Betrækkende, men jeg vil saa gjerne
forhindre den truende Fare, dersom det
staar i min Magt.“

Berg stod maalloos af Overraskelse
over denne uventede Erklæring. Han
gjorde to eller tre Forsøg paa at tale,
men kunde ikke frembringe et Ord.

„Stol paa mig, Hr. Berg!“ sagde
den Fremmede i en indtrængende Tone.
„Stol paa mig, som De vilde stole paa
Deres egen Broder! Er det saaledes,
som jeg har sagt?“

„Ja“, var Alt, hvad Kjøbmanden
kunde sige.

„Hvor stor Sum tiltrænger De for
at undgaa Fallit? Nævn den, og dersom
det er mig muligt at tilveiebringe den,
skal den være Deres imorgen. Vil
50,000 Kroner kunne redde Dem ud
af Forlegenheden? I saafald kan De
være uden Frygt; saa meget kan jeg
stafte Dem. Imorgen tidlig vil jeg
komme igjen. God Aften!“ Den Frem-
mede reiste sig og var borte, forend den
forvirrede Handelsmand kom sig saapas
af sin Overraskelse, at han kunde tænke
eller tale. Den næste Morgen kom
Hansen, sit Lofte tro, igjen og overrakte
ham en Bæxl paa 25,000 Kr. tillige
med et skriftligt Lofte om, inden en Maa-
ned at stafte endnu 25,000 Kroner.

Medens Bæxelen og Brevet laa foran
ham paa Pulken, og endnu forend han
havde gjort nogen Mine til at røre dem,
saa Berg alvorlig paa den Mand, som

saa pludselig havde vist sig som en
uegennyttig, selvopofrende Ven, og sagde:
„Kjære Hr. Hansen, jeg kan ikke forstaa
dette. Svæber De ikke i en eller anden
Bilbsfarelse?“

„Nei, paa ingen Maade. De gjorde
mig engang en Tjeneste; den søger jeg
nu blot at gjengjælde. Dette er den
første Feilighed, der gives mig dertil, og
jeg griber den med Begjærlighed.“

„Gjorde Dem en Tjeneste? Naar?“

„For 20 Aar siden“, svarede Hansen,
„Jeg var dengang en fattig Gut og De
en rig Mand. En varm Sommerdag
blev jeg sendt et langt Stykke Bei med
en tung Kurb. Medens jeg slæbte mig
opad en Bakke med den, og den bræn-
dende Sol stak mig i Ryggen, saa jeg
næsten var overvældet af Hede og Ud-
mattelse, kom De gaaende, og De talte
ikke blot venlig til mig, men De tog
min Kurb og bar den helt op Bakken.
De ved ikke, hvilket Indtryk denne Deres
venlige Handling gjorde paa mit Hjerte,
og jeg har længtet efter en Feilighed til
at vise Dem i Gjerning, hvor taknem-
melig jeg var. Men ingen kom. Ofte
modte jeg Dem senere paa Gaden og
sølte mig altid glad ved at se Dem; men
De erindrede mig ikke. Bestandig siden
har jeg næret andre Høielser for Dem
end for andre Meeneester, og jeg vilde til
enhver Tid være rede til at tjene Dem
med alt Mit. I gaarastens horte jeg om
Deres Forlegenhed, og diebliftelig gik
jeg til Dem. Resten kender De.“

Berg var forbauset over denne saa
uventede Forklaring. „Erindrer De
ikke den Begivenhed, som jeg nu har
fortalt?“

„Den var gaaet mig aldeles af Minde;
men Deres Ord har vakt en svag Er-
indring om den hos mig. Men det
var en liden Tjeneste, og den fortjener

fler ikke at tillægges den Bægt, som De har tillagt den."

"For mig var det ingen liden Tjeneste," svarede Hansen. "Jeg var en svag Gut, som holdt paa at segne under den altfor tunge Byrde, da De i Kjærlighed rakte Deres Haand ud og bar den for mig. Jeg har ikke kunnet glemme den. Og lad mig nu faa Lov til at gjengælde denne Tjeneste ved at bære Deres Byrde for Dem nu, da den er bleven Dem for tung, — indtil De

har naaet Toppen af Bakken, og De er istand til at bære den videre alene."

Berg var dybt bevæget. Hans Stemme svigtede ham, da han forsøgte at udtrykke sine Følelser. "Brodet, som han havde kastet paa Vandet," vendte tilbage til ham efter mange Dage, og han tog det op med Undren og Taknemmelighed for Guds Godhed. — Kjobmanden var frelst fra Ruin.

(„Nordist Familieven".)

Biologi.*) Bakterier.

Pasteur. Rister. Koch.

(Af Professor Hjalmar Heiberg).

I.

I disse Dage har Pasteur til Videnskabs-Akademiet i Paris afleveret en Meddelelse om, at han ser sig istand til at forebygge og helbrede Hundegalskab ved at indpode det paa eiendommelig Maade svækkede Giftstof. Samtidigt vender Robert Koch hjem til Berlin fra en videnskabelig Expedition, bekostet af den nordtyske Stat. Det var stillet ham som Opgave at søge at paavise Kolerasmittestoffet. Han begyndte sit Arbejde for 9 Maaneder siden i Egypten, men maatte forfølge det Spor, han var kommet paa, helt til Indien. Her fandt han Kolera-bakterien i Tarmkanalen mellem et Mylder af tusinde andre Bakterier, uagtet den ved de største Forstørrelser, som man kan benytte med vore nuværende Mikroskop, kun viser sig som et „Komma" i en Bog. I Berlin feirer 700 Kolleger hans Hjemkomst ved et Festsmaaltid, og samtidigt foreslaaes der

for Rigsdagen, at der, ligesom til de store Feldtherrer, skal bevilges Kommissionen en Statsbelønning paa 135,000 Mark.

For det store Publikum staar disse Opdagelser som mærkelige og tilfældige „Fund", men for dem, der har fulgt Naturvidenskabernes Udvikling specielt i de sidste 20 Aar, ere de Frugten af et jevnt fremskridende Arbejde og en Konsekvens af den Retning, som Studiet har taget i den sidste Tid. Man noiede sig for med at systematisere og klassificere Planter og Dyr, og til det Maal samlede man store Herbarier, skeletterede Dyr, og stoppede dem ud. I det højeste lagde man forskellige Dele af Dyrets Indvolde paa Spiritus, gjorde mikroskopiske Snit, syldte Blodlarvene med pragtfulde Farver, og beundrede Mangfoldigheden af de „Celle"-former, som sammensatte ligesaa vel Dyrenes som Plan-

*) Biologi er Læren om den levende Natur; om Bakterierne tales nedenfor i 2det Stykke.

ternes Legeme og Organer. Men saa fandt Botanikerne Mohl & Pringsheim og Anatomen Schulze for omtrent 20—25 Aar siden, at de Dele, hvoraf vor Organisme bestaar, og som man havde kaldt „Celler“, fordi de dannede smaa sætformige Legemer med en Hinde og et flydende Indhold, i Virkeligheden ikke var at betragte saaledes, ialfsald i sin første Udvikling. De var tværtimod en liden Klump af en eien dommelig slimet, ikke let beskrivelig Masse, som benævntes „Protoplasma“. Først de gamle Celler — og især hos Planterne — afsatte en ydre, mere eller mindre tyk, skalformig Celledæg, som hos Træerne danne den egentlige Ved. Bedst blev dette Protoplasmaets Egenskaber studeret hos de mindste Dyr, og specielt hos nogle Infusionsdyr — Amøber —, hvor hele Dyret kun bestaar af en eneste saadan liden Protoplasmaeklump. Mærkeligt nok ligner nu Menneskets og Dyrenes farveløse Blodlegemer og de talrige mikroskopiske Celleelementer, som findes ved en hvilken som helst Betændelse, f. Ex. i en Bærkesfinger, aldeles disse mindste Amøber. Ogsaa de bestaa af en saadan Protoplasmaeklump, og vise aldeles lignende Egenskaber som Amøberne. Det blev indlysende, at man ikke kunde noie sig med at studere Bygningen af de enkelte Celleelementer, man maatte gaa Protoplasmaets Egenskaber nærmere ind paa Livet, se, hvorledes det ernærede sig, og hvorledes det avlede nyt Protoplasma, thi alt Liv af Levende (omne vivum ex vivo). Man saa Protoplasmaet under Mikroskopet trække sig sammen og udvide sig omtrent som en Meduse i det Støre. Det sendte ud lange Strengeligesom Fangarme, hvormed det kunde omslutte Smaalegemer, der pressedes ind i den slimede Masse og tildels tjente

Infusionsdyret eller Cellen som Næring. Paa denne Maade presses ogsaa al vor Føde, efterat den er omdannet til en fin, fornet Belling, ind i det tætte Celleslag, som dækker hele den indvendige Overflade af vor Fordoielseskanal, for saa at bringes videre gennem særlige Kanaler, fordeles omkring i Legemet og omsættes i nyt Stof. Til andre Tider kan man se Protoplasmaeklumperne eller de omtalte smaa Infusionsdyr snøre sig af og dele sig i to Klumper, der nu optræde som selvstændige Celler eller Individer. Paa den Maade deler ogsaa Eggene sig i sin Helhed eller delvis, saaledes f. Ex. paa Hønsægget de Protoplasmaeklumper, som danne den lille hvide Flek paa den gule Blomme, hvor efterhaanden Kylingsfosteret udvikler sig mere og mere.

Undersøgelserne over Protoplasmaets og Cellernes Livsyttringer har for en væsentlig Del været drevet ved de medicinske Laboratorier, men danner nu ogsaa Grundlaget for et frugtbringende Studium baade af Zoologi og Botanik. Det er Livets Mysterier, man søger at trænge ind i, og i det Viemed begynder man bedst med Undersøgelse af de laveste, tildels mikroskopiske Dyr- og Planterformer for senere at stige op til de høiere udviklede levende Væsener. Det er dette „biologiske“ Studium, hvortil Fysiologer og Læger længe har støttet sig, og som nu ogsaa beaander den moderne Zoologi og Botanik. Uden Biologi synke disse Videnskaber ned til et simpelt mekanisk Samlerarbejde, der af Haeckel har været sammenlignet med Frimærkeindsamling, medens Læren om Udviklingen, Dyrenes og Planternes Levemaade, giver Studiet et høiere, mere æstetisk Præg. Biologien har skudt hurtig Væxt i de sidste Decennier, og med de allerede indvundne Kjendsgjerninger fordrer den sin Plads som et nødvendigt Led i den

almene Dannelse, og det er kun med Biologien som Udgangspunkt, at Naturvidenskaberne har trængt sig frem til den fremstudte Stilling, de nu indtage ved den akademiske Uddannelse. Der er Intet, som giver et saa ophøiet Syn paa Skabningens Fylde og Storhed og stærker Blikket for „Ordenen i Naturen“, som Besatningen med biologiske Undersøgelser. Dertil er det en Videnskab, som griber ind i det praktiske Liv, og hvis Resultater kontrolleres af daglige Livserfaringer. Den drager Videnskaben ud af den fornemme Separatisme, som har bragt mangel Videnskabsmand til med stolt Overlegenhed at se ned paa „Livets Mænd“, og som har gjort ham blind for, at han selv er støvet.

II.

Ogsaa indenfor Kemien har der udviklet sig en fysiologisk Kemi og en biologisk Kemi. Pasteur er egentlig Kemiker. Hans første Studier gjaldt Vinhyrens optiske Egenskaber og dens eiendommelige 2 forskellige Krystallisationsmaader. Det var ved disse Studier, han først levedes ind paa Tanken om de smaa levende Væseners — Gæringscellernes og Bakteriernes Indflydelse paa visse kemiske Processer. Senere blev dette ham endnu tydeligere ved Undersøgelser over Alkoholgæringen, Eddikesfabrikationen og Mælkesyre-dannelsen. Det var her, han fejrede sine første Triumfer for 20 a 30 Aar siden og imødegik Liebig, idet han paa den mest indlysende Maade viste, at Gæringen var afhængig af Gærcellernes Liv og Udvikling. Man kan først beundre hans Resultater, naar man kender de overordentlige Vanskeligheder, hvormed han kæmpede, og de aandrige Metoder, han benyttede. Stridt for Stridt

drev han Liebig ud af hans Position, og bestandig maatte han udfinde nye Undersøgelsesmaader for at imødegaa de lærde Indvendinger. Pasteur kom ved sine Studier over Gæringen bestandig mere og mere ind paa de kemiske Omsætninger i Naturen, som skyldes de smaa Sopparter, og specielt de allermindste og ligesom ufuldkomne af dem, som man gjerne kalder Bakterier.

Der er 3 Grupper af disse Smaavæsener, som ogsaa Vægfolk kan holde fra hverandre. Den første er Mugsoffene, som danne det betjendte Muglag paa Sultetoier, Madvarer og alstens organiske Stoffer, især paa fugtige Stoffer. Under Mikroskopet vise de sig meget fint byggede og har formelig Blomster med Fro (Spore). Visse Gæringsdomme, f. Ex. de egentlige Ringorme, skyldes saadanne ufuldstændigt udviklede Mugsoffe, ligeledes er Potetegæringsdommen og en Mængde Gæringsdomme hos Planterne betingede af Mugsoffe.

— Den anden Gruppe af Soppe dannes af Gærcellerne, som er smaa mikroskopiske Blærer, der ofte hænge sammen i Kæder, men som ibrigt ikke har saadanne Blomster eller Sporer, som Mugsoffene. Det er Gærcellerne, som frembringe Alkoholgæringen og som maa tilfættes Bortøren for at faa Gæringen i Gang, medens de derimod altid findes naturligt som Symbiote udenpaa Druernes Skæl, saa at de ved Vinpresningen uden yderligere Tilfætning blandes ved Mosten og bringe Gæringen i stand. Den tredje Gruppe dannes af de allermindste Former — Bakteriene. De er ganske smaa, og se ved vore største Forstørrelser kun ud som et Punktum, en Tankestreg eller et Komma i en Bog og findes dels enkeltvis, dels sammenklæbte i større Hobe. De er især disse, som nutildags tiltrække sig Op-

mærksomhed, og som blandt Andet frembringe saa mange farlige Sygdomme. Komme de ind i Legemet, kunne de formere sig i Mængdevis i Blodet, og kan Legemets Celler eller Protoplasmasfer ikke optage og udholde Konkurrencen med dem om Ernæringsmaterialet, kunne

enkelt Celler eller Cellegrupper bukke under i Kampen, og er dette Cellegrupper, som er vigtige for Livet, som f. Ex. de Celler, hvorfra Stodene til Hjertets Bevægelse eller Aandedrætsorganerne udgaa, saa er Individets Død en Folge deraf. (Mere.)

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Den døde By. Paa Graceland Cemetery (3: Begravelsesplads) ved Chicago, som blev indviet i 1860, skal der allerede være begravet over 31,000 Mennesker.

Negeraristokratiet. En Korrespondent til Times giver følgende mærkelige Oplysninger om Negrenes fornemme Samfund. Dette indtager en ligesaa eksklusiv Stilling overfor de lavere Klasser af Negere, som det stolteste hvide Aristokrati overfor de Borgerlige. Medlemmerne af Negearistokratiet omgaaes med hinanden med et stift Ceremoniel der drives til det Yderligste. I Epidemien for dette Aristokrati staar der en tidligere Slave ved Navn Frederik Douglass. Han bor paa et smukt Herresæde i Nærheden af Washington, hans Formue anslaaes til 200,000 Doll., og han er gift med en hvid Dame af god Familie. Han trækker sig selv tilbage fra sine Racefæller, saa at disse bestyldte ham for at være hovmodig, hvilken Bestyldning han atter retter mod de Hvide, fordi de ikke ville anerkende ham som en af deres Pige. Hovedrollen i det fornemme Negersamfund spiller den tidli-

gere Senator Bruce, der nu beklæder en af de høieste Poster i Finansministeriet. Hans Formue anslaaes til 100,000 Doll. Han bor i et smukt elegant indrettet Hus, opvarmes af libreflødende Tjenere, i hans Bolig findes der et fortræffeligt Pianoforte og en Samling udvalgte Bøger. Hans Hustru er en fin Dame, paa hvem man ikke kan se, at hun har en Draabe Negerblod i sine Aarer. En anden Neger ved Navn Cook beklæder Posten som Skatteindkræver for Distriktet Columbia. Ogsaa han fører et fint Hus. Negeren Gregory er Professor i det latinske Sprog ved Howard-Universitetet, Dr. Purvis er Direktør for et stort Hospital i Columbia. Han ansees for at være en meget dygtig Læge, og hans Forelæsninger besøges af mange hvide Studenter.

(D. „Nationaltid.“)

Verdensudstillingen i New Orleans skal aabnes den 1ste December næstkommende og vare i 6 Maanedere. Mexiko og Central Amerika vil ogsaa have sine Afdelinger ved denne Udstilling.

Indhold: Zodiakshjert. — Ved Afgrundens Rand. — The Reclaimed Soldier. — Wallenstein og hans Lærer. — Skildringer fra en Rejse rundt Jorden. — „Kast dit Brød paa Vandet, og det skal vende tilbage til dig efter mange Dage,” Præd. 11, 1. — Biologi. Bakterier. — Blandinger. — Nyt og Gammelt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

15de September 1884.

17de Hefte.

Bed Afgrundens Rand.

(Fra Tydskt.)

(Fortsættelse.)

„Imorgen maa vi absolut vise os for vore Beskjendte,” mente Kathinka. „Man lever dog ikke blot for at arbejde og plage sig.”

Frants lod sig ved sin Hustrues Tale bestemme til atter at stifte Pengene i Kommen, og den følgende Eftermiddag vandrede det unge Egtepar paa de beskjendte og vante Søndagsveje. — Da de sent om Natten vendte hjem, var Frants's Pung let, men hans Hoved tungere.

Om Mandagen kom Kræmmeren og fordrede, i just ikke sine Udtryk, den af ham betingede Afdragssum. Frants maatte tilstaa, at han ingen Penge havde, men lovede for Fremtiden at betale punktilig. Da den vrede Kræmmer var gaaet, vendte Frants sig til sin Hustru og kaldte hende sin Eva, thi hun havde forledet ham til ikke at holde Ord. Dette gav Anledning til den første ægtefællelige Tvist, i hvilken Kathinka vel ikke blev sin Mand noget Svar skyldig,

men dog tilsidst maatte trække det forteste Straa.

Fra nu af betalte vel Frants Kræmmeren ngentlig den betingede Sum, og Egteparret tillod sig ikke hver Søndag en Fornoielse, som saa betydelig angreb dens Kasse, men deres Husvæsen fik dog ingen Fremgang.

Kathinka lod Alt mere og mere forkomme, som hun havde under Hænder, og Frants holdt sig skadeløs for Savnet af de vante Søndagsforlystelser ved hyppige Besøg i et saakaldet Allotale. Disse Besøg kostede rigtignok ikke saa meget for hver Gang, men havde han gjort sig den Umage at tælle sammen de paa denne Maade i en Uge udgivne Penge, saa vilde han sandsynligvis være bleven forstrækket over den store Sum, og det havde kunnet blive en velgjørende Stræk for ham. Men han talte ikke de Penge, som vandrede til Vertshuset, han lod dem stille og ubemærket drage sin Vej, den ene Skilling efter den anden. Han

gad overhovedet ikke tænke meget, og i denne Henseende var Egteskøllene stedse enige. Saaledes gik det, indtil deres Barns Fødsel. Kathinka var længe syg, ogsaa Barnets Liv svævede flere Uger i Fare. Kristelig Barmhjertighed antog sig de Nødlidende. Kathinka erholdt den nødvendige Pleie og desuden Toi til Barnet. I sin Vetsindighed havde hun ikke forget for Barnetoi. Ogsaa en Bugge blev dem stænket.

Saa længe en Diaconisse gik ud og ind og sørgede for Orden og Renlighed, sølte Frants sig langt mere vel i sit Hus; han gik mindre i Vertshuset, men blev hjemme hos Hustru og Barn og ydede mange Smaatjenester.

Da Kathinka var kommen sig saavidt, at hun selv kunde overtage Barnets Pleie og besørge den lille Husholdning, ophørte naturligvis den fremmede Hjælp. Men nu forfaldt Husholdningen igjen til den forrige Uorden og Urenlighed, og Frants gik igjen hyppigere i Vertshuset.

XVI.

En Dag bankede det paa Kathinkas Stuedør, og Anni traadte ind.

„Hvad seiler dig, Anni?“ raabte Kathinka den Indtrædende imøde, „du ser jo ganske forgrædt ud!“

„Jeg er bleven opslugt fra min Tjeneste. Mit Hærskab har opdaget, at jeg besidder en eftergiort Nøgel og at jeg undertiden har været borte om Natten. Angive det vilde de ikke, sige de, for ikke at gøre mig ulykkelig, thi for en eftergiort Nøgel er Fængselsstraf, men de kunne ikke beholde en Pige, som om Natten hemmelig forlader Huset og driver omkring paa Dandsboderne. O Kathinka, jeg vilde ønske, at du ikke havde bragt mig ind paa denne Vej, hvad skal der nu blive af mig? Det vil holde haardt at finde en Tjeneste igjen,

naar jeg har et saadant Bidnesbyrd, og for Diebliffet har jeg ialfald ingen.“

„Gjør dig ingen Sorg for Udkomme, Anni.“ trøstede Kathinka hende. „Jeg har allerede for længe siden villet sige dig, at du burde opgive at tjene og gaa i Fabrikken. For det Første fortjener man derved langt Mere; slittige og dygtige Arbeideriser er nu meget søgte og blive godt betalte; og for det Andet er man sin egen Herre om Afstenen, kan gjøre og lade hvad man vil, og behøver ikke bestandig at lade sig udfjælde. Det er netop nu et gunstigt Tidspunkt, du kan træde ind i mit Sted, thi nu, da jeg har den lille Drøm der, er ikke alene Spil og Dands forbi for mig, men endog Fabrikarbeidet. Du kan ikke tro, Anni, hvad saadan en liden Ting gjør for Byrde og Arbeide og — Omkostning! Anni, hvis jeg skal raade dig, saa gift dig ikke, der er virkelig liden Fornøielse at finde i Egtestanden. Og saa Mændene? Nu, saa glatte og venlige de anstille sig for, saa raa og korte for Hovedet er de siden. Nei, Anni, gift dig ikke!“

„Der er heller Ingen, som vilde gifte sig med mig.“ svarede Anni.

„O, det vil jeg ikke sige,“ mente Kathinka smilende. Den smukke Grenader-Underofficer gjør sig dog i den senere Tid megen Noie med at vinde din Gunst. Hvis du kun kommer ham en Smule venlig imøde, kan du snart nok være forsynet. „Dog,“ vedblev hun alvorligere, „den første Nød maa afhjælpes, derfor maa vi nu fremfor alle Ting tænke paa din nærmeste Fremtid. Du maa have et Vagis for Natten. Jeg beholdt dig gjerne hos os, men du ser jo, hvorledes det staar til hos os, vi er jo ikke indrettede til at herbergere Nogen. Dog, der falder mig Noget ind! Enkel efter Vagtmester Haunstoft, som bor

straas over for os, sagde for nogle Dage siden til mig, at hun havde endnu et lidet Kammer ledigt, som hun gjerne vilde leie bort til en stille, ordentlig Pige. Hun vil beholde dig. Imorgen kan du hente dine Sager, og allerede i Overmorgen kan du begynde i Fabrikken. Frants skal melde dig ind. Og du skal se, at du vil like dig der. Det gjør mig rigtig ondt, at jeg ikke mere skal kunne arbejde i Fabrikken; der gaar det lystig til, og man hører hver Dag noget Nyt; det er et herligt Liv!"

Anni vidste for Diebliffet ingen anden Udvei og gik derfor ind paa Forslaget. Kathinka løb strax over til Fru Haunstock, ordnede Sagen paa saa Diebliffe, og om en Time holdt Anni sit Indtog i det lille Kammer, som fra nu af skulde være hendes Bolig og Sovestue. Det var et mørkt Værelse, med nøgne, smudsige Vægge, som modtog Lys og Luft gjennem et lidet Vindue, der vendte ud til et trangt, ildelugtende Gaardsrum.

Anni blev forunderlig tung og beklemmt om Hjertet, da hun betraadte dette Værelse. Da hun første Gang betraadte sit forrige lille Kammer, havde hun bedet et stille Fadervor; nu bad hun ikke. Hendes Tanker var udelukkende rettet paa det Jordiske, ikke en eneste Tanke fandt Veien opad. Hvorledes vilde hendes Fremtid blive, vilde det behage hende i Fabrikken, vilde Underofficeren endnu bekymre sig om hende? Det var de Spørgsmaal, som urolig bevægede hendes Hjerte og tog alle hendes Tanker fangne.

Der boede foruden Anni endnu syv Fabrikarbeiderster hos Enken Haunstock; disse havde foruden Bolig ogsaa Kost hos hende.

Den næste Dags Morgen gik Anni i Selvfab med disse syv Medarbeiderster

i Fabrikken. Den Bestæftigelse, som der blev hende anvist, tiltalte hende ikke meget, endnu mindre det Selvfab, hun havde, medens hun skulde forrette Arbeidet; thi Arbeidersterne var allesammen meget raa, og deres Underholdning dreiede sig næsten udelukkende om smudsige og anstødelige Ting.

Vel vandrede ogsaa Anni, forført af Kathinka, allerede i lang Tid paa Syndens og Fordærvsens brede Veie, men alligevel fandt Synden endnu intet fuldkomment Bisfald i hendes Hjerte, der var Noget indeni hende, som modsatte sig alt Gement, Noget, som ikke under al ydre Lystighed lod hende komme til Ro og indre Glæde. Hun vendte sig ofte med indre Gysen bort fra det, som hun hørte og saa i Fabrikken. Det var, som om en usynlig Magt drog hende til en anden Side. Det var Guds Raade, som talte til hende igjennem de skønne Sprog og Vers, som hun havde lært i Konfirmations- Undervisningen og af Onkel Ulrik, og som hun ikke kunde forglemme. Sit Konfirmationsprog havde hun lagt nederst i Kufferten, for ikke at se det, men det hjalp hende lidet, thi ofte midt i Forlystelsernes Tummel eller om Natten i Dromme tonedet det igjennem hendes Sjæl: „Hvad du end gjør, saa betænk Enden!"

Anni havde været nogle Dage i Fru Haunstocks Hus, da hun ved det fælles Aftensmaaltid ganske tilfældigvis kom til at omtale sit Hjemsted.

„Er De født i N.?" spurgte Fru Haunstock. „da kender De vist ogsaa Skomageren Ulrik; lever han endnu?"

„Stulde jeg ikke kende ham!" raabte Anni, han er jo min Onkel, min Moders Broder."

Fru Haunstock spurgte ikke videre; men en Time sildigere opsogte hun Anni paa hendes lille Kammer, og bad hende

at fortælle hende noget Mere om Onkel Ulrik. Anni gjorde det, og som hun fortalte, traadte hele hendes lykkelige Barndom levende frem for hendes Sjæl, og Erindringen om denne gjorde hendes Kinder glødende, og hendes Dine lyfte.

Da hun havde endt sin Beretning, rakte Fru Haunstock hende Haanden og sagde: „De har gjort mig en stor Glæde med Deres Fortælling. Jeg har saa længe onsket at høre Noget fra Ulrik. Al, jeg kunde have haft det bedre, end jeg har haft. Anni, jeg kunde have været Deres Tante, thi Deres Onkel har engang tilbudt mig sin Haand. Men jeg viste denne trofaste Haand overmødigt tilbage; jeg var en daarlig, forsængelig Pige. Ulrik var for uanseelig og for fattig for mig; jeg vilde høiere op. Jeg fæstede mig derfor bort her. Al, at tjene i en stor By er allerede bleven mangan Piges Fordærvelse, det er ogsaa bleven min Ulykke. Paa Dandsboderne lærte jeg at tjende Vagtmester Haunstock, han var en stor smuk Mand, og i Uniformen saa han stolt ud; det behagede mig. Paa et Bal blev vi forlovede. Vor Brudestand begyndte vi dandsende, men vor Ægteskab blev fuld af Jammer og Hjertesorg. Anni, gjør ikke ligedan. Forst senere har jeg lært at indse, hvilken alvorlig Sag en Forlovelse er.“

Med denne Samtale var Anni og Fru Haunstock pludselig kommen i et meget nærmere Forhold til hinanden. Fru Haunstock fattede en moderlig Kjærlighed til Anni, hun betragtede denne fra nu af halvt som en Elagtning og sørgede efter bedste Evne for hende.

Det, som Anni behøvede, kjendte Fru Haunstock desværre ikke selv noget til, og derfor kunde hun heller ikke bringe Anni det.

XVII.

Ludvig Holst havde, som han havde

truet med, endnu samme Dag forladt Stomagerentens Hus. Nogle Dage senere aabnede han en egen Forretning i det Hus, som laa ligeoverfor hans forrige Madmoders.

Et storartet, nymodens Skildt, som i store gyldne Bogstaver bar den Indskrift: „Ludvig Holst, Herre- og Damestomager,“ prangede ved Siden af Gadedøren. I Stedets daglige Aviser lovede han desuden, at han fra nu af som Indehaver af egen Forretning vilde betjene de ærede Kunder ligesaa prompt og reelt, som han hidindtil havde gjort som Enken H.'s Værksmester, og bad om det ærede Publikums vedvarende Tillid og Søgning.

Enken holdt det under disse Omstændigheder for raadeligst at opgive Forretningen, for hendes Kunder forlod hende, da for Dieblisset ingen passende Værksmester var at faa. Hun afskedigede Svendene og Lærlingerne, som tildels traadte i Arbejde hos Ludvig Holst.

Der begyndte nu en mørk Tid for Moder og Datter. Enken græd ofte, men Virgitte gik bleg og stille omkring.

Det er under ingen Omstændighed let at opgive sit hidtil førte Liv og begynde et ganske nyt, og naar det tillige gaar nedad, som her var Tilfældet, saa er det dobbelt svært.

Huset vilde Enken sælge, thi hvad skulde hun med det store Hus uden Forretning? Og desuden at have det prunkende Skildt med de fingerlange gyldne Bogstaver, som ligesom haanende mindede hende om hendes Ulykke, daglig for Die, — nei, det holdt hun ikke ud!

En Kjøber var snart funden. Nægtigst vidste ikke Moder og Datter, at Ludvig Holst stod som egentlig Kjøber bag den foregivne. Det store, solide Hus med sit rummelige Værksted og sine mange Dplagsrum var for bekøbt for

ham til at han skulde lade det fare. Han tænkte ogsaa: Frits er nu lykkelig og vel ført til sit Asyl, en løsladt Straf fange ægter ikke Virgitte, dertil er Pigen for stolt. Sidder jeg nu som Eier af hendes Faders Hus, og som Mester i hendes Faders Forretning, og kommer jeg da endnu en Gang og tilbyder hende min Haand, saa kunde det være, — ja, det maa blive saa, eller det maatte gaa underlig til — at hun indvilger og bliver min Hustru. Ludvig Holst, meget er lykkelig dig, dette vil ogsaa lykkes dig! Og da Virgitte, gjør vi op vor Regning — dog det har endnu Tid!”

Enken havde leiet en liden Bolig for sig og Virgitte i den anden Ende af Byen. Flyttedag var kommen, og Mændene vare der, som skulde bringe til deres nye Bolig de tunge Egemøbler, som havde staaet ubevægelig paa deres Plads i 20, ja i 50 Aar og derover — thi Huset havde ogsaa tilhørt Virgittes Bedsteforældre.

Dagligstuen var allerede temmelig udtomt, nu loftede Pærerne det store Skatthold med de udstaarne Ben bort fra sit Sted og bar det afsted. Mekanik greb Virgitte efter Kisten for at seie sammen Stov og Sand, som havde samlet sig under Skattholdet og især bag dets krumme Ben. Taarer stode i hendes Øine. Hun tænkte paa Frits, som nu sad i Tugthuset; hun tænkte paa sin egen Fremtid, som havde kunnet blive saa stjern og nu laa saa tom og sorgelig for hende. Men, idet hun feiede Sand og Stov sammen, rullede en liden Ting bort foran hendes Fødder, langt bort i Stuen. Virgitte gik hen og tog det op, det var en liden rund Knappeform af Metal. Hun besaa den, og hendes Tanker svævede tilbage til Fortiden, uden at vide hvorhen. Hvad var det dog med denne Knap? Havde hun ikke seet den før engang?

Nei, seet den havde hun ikke, men dog maatte hun kjende den, ganske vist, hun maatte kjende den. Hun lagde sin Haand paa Panden og lukkede Øinene. Blufselig mindedes hun den Tanke, som hun engang havde havt: „Mon hvor denne Knap nu kan ligge?” Nu havde hun Svaret paa dette Spørgsmaal, hun holdt det i Haanden. Ja, dette var den Knap, som havde manglet paa Ludvig Holsts Best Middagen efterat Tyveriet var begaaet.

Virgitte ilede til Moderen og fortalte hende, hvad hun havde fundet og hvad hun formodede; og førend endnu Moderen kunde svare noget derpaa, var Virgitte allerede paa Veien til Politiet.

Dommeren, som syntes, at Frits's Person lidet sporede til den Forbrydelse, der var lagt ham til Last, greb med Glæde denne Omstændighed til at optage Undersøgelsen endnu engang.

En Time senere traadte Rettens Tjener ind i Verkstedet til Ludvig Holst. Denne stod ved Tilstøjererbordet, medens flere Svende og Lærlinge ivrigt syede og hamrede. Fra Tid til anden kastede den nye Mester et Blik igjennem Vinduets paa det ligeoverfor liggende Hus og glædede sig over hvert Stykke, som blev baaret ud deraf. „Ret saa,” tænkte han stades, „J har jo ikke villet have det anderledes. Hvis J vil seie Eder efter mig, kan J snart høre alle disse Sager tilbage igjen, de har da gjort en liden Spadsertur og seet sig om i Verden. Det har de slet ikke noget ondt af, de bliver derved blot grundig rensede for Stov; og visse stivnakkede Piger har endnu bedre af en saadan liden Forandring, de bliver derved helbrejede for sine Indbildninger og bragt til Fornuft.”

„Goddag, Mester Holst, J maa følge med mig ind i Eders Sovestue!”

Med disse Ord fremstillede Retrens Tjener sig i Verkstedet.

Ludvig Holst saa forbauset paa den Talende og spurgte: „I hvilken Hensigt?“

„Jeg har Noget at sige Eder.“

Ludvig Holst aabnede Kammerdøren, og begge traadte ind.

„Nu?“ spurgte Mesteren nysgjerrig.

„Jeg har allerede, hvad jeg søger efter,“ var Svaret, „denne gamle Vest, som hænger her paa Væggen.“

„Hvad er det med Vesten?“

„Det skal I strax saa at se.“

Rettsbetjenten satte sig, bredte Vesten ud paa sine Knæ, hentede et sammenfoldet Papir udaf sin Vestelomme og tog forsigtig ud deraf en liden Knappeform, som han betænksomt passede ind i Overtrækket, som endnu sad paa Vesten. Med en Kniv blottede han en af de andre Knappeformer og sammenlignede den medbragte med denne. Derpaa nikkede han, idet han igjen omhyggelig viklede den medbragte Knappeform ind i Papiret og sat den i Vestelommen, og sagde derpaa til Ludvig Holst, som under denne Handling var blevet mere og mere bleg: „Mester, I maa følge mig for Retten; jeg tror, at den anden og sidste Akt i et vist Sorgespil, hvortil Hovedrollen er tiltænkt Eder, nu vil blive udspillet.“

Ludvig Holst vilde i Begyndelsen gjøre Indvendinger, men maatte snart soie sig i det Uundgaelige og følge med for at fremstille sig for Retten, hvor Undersøgelsesarrest blev forkyndt ham. Han blev ført til den samme Celle, hvor Frits havde siddet.

Og da nu Laasen blev lukket bag ham og Staaen slaaet for, og han blev alene, brød hele hans ubændige Natur løs, han geberdigede sig som et rasende Menneſte. Han stampede med Fodderne,

rev sig i Haaret og løb omkring i det trange Rum med knyttede Næver.

„Den fordomte Knap!“ raabte han tænderstjærende, „jeg hørte den falde og søgte efter den, uden at kunne finde den. Hvor kan den have forstuffed sig? Den elendige Tingest vil forraade Alt og styrte mig i Ulykke. Det er til at blive rasende over!“ Fortvivlet slog han sig for Panden. „Og hvem kan have fundet den? Ingen Anden end Birgitte, thi Ingen har saa skarpe Dine som hun! Nu Farvel Lykke og Kjærlighedsdrøm! Ha, og denne Frits, skulde han dog alligevel saa Pigen? Naar jeg forestiller mig det, han, den Forhadte — — og jeg i Fængslet; ja, det er til at blive vanvittig over!“

Atter og atter slog han sig med knyttet Næve for Panden. Da han havde raset sig træt, fastede han sig paa sit haarde Leie og tilbragte en søvnløs Nat. Han smedede rastløs Planer, hvorledes han skulde kunne lyve sig ud af denne Knibe. Han pønsede og pønsede, men hvad han end udtænkte, saa kom alt sammen ind under det Ord af Psalmen 21, 12: „de tænkte et Anslag, dog de kunde ikke fuldkomme det.“

Allerede næste Dag blev han bragt til Forhør. Denne Gang sad han paa de Anklagedes Bænk, og Frits stod som Vidne ligeoverfor ham.

Birgitte udsagde, hvor og hvorledes hun havde fundet Knappen, at hun hver Middag i længere Tid for Tyveriet foregik, havde seet efter, om Verksmesterens Vesteknap endnu sad paa sin Plads, og at denne manglede Middagen efter den stjælnesvangre Nat.

Ludvig Holst stirrede Tænder.

Nu traadte Frits frem og udsagde, at han senere ofte havde pønsket paa, hvorledes det havde sig med hans Kniv, og at han nu bestemt huskede, at han havde

laant Bertsmesteren den i Bertshuset Aftenen for det forøvede Tyveri. Han huffede endvidere, at Bertsmesteren gien- tagne Gange havde afftaaret en Cigar med Kniven og under Samtalen snart havde holdt denne legende i Haanden, snart lagt den ved Siden af sig paa Bordet. Hvem af dem tilslut havde stukket Kniven til sig, kunde han rigtig- nok ikke sige, thi efter det andet Krus Vin var han bleven overfaldt af en Uspaseligbed, forbundet med fuldkom- men Sandsejforvirring.

Det kunde ikke undgaaes, at der i dette Forhør maatte blive Tale om Ludvig Holst's Skinsjge. Denne var i Dom- mernes Dine et stærkt Bevis imod Bertsmesteren.

Den Anklagede forsøgte at negte, thi Mere havde han ikke formaaet at udfinde paa sit Leie i den lange, søvnløse Nat, men det hjalp ham Intet. Gud, Herren, havde her sat en Grændse for hans Ondskab. I den 104 Psalme staar der: „Han gjør sine Engle til Aander, og sine Tjenere til gloende Ild;“ i dette Tilfælde betjente Gud sig af en bitte- liden Knap, for at bringe Sandheden for Lyset. Efter kort Tids Forløb blev Ludvig Holst ført til Tugthuset. Han var selv falden i den Grav, som han havde villet grave for en Anden.

Frits blev sat i Frihed med en Ures- erklæring.

Herren bevarer sine Helliges Sjæle, han skal fri dem af de Ugudeliges Haand. „Der er faaet et Lys for den Rejsfærdige, og Glæde for de Dprigtige i Hjertet. Glæder Eder, I Rejsfærdige! i Herren og takker hans Helligheds Thukommelse!“
Pj. 97, 11. 12.

XVIII.

Frits's første Gang efter at han var bleven fri, var naturligvis til hans for- rige Madmoder og til Birgitte.

Nu sad de Tre sammen og havde kunnet være glade, men dog var de alle- sammen bedrøvede. Det var ikke blevet skjult for Frits, hvilke Forhaabninger begge Kvinderne havde knyttet til hans Frigivelse, men det var blevet ham lige- saa klart, at han ikke kunde opfylde disse Forhaabninger. Annis Billede stod med saa levende Farver for hans Sjæl, som neppe nogensinde, og han sølte paa det Allerbestemteste, at han elskede Anni og kun hende alene.

Dette havde han netop sagt begge Kvinderne og soiet til, at han med uimodstaaelig Magt droges til Hjem- met. Og derpaa bad han dem, ikke at vredes paa ham, fordi hans Ankomst havde grebet saa forstyrrende ind i deres Liv.

Enken tørrede stille sine Dine med sit Forklæde og maatte tænke paa, hvilken kjær Svigersøn Frits vilde have været for hende. Men Birgitte stod op, rakte Unglingen, som havde talt saa frimodig og dog saa besfeden, sin Haand, saa aabent paa ham med sine store, milde, brune Dine og sagde: „Frits, lad det ikke bekymre Eder. Rigtig nok vilde det have været sjønt, hvis I havde kunnet blive hos os og vi igjen begyndt For- retningen, men det skulde ikke være saa- ledes. Derfor drag trostigt Eders Vej, Gud vil sørge videre for os, ligesom han hidindtil har gjort. Hvad der syn- tes os at være Skade, er blevet os til Vinbing. Uden Eders Mellemkomst vilde jeg vel tilsidst have ægtet Ludvig Holst, og det vilde været min Ulykke; thi en Mand, som kan gjøre, hvad han har gjort, kan umulig gjøre sin Hustru lykkelig. Derved, at jeg lærte Eder at kjende, blev det mig klart, at jeg aldrig vilde kunne elske Ludvig Holst. I har altsaa bevaret mig fra et maaske langt, ulukkelig Liv.

Naar J ser Eders Anni igjen, da hilts hende venligt fra mig og sig hende, at ogsaa jeg har hende kjær, fordi J elsker hende saa meget, og at jeg vil bede for Eders Lykke."

Frits vilde sige Noget, men kunde ikke frembringe et Ord, stum trykkede han begge Kvindernes Haand og forlod hurtigt Huset.

Hans Randsel var snart snørt, og den næste Morgen tidlig vandrede han ud af Stadsporten. Vandrelivet behagede ham ikke mere, med magnetisk Magt droges han hjemad, derfor vendte han nu sine Skridt imod Norden.

Han og Anni havde aldrig skrevet til hinanden, men igjennem Onkel Ulrik, som han et Par Gange havde havt Brev fra, vidste han, at Anni tjente i Hovedstaden, men at hun sjelden lod høre fra sig. Frits vilde derfor til Hovedstaden

og opsoge Anni. Og naar han havde fundet hende, vilde han sige hende, at han var blevet hende tro, og at han nu elskede hende endnu mere end før. Og Anni? Ja, hun maatte ogsaa være blevet ham tro, thi han havde jo Vaandet i sin Brevmappe, hvorpaa hun havde broderet det røde Hjerter. Men nu skulde Anni heller ikke blive længere i Byen, de vilde reise sammen tilbage til deres Landsby. Onkel Ulrik vilde afstaa sin Forretning til ham, han vilde hjemføre Anni som sin kjære Hustru i sin egen lille Hytte, og da? — ja, da vilde det blive uudsigelig deilig. Videre kom ikke Frits i sine Tanter, derved blev han staaende, medens hans Ben hurtigt skred fremad og hans Mund sang en Vandringsang efter den anden ud i den friske Høstluft. (Sluttes).

Biologi. Bacterier. Pasteur. Lister. Koch.

(Af Professor Hjalmar Heiberg).

(Fortsættelse.)

Under sine Forsøg med Alkoholgjæringen kom Pasteur*) ogsaa ind paa andre Gjæringsformer og begyndte specielt at undersøge Forraadnelse og dens Aarsager. Man havde for troet, at det simplesten var Lustens Gurstof, som bragte Forraadnessgjæringen istand, men Pasteur viste, at ingen organisk Masse undergaar Forraadnelse, medmindre der kommer Bacterier til. Men det er en Kunst at holde disse Smaavæsener borte, da de omgive os

overalt. De svæve om i Lusten, findes i Vandet og især i Mængde i alsteds Stov, som, naar det hvirvler op, spreder Froforn omkring i Lusten og bringer det til at spire paa organiske Gjenstande. Her frembringe de Forraadnelse, som er en kemisk Omsætning, hvorved tilsidst al dødt organisk Masse omdannes til gasagtige Produkter, som blander sig med Lusten, og til Afbestanddele, som bidrager til at danne vor Muldbjod. Det kunde være interessant at gennemgaa de Pasteurske Forsøg i Detail, men dertil er der her ikke Plads. De ere udførte

*) Pasteur udtaler: Bactør. Med.

med en Noiagtighed og en Omsigtssuld-
hed, som vidner om en Skarphed i Tan-
ken, en Aandens Baagenhed og en mær-
kelig Opfindsomhed. De praktiske Re-
sultater, som Pasteurs Opdagelse har
medført, lader sig ikke nævne i Korthed.
Han har indført Forbedringer i Vin-
avlen og Edikfabrikationen og i den her-
metiske Nedlægning, som forøvrigt længe
var øvet, men ikke til den Fuldkommen-
hed som nu. Enhver Husmoder, som
befatter sig med at nedlægge Sykletsier,
lave Safter o. s. v., burde kjende de Pa-
steurske Principer og kunde da spare
mangen Krutte, som ellers „bedærves“.
For vor Industri har Pasteurs Under-
søgelser ogsaa medført store Fordele, idet
de har ledet til Fremgangsmaaden ved
Fabrikationen af Export-M.

III.

Efterhaanden dreves nu Pasteurs Un-
dersøgelser ind i en anden Retning, hvor
han ikke kostede mindre Paurber. I
1849 begyndte der i Frankrige at ud-
vikle sig en Sygdom hos Silke-
ormene, som i flere Aar gav fælelige
Tab for Silkeavlerne. Medens Pro-
duktionen i gode Aar kunde stige til en
Værdi af 130 Millioner Frks., gav den
et enkelt Aar kun et Udbytte af 20 Mill.
Frks. Det var en ren Ruin for Di-
strikterne, og der blev gjort alle mulige
Foranstaltninger for at komme efter Aarsagen.
Der blev indført nye Silkeorme
fra Japan og tildels med Held, men
Sygdommen angreb ogsaa snart disse.
Da formaaede Pasteurs Lærer og Be-
undrer Dumas ham til at reise ned
til Silkedistrikterne, og det varede neppe
14 Dage, førend Pasteur kom paa Spor
efter Aarsagen. Han viste, at det var
en Sygdom hos Silkeormen, betinget
af smaa tornede Bakterier, som ogsaa gik
over paa Eggene og saaledes „arvedes“

over paa Afkommet. Han angav Bote-
midlet mod Sygdommen, idet han lærte
at udtage kun friske Silkeorme til videre
Avel og Egudvikling, og i en Fart be-
dredes Forholdene.

Hermed var Pasteur bragt til at un-
dersøge Bakteriernes Forhold
til Sygdomme, og stred efterhaan-
den til Undersøgelse af Sygdomme hos
hoierestaende Dyr. Det kan ligesaagodt
strax her bemærkes, at Bakterierne, der
ligesom udgjøre et Planterige for sig,
ikke blot bestaa af „stadelige“ Planter.
Ligesom der blandt Dyrene kun findes
enkelte Skadedyr eller Rovdyr og blandt
Planterne kun enkelte giftige Planter,
saaledes er det ogsaa med Bakterierne.
De fleste gjøre Nytte, og den
Virksomhed, de udsolde ved at saa døde
og forraadnede Legemer til at omsættes
i Lustbestanddele og Afte eller Jord, er
saa værdifuld, at vor Klode neppe vilde
være beboelig uden dette Arbejde. Men
saa er der paa den anden Side enkelte
blandt dem, som ere „giftige“, og
som frembringe vore værste Sygdomme.
Kan man saa udryddet eller gjort disse
Bakterier uskadelige — og det er det,
man ikke uden Held arbejder paa — vil
de værste Epidemier være forsvundne,
og „Død af Alderdom“ vil give det
største Procenttal paa vore Dødslistes.

Pasteur har aabnet nye Udsigter mod
dette Maal. Der forekommer under-
tiden i Hønssegærde en epidemisk Syg-
dom, betinget i Udviklingen af Bakterier,
som man har kaldt Hønssekole-
ra Pasteur „dyrker“ i smaa Glasflasker, fyldte
med Bouillon eller andre Vædske, som
maa beskyttes vel for Tilblanding af
„Ukrudt“ fra Luften, de førstjellige Bak-
terierformer, og saaledes ogsaa dem, som
forekomme ved Sygdomme. Bringes
Glasflaskerne ind i Rugestæb, hvor Varmen
holdes jævnt paa Legemets Temperatur,

formere Bakterierne sig her ligesom i smaa Mistbænke. Dypper man en Naal ned i denne Dyrkningsvæske, hænger der altid nogle Bakterier ved, og stifter man Naalen ind under Huden paa et Dyr, som er modtageligt for Sygdommen, udvokses den i en Fart ligesom ved anden Smitte. Det samme var Tilfældet med Hønskekolera, men her gjorde Pasteur tillige den Sagttagelse, at dersom han benyttede en ældre Dyrkning, som han havde havt staaende længere Tid i en lille liden Kasse, hvis Munding var lukket ved en Bomuldsstok, og hvor Luften vel havde Udgang, men hvor dog alle andre Bakterier blev fralstrettede, saa kunde han indpode disse dyrkede Bakterier uden synderlig Skade. Hønsene blev nok lidt syge, men de døde ikke. Luften havde ligesom svækket Smitteevnen. Men det mærkelige var, at dersom nu et af disse Dyr, som saaledes havde gennemgaaet en let Kolera, atter blev indpodet med friskt dyrkede Hønskekolera-Bakterier, saa angrebes de ikke af Sygdommen, medens den bragte Døden hos andre Høns, som i Forveien ikke vare indpodede. Dette var en ren Vaccination. Et svækket Smittestof befrier for ny Smitte.

Denne Erfaring forfulgte nu Pasteur efterhaanden videre. Der er en anden forfærdelig Sygdom, som dræber hundrede Tusinder af Heste og Hornkvæg. Det er Miltbranden. Den smitter ogsaa undertiden over paa Mennesker, især paa dem, som bistaar ved Slagtingen af syge Dyr eller paa anden Maade komme i Berørelse dermed. Ogsaa denne Sygdom skyldes en Baktterie. Dette er paavist af andre Forskere, men Pasteur har dog givet mange nye Oplysninger om Miltbrandbakteriens Forhold. Ogsaa for denne har han iagttaget, at dens giftige Virkning kan svækkes. Dyrker

man den nemlig ved lidt høiere Temperatur end Legemsvarmen, aftager dens smittende Evne betydeligt, og indpoder man disse „svækkede“ Bakterier, virke de kun svagt, men de indpodede Dyr ere dog beskyttede for ny Smitte. For Miltbranden er Vaccinationen nu praktisk gennemført. Bistnok klæber der endnu adskillige Uleiligheder ved Indpodningen, forsaavidt som flere Dyr gaa til Grunde, men paa store Avlsgaarde og i Egne, hvor Sygdommen aarligt giver forfærdelige Tab, er dette ikke saa meget at regne paa. Hidtil er vissefelig over 1 Million Kreaturer miltbrandvaccinerede i præventivt (i: forebyggende) Viemod.

Hvad Pasteur i de sidste Dage har indmeldt til Videnskabsakademiet om H u n d e g a l s k a b, er Læseren bekendt. De saa her er der paavist et eiendommeligt svækket Vaccinestof, om end ikke Bakterien er fundet.

„Opdagelserne“ komme nu Slag i Slag, men ere ikke som Jenners Vaccination kun et tilfældigt Fund, et enkelt lykkeligt Greb. De ere, som man af ovenstaaende vil se, en Følge af systematiske Undersøgelser, og man kan vente flere Frugter af den Udsæd, som er gjort. Det er Hønskebakterierne af Biologiens befrugtende Virkning paa Naturvidenskabernes, og paa alle biologiske og patologiske anatomiske Laboratorier arbeides der ivrigt i den af Pasteur angivne Retning.

Det maa nævnes her, at Veterinærinstitutterne har bidraget væsentlig til Opklarelse af mange gaadefulde Forhold ved de smitsomme Sygdomme, og dette har igjen hævet Veterinærstanden. Det maa ogsaa hos os blive et af de første Krav, som stilles, at vi faar en efter Forholdene afpasset Veterinærskole. Standen kræver, at den løstes, den veterinære

Hygieine*) kan ikke mere forsummes, den griber altfor mægtigt ind i Menne- stets Velvære, og for en selvstændig Stat er det hidtidige Snylteri ved fremmede Akademier ikke mere værdigt. I Dan- mark har man endog et af Brygger Ja- kobsen oprettet Laboratorium udelukkende for Undersøgelser i Pasteurs Retning.

Det er at haabe, at Pasteurs Geni endnu vil berede os mange Overraskelser. Han er nu 62 Aar. Han gennemgik i 1868, efterat han havde overanstrengt sig ved Undersøgelser over Epidemien blandt Silkeormene, en alvorlig Sygdom, som har efterladt en halvsidig Lammelse, men at hans Aand ikke er paa nogen Maade svækket, derom vidner de senere Aars Undersøgelser, som har bragt hans Navn til at straae endnu mere end før.

IV.

Som det af ovenstaaende Fremstilling vil sees, har Pasteurs Undersøgelser givet nok af praktiske Resultater, men endnu tro Mange, at disse Paavisninger af Bakterier i forskellige Sygdomme kun er videnskabelige Snurrepiberier. Naar man fortæller Vægfolk om dem, modes man altid med Spørgsmaalet: „Men ere I nu ogsaa komne et Skridt videre med Behandlingen af Sygdommen?“ Hertil kan man trygt svare „Ja!“ og man kan let paapege de forbausende Virkninger, som Pasteurs Undersøgelser i den Henseende har havt. Det var en engelsk Kirurg, Joseph Lister, som først gav Pasteurs Ideer Anven- delse i Medicinen, efterat han i Forveien havde gjort talrige videnskabelige For- studier og Experimenteer. Lister har først virket i Glasgow og Edinburgh som Professor, men har nu i flere Aar

været i London. De Hospitaller, hvori han øvede sin kirurgiske Praxis, havde tidligere været hjemstøt af Rosen og for- skjellige Saarhygdomme, som gjorde det rent fortvivlet at foretage selv mindre Operationer der, men Lister opnaaede aldeles forbausende Resultater. Paa Grund af den Rolle, som Pasteur havde vist, at Bakterierne spille ved Forraad- nelsen, tænkte Lister, at noget Lignende kunde være Tilfældet med Udslødet fra Saar, som meget ofte udbrede stærk Stank paa Hospitaller, hvor man var hjemstøt af Saarsebte. Han forsøgte derfor dels at odelægge Bakterierne ved Oplosninger, som hindrede deres Væxt, dels at holde dem borte fra Saaret ved at forbinde dette paa en saadan Maade, at de blev hængende igjen udenpaa og i Bandagen uden at naa Saaret. Lusten blev med andre Ord filtreret gennem Forbindingen, og man opererede og behandlede under saakaldte antiseptiske (Forraadnelse hindrende) Forsigtig- hedsregler. Ogsaa Lister mødte megen Modstand og havde adskillig Overtro at kæmpe mod — ganske mest i sit eget Fødeland — men nu vover ingen Kirurg at handle mod hans Principer, om og- saa Fremgangsmaaden er modificeret paa mange Maader. Og her har Kirurgen sandelig vundet en Triumf, og de stakkels Syge modtaget en umaadelig Velgjer- ning. Kirurgien er aldeles omstabt, den har udvidet sit Virkefelt, der gjøres Operationer, som man for kort Tid siden stulde have anseet som saa umulige, at man vilde være bleven betragtet som en Spøgefugl, om man havde foreslaet dem. En Læge, som efter 10 a 15 Aars Fravær nu besøger en kirurgisk Afdeling, vil neppe tro sine egne Øine, naar han ser de mærkelige Resultater. Hvad man før betragtede som en Nød- vendighed for en heldig Udgang —

*) Hygieine betyder Sundhedslære.

langvarige Suppurationer (Værk) og aabentstacende Saar — kjendes neppe mere, og med Agtpaagivenhed holdes Saarfeber og deslige saagodtsom ganste borte. Der iagttages en Menslighed og en Soberhed med alle Ting, men Kirurgens Arbeide og Narvaagenhed lønnes ogsaa med den Tilfredsstillelse, han har ved at se den ene mærkelige Operation efter den anden lykkes uden Uheld. Ogsaa paa Barselsengen behandles nu efter strengt giennemførte Listerste Principer, og de Tusinder af Liv, som er reddet eller sparet i de sidste 10 a 20 Aar som en Folge af Pastors og Listeres Undersøgelser, vidne om den biologiske Videnskabts Resultater og vise, at man ikke blot har paavist Bakterierne, men at man ogsaa ialfald paa et Felt har gjort sig til Herre over dem. Forhaabentlig vil Arbeidet ogsaa krones med Held paa andre Gebeter, og man vil kunne fravrifte de smitsomme Sygdomme en god Del af de Osre, som de hidtil har krævet. Den nylig her i Kristiania stiftede Samaritanerforening vil forhaabentlig anse det som en af sine første Pligter, at give det store Publikum — enhver Mand — en populær Anvisning til at behandle et Saar efter Listeres Methode. Man bør hindre disse Forvasklinger, som saakaldte Husraad i Regelen medføre. (Sluttes).

Skildringer fra en Rejse rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

I Begyndelsen ganste forstjellig, men nu ofte sammenblandet med Sintoismen er Buddhismen, som i det sjette Aarhundrede indførtes fra Kina. Buddhismen har især været begunstiget af Taikunerne, som herskede fra 1660 til 1868. I forstjellige Dele af Landet ser man store Buddha-Billeder af Brama; de mærkeligste deraf har man i Nara og Kamakura. Mange gamle Sintotempler er nu helligede Buddha. Der er megen Vighed mellem Buddhismen og den romersk-katholske Religion, — Cisternerne med helligt Vand, det ragede og til Celibat domte Presteskab, de prægtige Altare, Messfestjorterne og Lysene, Rosenkransene, Munkene og Nonnerne, Bod og Pilegrimsrejser, Billeder af Helgener eller Buddhaer, — istedetfor Krucifixet har man Buddhas Billede, istedetfor Jomfru Maria Barmhjertighedens Gudinde. Vigheden mellem dem er i mange Punkter saa slaaende, at det er vanskeligt at sige, enten Buddhismen har laant fra den romersk-katholske Religion eller omvendt. En af de epistopale Missionærer fortalte mig en Historie om en ung japanesisk Dame, som havde gjort en Rundtur til de forstjellige buddhistiske Helligdomme. Da hun kom til Yokohama, spurgte hun, efter at have besøgt de Indfødtles Templer: „Har ikke de Fremmede rogen Helligdom?“ hvorpaa hendes Venner tog hende med til den katholske Kirke. Hun vandrede Korgangen op til Alteret og, uden at mærke, at der var nogen Forskjel, knælede hun ned og fremsagde sin Bøn til Buddha. Der er i Japan forstjellige Buddha-sekter; men hos de fleste af dem er Religionen bleven en tom Form og en dunstet Overtro. Folket har degraderet den, den nationale Uædelighed har paaast den sit Stempel, og selv Presterne lever

uden Sky i aabent Konkubinats. Monto-Buddhisterne er for Nærværende de mest agtede, og holder paa at bygge et stort Tempel i Tokio, hvortil Bjelkerne drages gennem Gaderne af gamle Mænd, Kvinder og Børn. Monto-Buddhisterne prædiker en Slags Retfærdiggjørelse af Naade. De har en Bon, som lyder:

„Namu amida Buddha!“

„Vær barmhjertig, store Buddha!“
og hvor ugudeligt end en Mand maatte være, dersom han kun beder denne Bon paa sin Dødsfæng, gaar han med en Gang til Nirvana, den buddhistiske Himmels.

Kristendom og Vantro kæmper for Tiden om Herredømmet over Folket. De mere Oplyste af de Unge læse Tjindall, Herbert Spencer og Stuart Mill. Forelæsninger ved Anstalterne underretter dem om, at i England og Amerika bliver Kristendommen nu blandt alle oplyste Folk forfattet som en forældet Tro; og det er Geistlighedens og Regjeringens Mening, at Japans gamle Religioner har mere at frygte af Vantroen, end af Kristendommen. Landets nærværende Forholde, hvor vi ser, at Anvendelse af Nutidens Civilisation med Jernbaner, Telegrafer, Postvæsen, videnskabelig Opdragelse, Skoler, Kollegier og Literatur bestaar Side om Side med de groveste, hedenste Laster, er for den Kristne et slaaende Bevis for, at Intet formaar i Sandhed at hæve Mennesket og gjøre det til, hvad det bør være — et Guds Barn og delagtig i den guddommelige Natur, — Intet kan befri Kvinden fra hendes Trældom som Mandens Slavinde og Vegetoi, — Intet er istand til virkelig at hæve en Nation og give den „renere Sæder, retfærdigere Love,“ uden Jesu Kristi Religion, denne Religion, som grundfæster paa en sikker Basis disse to Betsignelser, som

Gud skjænkede Mennesket for Syndesaldet, og som tilsammen udgjør Betingelsen for ethvert velordnet Samsund — Egetestabet og Hviledagen. Men Retfærdighedens Sol, med Lagedom under sine Vinger, har allerede begyndt at lyse over dette skønne Land.

XII. Tokio og Missionen der.

Yeddo, som efter Revolutionen i 1868 er bleven kaldet Tokio, er en By paa 750,000 Indbyggere og ligger tyve Mile fra Yokohama. En Jernbane med meget smalt Spor og med Vogne, som ligner lange Omnibuser eller Sporvogne, forbinder Havnen med Hovedstaden, og Trænet gaar daglig flere Gange frem og tilbage. I Begyndelsen efter at Linien var aabnet, pleiede Japaneserne, som bruger høie Træsko, hviste de gjerne laader blive staaende udenfor, naar de gaa ind i Husene, at efterlade sine Sko paa Platformen, naar de steg ind i Vognen, og stor var deres Forstrækkelse, naar da Toget gik og førte dem afsted uden dette i de sølede Gader høist nødvendige Tilbehør. De blev dog, ligesom ved de fleste andre Ting, snart vant til den nye og bekvemme Forandring, og nu kan man se dem, med en af vore Citymænds hele Rolighed, trine ind i Kupeen med sine Træsko og sin Morgenavis i Haanden. Landet paa begge Sider af Linien mindede mig lidt om Cheshire i England; der var store Forpagtergaarde, og hist og her en Landsby, men hverken Rjør eller Faar. Landet synes at blive dyrket i Smaafelter; og paa denne Tid af Aaret, der ansees som den bedste for et Besøg i Japan, kan man foran de fleste Huse se Bomuld, Korn og Tobak spredt ud paa Matterede for at tørres i Solen. Vi vilde have følt os aldeles forvirrede ved vor An-

komst til Stationen i Tokio, hvor vi strax var omringet af en hel Flok paa-trængende Jinnickshamænd, der straaledede og trættede om at kjøre os, dersom vi ikke havde havt med os en Ven, som i en Fart havde ordnet det med dem, idet han leiede et helt Følge for vort Selskab, — hver Jinnicksha blev trukken af to Indfødt, hvoraf den ene var spændt foran den anden, de raabte og skreg af fuld Hals, idet de lob gennem Gaderne. Hujene er meget lave, ofte kun med en Tiage; Butikkerne er mørke og med Dissen, ved hvilken Sælgerne sidder, aaben ud til Gaden, og Tagene er af Træ med en let Straaning, tækkede med Sten og med udoverhængende Tagstjæg. Paa Grund af de hyppige Jordstjælv er alle Huse meget let byggede; de overtroiste Indfødt mener, at en uhyre Drage, som holder til under Jørne, fremkalder Jordstjælvene, naar den ryster sit Hoved eller dreier paa sin mægtige Krop.

Tokio, som er bygget af den store Taitun Tjephasu (1603), har omtrent Form af et H, Slottet med sine store Haver omringet af Grofter danner Blommen deri, og rundt derom samler Byen sig, og derfra gaar Gaderne ud. I Nord for Slottet bor de udenlandske Gesandtskaber, og idet jeg henvendte mig til Sir Harry Parkers, sit jeg her et hjerteligt Velkommen. Sir Harry er agtet og elsket af Alle, — af de japanesiske Borgere ligesaa vel som af Engelsen og Amerikanerne, og hans Hus er et Midipunkt for den mest aabne Gæstfrihed. Han er en Svoger af Dr. Lockhart, den velbekjendte medicinske Missionær, som tidligere var i Shanghai. I Byen er der en Hoi bekrondet med Tjehuse, som kaldes Atago Yama, hvortil man naar op ad en lang Række Trappetrin, og hvorfra man har en vid Udsigt. Byen, som ser meget ensformig

ud med sine mørke, flade Tage, ligger for os, og midt i den er Slottet med sine grønne Træer; rundt om Byen paa alle Kanter har vi det vakre Land med Soen i Baggrunden, og det skønne Fusiama, som kan sees fra Foden til Toppen, er lig en mægtig Skytengel, der overstuer Alt.

Al de Templer, som Tokio indeeslutter, er Shibatemplet det største. Her findes flere af Taitunernes Grave, omstbyggede af smukke Træer og luskede Gange af Furutræer, og her er der reist Templer og Pagoder til Hære for afdøde Krigere. I en med smaa Kiselstene belagt Gaard er der en lang Række af Stenlygtepæle, fem Fod høje, som er en Gave fra Daimioerne (Hovdingerne) til de forskjellige Taituner.

Efterat vi havde passeret tre Porte af Træ, med smukke Udstjæringer og lyst malede og en Række hellige Bygninger paa hver Side, stod vi foran et prægtigt, af Træ bygget Tempel, med Udstjæringer af Fugle og Blomster, som var malede efter Naturen, med lakerede Trin og Bæge, ja selv Gulvet var laket, og det Hele var dækket af et massivt, men dog vaktert Tag. Til trods for, at det undertrykkes af Regjeringen, bliver det buddhistiske Ritual her høitideligholdt med Klokke, Bog og Pys, Trommer og musikalske Instrumenter og kronrede Prester. Udenfor Templet har man Monumenter over sex Taituner. Den rolige Stilhed herinde danner en slaaende Kontrast til Stoien og Bevægelsen i Byen udenfor. Helligdommen indtager adskillige Acres og er et af de Steder, som Mr. Norman Macleod fra Yokohama har valgt til at beskrive og anskueliggjøre sin snurrige Teori, at Japaneserne er de ti tabte Stammer.

Fem Mile eller en Times Jinnicksha Kjøretur bringer os tværs igennem Byen

til et andet mærkeligt Tempel, som havde en endnu større Udstrækning, nemlig Aghenos. Dette er ogsaa et Slags Begravelsesplads, og indtage adskillige Acres Land. Midt inde i Parken er et smukt gammelt Tempel, med Pagode, Klokketaarn og de andre sædvanlige Bygninger og Porte, men som ser mere forfaldne og ødelagte ud. Derimod mødtes vi her af forstjellige Tegn til Civilisation og et nyt Liv. Undervisningen i en Børnehave, som holdtes af en tyksk Lærer og hans Hustru, sluttede netop, og de smaa Børn, baade Gutter og Piger, hvoraf nogle ikke var mere end fire Aar, mødtes af sine Forældre, som kom for at hente dem hjem. Dette var et Billede af den Forandring, som holder paa at foregaa overalt i Landet, en heldbringende Væxt bragt ind fra det Fremmede, som voxer og trives blandt den falske Religions hensmuldrende Syttemær.

Men det allerinteressanteste Tempel i Tokio, Høens St. Paul, er Asakusatemplet, som nu ligger midt i Hovedstaden, endstjønt det er tre Mile fra Slottet. En tolv Fod bred Wei fører op til Templet; paa begge Sider er der Butikker, som kappes med dem i Ludgate Hill i London hvad Mangfoldighed angaar, og som udstiller Vegeterier og Rips; og denne Wei er bestandig fuld af Kvinder og Børn og Tilbedende, som gaar frem og tilbage. Paa begge Sider har vi Ansigterne paa de afstjhelige Træfigurer vendte mod os, nogle er malede med grønt, andre med rødt, og man tror, at de er Vogtere af den „hellige“ Grund. Betlere krybende paa alle Fire dunke sine Hoveder mod Jorden, idet vi passer forbi. Til Venstre har vi den hellige Dam, hvor Andægtige vasker sine Hænder og sit Ansigt. Hovedindgangen til Bygningen er aaben, og en hel Skare

staar foran Alteret. Men imellem dem og dette, hvor Presterne forretter sin Tjeneste i Tausshed eller sidder med sine Regnskabsbøger, er der reist et stort, høit Skjermbret af Metaltraad. Dette skal være for at beskytte Billedet og Alteret indenfor, og for at sikre sig, at Pengene falder ned i den uhyre Pengefaske, som aabner sit Laag fra den ene til den anden Side. Man venten, at hver Andægtig, som triner frem, skal kaste et Pengestykke i Bøssen, for at Buddha maa høre hans Bøn, og de Bagerste maa kaste sine Bidrag over Hovederne paa dem, som staar foran. Dette er en Opfindelse af Buddhapresterne som et Middel til at vedligeholde deres Fond; men Folket ved at hamle op med dem, og der gives en Sort religiøse „Pengestykker“ af Jern, hvoraf jeg kjøbte en hel Dynge, omtrent femti Stykker, for en Halvpenny, eller hvad der vilde spare til en saadan. En anden Fremgangsmaade er at skrive en Bøn paa et Stykke Papir, trykke dette til en Kugle, som de derpaa kaster paa Billedet, der saaledes bliver tilklinet med disse Bonner. De Tilbedende gaar uafslædig frem og tilbage, Modre med sine Børn, gamle Mænd og Unglinge, Skarer af unge Piger, Soldater og Butiksvende, Alle kaster de sine Pengestykker, klapper i Hænderne, bøier Hovedet i et Par Sekunder og gaar saa atter bort. Nogle Saa har Rosenkrans og holder lange Bonner. Halvveis nede i Tempelgangen er Billedet af den hæslige Vinguru, en af Buddhas sekteriske Disciple, som mentes at kunne helbrede for alle Sygdomme. Hvor man end har ondt, — i Hoved, Næse, Øren, Lemmer — den Lidende behøver blot at berøre denne Del af Afgudens Legeme og det paa den tilsvarende paa sit eget, og han forsikres at skulle blive frisk igjen. Jeg saa, hvorledes Skarer Hætte, Kamme og

Udtærede, og Modre med syge Børn samlede sig omkring dette stidne, stidede og sorte Billede, som næsten var udsliidt ved uafsladelig at blive berørt og som sandsynligvis i mange Tilfælde var Aarsag til Smitte istedetfor til Helbredelse. Det er Mode i Bøger at udmale Buddhismen paa det Skønneste; her lærer man, hvad den i Virkeligheden er. Dersom Apostelen Paulus reves hen i Nidstjærhed ved Betragtningen af Athenienernes mægtige Templer og ved at se, hvorledes den hele By var hengiven til Afgudsdyrkelse, hvad vilde han da have sagt ved et saa nedværdigende Syn som dette?

Dette Tempel er helliget Kuanon, Buddhismens Barmhjertighedens Gudinde; og det er omringet af Theatre af det laveste Slags, hvælvede Gallerier, hvor unge Piger stænkede ud The og saki (et Slags Spiritus lavet af Ris), og Borsfigurer, som illustrerede Kuanons vidunderlige Mirakler.

Vi var glade ved at slippe fra dette religiøse Markeds Trængsel ind i den rolige Have ved Siden af, hvor der paa denne Aarstid er en vakker Udstilling af Chrysanthemum. Ligesom Rosen er Englands, saaledes er Chrysanthemum (Presiefrauen) Japans Nationalblomst. Man ser den paa Postmærkerne og overalt. Man faar disse Planter til at vokse i forskellige Figurer, som Katte, Hunde, Udlandinger med Hatte, og Damer i europæisk Dragt, og hver Figur fremviser en Alynge af Blomster. I disse Have finder man ogsaa, plantede i Potter og kun nogle faa Tommer høje, Overtræer af alle Slags — Ege- og Furutræer, Theplanten og Bambusrørret. Her sælges ogsaa Billeder af Buddha, baade i Sten og Bronze; paa nogle af dem fremstilles han som Lærer med

hævet Finger, paa andre som Tænker med foldede Hænder.

Det er en velgjørende og forhaabningsfuld Modsatning, naar man fra disse Hedenstabet nedværdigende Helligdomme vender sig til Missionærernes Kvarter med sine Kirker og Skoler. Det er i den Del af Byen, som kaldes Tsukiji, hvor de fleste Engländerne og Amerikanere bo. Her traf jeg Dr. H. Faulds, Legemissionær af den episkopale Kirke, der viste mig omkring i sit Hospital, som han holdt paa at udvide, hvor han hver Morgen Kl. 10 modtog sine Patienter og hvor han havde endel Senge for de Enge. Han har især gjort Diet til sit Studium, da Dientbetændelser er meget hyppige, dels som Følge af Børnekopperne, og dels paa Grund af den megen Røgen. Han har omtrent tolv unge japanesiske Studenter, som studere Medicin, under sit Opsyn. Deresier afslagde vi et Besøg hos Biskop Williams af den amerikanste episkopale Kirke, som har arbejdet her i mange Aar. Vi fandt ham i Arbejde med en Klasse theologiske Studenter, unge, kristne Japanesere, som opdroges for Missionsarbejdet. Han omtalte Sintoismen som en meget dunkel Tro, der er bleven meget blandet med Buddhismen, og i buddhismen igjen som prævirket og nedværdiget ved Folkets overhaandtagende Amoralitet. Den engelske Kirkes Mission, med Mr. Piper som Sekretær, udfolder en god Virksomhed. Dens Kirke er Simpelheden selv. Dernæst tog Dr. Faulds os med til en presbyteriansk Pigeskole, som var under Opsyn af Mrs. True, med to Hjælpe-lærere. Børnset var smukt og lustigt, de nyeste Kartter og Billeder hang paa Væggene; det var desuden forsynet med et amerikanst Orgel, og hver Pige havde sin egen Pult og Stol. Femti japan-

fiste unge Piger var tilstede fra 10 til 17 Mars Alderen. Der blev gjort dem nogle Spørgsmaal, og de fremsagde i Fællesskab for mig Herrens Bøn og det femte Bud paa Japanesisk og derefter Davids 23de Psalme paa Engelsk. De sang ogsaa mærkværdig godt efter Noder; en af Pigerne spillede Harmonium, medens to andre sang en Duet virkelig meget smukt. Det er overraskende, at de japanesiske Piger saaledes kan lære harmoniske Toner, naar man tænker paa, hvilken Mislyd der er i de Indfødtes Musik. Man bad mig om at tale nogle Ord til dem, og en japanesisk Pige paa 19 Aar, der holdt paa at uddannes til Lærerinde, oversatte Sætning efter Sætning meget flink, og, som Mrs. True sagde mig, noiagtigt. Derefter traf jeg Mr. og Mrs. Harris, vore Medpassagerer paa Havet, som boede hos Mr. Soper af den methodistiske Mission og som viste mig denne Missions Kirke, en meget hyggelig Bygning. Vi besøgte ogsaa Mr. Wright, af Selskabet for Evangeliets Udbredelse. Her er ogsaa en romersk-katholsk Kirke og Skoler. Med Undtagelse af disse sidste Anlæg synes Missionærerne i Tokio at leve og arbejde sammen i Endrægtighed, og de gjør iøinefaldende Fremstridt. Alle Japanesere vil gjerne lære Engelsk, og sammen dermed lære de altid i disse Skoler Bibelen. Saaledes forberedes der en Modgift imod den vorende Vantro, som er saa moderne blandt Studenterne ved Regjeringens Undervisnings-Anstalter. Dr. Faulds var i den Tid indviklet i en interessant Strid med en af Lærerne, som havde holdt Foredrag over Tyndale og Spencer. De Mænd, som i England nedskrive og offentliggjøre sine umodne Theorier, betænke ikke, hvor megen Skade deres Skrivelser kan udrette blandt et Folk som Japaneserne,

der netop vaagner op til Erkjendelse af de Religioners Værdiløshed, som har fornedret dem gennem Aarhundreder. Uden at have det høie Maal for Livet, som Kristendommen alene kan bringe, og uden de Velsignelser, som selv de, der i vort Land vende sig fra Kristendommen, nyde godt af, kaste disse Unglinger, som alene er vante til Lasten, sig med Begjærlighed over disse Verker, hvis praktiske Virkning hos dem er, at den høver Samvittigheden og Frygten for Gud, og medens Last og Vantro saaledes gaa Haand i Haand, bliver det Sidste værre med dem end det Første. De alvorligste Hindringer for Udbredelsen af Jesu Christi Religion udgaar saaledes fra de Vantro i det kristne England.

XIII. En Tur til Nikko.

Dette er en af de mest interessante Jndlandsreiser, man kan gjøre i Japan, og den fører En til de skønneste Temples og de mest storartede Landskaber. Den tager mindst en Uge, endstjont Afstanden fra Hovedstaden kun er hundrede Mile; men man maa gjøre Reisen i Jinrickshaer, en Befordringsmaade, som er meget behagelig, naar Veiene er gode, men aldeles det Modsatte, naar de, som da vi gjorde Reisen, er sølede eller stenede. Nikko betyder „Solstin“. Jndføen lige v.d, Chiuzenji, afspeiler det skovklædte Bjerg Nantai-san og er et høndet Thema i den japanesiske Poesi; Fossene der, i Særdeleshed Regon, 750 Fod høi, kan sammenlignes med hvilken som helst i Schweiz. Efter Historien har Nikko fra det ottende Aarhundrede og indtil Nutiden været æret som Sæde for en Buddhahelgen, kaldet Gongen af Nikko; og da den store Taikun Iyeyasu døde i 1616, var Nikko det Sted, der blev anset som den mest passende Be-

gravelsesplads for denne, den største Skikkelse i Japans Historie.

Paa denne Tur udgjorde vi et Selskab af fem Personer og vare i Følge otte Jinrickshaer (en til vor Veiviser og to til vore Sager iberegnet), som blev truffne af sexten Mænd, som vi havde leiet i Tokio til at stydse os hele Veien frem og tilbage. Blandt vort Selskab var en drabelig Tydsker, som, opdragen i en militær Skole og tilhørende Armeen, kommanderede Folkene med Myndighed og stadig holdt dem i Aande. De løb tre og undertiden fire ri (en ri = $2\frac{1}{2}$ eng. Mil) i to Timer; da standse de og satte sig i Række foran et Thehus, hvor de gjorde sig tilgode med varm Ris, som de ved Hjælp af sine Pinder førte fra Bollen, hvori den laa, og op til Munden, samt med mange Kopper The. De bød os den samme Forfriskning; Theen var bitter, men Risken var hvid og smuk og omhyggelig kogt. Saaledes reisste vi med fire eller fem Hvilesteder om Dagen gennem en tytten Mile lang Allee af vakre Kryptomerier og Furutræer, som var to Aarhundreder gamle; naar Veien blev bakket og tung, steg vi ud og spadserede. Vi tog vare Nattevarterer i Landsbyens bedste Thehus, drog vore Støvler af, førend vi betraadte de blanke Gulve, tog Plads paa de smukke Matter og der sad vi og spiste vor Aftensmad uden Stole eller Borde. Husene er strøbelige, den ydre Bæg er af Træ, den indre blot af Papir, men ofte smukt malet; Vinduer findes ikke, blot Paneling, som stypes op og ned. De eneste Sengklæder, som kunde tilveiebringes, var to eller tre tykke Sengetepper, eller et Overteppe syet næsten som en Sko, med en Nabning tæt ved Hovedet; den japan'ske Hovedpude er en Træklods, som ligner en hoi Dumbjelde. Midt i Huset er en liden

Have, omtrent tolv Fod i Firkant, i Almindelighed med nogle faa Dvergræer og forsynet med et Stenbillede af Huset's Gud, samt et Bad. Her forretter Huset's Familie sin Paatlædning og holder sin Bon. De forsømmer aldrig sin Morgenbøn. Japaneserne er renlige med Hensyn til sin Person, men ikke i sine stoppede Vinterklæder, som aldrig vaskes. De er meget livlige, muntre og letbægkelige. Vi var Gjenstand for stor Nysgjerrighed, og især var min Svigerinde det, da det er meget sjældent, at europæiske Damer sees i det Indre af Japan; og naar vi kjørte gennem de utallige Landsbyer (som i Almindelighed blot bestod af en lang, sølet Gade) myldrede de ud, Mænd, Kvinder og Børn, for at se os. Japaneserne er meget høflige mod hverandre; det er komist at se, hvordan Damer eller Herrer, naar de mødes paa Veien, hilser hverandre med dybe og gjentagne Voininger næsten lige til Jorden, saa deres Legemer danner en fuldstændig Bue, og de ligner Spurve, naar de saa løfter Hovedet for at se, om ikke den Anden vil reise sig. Pigerne i Thehusene er tækkelige og smukke; de ler og pludrer uafsladelig, med malede Læber og Rinder og Haalet omhyggelig pyntet med store Naale. Derimod er de gifte Kvinder rent en Modsætning til dem; de er tungne til at sværte sine Tænder og afstige sine Dienbryn. Hver Morgen, naar vi drog afsted, var der en livlig Scene, idet Jinrickshamændene traf Lod om Vognene, da Damevognen var den letteste og den mest yndede, medens de, hvori vort Toi var, ansaaes som de mindst behagelige.

Den tredie Dag bragte os til det vidtberømte Nikko med sin skjønne Natur og sine ærværdige Templer. En „hellig“ Bro, som er rødmalet og baaret af stærke Stenpiller, gaar over Elven; efter Sag-

net er den frembragt ved et Mirakel som Svar paa den hellige Thonims Bøn. Den er fire og otte Fod lang og atten Fod bred, og dens Porte holdes lukkede. En simplere Bro længere nede bringer os over Elven til en Stentrappe, som fører ind i en Skov, der nu i Oktober er prægtig med gylbne Lønnetræer og kantet med skjønne Kryptomeriaer. En kjæmpemæssig torii, med Granitsoiler, der er tre og en halv Fod i Diameter og syv og tyve Fod i Høide, forkynder, at vi nærmer os de „hellige“ Steder. Til Venstre har vi en femetages Pagode af en smuk Form. En brolagt, firti Fod bred Vej, fører hen til den Port, hvor man i Nicher paa begge Sider ser den buddhistiske Gog og Magog. Denne Port er af Træ og med de fineste Udsjæringer. Derefter passerer vi tre Bygninger, hvor Tempels Bøger og Inventarium opbevares, og tæt ved et kjæmpemæssigt Træ finder vi en prægtig Stald, hvor en hellig hvid Hest, Gudens Eiendom, har sin Bolig. Tagstjægget paa denne Stald er prydet med vel udførte Grupper af Abekatte. Her er ogsaa en smuk Cisterne, ad hvis Sider Vandet bestandig slyder ned, og en Række af Trin fører ind i en anden Gaard, som indeholder den berømte koreanske Lanterne, ti Fod høi.

Yometporten, i sit Slags et Underverk — udstaarne Grupper af legende Born og kinesiske Bismænd — fører til en tredje og endnu mere ophøiet Gaard, hvor det hellige Tempel staar. Her befinder vi os Ansigt til Ansigt med Sintopresterne, der er klædte som Lægmand; thi dette var egentlig en Sintohelligdom, og efter 1879 har Regjeringen for en stor Del rensset den for dens buddhistiske Prydelser. Det er en smuk laakeret Sal, som er to og firti Fod bred og syv og tyve Fod dyb, med to egepanelede Side-

skamre. I den indre „Helligdom“ er kun Speilet.

Jhehasus's Grav ligger paa Bakken bag Templet, og man naar derop ad en Række mosbeklædte Trin. Den er af Bronze og omringet af en Stenmur; ved sin Ensomhed og Massivitet minder den os om Napoleons Grav i Invalidkirken.

Et kort Stykke Vej gennem en Skov fører os til et andet Tempel, som de ragede Buddhaprester endnu har i sin Besiddelse, men som er bygget efter en lignende Plan til Grindring om en anden Taisun, Jhemitsu. Fra dette Tempels indre Port aabner der sig en nydig Udsigt over den med lyst Forverk beklædte Bakke med Jhehasus's Grav, vi saa den i Aftensolens Glans gennem en Allee af store Furutræer. Paa en anden Bakke bag dette Tempel er Jhemitusus Grav.

Disse Grave og Templer, som ligge saa fjernt fra Menneftenes Brimmæl og Byernes Støi, har et søndagsagtigt Udseende. Alt er roligt midt i den majestætiske Naturs Taushed; kun enkelte Pilegrime komme her imellem for at forrette sin Andagt ved hvad der indtil ganske nylig blev betragtet som Buddha-Altare. Utvivlsomt vil der i den nærliggende Landsby inden kort Tid være en Missionær, og en kristelig Kirke vil snart faste Evangeliets Lys over dette Sted, der endnu ligger som en Dødsstyggheds Land. En Missionær fra Tokio besøger allerede Nikko.

Sjont de store Nikko-Templer er meget interessante som Kunstværker, saa er der dog en mørk Stilhed over dem, som gjør, at man er glad, naar man kommer fra disse „Helligdomme“ og ud i det lyse Solstin og ser det muntre Vand, den lyse, glimtende Elv med sine brusende Fosse, de rige, høstlig farvede

Stove af Juru, Eg og Lon og den lange Række af fritliggende Høider. Det er en god Dagsreise til Jndsoen, som ligger 3,500 Fod over Havet og er omringet af høide, skovbevorede Fjelde, medens en Række snebedækkede Toppe begrænder Horizonten i Nord. Veien gaar brat opad Bakken til en skarp Bjergryg, hvor der er et Hvilested og en smuk Udsigt til to Fosse; og efter halvanden Times anstrengende Opstigen fik vi i Syne Chiu-jense-Soen, hvis kolde Vand dannede en stærk Modsatning til den varme, solrige Luft.

Hvorfornhelst vort Selskab tog sit Nattevarter, modtog vi altid Besøg af Folk, som vilde gribe Leiligheden til at sælge sine forfjellige Varer. De smukkeste smaa Øster, Breitter, Elsenbens Knapper, utroligt fint udstaarne Hjortehorn og fremfor Alt smukt arbeidede Sabler tilhødes i Mængdervis til mærkværdig lave Priser, som desuden gjerne endnu formindstes en hel Del, inden Kjøbet afsluttes. Siden den nye Regering kom til Magten, har man opført med den gamle Skik at bære Sabler, og disse Vaaben er nu ganske uden Værd; de mest omhyggelig arbeidede Hefter og Kaarder og Steder sælges for næsten Ingenting. Idet vi fjører gennem Landsbyen, kan vi se Indbyggerne i deres forfjellige Haandverk. Næsten alle Ting forarbejdes af Bambusrøret — Skjermbrætte, Juvelstrin og Botter til at bære Vand i, Øster af endeløs Forfjellighed, Fiskestænger o. s. v. — medens de fineste Bambuspirer bruges til Føde. Det morede os meget at se, hvorledes deres Maade at haandtere sine Sager paa var rent forfjellig fra vor. Naar Snedkeren sager, trækker han Sagen imod sig; Tænderne paa den staar modsat af, hvad vi bruger. Naar han hølser, trækker han ogsaa Høvelen imod

sig. De japanesiske Skruer maa skrues den anden Vei. Laasene gaa til Venstre, ikke til Høire. Bodkeren holder Tønden med Tærne. Alle sidde, naar de arbeide. Hestene staa paa Stalden med Hovederne vendte imod os. Naar man skriver, begynder man til Høire i Stedet for til Venstre, og Linierne gaa nedover Siden og ikke tværsøver.

Vore Jinridshafolk, som nu vendte Næsen mod Hjemmet, satte afsted med fuld Fart. Det er aldeles forbausende, hvordan de Dag efter Dag kan holde saaledes ud. De har næsten ingen Klæder og er smaa, lette og muskelstærke; deres Legemer er tatoverede med besynderlige Mønstre og Sentenser; en Mand har ofte hele Ryggen tatoveret med sine Dammers Ansigter. Ligesom Gymnaster og Athleter do de i en tidlig Alder, da de snart blive udslidte ved den bestandige Yøben; de lide gjerne af Rheumatisme og Hjerteonder. Men de er for det Meste livlige og godmodige, og de iagttog os med den samme Interesse, hvormed vi dem. De gjorde et kraftigt Slutningstag med to Timers skarpt Løb for at bringe os i ret Tid til Soga, hvor en japanesisk Dampbaad, der gik til Tokio, skulde anløbe Klokken Fire om Eftermiddagen. De var aldeles badede i Sved, men de gjorde dette for at spare sig selv tyve tunge Mile. Soturen var en behagelig Forandring for os, men den var næsten farlig med en liden gammel japanesisk Dampbaad nedover en bred og grund Elv. Det lille Fartoi var allerede ganske fuldt. Det Syn, vi fra Dækket havde af Solnedgangen, var prægtigt, og for en Stund bortvendte det vore Tanker fra den Fare, hvori vi var. Men snart kom Nat og Mørke, og flere Gange stod vi paa Grund, men ved Hjælp af lange Bambusstænger kom vi atter løs af de skjulte Banker. Det

hænder ikke sjelden, at disse Dampere springe i Luften; ved Midnat landede vi dog i Sikkerhed, og ventende Jinrickshaer førte os gennem mørke og tause Gader og over endeløse Broer til vort Hotel i Tokio.

XIV. En Søndag i Enoshima.

En af de hyppigste og interessanteste Udflugter fra Yokohama er Turen til Indsøen Hafoni, som ligger omtrent tre tusinde Fod over Havet ved Foden af det store Fushama. For denne Rejse, eller i det Mindste for Størsteparten af den, fikrede vi os en liden Vogn (som blev trukken af tre stærke Ponier) og en betto eller Tjener, der løb foran; vor Vei laa langs Tokaido Kongeveien, som var vel vedligeholdt og kantet med smukke gamle Cedre og Furutræer, nogle Steder ogsaa brolagt, den gik mellem Tokio (Yeddo) og Kioto. I den Tid var Keiseren ude at rejse paa denne Vei; han foretog sin aarlige Tur for at se, om den holdtes i tilbørlig Orden; og vi modte adskillige Kompagnier Militære, hvoraf de Menige var tilfods, men Officererne tilhest. For nogle faa Aar siden kunde man ikke rejse her uden Beskyttelse; nu kan man med fuldstændig Sikkerhed begive sig til Rigets fjerneste Egne. En Frygtens Regjering har maattet vige for en Fredens og Mildhedens Regjering. Ved Odavara forlod vi Hovedveien, og efterat have kjørt nogle faa Mile med Jinricksha, steg vi op ad smukke, tætbevogede Bakker, til vi i Mørke og ved Hjælp af japanesiske Lanterner naaede Miyanoshta. Her fandt vi et meget hyggeligt Værtshus med europæisk Indbo, og varme Bade, som var meget forfriskende efter den femti Mile lange Rejse. Nu var vi blandt Bjergene og i Regn og Taage. Jkkedestomindre gik

vi den næste Dag over Høiden til Indsøen; to af vort Selskab foretrak at blive forte afsted i cangas eller Kurve, som hang og svaiede paa en lang Bambusstang, og hvoraf hver bærer af fire Mænd, en meget ubekvem og særdeles uhyggelig Indretning og stiftet til at fremkalde Krampe i deres Lemmer, som maatte holde sig i denne stive Stilling. Hafoni er en syv Mile lang Indsø midt inde mellem Fjeldene, hvis Natur ligner Høilandene i Skotland. Bjergene er vulkaniske og paa nogle Steder nøgne og gule af varme Svovlkilder, men for det Meste er de dog skovbevogede. Ved Hafoni er der et mærkeligt, gammelt Tempel, som nu er næsten forladt, undtagen af Landsbyens Indbyggere, der synes at være Buddhister, at domme efter Bygningens og Altrenes smagløse Udpyntninger. Om Aftenen vendte vi tilbage til vort gjæstfrie Kvarter i Miyanoshta; og da vi den næste Dag atter havde Regn og Taage, bestemte vi os til at begive os nedover mod Søen og tilbringe en rolig Søndag paa Den Enoshima.

Enoshima er en liden Ø, blot to Mile i Omkreds, hvor steile Klipper hæve sig op fra Havet, smukt beklædt med Grønsvær og Smaaastove. Ved en Sandbanke, et smalt Eid, staar den i Forbindelse med Fastlandet, hvorfra den kun i høi Flod er adskilt. Naar man kommer derhen fra Yokohama, fremstiller der sig for os et prægtigt Panorama. Først har man Havet med dets mægtige Dyrninger og forfriskende Bris. I Syd er Den Oshina og Halvøen Idyn. Ser man mod Land, har man Japans bakkede Terræn med Bjergtoppen Oyama, og over det Hele hæver sig Fushama i fuld Pragt. Mr. Griffiths fortalte os et Sagn om Enoshima, der lød saaledes: „Aftenen før Kampen (dette var i det ellefte Aarhundrede efter vor Tidsreg-

ning) samlede Netta sin Hær paa Strandbredden, og idet han tog sin Hjelm af, henvendte han sig til sine Krigere paa følgende Maade: Vor himmelske Søn er bleven fordreven af sine oprørske Underfaatter og er nu i en fjern Landsflygtighed i Vesterhavet. Jeg har reist en Hær for at straffe Oprørerne. Derfor beder jeg dig, o Søens Gud, at du vil stue ind i mit oprigtige Hjerte; byd Vandet at falde og aabne os en Vej.' Idet han sagde dette, boiede han sig; ærbødig og med blottet Hoved kastede han sit Sværd i Volgerne, som et Bonneoffer til Guderne, at Vandet maatte trække sig tilbage til Tegn paa, at hans Sag var rejsfærdig. Det gyldne Hefte glimtede et Dieblit i Lusten, og Sværdet forsvandt for deres Blikke. Den næste Morgen var Vandet borte, Stranden var tør, og Hæren med Høvdingen, hvem hans Mænd nu betragtede som Himlens erklærede Yndling, i Spidsen, marscherede over uden Modstand. Kamakura blev angreben, og inden saa Timer var den en Askebob.

Saadant er det Sagn, som staar i Forbindelse med Enoshima. Kamakura er nu en Ruin, og Enoshima en rolig, fredelig Fisterplads. Intet Sted kan maale sig med denne lille By med Hensyn til Ensomhed og Skjønhed. Efterat vi tilfods havde sat over Sandbanken, slog vi os Lørdag Aften til Ro her og bestemte os til at have en Søndag med fuldstændig Hvile. Vi var et Selskab af fire Kristne paa en D med omtrent hundrede Hedninger, og uden Tvivl til at kunne sige dem et Ord om Menneskenes Frelser. Det var ordentlig pinligt, især for en kristelig Prest, at være udgytig til at kunne forkynde dem, som var rundt omkring os, det Budskab, han er sat til at udbrede, og det ikke paa Grund af deres Uvillighed til at høre

det, men fordi han ikke kunde gjøre sig forstaaelig for dem. Vi læste Morgen- og Aftenbønnerne, Psalmerne og Evangelierne sammen, tænkte paa og talte om gamle England og om Hjemmet, medens det mægtige Havs Smaabølger brød sig ved vor Fod og et Landskab af usigelig Skjønhed laa for os. Aldrig er en Hviledag bleven holdt bogstaveligere, end hin lyse Hviledag paa Den der langt borte.

Sædvanligvis bliver Enoshima blot besøgt paa Grund af sine Huler, to forgreneede, underjordiske Veie omtrent 60 Alen ind i Klippen, som man alene kan komme til, naar det er Tjære. I en af disse Huler er der et Buddha-Alter med de sædvanlige Udpyntninger og Lys, saa ligt et romerskt Alter; her fandt vi ogsaa en Prest, som var bestjæstiget, ikke med at ære sin Gud, men med at sælge Tryllemidler og Ripsfager. Japanserne kjender slet ikke Søndagen; men deres Religion foreskriver mange Helligdage, paa hvilke de ikke arbejde. Indbyggernes paa denne D forte et meget fredeligt Liv og ernærede sig ved Fisseri. Fisterbaadene er fortil høie og spidse, Agterspeilet er aabent, men der er et løst Bret, som fæstes til for at holde Vandet ude. Deres Fistegarn holdes nede ved Hjælp af Jernstykke, medens Træblokke hindre dem fra at synke; man bruger ogsaa Snøre paa Fiste-stænger af Bambusrør. De herboende Fisteres Sædvaner afvige i Sandhed lidet fra Stikkene blandt vort eget Fisterfolk, eller fra den Maade, hvorpaa Galilæas Fisterne bar sig ad, medens den Herre Jesus vandrede blandt dem.

Den næste Dag besøgte vi, efterat vi havde foretaget en Tur rundt den lille D i det rolige Hav, den store Daibus paa Fastlandet. Dette er et stort, hult, fire og firti Fod høit Billede i Kobber

af Buddha, som fortræffelig legemliggjør Afgudens Ro og Ubevægelighed. Det er et Mindesmærke om de buddhistiske Munkes og Nonners Iver og Flid. Fem Personer kan sidde paa Tømmelfingrene, Ansigtet er otte Fod langt, og ved Hjælp af en Stige bagenfor Billedet kan man stige op i Hovedet. Rundt omkring er der plantet Træer, og to eller tre fattige Prester drager Omsorg for Billedet og sælger Fotografier deraf. Ikke langt herfra, i Taffa, er et andet kolossalt Billede af Buddha, af Træ og forgyldt, til hvis Bestyttelse der er bygget et Tempel; Figuren, som man ser fra Hoved til Fod, er staaende og tredive Fod høj. Der er i Japan ikke mere end tre saadanne. Tæt derved er Kamafura, som engang var den store Taikun Yoritomos Residens, og senere Hovedstad i fire hundrede Aar. Sin Berømmelse som By har den tabt, men den beholder fremdeles sin Beliggenheds naturlige Skønhed; den ligger i en Dal, som aabner sig ud mod det skønne Hav. Ris- og Hirseagre skjule nu de Steder, hvor der tidligere var Gader og Paladser. Presterne har endnu et nødvendigt Levebrød ved at fremvise Sværd, Dag-

genter, Pile, Rustninger og forskellige andre Relikvier fra en suunden Magt og Storhed, som nu for længe siden er forbi.

Landstabet er meget vakkert langs Kystveien tilbage til Yokohama. Fra en Bakke i Særdeleshed har man den yndigste Udsigt over hvad her kaldes „Himlens Sletter“, grønne Høider lig Der i et Landtab, der er fuldt af Skønhed, med en Baggrund af herlige Bjerge paa den ene Kant og det blaa Hav paa den anden. Japans Natur er imponerende, som de snedækkede Alper; Skønhed, Ynde, Rigdom og en uendelig Variation er dens fremherskende Træk.

Førend vi forlade denne Del af Japan, maa vi nævne en Institution, som nylig er oprettet i Yokohama, nemlig et Sømandshjem, hvor Søfolk, som komme iland fra de talrige Krigs- og Handelskibe, kan erholde Føde og Nattelegi og derved undgaa Brændevinskippernes Færrer. Det er grundet paa Maadeholdsprinciper, og dersom saadanne Hjem havde været mere almindelige omkring i Verden, vilde det været en stor Belsigelse for Sømandene. (Mere.)

Excelsior.*)

(Efter Longfellow ved Caralis.)

Alt Matten dybe Stygger slog,
Da gennem Alpeslækten drog
En Ungerhvend; hel sølsom var
Den Indskrift, som hans Banner bar:
Excelsior!

Hans Dine bag de mørke Bryn
Som dragne Sværd udsendte Lyn,

*) Det latinske Ord excelsior betyder højere eller mere ophøiet.

Hans Maal var fremmed, men det klang
 Som Solverklokker over Bang:
 Excelsior!

Fra et lykkeligt Hjem han var,
 Hvor Ardens Lue brændte klar,
 Hist skinned Gletscheren saa smuk,
 Og fra hans Bryst undslap et Suk:
 Excelsior!

„Sty“ — varede Gubben — „Passet's Mur!
 „Det sorte Uveir staar paa Lur,
 „Den dybe Strøm er vild og barst“ —
 Men Klokkestemmen svared karst:
 Excelsior!

„D, stands!“ bad Vennens milde Røst;
 „Udhyvil dit Hoved ved mit Bryst!“ —
 Af Taarer var hans Døie vaadt,
 Men med et Suk han svared blot:
 Excelsior!

„Vogt for hver splintred Gran din Fod,
 „Trods ei Ravinens Rædselsfod!“ —
 Det Bondens Afstedshilsen var,
 Men fjernere lød alt hans Svar:
 Excelsior!

Men da ved aarle Morgengry
 St. Bernhard's fromme Munk paany
 Gjentog sin vante Bøn, da lød
 Som dæmpet Skrig fra Dalens Skjød:
 Excelsior!

Der, halv bedækt af Sne og Jord,
 Den kloge Hund dog fandt hans Spor;
 End knuged han i Haanden stivt
 Det Banner med den dunkle Skrift:
 Excelsior!

I Dæmringstaagen, kold og graa,
 Saa smuk, men uden Liv han laa;
 Men fjernt fra Himlens Blaa en Røst
 Faldt som et Stjernefald i Høst:
 Excelsior!

Milus og Theodulus.

(En Fortælling fra Oldtiden.*)

Sinais Halvø frembyder et ualmin- deligt storartet Skue. Der er saa Bjerg- egne, som kommer den nær i gyselig Ensomhed og Tomhed og bild Storar- tetthed. Vandrerer ser paa alle Sider nøgne Granitflader, neppe en Rift her og der eller en Rand bedækket med Jord, hvori en liden Urt eller en anden næ- rende Vært kunde slaa Rodder. I Svælgene ligger løst paa hinanden op- stablede Klippeblokke, som tildels er ind- til 30 Fod lange. Fra Toppen af de høie Bjerge ser man Intet rundt omkring uden en forfærdelig Ørten.

Paa Bjergmassens nordlige Skraa- ning, ikke langt fra dens Fod, viser sig en jevn Plads tæt omringet af de lod- rette Klipper. Dog vise nogle Palmer paa en liden grøn Plet, hvor nu og da en vandrende Beduin opslaar sin Leir, en behagelig Modsatning til den almin- delige Ufrugtbarhed. Dette er Indgan- gen til den Dal, som nu kaldes Badi Feiran.

Ikke langt fra denne Plads havde der, omtrent 60 Aar efterat Konstantin havde henlagt Keiserdømmets Sæde til Østen, nedsat sig en liden Koloni af Gremiter eller Eneboere. Af saadanne Nybyggere gaves der mange i Nabostabet, og de styldte sin Tilblivelse dels saadanne Per- soner, der havde flygtet under de fore- gaaende hedenste Forfølgelser, dels Saa- danne, der i Ørtenens Ensomhed haabede at opnaa den Ro og Hellighed, hvorefter de forgjæves trængte i Verdens Tummel og Larm.

Disse Eneboere boede dels i smaa Hytter, som de havde bygget sig af det ringe Materiale, de fandt i Omegnen,

dels i Huler, som enten var dannede af Naturen selv eller brudte ved deres Hænders Arbejde i Klippen. De en- kelte Celler var omtrent en kort halv Mil fjernede fra hinanden, for at Be- boerne under sine Andagtsøvelser ikke skulde forstyrres af hinanden. Enhver Celle havde i Regelen kun en Beboer, dog saaledes, at en Ungre forenede sig med en Ældre og Svagere som dennes Broder.

Øste blev hele Ugen tilbragt i En- somhed, og „Bog:n“ var, som En af dem siger, sædvanlig deres eneste Led- sager. Lørdags Aften pleiede de at for- samle sig i en fælles Celle, der var større end de øvrige og dannede et Slags Kapel. Der tilbragte de Natten fra Lørdag til Søndag i fælles Andagt. Tidlig Søndags Morgen feirede de saa „Brødsbrydelsen“ efter Kristi Indstif- telse og holdt derpaa et simpelt Maaltid. Gamle Efterretninger forsikre, at mange af dem nød kun et Maaltid denne ene Gang, Andre to Gange, Nogle ogsaa tre Gange om Ugen. Deres Lækerbidstener bestod af nogle Rodder, hvoraf de besad et fælles Forraad, af Dadler, Bær og lignende Frugter; en Drik Vand af Kilden fuldendte Maaltidet. Brød saa man kun sjelden. Efter Maaltidet talte de med hjerperandre over et Afssnit af den hellige Skrift, som mange af dem kunde næsten udenad. Naar Aftenen kom, gif de med broderlige Opmuntringer og Kjærlighedsforsikringer igjen fra hver- andre, Enhver til sin Celle. Saaledes tilbragtes Søndagen. Deres Klædning var høist tarvelig, da det milde Klima ikke fordrede meget. Den bestod sæd-

*) „Læsning for Folket“.

vanlig af Toi af Haar, af et vildt Dyrs Hud eller af daarligt Væred. Saa ensformig henslød deres Tid.

Naar vi holde den hellige Skrifts Maalestof paa Munkes og Eneboerlivet, saa maa vi vistnok tro, at Ophavsmændene til dette har i hoi Grad misforstaaet Kristendommens Aand; imidlertid følger ikke deraf, at vi har Grund til at betvivle Oprigtigheden hos mange af dem eller Eegtheden af deres Fromhed.

Blandt de mere mærkelige Eneboere i Sinais Bjergegn var paa den Tid Nilus, en Mand af fornem Herkomst, som havde nydt en Opdragelse saa god, som den var at finde i den fintdannede byzantinske Hovedstad. Han havde været en Discipel af Krysostomus og andre anseede Lærere. Han var naaet til Magt, Rigdom og Ære; thi hans kongelige Herre havde indsat ham til Stattholder over Konstantinopel, og dette var en meget ærefuld Post. Men han blev kjed af Hoffets Pomp og Glitterverk og kom til den Beslutning at trække sig tilbage til Ørkenen. Af hans to Børn blev Datteren hos sin Moder, som ligeledes havde trukket sig tilbage til et andægtigt Livs Stilhed; Sønnen Theodulus, en ædel Yngling, ledsagede ham i hans Ensomhed.

Vi vil lade dem alene der en Stund og imidlertid se os om efter de andre Ørkenboere.

Paa denne Tid havde Vognprofeten Muhamed endnu ikke rystet de omkringboende Folks Troesgrund. De arabiske Stammer, som vare leirede rundt om Sinai, hang endnu ved sin gamle Tro og Gudstjeneste. Deres Religion er siden bleven en anden, og man kunde synes, at ingen Religion i Verden var saaledes som den muhamedanske egnet til at give sine Befjenderes Levevis en anden Stikkelse. Men hvad nu end Grun-

den kan være, det er i det Mindste en Kjendsgjerning, at Folkets Leve-maade og Sæder, forsaavidt de ikke ligesvem hænge sammen med Religionen, den Dag idag næsten frembyde de samme Billeder for den Rejsende, som Nilus og hans Samtidige, der har skrevet Noget herom, skjønt mere end 1400 Aar ere forløbne siden.

Betragter engang en saadan gammel, stimlet Foliant i Svinelæder, lukket med vældige Spænder for at Værdommen ikke skal komme ud. Paa Titelbladet — det er paa sammes Bagside — staar maaske en romerst Kardinals: „Maa trykkes.“ Begyndelsesbogstaverne vise sirlig malte Snirkler og Figurer; den smigrende Tilsegnelse til en eller anden mægtig og berømt Herre er skreven af en eller anden lærd Broder af „Jesu Selfab“ eller maaske af de lærde Benediktinernes Kreds. Hvilken Modsætning mellem denne svære Foliant — jeg havde nær sagt Elefant, fordi denne nemlig ogsaa er en „Foliant“ og æder Blade, — mellem disse gulnede Blade, fulde af Forkortelser og kryff-agtige græske Bogstaver, og mellem hin sirlige Pommehog med presket og forgyldt Bind, i hvilken de nyeste Rejsende i Østerlandene har meddelt sine Reisebemærkninger. Og dog, hvor stor end denne Modsætning monne være, naar vi tager den støvede Foliant ned af Hylden og blæser væk Støvet og Spindelvæven, saa vil vi dog finde, at hvad Eneboeren siger om Ørkenboernes Stille og Levevis, næsten ganske stemmer overens med de Skilddringer, som vi læse i den forgyldte Pommehog.

Nilus beskriver sin Tids Arabere som et Hyrdefolk, der boede i Telte og hørken gav sig af med Handel eller med Agerbrug, forsaavidt der da kan være Tale herom i Nærheden af Sinai, men søgte sit Ophold ene ved sit Sværd. Naar

Plyndring eller Jagt ikke skaffede Levnetsmidler nok, saa pleiede de at slagte en Kamel, hvis halvbrød, blodige Kjøb en Tidslang maatte tilfredsstille Stammens Behov. Med (en stadig) Afgudsdyrkelse havde de Intet at bestille, siger han; den eneste Gjenstand for deres Tilbedelse var Morgenstjernen, som i hint Land straalte paa den klare, skyloje Himmel med en hos os vistnok aldrig seet Glans. Dette straalende Himmelleget pleiede de netop for Solopgang, da det skinnede klarest, at ofre en fangen Dreng eller, naar deres Streiftog havde været forgjæves, en hvid Kamel uden Pletter. I et langsomt, høitideligt Optog drog de tre Gange rundt om Dfret, syngende en dyb, alvorlig Gravsang. Og for endnu Stjernens Glans var dæmpet ved Solens Opgang, maatte Jlden fortære alle Spor af Dfret. Saaledes var den vilde, ubarmhertige Folkestamme, der saa ofte satte de fredelige Indvaanere i sit Rabbat i Stræk.

Matten til den 30te Januar Aar 390 efter Kristus var bleven tilbragt af Eneboerne i fælles Andagtsøvelser, som ovenfor omtalt — ogsaa Nilus og hans Son var tilstede —, da paa engang en rasende Hov af disse Barbarer, lig vilde Hunde, som Nilus siger, under de frygteligste Strig faldt over dem. Medens de forfækkede Beboere trængte sig sammen i sit lille Kapel, beklædte de raderne sig med at plyndre deres Eiendele, der ene bestod i deres Vinterforraad af Rodder. Efterat de vare færdige dermed, slæbte de Eneboerne med raa Magt ud af den lille Kirke, rev de usle Klæder af dem, stillede de ældre Mænd op i Rækker, som en Underofficer sine Soldater, og — nu? Det er endnu en Skændsel, men det er sandt: Den Ene efter den Anden maatte rækte frem Halsen, hvilket de ogsaa villig

gjorde, og derpaa afhuggede en kraftig Araber med Sværdet deres Hoveder. Endelig var Barbarerne trætte af Slakteriet og tillod de endnu Gjenlevende, forsaavidt de var over den bedste Alder og altsaa ikke mere var affættelige som Slaver, at flygte til Bjergene. De yngre Mænd bleve bundne, og da Horden brød op, maatte de følge sine nuværende Herrer tilføds.

Ved Mattens Frembrud steg Nilus og andre af Eneboerne, som havde reddet sit Liv, ned fra Bjergene til sine odelagte Bosteder for at jorde de Thjælsagnes Lig. Hvem er i Stand til at tænke sig ret den sin Son berøvede Fader! Hans Son, hans Alderdoms Trost, var revet fra hans Side af en Horde af sellesløse Wilde, som ved Theodulus's smukke Skikkelse og aandrige Ansigt ikke tænkte paa Andet, end at han egnede sig til det første og mest udsøgte Slagtoffer for Dfferkniven. Tanken paa denne Skjæbne, der var langt skrækeligere end blot Tjænskab eller Døden, der netop havde rammet saa mange af deres Kammerater, maatte have gjort den stakkels Nilus affindig, dersom han ikke var bleven opretholdt ved de Trostegrunde, som han ofte af Guds Ord. Dernæst kom hertil Blikket paa det odelagte Nybygge, hvor Alt endnu saa kort i Forveien havde været lykkeligt og fredeligt, og hvorfra endnu idag Lofsangene og Bonnerne var stegne op til Guds Throne; endvidere enkelte Døendes Rallen, hos hvilke den sidste Livsgnist just holdt paa at udslukkes i de lemlestede Legemer, og det gyselige Syn af de omkringliggende blodige Lig. Intet Under da, at den gamle Fader Nilus i sin endnu forhaandenværende Fortælling udgyder sig i saa lange og bitre Beklager. Men jeg vil forstaaene Eder for at høre paa disse, og vi vil

hellere se os om efter hans Son Theodulus's videre Skjæbne, som sandsynligvis interesserer Eder mere.

Araberne styrede sit Lob til flere andre Eneboer Kolonier, lig den allerede stildrede, og med ringe Forskjel bleve de hjemsogte paa samme Maade med Plyn-dring og Blodsudgydelse. Her maatte en Fader se paa, hvorledes hans Son døde under frygtelige Kvaler; hist viste sig midt i det vilde Klippehav paa en grøn Flæk en krystallklar Kilde, og af Eneboerboligen, der hang som et Fugle-rede paa den steile Klippevæg, blev en gammel Beboer fremsløbt og sløret paa Hovedet ned i Klippeflosten ved Siden af.

Saadanne Optrin maatte Theodulus være Vidne til, og hans egne Lidelser var heller ikke ringe. Den Fodsti, paa hvilken han maatte følge Rytterne — dersom man da kan tale om Sti der, hvor maasse endnu aldrig en Menneske-fod havde vandret — førte gennem en Mangfoldighed af paa hinanden uordentlig opstablede Klippeblokke, og den usædvanlige Anstrengelse udmattede ham til det Yderste — ikke at tale om den ublidelige Tørst.

Endelig opflog Røverne sin Natteleir. Der blev holdt en Raadslagning og fattet den Beslutning, at Theodulus næste Morgen for Solopgang skulde bringes som Offer til Stjernen, de tilbad. Om Natten blev Alt gjort rede, som behøvedes til Oftringen. Theodulus var Vidne til, hvorledes Sværd og Ved, Kogelse og Drilleoffer i en Staal gjordes færdige. Han tilbragte Natten, som skulde være hans sidste, i hjertelig, ydmyg Bøn, og tilkjæmpede sig derved det Sind, at han ikke knurrede, hvad end hans himmelske Fader skulde have besluttet med ham. Han bad om Redning, hvis det var Herrens Villie; men han bad ogsaa alvors-

om himmelsk Trost for sin ensomme Fader i hans bitre Kummer. Timen til Oftringen kom stedse nærmere; Morgenstjernen straaledede ned i fuld Glans, og en svag, rød Stribe paa den østlige Himmelsrand forkyndte Solens snarlige Op-gang, hvis Straalefreds Slagtofsret ikke mere skulde se i derne Verden.

Nu er det paa hoi Tid! Men hvorfor er Offer-Presterne saa stille? Hvorfor gjør de ikke flere Tilberedelser? Hor! Kommer de nu? Nei, Intet rører sig, undtagen Slagtofsret, Alle er, udmattede af den foregaaende Dags Strabadser, begravne i dyb Slummer, Solen kaster sin første Straale frem bag Seirs Bjerg-toppe, Morgenstjernen blegner for den vorende Glans — Tiden til Oftringen er forbi. Presterne vaagne, men nu er det for sent; deres Gud er bleven usynlig, og de vilde anse det for en Forbrydelse nu at bringe ham et Offer. En saa mærkværdig Opsættelse, om end kun for en Dag, betragtede Theodulus som et umiddelbart Svar paa sin troende Bøn.

Araberne, der maasse troede, at det Offer, de havde i Sindet at bringe sin Gud, ikke var ham behageligt, forandrede nu sin Beslutning med Hensyn til Ung-lingen. Da de kom til Landsbhyen Sukk, udstillede de ham til Salg som Slave; men hans Liv kom nu atter i Fare. Der viste sig ingen Kjøber, der vilde betale mere for ham end to Guldstykker, og denne Pris syntes Barbarerne for lav. Saa blev han aflødt, fort udenfor Landsbhyen og et blottet Sværd sat paa hans Bryst. Men netop som de vilde gennemføre ham, lykkedes det endelig Theodulus ved sine indtrængende Bøn-ner at bevæge en høstaaende Mand til Medlidenshed, saa at han betalte den forlangte Sum for ham.

Theodulus var nu altsaa Slave, og

foretrak denne sorgelige Tilstand for Døden; thi saa længe et Menneſte lever, har han Haab, og hvor let var det ikke for Gud, der ſaa underbart havde opholdt hans Liv, ogſaa at bringe ham tilbage til hans tungt prøvede Fader, derſom han havde beſluttet dette i ſin Viſdom. Dette Haab fik ſnart en ny Støtte; thi Biſkopen af Elafa, en By ſydvæſtlig for det døde Hav, henved 60 Mile fra Sinai, fandt Middel til at løſkjøbe Ynglingen og overdrog ham at forge for hans Kirke. Det ſyntes alſaa nu ingen Umulighed at forenes igjen med Nilus; men vi maa ogſaa ſe os om igjen efter den gamle Mand.

Efterat Nilus med ſine Kammerater havde opfyldt den ſidſte Kjærlighedspligt mod ſine myrdede Venners Lig, drog de tilbage til Pharan, den Sinai nærmefſt liggende By. Der fik han Efterretning om, at hans Son ſkulde ofres, gjennem en af de Fanger, der under Tilberedſen til dette Offer havde fundet Veilighed til at undſly. Da Efterretningen om denue Arabernes nye Volds-gjerning udbredte ſig blandt Omegnens Beboere, opſtod der en ſtor Bevægelse. I Pharan forſamlede ſig Byens Raadsherrer og raadſlog om, hvad der nu ſkulde gøres. Det blodige Overfald var Krænkeſe af en Overenſkomst, der beſtod mellem dem og den arabiſke Høvding, der i Betragtning af viſſe Handelsfordele havde forpligtet ſig til at afſtaa fra alle ſaadanne Angreb. Det blev beſluttet at ſende et Gefandtſkab til Høvdingen, at forlange en Forklaring over hans Udfærd og at anholde om alle Fangers uiebliffelige Ubleverelſe. Da Gefandterne kom tilbage, berettede de, at Begivenheden havde gjort Høvdingen ondt, og han havde lovet at løſlade alle Fanger. Strax brod Nilus med Flere under militær Ledſe-gſe uden at tove op for at begive ſig til

den arabiſke Veir. Reiſen gjennem Ørtenen udfordrede 12 Dage, og Vandrerne havde ſkrækkelige Moifommeligheder at udholde paa ſin Veir. Paa den ottende Dag ſlap deres Vandſorraad op, og der viſte ſig ingen Mulighed for at fylde det paany. I vid Udſtrækning rundt om var der intet Andet end tørre Klipper og ingenſteds en grøn Plet, af hvilken man kunde ſlutte ſig til Tilſtedeværelſen af en Kilde. At forſvægte af Tørſt var den eneſte Udſigt, og denne var ganſke nær. Endelig, efterat de ganſke udmattede havde ſlæbt ſig et Stykke frem, blev de i Ørtenreiſer mere Døde var enkelte af de ſædvanlige Kjen-detegn, ſom lod haabe en Kildes Nærhed. De ſamlede ſine ſaa tiloversblevne Kræfter for at naa Kilden. Ogſaa Nilus ilede frem, ſaa meget Alderdomsſvaghe-den og Frygten for — ſom han barnlig bemærker — ved en uſommelig Haſt at beſtjæmme ſin Eneboerſtands Værdighed, tillod ham. Men af, hans Provelſer ſyntes endnu ikke endte; thi da han naaede Randen af den Øi, hvorfra man kunde ſe den efterængtede Kilde, bemærkede han til ſin ſtore Skrak, at den var omringet af en Afdeling af de ſamme rovereſte Arabere, hvis Ubarmhertighed han allerede en Gang for havde erfaret. De tog ham ſtrax tilfange og behandlede ham meget uvenligt. Dog forblev Udingen ikke længe i deres Hænder; thi der viſte ſig paa Hoiene en Afdeling af hans egne Folk. Araberne blev ved Synet af dem grebne af en pludſelig Skrak og greb ufortøvet Flugten, ſaa at de ikke engang havde Tid til at bringe med ſig det Rov, de havde ſamlet paa ſit Streiftog. Paany ſtyrket ved en dygtig Drik af Kilden og efterat have foræret Levningerne af det af Araberne tilberedte Maaltid, begav vore Reiſefæller ſig paany paa Veien.

Efter endnu fire Dages Forløb naaede de til den Høddings Telt, der skulde lade dem vederfares Retsfærdighed. De bleve meget gjæsteventligt og høfligt modtagne af ham, og han modtog med naadig Medlidenhed de Gaver, de havde medbragt. De Esterspørgsler, som Nilus anstillede efter sin Son, var en lang Tid uden Held, men endelig erfor han, at denne endnu var i Live og besøgt sig i Elusa, som vi ovenfor har fortalt.

J kan vel tænke Eder, at den gamle Mand ved Modtagelsen af denne Efterretning ikke tøvede længe. Han ilede til Elusa, begjærlig efter som Patriarken Jakob at trykke sin Son, som han troede var tabt, til sit Hjerte. Undervejs erfor han, at det gik ham godt, og da han kom ind i Byen, var hans første Gang, førend han endnu opsogte den elskede Son, til Kirken. Der udgjød den gode Mand en rig Strøm af Taarer og frembar den oprigtigste og hjerteligste Tak til Ham, der havde beskyttet hans Liv i saa mange Farer og ført hans Vandring til et saa lykkeligt og uventet Udfald.

Nilus blev snart af Byens forsamlede Beboere kjendt som den Ynglings Fader, der før fort Tid siden var kommen blandt dem, og hvis sørgekige og underbare Skjæbne havde fundet saa megen Deltagelse hos dem. De kappedes om, hvem af dem der først kunde bringe den bedrøvede Son det gladelige Budskab om hans Faders Ankomst.

Nu saa han sin Son komme hen mod

sig; men Nilus var saa forandret af Kummer og Strabadser, at Theodulus knapt gjentkjendte sin Fader i ham. Udtøret og bleg i Ansigtet, med uordnet og uklippet Haar, med usædvanlig vakkende Skridt, med Sporene af en lang og besværlig Vandring paa den sonderrevne Klædning, syntes han aldeles ikke at være mere den samme Mand. Den stakkels Olding saldt sin Son om Halsen, men blev afmægtig paa Grund af den stærke Sindsbewægelse og laa en Tid lang som død. Da han endelig ved sin Soms omhyggelige Pleie atter var bragt til sig selv, blev han ført ind i Biskopens Hus, og nu kom naturligvis den gjensidige Fortælling af, hvad de havde oplevet efter det Dieblis, da de voldsomt stilletes ad. Efterat Nilus igjen havde styrket sine udtømte Kræfter, lod han sig overtale af Biskopen til at hans Hænder at modtage Indvielsen til Prest i Kristi Kirke. Men til længere Ophold vilde han aldeles ikke lade sig overtale, men begav sig, ledsaget af Theodulus, og af den venlige Biskop forsynet med alt Nødvendigt, igjen paa Veien til Sinai.

Her ender Fortællingen, som Nilus har efterladt os. Men af andre Kilder ved vi, at han sidenester levede endnu en Række af Aar som Kristi ivrige Tjener og døde i en høi Alder. Underbare er Herrens Forelsker; han hjælper sine Born i deres indskrænkede Svagheit og søger efter dem paa deres vildsomme Veie.

(Efter det Tydske).

Abbonnenter, som endnu staa tilbage med Komingent, bedes venligt om snarest muligt at indsende samme, hvorefter Kvittering strax skal blive dem tilstillet.

Adresse:

R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Ved Afsgrundens Rand. — Biologi. Bakterier. — Skildringer fra en Rejse rundt Jorden. — Excelsior (Digt). — Nilus og Theodulus.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

30te September 1884.

18de Hefte.

Bed Afgrundens Rand.

(Fra Tydskt.)

(Slutning.)

XIX.

Det var igjen Vinter. Anni arbejdede endnu altid i Fabrikken. Arbejdet og Livet der behagede hende jo længere, des mindre, men hvad skulde hun gjøre? Hun kunde ikke træde frem for noget Hørstak med den Anmærkning i sin Attestbog, at hun forstjellige Gange havde forladt Huset hemmelig om Natten og drevet omkring paa Dandsboderne; hun skammede sig. Og hvilket Hørstak vilde ogsaa antage hende med et saadant Vidnesbyrd?

„Du skammer dig, Anni? hvor latterligt! At sole Skam maa du ganske vænne dig af med, dermed kommer man ikke langt her i Byen. Hvis du vil skamme dig for Noget, skulde du heller være blevet i din Landsby.“ Det var Kathinkas Svar, da Anni engang klagede sin Nød for hende med Hensyn til Attestbogen.

Kathinka skammede sig allerede for længe siden ikke mere, men alligevel vilde det ikke gaa fremad for hende; det gif

megetmere tilbage med hende i alle Stykker. Siden Barnets Fødsel gif hun ikke mere i Fabrikken, men desuagtet forfaldt Huset mere og mere; det saa forstræffelig øde og forkommet ud der. I Kjøkkenet fandtes næsten Intet mere, og hendes saavel som Frants's Klæder bestod egentlig kun af Pjalter. Hendes Silke-Brudekjole havde Kræmmeren faaet for en Spotpris strax efter deres Bryllup.

Kathinka sad helst uvirksom hele den lange Dag med sit Barn paa Stjodet; efter hendes Mening var dette Arbejde nok. Neppe var det, at hun syede de allerstørste Huller sammen paa sin Mand's Klæder, og heller ikke dette gjorde hun uden foregaaende grove Bebrejdelser fra hans Side. Var Veiret godt, saa stod hun til Afvevling, med sit Barn paa Armen, i Timevis i den aabne Gadedør eller paa Gaden. Med hende forenede da ogsaa andre Kvinder sig, som heller ikke havde Andet at gjøre end at vær-

Dagdrivere; og saa blev Byens nyeste Skandalhistorier drøftede af fire eller fem flydende Kvindetunger.

Og Kathinkas Forhold til sin Mand? Vi vil tegne et lidet Billede af hendes huslige Liv, som sparer os for en lang Beskrivelse.

Det er Aften og mørkt i Stuen. I Værelset synes der, trods den sølelige Kulde derude, næsten ikke at have været Jld. Kathinka sidder i en Krog, indhyllet i en gammel Raabe og søger at berolige det grædende Barn paa sit Skjod. Frants træder ind, han kommer fra Arbejdet i Fabrikken.

„Kathinka, hvor koldt og mørkt det er her! Staf Lys og saa Noget at spise, jeg er meget sulten!“

„Først Penge, Frants, og saa Mad!“ lo Kathinka bittert. „For Penge kan man saa Kæssefanden til at dandse, heder det, men uden Penge har man hverken Mad eller Lys eller Varme!“

„Hvor har du gjort af de Penge, som jeg gav dig igaar?“ spurgte Frants raat.

„De Par elendige Stillinger? Det skal jeg sige dig; derfor købte jeg Brændevin. Jeg maa dog ogsaa have noget Varmt i denne Hundefulde. Brændevinet har jeg drukket op og givet den lille Mat her noget deraf, for at holde det roligt!“

Frants udstoder en Ed, og gaar ud af Huset uden at sige et Ord. Først sent paa Natten vender han tilbage; han kan ikke finde Nøgleskillet til Stuedøren og falder om foran denne. Der finder Kathinka ham om Morgenen liggende endnu halvt beruset.

Dette er ikke det eneste Hus i den store By, hvor det gaar saa sorgeligt til og ser saa sorgeligt ud. Der gives mange tusinde saadanne Huse, og de

bære alle til Overkrift: „Synden er Folkens Fordærvelse.“

Men der gives i den store By ogsaa Huse af et ganske andet Udseende, Huse, hvori det er saa lyst om Natten som om Dagen, hvori Sang og Musik lyder, hvori man ikke sporer noget til Mod og Armod, hvor Pengene rulle, hvor Vin og Al flyder i Strømme og Folk spiser, om de end er mætte. Disse Huse staa for det meste tomme om Dagen, men ved Nattens Indbrud fyldes de. De Menneſker, som her gaar ind og ud, synes Allesammen at være velhavende og lyffelige; de le og spoge, dandse og juble. Her skulde man ikke tænke, at der ogsaa gives saadanne Huse som det, i hvilket vi nylig have kastet et Blik.

Det var Nytaarsaften, og Anni befaandt sig i et saadant Hus.

Det gamle Aar maatte dog med Vre ledsages til Graven og det nye Aar værdig modtages, derfor havde man foranstaltet et stort Bal; jublende og dandsende vilde man ogsaa denne Gang styrte sig ind i det nye Aar.

Alle de Fabrikarbejdere, som boede hos Fru Haunstock, besøgte Ballet i aften. Enhver af dem blev ledsaget derhen af sin „Kjæreste“, Anni af den smukke Underofficer.

Midnat var allerede forbi og Lystigheden kommen saa temmelig paa sit Højdepunkt. Anni havde netop endt en rasende Galop med sin Grenader og sad nu udmattet paa Bænken ved Siden af ham; da traadte en ung, civilklædt Mand med lyst Mundstjæg og blaa Vine, som allerede havde været en Timestid i Salen og skarpt iagttaget de dandsende Par uden at deltage i Dandsen, hen til Anni, saa alvorlig og bedrovet paa hende og spurgte: „Er det dig, Anni?“

Anni saa op paa ham, først forundret, derpaa forskende; pludselig sprang hun

op og raabte blegnende: „Frits, du Bort fra Pigen, eller“ — han greb til her?“ sin Sabel.

„Ja, Anni, jeg har længe søgt efter dig; i flere Maanedes har jeg gjennem= forsket Byen, uden at finde et Spor af dig. Da fik jeg igaar høre, at du i et= hvert Tilfælde vilde være paa et Bal= iasten. For en Time siden kom jeg hid og saa paa alle Pigerne, uden at kunne kjende dig, thi du har forandret dig meget. Allerede vilde jeg til at forlade ogsaa dette Dandselokale, da kjendte jeg dig paa din klare Patter. Kom med mig, Anni, det er længe siden vi saaes, og jeg har Meget at sige dig.“

Anni saa sig forlegen om efter sin Dandsfer, som ligeledes var staaet op og med rynket Pande stod bag hende.

„Hvorfor tøver du, Anni?“ sagde Frits, „Dandsen er jo ude.“

„Jeg skal strax gaa med dig,“ forfik= rede Anni.

„Dertil har jeg ogsaa et Ord at sige,“ begyndte nu den lange Grenader, „man løber ikke saaledes uden videre bort fra sin Dandsfer. Hvem er det unge Men= neste, som vover at tale saa fortrolig med min Brud?“

„Hvad“, spurgte Frits, „Brud? sig, Anni, er du hans Forlovede?“

„Nei, Frits,“ svarede Anni, „hans Forlovede er jeg ikke.“

„Nu, da har han heller ingen Ret til at holde dig tilbage her, kom med mig, Anni!“

Han greb Annis Arm og vilde trække hende bort med sig.

„Holdt!“ tordnede Grenaderen, „ikke af Stedet, eller der sker en Ulykke!“

„Min Herre!“ raabte Frits, „naar Anni ikke er Deres Forlovede, med hvad Ret vil De da forbyde hende at gaa?“

„Næsevisse Gesel,“ skreg Soldaten, „jeg skal vise, hvem der har at befale her.“

Bort fra Pigen, eller“ — han greb til sin Sabel.

„Kom, Anni!“ bad Frits endnu en= gang.

Anni rev sig løs fra Underofficeren, som nu ogsaa paa sin Side havde grebet hendes Arm, og rakte Frits Haanden.

I dette Dieblis blev Frits's Pande truffet af et Sabelhug, han styrtede til Jorden. Anni kastede sig høit skrigende over ham. Der opstod Tumult Ber= ten trængte sig igjennem Mængden. „Hvad er det? Allerede igjen et Slags= maal? Allerede igjen blodige Hoveder? De ved dog, mine Herrer, at Obersten har truet med, at Tilladelsen til denne Bedrift skulde blive mig frataget, saa= snart her igjen forekom blodige Slags= maal imellem hans Soldater.“

„Saa slemt er det ikke,“ trostede Annis Grenader den forst. ækkede Bert; mellem os er Intet foresaldt, en næsevis Gesel er simpelthen vist tilbage til sit Stand= punkt, intet videre. Sorg for, Hr. Bert, at han bliver stoffet stille bort herfra til Sygehuset, saa er Alt godt.“

To Bærere kom med en Baare. De løftede Frits op; han var endnu bevidst= løs, hans Pande havde et dybt, ga= bende Saar, hans Ansigt var bedækket med Blod. De lagde ham paa Baa= ren, kastede et Klæde over ham og bar ham ud.

Anni fulgte grædende.

XX.

Frits havde allerede i flere Dage lig= get bevidstløs i Sygehuset. En usæd= vanlig heftig Saarsfeber havde angrebet den Syge og angstede ham ved skræk= kende Billeder. Ofte kunde man neppe holde ham i Sengen.

Anni havde opnaaet, efter megen Be= den, at saa sidde om Dagen ved den Syges Seng. Der sad hun da stum

og stille hele den lange Dag, saa fuld af Angst ind i den Bevidstløshed af Feberhede glødende Ansigt, rakte ham fra Tid til anden en kjølede Drik og lagde sin af Angst kolde Haand paa den Feberhyges brændende. Hun lyttede til hans hurtige Aandedræt og talte de hamrende Pulsflugt paa hans Tinding.

I hendes Sjæl bolgede paa samme Tid Tanterne og Følelserne vilde imellem hinanden. Det forekom hende, som om hun saa ind i en gabende, ghælig Afgrund. I Begyndelsen saa hun i denne intet Andet end Mørke, men lidt efter lidt dannede en stor sort Skikkelse sig i Afgrunden, som hævede sig mere og mere og tilsidst steg kjæmpemæssig op for hende — og det var hendes Synder!

Anni havde ofte funnet strige høit af forfærdelig Samvittighedsnag, af uudsigelig Sjæleval. Og saa hun da ind i den Saaredes Ansigt, hvori Dødsbleghed og Febergloed hurtig veglede, saa var det hende, som om hendes Synder hængte sig som en Møllesten om hendes Hals og trak hende ned i den evige Fordærvelses Afgrund.

Ofte streg den Syge høit og talte uforstaaelige Ord. Men undertiden gav hans Ord ogsaa tilfjende, hvad der foregik i hans Sjæl. Det var stedse dette Ene: Han saa Anni truet af Fiender, som vilde røve og dræbe hende; han vilde og maatte redde hende, men han kunde ikke, han var fastlåst. Han gjorde de største Anstrengelser for at sprænge sine Kæmper, indtil han udmattet sank tilbage og grad som et Barn.

Mange Dage allerede havde denne dobbelte Kamp været: den legemlige Døds Kamp med Livet i den Syges Legeme, og Satans Kamp med Gud i Annis Sjæl. Vilde en Hysstraale af Raaden falde i hendes fordunklede Sjæl,

saa var det hende, som om tusinde Stemmer fra Afgrunden haanende tilraabte hende: „Intet hjælper dig, for dig gives ingen Forladelse, du er dog vor!“

Annis Kræfter tog Dag for Dag mere af under denne Kamp; Lægerne vilde sjerne hende, men hun bønfalet om at maatte blive, indtil hun erholdt Tilbedelse dertil.

Det var den niende Dag henimod Aften, den Syge havde hele Dagen igenem kjæmpet sig trætt med sine Fantastbilleder, og Anni lænede sig tilbage i Stolen med lukkede Øine, mat og trætt af sin Sjælekamp. Hun faldt i en Halvslummer, i hvilken det forekom hende, som om hun var hjemme i sin Faders Hus. Onkel Ulrik sad paa Donsbænken og læste i en gammel Bog. Hun bøiede sig over ham, ligesom hun som Barn pleiede at gjøre, og spurgte: „Onkel, hvad læser du der?“ Han pegede med Fingeren i Bogen, og Anni læste. Det var Verset af en gammel Psalm, som hun engang havde lært af Onkel Ulrik og om hvilken han havde sagt: „Anni, saa længe et Menneſte endnu kan bede denne Psalm, saa længe har det ikke nogen Rød, saa længe gaar han ikke fortabt.“

Anni havde ikke tænkt paa denne Psalm, saa længe som hun havde været i Byen, men hun kunde den endnu udenad. Hun fremsagde den helt og holdent, og da var det, som om alle Afgrundens haanende Aander ved hver Linie veg mere og mere tilbage. Og da hun var kommen til Enden og havde bedet: „Du evige Gud, lad os ikke undfalde fra den rette Troes Trost!“ da var ikke en eneste haanende, anklagende Stemme mere i hendes Sjæl; da blev det stille og fredeligt inden i hende, og sagte, som i det Fjerne, hørte hun sunget ligesom af Englestemmer: „Min

Sjæl, lov Herren, og forglem ikke alle hans Belgjerninger, han, som forlader dig alle dine Misgjerninger, han som læger alle dine Sygdomme, han, som igjenløser dit Liv fra Fordærvelse, han, som kroner dig med Miskundhed og Barmhjertighed. Min Sjæl, lov Herren!"

Anni sad længe ubevægelig; hun vidste ikke, om hun sov eller vaagede, men hun ønskede aldrig mere at komme ud af denne Tilstand. Hun var usigelig vel tilmode.

Endelig spandt hendes Bevidsthed, hun sovne og vaagne først, da en af Vaagefonerne mindede om, at det var Tid for hende at gaa hjem. Den Syge havde sovet rolig i to Timer.

Denne Aften knælede Anni for første Gang siden lang Tid igjen og bad. Hun bad længe, og da hun stod op, var Jorden vaad af hendes Taarer.

Den næste Morgen, da Anni traadte hen til Frits's Leie, slog den Syge for første Gang Døren op. Han saa forundret paa hende, lukkede atter Døren og slumrede paanyt ind. Da han om en Time tid for anden Gang slog Døren op, kjendte han Anni og spurgte: „Hvad er der skeet? Hvorledes er jeg kommen hid? Og er du ikke død, Anni?"

„Nei, Frits, jeg lever, og du lever ogsaa og vil snart igjen blive frisk; men nu tør du ikke tale mere."

„Gud!" svarede Frits, „men sig kun Et: Naar jeg er bleven frisk, gaar du da med mig, Anni, og bliver min Hustru?"

„Ja, Frits, hvis du vil have mig, gaar jeg med dig og bliver din Hustru."

Den Syge lukkede Døren med et tilfreds Smil.

Da Aften noget senere traadte ind, erklærede han sig meget tilfreds med

Frits's Tilstand. „Krisen er lyffelig overstaaet," sagde han, „nu vil Ungdomskraften hurtigt hjælpe videre."

Og saa stede det; efter fjorten Dages Forløb var Saaret saavidt lægt, at Frits kunde blive udstrevet af Sygehuset.

Nu fandt en fuldstændig Forklaring Sted imellem ham og Anni. Anni kjendte hele sin Skyld for ham, hun skjulte ingen af sine Synder. Det var en vigtig, hellig Time, som begge disse tilbragte i Fru Haunstocks lille Kammer. Anni afslagde en vidtloftig Betsendelse, derpaa knælede begge ned og bad med hinanden. Saa tog Frits Anni i sine Arme og trykkede Tilgivelseshjstet paa hendes Pande og Forlovelseshjstet paa hendes Læber.

Da Frits gik, var begges Dine røde af Graad, men om deres Mund spillede et lyffeligt Smil.

Nogle Dage senere sad Frits og Anni i Jernbanevognen og vare paa Veien til deres Hjemsted. Men i Forveien havde Anni været hos sit forrige Hærstabs, havde tilstaaet al den Uret, hun havde begaaet imod dem, medens hun var i deres Tjeneste, og havde bedet dem om Forladelse derfor.

Da hun havde den store Stad med de mange Fabrikstorstene bag sig, var hun tilmode som En, der er undgaaet en truende Fare; en tung Byrde faldt fra hendes Sjæl, hun aandede dybt. Efter en liden Stund greb hun sagte Frits's Haand, og stuede ind i hans faste, rolige Ansigt. Og da nu ogsaa han lod sine klare, trohjertige Dine hvile paa hende, da var det imellem dem igjen ganske som dengang paa Græsseplassen, kun meget skjønnere endnu. En No og Frimodighed kom over Anni, saadan som hun ikke havde følt paa lang Tid. Og igjen nem hendes Sjæl tonede det: „Mig er Barmhjertighed vederfare."

XXI.

En Søndag mellem Paaske og Pintsfe var Annis Bryllupsdag. Den lille Landsbykirke var festlig smykket, og en Skare af glade, lykkelige Menneſter bevægede ſig derhen. Anni var ſaa ſmuk i den ſimple Kjole og Myrtekrandsen, og Frits ſaa ſaa ſtolt og lykkelig ud! Det var en Glæde at ſe dem. Onkel Ulrif var den ſidſte i Skaren, han havde villet det ſaaledes. Han holdt ſine ſtore Hænder ſolbøde foran ſig og ſaa ned for ſig; man kunde ſe, at hans Hjerte bad.

Bryllupsmaaltidet var landligt og ſimpelt, men dog meget muntert.

Der gives en Munterhed, ſom ikke beſtaar for Guds Naſyn. Den er af Jorden og pleier at herſke ved deres Feſtligheder, ſom leve uden Gud i Verden, i Særdeleſhed ved deres Brylluper. Der bliver talt upaſſende Spøg, ſom driver Skamrødmen op i alle ærbare Koners og Jomfruers Kinder; der bliver ſpiſt og druffet til Overmaal; og naar Feſten nærmer ſig ſin Ende, ſaa er mange af de meſt høiroſtede Gæſter blevene ſtille. Med tungt Hoved og lalende Tunge ſidde de i Krogene eller endnu lavere nede.

Men der gives ogſaa en munter Glæde, ſom ikke behøver at ſty Guds Vie, og ſom derfor anſtaar en Kriſten vel.

En ſaadan glad Munterhed herſkede i Frits's og Annis Bryllup, og det havde de Onkel Ulrif at takke for. Denne ſad nederſt ved Bordet, han havde ogſaa villet dette, han var i alle Stykker en forunderlig Mand.

Og der ſad han nu, den lille, uanſeelige, ildeformede Mand, og beherſkede fra ſin beſtedne Plads ved ſin Tale Gæſternes Tale og Spøg. Han vidſte altid at lede Samtalen derhen, hvor han vilde have den. Men han, den ellers

ſaa tauſe Mand, var ogſaa idag meget ſnaſſom. Engang kom han til at tale om den gamle Preſten Flattich og fortalte nu forſkjellige ſmaa karakteriſtiſke Træk af dennes Liv. Idet han derpaa vendte ſig til Brudeparret, ſagde han: „Ikke blot om Borneopdragelſen har den kjære gamle Flattich ſkrevet ſaa opbyggeligt, ogſaa for Egteſtanden har han givet Negler, ſom er værd at lægge paa Hjerte, og har oplyſt dem ved ſornoielige Exempler. Nogle af diſſe vil jeg ſtrax meddele Eder. Mærk Eder, hvad han ſiger:

„Naar i Egteſtanden Trætte ſkal undgaaes, ſaa maa den Ene give eſter for den Anden.

„Naar man giver Ngt derpaa, ſaa vil man finde, at Smaaſting give Naſſag til den meſte Fortrød imellem Egtefolk. To Egtefolk ſaa Nyaarsnat en Fugl paa et Tag. Manden troede at kjende Fuglen, og nævnte dens Navn. Men Konen ſagde: „Nei, Mand, den heder ikke ſaa.“ Tilſidſt kom det til Haandgribeligheder, ſaa at de pryglede hverandre. Da Mæret var omme, erindrede de hverandre om, hvilke Narre de havde været, at de havde trætlet om Fuglen. Derpaa ſagde Konen: „Mand, jeg havde dog Ret,“ og Manden paſtød, at han havde havt Ret. Da nu Konen vedblev med ſit Kethaveri, ſaa kom de paant i Haarene paa hverandre og pryglede hverandre igjen. Saaledes er de fleſte Ting, ſom Egtefolk blive uenige om, ſaa at ſige, blot Fugleſtrid, da Ingen vil give eſter formedelſt Kethaveri.“

Onkel Ulrif havde holdt Ord og overgivet ſin Forretning og alt ſit Skomagerverktøi til Frits ſtrax eſter dennes Tilbagekomſt.

„Det er den ſynlige Arv, ſom du modtager af mig, min Søn,“ ſagde On-

fel Ulrik ved denne Feilighed. „Jeg bliver nu gammel og sætter mig gjerne til Hvile med min naadige Guds Tilladelse. Jeg har endnu meget at læse i mine gamle Bøger; hidindtil manglede jeg ofte Tid til at læse, naar alle mine Run-der lob omkring med itusludte Støvler. Fra nu af vil jeg have Tid til at læse, og jeg vil læse, indtil den kjære Gud selv lukker Bøgerne igjen for mig.“

Da Frits og Anni om Aftenen paa deres Bryllupsdag traadte ind i deres lille, bestedne Stue, som dog var deres egen, sølte de sig usigelig lykkelige. Det var et meget tarveligt Udstyr, de her forefandt, men det Nodvendigste var bleven anskaffet og betalt. Frits havde lagt sig en pen Sum tilbedste i Vandreaarene, thi han havde været sparsom og fremfor Alt sthet Vertshusene.

Saa simpel end de unge Ægtefolks Stue var indrettet, saa manglede den dog ikke al Pryd. Over Sofaen hang Annis Yndlingsprog: „Min Sjæl, lov Herren“ o. s. v., skrevet med store, zirlige Bogstaver og indfattet i Glas og Ramme. Onkel Ulrik havde paa Annis Bon skrevet dette Sprog meget smukt, om end allerede med noget skjælvende Haand.

Da Frits og Anni havde seet sig lidt om i Stuen, sagde Frits: „Anni, hvis du tænker som jeg, vil vi begynde vor Ægtestand med Bon. Herpaa knælede de begge ned, og Frits bad høit en Bon ud af deres begges Hjertes.

I den samme Nat — det var en mørk og stormfuld Nat — gif en Kvinde langsmed Bredden af den Flod, som gjennemstrømmer den store Hovedstad. Hendes mørke Haar faldt opløst nedad hendes Skuldre, hendes Ansigt var for-dreiet af Fortvivlelse, og i sine Arme holdt hun et sovende Barn, fast trykket til sit Bryst.

Med hastige, usikre Skridt gif hun frem og tilbage ved Bredden og saa ofte forskende ned i den mørke, brusende Flod. Hun gysede, og Barnet, berørt af den iskolde Nattervind, begyndte sagte at klage. Da drog Kvinden Torflædet fastere sammen, som hun havde knyttet om sig selv og Barnet. Barnet taug stille, og hun fortsatte sin Vej. Hun gif, indtil hun kom til en fri Plads; hun saa igjen speidende ned i Vandet. Da horte hun Fodtrin, ilfomt flygtede hun bag en Busk. Skridtene kom nærmere, det var en Konstabel, han gif forbi. Kvinden kom frem fra sit Skjulested, traadte med raske Skridt hen til Flodbredden, saa sig endnu engang vildt omkring og — sprang ud.

Bredden var hoi paa dette Sted; man horte et tungt Fald, et sagte Skrig, en Pladsten, saa var Alt stille.

Nu delte de mørke Skyer paa Him-melen sig, og Maanen stuede ned, stille og kold, som det er dens Vis.

Dersom den kunde have talt vort Sprog, saa vilde den vel i dette Die-blik, idet den saa ned i Floden, ikke have sagt noget Andet, end den ældgamle, evige Sandhed: „Synden er Folkenes Fordærvelse!“

Den næste Morgen blev Liget af en ung Kvinde og et lidet Barn opfisket. Begge Eigene blev udlagte i Anatomi-Kammeret og Dørrigheden bekendtgjorde det, for at den, der savnede en Kone med et Barn, kunde komme og se paa Eigene.

Der kom ogsaa Mange, som ingen Slægtninger havde at søge efter, og trængte sig ind i Salen for at se Eigene. Det var for det Meste Kvinder med nysgjerrige Ansigter og flydende Tunger. De tilhøivstede hverandre deres Formodninger.

Da træder en ung Mand ind i Sa-

len, hans Klæder er sonderrevne og smudsige, det lyse Haar hænger uordentligt ned i Panden, hans Dine stirre glasagtigt, Huen sidder skjævt, i Munden har han en brændende Cigar, og Hænderne holder han i Buxelommen. Hans Skridt er usikre, dog trænger han sig frem igjennem Kvindernes Mængde til Bordet, hvorpaa Eigene ligge.

Han kaster et Blik paa den døde Kvinde, paa det døde Barn, — det er hans Kone, det er hans Barn!

En lyd, der klinger som en Stønnen, kjæmper sig frem fra hans Bryst, derpaa vender han sig om, forlader Salen og gaar vaklende sin Vej. Det er Frants.

XXII.

For ikke at slutte vor Historie med dette mørke Billede, ville vi endnu engang rulle Forhænget op og lade vore kjære Læsere, som forhaabentlig hidindtil ikke uden Deltagelse har fulgt vor Fortælling, kaste endnu et Blik ind i et lykkeligt Familieliv derude i den stille Landsby.

Frits og Anni have nu været gifte i fem Aar og bo i deres eget lille Hus. Vel kunde Frits ikke strax betale det, men der er Udsigt til, at det om nogle faa Aar vil kunne være gjældfri Eiendom. Frits er en duelig og slittig Skomager; han arbejder nu med flere Værklinger og hører sig netop om efter en dygtig Svend. Han har, tilligemed Onkel Ulriks Skomagerverktøi, ogsaa faaet alle dennes Runder, og disse Runders Tal har fra Aar til Aar betydelig formeret sig. Folk siger: „Den unge Mester tager ligesaa godt, stærkt Væder som den gamle gjorde, og dertilmed har Alt, hvad han styr, et saa heldigt Snit og sidder saa godt paa Fodderne; man mærker, at han har været ude og lært udenlands Skif.“

Anni er en dygtig, utrættelig virksom Husmoder; Alt lyffes under hendes Hænder. Hun har en stor brun Ko og to fede Svin i Stalden, og paa det lille Gaardsrum spankulerer en prægtig Hane, hvem sex Høns taglende fortælle, at de har lagt sine Egg.

Paa de unge Egtefolks indstændige Bøn er Onkel Ulrik flyttet til dem et halvt Aar efter deres Giftermaal. Om Sommeren staar hans store, læderbe-trufne Rænesteol ved Vinduet, saa at Morgensolens varme Straaler falder paa ham. Om Vinteren derimod har den sin Plads ved den store Kaffeløbn. Den gamle Ulrik fryser nu let, han elsker derfor Varmen.

Onkel Ulrik er i disse fem Aar bleven betydelig ældre af Udseende, hans Ansigt er meget rynket og hans Skikkelse sammensunken; men hans Aand er munter og klar, hans Gemt har mere og mere tabt det bitre, som det før undertiden kunde have ved sig, og hans Stemning er bleven blød og mild. Og det fylder han det yndige Børnepar, som leger omkring ham, og som han saa ofter ghynger paa sine Knæ. Det er to lyshaarede, blaaøiede Børn, som efter Onkel Ulriks udtrykkelige Ønske hedder Frits og Anni. Frits er fire Aar gammel og en klog liden Fyr; han kan allerede en Mængde Bibelsprog og Psalmevers udenad og fremsiger disse med et meget forstandigt Ansigt og tydelig Udtale. Onkel Ulrik holder meget paa begge Dele. Den lille toaarige Anni ser forbauset paa sin Broder, naar han fremsiger det Værd, og forsøger at sige ham det efter i sit usor-staaelige Børnesprog.

Frits's Moder bor ogsaa hos sine Børn. Hun er endnu arbejdsdygtig og hjælper Anni i Huset. I Særdeleshed har hun taget den lille Frugt- og Grønt-have bag Huset under sin Varetægt.

Om Vinteren spinder hun omfaps med Anni.

Anni har gjenbundet hele sin forrige Munterhed, siden hun har faaet Fred med Gud. Imidlertid kan hun ikke uden indre Bæven tænke paa de Aar, som hun tilbragte i Hovedstaden, og Kathinkas grusfulde Endeligt har kostet hende mange Taarer.

Hun græder endnu, saa ofte som hun tænker paa Kathinka, og pleier da gjerne at sige til sin Mand: „D Frits, hvad vilde der være bleven af mig, hvis ikke Guds Barmhertighed endnu i den ellevte Time ved dig havde revet mig som en Brand ud af Ilden! Aldrig kan jeg nok takke Gud for den langmodige Forbarmelse, med hvilken han Skridt for Skridt er gaaet efter mig gjenstridige Stabning, og har bevaret mig for det dybeste Fald

Livet er altfor kort til at takke ham nok derfor. Gudstellov, at efter dette korte Liv følger den kjære Evighed, den vil jo ogsaa blive lang nok til det!”

Annis Yndlingspsalme siden hendes Redning og Omvendelse er denne:

„Nu har jeg fundet det sig grunder
Mit Salighedens Anker paa,
Den Grund er Jesu Død og Bunder,
Hvor den for Verdens Grundvold laa.
Det er en Grund, som evig staar,
Naar Jord og Himmel selv forgaar.

O Afgrund! hvilken alle Synder
Har slugt og dræbt ved Jesu Død,
Og os kun Alt til Bedring stynder,
Saa skal vi finde Naaden sod.
Her raaber Jesu blodig Sved:
Barmhertighed, Barmhertighed!

Deri vil jeg mig trolig sænke
Og drukne al min Nød og Ve,
Og naar mig mine Synder krænte,
Kun altid til Guds Hjerte se,
Der ser jeg i en Afgrund ned
Af idel Guds Barmhertighed.

Bed denne Grund jeg fast vil blive,
Saa længe jeg paa Jorden gaar,
Det vil jeg tænke, tale, drive,
Saalænge mig en Aare slaar;
Hift sjunger jeg i Englekor:
Barmhertighed! hvad er du stor!”

Biologi. Bacterier.

Pasteur. Lister. Koch.

(Af Professor Hjalmar Heiberg.)

(Slutning.)

V.

Det var at vente, at Tydskerne med sin udviklede videnskabelige Methode og sin mærkværdige Arbejdsfordeling vilde give de Pasteur'ske Undersøgelser et mærkbart Stød fremover, naar de først begyndte at lægge sit Arbejde paa dem. Der kunde være Anledning til at nævne mange Navne, som har Fortjeneste paa

dette Gebet, men vi skulle dog kun opholde os ved Robert Koch, paa hvem det store Publikums Opmærksomhed især har været henledet i den sidste Tid. Koch er vel en Mand paa 50 a 55 Aar. Han var en besteden Distriktslæge i Schlesien, da han for 10 a 15 Aar siden begyndte at drive sine Bacterie-

studier hjemme paa sit Kontor, naar han ikke blev forhindret ved sine Praxisrejser. Senere studerede han Soppene hos Botanikeren C o h n i Breslau og er nu ansat som „Geheime Regierungs-rath“ ved det nylig etablerede „kaiserliches Gesundheitsamt“ i Berlin, som er en af disse praktiske videnskabelige Instituter, der visselig for en stor Del skyldes Bismarcks eget Initiativ og viser hvilket Værd der i Preussen sættes paa nøiagtige videnskabelige Undersøgelser ogsaa i det praktiske Liv.

R o c h har paa mange Maader lettet os Undersøgelserne af Bakterier. Han har lært os at farve dem paa en egen Maade ved forskellige Anilinfarver og derved lettere finde dem, og specielt har han indført en ny Maade at dyrke dem paa, saaledes at man har lettere for at overse sine Planteskoler og holde dem frie for Ukrudt. Medens nemlig Pasteur dyrkede Bakterierne i Kjødsuppe eller forskellige Bæster, hvorved de nydannede Bakterier fordeltes udover hele Bæsten, har Roch indført en fast eller stivnet „Jordbund“ til Aølingen. Han blev først i sit Hjem opmærksom paa, hvorledes Poteter mugnede, og hvorledes han paa Skiverne saa, at der fremkom forskellige Mugarter, som altid holdt sig nogenlunde godt isolerede fra hverandre. Han benyttede derfor ogsaa i lang Tid Poteteskiver ved sine Dyrkninger, men har senere indført stivnede Kjødsafgeleer, som han fylder i Reagensglas eller kan udbrede i tynde Lag paa større eller mindre Glasstiver, og „saar“ nu sine Bakterier herpaa. Er en R o f. Gr. død af mistænkelig Miltbrand, dypper han under særlige Forsigtighedsregler kun en i Forveien glødet Platinanaal ind i Blandet eller i Miltten og gjør med den et Par lette Striber — rene Blaugfurer — i et paa en Glasplade stivnet tyndt Ge-

latinalag. Efter et Par Dage er Striberne graalige og Gelatinaen gjerne bliver flydende. Under Mikroskopet ser man, at Bakterierne har voxet og udviklet sig til lange sporeholdige fine Traade.

Det var paa denne Maade, at Koch kom efter, at Miltbrandbakterierne udvikle Sporer (Frø), hvormed de formere sig, og det har forsaavidt Betydning, som Erfaring har vist, at Sporer (Spid) ere meget mere modstandsdygtige mod Indvirkningen af selv kraftige Midler, som ellers ødelægger Bakterierne.

Megen Opmærksomhed vakte senere Kochs Undersøgelser over Saarsygdomme hos forskellige Dyr. Han viste, at der altid maatte en bestemt Bakterieart til for at frembringe de forskellige Former, hvorunder Saarsygdommen ytrede sig, og at en Bakterieart, som var smitsom hos det ene Dyr eller hos Menne-sket, var aldeles uskadelig for andre Dyr. Dette er uhyre vigtige Undersøgelser, men de har ligesom ikke den populære Karakter, som hans senere Fund, og som har gjort ham til den berømte Mand.

Det er nu netop 2 Aar, siden han — jeg kan gjerne sige pludseligt — forbausede den lægevidenskabelige Verden — og Publikum ogsaa — med sin Meddelelse om, at Tæringen skyldes en Bakterie, som paa forskjellig Maade kom ind i Legemet, frembragte Tuberkler og de dermed i Forbindelse staaende Ødelæggelser. Hans Undersøgelser vare rent ud revolutionære. Det rystede i den gamle solide Bygning. Man vidste ikke, om man havde Lov til at tro det. I Erfaring syntes at tale derimod, og mange Kjendsgjerninger syntes usforenelige med den nye Lære, hvorefter man nødvendigvis maa antage en Smitte ved Tæringen. Imidlertid staa paa den anden Side Kochs Resultater ogsaa som Kjendsgjerninger, og

sjelden har en videnskabelig Undersøgelse været leveret i en saa fuld færdig Stand som denne, uagtet Meddelelsen var ganske kortfattet. Man har virkelig anstrengt sig for at finde Brist og Mangler ved den, men det er saa langt fra lykkets, at man kun med Samstemmighed har maattet erkjende, at Alt var rigtigt, og det gjælder altsaa nu at sammenholde de praktiske Erfaringer med de videnskabelige Forskninger, thi begge maa respekteres, og Sandheden ligger der, hvor begge Veie mødes. Et ikke ubetydeligt Udbytte af Kochs Undersøgelser har man nu ogsaa deri, at man ved Mikroskopets Hjælp — ved at paavise Bakterien i det Dyptheste — paaviser, om Vedkommende har Tæring eller ikke.

Samtidig med disse Undersøgelser om Tæringen gjorde ogsaa Koch en hel Mængde Forsøg med Desinfektion, som i en Fart har faaet praktisk Betydning. Alle Undersøgelser ved „Gesund-

heitsamt“ udføres med en tillidvækkende Noiagtighed, og alle Meddelelser derfra imødeses altid med spændt Opmærksomhed. Med den største Forekommenhed og Beredvillighed vises man ogsaa omkring, og har man — som Indsenderen — havt Anledning til i længere Tid at arbejde der, føler man, at man staar i en Taknemmelighedsgjæld for den Aabenhed, hvormed alle Undersøgelsesmetoder meddeles.

Hvad Koch senere har gjort, vil være de Fleste i friskt Minde. Han har i Ægypten og senere i Indien studeret Koleraens Smittestof og fundet dens Bakterier som et lidet „Komma“ ikke blot i Tarmkanalen og i Tarmslimhinden, men endog i nogle af de mange stillestaende Damme og Vand, hvorfra de Indfødte hente sit Drikkevand, saa at det ikke er usandsynligt, at Smitten sker ved Rydelsen af dette Vand.

(Mgbl.)

Skildringer fra en Rejse rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

XV. Kioto og Missionen der.

Man kan gjøre Reisen fra Yokohama mod Vest til Kioto baade tillands og tilfods. Reiser man Landveien, maa det være i Jimricksha, langs Tokaido; den tager da ti Dage og Veien er ikke meget tiltalende, heller ikke er Trehusene videre hyggelige. Tilfods er Afstanden 340 Mile, og Tiden, som bruges, er firti Timer med et stort, velbemandet Dampskib, som gaar hver Uge fra Yokohama og har amerikansk Kaptein og Maskinmester. Vi reiste Soveien. Veiret var stormfuldt, men da vi dampede de sidste fem og tyve Mile opover den smukke Bugt fra Osaka til Kobe, havde vi dei-

ligt Solstin. Der gaar nu en Jernbane fra Kobe, som paa tre Timer fører os til Kioto. Landet saa rigt og vakkert ud i sin høstlige Dragt; man var især med at høste Risen, og hele Familier var ude paa Marken og bestjæftigede med at sanke Ar, binde Risbaand og hænge dem paa lange, horizontale Stænger, som var omtrent fire Fod fra Jorden, for at tørre dem. Kioto ligger midt i Japan og var i flere Aarhundreder Hovedstad. Den har omtrent 900,000 Indbyggere, som for Størstedelen er fattige og lever for omtrent en Dollar hver om Aarsindtægten. Den ligger paa en rig Elette, hvor der er Overflod af Vand,

og omgiben af Fjælde paa alle Sider, undtagen den, som vender mod Osa'a. Dens Historie dateres tilbage til Aaret 794, da Byen blev Hovedstad. Den ærbødige og omme Tone, med hvilken Japaneserne omtaler den, vidner om dens gamle Minder og naturlige Skønhed. Den er firkantet og bygget i retvinklede Kvartaler, og Udsigten over Byen fra en af Høiderne er interessant; de lave Huse med de mørke Tage se ensformige og triste ud og danne en stærk Modsatning til Omgivelsernes Skønhed.

Vi modtoges meget gjæstfrit af de amerikanske Missionærer, det eneste Selskab, hvem Regjeringen hidindtil har tilladt at virke i Byen. De har ordnet sig paa en storartet Maade. Det første, som møder Diet, er to store, smukke Bygninger paa en rummelig Plads. Deite er Skoler og Anstalter, paa den ene Side for Gutter og unge Mænd, paa den anden for Piger. Da vi kom ind i Gaardsrummet, holdt Gutterne paa at slaa Bold; de var klædte som Englændere og Amerikanere, og under denne Leg udoiste de ligesaaamegen Iver og Livlighed som engelske Smaaagutter. I et stort og for Diebliffet tomt Skolenærelse horte vi Tonerne af et amerikansk Orgel, der blev spillet af en blind japanesisk Gut, og Melodien, som han spillede og sang, var en bekendt Psalme. Saavel i Gutternes som i Pigeres Afdelinger var Skoleordningen og Inventariet af første Sort, og bedre end i de fleste engelske Almue- eller Kostskoler; dette er Tilfældet overalt i Osten, saavelsom i de Forenede Stater. Formand for dette Foretagende er vor Vert, Hr. John Davies, som i fire Aar var Officer i de Forenede Staters Armee, og da den store Krig var tilende, omhyttede Riflen med Bibelen og ofrede sig til Missionsar-

beidet. Han lever med sin Familie i et bekvemt Hus, som han selv har bygget tæt ved Missionshuset. En af Lærerne og Bestyrerne er en japanesisk Herre ved Navn Mr. Messima, hvis Historie er meget interessant.

Josef Messima lob hjemmefra, da han var femten Aar gammel, og kom ombord paa et Skib, der skulde til Shanghai. Da han kom did, folgte han sin Dolk, og for Pengene kjøbte han en Bibel. Fra Shanghai fik han Blads paa et Skib, som skulde til Boston, og paa Reisen vandt han Kapteinens Beloville ved sin Flid og Forstand. Ved sin Ankomst fik Kapteinen, som selv var en Kristen, flere kristelige Venner i Boston til at tage sig af ham, og disse fik ham sendt først til en Skole og derefter i syv Aar til et Universitet. Det Gesandtskab, som fra Japan var udsendt for at anstille Underfogelser med Hensyn til Skolevæsenet, behøvede, da de kom til de Forenede Stater, en Dolk, og Messima blev dem anbefalet. Han samtykkede deri paa den Betingelse, at han skulde have fuld Tilgivelse for den Forbrydelse, han havde begaaet ved at forlade sit Land, og tillige, dersom han valgte at komme hjem, Frihed som Kristen. Da dette blev tilstaaet, modtog han Tilbudet og ydede Gesandtskabet en meget værdifuld Hjælp, idet han reiste med dem ikke alene i de Forenede Stater, men ogsaa i de fleste af Europas Hovedstæder. Ved hans Tilbagekomst tilbød Regjeringen ham en meget vigtig og ansvarssfuld Post. Men han svarede: „Nei, jeg har lært Kristendommen i det fremmede Land, og jeg vil nu give mit Liv for at udbrede den blandt mit eget Folk.“ Følgelig forenede han sig med Missionærerne, og nu indtager han en ærefuld og betroet Plads som Lærer ved Missionskolen i Kioto. Han er en meget besfeden og

forstandig Mand. Hos Mr. og Mrs. Master, som bestyrer Pigernes Afdeling, var vi en Aften sammen med Mr. Nessima og hans Hustru, og han fortalte mig da sit Livs Historie. Mrs. Nessima er en munter og ligefrem japanesisk Dame, og hun klæder sig fremdeles i sit Lands Dragt. Hun er ogsaa Kristen.

Dagen efter vor Ankomst tog vore Venner os med for at bese de fornemste Sinto og Buddha-Altere i Kioto. Forst kom vi ind i et Tempel, som indeholdt tusinde Billeder af en uhyre Størrelse, af hvilket ethvert er omgivet af en Mængde mindre, allesammen af Træ og forgyldte; i det Hele er der 33,333 Billeder. „Hvilken heilighedsfuld der skalde blive af dem,“ sagde en af Missionærerne, „hvor de skalde varme en stakkels fattig Student.“ Verandaen udenfor Templet, som var 200 Fod lang, gjorde engang Tjeneste som Bueskydningsplads; Hovedbygningens Længde er 396 Fod med tre og tredive Soiler. Efter Eagnet byggedes den i 1162 af en Prins i Taknemmelighed mod den Gud, der havde helbredet ham for en plagsom Hovedpine, som havde trodsset de bedste Lægers Duelighed. I det næste Tempel, Daibutsu, er en meget stor buddhistisk Figur af Træ. Denne var tidligere af Bronze, men da Jhesus' Sonnesen engang var i Pengemangel, lod han den smelte og lod en af Træ sætte istedet. For otte Aar siden odelagdes denne af Lynlden, og senere har man sat op det Billede, som nu staar. Daibutsu har saaledes haft en omstiftelsesrig Historie. Tæt herved staar en stor Klokke paa Jorden; den er fire og tyve Fod høj og har en Tykkelse af ti Tommer. Den har en lang Inscription, og Eagnet lyder, at Jhesus, som troede, at denne Inscription forudsagde hans Odelæggelse,

wilde aldrig tillade, at man slog paa Klokken.

En Bro, som paa Japanesisk kaldes „Brille Broen“ (Japaneserne er stærke i Briller, man ser dem overalt), paa Grund af sin Lighed med et Par Briller, gaar her over en stor Dam fuld af Lotusplanter og omringet af Kirsebærtræer og frembyder et meget maleriskt Syn. En Række Trappetrin fører herfra op til Kioimidzæe, et ærværdigt Sinto-Tempel, som nu ogsaa er helliget Buddha; det er bygget Aar 798 og har en fri Beliggenhed tæt ved et Vandfald. Her er et Alter, helliget „de Elskendes beskyttende Helgen,“ til hvilket de unge Mænd eller Kvinder, som gjerne vil tilbende sig sin Elskedes Kjærlighed, fæster Papirstrimler, paa hvilke de har opskrevet sine Bønner. Dersom de skal kunne vente Bønhørelse, maa Strimlerne sættes til Gitteret med Lille- og Tommelfingeren paa den ene Haand. Paa Forsiden af Templet er en Platform over en Fjeldtloft, og man har den Overtro, at naar Nogen hopper ned i denne, jaar man et Ønske opfyldt. Paa denne Maade er Mange bleve lemlæstede, og man siger ogsaa Flere dræbte. For sex Aar siden fæstede en ung Kone, hvis Mand havde behandlet hende meget slet, sig ned her, og hendes Pige fulgte efter hende. Beshyn-derlig nok sit Ingen af dem nogen Skade, og den trolose Egtemand, som blev rørt over sin Hustrues Hengivenhed, forbedrede sig. Saaledes lyder Historien; men nu har Øvrigheden ladet bygge en høj Skranke langs den tilloftende Afgrund. Dernæst besteg vi Maruyama, en Høj, som er bekranset med en Gruppe Træer, der er voxede saaledes, at de af Form ligner en Junke (Skib); fra dette Sted saa vi Byen i Fugleperspektiv. Ved Foden af denne Høj er der et Kloster, som kaldes Chioin,

der er omgivet af Træer. Dets Hovedport er 150 Fod høj og indbefatter et stort Rum, som oventil er ganske fuldt af Billeder, der forestiller mange af Menneskenes onde Lidenstaber. Piesterne tillod os at holde vort Maaltid inde i selve Templet og forsynede os med The. Her findes en stor Klokke med vaffer Klang; den er atten Fod høj og ni Tommer tyk. Paa Tagene af disse Buddha-Templer ser man ophobet ubrugbare Tagsten; det er for at vise, at Templet ikke endnu er færdigt; thi man har den Overtro, at saasnart et Tempel er fuldbendt, vil det brænde. Jdebrande er ogsaa hyppige i Kioto, og i 1846 brændte flere Kvartaler. Endnu maa nævnes et Tempel, som tilhører en buddhistisk Sekt, der kaldes Monto; det heder Nishi Honganji, og man siger, at det er det største og smukkeste i Japan. Her mødte Mrs. Davies, Mrs. Gordon og deres Børn os; vort store Selskab opvakte ikke liden Nysgjerrighed, og man viste os megen Opmærksomhed. Vi så en Statue af Monto Sektens Stifter, der skulde være udsaaet af ham selv. Tempelets umaadelige Hal stottes af tykke Søiler. Alterne og Søilerne er prægtigt forgyldte, og der er mange besynderlige Billeder. Foran Templet staar der et gammelt Jcho Træ, som siges at kaste op Vand, naar der er Jdebrand. og da dette Tempel i Mod sætning til alle andre ikke har været udsat derfor, tilskrives dette Træets Beskyttelse. Montopresterne har Tilladelse til at gifte sig. Buddhismen, især Monto-Sekten, er endnu meget populær i Kioto. Man ser stadig store Starer af Andægtige ved de fornemste Altere. Udenfor denne Klynge af Templer er der en vaffer Have, i hvilken der findes et af de hyppigste Vandfald, for hvilke Kioto er saa berømt. Her har man ogsaa en

Sten, som siges at lyse om Natten, samt Damme, Broer og Lovhytter, som engang var kunstfulde og storartede, men nu er forfaldne og „romantiske“.

Det var glædeligt fra al denne Forsæmpling at kunne vende sig til Steder, hvor man dyrkede den levende Gud, nemlig de kristelige Skoler, som var oprettede midt i denne hedenske By. Man holdt der Gudsstjeneste Klokken Otte Søndag Morgen, og der var samlet omtrent hundrede unge Mænd og Gutter. Alle disse er Kostgjængere, som betaler for Logi og Kost, men har fri Opdragelse. Ved dette Møde sang, bad og læste de i Bibelen, alt paa Japanesisk. Jeg talte nogle Ord til dem over Ef. 53, og man fortalte mig, at over firti af dem kunde forstaa Engelsk. De ældre Studerende havde engelske Bibler, hvori de slog op og læste de Steder, jeg henviste til. Derefter sang de en Psalm. og Gudsstjenesten sluttede med en Bøn. De Aldre, som udgjorde omtrent tyve, havde været fire Aar i Regjeringens Undervisnings Anstalt og her i tre Aar; nogle af dem bruges til at lede Søndagsgudsstjenesten i Bærelser, som man hertil leier i forskjellige Dele af Byen. Søndagen holdes ikke hellig i Japan, men i forskjellige af Regjeringens Kontorer og Departementer er Dagen dog nu en Hviledag, og gennem udenlandsk Indflydelse vinder den mere og mere Indgang som Hviledag i de fleste Handelsbyer. I Kioto findes en Kjerne af meget haabefuldt, praktisk kristeligt Arbejde, og der er nogle saa Omvendte, som synes at love godt. Klokken for Søndagstien var der i Mr. Davies's Hus en stor Forsamling af Børn og Boyne, som modtog kristelig Undervisning, og derefter var der Gudsstjeneste, som var besøgt af japanesiske Mænd, Kvinder og Børn; her talte jeg Præ-

difenen blev Sætning for Sætning oversat af en af de Studerende.

Lægemissionær Gordon, som havde reist over det Stille Hav saamen med os, var nu i Kioto med sin Familie og haabede at erholde Regjeringens Tilladelse til at forblive i Byen. Senere har jeg havt et Brev fra ham, dateret 12te August 1879, hvori han skriver: „Efterat jeg havde ventet til Midten af Januar, modtog jeg et afflaende Svar, og siden har vi levet og arbeidet i Osaka. I Mai indgav dog Mr. Nekkima en ny Ansøgning, og til vor store Overraskelse og Tilfredsstillelse blev denne bevilget, og vi er nu lykkelige ved at være i Besiddelse af en Tilladelse til at forblive i Kioto i fem Aar fra 1ste September af. Skolen har holdt sig omtrent uforandret Aaret igjennem. Men ved Slutningen af Aaret har femten af de unge Mænd, efter at være færdige med baade det videnskabelige og theologiske Kursus, sluttet som Elever ved Skolen. Tre af dem er der dog endnu som Lærere, en fjerde er bleven Miss Starkweathers Medhjælper ved Pigeskolen og en er bleven midlertidig Lærer ved Landbrugsskolen i Tokio. Mr. Ire, som var Deres Tolf hos Mr. Davies, har begyndt en Mission i Shikoku, hvor der inden saa Maanedene vil være en Kirke, og fire eller fem Andre vil begynde lignende Missioner i forskjellige Dele af Riget. I det Hele taget har alle de, som har havt med disse unge Mænds Opdragelse at gøre, Grund til at være tilfredse med dem. Vort Arbeide strider stedse frem; siden De var her, har vi faaet tre smaa Kirker; to af dem er paa Viva-Soens østlige Bred.“

De amerikanske Missioner baade her og ved alle de Stationer, som jeg besøgte, gav mig Indtryk af at være drevne med Kraft og forretningsmæssig Dygtighed

i Forening med sand, kristelig Iver. De giver En stor Frihed i at handle og udfaste Planer, end Tilfældet er ved andre Missioner. Missionærerne er omhyggelig valgte og understøttes godt, og man har fuld Tillid til dem; dersom de skriver hjem efter Hjælp, det være nu med Hensyn til Lærere, Missionærer eller Penge, skaffes den strax tilveie. De er saaledes vel forsørgede, og noget Saadant som Forlegenhed paa Grund af manglende Hjælp kender de ikke til. Det er vedtagen Regel, at dersom en Missionsstation er værd at holde oppe, maa den ogsaa blive vel understøttet. Det vilde være godt for Missionen, om man kunde sige det Samme om alle Missionsfelter!

XVI. Udflugter i Kiotos Omegn.

Man kan fra Kioto gøre tre Udflugter, som ingen Reisende burde undlade at foretage, nemlig til Viva-Soen, Strygene og Nara. Med Dr. Gordon som Anfører (og en Bedre kunde vi ikke have, en Mand, som engang havde udmærket sig i den amerikanske Armee og nu som Lægemissionær i Japan var vel kjendt med Sproget og Folket) begav vi os i Jinrickshaer ud paa en Dags Udflugt til Viva-Soen. Jeg havde i min Jinricksha en hel Pakke med Traktater i det japanesiske Sprog. Jeg kunde ikke her følge den gyldne Regel, som man i Hjemmet har ved saadan Uddeling: „Læs dem, før du giver dem ud,“ men jeg vidste, hvorom de handlede; Missionærerne udvalgte dem til mig og forstode, at de var anvendelige. Jeg uddelte dem, efterhvert som vi drog frem, til de Forbigaaende, som altid modtog dem høflig og med Fornøielse, og mine Jinrickshamænd hjalp mig med Uddelingen. Til Dzu, omtrent otte Mile, er

der en pragtig Bei. Vi dreiede af paa en Sti mellem to Gjerder, aldeles lig en engelsk Bei af samme Slags, og den bragte os til Dzu, lige ved „Soldaternes Monument,” en stor Granitstøtte, som nylig er bleven reist til Erindring om de Soldater, der faldt i den sidste Krig. Her, midt inde i Skoven, er et interessant Tempel; den store Klokke er fuld af Mærker og Linier, der, som man siger, kommer af, at den er trasket ned ad Fjeldsraaningene, og tæt herved er en uhyre stor, gammel Jernfjedel, som, ifølge Sagnet, en eller anden Kæmpe har brugt til sin Ris. Udsigten fra Dzu over Viva= Søen er fortryllende. Søen er femti Mile lang, og Bredden afveksler fra fem og til femten Mile. Den er omringet af skønne Høie. Men den bedste Udsigt er dog fra Fshiana, som ligger tre Mile længere mod Syd, hvor der oppe paa Bakken ligger et mæleristt, gammelt Tempel midt imellem mørke, reirbidte Klipper. Her spiste vi vor Frokost og havde for os det yndige Vand, der affpeilede de grønne Bakker, som omgav det. I Dzu holdtes netop en Buddhafest; det saa ud til, at Befolkningen havde Fridag, og smaa, forgyldte Bogne, hvori stumme Afgudsbilleder sad Side om Side med muntre Børn, en forunderlig Sammenstilling, drog i munter Procession gennem de trange Gader. Da vi atter var ude paa Markerne, besøgte vi i Nord for Byen et Furutræ af et uhyre Omfang; det var henimod tre hundrede Aar gammelt. Dets Stamme er 34 Fod i Omfang, det har 380 Sidegrene, og disse strække sig ud i en Radius af 130 Fod, og under dem er en Mangfoldighed af Støtter, hvorved der dannes en flad Thronhimmel eller et Solseil af Grønt, som beskytter et Alter og tilbyder en behagelig Skygge. Dette Træ er paa sin Maade ligesaa

mærkværdigt som de i Josemitdalen i Amerika; dets Grene danne en Cirkel af 240 Alen i Omfæng. Man ser i Japan mange smukke, gamle Furutræer. Furutræet og Storken er i Japan Symboler paa hoi Alder, og man ser dem atter og atter paa alle deres lakerede Sager, ligesaa vel som Piletræet og Svælen, der betegner Blidhed. Hovedveien tilbage til Kioto var i den kjølige Aften oplyst med Spadserende fra Byen.

Den næste Dag skænkede os en af de mest henrivende Udslugter, som Japan kan tilbyde, nemlig en Tur op og ned Strygene i Elven Dingava. En nogenlunde jevn Jinrickshaver fører sex Mile mod Vest fra Kioto til Landsbyen Arashiana ved Foden af Strygene, og her begynder den pragtige Fjeldkloft, hvorigennem Strømmen bruser, en Hølvei, som ligner Passet ved Killiecrankie i Skotland. En Engländer vilde antage det for rent umuligt at besøge en saadan Strøm; men ikke saa Japaneserne. De har baade Dygtighed og Mod til at føre en betydelig Trafik gennem disse Stryg, der strækker sig hele otte Mile. Vandmassen er stor, især naar det har regnet; og hvor Flodleiet er trangt og nogenlunde jevnt, er Dybden omtrent otte Fod; naar da Strømmen bruser afsted over ujevne Stene og Klipper og snor sig frem gennem store Kjedler, er dens Kraft næsten uimodstaaelig. Men Pramene eller Baadene er byggede til saa let som muligt at flyde paa Vandets Overflade uden at stikke synligt ned i selve Strømmen. De er fladbundede, fire og firti Fod lange og otte Fod brede; Forenden hæver sig omtrent sex Fod lang aldeles op fra Vandet. Bunden danner, hvor den gaar dybest ned, en oval Bue, som blot stikker tre Tommer i Vandet, og saa hæver atter Agterspeilet sig ganske op af Vandet. Hver Baad er

bemandet med fire erfarne Mænd, som har tilbragt hele sit Liv her ved Floden, og da vi begyndte Farten opover, sprang tre af dem iland, enhver forsynet med et langt tyndt Bugsertoug, hvormed de manøvrerede Baaden efter sig gennem Strømmens uafsladelige Bugtninger. En Mand bliver i Baaden, og med stor Behændighed støder han med en lang Bambusstige mod Klipperne, snart paa den ene og snart paa den anden Side, for at holde sig klar af dem. Vandet stummer og bruser omkring os, der vi sidder, Baadens tynde Bund løfter sig under vore Fødder, som Følge af Strømmen nedenunder, og saaledes trækkes vi opover det ene Fald efter det andet. Da vi vare komne saa vidt, at vi følte os sikre trods den tilskyndende saa farlige Fart, idet vi havde vundet fuld Tillid til vore Skibsfolks Aarvaagenhed og Duelighed, kunde vi beundre den vilde og storartede Natur i Fjeldkloften, hvorigennem vi banede os Vej. Paa begge Sider hævede sig Klipper stjønt bevogrede med Træer, og af og til kigede det graa Fjeld, prydet med rødlig Bregner og Gjen, frem mellem Krattet. Flere Gange saa det ud, som om vi var ganske indekængt af Vand og ikke kunde komme videre. Faldene var talrige, og nogle af dem indtil paa tre Fod, saa det undertiden syntes umuligt at saa vort Fartoi frem lige imod de brusende Bænder.

Bugserfolkene udviste en forbausende Raskhed, slappede eller strammede sine Touge, sprang i Baaden for at komme over paa den anden Bred, gik saa frem forat kunne være færdige til at trække til en anden Kant ved Flodens næste Dreining. Saadan er Farten opover, som de Reisende dog sjelden gjør; den sædvanlige Tur er at reise i Jintiahaer omkring til det Øverste af Strygene og

blot at drage nedad dem; men Farten nedover er saa hurtig og spændende, at man da neppe har Tid til at betragte Naturen. Opstigningen tager fire Timer og giver fuld Anledning til at se Fjeldklostens Skjønheder. Ved Strygens Udgangspunkt, nær ved Kameyama, er der et Hus, som tidligere var et Tempel, oppe paa en Bakke; her landede vi, og idet vi klatrede opad, havde vi en prægtig Udsigt over en meget frugtbar Slette, der var omkranset med Fjælde af en egen, besynderlig Form. Hvorledes skal jeg saa beskrive Tilbageturen? Jeg erindrer, hvordan vi i Kikarney i Irland for gennem den gamle „Trollbro“; dette var som at fare gennem Trollbroen i en Strækning af syv Mile og i en Tid af tre Quartier. Det var en ny og besynderlig Følelse. Alle fire Mænd er nu i Baaden, en i Forenden med en Bambusstige, to med bredbladede, otte Fod lange Aarer; nu ror og nu hamler de, staaende med Ansigtet vendt mod Forenden; den fjerde Mand styrer med en lang Aare, som er surret til Agterspeilet. Der bliver ikke talt et Ord; med skarpt og aarvaagent Blik er hver af dem paa sin Post og ved, hvad han har at gjøre. Alle handle i Forening, og affjed farer Baaden, ført af den brusende Strom, over Fald, Klipper og Hvirvler, undertiden hopper den sex Fod langt i et Sprang, og vi bliver ikke engang vædede af Stummet. Et Stød paa urette Sted, et for stærkt eller for svagt Tag, og Fartoiet havde sunket; men Baadforernes Energi, Hurtighed og Koldblodighed er beundringsværdig. De synes ikke et Dieblis at være i Uvisshed om, hvor det rette Sted er til at støde med Stagen eller tage i Aaren; og efterat denne Spænding havde været næsten en Time, glider vi med et Glædesudraab ind i smalt Vand;

en deilig Regnbue hviler paa Fjeldets Skraaning, idet vi nærme os det Sted, hvor vi skal stige iland. Denne Udflugt var af alle, som vi havde i Japan, den, som skaffede os den største Nydelse.

Vor tredie Udflugt fra Kioto i Selstabs med vor udmærkede Fører Dr. Gordon var paa Uji-Beien til Nara. Tidlig om Morgen drog vi afsted i Jinrichshaer, med to Mænd foran hver; men Kjøreturen tværsigjennem Byen var lang og kjedelig, Husene lave og Gaderne trange. Vi besøgte en Sinto-Helligdom, som sagdes at være den største i Kioto, og som var helliget Inarissima, Agerdyrkningens og Risens Gud. Bakkens, paa hvilken vi stod, „de tre Bjergtoppe“, tilhøder en prægtig Udsigt over Elvene Yodo og Uji. Uji er berømt for sine Theplantager. Paa disse Kanter er Thebusken sædvanligvis fra to til tre Fod høi og voxer i smaa Afdelinger eller Rækker, ikke ulig en Alperose eller en Buxbom. Den har hvide Blomster, og Bladene er bløde og mørkegrønne. De fine Blade samler man om Baaren og Høsten, og de ældste Planter ansees som de bedste. Nogle af dem siges at være fem hundrede Aar gamle. Langs hele Rækken graves en Groft, forat Rødderne kan faa Vand. Al den japanesiske The er grøn, og Størsteparten deraf gaar til Amerika. Idet vi forlade Uji, gaar Beien gjennem Plantagerne langs Elvekanten. Høst og her ser man Orangeretræer (Apelsintræer), og endnu oftere et Træ, som kaldes Kaki, som nu stod uden Blade, men var belæst med rige, orangefarvede Frugter. Bakkerne rundt om syntes sammenlignelsesvis ufrugtbare, men Befolkningen lod til at føle sig lykkelig og tilfreds. De paa Japanesisk oversatte Traktater samt de Almanakker, som jeg uddelte til Landsbyboerne og de Forbigaaende, modtoges med stor Fær.

Efter tyve Miles Reise naaede vi Nara tidlig paa Eftermiddagen. Nara er en af Japans ældste og mest maleriske Byer. Den har Overslod af Oldsager, — gamle Templer mellem Stove og Grave. Saa langt tilbage som det ottende Aarhundrede efter den kristelige Tidsregning regjerede her syv Herskere. Omtrent paa samme Tid var det, at Kojiki blev skrevet her, en Bog i sex og sytti Bind, som giver en topografisk Beskrivelse af Japan.*) Her fandtes dengang et Bibliothek af buddhistisk Litteratur paa fem tusinde Bind, som var bragt hid fra Kina. I hin fjerne Tid udsiedtes en besynderlig Lov, som forbød at slagte Dyr. Da var det ogsaa, at Kobberet blev opdaget og det kolossale Billede af Buddha reist. Denne berømte Daibuz er endnu til. Den fylder et helt Tempel og har en gylden Glorie. Den er sex og femti Fod høi, men Udtrykket er ikke her saa godt som ved den Daibuz, som er i Kamakura. Ogsaa Stillingen er anderledes. Her er den høire Haand hævet og den venstre hviler paa Knæet, — det er Buddha som Lærer; der (i Kamakura) er Hænderne foldede, — Buddha i Betragtning. Foran Billedet staar en prægtig Lotusblomst i Kobber, som er tolv Fod høi, Ansigtet paa Billedet er sexten Fod langt og omtrent ni Fod bredt, hvert Øie er tre Fod, og en Mand kan gjennem Næseborene krable ind i Hovedet, som er ganske hult, hvilket enhver Andægtig kan opdage, dersom han flatter opad den Stige, der er sat op bagensfor Billedet. Rundt om denne Daibuz er der inde i Templet en Udstilling eller et Museum af forskjellige Relikvier fra de første Mikadoers Tid.

*) Topografien skildrer enkelte Steder; Stedskildring. Red.

Derefter besøgte vi Klosteraarnet, hvori der hang en af de største Klotter, som fandtes i Japan. Ikke langt derfra er der en Stenlygte, som indeholder hellig Ild, der siges at være bragt hid fra Ceylon. Dernæst gik vi op til Lygte-templet, hvor der hænger Lygter omkring paa alle Kanter. Her har vi et prægtigt Syn af den nedgaaende Sol, der er mere opblojet end noget jordist Lys, og som dannede en slaaende Modsatning til Tempellysets matte og indelukkede Skin. Idet vi passerede en hel Række af Butikker, hvor man solgte Kariteter og Sværd, Grindringer om forbigangen Storhed og barbarisk Pragt, førte Veien gennem en liden Skov og nedad en smuk Allé af gamle Furutræer, medens vi hele Tiden havde den prægtige Aftenhimmel for os. Vi var meget uwillige til ved Nattens Frembrud at begiøe os ind i det smudsige Tjehus, der sagdes at være det bedste paa Stedet. — To Stier eller Veie føre fra Nara mod Vest til Osaka; den ene, som gaar over Bjergene og tilbyder mange Udsigter, maa man rejse tilfods eller i Ranga'er, d. e. Kurve. Den anden er brugbar for Jernridshaer, og derfor valgte vi denne, og paa den første Halvdel af Turen fandt vi den meget interessant. Bjergkæden er delt i en Række af Hojder, som alle er beklædte med Træer og Buske, der nu glødede i høstlig Pragt. Efter omtrent tre Timers Rejse kom vi til en Flod med temmelig stærk Strøm, og hvor der syntes at være en meget livlig Trafik frem og tilbage. Elvens Brusen, Rismarkerne, som man var ifærd med at høste, de afrundede og brogetfarvede Bakker, Kulierne, som skyndte sig afsted med deres Hyrder eller betragtede os i Ro og Mag, de altid leende Kvinder, Bornene, som høiede sig og betragtede os, idet vi drog forbi, — Alt dannede

et for Japan enestaaende Billede af Liv og Natur. Efter endnu tre Timer at være blevne godt gjennentryste paa de ujevne Veie kom vi til Fæstningen ved Osaka.

Osaka er en livlig Handelsby, som undertiden kaldes Japans Venedig for medelfst dens talrige Kanaler. Man siger, at den har elleve hundrede Træbroer. Der er ogsaa Stoberier med deres høie Piber, og mange Theatre og Dandsesale. Damerne i Osaka siges at overgaa Damerne i Kioto og Tokio i Smag og Skjønhed. Fra Fæstningen kan man faa en smuk Oversigt over Byen og de store Granitblokke, hvoraf nogle indtil firti Fod lange, som er indbyggede i Fæstningsværkerne, er vel værd at sees. Der er baade en ydre og en indre Grav, og Fortet synes næsten uindtageligt. Her se vi den moderne Civilisations barbariske Vidnesbyrd, store Kanoner og Soldater, som exercere efter en skærende, uharmonisk Musik. De Arbejder, som Regeringen lader udføre her, er ogsaa fornemmelig Forarbejdelse af Jdelæggelsesredskaber. Langt herfra, paa den anden Side af Byen, ligger „the Concession“ (Indrømmelsen), hvor Missionærerne har sin Station, og det gjorde os godt at komme fra Fæstningen derhen. Istedetfor Klagen af Sværd og Hamringen af Krigsredskaber fandt vi her de fredelige Hjem og Kirker, som tilhøre Fredsyrstens Gesandtskab. Her i Osaka er en stor Koloni af Missionærer, som tilhøre forskellige Selskaber. Dr. Gordon bragte os til sit gamle Kvarter, som beboedes af Mr. Forest, der ogsaa er af det Amerikanske Selskab; efterat vi derpaa havde sagt Farvel til den venlige og forekommende Doktor, som i mange Dage havde været vor Fører, tilbragte vi Aftenen med Brodrene Hale, hvoraf den ene allerede havde været

her i to Aar, medens den anden med Hustru og Børn var kommen med samme Skib som vi. Det er lovende unge Mænd, og de har sandsynligvis en vel-signelsesrig Missionsløbebane for sig. Vi traf ogsaa Mr. Warren af den protestantist-episkopale Mission, og saa den nette lille Kirke, hvor der holdes engelsk Gudstjeneste. Osaka, der er en af de Havne, som ved Traktaten er aabnet for Udlændinger, besidder ligesom Yokohama et stærkt fremmed Element, et Element, der her ligesom overalt arbejder dels for, og af, dels imod Udbredelsen af den kristne Religion. Men med en Mands Ord, som baade var en sand Digter og en sand Missionær, Thomas Kelly, kan vi slynge:

Medens Fienden vidt sig vender,
Breder sig som Floden ud,
Gud vor Frelser stille sender
Fredens stærke Himmelbud;
Alle Stammer, alle Ender
Snart skal prise Herren Gud.

XVII. Fra Kobe til Nagasaki.

Hvilken Forandring det er paa en Dag at komme fra et japanesisk Thehus, uden Stol, Bord, Brød, Mælk og Æg, til et hyggeligt europæisk Hotel, — fra en Jinricksha, trukket af halv nøgne Mænd over elendige, af dybe Hjulspor gjennemstaarne Veie og gjennem fattige, ildelugtende Landsbyer til en bekvem Første-Klasses Jernbanevogn! Det er denne forunderlige Sammensætning af Barbari og Civilisation, som nu overalt møder En i Japan. Jernbanen bragte os atter til Kobe og til det smukke Hotel, som holdes af den velbeskjendte Vertinde Mrs. Green. Hiogo er Maanedet paa den oprindelige By og Kobe paa den fremmede Koloni; Navnet „Kobe“ betyder „Guds Port,“ et meget passende Navn, naar vi husker, at her er de kristne

Missioners Hovedkvarter, Arnestedet for Virksomheden i det midtre Japans Distrikt. Kobe er ogsaa det store Anløbssted for Skibe, der gaar mellem Nagasaki i Sydvest og Yokohama i Nordost. Det ligger meget vakkert, ved Foden af Kijonoe. Batter, i Bugtens østlige Del. Den amerikanske Missions Sekretær, Mr. Jents, foreslog en Spadfertur over Højene til et Tempel, som laa inde i Stovene tre Mile borte, og hvor der skulde holdes en Fest. Jeg ledsagede ham, og vi havde en prægtig, om end besværlig Tur opover den bratte Sti, ad hvilken der bevægede sig et langt Tog af Pilegrime, bestaaende mest af Kvinder og Børn, som var klædte i sine bedste, lyse Dragter, og hvert Selskab førte med sig en Sæt Ris og Pengestykker af Jern, hvormed Betlere og Guder skulde stilles tilfreds. Veien var opdelt ved Stationer, som laa temmelig nær hverandre, Stenaltene, hvoraf hvert indeholdt to buddhistiske Billeder, nemlig Kuanon, Barmhertighedens Gubinde, og Binzuru, Sundhedens Gud. Pilegrimene standsede foran hvert Alter, kastede et Par Klypper Ris i en Kiste, som stod ved Siden af, bad en kort Bøn og gik videre. Da vi naaede Templet, var der reist Udsalgsboder med Forfriskninger rundt om, og Skarer af Andægtige gik ind og ud. Naar de naaede op, betalte de først et Par Pengestykker til de fire Prestes, som sad ved det store Alter for at modtage dem og som slog paa en Gongon og tændte et Æg for de Tilbedende, og derefter paa fremsagde de høit en kort Bøn. Indenfor Altergitteret stod en Tallerken med kogt Ris og Episkinder, og vi saa En, som liggende paa sine Knæ tog noget af Risene i den flade Haand og spiste den med stor Andagt. Fra dette Tempel havde vi en smuk Tur langs Høiden af Batterne ovenfor Kobe, hvor-

fra vi havde et vidt Syn over Baagen og den østlige Ende af Fjorden. Solen skinnede lyst og varmt, Luften var klar og ren og fri for den ubehagelige Lugt, som bestandig generede vore Lugtenerver, ikke alene i Landsbhyerne, men i Dalene og paa Markerne, hvor man stadig bruger flydende Gjødsel. Japaneserne er ibrige Jordbrugere, som overalt gjør sig Nytte af Kloakerne fra Bhyerne og Landsbhyerne, men istedetfor Kloaker bruger de aabne Klar; og naar det regner, kan man altid se dem vande Haver og Terrasser fra disse Beholdere, og den eneste Maade, paa hvilken man kan slippe fra denne stræffelige Lugt, er at komme op paa Toppen af Høiderne. Idet vi steg ned igjennem en dyb og trang Hulvei, kom vi til et smukt og maleriskt Budsjald, hvortil man pleiede at gjøre Udflugter fra Kobe, og begav os derpaa hen til en japanesisk Fotograf, som med stor Færdighed tog vore Portrætter — Sinridshaen og de dertil hørende Mænd indbefattet.

Soreisen fra Kobe til Nagasaki gjennem Japans Golf med dens tre tusinde Der, en Strækning af fire hundrede Mile, er anerkjendt for at være den hndigste Rejse i Verden. Det er en Række af fem nadas eller Soer, der er omringet af Bjerger af alle Former og Størrelser, — skønne og fantastiske og besaaede med simas eller Der, som var smykkede med Løstov, der nu stod i Hofstens Rigdom. Disse fem af Land omsluttede Bugter variere fra ti til tredive Mile i Bredden med mange Nabninger og Udsigter ind mellem Bjergene; de er overjaaede med Junfernes og Fiskerbaadenes hvide, firkantede Seil og forenede ved en Række af setos eller Stræder, gjennem hvilke det japanesiske Dampskib „Hioshami Maru“ af Mitsubishi Selskabet (de tre Diamanter) snor

sig frem. Og hele dette Landstak op-lives ved Gaarde og Landsbhyer, der ligge som Neder inde i Skovene, sovende i Solskinnet eller krybende opover Fjeldskraaningerne. De vulkaniske Klippers besynderlige Form, de uejvne Lag, de forunderlige Omrids af de terrassetormige Bjerger, med en stenet Strand hist og her, mod hvilken Smaabølgerne skulpede, Alt forenede sig for at danne en Række af Billeder, et bevægeligt Panorama af overraskende Skjønhed og uover-træffelig Ynde. Aldrig skal jeg kunne glemme den Soloppgang, vi her havde. Den kinesiske Opvarter vækkede mig Kl. 5½, og da jeg traf Gardinet fra Vinduet i mit Kufas, saa jeg ud paa et Forbjerg med dets Tjyrtårn. Daggrøet var især med at sende sine Lysbud over Him-melen og at jage Stjernerne og det kolde Maanelys paa Flugt. Da vi kom op paa Dækket, drev en frisk Bris de „hvide Heste“ over Soen, de mørke Fjeldes Omrids aftegnedes skarpt mod Horisonten, og eftersom Daggrøet vandt op til Dag, blev alle Stjerne kantede med Guld, undtagen i det mørke, kolde Vest, „Vindens Die“. Nu blev alle Dernes Bjerger „klædt i himmelsk Lys“, Solen selv sendte i al sin Glans sine Straaler over vort Skib og kastede sit Skin paa Vandet, og Dagningens Skjønhed spandt bort i det klare Lys af den fulde Dag. Ja, Tekten var i min Sjæl med hele det levende Indtryk af dens Billede, det Ord: „De, som elste Herren, skulle være som Solen, der udgaar i sin Kraft.“

Uden Tvivl forhoiede Dampskibets Fart, i Forening med Luftens Klarhed og de høstlige Farvers Pragt, det fortryllende Landstaks Virkning og Ynde. Der var især et Fjeld, som først stod ret foran os i Klippeform, og som Raptainen bad os iagttage; efterhvert, som vi kom videre, forandrede dets Form paa den

forunderligste Maade, indtil det bag os reiste sig op af Søen som et spidst Forbjerg eller en Regle lig Matterhorn. De fjernere og høiere liggende Bjerger var pudrede med Sne. Eftersom vi seile frem paa den blaa Sø, bringer hver Time nye Landstaber, Tusinder af Overtæstelser, trange Indløb, hemmelighedsfulde Udløb, Smaasøer aldeles omgivne af Vand og udstrakte Vandflader, Bugter saa yndige, som man vel kan tænke sig, Klipper saa steile og bratte, at vort Skib var aldeles i Skygge, naar det gik under dem, og stærk Strøm, som sinkede vor Fart eller drev os endnu hurtigere afsted.

Bugten staar i Vest i Forbindelse med det stille Hav ved Strædet ved Simonsfati, „Japans Gibraltar“. Efterat vi her havde ligget for Anker indtil Dagen

brød frem, passerede vi gjennem en trang Kanal, som var mærket med Boier paa begge Sider, og efter at have svinget omkring en vel dyrket Ø, som laa der smilende i Solsskinnet, var vi ude i Genkai Nada eller det gule Hav, og de Passagerer, som ikke var søsterke, følte sig snart ubehagelig berorte af Skibets Rullen.

Det var Søndag, en stjern Dag paa det stjerne Hav, men Volgernes Uro forhindrede vor Gudstjeneste. Næsten vort hele Selskab var „i ukampdygtig Stand“. Mandstabet var Japansere, og vi maatte være fornøiede med at holde Andagt med os selv og med at iagttage den Række af yndige Landstaber, som Himmelen og Jordens store Bygmester her udbreder. (Mere.)

Den første Hjælp ved pludselig indtræffende Ulykkestilfælde. *)

Indledning:

Naar jeg har besluttet mig til i det Følgende at give nogen Veiledning angaaende den første Hjælp ved pludselige Ulykkestilfælde, saa er det slet ikke min Hensigt at gjøre Lægens Hjælp overflødig; jeg haaber tværtimod at kunne overbevise Eder om, at i de fleste Tilfælde af det Slags er hurtig Lægehjælp absolut nødvendig. Men jeg onsker at kunne sætte Eder istand til at anvende den rigtige Hjælp før Lægen kommer, for at der ikke imidlertid skal anrettes ubode-

lig Skade, eller endog Medmenneffers Liv gaa tabt.

Naar jeg ser tilbage paa min chirurgiske Virksomhed, saa kan jeg vel paa-
staa, at jeg utallige Gange har beklaget, at saa saa Menneffer ved, hvorledes den første Hælp skal ydes ved pludselige Ulykkestilfælde, da saa Mange af Menneffestjærklighed ile til for at hjælpe, men saa faa forstaa, hvorledes det skal ske.

Hvormangen bortrives ikke ved en hurtig Død, da han dog havde kunnet reddes ved betimelig Hjælp, dersom der havde

*) Uddraget for „For Hjemmet“ fra Dr. Fr. Esmarchs Bog: „Die erste Hülfe bei plötzlichen Unglücksfällen“ o. s. v. Zweite Auflage. F. C. R. Vogel. Leipzig 1882.

været Rogen, som havde forstaaet, hvad der skulde gøres.

Trangen til at hjælpe sine Medmen-
nester i Ulykker, føler ethvert godt Men-
neste, men de fleste strækkes tilbage for
selv at tage Haand i med, fordi de ikke
ved, om de ikke ved sin „Hjælp“ gjør Galt
værre.

Hvorledes læges Saar?

Paa to Maader.

I. Hurtigt ved første Forbinding,
uden Bæstning, med fint stregformet Nr.
Denne Lægemaade maa stedse tilstræbes,
men opnaaes kun under følgende Betin-
gelser:

1) at Saarsiderne kan lægges nøie til
hinanden;

2) at Saarsiderne ikke drives fra hin-
anden igjen ved Blod eller Saarvædster;

3) at Saaret lades i Ro og beskyttes
for ydre Skade;

4) at Saaret ikke bliver urent (at intet
Smuds kommer ind og bliver der).

II. Denne Lægemaade sker langsomt
og med Bæstning, med Dannelse af vildt
Kjød og et bredt, rødt Nr.

Den indtræder, naar hine gunstige Be-
tingelser mangle, altsaa:

1) naar for megen Hud er gaaet tabt
til at Siderne kan bringes sammen igjen;

2) naar Blod eller Saarmaterie træn-
ger Saarsiderne fra hinanden igjen;

3) naar den bestadigede Del ikke faar
fornøden Ro;

4) hvis Saaret bliver urent og ikke
ordentlig renset.

Enhver Urenlighed frem-
kalder Forraadnelse og danner
Bæstning eller Saarmaterie; denne
trænger Saarsiderne igjen fra hinanden;
begynder Saaret at læges, saa danner
der sig i samme endel røde Kjødvoorter,
som man vel kalder vildt eller nyt Kjød.
De fylder lidt efter lidt under bestandig

Bæstning Saarkulen ud og overtrækkes
tilsidst med et bredt Nr, som længe hol-
der sig rødt.

Men med Bæstning og Forraadnelse
i Saaret er Døren aabnet for en Mængde
andre Fænomener, de saakaldte Saarsyg-
domme. Til disse høre: de omsiggri-
bende Betændelser og Bæstninger, Saar-
feber, Saarrofen, Blodforgiftning o. s. v.

Den nyere Chirurgi har nu derved
gjort saa store Fremstridt i Saarbehandlin-
gen, at det er lykkets at lære at kjende
Aarsagen til Bæstning (Materiedan-
nelse) og Saarforraadnelse og at finde
Midler, ved hvilke disse og de deraf
opstaaende Saarsygdomme kunne for-
hindres.

Det Vigtigste ved Saarbehandlingen
er de saakaldte antiseptiske (Forraadnelse
forhindrende) Forholdsregler, som vi nu
ogsaa benytte ved det mindste Saar, da
vi alene derved er istand til at forhindre
Bæstning og at opnaa Hælbredelse ved
en Forbinding.

De bestaa dels i Anvendelsen af den
største Renlighed, dels ved Anvendelse af
visse Midler med de Egenstaber, at de
forhindre Forraadnelse, idet de dræbe de
overordentlig smaa Organismer (Soppe
og Bakterier), som spille Hovedrollen ved
Forraadnelse.

Disse Aarsager til Forraadnelse, som
befinde sig i alt Smuds og i alle isdelug-
tende, forraadnende Gjenstande, er meget
farlige for den menneskelige Organisme,
saasnart de komme ind i Blodet. Man
læser saa ofte i Aviserne Beretninger om
Blodforgiftning af ganske smaa Aarsager.
Der heber det f. Ex., en Mand stikker
sig i Haanden med en Naal eller Staal-
pen, og inden saa Dage er han et Dø,
eller Armen har maattet tages af ham,
fordi der var indtraadt Blodforgiftning.
I saadanne Tilfælde er stedse en eller
anden raadende Substant kommen ind i

det lille Saar; den har enten heftet ved Naalen eller er senere kommen til ved Berøring af en eller anden smudsig Gjenstand. Det hos Mange under Neglene siddende Smuds er et helt Magazin for saadanne Substantier.

Hvorledes skal Saar behandles?

Hvor farlig al Urenlighed er for Saar, er nu paavist. Man skal derfor ikke bringe i Berørelse med Saaret hverken Charpi, Hestplaster, brugte Svampe eller smudsigt Lærred, ikke heller berøre det med smudsige Fingre.

Er Saaret blevet urent (ved Sand, Jord, Gadesmuds o. s. v.), saa kan man vaske det og de omliggende Dele eller ogsaa ghyde Vand paa, men kun rent Vand og rent Lærred maa bruges.

Ganste klart Brøndvand, Sø- eller Flodvand kan til Nød bruges; bedre er saadant Vand, som har kogt, fordi ved Kogningen Aarsagerne til Forraadnelse tilintetgøres.

Bedst er det at tilsætte Vandet et af de Midler, som forhindre Forraadnelse, og det var onskeligt, om der i ethvert Hus altid fandtes noget Carbolshyre (Carbolic Acid), da den er virksom i nævnte Diemed.*)

Naar man saa lægger paa Saaret et Stykke sammenlagt rent Lærred, der er dyppet i denne Oplosning, saa er det det Bedste, man kan gjøre, indtil Lægen kommer. Er ingen Læge i Nærheden og maa den Saarede bringes til ham, saa er det nødvendigt at befæste denne Forbinding paa Saaret ved Hjælp af et Tørklæde eller lignende og sørge

for, at det saarede Lem bliver godt støttet. Hvorledes Blodningen stilles, skal senere vises.

Saadanne smaa Saar, som man i Almindelighed selv læger, kan behandles paa følgende Maade: Først vaskes Saaret paa omtalte Maade, saa tildækkes det godt med Bomuld, der er dyppet i Vand tilsat med Carbolshyre (Carbolic Acid), herom lægges et Bind af rent Lærred, der ogsaa gjennevædes med samme Vand, Bindet sættes saaledes, at der ikke kan komme nogen Luft ind langs Kanten af Forbindingen. Denne lader man blive liggende 8—14 Dage (efter Saarets Størrelse) uden at det røres; man finder da i Regelen hele Saaret fuldstændig lægt uden Smerter og Vædsning.

Blodning.

Ethvert Saar bløder, fordi i ethvert Saar ogsaa Blodaarer er bestadigede.

Naar der slyder mørkerødt (sort) Blod ud i en jævn Strøm, og naar Udstrømningen bliver forstærket ved Tryk ovenfor Saaret (imellem Hjertet og Saaret), saa er en Blodaare (Vene) aabnet. Men naar lysrødt Blod springer ud af Saaret i en stærk Strøm og stødvís (pulserende), da er en Pulsaa-re bestadiget, og Livsfare er forhaanden. Smaa Blodninger ophøre for det Meste, naar man trykker paa Saaret eller trykker Saar-Rænderne mod hinanden eller ogsaa af sig selv, fordi Mundingen af de gennemskaarne Aarer snøre sig sammen, og Blodet i Saaret danner en klæbrig, seig Klump.

Blodninger af bestadigede Blodaarer er undertiden vanskelige at stille, fordi ovenfor Saaret et Klædningsstykke (f. Ex. Strømpebaand) virker indsnørende. Efter Løsning af dette standser Blodningen, dersom man trykker let (paa Saaret) og hæver Lemmet i Beiret;

*) Hvor meget Carbolshyre skal man tilsætte Vandet? Vi har raadspurgt en Læge, og Svaret er: 2 Theeskeer med Carbolshyre til 1 Pint Vand, og rør det godt om.

flyder derimod uafslædelig I hjerodt Blod ud, omendssjont man trykker paa Saaret, da maa en større Pulsaaare være bestaabiget, og da er Død af Forblødning at befrygte. I saadanne Tilfælde er hurtig Hjælp nødvendig, man maa derfor strax sende Bud efter Lægen eller bringe den Saarede til ham. Men da den Saarede kunde dø, førend Lægen kommer, saa bør man vide, hvorledes Blodstrømmen imidlertid kan standses. Det eneste virksomme Middel dertil er et stærkt Tryk paa Saaret selv, naar samme er lidet, eller paa Pulsaaarens Stamme ovenfor Saaret.

Man hæver først det saarede Lem i Beiret, fordi derved Blodets Udstromning bliver hemmet, og befrier saa det saarede Lem for Klædningsstykker og blotter Saaret. Derefter lægger man et sammenfoldet Stykke Lærred paa og presser Bindet fast mod Saaret ved at omvikle samme med et Bind eller et Tørklæde. Strømmer Blodet alligevel frem, saa op søger man Pulsaaarens Stamme ovenfor Saaret (mellem Hjerter og Saar) og trykker den stærkt sammen med Fingrene.

Der gives visse Legemsdele, hvor Pulsaaarerne ligge saa nær Overfladen, at de med Nytte kan sammentrykkes, og disse maa man kjende. Paa Overarmen er det Indsiden midt imellem Albueboiningen og Skulderhulen. Her kan man ogsaa trykke Pulsaaaren ved Hjælp af en tyk Stok, som man lægger imellem Armen og Brystet og som man presser til Armen ved Hjælp af et Bind. Paa Laaret ligger Pulsaaaren paa den indre Side i en Trejædel af Laarets Længde ovenfor Knæet. (I Rygterne. I Knæhasen).

Paa Halsen kan man sammentrykke Halspulsaaaren paa den inderste Rand af

Halsmusklen (inderst under Hagen paa Siden af Rustrøret).

Men til at kunne afholde Blodstrømmen ved et saadant Tryk paa et bestemt Sted, hører der paa den ene Side noget anatomisk Indsigt og paa den anden Side megen Øvelse og megen Styrke for at kunne holde ud, indtil Lægen kommer.

Det er derfor langt simp- lere og sikrere at benytte sig af den elastiske Indsnoring, det vil sige, at omsnøre Lemmet paa et Sted saaledes, at der ikke kan flyde noget Blod ud af nogen Pulsaaare. Hvis man med et elastisk Bind (et Gummibind eller en Rem) omsnører Lemmet en Gang med al Kraft, saa er ikke Trykket alligevel stærkt nok til at kunne sammen- trykke Aarerne, men dersom man paa samme Sted fører Bindet flere Gange omkring, saa forstærker hver efterfølgende Ombinding snart Trykket saa meget, at intet Blod kan passere Stedet.

Har man ikke saadanne elastiske Bind, maa man hjælpe sig paa følgende Maade: man tager et Lærredsbind, vikler dette paa et og samme Sted om Lemmet saa fast, man kan, og saaledes, at den ene Omvikling dækker den anden; efterat man har befæstet Enden godt, gjennemvædes det Hele rigelig med Vand. Ved denne Gjennemvædning trækker Bindet sig saa kraftigt sammen, at Trykket i mange Tilfælde er tilstrækkeligt.

Har man intet Andet forhaanden end et Tørklæde (Halsklæde, Lommeklæde), saa lægger man samme, foldet som et Halsbind, løst om Lemmet, knytter Enderne godt sammen, og stikker en liden Stok, Husnogle, eller lignende ind under Bindet og dreier omkring indtil Indsnoringen bliver saa stærk, at Blod- ningen standser.

Naar Blødningen er ophørt, maa Saaret forbindes efter de tidligere omtalte Regler.

Jeg maa udtrykke sig advare mod Anvendelsen af saakaldte blodstillende Midler, som ofte puttes ind i Saar, enten de nu hentes paa Apotheket (Jernflorid, gul Charpi o. s. v.) eller de er „Husraad“ (f. Ex. Spindelbæve, som almindelig hentes frem af de mest støvede Proge).

Forgiftede Saar

frembringes ved Bid af gale Hunde, Giftslanger, forgiftede Bile o. s. v. Faren bestaar deri, at Giften snart føres fra Saaret gennem Blodaarerne til Hjertet og saa forgifter alt Blodet. For at forhindre dette, maa man strax omsnøre Lemmet ovenfor Saaret paa omtalte Maade; først da søger man at fjerne Giften af Saaret, ved Udsugning (dersom Læberne og Munden ikke ere saare), ved Udbænding (Ild, Kul, glohed Kniv, Strickepind) eller Udætsning (Carbolsyre – Carbohc Acid –, Salpetersyre – Stedevand, Nitric Acid –). Ved Slangebid: *Salmiakspiritus* (Spirit of Sal-Ammonia), indvendig en større Dosis Spirituosa (Grog: $\frac{1}{2}$ Whisky $\frac{1}{2}$ Vand, stærk Vin*). Lægen maa strax hentes.

Venbrud.

Hvad kan man gjøre med et Venbrud, naar Lægen ikke er tilstede, eller naar den Syge maa bringes til ham?

Man kan anlægge en foreløbig Forbinding, for at ikke det simple Brud skal blive til et kompliceret, det vil sige, at Venstumperne gjennebores Rjodet.

For det Første er det nødvendigt at undersøge, om Venet er brudt af eller

ikke. Ofte kan man se dette udenfra gjennem Klæderne paa Lemmets forandrede Form; hvis ikke, saa maa man skjære Klæder eller Stovler op (ikke trække dem af). Finder man, at Venet er brudt, saa ser man sig om efter Material, som kan benyttes til Skinner, og efter Midler til at snøre dem fast. Her maa man bruge roligt Overlæg, og jo bedre man ved at hjælpe sig, desto snarere finder man Noget. Derved kommer nærmest i Betragtning, hvor man befinder sig.

1) I Byen, paa Gaarden eller i Nærheden af beboede Steder finder man: Bordstykker, Træskinner, Cigaretasser, Koftefaste, Pap (Bøger, Aviser), Filt, Matter, Kurve, o. s. v.

2) Paa fri Mark: Grene, Kviste, Træark, Gjerdestave; eller man udfylde der Græster, Strømper og lignende med Halm, Hø eller Straa. Til Omvikling af Lemmet benytter man Uld, Bat, Flønel, Hamp, Hø eller Mose. Til Fastbinding af Skinnerne kan man benytte Tørklæder, Duge, Servietter, Løug, Strømpebaand, sønderstaarne Klæder o. s. v.

Efter Udførelsen af dette, gjælder det at transportere Patienten paa en Baare eller Vogn eller paa anden Maade saaledes, at han ikke lider noget Stød. Har man vredet et Lem af Led eller paa anden Maade bragt det ud af Orden, da bør man Intet gjøre med dette, men strax søge Læge, man kan kun lægge kolde Omslag paa og sørge for No og en hensigtsmæssig Transport.

Forbrænding.

Ved Indvirkning af stærk Hede, Flammer, smeltede Metaller o. s. v. paa Huden og derunder liggende Dele opstaar Forbrænding, ved Indvirkning af varmt Vand eller Damp Skoldning, ved Ind-

*) Man behøver ikke at tage saameget, at det frembringer Verusjelse.

virkning af Syrer eller Lüd Hudætsning. I deres Resultater er alle tre temmelig ensartede. Man adstiller 3 Grader i Forbrænding, nemlig:

1) Eternelig Rødhed (Betændelse paa Huden), 2) Blæredannelse, 3) Forkulning.

Blandt de mangfoldige Aarsager til disse Ulykker vil jeg kun omtale nogle, som i vor Tid forekomme hyppigst og i hoi Grad opfordre til Forsigtighed.

Foruden Theaterbrande, som kræve saa mange Offere, er det mest Gasexplosioner, forarsaget ved, at Gaslanterne er bleven staaende aabne, og Kerosinexplosioner ved uforsigtig Brug af Kerosin til at gjøre op Ild med, samt tankeløs Behandling af Lamper.

I Almindelighed synes det kvindelige Køn at være uforsigtigere end det mandlige. Hvor hyppig er ikke Damernes lette Dragt kommen i Brand ved Omgang med Lys, Spirituslamper, Benzin og Kerosin! Hvoormange Ildbrande opstaa ikke derved, at man lader Børn lege med Tændstikker, og hvor ofte forekommer det ikke, at Børn forbrænde sig paa foghedt Vand, Lüd eller Andet!

Hvoormange Ulykkestilfælde af dette Slags kunde ikke forebygges, naar Enhver holdt det for sin Pligt, saa ofte han blev saadanne Uforsigtigheder var, at gjøre opmærksom paa det. Men Mange tie og gaa deres Vej og undskyldte sig selv med de Ord: „Hvad kommer det mig ved! Lad dog Enhver passe sig selv!“

Ingen skulde taale i sit Hus, at Kerosinlampen aabnedes om Aftenen, naar et Lys eller Ild er i Nærheden, ikke heller at Pigerne om Morgenens gjøre Ild op med Kerosin eller om Aftenen ved Lys tager Pletter af Klæderne med Benzin.

Den, som giver sin Hustru og sine Døtre lette Stofte til Kjoler eller Gar-

diner, skulde først gjøre dem usfarlige. Midlet dertil er meget simpelt og billigt, og Farverne blive ikke fordærvede. Enhver burde vide, at det er tilstrækkeligt at dyppe Stoffet i en Oplosning af svovlsur Ammoniak (Ammoniacum Sulphuricum) og derefter tørre og stryge det. Kommer det saa i Berøring med en Flamme, da luer det ikke op, men forfukler langsomt.

Hvorledes kan man hjælpe, dersom en Dames Klæder er komne i Brand?

Det Bedste vilde være, om hun strax kastede sig til Jorden og rullede sig omkring for saa at kvæle Ilden ved Tryk, men dertil mangler hun i Almindelighed Aandsnærværelse, strigende iler hun derimod afsted, Lufttrækken forstærker Flammen, og tilslut er hun en vandrende Ildsoile. Hvorledes skal man hjælpe? Man løbe ikke væk for at hente Vand, men gribe det første det bedste Dækle eller trække Frakken af sig, omvikle dermed den Brændende, kaste hende ned paa Jorden og rulle hende om, indtil Flammerne er kvalet. Da først henter man Vand og overøser og gennemvæder hende grundigt fra øverst til nederst, thi de forfulede Klæder brænde ellers videre ind i Kjødet.

Ved Forbrænding formedelst foghedt Vand og Damp bestaar ogsaa Behandlingen først i en rigelig Overøsen med koldt Vand. Derefter bæres den Forbrændte forsigtigt ind i et varmt Værelse og lægges paa Gulvet paa et Tæppe eller paa et Bord (ikke i en Seng), og Lægen hentes.

Klager den Bestadigede over Torst, gives en varm oplivende Drik (s. Ex. The eller Grog), fordi Legemstemperaturen efter stærke Forbrændinger meget snart begynder at synke. Den Sygges Klæder maa aftages, og derved maa man

gaa frem med den største Forsigtighed. Man tager en stor, skarp Sax eller Kniv og gjennemstjærer alle Klædningsstykker saaledes, at de af sig selv falde af. Intet maa fjernes ved Trækken og Sliden, da man i saa Fald river Blærerne op. Er Noget fastklæbet til Huden, lader man det sidde og klipper det kun af langs Kanterne.

Riv ingen Blærer op, thi Overhuden danner den bedste Beskyttelse. I det Høieste tør man gjennemstikke dem med en Naal, dersom de er meget spændte, for at Vandet kan flyde ud. Er frendes ingen Læge tilstede, saa er den næste Opgave at beskytte de forbrændte Hudsteder mod Luftens Indflydelse. Omslag med koldt Vand forøger Smerterne, brug altsaa ikke det. Meget bedre er det at bedække Huden med et Lag af Fedt, Olje eller en tør Substant, s. Ex. Mel, hvorefter Smerterne snart formindskes. Man bedække altsaa de forbrændte Steder rigelig med Olje (Campeolje, Salatosje o. s. v.) eller bestryge dem med Fedt, Smult eller Smør, eller bestro dem rigelig med Mel. Stivelse, Kulpulver af Trækul eller dække dem omhyggelig med Vat, fra hvilken man i Forveien har fjernet det glindsende Overtræk.

Er et Apothek i Nærheden, sender man efter Brandsalve (en Blanding af Linolje og Ralkvand) og drypper dette paa de forbrændte Steder, derover lægger man Vat eller smaa Lapper af fint Væved. Naar man bytter disse Lapper, maa man gaa meget forsigtigt frem.

Men ogsaa den antiseptiske Methode, som tidligere er anbefalet ved Saarbehandling, er i nyere Tid bleven brugt med stor Fordel. Thi den Vædske, som Brandsaar i stor Mængde affondrer antager meget snart ved Forraadnelse en slem Lugt som plager den Syge og ud-

sætter ham for forskjellige Farer. Det er derfor nødvendigt at blande de anvendte Midler med lidt Karbolsyre eller ogsaa lægge lidt paa bagefter, naar Lægen er kommen, dersom det ikke var forhaanden. Disse antiseptiske Midler forhindre Vædskens slette Lugt og pleie at lindre Smerterne væsentligt. Det er derfor ønskeligt, at Apothekerne har Brandsalve paa Lager, blandet med 1 Procent Thymol (Thymian-kampher).

Efter meget betydelige Forbrændinger pleie de Syge (især Børn) at være ganske rolige og kun have saa Smerter; de sukke undertiden dybt og ønske kun at drikke Vand. Da pleier Døden at være nær.

Undertiden kan Døden her forhindres ved et varmt Bad; men hurtigst muligt maa Lægehjælpen hentes.

Er Nogen faldt i en Ralkgrube eller i Sæbelud, trækker man ham saa snart som muligt op, overfører ham rigelig med Vand eller kaster ham i en nærliggende Dam eller Bæk for at afstille Ralken.

Utsvirkninger modvirkes bedst med en Syre, ved Vaskning med Eddike og Vand, fortyndet Svovlsyre o. s. v., dernæst har man Olje paa som ved almindelig Forbrænding.

Er Nogen bleven overøst med Syrer, saasom Svovlsyre, Salpetersyre, Bitriololje eller lignende, saa bruger man foruden rigelig Afsthylling med Vand en Alkali (kulsur Natron, Soda), Ralkvand (ved Oplosning af et Stykke Kalk eller Murerkalk i Vand) eller blød Sæbe.

Forgiftning.

Man forsøger, om muligt, at faa vide, hvilken Gift det er, og sender strax Bud efter Læge og til nærmeste Apothek efter Modgift. Man betænke, at Syrer og Alkalier gjensidig ophæve hinandens Virkning. Har man slugt Syrer, saa gives strax en Oplosning af et Al-

kali (i. Ex. Soda, Potaske, Magnesia eller Kalkvand) i meget Vand. Er det derimod Alkalier, den Forgiftede har slugt, saa gives Syrer, f. Ex. Eddike, Citronsyre eller sure nedlagte Sager.

Til Befkyttelse for Halsen og Maves mod Giftens ætsende Virkning, giver man den Syge meget at drikke af slimede og oljeagtige Vædsger (f. Ex. Madolje, Eggehvide, Mælk, Mel og Vand, Castorolje).

For at fjerne Giften ud af Maves, søger man at fremkalde Opkastelser ved at: 1) stifte en Finger eller Fjer ned i Halsen, eller 2) drikke meget varmt Vand, tilsat med en Theste Salt eller Sennep, eller 3) ved Brækmidler, naar de er for Haanden (Specacuanha-Vin, svovlsur Zink, Brækvinsten). Er Giften en bedøvende Plantegift, søge

man at holde Patienten vaagen ved at give ham stærk, sort Kaffe at drikke eller sætte ham et Klyster af Kaffe, lægge iskolde Omslag paa hans Hoved eller Sennepsdeig paa Maves og Læggene eller overøse ham med toldt Vand.

Det virksomste Middel mod Arsenik er flydende Jernoxydhydrat (Ferum oxydatum fuscum, Antidotum Arsenici), som er at faa i Apothekerne.

Ved Phosphorforgiftning bruges Terpentinolje, Oil of Turpentine, hvert Kvartier 10 Draaber i Mælk, eller Mælk med Magnesia.*)

*) Som Hovedregel bør fastholdes, at man ikke besætter sig med Apothekerjager, som man ikke er fuldstændig bekendt med, men overlader saadanne Midler til Lægen.

Forfjællige Slags Notitser.

Den ny-zeelandske Konge Tawhiaho med 4 Hovdinger har i Høst været til Gæst i England. Gjennem deres Taler gaar den samme Grundtone som i vore Indianerhovdingers: De Hvide trænge sig ind paa dem, saa at det Land, der ved Traktaterne er tilfikt dem, stadig bliver mindre og mindre. Forrigt finder Kongen sig nok saa vel i London. Den Mand, han beundrer allermost, er Strædderen. Denne maa ofte have Audients. (Der er Noget i det gamle Vers: „Hver har i Klæderne sin Tolk, os Alle gjør Strædderne til Folk.“)

— Efter at Franskmændene ere komne i Besiddelse af det gamle Carthagos Grund (i det nuværende Tunis paa Africas Nordkyst), har man der begyndt at fore-

tage Udgravninger, som efter al Rime- lighed vil give et rigt Udbytte. (Carthago blev ødelagt af Romerne Aar 146 f. Kr.)

— Ifølge en Beretning, som Hr. de Lesseps i Sommer afgav ved Generalforsamlingen af Aktietagere i Panamakanal-Foretagendet, strider Arbeidet frem efter den lagte Plan. Til Gjennemførelsen af den egentlige Kanal skal der i Alt forstaaes 110 Millioner Kubikmeter Jord, og til Opdæmning og Afledning af Chagres-Floden desuden 10 Kubikmeter. Indtil Udgangen af April dette Aar var der i Alt forstaaet 5,243, 302 Kubikmeter Jord. De amerikanske Aviser indeholdt nylig en Klage fra en af de ved Arbeidet ansatte Funktionærer over det forfærdelige Sloseri, som Un-

derbestyrerne gjør sig skyldige i, hvorfor Arbeidet kommer til at koste langt mere end tilborligt.

— I en svensk Avis læses: At styde Binduesrunder i Stykker med saakaldte Kautschukflynger er en fædrelandsk Idræt, der nu drives med Iver ogsaa af vor Byes Ungdom. Skulde ikke den-e Sport kunne drives saa, at ikke alene Glas-mestrene, men ogsaa Spanstrørførhandlere havde Fortjeneste deraf? (Mgbl.)

— Bedrageren Eichborne alias Arthur Orton, (se „For Hjemmet“ for 1874 Side 93) har nu snart udstaaet sin Straf og skal løslades den 24de Oktober.

— Grusomhed er Lust til at plage sine Medfælbninger. Den, som begynder med at være grusom mod Dyr, ender med at være grusom mod Mennesker. Saaledes berettes der ogsaa fra Wiener-Morderen Hugo Schencks Ungdoms-tid, at han ved enhver Leilighed viste en voldsom Opførsel. En Dag blev det meldt til Klasseforstanderen i det Gymnasium, hvor han gik i Skole, at han var greben af en Vildsvogter netop i det Dieblit, da han var ifærd med at rive Skindet af en levende Hare, og saa kastede han det gru-

somt mishandlede Dyr i Vandet. Schenck blev paa Grund af denne Grusomhed udjaget af Gymnasiet. (Schencks Forbrøder-„Methode“ var, om vi ikke erindrer feil, den, at han forlovede sig med enlige Piger, som havde Penge, derpaa narrede han Pengene fra dem, og saa dræbte han dem; saaledes tog han Livet af et halvt Duzin Piger, før han blev greben, dømt og henrettet.)

— Ved en Auktion, som Franskmanden Alfred Bovet nylig holdt over endel ham tilhørende gamle Haandskrifter (Autografier), opnaaedes følgende Priser: For et Gjaeldsbevis, hvorpaa Digteren Moliere havde skrevet under som Kautionist: 2500 Francs; for det Dokument, som bestemmer en Prisbelønning for Bestalenhed ved det franske Akademi, underskrevet af Digteren Corneille som Direktor: 1785 Francs; for en Indberetning til Regjeringen, skrevet af Forfatteren Le Sage: 1010 Fr.; for et Brev fra Galileo: 690 Fr.; fra Toricelli: 520 Fr.; fra Chenier: 810 Fr.; fra Madame de Staël: 360 Fr.; fra Malherbe: 355 Fr.; fra August Comte (Positivismens Ophavsmand) til Lammenais: 140 Francs.

James R. Osgood & Co., of Boston, publish in a neat and convenient form, the address of Robert P. Porter to the Arkwright Club of New England, on „Protection and Free Trade To-day.“ Price 10 Cents.

Rettelse til No. 17.

Side 521, Spalte 1, Linie 18 ovenfra staar: Tyndall, og Side 525, Sp. 1, Linie 6 nedenfra staar: Tyndale; læs: Tyndall.

Abonnenter, som endnu staa tilbage med Kontingent, bedes venligt om snarest muligt at indsende samme, hvorefter Kvittering strax skal blive dem tilstillet.

Adresse:

R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Ved Afgrundens Rand. — Skildringer fra en Rejse rundt Jorden. — Biologi. Bakterier. — Den første Hæj p ved pludselig indtræffende Ulykkestilfælde. — Forskjellige Slags Vættisser. — Rettelse til No. 17.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Marg.

15de Oktober 1884.

19de Hefte.

Professorens Hus.

(Fortælling af J.)

Første Kapitel.

Den store Selvføger dampede og surrede; en paatrængende Gjedehams fredsede om Sukkerskaalen; min Svigerinde traktede Kaffeen gjentagne Gange, saa derpaa hen til Uhret, og skjænkede saa i det ene af de tre Par Kopper, der stode paa Baffen.

„Her, kjæreste Ida,“ sagde hun venligt, „fæt dig ned og spis, du er besejmt sulten, det er tre Kvarter over Fjoltid.“

„Du skjænter ikke til dig selv, Helene.“

„D nei, jeg vil vente paa Edvard; han holder ikke af at drikke ene.“

„Hvorfor maa jeg ikke ogsaa vente?“

„Naar En gjør det, er det jo nok. — Na, dri nu endelig, før den bliver fald.“

Hun gik hurtigt ind i Sovneværelset og knelede ned ved Buggen, hvorfra en sagte Rlynken lød sig høre.

Helene var oveordentlig yndig, som hun laa der, leene og smaa snakkende

med sin lille Pige. Der var noget saa fint og Etherist ved hele hendes Skikkelse; naar hun løstede det store etaars Barn i Veiret, saa det næsten ængsteligt ud. En Maler kunde ikke onste sig et smukkere Sujet; men medens jeg betragtede dem, fyldtes mit Hjerte dog med Bitterhed; o, hvor det saldt vanskeligt at vise hende Retfærdighed! Denne lille Scene med Kaffeen, saa ubetydelig den end maatte forekomme en Udenforstaaende, var et Billede paa hele vort Forhold. Jeg blev holdt borte fra ethvert Bryderi, ethvert Besvær, enhver Gjerning. I to Aar havde jeg nu været Gæst her i min Broders Hus, hvor jeg saa gjerne vilde være et nyttigt Medlem, hvor jeg tørstede efter at udfylde en Plads, blot en liden Plads. Da Barnet kom, haabede jeg det skulde blive bedre, men det eneste Resultat var, at Helene anstrængte sig endnu mere, at hun blev endnu beundringsværdigere, som min Broder pleiede at sige. D, det er frygteligt at føle sig tilovers, at

være en Hindring for Andre. Selv var hun altid mild og venlig imod mig, men naar Eddard stjenkede mig for megen Opmærksomhed, blev hun misfornøiet, og det lille Barn turde jeg neppe røre; hun kunde ikke taale, at det rakte Armene efter mig. Jeg er vis paa, hun bebrejdede sig disse Følelser, men de opførte sig ikke; hun vilde selv være Alt i Hjemmet; her var ingen Plads for en Anden. Undertiden tænkte jeg paa at tage ud mellem Fremmede, men det vilde have smertet og krænket min Broder, og gjort den Skillevæg større, der lidt efter lidt, imod vor Villie, havde reist sig imellem os.

En halv Timestid efter kom Eddard. Han kastede sig strax i en Lænestol og tørrede sin Pande, idet han samtidig saa sig om med fornøiet Velbehag.

Min Broder var en høj, kraftig Mand med et godt, smukt, lidt rødbrunt Ansigt og et temmelig anseeligt, velspleiet Skjæg, hvoraf han var stolt. Han havde en vis hyggelig Familiefadermine, og var rigtig i sit Es, naar han sad saaledes i sit eget Hjem.

„Men, søde Helene, har du ventet paa mig?“

„Det kunde ikke smage mig, før du kom. — Ida“, tilføiede hun, efter en liden indre Kamp, „vilde ogsaa vente, men det var jo saa urimeligt. Maa, du stakkels trætte Ven, førte din Gang til noget Resultat?“

„Selvrigt, men jeg har været paa ti Steder forgjæves, tror jeg. — Nu maa din Moder være fornøiet med dette; alle de nævnte Betingelser ere tilstede: ikke langt fra Fredriksberg, ved en Sidevei, et roligt, affides Hus, fire Værelser, Bert paa Stedet, ledigt til første Oktober. Jeg har allerede leiet, for dog engang at saa Ende derpaa. — Tak,

min Kære, en halv Kop til, det smager fortræffeligt.“

Hvor de dog sad hyggeligt sammen; lille Bertha var nu kommen op; hun lo, sægtede med de smaa tykke Arme, og ryttede Papa i Skjægget. Det var saa ensomt henne ved Vinduet, hvor jeg havde Plads med mit Sytøi. Havde jeg dog blot faaet Lov til at arbejde lidt for Barnet eller min Broder, men ikke engang det; Helene besorgede selv Alt, ved Hjælp af en Snyastine.

„Stakkels Moder“, begyndte min Svingerinde nu med sagte Stemme, idet hun saa ned for sig, „hendes Selstabsdame holder jo snart Bryllup, ved du; hvem skal hun saa istedet? senere lader det sig jo nok arrangere, men foreløbig?“

Hun tænkte paa mig, jeg sølte det øieblikkelig; her var en god, naturlig Maade at fjerne mig paa, uden Opfigt eller Brud.

„Det er ingen misundelsesværdig Lov, i det Hele, at være Selstabsdame,“ svarede Eddard, „det ved Enhver! og mindst hos din Moder. — Bliv ikke vred, min Kære, fordi jeg taler rent ud; hun er en egoistisk gammel Dame. Nu, jeg har ingen Grund til Klage, da hendes Opdragelsesmethode har bragt saa godt Resultat; du, min Kære, tænker jo aldrig paa dig selv. — Lille Mama er vred og surmuler,“ tilføiede han, idet hun lod Berthe danske paa sin Arm henimod Moderen, „gode Venner igit, gode Venner!“

„Det bedrøver mig, at du taler saadan, Eddard; tror du ikke jeg føler Trang til at være om Moder og pleie hende. Dersom jeg ikke var bunden, saa —“

„Men du er bunden, jeg er glad for det, du er bunden!“ —

„Maaſte kunde jeg“

Min Broder vendte sig helt om, ved

Lyden af min Stemme, han havde ikke bemærket mig for.

„Du? aa, hvilket Snak, paa ingen Maade!“

„Dersom Ida vil, en ganske kort Tid, et Par Uger“, hun talte med Liv og Varme, „er det jo en mageløs Beroligelse for mig. Jeg kan ikke se det i samme Lys, som du, Edvard; det kan umuligt staa for mig som et Onde, at være om Moder; selv vilde jeg jo intet hellere, kunde man blot dele sig. — Ida trænger desuden til Landluft; hun ser daarlig ud.“

„Gjør hun? aa nei, det finder jeg ikke. Hun har jo i mange Aar befundet sig vel ved den kjøbenhavnske Luft. Var det endda i Sommertiden, men nu henad Vinteren. — Vi kunne desuden ikke saadan undvære vor kjære Ida.“ Han saa kjærligt hen til mig.

Den Stygge, der i dette Dieblik gled henover Helenes Ansigt, bestyrkede mig kun i min Beslutning, og jeg svarede ufortøvet:

„Det er jo blot indtil videre, Edvard, og jeg kan jo daglig komme ind og besøge Eder.“

„Tro aldrig det, du kjender hende ikke.“

Jo, jeg kjendte hende meget godt, og nærede ingen Indbildninger med Hensyn til min Stilling. Men det var saa nedslaaende at være til Intet, saa tungt og bittert at være ideien. Helene vilde blive baade lykkeligere og bedre, naar jeg var borte. Dette stillestaaende, indholdslose Liv kunde jeg desuden ikke udholde; jeg søgte Trang il at prøve mine Kræfter, til at virke, ja, selv til at gennemgaa Noget; maaste var det overspændt og urigtigt, men At forekom mig bedre, end denne Tomhed.

„Dersom Ida virkelig tager derud,“ begyndte Edvard igen, ærgre det mig,

at Afdgangen til den smukke Have er forbudt; jeg gjorde ingen Indsigelse herimod, da det jo kan være din Moder temmelig sigegyldigt. — Na, jeg haaber du betænker dig endnu, Ida! — ikke sandt, Bertha, lille Tante maa ikke reise, maa hun vel?“

„Giv mig Barnet, Edvard, hun skal have en anden Smætte paa“

Helene snappede den Lille, før jeg fik Tid til at kjærtagne hende.

„Saa kan jeg altsaa skrive til Moder, at du har leiet, og at Ida, — ja sig selv, hvad jeg skal skrive, Ida.“

„At jeg vil prøve paa at være hende tilpas.“

„Indtil hun kan faa en Anden,“ fortsatte min Broder ivrigt, „hvilket jeg haaber snart ster; hendes Vert er Professor Svane, den bekendte Historiker.“

„Professor Svane? men det er jo ham, som —“

„Ja vist, men hvad gjør det?“

„Som hvad?“ spurgte jeg Helene, da min Broder var gaaet.

„Professoren er en Halvbroder til Stakkels Cecilies Mand; det er bedst du ikke nævner hans Navn for Tante Bertha. Hvad Moder angaar, staar hun jo rent udenfor Historien og kan rolig bo der.“

Stakkels Cecilie! hvor dette Navn vakte mange Minder i min Sjæl. En Halvbroder til hendes Mand! maaste kunde jeg der erfare noget Nærmere om hende, maaste —

Cecilie var en Søsterdatter af min Fader; jeg havde seet hende første Gang et Par Dage efter hans Død. O, hvor jeg huster det tydeligt! jeg sad sammenkroben paa en Stammel i Krogen, med min lille sorte Bluse over Hovedet, og græd, da hun kom ind; hun vilde hente mig, vidste jeg, og tage mig bort fra dette Sted og fra Fader, men jeg vilde

ikke fra ham; det var jo dog min Fader endnu, om han end laa saa rolig og stille, som om han ikke brød sig om mig mere. Hun knælede ned ved min Side og talte kjærligt og dog bestemt til mig, idet hun samtidig med sin fine, bløde Haand søgte at adstille mine sammenknugede Fingre og trække Blusen ned. Da det endelig lykkedes, tog hun mig paa Skjodet, kyskede min Pande og talte til mig om Vorherre og om den lyse, skjønne Himmel, hvor Fader nu var. Fra det Dieblit holdt jeg af hende og gjorde, hvad hun forlangte.

O, hvor hun var smuk; jeg blev ikke træt af at stirre paa hende; de meislede Træk, den rige, klare Farve, det dybe Die, de prægtige mørkebrune Fletninger, den ranke Holdning, jeg ser det Alt endnu. Hun saa hoi ud, skjønt hun ikke var det; den, der havde seet hende en Gang, glemte hende aldrig.

Vi hjorte fra Hjemmet samme Dag i en luffet Wienervogn. Edvard — der var en stor, oploben, tyttenaars Fyr — sad paa Bagsædet og var mod Sædvane leitet og forlegen. Munden gik rent istaa, hver Gang han saa paa Cecilie, der var saa rolig, venlig og dog overlegen. Undertiden stirrede han ud af Vinduet og satte et barskt Ansigt op, det var naar Taarerne vilde frem. Jeg hulkede mig omsider isovn, og vaagne de først sent paa Aftenen, da Vognen rullede henad Kjøbenhavns Brostene. Vi holdt snart udenfor en stor, graa Gaard, og et Dieblit efter blev jeg varligt løftet ud og baaret ind af en gammelagtig, lidt stiv Tjener med et mildt, alvorligt Ansigt. Cecilie ferte mig derpaa hen til sin Moder, der sad hoi og anseelig, klædt i Sort, midt i en stor Sopha i en prægtig oplyst Stue og saa rigtig ærefrygtindgydende ud. Hun tog dog meget kjærligt imod mig, kyskede mig gjentagne

Gange og græd stille; om det var af Sorg over Fader eller af Medlidenhed med de Forældreløse, skal jeg ikke kunne sige. Derpaa talte hun lidt med min Broder om de ti Tusinde, der var efterladt os til lige Deling, og om hans Fremtidsplaner og Studier. Han skulde i Huset hos en Universitetslærer, en Ungdomsven af Fader, men vilde besøge os ofte. O, det var haardt at sige og saa ham Farvel; jeg slap ham først, da han hvistede: „Vær en god Pige, flittig og lydig, saa skal du komme i mit Hus og bestyre Alt for mig, naar jeg bliver færdig og ansat. Det skal ikke vare saa længe, lille Ida, du maa skynde dig og blive stor.“

Da han var gaaet, kom en halvgammel Dame med orneagtig Næse, gjennemborende Vine og tæt sammenpresset Mund, henimod mig med truende Mine og en Hagesmætte i Haanden; hun saa ud, som om hun vilde knæle mig. Jeg søgte strax, at al Indsigelse var frugtesløs, og lod hende villig binde den paa, skjønt jeg hjemme forlængst havde frigiort mig fra det forhadte Bestyrelsesmiddel. Derpaa rakte hendes sene, knoklede Haand mig et Glas Mælk og en Tvebak, og da det var nyt, blev jeg ført ind i et lillebitte, venligt Sovestue med Siden af Cecilies Stue.

Den strenge Dame var en langt ude Beslægtet; Tante og Cecilie kaldte hende Kusine; af mig og alle Andre hed hun Frosen Vinkel. Hun var meget streng og haard, og stolt af disse Egenstaber, som hun kaldte Skarpsnit og Karakterfasthed; hun var ogsaa jolt af sin hensynsløse Oprigtighed, og fandt en vis grusom Glæde i at sige Andre Ubehageligheder. Man blev sig altid sine Mangler og Feil saa bevidst i hendes Nærværelse. Born skulde kues, mente hun, men hendes Methode bevirkede un-

bertiden det Modsatte, og fremkaldte netop den Opsætsighedsaand, som hun vilde betvinge.

Tante Bertha var meget venlig imod mig, ikke egentlig moderlig kjærlig, men god og overbærende. Hun var i Regelen alvorlig og høitidelig, og der laa ofte en Sky af mørke Grindringer paa hendes Bænde. Senere hørte jeg, at hendes Ægteskab havde været ulykkeelig; ja tilsidst levede hun og Manden adskilte, ikke ved Loven, men efter Overenskomst. Han var død for flere Aar siden, uden at der havde fundet Forsoning Sted. Froken Binkel havde bestemt været den onde Aand i dette Forhold; ethvert ubetænksomt Ord forstod hun at gribe og, om jeg saa maa sige, slaa fast for stedse; og glemme og tilgive var i hendes Dine Svaghed og Usjelhed. Mod Tante var hun iøvrigt overordentlig hensynsfuld og opmærksom; for Cecilie gif hun afveien, dog ingenlunde med Glæde. Min Rusine var meget mild og kjærlig, men gav sig just ikke meget af med mig; Boger, Fortepiano, Brevverxling og Selvfælselighed lagde næsten ganske Beslag paa hendes Tid. Undertiden gjorde det hende dog ondt at se den lille Pige gaa saa ene om i det store Hus, og saa bad hun et Børneselskab, eller kjøbte mig en ny Duffe, som hun selv pyntede. Hvor jeg holdt af hende, og hvor jeg beundrede hende! Tante og jeg saa hende ganske med de samme Dine; ingen Anden i hele den vide Verden kunde komme hende nær. Naar hun blev klædt til Selskab, sad jeg paa en Stamme og betragtede hende med Hentyllelse. Dengang var hun altid opromt og glad, men der kom Dage, da hun blev tankefuld, urolig og bedrøvet; der var Noget paa færde, mærkede jeg, uden dog at forstaa, hvad det var. Cecilie vilde Et, Tante et Andet; Froken Binkel holdt strengt

paa den moderlige Myndighed. Det endte dog med, at Tante Bertha gav efter. En Morgen kom Cecilie ud fra sin Moder med saa straalende et Ansigt, som jeg aldrig før havde seet, og samme Dag indfandt en ung Grosjerer sig, som begunstiget Friar. Det var en hoi, smuk Mand, der bevægede sig med Ansigt, talte flydende og godt, var artig og opmærksom mod Alle, selv mod Rusine Binkel, der dog saa ud, som om hun spaaede det unge Par lutter Elendighed i Fremtiden. Mig tog han paa Skjødets og forærede Nipsager og Frugt, Alt af Hensyn til Cecilie. Han var meget indtagen i hende, men ogsaa en Smule indtagen i sig selv; det gav sig tilkjennde i Dragt og Bæsen, og i det hurtige, selvtilfredse Blik, der i Forbigaaende kastedes i Speilene. Bryllupet var allerede fastsat, og alle Hænder havde trubbelt med Udstyret, da Cecilies Ansigt igjen blev overstygget og alvorligt. Naar hun var ene, græd hun; inde i Stuen var hun taus, men saa frygtelig bestemt ud. Cusine Binkels hele Mine udtrykte: „Hvad sagde jeg,“ hun fandt en vis uhyggelig Tilfredsstillelse i sine Forsigelses snare Opfyldelse. Hvad Tante angaar, da var hun meget indesluttet, men hendes Blik sagde, at naar Tiden kom, vilde hun handle. Endelig slog Lynet ned, hvor jeg huffer det! Det var en Aften, vi sad netop ved Thebordet, da Cecilie traadte ind, bleg, men med opreist Hoved.

„Baldemar har spillet Fallit,“ sagde hun roligt, men det lød alligevel næsten som en Krigserklæring.

Tante reiste sig strax og omfavnede hende heftigt; det var nu forbi imellem dem, mente hun, egentlig var det godt, han havde aldrig passet til eller forstjent hende. Men Cecilie skjød Moderen bort og sagde, at nu skulde hun vise, om hun

fortjente ham; nu trængte han til hende, nu gjaldt det. Der blev verket heftige Ord, og Kusine Vinkel slog dem fast, og gav dem forøget Betydning ved sine Blikke og Miner. Cecilie blussede af tilbagerængt Harm; Tantes længe indslumrede Hidsighed var ogsaa vaft; hun vilde desuden for enhver Pris redde sit Barn fra det, hun ansaa for den visse Undergang. O, hvor jeg var hange, hvad vilde det blive til, hvad skulde jeg gjøre? Cecilie talte allerede om sin Fædrears, den var hendes og altsaa hans; de vilde reise langt, langt herfra. Lidt efter sagde hun, dreven til det Yderste af Tantes Modstand:

„Du ved ikke, hvad Kjærlighed og Pligt er; da jeg gav ham mit Ja, blev jeg som hans Hustru for Vorherre, og en Hustru bør dele Godt og Ondt med sin Mand, og aldrig, aldrig forlade ham. — Du kan ikke tale med herom, Moder!“

Det var sagt; Tante bleguede; Kusine Vinkel slog Hænderne sammen og udraabte:

„Hvor nedrigt at hentyde til Fortiden! — Faderens Sind, Faderens Sind!“

Der blev ikke svaret et Ord; Tante sad stiv og kold som en Slotte, og gjorde ingen Indvendinger mere. Det kunde vanskelig blive godt igjen imellem dem; Begge vare lige overthydede om at have Ret, Begge ventede det første Ord af den Anden. Det varede ikke længe, før Cecilie tog bort; Bryllupet skulde staa hos en Ven af Brudgommen; strax efter vilde de Nygifte reise til Amerika.

O, det var en sørgelig, trostesløs Afsted; Tante saa den Eneste, hun elskede paa Jorden, staa fattet, kold og fremmed foran sig og byde Farvel, maaste for hele Livet. Men Svagthed vilde være urig-

tig, næsten foragtelig efter Alt, hvad der var sagt og fæet.

„Jeg onsker dig Lykke, Cecilie,“ sagde hun værdigt, „onsker, at du ikke for haardt skal angre din Selvraadighed. Naar du engang soler Fortrydelse over det Skeede, da er Alt tilgivet fra min Side, husk det, og dersom — dersom du kommer i Nød, og trængter til mig, da er jeg endnu bestandig din Moder.“

„Du faar lade saadanne Tanker fare, komme vi i Nød, ville vi bære den alene; Ingen skal have Byrde eller Skam af os. — Vi komme ikke her tilbage, for Baldemar er istand til at vise Alle, hvorledes en kraftig og rebelig Villie tilsidt vinder Seier.“

Det var en iskold Omfavnelse; Tante Bertha bispimede næsten under den. Cecilie gik med hævet Panden ud af Stuen; til mig havde hun slet ikke seet. Mon hun vilde reise, uden at sige mig Farvel? jeg listede mig sagte ind i hendes Stue, for dog at faa et Ord, et Blik til Afsted.

Alt, det var ikke den fattede, rolige Cecilie, der laa her paa Knæ grædende og hulkende, anraabende om Trost og Kraft.

„Hvem der,“ hun sprang hurtigt op, „hvad vil du? hvor tør du?“

„O, Cecilie, jeg maatte se dig og sige Farvel.“

Hun betænkte sig et Dieblit, tog mig derpaa i sine Arme og kyskede mig inderligt; jeg solte hendes Taarer paa mit Haar og min Kind.

„Bed til den naadige Gud for os, kjærlige Barn!“

Hvor Huset var stille og tomt efter hendes Afreise; der blev næsten ikke talt, og hendes Navn nævnedes aldrig. Under tiden spillede jeg lidt for Tante i Mørkningen, og valgte da gjerne Ceci-

lies Yndlingsstykker; jeg søgte i det Hele ved mange smaa barnlige Kunstgreb at blidgjøre hendes Sind og vække mildnende Grindringer. Tjeneren, der havde baaret Cecilie som Barn og desværre forgubede hende, hjalp mig trolig; der var som en stiltiende Overenskomst imellem os. Dog, Rusine Binkel virkede i modsat Retning, og hun var os for stærk og for klog. Maaned efter Maaned, Aar efter Aar forløb uden Brev eller anden Efterretning. Det var en trist, bedrøvelig Tid; men hver Søndag kom Edvard med sit glade, venlige Ansigt og sit friske Haab paa Fremtiden. De tre første Dage i Ugen levede jeg af Erindringen om hans Besøg, de tre sidste af Haabet om dets Gjentakelse. Naar jeg blev voksen, skulde jeg til ham; det stod vist, det gjentog han altid. Og jeg kom jo ogsaa til ham, men ikke som jeg havde tænkt og haabet.

Sidst i September gik jeg en Eftermiddag hen til Tante Bertha for at meddele hende min nye Bestemmelse.

Hvor det dog var et stort, roligt og stille Hus; det forekom mig, hver Gang Porten gik i, som om man var udelukket fra hele den øvrige Verden. De saa Leiere vare gamle, adstadbige Folk, og man mødte dem sjelden; Alt havde et underligt Præg af hoitidelig Agtværdighed. Tjeneren lukkede op med sit usofthjerte Ansigt, akkurat ligesom første Aften jeg kom her. Den store, pyntelige Sal saa saa ubeboet og bedrøvelig ud med den indhyllende Dysekrone og de tilflorede Marmorsfigurer. Borlysene i de to Arme, der gik ud fra Fortepianoet, vare halv nedbrændte; de havde ikke været tændte i mange Aar. Et Par matte Fluere bevægede sig langsomt henad de nedrullede Talsustier; mine Trin lode uhyggelig tydelige.

Tante Bertha sad efter Sædovane midt

i Dagligstuesophæen og broderede i Canvas. Froken Binkel knyttede med stor Iver en Jagttaske af Seilgarn til sin Tvillingbroder, en jydsk Proprietær. Den gamle spragtede Papegoie buggede dosig frem og tilbage paa Ringen i sit stadfæstige Messingtaarn. Tante tog meget venligt imod mig; Rusine Binkels Hilsen var saa knapt afmaalt som tænkeligt.

„Det gjør mig ondt,“ sagde Tante, da jeg havde fortalt hende min Plan, „efter min Overbevisning er det et uoverlagt Skridt. — Har der været Noget mellem dig og din Svigerinde, Barn?“

„Ikke det Mindste.“

„Men du føler dig ikke lykkelig der, vel?“

„Den, der ikke vil underordne sig Andre,“ begyndte Rusine Binkel med en bestemt Mine, „kan naturligvis aldrig føle sig tilfreds. At en Kone ogsaa vil være Kone i sit eget Hus, finder jeg fuldkommen rigtigt.“

„Naturligvis, men i dette Tilfælde er Sagen anderledes. Vi kende jo Ida som et søieligt, fordringsløst lidet Væsen, der Ingen kommer for nær; jo, kjære Rusine, saadan er hun. Fru Karsø har aldrig tiltalt mig, og jeg kan ikke forstaa — dog vær rolig, Barn, jeg agter din Tausshed, og skal vistnok ikke fritte. Kun Et vil jeg sige, mit Hus staar altid aabent for dig, Ida, dit Værelse og din Seng er istand, naar du vil benytte det. Men det er jo kun et ensomt, trist Hjem jeg kan byde.“

Hun kvalte et Suk, og tog igjen fat paa sit Arbejde.

Før jeg gik, saa jeg ind i mit forrige Kammer. Skolebøgerne og Landkarlet laa der endnu; Bordstussen var fuld af Billedbøger og Regetoi. O, hvor jeg havde følt mig ene her og været bange om Aftenen, naar Froken Binkel kom

efter mit Lys og luffede Døren saa haardt og bestemt, idet hun gik. Men der knyttede sig ogsaa glade Minder til den lille Stue; Edvard havde siddet her mangen god Gang, fortalt mig Historier og erhyndiget sig om mine Fremskridt; hvor det var en Spore til at anstrenge sig og stræbe! Jeg havde ogsaa bygget prægtige Luftkasteller herinde; det blev altid Edwards Hjem; selv trippede jeg om i det med hvidt Forklæde og Nogleknippe, trabel, uundværlig og lykkelig.

Andet Kapitel.

„Vi ville ikke tage ordentlig Afsted,“ sagde Edvard hjerteligt, idet han fulgte mig ned til Droschken, „vor kjære lille Ida kommer nok snart hjem igjen.“

Helene kjørte med til Banegaarden, hvor vi skulde hente Fru Karse. Pigen, der var kommen Dagen i Forveien, havde ordnet og indrettet Alt i den nye Bolig. Min Svigerinde var meget om og kjærlig, forshvæde mig med Bøger og gav mig gode Raad med Hensyn til min Dpforjel. Hun holdt egentlig nok af mig og vilde ogsaa gjerne være afholdt igjen, men den frygtelige Skinsyge kunde hun ikke betvinge.

Fru Karse var en før, staaandend Rone, med urolige blaagraa Vine, et bredt, lidt fortrædeligt Ansigt og en meget rank Holdning; hun saa ud, som om hun havde et Harniss paa, der besværede baade Gang og Aandedraet. Verden havde aldrig forstaaet at vurdere hende, sagde Minen. Hun var ikke rigtig tilfreds med sin Datter, heller ikke med mig, tror jeg. Droschken var ogsaa saa snever og Eftermiddagen saa mørk, man kunde ikke engang se, om den var proper. „Na, Helene vilde ikke med; saa den Lille kunde ikke undvære hende? ja, Ungdommen nutildags kjender ingen For-

pligtelser mod den ældre Slægt; gjør Barnet i Tiden noget Eignende, hævrer hun kun sin Bedstemoder. Ah, hvor Bognen stramler! kommer vi der ikke snart? en kjedelig Dei og saa lang, saa lang!“

Endelig holdt vi paa en stor, ryddelig Gaardsplads foran et hvidt etages Hus. Den vilde Vin rankede sig opad Muren, helt rundt om Kvisten; bag Huset susede mørke Trætoppe; det Hele saa saa fredeligt og venligt ud i Maanestinnen. Jeg tænkte paa Cecilie; vidste de Noget om hende her?

Pigen kom strax med Lys i Haanden. Det var et ældre, bistert Menneſte, Dygtigheden, Retskaffenheden og Egenraadheden selv. Hun havde tjent sin Frue i mange Aar og var hende ganske uundværlig; Bolig, Røge og Selstabsdame vevlede uophørlig, men gamle Karen beholdt sin Plads.

Fru Karse rokkede urolig frem og tilbage i Bærelserne; hun havde troet, de var større, og saa var her vist fodfoldt, og Kaffelovnene vare saa gammeldags. Det var ordentlig en Vettelse, da hun endelig lod Høile falde paa og nød sin Chokolade-The; rigtig The kunde hun ikke taale, og vi skulde have denne Drik hver Aften.

Jeg blev ganske fortunlet af al hendes Snat; nu sad hun med opløste Kæppebaand og Fodderne paa en Gyngeſtammel og saa ganske venlig og tilfreds ud, medens hun skildrede sin Svagelighed og smaaſſjændte, fordi Selstabsdamen havde giftet sig.

„Hun var otteogtyve Aar, og jeg troede naturligtvis, at hun ikke tænkte paa Eligt mere.“

„Men Fruen vilde jo dog ikke have beholdt hende,“ indværdte Karen i en

temmelig respektstridig Tone, idet hun gik ud med Vassen.

„Det tror jeg dog nok. — Karen, min gode Karen, hvor ere Rambus-kortene? — De kan da spille Rambus, Ida?“

Da jeg tilstod min Uhyndighed, blev Fru Karse meget ærgerlig paa sin Datter; burde hun ikke have lært mig Spillet, hun kjendte jo Moderens Tilboielighed. — Derpaa fulgte igjen Klager over Menneftenes Egentjærlighed; aldrig tænkte de paa Andre. Hvad mig angik, da var jeg temmelig ung; en ældre, erfaren Piges Selskab vilde have interesseret hende mere, men saadan Noget faldt ikke Helene ind. — Naa, nu vilde hun selv lære mig Spillet.

Det var en frygtelig tyt Bunte Kort, tyve Spil, tror jeg. „Vi vilde spille hver Aften,“ sagde hun, og nikkede opmuntrende, „saa gaar Tiden.“

Alt, det var bedrovelige Udsigter! for trod jeg allerede, hvad jeg havde gjort? o nei, nei, her var jeg jo dog Ingen iveien.

I Bærelset ved Siden af vor Leilighed lod en underlig, halv vredagtig Knurren, derpaa velklingende Patter, og saa Smaabrummen igjen. — Hvad mon det var for Folk? jeg blev ganske forstræffet, da jeg greb mig selv i at lytte.

Endelig slog Kloffen ti, og Karen viste sig i Døren med et tændt Lys. Fru Karse kastede strax Kortene, struede Lampen ned og fulgte lydigt sin Piges Bink.

Mit Kammer var kun lidet og meget sparsomt møbleret, men det vendte ud til Haven, det forbudne Gebet. Maaenen skinnede paa Asters og Georginer derude; Poppeltræernes Blade blinkede som Solb; det saa ud, som om der laa en hel Skov i Baggrunden. I Stuen og Sider blev der spillet og sunget;

det lod saa tydeligt ind til mig; Vinduerne vare vist ogsaa aabne der, ja.

„Lad det nu være nok,“ lod det pludselig i en temmelig barst Tone.

„Blot en endnu, Fader.“

Det var en klar, ungdommelig Pigestemme, hun ventede ikke paa Svar, men sang:

I fjerne Kirkeetaarne høit
Nu Aftenlofferne ringe —

O, hvor det klang godt og hjerteligt; mit Sind blev ganske lettet og opfyldt af de simple, skønne Toner og Ord. Det var, som om de smaa Stjerner nu talte til mig om Guds Godhed og Naade:

„Men den, som har slet ingen Ven,
Han lader ei sidde ene.“

Jeg sov trygt og velsignet den første Nat i det nye Hjem; Solen var allerede høit oppe, da jeg vaagnede. Haven saa ganske anderledes ud ved Dagslyset, mindre og mere almindelig, men dog altid smukt og venlig. En gammel, troget Arbeidsmand stoffede den midterste Gang med slev og træg Langsomhed. Lidt derfra stod en middelskøi Herre med graasprængt Haar og betragtede ham utaalmødt; det gik altfor sent; han kunde ikke holde det ud, det var som om han skulde ryge i Flint; saa greb han selv en Spade, og løs gik det i frygtelig Fart; Jord og Græs rog til alle Sider. Den gamle Havemand betragtede ham forundret, idet han ghyngede sig frem og tilbage paa Spadestøft.

Det var bestemt Professor Svane, og han var Halbroder til Cecilies Mand. Han lignede ham ikke, jo dog, en liden Smule. — Men se, hvem kom der?

I første Dieblit troede jeg næsten det var Valdemar Bøg selv, der traadte ud af Huset og gik rast henad Veien; jeg opdagede dog snart, at denne var yngre, endnu høiere, ikke saa smukt, havde lysere

Haar, et freidigere, mere fornoiet, mere aabent Udtryk. Han standsede foran Professorens, sagde et Par Ord og lo ad hans Forrigbed; det var tydeligt, at det var Fader og Søn. Derpaa nikkede han op til Huset, truede ad En eller Anden med sin Stok, og ilede saa bort med raske, lette Skridt, som den, der har et Maal og ved, hvad han vil.

Professoren kastede halv ærgerlig Spaanden, tog Hatten af og vistede sin hede Pande. Havemanden stelede hen til ham og fortrak Munden til et Smil, medens han brugte sit Redskab jævnt og findigt som før.

Nu gik Døren atter, og en liden murter femsæxaars Pige med hvid Bluse over en blaa Kjole kom dansende ud; hun havde et Reb i Haanden, og sprang nok saa behændigt igjennem det, idet hun af og til nikkede op til Kvisten, hvor hun uden al Tvivl havde en Tilskuer. Lidt efter kom en ung Pige med en Kniv i Haanden og en tom Kurv paa Armen. Hun var temmelig høi og rank, havde en let, hurtig Gang, en Fylde af glindsende, gylbenbrune Krøller, som Nettet neppe kunde fængsle, blide, mørkeblaa Vine, en klar frisk Rødme og et indtagende Smil. Maaſte saa jeg ikke alt dette i første Dieblit, men jeg saa ialfald, at hun var yndig og lod til at være glad og virksom. Ogsaa hun nikkede op til Kvisten og viste paa Kurven, der nu struttede af Kjørvel og Persille; derpaa tog hun den lille halvmod-

stræbende Pige ved Haanden og førte hende ind. Professorens blev endnu lidt i Haven og satte Støtter til et Par Æble- og Blommetræer, der boiede sig under Frugtens Vægt.

Fru Karse stod sent op; lige til Kloſken ti var Tiden min egen. Hun sov ogsaa Middagssovn og skrev daglig henved en Time i en frygtelig tyk Dagbog, der bestemt var et rigtigt Klageregister over alle de Mennesker, hun havde været i Berørelse med. Den blev altid taget frem og igjen lukket inde i Skrivebordet med stor Høitidelighed. Min Bestilling var baade meget let og meget vanskelig, som man tager det; den halve Tid skulde jeg læse høit, den anden halve være Dre, et deltagende, opmærksomt Dre. Undertiden kunde jeg ikke afholde mig fra at forsvare og undskylde lidt og fremskille Tingen, som den stod for mig, men det blev taget ilde op, og jeg er vis paa, det kom i Bogen og blev fortalt til Ræven under Afslædningen. Der var en forunderlig, trættende Uro over hende, og hun holdt heller ikke af at se Andre stille og stadige; mange Gange hver Dag blev jeg opfordret til at se paa Thermometer og Barometer eller efterse Et og Andet i Almanaken. Den nye Doktors Besøg oplivede hende imidlertid kjendeligt. Det lod til, at han forstod hendes Sygdom, sagde hun; det havde ingen af de andre Læger gjort, alle havde de undervurderet hendes Lidelser.

(Mere.)

Stambogvers af Byron.

(Oversat af Caralis).

Blandt kolde Graves Marmorstene
 Tidt standser Vandringsmandens Fjed,
 Et Navn, halv glemt, han læser ene,
 Men Tanken fæster sig derved.
 — Saadan maatte dit Blik vil møde
 Mit Navn paa dette Blad engang:
 Tænk da paa mig som paa den Døde, —
 Mit Hjerter hviler i min Sang.

Drukkenistabens skadelige Følger*).

Naar vi efterforske, hvad der har bragt Forbrydere i Tugthuset og først fort dem ind paa Lastens Bane, saa ville vi i utallige Tilfælde erfare, at det har været Drukkenistab. I blandt 100 unge Forbrydere i Anstalten i Justerburg vare 80 fordærvede ved Brændevin, og blandt 10 fraskilte Par 9, hos hvilke Brændevinet bærer Skylden. Den Udslagelse, som Drukkenistaben anretter, saavel paa det legemlige som det aandelige Livs Omraade, er uhyre. Drankernes Dødelighed er efter noie statistiske Undersøgelser, som have været anstillede i England, tre Gange saa stor som hos den øvrige samlede Befolkning. Dertil kommer Medarvelse af haarde legemlige Slagheder og Sygdomme paa Drankernes Afkom. Tæring, Blodagtighed, Dødsstunhed, Epilepsi (Faldsyge) og medfødt Lyst til Drukkenistab er „drikkende“ Forældres sorgelige Medgift til deres Børn. I en rædselsfuld Maalestok fylde Drukkenistaben ogsaa Galehusene. I England, Nordamerika, Frankrige, Belgien, Hol-

land bliver 20—30 pCt. af Optagelserne i de store Galehuse tilskrevet Drikken. Hos os i Tydskland er tilskyndende Procentsatserne noget mindre høie, navnlig i Sydtyskland, dog har ogsaa ved Hjelbredelsesanstalten for Gale i Siegburg i Aarene fra 1873—75 i det Hele taget 14 pCt., alene regnet for Mændene endog 28 pCt., af Optagelserne været tilskrevet Alkoholen. Men om end aldrig Anfald af delirium tremens (Drankergalskab) eller af egentlig Sindsforvirring forekomme som Følge af Drikkeligheden, saa ender dog tilsidt enhver stadig Vænedranke som et legemlig og aandelig forkommen Menneske, og det er almindelig bejendt, hvilken en stor Kontingent Drankerne levere til Selvmorderne. Men Alkoholforbruget er i den nyeste Tid steget paa en usfordragsmæssig Maade. Paa Kirkedagen i Bremen i Aaret 1862 blev der fra sagkyndig Side meddelt, at der i Aarene siden 1848 i Toldforeningsstaterne aarlig bliver forbrugt omtrent 367 Mill.

*) Efter „Die Werke der Liebe“, Vorträge u. d. Arbeitsgebiet der inneren Miss. v. G. E. Lehmann. Leipzig 1883.

Kvarter Brændevin, der har en Værdi af 122 Mill. Thaler, næsten Halvparten af alle Skatter. Efter en Sammenstilling af Afholdsföreningen i Barmen var i Preussens i Aarene fra 1838—49 opbrændt 321½ Mill. Skjæpper Poteter til Brændevin, en Måsse, som havde været tilstrækkelig til Næring i fuld tre Aar for de 16 Mill. Indvaanere i det daværende Preussen. I de samme Aar bleve ogsaa 38 Mill. Skjæpper Korn opbrændte til Brændevin, hvilket vilde have været tilstrækkelige til Næring for 1 Aar. Preussen opdrifter altsaa hvert 4de Aar en hel Poteteshøst og hvert 12te Aar en hel Kornhøst.

Men i de sidste Aartier er Brændevinsforbruget blevet endnu større. Det viser allerede Skjenkestedernes hurtige Tiltagen. I Berlin var der allerede i Aaret 1845 omtrent 1,500 Brændevinsboder mere og 1 Kirke mindre end for 100 Aar siden. I Aarene 1846—77 steg Skjenkestederne der fra 2,696 til 7,629, medens Befolkningen kun havde hævet sig fra 404,451 til 966,858. Men endnu slemmere er Forholdet i de store Forstadsmenigheder, hvor man gennemsnitlig kan regne en Skjenkested paa 4 til 5 Huse. Efter en Tælling i England og Wales bærer Drukkenstaben Ansparet for 52 pCt. af alle Forbrydelser, indirekte næsten for alle. I Fængslerne i Rhinlandet og Westfalen havde for nogle Aar siden ¾ af alle Straffanger faaet sin Straf for Forbrydelser, som de havde begaaet i Drukkenstaben. Londoner-Lægen Dr. Normann Kerr erklærede i sit Referat paa Alkoholisemus-kongressen om de arvelige Følger af Drukkenstaben disse for de alvorligste

og sorgeligste blandt Alkoholisismens talrige Onder. Det er vel ingen Tvivl om, at Brændevinet bærer Skylden for en betydelig Del af Nutidens Glendighed, deri indbefattet Sygdomme og Forbrydelser. (Og glem ikke 1 Cor. 6, 10!) Og dog har tusindfold Erfaring godtgjort, at Sundheden kan beforders fuldkommen godt, ja langt bedre uden Hjdpelse af spirituøse Drikke. Ved de strengeste Arbejder restaurerer nærende Kost tilstrækkeligt Kræfterne. Dr. Beddoes gjorde Forsøg med 6 Smede, som ved Siden af stor Hede tillige havde de mest anstrengende Arbejder at udføre. Efter en Uges Forlob vare de, som blot havde drucktet Vand, mindre udmattede og dygtigere til Arbejde, end 6 Andre, som mente at styrke sig med Brændevin. I flere Aar er paa den amerikanske Flaade ikke mere de tidligere brugelige Brændevinrationer blevne uddelte. Man paastod, der i det Mindste maatte gives Brændevin i Fægtningen; men Overbefehlshavenden har erklæret sig derimod, og Flaadens forvorne Bedrifter ved Mobile har bedst beviist, at heller ikke her Brændevinet er nødvendigt. Kort før denne frygtelige Kamp androg en Officer om Tilladelse til at uddele Brændevin til Folkene, for at de kunde sætte bedre. Han fik til Svar: „Min Herre! jeg har endnu aldrig fundet, at Brændevin har været nødvendigt til Pligttrofast. Giv De Folkene to Kopper god Kaffe, naar Fægtningen skal begynde. Klokken 8 ville vi spise Frokost i Bugten ved Mobile, der kan vi faa mere.“ Og — Frokosten i Mobilebugten lyffedes!

(Bratsbergs Amtstidende).

Skilbringer fra en Rejse rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

XVIII. Nagasaki.

Idet vi dampede mod Ehd, kom vi gennem Obri-Strædet mellem to Der af egen Form og flædte med frist Grønt.

Hirado Sima ligger paa venstre Haand, idet vi passerer to isolerede Klipper, som er omtrent tusind Fod høje og som opad bratte Sider og lige til Toppen er beklædte med Træer. Høje og Falde sloi som Maager rundt vort Skib. Naturen her var omtrent den samme som i selve Golsen; det var i Grunden en Fortsættelse deraf, og lange Strækninger af Der i Vest fremviste besynderlige Figurer mod Horizonten. Efter Solnedgang var hele Soen oplyst; rundt omkring os havde vi Fisker-nes Fakler, som brugtes dels for at lystre efter Fiske og dels som et Slags Fyrtaarn. Omtrent Kl. 8 kom vi ind i den lille Kanal, som fører op til Nagasaki, og reiste forbi Pappenberg, den lille Ø, hvor ifølge Legendens saa mange Kristne maatte lide Martyrdomen for to Aarhundreder siden. Historien lyder, at Jesuiterne, som plagedes af Japaneserne, flygtede til denne Ø som et sidste Tilflugtssted, og at de forfulgte af dem blev drevne over en brat Styrtning ned i Soen. Man viser endnu denne Fjeldstyrtning, og de foregionne Martyrer er kononiserede i Rom; men en amerikansk Missionær i Nagasaki, Mr. Stout, for- sikrede mig, at han ikke havde kunnet ud- finde, at der var nogensomhelst historisk Grund for dette Sagn; Dens Bellig- genhed gjorde det desuden høist usand- synligt, at Nogen, som flygtede for en Fare, skulde tage sin Tilflugt til et saa aabent og let tilgængeligt Sted og der-

ved styrte sig lige i Lovens Gab, hvortil endnu kom, at der ikke findes den mindste Kundskab om en saadan Historie blandt Japaneserne selv, som dog er bekendte for at være meget omhyggelige og noig- tige i sine Optegnelser. At de spanske Jesuitter, som boede i Nagasaki, blandede sig ind i Landets politiske Styrelse, ophidsede Folket til Oprør og af den Grund blev forviste fra Landet, det er Kjendsgjerninger, som Annalerne berette.

Bed et omtrent fire Mile langt Sund er Nagasaki forbundet med Havet; dette Sund 'nor sig mellem mange Der og aabner sig i en stor Bredde, idet man nærmer sig Byen. Høje Bakker, flædte i Grønt, omgive det paa begge Sider og giver det Lighed med en Indsø. To Krigsskibe, et engelsk og et russisk, samt nogle faa Handelskibe laa for Anker udenfor Byen. Den europæiske og de Indfødtets By ligger ganske adskilt hver for sig, den første paa den østlige og den sidste paa den nordvestlige Side af Hav- nen. Da vi landede, blev vi modtagne med Hjertelighed af Mr. Henry Stout, hvis Hus oppe paa Bakken tilbyder en deilig Udsigt. Vi besøgte den Kirke, som den amerikanske Mission har i Na- gasaki. Den er meget simpel, et Kart over Palæstina hænger paa Væggen, og der er en stor Tavle, paa hvilken Mis- sionæren hver Søndag skriver sin Text, for at Menigheden ikke blot skal kunne høre, men ogsaa læse den, en Jo: anstalt- ning, som maasse ved Bibelskninger vilde være ganske hensigtsmæssige ogsaa herhjemme. I Portalen er der istedet- for Knagger for Hatte Hylde for Træ- stene, som Japaneserne tage af sig, naar de betræder et Hus. For to Aar siden

var Mr. Stout den mest populære Mand i Nagasaki; men, takket være den romerske Indflydelse, nu undgaar og overser man ham. Gaderne i Nagasaki er meget trange, men de er nogenlunde godt brolagte. Det store Tempel oppe paa Bakken er helliget Sinto; men det har dog Love- og Elefanhoveder huggede i Sten eller staarne i Træ, tydelig indførte af Buddhisterne fra Indien. Begravelsespladse med utallige opretstaaende Gravstene, tre til fire Fod høje og omtrent en Fod i Firkant, omringer dette og andre Templer; hist og her ser man smukke Blomster dække Gravene under Træerne. Man ser oftere Kvinder ifærd med at pudse Monumenterne eller med at lægge friske Blomster paa Gravene.

Med Nagasaki tager vi Afsted med Japan og Japaneserne. Det er et Folk, som med megen Lethed og Ustøthed forener stor Forstand og Forekommenhed. Flere af deres Ordssprog vise ogsaa dette. F. Ex. „Giv Hurtigheden fulde Seil.“ „Lev under din egen Hat.“ „Verden er netop, hvad dit Hjerte gjør den til.“ „Dove Folk tale høit.“ „Guderne har sin Plads paa en retfærdig Mands Pande.“ — Vort Haab for dem er ikke grundet paa deres Tilegnelse af Vestens Sovæsen og Krigskunst, ikke paa deres Kanoner og Pantserstibe, ikke engang paa deres Jernbaner og Telegrafer — thi disse i Sandhed er store Hjælpe-midler for Civilisation —, heller ikke paa deres Postvæsen og Skoler og Anstalter for verdslig Værdom, saa nyttige til at befordre virkelig Fremadskriden disse end er. Thi Side om Side med alt dette holder dog Barbari og Usædelighed Stand. Vort Haab for dem er grundet paa Kristi Evangeliums Fremgang og Seier, det Evangelium, hvorom Apostelen Paulus siger: „Det er en Guds Kraft til Saliggjorelse for hver den, som

tror, baade Jøde først og dernæst Græker. Thi deri er Guds Retfærdighed aabenbaret fra Tro til Tro, som skrevet er: den Retfærdige ved Troen skal leve.“ Mr. Griffis, som har haft saa rig og lang Anledning til i Japan at iagttage Forandringer og Fremskridt, udtaler sig paa følgende Maade: „Der er Intet, som har Magt til at rense Samfundet og give Statslegemet i Japan en sand Vægt uden Jesu Kristi Religion. Jeg kan ikke udtale mig stærkt nok om den udstrakte Indflydelse og mærkelige Fremgang, som ledsager de kristelige Missionsstoler for Piger. Det er de amerikanske Damer, som her har gaaet i Spidsen. Ved dem har de japanesiske Piger faaet Forestilling om et kristeligt Hjem, Idea'er og Husorden. De kristne Kvinders Lære og Exempel arbejder kraftig paa det japanesiske Samfunds Fornyelse. Bore Missionærer har oversat en stor Del af Bibelen i et simpelt og letfatteligt Sprog og saaledes givet Japan en Sum af religiøs Kundskab, som er den mægtigste moralske Kraft og Fremhjælp for Civilisationen.“

XIX. Shanghai.

Reisen fra Nagasaki tværtover det Gule Hav til Shanghai i Kina tager omtrent otte og firti Timer og er ofte meget stormfuld paa Grund af Monsunerne, som den ene Halvdel af Aaret blæse fra Sydvest og den anden Halvdel fra Nordøst. Men paa denne Aarstid var Sydvest-Monsunen ophørt og Nordvest-Monsunen var neppe endnu begyndt; vi var „imellem Vindene,“ og Overfarten aldeles rolig. I Vest for Japan hævdede adskillige smaa Der af fantastiske Former sig lig Lønder op fra Havet; en stor Hugtand, som var 500 Fod høj, og to andre, som stod tæt sammen og

kaldtes „Hjelsørene“, tilhørte Japan, men var ubeboede. Langt borte i Nord øinede vi Duelpart, en Ø, som danner den sydlige Spids af Korea, med et Bjerg af 6,550 Fods Høide, og som uagtet en Afstand af sytti Mile dog tydelig kan sees. Havet var blit stille og glinsede som et Speil i Solskinnet. Da vi kom Landet nær paa 300 Mile, forandrede Vandet gradvis i Farve fra mørkeblaat til grønt, fra grønt til brunt og saa fra brunt til gult. Yang-tse-ki ang. Verdens anden Flod, som blot Amazonfloden overgaar, flyder fra Tibetets Bjerge en Strækning af 3000 Mile og bringer med sig Masser af Dynd, som farver dens Vand gult og som føres ud over et uhyre Delta af opstillet Jord. Dette Vand, som stadig strømmer ud i Havet, forandrer saaledes dets Farve i mange Miles Afstand, og heraf Navnet det Gule Hav. Forskjellige Landfugle, en Ravn, to Duer og mindre Fugle dalede ned paa Skibet for at hvile sine trætte Binger og finde et Fodfæste; de mindede os om Noah i Arken, da han begyndte at søge efter tørt Land.

Dernæst fik vi se Sadel-Øerne i Sydvest, det første Land, hørende til Kina, og derefter Amhurst-Klipperne; omtrent ved Midnat kastede vi Anker i Flodens Munding. Vi maatte vente paa Flodtiden, og her kan større Skibe opholdes i Dagevis. Dersom ikke baade Vind og Flod er gunstige, hindres Farten af særlige Sandbanker. Saa langt som Diet kan naa, ligger Landet fladt og lavt for os. Tidlig den næste Morgen kom en Røds ombord, som med mærkværdig Dygtighed styrede Skibet tretten Mile opad Woosung-Floden til Changhai. Vi passerede den Strækning, hvor Englænderne over dette slade, men frugtbare Delta havde anlagt en Jernbane, som Kineserne har kjøbt og odelagt. Der

findes ikke en eneste Jernbane i Kina. Denne korte Linie blev i Begyndelsen meget brugt af Folket, og dens Vogne var fulde; men Mandarinerne, som var iverstige paa de fremmede Opfindelser, fik dem til at tro, at Trænet, som for frem og tilbage, forstyrrede deres Fædres Sjæle; derfor blev Linien kjøbt og odelagt. Saaledes stod vi med engang ligeoverfor Beviser paa den store Landsforstjæl, som der er mellem Japaneserne og Kineserne. Forskjellige som selve Landene er, er ogsaa Folkene. Japaneserne er flinke til at tage efter og glade ved at tilegne sig noget Nyt fra Udlandet, Kineserne er stoffkonervative og iverstige paa fremmed Indblanding, og de havde Udlændingerne. Hvor som helst man træffer en Japaneser, er han aaben og venlig, færdig til at lade sig belære og hurtigt til at ombytte sit Fødelands Dragt og Skikke med europæiske. Men Kineseren er bestandig den samme, taus, stiv og mørk, og hvor som helst paa Kloden man ser ham, han har altid sin Haarpids, sin løst hængende Klædning og sine tykkaalede Sto.

Fra Skibets Dæk kunde vi se paa begge Sider af Floden mangfoldige smaa Jordhøie, det var Grave, og i Tidens Løb havde Floden bortstjålet Jorden omkring disse, saa Ven og Vigtister var synlige. Det er Skik blandt Kineserne at have smukke Vigtister, og det er en sædvanlig Ting, at en Søn forærer sin Fader eller Moder en Vigtiste, naar de kommer til Sættiarsalderen. Man kan se disse smukke Vigtister, lig de gammeldagse otte dages Stueuhre, staa i Husene for at være færdige, naar Døden kommer. Saaledes adlyder de praktisk den gamle græske Filosoffs Regel: „Livets Pligt er det at tænke paa Døden.“ De tror fast paa et Liv efter Døden og mener endog, at de Udføde be-

høver legemlig Føde, hvorfor de pleier at bringe Mad og Klæder, som de lægger paa Gravene.

Da vi nærmede os Shanghai, blev det meget lioligt paa Floden med Baade, Junker og Skibe fra alle Nationer; thi Shanghai er den største og vigtigste blandt de for Udlandet aabne kinesiske Havne, og Byens Indbyggerantal beløber sig nu til en Million. Da vi landede, havde vi de amerikanske, engelske og franske Koloni-Anlæg for os med en smuk Kai, som strækker sig næsten to Mile langs Vandet, og paa den anden Side laa de Indfødtes By sammentrængt og sammenpakked indenfor sine mægtige Mure. Mr. Muirhead, af Londoner-Missionen, modtog os med Venlighed, og gennem det Missionen tilhørende Omraade førte han os til den bedste Udsigt over den gamle By. Den havde Gader, som blot var sex eller i det højeste otte Fod brede, og hvorigennem der løb aabne Kloaker. Vi besøgte et Taoist-Tempel, som var helliget Byens Gud. Taoismen er et materialistisk System, som gjør legemlige Gjenstande til Guder. Det bestod i Kina for Budhismen og er bleven meget forandret og opblandet med denne. Vi besøgte ogsaa en Salon for Opiumsrogning, som var meget storartet og stadseligt udstyret, næsten som et af vore londonste Brændevinspaladser, og opfyldt af Røgende, som laa sammenrullede paa røde Floiels Sofaer. Vi passerede mange Bærelser, og alle vare de fulde. Men, modsat hvad der er Tilfældet i de londonste Brændevinspaladser, er Alle taus, Dødens Stilhed synes at herske, og denne Bane, hvor ødelæggende og skadelig den end er for Vedkommende selv, er dog ikke som Druffenskab saa direkte en Plage ogsaa for Andre. Det er England, som er Skyld i at have paatvunget Kina

denne Gift fra Indien, tiltrods for Indbyggernes Protest, som de understøttede med Krig og Sværd. Og siden den Tid har Kineserne bestandig hadet Englænderne. Da vi gik gennem Gaderne, raabte de efter os: „Udenlandste Dævole,“ men da det var paa Kinesisk og ikke paa Engelsk, ansøgte de os ikke. Her saa vi ogsaa den kinesiske Straffemethode, som kaldes canque; det er et Bur, hvori Forbryderen staar, medens Hovedet stikker ud gennem et Hul i Taget, og dette Tag er som et Slags Krave, der er saa bred, at han ikke kan naa til Hovedet med Haanden eller hjælpe sig selv med at spise. Andre Fanger saa vi krybe omkring i sine Bur ligesom vilde Dyr og udsatte for Alles Blik. Det var en behagelig Forandring fra dette pinlige Syn at vende sig til det rolige, smukke lille Missionskapel midt inde i de Indfødtes By, og at staa paa den samme Prædikestol, hvorfra Missionær Medhurst pleiede at prædike.

Det Hospital, som er grundet af Dr. Lockhart, denne Banebryder og Formand for Vægemissionen i Kina, findes i den engelske Koloni og udfolder fremdeles stor Virksomhed. Vi fandt omtrent firti Patienter siddende i et stort Bærelse, i hvilket der daglig holdtes en kort Andagt og hvor de modtog religiøs Oplysning, inden de En for En fik sit Raad og sin Medicin. I et mindre Bærelse indenfor skrev Doktoren Recepter og tilberedte Lægemidler, og en kinesisk Assistent arbejdede med en stor Morter. Bærelserne i Hospitalet er lyse, luftige, liolige og vel ventilerede, Jernsengene er dækkede med hvide Tæpper, Patienterne er rene og der sørges godt for dem. Uagtet Dr. Lockhart ikke længere er i Kina, er hans Navn dog et vel kjendt Ord i mangt et kinesisk Hjem.

Shanghai og de derværende Missio-

ner er saa ofte og saa grundig bestrevne, at vi ikke behøver at opholde os dermed. Det er tilstrækkeligt at sige, at her nu findes to og tyve protestantiske Missionsnærer, som staar i Forbindelse med amerikanske og engelske Selskaber, og at alle Udblandingeres Anlag er lyse, sunde og civiliserede og kan som Vosteder maale sig med enhver Søhavn i England.

Det var altfor sent paa Naret til at forsøge paa Rejsen mod Nord til Peking; det havde allerede sat i med Frost og Sne, saa at vi med et af „Messageries“ Dampstibe „Amazon“ tog ud paa den 850 Mile lange og fire Dage varende Rejse til Hongkong. Maris Tseng, den kinesiske Gesandt til London og Paris, var med os ombord. Førend han reiste, havde han givet Mr. Muirhead en Gave til hans Skole, og Mr. Muirhead kom ombord for at præsentere mig for ham. Han havde med sig et stort Følge, som ogsaa indbefattede hans Gemalinde og deres to Børn samt hans Sekretær, en særdeles forstandig og lærd Mand. De kinesiske Krigsstibe og de udenlandske Pantserstibe mandede Ræer og saluterede til Hre for Afreisen, og Tusinder af Junker var dækkede af Flag. Vort Skib havde i Stormasten heist det kinesiske Flag, som er gult med en sort Drage. Paa Messageries Dampstibe har man Franskmænd til Officerer, og Fransk er det Sprog, som især tales. Dækket er som en Stadsfue, hvad Sirlighed og Rentlighed angaar, og ikke alene over Hovedet, men rundt omkring sig har man dobbelte Solseil, saa man Intet ser af Riggens. Luftet saaledes inde som i en Jernbanevogn føler man neppe, at man er ombord paa et Skib. Vi passerede en hellig Ø, som hedte Pootos, hvor Buddhapresterne lever et ensomt Liv, og hvor det ikke tillades nogen

Kvinde at vise sig. Førerne af Junkerne pleier at gaa iland her for at betale Presterne Ris og Penge og til Gjengæld opnaa deres Forbøn om en lykkelig Rejse.

Stjont Franskmænd og tilhørende den romersk katolske Kirke gav dog Kapteinen os Tilladelse at holde engelsk protestantisk Andagt i Stadskahytten Kl. 8 Søndag Morgen, og bagefter havde jeg en interessant Samtale om Kristendommen med den kinesiske Maris. Han indrømmede, at den kristelige Religion var god for Kineserne, men Konfucius's Lære, sagde han, var ogsaa god. Jeg dvælede ved Synden og Nødvendigheden af en Frelser. Han svarede: „Ja, det var Synd at paatvinge Kineserne Opium; for denne Opiums Etyld er 3 Syndere.“ Han syntes at have den Mening, der deles af mange Europæere i Osten, at alle Religioner er lige gode og nyttige, og at Kineserne som de fleste Folk gjør Egeninteressen til sin Gud og vil gjøre, hvad man behager, for Penge. Paa min Bemærkning, at stjont vistnok god, havde Konfucius's Lære dog ikke formaaet virkelig at løfte Kineseren, hvorimod Kristendommen, hvor den modtages i Sandhed, løser baade det enkelte Menneske og hele Folket, medgav han, at dette var sandt, og sagde, at han havde læst baade det Nye Testamente og Psalmerne og syntes særdeles godt derom. Enhver, troede han, var god, som forsøgte at gjøre Andre gode. Jeg spurgte ham, hvad han mente om Missionsærerne. „De gjør meget godt,“ sagde han, „dog ikke saameget ved sin Prædiken som ved sit Liv iblandt os. I Peking er der en Mand, der lever blandt os som Kristen; vi elsker og agter ham allesammen; han er visere, bedre og dygtigere end vi. Vi føler, at der maa være noget Stort i en Religion, der staber en saadan Karakter

og et saadant Liv som hans." Han sigtede til Dr. Edwins af Londoner-Missionen, og jeg syntes, det var et værdifuldt Vidnesbyrd. Ord kan være magtesløse, Handlinger ligesaa, men Liv og Exempel formaar Meget, og Ingen kan sige, hvor langt og hvor stadigt et godt Liv taler. Ved Hjælp af deres Tolk talte jeg ogsaa med Sekretæren, og da jeg hentydede til Korsfæstelsen, sagde han: „Jeg er ogsaa korsfæstet, vi er alle korsfæstede lig Kristus. Korset har fire Arme, ved dets Hoved er mine Forsædte, til Høire mine Slægtninger, til Venstre Verdensfolk og ved Foden mine Efterkommere; mit Hjerte er i Midten. Dersom jeg handler ret og godt ligeoverfor mine Slægtninge og Verden, ærer jeg mine Forsædte og efterlader mine Børn en god Arv." Det er tydeligt, at disse Mænd allerede har et Slags Indtryk af Kristendommen, og at den som Surdeig breder sig mere og mere ud og arbejder mægtig paa Folkets Hjærter.

XX. Hongkong.

Mandag dampede vi gjennem den Grappe af Der, blandt hvilke Den Hongkong, som nu tilhører England, ligger; og snart fik vi ogsaa se Byen, som ligger paa den mod Nord vendende Bjergsraaning. Den har en slet valgt Beliggenhed, thi Fjeldet bagenfor beskytter den enhver Lustning, og Stedet er aldeles kvælende under Middagsjolen. Om Sommeren er der næsten uudholdeligt for Europæerne, og Alle, som kan, drager tilfjelds. Victoria Peak hæver sig 1.625 Fod over Havet og frembyder en vid Udsigt over Bjerger, Der og indelukkede Havbugter. Den Hongkong er fuld af Høie og Bakker; af Naturen findes der ikke saameget som en Kvadratalen ganste fladt Land. Bærestole, som

bæres af Kulier, hører til Dagens Orden, og man befinder sig midt i en europæisk By omringet af en stor Befolkning af kinesiske Tjenere. Da vort Toi var bleven bragt iland fra Dampskibet, vognedes det med Graadighed af en stor Flok Kinesere, som dog holdtes i Tømme af Politiet; men paa et givet Tegn styrtede de sig over det som en Flok Ulve og bragte det til Hotellet. Hver eneste Kineser er altid paa Jagt efter Arbejde, som derfor ogsaa betales meget daarligt. Her var det, at Dr. Vegge tilbragte mange nyttige Aar, og den europæiske Kirke, hvori han prædicatede, har endnu et Navn. Hans Efterfølger, Dr. Citel, en Tydster af Fødsel, er ogsaa en særdeles dygtig Mand, der er meget agtet og besidder stor Indflydelse; men han har trukket sig tilbage fra Missionens Tjeneste og modtaget et vigtigt Embede under Guvernøren, Mr. Pope Hennesly. Vi tilbragte en særdeles behagelig Aften hos Biskop Burdon, der indtager en aldeles isoleret Stilling med et meget udstrakt, men blot nominelt Bispedømme. Med sin Hustru en from Kvinde, der er meget ivrig for Missionen, over han en velsignelsesrig Virksomhed. Om trent to Mile borte ligger „den lyttelige Dal“ oppe imellem Høiderne; her er sex smukke Begravelsespladse, den engelsk-protestantiske, den mahomedanske, den jødiske, den zoroastriske, den portugisiske og den romersk-katholske; den første er den største og smukkeste anlagte, med Palmer, Bananer og Blomster. Paa den zoroastriske Gravplads har man det lille „Taushedens Taarn,“ hvor Lege-merne lægges hen for at fortæres af Røvfugle. Det er et besynderligt Sammentræk, at de forskellige Nationaliteter's Begravelsespladse ligge Side om Side paa et Sted, som kaldes den lyttelige Dal. Dersom alle havde Del i det Op-

standelsens Haab, som Kristus har bragt Menneffene, vilde Navnet ikke være upassende.

XXI. Makao.

Alle de, som besøge Hongkong, prøve gjerne at gjøre i det Mindste to Udflugter med Dampstib, den ene til Makao og den anden til den bekjendte kinesiske By Kanton. Makao er en gammel portugisisk Koloni paa en Halvø, der hører til en Ø af samme Navn, og ligger omtrent tredive Mile i Vest for Hongkong. Dampstibe gaa daglig derhen paa fire Timer, og Reisen, der for en stor Del gaar mellem Klipper og maleriske Der, er meget behagelig. I det vi fra Soen nærme os Kolonien, tager den sig meget godt ud, og de nøgne Fjelde se ud, som om de skulde være overdryksede med Sne. I en liden grund Haavn landede vi ved en Træbrygge, og kom i Bærestole til Hotellet, hvor vi fra et stort Buevindue, som vendte mod Øst, havde en vakker Udsigt over Soen. Det var nu Slutningen af November og Luften føltes som paa en Augustdag i Englands mildeste Egne. Kolonien anlagdes i Aaret 1463 og var i mange Aar et Midtpunkt for Østens Handel. Portugiserne eie ikke Halvoen. De har blot Ret til at bo der, og den talrige kinesiske Befolkning styres af kinesiske Love. Men Byen, saa stille og forsalden den nu er, har dog sin store Interesse. Da vi i Bærestole, baarne af Kulier, drog ud paa vort sædvanlige Dagarbejde at bese os, besøgte vi først Domkirken, hvor vi traf omtrent 50 Kvinder med sorte Silkeslor over Hovedet, der knælede foran et stort Mariabillede med Indskrift *Causa nostræ lætitiae* („Vor Glædes Ophav"). I det vi passerede gjenæm den nye offentlige Have, kom vi til Hospitalet, som ligger meget frit og vakker, men i sig

selv er trangt og stidensærdigt. De statskels udtærede Feberpatienter (Portugisere) saa ud, som om de vilde have det langt bedre udenfor med ren Luft og Solstin til Doktor. Dernæst besøgte vi Tjyrtaaaret, som er det ældste paa Kysten af Kina, og som frembyder en Udsigt over hele den soomfransede By. En underlig gammel Høveling, som er reist paa den Landstrækning, der forener Makao med Hovedøen, danner Grænsen for det kinesiske Territorium og bevogtes med Jærhygge af kinesiske Soldater. Man førte os derefter til de to interessanteste Steder i Kolonien, nemlig Camoens Grotte og Have samt Morrifonerens Grave. Haven indtager omtrent fire Aker og er et vundt Sted, med styggefulde Spadsergange og Løshytter, gamle Træer og store klippefulde Høie med Bænke og Lysthuse, hvorfra man ser ud over Soen. Her tilbragte Digteren Camoens, „Portugals Homer," og Forfatter af „Eusiaden", mange Aar af sin Landflygtighed (omtr. 1570), og her er derfor reist et Monument til hans Minde med tre Inscriptioner, nemlig et Par Vers af hans egne Digte, nogle Pinier af en fransk Digter Bowring samt latinske Vers af en Ameri aner, Mr. Davis. Tæt ved Camoens Have, ja under Styggen af dens Mure, ligger en liden engelsk Begravelsesplads overvoget med Græs og Ukrud, hvor vi fandt Dr. Robert Morrisons Grav sammen med hans Hustru og Søn; han var den første protestantiske Missionær i Kina, fra 1807—1844, Forfatter af det kinesiske Lexikon, og han oversatte paa Kinesisk en stor Del af Bibelen. Hvad vilde denne Banebryder for den kinesiske Mission sige, dersom han nu kunde reist sig fra sin Grav og seet de uhyre Fremstridt, som det Arbejde, han for et halvt Aarhundrede siden begyndte, i vore Dage

har gjort, seet hvordan Kina er aabent for Missionen og hvilken mægtig Virksomhed de talrige Missionsfjelskaber i England og Amerika udfolde med Kinas Evangelisation for Die? Og aligevel, efter et halvt Aarhundredes Forsøg, er Arbeidet fremdeles i sin Begyndelse, og neppe mere end Yderpunkterne af den uhyre Befolkning er berørte af den kristelige Mission.

Vi besøgte i Makao to andre Bygninger, som fremviste mærkelige og slaaende Pigheder, nemlig St. Pauls Ruin, der engang havde været en romersk Kirke; den havde en smuk Facade, smykket med Statuer af Helgener og Drager og Løver, der meget ligner dem, der endnu pryder det Buddha Tempel, som staar omtrent en Mil borte og som i Modsigelse til Kirken ikke er en Ruin, men en Samlingsplads for Andægtige og opfyldt af smagløse Billeder. Ved Indløbet til den vestlige Havn er der reist et nyt og ganske mærkeligt „Joss-Hus“ med flere Buddha-Altere oppe paa Bakken, som vidner om Buddhismens Kraft til at triumfere over den portugisiske Katholicisme.

Bore Udflugter paa denne Halvø, som er blot to Mile lang og en halv Mil bred, kronedes med Synet af en prægtig Solnedgang, som vi nød fra Taarnet af den gamle Kirke paa Penha-Bakken. Langs hele Kinas Kyst saa vi ikke noget skønnere og mere interessant Sted end Makao.

XXII. Kanton.

Den anden og vigtigste Udflugt fra Hongkong er til den videnbeskjendte By Kanton, som ligger nitti Mile op Floden. Dampskibe, byggede i Amerika, gaa daglig derop og gjøre Turen paa otte Timer. I Kanton er der kun et

lidet, uhyggeligt Vertshus for Europæere, og de kan prise sig lykkelige, som har Anbefalinger til derboende Venner. Det var en yndig Morgen, da vi forlod Havnen, der var opfyldt af Baade og Junker, som med sin Flod-Befolkning krydsede Søen i alle Retninger. Man kunde se kinesiske Familier spisende sin Frokost i sine flydende Hjem, og Kvinder, som roede med sine Born bundne fast paa Ryggen. „En kinesisk Kvinde er et Lastdyr,“ sagde Styrmanden og slog dermed Indtrykket fast i et Ord. Idet vi passerede Den Lantao med dens 3,000 Fod høje Fjeld gennem det nordlige Lantao-Sund og derefter Castle Peak (2,000 Fod høi) kom vi til De. 1 Tiger, en høi, sonder splittet Klippe, hvis Forside er stribet med graa Mos, næsten som Striberne paa en Tiger. Paa den anden Side er Fortet Vague, hvor Kineserne gjorde tapper Modstand mod Engländernes Angreb. Foran os hæver der sig en Pagode, et smukt Bygverk, nu i Ruiner, hvor Buske vore frem mellem Gallerierne. Disse Pagoder antages at variere i Alder fra 300 til 3,000 Aar og er Monumenter til Grindring om gamle Helte. Dernæst passere vi Whampoe, engang en livlig By, men nu en forladt Landsby med smukke Bananer og gamle, odelagte Døttere; saa kom vi forbi den første og anden Pagode og de Danstes D ligeoverfor et Fort, som femti Engelskmænd tog fra 1,300 kinesiske Forsvarere. Til sidst kom Kanton med sin store Flodbefolkning i Syne. Den eneste Gjenstand, som tydeligt falder En i Øinene, naar man langt borte fra ser Byen, er den katolske Domkirke, som i ensom Pragt hæver sig over det Hele, og ligesom gjør Krav paa en Skytsaands Værdighed over Byen med de flade Tage. Den staar paa en smuk, aaben Plads i Hjertet af Kanton. Da Traftaten i

1858, efter Byens Erobring af Fransk- mændene og Englænderne, afluttedes, indflettede Franskmændene den Betin- gelse, at alle de Steder, som den ka- tholske Mission tidligere havde havt i sin Besiddelse, skulde tilbagegives. Ikke før havde man gaaet ind paa dette, før der fra Vatikanet fulgte Aftstykker og Overdragelser af Grund i kinesiske Byer i en meget stor Udstrækning. Der var midt i Kanton et Stykke Land af atten Acres Udstrækning, hvor Guvernements- huset, som nu kun var en Hob Ruiner, fra umindelige Tider havde havt sin Plads. Et Aftstykke tilveiebragtes, som skulde bevise, at dette Land tidligere havde tilhørt de Katholske. De kinesiske Auto- riteter var forbausede og protesterede. Men den franske Befalingsmand sagde: „Derfor I ikke har Magt til at give det, har jeg Magt til at age det,“ og dermed lod han sine Soldater slaa en Kreds omkring Pladsen. Paa denne Maade vandt den romerske Kirke Besid- delse, og det er her deres nye Domkirke nu hæver sig mod Himlen. „Enhver Kineser“ sagde Dr. Happer, der har været her i 30 Aar som presbyteriansk Missionær og fra hvem jeg har denne Historie, „stjæler Tænder af Forbitrelse og Henvyld, naar han ser paa dette Minde om Røveriet.“

Idet Dampskibet „Whire Cloud“ ba- nede sig Bei mellem de Tusinder af Baade, der alle vare fulde af Folk, naa- ede det sin Havneplads efter otte Timers Fart, og vi blev modtagne og budne vel- kommen af Dr. Chalmers af Londoner- Missionen. Han har arbejdet her i fem og tyve Aar, og hans Bøger om det kine- siske Sprog og den kinesiske Religion har skaffet ham en hoi Rang blandt kinesiske Lærde. Vi spadserede med ham gennem Gaderne til det Missionærerne tilstaaede Omraade („Concession“), et lavtlig-

gende Stykke Land udenfor Byen med en Strækning langs Floden, og ved en Kanal skilt fra Byen. Det kaldes Sha- meen. Her er de udenlandske Kjøbmænds Boliger og Magasiner, her bo Kon- sulerne og mange af Missionærerne.

„Se Kanton vel, og De har seet Kina“ sagde en erfaren Missionær, som havde reist meget i Landet, og veiledet af hoit- agtede Venner gjorde vi dette grundig. Efter en Spadsertur langs Flodbredden, medens Musikkorpsen spillede en behage- lig Melodi, tilbragte vi den første Aften hos den engelske Konsul Dr. Hanse, som er Botaniker og har en stor Samling af Planter. Den næste Dag havde Dr. Chalmers forsynet os med en Passerjeb- del og en Fører og dermed begav vi os til Retsalen midt i Byen. Vi fortos i Bærestole gennem de trange Gader; fremspringende Skildter hang over Ho- vedet paa os og hoit op mødtes næsten de fremspringende Tagstjæg, saa Solen lukkedes aldeles ude; en Kloak, dækket af tunge Heller, var under vore Fødder og Butikker paa begge Sider. Det er netop saa vidt, at to Bærestole kan pas- sere hverandre; i Almindelighed maa dog den ene staa stille, forat den anden kan komme forbi. Efterat vi havde be- søgt en Glasfabrik, en Melmølle, som dreves af Dyr, og en Hunde- og Katte- restauration, hvor „hvid Kattesuppe“ bodes os, naaede vi Retsalen, hvor man netop var ifærd med en Sag. To Man- dariner sad og rogede i et stort Bærelse med Lergulv og drak sin The. Foran dem var tre kinesiske Herrer, klædt i Silke, som paa Knæ afgav sine Vidnes- byrd, medens Mandarinerne adspurgte dem med haard og barst Stemme. Til Høire laa Anklageren paa alle Fire og lyttede ivrig til, medens han nu og da blandede et Ord i med for at berigtige eller fuldstændiggjøre Vidnesbyrdet. Og

henne til Benstre havde man den stakels Anklagede — som ikke var dømt, men kun anklaget — paa Pinebænken. Han laa paa Knæ og var lænket til et Bret, der saa ud som en Bænk sat paa Kant. Til hans Stortæer var der bundne Læderremme, som trak hans Fødder bagover opad. Hans Haarpidsk var drøget gjennem et Hul, som var bag Hovedet og fæstet til Læderremmerne i Tæerne. Hans Arme var trukne langt bagover og med Tømmelfingrene fæstede til Bænkens fremspringende Ben. Hans tungt aandende Bryst og hans fordreiede Ansigtstræk vidnede om store Smærter, men der undslap ham ikke et Suk. Dr. Chalmers sagde, at efter hvad han kunde forstaa, var Vidnernes Udsagn gunstigt for ham; og efter omtrent en halv Times Lidelser blev Stakkelen løsnet fra sine Bånd. Af Ansigtets Fordreining kunde vi se, at han fremdeles led meget, og ude af Stand til at røre sig saak han

sammen paa Gulvet og maatte bæres til sin Celle. Det er Hensigten med Torturen at fremtvinge en Betsjendelse; men en Fanges Behandling afhænger af hans eller hans Benneres Formue. Administrationen af den saakaldte „Net“ er en pengeindbringende Forretning. Den bedste Maade at hevne sig eller gjøre sin Fiende Skade paa er, naar man kan faa reist en Anklage mod ham. Derjom Anklageren har Penge, kan han være sikker paa at skaffe sit Offer megen Tortur og et langt Fængsel, medmindre enten den Anklagede selv er rig eller har rige Venner, som kan byde paa den anden Kant og kjøbe ham fri. Med et Ord, i Kina findes ikke noget Saadant som Retfærdighed, og de fleste rolige Borgere vil hellere taale Alt end tage sin Tilflugt til Lovén. Kan Intet gøres for at undertrykke dette Tyranni? er det Spørgsmaal, som thyger den bedrøvede Tilskuer.

(Mere.)

Det rensende Blod.

En Missionær (det vil her sige, en Udsending fra Indremissionen), samlede sig en Dag opad den skrøbelige Trappe, som førte op til et Tagkammer i et af de værste Strøg i London, da han blev opmærksom paa en Mand af et raat og frastodende Udseende, der stod og lænede sig med forslagte Arme mod Muren. Der var Noget ved denne Mand, som bragte Missionæren til at gysé, og hans første Tanke var at gaa tilbage. Han betænkte sig imidlertid og gjorde Forsøg paa at indlede en Samtale med Manden, idet han sagde ham, at han var kommen derhen med Viffet om at gjøre ham godt, og at den Bog, han holdt i Haan-

den, vilde vise ham Veien til den sande Lykke.

Manden trak sig tilbage fra ham, som om han havde været et slemt Dyr, og bad ham pøtke sig med sit Snak; ellers vilde han selv kaste ham nedover Trappen.

Idet den Anden forsøgte med Venlighed og Taalmodighed at tale med ham, for han sammen ved at høre en svag Stemme, der syntes at komme fra en af de halvaabne Døre i Nærheden:

„Staar der i Deres Bog om det Blod, som rensér fra al Synd?“

Atter lod det, men denne Gang endnu mere indtrængende: „Sig, o sig mig,

om der i Deres Bog staar om det Blod, som renser fra al Synd?"

Missionæren stødte Døren op og gik ind i Værelset. Det var et elendigt Hjem — et lidet Hul, hvor der ikke fandtes andre Møbler end en trebenet Kraf og et Leie af Straa i en Krog, hvor en gammel Kone havde udstrakt sine udtærede Lemmer. Da den Fremmede traadte ind, reiste hun sig halvt op, fæstede sine Bine ivrigt paa ham og gjentog sit forrige Spørgsmaal:

„Staar der i Deres Bog om det Blod, som renser fra al Synd?"

Han satte sig ned paa Krappen ved Siden af hende og spurgte:

„Min stakkels Ven, hvorfor ønsker du at høre om dette Blod?"

Hun svarede med et næsten forfærdeligt Eftertryk:

„Hvorfor jeg ønsker at høre om det? Menneſte, jeg er nær ved at dø, og jeg har Intet at skjule mig med, naar jeg ſkal møde frem for Gud. Jeg har været en ugudelig Kvinde, en meget ugudelig Kvinde hele mit Liv. Jeg vil blive toungen til at gjøre Regnskab for Alt, hvad jeg har gjort!"

Og hun stønnede høit, idet hun tænkte paa sit Livs Misgjerninger.

„Men engang," vedblev hun, „engang for mange Aar ſiden, kom jeg forbi en Kirke og gik ind — jeg ved ikke ſelv hvorfor. Jeg kom ſnart ud igjen, men jeg hørte et Ord der, ſom jeg aldrig har glemt. Det var Noget om et Blod, ſom renſer fra al Synd. O, om jeg kunde ſaa høre derom nu! Sig mig, ſig mig

om der ſtaar Noget om dette Blod i Deres Bog!"

Den Fremmede ſvarede ved at aabne ſin Bibel og læſe det første Kapitel af Johannes's første Brev. Den ſtakkels Kvinde ſyntes at ſlugе Ordene, og da han ſtandsede, udbrođ hun:

„Læs mere, læs mere!"

Han læste endnu et Kapitel. En let Stoi bragte ham til at ſe ſig om — den raа Sluſt havde fulgt efter ham ind i ſin Moders Værelſe, og ſkjönt hans Anſigt var halvt bortvendt, opdagede dog den Fremmede, at Taarerne rullede nedad hans Kinder. Han læste det tredje, fjerde og ſemte Kapitel af ſamme Brev, for hans ſtakkels Tilhørerinde vilde lade ham ſaa Lov til at holde op, og ſelv da vilde hun ikke lade ham gaa, for han havde lovet at komme igjen den næſte Dag. Fra nu af beſogte han hende hver Dag, indtil hun døde.

Sonnen havde altid været tilſtede og hørt paa Læsningen i Taushed, men ikke med Ligeegyldighed. Paa ſin Moders Begravelsesdag vinkede han Miſſionæren til ſig, juſt da hendes Grav blev kaſtet til, og ſagde:

„Der er Intet, jeg nu ſaa gjerne vilde ſom det, at anvende Reſten af mit Liv til at fortælle Andre om det Blod, ſom renſer fra al Synd."

Den ſtore Sandhed om den frie Naade formedelſt Jeſu Blod er det, ſom frelſer Sjælen. Naar alt Andet ſvigter, har denne Sandhed Magt til at opretholde den fortvivlende Sjæl og løſte den op over de Volger, ſom overſtylle den.

Til en Vandringsmand.

Somren er svunden, og Vintren er nær,
 Borte er Sangerens vingede Hær,
 Lovkroner falde paa rimfrosne Jord,
 Snestormen dvæler bag Skjen i Nord.

Bragte du Sommerens Frugter i Ly?
 Fandt du et Fristed, hvorhen du kan ty,
 Hvor du, mens Sneen mod Ruderne slaar,
 Trostlig kan vente den kommende Vaar?

Tiderne vexle, og Aarene gaa,
 Panden blir suret og Haarene graa;
 Mon du det evige Fristed dig ved?
 Kjender du Solen, som aldrig gaar ned?

— n.

Forskjellige Slags Notitjer.

Marmorbrudet i Salten (Norge) har ifølge „Nordl. Amtst.“ sendt sin første Ladning Marmorblokke med Jagt „Tuf-tin“ til Antwerpen. Marmoret skal være af en sjelden ren Farve og fuldstændig saa god som Marmoret fra Carrara.

— Den engelske Dronning Victoria er født 1819, kom paa Thronen i 1837 og blev gift i 1840 med Prinds Albert af Sachsen Koburg Gotha; han døde den 14de Dec. 1861. De har haft 9 Børn, 4 Sønner og 5 Døtre.

— Den nuværende Keiser af China hedder Kwang-su og er født 1871; han er Søn af Fyrst Chun (der er 7de Søn af Keiser Taon-Kwang) og Broder til Hun-fung, der var Fader til den forrige Keiser Tung-chih, som døde den 12te Jan. 1875, hvorefter den nærværende Keiser kom paa Thronen. Hans Navn var før Tsai-t'ien, men da det er Stil, at de chinesiske Keisere ved sin

Thronbestigelse antage et nyt Navn, saa valgte han som Keiser at hede Kwang-su, d: straalende Thronfølge. Den nærværende Keiser er den 9de af Tartardynastiet Ta-sing (d: den ophoiet Kene), der afviste det indfødte Dynasti Ming i Aaret 1614.

— Fra China berettes om en i Begyndelsen af August indtruffen forførbelig Oversvømmelse, hvorved 70,000 Mennesker skulle være omkomne.

— Atter er et Fredens Rjæmpevært udført i Alperne, nemlig Axlberg-Tunnelen under de rhætiske Alper, hvorved en bekvem Jernbaneforbindelse er tilveiebragt mellem Østerrig og Sveiz; Tunnelen aabnedes den 20de September.

— Nylig døde en Savoyard-Skjærsliber, som i adskillige Aar havde drevet sit Haandværk i Genua, og som derved havde lagt sig op 100,000 Francs. Disse Penge testamenterede han til tre fattige Kirkesogne med den Bestemmelse,

at Pengene skulde bruges til Indkjøb af Klæder til fattige Børn.

— I Nærheden af Palermo (paa Den Sicilien) har man fundet en Oljekilde, der giver saa ren Olje, at den kan bruges til Lampeolje uden at renses.

— Mr. Ben P. Shillaber relates that once, when Mr. Jerry Noble, of Portsmouth, N. H., was upon the witness stand, he gave such an impression of the extent of the world he had seen that the Judge remarked: „Mr. Noble, it seems that you have traveled much.“ „Yes, Sir,“ said Jerry, „I have traveled a great deal, but principally in Rockingham County.“

(N. Y. Times).

— En Anonym i Montreal (Canada) tilbyder sig at give \$50,000.00 til et offentligt Bibliotek, hvis Andre vil subsidere et lignende Beløb inden en rimelig Tidsfrist.

— William Dalrymple (Boston, Mass.) har ved Testamente givet \$19,000.00 til almennyttige og religiøse Formaal.

— Nogle katolske „harmhjertige Søstre“ bygger en Pigestole her i Decorah; det er nok mere, end vore protestantiske Søstre for Tiden kan gjøre.

— Prof. David Swing: „If the modern criminal lawyer is to be permitted to practice in the courts, he should have placed before him a jury intelligent enough to see beyond all his sham pathos and sham logic the calm face of justice.“

— Den officielle Burdering af Milwaukee, Wis., viser \$74,951,750.00.

— Oliver Dalrymple, en Farmerkonger i Dakota, venter iaar at faa 600,000 Bushels Hvede.

— Der er nu 7 Personer, som er nominerede til Præsidentkandidater her i Landet, nemlig: James G. Blaine, Republikaner; Grover Cleveland, Demokrat; John B. St. John, Prohibitionist; Samuel C. Pomeroy, „National kristelig“; Jonathan Blanchard, Antimonopolist; Benjamin F. Butler, „Greenback-Labor“ og Mrs. Belva Lockwood for „Kvinderegtigheder“. Med Hensyn til Pomeroy og Blanchard er vi ikke vis paa, om ikke Parti-Angivelsen er bleven forvevlet. At stemme paa nogen Anden end enten Blaine eller Cleveland er simpelthen at kaste sin Stemme bort.

— Den britiske Regjering har taget store Beholdninger af „Compressed beef“ fra Chicago for Militærexpeditionen til Sudan.

— Canada-Pacific Jernbanen er allerede farbar til et Punkt flere Mil vestenfor Ryggen af Klippebjergene.

— Udkommet er: „Beretning om det tyvende ordentlige Synodemøde af Synoden for den nordste evangelist-lutheriske Kirke i Amerika, afholdt i Minneapolis, Minnesota, fra 18de til 25de Juni 1884. Decorah, Iowa, den nordste Synodes Bogtrykkeri 1884.“ 119 og LXVIII Sider samt Register. Pris heftet 25 Cts., indbundet 35 Cts. Adresse: Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

Spørgsmaal besvarede.

Form of Petition. When a Petition ends with: „Your Petitioner shall ever pray etc.“ what form of words does the „etc.“ represent? B.

Answer: Sir, — In reply to B. in your third number, who requests information as to the meaning of the „&c.“ at the foot of a petition, I fear I must say, that at the present day, it means nothing at all. In former times it had a meaning. I send you a few instances from the *Chancery Records* of the year 1611. These petitions to Sir E. Phillips or Phelips, M. R., end thus:—

„And he and his wife and six children shall dailie praie for your Worship's health and happines!

„And shee shall accordinge to her bounden duetie pray for your good Worship in health and happinesse longe to continewe!

„And both your said supliants and their children shall be bound dailie to praie for your Worship's health and happines with increase of honour!“

These instances are taken at random from amongst many others. The *formula*, slightly varied, is the same in all. The modern form was, however, even at that early date, creeping in, for I see a petition to L. C. Ellesmere, of the same year, has „And he shall dailie praie, &c.“

This will probably suffice to answer B.'s Query.

(„Notes and Queries“ Vol. I, p. 75). CECIL MONRO.

Under Bunden af nogle engelske Stentalærkener findes en Tegning samt Ordene: Hony soit qui mal y pense, — hvad er det?

Svar: Tegningen forestiller det engelske Baaben, og de anførte Ord er den franske Inscription paa Høsebaandsordenen (the order of the Garter eller of the Star and Garter); Edvard den III, Ordenens Stifter (1350) skal nemlig have udraabt hine Ord, da han ved en Hoffest optog en Dames Høsebaand. Udtale: Honni soa ki malli pangs, o: Ekam faa den, der tænker ilde derom.

Gaader.

No. 245.

Det Første er et Navn i Norden.

Det Andet ligger spredt paa Jorden.

Det Hele udgjør og et Navn

Før Mand med nordist Fødestavn.

XX.

No. 246. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.

1. 2. 3. 4.

Naar disse er med, saa er Ingen forglemmt;

3. 4. 5.

Det er forbundet med Fatter og Skjemt;

6. 7. 8.

Af Grammatiken jeg tidlig vidste,

At det er af tre Personer den sidste;

8. 9.

Det horer man ofte sagt om Maanen;

10. 11. 12. 13. 14.

Det kan du se som en fjern Blaanen;

15. 16. 17.

At være dette er godt iblandt,

Tænk da paa, hvad der er ret og sandt!

Det Hele bærer Skatte i Baranen,

Og det har Rigdom paa Ryg og i Armen.

XX.

Blandinger. — Ryt og Sammelt.

Kan Explosion af en Dampfjedel nogeninde finde Sted, uden at Skodesløshed eller Uforsigtighed fra Maskinmesterens Side er Skyld deri? (Meddelt „For Hjemmet“.) En erfaren Ingeniør besvarer Spørgsmaalet bekræftende og forklarer Sagen saaledes: I Almindelig, ed antager man, at de hyppigste Aarsager til Explosioner er Vandmangel, Kjedelsten eller for stærkt Damptryk; dette er ikke ganske Tilfældet, tværtimod viser det sig efter nyere Undersøgelser af bekendte tydske og franske Vidskabsmænd, at der ogsaa kan være 3 andre Aarsager.

1) Den saakaldte Sphæroidal eller Kugletilstand af Kjedelvandet er en af de hyppigste Aarsager til Explosioner. Man kan klargøre sig den, dersom man slaar nogle Draaber Vand paa et Stykke glødende Jern, disse samler sig da strax til en eller flere Kug-

ler, der danser frem og tilbage paa den glødende Flade for derefter langsomt at fordampe. Bliver Jernet affjolet, indtræder pludselig en rask Fordampning, hvilket man ogsaa kan hidføre ved at give Vandkuglen et let Slag med en Hammer; er Vandmængden ikke altfor liden, vil det da ofte give et Knald som et Kanonstød. Tænker man sig nu den i en Dampfjedel indtraadte Kugletilstand pludselig ophævet, saa kan man let tænke sig den voldsomme Explosion, som da maa finde Sted. — Aarsagen til, at dette Fænomen kan indtræffe, er den, at visse Salt- og Jordbestanddele i Vandet danne et fint og sæbeagtigt Pulver med de Fedt- og Oljedele, som det modtager af Dampen under sin Opvarmning, og at saa dette Pulver forhindrer Vandets Berøring med Kjedelvæggen, som derfor bliver glødende. Videre har man fundet, at dersom en Damp- eller Siffer

hedsventil ikke aabnes langsomt, saa hæver der sig ofte en Vandsoile under samme saa høi, at den støder an mod den øvre Del af Rjleden for saa at falde tilbage med et Stød, som ofte vil være tilstræffeligt til at ophæve Røgtilstanden og hidføre en Explosion; derfor finder man ogsaa, at saa mange Explosioner netop sker, just som man sætter Maskinen i Gang.

2) Den saakaldte Røgeforsinkelse. Som bekendt tøger Vandet under et vist Lufttryk ogsaa med en vis Temperatur, saaledes under almindeligt Lufttryk med 100 Grader C., under dobbelt Lufttryk med 121.5 C., under tredobbelt Lufttryk med 135 o. s. v., men der gives Undtagelser fra denne Regel. Naar nemlig Vandet er bedækket med et Lag af Olje eller Fedt eller det er udfogt (ikke indeholder Luft) saa behøver det en højere Temperatur end sædvanligt for at komme i Røg. Læt nu, at denne Røgeforsinkelse er indtraadt i Høitiden; begynder nu Igang sætningen pludselig, saa opstaar, som for vist, et Stød i Vandet, dette kommer med en Gang i stærk Røg, og der dannes pludselig en saadan Dampmængde, at Rjleden ikke kan modstaa Trykket, men springer.

3) Dannelse af Vandgas. Det hører til de mere sjældne Tilfælde, at Vandet sonderdeler sig i sine 2 Bestanddele, Surstof og Vandstof, der tilsammen danner den explosive Vandgas. En Antændning af denne Gas kan enten ske ved Rjledens glødende Vægge eller ved elektriske Gnister. Det er jo en bekendt Sag, at udstømmende Damp frembringer Elektricitet, og man har af og til Anledning til at iagttage dette ved Dampskjeder.

Et Extravagant Væddemaal. I den parisiske Sportsverden beskæftiger man sig for Diebliffet med et høist mær-

keligt Væddemaal, der er indgaaet af en Italiener, Grev de Corte, mod to bekjendte franske Sportsmænd, d'Hrr. Belly og d'Alviat. Indsatsen er 50,000 Fr. Grev de Corte har væddet at ville reise 25,000 Kilometer paa Jernbanen i Løbet af en Maaned uden at overskride den franske Grænse. Han har siden 1ste Mai hver Dag reist fra Paris til Marseille og den næste Dag igjen fra Marseille til Paris. Kl. 9 om Morgenens sætter han sig i det Tog, der forlader Paris, og ankommer Kl. 12 om Natten til Marseille, den næste Morgen Kl. 8 reiser han atter fra Marseille og kommer Kl. 11½ om Aftenen til Paris. Denne Tur frem og tilbage udgjør 1,726 Kilometer, og paa den Maade havde han den 27de Mai tilbagelagt 22,438 Kilometer og skulde kun endnu gjøre tre Reiser for at have vundet sit Væddemaal. Spørgsmaalet er imidlertid, om han vilde kunne holde det ud i tre Dage endnu, thi han har i de sidste Dage været saa udmattet, at han ryfter paa alle Lemmer som en gammel Mand, og man maa hjælpe ham, naar han stiger ind og ud af Waggonen. Den stadige Rykten i Waggonerne har angrebet hans Nervesystem i højeste Grad, og hans Syn er blevet saa svækket, at han ikke mere kan læse i Jernbanen for at fordrive Tiden. Grev Corte har forøvrigt tidligere ogsaa været bekjendt for sin Lyst til extravagante Eventyr. I Aaret 1873 havde han væddet 25,000 Fr. om, at han vilde ride fra Paris til St. Petersburg, den 9de Dag maatte han imidlertid standse, og han var en hel Maaned syg af de Anstrengelser, han havde lidt. Han har flere Gange gjort Reiser omkring Jorden, og paa en af disse strandede hans Lystjagt „Lucretia“ i det røde Hav. Fartøiet gik tabt, men Besætningen blev reddet. (Mgbl.)

Anm. „New York Times“ for 3die Septbr. fortæller, at De Corte har bundet Bæddemaalet, men er saa elendig opslidt, at man frugter for, han aldrig kan faa sin Helse igjen. (De 25.000 Kilometer angives = 31.050 eng. Mile).

Hugormen (*Pelias berus* L.), der i Sommer forekommer usædvanlig talrigt i det sydlige Norge, vistnok som Folge af de sidste Vars milde Vintre og ringe Tøle, er foroven hvidagtig, graalig eller graabrun med et mørkere, stundom sortagtigt Zigzagbaand langsøfter Ryggen. Paa Undersiden er den blyfarvet, sortagtig eller spraglet. Undertiden er den helt sort med nogle hvide Flekker langs Overkæbekanten. Den yngre Hun er rødbrun med mørkere brunt Rygbaand. Hovedet hjerteformigt, bredt, foroven besat med Skjæl og Plader; Pupillen af lang. En Række smaa, jevnstore Tænder paa hver Side af Overkæben, Gisttænderne store, krumme. Tungen tvekløstet, ofte udstaende. Længden indtil 655 mm. *) Almindelig overalt i Vestsgrundsøgnen paa solbelyste tørre Steder og udtørrede lyngbegrædte Myrer. Sees især overmaade hyppigt i Udkanter af Skove og i de tørre Kulturer. Stal undertiden klatre op i Hæseltræerne, ja er stundom paatruffet svømmende paa enkelte Skovjærn. — Lever af smaa Batedyr, især Mus, samt af Øgler, Staalorm og Insekter. — Føder i Lobet af Sommeren 12—20 levende Unger. — Dens Sam, som den skifter flere Gange om Sommeren, findes ikke sjelden. — Sin Gift benytter Dyrret ikke alene til sit Forsvar, men ogsaa i Ernæringens Tjeneste, idet de dermed dræbte Dyr meget hastig geraader i Oplosningsstilstand og saaledes bliver lettere at for-

doie. — Saares man af en Hugorm, bør man strax frembringe en rask Blodning i Saaet forat sjerne saameget som muligt af Giften. At anbringe et stramt Bind mellem Saaet og Hjertet er ogsaa meget at anbefale, hvorhos man selvstændig strax bør søge Læge. I Norge er Hugormens Bid sjelden livsfarligt for Borne, hvorimod det ofte hos Børn kan frembringe meget betænkkelige Tilfælde. Forøvrigt er Slangen farligst i varmt Veir, medens den i Kulde og om Aftenen gjerne ligger træt og ubevægelig.

Med Hugormen bør ikke forblendes to andre Slangearter, der ligeledes forekomme i Eggen, men som er giftløse og fuldkommen uskadelige, nemlig den almindelige Snog og Sletsnogen.

Den almindelige Snog (*Coluber natrix* L.) er foroven sort, under sortblaa med hvidagtige eller grønagtige Flekker langsøfter Bagsiderne, en hvid eller gul Flæk paa hver Side af Halsen. Længden indtil 1.190 mm. Forekommer almindeligt paa lave, fugtige Steder, ofte lige ved Menneskeboliger. Træffes ikke sjelden i Fæhuse og er i sin Tid fundet svømmende paa Vestsgrundsøen. Lever af Mus, Fugleunger, Staalorm, Øgler, Padder, Insekter og Orme. Er saaledes ganske uskadelig. — Den anden Art, Sletsnogen (*Coluber austriacus* Laur.), forekommer især i varme lyngbevogrede Urer og er meget sjeldnere. Foroven er den brunrød med rødstillete mørke Pletter, under dels rød eller gulagtig med eller uden Pletter, dels staalgraa, gulspraglet, Længden indtil 690 mm. Har flette Rygskjæl, medens den almindelige Snog har dem skjolede. — Den almindelige lille Staalorm (*Anguis fragilis*), der ikke hører til Slangerne, men til Firbenene, er ogsaa et uskadeligt lidet Dyr, der aldrig bør dræbes („Grenmar“.)

*) Millimeter; 1 Millimeter er en Tundredel af en Meter.

Nyt Udgangspunkt for en Polarexpedition. Det sidst udfomne Numer af Proceedings of the Royal geographical society indeholder en Meddelelse fra Dr. Karl Petersen, Direktør for Musæet i Tromsø, om et formentlig hidtil ufeet Polarland, nordøst for Spitzbergen, samt om Muligheden for i disse Egne at have et nyt Udgangspunkt for Polarexpeditioner. Ifjor i August Maaned har nemlig en norsk Fangstskipper, Sørensen, i stille og klart Veir seet et høit Land i det Fjerne, nordøst for Spitzbergen. Havet var isfrit og hvis Kapt. Sørensen ikke havde havt Andet at gjøre, mener han med Fethed at have kunnet lande paa det af ham seede Land, der ikke havde samme vilde Udseende som Spitzbergen. Dr. Petersen mener nu, i Genhold til de Efterretninger, der gives om Isens Rækker i dette Farvand, at man her muligens turde finde det rette Udgangspunkt for Expeditioner, der vilde forsøge at naa selve Polen. Blandt Andet skulde den stærke varme Strømning, der løber fra Ostspitzbergen i Retning af Frants Josephs Land og det noget gaadesulde saakaldte Gilles Land, der allerede i Begyndelsen af forrige Aarhundrede skal være seet, og som Petermann henlægger til 81½ Gr. n. Br. og 35—36 Gr. ø. L., frembringe gunstige Forhold i dette Farvand. Fra Ostspitzbergen mener Dr. Petersen, at det under almindelige Omstændigheder ikke kan være særdeles vanskeligt at naa Gilles Land, hvorfra man da kunde trænge nordpaa. Man maa være belavet paa at overvinde paa Gilles Land, ligesom

der for Sikkerheds Skyld bør etableres Depoter paa Spitzbergen. Paa Grund af Strømforholdene turde det være lettere at naa Gilles Land fra Spitzbergen end fra Frants Josephs Land. Slutelig anbefaler Dr. Petersen Anvendelsen af Ski til Nordpoler Expeditioner i større Udstrækning end hidtil.

(Berl. Tid.)

At det nye norske Ugeblad „Amerika“ er udfommet et Provenumer, der indeholder Portrætter af de republikanske Præsidentkandidater Blaine og Logan samt en Mængde forstjelligartet Læsestof. Det er et stort, ottesidet, smukt udstyret Blad, der skal redigeres i lutherisk kristelig Aand. Det er jo egentlig et politisk Nyhedsblad, men Udgivere vil „som andre kristne Mænd faa Lov til at forsvare vor Tro, naar den bliver angreben eller forvrængt gennem falske Fremstillinger.“ Bladet vil ikke uden Nødvendighed blande sig ind i de theologiske eller dogmatiske Stridigheder. I Programmet erklæres: „Nu naar andre politiske Blade løfter Avindssjold mod den gammel-lutheriske Tro, som faa mange af vore Prestes og Menigheder bejender, og søger at vende Hjerterne fra den ved at give den allehaande hadefulde Navne og opstille den som et Skremsel, der maa vige for en Guds Jobs Fornuftsviisdom, skal vi ikke undlade at møde frem paa Kamppladsen.“ Bladet udgives af et Interessentskab, hvis Direktion bestaar af Dr H. E. Edwards, D. Juul, A. Mikkelsen, E. Thoen, D. Torrisson, Carl J. Borresen og P. Pederesen. Enhver, som strax indsender \$2 00 for 1885 faar Bladet frit fra nu og til næste Aar. Adressen er: The Norwegian Publishing Co., No. 12 & 13 Times Building, Chicago, Ill.

Indhold: Professorens Hus. — Slambogvers af Byron. — Drukken-
skabens skadelige Følger. — Skildringer fra en Rejse rundt Jorden. — Det
rensende Blod. — Til en Vandringssmand (Digt). — Forstjellige Slags Notitser.
— Spørgsmaal besvarede. — Gaader. — Blandinger. — Nyt og Gammelt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Merg.

31te Oktob. 1884.

20de Hefte.

Rjokkenmøddingerne.

Et Foredrag ved et Torsdagsaftenmøde paa Hindholm.

Længs de mange Fjorde og Sunde, der file sig ind i Landet, omkring Indsøerne og ved Moserandene findes der Bakker, som ved en noiere Undersøgelse indeholde saamange forskjellige Bestanddele, navnlig Østers- og Muslingstaller, Ben, Trækul, Flintesager og Potteskaar, at man snart ser, at de ikke ere almindelige Dannelser, som skylde Havet deres Tilværelse. Hvor indlysende dette end er, efterat de grundigt ere undersøgte, er det dog først lidt over 20 Aar siden, at man kom paa det rette Spor. Før den Tid kjendte man godt saadanne Dyr, f. Ex. ved Havelse Mølle og ved Meilgaard. Man brugte store Masker deraf baade til Beislyd og som Mergel, og man forundrede sig vel over, at de indeholdt saamange Staller, Benstykker og underlige Stene, men uden at skjente dem videre Opmærksomhed. Flere prøvede vel ogsaa paa at forklare deres Oprindelse; men den almindelige Mening var dog, at de skylde Havet deres Tilværelse, just fordi de ligge som Skrænter

eller Bakker tæt op til eller nær ved Havet. Denne Forklaring var ganske i Overensstemmelse med Dannelsen af de saakaldte Havstokke, der ligeledes omgive vore Ryster, men som kun bestaa af Sten, Sand og Jorddele.

Bed nærmere Undersøgelse viser det sig, som sagt, at disse Dyr ikke ere dannede af Havet, men ved Menneskehaand. Dette lyder noget urimeligt, naar man hører, at nogle af dem ere flere hundrede Alen lange, temmelig brede og 3—4 Alen i Tykkelse. Og dog kunne vi ikke længere tvivle derom. Hovedmassen deri bestaar af Østers og Muslingstaller, alle af ældre Dyr, altid aabnede, ikke slidte og sjældent sonderbrudte, og disse ere tilstede i saa stor en Mængde og saa let kjendelige ved deres hvide Farve, at de strax falde i Øinene. Overalt imellem disse Staller findes en stor Mængde Knokler af Pattedyr, Fugle og Fiske; men kun Fiskeknoklerne ere hele, medens de andre i Regelen kun forekomme i Brudstykker. Det er især mær-

keligt, at visse Dele af Skelettet altid mangle, saaledes Hvirvlerne og Ribbenene, medens de lange Ben, Rorknopperne og Kjæverne med Tænderne altid ere tilstede. Disse Ben ere dog langt fra hele; thi Ledhovederne og Ledskaalene mangle i Regelen, og tilmed er enhver Pattedyrknokkel, som indeholder Marv, altid spaltet, hvorimod de tilsvarende Fugleknofter altid ere uspaltede, men altid med manglende Endepartier. Ved at sammenligne disse Ben med Ben af bekjendte nulevende Dyr, er man kommet til Kundskab om, at de for Pattedyrenes Bedkommende stamme fra Kronhjorten, Raadyret, Bildspinet, Bæveren, Sæl-hunden, Uroen, Hunden, Ræven, Maaren, Ulven, Rossen og Bjørnen. Fugleknofterne stamme navnlig fra Bildsvaenen, Bildgæs, Dytænder og Maager, fra flere Røvfugle samt Tjuren og Geirfuglen. Fiskeknofterne hidrøre navnlig fra Torst, Glynder, Aal og Sild. Ligesledes findes der en stor Mængde Hjortetæffer, dels løse, dels endnu siddende paa Skelettet, og flere af dem bære tydelige Mærker af stjærende Instrumenter, ja flere af dem ere endog formede til Redskaber, som Hamre, Hækker o. s. v. I Dyngerne findes endvidere en Del Flintesager, bestaaende af Kiler, Ører og andre Gjenstande, som alle ere meget raat forarbejdede og uden Slibning. Hift og her imellem alle disse Ting sees tynde Lag af Trækul og Aske, hvori man finder Pottestaar, der ganske ligne de Staar, man finder i Gravhøiene af de saakaldte Urner. I Askelagene finder man ogsaa gjerne de saakaldte „Arnesteder“, en Samling af haandstore Sten, der ligesom danne en liden Stenbro, og hvoraf flere ganske sikkert have været udsatte for Jldens Paavirkning, da flere af dem ere revnede og ildsfjorne.

Den Maade, hoorpaa disse forskellige artebe Bestanddele ere leirede, viser noksom, at Dyngerne ikke ere blevne dannede ved, at Vølgeslaget har samlet dem. Enhver ved jo, at naar Vandet affætter Sand og Ler, da sker det altid lagvis, saaledes at de tungere Gjenstande ligge nederst og de lettere øverst. Ligesaa almindelig bekjendt er det, at de mange Smaasten, der findes ved Strandbredden og i ethvert Vandløb, aldrig er skarptandede, men afrundede og glatte, idet de ved Vandets Bevægelse skure saameget imod hverandre, at alle de skarpe Kanter afflibes.*) — I Dyngerne er dette aldeles ikke Tilfældet. De letteste og tungeste Gjenstande ere ligelig fordelte igjennem hele Massen. De tyndeste Fiskeknofter ere hele, Muslingskal-erne ligesaa, hvor sjøre de end ere, og ofte ere de stillede paa Kant og omgivne af saa løse Aske, at den mindste Vandbevægelse maatte have givet dem en helt anden Stilling. Flintesagerne have ikke det mindste Spor af, at de ere blevne skurede imod hverandre, og Benstykkerne ligesaa lidt. Asken og Pottestaarene tyde heller ikke paa, at Vandet her har været den samlede Kraft.

Vore Oldtyndige have imidlertid givet os en Tydning heraf, der er ligesaa simpel som naturlig. De sige nemlig, at disse Dynger ere dannede af det Affald, som Landets ældste Beboere fik tilovers fra deres Maaltider. Dette oplyses ved, at alle Pattedyrknoklerne regelmæssigt ere spaltede, og at man paa Brudstykkerne endnu kan se Mærker af Stenredskabers Paavirkning, at flere Hjortetæffer ere dannede til særegne Redskaber, og at

*) Mærkelige Exempler paa denne Vandets Virksomhed findes i den saakaldte „Sevelsteinsand“ søndenfor Bangs Prestegaard i Balder's samt paa Tangen i Helin-Bandet vestenfor Bang. Red.

der findes Potteskaar, Kul og Afse. Vandets vilde Dyr, navnlig Kronhjorten, Dyren og Bildspinet, hvorfra de fleste spaltede Ben stamme, har dette Folk forstaaet at fælde; det er endog sandsynligt, at det har forstaaet at tilberede Kjødet af dem ved Hjælp af Ilden, idet det er bleven stegt paa de omtalte „Arnesteder“, maaſte ved at der er lagt glødede Sten i og omkring Dyrret. At der har været Ild paa Arnestederne, er udenfor al Tvivl, da de ere omgivne af Afse og Kulbrokker, foruden at man af Stenene tydelig ser, at disse have været glødede. Ligesom Lapper og Grønlandere den Dag idag spalte Hensdyrets Ben, for at udbruge Marven, som de nyde med stor Fortjærlighed, have ogsaa vort Fædrelands ældste Beboere spaltet alle marvfyldte Ben, for at erholde Marven, og det saa eftertrykkeligt, at end ikke de mindste Ben, hvori der er Marv, ere undgaaede Spaltningen. Fugleknoflerne ere derimod uspaltede, eftersom de ikke indeholde Marv. Ogsaa de mange Skaller af Østers og Muslinger ere Affald fra disse Maaltider; thi de henhøre alle til de Bloddyr, som endnu spises, og som endnu findes i vore Have, medens man aldrig i Kjøkkenmoddingerne finder Skaller af uspiselige Muslinger og Snegle og ei heller af unge Dyr.

At alle disse Kjendsgjerninger er man derfor berettiget til at slutte, at disse Dyrer virkelig ere dannede af Menneſtehænder, og at de bestaa af Levninger fra de ældste Beboeres Maaltider. Dette træder ogsaa saameget klarere frem, naar man ser hen til, hvorledes ukultiverede Folkeslag, f. Ex. Sydhaasboerne og Indianerne i Nordamerika, eller Estimoerne i Grønland, søge at gjøre sig til Herrer over Naturen. Disse Folkeslag maa

nemlig antages at staa paa samme Kulturtrin som forhen Danmarks ældste Beboere, idet de indtil vore Dage kun have kjendt Redstaber af Sten, lig dem, vi finde i vore Gravhøje og Kjøkkenmoddinge. De ernære sig af Jagt og Fiskeri og opholde sig i det Mindste en Del af Aaret langs Havets og Indsøernes Bredder, hvor lignende Affaldsdynger fra deres Maaltider dannes, indeholdende ganske de samme Gjenstande og leirede paa samme Maade som i vore. Ved enhver Grønlanders Hytte er der en Kjøkkenmodding. Saadanne Affaldsdynger ere altsaa ikke særegne for Danmarks Vedkommende; de findes tværtimod i alle Lande langs Kysterne, og alle indeholde de noget nær de samme Bestanddele, leirede paa samme Maade, hvilket viser os, at alle Lande for kortere eller længere Tid siden have været beboede af Folk, der ikke kjendte Brugen af Metallerne, da der aldrig i Kjøkkenmoddingerne findes Redstaber heraf, men kun af Sten og Ben. Da endvidere Hovedmassen bestaar af Østers- og Muslingeskaller, dernæst af Fiske og Pattedyrsknofler, maa man slutte, at den Tids Folk levede af Jagt og Fiskeri.

Det er ogsaa værd at lægge Mærke til, at Kjøkkenmoddingerne kun forekomme, som jeg flere Gange har nævnet, langs Kysterne af Havet og Indsøerne og ved Randen af Torvemoserne. Træffer man dem undertiden fjærnede noget derfra, saa kan det bestemt paavises af Jordbundens Leiringsforhold og Sammensætning, at det Stykke, som de nu ere fjærnede fra Kysterne, er en Tilvæxt, Vandet har faaet i Tidernes Løb, dels ved Af sætninger fra Havet, dels ved at Danmark og den skandinaviske Halvo Aar for Aar hæver sig lidt, hvorved Havet træder tilbage. At de findes

ved Tørvemoserne, er simpelthen begrundet i, at hvor disse nu ere, var dengang enten Hav eller Indsø.

Kjøkkenmøddingerne lære os derfor det Samme som Historien: Landets Beboelse er begyndt langs Kysterne og større Indvande, fordi Havets Dyr afgave det væsentligste Næringsmiddel for den Tids Folk; vel ogsaa begrundet deri, at Landet dengang var opfyldt af Moradser og næsten uigjennemtrængelige Skove, hvori en stor Mængde Røddyr havde deres Tilhold, og som for en Del maatte indskrænke Menneskets Fremtrængen. Desuden var vel Folkemængden ikke større, end at den let kunde faa tilstrækkelig Plads ved Kysterne, hvor Beboerne efter deres Erhverv kunde dele sig imellem det faste Land og det urolige Hav. Vist er det, at Bebyggelsen af et Land i vore Dage altid udgaar fra Kysterne og langs Vandløbere, og først naar Folkemængden stiger, og Agerbruget træder til, tages det indre Land i Besiddelse. Kjøkkenmøddingerne ligge altid saaledes, at man derfra har fri Udsigt til Havet, og gjerne paa Skraanten af en Bakke, hvor der er Rildevæld. Dette tyder paa, at deres Ophavsmænd have valgt Steder, hvor de saameget som muligt have villet undgaa Fugtighed og alligevel have godt Driftvand lige ved Haanden. Maaske har Hensigten med at vælge saadanne Steder ogsaa været, at man derved vilde have et let Overblik over den nærmeste Omegn, hvorved man i Tide kunde være sig imod en eller anden Fiende, og tillige at tilfredsstille den Trang til at bevæge sig paa det vilde Hav, hvilket er et Særkjende for alle ukultiverede Folk.

Oldtidens Folk, Urbeboerne, have saaledes i Kjøkkenmøddingerne efterladt os en Skat, vi ikke nofsom kunne være dem taknemmelige for, idet de stamme fra en

Tid, der ligger forud for den skrevne Historie, vel endog forud for den Tid, hvorfra de mange Sagn og Myther have deres Oprindelse. Uden Kjøkkenmøddingerne vilde vi ikke have nogen sikker Forestilling om vort Fædrelands Udseende i den Tid. Nu vide vi derimod, at det meget tidligt har været beboet; vi vide endog med stor Sikkerhed, hvorledes dette Folk levede og virkede, hvorledes Land og Vand dengang vare fordelte, og hvilke Dyr her fandtes. Vi se saaledes, at her dengang fandtes mange flere Røddyr end nu, saasom Ulven, Bjørnen, Løssen (og Bæveren), der i Tidens Løb ere fortrængte af Mennesket; endog Dyr som Uroren og Geirfuglen, fandtes her, medens de nu ere helt uddøde.

Fremgaar det end forholdsvis let af Kjøkkenmøddingerne, hvilke Dyr der have levet her før, er det dog langt vanskeligere at afgjøre, om noget af dem har staaet i Menneskets umiddelbare Tjeneste, om Urbeboerne have haft tamme Hæddyr. Vore Oldkyndige tro dog at kunne paavise, at Hunden allerede hos dette Urfolk har været tæmmet, eller at den stedse har opholdt sig i deres Nærhed. Ved nemlig at lægge Mærke til, at der af Skeletterne i Kjøkkenmøddingerne altid mangler bestemte Partier, nemlig Hvirvlerne og Ribbenene samt Endestykkerne af alle de marvfyldte Ben, kort sagt, alle de blødeste og mest svampede Dele af Skelettet, maatte det naturligtvis lede de Oldkyndige ind paa den Tanke, at denne forunderlige Regelmæssighed skyldes en almindelig og stadig virkende Årsag. Ved at undersøge Benstumperne en nærmere Prøvelse sandt man tydelige Spor af, at de have været udsatte for Dyregnav. hvorafor man slutter, at Dyr, efterat Benene ere hentastede paa Møddingen, have fortæret alle de blødere Ben og Enderne af de lange,

maroflydte Ben, medens den Del af Benet, hvori Marven findes, var dem for fast og haard. Ved endelig at sammenligne Mærkerne af disse Dyregnav med Gnav af bekendte Dyr, tror man, at de sthyldes Hunden; og da denne vanstelig kunde afgnave og opæde alle de blodere Dele af ethvert Skelet, naar den ikke stadigt var i Dyngernes Nærhed, mener man, at Hunden har været tæmmet. Rigtigheden af denne Slutning bestrykes end yderligere derved, at hos ukultiverede Folkeslag, s. Ex. Grønlanderne, ster det Samme den Dag idag. Ogsaa i deres Kjøkkenmoddinge ere alle Benene behandlede paa den ondtalte Maade, hvilstet sthyldes den grønlandske Hund, der netop staar i et saadant Forhold til Grønlanderen, som man antager, at Hunden i Oldtiden har staaet til det Folk, hvorfra vore Kjøkkenmoddinge stamme.

Et andet og ikke mindre vigtigt Spørgsmaal er, om dette Folk var bosiddende eller omvandrende; men ogsaa dette tror man at kunne besvare ved Hjælp af de i Affaldsdyngerne indeholdte Levninger. Allerede deres Størrelse tyder hen paa, at det var et bosiddende Folk; men se vi hen til Indianernes Kjøkkenmoddinge, som ikke eftergive vore noget i Størrelse, endstjont de blot dannes ved, at Indianerne nogle Uger eller saa Maaneder om Aaret opholde sig ved dem, kunne vi ikke ad denne Vej slutte Noget. Derimod kunne vi af selve Knoklerne erfare en Del. I Kjøkkenmoddingerne forekommer der en stor Mængde Knokler af Bildsvanen, og da vi nu vide, at den kun opholder sig ved vore Kyster om Vinteren, maa heraf følge, at Urbeboerne i det Mindste paa denne Aarstid have opholdt sig, hvor Dyngerne ligge. Endnu mere af Hjortetafferne faar man et sikkert Svar herpaa. Hjortetafferne fældes nem-

lig aarlig til en bestemt Tid, og ved nu at sammenholde de Hjortetaffer, man finder i Kjøkkenmoddingerne, med Taffer af levende Hjorte af forskjellige Aldere og Udvikling, kommer man til den Overbevisning, at Urbeboerne maa have opholdt sig paa et Sted hele Aaret rundt, da man i Dyngerne finder Hjortetaffer af enhver Alder og Udvikling. En lignende Sammenligning har man gjort med de Vilosvinetænder, som der findes saa mange af i vore Kjøkkenmoddinge, og Tænder af vort tamme Svin, og man er her kommet til det samme Resultat, idet der i Dyngerne findes Tænder af baade unge og gamle Svin.

Kjøkkenmoddingerne give os saaledes et dybt Indblik i Danmarks og dets ældste Beboeres Historie. Tilskyndende ere de kun døde Ophobninger, men i Virkeligheden ere de levende Minder om det Folk, der først tog Landet i Besiddelse og først har banet Veien for de efterfølgende Slægter indtil vore Dage. Har end dette Folk efter vore Begreber staaet paa et lavt Trin, saa indeholder dets Kjøkkenmoddinge dog saamange Vidnesbyrd om, at det med sine saa og simple Hjælpemidler har forstaaet at afvinde Naturen langt mere, end vi ret kunne fatte. En af Nutidens største Oldkyndige sagde i 1870, da han en Tid opholdt sig her i Landet: „Intet andet Land kan opvise Måge til Minderdesmærker fra Oldtiden som Danmark, og et Folk, som har arvet saadanne fra Forfædrene, kan umuligt ophøre at være et Folk; thi det har deri en saa daadrig og minderværdig Fortid for sig, at hverken Nutid eller Fremtid kan bringe den i Glemmel.“ Lad os haabe det Samme og trostlig gaa Fremtiden imøde; thi det kunne vi, naar vi stedse arbeide i Sandhedens Tjeneste og rettelig forvalte det Arvegods, vore Fædre have efterladt os!

(Chr. Christensen
i „Danst Landbotidende“.)

Professorens Hus.

(Fortælling af F.)

(Fortsættes.)

Til vore Naboer mærkede vi ikke meget, men jeg iagttog dem, hver Gang de kom i Haven. Den lille Pige nikkede nu til mig og viste mig sin Duffe i lang Afstand eller holdt en Table med store Bogstaver op imod mig. Naar Veiret var nogenlunde taaleligt, gik Professorens en lang Morgentur; kunde han ikke komme ud, tog han sig Motion ved at hugge Ved. Solnen forlod Huset tidlig hver Formiddag og kom tilbage henved Kl. fire. Han gik glad til sin Gjerning og glad til sit Hjem; naar den Lille lob ham imøde ved Laagen, bar han hende gjerne ind i Triumph paa sine Skuldre. Trappetrinene tog han i et Spring, og glemte somofteft at tørre sine Fodder, en Forsømmelighed, der gav Anledning til stadige Anmærkninger af Søsteren. Det lod i det Hele af og til, som om der var lidt Tvist og Uenighed i Familien, men saa man paa Ansigterne, viste deres muntre, velvillige Udtryk, at det kun var en Maner.

En Morgen, som jeg stod allerbedst i Vinduet og glædede mig over den dybe, blaa Efteraars-himmel og Lovets underlig spraglede Farvespil, blev der kastet en stor Pære ind til mig. Den lille Pige stod nede og klappede i Hænderne, henrykt over at have truffet rigtigt. Froken Svane kom nu hurtigt til, hilste venligt og gjorde en Undskyldning for Søsteren.

„Hvorledes er det med Deres Moder?“ spurgte hun derpaa, „Doktoren kommer saa tidt.“

„Fru Karse er min Svigerindes Moder, ikke min. Hun har det ellers ret godt, forekommer det mig.“

„Har De ikke lyst til at komme lidt ned i Haven?“

„Ja, jeg troede ikke —“

Hun lo: „Na, det gaar ikke saa noie til. Vore forrige Feiere vare temmelig ubestedne; de fortrængte os næsten selv, og saa mente Fader — men med Dem vil det være os en Glæde.“

Jeg skyndte mig derud, fast besluttet paa at spørge til Cecilie.

„Det var deiligt du kom,“ sagde den Lille, idet hun hoppede mig imøde, „jeg kan saa godt lide dig. Ved du, hvad vi kalde dig? Fader sagde, at —“

„Ths, Emma, hvad er det for Noget!“

„Na, du heder jo ogsaa saa mange Ting, Ingeborg, Politimester og saa videre. Na, hun heder endnu mere —; det er jo heller ikke noget slemt Navn du har!“

Hvad kunde det være? jeg blev ganske nysgjerrig.

„Ths, Emma, ths. — Vil De ikke komme lidt ind til os, der er Ingen hjemme, uden Emma og jeg. — Na, stil mig ved dette, lille Hanne!“

Hun rakte sin Karv, der var fyldt med nedfalden Frugt, ind ad Kjøkkenvinduet og sagde et Par Ord til et smalt skuldret Pigebarn med paafaldende store Drenringe, et paafaldende lidet Hoved og et Par nysgjerrige Vine, der saa ud, som hun stod paa en Skammel, saa høi og oploben var hun. Derpaa førte hun mig ind i en Dagligstue, Møge til vor, der dog saa ganske anderledes ud; Alt her havde noget saa Hyggeligt, Beboet og Hjemligt. I Krogen stod et pynteligt Duffehus; det opslaaede Sybord var fyldt med forskellige Haandarbejder.

Emma tog nu Plads i den anden Stue i en liden Stol ved et lidet Bord og skrev slittigt paa sin Tavle.

Jeg vovede at komme frem med min Forespørgsel. Froken Evanæs Ansigt blev meget alvorligt, medens jeg talte.

„D, det gjør mig saa ondt,“ sagde hun, „jeg kan slet ingen Oplysning give. Fader og Onkel skiltes ikke ganske som Venner, tror jeg. Ved Afreisen gik Fader dog i Raution for en Sum Penge, som Onkel skulde sende herover efter visse Aars Forløb. — De kom imidlertid ikke, og det er naturligvis et daarligt Tegn.“

„Professoren mistede altsaa —?“

„D ja, men nævn det for Alting aldrig. Jeg har tidt tænkt, at det var en Lykke for os; Fader var saa nedbøiet efter Moders Død — hun døde, da lille Emma blev født — og Huset forekom ham og os Alle saa stort og saa frygtelig øde. Dette Pengetab nødte os til at arbejde og virke; Fælligheden blev delt i to; vi affædigebe en Pige; jeg maatte tage ordentlig fat. Min Broder fik ogsaa mere Energi, endnu samme Aar tog han sin Embedsexamen; der var Velsignelse i enhver Anstrengelse. Vorherre kan saa underlig vende det Onde til Godt. — Knud, min Broder, er nu Lærer i en Skole; de tror ikke, hvor han holder af sine Gutter og knytter store Forhaabninger til dem; det er formelig naragtigt. — Na, sæt Dem ned, her i Gyngestolen; De tillader, at jeg arbejder? — Froken Steen ser paa Fortepia-noet, spiller De?“

„Lidt.“

„Har De maaske Lyst til at prøve?“

Jeg havde stor Lyst. Helene kunde ikke lide, at Nogen rørte hendes Instrument; i to Aar havde jeg ikke spillet tre Gange.

Ved de første Afforder jeg anslog, blev

Døren imidlertid revent op, og Professorens stormede ind.

„Hvad i Alverden er det? hvor tidt har jeg ikke sagt, at jeg vil være fri for Klimper i paa denne Tid af Dagen!“

„Jeg vidste ikke, at du var kommen hjem, kjære Fader. — D, De maa endelig ikke gaa. — Fader, det er Froken Steen.“

„Naa, saa,“ det var just ingen ceremoniel Hilsen jeg fik, „du har ellers skrevet et forfjert Ord, Ingeborg; kan du ikke læse, hvad der staar, skal du naturligvis lade Pladsen staa tom og spørge mig. En Lykke var det, at jeg saa efter, man maa ogsaa have et Die paa hver Finger!“

Han gik hurtig op og nedad Gulvet, men standsede pludselig foran mig.

„I Grunden har De Ret,“ sagde han med et humoristisk Smil, „jeg er ogsaa et Gnav.“

Jeg havde netop tænkt, at han var en urimelig gammel En, og rødmede nu dybt, ved saaledes at være gennemstuet. Han lo ad min Forlegenhed og betragtede mig igjen med sit klare, gennem-borende Blik; det var, som om han læste alle mine Tanker og kunde mig udenad.

„Nu maa jeg vist gaa.“

„Men De vil nok komme igjen. — Drif The med os iaften, aa, gjør det!“

„Tak, jeg ved ikke;“ uvilkaarlig saa jeg hen til Professorens.

„De skal aldrig spørge mig, hun er Snehersterinde; vil jeg have et lidet Selvskab, maa jeg bede hende om Tilladelse. — Naa, kom saa, Ingeborg, og ret Ordet.“

„Saa venter jeg Dem iaften,“ hvistede hun i Døren.

Fru Karse blev meget forbauset, da jeg fortalte hende om Indbydelsen; den maatte naturligvis afflaaes, sagde hun, det var en Selvfølge; hvor takløst at

bede mig, for De havde gjort Bist hos hende.

„Men kjære Fru Karse, burde De ikke først hilse paa Professorens?“

„Som en ældre, spagelig Dame, kunde der vises mig en Smule Hensyn, finder jeg. Hvad Dem angaar, Ida, har De jo Deres Frihed, og kan forlade mig, naar De vil, men saa længe De er her, maa De rette Dem efter mine Onsker.“

Hun traf sine Randershandsker paa med stor Gravitet, og saa igjen forurettet ud.

Genad Aftenen, da Lampen var tændt og den bekjendte Dagbog tagen frem, smuttede jeg et Dieblis ind til Professorens for at undskyldte min Udeblivelse. Solnen luskede op for mig; der fløi et Udtryk af godmodigt Skjelmeri over hans Ansigt, da han saa mig; han tænkte bestemt paa Ogenavnet. Hvad mon det dog var?

„Hvor det gjør mig ondt, at De ikke kan komme;“ Ingeborg trykkede hjerteligt min Haand, „skal De hver Aften spille Rambu?“ hun saa ganske forfærdet ud.

„Dog, lidt kan De dog vel blive,“ hun traf mig blidt ned i Sofaen.

„Et eneste Dieblis, maaste.“

Der var endnu ikke tændt Lys i selve Dagligstuen, men Døren stod aaben til Professorens Værelse, og man saa ham sidde i en langarmet, gammeldags Lænestol med Briller paa og læse ivrigt i en Avis. Hans Ansigt udtrykte en dyb og harmfuld Græmmelse, Haanden laa haardt knyttet paa Bordet.

Lille Emma, der var krøben op i den brede Bindueskarm mellem Urtepotterne, udstødte pludselig et Glædesfrig.

„Se, aa se Fjrværkeriet! det regner med blaa, røde og grønne Stjerner. — Nei, nu er det forbi, I kom for sent.“

„Der er nok Bornefest paa Alhambra,“ sagde Kandidaten, idet han løftede

Barnet ned fra den farlige Plads, „da jeg gif hjem, strømmede Folt allerede derud.“

„Det vil jeg tro!“ Professorens Stemme lød saa opbragt og truende, at det ordentlig gif igjennem mig; „more sig og løbe paa Kommers, det forstaa vi, det gjør vi, medens her er Grund til at græde Blod!“

Han læste igjen med rynket Pande og barsk Mine.

„Er Du bange for Fader?“ lille Emma saa spørgende paa mig.

„Du ser saa forstræffet ud,“ vedblev den Fortjælede, „du tror vist ikke, jeg tør slukke Faders Lys, men det tør jeg godt.“

„For Alting, Barn, lad være, lad endelig være!“

Hun ændrede dog ikke mit Forbud, men listede sig sagte frem paa den yderste Fodspids; af og til vendte hun det runde Ansigt om imod mig. Nu stod hun der; den lille røde, opadvendte Mund var lige ved Lysket, og saa sad vi Alle i Mørke.

„Skjelmsmester, var det dig?“ Professorens Stemme lød ganske mild og sagtmødig; jeg kunde skimte Barnets lyse Kjole høit oppe; hun sad vist paa hans Arm og blev kjærtegnet.

„H, Emma, hvor kan du være saa uartig,“ Ingeborg talte ganske alvorligt og bedrøvet, „gaa nu strax ud med Lysket til Hanne og saa det tændt igjen; — gaa forsigtig, fald ikke.“

„Naar Fader ikke er vred, behøver du heller ikke at være det,“ sagde lille Emma en Smule mut, idet hun trippede ud af Døren.

„D, Fader, du fordærver hende virkelig aldeles, og Knud gjør det ogsaa; I lade hende jo gjøre Alt, hvad hun vil, det er dog for galt.“

„Stakkels Lille,“ sagde Professorens

sagte og ømt, „hun har ingen Moder! lad os dog gjøre hende Livet saa lyst og glædeligt, som vi formaa.“

„Moder var ikke svag, hun var snarere streng i al sin Kjærlighed; naar jeg tænker paa hende, føler jeg dobbelt Ansvar.“

„Jeg negter ikke, at du er en god, tro Pige, Ingeborg, og holder af Barnet, men du ved ikke, hvordan Moder sang for din Vugge og hvordan hun saa paa dig, som om du var hende kjærere end Livet. — Naar, der er hun jo igjen. Hvad nu?“

„Jeg gjorde det bare, for at hun“ — Emma pegede paa mig — „skulde mærke, at du ingen Busemand var. Hun saa affurat paa dig, Fader, som man ser paa en Busemand.“ Det var Forsvaret.

Professoren tog det naturligtvis som fuldgjældig Grund og lo. „Saa det gjorde hun, jeg tror det gjerne; men ths — der er Nogen i Gangen, det banker, kom ind!“

Karens huelædte Hoved viste sig nu i Døren, og en myndig udstrakt Pegefinger betydede mig, at Fruen ventede.

Jeg bad hurtigt Farvel og sthyndte mig saa ind til hende. Hun sad og bankede i Bordet med Rambusfortene og saa temmelig misfornøiet ud. Efterhaanden, som Spillet kom igang, opflaredes Minen dog. Inde hos vore Naaboer blev der flyttet med Stole, læst høit og talt hele Aftenen. Det havde noget meget Hyggeligt ved sig, og var mig som en Trøst. Ved Sengetid, da jeg var gaaet ind paa mit Værelse, hørte jeg dem, En efter En, løbe opad Trappen, aabne en Dør ovenpaa og strax efter komme ned igjen. Ingeborg blev længst; hun sagde et hjerteligt: „Godnat, sov vel,“ idet hun gik. Hvem var dog deroppe?

Tredie Kapitel.

Næste Dag gjorde Professoren og hans Datter os Bist. Fru Karse var meget fornøiet, meget værdig og meget nedladende. Professoren saa hende helt igjennem; derpaa rettede hans Blik sig med en vis nysgjerrig Sympathi paa mig.

„Min Datter gaar saa ene om,“ sagde han ved Afskeden, „Fru Karse tillader vel nok, at hun kommer lidt herind, og at den unge Dame der igjen ser til hende.“

Tilladelsen blev givet og trolig benyttet. Hvor tidt stod jeg ikke ude i Kjøkkenet og beundrede Ingeborg, naar hun haandterede Bismar og Vægstaal, haffede og stødte, rørte og æltede. Hun snoede og dreiede sig saa let og muntert; det Hele gik som efter Takt. Engang imellem kom jeg ogsaa ind i Professorens Bibliothek, og saa de tykke, tætbestrevne Papirsbunker, Ingeborg maatte dechiffere og affribe. Det var en ganske eendommelig Haand, saa hurtig og snuppet, den maatte være vanskelig at tyde.

„For mig er det Ingenting,“ sagde hun, „jeg har saadan en Øvelse,“ og saa lob Pennen rask henad Papiret, „Indholdet af dette er iøvrigt langt over min Forstand, men undertiden kommer der Noget, som jeg glæder mig over og har godt af.“

„Naar jeg bliver stor, skal jeg skrive for Fader;“ Emma saa ganske triumpherende ud.

Hvor jeg tydelig huster en Sondag midt i Oktober; Veiret var klart og smukt; det havde rimet om Natten og Georginerne boiede sine Hoveder. Græsplænen var bedækket af Millioner Perler, der sunklede med smaabitte Regnbuer i Solstinet. Professoren traadte ud af Huset med Søn og Datter, de skulde vist til Kirke; alle Tre hilste venligt op til

Kristen og gif saa. Ingeborg vendte sig dog igjen, saa efter mig og nikkede fortroligt. Na, jeg var glad, hun holdt dog lidt af mig! den Hilsen gjorde mig saa godt.

Lidt efter gif jeg til Byen for at besøge Edvard og Helene; det var første Gang efter min Afreise. En ung Dame af Fru Karses Bekjendtskab vilde tilbringe Formiddagen hos hende.

Pigen lukkede op for mig. Herstabet var taget til Klampenborg, sagde hun, Barnepigen og den Lille ogsaa.

Da jeg skulde hente nogle Smaating, gif jeg alligevel ind. Døren til mit Bærelse stod aaben; o, hvor det var forandret. Istedetfor Kommode, Servante og Seng var der kommet Blomsterbord, Skrivebord og Bogskab. — Den lille Kanarifugl sang og trallede; det lød næsten spottende. Jeg sølte mig saa forladt, saa hjemløs. Min Plads var alt saa ganske udsløttet her i Huset.

„Er her ikke bleven deilig, Froken? det er nu ogsaa Fruens Hæreste Stue. Vi stille Buggen herhen i Hjørnet, ved den lille Sofa. — Ja, Kommoden staar paa Postet, om Fokenen skulde have Noget i den.“

Jeg udrettede mit Grinde, og skyndte mig saa hjem; mit Hjerte sygnede næsten; jeg var saa nedstemt, saa modløs. O, det var vanskeligt at holde Bitterheden borte!

Den unge Pige mødte mig paa Halvveien; hun løb muntert hen til mig.

„Hvor De kan holde det ud, begriber jeg ikke,“ sagde hun leende, „jeg er allerede odelagt; hvad mon hun nu vil fortælle om mig? — De er ganske stikkelig, men temmelig triviell og ensfoldig; egentlig synes jeg det er godt sluppet.“

Det var ikke det eneste Skudsmaal, jeg fik den Dag; idet jeg gif forbi Haven, hørte jeg Professorens sige:

„Hvad hun er, ved jeg ikke, men at hun hverken er emanciperet, sprænglærd eller affektet, staar fast. Hun har heller ikke dette forfærdelige Snakketoi, som enkelte unge Piger nuomstunder, der indlade sig paa Alt, drøstie, forklare og forsvare, saa det er en Moie; man ved ikke, hvad man skal undre sig mest over, deres Overfladisthed, eller den Sikkerhed, hvormed de optræder. — Ah, der have vi hende! hørte De, hvad jeg sagde om Dem, min unge Froken?“

„Jeg var ikke ganske vis paa, at det gjaldt mig.“

„Na Ulykken er da ikke større, De kunde have hørt værre Ting.“

„Men, du siger ikke, Fader,“ begyndte Kandidaten, der kom ud af et Væsthus, „om din Bemærkning var Forsvar mod Dadel, eller Indvending mod Nos.“

„Bliv fra mig med dine Spidsfindigheder! ubegrundet Nos og ubegrundet Dadel bør være En lige ligegyldig.“

Samme Eftermiddag blev det gamle Blommetræ, der stod midt paa Græsplænen, givet til Pris. Alle Emmas Veninder vare indbudne; Professorens ryttede selv ned; de smaa, pyntede Piger sprang jublende og samlede op. Lidt fra de Andre stod et tarvelig klædt, undseeligt Barn; hun bukkede sig kun, naar Frugten faldt lige ned foran hende.

„Det er vor Piges Søster,“ sagde Ingeborg, „hun staar saa ene der, den lille Stakkel.“

„Du har ikke seet rigtig paa hende,“ indvændte Broderen, „ellers kunde du umulig hne hende. Læg Mærke til, hvorledes hun stirrer paa sine Læderstoe, de flammende Stromper og det lyserøde Forklæde; hun er ganske optagen af at være saa pen. Den tarveligste af dem Alle er den Gæste, der er glad over sin Pynt og stolt af den; har det ikke noget Fornoieligt for Tanken?“

Senere, da jeg sad og læste høit for Fru Karse, kom Professorens og tog uden videre Afsen fra mig.

„Tør jeg fortsætte,“ sagde han, med en komisk Grimace, „Ingeborg vil absolut have Dem med paa en Udflugt. — Hvad mener De, min Frue, kunne vi Gamle ikke nok forslaa Eftermiddagen med hinanden?“ Det gik an.

Idet vi gik ud af Haven, vendte Ingeborg og hendes Broder sig efter Sædvane og hilste op. Jeg saa nu et gammelt, lidt indfaldent Ansigt, omgivet af snehvide Ræppestrimler, i Kvistvinduet, det nikkede og nikkede til Gjengæld.

„Hvem er det egentlig?“

„Det er saadan et herligt, gammelt Menneſte, der har været hos os i mange foldige Aar, lige fra Fader blev gift, og for var hun hos hans Forældre. Desværre har hun et daarligt Ben og kan i dette Efteraar hverken gaa eller spinde. Tiden falder hende meget lang deroppe, kan De tro, men hun er saa taalmodig. — O, hvor Lysten er forfriskende og behagelig i sin Kulde; jeg er saa glad, De kom med! vi skulle besøge Tante Marie paa Vesterbro.“

„Blot det kan gaa an, hun kjender mig jo slet ikke.“

„Jo, af Dmte! De vil være saa hjertelig velkommen. — Men hvor bliver Knud af? ah, han taler med en af sine Yndlinger. Se, hvor Gutten betragter ham kjærligt og tillidsfuldt; min Broder er den populæreſte Mand under Solen. — Nu vil jeg drille ham lidt. — Hvor det lod til at være en kluntet, enfoldig Fyr, Knud.“

„Du har aldrig forſtaaet dig paa Fysionomie, Ingeborg; det er netop en liden Kjernefarl, gid vi havde mange Saadanne!“

„Jeg holder ikke af Gutter!“

„Gutterne er største Delen af Fremtiden; huſt paa det, lille Søster.“

Vi stode nu udenfor et stort Hus paa Vesterbro.

„Tante bor i en Sidebygning ud til Haven; De ſkal ſe, hvor smukt. — Na, Knud, hun er ikke hjemme, Døren er laaſet.“

„Ja, ind ville vi, saa ringer jeg paa hos Fuldmægtigens.“

En forvirret Stoi fulgte paa Ringningen; Skuffer bleve lukkede og Døre ſmækkede i. Endelig viſte en hoi, alvorlig Mand sig i Døren med en Avis i Haanden og ſammentrukne Bryn.

„Frotenen er ude,“ ſagde han afviſende; „maa jeg gjøre Dem opmærksom paa, at naar Nøglen er af Døren, er hun aldrig hjemme.“

„Tak, det ved jeg, men vi ville gjerne gaa ind ad den anden Vej, derſom De tillader. Tante kommer viſt ſtrax.“

Den hoi Mand veg miſſormoi et tilſide og lod os paſſere.

„Na, De maa ikke ſe Dem om,“ raabte nu en vakker, ungdommelig liden Kone, der ſaa raadviſ og forvirret, men meget venlig ud, „ſex Børn i ſaadanne ſmaa Bærelſer, det er ikke tænkeligt at holde det pent.“

Hvor det var en velgjørende Modſætning, at komme ind i den ſtille, fredelige, zirlige lille Hjorneſtue. En behagelig Varme ſlog os imøde, det brændte muntet i den ſmukke Kaffelovn, der havde et langt Rør nedad hver Side; paa Bordet ſtod en ſlad Eſtaal med Blomſter, en liden hvid Engel af Viſcuit ſad midt imellem dem; under det ene Vindue ſtod et Skrivebord, ved det andet en Forhøining og et Sybord. Der var blaa Tæpper, en liden indhydende rød Sofa, frodige Potteplanter, en Mængde hyggelige ſmaa Familieportrætter, og et ſmukt

gammelb dags Uhr i forgyldt Ramme med en Fugl ovenpaa.

„Er her ikke et lille Eden?“ spurgte Ingeborg, „Stade, at Mørket falder paa.“

„Froten Steen kan ikke se det med vore Øine,“ indvendte Broderen, „det er kun, naar man kjender Tante Marie rigtigt, at man synes, det er det yndigste Sted i Verden Fredens og Kjærlighedens Aand, der hersker i denne Stue, gjør den til et Paradis. — Se det gamle Uhr der, det har altid forkyndt velavendte Timers Ende; se den slidte Bibel paa det lille Bord i Krogen, den er hendes bedste Ven, Lærer og Raadgiver. Det gjør En ordentlig godt at tænke paa Tante og tale om hende. Ogsaa hendes Forhold til Fuldmægtig Spurvs finder jeg betegnende. Hun er som en Bedstemoder i Familien. „Hvortil kunne vi benytte vor nye Kostgjænger,“ tænkte de naturligtvis, og da hun tænkte: „hvormed kan jeg tjene dem,“ passede de jo hyppeligt sammen. Huset kunde aldeles ikke bestaa uden hendes Bidrag, Raad og Virksomhed; for hvert Barn, der kommer til, bliver hun dem mere nødvendig. Hr. Spurv er imidlertid en stolt Mand, og tør ikke ahne, hvad hun gjør; han vilde ikke tage en Skilling over det Reglementerede, forsitte Konen. Saa de smaa Born nye Bluser og Sko, spørger han dog aldrig, hvor det kommer fra. Egentlig er det meget nemt saaledes at unddrage sig al Taknemmelighed. Det er alligevel ingenlunde slette Folk, og Tante Marie har allerede paavirket dem i mange Retninger. Det er umuligt at leve stadigt med hende, uden selv at gaa frem; hendes Indflydelse lister sig umærkelig over En. O, hvor jeg sølte den engang, det er flere Aar siden. Jeg havde været en Tur i Udlandet og ført derpaa skrevet nogle flygtige Digte,

der havde staffet mig nogle ligesaa flygtige Beundrere; med disse gik jeg en Søndagmorgen til Frederiksberg. Det var et fint og udvalgt Selskab, smukke unge Damer med deres Modre, vittige, aandrige Modeherrer. Netop her paa Vesterbro kom Tante Marie os imøde, pyntet til Kirke med Psalmebog i Haanden. „Goddag Knud,“ sagde hun blot og nikkede venligt. Hvor hun var indadvendt, samlet og stille! jeg sølte mig pludselig saa adspredt, delt og utilfredsstillet; Talen og Munterheden rundt om forekom mig forunderlig tom og indholdsløs, og jeg fik en Længsel efter Fortiden, da Søndagen ogsaa for mig var en Kirkedag. Til sidst bad jeg Farvel, og skyndte mig efter hende. Hun saa lidt forundret, men høist tilfredsstillet ud, da jeg kom. Saa gik vi da i Kirke sammen, og sjønt jeg dengang ikke behøvede saa meget af Prædiken — jeg maa tilstaa det — blev jeg dog opbygget af den fælles Andagt og Sang og nogle hellige Tanker. — Tante Marie vil meget nødig dable, men inderlig Kjærlighed kan dog drive eller rettere tvinge hende dertil; jeg ved det af Erfaring, og jeg ved ogsaa, at hendes usikre, lidt stammende, saa nødig givne Formaninger gjøre mere Indtryk end det mest veltalende Foredrag. At give og at glæde er hendes Lyst og Natur; at bedrove Andre, selv til deres Bedste, koster hende derimod en Kraftanstrengelse, der fortjener Tak og Paastjonnelse. — Ah, der er hun! Nogle dreier sig i Døren. — Godaften, Tante Marie,“ hans Stemme, der havde været bevæget og inderlig, slog pludselig om til Munterhed, „her sidde vi og skumle over Næsten.“

„Saa var det jo godt, jeg kom og afbrød Eder,“ lod det venlige Svar. Mørket forhindrede mig fra at se hende tydeligt.

„Det var da ellers en rigtig Overrastelse,“ vedblev hun, „Godaften, min Ingeborg, og Papa er med, kan man tro sine Dine!“ hun standsede foran mig.

„Det er ikke Fader, Tante Marie,“ — vi lo alle Tre — „det er Frotten Steen, den unge Pige, du ved.“

„Ah den.“ — igjen Ogenabnet, hun holdt pludselig inde, „det glæder mig ret at se Dem; ja, vi maa jo rigtignok have Lys, før jeg for Alvor kan se Dem.“ Hun strog en Svovlstikke af og tændte Lyset.

Tante Marie var liden, fin og en Smule bleg; hendes Ansigt var mildt og elsteligt, Holdningen rank, Minen kjæl, fornøielig og usforroden, trods dens Blidhed. Der var noget Ubeskriveligt, paa engang Værdigt og Forbringsløst, i hendes Væsen.

Vi havde netop taget Plads om det aflange Bord, da Døren blev revent op, og et hultende Barn tumlede ind; hun havde strabet sine Hænder, slaaet Bule i Panden, og maatte ovenikjøbet ikke græde for Fader, det var forstrækkeligt!

Tante Marie badede Hænderne, blæste paa Panden og tørrede Taarerne bort; hun var neppe færdig hermed, før en liden urolig Tjenestepige, med et anstrengt Udtryk, og smaa tykke af Frost uformelige Hænder, kom ind; hun hvilede og hvilede, det var vist lutter Betymringer og Klager. Den gamle Dame snappede hurtigt Noget ud af sit Skrivebord og gav Pigen; derpaa sagde hun:

„Hvis vi kunde være lidt usforstyrrede iaften, var det udmærket. Sine vil nok holde Bornene herfra. — Na du, Knud.“ tilføjede hun, da vi igjen vare ene, „hvor du ser ondskabsfuld ud; du dommer slet ikke retfærdigt; jeg skylder dem virkelig saa meget.“

„Du? aa nei, Tante, sig det ikke igjen!“

„Dengang jeg saa syg, vare de saa mageløs gode imod mig, rigtig kjærlige. Saadanne Minder glemmer jeg og tager frem, naar der undertiden kan være Lidt iveien. — Naa, beholder jeg saa mine kjære Venner til The?“

„Ja, naturligvis, og bagefter skal du give os Syltetoi, Tante.“

Vi kunne ikke blive,“ protesterede Ingeborg; „Knud er altid saa underlig, formelig drengagtig, naar han kommer her. Du ved jo godt, Knud, at Fader venter, og Fru Karse —“

„De kunne drikke The sammen, ikke sandt, Tante?“

„Ypperligt, lad det saa blive derved.“

Hvor det var et hyggeligt lidet Thebord; vi vare Alle saa oprømte og velstemte.

„Der har været saadanne smukke Nordlys igaar Nat,“ fortalte Tante Marie, „det staar i Avisen.“

„Na, hvor det var kjædeligt, at vi ikke saa det.“ udbød Ingeborg med usædvanligt Liv.

„Det var ogsaa en Ulykke!“ Kandidatens Stemme lød hidsig og ærgerlig, Ingeborg rødmede dybt og taug. Et Dieblit efter gik hun ind i Sovnærelset for at hente Toiet. Hun var neppe ude, før Tante Marie lagde sin Haand paa Søstersønnens Skulder og rystede bebreidende paa Hovedet.

„Det var stygt af mig, Tante, jeg ved det godt, men hun er saadan en mageløs Pige, og jeg kan ikke taale —“

„At Andre finde det Samme?“

„Jo nok, men Island, det er jo et rent Forvisningssted! — Hvad kan han hyde Andet end Savn og atter Savn.“

„Vi To tør vel ikke tale med herom,“ Tante Marie saa ganske skjælmst ud, „vel Knud? — hans Hjem staar vist for ham som et herligt Sted, kan du tro, og det bliver nok fuldt af Roser, naar hun

blot kommer. — Hvad gjør du og din Fader egentlig for at glæde Ingeborg, naar vi skulle tale ganske oprigtigt; har hun det ikke temmelig strengt, er hun ikke meget bunden? Gud ske Lov, hun føler sig lykkelig alligevel, men det er, fordi hun har den sande Glæde i sit Hjerte, og det tager hun jo med op til Nordlysene. — Det er ikke for det, jeg vil og saa nødig af med hende; vi ere saadanne flemme Egoister, vi Menneſter. Ihs, der er hun. — Har du ikke mere Toi paa, min søde Pige? Det er virkelig for lidet, og den anden unge Dame er lige saa usornstigt; aa, vent et Dieblis!”

Tante Marie hentede et stort Tortlæde til os hver.

„Saa, Farvel, og kom snart igjen. De kender nu Veien, Froken Steen, og kan vel nok finde den alene, ikke?”

Hun tog begge min Hænder og saa venligt paa mig med sine milde, blaa Øine; derpaa trak hun mig pludselig hen til sig og kyssede mig.

„Gud velsigne Dem, Barn, De maa ikke se saa nedstemt ud!”

Astenerne var meget klar og kold, Stjernerne funkede vidunderlig store og lyse; af og til saa man et Stjernesud.

„Dust, Søster,” sagde Kandidaten, idet han, paa en fjærlig, afbedende Maade,

tog Ingeborgs Haand, „onst, naar det ikke kan være Andet.”

„Den, der har ublandede Følelser, kan onste, jeg ikke,” svarede hun sagte. „hvorledes Vorherre end gjør det, vil der blive Noget at savne og Meget at takke ham for.”

De talte ikke mere, men holdt hinanden i Haanden; mig havde de i Dieblisset glemt. Jeg solte mig saa underlig ene, dog ikke ul lykkelig; Tante Mariæ Bliit og Kys hvilede paa mig som en Velsigelse.

„Men, Froken Steen. De gaar bag-
ester; tør jeg ikke hyde Dem min Arm.

— Naa, der venter os nok en ordentlig Storm hjemme, Kloften er over ti.”

Hans Spaadom gik i Opfyldelse; allerede i Gangen for Professorens imod os.

„Hvad ligner det, om jeg maa spørge? — en liden Visit, og saa blive borte med det Samme. Forspilde min Aften, narre mig fra min gode The, og saa det modbydelige Chokoladeaffald! ja, ja, De kan stole paa, det bliver sidste Gang, jeg tilbyder mig at erstatte en saa hen-
synslos ung Dame.”

Hans Brede var dog mere komist for-
stilt end virkelig; egentlig mente han:
Lille Stakkel, jeg har ondt af dig.

(Mere.)

New Yorks haabefulde Gadeungdom.

[Som et Bidrag til Tidens Kul-
turbistorie indtage vi efter „Nordiske
Blade”, der udkommer i New York, ne-
densstaaende Beretning om en Udflugt til-
føs, som nogle Arbeidere en Søndag i
Sommer havde faaet istand, men som
desværre tog en Ende med Forstrækkelse.
Red.]

De i „The Empire Steam Laundry
Co.” i 116—122 West Houston St.
beskæftigede Arbeidere i et Antal af 500,

havde besluttet at foretage deres første
Excursion i Søndags Morges Kl. ti.
De glade Menneſter vare mødte udenfor
West 13de Street, hvor den til Udflug-
ten bestemte Excursion-Barge var belig-
gende, ret frydende sig over det smukke
Veir og den behagelige Dag, de ventede
sig. Turen skulde paa en sorgelig Maade
blive afbrudt og forhindret.

Den i West Houston Street dominer-

rende Gadeungdom var modt ved Baaden, og da Bugserdamperen „May Clinton“ begyndte at spæde den svartladede Barge ud fra Pieren, sprang Banden, der imidlertid var vorat i Antal, ombord. Det var umuligt at hindre dem deri, da der intet Politie var tilstede, og da man naturligvis ikke var forberedt paa Uroligheder ved Afgangen. Endelig var Borgen kommen ud paa Strømmen, og efter at man havde stoppet ved Morris Street, blev Kursen sat efter Linden Grove.

Ikke saa snart var der kastet los, før Banden begyndte sine Uroligheder, og medens de i Udflugten Deltagende morede sig paa det øverste Dæk og lyttede til Musikken af det ombordværende Musikkorps, havde Slynglerne taget det nedre Dæk i Besiddelse og omdannet dette til et fuldstændigt Oprørs Hjem.

Flere af de mandlige Passagerer, som forudsaa alvorlige Uroligheder, tog Plads ovenfor Trappen, der førte til øverste Dæk, for at beskytte Kvinder og Børn. Da Banden saa sig forhindret i at komme op paa Dandsedækket, rettede de deres Opmærksomhed mod Udsjæfningsstedet for Drillevarer og Lunch-Rummet. Det første Sted forlangte de gratis Al, og ved Skjenken irettesatte de to Mænd, som arbejdede der, kun deres Liv ved at give dem at drikke saa længe, der var Noget; derefter forlangte de Penge, men blev heldigvis i samme Dieblit faldte til et andet Sted af Baaden, hvor nogle af deres Kammerater var kommet i Slagsmaal. Da dette var bilagt kom Turen til Lunchrummet.

Her var Mr. Kopf med sine tre Sønner, hvoraf den ældste kun var 20 Aar, beskæftigede. Roverne begyndte med at stjæle Smørrebrød og Kager, indtil Mr. Kopf, gripende en Rolle, raabte: „Den Første, som lægger Haand paa min Eiendom, skal komme til at fortryde det.“

I samme Dieblit greb en af de værste af Banden et svært Nlglass og slyngede det efter Mr. Kopf. Glasset traf ham i den ene Tinding, og han faldt bagover samtidig med, at en Regn af Glas, Flasker og alt Andet, hvad der var ved Haanden, blev kastet efter ham af den øvrige Flok; flere af disse Projektiler traf ham i Brystet og paa Legemet og fældede ham blødende til Jorden. Hans Sønner kæmpede som rasende, men Morderne holdt ikke inde, forinden der ikke var mindste Spor tilbage af den i Rummet foresundne Lunch. Til sidst drog de bort, Mr. Kopf blev bragt til Kshytten, og her udaandede han saa Minuter efter, uden at være kommet til Bevidsthed.

Paa dette Tidspunkt var man naaet til ud for Bergen, og Kaptein Jayne paa Bugserbaaden blev da enig med Kaptein Gibbons paa Borgen om at sende en Mand iland med et Telegram til Politiets Hovedstation i New York om at Politibaaden maatte blive assendt til Hjælp; da dette blev bekendt mellem den nu aldeles vanvittige Bande, blev der forsøgt et Angreb mod Kaptein Gibbons, der maatte forstaa sig i Styrerhuset og som efter at have ladet Flaget hejse paa halv Stang med Unionsmærket nedad — Tegnet for Oprør ombord — vendte og styrede for New York. Næppe havde han gjort dette, forinden flere af de værste Uroftiftere sprang overbord og spomrede til en lille Dampbaad, af hvilken de bleve landsatte paa Staten Island.

For fuld Kraft seiledes, og snart var man atter ud for 13de Gade, hvor Kaptein Jayne blev liggende paa Strømmen og i mere end en halv Time brugte Damppipen uden at tiltrække sig Politiets Opmærksomhed. Kaptein Gibbons havde, som Følge af Telegrammet, ventet

at møde Politibaaden eller i det Mindste ved Landingen en større Politistyrke, men intet Politi var at høre eller se, og han maatte derfor tilsidst lægge Varselen til Holværket og i den største Fart begive sig til Stationshuset, hvor Politiet var aldeles uvidende om den stedfundne Begivenhed. Reserven blev tilfaldt og man stundte sig til Pieren, men imidlertid var naturligvis Fuglene floine, og der var Intet for Politiet at gjøre.

Med Rette har denne Tildragelse vakt et stærkt Røre, og man ved ikke, hvad man mest skal forundre sig over, enten det, at det lader sig gjøre for en Bunde af Uslinger midt om Dagen at bemægtige sig et Passagerstib og forøve Mord ombord foruden andre Skjændigheder, eller det, at Politiet, sat i Rundskab om Sagen, forholder sig aldeles roligt, uden i det Mindste at forsøge paa at gribe de Skyldige.

Gode Anbefalinger.

(Nogle Vink til Forældre om den rette Maade at opdrage deres Børn paa.)

En Herre averterede engang efter en Bisergut, og næsten femti Stykker meldte sig til Posten. Af alle disse valgte han efter ganske kort Overveielse en, og sendte de øvrige bort.

„Jeg kunde have Lyst til at vide,“ sagde en Ven til ham, „af hvilken Grund du valgte den Gut? Han havde ikke en eneste Anbefaling med sig.“

„Du tager feil,“ sagde Herren, „han havde en hel Del:

Han tørrede sine Fødder paa Matten, idet han kom ind, og lukkede Døren efter sig, hvilket viste, at han var ordentlig og renlig.

Han reiste sig siebliffelig og overlod sin Plads til den gamle, halte Mand, hvilket viste, at han var tjenstvillig og venlig.

Han tog strax sin Hue af, da han kom ind, og besvarede mine Spørgsmaal hur-

tigt og beskedent, hvilket viste, at han var høflig.

Han tog Bogen op fra Gulvet, som jeg med Villie havde lagt der, og lagde den paa Bordet, medens alle de Øvrige snublede over den eller sparkede den tilside, hvilket viste, at han var omhyggelig for sine Ting.

Og endelig ventede han rolig, til hans Tur kom, istedetfor at puffe de Andre tilside, hvilket viste, at han var beskedent.

Medens jeg talte med ham, lagde jeg desuden Mærke til, at hans Haar var smukt kjæmmet og hans Hænder og Ansigt skinnende rene. Dette var ogsaa mere, end der kunde siges om de fleste andre Gutter.

Kalder du ikke alt dette Anbefalinger? Hvad jeg kan erfare om en Gut ved at bruge mine Dine i ti Minuter, er mere værd end alle de smukke Attester, han kan bringe mig.“ (Nord. Familienven).

Skildringer fra en Rejse rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

Den kristelige Søndag dæmmer over den urolige By, og forbi aabne Butiker og gjennem stoiende Gader vandrer de forskjellige Kirkers Missionærer afsted til de mange Steder for sin Virksomhed. Dette er vort Haab for Kina. Fremstridtet er langsomt, men sikkert. Om Formiddagen overvar jeg den engelske Gudstjeneste i Shameen, og horte Mr. F. Smith prædike; og Kl. to ledsagede jeg Dr. Chalmers til hans Kapel midt i Byen, hvor jeg prædikede for en Menighed af Kinesere; Doktoren oversatte Sætning for Sætning af hvad jeg sagde, aabenbart med mærkværdigt Herrdomme over Sproget. Synet fra Prædikestolen ud over denne Menighed var ganske forunderligt. En Skillevæg af Bretter delte Kirken langsefter; paa den ene Side var der omtrent hundrede kinesiske Mænd, som saa tankesfulde og andægtige ud; paa den anden var der elleve Kvinder. I Kanton ser man næsten aldrig Kvinderne hverken paa Gaden eller i Templerne.

Hos en af Missionærerne, Mr. Henry, var der Søndagsaften en meget interessant og meget besøgt Gudstjeneste. Det var Altergang for Missionærerne og deres Familier, saadan som gjerne holdes en Gang om Maaneden efter Tur i hver Missionærs Hjem. Da jeg prædikede over Joh. 16, 33 og udførte Kommunionen midt i denne hedenske By, havde jeg en stærk Følelse af, hvor deiligt det dog var at se alle de Arbeidere, som tilhørte de forskjellige Kirker, forene sig saaledes omkring i Husene til Brodets Brydelse og Bøn.

Kanton er omgivet af Mure, og man kan vandre paa dem en Strækning af otte Mile. Men Pantelaanerbutikerne

er de Steder, hvorfra man faar den bedste Udsigt over Byen. Af disse Pantelaanerbutiker er der hundrede i Byen, og de hæver sig op over Hustagene. De er stærkt byggede, og fra deres flade Tage kan man se ud over en Uendelighed af mørktfarvede Tage, med Træer blandede ind hist og her, undertiden en Pagode og i Baggrunden det „Hvide Stybjerg“. Disse Pantelaanerbutiker er egentlig et Slags Banker, hvor Værdigjenstande opbevares, og de rigere Klasser gjør gjerne Brug af dem, naar de for en Tid forlader Byen. Den smukkeste og videste Udsigt over Byen erholder man dog fra en femetages Pagode paa Nord siden af Byen; den ligger høit og er et mærkeligt og malerisk Bygverk. Her havde de engelske Soldater flaaet Leir i 1857, og i Nærheden er her et Stykke Jord, omgivet af Mure, hvor man har de Faldnes Grave. Bag os, udenfor Byen, hæver sig det „Hvide Stybjerg“, der er helt dækket med kinesiske Grave; foran ligger Byen udbredt, og vi ser, hvad der ikke kunde falde os ind, da vi drog gjennem dens Gader, at den har mange aabne, med Træer beplantede Pladse. Nedenfor os har vi Floden med dens Skov af Master og Baadbefolkning.

Vi tog os en Dag til at besøge de Indfødtes milde Stiftelser, som for Størsteparten ligger paa Østsiden og udenfor Murene. En Baad (Sampan) med dens Beboere, Moder og tre Børn, førte os ned Floden, idet den med mærkelig Behændighed banede sig Vej indimellem den tætte Masse af fuldtbesatte Fartøier, flydende Butiker, Theatre og Haver, og forbi „de Spedalskes By“ — det Kvarter, hvor de Spedalske leve —

ind i en trang, stiden Kanal, som endda er tæt pakket af Baade; her landede vi paa den ene Bred, og efter at vi havde trængt os frem gennem en trang Gade, kom vi til det kinesiske Hitebørnshospital. Det bestaar af en Firkant af lave, enetages Bygninger, hvorfra der udgaar en lang Række Huse; hver af de smaa Boliger er optagen af fire eller fem Barnepiger og to Gange saa mange Børn. Stedet saa paa ingen Maade sundt eller venligt ud. De smaa kinesiske Kvinder var tvivlsomt at se til, men Børnene havde et hyggeligt Udseende. Det var allesammen Pi:ebørn. Om Natten drager der Vogne omkring gennem Byen, og mange Hitebørn tages op. Men det er kun Piger. Kvinderne agtes faare lidet i Kina, ligesom i Orienten i det Hele taget. En Kvinde bliver næsten ikke agtet for Noget, før hun er gift, og ogsaa da lidet, indtil hun bliver Moder, og ikke heller da, uden forsaavidt hun faar en Søn. Disse Hitebørn faa Føde og Klæder, indtil de blive solgte for en Shilling (engelsk) eller mere efter Alderen, fornemmelig til Baadfolkene paa Junkerne, som gjør længere Rejser og driver en Slags Handel med dem. Her findes en rig Arbeidsmarkt for en Menesleven. Vi hørte, at Hospitalet slet ikke behøvede Penge, men en Reform tiltrængtes i høieste Grad.

Derefter besøgte vi Gaanmelmands-Hjemmet, som laa omtrent en Mil derfra, hvor omtrent tusinde gamle Mænd daglig indtage et Maaltid Mad og saa gaa ud for at henslabe en ynkelig Tilværelse ved Tiggeri; af disse faar omtrent 200 Soveplads, ikke en Seng, men en Krog og en Matte. Et Tempel staar midt i Firkanten og omringes af Rækker med Smaahuse. Ikke langt herfra er Blindeasylet for Mænd og Kvinder; det bestaar af smaa, ynkelige

Huse. Lidet eller Intet synes at blive gjort for de stakkels Beboere, som opholde sig ved Tiggeri. Om Dagen gaa de i Flokkesvis gennem Gaderne, og om Aftenen dele de Udbyttet. Derpaa besøgte vi de gamle Koners Hjem, hvor vi fandt de stakkels Kvinder meget paa-trængende; dette Sted var dog bedre holdt. Man fortalte os, at alle disse Institutioner har tilstræffelige Indtægtskilder, især fra Saltstatten; men Vidragerne naa neppe sin Bestemmelse og der findes megen Forsømmelighed og tilvant Grusomhed. Dersom Missionærerne kunde afse Tid dertil, vilde de her finde en stor og vigtig Virkefreds. Hvorfor kan ikke Shameens Kjøbmænd paatage sig det? Al, i Shameen findes mange Hindringer for Kristendommens Fremstrid. Men der er i Kanton et velordnet kinesisk Hospital, som gjør Byen Fre. Det indeholder en stor Sal med lange Borde, hvor der holdtes Samraad mellem Lægerne nedover paa begge Sider, og med et stort, engelsk Spisebord, hvor Lægeafdelingen holdt sine Møder. Dette Hospital er indrettet efter Monster af det, som Dr. Kerr havde faaet istand, og som atter havde sin Oprindelse fra Mr. Deacons lange og ivrige Arbejde.

En anden Dag anvendte vi til at besøge Templerne. Templet for „Nordpolens Gud“ er en mørk Bygning med afstøvelige Billeder, ret en Modfatning til Japans Templer. Helvedes eller Rædslernes Tempel fremstiller i Figurer det buddhistiske Helvedes Forandlinger, Straffe og Pinsler. Confucius's Templer har intet Billede; i det Sted er der hans lille Tavle, som tilbedes. Blot i et Tempel i Kina er der et Billede af Confucius. Templet for de femhundrede Gæder (som fremstilles i Træstærkerarbejde) indeholder et stort Bærelse med forgyldte Billeder i Legemsstørrelse

af kinesiske Helle i forskjellige Stillinger. Det kaldes Kuang Houtse („straalende af barnlig Bligt"); hundrede Prester leve indenfor dets Omraade. Her staar der tre Billeder af Buddha ved Siden af hverandre, samt en Pagode og en Statue af Kuanon, Barmhjertighedens Gudinde. De fem Geniers Tempel er prægtigt og stadseligt, og her er fem hellige Stene, som siges at have været fem rascas, Vogtere af Byen. I Templet for „Den høie Alder" findes over Hovedalteret en meget forpulent Figur, som er Symbol paa høi Alder. Paa den anden Side af Floben staar i Honan et stort Tempel, hvorhen man naar gennem en Allee af Banantæer. Her er igjen tre store Buddhaer med en Pagode for Barmhjertighedens Gudinde. Her er ogsaa fire „hellige Evin", som vogtes og passes omhyggelig og begravnes, naar de dø. De antages at være Tilholdssted for menneskelige Aander, der i et andet Liv vil velsigne dem, som her har bevist dem noget Godt. Hellige Guder og Gjes findes her; ogsaa Faar stulde her være, men Faarene var forsvundne og nu stod der Pys og brændte som en Hyløning af deres Aander. De fleste af disse Templer var tomme; kun her og der laa en Andægtig paa Knæ foran et Alter. Den gamle Overtro mister alensynlig Terræn. — Examens-Huset indtager et stort Areal; det bestaar af adskillige Rækker eller Gader af smaa Værelser eller Geller omtrent fire Fod i Kvadrat, hvoraf hvert indeholder to Bænke; den ene skal tjene som Stol, den anden som Bord, og om Natten kan de joies sammen til en Seng. Saalænge Examen varer, maa den Examinerede og den, som examineres, forblive her baade Nat og Dag og sove, som de kan. Der uddeles forskellige Grader ikke ulige de engelske. Den Kandidat, som kan de

fleste kinesiske Skrifte tegn og skriver mest bombastisk, ansees som den bedste. Nogle Tusinde Studenter kan examineres her paa en Gang.

Man maa beklage, at de forskellige kristelige Missionærer i Kina endnu ikke har kunnet blive enige om, hvilket kinesisk Ord der skal bruges for „Gud". For Diebliffet anvendes tre forskellige Udtryk. De første protestantiske Missionærer valgte Udtrykket „Ti" eller „Shangti", og dette er efterfulgt af Londen- Missionen og af det britiske og udenlandske Bibelselskab. Men de amerikanske Presbyteriere og Amerikanerne i det Hele taget har brugt „Shan", som betyder „Aand" eller „Væsen", og beholder haardnakket dette som det bedste Ord, medens de Episkopale og Katholikerne foretrakke „Tien-chu", d. e. „Himlens Gud", hvilket de anser som det mest passende. Man strides fremdeles og med stor Bitterhed om dette Punkt; og paa Kineserne har dette en Virkning, som er meget hemmende for Kristendommens Udbredelse. Den Dom, som saa dygtige kinesiske Videnskabsmænd som Morrison, Medhurst, Dr. Legge, Dr. Chalmers, Dr. Gile og flere Andre har udtalt til Gunst for Shang-ti burde for længe siden have ordnet dette Spørgsmaal. En amerikansk Stribent ved Navn Johnson siger: „Spørgsmaalet „Hvem er Gud i Kina" synes nu klart at være besvaret til Gunst for Shang-ti." Overhovedet er det umuligt at sige, hvormegen Stade der anrettes af Lærere og Oversættere, som kun besidder et ubetydeligt og overfladisk Kendskab til Sproget. Man udsender Mænd til Arbeidet, førend de alvorlig har begyndt at studere, og førend de kun halvt kan tale Sproget eller endog læse det skrevne Kinesiske, kaldes de til praktisk Virksomhed. Dette er alvorlige Banfeligheder, som Bestyrerne

herhjemme maa prøve at kjæmpe mod. En Missionær rejser bort eller bliver syg, og der er kun nogle halblærte Disciple, som kan indtage hans Plads. Det vilde være klogere og bedre for en Tid ganske at opgive Arbeidet, end at overlade det til Stedfortrædere, som med de bedste Hensigter dog blot bringer det i Vanrygte. Og dog, tiltrods for saadanne Hindringer, er Udfigterne meget opmuntrende for Kristendommens Fremstridt i Kina. De politiske og borgerlige Forandringer, som nu finde Sted, bidrage dertil. Man taaler Kristendommen, forstandige Mænd antage den, og Folket hører den med Glæde blive forkyndt. Og blandt de forhaabningsfulde Udfigter for den kinesiske Mission maa vi nævne Oprettelsen af en Professorpost i Kinesisk ved Universitetet i Oxford; den gamle Dr. Legge er den første Indehaver af denne Stilling.

XXII.

Kolonierne ved Strædet.

Den engelsktalende Nations Indflydelse har strakt sig mod Vest over Amerika og mod Øst over Indien, ligesom omfavnende Forfloden med sine mægtige Arme. Uhyre Dampskibe, fornemmelig tilhørende Pacifik-Postelskabet, fører denne Indflydelse videre over det Stille Hav til Japan og Hongkong; det ostindiske Kompagnis Flaade bringer den over det indiske Hav og forbi Kolonierne ved Strædet til Kina. Den Arm, som strækker sig fra Storbritanien mod Vest, holder Frihed i sin Haand; den derimod, som gaar mod Øst, fører Magtens Bælde med sig, og begge mødes i Kina. Det føler man paa en besynderlig og ioinefaldende Maade, naar man rejser Jorden rundt. Af Frihedens Strom bæres man tværsigjennem Amerika og over det Stille

Hav til Asiens Kyst; men naar man kommer saa langt som til Hongkong, staar man ligeoverfor Magtvældets Strom, som har udbredt sig mod Øst, over Indien til Peking. — Naar man fra Dækket af et amerikansk eller japanesk Dampskib gaar ombord paa et ostindisk, er Modsetningen overordenlig. Her i det kinesiske Hav, langt borte fra Hjemmet, møder man atter de Traditioner, de Fordomme, den Forsigtighed paa Grund af Rang og Fødsel, denne uheldige Stoltshed af sin Stilling, denne Afhængighed af Moden, alt dette, som skjæmmer og forstyrrer det borgerlige Liv herhjemme. Længst mod Øst er Floden næsten standset, fordi den der møder Frihedens stærke Strom fra Vest. Men eftersom vi nærmer os Indien, vinder den gradvis i Styrke, indtil man der har den i sin fulde, tyranniske Magt.

Reisen fra Hongkong mod Vest til Kolonierne ved Strædet er omtrent 1,500 Mile og tager sex Dage. Bort Dampskib „Pombardie“ var ikke stort og havde en tung Ladning; men Selskabet ombord var meget behageligt. Uden foregaaende Afstale traf vi her atter sammen med vore Reisetamerater fra Amerika og Japan, der havde den samme Rute som vi. Vi morede os med at sammenligne vore Optegnelser og at sammenligne, hvem som havde brugt sin Tid bedst. Den rolige Soreise var meget forrøstende efter de anstrengende Ture i Japan; men efterhvert som vi nærmede os Ækvator, blev Heden mere og mere trykkende. Sædvanligvis pleier Nordostmonsunen at blæse stærkt paa denne Tid af Aaret; men nu var det kun en gunstig Bris, som saavidt fyldte Seilene. Paa begge Sider af Skibet var der utallige Flyvefiske, som i Flokkenis hævede sig op, for hen over Bølgerne i en Strækning af 80 Alen og saa atter ned i Vandet. De er

lette, sølvglindsende Skabninger, som er omtrent sex Tommer lange; Kaptainen fortalte os, at de var udmærkede at spise. Ved Midnat vidste Sydkorset sig paa Himmelen i al sin Pragt; det er et smukt Stjernebillede, som dog ikke kan sammenlignes med Orion eller Store Bjørn, og heller ikke er det af den Nytte for Se-mændene. Om Søndagen, som var en rolig, klar Dag, havde vi Gudstjeneste ombord, og efter Kaptainens Anmodning læste jeg Bonnen og prædikede over Joh. 16. 33. Gudstjenestens og Evangeliets Skjønhed passede til Soen og Himme-lens Ro; men Thermometret stod paa 86 Gr. (24 Gr. R.), og den eneste Luftning, vi fik, var fra de store Vifter, som svingedes frem og tilbage i Ka-bytten.

Efterat vi havde passeret den smukt-bevandede Ø Nor og flere bjergfulde Der længere borte, fik vi Land at se paa begge Sider, og foran os var S i n g a p o r e, den første og største af Kolonierne ved Strædet, omtrent to Grader fra Æqua-tor. Da vi nærmede os, lod dybe Drøn af Kanoner for vore Øren, enten det nu var en Salut eller blot Øvelse; og den tykke Røddrog formørkede Naturens lyse Ansigt. Selv i disse rolige Blande havde disse Ødelæggelsesredskaber, faldte Tegn paa Storbritanniens sande Magt, sit Jernherredømme og varfle midt i Freden om Krig. Vi dampede forbi Øen til den østlige Brygge, og medens man holdt paa at fortoie Skibet, hvilket her var et vanskeligt og kjedsommeligt Arbejde, omsværmedes vi af en hel Del indfødte Smaagutter i Kanoer, saa smaa, at de saa ud som Vegetoi, og de under-holdt os meget livlig ved at dykke efter smaa Solopenge, som vi kastede til dem. De lagde en mærkelig Behændighed for Dagen, idet de hoppede fra sine Kanoer ud i Vandet, hvor de grænsede efter

Pengene nede paa Bunden, ligesom Fiske efter Agnet. Disse Smaagutter er rene Amfibier, og vise en londonst Gadeguts hele Livlighed og Sluhed, naar de raabe paa sit Engelsk „All right, Sir“ og efter-ligne „Dampbaaden“, idet de driver sin tynde Kano frem med sine Hænder. En ung Gut, som var stærkere end de Andre, dukkede for 40 Cents under Dampskibet og kom op paa den anden Side af det. De er fra sin første Barndom saaledes opøvede i at dykke; man bruger sædvan-ligvis i denne Havn malajiske Dykkere til at efterse Skibenes Bund. Om Af-tenen spadserede vi omkring paa Stran-den under de høie Palmetræer, medens Blødsuerne glimrede i Mangrovebustene og udsiraalede sit ustadige Lys. De Indfødte har som Prydelser om Halsen en Paas eller et Slags Bux, hvori de indfatter disse smaa Skabninger levende, og deres Lys funkler som Diamanter. Om Natten ombord paa Skibet var vi meget plagede af de andre Insekter, som de tropiske Lande er saa bekjendte for, de plagsomme Mussitoer.

Singapore er nu en Øy paa omtrent 100,000 Indbyggere; den ligger paa Den af samme Navn, der omtrent har samme Størrelse som Den Wight og er skilt fra Fastlandet ved et dybt og trangt Stræde. Den tropiske Skov strækker sig lige ned til Vandet og dhypper sine Grene i den glasagtige Sø. Øen er et Midt- og Vendepunkt for Skibe, som gaa den store Afveje mellem Kina og Indien. Kolonien blev i 1818 grundet af S i r S t a m f o r d R a f f l e s, som efterlod sig en Opdragelsesanstalt, hvor 500 Gutter, af hvilke kun 10 er Europæere, modtager Undervisning. Størsteparten af Nybyggerne er Kinesere, som udvise en mærkelig Foretagsomhed i at rydde Skoven og dyrke Frugter og andre Frem-bringelser af Planteriget, Ris, Peber og

Betel. Mange af dem er mægtige Kjøbmænd; og i Særdeleshed havde en Kineser, den berømte Whampoa, som nylig er død, hævet sig til den høieste Rang. Han var Kjøbmand, Bager og Karitetshandler, havde et stort Vertshus for sine Landsmænd, byggede et smukt Hus, anlagde en botanisk Have, var Leverandør for Hendes Majestæts Flaade, kinesisk og russisk Konsul, Medlem af den lovgivende Forsamling, kort sagt, han bevisste tilfulde, hvorledes en Kineser med Hensyn til Forstand, Foretagsomhed, Flid, Taft og dannet Optræden kunde maale sig med hvilken som helst Europæer. Foruden Kineserne er der en stor Befolkning af Tamuler fra det sydlige Indien, en vakker Race, hvoraf især Kvinderne har en smuk og god Holdning; ogsaa Malayerne er et vakker Folkeslag, som i det trettende Aarhundrede omvendtes til Mohamedanismen. Overhovedet er alle Nationaliteter repræsenterede i Singapore, og de forskjelligste Dragter er isenesfaldende og maleriske. Det er fornoieligt at iagttage en hoi slant Malayer i hans pralende Pynt; hans med en Turban dækkede Hoved er stolt tilbagemættet, hans straalende Belte og hans tætsluttende sarong eller Skjort, som naar lidt nedensfor Knæerne, frembyder et Hele af forbausende Værdighed. I et Slags Gæste, som skulde forestille en Vogn og som var forspændt med en kraftig liden Hest, kjørte vi gennem Byen og fire Mile opover Bakkerne til Mount Pleasant, Sirangon, hvor Mr. Grant bor, en vel kjendt og meget agtet Missionær, som engang stod i Forbindelse med Londonerselskabet, men nu er en uafhængig kristelig Arbejder. Fra Taget af det Hus, hvori han bor, har man en vid og skjon Udsigt, da man derfra kan overse hele Den; rundt om sig har man allehaande Arter af tropiske Planter, det

Dariske Træ med sine store Frugter, der smage som Fløde, Kaffebusken, som ligner Vinranken, Mimosaen, Brødfrugttræet, Tapiokaen, Kokospalmen, utallige Orchideer, Mangotræet og Ananas, der er ligesaa almindelige som Kaal hos os. I dette jevne, fugtige Klima regner det næsten daglig, hvilket bevirker den pypigste Vegetation.

Mr. Grant tog mig med for at besøge den velbeskjendte og blomstrende Skole for unge Piger, som staar i Forbindelse med „Selskabet til Fremme af kvindelig Opdragelse i Østen.“ Denne Anstalt oprettedes i 1843 af en from kristeligindet Dame, Miss Grant, som grundede et fredeligt og sikkert Hjem for unge Piger og opdrog en Stok af indfødte Lærere. Hun efterfulgtes af Miss Cooke, som fortsatte Arbeidet. Born, der som Slaver var bragte hid i Jungerne fra Kina, fandt her Redning og Opdragelse, og nogle af dem er bleve Lærerinder i Missions-skolerne og gifte med indfødte Missionslærere. Skolen er en malerisk Bygning, som er tæt omgivet af smukke Træer, og med alle Bekvemmeligheder, som findes i et engelsk Hjem. Opholdet er frit, idet Forældrene, hvor der er Forældre i Nærheden, er forfættige til at betale; den har omtrent 40 Pladse. Der er ogsaa lavere Skoler, som bestyres af unge Kvinder, der er opdragne i Centralskolen. Saaledes er mange unge Piger reddede fra Slavriet og et lastefuldt Liv og bleve lykkelige, kristelige Kvinder. Miss Cooke har ogsaa gjort meget for Singapores Soldater og Somænd ved Hjælp af Bibelmoder. Dernæst besøgte vi den kinesiske Lærer ved Regjeringens Anstalt, Mr. Young, og besøgte tillige de to bekjendte Kirker, den engelske og den kinesiske, i hvilken Mr. Grant daglig forsamlede Menighederne. Et stort og virksomt Arbejde var aabenbart i Gang, og den

Indflydelse, som disse forskellige Paa-
virkninger, i Forbindelse med de stotste
og engelske Indbyggere i Singapore,
over over den indfødte Befolkning i Ret-
ning af Civilisation og Kristendom,
maatte være ikke lidet magtig.

Efterat vi havde opholdt os her i to
Dage, drog vi videre igennem Strædet
og passerede Malakka, 120 Mile fra
Singapore, hvor Dampskibet dog ikke
anløb. Malakka, den næststørste af Ko-
lonierne ved Strædet, synes at være i
Tilbagegang, ihvorvel den indfødte Be-
folkning er meget stor. Londoner-Mis-
sionens Virksomhed, som engang var af
stor Betydning, ser man ikke mere til.
Den engelsk-kinesiske Anstalt, som var
grundet af Mr. Morrison, er borte. For
et halvt Aarhundrede siden indtog Be-
retningerne herfra en ikke liden Plads i
Missions-Meddelelserne; nu hører man
ikke engang Navnet, Kirke og Skoler er
alle sammen forfaldne.

Efter omtrent firti Timers Seilads
mod Nord, mellem Sumatra paa
den vestlige og den malayiske Halvø
paa den østlige Side, kom vi til Pe-
nang, den tredje af Kolonierne, og den
med Hensyn til Naturstjærnehed mest be-
kjendte. Den bestaar af en Mængde
Hoie, som hæver sig op i Kegleform og
er stobeborede lige til Toppen. Fra
Havnen kan man se mange Landsteder,
der ligge som Roder inde i Skoven, og
ovenfor dem ser man det berømte Vand-
fald, der som en Solbtraad hugter sig
mellem Skovtykningen ned over Fjeldet.
Vi kjørte til Pastor W. Macdonald, som
først tog os med til en privat Skole, der
holdes af en velvillig Dame for at lære
de indfødte Born Engelsk, og derefter
til Regjeringens Skoler, der besøges af
gjennemsnitlig 550 Gutter, hvoraf 80
Procent er Kinesere. Da vi kom did,
var der netop Examen, der gik for sig

aldeles ligesom i de engelske Kostskoler.
I Byen Penang er der et kinesisk Tanist-
tempel, som indeholder mange stygge Al-
tere og Afgudsbilleder. Nogle Tilbe-
dende laa foran dem og holdt sin Andagt,
og det saa besynderligt ud midt i den eu-
ropæiske Civilisation og i, hvad der i Vir-
keligheden er en engelsk By.

Idet vi spingede omkring Acheen
Head, Nordvestspytten af Den Sumatra,
kom vi ud i det indiske Hav og fandt
det blitstille. Kapteinen havde hver Dag
fra vi forlod Hongkong forudsagt stygt
Veir; da det vedblev at være stille lige
til Singapore, sagde han: „Jeg havde
ventet det for; men det vil ikke vare
længe, inden vi har det.“ Da vi tilsidst
nærmede os Ceylon, spurgte jeg ham:
„Nu, Kaptein, hvad bliver der af Deres
Storm?“ „Ja“, svarede han, „det er
virkelig besynderligt; naar jeg har en
Herre med Deres Dragt ombord, pleier
jeg altid at vente Storm, og denne Gang
har vi ikke engang haft den sædvanlige
Monsun.“ Om Natten var Himmelen
straalende: i Nord havde vi Store Bjørn
vendt op og ned og pegende nedad mod
Polarstjærnen, som netop var synlig over
Horizonten; i Syd stod Sydkorsstjærne og
over Hovedet havde vi Orion, denne store
Merke-Stjerne. Ingen burde give sig
ud paa denne lange Reise over Ækvator
uden et Stjærnefort; de rolige, kjolige
Nætter er ret skikede til at studere Stjer-
nehimmelen.

En Morgen mødte vi et stort Bark-
skib med alle Seil oppe; vi hejsede vor
Vimpel, men modtog intet Svar. Kap-
teinerne paa disse Seilskibe er udmær-
kede Navigatører; sytti Dage efterat man
har forladt en Havn og uden en eneste
Gang i den Tid at have seet Land, for-
tæller de En: „idag Kl. det eller det
skal vi se Acheen Head“, og nøiagtig saa
vil det indtræffe.

Atter en Søndag ombord og denne Gang paa det indiske Hav, hvor vi ikke faa en Kruening uden den i Kjolbandet af vort staute Skib. Som sædvanligt mønstredes Mandstabet paa Dækket Kl. 10; alle Mand i sine bedste Klæder er ordnede paa Skandsen, Næstkommanderende raaber op hver Enkelt efter Rullen, og Enhver svarer, naar hans Navn bliver nævnt. Dette er den eneste Gang under hele Rejsen, hvor Officerer og Mandstabs, Maskinister og deres Underordnede mødes med hverandre, alle i sine bedste Klæder og med gjensidig Hilsen. Om Søndagen end ikke var mere end en Dag, hvor man ifører sig sin Helligdagsdragt, møder og hilser hverandre, en Dag, der samler Alle ombord som en Familie midt paa Havet, vilde den Dag være en Velsignelse for alle de Sofarende. Men den er mere end dette: for Laskarerne og Libyerne, der tjene som Matroser og Fyrhødere, er den ogsaa en Hviledag, og for de kristne Officerer og Ingeniører er den tillige en sand Helligdag, og Alle, som vil, har Velighed til at forene sig med Passagererne i de Kristnes Bøn og Lovprisning. Atter holdt jeg engelsk Gudstjeneste med hele dens rige Indhold af Skriftlæsning, Evangelium, Epistel og Psalmer for Dagen, og vi hævede vore Stemmer, idet vi sang:

Evige Fader, stærke Gud,
Som styrer Bølgen med dit Bud,
Som holder Havet i din Haand,
Som leder Vandene i Vaand,
O hør os, før os, vær os nær,
Mens vi paa Dybet færdes her,

XXIV. Ceylon.

Efter fem Dages behagelig Dampskibsreise tværs over det indiske Hav fra Penang, en Længde af 1,200 Mile, kastede vort gode Skib Anker i Havnen

Point de Galle, som ligger paa Eindhysten af Ceylon og er omringet af grønne Bakker, et yndigt Syn for Diet, der nu var træt af Soen, og snart var vi omringet af en utallig Mængde besynderlig byggede Baade, Dobbeltkanoer, som var tredive Fod lange, to Fod dybe, saa trange, at det var med Nød og neppe en Mand fik Plads i den udhulede Træstamme, og med en lang Balancestang for at støtte Baaden i Skiftelse af en Tommerstok paa 20 Fods Længde, som ved en Sving-Greie kunde bruges paa begge Sider. Idet vi satte Foden iland, blev der et bedovende Spektakel, og lig sultne Ulve styrtede Kulierne sig over vort Tøi. Og snart befinder vi os i et veludstyret Vertshus i det samme Land, hvorthen, som man med Grund antager, Salomons Skibe kom fra Zion-Geber paa Kysten af det røde Hav, og hvorfra de vendte tilbage „og bragte Guld og Solv, Elfenben, Aber og Paafugle.“ Hvilken Mening man nu end kan hylde med Hensyn til Bibelens Osir, saa er „Sandeltræet og de kostbare Stene i Overslod,“ som efter Bibelens Beretning kom dersfra, sammen med Guld, Solv, Aber og Paafugle, Ceylons fornemste Produkter. „Det er mærkeligt,“ siger Sir C. Tennent, „at de Udtryk, med hvilke disse Artikler betegnes i Bibelen, er overensstemmende med de tamuliske Navne, som nogle af dem endnu den Dag idag har paa Ceylon.“ Sammen med nogle af vore Medreisende havde vi Dagen efter vor Ankomst en Rjoretur til et Hvilested beliggende omtrent fem Mile inde i Landet, hvor man har en vid Udsigt, og hvor vi fik vor Del af friske Kokosnødder, som plukkedes af Børn, der med stor Lethed klatrede op i Træerne. Veien indover Landet var i Virkeligheden en lang Allee af Kokospalmer, og den tropiske Planterverden

viste sig i al sin hyppige Rigdom. Vi vendte tilbage gennem Kanellundene, og besøgte et Buddhatempel, som var aldeles dækket af historiske Malerier, og over Alteret indvoerndig var et stort Træbillede af Buddha i Midten med Billeder af Siva og Vishnu paa hver Side. Landets Udseende var rigt og Luften opfyldt af Bellugt. Folkets Udseende, deres Bølgger og deres Maade at sidde paa Hug gav os et Indtryk af rent Barbari.

Paa vor Rejse tilbogs til Colombo den næste Dag saa vi mange flere Ting, som vakte Smerte og Afsty. Endstjønt det er hendes Majestæts Post, som befordres med Hestefryds, oves dog Grusomhed, ja formeligt Dyrplageri hele Veien. To smaa magre og tynde Heste, med skjælvende Knæer og Halsen og Ryggen fuld af Saar, maa halte afsted sine ti eller femten Mile dragende paa det tunge Læs, og drevne afsted i grusom Fart, idet to Mænd, en paa hver Side af Rudsten, uafslædig pidster paa dem med tunge Svøber. Naar de da ved hver Station spændtes fra Vognen, blev de blødende, dampende og haltende førte til Stalden. Den samme Grusomhed mod Dyrene vise de Indfødte ved at skjære Sø-Skildpadden op levende, ja Stykke for Stykke, efter,vert som den fjøbes, medens den stakkels Skabning ligger og vrider sig i Dødskamp i Solen. Vandeveien, ved hvilken al denne Grusomhed daglig ovedes, er meget malerisk og gaar langs Havets Bred. Cingaleserne — Ceylons Beboere — har et blodagtigt og dovent Udseende; Mændene, hvis Skjæg er meget sparsomt, bærer sit Haar langt, ligesom Kvinderne, med Skildpaddefamme, som holder det borte fra Panden, og det synes, som om Kvinderne er de egentlige Arbeidere. Cingaleserne vil ikke arbejde

paa Kaffeplantagerne, hvor man derfor især bruger Tamuler fra Syd-Indien.

Søbrisen langs Galle-Pladsen i Colombo var meget forfriskende efter vor Landereises Hede. Vi besøgte Pastor J. Scott, som stod i Spidsen for den Wesleyanske Mission, en meget stærk og velsignelsesrig Mission; den næste Dag kjørte vi til Musæet, som indeholder et godt Bibliothek og en smuk cingalesisk Samling. Billedhuggerarbejderne, som er bragte hid fra de ødelagte Byer paa den nordlige Kant af Ceylon, er meget forunderlige; her kan man se et Stuevindue, som er ganske mærkeligt udhugget, samt en uhyre Stenløve. Der findes en smuk Samling af Fugle og Sommerfugle. Ved Herrerne Leechmans Kaffe møller saa vi den Proces, som Kaffe fra Plantagerne gennemgaar: 1) Bønnernes Tørring. 2) Borttagningen af Skallene ved at bringe dem under Bæltserne. 3) Udplukningen af den daarlige Frugt, hvilket udføres af Kvinder og Born. 4) Sorteringen af de forskjellige Størrelser, hvilket sker ved Hjælp af Sigter. 5) Indpakningen i uhyre Sække. Mange Mænd havde ogsaa Arbejde med at udpresse og lave Kokosnød-olje. Colombos Indbyggerantal udgjør omtrent 100,000.

En Jernbanelinie, som gaar gennem skønne Landskaber, fører fra Colombo mod Ost ind igennem Landet til Gampola og videre til Kandy. Vognene er kjølige og bekvemme. Paa disse tredten Mile var vi omgivne af den herligste Natur, som forenede Alpelandets Høihed med tropisk Uppighed; til Høire traadte Bibellippen (saa kaldet formedelft dens Lighed med en Bibel paa en Pude) paa lang Afstand tydelig frem. I det vi ved Gampola forlod Trænet, sit vi Plads i den Vogn, som gaar til Ramboddie, en

Randsbhy, som ligger yndig inde mellem Høiene og Vandfaldene, halvveis paa Veien til Newara Ellia, de europæiske Indbyggeres Sanatorium og Fjeldopholdssted, naar de behøve Forfriskning og Hvile. Veien snor sig opad mellem Vasser og Skove, som tilidels er ryddede for at gjøre Plads for Kaffe- og Theplantager; og den pludselige Forandring fra tropisk Overskud og tætte Skove til nøgne Vasser med stugge Træstubber hist og her er just ikke behagelig. Men Veien fremviser hele Tiden mange storartede Partier. Nogle saa Timer bringer os til det Høieste af Passet (6000 Fod), og vi komme hurtigt nedover i Newara Ellias Dal, som ligger omtrent 5000 Fod over Havet, og finde Veien til et af de hjemlige og hyggelige Logihuse, hvor vi ikke var bedrovede ved at se et ordentligt Fjeldsted.

I denne aabne og lustige Dal høit oppe mellem Fjeldene tilbragte vi Søndag før Jul; vi nød den tidlige Morgens Friskhed og Kjølighed, den solrige Middagstids Hvile, og den enkle Søndagsgudstjeneste i en net liden Kirke, hvor Kolonialselskabets Prest læste de engelske Bønner og Evangelier for om-

trent tredive Tilhørere, allesammen Engländerne.

Toppen af Pedro talla galla, det høieste Fjeld paa Ceylon (8,300 Fod) og omtrent tusind Fod høiere end Adams Peak, er omtrent to Timers Spadsfætur borte fra Newara Ellia. En meget god Fodsti fører derop, og Opstigningen er let. Jeg gjorde Turen to Gange, og begge Gange var Udsigten klar; i det Fjerne saa jeg Havet, i Vest Adams Peak og Dimla, i Nord Randsbhy og i Øst Badulla. I det tætte Krat stod Rhododendron i fuld Blomst. Paa Veien saa jeg et Slags Elg, der græssede et Stykke fra os; ved Synet af os udstødte den et Skrig og for afsted. I disse Fjelde er der Abekatte, Elefanter og endog Tigere. Det viste sig tydelig, at en Elefant Aftenen i Forveien maatte have gaaet over Veien, da den havde efterladt kjendelige Spor ved oprevne Buste og afbrudte Grene.

Næste Dag reiste vi atter gennem Passet, og paa Ramboddiaveien kom vi med Jernbanen til Randsbhy, Ceylons Hovedstad, som har en sjelden vasser Beliggenhed, omgivet af tætbevogede Høider og ved en liden, men yndig Indsø.

(Mere).

Underlig Hændelse fra Soen.

Den 3die Oktober 1881 afgik fransk Skib „France“, Kapt. Burge, fra Kvebeck med en Ladning Sleepers og Planke, bestemt til Aspinwall.

Efter at være kommen ud i aabne Sø, mødtes den 11te en Storm fra VSD., hvormed Skibet begyndte at trække Vand. Efterat endel af Dækslasten var kastet overbord, fortsattes Reisen. Den 21de, paa 31 Grader 50' n. Brede, 58 Gra-

der 30' E. Vest, saldt Skib „France“ ind i en Orkan. Skibet, som fra Lossestedet var bestemt for New Orleans, havde sin fulde Ballast under Lasten og var selvfølgelig stiv nok for Vinden. Seilene blæste bort, Soen tilstod, og Skibet arbejdede haardt, Agterspeilet blev for endel sonderslaget og drog sig ud fra sit Sted. Folk var udenbords, forsøgte, hvad der kunde gøres, og paaspigrede Seilbug

og Bord for Lefagen. Vandet strømmede imidlertid fort ind i Skibet; alle Mand til Pumperne med den største Anstrengelse. Natten mellem den 23de og 24de observeredes Vandet i Skibets Tøysendæk, Mandstabet aarbede ikke mere at pumpe. Skibet befrygtedes at ville synke; enten maatte dette blive Vigtisten, eller man maatte forsøge Baadene. Efter Samraad blev den Bestemmelse tagen at gaa i Baadene. Skibet, som førte 3 Baade, havde 19 Mand ombord. Man gjorde, saa godt man kunde ved Nattetider, Baadene istand, forsynede dem med lidt Vand og Brød samt øvrigt Nødvendigt, Folkene blev fordeelte saaledes: Kapteinen med 8 Mand, Styrmanden med 4, og 2den Styrmænd med 4 Mand. Da Storbaaden, som bestemtes til de 9 Mand, blev udsat, brækkedes Fokketovlent, hvorved Baaden faldt ind til Siden og slog et Hul i Baugen, Agterstakkelet rev samtidig Agterenden ud; herover blev paaspigret Seildug, og saa gik man til med Pose at pumpe den op. De andre 2 Baade kom vel ud; dermed gik de fra Skibet. I 3 Dage holdt de 3 Baade sammen, indtil en stormfuld Nat, da Alle maatte søgte for Livet saa godt, de kunde. Da skiftes de ad; ved næste Daggrøn faaes de 2 Baade ikke mere, og Kapteinen befrygtede, de vare borte.

Da Levnetsmidlerne kun vare smaa, tog Kaptein Burge, som var en praktisk Mand, snart til Forsigtighedsregler. $\frac{1}{4}$ Bestoit, $\frac{1}{4}$ Glas Vand blev givet til hver Mand Morgen og Aften, og dette var for endel bortskjæmt af Sovand. En høiere Magt sendte dem Krist, „Delfiner“, rundt Baaden, som de ved simple Apparater fangede; disse blev ipist med største Begjærlighed, som de kom op af Vandet, eller ogsaa torret i Solen, naar dertil gaves Anledning. I denne ynskelige

Tilstand har disse Ulykkelige tilbragt sytten Dage overstyllet af Søen fra Havet og af Regnet fra Himmelen, uden at have noget Ly at ty til eller Klæder at modstaa det med. Det er noget næsten usatteligt, hvad et Mennekeliv kan udholde. Den 9de Novbr. paa 21 Grader 30' n. Br., 59 Grader v. L. observeredes i Dagbrækningen fra Baaden en liden Seiler, som man derpaa igjen syntes var en Baad. 2den Styrmænd paa Barken, som havde Vagt ombord, kommer ind til Skipperen og siger: en Baad synes til Luvert med Flag af Toppen. I et Nu var jeg paa Dæk, tager Riksersten, og hvad ser jeg — en Baad fuld af Folk. Kursen blev øieblikkelig sat for denne. Da jeg fik Skibet i passende Afstand fra dem, mindstede jeg Seil med Agteræerne brasede baf.

Bark „Alexandra“ af Risør laa saaledes bekvemt for disse elendige Mennesters Frelskning.

Da Baaden nærmede sig Skibet, raabtes fra denne i det engelske Sprog: „Vi er forliste Folk, vær god og hjælp os.“ Da jeg saa Stillingen, hvori de var, gjorde det mig saa ondt, at jeg neppe kunde aabne min Mund til Svar. Imidlertid var vi Alle færdige med Guder og saa dem til Siden. Baaden var i en ynskelig Tilstand, Halvdelen af en Dør blev benyttet til Ror. Narerne vare brækkede, en Mand maatte altid pumpe for at holde den flydende. Da nu disse Mennefter alle kom vel ombord, hjalp Kapteinen mig med skjælvende Hænder og Fodder, sagde, hvemt han var, og fortalte sine sorgelige Oplevelser. Udmattede kaster Folkene sig ned paa Dækstribende efter et Par Pund bedærvet Brød, som de endnu havde i en Pose, da de den Morgen ikke havde faaet sin Ranson. Saa hurtigt som muligt fik vi Mad istand til dem, som de med Be-

gjærlighed spiste. Her fordrebes jo og saa Tilsyn med dem, saa at de ikke fik formeget ad Gangen; Hungeren var stor, og Legemet udmattet.

Efterat de havde faaet sin Frokost, ordnedes Rum for dem, hvori de kunde hvile sig. Men enten Sovnen var gaaet fra dem, eller Glæden saa stor over, at de vare reddede, havde de ondt for at sovne. Imidlertid kom de sig og var næste Dag kvikkere. Da min Rejse var bestemt for New York, havde jeg Betæneligheder ved hvad der burde foretages.

Jeg overveiede Sagen og kom til den Beslutning at søge St. Thomas, hvor jeg ankrede i Havnen den 12te om Formiddagen. Folkene, som nu vare raske, kom strax iland og blev af Alle vel modtagne, da deres Skjebne blev bekendt. De Ulykkelige tog en hjertelig Afsted og vil vist aldrig glemme dette Stib.

D. M. P a r s e n,

Forer af Bark „Alexandra“
af Risør.

St. Thomas, 15de November 1881.

(Wgbl.)

Forskjellige Slags Notitser.

Den internationale „Første Meridian-Konferens“, som har været samlet i Washington, enedes i et Mode den 13de dennes om, at Greenwich-Meridianen herefter skal regnes som den første Meridian.

— Samarien er et Klædningsstykke, som hidtil har været betragtet med Ugunst i mange af de reformerte Selter; det er derfor ikke uden Interesse, at „fire presbyterianske Prester i Philadelphia nylig har antaget den Skik at optræde med Samarie paa Prædikestolen“.

— William Clark, der har opholdt sig i Italien i over 20 Aar og i 13 Aar har været de Forenede Staters Konsul i Florents, er i Begreb med sammen med Andre at oprette en høiere protestantisk Pigestole i nævnte By. Som Elever regner han paa italiensk tvindelig Ungdom, som vil tilegne sig en høiere Skole-dannelse, samt amerikanske Piger, som komme til Italien for desto bedre at lære Italiensk.

— Boone County, Iowa, betalte i Aaret 1882 \$6,444 52 til Fattigud-

gifter, uden at regne, hvad der gik med til dem, som underholdtes paa Fattig-Gaarden.

— „Fædrelandet og Emigranten“, La Crosse, Wis., giver sine Abonnenter for 1885 som Præmie blandt Andet en smukt og kunstmæssigt udført Lithografi (15 × 19) af det norske Sverdrupske Ministerium — 10 Portræter. Samtidigt skal vi notere, at en lithograferet Portrætgruppe af det aktionerede Selmer-Ministerium (11 Portræter) er udgivet af den Mallingske Boghandel i Kristiania.

— Folket i Territoriet Wyoming vil den 4de Nov. først votere over Spørgsmaalet om at lægge Skat paa Kirkeeiendom. Ved at fritage Kirkeeiendom for Skatter har Lovgivningen gaaet ud fra det aldeles rigtige Princip, at Kristendommen opdrager brave, flittige, fredssommelige og lovlige Borgere og paa denne Maade yder Staten en Hjælp, som er langt mere værd end nogle Skattedalere. En anden Sag er det, at den katolske Kirke, især i de store Byer, er tilboelig

til at opbygge Rigdomme i Penge, Huse, Tomter o. s. v., for hvilke den da, stotende sig til Lovens Bogstav, ligeledes kræver Skattefrihed. Dette er Misbrug, og Loven kunde trække en Grændse mellem nødvendig Eiendom og opbygget Rigdom. I et Territorium som Byoming er det dog vel helst en vantro Misfjendelse af Kristentjens velsignede Virksomhed, som fremkalder Skatteforlaget.

— I Bladet „For By og Bygd“ findes følgende sorgelige Historie om en „Kopdrifning“: Det horer desværre ikke til Sjeldenhederne i Danmark, i Lighed med, hvad der ogsaa foregaar andetsteds, at Drifkeriet fremtræder under Form af Væddemaal om, hvormeget en Person er istand til at nyde af Brændevin eller anden Spiritus. Et saadant uhyggeligt Væddemaal er ifølge det af det danske Maadeholdsselskab udgivne Totalafholdsblad for en Tid siden foregaaet i Landsbyen Boldsted i Nærheden af Aalborg. I det derværende Forsamlingshus for Byens Ungdom var 7 af Byens Karle forsamlede en Aften i December. Ankomsten hilseledes med „en Bitter“, og

derefter fulgte 6 af samme Slags. Da disse vare satte tillivs, ytrede en af Selskabet: „Nu er det vist nok af det Slags,“ hvortil en Anden bemærkede: „Er det Noget at tale om. Jeg kan drikke 50“ (altsaa 48 til de 7, han havde faaet). Og Selskabet istemte naturligtvis i Kor: „Dem giver vi.“ Dagens Helt blev nu stillet op med et Glas i hver Haand, og Kjobmanden skjenkede i, og paa den Maade drak han 38 Bittersnaps i en kort Tid, der sammen med de 7, han havde drukket i Selskab med de Andre, blev 45, for han faldt om og for Kjobmanden holdt op med at skænke i. Hans Ansigtstræk begyndte strax at vidne om, at han havde drukket sin Afstedstaal, og en halv Time derefter var Manden død.

— Ny Jernbane til Decorah: Burlington, Cedar Rapids & Northern R. R.s Forlængelse til Decorah er fuldført. Den sidste Stinne blev lagt den 23de October, og denne glædelige Begivenhed blev tilbørligt celebreret med Klokkeringning, Damppebers Tuden, Taler, Trommer og Hornmusik.

Spørgsmaal, som ønskes besvarede.

Det var formodentlig i Slutten af forrige Arhundrede, at en Mand paa Gaarden Thorpe i Bang i Valders gravede et Udbøb ved Nordenden af Fjeldvandet Nordre Sundin, for at faa Jndføens Aflob til at trække nordover istedetfor, som for, sydoover. Han vilde derved opnaa et bedre Fiskeri. Vandet seg igjennem Groften og dannede snart et Tjærn, som stod i omtrent en Uge vestenfor Hugakollen; endelig brast Forhindringen mod Nord, Vandet styrtede med frygtelig Vælde nedigjennem Ala Elven, rev med sig Jord, Sten og Grus og styvede det Hele ud i Vægna Elven, som derved blev opdæmt og oversvømmet og ødelagde en betydelig Del af Grøstegravereen, Thomas Thorpes Gaard.

Det vilde interessere Udgiveren, om Nogen af „For Hjemmets“ Læsere, kunde angive Tiden for den nævnte Begivenhed, samt, om den foranledigede nogen Retsfag mellem Slidre og Bang, og i saa Tilfælde, hvad Udsald Sagen havde, eller hvad Dommen gik ud paa.

Bandet har siden den nævnte Tid haft sit Afløb mod Nord gjennem Ala-Elv, og Huljo Elven mellem Midt-Sundin og Søndre Sundin soandt ind til en ubetydelig Bæk; men de store Jættegryder med mere i denne Bæks Leie, saavel som dettes betydelige Størrelse, viser, at der her i sin Tid har gaaet ikke saa ringe Vandmasser. Vandstanden i Nordre Sundin (maaske ogsaa i de andre Sundin-Bande) sank adskillige Fod som Følge af det nævnte Overgreb, og det vilde ogsaa være af Interesse at vide, om dette har noget at gøre med de omgivende Strøgs Afstøvning. Der har engang været Skov rundt Sundin-Bandene; nu er deraf næsten Intet tilbage.

G a a d e r.

No. 247.

Mit Forste som et Hav omringer

Den hele Jordens D;

Hver Lyd og hvert et Ord, der klinger,

Foruden det maa dø.

Det giver og mit Andet Vinger,

Et Vandrepallads stort,

Forenet vi os begge springer

Hoit over Fjeldet høit.

(Biørns Børneven).

Oplosning paa Gaaderne i No. 19.

No. 245. Thorstein. No. 246. Alleganbjergene.

Abonnenter, som endnu staa tilbage med Konningent, bedes venligst om strax at indsende samme, hvorefter Kvittering skal blive dem tilstillet.

Adresse:

R. Thronsdjen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Rjøtt. smøddingerne — Professorens Hus. — Gode Anbefalinger. — Skildringer fra en Reise rundt Jorden. — Underlig Hændelse fra Spæn. — Forskjellige Slags Notitser. — Spørgsmaal, som ønskes besvarede. — Gaader og Oplosning.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

15de November 1884.

21de Hefte.

Et fornyget Barndomsminde.

Jeg baaret har et Minde i mange Herrens Aar,
Men nu det blev fornyget, det hændte mig igaar:
Jeg drog fra Barndomshjemmet langt bort for første Gang
Dg rev mig løs fra Moders og Faders varme Fang.

En Morbror hjem var kommen og vilde saa mig med,
Han aatte Gaard og Grunde der forpaa et Sted;
Dg flugs saa var jeg villig, fast Mor og Far med Sut
Slap ud saa langt i Verden sin eneste Gut.

Mit Barndomshjem laa sagert ind i et ensomt Sund
Med høie Fjeld paa Siderne og ved dets Endebund;
De gamle Ruter stræved mod Himlen op at naa,
Det tyktes mig, de bar den paa sine Skuldre blaa.

„Udover de høie Fjelde“ jeg længtede saa saart,
Jeg vilde prøve Bingerne og flybe fra Reben bort;
Mangt stort og skønt jeg tænkte bag Fjelderanden laa,
Dg hift jeg vilde finde, hvad jeg i Drømme saa.

Jeg var saa ung og modig; men da nu Timen slog,
At ud jeg skulde fare, en Smerte mig betog;
Farvel jeg maatte sige til Fødested og Hjem;
Men Smerten dybt jeg dulgte, og Taaren vandt ei frem.

Min Moder stod paa Stranden, jeg ser det grant endnu,
Hun stirred efter Baaden, hun var saa mod i Hu;

Dg inderst i mit Hjerte jeg tænkte paa med Ve,
Om atter jeg min Moder i Livet skulde se.

Min Fader ud mig førte; vi talte om saa mangt,
Jeg tolkede ham min Længsel, her blev det mig for trangt.
Han smilte blidt og sagde, at han og havde kjendt
Den Kraft, som nu min Vinge til Udflugt havde spendt.

Men snart blev begge stille; det er ei Nordmands Vis
At lægge frem sit Indre og give det til Pris.
Vi gjemte vore Tanker, mens Baaden fremad gled,
Til vi omsider horded den Jagt, jeg skulde med.

De Sjømænd havde Landlov, ombord var mørkt og svart.
Dg Far sig maatte stynde og reise fra mig snart.
Saa stod jeg da alene, det var en Søndagskvæld,
Dg nu brød Taarestrommen frem af mit Hjertes Væld.

Jeg græd saa fuldt og længe, til Pudsen den blev vaad,
Thi al min dulgte Smerte kom op i denne Graad;
Min Kjærlighed til Hjemmet, til Søster, Mor og Far
Nu gjennem Bemodstaaren sig Bei fra Hjertet far.

*

*

*

Jeg levende blev mindet om denne Barndomsstund,
Dg dybt mit Indre bæved, skjønt luffet var min Mund;
Thi just det samme hændte, jeg saa det godt i Von,
Da nys vi fra os sendte langt bort vor yngste Son.

Han vilde ud fra Hjemmet til Etolen der i Vest,
Han maatte noget lære, det tyktes han var bedst;
Dg han som jeg var modig, han holdt sig rank og kjæt,
Skjønt hemmelig vi mærked, han visked Taarer væt.

De samme Længsler rørte sig i hans unge Bryst,
Som godt vi alle kjender og gi'r os Udsærdshyst.
O Barn, gid du maa finde „ud over høie Fjeld,“
Hvad ret din Længsel stiller til Livets sidste Kvæld.

Jeg skal ei Verden laste, den bedre er end jeg,
Jeg mødt har megen Godhed paa Livets trange Bei;
Mangt stort og ædelt Hjerte mig varmt ind til sig drog
Dg Byrderne mig letted og Sorgerne forjog.

Men ingensteds dog fandt jeg en saadan Kjærlighed
Som den, der hift i Hjemmet sig sænkte til mig ned.
Det staar der som mit Eden med Livsens lyse Træ,
Jeg der i Livets Storme tidt søgte Ly og Ræ.

Og, Børn! det skal I vide, der sidder hjemme To,
 Som følger jer paa Veien med Haab, med Angst, med Tro.
 Saa rent er ingen Glæde, saa dyb er ingen Sorg
 Som den, Forældre feler i Hytte og i Borg.

Der glimter og der gloder i Barndomshjemmets Dal
 Et Gjenstien fra dit rette Hjem i Faderhusets Sal,
 Det samler sig om Arnen, det gjør selv Hytten stor,
 Og stærkest Straalen bryder sig hos din Far og Mor.

Th. B.

(„Amerika“.)

Professorens Hus.

(Fortælling af J.)

(Fortsættelse.)

Fjerde Kapitel.

Fra den Dag af besøgte vore Naboer os oftere. Ringeberg havde tidt Syttoi med; Kandidaten læste undertiden en ny Bog høit, og Professorens bragte os selv af og til udsøgte Frugter fra Haven.

„Egentlig har jeg godt af Fru Karse's Omgang,“ sagde han, „jeg har sør været saa vred paa Menneskene og havt saa trabelt med at staaende paa dem og rive dem ned, men naar jeg hører hende, bliver jeg ærgerlig og faar ordentlig lyst til at tage deres Parti. Det gamle gyldne Ord bliver saa levende hos mig, at den, der har trabelt med Andres Anliggender, altid, ja altid uden Undtagelse, forsummer sine egne. — Hvad tænker du, Knud, du ser mig saa spekulativ ud?“

„Jeg tænkte, at der er en Grundforskiel paa dine Klager, Fader, og paa hendes.“

„Hvilken Forskiel? lad høre.“

„Hun mener sig forurettet, du mener Vorherre forurettet; hun bryder sig ikke om Menneskene, da elsker dem; du hader og forfølger det Onde i din egen Natur, som i Andres; hun pleier sine Feil og

hæder for dem. Hvor stammelig tyranniserer hun ikke sin Omgivelse.“ Han saa ganske opbragt ud.

Tante Marie kom ogsaa engang imellem ind til os med sit Strikketoi, og altid bragte hun en fredelig, hyggelig Stemning med.

„Stattels gamle Kone,“ hvistede hun en Dag, „hvor det dog maa være tungt at have et saa uroligt og unoisomt Sind. Paa Bunden af al denne Utilfredshed ligger dog vist en hemmelig Misfornoielse med hendes eget Jeg, tror De ikke? Gid vi kunde lyse lidt op for hende.“

Nedens hun talte, var det ordentlig, som om der sprang en liden Gnist af Belvillie og Overbærenhed fra hendes kjærlige Hjerte over i mit.

Fru Karse folte sig meget smigret af al denne Opmærksomhed; det var Følelse med Opdragelse, indrømmede hun. Rigtig hensynsfulde vare de dog ikke; Professorens havde aflaaet at anstaafe dobbelte Binduer og Lister om alle Dørene. Han sagde, at det ikke traf, som om han havde nogen Ide om hendes Omfindtlighed.

„Den hurtige Maade, hvorpaa han

kommer ind af en Dør, holder jeg heller ikke af," sagde hun, „han farer jo frem og vifter, saa jeg faar Snue og kommer til at nyse. Min Helbred er i det Hele bleven svagere; den Doktor er nu ogsaa saa beshynderlig. Diæt og Motion anbefaler han, og jeg trænger netop til styrkende Midler og Ro; det anstrenger mig jo bare at gaa over Gulvet. — Ja, ja, man finder vel nok Raad."

Raadet bestod i at affedige Xagen og antage en Sufferdoktor; de sniaa mystiske Rugler havde en oplivende Virkning paa Fru Karses Humør og Befindende.

„Er du ikke snart tjed af det, Ida?" spurgte min Broder en Dag, idet jeg fulgte ham ud.

„Na nei, det gaar ret godt."

„Dg du længes slet ikke efter os? hver sin Smag! — Farvel, Søster."

Der var Noget i denne Bemærkning og i Tonen, hvori den blev fremført, der bedrovede mig dybt. Jeg blev staaende i Døren og saa efter ham, men han vendte sig ikke om, som han dog ellers pleiede.

„Det blæser stngt og er saa koldt, kom endelig ind!" Ingeborg trak mig med blid Magt fra Døren. „Har De ikke Lyst til at besøge vor gamle Pige ovenpaa? — ao, Knud," hun stak Hovedet ind i Dagligstuen, „gaa ind til Fru Karse og hold hende med Selfab et Dieblit."

„Med største Fornoielse! — Froken Ida skal altsaa op til Ritte, det er ogsaa paa hoi Tid, maa jeg sige. — Tør jeg tillade mig at spørge, hvem den Herre var, De fulgte ud?"

„Det var min Broder."

„Saa De har en Broder," sagde Ingeborg fornøiet og hjerteligt, idet hun løb let opad Trappen. „Her er Fremmede, Ritte," fortsatte hun, efterat have aabnet en Dør lige for, „Froken Steen vil hilse paa dig."

Gamle Ritte sad, pæn og ren, som et pillet Eg i en stor Kurvestol med Fodderne paa en hoi Stammel. Den vilde Vinranke, der omkrandsede det lave Bindue, skinnede som Purpur i Sollyset; Ilden knittede lystigt i den lille Kanonkafkelovn; Bornholmeruhret diffede og diffede; det var en rigtig lun, hyggelig lille Nede. Emma havde Plads i en Krog paa Løstetæppet; hun smaaasnaktede med en halvpaaflædt Duffe. Den gamle Pige spjede de sidste Sting paa en stadselig Garneringskjole til den; en broget Papir-Skæfte, med Speil i Laaget, stod foran hende; Arbeidet var fæstet til en liden Benstrue med Floielspude.

„Saa Frokenen vilde umage Dem herop, og jeg kan ikke engang reise mig, nei, om jeg kan. Det gaar kun simpelt med Helbredden, og nu stunder Vinteren til. — Det er ellers et velsignet Veir idag; heroppe kan man se saa langt, lige til Slottet; jo flere Blade, der falde af Træerne, jo mere kommer det frem. — Der, mit Lam, nu er Kjølen færdig."

Hun tog et stort uldent Strikketoi, og sagde saa, idet hun saa efter Ingeborg, der gik ud af Stuen:

„Det er ikke godt at være Byrde for Andre, lille Froken. Se, nu hjælpe de sig med det Barn til Pige, og Froken Ingeborg maa selv gjøre baade det ene og det andet, og passet som en Dame bliver jeg ovenikjøbet. Mangen Gang er det mig rigtig tungt, men saa tænker jeg igjen — det kan komme saa underlig over En —, at det er en Himmerigs-gjerning, de gjøre mod mig Stakkel, og at Vorherre ser det og vil lønne det, og saa tør man vel ikke beklage dem. — Saa De er den unge Pige derne; vor Froken er saa glad ved Dem; hun havde det nu ogsaa saa ensomt for."

Lidt efter kom Ingeborg igjen med en hel Pakke hvide strikkede Udsager.

„Det kalder man Haandslid," sagde hun, „se blot hvor jevnt, som vævet; vi kunde ikke klare os uden Niffe. De skulde blot vide, hvordan hun kan stoppe og lappe, det gaar næsten ind under Begrebet Kunst. — Ja, nu maa vi vel gaa, men De ser nok herop en anden Gang, ikke sandt?"

Om Eftermiddagen besøgte jeg Tante Bertha. Hun saa ganske beshynderlig ud, da jeg kom ind; Haanden dirrede, og der var et ængsteligt Træk i det ellers saa rolige Ansigt. Medens hun talte om ligegyldige Ting, hvilede det alvorlige Øie ogsaa ganske iagttagende paa mig; der var som et Spørgsmaal i Blikket. Hun vidste bestemt i hvis Hus jeg boede, og higede efter at høre et eneste Ord om Datteren. Al, desværre, jeg vidste jo Intet!

„Ja," sagde Froken Winkel strengt, idet hun fulgte mig gennem Salen, „jeg vil raade dig ikke at søge Omgang med Professor Svanes; der er ikke Noget ved den Familie. Hvorfor skulde I ogsaa bo der? som om der ikke var andre ligesaa gode Leiligheder."

Nede i Porten stod Tjeneren og hvilede med sin afmaalte, lidt dumpe Stemme: „Bed De, om hun lever?"

„Svogerens har ingensomhelst Efterretning faaet."

Han sukede og rystede hoitidelig og bedrovet paa sit skaldede Hoved.

Søndagen efter bad Ingeborg mig ind til Frokost; hun havde faaet Bærelserne indrettede til Vinterbrug; Tante Marie kom; det skulde være som en liden Fests.

Dagligstuen saa mageløs hyggelig ud med Gulvtæppe, røde Gardiner og en hel Række Hyazinthglas i hvert Vindue. Professoren sad vel tilmode, med opklaret Ansigt og Pibe i Munden, i sin Lænestol; lille Emma heldt Garn for Tante

Marie; Ingeborg hyslede ved det zirlige Chokoladebord; Kandidaten saa henad Veien.

„Knud salder i Tanker," sagde Søsteren leende, „han kan hverken høre eller se. — Det er vist den nye, morsomme, letfattelige Grammatik, han vil skrive til sine Gutter, der sidder ham i Hovedet."

„Du tager feil, Ingeborg, jeg er aldeles ikke adspredt, tvertimod, med største Opmærksomhed iagttager jeg en ensom Vandringsmand, der nærmer sig Huset mere og mere med vægtige Trin. Jeg tror — ja, nu ved jeg hvem det er: Isbjørnen."

„Han kommer da ikke herind, vil jeg haabe," ivrede Professoren, „jo, ganske vist, der er han. — Det er jo din Ven, Knud, du har fra først af ført ham ind i Huset, du maa tage dig af ham! gaa med ham op paa dit Værelse, og —"

Hans Ordstrøm blev afbrudt ved den Fremmedes Indtrædelse. Det var en høj, mandig, rolig, selvbevidst Stikkelse med et godt, paa engang klogt og trohjertet Ansigt. Hans Haar var meget lyst, Blikket klart og fast, Ryggen bred, Trinene lidt tunge. Han hilste venligt, og lod sig slet ikke anfægte af den temmelig kjølige Modtagelse. Med stor Ro trak han en liden gammel Bog frem af Brystlommen og rakte Professoren. Den var tilfældigvis kommen i hans Hænder, sagde han, og han havde tænkt, at den mulig kunde interessere. Hans Stemme havde noget Godmodigt og Hjerteligt, den islandste Accent lod ingenlunde ubehagelig.

Professoren saa først paa Bogen, og saa paa Overbringeren; et Dieblit tror jeg næsten han tænkte paa at tilbagevise Opmærksomheden, men saa aabnede den unge Islander Bladene, og Fristelsen blev for stor.

„Taf, tør jeg laane den? jeg har længe onsket mig den og anstillet mange Efterspørgsler, baade her og i Udlandet, for at faa den, men altid forgjæves. — Jeg takker Dem.“

En Pause indtraadte, der syntes at sige til den Fremmede: nu kan du gjerne gaa. Han blev imidlertid rolig staaende; Ingen bød ham tage Plads. Ingeborg sad ganske stille ved sin Side; jeg vovede ikke at se paa hende. Bludselig afbrød lille Emma den trykkende Tausshed.

„Aa, nei, Tante Marie,“ sagde hun, idet hun utaalmodig løb frem og tilbage, saa langt Garnenden rakte, „klip hellere Knuden over; det er saa kjedeligt!“

„Jeg holder mest af at løse med Lempe,“ lod det milde Svar, „men du trækker det ogsaa mere og mere sammen, naar du saadan springer om, utaalmodige Barn.“

„Tør jeg?“ Islænderen nærmede sig roligt, „undertiden har jeg gjort det for min Moder. Jo mere indfiltret Knuden er, jo mere ægger og interesserer den mig, jo mindre vil jeg give tabt. Det fornødne Kvantum Taalmodighed tror jeg mig i Besiddelse af.“

Han tog Plads og besaa Knuden noie, før han begyndte paa at løse den. Som han sad der, var han en fortrinlig Typus paa befindig Udholdenhed. Vi stirrede Alle paa ham; det var, som om der laa langt mere bag dette, end den stakkels Ende Garn.

„Se nu,“ han reiste sig ganske rolig op, „nu er det i Orden. — Tør jeg, tilføiede han, „se op til den gamle Pige med det daarlige Ben? jeg har tænkt over hendes Sygdom og udfundet et Middel, der forhaabentlig vil lindre og, lidt efter lidt, fordele Ondet.“

Han var altsaa Læge; o, det passede

han bestemt ogsaa til, der var noget saa Tillidindgydende i hans Blik og Væsen.

Da de to unge Herrer var gaaede, udbrød Tante Marie: „Han er et rigtig sjeldent, godt Menneſte!“

„Hvad kjenner du til ham, min kjære Svigerinde? om jeg tør spørge.“

„Han kommer ikke saa sjelden til mig.“ Hvor hun dog havde en hypperlig, uafhængig Mine.

„Naa, saa, det gjør han,“ Professorens saa opbragt ud, „det vilde jo være meget smigrende, dersom han kom for din Skyld, men er du kun et Redskab —“

„Egentlig finder jeg det mere smigrende, at han kommer for sin egen Skyld,“ hun saa ham usforfærdet ind i de vrede Øine. „Og hvad det angaar, at være et rigtig godt Redskab, der kan tjene Mange.“

„Fader“, begyndte Ingeborg nu ganske sagte, idet hun lagde sin Haand paa hans Lænestol, „ved du noget Ondt om ham?“

Hun blussede, da hun gjorde dette Spørgsmaal, men hendes klare Øie lyfte dog af Tillid til den unge Mand's Bærdighed og Faderens Sanddrubhed. Professorens betænkte sig temmelig længe, før han svarede:

„Nei, jeg har forhørt mig mange Steder i det Ønste, et nederdrægtigt Ønste i Grunden, at høre Ondt, men har kun hørt Godt. Dog,“ tilføiede han i en mere oprømt Tone, idet han holdt den lille Bog hen imod sin Svigerinde, „hvad kalder du denne, min gode Marie, det er og bliver dog et falskt Flæg.“

„Nok muligt, men hvem tør faste den første Sten? jeg huster en ung Mand, som —“

„Naa, lad det nu være godt; der er de!“

Trappen knagede under den unge

Læges Trin; et Dieblit efter aabnedes Døren.

„Venet er i Bedring,” sagde han, „jeg har nu ordineret et Urteomslag og venter de bedste Resultater.”

„Saa der er virkelig indtraadt Bedring, det glæder mig. — Stjænt Choco-laden, Ingeborg, jeg kan ikke vente længere!”

Tante Marie gjorde Tegn til Islænderen, at han ogsaa skulde tage Plads ved Bordet.

„Har De nylig hørt fra Deres Moder?” spurgte hun venligt.

„For en Ugestid siden fik jeg Brev med hendes Portræt. Der har været en omreisende Photograph paa Gaarden og taget hende af, som hun sidder i sin egen Stue. — Her er det.”

Tante Marie saa lidt paa det og rakte det saa til Professore, der betragtede det opmærksomt en Tidlang.

„Det er et smukt og overordentlig karakteristisk Billede,” sagde han endelig, og hans Stemme lød ganske bevæget, „Deres gamle Moder længes, venter og haaber; man ser det paa Stillingen og Ansigtets Udtryk, og man ser tillige, at hun har Villiekraft og Taalmodighed til at holde ud. — Naar vender De tilbage til hende?”

Professore rakte Photographiet over Sønnen til Ingeborg.

„Om Gud vil, til Foraaret. I Vinter tager jeg min Doktorgrad. — Egentlyk er det Moders Skyld, at jeg blev Ræge; hun har indviet mig dertil, om jeg tør udtrykke mig saaledes, fra jeg var ganske liden. Mine Forældre havde syv Børn, men de sex døde paa en Gang af en smitsom Syge. Var Rægen kommen i Tide, kunde de, efter al Rimelighed, have været reddede; han boede imidlertid langt, langt borte, og de flette Veie gjorde Afstanden endnu større. Da

han endelig kom, var det for sent; kun et af Børnene, den mindste Gut, beholdt Livet, og Moder lovede Vorherre, at hun vilde opdrage ham til en Hjælper for hans Medmennesker. Fra min tidligste Barndom rettede hun mine Tanter her-paa, og nu føler jeg tydeligt, at det er mit Kald. — Stakkels gamle Moder! Sønnen kan dog aldrig erstatte Datteren, den hjælpsumme, kjærlighedsfulde Datter. Hun styrer nu ene Husvæsenet paa den store, efter vore Begreber frugtbare Gaard, jeg har arvet efter mine Forfædre. — Der er deiligt deroppe! Men-nesket føler sig saa lidet og løstes dog i den storartede Natur.”

Et Dieblit efter reiste den unge Læge sig for at gaa. Professore rystede hans Haand, men truede ham dog med Bogen, og sagde halvbrummende:

„En anden Gang behøver De ingen Billet for at saa Entree her i Huset, Udgangen er fri. — Men De glemmer Photographiet.”

„Tør det blive her? jeg har dog det allerbedste Billede af Moder i min Erindring.”

Han rakte det til Ingeborg med et langt, lykkeligt Blik, bukkede saa og gik.

„O, Fader! sagde hun blot, og skjulte sit Hoved ved hans Bryst. Han trykkede hende tæt op til sig.

„Mit Hjertes Glæde, Gud Herren velsigne dig!” Hun græd sagte og forlod Stuen.

Lille Emma var nu krobet op paa mit Skjod og sad, med Armene om min Hals, og fortalte om Juletræ, Fastelavnsholler og de brogede Paastæeg, Ingeborg farvede til hende. Barnet var fuldkommen uvidende om, hvad der var foregaaet. Kandidaten stod ved Vinduet med Ryggen imod os, Tante Marie saa bekymret hen til ham.

„Jkke kjæle for uartige Børn,” sagde

Professoren, der igjen var sig selv, „lad ham kun staa og surmule.“

„Jeg surmuler ikke,“ det var et ventligt, om end lidt tankesfuldt Ansigt, der vendte sig imod os, „naar han elsker hende, har han vel maaske den første Ret.“

„Ah, du har altsaa stiftet Mening.“

„Paa ingen Maade, hvor falder det dig ind, Fader! for var jeg ikke ganske sikker paa, at han virkelig elskede hende, men nu tror jeg det. Se, der gaar han henad Veien, det er som et andet Menneſte! Isbjørnen træder ganske let; hans brede Skikkelse retter sig høiere; den faste Knude giver efter og løsnes for Udholdenheden.“

Femte Kapitel.

Det varede ikke længe, før den unge Islander — Harald Magnussen hed han — kom igjen, og snart blev han en daglig Gæst i Huset, og saa endelig Ingeborgs Forlovede. Hun var ofte vemodig stemt midt i sin Lykke; undertiden talte hun fortroligt til mig om sine Planer og Bekymringer. Vi sagde nu da til hinanden og omgikkens næsten som Søstre.

En Aften førte Ingeborg Tante Marie og mig ind i Soveværelset, hvor Emma laa i sin lille Seng. Barnet sov blidt og trygt; den ene buttede Arm laa under Nakken, den anden paa Teppet; hun saa saa sund og rødmosset ud; den lille friske Mund var adstilt som til et halvt Smil.

„Hvordan skal jeg kunne forlade hende, — og gamle Rikke; o, det ængster mig saadan; hvad skal der blive af dem? Fader og Knud ville jo gjøre, hvad de formaar, men —“

„Barn“, Tante Marie tog kjerlig hendes Haand, „fast dog din Sorg paa Gud; Vorherre staar for Alt; han vil

hverken glemme din lille Søster eller den gamle Pige.“

„Jeg ved det, Tante, jeg tror det!“

Hun boiede sig ned og kyskede de smaa Krøller, der pippede frem allevegne under Natkappen.

„Det er som en liden Engel, ikke sandt? o, Tante Marie, du maa tage dig af hende, og du. Ida —“

Hun holdt pludselig inde, og tilfoiede i en anden Tone: „Du vil ogsaa altid have Interesſe for hende, det er jeg vis paa.“

Fru Karſe var ganske ligegyldig for den indtrufne Begivenhed; hun fandt det kun lidt naragtigt, at et fornuftigt Menneſte, oveniſtøbet en smuk ung Pige, vilde forlade sit gode Hjem og drage op til den „evige Sne.“

„Jeg vilde ikke engang tage til Jylland, sjønt salig Karſe bad og tiggede mig derom,“ sagde hun. „Hvad er han forresten, det Menneſte?“

„Læge.“

„Læge!“ gjentog hun med langt større Interesſe, „mon han er duelig?“

„Endnu har han vist ikke havt synderlig Praxis. Sin Examen bestod han dog med Udmærkelse, og studerer nu til Doktorgraden. — Vil Fru Karſe se ham, saa kommer han der!“

Han aabnede netop nu Laagen og traadte ind med Ingeborg; de vendte hjem fra en Spadseretur og saa begge meget oplivede, ja rigtig sjæleglade ud. Det skarpe Frostveir havde malet to straalende Roser paa Ingeborgs Kinder; hvor hun havde noget Kvindeligt. Indigt og Elſteligt, som hun stod der!

„Jeg vil dog tale med ham ved Leilighed,“ forkyndte Fru Karſe. „Han har et Ansigt, jeg synes om.“

Hun syntes imidlertid ikke om hans Raad: russiske Bade, Spadsereture og

Sultetux, og holdt sig derfor fremdeles til Sufferkuglerne.

Edwards Fødselsdag, midt i Decem-ber, fik jeg Orlov fra Morgenens af. Jeg havde broderet et Par smukke Mor-genstø, og styndte mig nu ind med dem, for at han endnu samme Dag kunde tage dem i Brug. Det var et raakoldt, taaget Veir, det visne Lov laa tungt og vaadt henad Frederiksberg Allee; Fuglene hoppede matte omkring, ganske for-knytte over Graaveiret. Da jeg kom til min Broders Dør, stod den aaben; inde fra løb Skrubben og Skuren. En de-termineret, rødhaaret Kone, med ophef-tede Skjorter og sværtet Borste i de negeragtige Hænder, kom mig imøde i Gangen.

„Herstabet er ikke hjemme,” sagde hun affærdigende.

„Na, det er Froken Ida!” raabte Pigen nu, idet hun kastede en Klud over det vaade Gulv, og saa hoppede, med Skrubbekosten som Balancerstang, først hen paa Kluden og saa til mig, „jeg troede De vidste, at Herstabet tog med Jernbanen igaar, og først kommer hjem imorgen. De ere paa Bøgedal hos Fruens Onkel, Frokenen ved.”

„Tak, Pene, Tak!” jeg løb hurtigt nedad Trapperne.

Hvor jeg var inderlig nedslagen, o, de burde dog have sagt mig et Ord!

Taaen var sunken og faldt nu som en tæt, fin Regn. Alt saa saa trostes-løst, saa sorgeligt ud. De saa Men-nesker, man mødte, trak Toiet tæt om sig, Elor eller Paraply skjulte Ansigt-terne.

„Froken Steen, De her!” Kandidat Ebane stod for mig. Hans hoie, lyse Pande var fuldkommen styfri; Veiret øvede ingen Indflydelse paa ham.

„Tor jeg byde Frokenen min Paraply? desværre kan jeg ikke selv følge, da jeg

skal møde til bestemt Tid. — Ja, tager De den ikke, bliver den stjaalet!”

Han stillede den op til et Træ, hilste muntert og ilede ad Byen til.

Fru Karse blev meget fornøiet over at se mig igjen og spurgte ikke engang om Grunden til mit Komme; hun brød sig i det Hele kun Videt om Datter og Svi-gerson.

„Det er virkelig en behagelig Over-rastelse,” sagde hun blot, „men De maa ikke sætte saadant et langt Ansigt op, lille Ida. — Sikken et stygt Veir! hvormange Grader have vi? tretten, ja saa maa De gjerne lægge lidt i. — Naa, læs nu Avisen hoit, medens jeg sidder her og studerer paa det kinesiske Gaadespil, Professorens har laant mig; kan jeg ikke finde ud af Figurerne, maa De prøve siden. Vil De række mig Pilleæsten, flytte Raskelovnsstjærmen og skyde Vor-det lidt nærmere; nei, ikke for nær. — Saa skulde jeg have en Draabe Eau de Cologne paa mit Kommeterklæde, ah! — Nu kan De begynde.”

Jeg kvalet mine Taarer og læste hele Tiden, først Aviserne, saa en kjedsom-melig, vidtloftig Roman. Da den var endt, ud paa Aftenen, kom Chokolade-theen ind, og saa begyndte Rambusfen.

Søndagen efter ventede vi Edvard og Helene til Middag. Karen gjorde stor-artede Forberedelser og var meget kort for Hovedet i den Anledning. Jeg kjæmpede haardt med mig selv og for-manede uophørligt min Sjæl til Forsonlighed. Skulde jeg fordre en For-klaring? o nei, nei, det var bedst at lade som Ingenting.

Klokken henved Tre kom de kjorende; Helenes fine, smukke Ansigt tittede ud af det aabne Vognvindue; hun nikkede, kys-sede paa Fingren og viste paa den Pille, der laa i dyb Søvn, næsten skjult af et stort Shawl. Jeg styndte mig hen til

Bognen og rakte Edvard Haanden; han tog den med en mørk, tilbageholdende Mine og lod den strax falde; derpaa hjalp han sin Kone ned og bar Barnet ind.

Det var for meget, jeg kunde ikke taale hans Uvenlighed!

„Hvorfor er Edvard vred,“ spurgte jeg Helene; „hvad Ret har han til at være vred paa mig?“

„Bliv dog ikke saa ivrig, kjæreste Ida; Edvard tog det ilde op, tror jeg nok, at du ikke vilde med til hans Fødselsdag.“

„Ikke vilde, som om Nogen havde spurgt mig.“

„Jeg har spurgt dig“ — hun undveg mit Blik — „du kan ikke have glemt det, Ida; du sagde udtrykkelig, at du helst vilde være fri for at komme til Bøgedal.“

„Nu ved jeg, hvad du mener! det var i Sommer, da jeg endnu boede hos Eder, at du spurgte, om jeg gjerne vilde besøge din Onkel, og jeg sagde nei. Der var slet ingen Tale om Edwards Fødselsdag. — Han ved altsaa ikke den rette Sammenhæng? o, jeg vil strax forklare Alt!“

„Bliv et Minut, Ida, for Himlens Skyld, bliv,“ hun var ganske bleg, „jeg troede jo, at du var af samme Mening endnu, og sagde saa, at du havde afslaaet min Opfordring, som om,“ — hvor det ydmygede hende at udtale det, Ordene vilde næsten ikke frem — „som om det var steet i disse Dage. — Det var urigtigt af mig, ikke at forhøre igjen, jeg tilstaa det, men hav alligevel Medlidenhed, Ida, og sig det ikke, Edvard vil blive rasende. O, dersom han mister sin Tillid til mig, dør jeg!“

Hun vred sine Hænder og knælede næsten for mig.

„Jeg kan ikke skaar dig, Helene!“

Edvard stod endnu ved Bognen og

talte med Rudsten; jeg skyndte mig hen til Gangdøren. Da jeg aabnede den, traadte Tante Marie lige ind, med sit venlige Ansigt tittende frem af en net lille sort Kysse.

„Hvorhen, hvorhen,“ sagde hun, idet hun standsede mig og tog min Haand, „De er altfor varm og aandelos, Barn.“

Hun saa saa god og kjærlig ud, saa fredelig og stille; uvilkaarlig fulgte jeg et Par Skridt ind med.

„Vil De svare mig paa en Ting,“ bad jeg, „naar man er mistkjendt, har man saa ikke ubetinget Lov til at rense sig, selv om det vil bringe Andre Smerte?“

„Hvor kan jeg dømme, uden at kjende Forholdene,“ svarede hun, „der er dog et gammelt Ord, som siger, at hvor vi ere i Tvivl om, hvad der er det Rette, vil det Tungeste, det vi have mindst Lyst til, ofte være det. — Og her maa der jo være Tvivl, siden De spørger.“

Medens hun talte, skynkede lille Bertha sagte i Bærelset ved Siden. Der var Noget i denne spæde Graad, som, i Forening med hendes simple Ord rørte mig. Skulde jeg gjøre dem alle Tre utrykkelige?

„Helene!“ jeg gik derind igjen, „denne Gang vil jeg ikke tale, men vogt dig i Fremtiden for alt skjult Væsen; han hader og afstyr det som Pest. — Nu vil jeg bringe ham min lille Gave og gjøre mig Umage, for at blodgjøre hans Sind.“

Det var ingenlunde let; Edvard tattede koldt for Eskene og saa meget uforsonlig ud.

„Du er vred paa mig, Edvard.“

„Aldeles ikke; det har kun bedrøvet mig. — Den Dag have vi altid været sammen, fra Børn af. Jeg forlod Helene, ganske kort efter vor Forlovelse, blot for at tilbringe Dagen med min

Søster. — Na, lad os ikke tale mere derom, Søstres lade sig ikke fremtvinge."

"Du kjender mig ikke, Edvard; du ved ikke, hvor jeg holder af dig og trænger til din Kjærlighed!"

Hvor jeg græd! han saa ganske medlidende og forundret paa mig.

"Du har Ret, jeg kjender dig ikke; jeg forstaar dig ikke, Ida."

Det var et trist Wiiddagsmaaltid; Edvard, Helene og jeg vare alle underlig nedstemte. Fru Karse ærgrede sig herover, og over at Barnet var med; hun havde jo slet ikke bedt det; sy, hvor det skreg, og nu gik Helene fra Bordet og blev hos det. Ingen tænkte paa hende!

Da Mørket faldt paa, fjorte de hjem igjen. Helene omsavnede mig varmt, men den Lille, der havde glemt mig og var gnaven for Tænder, skreg frygteligt, da jeg bar hende ud. Edvard greb strax Barnet, sagde mig et hurtigt Farvel, og saa rullede de bort.

O, hvor jeg solte mig forladt og tilovers; det knugede mig næsten til Jorden.

"Kom ind, kom ind til os!" det var Emma, der bankede paa Ruden; hendes søde lille Ansigt tittede skjælmst frem mellem Blomsterglassene. "aa, kom endelig ind," de smaa Fingre troarmede det Bedste de formaaede.

"Vi har længtes saadan efter dig i al denne Tid! Du ved ikke, hvad jeg har til dig? — Tante Marie, ved hun vel?"

"Nei, det har hun ingen Ahnelse om. — Na, sæt Dem herhen hos mig i Rastelovnsstrogen. Ingeborg spiller saa pent; er her ikke hyggeligt i Tusmørket?"

"Mangeløs hyggeligt."

Emma trippede nu travl hen til sit lille Bord og hentede Noget i Skuffen.

"Lut dine Dine i, og din Mund op! — naa, hvad siger du, smager det godt."

Det er en kandiseret Blomme; jeg har faaet den af Harald og gjemt den til dig i tre Dage."

Hun satte sig rigtig tilrette paa mit Skjod; hvor de smaa barnlige Kjærtegn opnauntrede mit nedtrykte Sind.

Inde i Professorens Stue brændte Lampen; Døren stod efter Sædvane aaben; Fader og Son gik op og ned gennem begge Værelserne i ivrig Samtale.

"Det bliver værre og værre," Professorens standfæde og gestikulerede ivrigt, "nedad, altid nedad!"

"Det tror jeg ikke, Fader, det skal nok gaa opad igjen, lad os blot holde ud og haabe."

"Ja, jeg ved det nok, du og dine Gutter skulle gjøre Sagen klar. Nei, nei, ser jeg paa den opvoxende Slægt, mistvivler jeg dobbelt om Fremtiden. Selvfølge, næssoise, opsætsige ere dine Gutter! saa foretrækker jeg dog Fortidens Børnetugt; hellere for streng end for slap."

"Bliv ikke vred, Fader, men dine Ansættelser og dine Handlinger stemme ikke ganske. Din egen Børnetugt er just ikke meget streng. Det er, ligesom naar du stiller det Jordervelige ved Tiggeri, og det Svage og Urigtige i at begunstige det ved at give, og saa dog —"

"Det er en smuk Naade," brummede Professorens, "at gribe til Personligheder, naar man mangler Argumenter; bliv mig fra Røvet med det!"

"Nu gaar jeg, Fader, nu gaar jeg." Han lo fornoiet, snappede et Kys og gik opad Trappen til sit Kvistværrelse.

"Gid hans lyse Haab ikke maa beskjæmmes!" sagde Tante Marie.

Professoren stod nu i Døren med Blikket straalende af den inderligste Faderstolthed.

"Haabet er en mægtig Drivkraft, det negter jeg ikke," sagde han, "og jeg ind-

rømmer ogsaa villig, at det gode Exempel er en virkelig Magt. — Knud har altid været en stikkelig Dreng, en underlig uegennyttig En, fra han ikke var større end saa. Skulde han dele Noget med Andre, gjorde han det saa ligeligt som muligt, naar der var Nogen tilstede, men var der ingen Bidner, tog han selv langt mindre, end der tilkom ham. Var det ikke snurrigt? jeg iagttog det flere Gange, dog uden at tale derom. — Han har heller aldrig — hvad Børn ellers ere saa tilbøielige til — studt sin Skyld paa Andre, snarere taget Andres paa sig. Nu, som Børen, viser han tillige en forbausende Udholdenhed i at bære over med sine Medmennesker og udlægge deres Handlinger til det Gode. — Jeg kan rolig sige det, han har ikke det Sind efter mig, det maa være efter Moderen."

Han spadserede nu igjen med isfærdige Trin op og ned ad Gulvet. Minen var tantefuld, Panden overtrukken.

„Skal det nogensinde gaa opad," sagde han pludselig, „da maa vi først og fremmest lægge os efter *W r l i g h e d* — ikke blot ydre Retsfæstethed, men *S a n d d r u h e d* og *N a t u r l i g h e d* — vi maa lægge os efter *A l v o r* og en *s a m l e t S t r æ b e n*. Pyffelig den, der kan tro paa Fremtiden! naa, hvad nytter det at græmme sig. — Hvor er Emma? ah, hun er falden isøvn hos den Pille — jeg vidste slet ikke, De var herinde; God-aften!"

„Bed De, hvad vi kalde Dem?" hviskede Tante Marie, „thi at vi kalde Dem Noget, har De naturligvis mærket. Min Svoger begyndte jo paa det nu, og jeg har mange Gange gjort det Samme. Skal jeg fortælle det? — Knud sagde engang, at De saa ud til at have saadan en god Villie, og saa kaldte min Svoger

Dem, for Poier, den lille gode Villie, og vi Andre toge det op efter ham. — O, Barn, De græder! der faldt saadan en brændende varm Taare paa min Haand. De maa ikke være forknøst, nei slet ikke. — Bed De, hvad jeg tidt tænker, naar jeg selv er bedrovet og ser Andre bedrøvede? at dersom vi blot huskede ret paa Guds Godhed og Naade, vilde vi altid være glade. I de Diebliske, hvor vi ligesom føle hans Kjærlighed og ere gjen-nemtrængte af Troen paa den Kors-fæstede, blive de tunge Sorger jo ganske lette, næsten forsvindende, og alle vore Døster og Klager gaa op i Tak. — Engang, det er mange Aar siden, var jeg meget urolig og bekymret; der laa mørke, truende Skyer rundt omkring, syntes jeg, og alle vegne traf der flere op; men da saa jeg tilbage paa mit Liv, hvor underligt Gud havde ledet og hjulpet mig alle mine Dage, og det stod pludselig for mig som sort Uafnemmelighed at troivle paa hans Barmhjertighed. Siden har jeg altid været saa tryk og saa sikker, og alle de sorte Skyer ere ogsaa drevne bort, en efter en. — Lad mig se, De tørrer Taarerne væk, saadan. Vorherre skal nok styrke den gode Villie og altid bevare den ren."

Senere, da jeg var ene i min Stue, tænkte jeg ret over hendes Ord. „Den lille gode Villie," hvor det var et livsaligt Navn. Og jeg tænkte paa de trofaste Venner, Vorherre havde sendt i min Forladthed, og jeg fattede Mod til at tro — ikke spekulere, men tro —, at hans Kjærlighed ogsaa naaede mig. For første Gang i lang Tid var min Aftenbøn ikke et kummerfuldt Suk om Taalmodighed, men en levende, inderlig Taksigelse, og det var, som om der strømmede Kraft og Glæde ind i min Sjæl. (Mere).

Artesisk Brøndboring.

(Efter „Scientific American“.)

Naar en artesisk Brøndboring skal lykkes, er tre Betingelser nødvendige: for det Første en Kilde, som ligger høiere end det Sted, hvor man vil bore, for det Andet en jævn Ekstraaning af Lagene hen mod Brønden, da en brat Vinkel ikke er heldig, fordi Vandet herved vil flyde bort fra Omraadet af Boringen, som helst maa gaa gjennem en skarp Vinkel gjennem saa Jordlag, for det Tredie en Afvevling af porøse og uigjennemtrængelige Lag under Overfladen. Undertiden er det Tilfældet, at Vandets Toppunkt ligger saa høit, at Vandet som et Vand-spring bryder frem af Grunden i en uafbrudt Strøm. Ved at hæve Vandet over Overfladen gjennem Rør, opnaar man en passende Vandkraft. Paa mange Steder i Frankrig bruger man artesiske Brønde i dette Diemed, og det Vand, de afgive, har man fundet tilstrækkeligt til at drive tunge Maskinerier. Da Vandstrømmen kommer fra en stor Dybde, kan Forsyningen betragtes som stadig og vedvarende. En Kilde i Aire i Artois (hvorefter man har givet disse Brønde Navn af „artesiske“) har flydt stadig i omtrent 100 Aar og hævet en Vandsoile paa 6 a 7 Tønder Vand i Minuttet, og i Byen Villers, ligeledes i Frankrig, har en saadan Kilde endog strømmet uafbrudt siden Aaret 1126.

En berømt Brønd er den i Grenelle, en af Paris's Forstæder. I 7 Aar og 2 Maaneder arbejdede man uafbrudt paa Boringen af denne Brønd, da den Klippe, som man skulde igjennem, var meget vanskelig at gjenembryde. Man naaede omsider det vandførende Lag i en Dybde af 1,802 Fod, hvorefter Vandet brød frem med omtrent 30,000 Tønder

i Døgnet. Kraften er saa stor, at Vandet stiger op til en Høide af 120 Fod fra Overfladen gennem Rør i et smukt opbygget Vandtaarn over Brøndhullet. Den nuværende Vandmængde er henved 20,000 Tønder i Døgnet. Dette Vand, som har en ensartet Varmegrad af omtrent 24 Gr. R. (= 86 F.), bruges til at opvarme nogle store Hospitaler i Nabolaget. Der fortælles, at under Boringen brækkede et Rør i en Dybde af 1,254 Fod og faldt med 270 Fod af Stangen ned til Bunden, og man behøvede 15 Maaneders uafbrudt Arbejde for at optage Stykkerne.

Den dybeste artesiske Brønd i de Forenede Stater er den, som blev boret for Galehospitalet i St. Louis; man naaede her den uhyre Dybde af 3,843 Fod eller 3,000 Fod under Havets Overflade. Dette giver et Vandtryk paa Bunden af 1,293 Pund paa Kvadrattommen. Den dybeste artesiske Brønd, som hidtil er bleven boret i Verden, er den ved Sperenburg, nogle Mil fra Berlin. Den var oprindelig en Saltmine og var endnu ikke fuldsort for nogle Aar siden, da man havde naaet en Dybde af 4,194 Fod. I Algier har Franskmændene boret omtrent 75 artesiske Brønde, der tilsammen give 20,000 Tønder Vand i Timen. Disse Brønde er borede i ørkenagtige Egne, som herved er gjorte saa frugtbare, at der er bygget to nye og store Landsbyer der, samt plantet over 15,000 Daddelpalmer i 1,000 nye Haver.

Langsmed Pacific Jernbanelinien har man gravet en Mængde artesiske Brønde for at kunne forsyne Lokomotiverne og Arbejderne i Minerne langs denne Vej.

med Vand. Den første Brønd findes ved Separation, 724 engelske Mil fra Byen Omaha, og den sidste ved Rock Spring. Man mener at kunne befri dette Vand for de medfølgende mineraliske Salte og bruge det i landøkonomiske Diemed, saa at den hermed vandete

Jordbund sandsynligvis vil blive langt mere frugtbar. En Kilde, der giver 35 Tønder Vand i Timen, vil kunne vande 500 Acres. Naar man borer den til en Dybde af 1,000 Fod, vil Omkostningerne blive omtrent 10,000 Dollars.

(„Familievennen“, Kjøbenhavn.)

Festen ved Luther-College den 22de Oktober.

(Meddelt).

Professør Laur. Larsen fejrede sit 25-aarige Embedsjubilæum den 22de Oktober sidstleden. I Forveien havde tidligere og nuværende Elever ved Luther-College gjort Forberedelser til, at Dagen kunde blive mindet paa en Maade, som vilde vise den Agtelse og Kjærlighed, han vandt, som med utrættelig Trost og til stor Velsignelse i 25 Aar havde været Lærer i den Norske Synode.

Strax Soonen ved 6 Tiden om Morgen var gnedet ud af Vinene, hejse des Flag paa Stangen over Collegebygningens Taarn, og Mange i Nabolaget blev vækket af de Toner, som lod harmonisk og klart i den stille og kolde Morgenstund fra Collegeets vel indøvede Musikkorps, som havde stillet sig udenfor Jubilarens Binduer for at give Festdagen dens Indvielse. Men de altid aarvaagne Militære, som ved Collegeet er repræsenteret i dets „Salang“, vilde heller ikke forsømme at vise, hvad de kunde gjøre paa en Festsdag. Lidt senere ud paa Morgen hængte de paa sig Baaben og Tæppe og skuldrede Musketten. I Ungdommens raske Gang og til Trommernes disciplinerende Tempo marscherede de rundt Collegebygningen og gjorde Front mod Jubilarens Binduer. Haandgrebene og andre Manøvrer blev gjen-

nemgaede med Precision og Kvithed, og Paraden fandt sin Afslutning i 3 Salver og Hurraraab.

Synodens almindelige Præsteforence, som netop den 22de Oktbr. begyndte sine Møder i Collegeets store Sal, afsluttede sin Eftermiddagssession Kl. 5½, og det større Antal af dens Medlemmer tog da efter en til den hele Konference udstedt Indbydelse fra Collegeets Elever tilligemed disse Part i den vigtigere Del af Festen, som var henlagt til Aftenen. Omtrent 300 Mennesker indfandt sig i Episesalen og blev vederkøgede ved en Overflodighed af god Mad, som rakk dem af en villig og flittig Opvartning. Medens der blev taget af Bordene, bragt ind Stole og Bænke og gjort Plads i Episesalen for den store Skare, som vilde indfinde sig, blev Collegebygningens Fagade illumineret, og Musikkorpsen underholdt Beskuerne med Musikk. Da Lykene var slukket, samlede man atter i Salen, og Festsomiteens Formand, Prof. Reque, bød Alle velkommen. Han forklarede i en kort Tale Tilstelningens Betydning og overrakte Prof. Larsen et Guldur med Kæde, som var indkjøbt for en mindre Del af de Penges, Larsens Elever havde indsamlet til ham for hans Fædersdag. Festen

af Pengene bliver senere overrakt Prof. Larsen, naar Indsamlingen er afsluttet. Det vil dog tage nogen Tid, da der er Mange, som vil være med, endog blandt dem, som ikke har været Elever ved Luther-College.

Efterat Collegets Stryggeorkester havde givet et Numer, og Alle havde fundet sine Pladse, blev den første af nedenstaaende Sange affunget af den hele Forsamling, som Alle havde faaet et smukt trykt Exemplar af Sangen. Den første Taler var Elev i Collegets øverste Klasse, Georg Markhus, som holdt en vakker, engelsk Tale paa de Elevers Begne, som

nu er ved Skolen. Pastor Hartstads fulgte efter paa ældre Elevers Begne. En for Anledningen komponeret Marsch, som var dediceret til Prof. Larsen, blev i Manuskript overrakt denne og spillet paa Piano af Komponisten, Carlo Sperati, Elev ved Colleget. Prof. Neque talte i Lærernes Navn og Pastor H. A. Preus i Synodens. For den Sidstnævnte holdt Prof. Larsen en længere Svartale.

Efter disse Taler istemte Forsamlingen den anden af de nedenstaaende Sange.

Efterat Sang og Taler havde vekslet for en Tid, afsluttedes Festen Kl. 10.

(Mel. „Aleneste Gud i Himmerig.“)

Vi møde vil Dit Hjertes Trang,
Naar vi Gud Herren priser
Og lover ene ham med Sang
Og aandelige Viser;
Dog siger han: Hvor deilig' er
De Fodder, som mit Fredsbud bær
Og over Bjerger kommer.

Du trofast har hans Budskab frem
Til Gamle og til Unge,
Du spredte det til tusind Hjem,
Du og fik løst vor Tunge,
Da Kuld for Kuld i Skolens Gaard
Igjennem fem og tyve Aar
Vi sad ved Dine Fodder.

Du førte os med sikker Haand
Igjennem Sagas Riger,
Hvor sundne Slægter for vor Aand
Til Liv af Død opstiger;
I Cæsars Stad, i Luthers Land,
Men aller helst i Kanaan
Vi med Dig tidt har vandret.

Du pegte for os paa, hvad Stort
Der steet er paa Jorden,
Og paa, hvad der er ilde gjort
Og styret har Guds Orden;

Dg Billede paa Billed gif
 I stille Tog frem for vort Blif
 Dg fylgte vore Sjæle.

At træde Synden under Fod,
 Guds Vre at udbrede
 I Herrens Kraft Du gav os Mod,
 Trods Verdens Spot og Brede.
 Dg selv Du Mærket foran bar;
 Fra Gry til Kveld Du kjæmpet har
 Hver Dag i Stridens Kirke.

Her staar vi kring Dig, Store, Smaa
 Dg hilser Dig som Fader;
 Men og vi flittig hilse maa
 Fra Kirkefolkets Rader;
 I mangen Nybygd, mangen Stad
 Andægtige nu lytter glad
 Til Din Discipelsfare.

„Jeg gjorde kun min simple Pligt,“
 Du ofte til os sagde;
 Men dog det blev et deiligt Digt,
 Da Gud det sammenlagde;
 Blandt Israels de stærke Mænd
 Du mured op med Sværd ved Vænd
 Guds Hus i Vesterleden.

Staa endnu stærkt paa Lysets Vagt
 Mod Ubeir, Storm ogølge;
 Paa Dognets Roster giv ei Aft,
 Guds Engle er Dit Folge;
 De engang efter Kamp og Nød
 Til Hvilen hist i Abrams Stjød
 Din trætte Sjæl vil bære.

(Mel. „I Rosenlund“ o. s. v.)

„Der trænges Lys i Vesterled,“
 Saa vore Fædre mon klage,
 Men Guds Ord sagde: Arbeid og bed,
 Om I vil Mørket forjage.
 Da bygged de en Varde stjon,
 Det tunge Mørke at sprede;
 For hver en Sten opsteg en Bon,
 At Gud den vilde frede.

Alt længe lyser den Varde klar;
 Du vogted trolig dens Flamme.
 Og Vidner rundt dig nok du har,
 Din Gjerning blev ei til Skamme.
 Thi du var tro i Lidt og Stort,
 I Glæden som i Sorgen,
 Med Diet vendt fra dit eget bort
 Mod Ham i Himmelborgen.

Et tusindstemmigt Tak idag,
 Et Tak for trofast Virke
 I Kampen for Guds Riges Sag
 I Skole og i Kirke
 Vi bringe dig, du Skolens Mand,
 For hvert et Aar nu founet
 I Savn og Arbeid' i dette Land,
 For hvad ved dig vi har vundet.

Den Laurbærkrans, du til Smykke faar,
 Er ei af Skovens Blade.
 Se, Kransen levende for dig staar
 I Ungdomsstarer glade.
 Men Baandet, som om Kransen gaar
 Og Livet ud vil vare,
 Det er den Kjærlighed, du faar
 Af din Discipelskare.

Og hvert det Hjerte, i Kransen kom,
 Har sine Blomster og Blade.
 Det er de Duster og Bonner, som
 Idag vi opsende glade:
 Giv Gud dig Kraft i mange Aar
 Blandt Kirkens Kjemper at være!
 Engang vel ogsaa du Lønnen faar,
 Guds Vres Krans at faa bære.

Nu staar du blandt os med graaet Lok
 Fra mange Arbeidets Dage.
 Du kaldes gammel i Unglingsflof,
 Men end er Ungdom tilbage:
 Du har en evig Ungdoms Glød,
 Som aldrig du vil miste,
 Ved Troen paa vor Jesu Død
 Og Kronen, Han dig viste.

J. K.

Skildringer fra en Rejse rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

Vi kjørte rundt Søen og op Gregoriusveien, som frembyder mange skønne Udsigter, til Missionæren Mr. Chevalier. Derefter besøgte jeg Daladas Tempel, eller Buddhas Tand, en sextantet Bygning, hvor der er et orientalsk Bibliotek, som indeholder adskillige værdifulde Pali*)-Manuskripter, samt budhistiske Skrifter skrevne paa Træ og prægtig indbundne. Fra Balkonen, hvor Randys Konger i fordums Dage pleiede at vise sig for Folket og være Tilskuere ved de Kunststykker, som udførtes paa Grønsværet nedenfor, saa jeg en herlig Solnedgang. I Templets Atrium er der et klokkeformigt Skrin, som indeholder Relikvien. En Masse Mænd og Kvinder bød Blomster tilsalgs, og den Stoi, som frembragtes af Trommer, Piber og Pauker, var aldeles bedøvende.

Den Relikvie, Gautama, Buddhas Tand, som opbevares her, siges at have været røvet og ødelagt af de portugisiske Missionærer i det 16de Aarhundrede. Men Buddhapresterne paastaar, at den røvede Tand ikke virkelig var Buddhas, og at den oprindelige Relikvie fremdeles er i deres Besiddelse. Hvordan nu end dette forholder sig, saa forsikre alle de, som har seet den nuværende Relikvie, at den slet ikke er nogen menneskelig Tand, og at den er altfor stor (to Tommer lang) til nogensinde at kunne have tilhørt et Menneske.

Der er formodentlig i denne Tandrelikvie ligesaamegen Sandhed som i det hellige Fodspor paa Adams Peak, som er fem og en halv Fod langt, og som

siges at være et Aftryk af Buddhas Fod. Gnostikerne, som mente, at Adam som det første Menneske var en spærlemmet Mand, kaldte det Adams Fodspor, og dette er den sandsynlige Oprindelse til den mahomedanske Tradition, at Adam tilbragte mange Aar i Landslygtighed paa dette Bjerg.

Tænk dig, kjære Læser, Juledag i Kandy, Ceylons Centrum, med Thermometret paa 80 Grader i Skyggen (22 Gr. R.), den straalende Sol paa en Himmel, hvor der ikke sandtes en Sky, og Bakkerne rundt omkring klædt i det rigeste Løvtræ. I Morgenstundens Røselighed kjørte vi ud til den botaniske Have, som indtager 150 Acres; den er smukt anlagt og rig paa alle Arter af tropiske Planter, næsten som et stort Drivhus uden Glas. Bambusrøret og Gummitræet er her meget vakkert. Oglaa Kokospalmerne har her en usædvanlig Størrelse. Det er de Indfødes Forraadskammer. Bladene bruges til Matter, Kurve, Feiesofte, Tætning, Brændsel og Gjødning; Grenene til Gjerder, Fissestænger, Nag, Vatter og Husholdningsredskaber. De friske, unge Bladspirer (Raalen, som det kaldes) bruges til Pickles og Syltetøj, Saften til Toddy og Arak. Røddens Stalk anvendes til Drifffælar, Treplerner til Borster, Matter og Madrasser. Træets Stammer bruges til Bjeller og Mobler. Den er nyttig overalt og under alle Omstændigheder. Klokken elleve denne Juledag kaldte St. Pauls Kirkeflokker os til Gudstjenesten, til det søde Evangelium om Kristi Fødsel og til en Prædiken over: „Menneskens Son er kommen.“ Pastor John

*) Det Sprog, i hvilket de hellige Bøger, som indeholder Buddhas Religion, er skrevne.

Watts's venlige Gjæstfrihed satte os senere istand til at deltage i et Julemaal tid i hans Familie samt i et muntert og hjemligt Børneselskab. Og efter en yndig Tur paa Lady Hortons Vej og en pragtfuld Solnedgang tilbragte vi Aftenen hos den gjæstfri Mr. Dunn, som er Bestyrer af Treenighedsanstalten (en Guttefole, som staar i Forbindelse med det Kirkelige Missionselskab). Fremme og langt fra Hjemmet, som vi var, modtog vi dog paa denne Dag en sand Julehilsen og glædede os i hjemlig Hygge. Venlige Kristen = Hjærter banke, ivrige Hænder arbeide rundt hele Verden.

XXV. Syd = Indien.

Den Ceylon er forbundet med Indien ved en stor Række eller Bro af Der, som kaldes Adams Bro, og som hindrer en Gjennemfart for Stibe undtagen ved Pamban-Løbet, hvor Vandet dog kun er ti Fod dybt. Kabelen siger, at denne Banke blev skabt for Adam, da han uddreves af Paradiset og forvistes til Ceylon. Hver Uge gaar der Dampstibe fra Kolombo over til Tutikorin paa Kysten af Indien, en Strækning af 150 Mile, og paa et af disse Dampstibe fandt vi os (tilligemed 500 Kulier, der vendte tilbage til deres Fødeland) en stjerneklar Aften liggende for Anker ved Indiens flade, sandede Kyst, omtrent sex Mile fra Strandbredden. Stibet turde ikke nærme sig mere formedelt Grundene, og endstjont Soen var rolig, saa jagede Volgerne hverandre over Sandbankerne ind mod Land. En Masse Seilebaade sværmede rundt omkring os for at optage Passagererne; og i en firaaret Vaad naaede vi Land i en Times Tid, efter at have passeret Den Hare. Tutikorin er en By, som er i Opkomst, og var engang beromt for sit Perleskiferi. Snart

fad vi i Ro paa Trænet, som gaar til Maniachi, og derfra kom vi paa omtrent tre Timer ved en Sidelinie til Tinnevely. Jernbanens Endepunkt er netop halvvejs mellem Byen Tinnevely og den berømte Koloni ved Palimkotta. Biskop Sargents Hus, som er tæt ved Kirken, ligger en Mil fra Stationen, og vi kjørte derhen i en Vogn trukken i Puntetrav af Oser. Biskopen og hans Hustru modtog os med hjertelig Gjæstfrihed og ordnede Opholdet for os. Om Eftermiddagen havde Mrs. Sargent samlet sin Skole, hvor der var omtrent 50 Piger i Alder fra sex til tyve Aar; de var alle net skadte og sang forskellige Psalmer. Disse Piger, som saa Hus, Føde og Klæder, opdrages aldeles under Mrs. Sargents Omsorg, hvorved de sikres fra Paavirkning af hedenste Hjem. De blive aldrig forlovede eller gifte før de er sytten Aar gamle, og i denne Henseende har Mrs. Sargent bevirket en fuldstændig Forandring i Folkets Skik. De er meget eftersøgte, thi de blive udmærkede Hustruer; men deres Formyndere er meget omhyggelig for, at de kun vindes af hæderlige Mænd. Derefter monstrede vi Anstaltens Gutter, hvoraf der ogsaa var henimod femti, i Alder fra otte til enogtyve Aar. Derefter gik vi over Missionssejendommen, som er udstrakt og malerist. Kirkens Spir er 110 Fod høit. Landet er fladt, men Rismarkerne er smukke og grønne, og Travankores Bjerge, som hæver sig op til en Høide af 8,000 Fod, danner en stolt Baggrund.

Med Hensyn til Missionen var den Søndag, vi tilbragte i Palimkotta, en af de mest interessante paa denne Reise. Klokkerne 7 om Morgenen begyndte Kirkeklokkerne at ringe, og Klokkerne 7½ var der forsamlet en stor Menighed paa omtrent 700 Menneſter, Skolebørnene ibe-

regnet; i den simple, lustige og bekvemme Kirke sad Mændene paa den ene Side og Kvinderne paa den anden. Biskopen holdt en extemporeret Prædiken paa Tamilist og besad tydeligvis fuldkommen Herredømme over Sproget; han stod ved Alteret med Bibelen i Haanden og standsede nu og da for at rette et Spørgsmaal til En eller Anden i Menigheden. De Indfødte saa forstandige og andægtige ud. De var net klædte og i hvide Dragter. Efter Gudstjenesten var Frokosten, og derpaa begyndte Mrs. Sargent sit specielle Arbejde for Dagen. Hun har i firti Aar arbejdet paa Missionsmarken og er nu henimod 70. Men hun har ikke tabt det Mindste af sin Iver og Energi. Hver Søndag har hun tre Klasser. Den første Klasse bestaar af Missionsens lavere Tjenere, som kommer ind med sine Bibler og efter hinduist Skik sidder paa Gulbet. Hun læste og bad med dem, og efter hendes Opfordring holdt jeg en liden Tale for dem, som hun da oversatte. Andagten varede i tre Kvarter. Derefter kom hendes Skolepiger, som var smukt og pænsende klædte; der var Vøn og Sang (Santehs Sange) og en liden Tale, som blev oversat for dem. Da jeg havde med mig Fotografier af min Familie, viste jeg Børnene dem, og de var meget fornøjede ved at høre om mine Døtre og Sønner og kom med mange Spørgsmaal. Og saa til Slutning havde Mrs. Sargent en Klasse af Mødre. Trediven i Tallet kom de ind, nogle af dem med sine Smaabørn paa Armen, og modtog en for dem aspasjet Undervisning. Atter fremviste jeg mine Fotografier og fortalte om mine egne Børn, og Mrs. Sargent oversatte. Denne fristelige Dames blide Maade at være paa, hendes venlige Stemme og oprigtige Fromhed vinder og tiltrækker Alle, med hvem

hun kommer i Berørelse. Disse Moder har hun hver Søndag, og i den tidlige Morgenstund er hun ofte ude blandt de Syge og Fattige. Ogsaa Biskopen er tydeligvis en ivrig og kraftig Mand; hans personlige Fremtræden er alt Andet end svag, men dog venlig og hjertelig. En forstandig ung Indfødt læste Bønnen ved Morgengudstjenesten, og Biskopens Sekretær, en Mand af et usædvanligt intelligent Udseende, ogsaa en Indfødt, læste Evangeliet.

Om Eftermiddagen denne interessante Søndag besøgte vi Damerne ved Zenana-Missionen (Missionen blandt Kvinderne), og gjorde Beskendskab med den fromme Mrs. Lewis, en Missionsærente, som understøttet af to unge Damer har paataget sig det vanskelige Arbejde at besøge Hindu-Kvinderne i deres Hjem og give Undervisning i de kristelige Sandheder. Den simple og barnlige Nysgjerrighed, hvormed de af deres eget Køn, som Intet har lært, sædvanligvis møder dem, er en mangengang pudsig, men dog alvorlig Hindring for deres Arbejde. Det er saare vanskeligt at vedligeholde Opmærksomheden, om det saa kun er for et Minut, hos dem, hvem de underviser. Et intetsigende Spørgsmaal eller en Bemærkning om Klæde dragten afbryder pludselig Læreren, netop i det Øieblik, da hun haaber at give dem et alvorligt Indtryk. Meget Taft og Forstand udfordres til dette Arbejde, men det bærer god Frugt. Om Aftenen mødte vi Mr. og Mrs. Kenber ved Bogtrykkeriet, og bivaandede en engelsk Gudstjeneste for Garnisonens Soldater. Mr. Schaffter, Bestyrer af en Guttestole, prædikede. Han har hundrede Elever, som han forbereder til at bestaa Examen i Madras. Han er Søn af en Missionær, som døde i Tinnevely.

Bisshop Sargent fortalte mig flere Træk, der vidner om de Indfødtes Dygtighed og Forstand, saasnart de kun erholder en god Opdragelse. Han havde en Dag ved sit Bord en ung Indfødt, som havde underkastet sig den indiske Civilexamen, og som besad grundigt Kjendskab ikke alene til det engelske Sprog, men ogsaa til den engelske Literatur. For at prøve hans Hukommelse og Kundskab citerede hrer af de Tilstedeværende en bekjendt Linie af et eller andet engelsk Digt, hvorefter den unge Tamuler ikke alene gjentog Citatet, men angav det Digt, hvoraf det var taget, i hvilken Forbindelse det stod, samt Forfatterens Navn. „Deres Citat,“ sagde han, „lød saa og saa, det var taget af det og det Skuespil af Shakespear, og det staar i denne Forbindelse,“ og saaledes gik det Bordet rundt.

Det gjorde os ondt, at vor Tid og vor Rejseplan ikke tillod os at besøge Bisshop Caldwell i Edehengoody, femten Mile i Syd for Palimkotta. Som ung Mand Menneffe var Dr. Caldwell Medlem af min Faders Menighed, og efter min Faders Raad reiste han til Skotland for at studere. Senere drog han ud som Missionær, og sluttede sig til Selskabet for Evangeliiets Udbredelse. Han har hørt og har en stor Gjerning. Men der var ingen Jernbane til hans Station, og naar man er paa en Rejse rundt Jorden, er Dreboerne noget langsomme. Efter Afsteden med Bisshop Sargent og hans fromme Hustru tog vi derfor med Jernbanen nordover gennem et fladt og frugtbart Land til Madura, hvor vi fik en gjæstfri Modtagelse af en amerikansk Missionær Mr. Mendall, som har arbejdet her i tyve Aar. Her tilbragte vi Aarets sidste Dag, og fandt Missionskirkerne pyn-

tede og Tilberedelser gjorde til at holde natlig Gudstjeneste.

I denne gamle By befandt vi os for første Gang ligeover Syd-Indiens uhyre Templer, hvilke, for at bruge Dr. Monier Williams Ord, „ligesaa meget overgaa dem i Nord-Indien, som Westminster Abbediet og St. Paulskirken overgaaa Londons almindelige Kirker.“ De dravidiske Folk i Syd-Indien ofrede sine Guder sit Arbejde. Alteret og Afgudsbilledet er indmurede i en mørk, firkantet Cella, hvor en Lampe holdes mat brændende baade Dag og Nat. Til denne „Helligdom“, som kaldes Vimana eller adytum, faar Ingen Udgang. Men omkring den og fra alle fire Himmels-hjørner førende op til den er Mantapas, store Soilegange, Gopuras eller Portpyramider, som har en Høide af indtil 200 Fod, og hvorpaa der er Udgravninger i Hundredevis samt store Hølvninger, som kaldes Chultries, sædvanligvis fra ti til tyve Fod høie og med Tusinder af rigt udskaarne Soiler, der bære et fladt Tag, og hellige Cisterner omgivne af Korridorer. Alt dette, som samler sig rundt eller fører hen til hint adytum i Midten, udgjør tilsammen et Tempel af uhyre Størrelse, der gjerne kaldes Pagode. Pagoden i Madura indtager mange Acres Land. Den har ni Taarne eller Gopuras, hvoraf vi steg op i det ene ad en trang Trappe, som overst oppe førte til et lidet Kammer med smaa Huller i Væggen mod Nord og Syd; men Udsigten lønnede neppe den Umage, vi havde haft med at komme derop. Dette Tempel skal være bygget i det tredje Aarhundrede før Kristus; det ødelagdes i Aaret 1324 og restaureredes i det syttende Aarhundrede. Det holdes i god Stand, og da vi besøgte det, var mange Murere beskæftigede der.

Det er helliget dels til Minakshi, „den fiskeiede Gudinde,“ og dels til Siva. Efter at have passeret gennem Gopurterne og Korridorerne, der bruges som Bazarer, kom vi til en mørk Sal med et sladt Tag og med Tusinder af Soiler, alle af Sten, enkelte af sort Granit, og med Udgravninger, der forestillede dansende Guder og Gudinder. En af Figurerne forestiller Djævelen, og det til-lades Gutterne at spytte ham i Ansigtet. En Pillar er delt i fire og tyve mindre. En lang Korridor, med Stenfigurer af Yali, et besynderligt Uhyre, Sydens Love, fører til den hellige Cisterne, som er omtrent 150 Fod i Firkant og fuld af mørkegrønt Vand, hvori nogle af Brahminerne badede sig. Af den hel-lige Dxe, som er helliget Siva, ser man tre forskellige Statuer, efterhvert som man nærmer sig Helligdommen. Ud-gangen til denne er forbudt, og Alt er Mørke og Stilhed, naar man ser opover Korgangen, undtagen langt borte Skin-net af en Lampe, som brænder for Af-gudsbilledet. Yndlingsguderne er be-smurte med Olje og rød Okerfarve, og der er en almindelig Smørelse omkring deres Enemærker, som langt fra er vel-lugtende eller renslige. Udenfor den store Pagode staar Bognen, paa hvilken Afgudsbilledet kjøres. Storartethed og Stygghed, Massivitet og Smuds er be-synderlig forenet i dette Tempel.

En anden berømt Bygning i Madura er Tirumalas Palads. Tirumala var den største Hersker i Provindsen, og Pa-ladset byggedes af ham i 1623. Det indeholder en Firkant af 150—250 Fods Størrelse, som er omringet af en smuk Korridor og 128 massive Granitsoiler, og hvis Udgravninger er ganske mærke-lige. Regjeringen holder nu paa at restaurere Paladset for at bruge det i Statsøiemed. Paa den anden Kant af

Byen er der en yndig Bei, som fører til en hellig Cisterne med en D, hvor der staar et Tempel i Midten. Beien er overstygget af Banantræer, og et særdeles smukt Exemplar af dette Træ er at se i Statteopkræverens Have. I Indien er Statteopkræveren den civile Øvrigheds-person, som paa vedkommende Sted re-præsenterer Regjeringen.

I Indien maa man selv paa denne Aarstid staa tidlig op, dersom man onster Kjølighed. Det var Nytaarsdagsmor-gen og vi saa endnu Sydkorsets lysende Stjerner, da vi kjørte til Jernbanestatio-nen og tog med Morgentoget til Tri-chinopoli. Kl. 6½ kom Solen op paa den klare Himmel, og paa begge Sider saa vi en Række Bakker hæve sig op fra Sletten. De Indfødte var alle-rede i Arbejde udover Landet og hoved-sagelig befestigede med at pumpe Vand fra Brønde og Damme ud i Grofter, som var gravede midt igennem Ris-markerne. Da vi Kl. 1 om Middagen naaede Trichinopoli, fandt vi hyggeligt Kvartier i Hotelet og mødte den væslep-anste Missionær Mr. Dickson, der led-sagede os til den Kirke, som tilhører Selskabet for Evangeliets Udbredelse og engang var den bekjendte Missionær C. F. Schwarz's Kapel. Jeg stod paa den gamle Prædikestol, hvorfra han pleiede at tale. Han havde en ube-grændset Indflydelse over den indfødte Befolkning. Naar de stulde underhandle med Engelsen, maatte det alene ske gennem ham. Han fødtes i Tysk-land den 26de Oktober 1726 og døde i Tanjore den 14de Februar 1798, „æret“, som der staar paa en liden Tavle i hans Kirke, „lige høit af Kristne, Muhamedanere og Hinduer.“ Alene i Tanjore efterlod han tre tusinde Om-vendte. En tre Miles Kjøretur førte os fra hans Kirke i Trichinopoli til de

berømte Templer i Seringham i Syd-Indien. Den store Pagode paa denne Ø (thi en Ø er det) er syv Mile i Omkreds, og indbefatter mange Basarer og Gader bestaaende af Braminernes Huse, saa den ligner mere en By end et Tempel. Man kjører gennem en Række af høie og med Udgravninger dækkede Gopuraer, og kommer til den sædvanlige Soilehal, hvis flade Stentag bæres af tusinde Soiler med mærkelige Udgravninger af Mænd, som fra sine steilende Hæste gennembores Tigere. Indenfor er den egentlige Helligdom, der er mørk og uhyggelig. Tæt herved staar fire hellige Elefanter paa Stald, og en Trappe fører op til det flade Stentag, som dækker alt dette. Da Prindsen af Wales gjorde sin Reise gennem Indien, besteg han den høieste Gopura og efterlod Templet en Gave af 500 Rupier. Derefter besøgte vi Jambukeswar, som er i Forsald og mindre i Udstrækning, men som er en meget god Prove paa den dravidiske Bygningsmaade.

Hvad der især giver Trichinopoli dets Præg, er en smuk Klippe, som hæver sig op over Byen i en Høide af 250 Fod. Vi steg Trappe efter Trappe, lige til de sidste farlige Trin, som var hugne ind i den steile Klippe, og som var uden Rækværk eller Gelænder, op til Mandapam eller Pavillonen paa Toppen, hvorfra vi havde en klar og vid Udsigt, — mod Nord over Seringham, mod Øst til Tanjore, og mod Syd og Vest over selve Byen, hvor der var stort Liv i Gaderne i Anledning af en mahomedansk Proces-sion med dens Trommeslag. Den nye lutherste Kirke falder især i Øinene; Lutheranerne har haft Missioner her i mange Aar. Ogsaa de Katholske har Kirker, Munk- og Nonneklostere, en meget stor Koloni. Næsten alle de tamuliske Tjenere er Romersk-Katholske.

Mod Vest, paa den anden Side af Katholikernes Bygninger, har man Europæernes Afdeling, og langs Horisonten hæver sig i det Fjerne Bjergene henimod Erode.

Fra Trichinopoli er der to Timers Reise med Jernbanen til Tanjore, og Skarer af Indfødte, med de forskellige Kjendemerker paa sin Kaste malede i Panden, skildte Stationerne og Vog-nene. Jernbanen er Rasterbæsenets store Odelægger i Indien. Man har her fire Kaster, men det hænder ofte, at Mænd af den høieste Kaste er de fattigste, og man kan i Rupeerne se Brahminen Side om Side med Pariaen. Idet man nærmer sig Tanjore, er Pagoden med sin høie Gopura en iøjensaldende Gjenstand. Overst oppe paa den findes en rund med mange Graveringer forsynet Sten, som siges at veie otti Tons. Gaardene er ikke ligesom i Madura overdækkede, men aabne for Lys og Luft, og indenfor Murene finder man en stor aaben Firkant, som paa den ene Side maaler 600 Fod, paa den anden 200.

Her har man først den kolossale, femten Fod høie Dye, som i en liggende Stilling hviler paa en Platform, hvortil man naar op ad en Trappe med tolv Trin, og hvorover der er bygget en Thronhimmel baaren af Granitsoiler. Ligeoverfor denne Dye har man det prægtige Tempel, en aflang Bygning af rød Sandsten, hvis mægtige Gopura hæver sig stolt over Helligdommen. Vængene til Vængene er et lidet Alter af Sten, og Buegange, som er bedækkede med klodsede Malerier af gamle Helte, omringe Gaarden. Til Høire er Subramanyas Tempel, som er mindre, men et udsøgt Stykke Bygningskunst; Trappetrinene bæres af smaa, i Sten udhugne Elefanter med Mænd i de besynderligste Stil-

linger siddende paa eller faldende ned fra deres Snabler. Prindsessen af Tanjore's Palads indeholder en aaben Gaard med besynderlige Figurer i Sten, samt en Statue i hvidt Marmor af den forrige Rajah. I den Kirke, som tilhører Selskabet for Evangeliets Udbredelse, er en liden Table til Erindring om Missionær Schwarz.

Den nye Jernbane mellem Tanjore og Madras var endnu ikke færdig, og midt paa Matten fortos Passagererne i Dre vogne over en meget bred Elv (Pennarfloden), hvilket gav de Rejsende en Ide om Reiserne i Landet førend Jernbanerne kom. Den hele Afstand er omtrent 200 Mile, og den tilbagelægges nu (med Undtagelse af disse tre Mile) paa atten Timer. Landet er fladt, men frugtbart.

XXVI. Madras.

Madras synes at være en meget forskjelligartet By. De Indfødtes (den sorte) By er tæt bebygget i Kvartaler; men den europæiske By strækker sig mange Mile mod Syd og indbefatter store, udhyrkede Landstrækninger. Mount Road, som gaar i denne Retning, fører til mange Hoteller. Fra vore Vinduer kunde vi se Brændingerne og Baadene, som brugtes i dem. Skjønt Søen var rolig, kom dog de svære Bølger rullende indover, og de store Baade kastedes næsten lodret op og ned. Der gaar en Havnedæmning udenfor Brændingerne, men ogsaa indenfor den er Dønningerne svære. Fra Fyrtaarnet har man en prægtig Udsigt; man kan derfra overse den hele By og flere Mile af Kysten. Skovturen langs Strandbredden til Capper-House er den smukkeste i Madras. Her har man Universitetet og Præsidentbygningen. I Fæstnings-Kirken er der et

Monument til Erindring om Schwarz. Søndag Aften tilbragte vi meget hyggeligt hos Mr. Organe sammen med en hel Del Missionærer, hvoraf flere var komne ind fra Landet. Mr. Organe er Sekretær for Bibelselskabet, som har sit Oplagssted i Memorial-Hall, og som ved Hjælp af Kolportører udbreder sin tamuliske Oversættelse af Bibelen. Adskillige indfødte Menigheder give Bidrag til dette Selskab. Hos Mr. Organe traf vi en Veteran i Herrens Tjeneste, Mr. Coles, som havde arbejdet i 42 Aar og endnu stod paa sin Post. Paa vore Spørgsmaal angaaende de Indfødtes Forhold til Engelse, svarede han, at han havde faaet Indtryk af, at Massen af den indfødte Befolkning i Præsidentskabet søgte sig tilfredse under det engelske Herredømme, og at dersom der var Spørgsmaal mellem en engelsk og en indfødt Guvernør, vilde de 99 af 100 vælge Engelsen. Der var ingenfomhelst Patriotisme hos Folket, sagde han; hver holdt sig til sin Kaste og søgte dens Fordel. Men de søle dog skarpt Statternes tunge Byrde. Man fremholder, at den saakaldte Bevilgningsstat, det vil sige en Stat paa Indtægten af Ens Fortjeneste, hvorfra de, som staa i civil Tjeneste, er undtagne, er uretfærdig og partiisk. Hungerensnøden i 1878 har været en Kilde til usigelig Glendighed; men de Forholdsregler, som toges for at lindre den, har vundet Befolkningens Velvillie og Taknemmelighed.

I Madras besøgte vi to store Hospitaller; det ene var i de Fremmedes By og underholdtes af Europæerne, det var grundet efter det engelske System; det andet var i de Indfødtes By og under deres Overopsyn. Det almindelige Hospital i de Fremmedes By er en meget stor og velindrettet Bygning. Den har rummelige Korridorer (Gange), store og

flyggesfulde Verandaer og smukke Værelser. Dorene var aabne overstalt ud til Verandaer, og en forfriskende Luftning strøg gennem Bygningen og lindrede Heden, som i dette Klima er saa besværlig for Patienterne. De lyse og livlige Værelser syntes allesammen at give Løfte om Helbredelse. Forhaabninger syntes udtrykte i Ansigterne, selv hos de mest Lidende, og smukke Malerier og yndige Blomster glædede Diet. Men det gjorde mig ondt at maatte sige, at det andet Hospital i den forste By i Alt var en Modsatning til dette. Det kaldes Choul-trey Fattighus og Hospital, og her stod taus Elendighed skrevet paa hvert Ansigt. Patienterne har ingen Sengklæder, og Stakkerne ligger paa en Matte paa Gulvet. Afdelingen for Spedalske frembød et meget pinligt Syn. De fleste af disse var Indfødte og kun ganske faa forstod Engelsk, og til disse talte jeg nogle Ord om den Herre Jesus og de Spedalske; det var Alt, hvad jeg formaaede at gjøre for dem. Nedtrykte og bedrovede gik vi derefter gennem de tomme og uhyggelige Værelser for de gamle og svage Mænd og Kvinder, som her henslæbe sine sidste sorgelige Dage. Der er ogsaa en Afdeling for Hittetørn, og disse synes at befinde sig i stor Elendighed. Der var 250 Patienter i dette Hospital, og Middelantallet af Døde var dengang 10 om Ugen. Under den frygtelige Hungeren i 1878 havde det 9,000 Beboere, der holdtes som i en Leir og med et Middelantal af 30 Døde om Dagen. De Døde blev hver Dag lagte i en stor Hob og brændte. I dette Lazarushus var der, da vi besøgte det, 250 Patienter i Hospitalet, 275 i Fattighuset, 42 i Rajahens Choul-trey og 250 Spedalske, hvilket tilsammen udgjorde 817 Sjæle. Rædslerne i hint Hungersnødens Aar var større, end de

kan fortælles. Naar Kornvognene drog fra Kysten til Jernbanen, maatte man have stærk militær Vagt til deres Bevogtning; men de forsultne Stakler fandt sig i at udsættes for Sabelhug og for Spark af Hestene, naar de blot kunde faa Hul paa Sækkene, saa Kornet kunde rende ud; og da kunde man bagefter se Hundreder ivrig isærd med at plukke op de enkelte Korn, som var faldne paa Veien. Til Straf for denne Forbrydelse blev Alle, som man kunde faa fat paa, drevne ind i Indlukker, som var satte op langs Strandbredden, og holdtes der fængslede i 24 Timer udsatte for Solens Glød og uden Mad eller Vand. Man sagde, at mange af dem omkom. Og dette var ikke i fjerne og affidesliggende Distrikter, men midt i det britiske Herredømmes Hovedkvarter, der hvor det ret viste sig i al sin Pragt — i Syd-Indien, i selve Madras.

Blandt Missionærerne i Madras og de omliggende Distrikter er det almindeligt at holde en fælles Kommunionsgudstjeneste paa den forste Søndag i Aaret. Missionærerne af Selfabet for Evangeliet's Udbredelse holde sig for sig selv, og ligesaa de, som tilhøre det Kirkefælles Missionsfælleskab, skjønt disse Sidste dog forene sig med sine Brødre i de aarlige Bonnemøder, som netop holdtes i denne Uge. Det interesserede os meget at bivaare denne fælles Kommunion. Lægmissionær Dr. Elder aabnede Mødet med en Bøn og et Stykke af Bibelen. Pastor G. M. Cobban (episkopal Methodist) prædikede over den dobbelte Text (Apost. Gj. 18, 9. og 2 Thess. 3. 1.): „Frygt ikke, Paulus, vær ikke bange, men tal,“ „Brødre, beder for os.“ Presten W. Stephenson af Tristiken holdt Altertalen, Presten J. B. Coles forrettede for Alteret, og som en Bøn fra Hjemlandet tilbød jeg at holde Slutningsbønnen.

Om Aftenen besøgte vi Domkirken, der ligesom de fleste Bygninger i Madras var dækket med gult Stukaturarbejde. Den var oplyst med utallige Lys i prægtige Lysefroner. Biskopen med sin Bispestav var nærværende.

Madras er stærkt i Opdragelsesanstalter; vi besøgte Præsidentkabets Anstalt, Universitetet og det presbyterianiske Institut, som er den største og mest blomstrende Missionsanstalt i Præsidentkabet. Biskopen præsiderede ved det forenede Bønnemøde i Memorial-Hall, hvor mange Bønstrifter fremkom til Missionssektstaberne. Hjælpen i Hungersnøden har bragt Mange til dem, som siger: „J har vist Eder som vore Venner i Nøden, vi fik ingen Hjælp fra vore Afguder. Nu er vi Eders Disciple, lær os, hvad J vil.“ Som Biskop Caldwell siger, kunde Intet være naturligere. Og idet han taler om de Nyomvendte, tilføjer han: „Jeg har besøgt 105 Byer og Landsbyer, hvor der var Menigheder, og de fleste af dem var nye. Hvordan lyder saa den Dom, jeg derefter har dannet mig? Den er, at i Umindelighed synes jeg bedre om den nye, end om den gamle Del. Som Regel er de forstandigere, mere fremadstræbende og mere lovende. De fleste af de nye Folk er allerede ligesaa villige, om ikke villigere end de gamle til at danne Foreninger for deres hedenste Naboers Omvendelse.“

XXVII.

Østkysten og Kalkutta.

Reisen langs Kysten fra Madras til Kalkutta tager otte Dage, og Dampstibet

anløber hver Dag et Anløbssted paa Veien. Den vanskelige og ubehageligste Del af hele Reisen er ofte fra Skibet og iland, da man maa gennem Brændingerne. Den sydøstlige Kyst af Indien er flad og sandet, og store Donninger rulle ind over Strandbredden. Det vilde ofte været umuligt at sætte sig i Forbindelse med Strandbredden, naar man ikke havde haft de Indfødes Vaade til at gaa gennem Brændingerne, og deres store Duellighed i at manøvre med dem. Vaadene, som kaldes „Masula“, er fem og tyve Fod lange, otte Fod brede og sex Fod dybe. De er sladbundede og spidse, samt boiede opover for og agter. De er overordentlig lette og ligge kun sex Tommer i Vandet; der findes ikke en Nagle i dem, men de er spæde sammen. De styde hurtigt aftsied med den opsligende Bolge; naar saa denne træffer sig tilbage, komme de ud af den, og den derpaa følgende Bolge kaster dem næsten lodret tilveirs, idet Vaaden ofte næsten fylbes med Stum, derpaa slynges den atter ned i Dybet, medens Bolgen ruller videre. I roligt Veir er det blot tre af disse Bolger, som er farlige, og naar man er særdig med dem, er man sikker. Vaadfolkene, tolv i Tallet, ro af al Magt med sine Arer. Morgenen var rolig, og paa en halv Time naaede vi i god Behold „Purulia“. Dette var et nyt Dampstib, som gjorde sin første Tur. Den anden Dag anløb vi Masulipatam, Midtpunktet for det Kirkelige Missionssektstabs Arbejdere blandt Telugu-Folket, og den tredie var vi ved Kofanada, i Distriktet Godavery. Jeg gik iland og besøgte den kanadiske Baptistsmission.

• (Mere.)

Forskjellige Slags Notitser.

[Endel af disse Notitser har maattet ligge over fra forrige Numer af Mangel paa Plads.]

Fra Bladet „Dannevirke“ optage vi nedenstaaende Beretning, som belyser det preussiske Regimente i Sonderjylland: Den offentlige Politiret i Aabenraa forhandlede for en Tid siden den imod 16 unge Piger anlagte Sag, for en Aften i forrige Maaned at have afsunget nogle danske Sange i Guldsmied Rohdes Hus, samt for „rolighedsforstyrrende Varm og grov Uansændighed.“ Tilhørerpladsen i Retslokalet var tæt besat med Tilhørere. 15 af de unge Piger fortes ind for Retten, den ene, Advokat Vefvers Datter, var ikke tilstede. Pigerne var i Alder fra 14—15 Aar, en var ikke konfirmeret. Der blev opgivet 5 Sange, deriblandt: „I vor Barndom vi horte Kartovernes Brag“ og „Vist stolt paa Rodans Volge“, af hvilken sidste kun det første Vers blev sunget. Den offentlige Anklager androg paa en Mulkt af 15 Mark for hver af Deltagerne i Sagen. Forsvaret fortes af Advokat Vefker, der i et længere Foredrag hævdede, at det ikke var ulovligt at synge danske Sange, idet der ikke er noget Lovbud derimod. Der er jo ogsaa i den preussiske Stat forskjellige Rationalliteter, og det er saare naturligt, at det enkelte Menneſte synger i sit Tungemaal de Sange, det kan, naar de er anstændige. Hvad de omtalte Sange angik, da fandt han ikke, selv om de angik Danmark, at det var lovstridigt at synge disse. Forordningen af 12te Juli 1865 ansaa han nu ikke for at have Gylbighed efter Indførelsen af den preussiske Forsatning og Straffelov, saa meget mindre som der senere er udstedt Forbud mod Brugen af

danske Faner. Efter Sagens Forhandling tral Retten sig tilbage; den brugte temmelig lang Tid til Raadslagning. Dommen: lod paa en Mulkt af 5 Mark for hver af Pigerne samt Udredning af Sagens Omkostninger. Under Begrundelsen af Dommen erklærede Amtsdommeren, at Ssangene: „I vor Barndom“ og „Vist stolt paa Rodans Volge“ berørte Forhold, der ved at blive sungne i Sonderjylland medførte Ansvar. Loven af 12te Juli 1865 ansaa han for at være i Kraft. Med Hensyn til Anklagen for Rolighedsforstyrrelse o. s. v. udtaltes Fritjendelse. En anden Sag, der var anlagt imod fire af Pigerne og en Pige fra Nordborg samt en Somand, for ombord paa et Dampſtib i Aabenraa Fjord at have sunget danske Sange, blev ligeledes forhandlet. Der blev opgivet som afsunget 5 danske Sange, deriblandt nogle Strofer af „Vist stolt paa Rodans Volge“. Retten kom til et andet Resultat, nemlig til fuldstændig Fritjendelse.

— I et Telegram fra Kap Race, New-Foundland, af 3die October berettes: I Lobet af de tre sidste Dage er over 90 store Fæbjerger drevne her forbi foruden en utallig Masse mindre Stykker. En svær Js-D, som just nu befinder sig lige ud for dette Sted, er over sex Mile lang og vilde lettelig kunne tages for Land i tykt og taaget Veir. Disse arktiske Js-Masser ligge alle lige i Veien for Skibe, der komme fra Et. Lawrencebugten og styre forbi New-Foundlands sydlige Kyst.

— Paris, Frankrigs Hovedstad, har nu 2,239,928 Indbyggere, en Kvartmillion mere end i 1876.

— Man har nylig til Australien

indført 300 Kameler; dersom de trives og formere sig, lover man sig stor Nytte deraf og mener, at de ogsaa vil blive indførte i det sydligste Europa.

— Professor Foster, som nylig døde i Aachen (Frankr. og Engellst: Aix la Chapelle), var en af de største Entomologer (Insektkyndige) i Europa. Hans Insektsamling skal være næsten enestaaende; den er samlet med den største Omhu og ordnet nøiagtigt efter videnskabelige Principer. Tytterne frygte for, at den vil finde sin Vej til South Kensington, et berømt Museum i London.

— John Peels Election Speech. (From the Pall Mall Gazette). Was ever a terser election speech made than the following? The speaker was the late Mr. John Peel, and the occasion a meeting at Accrington, when Mr. Peel, who was always very loth to speak, was at last prevailed upon to say a few words. „Men of Accrington,“ he said, „if you are so backward in coming forward we shall be all behind, as we were before.“ He said no more. The speech might serve again for Lord Hartington's opponent at the next election in Northeast Lancashire.

— Vi har for omtalt den paatænkte Verdensudstilling i New Orleans, som skal aabnes den 1ste December forslommende og vare til 31te Mai 1885. I New Orleans „Times-Democrat“ (Exposition Edition) findes en Afhandling om Kaptein Gads Arbejder til Fordybning af Flodmundingen for at holde Indseilingen aaben for store Skibe. Af denne Afhandling sees, at Indseilingen forbedres Aar for Aar, og at dens nuværende Forhold er følgende: Den mindste Dybde i Pasjet ovenfor Jetteerne

er 29 Fod; den mindste Dybde igjennem Jetteerne er 34 Fod; den mindste Dybde i Pasjet, der fører ud i Bugten nedenfor Jetteerne, er 32,8 Fod. Man har oftere prøvet Seilpassene med store Skibe, saaledes forrige Aar, da det store engelske Dampskib „Silverton“ med svær Ladning heldigen passerede fra Byen ned i Golfen. „Silverton“ var 338 Fod lang og Strogets Høide var 42; dets Ladning ved den nævnte Velighed bestod af 10,618 Baller Bomuld, 319 Tons Oliefager, 24,193 Bushels Brødstofte (Hvede, Byg etc.), 10,750 Træstave, 1,000 Tons Kul og 275 Tons Vand som Ballast; dets Dybgaaende var 25 Fod og 4 Tommer agterud og 22 Fod og 11 Tommer forud. Skibet „City of New York“ havde fort i Forveien passeret med 25 Fod og 10 Tommers Dybgaaende, men det havde et skarphygget Skrog; „Silverton“ derimod var næsten fladbundet, og dets uhindrede Gjennemgang ansees for et udmærket Bevis for Jette-Systemets Triumf. Disse Jetteer kan i Nørthed bestrives som et Slags Madratser fyldte med Vidiekviste og sænkede ned med Stene i Rækker og Lag, paa hvilke der da bygges et Slags „Konkret“-Mur; Strømmen bringes derved til at gaa i en bestemt Retning og vil da selv lidt efter lidt fordybde sit Leie.

— Burlington-Kompagniets nye Bane Gjen fra et Punkt nær Postville til Decorah („Chicago Decorah & Minnesota R. R.“) er 23½ Mil lang og har tre Mellemstationer, nemlig Cassalia, Oshtan og Nordnes; Veilængden med denne Linie fra Decorah til Cedar Rapids er 118½ Mil. Pæledriver-Maskinen har arbejdet flittigt paa denne Linie i Sommer; det Malmstykke, der tjener som Hammer, sagdes at veie 1,800 Pund.

Blandinger. — Ryt og Gammelt.

Mississippis Bæddragets Seil-		Arkansas	884
længde. Selve Mississippien er seil-		Issaquena	161
bar for almindelige Dampstibe paa en		Yazoo	228
Strækning af 2,161 Mile, men smaa		Big Blad	35
Dampere kan endnu komme 760 Mile		Cane	54
længere op. Følgende er en Fortegnelse		Duachita	384
over dens fornemste seilbare Bifloder:		Boeuf	55
	Mile.	Texas	112
Minnesota	295	Tech	91
Chippewa	90	D'Arbonne	50
Iowa	80		
Missouri	3,174	Der er endnu 10 andre seilbare Bi-	
Big Horn	50	floder, men den Strækning, som de frem-	
Allegheny	325	byde, er mindre end 50 Mile. Den	
Missingum	94	samlede seilbare Strækning i de nævnte	
Kentucky	105	Elve er 16,571 Mile; med slædbundede	
Wabash	365	Barker kan man befare 20,221 Mile.	
Tennessee	270	(Efter N. D. „Times Democrat“).	
Osage	302	John Potts' Reward. Thirty	
White	779	years ago a poor girl named Car-	
Little White	48	rie Roper, in garments tattered	
Big Hatchie	75	and torn, wandered to the home of	
Sunflower	271	John Potts, a village blacksmith,	
Tallahatchie	175	in what is now known as Brook-	
Red	986	lyn, Pa., a few miles from the	
Cypress	44	city of Carbondale. Mr. Potts took	
Black	61	the girl in, and suggested to his wife	
Bartholomew	100	that they adopt her, they having no	
Macon	60	children of their own. Mrs. Potts	
Atchafalaya	218	objected, feeling it her duty to	
Lafourche	168	take one of four of her sister's	
Wisconsin	160	daughters, if it was deemed ex-	
Rock	64	pedient to adopt a daughter. Mr.	
Illinois	350	Potts would not listen to his wife's	
Yellowstone	474	suggestions, and determined to	
Ohio	1,021	support the girl. He sent her to	
Monongahela	110	a school in Bucks County, where	
Kanawha	94	she took up the study of music	
Green	200	with her academic course, and	
Cumberland	609	graduated with high honors. Two	
Clinch	50	years after she graduated Potts	
St. Francis	180	failed to learn of her whereabouts.	
Black	147	His inquiries did not bring any	

tidings of the girl, and he gave her up as dead. His wife died in the spring of 1877, and he lived alone. He still continued his business as blacksmith, though unable to save anything from his earnings with which to pay off a few mortgages on his property. In April 1882 a strange lady appeared at the post-office in Brooklyn, and introduced herself as Mrs. James Rutledge, of Pittsburgh, wife of a millionaire. She inquired for John Potts, and was escorted to his home. The old gentleman recognized her at sight, and was overcome with joy at her appearance. The lady had come to take Potts to her home, where he was to enjoy the freedom of her home during his remaining days. She paid off the mortgages on the Potts property, purchased a handsome monument for the grave of Mrs Potts, and started with her old friend for her home in Pittsburgh. Soon after their arrival she made Potts a gift of \$50,000 in United States bonds. — *Carbonale (Pa.) Cor. N. Y. Sun.*

Naben Brevverling.

A. A. Deres Gaade er altfor let til at kunne optages.

P. M. Af „Pater Clemens“ og Gustav Vasas Historie („For Hjemmet“ 18de Bind) er nogle faa Exemplarer igjen; sendes portofrit for \$1.00. — 19de Bind („Ser Nar blandt de røde Indianere“ og „en ung Piges Historie“) er udsolgt. — Af 20de Bind (1880 II. Nordvestpaskagens Opdagelse etc.) er nogle faa Exemplarer igjen; sendes portofrit for \$1.00. Aargangen 1881 (Familien Helderlingen) se Avertissementet paa sidste Side. — Af Aargangene 82, 83 og 84 have ogsaa nogle Exemplarer igjen til sedvanlig Pris. Eldre Bind end de her nævnte kan vi ikke skaffe. Enkelte Losnumre kan skaffes til Komplettering.

O p g a v e.

Af Bogstaverne d l e a dannes 14 forskellige Ord.

Opløsning paa Gaaden i No. 20.

No. 247. Luftballon.

Abonnenter, som endnu staa tilbage med Kontingent, bedes venligt om strax at indsende samme, hvorefter Kvittering skal

blive dem tilstillet.

Adresse:

A. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Et fornyet Barndomsminde (Digt). — Professorens Pus. — Kunstigt Brøndboring. — Festen ved Luther-College den 22de Oktober. — Skildringer fra en Rejse rundt Jorden. — Forskjellige Slags Notitser. — Planbøger. — Nyt og Gammelt. — Nabens Brevverling. — Opgave. — Opløsning paa Gaade.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Marg.

30te November 1884.

22de Hefte.

Professorens Hus.

(Fortælling af J.)

(Fortsættelse.)

Sjette Kapitel.

Vinteren skred nu raskt frem; Julen var forløben, og Dagene langedes synligt. Af og til besøgte Edvard og Helene os, og jeg kom ogsaa undertiden til dem. Vi gjorde os gjensidig Umage for at omgaaes paa den gamle naturlige Maade, men Forholdet blev dog tvungent alligevel. Hos Professorens var jeg en daglig Gæst. Kandidaten havde pludselig faaet et sandt Sværmeri for Rambus, og spillede det med et Lune og en Iver, der oplivede og morede Fru Karse i høi Grad. De Aftener, han holdt hende med Selskab, havde jeg da min Frihed.

„Det er altfor galt,“ sagde jeg engang, „De har havt trabelt hele Dagen, og jeg kan umulig tillade, at De saaledes odelægger Aftenen for Dem selv.“

„Derfor Frøken Ida anede, hvad for en Tilfredsstillelse det er mig,“ han saa svært skalkagtig ud, „vilde De ingen Indvendinger gjøre.“

Ingborg og jeg besøgte ofte Tante Marie; engang imellem gik jeg ogsaa derhen alene. Altid var det lige hyggeligt i hendes smaa Stuer; altid udtrykte hendes Ansigt det hjerteligste Velkommen; altid gik man trøstet og oplivet fra hende. Den stive, værdige Fuldmægtig saa jeg sjelden, hvorimod hans lille urolige, godmodige Kone — der saa ud, som om hun forgyvedes grundede paa at finde Noget, hun havde glemt — gjerne indfandt sig med Krave og Kappe en Smule paa Snur, et Barn paa Armen og to, tre i Stjorterne. Naar hun saa, at der var Fremmede, vinkede hun ad Tante Marie, og saa blev der hvilstet og raadslaaet. Mange, mange Gange saa jeg den gode gamle Dame, efter en saadan Scene, liste sig hen til sit Skrivebord og smugle Pengepungen ud, meget bange for, at jeg skulde bemærke det.

Den unge Isklænder havde nu faaet sin Doktorgrad med stor Ære og Berømmelse, og Ingborg havde trabelt

med Udstyret. Jeg fik Lov til at navne og numerere Alt. Rikke syede og strikkede ufortrøden for sin Yndling. Hun saa saa alvorlig ud, den gamle Stakkel, jeg er vis paa, der faldt mangen en bitter Taare paa Arbeidet.

En Aften sad Professore, Kandidaten, Ingeborg og jeg om den venlige Kaffeelovnsild, der lyste klart gennem Sprinklerne i Døren.

„Det er en ordentlig Snethkning udenfor,“ sagde Professore, idet han lænede sig tilbage med Piben i Munden, „hør, hvor det pidsker paa Ruderne! — i dette Dieblis føler jeg det egenhjerlige Velvære, der undertiden lister sig over En, naar man en Uveirsaften sidder i godt Selskab ved sin hyggelige Arne. — Men I er lidt stille, Born, finder jeg.“

„Vi tør ikke forstyrre Knud,“ lo Ingeborg, „han er gaaet helt tilbunds i sine egne Tanker. Se blot paa ham, Fader!“

Han saa unegtelig meget optagen ud, som han sad der og stirrede ind i Ilden. Nu opklaredes Ansigtet, nu rynkede han Panden, nu bed han sig grundende i Læben.

„Knud!“ vedblev hun høiere, „hvor gjælder Reisen hen? Poesi eller Grammatik?“

„Hvad er det for Snak, Ingeborg,“ han for utaalmodig op, „du tror altid jeg er fraværende, naar jeg ikke uafbrudt lader Munden løbe.“

„Godt Ord igjen, Born. — Det er og bliver dog en styg Vane, Knud, vogt dig, at den ikke tager Overhaand.“

„Ths, er det ikke en Vogn? skulde Tante Marie?“

„Na, Snak, jeg hører ikke det Mindste.“

„Den holdt virkelig, Fader; nu gaar Døren! — Hanne taler med Nogen; o, maaste!“ hun sprang op i det gladeste Haab.

Det var dog ikke Islænderens høie Skikkelse og aabne Ansigt, der viste sig i Døren, men en liden vindtør Mand med sort tilspidset Skjæg, undvigende Dine og indesluttet Mine. Han saa underlig uhyggelig ud i Skjæret fra Kaffeelovnsilden.

„Godaften, Godaften,“ sagde han langsomt; han kunde ligesaa godt have sagt: daarligt Nyt, daarligt Nyt, saa tydelig følte vi Alle, at det var det, han bragte.

„Professore har sikkert ganske glemt mig?“

„Vist ikke nei, De er Benjamin Preen. — Hvad bevæger Dem til at komme her i Aften?“

„Jkke egen Fordel! — det er for Andres Skyld; Anledningen er ingenlunde glædelig, den er sørgelig. — Man bør være forberedt paa Alt, men desværre somofteft —“

„Hvad er der skeet? saa tal dog ud, Mennefte!“ Professore stampede.

Den Fremmede veg et Skridt tilbage og sagde derpaa med sin tynde, ulufte-paaende Stemme:

„Deres Hr. Broder har i den sidste Tid havt Held med sig og efterhaanden arrangeret sig saa temmelig med sine gamle Kreditorer herover. Det var hans Plan paany at etablere en storartet Forretning i Kjøbenhavn, og han forlod derfor Amerika dette Efteraar med Kone og Born. Der brød imidlertid Typhus ud paa Skibet, og han blev — De har tvunget mig til at tale uden Omvendt — et af de første Døde. Hans Efterladte ere nu hos mig; Enken, der blev viet i mit Hus og kjender mig som Mandens sande Ven, lyde i sin Nød til mig. Men jeg, der selv er Familielader, og som saadan har Ansvar og Pligter, kan umulig beholde hende længe eller paatage mig at ordne de indviklede

Affærer. — Hun aner ikke, at jeg er gaaet herhen; det er mig bekendt, at Forholdet mellem Professorens og den Hedengangne just ikke var det bedste, dog Døden bør jevne og hæve alle Misforstaelser. Her er en smuk Feilighed til at samle gloende Kul paa hans Hustrus Hoved."

"Det har jeg dog ikke ifinde, nei, slet ikke!" Professorens Stemme lød som et Tordenbrag, vi for Alle op; Hr. Preen greb efter Dørlaasen.

"Jeg har gjort min Pligt!" sagde han, idet han ilfsomt retirerede.

"Gloende Kul!" Professorens stak Ildstøffen ind i Raskelovnen og trak den frem svingende fuld af Gløder; du skulde selv smage, hvad det er, du hylserste Sturt! Du har ført min Broder ind i Saameget, og altid høstet Fordel af hans Forlegenhed."

"Gloende Kul." vedblev han i en ganske anden Tone, idet han gik op og ned ad Gulvet, "saa det skulde være Vondt for den trofaste Kvindes Hengivenhed! — Velsignelser, de bedste, rigeste Velsignelser vilde jeg samle paa hendes Hoved, om jeg formaaede. Gud trøste og styrke hende! — Hendes Plads er nu her, ikke sandt, Knud? ikke sandt, min Ingeborg? Byrden vil falde paa Eder, ikke paa mig, jeg ved det, men kjender Eder jo; min Broders Børn skulle ikke spise misundt Brød, vel? — Saa gaar da, i Guds Navn; — Ingeborg maa med, du vil kunne forstaa hende bedst, og altsaa være mest istand til at trøste. Naa, skynd Eder nu, Alt hvad I for-maa, tag den første den bedste Vogn, og bring dem uopholdelig herhen."

"Du vil nok blive, kjæreste Ida," hvistede Ingeborg; hun var ganske bleg, men saa dog saa fattet og velsignet ud, "Fader vil bestemt behøve din Hjælp. —

Her er Nøglerne." Hun hængte sit lille Nøglesnippe paa min Finger.

O, hvor jeg var betagen og rystet, stakkels arme Cecilie!

Professorens gik hen til Vinduet og stirrede efter de Bortgaaende, indtil Skinnets af deres lille Lygte tabte sig i Mørket; derpaa maalte han Gulvet et Par Gange i heftig Sindsbevægelse, lænede sig saa op til Vinduet igen, og brast i en kort, lidensabelig Hullen; min Nærvarrelse havde han ganske glemt.

"Saa det var Enden! — Frelsens Herre, vær ham og os Alle naadig!"

Han stod et Par Minuter ganske stille med korslagte Arme; derpaa steg han hurtigt en Stovstikke af, tændte et Lys, aabnede Sekretærklappen og fremtog et Par Dokumenter, som han overfor med Diet og saa kastede i Ilden.

Jeg klirrede lidt med Nøglerne, for at vække hans Opmærksomhed; han var imidlertid altsor optagen, til at ændse det. Papiret var nu ganske tilintetgjort; kun en liden sort Hinde laa paa de klare Gløder. Professorens spredte den med Ildtangen, rettede sig iveiret, steg Haanden gjentagne Gange over Panden, og for saa ud af Døren. Lyset blev naturligvis slukket af den stærke Vindtræk, — den kjære gamle Mand kom sjelden eller aldrig gjennem en Dør med Lys, uden dette Uheld — og han maatte tilbage.

"Hvor er nu Stovstifterne?" brummede han.

"Professorens satte dem paa Konso-bordet."

"Hvem der? hvem taler? — har De beluret mig?"

"Ingeborg bad mig blive; hun mente jeg kunde være til Nytte, og jeg vovede ikke at forstyrre Professorens."

"Glendige Stovstifter!" han strag, i

stedse stigende Gærme, den ene efter den anden forgjæves af.

„Tør jeg?“ det gik mig dog ikke stort bedre i Begyndelsen; min Haand zitrede stærkt af Sindsbevægelse og Bevidstheden om hans Utaalmodighed; der kom hele Tiden Tue, men den gik ud igjen.

„Naa, naa, jeg er da heller ikke saadan en rigtig Busemand, Tak, Barn, Tak!“

Hans Blik hvilede velvilligt paa mig, medens jeg tændte Lyset. Formodentlig har han læst den Beundring, jeg solte for ham, i mit Ansigt, thi han udbroød pludselig:

„O, De lille Tøsse, gjør mig dog ikke til en Felt. — Naa, saa De vil hjælpe,“ vedblev han alvorligere, „De er jo i Familiie med hende og holder af hende, ikke sandt?“

„Jo; hun var saa inderlig god imod mig, da jeg var liden.“

„Vil De lyse mig,“ bad han, „jeg har et meget godt Billede af Baldemar, som vi ville hænges her ind i Dagligstuen og stille to Lys under, at det strax kan blyde hende Velkommen, naar hun aabner Døren. — Saadan! Det er ret, at De visker Stovet af. — Staffels Gut, ganske saaledes saa han ud! ja, han var smuk, og han havde ogsaa et godt Hjerte, trods Alt. — Han ligner min Knud, ikke sandt?“

„Na, det er kun lidt.“

„Min Broder var langt vakrere, naturligtvis!“ Professorens Blik saa mig helt igjennem; han mærkede vist, at det var paa hans Sønns Vegne, jeg ikke holdt af denne Lighed: o, hvor jeg rødmede dumt!

„Ingeborg maa naturligvis afstaa sin Bærelse, og lille Emma sin Seng. — Mon hoormange Børn der er; to kunne jo til Nød saa Plads paa Sofaen. — Vil De nu sørge for Lagener, Haand-

klæder og alt saadan Noget. Pinnedstabet staar i Riffes Stue.“

En hyggelig Lampe med Porcelæns-kuppel brændte klart oppe i det lille varme Kvistkammer. Riffe sad ganske rolig og ubekymret i sin Kurvestol og klippede en Kane af stivt Papir. Emma stod ved Siden og fulgte med spændt Blik alle Sørenss Bevægelser.

Den gamle Pige blev forunderlig rystet og bevæget, da hun hørte, hvad der var skeet.

„Død! Alt, ser man det, og saadan en sorgelig Død. — Søde Barn, jeg kan ikke mere, nu klippede jeg galt, du maa vente til i Morgen. — Og hans Kone kommer nu her og Børnene?“

„Kommer her Børn,“ spurgte Emma ivrigt, medens hendes forstrækkede lille Ansigt pludselig opklaredes. „kommer her virkelig Børn, smaa Børn?“

Da en Timestid var forløbet, brændte en maunter Jld i Ingeborgs smukke lille Stue — selv laa hun altid i foldt Bærelse, — og Alt var parat til Gjæsternes Modtagelse. Pigen, den lille oplobne Hanne, adlød mine Ordres med en vis Tøven; jeg indgjød hende aabenbart kun ringe Tillid, og hun iagttog mine, just ikke sikre Bevægelser med en halv overlegen Nysgjerrighed, der havde noget Forvirrende ved sig. Sammenlignet med Ingeborg maatte jeg ogsaa forekomme hende i høj Grad ubehjælpom og sen.

„Nu kunne vi snart vente dem, godt at De er færdig. — Naa, De har brugt Barmebækkenet, det kan jeg lide, De er en liden betænksum Pige. — Ved De, hvad jeg har tænkt? at dersom hun ikke gjentfender Dem, ville vi ikke strax tale om Fortiden, vel? Ja, hvorledes mon hun nu vil forholde sig mod Moderen? det er et daarligt Tegn, at hun ikke strax tog ind under hendes Tag. — Hvor

blive de dog af? det varer alt for længe!"

Endelig, langt om længe, kom de. Professorens ilede selv ud og aabnede Bognøren.

"Velkommen, min kjære Svigerinde, De burde strax være kommen til mig, det er min Ret!"

Han bød hende Armen og førte hende ind med kjærligt, hensynsfuldt Alvor. Cecilie gik langsomt frem i sin fulsorte Dragt med Slør for Ansigtet; en smuk fjer eller spydaars Gut holdt hende i Shawlet; han var bleg og saa forstet ud; der var en underlig Rædsel malet paa det lille alvorlige Ansigt. Hun standsede foran Porttræet og løstede sit Slør; o, hvor forandret! og dog, det var de kjære Træk, jeg kjendte saa godt, altid skønne og ædle, om end prægede af Sorgen.

"Her hænger hans Billede! — De holder da af ham? De sørger ogsaa over ham? Kun den, der har holdt af ham, kan være mig Noget." Der var en Bestemthed i hendes Blik, jeg ikke kan beskrive; mon hun tænkte paa Moderen, o, hvor hun lignede hende i dette Dieblis.

Nu satte hun sig ned i den fremstudte Lænestol, og saldt ligesom sammen; Drengen trykkede sig op til hende, men hun skjenkede ham ingen Opmærksomhed.

"Alt tegnede saa godt, vi vare saa lykkelige, og saa — var det ikke frygteligt? o, De maa tilstaa, det var frygteligt! — Og nu maa jeg leve for at saa Alt ordnet; jeg forstaa mig ikke det Mindste derpaa, men hans Vre maa reddes. Siden ville vi tale derom, og De maa vejlede mig; nu kan jeg ikke tænke, det løber rundt i mit Hoved. Kunde jeg blot græde, men ikke engang det! — vil De lukke Vinduerne op, jeg kvæles i denne Hede."

Professoren aabnede strax Vinduet, og hun syntes at komme lidt til sig selv, medens Sneen flygede ind i Stuen, hvor den strax smeltede og saldt ned som klare Vanddraaber. Ingeborg kom nu med en liden tsk, toaars Slut ved Haanden, der just var vaagnet og saa sig nysgjerrigt omkring med et Par klare, forundrede Bine. Det var et yndigt, rødkindeth Barn med dybe Smilehuller og smaa Perlelænder; Haaret krusede sig i utallige noddebrune Ringe om Panden og Næffen.

"Fader", raabte hun, "Fader", og saa løb hun knud imøde og omfavnede jublende hans Kne.

"Det er ikke Fader!" Broderen trak hende bort, næsten med Haardhed; "Fader kommer aldrig mere," hvistede han derpaa, "han blev kastet i Havet, jeg skulde ikke saa Lov at se det, men jeg saa det alligevel!"

"Nu skal De gaa til No, min kjære Søster," sagde Professorens hjerteligt, "senere ville vi raadslaa og ordne; Vren fremfor Alt, siger ogsaa jeg. — Ingeborg og Ida, saa hende iseng."

Vi ledte hende ind i Soverværelset og klædte hende af; hun gjorde ingen Modstand, men hjalp heller ikke til. Vi badede hendes Pande og redte hendes skønne, mørkebrune Haar, af, hvor der allerede var mange Solvtraade imellem det. Den lille Valdemar stod ganske stiv og stille og betragtede sin Moder ufravendt; han lod sig ikke formaa til at forlade hende og nyde Noget. Inde fra Dagligstuen horte vi det lille Barns Pludren og Vatter, og Emmas jublende Glædesudbrud.

"Vil De ikke se den Ville", spurgte nu Ingeborg.

"Nei, De sørger jo for hende, ikke sandt? — nu vilde jeg gjerne være ene."

"De maa endelig nyde lidt først, en

Emule Vin og Vand i det Mindste; — her er det. Saa, De ønske ikke at have Børnene hos Dem?”

„Jeg bliver,” Gutten saa forunderlig alvorlig og bestemt ud.

„Lad ham saa sin Villie, han er rolig, ikke saa strækkelig munter som Rose. D, tal nu ikke mere; spørg ikke; lad her blive ganske stille; lad mig blive ene!”

Vi klædte Baldemar af og lagde ham i Emmas Seng ved Moderens Side. Der laa han med sine mørke, aarvaagne Dine sættede paa hende, da vi forlode dem.

Lille Rose sad nok saa tryk og veltilmode paa Knuds Stjod og drak Mælk. Af og til vendte hun sig om og rakte ham med et lidet determineret: „Bise med,” et Stykke dyppet Tvebak. Emma betragtede hende med beundrende Blikke; hun var ude af sig selv af Glæde.

„Her har været tre Gange Bud efter Dem, Froken Ida,” sagde Professorens nu, „hvor De ser angreben ud, stakkels Lille, og De skulde spille Rumbus i Aften! nei, De maa ikke!”

Fru Karse var meget opbragt, at forsomme hende i den Grad, der var ingen Undskyldning.

„En lønnet Person vilde aldrig have tilladt sig en saadan Opførsel! tusinde Gange hellere en Fremmed, som man har Ket over, end saadan en halv Slægtning, der vil være uafhængig. — Helene er rigtignok mit eget Varn, men jeg er ikke forpligtet til at taale Alt, blot for at befri hende for en Gene. — Bliver det saadan ved, maa jeg gjøre en Forandring.”

„Fru Karse har gylldig Grund til at være vred; jeg beder Dem om Forlælsel.”

„Naa, lad det saa ogsaa blive sidste Gang! — De faar ingen Aftensmad; jeg lod det naturligvis bringe ud, da

jeg var færdig. Her er Stammen, vil De nu give, de er blandede; men Deres Haand ryster jo, Ida, og De er ganske bleg. — Himmel! De gaar da ikke hen og bliver syg? det var det Værste, der kunde hænde mig!”

Syvende Kapitel.

Da jeg stod op næste Morgen, stinnede Februarsoolen klar og straalende paa de hvide Træer og Marker. Nede fra Haven lod glade Børnestemmer; Emma og lille Rose løb omkaps i den midterste Gang, som Havemanden netop havde stiftet. D, hvor Emma var omhyggelig og naragtig moderlig i sine Bevægelser; nu trak hun Tortlædet tættere om den Lille; nu reiste hun hende op og blæste paa den stødte Haand; nu holdt hun et belærende Foredrag. Baldemar stod lænet til Væghuset og afviste med uigjennemtrængelig Tilbageholdenhed enhver Tilnærmelse; det sørgelig forstenede Udtryk laa endnu paa den stakkels lille Pande. Emma vinkede op til Ritte, og viste saa hen paa de smaa Fremmede; derpaa nikkede hun til mig, og trippede saa videre, lempende sine Skridt efter Roses.

Senere, da jeg kom ind i Dagligstuen, sad Cecilie i Professorens Vænestol og stirrede mørk og taareløs hen for sig.

„Froken Ida Steen,” præsenterede Professorens; jeg tror, han ønskede at vække hendes Grindring, men det lykkedes ikke. Hun saa ligegyldig paa mig, som om de mange nye Ansigter trattede hende. Et Dieblik efter kom de smaa farende ind.

„Se, hvad vi fandt,” raabte Emma, „Blomster, rigtige Blomster! De stode under Sneen, Fader, det er virkelig sandt. Den stakkels fremmede Dame skal have dem.”

Barnet kastede en hel Haandsfuld Ju-
leroser i Cecilies Skjød.

„Taf, Taf,“ hun løstiede dem i Beiret
med sine smale, klare Fingre og saa paa
dem, „de vilde have været smukke til en
Krans, men ikke engang det, ikke en-
gang hans Grav har jeg beholdt! kast
dem i Stranden, Barn, den gemmer
mit Alt!“

„Blot jeg kunde samle mig,“ vedblev
hun, uden at ændse lille Rose, der stod
tæt ved og saa op til hende med en un-
derlig Blanding af Frygt og Kjærlig-
hed, „det er saa nødvendigt. — Vil De
give Deres Søn denne Nøgle? han har
lovet mig at efterse Dokumenterne i
Kassen med Jernbaandene. — Enhver
Linie af min Egtesælles Haand, enhver
Ting, der har tilhørt ham, er mig saa
hellig og tør kun berøres med Urefrygt,
men den vil han ogsaa vise, jeg haaber
det. — De rede Penge kunne vist ikke
strax betale Alt; der var nye Overens-
komster og nye Bæxler, o jeg forstaaer det
ikke; han var Alt for mig, jeg er som et
Barn. — Iddag er det fjorten Dage
siden, og jeg lever endnu og skal vedblive
at leve saaledes, Gud ved hvor længe!
Det er nødvendigt for hans Børns og
hans Mindes Skyld!“

Hun sank atter hen i sin haabløse Ro;
Hovedet var støttet paa Haanden; Blikket
saa tomt ud i Luften.

Det var næsten uudholdeligt den Dag
at høre paa Fru Karses smaa kjedsomme-
lige Bemærkninger; jeg blev ganske un-
derlig af det.

„De læser uden Udtryk, Ida,“ sagde
hun, „og sidder, som om De lyttede;
man skulde tro, Deres Sjæl var langt
herfra. De maa virkelig samle Dem.“

Hun havde Grund til Klage, jeg solte
det og samlede mig saa godt, jeg for-
maade, men Tankerne vare dog hele

Tiden hos Cecilie i Stuen ved Siden,
eller i hendes Moders ensomme Hus.

„Tante Marie er her,“ sagde Inge-
borg, da jeg kom ind henad Eftermid-
dagen, „Cecilie og hun ere nu ene.
Tante fortalte saa Meget om Onkel Val-
demar; hun havde gjemt flere smukke
Træk fra hans tidlige Ungdom i sit kjær-
lige Hjerte, og dem kommer hun nu frem
med; det er et sandt Skatkammer, Tante
Maries Hjerte! den lille Dreng har hun
ogsaa vundet og beroliget. — Na, Gud
ste Lov, der kommer Harald! Du finder
maaste, det er urigtigt at blive saa glad,
men jeg tænker, han kan raade og trøste
os Alle lidt, der er saadan en stille Kraft
i ham, ikke sandt?“

Hun havde Ret; det blotte Syn af
hans rolige, forstandige, deltagende An-
sigt havde noget Velgjørende.

„Lægekunsten er desværre afmægtig
ligeoverfor en Sygdom, der sidder paa
den Maade i Hjertet,“ svarede han paa
vort Spørgsmaal til Cecilies Besin-
dende, „men for Barnet maa der gøres
Noget. — Maaste var det bedst, dog nei,
vi ville se Tiden an til i Morgen. Han
maa imidlertid strax iseng, have kolbt
Vand paa Hovedet og Surdeig under
Fodderne.“

Cecilie lod os gjøre med ham, hvad
vi vilde. „Er han syg,“ spurgte hun
dog, „stafels lille Baldemar, er han
syg?“ og saa sank hun tilbage i sine
Drømme. Af og til saa hun efter Tante
Marie og sagde: „De gaar da ikke fra
mig; jeg vilde saa gjerne høre noget
Mere om ham.“ Og Baldemar vendte
ogsaa sit lille feberhede Ansigt imod
hende og bad: „aa gaa ikke, jeg bliver
bange, naar du gaar.“

Kandidaten sad i Faderens Bærelse
med den jernbeslagne Kasse foran sig,
aldeles fordybet i Papirer.

„Dette ser just ikke glædeligt ud,“ sagde han; „jeg maa vist gjøre en Reise til England. — Jeg forstaar ikke, hvad skal det blive til!“

Næste Morgen gængste tidlig kom Ingeborg reisfærdig ind til mig.

„Jeg skal bringe vor Emma og den lille Rose bort herfra,“ sagde hun, „til en Slægtning, vi have i det sydlige Sjælland. Harald har forlangt det; stakkels lille Valdemar er farlig syg. Nu vilde jeg spørge dig, min egen Ida, om du kan, og om du tør gaa i mit Sted idag? Jeg kommer tilbage i Aften.“

Hun gav mig sine Nøgler og en hel Del Forstrifter og Anvisninger. Jeg klædte mig hurtigt paa, og gik saa ind til Fru Karse, der laa og smilede nok saa fornøiet efter en god Morgenkur.

„De skylder mig en Fridag, Fru Karse, tør jeg tage den idag? De maa endelig ikke sige Nei.“

Da jeg med Nød og neppe havde erholdt Tilladelsen, skyndte jeg mig strax ind til Professorens. Hanne mødte mig i Gangen med Themastinen; jeg kom akkurat tidsnok.

„Godmorgen, Barn,“ sagde Professorens venligt, idet han traadte ind, „ah, De hører Dem ad med Theen gængste som min Datter: først Laaget lidt for fuldt af The, saa ryste det Halve af, saa komme paa igjen, saa det dog bliver mere end det, der først var for meget; ægte kvindelig Økonomi! — Hvoraf ved De, at Knud netop spiser fem Stykker Smørrebrød?“

„Ingeborg har instrueret mig. Professorens skal kun have et Stykke og en Tvebak.“

Medens jeg smurte og satte tilrette, kom Kandidaten ind.

„De her!“ sagde han, og betragtede mig saa underligt; hvad var det dog for en trykkende Følelse af Forlegenhed, der

pludselig kom over os begge? hvor kunde den komme i dette alvorlige Dieblit?

Det varede ikke længe, før Tante Marie indfandt sig. Det var en sand Bedrøvelsel at se den blide Fred i hendes milde Ansigt, den rolige Ligevægt i hendes Væsen. Hun stod Himmelen nærmere og saa Livet fra et høiere Standpunkt, end vi Andre; derfor var hun saadant et trostefuldt Menneske.

Jeg fortalte hende, at Ingeborg var reist med Børnene, og at den lille Drengs Tilstand havde forværret sig. „O hvad skal det dog ende med!“

„Fred og Forsoning, med Guds Hjælp. De maa ikke saadan strax tabe Modet, Ida. Har De ikke for saa tidt onstet at høre fra Derss Kusine og komme i Forhold til hende? og se, nu er hun her, og jeg tænker, De bliver selv Redstabet, der skal føre Moder og Datter sammen. Diebliffet er der ikke endnu, men det kommer nok. — Tør jeg gaa derind?“

„O ja, Cecilie har allerede to Gange spurgt om Dem.“

Lidt efter kaldte Professorens paa mig fra sin Stue:

„Min unge Dame,“ der var en Smule af det gamle Lune i hans Blid, „tør De tage Dem paa at afstrive denne Side? det er Noget, der haster.“

„Jeg kan jo altid forsøge; Professorens bliver vel ikke vred, hvis —“

„Jo vist bliver jeg vred, hvis De ikke udfører det ordentligt!“

Ingeborg havde efterhaanden gjort mig fortrolig med Faderens Skrift, og det faldt mig derfor ikke vanskeligt at tyde den; jeg havde formelig lært Bogstaverne som et nyt Alfabet.

„Det er paa ingen Maade Skjønsskrift,“ sagde han, da jeg rakte ham Bladet, „men der er noget Utrætteligt

og, om jeg saa maa sige, Samvittighedsfuldt ved denne Haand, jeg synes om; ikke et Romma, ikke en Toddel er glemt. Den gode Villie fornægter sig heller ikke her. — Jeg takker Dem, Barn!”

O, hvor det var en underlig Dag! Cecilie sad taus og stille i Professorens Vænestol, der var flyttet hen til Vinduet, hvor den smukke Hyacinthrad stod i fuldt Flor. Døren til Sovestamret var aaben; Tante Marie havde Plads med sit Udgarnsbroderi ved Valdemars lille Seng; hun talte hjærligt med ham og lod ham lege med de brogede Garnnøgler. Han saa ængstelig bleg ud, som han laa der med Is paa Hovedet, men det sørgelige, uhyggelige Udtryk af Gru havde dog lyffeligvis forladt det lille Ansigt.

„Jeg seiler hele Tiden,” sagde han, „nu vugger jeg ganske sagte, men naar jeg drømmer, gaa Bølgerne saa høit, at jeg bliver bange. — Imorges, da jeg vaagne, vilde jeg lægge mig paa Knæ og titte ud af Kæbtsvinduet — der var saadan et lidet Vindue lige over min Kæbe, som Bandet altid skulpede imod — men jeg kunde ikke reise mig, saa træt var jeg, og saa laa jeg lidt og saa mig om, og husede det Hele, og længtes efter dig. — Jeg holder ikke af Hævet!” der gik som en Gysen igjennem ham, og han luffede sine Dine.

„Du bliver jo,” bad han derpaa, idet han tog Tante Mariens Haand, „ellers tør jeg ikke sove.” (Mere).

Skizzer fra Georgia.

I.

Lystture paa Vandet. — Den Cumberland. — Generalinde Greene og Opsindelsen af den første Maistne til at stille Bomuldsfibrene fra Træet.

Her sydpaa er det meget almindelig, at Folk i de varmeste Maanedere af Aaret tager sig Lystture paa Vandet, og derved staffer sig Anledning til at indaande Sjølufst og Havbris for en Dagstid eller et Dogn eller to. Dels slaar et Selskab sig sammen og leier et lidet Dampskib for Turen, og dels bekendtgjør et saadant, at det paa en bestemt Tid aagaar fra den eller den Brygge paa en saa og saa lang Lysttur. I sidste Tilfælde venter Kapteinen kun at saa sorte Lystreisende ombord, og Negrene er ikke de, som sjældnest tager sig saadanne Lystture. Tidt og ofte ser man her i Brunswick paa den Tid af Aaret

et lidet Dampskib glide ned ad Fjorden under Sang og Musik og med Dækket fuldpacket af pyntede Menneſter, hvoraf mange paa høieste Mode, i Silke og Floiel, men med Ansigt og Hænder saa sorte og grimme, at Stadſen kun gjør dem endnu mere utæfkelige. Naar saa Sangen og Musikken ophører for en Stund, opløfter der sig gjerne et Frydefrig med Hujen og Hyl saa kraftige, at man kan høre de kommer fra sunde og gode Lunger, og fra Menneſter, som søler Trang til at staffe sin Glæde Luſt. Negrenes Lystture gjælder gjerne Fernandina i Syd eller Dariens Udhavn, Doboy, i Nord for os, eller ogsaa St. Simons Ø, og Turen varer i Almindelighed et eller to Dogn. Men de Hvide lader sig noie med at gaa en Mil eller to ud paa det aabne Hav og saa iland paa en af Verne for en Stund;

naar ikke Bestemmelsen er en kombineret Dampstibs- og Jernbanetur, for Exempel til Jacksonville i Florida. Den af Derne, der oftest besøges af hvide Vhst-reisende, er den store og smukke D, Cumberland, som ogsaa i historisk Henseende er en af de interessanteste Der ved Kysten. Paa en saadan Vhsttur til-lader jeg mig nu ogsaa at indbyde den ærede Læser at følge med. Brunswick-erne har i denne Sommer begyndt at indrette sig et Sommerforlystelsessted derude, og Meningen er nok, at der skal bygges et stort Hotel, forat Til-reisende kan have Anledning til at op-holde sig der saavel i Vinter som i Sommertiden for sin Helbreds Skyld. Her kan vi ogsaa undertiden træffe en Skoles hele Børneskole, som er ude paa Vhsttur, eller nogle Familier, som efter fælles Overenskomst har indfundet sig med sine Risteturde paa det Dampstib, der hveranden Dag paa sine Ture mellem Brunswick og St. Mary anløber Cumberland og en og anden Søndags Morgen gaar derud og tilbage igjen om Aftenen.

Jeg kunde nok henvise Læseren til Side 208, men foretrækker at sige her, at Cumberland er den sydligste af de paa Side 208 og 9 nævnte Der, er 25 a 30 Mile lang og naar lige ned til Floridas Nordgrændse.

Den er nu overgroet med Skov, som for en Del bestaar af disse mægtige Egetræer, hvis lange, bredne, knudrede, gamle Grene vider sig ud saa langt, at den store Krone ofte er 150 Fod i Gjennemsnit. Den brede, hvide Sandstrand paa Dens Udside, hvor det af Stormen pidskede Havs jagede, men brede og vældige Volger har opfastet Forstandsninger og lagt den ene svære Sandhaug ved Siden af den anden, har for det Meste et vildt, men sommesteds ogsaa et gauste

storartet og malerisk Udseende, især hvor de høie Hauge afbrødes af Skoven, som da strækker sig lige hen til og til dels hænger ud over Blandet, Egetræerne af-vexler hist og her med slanke, smukke Palmettopalmer, og Palmettokrattet staar, som Fortroppen af en Armee i Kamp med Oceanet, dryppende vaadt, oversproit af dets fraadende Volger, men trodsende deres Vælde Far efter Aar. Paa de aabne Steder i Skoven eller skjult i Palmettokrattet, som kan være indtil 8 a 9 Fod høit, græsser vilde Rjør, Heste, Geder og Hjorte i Massevis. Den er nemlig nu bortleiet til Kvægopdrættene, der selv bor paa Fastlandet, i Brunswick og Omegn, og som kun benytter den til Græsgang for Tufinder af Kreaturer, hvilke er mærkede med de forskellige Eiermænds registre-rede Mærker og flytter sig selv, saalænge det bliver dem forundt at nyde Livet. Men førend Borgerkrigen udbrød havde den i mange, mange Aar været delt i to florerende Bomuldsplantager, og en Mængde „Sea Island Cotton“ avledes her dengang. Nu har Arvingerne til den nordlige Plantage, eller Dens nordlige Halvdel, som indeholder mange tusinde Acres Land, i mange Aar ligget i Proces om Eiendommen, og denne Omstændighed tilligemed Krigen har aldeles ruineret denne. Men Familiekoligen, et smukt gammelt Hus paa en aaben Plads i Nærheden af Sjøen, staar dog endnu tilbage.

Cumberlands sydlige Halvdel blev i sin Tid af Staten Georgia tilstødet General Nataniel Greene, som jo ansees som den af Uafhængigheds-Krigens Generaler, der stod Washington nærmest i Dygtighed og andre gode Egenstaber. Og det var som en Belønning for de værdifulde Tjenester, han havde ydet denne Stat, mens han hjalp til at befri

den fra det britiske Herredomme, at den skjænkede ham det værdifulde Landstykke. Han døde strax, efter at dette sandt Sted, og Enken giftede sig senerehen med en rig Engländer. Men det var under hendes Enkestand, at den første Maskine til at stille Bomuldsfibrene fra Froet blev opfundet paa hendes Farm. *)

I Aaret 1768 havde Richard Arkwright i England opfundet en Maskine at spinde Bomuld paa, hvilken stod høit over enhver tidligere Maskine af den Slags, og Aaret efter var Skotlanderen James Watt fremtraadt med sin store Opfindelse, Dampkraften. Nu blev der snart Spørgsmaal efter Bomuld, og Georgia frembragte Bomuld saa villigt og saa rigeligt, at Farmerne saa derpaa med Forbauselse. Nu var der da kun en Hage ved Tingen, men den var rigtignok lei. Alt, hvad en Mand kunde udrette, naar han arbejdede troligt Dagen igjennem, fra Morgen til Aften, var at skille et — siger og skriver — et Pund Bomuld fra Froet, hvorpaa den af Naturen sidder fast. Dette forvoldte Farmerne i Syden stor Sorg, ogsaa dem paa Cumberland og de andre Der og Fastlandet i Nærheden. Som disse nu en Dag i Aaret 1792 sad sammen ved et Gjæstebud hos Generalinde Greene og beklagede sig for hverandre over denne sorgelige Omstændighed, sad der iblandt dem en Mand fra New England-Statene, ved Navn Eli Whitney og henimod 30 Aar gammel. Han var kommen ned til Syden for at opholde sig paa et længere Besøg hos Fru Greene, hvis Slægtning han formodentlig var, og han havde allerede flere Gange moret Bornene ved Opfindelsen af et eller andet rart Stykke Maskineri til Legetoi for dem, og forbauset Fruen

ved stedse at kunne overvinde alle Vanskeligheder i Huset og Husholdningen og vide Raad for alle Uraad, saa at hun nu næsten var paaveie til at tro, at ingen Ting var umulig for Eli. Saaledes gik det til, at Fru Greene kom til at opmuntre ham til at forsøge paa at opfinde en Maskine, som kunde bortskaffe Sorgen fra Farmerne's Hjerner og „Ekinbroka“ fra den mindre bemidlede Del af den civiliserede Verden og give den Bomuldsbentklæder paa istedet. Og hun gav ham ikke Fred, førend han gav sig ifærd dermed. Hele Vinteren arbejdede han ivrigt derpaa. I en liden Voghytte lufkede han sig inde og tegnede og regnede, hamrede og smedede, byggede op og rev ned igjen, indtil endelig Maskinen stod der i arbejdsdygtig Stand. Smuk var den ikke at se til, men den fik dog Hjertet til at slaa raskere Slag i de omboende Farmeres Bryst, da Fru Greene havde sammentaldt dem for at se Eli Whitneys nye Underverk, og de saa, at Maskinen var istand til at klare i det Mindste et hundrede Pund Bomuld om Dagen.

Men først efterat det var forbi med den franske Vorerkrigs nærmeste Følger i Europa og med Napoleon den 1ste, var det egentlig, at denne Opfindelse kom til at gjøre sin Indflydelse gjældende.

II.

Det romantiske Dungeness. — General „Eight Horse Harry“ Lee. — En huslig Scene. — Familiebegravelsen.

Generalinde Greene giftede sig senere igjen med en meget rig Engländer ved Navn Miller, og han lod bygge den prægtige Familiebolig i Nærheden af Dens Ejdspids, kun en halv Mil fra Sjoen, og kaldte Stedet Dungeness. Huset var bygget af „Concrete“ eller „Tabby“, som Folk her ogsaa kalder det. Det kan vel nu ikke længere kaldes et al-

*) Robert Macenzie's „America“.

mindeligt Byggemateriale paa disse Kanter, men for i Tiden ser det ud til at have været meget almindelig benyttet, og netop nu er der her i Brunsvid under Opførelse et større Hus af det Slags Materiale. Det bestaar af Østerskaller, Sand og Kalk, som røres isammen til en Deig og fyldes i flydende Tilstand imellem to Bordvægge, en ydre og en indre, hvilke tages bort igjen, naar Stofset er fastnet. Man siger, at dette Slags Byggemateriale staar ligesaa længe ved Lag som Mursten.

Familieboligen paa Dungeness, som var fire Etager hoi, og hvori der var 40 Værelser, stod paa en kunstig opført Hoi, og Forsiden var prydet med sex Stenpilarer, der naaede lige op til Tagrenden. Hovedindgangen var af huggen Granit, og op til denne førte en hoi Stentrappe. Men nu staar der kun en Ruin igjen af den. Da Stedet under Borgerkrigen var givet Negrene til Pris, opbrændte disse Husets Indre og Tag, saa at nu kun de ilde medtagne og med Vedbende overgroede Ydervægge, tilligemed fire hoiestorstenspiber, staar tilbage af selve Huset; men omkring dette voxer om hverandre i tætte Rhynger Oleandere og Akacier, Magnolier, Oliventræer og tropiske Palmer og blandede Duften af deres Blomster med Duften af de gamle, odelagte Have. Det Hele danner en imponerende Ruin, midt i den vilde Skov af ærværdige Egetræer, og minder om gamle Dage, om Rigdom og Skjønhed og patriarkalt Myndighed og Magt, saavel som om Trældom og misbrugt Dvermagt.

Her paa dette i Fr. og Fru Millers Tid for sin Gæstfrihed og Hygge saa bekendte Dungeness var det, at den gamle General Lee, bekendt fra Uafhængighedskrigen ogsaa under Navnet

„Light Horse Harry“, og Fader til den under Borgerkrigen bekendte General Lee, under et Besøg døde og blev begravet. Han var kommen hertil syg, men i Haab om at tilfriskne i Cumberlandss friske Sjofluft; dog — det altid unge og stærke Hav formaaede ikke at drive Alderdommens Svaghed ud af hans ulevede Legeme. Den Negerkvinde, som det blev overdraget at pleie og passe ham under hans Sygdom, var Husets „Mamma“ eller „Mammy“. Da han nu en Dag under et Anfald af nervøs Smerte blev ærgerlig over hendes altfor moderlige Omfarg og vigtige Mine og Tone og i Værgelse fastede en af sine Tosler efter hendes Hoved, tog hun den rolig op igjen og fastede den tilbage paa ham, idet hun slog et Knix med Halsen og udbrød: „Dad, now! I aint gwine to let no white chile sass me; I aint.“ Denne lille sandfærdige Tildragelse giver os et Indblik i Sydens patriarkalske Forholde under Slaveritiden. Husets „Mamma“ havde i Almindelighed været Husherrens Barnepige, hun havde blystet og vugget ham i Soven, sunget sine Sange for ham, fortalt ham Eventyr og baaret ham paa sine Arme, og naar han blev voksen, vedblev hun fremdeles at kalde ham „Chile“ og tage sig af ham med moderlig Omhu. Familiens Hæder og Ære havde hun stedsfor Die og med ubegrændset Frihed tillod hun sig at give Husbonde og Madmoder Raad i alle mulige Sager, hvilke ogsaa altid blev venlig lyttede til, om end ikke stedsfor befulgte. Og „Gamle Onkel“ med sine mange Aars Erfaring i det samme Klimat og paa den samme Mark indtog en nogenlunde tilsvarende Stilling over for Husbonde og Opsynsmænd ude paa Marken, uden at tale om Plantagens Ungdom, den hvide saavel som den sorte, dens Drakel var han, og

andægtigen lyttede den til hans Fortællinger og hans Visdoms Tale, mens han gav sig Mine af, at han vidste meget mere, mere end det Dobbelte af, hvad han vilde lade den faa høre.

I Nærheden af Dungenesruinen ligger General Lee begravet paa Familiens Gravplads, som indeholder flere historiske Grave. Indskriptionen paa hans Gravsten siger os, at han døde 1818. Ved Siden af ham ligger Captain Jackson, som ogsaa havde deltaget i Uafhængigheds-Krigen og døde paa Dungenes i 1801. Fru Miller døde 1814 og er begravet her, og ved hendes Side hviler hendes Datter med General Greene, Fru Shaw og dennes Mand.

Denne Gravplads, som man kommer til fra Ruinen ad en bugtet Gangsti gennem Skoven, er et meget interessant Sted, saa forsmøgt den end er. Der er Fare for, at Gravstenene, som i Almindelighed dækker hele Graven, snart vil forsvinde derfra ligesaabel og af samme Grund som Trappestenene foran Bygningens Hovedindgang; men ialfald vil Indskriptionerne snart blive ulæselige, hvis den ikke bliver styttet bedre herester, hvilket der dog maasse nu kan være Haab om, da den jo bidrager Sit til at trække Lystreisende til Stedet, og dens Vedligeholdelse saaledes rimeligvis vil lønne sig for Hotellet. Dog, som den nu er, og som vi sidder her i det ene Hjørne af Familiebegravelsen, forekommer denne mig endnu mere stemningsfuld end Dungenesruinen. I Naturen omkring os er der kun Stilhed, Fred og Ro; foran os har vi de gamle, mosbegrøede Gravmonumenter, og paa en af dem sidder en vild Kanarifugl og slaar sine bløde, men livlige Triller, mens et Par Kolibrier og nogle større og mindre Sommerfugle lydløst slagrer om fra Blomst til Blomst. Paa høire Haand

og lige i Nærheden af os ligger det uendelige Havs speilblanke Flade udstrakt for os; over og omkring os hvælver de mægtige og ærverdige Egetræer sine høie og lustige Kroner, mellem hvis svære, knudrede Grene Vinranken og den nettede Bedbende slynger sig, og hvorfra flere Fod lange Fryndser af staaelgraa, spanst Mos hænger lige ned og af og til sættes i en sagte Bevægelse af den svage Luftning, hvis Susen i Trætoppene, mens den stryger henover os, blander sig med det dumpe Dron af Havets ustandselige Brusen, der lyder op til os fra Stranden.

III.

Hjem og Hygge. — Helbred og Vastehjørne. — Et Afstedssord til „For Hjemmet“s unge Venner.

Nu, kjære Læser, med Tilladelse kun nogle faa Ord til Afsted; thi Lystturen er gjort, og vi maa stilles og vende hjem, hver til Sit. Men derfor ingen sure Miner; Lyst er Lyst, men Hjem er Hjem, og et hjertevarmende Ord er det og et velsignet hyggeligt Sted, naar Guds Ord bor rigeligen og regierer der, og Gud Fader hylder Hjertene og Huset med sin Fred og Velsignelse. Et gudsfrygtigt Hjem maa man nok ret glæde sig ved og takke Gud for sent og tidlig, især naar man, som her paa Kysten, ser saa mange hjemløse Menneſter. Maa troser i Maaſevis, hvoraf en meget stor Del er norske, vanke her om hjemløse hele sit Liv. Voffede af den noget større amerikanske Maaenedshyre eller af flette Menneſter og sine egne onde Lyster har de forladt sine norske Skibe, uden at bryde sig om, at de derved handlede imod sine Forældres utrøffelige Villie eller Onſke og hjertelig bedrøvede alle dem, som holdt af og virkelig elskede dem. Og Resultatet bliver for de allerfleſtes Vedkommende, at de ikke opnaar mere

end at holde sig selv Klæderne paa Kroppen, at de faar vank om i Verden uden Gud, uden Hjem, uden Slægt eller Venner eller noget Menneſte, ſom virkelig holder af dem. Mange af dem finder ogſaa en fortidlig Grav. Saaledes gif det en Kjaſt, ung norſk Matros her forleden Aften. Politibetjentene brugte ſine Revolvere, flere Matroſer blev ſaarede, og han ſaldt uden at ſaa et Suk for ſig. Han havde ſtrax forrømt fra et norſk Skib og forhyret ſig med et amerikaniſt, havde fyldt ſit 24de Aar den næſte Dag, om han havde levet, men da laa han allerede inden Kloſten 3 om Eftermiddagen begravet i Fattighjørnet paa Byens Gravplads. Efterretningen herom vil ſnart naa hans ſtakkels, brave Forældre og Søſtende i Norge og berede dem en ſorgelig Julehelg. Hvor fuld Verden er af al Slags Elendighed for Syndens Skyld! Men — ſom ſagt — et gudſkygtigt Hjem er et velsignet Sted, og et hyggeligt Hjem kan ikke erſtattes med Penge; men Hæſe og Sundhed er ogſaa en velsignet Ting, ſom heller ikke kan erſtattes med Penge. Derfor beklager jeg ikke det ſaa meget, om min Beſkrivelse af Cumberland ikke har formaaet at ſætte Læſeren i den Stemning, hvori Beſtuelſen ſatte mig, ſom det, at jeg ikke har kunnet fylde den velvillige Læſers Lunger med den friſte Sjobriſ, ſom jeg paa Turen indaandede i fulde Drag, og ſom i Løbet af et Par Aar har haft en ſaadan Virkning paa mig, der tidligere hverken taalte Træk eller Både og ikke Kulde eller Varme heller, at jeg nu ſtedſe er friſt og ikke regner det ſaa noie, om jeg engang iblandt bliver gjenneboad og maa lade Klæderne tørre paa Kroppen, inden jeg kan naa hjem, eller om jeg lægger mig til at ſove for aabne Vinduer, ſaa at Sjobriſen kan ſtryge hen over min Seng

hele Natten. Rigtignok hændte det en Nat paa St. Simons Diſſor Sommer, at en Høne og en Baſtebjørn kom ſarende ind i vort Sovetammer gjennem et aabent Vindue; men ſaadant behøver man jo heller ikke at regne det ſaa noie med, men tage det ganſke roligt, om man kan. Jeg hørte Baſtebjørnens lange Kloer ſtrabe i Vidueſkarmen og ſyntes, at han dumpede lige ned i Bornenes Seng, og derfor glemte jeg nok at tage det roligt dengang, iſær ſaalænge jeg endnu ikke vidſte, hvad Slags Dyr det var, ſom aſlagde os en Viſit paa den Tid af Døgnet, og uden at give mig Tid til at underſøge dette, ſit jeg i en Haſt Tag i min Revolver. Jeg havde nylig for kjøbt den for at ſe, om jeg kunde ſtyde noget Bildt dermed, mens vi opholdt os paa Landet, og tænkte, at nu kom den juſt tilpas for mig, ſom aldrig har været nogen Jæger, naar Bildtet opſøgte mig, og det i mit eget Hus. Men nei! det lykkedes virkelig ikke dengang heller. Baſtebjørnen havde nok ſtrax mærket ſig, at ogſaa det mødte Vindue ſtod aabent, og ud for han igjen uden at vente paa noget Traktament, hvilket han forreſten gjorde klogeſt i, iſær hvis han havde taget Hønen med ſig igjen, da han gif, og ſaaledes befriet os for videre Bryderi med den ogſaa. At han glemte at gjøre Undſkyldning for ſin uforſtammede og utidige Paatrængenhed, var noget man maatte vente ſig af en Baſtebjørn; men glemte han for Haſtværts Skyld at tage ordentlig Afſked med os, ſkal jeg dog ikke for Baſtebjørnens Skyld glemme at benytte denne Leilighed til at ønske „For Hjemmet“ baade gamle og unge Venner en glædelig Jul og et velsignet nyt Aar, ſamt ſige et venligt Farvel og Tak for Turen, da jeg antager, at vi neppe ſaa ſnart igjen ſommer til at gjøre flere Vifture ſammen.

M. S. Haſſel.

Fra Grimsø ved Island.

En Korrespondent til danske „Dagbladet“ skriver under 10de Juni fra Reykjavik: Sex Mil Nord for Island, bestyret af Ishavets vilde Bølger, ligger en liden Ø ved Navn Grimsø. Denne Ø er henved en halv Mil lang og omtrent $\frac{1}{4}$ Mil bred og beboes af omtrent 100 Menneſter, hvis fornemste Erhvervstilde er Fiskeri og Fuglefangst. Beboerne lever den største Del af Aaret affondrede fra alt Samkvem med Omverdenen og er saaledes alene henviste til sig selv. De udgjør en liden Menighed, hvis Prest tillige er Dens eneste Embedsmand. Det er en Selvfølge, at dette isolerede Prestekald hører til de mindst søgte i hele Landet, og det har derfor havt sine store Vanskeligheder at faa det besat. Saa meget desto mere bør det paasjønnes, naar en Prest af fri Vilie føler sig kaldet til at hellige sit Liv og sine Kræfter til Virksomhed i Civilisationens og Kristendommens Tjeneste paa Islands yderste Forpost mod Norden. Den nuværende Prest, sera*) Pietur Gudmundsson, har nu holdt det ud deroppe i 16 Aar uden at søge et andet Kald, naagt han ved sin Udnævnelse har faaet Tilſagn om at faa et af de bedre Kald efter 6 Aars Forløb. Sera Pietur er tillige en af Landets bedre Psalmedigtere og har desuden gjort sig fortjent ved sine værdifulde meteorologiske Jagttagelser og Observationer af Is- og Strømsforholdene deroppe. Denne Mand har nylig til Bistopen over Island indsendt en Beretning om Forholdene paa Den, som i flere Henseender er af Interesse. Vi lader Presten selv føre Ordet.

*) Saaledes tituleres Presterne paa Island. Det betyder Herre.

„Den 26de Juli 1868 ankom jeg her til Den med min Hustru. Vi syntes mindre godt om vort Vaaningshus; en tarvelig Bolig havde vi aldrig seet. Vi var derfor nødte til at opslaa vort Paaulun i selve Kirken for Resten af Sommeren, indtil Vinterfulden nødte os til at ty til den saakaldte „Badstue“ (Folkestuen). Til al Lykke havde jeg modtaget en liden Bøn fra Djord, som hjalp godt mod Kulden. Sex Mellesaar udgjorde hele Kvægbesætningen. Det halve af den til Prestegaarden hørende Jordlod leiede jeg ud til en Bonde, som eiede en liden Fisterbaad, hvorpaa han tilligemed mig eller min Tjenestekarl roede ud at fiske. Næste Aar fik jeg min egen Baad og byggede mig en ny Bolig, men da ingen Snekker fandtes paa Den, maatte en saadan forskrives fra Land. I det tredie Aar overtog jeg selv hele Prestegaarden og opførte et Forraadskammer samt Kogehus (Kjøkkenbygning). Endnu har jeg ikke kunnet bringe min Faarebesætning op til mere end 30 Mellesaar, hvoraf jeg i de sidste haarde Aaringer har maattet slagte Trediedelen.“

Efter en Skildring af sin mindre heldige økonomiske Stilling vedbliver Presten: „Desværre har jeg neppe havt Raad til at forsyne mig med de nødvendige Boger, endſige med andre Ting, som Mange knapt vilde kunne undvære paa denne afſides liggende Ø . . . Sundhedstilstanden paa Den er overhovedet ret god. Tidligere var Skjorbug og Mundflemme hos Børn meget gjængse Sygdomme; nu forekommer de næsten ikke mere . . . Her findes 10 Gaarde med 12 Bønder; hver Bonde eier en liden Fisterbaad, som bruges med Af-

brydelse hele Aaret, navnlig ved Mid-sommertid . . . Indbyggerne er dygtige Sømand og flinke til at manøvrere med sine Baade. Ulykkestilfælde paa Søen indtræffer hyderst sjelden; derimod sker det hyppig, at Folk forulykker under den Indsamling af Fugleæg, som gøres om Foraaret."

Derpaa gaar Presten over til at beskrive denne primitive Indsamling af Æg. Fuglene lægger sine Æg paa Af-satser paa den lodrette, mod Havet vendende Klippewæg, som naar en Høide af 360 Fod. Nedenunder bruser det vilde Hav. Udover Klippestrænten heises den Mand ned, som skal foretage den farlige Høst, i et dobbelt eller tredobbelt Toug. Han er iført en vid Koste med et Bælte om Livet; Kysten har en Abning foran; igjennem den putter han Æggene ind paa Bryttet, og ved Bæltet hindres de i at falde ud. Paa denne Maade kan vedkommende Samler faa Plads til ca. 150 Æg. I Haanden har han en 8 Alen lang Stof, hvis Ende er forsynet med en steformet Indretning, bestemt til dermed at opsamle de Æg, som han ikke paa anden Maade kan faa fat i. En solid Pæl nedrammes et lidet Stykke fra Klipperanden, og Touget slynges omkring den for langsomt at kunne ned-fire Manden. En af de Folk, som gjør Tjeneste foroven, og hvis Antal i det Mindste er 8, tager Plads hyderst ude paa Skrænten for at observere Ægind-samleren, og paa dennes Vink giver han Ordre til enten at fire eller heise Touget. Naar man har opsamlet de Æg, som findes rundt omkring paa dette Sted, heises Manden op med sin Fangst, og det samme gjentages paa andre Kan-ter af Bjergtet. Efter endt Dagsarbejde deles Fangsten imellem Deltagerne, og 50 Æg pr. Mand regnes for en heldig Fangst. Nogle, som ikke gjerne vil dele

Fangsten med Andre, bruger en anden og ulige farligere Indsamlingsmaade, hvortil kun en enkelt Person behøves. Om en nær ved Bjergkanten nedrammet Pæl vikles et eneste Toug, hvorved Man-den firer sig selv ned langs hele Bjerg-siden. Paa denne Maade gjør han ofte næsten ligesaa god Fangst som alle de andre 8—10 Mand tilsammen. Mange er omkomne paa denne Maade, hvorimod dette hyderst sjelden hænder ved den anden Fremgangsmaade, skjønt det af og til indtræffer, at de kommer mere eller mindre tilfælde.

Ikke sjelden oplives Dboernes Ensom-hed ved forbiiseilende Skibe, baade Havn-delskibe, Fiskefartøier og om Sommeren Dampskibe. Indbyggerne ere selskabelige og aflægger hverandre hyppige Besøg; navnlig gaar det lystig til i Jule-tiden. I de nærmeste 14 Dage efter 1ste Juledag indbyder Folk hinanden efter Omgang. Vinterastenerne forfor-tes ved Kortspil*), Schakspil — hvori

*) En redelig Prest har sagt: "En Kris-ten bør ikke dandse." Bør en Kristen spille Kort? Nedskriveren heraf tror, at en opvakt Kristen vel neppe vil spille Kort, og skal samt dig tillade sig at fortælle en liden Anekdote: Han opholdt sig i sin Ungdom nogle Aar i en selskabelig Familie paa Østlandet, hvor ogsaa en Prest af og til kom i Besøg. Da denne nu saaledes engang aflagde Familien en venstabelig Bisit, kom Spillebordet frem; Kortene var der, der blev endogsaa allerede givet til Whist. Prestens Plads var bestemt, Kor-tene laa der færdige, han tog dem ogsaa i Haanden og saa paa dem, medens han fortsatte en Samtale, som allerede havde varet en Stund. Han bet ikke sig lidt, derpaa slog han Kortene sammen og lagde dem paa Bordet. "Nei, jeg vil ikke spille Kort," ytrede han, gik saa lige fra Bordet og fortsatte den paabegyndte Samtale. Det er nu over 25 Aar siden, og de fleste af dem, som da var i Børnsalder, er vandrede bort fra denne Verden.

"For Hjemmet's Red.

Grimsoingerne skal være store Mestres — samt ved Sagafortælling og Foredrag af de saakaldte „rimur“ eller rimede Fortællinger. Indbyggerne er sluttige Kirlegjængere, siger Presten til Slutning — „dog blev de ijsor for en stor Del forhindrede i at søge Kirke paa Grund af Mangel paa Skotoi, som de ikke for-

medelst Ijsforholdene kunde anstaffe fra Land. De er religiøse, men ikke overtroiske. De er ædruelige uden dog at være Afholdsmænd. De tidligere almindelige Spotteviser, som de gjensidig lavede om hinanden, er nu ikke mere i Brug.“

Skilbringere fra en Rejse rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

I Folge med Mr. Brown fra Bisaga patam reiste jeg omtrent fem Mile i en ligstigeagtig Bærestol, der bærer af otte Mænd, som med en bedrøvelig Sang langsomt førte os til en Pagode, hvis høie Gopura er et opvoksende Syn, en Masse usædelige Billeder staar i Sten, Billeder, saadanne som man knapt kunde tænke sig, at Fordærvelsen selv var istand til at opfinde. Og dog staar alt dette i Forbindelse med, ja er en Del af Brahmas Religion, denne Religion, over hvis Fortræffelighed Professor Max Müller udbreder sig. Blot Synet af dette Tempel maatte været nok til at bringe ham og dem, som følge ham, ud af deres smukke Skilbringere af Hinduismen samt Bedærnes Bildfarelse og lære dem at indse, hvor fattig og ussel deres Magt til at løfte Sindet i Virkeligheden er. Naar Nogen vil rose Brahminismen, har de altid visse yndede Citater paa rede Haand. De er de ældste, som findes i Bedærne, nogle enkelte Hvedekorn midt i den store Hob Avner. Der som vi vil lære, hvad den hinduistiske Religion virkelig er og hvordan dens Frugter ser ud, da maa vi besøge Indiens Templer. — Baptistmissionærerne kom ombord til os og fortalte om deres vidunderlige

Held i Ungole, hvor der som Folge af de Kristnes Deltagelse og Hjælpsomhed under Hungerensnøden nu var tusinde Omvendte.

Næste Morgen naaede vi Bisaga patam, eller Bisag, som man ogsaa kalder det. Det Fjorbjerg som møder os, idet vi komme søndenfra, kaldes Delfinens Næse; paa den Side, som vender mod Havet, er der en stor Hule. Oppe paa Bakken inde i Bugten er der tre mægtige Bygninger, som strax falde En i Dinene, — et hedenst Tempel, en mahomedansk Moske og en romersk-katholsk Kirke. Da vi landede, saa vi hele Stæver af stakkels indfødte Kvinder, der gjorde Tjeneste som Bærere og drog afsted med svære Kasser. Her traf jeg den ærverdige John Hay, som i firti Aar har været Agent for Londonerselskabet, og som har oversat Bibelen paa Telugusproget. Han er nu med i en Revisionskomite, som er sammensat af Missionærer fra de forskjellige Selskaber og forbereder en noigtigere Oversættelse. Mr. Hay siger, at Telugusproget i sin oprindelige Form er meget simplere end i den nuværende. Og saa Major Wroughton, Inspektør ved Skolerne, som her ombord og ledsagede os opefter lang

Kysten. Han er en heltigjennem fristeligfindet Mand, en Talsmand for Lotalasholdenhedsagen og en Evangeliets Forkynder. Han har udrettet meget Godt blandt Soldaterne. Han fortalte en Del af, hvad han havde seet med Hensyn til Officerernes Behandling af de Indfødte. En Kaptein tog heftig sat paa en Hindu, som gik forbi, fordi denne ikke havde hilset ham. „Hvorfor skulde jeg det?“ sagde Manden, „J har besejret os, og jeg vil ikke hilse Eder.“ „Lad os gaa til Generalen,“ sagde Kapteinen.

Generalen sagde: „Gjør strax en Salam“ (Hilsen).

Manden afflog det fremdeles fast, men rolig, og Generalen tog ham i Raffen og kastede ham til Jorden, begravede hans Ansigt i Stovet og befalede, at man skulde give ham femti Pidskesslag. Saaledes blev denne Hindu ved den Stærkeres brutale Magt straffet for en Uafhængighed, som vi skulde have æret hos en Engelsemand. Den milde Hindu underkaster sig Engelsemandene som den erobrende Race, og Alt, hvad han kan gjøre, er at være taalmodig og se Tiden an. Dersom man ikke kan vinde ham ved Rejsfærdighed og Venlighed, vil han en Dag søge Hævn.

Om Søndagen, da vi passerede Juggernaut, den By paa Kysten af Orissa, som er saa bekendt for sin Afguds-Bogn, var hele Skibets Selskab af Passagerer og Officerer samlede paa Dækket for i Fællesskab at opsende vore Bønner til den store Fader i Himmelen, læse hans Ord og høre hans Evangelium. Det blev atter min Lod at lede Gudstjenesten paa Soen, og jeg begyndte at føle mig ganske hjemme i dette Arbejde; Skibets Kulling dannede et vanligt Akkompagnement til Evangelierne og Prædikenen. Om Eftermiddagen kastede vi Anker ved Falso Point, og om Aftenen drog vi,

efter at have faaet en Lods ombord, opad den Arm af Ganges, som kaldes Hugly. Næste Morgen stanjede vi ved Diamond Harbour for at faa Underretning om Flodens Høide ved Warren, og derpaa drog vi videre op forbi „James og Mary“, det farligste af Strømdragene, hvor alle Hænder ombord var færdige til at lade Ankeret gaa, dersom vi skulde støde paa Grund, indtil Skibet ved Garden Reach dreiede helt om og dampede med Agterstavnens forrest op til Guvernementshuset i Kalkutta, midt iblandt en hel Flaade af Skibe, som mindede om Liverpool.

Kalkutta, som ligger paa Huglys østlige Bred, niti Mile fra Havet, er en By, som endnu ikke er hundrede Aar gammel, og dersom vi medregne Hovrah, som ligger paa den anden Side af Floden og ved en Bro er forbundet med Kalkutta, tæller den allerede 900,000 Indbyggere. Guvernementshuset er naturligtvis en stor Bygning, og Fort Williams indeslutter en meget smuk Kirke; men Husene langs Chowringee har for den Del af Byen vundet Navnet „Paladsernes By“, hvad Klimatets odelæggende Indflydelse paa de derboende Europæere i Folkevittigheden har gjort til „de blege Ansigters By“*). Her findes mange Statuer og Monumenter til Erindring om forskellige Embedsmænd; men langt mere interesserede vi dog af de forskellige Missions- og Opdragelsesanstalter, der staa som Mindesmærker om kendte Navne. Her var det, Biskop D. Wilson arbejdede. Her arbejdede den nidkjære og selvsornegtede Dr. Duff, og her i Cornwallis-Square er den Anstalt, som han først grundlagde, og som nu er i den storske Statskirkes Hænder; tæt derved er Friskirkens An-

*) „City of Palaces“ — „City of Pale Faces.“

stalt, som senere byggedes af ham, i hvilken han underviste i mange Aar, og hvor tusind unge Mænd og Gutter faa sin Opdragelse. Det er en smuk Bygning; og i Forsamlingsalen, hvor Skolen pleiede at samle sig for at høre Bibelandagten hver Morgen, staar nu en Buste til Minde om dens ædle Grundlægger. Paa den anden Side er Baisenshuset, hvor vi hørte Børnene synge. Vi besøgte ogsaa Londoner-Missionens Station, samt Skolerne paa Syd siden af Byen ved Bhowanipore, hvor der undervistes fem hundrede Børn. En Morgen tidlig tog vi med Jernbanen til Samnaggur og besaa en Bomuldsfabrik; vi fandt der alle Rum ligesaa luftige som i Lancashire i England, men naturligvis var de varmere. Maskineriet gaar tolv Timer af Døgnet, Søndagene indbefattet, og Hænderne arbejde i ni. Alle, som arbejdede der, saa sunde og friske ud. Her er Hugly meget malerisk. Fra Barrackpore, hvor vi kjørte gennem Parken, satte jeg over Floden til Serampore, som ligger tretten Mile fra Kalkutta, og hvor man har det berømte Baptistskolegium og det Sted, hvor Carey, Marshman og Ward arbejdede. Pastor J. Trafford førte mig gennem Aulalten, som er en særdeles vakker Bygning, men som nu blot tæller elleve Studenter og hundrede Gutter. Bibliotheket besidder en interessant Samling af Bibler og adskillige værdifulde Haandskrifter. Et af disse, som Carey havde efterladt, var et Lexikon over Ord af Sanskrit med tilsvarende Betydning i sex Sprog; det var meget smukt skrevet og viser Forfatterens Fliid og Udholdenhed. Der er ogsaa en Haandskrift af Watts: „Bibels Historie“ skrevet af Careys Søn paa Bengalsk. Mr. Trafford har haft et stort Arbejde med at bringe dette Bibliothek i Orden og med at forfatte en Katalog

over det. Derefter besøgte jeg Baptisternes Begravelsesplads, hvor Carey, Ward og Marshman er begravne. Careys Grav har følgende Indskrift:

„William Carey,

født 17de August 1761, død 19de Juni 1834.

Som en usjel, fattig og hjælpeløs Orm kaster jeg mig i din Naades Navn.”

Over alle de tre Missionærers Grave er der Kupler, som bæres af Søiler, men hele Pladsen ser forfalden og forsomt ud, og i Nærheden af Careys Grav er Mursten saldt ned. Vi kjørte derpaa til den danske Kirke, i hvilken Carey forud prædicatede. Den er nu i Statskirkeens Hænder, som til Erstatning byggede et lidet Baptistskape til Missionen, da Kirken blev den frataget. Dette lille Kapel har forresten ogsaa en høist usikker Tilværelse; man har nemlig anlagt en stor Fabrik lige i Nærheden, og Giærne deraf har allerede kjøbt to Huse og en betydelig Grund af Missionen, og nu ønsker de at købe Kapellet. Med sine renlige og styggefulde Veie har Serampore et stille og venligt Udseende. Det er et behageligt, forstadsmæssigt Tilflugtssted, men Fabrikkerne udvide sig mere og mere, og det ser ud, som om Missionen holder paa at forfalde; Careys botaniske Have, som indeholdt 3,000 Plantearter, er nu et Vildnis og er bleven solgt til Forretningsfolk. En Landsby, som Marshman købte i den Hensigt at gjøre den til Bosted for de omvendte Indfødte, er ogsaa bleven solgt.

Det er sorgeligt at se Skuepladsen for mange Aars Arbejde for Kristendommen og Frugterne af Missionærernes Foretagssomhed saaledes i Forfald.

En Morgen tidlig efter den sædvanlige Chota-Hasri eller „lille Frokost,” som vi i Almindelighed fik paa vort Soveværelse inden vi stod op, drog jeg

i en Baad nedover Floden til de botaniske Have paa den anden Side af det nu nedlagte „Biskops-Kollegium.“

Disse Have indbefatte 300 Acres Land og besidder mange smukke Exemplarer af Mauritiuspalmen samt andre Palmearier, en vakkert Allee af Mahognitræer, mange Arter af Croton og fremfor Alt et stort Bananatræ, hvis Grene og hængende Rodder har et Omfang af 300 Alen. Samme Dag besøgte vi Kalighat, som gav Kalkutta sit Navn, og som ligger i Syd for Byen paa Bredden af en af Ganges's gamle Flodleier. Sagnet fortæller, at paa Guden Sivas Befaling sønderhuggedes hans Gemalinde Kalis Vegeme, og da faldt en af hendes Fingre ned her, og et Tempel blev bygget til hendes Gæde. Det nuværende Tempel blev bygget før tre hundrede Aar siden og fornyedes i 1809; dets Prester kaldes „Haldor“ og samle sig store Rigdomme ved Pilegrimenes daglige Ofringer.

Der er mange Fester, ved hvilke der samles sig store Skarer af Folk, især den anden Dag af Durgapuja. Den Gade, som fører til Templet, er fuld af Butikker, hvor der sælges Afgudsbilleder og Tryllemidler. Da vi kom til Stedet, holdt man just paa med Ofringen, der foretoges midt iblandt en ophidsede Skare. Paa en aaben Plads foran Templet stod Presten samt Slagteren med Sværdet i Haanden. Vi saa tre Rid og to Bosler blive ofrede. Offerets Hoved lægges i en Skruetast af Træ, dets Vegeme løstes op ved Bagbenene, og saa slaar man til med Sværdet. Dersom Hovedet med et Hug stilles fra Kroppen, ansees Offeret for Gudinden værdigt, og Presten optager Blodet, gaar hen til Alteret og bekrænker Gudindens nedhængende Tunge dermed. Vi fik se det skrækelige Afgudsbillede, medens dets Tunge var

fuld af Blod. Men dersom Dyrets Hoved ikke falder ved første Hug, ansees det for urærdigt og kastes tilside. Den forrettende Brahmin, som var næsten nogen og med det „hellige“ Reb om sin Hals, saa meget fanatisk, men tillige listig ud; han kunde tale Engelsk. Vi kom esier, at han som Gut havde været fem Aar paa Missionsskolen i Bhowanipore, og at en af hans nærmeste Slægtninger var Kristen og Missionær. Paa mit Spørgsmaal: „Hvorledes kan De befatte Dem med disse oprørende Ceremonier, da De dog saa godt ved, at de kun er tomme og Intet har at betyde?“ svarede han: „Ja, jeg ved det nok, men Folket vil have det saa, og jeg maa have Noget at leve af.“ Det var tydeligt, at Manden ikke havde den ringeste Tro til sin hedenste Religion og at han gjerne blev Professor i Kristendom, dersom han saa, at det vilde betale sig. Det var et forunderligt og hæsligt Syn at se disse blodige, ophidsende og nedværdigende Ceremonier blive udførte midt i en stor Forsamling af Andægtige kun saa Mile fra det Sted, hvor engelske Skikke og engelsk Civilisation havde sit Sæde. To Mile nærmere Byen staar en kristelig Kirke med et Bibliothek og en Statue af Biskop Heber. Om Aftenen kunde man se Kalkuttas fornemme Verden, der blege og ligegyldige rulle afsted i elegante Bogne henover Maidan og samle sig omkring Musikken i Eden-Garden. Paa den aabne Plads foran Templet i Kalighat rundt Kalis Alter ser man den hinduistiske Kaste og Afgudsdyrkelse i al dens affælselige Barbari; samme Dag kan man om Aftenen i Eden-Garden rundt Musikkorpset blive Vidne til den engelsk-indiske Kastes Pragt og Forsælgelighed, ligesaa den stolte Skatteopkræver, som leder af Skatterne, til den sluttige Forretningsmand, som betaler dem.

Brahmin og Sudra finder man i begge Forsamlinger, og det er ikke let at afgjøre, hvem der er den Ufornuftigste, Hedningen eller den officielle standsmæssige Brunk.

XXVIII.

Darjeeling og Himalaya.

Darjeeling, „det hellige Sted,“ som Navnet ordret oversat betyder, ligger omtrent 400 Mile nordensfor Kalkutta. Type Timers trættende Jernbanefart, som fik en Afvejling ved at vi med et Dampskib satte over Ganges, bragte os til Siniguri, hvor vi med stor Vanskelighed fik fat i et Par Heste, ved hvis Hjælp vi naaede Kurrang, halvveis til Darjeeling; men det gik saa langsomt med dem gjennem det sumpige Junglekrat, at Morket begyndte at falde paa, da vi omsider skulde til at begynde paa Bafferne, og vi red i Skridt langs Veien, som man dengang holdt paa at reparere, indtil vi naaede Det Bungalow ved Chumbattie, hvor vi gjorde Holdt for Natten. Det Bungalow er et Gæstgiveri, som Regjeringen vedligeholder for de Reisende, men hvor man kun finder tarvelige Bequemligheder og endnu tarveligere Bevertning. Det staar under Opbygning af en Indfødt, en saakaldt Khansamah, der laaser Huset af, naar der ingen Reisende er, og som viser sig for at aabne det, naar man kalder. En Priskurant, en Liste over Husets Regler samt et omhyggeligt tegnet Kart over Distriktet hænger paa Væggen. Efter en Del Venten fik vi et Kys samt The og Brød; men det var altså silde til at tilberede det sædvanlige Maaltid af flegt Fugl eller „Bludselig Død“, som dette Maaltid kaldes, da Dyret gjerne pleier at blive dræbt efter Ens Ankomst og er færdiglavet en halv Time derefter.

Ved Daggrøn næste Morgen var vi atter i Sadelen. Vi red ti Mile over skønne, skovklædte Baffer, inden vi naaede Kurrang. Luften var henrivende klar og kjelig, og indfødte Markarbeidere drog langs Fjeldstierne afsted til Arbejde. Kurrang ligger 4.600 Fod over Havet, og her saa vi for første Gang Himalayahjergene; vi havde fuld Udsigt over Kinchinjunga, den næst høieste af Toppene (28.000 Fod), skjønt den laa 60 Mile borte. Udsigten var overordentlig storartet. Luften var bleven skarpere, og skjønt vi allerede havde redet tredive Mile og Aftenen i Forveien havde været sex Timer i Sadelen samt denne Morgen tre, saa besteg vi dog, efterat vi havde vederkørget os med en Frokost, andre Heste for at tilbagelægge de sidste type Mile. Veien opover er overordentlig vild; den gik langs Bjergstraaningen, forskjellige Broer førte over dybe Fjeldkloster med brusen-e Elve, overalt saa man den rigeste, tropiske Vegetation med Bregner, blomstrende Planter og mægtige Træer. Efterat vi havde passeret en Bro, som kaldes „Sadelen“, kom vi frem til det smukt beliggende Logis, som vi i Forveien havde sikret os, og som laa en femten Minuters Gang fra Observatoriet. Høiden med de storartede Snefjelde hævede sig lige foran os, et Sted meget besøgt af Kalkuttas Embedsmænd i den varme Aarstid. Da Vertinden hørte os sige „Tal“ til Opvarteren, som rakte os Tallerkenerne, blev hun meget overrasket. I over type Aar havde hun ikke hørt Ordet „Tal“ blive henvendt til en Tjener. Man pleier aldrig at talke en hinduist Tjener.

Klokken sex Søndag Morgen spadserede jeg op til Observatoriet, hvorfra man har fuld Udsigt over det storartede Landskab. Jeg forstod aldrig nogensinde saa fuldstændig, hvilken Kraft der ligger

i Apostelens Udtryk: „Dybbden og Høiden,” som nu, da jeg havde disse Kjøppehjerger foran mig og saa ned i Dybet, og dybere og dybere ned, indtil 6,000 Fod, hvor den store Ranjit-Flod løb i det skovklædte Fjeldslug, og derpaa langsomt løftede Vinene høiere og høiere, gennem de paa hinanden følgende Rækker af Fjeld og Klipper, indtil de naaede den bestandige Sne, og saa endnu høiere til de spidse Toppe, der ligesom gik ind i Himmelen. Luften var kold og skarp og Græsset var rimet; men med en blændende Pragt sendte Solen pludselig sine Straaler over Landskabet, og i den Klarhed og Stilhed, der var udbredt over det Hele, sølte man sig ligesom løftet op i Himmelen. Efter Morgenandagten i den lille engelske Kirke, gik jeg ned til Bazaren, hvor jeg mødte Pastor W. Macfarlane af den storske Kirkes Mission, som skulde holde sin Søndagstjeneste. Markedspladsen er om Søndagene opfyldt af de forskjelligste Nationer. Her saa vi de gamle Urindvaanere af Indien, Kephærne, med de mongolske Ansigtstræk, de vare klædte i Dragter af stribet Bomuldsko; Mændene havde Haarpidse ligesom Kineserne, og Kvinderne brugte Næseringe samt store Sølsmykker. De er lave af Væxt, men se alligevel kraftige ud; de leve som Nomader og er meget vensabelige. Deres Hovedklædning er Epil. Her var ogsaa Bhooter, høie, stærke Folk med flade, veiribde Ansigter, de brugte tykke, vævede Støvler, som paa engang var baade Støvler og Stromper; Kvinderne havde smaa og skraatliggende Dine og tjærede sit Ansigt. Her var ogsaa de lette, behændige og intelligente Nepaleser, med sine lange Tepper og sine Knive, tibetanske Vælsere, muntre, men snare til at blive hidfige; og blandede med disse indfødte Stammer saa man de tunge Kine-

ser, de stolte Muhamedanere og de smidige Hinduer. Midt inde i Stoiien og Tuffhandelen har Mr. Macfarlane sit aabne Værelse eller Bod, forsynet med Bænke, hvor Folk i Forbigaaende se indom og høre paa Sengen, Bonnen eller Talen og modtage en Traktat. Mr. Macfarlane har haft megen Velsignelse i sit Arbejde. Om Eftermiddagen besøgte jeg Unionskirken, hvor Mr. Pee af den amerikanske Mission holdt engelsk Gudstjeneste med Altergang. Vi besøgte ogsaa Bhooternes Landsby og Buddhatemplet; Bhooterne er Buddhister af laabeste Slags. De bruge Bedemastiner, som de uafsladelig dreie mellem Hænderne. Deres Templer er smudsige, og deres Hunde vilde. Vi mødte adskillige Thibetanere, som med tunge Byrder var paa Veien hjemover til sit Land.

Vi stod tidlig op den næste Morgen, medens det endnu var mørkt, og besteg vore Heste; i Følge med Mr. Pee og Veiviseren satte vi afsted for at bestige Fjeldet Sinchal, 8,300 Fod høit, der laa sex Mile fra Darjeeling. Efter at have rebet gennem det militære Sanatorium, som hørte til „Sadelen“ eller Johr Bungalow, begyndte vi Opstigningen og naaede snart „Storstenene“, Ruinerne af den første Militærstation, hvor Kinchinjuuga og dens Naboer med engang viser sig for os belyste af den opgaende Sol. Her steg vi af Hestene og klatrede opover til Toppen, som byder os Udsigt til Mount Everest, der ligger i en Afstand af 150 Mile; dette (der ansees som Jordens højeste Fjeld) tog sig ud som en Sufkertop og tegnede sig skarpt mod Himmelen. Den hele Nætte havde vi nu for os saa langt som Øiet kunde naa i den gennemsigtige Luft og under den skyfri Himmel. Det var som at se fra et Pisga henover Dalene til et forjættat nyt og mere ophøiet Land. Her

føler man Naturens Majestæt og den Almægtiges Vælde. Den dybe, blaa Himmel, den rene, hvide Sne, de skarpt-
skaarne Fjeldformer, de dybe Kloster, de
tætte Skove, Alt giver Tilstueren et Ind-
tryk af Guds Nærværelse. Efter at
have fyldt Die og Sjæl med en Udsigt,
hvis Storartethed aldrig vil blive glemt,
begyndte vi, da vi havde tilbragt to Ti-
mer paa denne grønne, men dog nu ri-
mede Fjeldtop, modstræbende Nedstignin-
gen til den Affats, hvor vi havde vore
Feste, og vendte tilbage taknemmelige og
frydefulde, fordi vi havde været saa hel-
dige med Veiret; thi al denne Storhed
er ofte mange Dage efter hverandre ind-
hyllet i Taage eller Skyer.

Ved den laveste Kant af den store
Skov, som dækker Sinchal, ligger hyndig
og ensomt en botanisk Have, Rungaron-
haven, hvor vi fandt Roser, Geranier og
Verbenaer og mange engelske Planter
midt i den tropiske Yppigheds Fylde.
Længere nede har man nogle af de ud-
strakte Theplantager, for hvilke Darjee-
ling er saa berømt. Disse gjør dog
noget Afbræk i de omkringsiggende Bak-
kers Skjønhed, da de Skove og det Krat,
som havde dækket dem, paa mange Steder
var hugget bort. Ogsaa Cinchonatræet
(hvoraf man faar Chinin) dyrkes her
meget; Distriktet indeholder allerede tre
Millioner saadanne Træer. Oppe paa
Batterne ser man Bønneslag, det vil sige
Stykker af Bomuldsstøv, hvorpaa man
har skrevet en Bøn, som derpaa sættes
til en lang Etang for at slagre i Vin-
den. Og i Elven har man Bedehjul,
som Strømmen faar til at gaa rundt.
Strøm og Vind bliver saaledes her Bøn-
nens Befordringsmidler.

Begunstigede af det skønneste Veir
tilbragte vi fire Dage i denne forfriskende
Fjeldluft, hvorefter vi begav os paa
Tilbageturen, og naaede Rattetoget til

Kalkutta, der efter en varm og træt-
tende Reise bragte os did den følgende
Morgen.

XXIX.

Benares, den hellige Stad.

Hvor behageligt, efter en lang og fje-
delig Jernbanereise paa 500 Mile tværs-
over Bengalens uhyre Sletter, at finde
kristne Venner ventende paa os, da vi
naaede Endestationen ligeoverfor den
„hellige“ Stad Benares, Hedenstabet
stærke Borg, hvorfra vi kun stiles ved
den mægtige Ganges-Flod. Her var
vi Søndag den 25de Januar, da et Bud
fra Missionen førte os tværs igennem
Baadorimmelen til vort Hotel, hvor vi
strax fik Besøg af Pastor M. A. Sher-
ring, der ønskede os velkommen og hjalp
os med at lægge Planer for vort Ophold.
Mr. Sherring har i mange Aar været
en tro Arbejder for Kristus indenfor
dette Afgudsdyrkelsens stærke Volberk.
Han er Forfatter af adskillige værdifulde
Bøger, der indeholde historiske Dplys-
ninger om Benares; han har udgivet en
nyttig Haandbog for Reisende, og da
Prindsen af Wales besøgte Byen, hæl-
ledes han med at være hans Beviser.
Hvad Rom er for Katholikerne, hvad
Mekka er for Mahomedanerne, det er
Benares for Hinduerne. Det er Af-
gudsdyrkelsens Hovedkvarter i Indien.
Byen har fjorten hundrede hinduistiske
Templer, utallige Afgudsbilleder og tyve
tusinde Brahminer. Ligesom Tilfældet
var med Paulus i Athen, saaledes bliver
enhver Kristens Sjæl bevæget, naar han
ser denne By saa aldeles givet hen i Af-
gudsdyrkelse. Store Skarer af Pile-
grime fylde stadig dens Gader og søerne
uafslidelig op og ned ad de Trapper, som
føre ned til Ganges. Langs denne Flod
er Byen beliggende i en Strækning af
3 Mile, idet den strækker sig opover den

isolerede Klippe, paa hvis Forside Huse
er byggede i Rækkevis ligetil Toppen.

Klokken syv Sondag Morgen kjørte
vi paa Udsiden af Byen til det Kirkelige
Missionsfællesskabs Station, og da vi nær-
mede os, saa vi de indfødte Børn, som
hørte til Skolerne, i Procession gaa afsted
til Kirken; alle var meget ordentligt og
net paaklædte, saa man kunde tro, at man
ikke var i Benares, men i en eller anden
engelsk Landsby. Klokkerne ringede
netop sammen, og da vi kom ind i Kir-
ken, fandt vi en temmelig talrig Forsam-
ling. Evangeliet læstes og Prædiken
holdtes paa de Indfødtes Sprog. Mis-
sionærernes Huse laa rundt omkring og
havde et meget hyggeligt Udseende, om-
givne af Træer og Buske. Senere be-
søgte vi Londoner-Missionens Kikke,
hvor der var en god Kirkeskole samlet.
Denne Kirke ligger mere indenfor Byens
Grændser og midt iblandt den indfødte
Befolkning; men omendstjont Missionen
nu har været fortsat her i over sexti Aar
af begge Selskaber, har der dog været saare
liden Virkning at mærke paa denne He-
denskabets faste Borg. Der vedbliver
at lyde et trofast Vidnesbyrd om Kristus,
men de Omvendte er faa. Dette bliver
dog Guds Sag, og ikke Menneskenes.
Missionærerne fremholde stadig sit Vid-
nesbyrd, klart, oprigtigt og standhaftigt,
og om end Frugten længe lader vente
paa sig, vil den dog ikke udeblive. Der
kan ikke være noget mere Uret-
færdigt end at vurdere en
Missionærs Virksomhed ef-
ter Tallet af hans Omvendte.
Thi Omvendelserne tilhører Gud, og
der er Intet, som i den Grad vidner
om Arbejderens Tro, Iver og Kjærlig-
hed som vedvarende Arbejde uden at op-
naa og se Frugter deraf.

Senere i Ugen besøgte jeg Londoner-
Missionens Anstalt, hvor fire hundrede

unge Mænd og Gutter faa sin Opdragelse.
Og medens jeg gik fra det ene til det andet
Skoleværelse, der alle var fyldte af Di-
sciple, som holdt paa at lære Hinduist,
Engelsk, Sanskrit, Persisk, Hindostansk
og Bengalisk samt Arithmetik, Mathema-
tik og Remi, medens jeg opholdt mig i
Førstelærerens, Mr. Sherrings, Klasse
og hørte ham forklare Bibelen for en
Samling unge Mænd af forstandigt Ud-
seende, alle Indfødte, hvilke, tiltalte af
mig paa Engelsk, kom med kloge Spørgs-
maal og Svar, da sølte jeg, at en mag-
tig Indflydelse, for hvilken Afgudsdyr-
kelsen omsider maa falde, her stadigt ar-
bejder og gaar fremad.

Vi stod tidligt op næste Dag, og med
Glæde gripende den kjolige Morgenstund
begav vi os under Mr. Sherrings Le-
delse afsted for at besøge os. Først besøgte
vi Maharajahen af Viziangrams Hus,
som var udstyret i europæisk Stil. Ma-
harajahen var ikke hjemme, men man
sagde, at han var meget gjæstfri. Ikke
langt herfra laa Durgatemplet, hvor det
myldrer af Abesatte, som sværme omkring
overalt, i Kroge og Gange, paa Ga-
derne og Basarerne og betragtes som le-
vende Guddomme. Ifødetfor, som Dar-
win, at gjøre Aberne til Menneskenes
Stamfædre, hæver Hinduerne dem et Trin
høiere end Menneskene, og gjør dem til
Guder. Inde i Templet er det afflye-
lige Billede af Gudinden, med tykke Læ-
ber og en Tunge rød som Blod. Vi
drog derpaa videre til Dasajamed Ghat,
hvor vi forlod Bognen og steg op til
Observatoriet Man Mandil, som eier
adskillige store astronomiske Instrumen-
ter. Her er et smukt udbugget semkan-
tet Vindue, hvorfra man har en yndig
Udsigt over Floden. Rajahen Si Ba-
hadur modtog os med Hosflighed. I
Nærheden af Observatoriet er Regnu-
dens Tempel; her saa vi Afgudsbilledet

midt i en Dam, og det maatte altid besproites med Vand og holdes fugtigt. Ved Brændings-Templet, hvorhen nu en Vaad forte os, laa der et Legeme omgivet af Ved særdivgt til at opbrændes; forskjellige Stenheller, som kaldes Futtæ, belegner de Steder, hvor Enkerne brændes levende sammen med deres døde Mænds Legemer. Derpaa forte vor Vaad os til den berømte „Frelsens Kilde.“ Denne har oventil en Længde af tolv og en Bredde af ti Fod, og Trapetrin gaa nedad de 4 Sider, indtil man tilsidst finder en liden Draabe grunfset Vand paa Bunden; her staa da de Vods-færdige og vasse sit Ansigt og sit Hoved og drikke af Haanden. Deres Tro er, at Vandet af denne Kilde useilbarligen renser fra al Synd, og det er saa modbydelig smudsigt, som om alle de Synder, hvorfra det skulde rense, var opløste deri. Som vi langsomt roede videre, var det et meget maleristisk Syn at se de Sværme af Menneſter, der overalt strømmede nedover Floden, nogle for at bade sig, nogle for at bede, nogle gif og nogle kom. Idet vi forlod Baaden ved Minareterne, som møde Diet, hvor i Benares man er, og som man ser paa alle Fotografer derfra, fleg vi op ad Vindeltrappen, og fra Toppen (tre hundred Fod over Floden) havde vi en glimrende Udsigt over Byen og det omkringliggende Land. Efterat vi dernæst havde gjennevbandret en lang Stræfning af de trange Gader, besøgte vi det berømte Tempel for Byens Politi-Guddom, som fremstilles ved en spær Politistof af Sten. fire Fod høi, der stadig tilbedes af mange Menneſter. Foran Billedet stod der Preſter, der som Gudens Stedfortrædere tilbød de Vods-færdige en meget mild Reosjelse med Ris af Paafugleſtær. Vi gif derefter gjennem den Del af Byen, hvor det befjendte Broncearbeide fra Be-

nares fabrikeres, og gjorde nogle Indkjøb; tilsidst kom vi til det guldbne Tempel helliget Siva, hvis Billede, „Vingum“ man ser overalt. Femti Fod høit ſtinner det gyldne Taarn med sin Kuppel i Solen. Rige ved har man „Kundskabens Brønd,“ som udbreder en afsthyelig Lugt.

Det mest storartede Syn af Benares bliver dog Forſiden mod Floden i den tidlige Morgenſtund, naar Solens Stråler gyde sin Glæde over Byen, og Indbyggerne bade sig i sin hellige Flod. Siddende paa Dækket af en stor Elvebaad, som kaldtes „Dengee“, gled vi langsomt nedover, medens vi iagttog dette mærkelige Billede af Menneſtelivet og dets Gudsdyrkelse. Mænd, Kvinder og Børn af alle Aldere opfyldte Trapperne ned til Vandet og udforte sine Baktninger i den gule Flod, som en daglig Handling, der paa en Gang er Forristelse, Renselse og Gudsdyrkelse; de tilbød Floden, torrede sig i Solen, og gif ſaa til Preſterne for at ſaa ſin Kaſtes Tegn tydelig malet paa ſin glindsende Pande. Over den brogede Brimmel hævede ſig de høie, rødmalede eller forgyldte Templer og Moſkeer. Hinduerne er et meget fromt og andægtigt Folk, og deres Iver og Alvor i det, ſom er falſkt, kunde være en Lærdom for dem, ſom kjende Sandheden.

Benares er ikke alene et Hovedkvarter for Brahminſmen, den er ogſaa Buddhismens Bugge, og fire Mile fra Byen ligge Ruiner af Sarnath, Levinger fra Buddhismen i det tredie Aarhundrede for Kristus. Her findes to ſtorre „Stupas“ eller hellige, ottefantede Taarne, ſom blev byggede af Aſoka, hundrede Fod i Diameter og femten hundrede og femti Fod høie; den lavere og bredeſte Del er af Granitſtene, den øvre af Murſten. De ligge nu i Ruiner, men en-

tefte Stykker af den oprindelige Udgravning er endda tilbage; den er kunstig og smuk. Her har ogsaa været et Buddhakloster, hvis Ruiner i mange Aens Omfreds dækkte Jorden. Her søgte Gaudama Buddha at rodfæste sin Tro, og

her søgte Asoka, dens kongelige Forfælder, at skaffe den varig Grundvold. Men Brahminismen var den for stærk, og den maatte fortrække til Syden, hvor den tilsidst fik fast Fod paa Ceylon.

(Mere)

Mere om Udgravningen af Ala-Elven.

Til Udgiveren af „For Hjemmet“!

I det sidste No. af „For Hjemmet“ ser jeg et Spørgsmaal, som ønskes besvaret, og da jeg just var født og voksede op i den omtalte Egn, saa ved jeg maaste saa meget herom, som Noget kan vide, da min Autor er gamle Marit, Moder til Pastor Velsheim.

Halvor Thorpe fra Bang eiede Land op til Syndisvandet, og formodentlig ogsaa Fiskeri efter Stranden, men Vandets eneste Udlob var før den Tid blot ved den østre Ende, og det kom ned ved Gaarden Syndei i Durdal. Som bekendt begynder Fjsten i September at strømme til Udlobene, og dette syntes Halvor Thorpe var harmeligt, thi paa hans Grund var der intet Udlob. Han saa imidlertid, at Landskabet var saa stiftet, at det med lidt Arbejde vilde lade sig gjøre at saa en Del af Vandet til at rinde mod Nord, og han tog sig derfor til at grave en Grøft til det Sted, hvor Høldingen begyndte, og lod saa Vandet fuldføre Resten med de Ord: „Nu skal Ala rinde her, siger Halvor Thorpe.“

Hvor lang Tid det tog, før det kom til Udbrud, har jeg ikke hørt; men en langvarig Proces paafølgte, thi Elven i den østre Ende (ved Syndei) blev lig „Dry Run“ i Decorah, og Enden paa Eagen blev, at Øst for Oviensætren blev der muret en Bytting eller Dæmning, som staar der den Dag i Dag, og paa østre Side af Dæmningen er nu Vandet nogle Fod høiere end paa den vestre, saa det samme Vand nu har 2 Udlob.

Gaarden Thorpe har der et godt Fiskeri. At der blev en stor Overtømmelse, var naturligt; thi Bægnæ eller Storelven, som den kaldes, kommer vestenfra, Rysna fra Herredalen kommer nordensfra og den nye Ala kommer fra Syd, og ved al den Jord og Sten, den medførte, bragte den Rysna til at blive staaende som en liden Jordsø, og alle Holader paa Lavlandet og Derne stod i Vand i flere Maaneder, men efter den Tid blev her et hyppeligt Slaatteland, som kaldes Velsheim- og Thorpe-Derne.

I hvilket Aar dette skeede, kan jeg ikke sige, men maaste det kunde findes paa Balder's Sørenskriveries Kontor, hvor mange gamle Dokumenter ere opbevarede.

Venligst

Engelbrecht A. P. c.

[Vi er Indsenderen meget takstydlig for de meddelte Oplysninger, og skal herved tilsoie Et og Andet, som kan være af Interesse. Det sees, at den Mand, som gravede ud Alla, ikke hedte Thomas, men Halvor. „Syndeisaane“ eller „Basetaane“ kommer fra Basætovandet, og dette optager „Krokaane“, som kommer fra søndre Sundinbandet; da det heder, at Syndeisaane blev lig „Dry Run“, saa maa altsaa Vandstanden være sunket ikke ubetydeligt baade i søndre Sundin og i Basæt Fjorden. Det siges, at det var Eieren af Gaarden Syndei, som stævnede Halvor Thorpe, og en gammel Ven her i Decorah har nylig fortalt os, at „Dommen ligger i Thorpe“, og at han der har seet det nævnte Dokument. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Skovodlæggelsen paa de omhandlede Fjeldstrog skal vi bemærke følgende: Dersom det nævnte Voldsverk med Afledningen af Vasdraget forovedes omkring Aaret 1760, hvilket vi gjætte paa, saa maa det dog nok antages, at Skovodlæggelsen var stærkt fremfærdet allerede for den Tid. Forstmester J. B. Barth har skrevet en Afhandling om „Norges Afstovning, navnlig i Fjeldegnene“, som vi just har fundet frem igjen og gennemseet, og som vi maaste engang skal meddele i „For Hjemmet“. Han erklærer, at den til noget Høifjeld forvandlede Skovmark mellem Valders og Hallingdal maa ansættes til 3 (norste) Kvadratomile (omtrent 150 engelske Kvadratomile), og at paa det hele Strog kun Nofekampen og Grønsendknippa rækker op over den gamle Skovgrændse. Som de væsentligste Aarsager til Afstovningen nævner han Sultesodring og deraf følgende Ridsbrydning, Eaterbrug, uvorren Hugst, Skovbrand og Næverslækning. (Han burde saameget mere nævnt Barkslækning). At han ogsaa deri har Ret, vil vist Enhver finde indlysende.

Red.]

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Premier for 1885. I det vi henviser til „For Hjemmets“ Program for 1885 (paa sidste Side), skal vi her lidt nærmere omtale et Par af de Smaaafskrifter, som vil blive sendt frit til dem, som fra nu og indtil 31te Januar næste Aar indsende sine \$2.00 i Forstud for 1885 (samt i Tilfælde opgjør sine Restancer).

En liden Bog til Konfirmationen er en smuk og letfattelig Afhandling, som indeholder kristelig Oplysning, Raad og Formaning til den Unge at vælge den gode Vej og blive paa den alle sine Dage. Bogen bestaar af 10 Kapitler, nemlig: Ved Skilleveien, Maalet, De to Veie, Valget, Hold Sønden i Tre, Hold Bibelen i Tre, For som ikke den hellige Nadvere, Glem ikke Bonnen, Hold dig til fromme Kristne, Bliv hos din Herre og Frelser Jesus

Kristus. Denne lille Bog indeholder ogsaa mange smukke Psalmeverse, og paa første Blad er en Linie, hvorpaa man kan skrive det unge Menneskes Navn, som man vil give den til.

To ældgamle Sange for nyede, nemlig Tolvtalvisen og den gyldne ABC. „Tolvtalvisen“ er en guddelig Bise, som omhandler bibelske Tal fra 1 til 12. Til Oplysning skal vi her aftrykke det Vers, som handler om Tallet 3: „Tre Troers Artikler ere, 3 Gud Personer Tre, Tre Patriarker fjære, Tre Engle i Sodoms Be, Tre Bise af Østerland, Tre Kvinder, som gif til Graven, Tre Mænd i Dønens Brand.“ — „Den gyldne ABC“ er en aandelig Sang med et Vers for hver Bogstav i Alfabetet. Til Oplysning skal vi her aftrykke det Vers, som begyn-

der med B. „Bespot ei din Broder, om han sig forser. Betænk, at du selv og er stabt udaf Ver; Hvi skulde du derfor en Anden bele? Du ved ei, hvad dig eller Dine kan ske.“

Om nogle store Træer. I en Landsby i Storhertugdømmet Hessen staar en Alm (*Ulmus campestris*), som i 1875 havde følgende Dimensioner: Ved Jorden var Stammens Omfang lidt over 45 Fod, i 3 Fods Høide var den næsten 40 Fod, i 6 Fods Høide 31 Fod; det nederste Tvermaal er altsaa ca. 15 Fod. Stammen deler sig i en Høide af 15 Fod i to mægtige Grene; af en tredie er der kun Rester tilbage. Grene og Stammen ere hule, men Træet er endnu meget sundt og kraftigt og har en rig Krone. Dets Høide er omtrent 300 Fod. Rimeligvis er dette den største Alm paa Europas Fastland. Men der mangler aldeles historiske Efterretninger om den.

Hvor stor Hylde kan blive, sees af følgende: I Hertugdømmet i England fandtes der en Hylde, der var 30 Fod hoi og havde en Stamme af 12 Fods Høide. 1 Fod over Jorden var den 3 Fod 2 Tommer i Omfang og i 5 Fods Høide 2 Fod 10½ Tomme. Da den blev fældet i 1873, viste den sig at have 42 Aarringe. — Endnu større er en Hylde i Irland, der er 50 Fod hoi og har et Stammermaal af 2 Fod 4 Tommer.

„Opstandelseslinden“ i Annaberg — Kongeriget Sachsen — er en *Tilia grandifolia*. 3 Fod over Jorden har Stammen et Omfang af over 20 Fod. I denne Høide udgaar der 6 vingefor mede Grene, som allerede i Aaret 1693 støttedes af Træstøtter; nu bæres de af 13 Stensoiler og 9 Træsoiler. Navnet „Opstandelseslind“ stammer fra den Fortælling, at Træet blev plantet ombendt,

det vil sige, med Roden i Luften, for ved sin Væxt under disse vanskelige Forhold at overbevise en Vantro om Guds Magt og Opstandelsens Virkelighed. Den skal være plantet den 16de Oktober 1519, altsaa nu være omtrent 350 Aar gammel.

Den berømte Rose ved Domkirken i Hildesheim er en *Rosa canina*. Den er mindst 11 Aarhundreder gammel. Stammen har et Tvermaal af 10 Tommer. Nogle Tommer ovenfor det Sted, hvor den træder ud af den 5 Fod tykke Mur — netop over Bussen blev Altaret bygget, under hvilket man lod Plads tilbage for Roden — deler den sig i 4 Hovedgrene, af hvilke den største er 1½ Fod i Tvermaal. Dens Grene, som slynge sig op langs et Gitter, bedække tilsammen et Rum, der er 20 Fod høit og 30 Fod langt. Den blomstrer regelmæssig i Mai og Juni og sætter ogsaa regelmæssig Frugt. (Mgbl.)

„Han Østein og han Tøstein.“ En gammel Ven har for en Tid siden fortalt os en liden Historie, som vi her skal gjengive efter Hukommelsen: En Kone, som en Sommer var paa Søteren i Østfjeldene, østenfor østre Slidre i Balderes, fik en Dag uventet Besøg af et lidet Guttebarn, som „vingla“, det vil sige, gik sig vild. Han kunde vel tale, men ikke give nogen Bæfted om sig selv; dertil var han for liden. Han blev da der, og Konen undrede sig høilig over, hvor han vel horte hjemme, da det var temmelig langt til Folk. Ved Sælet var der som sædvanligt ved Sæterboliger et Skur, „Skotet“, hvilket var lukket med en Grind. Da nu Gutten havde været der en Stund og maasse just var flaret op paa Grinden, saaledes som det er Borns Vis, saa opsteg der et hjemligt Billede for hans Sjæl; og som den bekendte Sprogforsker Max Müller etsteds

figer om Tungen, at when idea struck man, then it rang, saaledes var det ogsaa med Smaaguttens Tunge: da Erindringen om hans Brodre slog an mod hans Bevidsthed, begyndte hans Tunge at røre sig. „Han Østein o han Tøstein dei aka paa Efor Grind'n vaaro dei," sagde han. Det hørte Konen, og da hun kjendte til, paa hvilken Gaard der var to Smaagutter med Navnene Østein og Tøstein, saa blev hun derved sat istand til at bringe den „vesle Vinglaren" hjem til hans Fødd.

En besynderlig Rytter. En Fiskesten i Lausitz skriver i „Deutsche Fischezeitung": „Den 8de April blev der fiskeet i vor Forelledam, og ved denne Leilighed blev der fanget en udboret Forelle, paa hvis Ryg der sad en Fro. Denne havde med Forbenene sat sig saa fast i det uhyggelige Dyr's Gjæller, at det var umuligt at faa den løs. Forel-

len var meget medtaget; dens Farve var hyggelig, og dens ene Øie syntes at være blindt. Dens Rytter besandt sig derimod overordentlig vel: naar Fister svømmede, hjalp den til efter bedste Evne, idet den røbde med Dagbenene. At Froer dræbe Karper ved paa denne Maade at sætte sig fast paa dem med Forbenene i Gjællerne, ved man; at de ogsaa kunne gjøre det ved Foreller, er, naar jeg ikke tager meget Feil, hidtil ikke iagttaget, og det maa næsten synes utroligt, naar man betænker denne Fisks Hurtighed og Behændighed. For at bevare begge Dyrene som en Sjældenhed, satte jeg dem i et Glas med stærkt Spiritus. Forellen døde strax; Froen rev sig løs fra sit Offer, men døde et Døgn efter og forstyrrede saaledes min velmente Hensigt, at sætte dens Rideskud et varigt Minde." (Mgb'.)

G a a d e.

No. 248.

I England er det mægtig By,
Men jeg har det i Romme,
Dg for man det vil sammensy,
Gi Noget tør jeg i den komme.

(For Ungd.)

Besvarelse af Opgaven i No. 21.

Adel al Del Dal dale da le
lad ad de Lade adle Ed Led.

(Anm. Joier man hertil Verbet Lade, Substantivet Led i Betydningen Seilled, Adjektivet led og Egennavnet Leda (græsk Fabelgubinde), saa bliver det 18).

Abonnenter, som endnu staa tilbage med Konningent, bedes venligst om strax at indsende samme, hvorefter Kvittering skal blive dem tilstillet.

Adresse:

R. Thronsdjen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Professorens Hus. — Skisser fra Georgia. — Fra Grimsp ved Island. — Skildringer fra en Rejse rundt Jorden. — Mere om Udgravningen af Ala-Elven. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaade. — Besvarelse af Opgaven i No 21.

„For Hjemmet“ i 1885.

Sextende Aargang.

„For Hjemmet“, et Tidskrift for nyttig og underholdende Læsning, vil med Aaret 1885 begynde sin 16de Aargang. Det vil, som før, udkomme med et Hefte paa 2 Ark i Omflag 2 Gange om Maaneden (15de og 30te) til en Pris af \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forskud. Det anbefaler sig fremdeles paa det Bedste til kristelige Familiefædre og velartede Ungdom af begge Køn som et Blad, der i kristelig Aand søger at bringe interessant Underholdning og Belærelse ved et omhyggeligt Udvalg af ældre og nyere Litteratur.

Præmier for Forskudsbetaling.

Udgiveren maa fastholde, at „For Hjemmet“ er sin Subscriptionspris værd, og tør ikke love at forsette med at give Præmier. Imidlertid vil han endnu ved dette Aarskrifte som „Tak“ for Forskudsbetaling give dem, som fra nu af og indtil 31te Januar 1885 indsende sine \$2.00 i Forskud for 1885 (efter i Tilfælde at have opgjort alle sine gamle Restancer) Valget mellem følgende Skrifter:

Enten No. 1: „En liden Bog til Konfirmationen“ og „To ældgamle Sange fornøiede“ („Tolftalvisen“ og „Den gylde ABC“).

Eller No. 2: To ældre Hefter af „For Hjemmet“, indeholdende St. Ansgars („Nordens Apostels“) Levnetsløb og den smukke Fortælling „Tre Dage med Gellert“.

Mærk: For et Tillæg af 50 Cts. vil man desuden faa sig tilsendt portofrit et tidligere Bind af „For Hjemmet“ (12 Hefter); for et Tillæg af \$1.00 vil man faa sig tilsendt en tidligere Aargang af „For Hjemmet“ (24 Hefter).

For at faa Præmien maa man inden 31te Januar 1885 gjøre op alle sine Restancer til „For Hjemmet“ og betale \$2.00 i Forskud for 1885.

Præmierne sendes dette Aar uden Ekstraporto. Hvis Abonnementet ikke nævner, hvilket af Præmiestifterne han vil have, bliver No. 2 sendt, saa langt det rækker. Modtagelse af Præmiestifterne gjælder som Kvittering.

7 forudbetalte Exemplarer af „For Hjemmet“ for 1885 sendes for \$12.00. Klubagenter, som betale i Forskud, faa 1 Exemplar frit af 7 og en af de nævnte Præmier for hvert Exemplar.

Man bør aldrig sende Penge i løse Breve, men bruge Money-Order, Draft paa Chicago, registreret Brev eller Postal Note.

Præmiebøger kan ogsaa sendes til Norge og Danmark for Abonnenter der.

Idet alle „For Hjemmet“s Venner og Belyndere herved hjertelig takkes for enhver ydet Hjælp med Raad eller Daad, fremkommer herigjennem ogsaa en venlig Anmodning til Alle om, efter Tid og Leilighed, at gjøre ovenstaaende Betingelser kende og gjøre sit Bedste for, at „For Hjemmet“ ikke alene maa kunne beholde de Abonnenter, det nu for Tiden har, men ogsaa i betydeligere Møn udvide sin Læsekræds, hvorved det vilde faa mere Kræfter og gjøre mere Gavn.

Adresse:

A. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

15de December 1884.

23de Hefte.

En sørgelig Jul og et glædeligt Nytaar.

(En Julefortælling af Hesseba Stretton.)

Hvis du havde spurgt nogen af Fattigfolket i Alberton, hvem der var den smukkeste og fortræffeligste Pige i Byen, vilde de Alle som En have svaret paa Stedet: „Doktor Layards Datter.“ Der fandtes neppe en fattig Mand eller Kone, som ikke vidste Veien til Dr. Layards Stue, hvor han gratis gav Raad til alle dem, der ikke formaaede at betale for det. Og der var neppe en Eneste, der ikke kjendte Dr. Layards lyse, hyggelige og gammelbagte Kjokken og det behagelige, sømme Smil paa Katharina Layards Ansigt, naar hun lyttede medlidende til deres sørgelige Beretninger og sendte dem hjem lykkeligere og lettere om Hjertet.

Hadde det ikke været for hendes Fattige, som hun kaldte dem, saa vilde Katharina Layards Liv have været yderst ørkesløst og kjedsommeligt. Hun havde ingen husholdberisste Pligter at iagttage; hendes Tante, der havde taget alle slige Ting under sin Fedelse, medens hun endnu var Barn, vilde ikke taale nogen

Indblanding i sin Styrelse; hun foretrak at have Katharina siddende paa Stads, beskæftiget med at hænge over et eller andet Svarbeide, eller med Musik, som Ingen horte paa, eller med at male Skisser, som Ingen saa paa. Der var tre Brødre, yngre end hun, men de var alle fraværende enten paa Skolen eller Kollegiet; og de lange Dage svandt glædesløst af Mangel paa Noget at udrette, der var værd at gøres. Hvis ikke hendes Faders fattige Patienter havde været — og han havde en god Del af dem —, vilde hun have betragtet sit Liv som spildt.

Det var paa en trist og mørk Dag imod Slutningen af November, at hun følte sig mere end almindelig sørgmodig og kjed. En tyk gul Taage, der lagde sig lige ind paa Ruderne, hindrede hende fra at gaa ud. Tante Brooks var beskæftiget i Huset med at gjøre Forberedelser til en gennemgaaende Rengjørelse for Julehelgen, men hun afflog altid Katharinas Tilbud om Hjælp. Tante

Brooks havde en hemmelig Frygt for, at Dr. Layard skulde finde ud, at Katharina vilde være en ligesaa god Husbefyrer som hun selv, og hun gyste ved Tanken om at skulle flytte ind i et lidet ensomt Hus, med en eneste liden Pige at befale over og slet ingen Anledning til at bruge sin Magt og sine Evner. Hun tænkte ikke paa, at Katharina slet ingen Anledning havde til at bruge sine Evner. Hvis hun havde tænkt paa det, er det meget muligt, at hun vilde have opgivet Bestyrelsen og heltemodigt trukket sig tilbage, for at overlade Posten til Katharina.

„Gid der hændte noget Nyt!“ sukede Katharina om Formiddagen paa den omtalte Novemberdag. I samme Dieblit bragte Tjeneren et Brev, som just var afleveret af Postbudet. Katharina var ikke ganske vis paa, hvis Haandskrift det var, ikke ganske vis paa det. Men pludselig viste sig for hendes indre Syn Faderens Stue, hvor der sad en kjæk, ædeltubseende og tæfelig ung Mand paa hendes Faders Mads og gav Raad og Forfrister til hendes Fattigfolk, idet han talte godmodigt og muntert med dem. Det var Filip Carey, hendes Faders Medhjælper, som havde forladt dem for nogle Maaneder siden. Det forekom Katharina, at hun aldrig havde kjædet sig, medens han var der. Ja, Brevet var fra Filip Carey; der var hans Navn. En klar Rødme straaede i Katharinas Ansigt. Hvis der havde været Nogen i Værelset, vilde hun være gaaet bort med det for at læse det i Ensomhed, endstjont hun endnu ikke kjendte et Ord af dets Indhold. Men hun var ganske alene, og Ingen kunde se Rødmen i hendes Ansigt eller Taarerne, der hurtigt kom hende i Vinene, saa at Skriften blev utydelig.

„Jeg indbilde mig stundom,“ — saa

ledes skrev Filip Carey — „at jeg kunde vinde Deres Kjærlighed, men jeg lovede aldrig at være vis paa det. Jeg var altfor fattig dengang, og min Fremtid var for usikker, saa at jeg ikke turde sige, hvor meget jeg elskede Dem. Men nu er jeg bleven læge ved Lentsford Hospital, og jeg tænker, at Deres Fader vil blive tilfreds med mine Udfigter. Jeg skriver ikke til ham, men til Dem. Deresom der er noget Haab for mig, dersom De vil fortro Deres Lykke til mig, saa skriv blot det ene Ord „Kom“, og jeg vil komme oieblikkelig efter at have faaet min Udnævnelse den 30te og tale til Dr. Layard. Dersom De ikke skriver, forstaar jeg Meningen med Deres Tausched.“

Katharina sad med Brevet klemt imellem sine Hænder og saa fremfor sig med det lyfsaligste Udtryk. Den hele Verden var pludselig forandret. Det var ikke længer trist og kjedeligt. Det syntes næsten at være altfor herligt til at være sandt. Filip Carey var just Manden til at være læge paa Lentsford Hospital; han var saa blid og hensynsfuld mod de Fattige og desuden saa slink. Hun erindrede, hvorledes alle hendes Fattige havde klaget og sørget ved hans Bortreise, og hvilken Smerte det havde forarsaget hende — en Smerte og dog en Glæde — at høre hans Navn saa ofte paa deres Læber. O, hvor god hun maatte blive, for at hun kunde være god nok for ham! Hun vilde blive den bedste Læges Kone i hele Lentsford.

Med usikker Haand skrev hun det ene Ord „Kom“, saaledes som Filip havde bedet om, og da faldt det hende ind, at hun endnu kunde naa Morgenposten, saa at han fik hendes Svar inden Aften. Hun skrev i Hast udenpaa Brevet og løb selv med det over Gaden, hvor hun lagde det i Brevkassen og blev staaende

og saa efter det, saaledes som man ofte gjør, naar det er et meget vigtigt Brev.

Katharina beholdt sin dyrebare Hemmelighed for sig selv. Tante Brooks var i ondt Lune, og det var ingen let Sag at gjøre hende en saadan fortrolig Meddelelse. Dr. Payard var ude hele Dagen og kom først hjem sent om Aftenen, træt og udmattet. Katharina var glad over, at hendes Hemmelighed ikke var aabenbaret. De vilde Alle saa vide det tidt nok, for hun havde faaet Brevet den 28de, og Filip vilde ganske vist komme den 30te; det var blot halvanden Mil fra Lentsford, og han kunde ride til Ixvorton strax hans Udnævnelse var officielt bekræftet.

Alligevel syntes det at være en lang Tid til den 30te. Ud paa Aftenen blev Katharina mere og mere urolig med sin hemmelige Glæde. Filip kunde komme hvert Øieblik; han vidste, at de spiste Middag Klokken sex, og Katharina var fuldt forberedet paa hans Ankomst. Men han kom ikke, og Middagen blev tilbragt i næsten fuldstændig Tausshed, for Katharina var ikke istand til at tale, og Dr. Payard var træt efter sit Dagsarbejde.

„Bed du, Katharina,“ sagde han pludselig, „at den unge Carey er bleven Læge paa Lentsford Hospital? Det er en glimrende Begyndelse for en saa ung Mand. Det er ogsaa et prægtigt Menneſte; jeg ſtulde være mere end tilfreds, dersom nogen af mine Drengene blev ham lig. Ham ſtulde du have fanget, Katharina, medens han var her; du vil aldrig mere have ſaadan en Anledning.“

Blodet ſteg hende til Hovedet, og et Smil spillede om hendes Læber, ſærdig til at bryde ud i en lyſſalig latter. Naar blot Filip vilde komme nu!

„Sæt ikke Katharina ſlige Ideer i Hovedet,“ ſagde Tante Brooks ſkarpt,

„ingen velopdragen ung Dame vilde tænke paa at fange Nogen.“

Det var en Aften uden No for Katharina. Time efter Time forløb, men han kom ikke. Hun gik til Vinduet og aabnede det utaalmodigt. Hun begyndte at tro, at han vilde komme med det ſidſte Jernbanetog og blive der om Natten. Men hvad vilde Tante Brooks ſige? Og hvilken beſynderlig Tid paa Dagen vilde det ikke være at tale til Faderen om en ſaadan Gjenſtand! Hun tænkte ſig, at der trængtes lang Tid baade til at forberede den og ſiden at overlægge den. Men efter Klokken halv tolv var Katharina nødt til at opgive at vente paa ham og gaa til Sengs, og da Dophidſeſen ved hendes nye Lykke havde ſat ſig noget, ſov hun roligt uden at drømme om nogen Ubehagelighed.

Men nu fulgte atter en Morgen og en Aften, da Timerne forløb fulde af Forventning og Skuffeſe. Katharina ſad og maabede over Kaminilden, ſom Tante Brooks udtrykte ſig, og forſøgte at udſinde Grunden til Filipſ Udebliven og Tausshed. Det ſammenflemtede Brev var omhyggeligen blevet udglattet igjen, og hun læſte det indtil hun kunde hvert Ord udenad. Men hendes Stolthed og Glæde aſtog efterhaanden ſom hendes Hjerte ſygnede af ſtuffet Haab. Det korte Solſkin, der havde lyſt for hende, ſvandt tiſſidſt aldeles og efterlod hende i dybere Mørke end for. Hun ventede og haabede, indtil hun ikke kunde vente og haabe længer, og da overgav hun ſig til den fulde Føleſe af ſin bitre Sorg.

Der var Ingen, ſom blev denne Forandring var, uden hendes Fader, der var altfor beſtjæſtiget til at ofre mere end en forbigaaende Tanke paa hendes ſorgmodige Udtryk og ſvindende Anſigtsfarve. Hendes Lykke var, ligesom Jo-

nas's Undertræ, voget op i en Nat og doet i en Nat, og ligesom han var hun færdig til at udraabe: „Det er bedre for mig at dø end at leve!“

Det var nær imod Julen, førend Katharina kom sig efter den trykkende Følelse af Elendighed og Livslede. Hun var en omhjerttet Pige, der gjerne vilde glæde Andre, og hun begyndte at føle, at det vilde lindre hendes Sorg, naar hun gjorde denne sørgelige Jul til en Glædens og Festens Tid for nogle af sine fattigere Naboer. Kunde hun end ikke selv have nogen Lykke for Die, saa vilde hun dog gjerne se Lykken igiennem Andres Dine. Det var umuligt at fjerne hendes egen tunge Byrde, men hun kunde forsøge at lette Andres. En Aften, da hun var alene med sin Fader, vovede hun at tale om denne Sag.

„Fader“, sagde hun. „jeg vilde gjerne gjøre Nogen lykkeligere i Verden.“

Hendes Stemme var hende selv ubevist meget sorgmodig. Den Byrde, der trykkede hende, havde ladet hende føle, at ogsaa andre Mennesker havde tunge Byrder at bære. Hun lærte nu, at for at kunne bære sin egen paa rette Maade, var det nødvendigt at dele en Andens. Det gjorde Dr. Lahard ondt at høre den sorgmodige Stemme, hvormed hans Datter talte.

„Gjøre Nogen lykkeligere!“ gjentog han; „nu vel, det er let nok.“

„Paa hvilken Maade? spurgte Katharina.

„Hjælp dem“, svarede Dr. Lahard; „en liden Hjælp er saa god som en stor Del Medfølelse. At hjælpe Andre er en god Veie til at gjøre baade dem og dig lykkelig.“

„Det er, hvad jeg ønskede at gjøre“, sagde Katharina ivrigt. „Jeg vilde indrette det saaledes, at jeg fik nogle af dine fattige Patienter til The i Kjøkkenet paa

Juledag; jeg tænker, det vilde stifte dem en liden Glæde. Jeg ved ikke, om det vil gjøre dem meget godt, men de vilde have Fornøielse af det; tror du ikke, Fader?“

„Det vil gjøre dem godt, Katharina“, sagde Dr. Lahard; „undertiden maa man gjøre Folk lykkelige førend man gjør dem godt. Paa Hospitalet gjør vi ofte forud for en smertelig Operation vore Patienter saa lykkelige, som de kunne blive; undertiden maa Operationen gaa forud. Vi vil forsøge en glad Jul for dem dette Aar, og saa maa du senere gjøre for dem, hvad du kan.“

Tante Brooks gav noget ubentet sit naadige Bisald til Dr. Lahards Forslag, paa den Betingelse, at Katharina paatog sig al Umagen med Tilberedelserne og med Gæsternes Underholdning. Det gav hende tilstrækkelig Bestjæstigelse for to eller tre Dage, og hun forsøgte at lægge hele sit bedrøvede Hjerte i det.

„Katharina“, sagde Dr. Lahard paa Julaften, „vi har forglemmt en af vore gamle Yndlinge, som ikke har været her paa mange Maaneder. Du erindrer gamle Madam Duffy, som pleiede at gaa omkring med en Kurv med Vaand og Ydser? Af alle mine fattige Patienter burde hun helst være tilstede i dit Aftenselskab.“

Dr. Lahard vedblev at kalde Katharinas paatænkte Theielskab Soiree og havde faaet stor Interesse for det. Hun sølte sig mere sorgmodig end nogensinde, denne Juleaften, da Alle syntes saa uimelig muntre. Hun bar sin simpleste Dragt, og det saaldt hende vanskeligt at fremtvinge et Smil, da hendes Fader talte om Soireen. Hvor ganske anderledes vilde det have været, hvis Filip Carey havde været hende tro!“

„Kan jeg finde Madam Duffy i Aften?“ spurgte hun, da hun gjerne

vilde adsprede sine Tanker for en liden Stund.

„Det kan du med Lethed,” sagde Dr. Røghard; „hun bor i Wright-Strædet udenfor Rygaden, næstsidste Hus paa venstre Haand. Enhver kan sige dig, hvor det er. Dersom du er bange, kan du tage Bob med dig.“

Det var mørkt, da Katharina gik ud. Da hun ikke var bange, tog hun ikke Tjeneren med sig; han var allfor uslykkelig til at være bange. Den Lettelse, som hun havde følt ved at gjøre Forberedelsen til Thefestabets, var blot forbigaaende, og den almindelige Munterhed tjente kun til at gjøre hendes Ensomhed og Skuffelse saa meget soeligere. Der var fuldt af Folk i Gaderne og megen Stoi, men Alt gik ordentlig til. Kirkeklokkerne ringede mod den kommende Dag, og en almindelig Feststemning var udbredt over Mængden. omendstjont Forretningerne gik rasst for sig. Flokke af Smaabørn samlede sig foran de glimrende Butikvinduer, hvor de af de pragtfulde Gjenstande valgte umulige Julegaver til sig selv og til hverandre, medens de glædeligen lo ad sine dristige Drømme. Men Katharina undredes paa, om hun nogensinde skulde le ad sin egen svaundne Drom.

Wright-Strædet var ikke noget Mønstre paa Bygningskunst og Brolægning. Husene var saa lave som de paa nogen Maade kunde være, naar de skulde have to Etager, og Brolægningen saa ujævn, at det var nødvendigt at gjøre hvert Skridt med stor Forsigtighed. Der løb en Kendeften i Midten og igjennem det Smug, der dannede Indgangen; Smuget var fire Fod bredt og tyve Fod langt og blev svagt oplyst af en Lampe fra Gaden, der skinnede bag Katharina, da hun gik indefter, og fastede hendes Skjæge uklar foran hende. Strædet

selv havde intet andet Lys end det, der kom igjennem de ubedækkede Vinduer i Husene paa hver Side. Da hun naaede frem til Madam Duffys Dør, blev hun et Dieblis staaende udenfor i Mørket og saa igjennem de smaa Vinduesrunder ind i Huset.

Det var et ganske liden Kjøkken. men fuldkommen stort nok for det Bøhave, det indeholdt. Der var en gammel Kiste under Vinduet og en Hylde paa Bæggen med alt Madam Duffys Porcellain og Stentoi. Den eneste Stol og et ganske lidet Bord paa tre tykke Fodder var dragne hen til Kaminen, i hvilken der brændte nogle saa Kul. To gamle Tin-Lygestager og et Strygjern prydede Kaminhyliden, og Katharina, som havde forsomt at pynte op hjemme, fik Skrupler, da hun saa Kristtornkviste i hver Lygestage og i Vinduet. Madam Duffy sad i Stolen og syntes at underholde sig selv med at lade, som hun drak The, for der stod en sort Thekande og en sprukken Skaal med Underkop paa Bordet; men uagtet hun holdt Thekanden næsten lodret, kom der blot nogle saa Draaber af Tuden. Hun satte den ned og saa sagtnodig ind i Gløderne, medens hun af og til rystede blidt paa Hovedet, som om det mere var i Erindringen af den svaundne Tid end af Utilfredshed med den nærværende. Det var en gammel Kone med et renligt Ydre og et livligt Ansigt, men uden Tænder; hendes Kinder dannede smaa Rugler lig fortorrede Ebler mellem hendes hule Dine og indsunke Mund.

„Gud velsigne Dem, og den gode Doktor ogsaa,” sagde Madame Duffy, da Katharina traadte ind i Stuen og fremførte sit Grinde. „Det er ikke Alle, der har saadanne Venner som jeg, og tilmed paa Juleaften, naar man føler sig saa ensom uden Venner. Jeg brøder

mig ikke saa meget om det paa Arbeidsdagene, men man trænger til Venner i en Høitid som Julen. Man kan arbejde uden Venner, men man kan ikke holde af Nogen, naar man er uden Venner."

"Nei, det er sandt!" sagde Katharina med et dybt Suk.

"Og jeg har saadanne gode Venner!" vedblev Madam Duffy jublende; "der var En, som gav mig en halv Krone i Morges, En gav mig tyve Dre, og en Anden ti Dre, og saa har jeg faaet mig Julekost ligesom andre Folk. Har De lyst til at se min Julekost, min Ven?"

"Ja", svarede Katharina.

Julekosten var oien synlig en meget værdifuld Eiendom, for den var omhyggelig skjult paa en Tallerken med en Staal over; det Hele var vel indknyttet i en forrevent Dug og sat tilside paa et Sted, hvor ingen tyvagtig Kat kunde naa det. Da Katharina saa det, fik hun Taarer i Øinene. Det var et Stykke simpelt Kjød, neppe stort nok til at bedække den gamle Kones Haand, men hun betragtede det med usfordulgt Glæde og Tilfredshed.

"Det kostede femti Dre," sagde hun, "og jeg kjøbte for tyve Dre i Grønt og ti Dre i Brød til det, for mig og en Bekjendt, som kommer for at spise med mig. Det er en stakkels lam Pige, som bor her nede i Strædet; hun er meget fattig, og saa bad jeg hende komme og spise Julekosten med mig; det skal blive en stor Fornøielse. Naboen tætt ved har lovet at laane mig en Stol; vi er alle venlige mod hverandre her."

"Har De en Gæst, saa maa De bringe hende med til The," sagde Katharina, "og Deres Born ogsaa. Har De ikke Sonner eller Døtre? De vilde have det hyggeligere, hvis de var hos Dem."

"Gud velsigne Deres gode Hjerte,"

svarede Madam Duffy, medens hendes venlige Ansigt overstrømmedes for et Dødblik, "jeg har aldrig havt mere end en eneste vakker Gut, men han reisste til Australien, det er nu næsten tredive Aar siden. Det var min lille John. Det forekommer mig undertiden, som om jeg aldrig skal saa se ham mere. Jeg tænkte just paa ham, da De bankede paa Døren. Han var i de tyve, og jeg var en rask Kone paa fyrgetyve dengang. Jeg undres, om John vilde kjende sin gamle Moder igjen, naar han kom tilbage."

"Hvor længe er det, siden De horte fra ham?" spurgte Katharina.

"Jeg har aldrig hørt fra ham nogen sinde," sagde Madam Duffy i en Tone, som om det skulde saa være; "han kunde ikke skrive, og jeg heller ikke. Men han reisste til Australien, og der er han nu, hvis han ikke er tumlet bort, endstjont Fluerne aldrig tumle ned fra Loftet i Bærelset. Jeg har iagttaget dem Time efter Time og tænkt paa min John, og endnu har jeg ikke seet nogen Flue tumle ned. De skal jo gaa med Hovedet ned i Australien ligesom Fluerne; men min John havde ikke lært det, og jeg er undertiden bange for ham."*)

"Na nei, han vil ikke tumle ned," sagde Katharina smilende; "men er De vis paa, at De vilde kjende ham igjen efter tredive Aar?"

"Kan en Moder glemme sit Barn?" spurgte den gamle Kone; "jo, jo, jeg skulde kjende min John imellem Tusinde, ja ti Tusinde. Det skal være mig en Fornøielse at bringe min Bekjendt med i Morgen, og mange Tak for Indbydelsen. Jeg skal først ud paa Landet og

*) "Antipoder" (det er, de, som vender Benene mod os), de, som bo paa den modsatte Side af Jordkuglen; dette "op" og "ned" er det, som forvirrer den gamle Kone.

synge en Julefang eller to hos en Forpagter, hvor de altid er meget gode mod mig; men det er før Middag, og vi skal være hos Dem klokken fem. En glædelig Jul og et lykkeligt Nytaar for enhver af os, og først og fremst for Dem, min Ven."

"En sørgelig Jul og et ulykkeligt Nytaar vil det blive for mig," tænkte Katharina; men hun sagde det ikke. Madam Duffy paastod at ville lyse hende nedad Strædet med sit eneste Lys, som viste og dryppede stærkt i Aftenvinden; det sidste Blik, hun havde af den gamle Kone, var ved Indgangen til Smuget, hvor det venlige, magre Ansigt blev belyst af den viftende Flamme.

Da Madam Duffy vaagnede meget tidlig den næste Morgen, tænkte hun, at hvis hun vilde være med og synge en Julepsalme en Fjerdingss Bei ude paa Landet, da var det paa Tide at begive sig afsted. Endog den haarde Bunk af Bjalter og Halm med det tynde Tæppe, som hun havde ligget under med Kuldeghsninger hele Natten igjennem, var mere tiltrækkende for hende i hendes sytti Aars Alder, end den lange, ensomme Gang paa Veie, der laa dybt nede imellem høie Hækker, med Hjulspor, der var fyldte med Dynd og Is. Men hun var en god og taknemmelig Sjæl, og efter en kort Bøn for sig selv og sine Medmennesker, som hun opsendte for hun reiste sig af sin halvvarme Seng, drog hun afsted i den iskolde Morgen for Dagens Frembrud. Da hun gik igjennem Gaden, hørte hun de gennemtrængende Stemmer af Smaabørn, der sang Julefange, og hun tænkte paa John, da han var liden; hun erindrede hans gule Haar og runde, røde Ansigt, naar han paa Juledags Morgen stod op fuld af Iver og Forventning og sang med en

Røst, som kunde have vækket En op af den fasteste Sovn.

"Han kom hjem en Gang med tre Kroner og fem og tyve Ore, alt sammen i enkle Drer," tænkte Madam Duffy og borttorrede en Taare af den indfunkne Dievig.

Det var en trættende Gang til Forpagtergaarden, men da hun havde naaet frem til Porten og med sin skjælvende Stemme begyndte at synge: "Gud styrke Eder, gode Folk, lad Intet Eder strække," blev Porten hurtigt aabnet, og hun blev ført ind og sat foran en Frokost, hvis Måge hun ikke havde seet paa mange Aar. Den stakkels gamle Madam Duffys Hjerte var fuldt, og førend hun var i Stand til at spælge en Mundfuld, sagde hun langsomt og skjælvende: "Jeg ved ikke, hvad der er kommet over Folk iaar. Det er ligesom de velsignede Julehøitider, som vi skal faa, naar alle Skabninger er Venner, naar Løven er Venner med Lammet, og Basilissen med Smaabørnene. Her kommer Dr. Lagers Datter og indbyder mig til The, og jeg har faaet et Stykke Kød til Julen, og her har jeg ligesom en Frokost, som jeg aldrig har seet Mågen til, og jeg har ikke gjort et Gran for det. Jeg ved ikke, hvad der er kommet over Folk; men det er en velsignet Jul, det er vist."

"Du vil synge din Vise bedre for os, naar du har spist Frokost," sagde Forpagterkone, "og min Svigerfader har givet mig en Krone til dig."

Madam Duffy fældte nogle Glædestaarer og sang efter Frokosten to eller tre Sange med en Iver og Styrke, der viste, at hun var overtydet om deres Magt til at bringe Velsignelse over det gæstfrie Tag. Det var lidt efter Klokken ni, at hun forlod Huset; det var

nødvendigt at komme tidsnok hjem for at tage Middagsmaden. Hun bad Farvel og begav sig fornoiet paa Veien over Markerne, og vilde paa den Maade komme snarere tilbage til Byen.

Madam Duffy gik just fra Marken ud paa Landeveien, da en Mand pludselig kom frem bag en Hætte og lagde sin Haand haardt paa hendes Skulder. Det var en svær Karl i almindelig Arbeidsdragt, og han syntes, endog paa denne tidlige Tid af Dagen, at være halvt fortumlet af Drif. Hun saa ham i hans plumpe Ansigt med en Følelse af Skræk, som hun ikke havde kjendt før.

„Jeg vil have en Krone af dig,“ sagde han barskt.

„En Krone!“ udraabte hun; „hvor skulde jeg fattige Stakkel saa en Krone fra?“

„Har du ikke en Krone?“ spurgte han.

Den arme Madam Duffy var stolt af, at hun aldrig i sit Liv havde sagt en Vogn. Hun spejdede op efter Veien og ned efter Veien, men der var ikke et Menneske at se, og hun saa atter haabløst paa Mandens vilde og slove Ansigt. Hvad skulde hun gjøre? Det vilde være et stort Tab at stille sig ved den Krone, som hun netop havde faaet i Gave, og hun vidste desuden, at den vilde blive forødet i det nærmeste Vertshus. Vilde det da være urigtigt af hende at negte, at hun havde den? Det var den første Gang paa mange Aar, at hun havde en hel Krone paa sig, og i al den Tid kunde hun trøstigt og med Sandhed have svaret „Nei“. Kunde hun da ikke sige „Nei“ denne ene Gang?

„Har du ikke en Krone?“ gjentog han og rystede hende haardt i Skulderen.

„Nu vel,“ sagde hun med svag Stemme, „jeg har ikke haft en Krone paa aldrig saa længe; men jeg har en

nu. Jeg er en meget fattig gammel Kone, min gode unge Mand. Havde jeg et Par Dre, skulde De gjerne saa dem.“

„Jeg vil have din Krone,“ sagde han vredt.

„Jeg kan ikke give den fra mig,“ svarede hun; „der er Husleien at betale, og Kul og andre Ting, og jeg er meget fattig. De vilde bare drikke den op.“

Hun havde neppe udtalt, førend hun saa, at Manden tog en Pistol frem under Frakken og sigtede paa hende. Der var et pludseligt Lysskint for hendes Dine, og hun folte en stikkende Smerte; derefter saldt hun bevidstløs om ved Siden af Hækken, der løb langs Landeveien.

Nogle Minuter senere standsede Dr. Lahards Vogn ved en af Byens Porte, hvor der betaltes Bompeng, da en Arbeider kom hurtigt gaaende og sagde nogle Ord til Rudsk. Dr. Lahard og Katharina var inde i Vognen; de agtede at rejse ud og besøge hendes Guds-fader, der var Prest i Nabo sognet. Doktoren, der havde talt med Bommanden, spurgte, hvad Arbeideren havde sagt, idet han gik forbi.

„Han siger, der er en Kone bleven skudt oppe i Veien,“ svarede Tjeneren, „og saa siger han til mig: Kjør rasst til, det er en gammel, fattig Kone.“

„Skudt!“ udbrød Dr. Lahard; „kjør paa da, hurtigt. Bær ikke hange, Katharina. Stop den Mand, der gik igjennem Porten.“

De sidste Ord blev raabte ud af Vinduet til Bommanden, og Vognen rullede hurtigt afsted. De kom snart til det Sted, hvor den gamle Kone laa som død under den bladløse Hætte. Blodet var slødt ud over det tynde Tørklæde, som hun havde omkring sig; hendes gamle rynkede Ansigt havde mistet sin

Rødme, og hendes graa Haar, der var tyndt og kort, var faldet ned under hendes hvide Hue. Baade Dr. Lahard og Katharina udraabte som med en Mund: „Madam Duffy!“

Katharina var ikke nervesvag, men hun solte sig noget rystet og overmaade bekymret. Hun satte sig paa Beikanten og holdt Madam Duffy i sine Arme, medens Dr. Lahard undersøgte Saarene i Halsen og Skulderen. Han saa meget alvorlig ud og stod nogle Diebliske taus og betænkfuld, med Vinene fæstede paa Madam Duffys dødblege Ansigt og paa sin Datters smukke og urolige Ansigt.

„Er det farligt?“ spurgte Katharina med skjælvende Stemme.

„Saa godt som dødeligt,“ svarede han; „hun er Døden nær paa et Haar. Der er en Mulighed for Hjælp. Jeg tænker paa at kjøre til Lentsford Hospital. Det er en god og jevn Vej, og Hospitalet er paa denne Kant af Byen. Naar du er steget i Vognen, skal jeg løfte den gamle Kone op og sætte hende i en bekvem Stilling, saa at hun kan have Støtte i dig. Kan du holde hende paa den Maade en Times Tid eller mere? Jeg vilde gjøre det selv, men du kunde ikke løfte hende ind i Vognen, som jeg skal gjøre. Er du stærk nok?“

„Jeg skal være stærk nok; jeg vil gjøre det,“ sagde Katharina, idet hun rettede sit Hoved op med et Udtryk af Bestemthed i sit Ansigt.

Det faldt ikke Dr. Lahard ind at tænke paa, at hans Vogn var ny og smukt udstyret og betrukket, men det gik Tjeneren til Hjerte, at Vognen skulde tilsmudsjes, og han begyndte at gjøre Indsigelser mod at løfte den gamle, bløddende Kone ind i den. Sligt et usælt gammelt Strog, tænkte Bob med sig selv; havde det endda været en fornem Dame!

„Dit Umenneske!“ udraabte Dr. Lahard i Brede; og Bob, som blot havde begyndt paa sin Indsigelse, holdt sin Mund og forblev taus.

Det forekom Katharina at være meget længe, endstjont Vognen rullede hurtigt afsted paa den gode, jævne Landevei. Den stakkels Madam Duffy gav intet Tegn til Liv, men laa tungt op imod hende, med det graa Hoved hvilende paa Katharinas Skulder. Hun holdt hende saa forsigtigt, som hun var istand til, og betørte af og til med sine varme Fingre hendes Haandled, der var haardt og brunt af Arbejde og Alder, men hun solte ikke noget Pulsslag. Dr. Lahard, som sad ved Siden af Rudsen, vendte sig af og til og nikkede til hende, men med et saa alvorligt Ansigt, at hun kunde forstaa, at der var Fare for den gamle Kones Liv. Hun takkede Gud inderligt, da de fik Kirkegaardene i Lentsford i Sigte og Lyden af Klokkerne naaede hendes Øre. Der var en Mængde Folk paa Veien til Kirken; de voxlede glade Hilsener med hverandre, men mange blev ogsaa var Katharinas blege og urolige Ansigt og det graa Hoved, der laa mod hendes Hals, og de solte en Skygge drage sig over deres egen Juleglæde.

Dr. Lahards Vogn kjørte ind i Hospitalets Gaard, og Katharina befriedes strax for sin Byrde. Madam Duffy blev baaren ind, og Dr. Lahard fulgte med. Katharina blev tilbage i Vognen; hun hørte med Uro Kirkekloffen slaa det ene Kvarter efter det andet, medens Bob kjørte Vognen frem og tilbage i Sneglegang. Endelig traadte en Mand ud paa Trappen og vinkede til ham, og Bob kjørte frem med en Hurtighed, der forraadte hans Utaalmodighed. Katharina saa, at det var Dr. Carey, og ikke hendes Fader, og hun skjulte sig skjælvende

og med tilbageholdt Aandedræt i den ene Krog af Vognen.

„Bob, din Herre siger, at du skal fjøre hjem," sagde Dr. Carey; „han vil komme selv med Toget i Eftermiddag."

„Dg den gamle Kone?" sagde Bob, „hvorledes er det med hende?"

„Der er lidet Haab," svarede Filip Carey, hvis Ansigt Katharina ikke kunde se, men hvis Røst bragte hver Nerve til at ryste.

„Er det et Mord?" spurgte Bob, der havde kjendt Dr. Carey som sin Herres Medhjælper og var vant til at tale ligefrem med ham.

„Jeg frygter for det," sagde han; „hvorledes lever de hjemme, Bob? Jomfru Brooks og Katharina?"

„Hun sidder der," sagde Bob og pegede ind i Vognen. Katharina rettede sig op for at hæve sit Hoved med Værdighed, sidde opret i sit Sæde, og møde Dr. Careys Hilsen med Ro. Det var næsten fire Uger, siden han havde skrevet til hende og hun havde svaret „Kom". Han saa paa hende med et forundret og forvirret Udtryk og tog sin Hat af, men gjorde intet Forsøg paa at tale. De rødmede begge og hilsede tvungent og i Taushed. Da gik Filip Carey, fremdeles barhovedet og ligesom hensunken i Tanter, langsomt tilbage og op de brede Trappetrin, men Katharina græd næsten hele Veien hjemover.

„Nu har jeg aldrig seet saadant,"

tænkte Bob; „og de var næsten som Broder og Søster sammen."

Ud paa Eftermiddagen kom Dr. Layard tilbage, og da skulde han søge Politimesteren. Den Fremmede, der var gaaen igjennem Porten, var endnu ikke funden, men han kunde ikke være langt borte, og Bob erklærede, at hvis han blev grebet, kunde han gjøre sin Ed paa, at det var den samme Person. Katharinas Julefestsab var saa meget mere underholdende, som en af de Indbudne nær var bleven myrdet paa Landeveien. Nyheden for som en Røbeild gjennem Byen og Nabolaget, og Forpagterkonen kom for at fortælle om Madam Duffys Morgenbesøg og hendes glade Sange just førend Kjeltringen traf hende. Hun og Katharina blandede sine Taarer sammen, og Katharina endte sin sorgelige Jul med at gaa tilsæns med et tungt Hjerte.

Den næste Dag blev den Fremmede paagreben. Bob afslagde Ed paa, at det var den samme Person, men Manden negtede lige ud at have været ved Stadsporten. Hverten Dr. Layard eller Bommanden kunde afslægge Ed, da han havde passeret paa den anden Side af Vognen, medens de talte sammen. Han var allerede fremmed, uden Beskjende, og angav sig at være Bettler. En gammel Pistol blev funden i en Groft nær ved det Sted, hvor Madam Duffy var bleven skudt. (Sluttet).

Professorens Hus.

(Fortælling af J.)

(Fortsættelse.)

Senere kom Iskenderen, sølte paa Barnets Puls og talte venligt til ham.

„Dig kan jeg godt lide," sagde Valde

mar, „jeg kan lide Eder Alle, ogsaa hende med det bedrovede Ansigt, der lægger det Kolde paa mit Hoved og det

Varme paa mine Fodder, og den gamle Mand, der gaar ud og ind, tiger til mig og nikker; og ham, der ligner Fader —" Barnet standsede pludselig, hans Tanke dvælede nu igjen ved Faderen og den skrækelige, gaadefulde Død.

"Er Valdemar meget syg?" spurgte hans Moder.

"Ja, Frue, han er meget syg."

"Jeg er som en Sten," sagde hun, idet hun dog reiste sig og gik urolig op og ned, "jeg føler ikke Noget for mit eget Barn. Der er ingen Kraft i min Sjæl til at lide mere, jeg er som sonderknust, og ikke engang istand til at pleie ham, men maa overlade Andre denne hellige Ret. — Det er skrækeligt!"

Professoren tastede hjærtligt og trøstende til hende; o, hvor den ellers saa hidfjælede Mand var taalmodig, overbærende og beundringsværdig hensynsfuld i hele sin Adfærd.

Medens jeg gik omkring i Spisestuen og Kjøkkenet, veiede af og vorte sammen, fulgte Hannes mig stadig med et saa nærgaaende Udtryk af Nysgjerrighed, at jeg formelig blev konfus. "Nei, Froken, den Nogle passer ikke der, det er denne. — Nei, Froken, det Fader bruge vi ikke, men dette," saadan gik det i Et væk.

Jeg huster endnu, at den første Ret var Bollemælk, og at den havde en lille bitte smag. Tante Marie spiste dog op; Professoren lagde derimod Steen med sin komiske Grimace; men Kandidaten forlangte to Portioner.

"Ved De, hvad jeg tænker," begyndte Cecilie senere, idet hun fæstede sine store, dybe Bine paa Professoren, "maaske er det stygt, men jeg kan ikke lade det være, at dersom De havde vist denne Godhed, De nu viser mig, itide mod Valdemar, saa kunde al Sorg og Elendighed være undgået."

"Hvorledes, jeg forstaar Dem ikke ganste."

"Der var et Dieblis, for min Valdemars første Uheld, da De kunde have reddet ham; jeg ved det, han har sagt det."

"Jeg tror det ikke, min kjære Svigerinde, jeg tror det virkelig ikke," hvor hans Stemme dog lød jagtmodig! "i sin ungdommelige Tillidsfuldhed regnede Valdemar paa, at ethvert Foretagende, selv det forovneste, maatte krones med Held. Jeg var ældre, besindigere, mere beregnende og byggede mindre paa Lykken. — Jeg tør frit sige, at jeg handlede efter bedste Overbevisning; som Familiefader var Forsigtighed jo ogsaa min Pligt."

"Han mente dog, — men Enhver har jo naturligvis Ret over Sit." Hun forlod Stuen.

"Det er for galt," sagde Knud, idet han harmfuld sprang op, "det gaar over alle Grændser. Ikke et Ord om Alt, hvad du har gjort, om de store Tab, du har lidt, derimod Bebrejdelser, Bebrejdelser til dig! — og naar man saa ved, hvorledes Historien hænger sammen, at Onkel vilde laane Pengene, blot for at holde Skindet vedlige til Brylluppet var overstaet og hendes Moder bunden til at hjælpe."

"Tys, tys, Knud, lad de Døde hvile i Fred! han elskede hende dog af sit inderste Hjerte, det er jeg vis paa. Hun aner naturligvis ikke dette, hvem kan bebrejde hende Noget? — Jeg forstaar denne dybe Sorg, denne Gaaen op i en Tanke, og jeg boier mig for den. Her i vor elendige Verden, hvor man møder Lunkenhed og Halvhed i næsten alle Forhold, maa en saa overordentlig Hengivenhed afstvinge En en Grad af Uerfrygt. — Gud trøste og oprejs den arme, nedboiede Sjæl!" Professoren gik

hurtigt ind paa sit Værelse; der var en fugtig Glands i hans Øie.

„Det nytter ikke, hvad Fader siger,“ vedblev Kandidaten, „hun er for hensynslos, altfor hensynslos. For det syge Barn er hun ligegyldig, om sin søde lille Pige har hun ikke engang spurgt, og for al denne Opvartning og Opmærksomhed har hun ikke et anerkjendende Ord!“

„Men, Rud, jeg kjender dig jo slet ikke igjen,“ Tante Marie saa forundret paa ham, „naar var du saadan? Du er bestemt gnaven, fordi Emma, Kjøledæggem, er bleven forvist.“

„Dertilmod, jeg onsker, at alle Andre ogsaa vare bort! hvorfor stal Froken Ida saadan udsætte sig? — De er nu ogsaa utilgivelig usorglig, Froken! hvorfor boier De Dem hele Tiden over Barnet, taler med ham og kysser ham? det er jo aldeles ikke nødvendigt.“

„Hun gjør, hvad hendes Hjerte indgiver hende. Vorherre bevare vor kjære lille Ida!“

Kort efter denne Samtale gik jeg op til gamle Rikke for at bade og forbinde Benet. Hun sad og græd over sit Strikketoi.

„Na, Froken, jeg tatter Dem, men det skulde De ikke. Hvorfor vil De tænke paa mig, nu der ligger saa Meget paa Dem? — Er det ikke værre med Barnet?“ Hun saa ganske angstfuld hen til mig.

„Jeg frygter, det er værre.“

„Al, det gjør mig saa ondt, som om det var min Skyld. — Man kan være saa syndig, Froken, sommetider! da jeg saa ham i Haven, den lille Dreng — ja, De vilde nu aldrig have troet det om mig, eller noget Menneſte — saa blev mit Hjerte ganske fuldt af Brede, og jeg onskede næsten Ondt over ham. Det kom saadan bag paa mig og var jo ikke

ment; Vorherre hører jo ikke heller syndige Bonner, og nu har jeg bedet Gud over ham lige siden.“

„Han var allerede syg dengang. — Hvor kunde De, gode gamle Rikke, der er saa skikkelig, ønske noget Slemt over et lidet Barn?“

„Hans Fader gjorde mig meget Ondt i sin Tid; ikke med Villie, Froken, men af Ubetænksomhed. Vorherre forte det dog til det Gode, det ved jeg nu, og har længe indseet, og saa var det saa syndigt, at jeg kunde føle Brede mod det ustyldige Barn. Man kjender ikke sig selv; det er jo forstrækkeligt!“

„Hvad Ondt gjorde han Dem, Rikke?“

„Det er en hel Historie, Froken. — Jeg tjente hos hans Moder, der var Gutske og havde begge Sønerne hos sig, den hun havde med sin første Mand, vor Professor, og saa den unge Hr. Balde-mar, der næsten var Dreng dengang. Han var just ikke slittig, men altid mild og lystig; smukke Klæder holdt han af, og Penge kunde han bruge. Moderen foretrak ham og gjorde Alt, hvad han vilde; det nyttede slet ikke, at Broderen talte derimod. Han var nu et andet Menneſte, passede sine Ting, strev og læste til helt ud paa Natten. Men saa kunde han jo ogsaa imellemstunder være lidt kort for Hovedet og but. — Jeg var proper og ferm, og om jeg selv stal sige det, en rigtig pæn, stille Pige, og godt Toi havde jeg fra inden af. Der var ikke et Menneſte, som kunde sige mig Andet paa, end at jeg var lidt stolt og saa hoit, og det var nu den rene Sandhed. Fader var Arbeidsmand, huggede Brænde og hjalp Folk med Flytning og hvad det skulde være; Moder gik ogsaa ud i Arbejde, naar det kunde træffe; de havde det kun simpelt og smaat, naturligt. Der var to Gutter; den ene

kom i Lære hos Kobbermedens paa Hjørnet, og voxede der op til en stor, raft Fyr; den anden skulde være Stomager; det var nu den Bedste, ret et godt Gemt. — Da jeg var to og tyve Aar omtrent, blev jeg forlovet med en Uhrmagerjvend, rigtig en pen og fin Person, næsten som en Herre, og dygtig i Professionen. Vi spadserede sammen hver Sondag, men hjem gik vi kun sjældent, for jeg stammede mig over den lave Stue og over mine simple Forældre, og fandt, at det var ærgerligt for mig og satte mig ned, at de havde det saa fattigt. Ja, saa syndig kan man være, Froken. — Naar vi mødte min ældste Broder, søgte vi ogsaa altid at komme hurtig fra ham; han mærkede det godt, og blev vred, og skodde mig saa, naturligtvis, igjen ved Leilighed. Hansen — saadan hed han — havde leiet en rigtig pen Bolig til os i et nyt Hus, to Stuer og Kjøkken. Vi gik der en Sondag og besaa det og talte om, hvor Bohavet skulde staa; hver bragte jo Sit, og det var Glæde Altsammen. — Det er nu saa mange, mange Aar siden, og alligevel kan jeg knapt komme over at fortælle, hvad der nu stede! — Det var en Lovdageftermiddag. — om Søndagen skulde der lydes for os — jeg stod netop ved en oplukket Kommodestufte og talte en Bunte Vagener og Haandflader, jeg nylig havde kjøbt, da Fruen kom ind, rød i Hovedet og aandeløs.

„Rikke“, sagde hun, og hendes Die for ned i Kommoden og rundt om i Stuen, medens hun talte, „hvor er Valdemars Solvbøger? det blev jo poleret med alt det andet Solvtøi forleden, men er nu borte.“

„Hvor kan jeg vide det?“

„Af hvem har du kjøbt dette Vinne?“ spurgte hun, istedetfor Svar, der laa en hel Anklage i Tønen.

„Det kommer Ingen ved!“ — vilde hun besvare mig? mig! det var umuligt!

„Du har faaet det af den omreisende Jøde; Karlen har seet dig handle med ham.“

„Det havde jeg vel Lov til! — vogt Deres Mund, Frue!“ hvor mit Blod kogte, jeg var rent rasende.

„Joden har igjen solgt Bøgeret til en Guldsmid her i Byen,“ vedblev hun, „Rikke, Rikke, hvem havde tænkt det om dig, og jeg, som kunde have betroet dig Alt. — Men det skal blive imellem os; for din lange Tjenestes Skyld vil jeg ikke jage dig bort, naar du blot tilstaar.“

„Jage mig bort! det behøves ikke, Frue; gaa fra Døren, gaa afveien! ikke for Alverdens Guld blev jeg her et Minut længere!“ og jeg stormede nedad Trapperne, mit Sind var næsten til at slaa hende i Hovedet.

Det var som jeg havde mistet Sands og Samling; jeg for afsted uden al Tanke; først henad Aften samlede jeg mig lidt, og gik saa ad Hjemmet til. Det fattige Hus blev dog nu min Tilflugt. Udenfor Døren mødte jeg Fruens Karl med en Trillebør.

„Naa, nu har jeg bragt den fine Jomfru hendes Tøi; der var knap Plads til det i Stuen. Paa den Maade kan man jo nok saa gode Sager, naturligtvis!“

Han lo sælt, idet han gik; det var en grov En, og han havde altid været mig paa Næsen, fordi jeg holdt mig bedre.

Nei, det Ansigt Moder tog imod mig med, det glemmer jeg aldrig! Fader saa nu slet ikke op; Peters Dine vare ganske opsvulmede af Graad, Alle troede de mig skyldig. Det var til at miste Forstanden over! og der stod Tøiet, Kommoden med halvtrufne Skuffer og alle mine

pene Ting forfrollede og fastede om hverandre.

„Naa, Ritte gjør os Vre, det maa jeg sige!“ sagde Christen nu, idet han traadte ind med rynkede Bryn. Rygtet var allerede naaet til Robbersmedens Bortsted; saadan gaar det i en liden By.

„Og I tro det virkelig? I tro et eneste Ord af denne nederdrægtige Logn?“

„Giv Gud, det var en Vogn, men det er nok ikke saa vel,“ hulkede Moder, „du har nu ogsaa baaret dig saa græselig usorstandigt ad, Barn,“ vedblev hun, „den gode Frue vilde jo have beholdt dig, og saa var det Hele dnyset ned.“

„Den gode Frue!“ — jeg ilede ud, smakkede Døren i efter mig, og fastede mig saa ned i et lidet Brændestur bag Huset. Der blev jeg Natten over; de kaldte ad mig, bade og tiggede, men jeg vilde ikke komme ind.

Aa, det var en forfærdelig Nat! jeg knugede Hænderne sammen i Fortvivelse; saadan at mistænkes af sine Egne, og han — hvad vilde han, der var saa ærefjær, sige? vidste han det allerede?

Helt henad Morgenstunden faldt jeg forst i Sovn med mit stakkels værkende Hoved støttet til en Bunkes Kvas. Da jeg vaagnede, stod Moder for mig; hvor hun dog saa forgrædt og jammelig ud!

„Kom nu, Ritte,“ sagde hun blidt som man taler til et Barn eller en Hyg, „og saa en Taar Raffe. Det kan ikke gaa an, at du ligger saadan; kom nu.“

Der var Ingen i Stuen uden Moder og Peter; hvor han dog skulede sorgeligt for mig, den arme Dreng!

Moder glattede hans Haar, rettede lidt paa Halsortskedet og borstede hans Troie; saa forstod jeg da, at han skulde i Kirke; Klokkerne ringede anden Gang.

Det varede to Timer, for han kom igien, men hele mit forrige Liv var ikke halv saa langt, som den Tid. Endelig horte vi ham strabe Fodderne, saa tavende og betænkeligt paa Matten. Moder listede sig stille ud, og de hvistede og hvistede. Det betydede, at der ikke var bleven lyst for os. Jeg forstod det strax, og læste det siden i Guttens Dine, da han kom ind og saa bedrovelig hen til mig. — Og Hansen kom ikke; han vilde ikke engang tale med mig, ikke spørge mig ud; han troede uden Videre at jeg var en Thy, og min egen Moder troede jeg var en Thy. — Jeg tog mit Shawl over Hovedet og satte mig paa Hug i en Krog; naar de talte til mig eller rørte mig, sagde jeg blot: „Bliv fra mig,“ og saa gik de igjen.

Moder var ganske trostesløs.

Henad Eftermiddagen, da jeg var ganske ene i Stuen, reiste jeg mig op og smuttede ud af Huset. — Hvor det velsignede Solstin dog skar mig i Dinene, og hvor de glade Søndagsansigter skare mig i Hjertet. Jeg var vred paa alle Mennesker og paa Vorherre med; og saa for jeg afsted — De kan vel nok tænke hvorfor? — nei, det kan De dog maaske ikke, det var til Stranden! — o, Froken, jeg havde ikke rigtig min Forstand. Men Vorherre slipper ikke de arme Syndere i deres Glendighed, og jeg blev standset kun tyve Skridt fra Vandet af en stærk Haand.

„Hvor vil du hen, Ritte?“ det var Adjunkten, vor Professor. Han lod som Ingenting, dreiede mig blot om og gik saa tilbage. „Hvad er det dog for en sørgelig Historie!“ sagde han; at du er saa ustyldig som det Barn, der er født inat, er jeg vis paa. Alt, hvad der kan gøres for at oplyse Tingen, vil jeg gjøre. Vi skulle nok saa sat i Joden; maaske har han ligefrem stjaalet Været.

Sandheden skal med Guds Hjælp komme frem. — Havde du været mere fornuftig og mindre ilskindet, havde Skindet ikke været i den Grad imod dig; men hvem kan fortænke dig i, at du blev fortornet og opbragt? — Hør nu, Rikke, til Efteraaret, om Gud vil, rejser jeg til Kjøbenhavn for at sætte Bo der; vil du helst forlade dette Sted, kan du tjene hos mig og min Kone. Ingen Tak! det er os, der maa være glade ved at faa En i Huset, der er saa grundstiftelig og paa-
libelig."

Hvor han sagde det varmt og med Eftertryk! jeg kom rigtig til at græde; det var, som om jeg blev Menneſte igjen, nu Nogen troede paa mig. Han fulgte mig lige hjem og sagde til dem Alle, at jeg var uſtyldig, og at Enhver, der havde mistroet mig, ſkulde bede Vorherre og mig om Tilgivelse. Moder troede det jo ſtrax; og hun takkede ham de tusinde Gange og kyssede hans Haand, hvor haardt han vægrede ſig; men de Andre rystede ſtiltiende paa Hovederne, og da han gik, ſad jeg dog fremmed og miſtkjendt i mit eget Hjem. „Jeg ſkal nok faa det klaret," havde han ſagt, og af de Ord levede jeg tre Dage. — Saa, det var Thorſdagmorgen, kom han igjen med Fruen; hun var bleg og alvorlig; det var ikke med ſin gode Villie, hun gik den Gang.

„Rikke", ſagde hun, „jeg kommer for at gjøre Afſigt. — Jeg har gjort dig Uret og er inderlig bedrovet derover. Tro mig, jeg ſkal fortælle Alle og Enhver, at du ſtaar ganſke ren. — Du maa nu vende tilbage til mit Hus endnu idag."

„Aldrig vil jeg vende tilbage, aldrig!" mit Hjerte var ſom af Sten. „Maa, hvorledes hang det ſaa ſammen?" ſpurgte jeg haardt.

„Det er jo nok, naar jeg erklærer dig fuldkommen uſtyldig."

„Paa ingen Maade! jeg har Ret til at høre Sandheden; jeg vil høre den." Fruen vilde nødigt tale, jeg mærkede det godt, men ſaa var det mig netop en Glæde at trænge ind; ſaadan var jeg i min Brede.

„Det var Baldemars eget Væger," ſagde hun endelig med et mørkt Blik, „og han ſolgte det, Dagen før han reiste til Kjøbenhavn. Han havde ſaaet det i Fadderbage, og havde alſaa Lov til at ſælge det; Ulykken var kun, at han ikke talte derom."

„Fruen vil ſaa Glæde af ham," ſagde jeg blot, men det lød næſten ſom en Forbandeſe. Moder tystede paa mig, neiede og takkede, og ſaa gik de. Adjunkten vendte dog om og ſagde: „Det bliver ved vor Aftale, Rikke." Jeg nikkede ſamtykkende, men der var to Maanedener til, og det var en drøi Tid.

Saa ſad jeg da ſtille der i den lille Stue og nærede de onde, bitre Tanker. Moder talte forſonende Ord paa ſin enfoldige Viſ; hun græd over mig og bad for mig, men det hjalp ikke noget. Altid gjentog jeg, at Ingen i hele den vide Verden var bleven ſaa haardt krænkert og forurettet ſom jeg. Hansen kom ſlet ikke; engang havde vi nær modt hinanden, men da han blev mig var, traf han Hatten ned over Dinene og luſtede om et Hjørne. Siden hørte jeg, at Moder havde været hos ham og fortalt om min Uſtyldighed og hvor ſorgfuld jeg var, men han havde ſvaret, at det var meget godt Alſammen; han troede mig heller ikke iſtand til at gjøre ſaadant Noget, men nu havde jeg dog engang været i Folkemunde, og ſaa kunde ingen pen Mand onſte mig til Kone. — Na, hvor han var en feig og daarlig En,

saadan at slippe en stakkels Pige i uforskyldt Nød. Siden blev han gift med en Jomfru, og var ond imod hende, og de bleve tilsidst stille. Vorherre gjorde det bedre for mig, men det forstod jeg nu ikke dengang. — Saa kom jeg endelig fra Byen og til Professorens; netop her, til dette gode gamle Hus, og det var jo altid en Vettelse at komme til et nyt Sted og saa Noget at tage vare paa. Den unge Frue var vakker, næsten som vor Frosken, og ligesaa blid og god i Omgang. Professoren sagde, at hun kunde betro mig Alt, og saa vistes der mig jo stor Tillid. Men det hjalp ikke, der var et Nag i mit Hjerte, der gnavede Nat og Dag. Brede, hevnjerrige Tanker fyldte mit Sind; hvorfor, hvorfor skulde jeg, der var uskyldig, lide dette? en retfærdig Gud kunde ikke have tilladt, at hele min Fremtid blev forspildt. Saa bespottelige, ugudelige Tanker havde jeg. — O, hvor Livet er en stræffelig Byrde, Frosken, naar man tvivler paa Vorherre og haader Menneffene. — Engang imellem sogte Fruen at tale mig tilrette, men, da det ikke nyttede, holdt hun op og lod mig passe mig selv; dog det kunde hendes Søster, Frosken Marie, nu ikke. Hvergang hun kom, nikkede hun saa mildt til mig og sagde et Par venlige Ord. En Aften gik hun op paa mit Kammer; jeg huster det, som om det var i denne Stund.

„Jeg vilde saa gjerne bringe dig nogen Trost, Ritte,” sagde hun, „naar jeg blot kunde.“ Og saa satte han sig der paa Stolen, hvor De nu sidder, Frosken. Jeg kom igjen frem med mit sorgelige: „Hvorfor“, det skulde hun nok lade være at svare paa, tænkte jeg. Hun havde heller ikke sine Ord paa rede Haand, men sad ganske stille med saadanne underlig klare Bine, og saa sagde hun endelig, at var jeg end uskyldig heri, saa

var jeg dog en stor Synder for Gud; det skulde jeg indse og angre, først da vilde jeg saa Fred.

„Tænk over dit Liv,” sagde hun, „anlæg dig selv en eneste Gang, som du ellers altid anlager Andre; naar vi blot huffe, hvor haardt vi selv trænge til Barmhjertighed, ville vi nok lære at tilgive.“

I første Dieblit var det mig nu som bare taabelig Snak; og det skulde være Trost! endogsaa den gode Samvittighed vilde hun tage fra mig. Men da Nat-ten faldt paa, kunde jeg alligevel ingen Fred saa for hendes Ord, og en Stemme inden mig sagde: Hvorfor, hvorfor? — for dit haarde, hovmodige Sind; du skammede dig over dine Forældre i deres fattigdom og simple Skikkelighed, derfor faldt Stammen paa dig selv; du blev straffet i din egen Synd.

Den Nat sov jeg ikke, men kæmpebe mod Vorherre; det Lys, han begyndte at tænde hos mig, vilde jeg slukke, men kunde ikke; Gud være evig Lov og Tak, han vandt. — Og se, Frosken, da jeg først havde givet tabt, og paa mine Knæ striftet: „jeg har fortjent dette og mere af dig, du retfærdige Gud,” saa var jeg som løst og befriet; det Haarde, Onde og Vitre smeltede bort af sig selv, og da Frosken Marie kom igjen, havde hun Glæde af mig. Hun er nu som en Guds Engel her paa Jorden.

Næst efter besøgte jeg mine Forældre, og bragte dem Lidt med, Et og Andet; det havde jeg nu aldrig før haft Naad til, og Moder var saa glad ved mig, at det var forstræffeligt. Naboen og Broder Christen sagde rigtignok, at nu var Ritte bleven hellig, og saa lo de, men det kunde jo være mig det Samme. Hansen saa jeg ikke, men hørte alt iblandt om den Riv og Trætte, der var mellem ham og Konen, og jeg forstod,

hvor underligt Vorherre havde fort mig til mit Bedste. — — Og nu, efter dette, Frøken, hvor kunde jeg saa nære Brede mod Gatten?"

"Det gjorde De ikke heller, Rikke, det var kun en kortvarig Tanke."

"Ja, Gud ske Tak, Andet var det jo ikke, men den forstrækkede mig dog ved sin Syndighed. — Nu takker jeg Dem de tusinde Gange, at De saadan har hjulpet mig. Bindet sidder saa godt, akkurat som det skal, fast, uden at stramme. — Na, maatte jeg dog saa min Helsen, inden vor Frøken rejser! det er saa tungt at være til Byrde!"

Hun saa saa vist paa mig, baade undskyldende og bedende; jeg blev ganske underlig tilmode.

"Naar man er saa afholdt, som De er, kan man aldrig være til Byrde. — Godnat, Rikke, og Tak for Deres Historie!"

Nede paa Trappen mødte jeg Kandidaten.

"Saa, det har De ogsaa gjort," sagde han varmt; derpaa tilføjede han i en hastig Tone; "finder De ikke, at der hviler for Meget paa min Søsters Skuldre? har det ikke været en streng Dag for dem?"

"Na nei," svarede jeg, og smuttede saa hurtigt ind. Var Spørgsmaalet ikke kommet saadan bag paa mig, eller var det udgaaet fra hans Fader, havde jeg naturligvis svaret, som jeg mente: aldeles ikke, tværtimod.

Da Tante Marie gik om Aftenen, spurgte hun i en spøgfuld Tone: "Na, hvad Karakter faar den lille gode Villie for sin Opsørelse?"

"Præ ceteris", raabte Kandidaten, men Professorens brummede: "Vist ikke nei, lad os holde os til Sandheden og vort Modersmaal. — Hun faar, lad mig se: Ei ubefoem."

Ottende Kapitel.

Tidlig næste Morgen stod Ingeborg i Havelaagen og saa henad Veien; jeg skyndte mig ud til hende.

"Hvorledes gik Natten?"

"Ikke godt! — jeg staar her og ser efter Harald. Vid han dog snart vilde komme; jeg er saa bange for den lille Dreng. — Na, hvor det er en sød, taalmodig liden En. Inat kunde han ingen Ro saa, saa tog Knud ham op og bar ham paa sine Arme flere Timer, og vi sang for ham; han var saa kjærlig og taknemmelig, den lille Staffel. Til sidst gik Knud hen til Vinduet med ham og viste ham Himlen, der var bedækket med blinkende Stjerner; o, du skulde have seet, hvor glad han blev! først stirrede han ganske stille derop, ligesom overvældet; saa rakte han Armene ud mod al denne vidunderlige Deilighed, og Blikket blev lyksaligt og forklaret. — Blot vi beholde ham, Ida, men jeg tænker, at Vorherre vil føre ham op til de lyse Stjerner. — Kom med ind og se ham."

Valdemar laa ganske stille og bleg i Sengen; der var denne rørende Høihed i hans Udtryk, hvormed Sygdom undertiden stempler Born. Han saa venlig gjentjendende paa mig, derpaa hvistede han sagte:

"Vil du flytte mig lidt, saa jeg kan se Moder. — Kommer den Anden ikke snart?" Det var Tante Marie, han mente.

"Strax, vi vente hende hvert Dieblis. — Vil du Noget?"

"Saa du ogsaa Stjernerne?"

"Hvad siger han", spurgte nu Cecilie i en hastig, heftig Tone, "lad mig sidde der. — Hvad siger du, min lille Dreng?"

O, hvor hun var urolig og skjæmpede for at samle og fatte sig, men det vilde

ikke lyttes; saa gif hun da om, som en stakkels fredløs Mand.

Hvis Gud kaldte hendes Barn, hvad skulde det saa blive til? vilde hun beholde sin Forstand? jeg tænkte paa Tante Bertha; mon hun kom, naar man bad hende derom? Dog, Cecilie sthyede jo Moderen, og jeg havde vist heller ikke Mod til at tale hendes Sag; — eller skulde jeg vove det? — under disse Forhold var det maaste Pligt.

„Barn“. Professoren havde efter Sædvane læst mine Tanker, „der gives Diebliske i Livet, som aldrig vende tilbage, som man maa gribe i Flugten. Betænk Dem ikke; her gjælder det at handle. — Dog, hør Et: hun tør ikke komme her, uden hun vil fæste Tilgivelsens Raabe over Alt, og holde hans Navn i Ere.“

Jeg tog strax Toi paa og ilede ad Byen til; mit Hjerter var vel fuldt af Betænkelighed og Frygt, men jeg trostede mig med Tante Mariæ Ord: „De skal maaste være Vorherres Redskab til at føre dem sammen.“ Var jeg Guds Redskab, havde det jo ingen Nød; han vilde nok forstaa at bruge mig.

Saa ringede jeg da trostigt paa den store Port, og den sank i med sit kjendte, dæmpede Dron, og den gamle Portnerstøtte stak Hovedet frem med den grønne Dienstjærm og stirrede efter mig, som hun pleiede. De brede, hvide Gangvinduer vare ganske tilfrosne; det var isnende koldt i den øde Selstabsal. Tante og Kusine Vinkel sad i Spisestuen ved Frokostbordet. Der var smukt Dækketoi, Porcelain og Soltooi, men ingen Appetit, ingen glad Stemning. O, hvor de To syntes lidet ved det runde Bord!

Tante bleguede, da hun saa mig, og kjæmpede haardt for at vedligeholde sin ydre Fatning. Fruken Vinkel satte sig

paa Post mod enhver menneskelig Svagbed.

„Maa jeg tale ene med Tante?“

Forst hævdede Tante Bertha Hovedet og saa paa Kusine Vinkel, men da denne ikke gjorde nogetstundest Tegn til at rejse sig, stod hun selv op og gif ind i Dagligstuen.

„Hvad vil du, Ida?“

Jeg fortalte om Svigersønnens Død og Datterens Fortvivlelse; Tante hørte ganske bleg, stiv og stille paa mig, men da jeg kom til den lille Drengs Sygdom, zitrede hendes Mund, og hun havde ondt for at holde Taarerne tilbage. Hun havde selv mistet en liden Son, sit første Barn.

„Har Cecilie“, hvor der var en Klang af Smerte i hendes Stemme! „sendt dig til mig? hvorfor kom hun ikke selv? hvor er hun?“

„Hun ved ikke, at jeg gif; hun er hos sin Mands Broder.“

„Ah, saa du handler paa egen Haand!“ det var den tilfidesatte, forurettede Moder, der rejste sig i sin fulde Høide; „hvorfor blander du dig i hendes Sager, Ida, imod hendes Villie? — jeg onster imidlertid ikke, at hun skal leve af Andres Naade; sig til den Familie, hun er hos, at jeg er villig til at erstatte enhver Udgift, hun forvolder dem.“

„O, Tante, du kjender dem ikke!“ og jeg stildrede med en Varme og et Mod, der forbausede mig selv, Alt hvad Professoren havde gjort, baade før og nu, og Maaden hvorpaa han havde gjort det. Til sidst nævuede jeg den Betingelse, han havde stillet for hendes Komme.

„Det er nok, Ida, det er nok,“ hun vinkede utaalmodigt med Haanden, men spurgte dog selv lidt efter:

„Du tror virkelig, at det er farligt med Barner?“

„Det er farligt; o, Tante, vil du ikke se ham!“

„Jeg ved det endnu ikke. — Gaa, Ida, jeg trænger til at være ene.“

„Farvel, Tante Bertha, her lægger jeg Adressen paa vor Bolig. — Med Guds Naades Hjælp kommer du!“

„Tante vil være usforstyrret,“ sagde jeg til Rusine Vinkel, der gjennebornede mig med sit halv opbragte, halv ringeagtende Blik, idet jeg gik gennem Stuen. Ejeren stod ængstelig lyttende i Eentreten; jeg tilhøfede ham et Par forklarende Ord, og forlod saa skyndsomt Huset.

„Men, Ida, dog! du ser mig jo ikke!“ det var Edvard, der standsede mig paa Kongens Nytorv og tog min Arm.

„Hvad har du dog for et Hastværk, lille Søster! — det var rart, jeg mødte dig, thi til os kommer du nok ikke, og jeg hør noget Godt at fortælle: det Herredsfoged-Embede, jeg søgte i Jylland, har jeg faaet. Vi ere ganske jubilante, kan du nok tænke. Helene bryder sig ikke et Gran om Kjøbenhavn; hun mener, som jeg, at man der paa Visthytten, i den vakre Egn, kan have det udmærket. — Du følger os naturligtvis; har der været Noget imellem os, ville vi slaa en tyst Streg over det og begynde forfra; det ville vi, ikke sandt? — men du hører mig jo neppe, Ida!“

Jeg fortalte ham om Cecilie og al den Sorg og Jammer hjemme.

„Na, det er jo forfærdeligt, arme Rone!“ han sagde dette med hjertelig Deltagelse, men vendte dog snart tilbage til sine egne Tanker og de lyse Fremtidsudsigter.

„Farvel, Ida, og lev saa vel! hvor du dog er bevæget og rystet. — Se snart til os, og fortæl om Udfaldet.“

Cecilie var alene i Stuen, da jeg kom ind.

„Hvorledes er det med Baldemar?“ spurgte jeg.

Hun hævede Hovedet og saa underligt foldt paa mig; hvad vedkommer mit Barn dig, sagde Blikket. „Værre“, lod det afvisende Svar.

Hendes Uvenlighed skar mig i Hjertet; jeg var saa opfyldt af hende og hendes Sorg, og saa at blive saaledes tilbagestodt!

„O, Barn“, hviskede Professorens, der nu var kommen ind og strax forstod at tyde min nedslagne Mine, „hun kender Dem jo ikke, og har ingen Anelse om, hvad De har gjort.“

Tante Marie laa paa Kænde inde i Sovestuen ved den lille hvide Seng; hun hviskede sagte til Barnet, der legede med en bleg Maanedsrøse, hun havde bragt ham.

„Og du siger“, spurgte Baldemar, „at han holder saa meget af de smaa Børn; er du vis paa, at han ogsaa holder af mig?“

„O, ja! han elsker de smaa Børn langt høiere, end Moder eller nogen af os Andre er istand til at elske.“

Hvor han indfugede hendes Ord, hvor han troede paa dem, det lille velsignede Barn!

I min Fraværelse havde Ingeborg været inde hos Fru Karle og stillet hende nogenlunde tilfreds. Da jeg kom, læste hun ivrigt i en gammel Doktorbog og trykkede samtidig tør Kampher.

„Ehyl Deres Mund med Eddike, Ida, og dyp Hænderne i Eau de Cologne, for De kommer hen til mig. — Gid vi vare vel ude af dette Hospital! Jeg har da sagt op. — Vil De nu slaa de inderste hvide Gardiner ned — Solen blænder mine Øine, og trække lidt i Gyngestamlen, og tjen mig saa i ikke at se saa urolig ud; jeg er selv urolig, og

trænger til at have rolige Mennesker om mig."

Denne sidste Befaling var det mig dog umuligt at adlyde; jeg sad som i Feber, mit Blik var hele Tiden fæstet paa Beien.

Endelig henad Eftermiddagen holdt en Drosjke lidt fra Huset, og Tante Bertha steg ud. Hun saa sig tovende om, uvis og raadvildt; derpaa vinkede hun pludselig ad Pigen, der stod i Porten.

Hannes Beretning lod til at være alt Andet end beroligende, thi Tante nærmede sig Huset med ængstelig Hast. Hun bar en Pafse Vegetoi i de skjælvende Hænder; et lille Hestehoved stat frem og Spidsen af en Trompet. O, vilde han nogensinde glæde sig derover?

Ved Døren standsede hun igjen, og Kjærlighed og Medlidenshed skjæmpede den sidste Kamp med Stolthed og krænkelse Værdighed. Jeg ilede ud, men Tante Marie var der allerede.

"Gud ske Lov, De kom," sagde hun blot, og førte hende saa ind, uden al Ophævelse.

Baldemar laa med lukkede Øine og halsovf. Tante Bertha standsede et Øieblik paa Dørrindet og saa paa ham; derpaa nærmede hun sig, Skridt for Skridt, og boiede sig saa endelig over Sengen.

"Hvem er du?" Baldemar slog Øiet op og saa forstrækket paa hende, "hun gjør mig bange!" han rakte Armene efter Tante Marie.

"Hende skal du netop holde af, Barn, for hun holder saa meget af dig. Det er din gode Bedstemoder."

"Han har aldrig hørt mig nævne", — hvor hendes Tone var bitter og sorgfuld — "Ingen har talt til ham om hans Bedstemoder."

"Min Von ender i netop med dig,"

indvøndte Barnet med sin lille, svage Stemme, "Gud bevare Bedstemoder og Danmark, saadan lærte Moder mig det. — Saa, du er virkelig Bedstemoder! — O, hvorfor græder du saadan?"

"Saa du har bedet for Bedstemoder! — havde jeg blot vidst det, jeg stakels ensomme gamle Kone. — Nu vil jeg ikke græde længere; se her en liden Hest, skal du op og ride paa den?" o, hvor Taarerne løb, skjønt hun hele Tiden søgte at standse dem, "og her denne Tromme og en Patronstasse og en Trompet."

Cecilie havde reist sig fra Kænestolen, da hun hørte Moderen tale; hun stod nu og stirrede paa hende med hele sin Sjæl i Blikket.

"Moder", udbød hun pludselig, og der var den gamle bløde Klang i Stemmen, "saa du vilde komme til mig! det havde jeg ikke fortjent. — O, Moder, Moder!"

Professoren lukkede hurtig Døren. "Her have vi Intet at gjøre," sagde han. Det varede dog ikke længe, før der blev luftet op; Baldemar vilde se Tante Marie.

Cecilie sad nu ved hans Seng og støttede ham med sin Arm; hun saa bleg og forgrædt ud, men Udtrykket var sjælfult og skjønt. Tante Bertha holdt Datterens ene Haand saa fastknuget mellem begge sine Hænder, som om hun vilde sige: hvor var det muligt, at vi nogensinde kunde slippe hinanden?

"Min lille Dreng kalder paa Dem," Cecilie saa taknemmelig hen til Tante Marie, derpaa gav hun Professoren det samme Blik, og brast saa i Graad.

"Alle have de været saa gode imod mig! og nu har Vorherre ogsaa givet mig Taarer. — O, maatte Baldemar leve, for Moders Etysd. — Du skal blive Bedstemoderes Trøst og Støtte" —

det lille blege Barn, kunde han nogen-
sinde blive en Støtte for Andre? — „du
skal elske og ære hende alle dine Dage og
gøre hende Glæde“; — hun standsede
og saa sig forstræket om; „men hvor er
Rose?“

Da Ingeborg havde beroliget hende
med Hensyn til den Lille, vendte hun
sig igien til Moderen.

„Jeg har en liden Pige til dig, Mo-
der, en deilig liden Pige. Hun er saa
lys og glad, og Alt, hvad hun faar, vil
hun dele, og Armene rækker hun mod
alle Mennesker. Det er Faderen opad
Dage. — Her ville de Alle holde af
hende, for hans Skyld; de have jo været
saa gode mod mig, alene for hans
Skyld!“

„Men, Barn, du taler jo, som om
du skulde forlade os.“

„Gjør jeg,“ hun smilede underlig
vemodigt, „du maa bære over med mig,
Moder. — Nu sover Valdemar igjen;
— o, hvor han aander svagt, og hvor
de sjaa Kinder ere indfaldne. Og det
er min brune, rødmosse Dræng, der
boltrede sig saa muntert paa Græsplainen
udenfor vort Hus sidste Sommer. Saa-
dan en svag liden Haand, saadant et
træt, mat lidet Hoved!“

„Godaften!“ — det var Islænderen,
der traadte ind. Ingeborgs Blik hilste
ham kjærligt; det udtrykte saa klart:
„naar du er her, har det ingen Rød.“

„Naa, hvorledes gaar det? bedre, vil
jeg haabe.“ Han tog det spinkle Haand-
led ganske varsomt og kjærtegnende mel-

lem sine kraftige Fingre, medens hans
styre, baade opmuntrende og iagttagende
Blik hvilede paa Barnet.

Jeg klyngede mig i min Sindsbevæ-
gelse til Tante Marie, der stod saa stille,
hengiven og dog forhaabningsfuld. Pro-
fessoren kunde neppe holde sig rolig;
Kandidaten saa meget bedrovet ud; Tante
Bertha var ligbleg. Alle stirrede vi paa
det betænkssomme Ansigt, der var boiet
over Barnet; kun Cecilie saa uafbrudt
paa sin lille Dræng.

Huden er fugtig og Pulsen roligere;
jeg tror, der ingen Fare er mere.“ Han
betænkte sig et Dieblit, og sagde derpaa
i en tillidsfuld Tone: „med Guds Hjælp
er der ingen Fare mere!“

Vi løb Alle hen til den forbausede
Islænder, trykkede hans Hænder og
takkede ham.

„Du har fortjent Ingeborg, ja, min
Sjæl, har du saa. — Bestem Dagen til
Brylluppet!“

Da den første Glæde havde sat sig,
styndte jeg mig op til Kisse.

„Han kommer sig! den lille Dræng
kommer sig!“

„Jeg er saa glad og taknemmelig, —
jeg har havt som en Sten for mit Bryst
af bare Skræk, men den rullede væk nu,
da jeg saa Deres glade Ansigt i Døren,
Frøken. — Og saadan, som De altid
tænker paa mig gamle Stakkel! — Al
ja, den ene Sten ruller væk efter den
anden.“

Hun saa igjen saa underligt paa mig;
jeg blev ganske forvirret. (Sluttes.)

Stilbringinger fra en Reise rundt Jorden.

(Fortsættelse.)

XXX.

Byerne fra Dyrørstiden:

Lucknow og Cawnpore.

Lucknow, Hovedstaden i Ude, er tolv Timers Jernbanefart fra Benares, og denne Tur bør man, ligesom de fleste Jernbanereiser i Indien, helst foretage om Natten, medens det er kjoligt. Vognene er stoppede som Sofaer, og den Reisende fører med sig et Tæppe og Puder som Sengklæder. Jernbanestationerne er hyggelige og har rummelige Forfriskningsværelser. Vi spiste Frokost her i Lucknow og besøgte derefter Dilfusapaladjet i en smuk Park; under Dyrøret i 1857 var det Hovedkvarter for Sir Colin Campbells Styrke. Herfra begav vi os til Martiniere, der er udstyret som en Skole, og med sine store Værelser fyldte med smaa røde Senge; en Dam med en høi Soile i Midten ligger foran Huset. Det byggedes og indrettedes af en Franskmænd, der kom til Indien som menig Soldat og døde som General og Millionær. Man kunde neppe uden Gysen betragte det Sted, hvor Englænderne i 1857 hevnede sig ved at nedfable to tusinde Sepoyer. Vi havde en behagelig Kjøretur gjennem Wingsfield Park til den Kirkelige Missions Station, hvor Pastor Moebel, en tykt Prest, nu har arbeidet i tyve Aar. Der var tredie smaa indfødte Born i Pigeskolen, og den nye Zenana-Vægemission har nu aabnet sit lille Hospital. To Damer bo her, som pleie de Syge. Værelserne har al den Hygge og Lustighed, som findes i et engelsk Hjem. Kaiser Bagh er en uhyre Bygning med en Masse Gæb- og Stukkaturarbeide i moderne Stil. Derpaa

besøgte vi „Chowken“, en lang, trang Bazar, opfyldt af Indfødte, som forstræfede traf sig tilbage for os, fordi de, sagde man os, var bange for at besmittes ved, at vi kom dem nær. I Elefantstaldene har Regjeringen omtrent 100 Elefanter, der alle er fuldkommen tamme og frembyde et prægtigt Syn, især saaledes som vi saa dem, ude at exercere med sin Vogter.

Men det Sted, som naturligvis i Lucknow er af størst Interesse, er Residensen, hvorthen i 1857 2,200 Mennesker, alle de europæiske Indbyggere, tog sin Tilflugt, og hvor nogle hundrede engelske Soldater sammen med et lignende Antal Indfødte, som var forblevne tro, i sex Maanedes modstod en hel Armee. Bygningen et et Treetages Hus med to Taarne og tykke Mure og ligger temmelig høit. Den er nu en Ruin, et melanfolst Skue, med de simple, grisebende Indskrifter: „Her blev Sir Henry Lawrence saaret,“ og „Her døde Sir Henry Lawrence.“ Vi begav os ned i Kjelderne, hvor de Syge sammen med Kvinder og Born havde fundet Tilflugt, og overalt saa vi Mærker efter Skud og Bomber. Begravelsespladsen er lige ved, og de blomstrende Rosenbuske fyldte Lufsten med Bellugt, medens vi med Bemod læste de rørende Gravskrifter over de Mange, som døde eller blev skudte under Beleiringen. Den ulukkeligste Maaned var Juli. Den elskede og beundrede Befalingsmand, Lawrence, faldt i denne Maaned. Hans Grav har folgende Indskrift, som omtrentlig var hans egne Ord, før han døde: „Her hviler Henry Lawrence, som forsøgte at gjøre sin Pligt. Gud være hans Sjæl naadig!“ Der

hængit efter hans Død næsten tre Maaned, inden Havelock kom til Undsætning. Han maatte kæmpe sig frem gienem Byen. „Campbellerne kommer,“ hørtes det inde i Fæstningen, derefter Sællepibernes Ryd og derefter Befriernes Indmarsch blandt de blege og medtagne Fanger. Men Havelock døde snart efter af en Sygdom, som han havde paadraget sig under den besværlige Marsch. Hans Grav er i Alambagh, og hans Enke og Børn har reist ham et Gravminde med den Indskrift: „Han viste, hvorledes en Kristens Kald lod sig forene med en Soldats Pligter.“ For han døde, sagde han til sin Ven Dutram: „Jeg har i over firti Aar indrettet mit Liv saaledes, at jeg, naar Døden kommer, kan se den i Ansigtet uden Frygt.“

Mellem Cawnpore og Lucknow er der kun firti Mile med Jernbanen; en gammel Soldat af Havelocks Arme, som havde været med i alle Slag, boede tæt ved Stationen, hvor han havde et Hotel; han var Vejviser og Retsfager for de Fremmede. Mr. Lee førte os til Landingsstedet, til Mindetirten og til den Hule, i hvilken de Døde og Døende blev kastede, og hvor der nu er reist et Monument. Tjernen paa Gravstenene var hyppig denne: „Disse er de, som kom ud af den store Trængsel.“ Med Taarer i Øinene fortalte den gamle Soldat os den mørke, stræffelige Historie. Den ulykkelige Garnison var lettroende nok til at sætte Lid til Nana Sahibs Løfte om at blive fort sikkert ned ad Floden, overgav sig derfor til ham og eftorteredes til Udslibningsstedet dernede. Mændene indstibedes i Baadene, medens Kvinder og Børn holdtes tilbage. Paa et givet Tegn aabnede et skjult Batteri sin Ild paa Baadene, og Alle blev dræbte, undtagen fire, som reddede sig ved Svømming. Kvinder og Børn havde en endnu

værre Stjebne ivente; thi ved Underretningen om, at Havelock nærmede sig, gav Sahib Ordre til at dræbe dem. Efter at have skudt paa dem fra Døre og Binduer styrkede Sepoyerne ind paa dem med Sabler og Bajonetter, og Rytteret siger, at tilsidst sendte man mahomedanske Slagtere for at fuldstændiggjøre Blodbadet. Den næste Dag kastedes de døde Legemer i Hulen. Man tænker paa Cawnpore med Gysen og forlader det med et Suk.

XXXI.

De mahomedanske Byer:
Delhi, Agra og Allahabad.

Disse Byer er det, som fornemmelig er sammenknyttede med Stor-Mogulernes Tid, hine mahomedanske Erobrere af det nordlige Indien. Deres Erobringer, som begyndtes i det tiende Aarhundrede og fortsattes af Tamerlan i det fjortende, fuldsortes under Hersterne Baber og Akbar (1556—1605), en Fyrste, som vidste Mildhed mod de Overvundne og elskede Retfærdighed, saa endog Hinduerne ærede ham, samt Shah Jehan (1627), den Monark med fremragende Kunstsands, som byggede den saakaldte Tai. Mahomedanske Moskeer og Paladser danner Hovedtrækket i alle disse Byer. Delhi, som ligger tusind Mile fra Kalkutta, er femten Timers Rejse med Jernbanen fra Cawnpore, og da vi vilde have Agra tilgode, naar det blev Fuldmaane, reiste vi først til Delhi. I det store Fort, som er halvanden Mil i Omkreds og med Mure af firti Fods Høide, besaa vi først den offentlige Audientsaal, som er bygget af rød Sandsten, og derefter den private Audientsaal, som er i hvidt Marmor og hvorfra man har Udsigt over den brede Jumna-Flod. Meget af dette Paladses Pragt og Stor-

hed er nu berøvet det, men endnu gjør dog dets Skjonhed og Glands et dybt Indtryk, og langs Taglisten i hvert Værelse findes følgende Indskrift gjentaget i indlagt arabisk Arbeide: „Dersom der findes et Paradis paa Jorden, saa er det her, det er her, det er her.“

Den store Moske i Delhi, som er bygget af rød Sandsten og hvidt Marmor, ligger høit oppe paa en Klippe, hvor man kommer op ved Hjælp af firti høie Trappetrin paa de tre Sider. Den er den smukkeste Moske i Verden og de indviste Mahomedaneres største Helligdom. Dronningen har firti Millioner mahomedanske Undersaatter i Indien. Man bliver strax slaaet af, hvor forstjelligt deres Væsen er fra Hinduerne. De er besejrede Erobrere. Fordum Herskere blive de nu selv beherskede, og de skjære Tænder, naar de med stolt Holdning gaa forbi en Engelsemand. Stoltthed og Had, de to hos en Mahomedaner mest fremtrædende Karaktertræk, er overalt synlige.

At beskrive denne ene Moske er at give en Beskrivelse af dem alle. En stor Firkant (450 Fod) med en Soilegang paa de tre Sider, mod Vest en aaben Udgang af hvidt Marmor med tre yndefulde Kupler og i Midtvæggen „Ribla“, som vender mod Mekka, hvor man siger sine Bønner, ved hvert Hjørne et 130 Fod høit Minaret (Taarn). Kun yderst sjelden ser man Kvinder i disse Helligdomme, jeg saa ikke en eneste. Ifølge Mahomedanernes Lære har jo Kvinderne ingen Sjæl, de er blot Mandens Røeg. Koranen tillader en Mand at have fire Medhustruer, og deres Paradis er et Vellystens Paradis. Det er blevet Mode at rose Mahomed og Koranen; men baade Historien og Mahomedanernes nuværende Karakter i alle Lande viser, at Had, Stoltthed, Vellyst og Grusomhed

er de Frugter, den fostrer. Efter med den Vildeste Koldblodighed at have pryglet sin Hustru, vender Mahomedaneren sig mod Mekka, aftager med sarisæist Fromhed sine Stø, breder ud sin Klædning og forretter sin Andagt paa det mest ioinesfaldende Sted. Jeg har været Dinevidne dertil i Delhi, i Agra, Allahabad, Bombay Kairo, Jerusalem og Konstantinopel, og overalt har det efterladt det samme Indtryk paa mig.

I Nærheden af, hvad vi maa kalde det mahomedanske Delhi, er der Ruiner af den gamle By eller af to Byer efter hverandre, som begge blev i Bund og Grund odelagte. Blandt disse Ruiner staar endnu en Monolith*) af rød Sandsten, som kaldes „Lat“, den er bedækket med Indskrifter i Pali-Sproget, som fortælle, at Asoka byggede den i Aaret 320 før Kristus. Den Helligdom, som er tilegnet Humahun, Akbars Fader, er af en kjæmpemæssig Størrelse og smukt Arbeide: rød Sandsten indlagt med Marmor, og Marmorkupler. I Nærheden heraf er Hallen med de fire og sexti Søjler og en smuk Gravsten over en mahomedansk Helgen fra det 14de Aarhundrede. Her er ogsaa den græsbevoksede Gravhøi over Shah Jehans trofaste Datter, som ikke forlod ham, da han blev fængslet midt i sin Størheds Glands; en simpel Sten paa Graven har denne Indskrift: „Vad ingen rig Thronhimmel reises over min Grav. Dette Græs er det mest passende Dække over den aandelige Fattiges sidste Hvilested.“ Her er en stor Dam eller Brønd, 40 Fod i Firkant, hvor Indsødte hoppe ned fra en Høide af 50 Fod, styde som en Vil ned i Vandet og komme inden et Minut op igen, ganste aandeløse, og tigge om en

*) Det er en Støtte bestaaende af en enkelt Sten.

Driftseftilling for sin Bedrift Ti Mile i Syd for Byen er den berømte Kutub Minar, som man siger er den høieste fritstaaende Soile i Verden; Enkelte anse den for at være bygget af Hinduerne. Ved Hjælp af 400 Trappetrin naar man Toppen, hvorfra man har en vid Udsigt. Jeg var aldeles udmattet, da jeg midt i Solheden havde flaret derop.

I Krigens Tid var Beleiringen af Delhi en vigtig Begivenhed. Et overskygget Fortoug løber langs Midten af Hovedgaden, som kaldes „Chowk“, og her udstillede Kaptein Hodson Egene af den gamle Konges Sønner, efter at de var studte, for at indjage Folket Stræk. Idet vi kjørte til Hoien, passerede vi Raskmereporten, som Engelmændene sprængte i Luften, da de stormede Byen, og i Nærheden heraf er det Sted, hvor den kjæffe Nicholson faldt. Øverst paa Bassen ligger Flagstang-Taarnet og en Mindestøtte, som giver Beretning om Beleiringen. Den har den Indskrift: „Til Erindring om Officerer og Soldater af den Delhiske Arme, som faldt i Kampen eller døde af Saar eller Sygdom mellem 30te Mai og 20de September 1857. Reist af deres Kamerater og af Regjeringen.“

Idet vi vendte os bort fra disse sørgelige Minder, var det oplivende for os om Søndagen at deltage i en engelsk Gudstjeneste og at se Missionsarbejdet Fremskridt. Cambridgeissionen udretter meget. Presten E. H. Bickersteth med sine fire Medhjælpere har faaet adskillige Omvendte blandt forskjellige Klasser af Folket. Paa den nordøstlige Side af Byen er der et Kvartal, som næsten ganske beboes af indfødte Kristne, og blandt Hinduerne holdes flere ugentlige Bibelmoder. Og saa Høiskolerne har mange kristne Lærere. Mr.

Winters, der tilhører Selskabet for Evangeliets Udbredelse, har ligeledes et kjendt Navn. Hverken det wesleyanske eller Londoner-Selskabet har nogen Virksomhed i Delhi, hvor Baptisterne har en vid Missionsmark. Deres Fattigskoler, der ligesom de fleste Missionskoler i Indien faa Hjælp af Regjeringen, udrette meget Godt blandt de fattigste Klasser, idet Eleverne lære at læse Evangeliet. Efterat Dagens Arbejde er sluttet, holdes deres Møder under aabne Himmel og de besøges jævnlig af femti til hundrede Hædninger og Mahomedanere. Ved disse er der megen Sang og alvorlig Prædiken. Melodierne er de Indfødtes egne. Der er fem og tyve Steder, hvor man tre eller fire Gange om Ugen holder saadanne Møder. Om Morgenens besøgte jeg Centralkirken, hvor der var en talrig Forsamling. Der holdes Gudstjeneste først i de Indfødtes Sprog, og derefter paa Engelsk.

Men jeg befandt mig yderlig ilde, allerede medens jeg var her i denne By, og dette Ildebefindende var en Forløber for det eneste Sygdomsanfald, jeg havde under hele denne lange Reise. Det var saavidt, at jeg formaade at fuldende den varme, otte Timers Jernbanetur til Agra, og ved Ankomsten dertil maatte jeg øieblikkelig tilfjængs og sende Bud efter Doktor. Det var et alvorligt Anfald af Ansigtsrosen, men takket være min Reisesælles og min venlige Doktors omhyggelige Behandling var jeg inden en Uges Forløb aldeles helbredet. Under min Sygdom havde jeg Besøg af Pastor J. G. Gregson, der er Sekretær ved den militære Totalafholdsforening i Indien, som tæller fra sex til ti tusind Medlemmer. Tallet er forskjelligt i de forskjellige Aarstider, fordi der er Mange, som blot for en kort Tid gaa ind i Foreningen i den Hensigt at spare lidt sam-

men til de vende tilbage til Hjemmet. Og her kan jeg med det Samme tilføie, at jeg paa hele denne Reise rundt Verden ikke en eneste Gang afveg fra Totalafholdsprincippet og fandt det meget heldbringende baade for Sundheden og for Pungen. Den Vane, man har i Indien, fem eller sex Gange om Dagen at tage sig en „Peg“, det vil sige Brændevin og Sodavand, undergraver mangel paa Mands Helbred; og det er et enstemmigt Vidnesbyrd af civile og militære Embedsmænd dersteds, at et langt Liv der er umuligt uden den strengeste Maadeholdenhed. Hinduer og Muselmænd, som jo udgjør Massen af den 250 Millioners Befolkning, drikker aldrig Brændevin.

Vi havde indrettet os paa at besøge Agra ved Fuldmaanetid, for at vi kunde faa se Taien i Maanestien. Dette blev mig dog nu forbudt, men med Doktorens Tilladelse kjørte jeg derhen en solklar Eftermiddag. Indgangsporten er storartet, og fra Vuegangen har man en overordentlig vakker Udsigt: en Allee med mørke høie Eyprest træer og i Midten af den den rene hvide „Tai“ med sine Kupler og hvidefulde Minareter; den laa netop bestraalet af Eftermiddagssolen, og bag den var den mørkeblaa Himmel. Eftersom vi nærmede os, voxede Bygningen efterhvert til sin naturlige Størrelse, og det, som i Begyndelsen syntes at svæve som en Slags Svane oppe i Luften, viste snart sine mægtige Omrids; det er en Marmorhelligdom af betydelig Størrelse, hvidefuld i sine Omrids, udstyret med kostbare Edelstene og fuldendt i sin hele Udførelse. Der findes ikke et eneste Billede af Taien, som giver et fuldt Indtryk af dens Majestæt, fordi det er umuligt paa en Gang at gjengive det Indtryk, som dens Gjennemførthed i En-

kelthederne og Skjønhed i det hele Arbejde gjør sammen med dens forbausende Størrelse og kjæmpemæssige Massivitet. Hvad der er massigt og svært forbinder man gjerne i Anden med Forestillingen om noget klodset, plumt og tungt. I Taien har man en Kjæmpebygningss Majestæt forenet med et kostbart Juvelstrins fuldendte Smag. Biskop Heber siger meget træffende, at Saracenerne anlagde sine Bygninger som Kjæmper og udstyrede dem som Juvelerer. Den er i Virkeligheden en kolossal Kiste, hvis Grundvold er en Firkant paa 186 Fod, hvis Høide er 200, og som har kostet over 2 Millioner Pund Sterling. Et koet under dens Hvalvinger er blødt og musikalisk og kan næsten ikke tage Ende. Men medens jeg vandrede rundt omkring Bygningen og betragtede den, faldt de Ord mig ind, som Jesus sagde, til Svar paa sine Disciples Udraab: „Mester, se hvilke Stene og hvilke Bygninger!“ — „Ser du disse store Bygninger? der skal ikke lades Sten paa Sten, som jo skal nedbrydes.“ Og disse Ord staa i nær Forbindelse med Historien om Entens Skjæbne og hvor høit Frelseren stattede denne; hendes Handling har blivende Værd, Herodes's mægtige Tempel kun forbigaaende. Taien er et fuldendt Bygwerk, fuldendt baade i sine Maal, sit Materiale og sin Korstbarhed; men den er uden Diemed, uden Hellighed og uden Historie. Den er et Gravminde over en rig Mands Yndlingshustru; Ordet „Tai“ er et Kjøle navn, han havde paa hende. Bygningen indeslutter hendes Grav saavel som hans egen og blev bygget paa hendes sidste Bøn til ham inden hun døde. Som Grav er Graven over hin trofaste Datter, som vi saa i Delhi og som kun var dækket med Gronsvær, Noget, der rorer en høiere Streng. Som Bygning — skönt det hos Nogle

ansees for et Tegn paa Dannelse at tilbede Taien som en Virkeliggjørelse af himmelsk Skjønhed — er dog efter min Smag, naar der sees hen til deres Historie og de Pibstanker, som de legemliggjor, baade Domkirken i Milano, Parthenon i Athen og fremfor alle Kapitolet i Washington langt ædlere Bygninger end Taien.

Efter en rolig Søndag, paa hvilken vi om Formiddagen bivaanede Gudstjefesten i St. Georgskirken, hvor Menigheden for Storsteparten bestod af Soldater, drog vi Mandag Aften videre med Jernbanen til Allahabad, det store Jernbanemidtpunkt, hvor Vinierne fra Delhi, Kalkutta og Bombay mødes. Vi spiste Frokost hos Mr. Heyl af det amerikanske presbyterianiske Missions-selskab, og det var meget tilfredsstillende at besøge hans Skole, der talte omtrent 200 Unglinger og Gutter, som alle forstod Engelsk og daglig fik Undervisning af Bibelen. Skjønt Foriet her ikke kan sammenlignes med det i Agra og Delhi, har det dog en Monolith, som er to og firti Fod høi og har en Palinstruktion, der beretter, at den er reist af den buddhistiske Konge Asoka 300 Aar før Kristus. En Trappe fører ned til et underjordisk, hinduisk Tempel under Toihuset; det er opfyldt af plumpe Figurer og Billeder. Stubben af et Banantræ, som skal være 1500 Aar gammelt og endnu eksisterer, er her Gjenstand for Tilbedelse. Foran denne Stub staar der altid et brandende Lys, og en ung Brahmin sidder ved Siden af for at modtage de Andægtiges Offer. Medens vi stod der, kom nogle Kvinder og betalte sine Penge og modtog Prestens Velsignelse, hvorefter de med mange Ryk omsavnede den hellige Stub. I Delhi og Agra er Hinduismen overvundet af Mahomedanismen. I Alla-

habad har den sit Tilflugtssted under Jorden. I Benares viser den sig i al sin Styrke.

Fra Toihusets Tag havde vi Udsigt over Jumna's Udløb i Ganges, hvor mange Pilegrime badede sig. Dette „Vandenes Møde“ betragtes som Pilegrimsfærdens helligste Sted; der er et bestandigt Marked med Boder og Bimler. „Sarai“ er en firkantet Have omringet af høie Stenmure; den har tre mahomedanske Gravmaler byggede af Sten og omringede af Marmorkupler. I Nærheden deraf er den episkopale methodistiske Missions smukke Kirke, hvor jeg mødte Pastor J. Osborne, som har virket med megen Velsignelse blandt Hinduerne. Allahabad er en By, som er stærkt i Opkomst. Butikkerne i Allahabad ligge hver for sig i store Indhegninger, og indtage et Rum af tretil fire Acres. Baade blandt Hinduerne og Engelsen mændene har man her mindre Rastevæsen end i nogen anden hinduisk By. Befolkningen udgjor omtrent 140,000. De amerikanske Missions-selskaber virke meget kraftigt. De har Asyler for de Blinde og for de Spedalske, et Bogtrykkeri og et Bibliothek. Det britiske Velselskab udbreder her aarlig 30,000 Bibler i forskellige Dele. Allahabad gav mig Indtryk af at være en af de mest lovende Byer i Nord-Indien. Jernbanernes og Handelens Magt er stor. Den hjælper til at aabne Veie for Bibelen og Kristendommen, for Menneskets Frihed og Oplysning.

XXXII. Bombay.

Paa omtrent firti Timer bragte Jernbanen os 850 Mile mod Syd Vest fra Allahabad gennem den store indiske Halvø til Bombay; og Solstuen med sin forfriskende Bris gjorde os ligesaa

godt nu efter 6 Ugers Ophold inde i Landet og 3,000 Miles Reise i Nord-Indien, som den havde gjort os, da vi naaede San Francisco efter at have gjennefrydset det amerikanske Fastland. Vi havde paa begge disse Reiser faaret over uhyre Sletter og seet hoie, skjonne Fjelde. Men hvilken Modsaetning aligevel, naar man tager Hensyn til Befolkningen. I det ene Tilfaelde var det et frit Folk af Nybyggere i et frit Land, i det andet en indfødt Befolkning, ti Gange saa stor, men nu nedsunken i Fattigdom og Trældom. Naar man under „Stjernerne og Striberne“ reiser tversigjennem Amerika, er hver eneste Landsby, som passeres, et Midtpunkt for nyt Liv og Frihed, for Foretagshed og retfærdig Styrelse, hvor Kristendommen med sin dannende Indflydelse arbejder paa sit store Bert.*) Naar man under det britiske Flag reiser gjennem Indien, gaar Jernbanen sin Vej med sin Magt og Bælde, sine velforsyede Spiskammere og sit sikre Altkie. Udbytte mellem tusinde Landsbyer, overbefolkede med de undertrykte, nedtraadte, formorkede, haablose, oprindelige Ciere af Landet, nu vore Medunderfaatter, men dog stelte fra os ved en uoverstigelig Kloft. Landsbybeboeren i Amerika arbejder og gaar frem i Velstand og Kraft; i Indien arbejder han og gaar tilgrunde. „Hungerenoden“, siger en skarpsindig Skribent, som har levet længe i Indien, „er den indiske Landsbybeboers Horisont; utilstrækkelig Føde er Forgrunden.“ Midt i Naturens Overslod er det hans sorgelige Lod at trælde og forhungre.

Bombay (den skjonne Havn) ligger

paa en D eller rettere paa en Række af Der, som indeslutte en prægtig Havn, en firfant paa firti Mile. Bombay er lidt efter lidt bleven en stor og blomstrende By paa 700,000 Indbyggere. Af disse er 400,000 Hinduer, 150,000 Muhamedanere, 50,000 Parser og Resten er Buddhister, Joder, Persere og Europæere. Engilstmændenes Hovedkvarter er Malabar Hoien, hvor General Grant i denne Tid opholdt sig. Den frembyder en yndig Udsigt over Byen og Soen. En Kjøretur paa fem Mile langs Kysten fører ned til Apollo Bunder, og her kan man i den kjolige Aftenstund se al Bombahs Elegance samle sig for at høre paa Musikken. De mægtige Parser og de engelske Embedsmænds stadfælgelige Vogne ruller afsted med en lang Hale af indfødte Tjenere. I Indien er det saa billigt at holde Tjenere, at hver eneste Engilstmand har sine Opvartere; og ikke for sætter en ung Mand, som i Hjemmet altid har været vant til at hjælpe sig selv, Foden paa Indiens Jordbund, før han opdager, at i Kraft af, at han tilhører Erobrernes Nation, kan han bære sit Hoved høit, bruge store Ord og opvartes af Hinduerne fra han vaagner om Morgen indtil han sover om Aftenen. En gammel Officer, som vendte tilbage fra dette Land, sagde engang til mig: „For unge Mænd gives der ikke en værre Skole, end Indien. Jeg har to Revoer, som har arvet en Jordeiendom i Dube; men jeg gjør mit Bedste, for at overtale deres Formyndere til at sælge denne og kjøbe dem hver sin Gaard paa Ny Zeland; thi der maa de lære sig til at være slittige og stole paa sig selv. Men her i Indien lærer de kun at blive stolte, herstefyge, dovre og slappe.“ Uden Tvivl findes der dog mange hæderlige Undtagelser, Mænd, som frygte Gud og med Samvittig-

*) Forfatteren er saa god at bortse fra vort Forhold til Indianerne og andre Bansteligheeder.

hedsskuldhed og Godhed rogte sit Kald. Mænd, som sty „Peggerne“ og behandler de Indfødte human. Disse og Missionærerne er vort Haab for Indien.

Paa en Dampbaad, vi havde leiet, drog vi en Morgen afsted til Den Elefanta, som ligger sex Mile i Sydøst for Bombay, og efter en forfriskende Seiletur naaede vi paa halvanden Time Landingsstedet, en liden Brygge. En Stentrappe fører op til de berømte Huler, hvortil man hos en Opførselsmand erholder Udgangsbillet, og med en Rejsehaandbog kan man da undersøge Alt, hvad der er værdt at se. Den store Hule er omtrent 130 Fod dyb og ligesaa bred; den er hugget ind i Klippen, og tre store Søiler bære Taget, som er omtrent tyve Fod høit. Paa disse Søiler findes de smukkeste Udgraveringer. I det Samme man træder ind i Hulen, mødes man af en tjæmpemæssig Udskjæring af den hinduistiske Treenhed: Brahma, Ekaberen, i Midten, Vishnu, Opholderen, til Venstre og Siva, Odelæggeren, til Høire. Udskjæringen af deres Hovedpynt er meget mærkelig. Siva, med sin Hustru Parvati, er i forskellige Skikkelser fremstillet i store Basrelief paa Vægge. Paa Vestkanten er et umaadeligt Pinga-Alter omringet af Rjæmpebrahminers huggede i Sten, som bevogte det. To andre uhyre Basrelief fremstille Sivas Bryl-

lup og Siva som Odelæggeren. Der- efter har man Siva som Gueboer, og Siva i Dansen. Man har ordentlig en hel Gudehistorie her. Stedet ser ogsaa aldeles ud som en Oldtidsleoning og dateres tilbage til det 10de Aarhundrede i vor Tidsregning.

Den er romantisk, bakket og frugtbar; Smaagutter kom og folgte os brogetfarvede Klæder og hængende Fuglereder. Det var en særdeles behagelig Udflugt, som kun tog en halv Dag. Søndagen i Bombay har megen Lighed med en Søndag i London. Klokkerne otte om Morgenen bivaanede jeg Missionsgudstjenesten i det Kirkelige Missionssestels Kirke. Denne lille Bygning har en meget vakker Veligheden, og jeg fandt der en Forsamling paa omtrent 50 Indfødte. En indfødt Prest læste Evangeliet og holdt sin Prædiken i sit eget Sprog (Maratti). Paa Veien tilbage fra Kirken gik jeg forbi et katolsk Kapel, hvor indfødte Bodfærdige trængte hinanden, for at komme ind. Jeg gik forbi Robert Moneys Skole, som har flere forskellige Klasser af indfødte Smaagutter, hvis Antal beløb sig til omtrent 250. Den Kirkelige Mission har bestaaet her siden 1820. Hverken Wesleyanerne, Baptisterne eller Londoner Missionssestels har nogen Udsendinger i Bombay. Men Presbyterianerne er talrige. (Mere.)

Oplosning paa Gaaden i No. 22.

No. 248. Hull.

Rettelse til No. 22.

Side 697, nederst, staar Fabelgubinde, læs: Sagnhelteinde.

Indhold: En sørgelig Jul og et glædeligt Nytaar. — Professorens Hus. — Skildringer fra en Rejse rundt Jorden. — Oplosning paa Gaade. — Rettelse.

„For Hjemmet“ i 1885.

Sextende Aargang.

„For Hjemmet“, et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning, vil med Aaret 1885 begynde sin 16de Aargang. Det vil, som for, udkomme med et Hefte paa 2 Ark i Omflag 2 Gange om Maaneden (15de og 30te) til en Pris af \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Det anbefaler sig fremdeles paa det Bedste til kristelige Familiefædre og velartede Ungdom af begge Køn som et Blad, der i kristelig Aand søger at bringe interessant Underholdning og Belærelse ved et omhyggeligt Udvalg af ældre og nyere Literatur.

Præmier for Forstudsbetaling.

Udgiveren maa fastholde, at „For Hjemmet“ er sin Subscriptionspris værd, og tør ikke love at fortsætte med at give Præmier. Imidlertid vil han endnu ved dette Aarskrifte som „Tak“ for Forstudsbetaling give dem, som fra nu af og indtil 31te Januar 1885 indsende sine \$2.00 i Forstud for 1885 (efter i Tilfælde at have opgjort alle sine gamle Restancer) Valget mellem følgende Skrifter:

Enten No. 1: „En liden Bog til Konfirmationen“ og „To ældgamle Sange fornægtede“ („Tolvtalvisen“ og „Den gylndne ABC“).

Eller No. 2: To ældre Hefter af „For Hjemmet“, indeholdende St. Ansgars („Nordens Apostels“) Levnetsløb og den smukke Fortælling „Tre Dage med Gællert“.

Mærk: For et Tillæg af 50 Cts. vil man desuden faa sig tilsendt portofrit et tidligere Bind af „For Hjemmet“ (12 Hefter); for et Tillæg af \$1.00 vil man faa sig tilsendt en tidligere Aargang af „For Hjemmet“ (24 Hefter).

✎ For at faa Præmien maa man inden 31te Januar 1885 gjøre op alle sine Restancer til „For Hjemmet“ og betale \$2.00 i Forstud for 1885.

Præmierne sendes dette Aar uden Extraporto. Hvis Abbonnenten ikke nævner, hvilket af Præmiekrifterne han vil have, bliver No. 2 sendt, saa langt det rækker. Modtagelse af Præmiekrifterne gjælder som Kvittering.

✎ 7 forudbetalte Exemplarer af „For Hjemmet“ for 1885 sendes for \$12.00. Klubagenter, som betale i Forstud, faa 1 Exemplar frit af 7 og en af de nævnte Præmier for hvert Exemplar.

✎ Man bør aldrig sende Benge i løse Breve, men bruge Money-Order, Draft paa Chicago, registreret Brev eller Postal Note.

✎ Præmiebøger kan ogsaa sendes til Norge og Danmark for Abonnenter der. I det alle „For Hjemmet“s Benner og Velnydere herved hjertelig takkes for enhver ydet Hjælp med Raad eller Daad, fremkommer herigjennem ogsaa en venlig Anmodning til Alle om, efter Tid og Leilighed, at gjøre ovenstaaende Betingelser bekendte og gjøre sit Bedste for, at „For Hjemmet“ ikke alene maa kunne beholde de Abbonnenter, det nu for Tiden har, men ogsaa i betydeligere Møn udvide sin Læsekreds, hvorved det vilde faa mere Kræfter og gjøre mere Gavn.

Adresse:

A. Throndsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

15de Aarg.

31te December 1884.

24de Hefte.

Professorens Hus.

(Fortælling af J.)

(Eslutning.)

Hvor Fru Karses Chokoladethe smagte den Aften — jeg havde næsten Intet nydt i de sidste tre Dage — og hvor let jeg fandt mig i alt det Andet! Af og til hørte jeg et uharmonisk, hvinende Trompetstød inde hos vore Naboer, eller en munter Hvirvel paa den lille Tromme, det var vist Kandidaten, der slog den for Valdemar.

Sent om Aftenen bankede det paa min Dør. O, der var dog ikke skeet noget Slemt? — jeg lukkede forstræffet op.

„Det er mig!“ Cecilie stod i Døren, meget bleg, men med sit gamle klare, straalende Blik.

„Jeg hører,“ sagde hun, „at du er Ida, vor lille Ida! og jeg har seet dig i alle disse Dage, og ikke kjendt dig. Du er gaaet ud og ind, og jeg skal have hørt dit Navn. Jeg husker det ikke, min Sjæl var som omtaaget, det var en frygtelig Drømmetilstand. — Sæt dig her hos mig, og lad mig se, om jeg kan finde Barnet igjen. — O ja, der er det

jo! ganske det søde lille Ansigt fra før, det vemodige Træk om Munden, og de gode, kjærlige blaa Dine; lad mig kysse dem. Gud velsigne dig, du lille trofaste Sjæl. — Jeg har tidt tænkt paa dig og hebreidet mig, at jeg ikke tog mig mere af det forældreløse Barn, der gik saa ene og stille om. — Lad mig rigtig tale med dig, Ida, det er saadan en Lise. Moder er saa kjærlig, saa velsignet, men hun nævner ikke Valdemars Navn; dette dyrebare Navn staar som en Skillevæg imellem os, og jeg trænger dog saadan til at tale om ham. — Du kan ikke tænke dig, hvor god han var, altid overbærende og kjærlig, hvor haardt jeg end prøvede hans Taalmodighed ved min Sorg og Uro. Mange, mange Gange traf han mig i Taarer, men han blev aldrig vred, som Mænd ellers pleie; han trøstede mig og vilde gjerne spøge Alt bort. Dog, det kom bestandig igjen; om Natten laa jeg vaagen og tænkte paa Moder; o, jeg kunde være saa angst for, at hun

skulde blive syg, maaske dø. Og da Børnene kom, blev det værre istedetfor bedre; naar jeg sølte deres smaa Arme om min Hals, maatte jeg altid tænke paa, hvor haardt jeg havde bedrøvet min Moder. Ifke at jeg angrede, hvad jeg havde gjort, men Maaden, hvorpaa jeg havde gjort det. Dersom jeg dengang havde været blid og ydmyg, havde hun maaske givet efter; Kloften var ialfald bleven mindre. — O, hvor jeg tæredes hen af Rængsel, Hjemve og Anger! jeg bar det vel hos mig selv, men Baldemar mærkede det dog godt og arbejdede dobbelt for min Skyld, og Alt soiede sig efterhaanden for os, og jeg levede op igjen i Haabet og i gode Forsætter. Det var en deilig Sommer, denne sidste, og saa — du skal ikke blive bange, Ida. Taarerne gjør mig ingen Skade nu, jeg er som løst, siden denne frygtelige Nodvendighed af at leve ikke paahviler mig mere. Moder har taget Alt i sin Haand; min Mands Brodersøn vil ordne det; Enhver skal saa Sit, Ingen skal kunne bebrejde Baldemar Noget. Naar Vorherre vil befri mig, og jeg tror han gjør det, o, Ida, du maa ikke onste mig Livet, saa lar Moder Børnene, og de have hende og dig og alle de trofaste, hjertlige Mennesker. — Og du vil engang imellem tale til dem om deres Fader, lære dem at elske ham og bevare Mindet om ham, vil du ikke?”

„Det skal du selv gjøre, Cecilie, Ingen kan gjøre det som du. — Tor jeg tale oprigtigt? Du er i stor Gjæld til din Moder for alle de tunge Taarer hun har fældet i disse lange, lange Aar. Vil du ikke afbetale denne Gjæld? o, prøv derpaa; bed Vorherre om Kraft dertil. — Hun er saa gammel, dine Børn ere saa smaa; Ingen af dem kan undvære dig!”

„Du mener det godt, Ida, men du forstaar mig ikke; Gudnat!”

Hun kyskede mig paa Panden, og gik saa med en ubestemt, tvivlraadig Mine.

N i e n d e K a p i t e l .

Et Par Dage efter blev lille Baldemar flyttet hjem til sin Bedstemoder. Harald pakkede ham selv ind i sin egen store Peltzverkskappe. Hvor jeg ser det lille blege Ansigt tydeligt for mig, der tittede saa fornoiet frem af det mørke Bjørnekind. Vi kyskede ham Alle, og fulgte saa i Procession efter Knud, der bar ham ud til Vognen. Tjeneren havde Glædestaarer i Diet, da han slog Trinet ned; oppe i det aabne Kvistvindue stod Rikke med foldede Hænder og bad Godt for Barnet.

Islanderen kjørte med; han vilde ikke forlade sin lille Patient, før han saa ham velbeholden i en varm Seng. Hvor Baldemar laa bekvemt og godt i hans stærke Arm med Hovedet støttet til hans brede Bryst!

Idet Cecilie gik, tog hun Professorens Haand og førte den, før han kunde forhindre det, til sine Læber.

„O, hvor De har været god imod os; jeg har ingen Ord til at takke.”

Der fulgte en underlig Tomhed paa deres Afreise, men da lille Emma først var vendt hjem og hoppede omkring i Huset og Haven, kom Alt snart i de vante Folder. Professoren sad igjen i sin Kænestol og smaabrummede — det var næsten en Vettelse at høre det fjære gamle Gnaveri, der rent var forstummet i Sorgens Tid — Ingeborg spillede og sang i Tusmørket, læste med den lille, skrev af for Faderen og passede Huset. Der var saadan en stille Glands i hendes Dø; Pligterne blev fjærere og fjær-

rere, jo mere Tiden til Afreisen nærmede sig. Kandidaten saa man ikke meget til; naar han kom fra Skolen, nød han skyndsomt sit Maaltid, og luffede sig saa inde med den vigtige Kasse. En af Dagene skulde han reise til England, naar, det kunde han endnu ikke afgjøre.

Harald havde forbudt os at besøge Cecilie; hun var meget angreben og maatte have Ro i den første Tid, sagde han. Endelig, en Solstinsdag i Marts, fik jeg Lov til at gaa derhen.

Den store Port til Tante Berthas store Hus sank i paa sin gamle Bis. Rige foran Trappen stode tre kjæmpe-mæssige, jernbeslagne Kufferter mærkede med uhyre Frakturbogstaver: M. B., : Magnufine Vinkel.

„Hun reiser!“ udbrod jeg uvilkaarlig ganste høit.

„Hun er reist, Froken; Toiet skal sendes ester.“ Portnerkonens Hoved med den grønne Stjærm stak ud af Døren.

„Ja, hun er reist, og Ingen af os græder. Om Broderen, hun vil til, er glad, skal jeg ikke kunne sige, men Fruen har nok forget saa uhyre godt for hende i alle Maader.“

„Hvordan er det gaaet til?“

„Hun satte nok Alt paa et Kort, som man siger. Hun var nu saa overmaade desperat, fordi Fruen vilde se til sit eget kjædelige Barn, og saa talte hun over sig, og saa tog Fruen hende paa Ordet. — Ja, Frokenen husker da nok, hvad hun var for et Jern. De skulde blot høre min Stine, der tjener i Kjøkkenet, fortælle. Hvor hun kjonerede det arme Barn!“

Jeg kunde næsten ikke tro, at Rusine Vinkel virkelig var reist for Alvor. Det var hele Tiden for mig, som maatte hendes skarpe Næse og endnu skarpere Die vise sig et eller andet Sted. Hun havde rigtignok undertiden talt om sin Broder

— der eiede en Gaard i Jylland oppe ved Bldmosen — og om det Onskelige i at være hos ham, men jeg havde dog aldrig troet — o, der lob Stine ud af en Dør og ind af en anden; hvor hun havde et muntert, opklaret Udtryk; for var det stakkels lille Ansigt altid grimet og rødstrøbet af Taarer.

Cecilie laa i sit gamle Bærelse. Hun saa saa blid og kjælig ud, nok svag, men ikke egentlig syg. Lille Rose var krobten op paa den grønne Silfedyne; hun lo og boltrede sig nok saa fornøiet. Døren til min forrige Stue stod aaben; Valdemar sad velindpakkert i en Lænestol ved Vinduet; Solen skinnede saa varmt paa ham; der var Liv i Diet, og et lille rødt Stjær paa Rinden. Tante Bertha havde Plads ligeoverfor Barnet og smaa-snakkede med ham. Hvor Gutter saa lykkelig ud!

„Kom hen til mig, Ida,“ bad Cecilie, „har jeg det ikke godt nok her? Der er en Ro over mig, siden jeg er kommen til mit gamle Hjem, jeg ikke kan beskrive. Husker du engang jeg var syg, som ung Pige? Da laa jeg ogsaa saadan, akkurat saadan. Og Moder vaagede hos mig, og naar hun troede jeg sov, faldt hun paa Knæ og bad om at beholde sit eneste Barn. — Du kom flere Gange, hver Dag, ganste sagte listende ind og stod ved Sengen og saa saa kjærligt paa mig. Rusine Vinkel hentede dig gjerne; jeg ser endnu hendes lange udstrakte Arm, der ubonhorlig trak den spinkle lille Pige bort, trods alle mine Indvendinger. — Jeg er rigtig glad over, at hun ikke er her mere; ellers tog hun bestemt ogsaa denne Lille fra mig, tror du ikke?“

Cecilie kyskede Barnets smaa brune Kroller og snoede dem tankfuld om sine fine, gjennemsigtige Fingre; derpaa vendte hun sig igjen til mig og sagde:

„Moder er bleven saa gammel, Ida!

det blev mig først rigtig klart, da jeg saa hende i de kjendte Omgivelser, og det faldt paa mig som en bitter Bekreidelse. Saa tænkte jeg paa dine Ord, at nu burde jeg glæde hende til Gjengjæld for de lange, ensomme Aar; og det var, som om jeg pludselig følte en indre Kraft; alt det, jeg har at oprette og gjøre godt igjen, holdt paa mig — Vorherre vil ikke kalde mig bort endnu, Ida, jeg mærker det!”

„Tal ikke saa meget, Cecilie”; Tante Bertha kom ind og rystede misbilligende paa Hovedet; hvad for et Dyd af Omhed var der ikke i hendes Blik, „det anstrenger dig. — Ida maa hellere komme igjen en anden Gang.”

„Som du vil, Moder. — Farvel Ida, lille Søster!”

Jeg kyskede hendes Pande og Haand, og takkede Gud.

Paa Hjemveien gik jeg ind til Edvard og Helene. De vare meget oprømte og glade; allerede i Gangen kunde jeg høre denne muntre, fortrolige Smaasnakken, der er Tegn paa god Forstaaelse og jorgeløse Hjerter. Lille Bertha for op og ned ad Gulvet med en lillebitte trehjulet, hinkende Kurvebogn, hvori der sad en udklippet Modejournalfigur; hun pluddrede med sig selv og havde frygtelig travelt. Helenes Smyastine var i fuld Gang. Edvard havde et Stykke Papir i Haanden; han forklarede og gestikulerede.

„Godmorgen, Ida! naa, det maa jeg sige, du kommer, som du var faldet. — Her har jeg en Tegning af vort nye Hjem. Tag Toiet af og sæt dig ned, saa skal du blot se!”

Det var et rummeligt Hus med mange Værelser, men hver Gang Edvard foreslog et til mig, forstyrede Helene, at netop det kunde ikke undværes. Til sidst blev han ganske utaalmodig.

„Bæg selv, Ida; det du har mest lyst til, skal du ogsaa saa uden al Enak.”

„Maaske et af de overste Værelser.”

„Hvorfor? de ere saa smaa og ligge saa afides.”

„Men Udsigten over Søen maa jo være deilig”; Helene saa ganske beroliget ud.

Det var med et tungt Hjerter jeg gik fra dem.

I al denne Tid havde jeg næsten glemt mig selv og mine gamle Sorger; nu meldte de sig pludselig mørkere og bitrere end før. Enten skulde jeg rejse med dem og igjen blive en Torn i Diet paa Konen i Huset eller ogsaa flytte til Byen med Fru Karse og sidde i Lovstræde og læse høit og spille Rampus, Dag ud, Dag ind.

Se, der laa Professorens venlige Hus og skinnede i den klare Foraarssol; den tynde, blaa Røg havde sig lige i Veiret. Ak, om en Maaned var det ikke mere mit Hjem! Livet, der i den sidste Tid var blevet saa fyldigt og rigt, bredte sig igjen tomt og fattigt ud foran mig.

Dog, jeg var vist meget utafnemmelig; hvor kjærlig havde Edvard ikke været idag; det var rigtigst og bedst, at jeg fulgte min Broder. Vorherre vilde nok naadig hjælpe mig, naar jeg taalmodig underordnede ham min egen Villie og Tilboielighed!

Da jeg kom ind, sad Fru Karse tilbagelænet i Sofaen og saa ganske tilfreds ud.

„Tiden er gaaet meget godt, medens De var borte,” sagde hun; den unge Svane har været her. Vi snakkede over en Time sammen; det er et livligt, behageligt Menneske. Nu rejser han til England, og jeg ved ikke, om jeg faar ham at se igjen.”

„Han bad altsaa Farvel?”

„Ja vist gjorde han; netop da han gik fra mig, kom Bognen. — Naa, min gode Ida, her er Berlingste Tidende, og jeg har en ny Bog; idag skulde vi ikke kjede os!“

I Mørkningen smuttede jeg, efter Sædvane, ind til Professorens; jeg vilde fortælle dem min nye Bestemmelse.

Den gamle Herre dampede velbehageligt paa sin Pibe, Ingeborg sang og spillede; Jyskønderen gjorde en Vægtstaa af to Noddestaller til Duffehuset; Emma havde stor Rengjøring derinde; nu polerede hun de smaa Vinduer.

„Godaften, Barn, tag Plads! — jeg skal hilse Dem fra Knud; han vilde gjerne have sagt Dem Farvel, men da De aldrig kom, maatte han rejse.“

„Bliver han længe borte?“

„Na nei, en sex, syv Uger i det Høieste.“

Vi sad nu ganske tause og hørte paa Ingeborgs Sang. — Hvor det dog faldt mig vanskeligt at saa det sagt, men det maatte jo ske, saa kom det da ogsaa tilsidst ganske hovedfuld, uden al Anledning.

„Naa, saa“; Professorens Tone lod paaafaldende ligegyldig, „De skal til Jylland med Deres Broder. Det er meget fornuftigt, at han tager Dem fra sin Svigermoder, han skulde kun have gjort det for længe siden.“

Det var Alt, ikke et deltagende Ord, ikke et venligt Blik; og jeg, som havde troet, at han næsten havde givet mig Barneret i sit Hjerte!

Ingeborg rejste sig og kyskede mig. „Vil du gjerne til Jylland?“ spurgte hun.

„Er Hjemmet godt, bliver Stedet, hvor det ligger, ogsaa altid godt.“

„Du har fuldkommen Ret, det er netop min Tanke,“ hun saa venligt paa

mig og tilføiede, „mig kan det jo egentlig være ligegyldigt, hvor du kommer hen. Jylland er ligesaa nær ved Jylland som ved Sjælland, og Brevene skulle nok finde Vej, ikke sandt?“

„Ida vil da ikke rejse?“ raabte Emma nu lidenstabeligt, „hun maa ikke; vi kunne ikke undvære baade hende og Ingeborg! hvor kan du nænne det, Ida? det er jo rent galt. — Sig, at du ikke vil!“

„Ths, ths, du Emma, vi have ingen Ret over Ida.“

„Jo, jeg har, for jeg holder af hende!“

Den kjære lille Pige klyngede sig op til mig; o, hvor hendes Kjærlighed gjorde mig godt. — Professorens var saa underlig; han saa ganske oprømt og humoristisk hen paa os. Blot han ikke mærkede, at jeg græd! jeg var formelig angst for hans gjennemtrængende Blik; der var saa meget i min Sjæl, jeg ikke selv kunde læse, og det havde intet andet Menneſte Ret til at kjende.

Da jeg et Par Dage senere kom til Tante Bertha, stod en smuk ny Barnevogn med Caleche i Porten. En hoirobd strikket Duffe med uførmelig Næse og Bjældefrands om Livet laa glemt paa Sædet og strakte de stive Arme ud imod mig. Helt oppe fra Trappegænderet tittede Rosens lille Hoved frem; hun sad paa Tjenerens Arm og lo, saa det gav Gjenlyd fra det høie Loft. O, Huset var ikke længer en afspærret Verden for sig selv, det var ikke mere et fortryllet Slot; Fortryllelsen var hævet. Valdemar kom mig imøde i Entreen; han saa endnu lidt spag, gammelmandsagtig og gravitetisk ud, som Børn pleie efter en Sygdom, men var dog meget lykkelig.

„Moder er oppe!“ sagde han.

Cecilie sad tilbagelænet i Dagligstue-sofaen; hendes Udtryk var saa elskeligt, saa rørende blidt. Pigeoverfor hang

Mandens Portræt; Tante Bertha havde selv smykket det med en Ewigheidskrands; der var intetsomhelst Nag i hendes Sjæl mere. O, hvor hun var glad og omhyggelig; nu kom hun med en Stammel til Datteren, nu med en Pude, nu med en liden Forfriskning. Derpaa saa hun efter Bornene, snakkede med dem og kjælede for dem.

Gardinerne vare oprullede i den store Sal; Luft og Lys strømmede frit ind. De Smaa hoppede muntert henad det lange Gulv; jeg kunde høre de glade Bornestemmer helt ud paa Gaden.

Og den ene Uge forløb efter den anden; nu var det første April, nu ottende, nu femtende, og saa kom Flyttedagen. — Fru Karse havde truffet Aftale med en ny Selstabsdame, en hoi, stabselig, anseelig Pige af sat Alder med en elegant Figur og et imponerende Snakketoi. Alle mine Ting vare ordnede og pakfede ind; jeg skulde være otte Dage hos Tante Bertha, og saa reise lige til det nye Hjem.

Hvor jeg huster det lille Afstedsbesøg, jeg aslagde hos Tante Marie den sidste Morgen for Flyttedagen. Hun sad og skrev, da jeg kom, men lukkede strax Mappen og bød mig ind i den lille hyggelige Sofa. Solen skinnede paa de blaa Tapeter; den hvide Engel sad i Blomsterstaalen mellem Violier; hele Stuen duftede saa foraarssagligt; hendes eget Ansigt var saa lyst, saa fortrosthingsfuldt.

„Jeg er kommen for at sige Farvel.“

„Er De?“ hun rystede lidt paa Ho vedet, men saa dog slet ikke bedrovet ud; derpaa tog hun min Haand: vi To kunne aldrig blive fremmede for hinanden, vel?“

„Jeg haaber det ikke,“ — jeg kyskede den skjærlige Haand og kjæmpede tappert for at holde Graaden tilbage.

„Ja, rigtig Farvel siger jeg ikke,“ tilfoiede hun skjælmst, „De bliver jo otte Dage i Byen endnu, der kan ske mange Ting i otte Dage.“

Om Aftenen gik jeg ind til vore Naaboer; næste Dag blev der en hel Del at ordne; det var bedst at tage Afsted nu.

„Vi have just ikke haft synderlig Godt af Dem i den sidste Tid,“ brummede Professore, „jeg har ikke seet Dem i tre Dage.“

„Nu vil jeg gjerne sige Farvel, og takke saa inderligt for Alt,“ — Stemmen svigtede mig.

„Selv Tak, Barn,“ han saa op fra sin Bog, „Farvel!“ nu læste han igjen.

Jeg tog Mod til mig og gik lige hen til ham:

„O, nei, dette kan jeg virkelig ikke lade mig noie med! Professore, maa sige ordentlig Farvel.“

„Maa jeg! — men naar jeg nu ikke vil, hvad saa? — Godnat, Barn, der bliver Tid nok imorgen til at sige Farvel.“

Da jeg kom op til Kiste, sad hun ved Vinduet og snurrede ivrigt paa sin Rok.

„Se, saa vidt er jeg da kommen, Froken, og glad er jeg for det,“ sagde hun med glædestraalende Ansigt, „to Timer maa jeg spinde hver Dag, og saa gjør jeg det i Mørkningen, naturligtvis. Tankerne gaa saa let, naar man saadan sidder. — Froken Ingeborg kan nu ogsaa spinde den hydigste Traad, jeg har lært hende det, og hun faar vel sagtens Brug for det, de lange Aftener deroppe, tænker jeg. — Kunde Frokenen have lyst, vilde jeg ogsaa saa gjerne vise Dem det.“

„Tak Kiste, nu skal jeg jo reise.“

„Maa ja, det er sandt,“ hun saa ganske tvivlsraadig hen paa mig, „men saa kunde det vel være en anden Gang. — Farvel, Froken!“

Til allerlidst tog jeg Afsted med Ha-

ven. Det var et stormfuldt Aprilsveir; Maanen skinnede klart paa de brunrøde Primuler og Kastanietræets store, klæbrige Knopper. Helt nede i Haven i et trefanget Hjørne, der kaldtes Skoven, satte jeg mig i et Grenelysthus. Her pleiede Familien at drikke The om Aftenen i Sommertiden. Naar de store Træer rundtom vare udsprungne, skulde de Huset, Stakittet og Veien; man troede sig hensat midt i en Skov; Ingeborg forsikrede, at Illusionen var fuldstændig.

Hvor det vilde blive tomt for Professorens og hans Søn denne Sommer, hvor de vilde tænke paa hende og savne hende! — Mon de ogsaa engang imellem vilde tænke lidt paa mig og savne mig en Smule? o ja, jeg kunde ikke tro Andet; det er umuligt ganske at glemme En, man har været god og hjærlig imod. Jeg plukkede et Par Violer og stødte mig saa ind.

Tiende Kapitel.

Næste Morgen kom Helene med en Droschke; hendes Moder skulde tilbringe Dagen hos hende, medens Karen ordnede det nye Hjem. Senere vilde Edvård hente mig.

Fra Karle og jeg stilles i bedste Forstaaelse, uden alt Nag, men rigtignok ogsaa uden al Beklagelse.

Det var et uroligt Bygeveir; snart haglede det, snart skinnede Solen; Kulde og Varme kæmpe om Herredømmet. Jeg hjalp Karen med at pakke Glas og Porcelæn ned; hun var ret tilfreds med mig og ualmindelig naadig.

„Der har aldrig været Noget mellem os, Froken,” sagde hun, „jeg havde meget gjerne beholdt Dem, for, som jeg siger til Fruen, man ved, hvad man har, men man ved ikke, hvad man faar. — Ja, jeg behøver da ikke at staa her

og hænge over Dem; det er bedst jeg gaar ud til Toiet og ser til, at Karlene ikke huser altfor galt med det — Sy, hvor de dog kaste og tumble med de gode Sager, som om det var bare Skrammel; nei, jeg kan ikke holde det ud!”

Endelig var jeg ganske færdig og stod nu i Ro og Mag og betragtede den store Flyttevogn og den raske, behændige Karl, der stablede op, surrede fast og sprang om som en Skorn. Karen var i heftig Strid med en lav, bredskuldret Mand med et rodt Ansigt og en raa Stemme.

„Den, der handler ikke med Andres, faar aldrig Noget selv, det er da det Bedste,” sagde hun og satte Hænderne i Siden. O, det var virkelig uhyggeligt, blot hun vilde tie!

Men tys, kom der ikke en Vogn? — jo, vilde Edvård allerede hente mig?”

Vognøren blev hurtigt redden op; det var ikke min Broder. Kandidat Svane sprang ud med Vadsæk og Paraply. Han henvendte et forstrækket Spørgsmaal til Karen og sloi saa opad Trappen. — Kunde jeg tro mit Dre, han aabnede ikke sin Faders Dør, men bankede paa vor. Nu stod han i den, hans Die overfor hurtigt den tomme Stue; derpaa fæstede det sig paa mig, og saa paa min Ruffert.

„De vil reise?” sagde han.

„Ja,” svarede jeg, men en Stemme inde i Hjertet sagde: Nei. Nu vidste jeg, at mit Hjem var her.

„O, Knud!” lille Emma kom styrrende ind, „hun maa ikke reise, vel? sig, at hun ikke maa!”

„Det er netop derfor, jeg er kommen, Emma, hun maa ikke, vi kunne ikke undvære den lille gode Villie i Huset.” Han gik hen til mig og tog min Haand: „Jeg har ingen anden Forbring til Dem, Ida, end denne, at jeg ikke kan undvære Dem; jeg har ikke Andet at

byde end Bliqter. — De kjender jo det Hele, vil De blive?”

„Hun vil, hun vil!“ jublede Emma, der for i Forveien ind i Dagligstuen, „Jda vil blive!”

„Lille Nar,” sagde Professore, og tog mig kjærligt i sine Arme, „var du reist, var han uopholdelig reist efter. — Tilstaa, at du har været en Hyfler og spillet et liden Emule Komedie for dig selv og os. Var der dog ikke hele Tiden Noget, der tilhviiste dig, at du var elsket?”

„Jo, men jeg vilde ikke høre paa det; jeg vovede ikke at tro det.”

„Kryster! — Knud har aldrig nævnt et Ord til mig, men jeg har dog kjendt hans Hemmelighed hele Vinteren. Var dette ikke skeet, havde Ingeborg naturligvis maattet slaa op med Islanderen. Hvad skulde vi Mandfolk og det Barn gjøre, uden En af Eder. — Gud vel signe den lille gode Willie! — og saa troede hun, jeg ikke brød mig om hende mere, og saa græd hun, jeg saa det nok. Tante Marie, her har du hende og hold saa en ordentlig Prædiken om unyttige Taarer.

Tante Marie lo og kyskede mig; hun havde længe anet dette, sagde hun; og Ingeborg og Harald ogsaa, ja selv gamle Rikke, Alle havde vidst det.

Hvor Emma satte et morsomt lidet Ansigt op, da hun forstod Sammenhængen.

„Knuds Kone! er det virkelig sandt, skal Jda være Knuds Kone?”

Midt i vor Glæde bankede det paa Døren.

„Undskyld, er Frøken Steen her? — jeg har søgt forgjæves efter hende i Leiligheden ved Siden.” Edvard bankede fremmed for Professore, mig saa han ikke.

Hvor han blev overrasket og forbauset; i første Dieblit var han ganske betænkelig, men da han havde seet rigtig ind i Knuds Ansigt, blev han beroliget; hvor var det ogsaa muligt Andet!

Se saadan gif mine Barndomsdrømme i Dypfyldelse; jeg fik Nøgelnippet og det hvide Forklæde; jeg blev elsket, og de kalde mig nuundværlig!

En sorgelig Jul og et glædeligt Nytaar.

(En Julefortælling af Hessa Stretton.)

(Slutning.)

Manden blev under sikker Bevogtning sendt til Lentsford for at bringes Ansigt til Ansigt med den gamle Kone, om hun skulde gjenvinde sin Bevidsthed saa vidt, at hun kunde gjentjende ham og afslægge Vidnesbyrd imod ham.

I fire og tyve Timer eller mere var det tvivlsomt, om den stakkels gamle Kone kunde komme sig. Hun havde ikke talt, siden man fandt hende, men

hun laa fuldkommen rolig og taalmodig paa sin Seng i Hospitalet. Af og til drog et pludseligt Smil over hendes Ansigt, lig det kortvarige Solglimt paa en skyfuld Dag, og hendes Læber bevægedes svagt som om hun hvistede. Hun var sig det bevidst, naar de pleiede hende, for hun forsøgte at hjælpe sig selv, at løste sin magre Haand eller vende sit graa Hoved paa Buden for at de kunde se

hendes Hals. Dr. Carey, der havde kjendt hende før, tilbragte saa lang Tid ved hendes Seng som han kunde afse, og om Aftenen, da Vaagekonen kom ind, hørte han hende tale svagt og langsomt, og han boiede sig ned mod hende for at lytte efter hvad hun sagde.

„Dr. Payards Datter! Dr. Payards Datter!“ mumlede hun.

„Vil De se Dr. Payards Datter?“ spurgte Filip med klar og livlig Stemme.

„Ja, ja,“ hvisttede den gamle Kone.

„Imorgen skal De saa se hende,“ sagde han; „det er for sent nu. Imorgen.“

„Ja, ja,“ svarede hun samtykkende.

„De vil være bedre imorgen,“ sagde han.

„Nei, nei,“ mumlede den gamle Kone.

„Han stød mig, fordi jeg ikke vilde give ham Kronen. Han plyndrede mig.“

„Der er en Krone i Deres Lomme, indviklet i et Stykke blaat Papir,“ sagde Dr. Carey. Et tilfreds Smil for over det gamle, udtærede Ansigt, og derefter sovne hun roligt.

Hun var noget bedre den næste Morgen, og hun betragtede de Folk, som var omkring hende. Hun havde sin fulde Bevidsthed og lod til at kjende sin Stilling og vide hvor hun var og hvad der var tilstød hende. For Middag ankom Dr. Payard og Katharina, og Madam Duffys indfjuntne blaa Dine lyste, paa samme Tid som de fyldtes med Taarer, da hun saa op i deres Ansigter, medens de boiede sig medlidende over hende.

„Nu vel, gamle Ven,“ sagde Dr. Payard hjerteligt, „De er allerede bedre. Vi skal nok klare det, Carey og jeg, kan De tro. Vi ved, hvad for en haardfor gammel Madam De er. Carey brugte at spille Dem nogle Puds i gamle Dage, og nu vil han gjøre det godt igjen. Vil De ikke, Carey?“

Katharina havde ikke seet ham træde

ind i Sygeværrelset. Da hun sølte sig svag og skjælvende, satte hun sig paa en Stol ved Madam Duffys Hovedgjerde og holdt sine Dine fæstede paa den gamle Kones Ansigt. Dr. Careys Stemme klang besynderlig i hendes Dren, ligesom han talte meget høit og tvungent.

„Jeg skal gjøre mit Bedste,“ sagde han, „men De maa holde Dem aldeles rolig nu, Madam Duffy, og samle Kræfter til at fortælle Deres Historie til Politiet. De er en brav gammel Kone, og De skal ikke blive forstræffet; og jeg vil fortælle dem, at De aldrig har sagt en Løgn i Deres Dage.“

Madam Duffy smilte, men sagde Intet. Hun havde endnu ikke talt et Ord, men hun udfraakte sin Haand og forsøgte at vende sig mod Katharina. Dr. Carey syntes at forstaa hendes Mening.

„De vil have Dr. Payards Datter til at sidde, saa at De kan se hende?“ sagde han. „Dnsfer De, at hun skal blive hos Dem?“

„Ja, ja,“ svarede hun. „Gud vel= signe hende.“

Det var Filip Carey, som drog Katharinas Stol og satte den saaledes, at den gamle Madam Duffy bekvemt kunde se hende. Hun kastede et Blik paa ham, men han saa ned med alvorlig Mine. Han bad en af Gangpigerne bringe hende en Skammel, og derefter gik han sin Vej sammen med hendes Fader. Gamle Madam Duffy smilte af og til, luffede saa sine Dine og syntes at slumre.

Det var en meget rolig Stund for Katharina. Sygestuen var noget liden; den indeholdt kun fire Senge, og der var for Diebliffet ingen andre Patienter. Gangpigen var gaaet bort og havde ladet hende alene med den Syge. Hendes

Tanker var paa en beshynderlig Maade delte mellem Madam Duffsy og Filip Carey, hvis Liv for Storstedelen blev tilbragt inden disse Mure. Han havde talt saa venligt, ja endog kjærligt til den arme, venneløse gamle Kone, men han havde ikke talt et Ord til hende. Hvor kunde han være saa vankelemodig og saa grusom mod hende? Hvad Grund kunde han have til at stifte Sind saa pludselig og paa saadan uærlig Maade paasøre hende sliq Uro og Glendighed? Hun kunde neppe udholde Tanken om at skulle møde ham igjen, og dog var hun nødt til det, da hendes Fader gjorde meget af ham. Hvor stolt og lykkelig vilde ikke hendes Fader have været ved at have ham til Svigersøn! Det var altsor grusomt at tænke paa. Maaske vilde hun en Dag endog være saa ulykkelig at saa se hans Kone, den Pige, der havde stukket hende ud og odelagt hendes Tilværelse. Thi Katharina sølte, at det vilde være umuligt for hende at elske nogen anden Mand. Ingen Anden kunde blive det for hende, som Filip Carey havde været.

Efter en Times Forløb kom Dr. Layard og Dr. Carey ind; de sølte paa den gamle Kones Puls og gav hende en styrkende Drik. Katharina blev anmodet om at blive, hvis hun kunde forholde sig rolig, da Madam Duffsy holdt hendes Haand fast og ønskede, at hun skulde være hos hende. Tre eller fire fremmede Herrer kom ind og stod omkring Sengen, medens Madam Duffsy med svag Stemme fortalte Tildragelsen, der blev nedstreven Ord for Ord. Hun havde ikke meget at sige, og det var snart forbi.

„Kunde De kjende Manden igjen?“ spurgte Politisuldmægtigen.

„Ja, ganske vist,“ svarede hun med sikker Stemme.

„Han er greben,“ sagde Dr. Layard; „der er en Mand bleven fængslet, som vi tror er ham. De maa selv se ham.“

Den gamle Kone begyndte at skjælve og trykkede Katharinas Haand stærkt. Dr. Carey syntes at føle dette Haandtryk, og han sagde ligesom i Gjensvar til det: „Vær ikke bange; De var jo aldrig nogen Rujon, og De skal blot aabne Deres Dine og se paa ham. De har fuldtrop af Venner omkring Dem, ved De.“

„Det er et stræffeligt Menneske,“ sagde hun hvistende; „men lad ham komme.“

Katharina sølte en Gysen, idet hun horte Politibetjentens faste Skridt og Morderens slæbende Gang, da de nærmede sig Bærelset. Den gamle Kone havde lukket Dinene, ligesom for at samle Styrke til det frygtelige Gjensyn. Dr. Carey lagde sin Haand paa Ryggen af Katharinas Stol, saa nær ved hende, at den næsten berørte hendes Skulder, og en af hendes brune Lokker faldt paa den. Skridtene nærmede sig Sengen og standsede ved Siden af den. Katharina vendte Hovedet og kastede et angstfuldt Blik paa Morderen. Han var en middelaldbrende Mand med et tyndt, dorst og rødt Ansigt, og med tyndt Haar, som begyndte at blive graat, men han havde ikke Udseende af at være en Forbryder; han kunde have været en ærlig og anstændig Mand, naar ikke Driksældigheden havde sat sit Mærke paa ham. Han saa ned paa den gamle Kone med en halvt sørgmodig, halvt stamfuld Mine, men ogsaa lidt vranten, ligesom en Dreng, der bliver greben i en slet Streg. Politibetjenten ved hans høire Side var det eneste Tegn paa, at det var en Forbryder, og han vogtede saa noie paa ham, som om han ventede, at han endnu engang vilde gjøre et morderisk Anfald paa den gamle Kone i Sengen. I et Minut

eller to var det ganske stille i Bærelset. Madam Duffy laa med lukkede Dine, og hendes Læber bevægede sig som i Bøn. Endelig saa hun op, og hendes dunkle blaa Dine, i hvilke der laa et Udtryk af Forsædelse, ligesom hos et Barn, der vaagner op i Forstrækkelse, forandrede pludselig ligesom Barnets, naar det ser et velkjendt Ansigt boie sig over det.

„Hvad?“ raabte hun med en Stemme, der paa samme Gang var fast og frydefuld; „det er min Gut! Det er min John!“

Hendes rynkede Ansigtstræk begyndte at skjælve af Bevægelse, og hun var i Begreb med at rette sig op og strækte sine Arme ud imod ham, men Dr. Carey forhindrede hende fra at gjøre det. Han fastede sig paa Knæ foran Katharinas Fodder og lagde sin stærke Arm sagte og let over den gamle Kone. Alle de Andre stod ubevægelige og som lynslagne. Manden selv bevægede hverken Haand eller Fod.

„Det er min Son, som reiste til Australien,“ vedblev Madam Duffy; „aa, lad ham komme og kysse mig. Kjender du ikke din stakkels gamle Moder igjen, John?“

„Na, Moder, Moder!“ udraabte Manden, idet han slog sine Hænder haardt sammen, „det er min Moder, Herre, som jeg er kommen hjem til og har søgt efter. Jeg har ikke seet hende paa tredive Aar, og hun ser ikke saaledes ud som dengang. De maa lade mig faa Lov til at kysse hende.“

Han henvendte sig til Politibetjenten, hvis forretningsmæssige Mine blev formildet; men Dyrigheden var tilstede, og det tilkom ikke ham at give Tilladelsen.

„Er dette den Mand, som forsøgte først at plyndre Dem og siden at dræbe Dem?“ spurgte Politifuldmagtigen.

„Nei, vist ikke, nei! Det er min Gut!“ raabte den gamle Kone, „han har aldrig studeet paa sin Moder. Det var en ganske anden Mand, og ikke ham; det var et frygteligt Menneſte. Det er min Gut, som jeg har ammet, og jeg har lært ham hans Bønner. Han vilde aldrig løse sin Haand imod mig. De maa give ham fri.“

Det saaldt aldrig Madam Duffy ind at tænke paa, om hun sagde sandt eller ei. Hendes Glæde var saa stor, at den utrolige og unnlige Ting aldeles ikke kom i hendes Hoved, at hendes egen Son skulde have tænkt at plyndre og dræbe hende. Om han var bleven bragt for hende med hendes Blod paa sine Klæder, vilde hun alligevel have troet, at hun tog feil. Det var en Skrik, et Uhyre, han, som havde studeet hende; det var ikke hendes Son. Mandens tunge, røde Dine var fyldte med Taarer, og da han begyndte at tale, var det med kraftig Stemme.

„Herre“, sagde han, uden at henvende sig til nogen bestemt Person, „hun ligner hende ikke, men hun er min Moder. Hun havde brunt Haar og var meget stærk. Jeg kunde aldrig have tænkt mig hende saaledes. Jeg ouster blot, at jeg aldrig var begyndt at drikke. Ingen ved, hvad Driften fører til. Det er min Moder, og jeg kom tilbage for at arbejde for hende, dersom hun endnu levede. Jeg vil ikke smage en Draabe mere saa længe jeg lever.“

„Hys, hys!“ sagde Dr. Layard, idet han gik hen til ham og klappede ham paa Skulderen; „ti blot stille; De gjør Deres Moder værre med at tale. Hun vil komme sig, dersom hun faar Ro.“

Dyrighedspersonerne og Fuldmagtigen gik hen i den anden Ende af Bærelset og raadforte sig med hverandre. Der var ikke stor Tvivl om, at det var

den rette Mand; men der var ingen Anden end hans Moder, der kunde faa Forbrydelsen overført paa ham. Bob, Dr. Lahards Tjener, svor dyrt paa, at det var den Mand, der havde sagt ham, at der laa en Kone dræbt paa Veien; men Konen selv negtede, at det var ham, der havde overfaldt hende. Der var vissejlig mere end tilstrækkelig Grund for hende til at gjøre dette, men dersom hun vedblev at paastaar det, hvad kunde der da gøres?

„De maa erindre, at De bliver taget i Ed.“ sagde den ældste af Dørrigheden, „og sandsynligvis paa Deres Dødsbæng. Se nu nøie paa Manden og sig mig, om det ikke er den Mand, som skød paa Dem.“

Madam Duffy betragtede sin Søn opmærksomt og alvorligt, hun smilte mere og mere, indiil hendes blege, indskrumpne Ansigt lyfte af Lyksalighed.

„Nei, det kunde aldrig være ham,“ sagde hun, „hvorledes kunde det være ham? Ja, jeg kunde sværge paa, at det aldrig var ham, min John. Na, lad ham saa være her hos mig en Stund. Politiet kan vente paa ham, om De vil; men han vilde aldrig have gjort det.“

„Carey og jeg vil gaa i Borgen for ham, dersom det er nødvendigt,“ sagde Dr. Lahard, „lad blot den stakkels Fyr faa trykke sin Moders Haand.“

Manden syntes at slippe pludselig løs af Politibetjentens Tag; han sank ned paa sine Knæ ved Moderens Fodder, skjulte sit Ansigt i Sengklæderne og hulkede, saa at Sengen rystede under ham. Hele Tiden var Moderens Dine fæstede paa ham med et straalende Udiryk, og hendes Hænder, der endnu bestandig blev holdte tilbage af Dr. Carey, stjalv for at berøre ham.

Dørrighedspersonerne gik sin Vej og lod Sonnen blive tilbage hos Madam

Duffy, medens Katharina og Filip Carey stod i en liden Afstand fra dem og fra hinanden. Manden krob nærmere og nærmere til sin Moder, indtil hans hede og tunge Hoved hvilte paa hendes Haand. Der var en dyb Stilhed i Værelset. Udenfor i Gangen kunde man gjennem den halvaabne Dør se Politibetjenten, der ventede paa sin endelige Ordre.

„Moder“, hulkede Duffy med dæmpet og støjende Stemme, „kan du tilgive mig?“

„Der er Ingenting at tilgive, John,“ sagde hun, „og jeg er saa lykkelig, at jeg skulde tilgive Enhver. Jeg skulde tilgive den Skurk, der skød mig. Jeg har tilgivet ham allerede, John.“

„Naar du bliver frisk, Moder,“ sagde han med fortvivlet Alvor, „skal jeg forsølle dig Alt. Jeg er kommen tilbage for at arbejde for dig, og jeg skal sandelig arbejde. Vil du tilgive mig, Moder?“

„Tilgive dig, John!“ mumlede hun; det er let nok at tilgive den, man holder af.“

De sidste Ord faldt mat og Stavelse for Stavelse fra den gamle Kones hvide Læber, og Katharina sølte en Gysen fare igjennem sig. Det udtærede Ansigt var blevet blegere, og de rynkede Dienlaag luskede sig langsomt over de matte blaa Dine. Katharina undertrykkede et Angstens Raab, og Filip Carey vendte sig hurtigt imod hende.

„Skal hun dø nu, Filip?“ spurgte Katharina.

„Hun er meget svag,“ svarede han; „hun har været i for stor Sindssvælgelse, men hun kan endnu komme sig. Gaa og hent en af Pigerne, men kom ikke selv tilbage.“

Katharina gik langsomt ud af Værelset, medens Taarerne strømmede af

hendes Dine. Hun sørgede ikke mere for sin egen Skyld, men for den muntre og brave gamle Kone, som havde gjen-
seet sin længe savnede Søn paa en saadan
Maade og i et Dieblit som dette. Hun
ventede i Gangsonens Børelse indtil der
blev bragt hende Bud, at Madam Duffy
var falden i Sovn og at hendes Søn
var hos hende. Da reiste hun hjem
med sin Fader.

„Der er ikke Skygge af Tvivl om, at
Duffy er Manden,“ sagde Dr. Lahard,
„men han kan ikke overbevises. Den
gamle Kone er saa sanddru som Sand-
heden selv, men hun lider under et
Sandsebedrag. Hun tror ikke mere paa,
at det var hendes Søn, der stød paa
hende, end jeg tror, at det var dig, der
gjorde det. Jeg undres paa, om hun
vilde tro Duffy selv, dersom han tilstod
det for hende, hvad han ikke maa gjøre.
Jeg har sagt det til ham. Jeg sagde:
'Duffy, jeg er temmelig vis paa, at du
er Manden, som gjorde det, og dersom
hun dør, vil jeg gjøre hvad jeg kan for
at bevise det. Men fortæl ikke din Mo-
der, at det var dig; det vilde bringe
hendes Hjerte til at briske.' Og han
sagde: 'Jeg vil aldrig tale et Ord om
det, Herre.' Det er sikkert, at Duffy
gjorde det.“

„Tror du, hun vil dø?“ spurgte Ka-
tharina.

„Carey vil gjøre hvad han kan for
hende,“ sagde Dr. Lahard. „Jeg har
aldrig seet sliq Forandring hos en ung
Mand som med Carey. Han er saa
alvorlig som en Skarnkasse, just nu,
da han har faaet alt det, som han har
stræbet efter. Jeg forstaar det ikke.“

Katharina troede, at hun forstod det,
men forblev taus. Det var jo ikke ri-
meligt, at han kunde føle sig lykkelig og
tilfreds i hendes eller hendes Faders
Nærværelse, dersom han havde blot et

Snug af Følelse; og han havde ganske
vist megen Følelse. Hun havde opfan-
get hans Blik en Gang ved det eien-
dommelige Møde ved Madam Duffys
Seng, og de havde seet paa hinanden
med en Inderlighed, som i det Dieblit
synes at være den naturligste Ting af
Verden. Hun havde endog kaldt ham
Filip! Hvor hendes Kinder brændte
ved Erindringen. Hun ønskede at have
iagttaget lige til det Sidste en iskold
Bærdighed i sin Adfærd mod ham, men
hun havde aldeles forglemmt sig, og det
havde været et lykkeligere Dieblit end
hun havde oplevet i de sidste fire Uger.

Den næste Morgen sad Katharina
atter alene foran Ilden i Frostoværel-
set, uden at have noget nødvendigt Ar-
bejde fore, indtil det stulde blive Tid til
at rejse til Lentsford, da Tjeneren bragte
ind et embedsmæssigt udseende Brev,
med „Uindløst Brev“ trykt paa det og
adresseret til Froken Katharina Lahard,
Ibverton. Det var første Gang i hen-
des Liv, at Katharina havde modtaget
et saa besynderligt Brev. Hun aabnede
det med nogen Uengstelse og drog ud af
det sit eget Brev til Filip Carey, der
var skrevet fire Uger forud. Omslaget
havde flere Poststempler med Adresser
til den ene By efter den anden — Li-
verpool, derefter Manchester, derefter
London — men det varede flere Mi-
nutter før hun opdagede, hvorledes det
Hele var gaaet til. Hendes egen Haand-
skrift laa foran hende, ellers vilde hun
aldrig have troet det: hun havde adres-
seret sit Brev til „Dr. Carey, Ibverton-
Torvet, Liverpool.“

Hvorledes Katharina kom til at skrive
Liverpool istedetfor Lentsford kunde hun
aldrig begribe. Det var sandt nok, at
Filip var reist til Liverpool, da han for-
lod Ibverton, men hvor tosset var det
alligevel ikke af hende at tage saa gru-

somt feil! Nu havde ogsaa han gjennemgaaet en ligesaa sorgelig Tid som hun. Han maatte være kommen til den Slutning, at hun ikke brød sig om ham og at hun ikke engang havde saamegen Sammelighedsfølelse, at hun vilde takke ham for den Kjærlighed, som han forgjæves havde ofret paa hende. Hvad kunde han have tænkt om hende? Det maatte have været en Pine for ham. Hun vilde gjøre det godt igjen paa en eller anden Maade.

Katharinas Hoved var i fuldstændig Forvirring paa hele Veien til Ventsford. Hun gik op de brede Trin til Hospitalsporten lig en Lørmende. Den fede Portner i det smukke Liberi nikkede venligt til hende, og Studenterne, der gik stundsomt gjennem de brede Gange tog sine Hatte af for Dr. Lahards smukke Datter. Hun skulde gaa igjennem et Bærelse opfyldt med Bænke, paa hvilke der sad Rækker af fattige Patienter, der ventede taalamodigt paa deres Tur til at gaa ind og tale med Doktoren. Dørvogteren havde just aabnet Døren til Siderbærelset en Tomme eller to, og Katharina saa Filip Careys alvorlige og sorgfulde Ansigt, medens han horte paa en gammel Kone, der gik ud af en anden Dør. Hun lagde sin Haand paa den Patients Arm, som var i Begreb med at gaa ind i Doktorens Bærelse, og gik ind selv istedet. „Filip“, sagde hun, og hendes Ansigt blussede ved hans forbausede Mine, „jeg skal blive her blot et Øieblik. Jeg har været saa ulykkelig. Jeg skrev dette for fire Uger siden.“

„Skrev hvilket?“ spurgte han, idet han greb den Haand, med hvilken hun rakte ham det feil adresserede Brev, og holdt dem begge fast.

„Jeg skrev blot 'Kom',“ staaende Katharina, medens Taarerne kom hende i Øinene, „og jeg tænkte — o jeg ved

ikke, hvad jeg tænkte! Jeg skrev Liverpool paa det istedetfor Ventsford, og siden har det vaudret omkring den hele Tid. Forstaar De?“

„Mener De, at De vil blive min Kone?“ spurgte han.

„Ja“, svarede hun.

De havde blot tre Minu'er til Deres Raadighed. Tre Minuter var den Tid, der var tilstaaet hver Patient, og da de var forløbne, blev Døren atter aabnet en Tomme eller to for at det kunde sees, om Doktoren var rede til at modtage den næste Patient. Dr. Carey førte Katharina til den anden Dør og tog Afsted med hende med et Blik, der bragte hendes Hjerte til at banke af Lykke. Hun gik op de lange Trapper og traadte sagte ind i Engværelset, hvor Madam Duffy laa. Den gamle Kone hvilte meget behageligt i Sengen; hendes Dine var rolige og klare, og en smag Stribe af den gamle Rodme begyndte at vise sig paa hendes Kinder. Denne Morgen havde der vist sig endnu større Samsynlighed for hendes Helbredelse.

„Han kommer tilbage i Formiddag,“ hviskede hun ind i Katharinas Øre; „de lod ham blive hos mig i hele Gaar, og han kommer tilbage igjen idag. Det er en deilig Jul dette; jeg har aldrig oplevet en lignende. Jeg haaber, de aldrig vil faa grebet den stakkels Fyr, som stød mig. Det vilde fordærve Julehelgen for mig, og for John ogsaa. Har det været en glædelig Jul for Dem, min Kjære?“

„Meget glædelig,“ svarede Katharina med et straalende Smil. Den nærværende Glæde havde udslettet Grindringen om den soundne Sorg.

„Det er vist,“ mumlede Madam Duffy „jeg ved ikke af, at jeg nogen sinde har haft en sliq Jul.“

Der er nu lidet mere at berette. Dr.

Carey viste sig hos Dr. Cahard samme Aften og glædede ham over al Maade med at anholde om Katharina's Gaand. Madam Duffh blev frisk igjen og levede to eller tre Aar til i uforstyrret Lykke og i et Velbære, hvortil hun aldrig havde været vant. Hendes Son, der ikke havde været synderlig heldig i Australien, arbeidede slittigt for at underholde hende og hengav sig til hende med Kjærlighed og Æmhed. Først efter hendes Død, da Katharina Carey stod ved hendes Baare og betragtede det milde Ansigt og de luskede Værelser, fortalte han Historien om sin Hjemkomst.

„Jeg maatte gjøre Arbejde for at betale min Overreise,“ sagde han, idet Taarerne trillede ned ad hans Kinder, „og jeg landede i Liverpool en Uge før Jul med hundrede Kroner iommen, som jeg havde opsparet i Australien; men saa kom jeg paa Vertshus, hvor jeg drak mig rent fra Sands og Samling. Jeg nagede Iverton med det sidste Jernbanetog paa Juleaften, men jeg vidste ikke, at Moder boede der i Byen. Det var en bidende kold Aften, og jeg sov

paa en Bænk paa Jernbanestationen. Jeg havde ikke en Dre igjen, da jeg gik ud for at opsøge Moder, og jeg gik omkring i stor Glendighed, da jeg saa en ærbar gammel Kone komme gaaende ganske alene. Jeg tænkte blot at skræmme hende for at saa hende til at give mig en Krone. Jeg tænkte aldrig paa noget Ondt. Jeg havde en gammel Pistol paa mig og vidste ikke, at den var ladet, saa gik den af, og det Hele var gjort for jeg vidste af det. Jeg løb strax afsted for at finde Folk, og da var det, at jeg saa Dem og Doktoren komme. Det var ligesom jeg vidste, at det var en Doktor. Men da jeg paa Hospitalet blev ført Ansigt til Ansigt med min stakkels gamle Moder og sandt ud, at det var hende, jeg havde mødt, troede jeg, at jeg skulde dø. Hun vidste aldrig, at jeg var Manden. Hun pleiede at tale om ham og sige: 'Jeg har tilgivet ham, John, og jeg haaber, at Gud ogsaa har tilgivet ham, hvem han saa er!' Jeg finder aldrig en saadan Kone som min stakkels gamle Moder.“

Skildringer fra en Rejse rundt Jorden.

(Slutning.)

Mandag besøgte jeg Friskens Institut og underholdt mig i længere Tid med de indfødte Elever af den øverste Klasse, som høilig interesserede mig ved sine forstandige Spørgsmaal. Blandt Andet spurgte de mig, om det var sandt, at Stolesfæder i de kristne Kirker i England kjøbes og solgtes ved Auktion eller gav Indtægt ved Udleie ligesom et Hus, og at Udbyttet heraf tilfaldt Presten. For Nogle af dem, der ellers heldte til at antage Kristendommen, syntes dette

at være en stor Anstødssten. Jeg besøgte ogsaa Todernes Skole, og fandt baade Gutter og Piger, som lærte Hebraisk og læste i den hebraiske Bibel. Den amerikanske Mission grundlagdes i 1813 og ledes med Iver og Kraft.

Ved Siden af Grant-Hospitalet, hvis Virksomhed er almindelig bekendt, maa jeg ikke undlade at omtale Panjrapool — et Hospital for syge og gamle Dyr. Dette er grundlagt og fornemmelig underholdt af Buddhisterne, hos hvilke det

er en af de fornemste Væresætninger at være god mod Dyrene. De er yderst bange for at komme til at træde paa eller knuse et Insekt, eller tilfældigvis sluge det ubetydeligste Mid. Driftevandet filtrere de bestandig (af Sundhedshensyn en meget god Forsigtighedsregel), og de vil aldrig spise eller drikke i Mørke for ikke at komme til at spælge et Insekt. I Hospitalet behandles alle syge og lemlæstede Dyr, fra Elefanten til Hunden; selv Lopper og andet Utoi bliver omhyggeligt passede. Krager, Kjør, Abefatte, Slanger — alle betragtes som mere eller mindre guddommelige —, hvert skadeligt Insekt eller Krybdyr kunde maaſte være en afdød Slægtning i en ny Skikkelse. Denne Tro er almindelig blandt Hinduerne. Medens jeg laa tilfængs i Agra, kom Hundene meget frække ind og fortærede de Brødsfiver og den Gele, som stod ved min Side, og Fuglene for frem og tilbage i Værelset for at plukke op alle Brødsmluler. Saaledes er det Dyrene, som Hinduerne ære, medens blandt Parserne de fire Elementer, Ild, Luft, Jord og Vand, er Gjenstand for Tilbedelse; de vil ikke besnitte Jorden ved en Begravelse eller Jlden ved at opbrænde Vigen. Paa Malabar-Høien, hvor deres Kirkegaard er, har de fire Henlæggelsessteder af Sten for sine Dode, de er otte Fod høie og tyve Fod brede og kaldes „Tausshedens Taarne“. Naar en Begravelse skal foregaa, bringes Liget til Kirkegaardens Port, men det tillades ikke de Sorgende at gaa ind. Parserpresterne modtage det og ledsage det hemmelighedsfuldt til et af disse Opbevaringssteder, hvor Gribbene ivrig vente paa sit Bytte. En Parserskjemand, med hvem jeg reiste sammen i flere Dage, forsvarede paa det Stærkeste denne Brug af Rovfuglene; derved,

sagde han, ærede man de fire hellige Elementer, det var mindre opværende, end at fortæres af Maffene, og sundest for de Overlevende.

XXXIII.

Det røde Hav og Kairo.

Reisen fra Bombay til Suez har en Længde af henimod 3,000 Mile, og den tager en Tid af tolv Dage. De første sex Dage dampede vi mod Vest over det indiske Ocean, som nu var aldeles roligt. Sydhorset straaledes klart i den tidlige Morgenstund, og da Varmen for hver Dag blev stærkere, var vi glade over de dobbelte Solseil og de smaa Vifteſeil, som fangede Vinden og drev den gennem Rahytsvinduerne. Vi fastede Anker ved Aden, hvor vi forblev i tolv Timer. Det er en nøgen Klippe, en udbrændt Vulkan, som alene ved en sandet Landtunge ſtaar i Forbindelse med Fastlandet. Nu bliver Byen dog meget vigtig, baade som Handelsplads, da Arabiens Raffe herigennem passerer til Udenverdenen, og tillige som Nøglen til det røde Hav, paa samme Maade som Gibraltar er det til Middelhavet. Man fortæller, at en engelsk Admiral, hvis Skib ikke langt fra Den laa for Anker ved Siden af et fransk Krigsskib, havde inviteret den franske Overstibefalende til at spise ombord hos sig. Under Maaltidet kom den Sidste uforgvarende til at gjøre den Bemærkning, at han havde tænkt paa at tage denne Klippe i Besiddelse. Ved at høre dette fik den engelske Admiral i Hemmelighed tilkaldt sin Næstkommanderende, og befalede ham at gjøre Alt klart til at seile; og ikke før havde hans Gæst forladt Skibet, inden han lettede Anker og samme Aften satte Kursen til Klippen, hvor han plantede det engelske Flag og forsynede Stedet med en liben

Garnison. Den næste Morgen fandt Franskmændene Stedet allerede i engelsk Besiddelse. Siden har England altid eiet det, og uden Tvivl er det af stor Vigtighed som Oplagssted for Kul paa Veien til Indien.

Den Morgen, vi laa der, var vort Dampstib formelig beleiret af Jøder og Araber, som saldbød Strudsffjære og andre Kostbarheder. Jeg kjøbte en Del meget smukke, røde Soforaller, — saa røde, at man kunde indbilde sig, at det var dem, som havde givet Søen sit Navn. Sex Timer efter at vi havde forladt Aden, passerede vi gennem Strædet Bab-el Mandeb, „Taarernes Port“; det har sandsynligvis faaet dette Navn paa Grund af sin Farlighed og alle de Skibbrud, som har fundet Sted i denne trange Sø, omgivet som den er af steile Fjelde. Strax inde i Strædet passerede vi Den Perim, hvorved det paa den arabiske Side sammentrænges til omtrent tre Mile. Og nu befinder vi os paa det berømte røde Hav, paa Landfortet kun en liden Stribe, som dog i Virkeligheden har en Længde af 1,250 Mile, hvor selv paa denne Aars Tid Heden er aldeles frygtelig, saa at Enkelte deraf har hidledet dets Navn. Heden er om Sommeren saa stærk, at det ofte hænder, at sygelige Passagerer, som vender hjem fra Indien, ikke formaa at udholde den, men dø under Reisen; og for at staffe lidt mere Lusttræk gjøre Dampstibene ofte omkring og gaa affied med Agterenden forrest. Vi var saa heldige at nyde godt af en Vusning fra Nord, hvilket høilig bidrog til at lindre Heden. Da vi omtrentlig befandt os paa Høiden af Mekka, standsede Mastinen pludselig, og da en af Passagererne spurgte: „Hvad er paasæde, Hr. Kaptein?“ svarede denne: „Man fortæller mig, at der er krøbet en Fisk ind i Cylindren, hvor-

ved den er standset.“ „Naar De tager Sagen saa muntert, kan der vel ikke være noget Alvorligt paasæde,“ vedblev Passageren. Det viste sig dog, at Skaden ikke var saa ganske ubetydelig; thi den bevirkede, at Mastinen stod stille i sex Timer, i hvilken Tid vi drev mange Mile ud af vor Kurs, og alle Mastinisterne havde meget Arbejde for at bringe Sagen i Orden.

Badede i Sydens bløde og dog saa klare Sollys havde den storartede Række af Fjelde — „Horebs og Sinais hemmelighedsfulde Toppe“ — sig den næste Dag for vore Øine, og efterhvert som vi nærmede os Sinais Halvo og vi dampede ind i Bugten ved Suez, vorede deres Omrids i Klarhed og Majestæt. Alle de hellige Begivenheder, som er beskrevne i Bibelen, syntes at samle sig omkring disse hemmelighedsfulde Toppe og at minde os om, at vi nu paa vor Rejse tilsidst nærmede os Bibelsens Land. Ved Middagstid den femte Dag efter vor Afreise fra Aden seilede vi ind i Suez's Havn, og snart red vi paa Gæller til Hotellet. Der synes at være liden Grund til at betvivle den almindelig antagne Mening, at det var i Nærheden af Suez, at Israelliterne gik over det røde Hav. Her er Bjerger paa begge Sider, Vandet er grundt og har sandsynligvis engang strakt sig lige op i den nordensfor liggende Indøer, og ligesom vi læser: „Herren gjorde, at en stærk Østenvind blæste hele Natten,“ saa forstaar vi, at denne drev den indstrømmende Flod tilbage og saaledes frembragte en Vei tværs over Bugten, medens Vandene brød sig mod Kysten baade ovenfor og nedenfor. Ingen kan læse Beretningen fra 1ste Mosebog K. 37 til 2den Mosebog K. 15 uden, saafremt han kommer til at gjøre Rejsen mellem Suez og Kairo, at blive aldeles slagen

af de Overensstemmelser hermed, som Landets Udseende frembyder. Vi passerede langs den Bei, som Israellitterne sandsynligvis tog. Der findes en Station, der kaldes Ramses, og Gosens Land, som er en frugtbar, vandrigh Slette, strækker sig lige til Bagazig. Her er Mødsætningen mellem Frugtbarhed og Ørten ligesom slaaende.

Det Tiltrækkende ved Kairo med dets klare Luft og den nudommelige Afvevling i de af Mennesker opfyldte Gader har ofte været beskrevet. Jeg red naturligvis paa et Hjel gennem Mushki og besøgte Moskeerne og Bazarerne, kjørte til Pyramiderne ved Gizeth, besteg den store Pyramide og undersøgte dens indre Gange lige til Konge-Kammeret og den store Sarkofag (3: Vgliste). Men et Syn i Særdeleshed maa jeg nævne, som man kun har en Gang om Aaret, og som viser den Fremmede, hvad Mahomedanismen i Virkeligheden er blandt dens blindeste Tilhængere. Jeg sigter til Doseh eller den aarlige Fæst, som fejres, naar Pilgrimene vende tilbage fra Mekka. Paa en stor, aaben Plads i Nærheden af Byen er der rejst en Kreds af Markedsboder, som udgjør næsten en Mil i Omkreds. I Midten er der gjort Forberedelser til et Fyrværkeri. Alle Boderne er fulde af Dervischer, som Aften efter Aften arbeide sig op til den sædvanlige Tilstand af Raseri og Ophidselse, idet de med voldsomme Fagter fremsige sine Bonner. Uhjre Masser af Tilskuere trængte paa Kredsen og besøgte de forskjellige Boder, og en hel Uge igjennem gives der hver Aften Fyrværkeri. Paa den syvende Dag, som er den egentlige store Festsdag, kommer Dervischernes Scheik med et meget stort Følge ridende ned fra Alabaster-Moskeen i Kairo og drager ind i Kredsen, der nu er opfyldt til Trængsel af alle

Slags Tilskuere tilbogs og tilføds, lige fra Rhedinen og nedover, der indbefattet en Masse Fremmede fra alle Verdens Kanter. Og de dansende Dervischer, som nu har arbeidet sig op til det fornødne Maal af Ophidselse, kaster sig paa Jorden langs den Bei, der holdes aaben for Processionen, og Scheiken rider hen over deres Legemer, der saaledes i en Strækning af tre hundrede Alen eller mere danner en levende Bro. Scheiken er beruset, for at han ikke skal have nogen Følelse af de Grusomheder der følger med dette Ridt, hvorfor han ogsaa maa holdes fast i Sadelen af Tjenere paa begge Sider, og Hesten føres eller rettere pidskes frem over de udstrakte Legemer. Hesten syntes virkelig at have mere Følelse end Menneskene; thi der hengit adskillige Sekunder, ja Minuter, inden man formaaede at faa den til at træde paa de liggende Dervischer. Den snubbede mange Gange, idet den saaledes bevægede sig henover den levende Brolægning, og der maa være bruffet mange Ribben. Men disse Fanatikere mene, at de gaa lige ind i Paradiset, dersom de dræbes, og at Fortjenesten er forholdsvis stor efter de Saar, de modtage. Vi har i denne Ceremoni, hvad der svarer til Juggernauts Vogn og dens knusende Hjul i Indien. Den ene Overtro kan sættes ved Siden af den anden med Hensyn til Grusomhed og Vankundighed. Dette er Toppunktet af mahomedansk Midtsjæthed, — en egen Foreteelse efterat man har seet de smukke kolorerede Billeder af Koranen, som fremvises i Bibliotheket i Kairo, og en slaaende Gjenlivelse af de høie Begreber om Mahomedanerne og Mahomedanismen, som en selvindbildt „Kultur“ (rettere religiøs Eigegyldighed) hos enkelte Folk i England nærer. Blandt de mest interesserede Tilskuere er Kvinderne af Rhedi-

bens Harem, som med Elor af det tyndeste Gaze kjører derhen i moderne Bogne.

Og nu, kjære Læser, noder, for det Første ialfald, Bladets Rum mig til her at afbryde min Fortælling og blot at nævne den Bei, som vi tilbagelagde i de to sidste Maaneder af Rejsen rundt Jorden. Min Reisesælle tog sammen med de øvrige Passagerer med Jernbanen, som fører den indiske Post til Alexandria, derfra med Postdampstibet til Brindisi, og fra Brindisi gennem Europa til England, en Reise, som foretages paa en Uge. Fra Rejsens Begyndelse var det derimod min Hensigt og mit Dnske at afslutte den med et Besøg i det hellige Land. Jeg landede i Jaffa, besøgte Jerusalem og Bethlehem, det døde Hav og Jeriko, Bethel og Samaria, Nazaret og Kana, og tilbragte en anstrengende, men høist interessant Maaned paa disse hellige Marker, over hvilke hine velsignede Fodder vandrede, der for atten hundrede Aar siden blev naglede for vor Skyld til det bitre Kors. Jeg red paa Hesteryggen fem hundrede Mile fra Syd mod Nord, reiste paa Baad over Galiæas Sø og paa Meroms Blande til Jordans Kilder, til Dan og Cæsarea Filippi. Derpaa drog jeg over Hermon til Damaskus, Baalbek og Beyrut, og saa atter til Søen forbi Cyprien og Rhodus til Smyrna og Efesus. Saa gennem Dardanellerne til Konstantinopel og opover Bosporus til det sorte Hav. Derfra over til Grækenland, til Piræus, Athen, Eleusis og Bugten ved Salamis. Fra Grækenland seilede jeg rundt Kap Matapan og over Adriaterhavet til Brindisi, derfra reiste jeg til Neapel og Rom og mod Nord gennem Florents, Pisa o. s. v. over Alperne til Paris og London.

Det faar nu være nok for mig at sige,

at i det Hele taget sandt jeg Verden meget bedre og velvilligere, end jeg havde tænkt mig den, og at jeg føler mig tilhøielig til en mere forhaabningsfuld Betragtning af Menneskeslægten's Fremtidsudsigter. (?) Til Trods for disse Kjømpesystemer af ydre Kirkefiske i Øst og Vest — Buddhis-mens utallige Altære, Brahminismens massive Templer, Mahomedanernes Moskeer, Katholicismens Altære — saa vover i alle Lande dog det aandelige Tempel, som er den Høiestes Helligdom, hvis Grundvold er Jesus Kristus, hvis Stene er levende Mennesker, for-enede ved Troen paa ham, hvis Gudsdyrkelse er Aandens Frugt, som er Kjærlighed, Glæde, Fred, Taalmodighed, Mildhed, Godhed, Tro, Langmodighed, Sagtmodighed, og hvis Pryd er Hellighedens Skjønhed. Til Trods for de mægtige Pantserstibes Torden og det moderne Krigsvæsens frygtelige Opfindelser, gaar det dog stadig frem dette Rige, om hvis Komme vi daglig bede, dette Rige, som forkynder: „Være være Gud i det Høieste, Fred paa Jorden og blandt Menneskene en Velbehagelighed.“

Tillæg.

XXXIV.

Konstantinopel og Missionen der.*)

Den kristne Turist, som passerer det yndefulde Stræde ved Dardanellerne og damper op Marmora-Søen, føler en Interesse vakt hos sig, der alene staar tilbage for den, hvormed han nærmer sig Palæstina. Naar han nærmer sig Pa-

*) Forfatteren har senere meddeelt en Skildring fra sin Gjennemreise i Konstantinopel, hvor vi antager, Læseren endnu gjerne gjør et lidet Besøg i hans Følge.

læstina, er han isærd med at betræde Bibelsens Lande; naar han nærmer sig Konstantinopel, er han i de Omgivelser, hvor de gamle kristelige Troesbekjendelser har havt sit Ophav. Palæstina er Kristendommens Bugge, Konstantinopel med sin Omegn er den kristelige Læres Skolestue. Den Interesse, som i det første Aarhundrede havde sit Midtpunkt i det hellige Land — i Bethlehém, Nazaret og Jerusalem — blev i det fjerde Aarhundrede overført til det gjenopbyggede og kristne Byzants (det gamle Navn paa Konstantinopel), og inden dets Mure eller i ikke stor Afstand derfra holdtes de fleste af den gamle Kirkes store Koncilier. Der borte paa høire Haand, for vi endda er i Sigte af Byen, ligger Nicæa, hvor i Aaret 318 det første store økumeniske Koncil (almindelige Kirkesamfund) blev holdt, — det Koncil, hvis dogmatiske Afgjørelser endda klinge igjen i den saakaldte Nicæenske Troesbekjendelse, der hver Søndag fremsiges eller synges i de engelske Sognekirker. Og idet det overordentlige, gripende og for bestandig uforglemmelige Skue, Synet af den store Hovedstad, Østens Dronning, som den hæver sig op fra de stille Bunde og glitrer i Morgensolen, allerede blænder vore Dine og opflammer vor Indbildningskraft, passerer vi det Sted, hvor det gamle Chalcedon laa paa den anden Side, der hvor i Oktober 451 sex hundrede Biskoper sad samlede i Kirkesamfund, ophævede den saakaldte Nover-synodes Beslutninger, og idet de paa samme Tid undgik baade Nestorius's og Eutyches's Bildfarelse*) stadfæstede Læ-

ren om de to Nature i en Person, sammen med en Række andre vigtige Bestemmelser.

Nicæa og Chalcedon er det for længe siden forbi med som Byer, men der staar Konstantinopel i sin Stjorhed og Pragt, den samme blaa Sø kysker dets Strande, den samme klare Himmel hvælver sig derover, Række følger paa Række af Huse og Paladser, der ligesom i for-dums Dage yndesuldt klæder de straa-nende Vaffer, men nu, at, i Aarhun-dreder kronede af Halvmaanen og ikke længere af Korset. Den falske Profets Minareter afflutte Synskredsen. Men Erindringen iler tilbage til hine gamle Dage, da der inden Byen og sandsyn-ligvis inden den samme Sofia-Kirkes Mure, der blev bygget af Konstantin og nu er en mahomedansk Moske, var sam-lede fra Tid til anden ikke mindre end fire af de store Koncilier, som har for-met Udryffene for den kristelige Tro. Her holdtes det andet økumeniske Koncil i 381, som var sammentaldt af Keiser Theodosius den Store og hvor de to Gregorer, fra Nazianz og fra Nyssa, talte og overbeviste. Her sammentraadte det femte store Koncil (Tre-Kapitel-Kon-ciliet), som slavisk boiede sig for Keiser Justinian, og her i en af Paladsets hvælvede Sale, som derfor kaldes trul-lum (Muslingstal) holdtes i 680 det sjette økumeniske Koncil, som afviste den monotheistiske Lære og fastslog, at der i Kristus var to Villier, den guddomme-lige og den menneskelige, i fuld Har-moni. Her lod endvidere i 754 et Koncil af 338 Biskoper en Kundgø-relse udgaa mod Billeddyrkelsen. I 869 fordomte et andet Koncil Patriarken Photius, som havde lagt Bulgariens Kirker under sin Myndighed og sat Paven i Ban. Og endelig i 879, da Photius var vendt tilbage fra sin Land-

*) Nestorius fremhævede saaledes Kristi menn sketige Natur, at Kristi Guddom ikke kom til sin Ret. Eutyches derimod lærte saaledes om hans guddommelige Natur, at den menneskelige Natur i Grunden blev blot et Skind.

flggtighed, samlede han atter et Kirke-møde, hvor Ordet „filioque“ („og fra Sønnen“) blev udslettet af Troesbekjendelsen.*)

Naar man gjenkalder sig disse gamle Minder, disse fjerne Dage med deres dybe theologiske Tænkning, skarpe Bevisførelse og lidensabelige Strid om fine Punkter i den kristelige Lære, synes det forunderligt, høist forunderligt, at vi nu, efter 14 Aarhundreders Forløb, høre om Missionærer, ikke fra Rom, ikke fra Britannia, men fra den puritanske Kirke i det fjerne Westen, Missionærer, som drage over Verdenshavet og Europas Rande for at bringe Kristi Evangelium til disse samme gamle kristelige Hovedfolk og til den By, som engang var Midtpunktet for Kristendommens Triumf og Kristendommens Erkjendelses-Kampe. At en saadan Mission er bleven nødvendig, har ikke egentlig sin Grund i Mahomedanismen, som nu er bleven herskende; thi det er ikke nærmest for at arbejde blandt Mahomedanerne eller for at bringe Islams Bekjendelse til Korset, at disse Missionærer er blevene sendte, men først og fremst til hine Folk under mahomedansk Regimente, som endnu bevarer det kristne Navn: Bulgarene, Armenierne og Syrerne, der endnu holde fast ved Bogstaven i hine gamle Troesbekjendelser, men for længe siden har mistet Aanden. Det er blandt denne navnkristne Befolkning i Tyrkiet, de hovedsagelig arbejde, blandt dem de har havt sin Fremgang, og alene gjennem dem haabe de indirekte at faa virke paa Mahomedanerne.

Forklaringen af denne forunderlige

*) Der, hvor det heber, at den Helligaand „udgaar fra Faderen og fra Sønnen.“ Dette Punkt er endda et af dem, hvori den østerlandske, græsk-katholske Kirke stiller sig ud.

Bending maa, for en Del i det Mindste, søges længere tilbage end i Mahomed's Dage. Det er en gribeende Kjendsgjerning, men ikke mindre sand end gripende, at paa den selvsamme Tid, da hine dybe Overlægninger og lidensabelige Stridigheder udformede vore Troesbekjendelser, var det almindelige Omgangsliv og den Tone, som raadede i Tanke og Tale mellem Konstantinopels kristelige Befolkning, alt Andet end ren og hoi. Vi har en meget levende Stilbring af det kristelige Samfund paa hin Tid i de Skrifter, som den bekjendte Chrysostomus, Patriark i Konstantinopel, har efterladt os. Side om Side med dybe theologiske Spekulationer og heftige Stridigheder om Lærens Bestemmelser og stoiende Kirkemøder gik Hovedstadens fornemme kristelige Befolkning sin Gang, — ikke saa, at man vendte sig fra Kirkerne, men man bragte sin Forjængelighed og Daarstaa med i dem. I det han taler om den Maade, hvorpaa guddommelige Ting blev behandlede selv paa Konciliet (det første i Konstantinopel), siger Gregor af Nazianz: „J spoger og hjaaser dermed som med Circus'er og Lege.“

Naar Tilstanden var saadan selv i de Dage, kan det neppe forundre Nogen, at det i senere Aarhundreder gik gradvis nedad, og at de, som bekjendte sig til den sande Religion, ikke magtede at holde Stand mod Islams Indtrængen. Troesbekjendelsernes Glands har ligesom Planeter, der stinne i en taaget Nat, kastet et Skin over det moralske Mørke og Kulden i den Kirke, der herskede i Osten i hine Aarhundreder. Men Konstantinopels Kirke i det fjerde Aarhundrede kan ikke kaste den første Steu selv paa Konstantinopels Mahomedanisme i det nittende. Og de Kjendsgjerninger, Chrysostomus fortæller, hjælper os til at forstaa den Død og Ugudelighed, som

herfter i de Landfaber, der kalde sig kristne, under det tyrkiske Regimente lignede til vor Tid. — Landfaber, hvis Befolkning tæller omtrent 12 Millioner Sjæle.

Tanken paa en protestantist Mission til den navnkriftne Befolkning fik sin første Virkeliggjørelse gjennem det amerikanske Missionsfjelskab i Boston i 1819. William Goodell, Pliny Fisk og Levi Parsons var de første, som begyndte Missionsarbejde i Smyrna, Jerusalem og Beirut. I 1831 begav Goodell sig til Konstantinopel og begyndte sammen med en Medhjælper at arbejde blandt Armenierne, som da udgjorde en Befolkning paa omtrent 100,000 i Byen. I 1839 kom ny Forstærkning af Missionærerne og i 20 Aar gik nu Gjærningen sin Gang under stadig Opposition fra Geistlighedens og Andres Side i hine forkomne og døde Kirker paa den ene Side og de tyrkiske Vrigheder paa den anden. Men efter Krimkrigen i 1855 blev der afnotet Sultanen det saakaldte Hatti Humayun, som tilstaaer Religionsfrihed og alle Troesbefjendere lige Rettigheder. Det giver de protestantiske Missionærer Frihed til at virke blandt den kristne Befolkning, men her standser Friheden. Frihed til at vinde Tilhængere for Kristendommen fra den tyrkiske Statsreligion blev ikke tilstaaet. Den har aldrig været tilstaaet.

Naar man damper op Bosporus fra det Gyldne Horn til det Sorte Hav, op forbi de Marmor-Paladser og maleriske Haremer, som strække sig langs de stjerne Strandbredder, standses Diet af en anseelig Bygning høit oppe i Bakken, der er synlig paa lang Afstand. Det er det saakaldte Robert College ved Bebek, som blev grundlagt i 1863 ved Amerikaneren Christopher Roberts Gavnildhed og staaer under en amerikansk Missionærs

Ledelse. Det har til Formaal at give sine Studerende, uden Hensyn til Nation eller Religion, en grundig Uddannelse i Lighed med den, som faaes ved de amerikanske første Klasses Undervisnings Anstalter. Grundlæggeren, Robert, var en velstaaende Forretningsmand i New York, en alvorlig Kristen, i mange Aar Medlem af en presbyteriansk Menighed og Forstander for en Søndagsskole, høit anseet for sin store og forstandigt ordnede Velgjørenhed. En af hans Vndlingsmaader at hjælpe paa var at tage i Huset til sig en eller anden ung Mand, som studerede til Prest, og derved indføre ham i et kristeligt Hjem. Hvor mange han paa den Maade har hjulpet, kjender vel Ingen, men han var i sig selv en hel Skole for unge Studenteres Opdragelse til Evangeliets Tjeneste. Det Gode, han udrettede paa den Maade, er simpeltthen uvurderligt. Han døde i Paris 1878. Nu Aar hint „College“ ved Konstantinopel 200 Studenter af sytten forskjellige Nationer.

Som en Grundregel er fastsat, at det skal være en kristelig og protestantist Anstalt, at Bibelen skal læses, og Andagtt holdes hver Dag, og at der hver Søndag skal være kristelig Gudstjeneste, hvor de Studerende skal være tilstede. Forøvrigt er der fuld Samvittighedsfrihed for Alle. De, som udgaa herfra, vinde jævntlig høie og hæderlige Livsstillinger som Jurister, Medicinere og i forskjellige Virketrebe. De fleste blive Kristne og Mogle uddannes særlig for Missionsgjærningen. Fire af dem virke paa Cypern i Skolevesenets Tjeneste under den nye engelske Skoledirektor der.

Et andet fremtrædende Punkt, hvorfra Lys og Belysning udgaar, besøgte jeg ogsaa. I Hjertet af selve Stambul, den mahomedanske og tyrkiske By, staaer

Bibelhuset, hvor de Britiske og Amerikanske Bibelselskaber i Forening har sine Kontorer og Dplag. Her ser man i Bærelse efter Bærelse Hylde paa Hylde af Bibler, Testamenter, Psalmer og andre enkelte Dele paa alle de forskjellige Sprog, som tales under det tyrkiske Regimente: Armenisk, Armenisk Tyrkisk, Græsk, Græsk Tyrkisk, Hebraisk, Spansk, Bulgarsk, Albansk og Arabisk. Her holdes hver Eftermiddag et Bønnemøde, hvor de fleste af begge Selskabers Agenter ere tilstede og nedbede Guds Belsigelse over Gjeringen. Tredive tusinde Exemplarer af Dele af den Hellige Skrift blev solgte i sidste Aar. Der er vanskeligt en Bygd eller en By i det asiatiske Tyrki, hvor der ikke i det Mindste findes et Exemplar af Bibelen, og de Skrif-ter, som udgaa fra den protestantiske Missions Presse, er talrigere end nogen anden Presses i Riget.

Saaledes er der midt iblandt de livløse eller søvnede gamle Kirker i Tyrkiet fremstaaet en ny protestantisk østerlandsk Kirke, der nu tæller 92 Menigheder med 6,000 Kommunikanter og 30,000 Tilhørere. Der er 300 Stoler med henved 11,000 Elever, 20 høiere Stoler

med 800 Elever og 280 Prædike-Stationer. Ved disse er ansatte 132 amerikanske Missionærer og Lærere og henved 500 indfødte Lærere. Det var ikke oprindelig Missionærernes Tanke at grundlægge et nyt Kirkesamfund, men simpelthen vakte aandeligt Liv inden de gamle Menigheder. Men da de geistlige Styresmænd i disse Menigheder, efter nogle Aars mildere Forfølgelse, bestemte sig til at udelukke fra sit Samfund Alle, som ikke vilde holde paa den gamle Kirkes Overtro og Bidsærelser, blev der ingen anden Udvei end under Statens sælles Bestyttelse at danne protestantiske Frimenigheder.

For den tænkende Kristen, som giver Agt paa Guds Riges Fremgang, er disse den amerikanske Missions Arbejder fulde af Haab og Forjættelse. Til Bibelens og de gamle Troesbetsjæfellers Lande, som saa længe var overfyldte af en vanslægtet Kristendom og beherskede af Islams bedaaerede Betjendere, fører det kristne Amerika nu tilbage Bibelens Sandheder og Evangeliets Lædomme, som først stinnede frem i Palæstina og først fik sit formulerede Udtryk i Nicæa, Chalcedon og Konstantinopel.

THE SAN LUIS VALLEY.

A RESORT FOR SIGHT SEERS.

The Denver and Rio Grande R. R. has well earned for itself the title, „The Scenic Route across the Continent.“ Its main lines and branches, seem to penetrate into the regions of greatest beauty and grandeur in this whole Rocky Mountain System; beginning at Manitou, thence through the Grand Canon, up to Leadville

or over down through the long Black Canon to the Gunnison region, or into and across this beautiful valley to Durango and Silverton its entire line lies through a region of unsurpassed grandeur and beauty. On no part of its line however does the scenery surpass, if it equals this; and no one can readily say, that they have seen

Colorado, until they have made the trip over the La Veta Pass, into this valley of unsurpassed beauty. Nestled snugly near the base of the Spanish Peaks, is the town of La Veta; shortly after leaving this point, one becomes impressed with the sense of approaching grandeur. Suddenly the line of travel brings them under the shadow of Old Baldy, looking off to the left, and several hundred feet above near the top of the mountain range, is seen a line of track running parallel to that upon which the train now is, suddenly a sharp curve is made around what is called the „toe of the Mule Shoe,“ and now below, is seen the parallel track, so far that one can hardly credit the fact, that it is the one, over which they have just come. Shortly the summit is reached, by the exercise of engineering skill, first developed by this pioneer of mountain railways; now the descent is made through quiet scenery until Fort Garland is reached, and here, stretching off to great distances in all directions, bounded on all sides, by the snow capped mountain ranges of the Sangre De Christo, Saguache and others, and guarded at its entrance by Old Sierra Blanca, the highest mountain in Colorado, and second highest in the United States, is the beautiful and far famed San Luis Valley. About three fourth of the way across the valley is the town of Henry. There is hardly any hour of the day in which the mountains, do not present beautiful scenic effects hardly witnessed elsewhere. At almost all times somewhere on the mountains may a storm be seen raging, while the beholder stands in the sunlight and quiet of the peaceful valley. We would say to those searching for views of the grand and beautiful, take a trip on the D. & R. G. R. R. across La Veta Pass, and into this beautiful and fertile valley of the San Luis and Rio Grande.

(From the „*San Luis Valley* (Col.) *Graphic*.“)

Nytaarsaftensønjske.

Det Onde, du har talt og drevet
 I det forløbne Aar —
 O bed, at det skal ei staa skrevet
 Imod dig, naar din Tid forgaar;
 Det Aar, du atter har oplevet,
 Slut med et Bodens Fadervor.

— n.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Mærkelig Lov hos de gamle Franker. De ripuariske Franker, som florerede for over et tusinde Aar siden, havde sit Land mellem Floderne Rhinen og Lahn (omtrent det nuværende Hertugdømme Nassau). Naar et Stykke Jordegods blev solgt, krævedes der tolv Bidner og desuden ligesaa mange Smaagutter, i hvis Paahyn Kjøbesummen skulde betales og Eiendommens formelige Overdragelse finde Sted; og saa bankede man Gutterne og trak dem i Drene for ved den dem tilføiede Smerte at gjøre et blivende Indtryk paa deres Gutmæthed, saa at de senerehen i fornødent Fald kunde afgive Bidnesbyrd om Salget og Landstykkets Overdragelse. (Lex Ripuarium LX., de Traditionibus et Testibus). Den lærde Jorfatter Etienne Baluze, som var Ministeren Colberts Bibliothekar og i 1670 blev udnævnt til Professor i den kano-niske Ret ved Universitetet i Paris, har til nævnte gamle Lovparagraf skrevet en Anmærkning, som vi ogsaa her skal meddele (efter Notes & Queries Vol. II. Pag. 513, hvor der henvises til Baluzes Verk *Rer. Gall. et Franc. Script.* Vol. IV. Pag. 277. N. E.): En noget lignende Stik hersker endnu i vor egen Tid, thi i nogle Provindser er det

Regel, at naar nogen stor Forbryder er dømt til Døden og skal henrettes, saa tage Forældre sine Gutter med sig til Retterstedet, og i det Dieblit Forbryderen henrettes, give de Børnene Kis, for at de, naar de saaledes paamindest ved deres egen Lidelse og samtidigt se en Anden lide Straffen for sine Synder, bestandig kunne komme ihu, hvor nødvendigt det er for dem paa deres Vandring gjennem Livet at holde sig paa Forsigtighedens og Dydens Vej.

Elektrisk Drivkraft. I et Trykteri i Lawrence, Mass., er alt Maskineri, deriblandt ogsaa en stor Dagbladpresse, nu i Løbet af flere Maanedere bleven drevet med Elektricitet; Dampmaskinerne er ganske fjernede. Drivkraften staffles af det samme Kompagni, som forsyner Byen med elektrisk Lys, og dette har sine Maskiner i en Bygning, som ligger en halv (eng.) Mil fra Trykkeriet. To Traade leder Elektriciteten fra Hovedkvarteret til Trykkeriet, hvor de forbindes med en elektrisk Motor eller Drivkraftmaskine, som uden Varm eller Forstyrrelse stadig udfører det Arbejde, der hidtil blev udført af en stor Dampmaskine. „Den elektriske Motor har hidtil,” siger Bestyreren af denne Forretning, „vist sig at være den usforanderligste, stadigste og mest paalidelige Drivkraft, vi nogensinde har lært at kjende.”

Alle „For Hjemmet“s gode Venner bedes venligt at betænke os med en Indbetaling af Kontingent. Der er desværre ogsaa endnu en hel Del Restancer, som vi vente paa; vi haabe, at man vil erindre sig, hvor mange Udgifter der er forbundne med Udgivelsen af et Blad og ikke lade os vente forgjæves. Enhver, som foruden sin egen Kontingent samtidig kan indsende Betaling for en ny Abonnent, vil derved yde os en god Hjælp og støtte Bladet i dens Bestræbelser for at bringe sund og gavnlig Læsning ud iblandt Folket. Hermed faar Bladet anbefale sig til Folkets venlige Erindring.

Adresse:

R. Thron Jensen, Box 1014, Decorah, Iowa.

I n d h o l d: Professorens Dns. — En sørgelig Jul og et glædeligt Nytår. — Skil-bringer fra en Reise rundt Jorden. — The San Luis Valley. — Nytaarsattensønske. — Blandinger. — Nyt og Gammelt.

„For Hjemmet“ i 1885.

Sextende Aargang.

„For Hjemmet“, et Tidskrift for nyttig og underholdende Læsning, vil med Aaret 1885 begynde sin 16de Aargang. Det vil, som før, udkomme med et Hefte paa 2 Ark i Omflag 2 Gange om Maaneden (15de og 30te) til en Pris af \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Det anbefaler sig fremdeles paa det Bedste til kristelige Familiefædre og velartede Ungdom af begge Køn som et Blad, der i kristelig Aand søger at bringe interessant Underholdning og Belærelse ved et omhyggeligt Udvalg af ældre og nyere Litteratur.

Premier for Forstudsbetaling.

Udgiveren maa fastholde, at „For Hjemmet“ er sin Subscriptionspris værd, og tør ikke love at fortsætte med at give Premier. Imidlertid vil han endnu ved dette Aarskrifte som „Tak“ for Forstudsbetaling give dem, som fra nu af og indtil 31te Januar 1885 indsende sine \$2.00 i Forstud for 1885 (efter i Tilfælde at have opgjort alle sine gamle Restancer) Valget mellem følgende Skrifter:

Enten No. 1: „En liden Bog til Konfirmationen“ og „To ældgamle Sange fornede“ („Tolvtalvisen“ og „Den gyldne ABC“).

Eller No. 2: To ældre Hester af „For Hjemmet“, indeholdende Et. Ansgars („Nordens Apostels“) Levnetsløb og den smukke Fortælling „Tre Dage med Gellert“.

Mærk: For et Tillæg af 50 Cts. vil man desuden faa sig tilsendt portofrit et tidligere Bind af „For Hjemmet“ (12 Hester); for et Tillæg af \$1.00 vil man faa sig tilsendt en tidligere Aargang af „For Hjemmet“ (24 Hester).

For at faa Premien maa man inden 31te Januar 1885 gjøre op alle sine Restancer til „For Hjemmet“ og betale \$2.00 i Forstud for 1885.

Premiørne sendes dette Aar uden Extraporto. Hvis Abonnementet ikke nævner, hvilket af Premiærskrifterne han vil have, bliver No. 2 sendt, saa langt det rækker. Modtagelse af Premiærskrifterne gælder som Kvittering.

7 forudbetalte Exemplarer af „For Hjemmet“ for 1885 sendes for \$12.00. Klubagenter, som betale i Forstud, faa 1 Exemplar frit af 7 og en af de nævnte Premier for hvert Exemplar.

Man bør aldrig sende Penge i løse Breve, men bruge Money-Order, Draft paa Chicago, registreret Brev eller Postal Note.

Premiebøger kan ogsaa sendes til Norge og Danmark for Abonnenter der.

I det alle „For Hjemmet“s Venner og Belyndere herved hjertelig takkes for enhver ydet Hjælp med Naad eller Daad, fremkommer herigennem ogsaa en venlig Anmodning til Alle om, efter Tid og Leilighed, at gjøre ovenstaaende Betingelser bekendte og gjøre sit Bedste for, at „For Hjemmet“ ikke alene maa kunne beholde de Abonnenter, det nu for Tiden har, men ogsaa i betydeligere Mon udvide sin Læsekræds, hvorved det vilde faa mere Kræfter og gjøre mere Gavn.

Adresser:

R. Thronsdjen, Box 1014, Decorah, Iowa.

